

ספרי — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
עשירי

היכל
רביעי

מאמרי אדמו"ר האמצעי

במדבר

— חלק ג —

.

מאת

כ"ק אדמו"ר הרב הגאון הגדול החסיד והעניו אור עולם
מופת הדור איש אלקים קדוש וטהור כ"ק שם תפארתו

מוה"ר **דובער** נבג"מ ז"ע

— אדמו"ר האמצעי —

יוצא לאור בפעם הראשונה מכת"י

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ז

על ידי מערכת
„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושבע לבריאה

**MAAMOREI ADMUR HOEMTZOOE
BAMIDBOR III**

Published and Copyrighted by
"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway, Brooklyn, N. Y. 11213
Tel. (718) 493-9250 • (718) 774-4000
Printed in the U.S.A.
5747 • 1987

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

Schneersohn, Dov Baer, 1773-1827

Ma'amre Admur ha-emtsa'i, Ba-midbar.

(Sifriy.—Otsar ha-Hasidim, Lyubavitsh)

(Kovets shalsholet ha-or ; hekhhal 4, sha'ar 10)

Title on t.p. verso: Maamorei Admur hoemtzoee, Bamidbor.

"Yotse la-or ba-pa'am ha-rishonah mi-ket. y."

Bibliography: p.

Includes index.

1. Bible. O.T. Deuteronomy--Sermons. 2. Sermons, Hebrew. 3. Jewish Sermons. 4. Habad--Sermons. I. Title. II. Title: Maamorei Admur hoemtzoee, Bamidbor. III. Series: Sifriyat Otsar ha-Hasidim, Lyubavitsh. IV. Series: Kovets shalsholet ha-or; hekhhal 4, sha'ar 10.

BM740.S3625 1987

86-18516

ISBN 0-8266-5581-5 (v. 3)

Library of Congress Catalog Card #86-18516

נדפס בדפוס
שמחה ובנו גרשון גלוקאוו
BOOKMART PRESS, INC.
N. BERGEN, N.J. 07047

סדר בדפוס "עמפייער פרעסס"
ע"י מרדכי ליב בן פיגא
EMPIRE PRESS
550 EMPIRE BLVD. • BROOKLYN, N.Y. • (718) 756-1473

פתח דבר

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א אודות הדפסת מאמרי כ"ק אדמו"ר האמצעי שנמצאים לע"ע בכתבי-יד, ובהמשך להנדפס מכבר¹,

הננו מויל בזה מאמרי כ"ק אדמו"ר האמצעי ע"ס במדבר — כרך שלישי, הכולל דרושי פ' בהעלותך-שלח.

המאמרים נלקטו מכו"כ ביכלאך, כתבי-יד מעתיקים שונים².

בשוה"ג באו שינויי נוסחאות, ומראי מקומות לפסוקים ומארז"ל ועוד.

בסוף הספר הוספנו: א) מילואים להמראי מקומות. ב) פקסימיליות.

כל הנ"ל נערך ע"י הרה"ת ר' אלי' שי' מטוסוב.

מערכת „אוצר החסידים“

לפני לג בעומר, התשמ"ז

ברוקלין, נ"י.

-
- (1) ע"ס ויקרא ח"א (ב' ניסן תשמ"ה). ח"ב (עשקי"מ כסלו תשמ"ו). במדבר ח"א (ז' אדר"ש תשמ"ז). ח"ב (ט"ז סיון תשמ"ז). דברים ח"א (ב' אייר תשמ"ז). ח"ב (עשקי"מ כסלו תשמ"ז).
- (2) כמצויין בפרטיות להלן בהמ"מ בתחילת כל מאמר. המאמרים שהיו תח"י בכמה כתבי-יד, נדפסו ע"פ אחד מהם, וכמה שינויים צויינו בשוה"ג. מכמה מאמרים יש תח"י לע"ע רק כת"י מעתיק אחד, ואפשר שאינו מדויק וכו'. ובבקשה רבה שכל מי שיש בידו עוד כת"י או נוסח שונה בדי"ה הנ"ל יודיענו בהקדם, וזכות הרבים תלוי בו.

מפתח

בהעלותך

תתפא	..... דבר גוי בהעלותך
תתצד	..... וידבר גוי בהעלותך [תקע"ט]
תתקיד	..... וידבר גוי בהעלותך
תתקמה	..... בהעלותך

שלה

תתקצא	..... ויהס כלב
איכט	..... ועתה יגדל [תקפ"ד, תקפ"ז]
איכטט	..... ביאור לתורה ע"פ ועתה יגדל
אי'עח	..... ואולם חי אני
אי'קנד	..... ואולם חי אני
אי'קס	..... תתן אמת ליעקב [ביאור]
אי'קסז	..... ואולם חי אני
אי'קעד	..... להבין עוד בתוס' ביאור
אי'קעח	..... ולהבין עוד בתוס' ביאור
אי'קפח	..... להבין ענין הנסכים
אי'רכד	..... והשת' כדת [נסכים. תקע"ט]
אי'רמ	..... ויהיו בני' גוי מקושש [תקע"ט, תקפ"א, תקפ"ז]
אי'רנד	..... להבין שרשי הדברים
אי'רס	..... והי' לכם לציצית [תקפ"ב]

הוספות

אי'רעז	..... מילואים להמראי מקומות
אי'רפה	..... פקסימיליות

דבר אל אהרן בהעלותך את הנרות כו'. כתיב בנרות זכרי' ששאל מה אלה והשיבו זה דבר ה' אל זרובבל כו'. הנה ידוע דכללות נשי' נמשכי' ממקור א' שמשם נזרע כל אור האלקי והוא בחי' צדע' וכמ"ש אור זרוע לצדיק כו' ונמשך לאוצר אחד ששמו גוף וכמא' אין בן דוד בא עד שיכלו הנשמות מן האוצר כו', וכאשר באו ונמשכו הנשמות בגופי' בהיותם בגלות נק' זרובבל ע"ש הזריעה דנשמות בגלות תחת ממשלת ע' שרים דנוגה וכמו זרעתי אתכם וזרעתי בארץ כו', כמו בגלות מצרים שזה הי' בשביל קבלת התורה וכך בכל גלות בהיותם מקיימי' תו"מ ותשו' לברר הטוב מן הרע כו' ודוקא בשעבודם תחת השרים כו'. וזהו שהראה לזכרי' נרות המנורה כידוע דז' נרות הן ז' אורות כללי' מקוריים לנשמות ישראל בכל דור, וכל נשמה בפרט נא' נר ה' נשמת אדם ניצוץ קטן נבדל בערך' ממקור האורות, וכאור הנר שעולה למע' כך יש התעוררות בכל ניצוץ לעלות לידבק למע' באח"פ בכל רגע כנשימה שרו"ש תמיד כידוע בענין והחיות רו"ש כו'. וז"ש זה דבר ה' זה בחי' דבר הוא בחי' שפע אור הזרוע לצדע' הנ"ל שמשם נובע ונמשך מקור כל הנשמות (כטיפה במוח האב שיוצא להיות בגילוי מן ההעלם כו'), אל זרובבל שנמשך אל בחי' המל' שנק' אוצר ששמו גוף למע' להוריד הנשמה למטה כמ"ש ואתה נפחת בי וכמא' ג' שותפין באדם הקב"ה נותן בו נשמה זהו בחי' לידת הנשמות מאין ליש בגוף ממש כידוע וד"ל.

דבר אל אהרן: נדפס מכת"י 409 פב, א. ע"פ השוואה לכת"י 184 שסט, א (שם בכותרת: בעז"ה תורת אדמור"ר). 117 לט, א.

המאמר מיסוד על ד"ה זה בלקו"ת בהעלותך כט, ג. ונו"א בטה"מ תקס"ב ח"א ע' רטו (הנחת כ"ק אדהאמ"צ). ונו"א שם ח"ב ע' תנה (הנחת הרי"מ בן כ"ק אדה"ו). וראה בתוס' הגהות וביאורים באוה"ת בהעלותך ע' שלו, שלט, שמוח (ההגהות שם הם על נוסח הלקו"ת), שנ, שנב. שם כרך ה' ע' א"תקפב. שם כרך ו' ע' א"תשנב, א"תשסו. וראה גם ד"ה זה (בשינויים והגהות כו') מש"פ בהעלותך תשכ"ח. כמה עניני מאמר זה נתבארו ג"כ בדי"ה לרי"ח שמניך — בס' מאמרי אדה"ו כתובים ח"ב ע' יא ואילך.

דבר . . . בהעלותך: בהעלותך ח, ב.
 מה אלה . . . זרובבל: זכרי' ד, ד"ו.
 אור זרוע לצדיק: תהלים צז, יא.
 לאוצר . . . גוף . . . אין ב"ד בא עד שיכלו: ראה ע"ז ה, א (ובפירשי' ותוס' שם). רשי' יבמות סב, סע"א. סג, ב. רשי' נדה יג, ב. זהר חדש בראשית פ"ד (י, ב).
 זרעתי אתכם: בכת"י ב: זרעתי את בני'. והוא ע"פ ירמ"י לא, כז: זרעתי את בית ישראל (וכ"ה בדי"ה זה בטה"מ תקס"ב שם. וראה בהנסמן ע"ז באורך בהמ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' ב).
 זרעתי בארץ: הושע ב, כה: זרעתי לי בארץ.
 השרים: בכת"י ב: הע"ש [= הע' שרים].
 נר ה' נשמת אדם: משלי כ, כז. וראה תניא רפי"ט.
 בערך: בכת"י ב ליתא.
 האורות: בכת"י ב: כל האורות.
 כידוע בענין והחיות רו"ש: יחזקאל א, יד. וראה לקו"ת פקודי ה, ג ואילך. ובכ"מ.
 ואתה נפחת בי: ע"פ נוסח אלקי נשמה' (ברכות ס, ב). וראה בהנסמן ע"ז להלן בהוספות בהמילואים להמ"מ.
 ג' שותפין באדם: קדושין ל, ב.

תתפא

והנה ענין הדלקת ז' הנרות כללותן נק' שלהבת י"ה העולה מאלי' כנשמה האלקי' שנק' ניצוץ שנמשך ועולה למע' כנ"ל וכמ"ש רשפי' רשפי' אש כו'. אך א"כ היו כולן במדרי' א' והי' ז' אורות היינו ענין ז' מדות הגדולה והגבורה כו', והוא מה שאנו רואי' בכל נשמה שאין א' דומה לחבירו באופן ההעלאה והתשוקה כי יש מתפעל ברשפי' האהבה בתענוגי' שהוא בחי' החדוה בלבו מאוד. מאור האלקי כו' בשלהובי דרחימותא כו' עד שיטיב לבו מזה כמ"ש קרבת אלקי' לי טוב ממש, ואמנם מזה יגבה לבו ויתנשא בדרכי ה' ועבודתו במורגש ובליטה יתירה בישות וגסות עד שניכר לעין כל שתייקר בעיניו מאד עבודתו הגם שבא מצד טוב לבו בחדוה אלקי' ולא יוכל לסבול זולתו ולא יחוש למלעיגי' כלל ויבזה את הכל וגם לא יבא לכלל מעשה הטוב בפ"מ כי די לו במה שהטיב לבו בהתפעלותו בחדוה אלקי' כו', ויש שהתפעלותו להיפך שמצד גדולת ה' בהתבוננות יתפעל בשפלות והכנעה ונמיכת רוח ובמרירות הלב, שזהו ג"כ רשפי' אש התלהבות העולה למע' אך בלתי יוכל לסבול עצמו כמו שהוא ברע ונבזה בעיניו ונמאס ביותר, וכל שיתפעל ביותר נדמה לו שאינו עובד באמת כלל וכלל ונפשו כעפר לכל תהי' ויפול מעבודתו מן המלעיגי' כו', ויש מעי' בגבהות הלב בחדוה האלקי' מה שהוא גבור כארי כו', וזה וזה טובי' שהרי זהו בחי' רו"ש באוי"ר שגם התפעלות המרירות הוא בחי' העלאה כו' ושניהם לכוונה א' מתכוונים לעלות למע' במקורא דכולא רק שזה עולה בהתנשאות הלב כנ"ל וזה עולה בנמיכ' רוח ושפלות כו', ובאופני' אלו יש ריבוי התחלקות מדרי' בכנ"י. וכך עד"ז במדת התפארת שהוא לפאר ליוצרים ובזהר נק' לאסתכלא ביקרא דמלכא כו' שיש מסדר שבחו של מקום בתשוקה נפלאה באופן מדריגתו ויש מפאר ומשבח לאסתכל ביקרא כו' באופן אחר ובתשוקה שבמדה זו דת"ת, כמו שחושק אדם מאד לראות פני המלך יש חילוקי אופני' אם בחדוה והגבהת הלב או במרירות כמו מתי אבא ואראה פני אלקי' כו'. וכן במדות הרחמים על נפשו על עוצם ריחוקו כו' שהוא בבחי' ת"ת יש חילוקי אופני' שוני' בכאו"א לפי מדריגתו באוי"ר שכלולי' ברחמי', יש שמחמת קרבתו באהבה יתפעל בר"ר ע"ע ויש מחמת יראה שהוא המרירות כו'. וכה"ג במדות אחרות

שלהבת י"ה העולה מאלי': ע"פ שה"ש ת.ו. [והלשון שלהבת העולה מאלי' הוא ע"פ שבת כ, א. ועד"ז שם כא, א. ובפירש"י ר"פ בהעלותך].
 והן: בכת"י ב: והנה.
 הגדולה והגבורה: דה"א כט, יא.
 מאוד: בכת"י ב ליתא.
 בשלהובי דרחימותא: זח"ג פד, א.
 קרבת אלקים לי טוב: תהלים עג, כח.
 מעי': בכת"י ב: למעלה מעלה.
 בכנ"י: בכת"י ב: בכללות נשמות ישראל.
 לאסתכלא ביקרא דמלכא: ראה זח"ב רמז, ב. קלד, א.
 מתי אבא ואראה: תהלים מב, ג.

כמו נצח והוד, דהנה אנו רואי' שינוי טבע בעובדי ה' שנשמתם גם בעובדי ה' בגופם שכל עיקר עבודתם הוא רק בניצוח גדול ולא מצד עצם התפעלות כי אין לו עדיין שום התפעלות במוח ולב רק שמייגע עצמו במוח ולב כו' ויגיע' הזאת תמיד' בלי רפיון כלל עד שבא יבא להתפעלות אלקי במוחו ולבו ואין זה רק מצד עצם כח מדת הניצוח שיש שנשמתו שזה עיקר מדה זו גם בעניני העולם שיעמוד בניצוחו גם שאינו אמת כו' וגם זה אע"פ שאין לבו עמו יעבוד ביגיע' עד שיגיע להתפעלות אמיתי, ומדת הניצוח אע"פ שאין בו טעם וריח שהן מוח ולב כלל זהו עיקר המעמיד ומקיים כל התו"מ בכני' כו'. ומדת ההוד הוא היפוכו שאין עבודתו רק באשר הוא שם בלבו ודעתו כפי האמת שאם הוא טרוד ומבולבל לא יוכל לעמוד על נפשו לעבוד ביגיע' כלל או שרואה א"ע רחוק מאוי"ר לא יתחזק ויפול בעצמו וכאשר הוא בהכנת הלב יעבוד באמת, ואע"פ שזהו כמו מדת אמת שאינו רוצה בדבר שקר כו' אבל זה יפול בנפילה תמיד ואין לו קיום כלל ועכ"ז מה שיודה לה' באמת הוא והוא בחי' כח האלקי בנפש כו', והכל בבחי' העלאה כי יש בהודאה מעלה שאין בנצח שיוכל להיות תמיד' יותר מבחי' הניצוח כמו ועתה אלקינו מודים אנחנו לך כו' (וכמו יהודה בחולם שתמיד יודה כו'). וכמ"כ במדת יסוד שהוא בחי' התקשרות לאלקי' יש חילוקי אופני' שוני' שרוצה להתקשר בקשר חזק יותר מצד האהבה וקרבת אלקי' יחפץ מאד באהבה שנמשך כמים שנק' דביקות (דער קלעפ) כתלמיד לרבו וכבו אל אביו וכה"ג, ויש שהוא רוצה בהתקשרות אלקית רק מצד ההיפוך שאינו רוצה במנגד לאלקות כמו ופרעה הקריב כו'. וכה"ג במדת מל' שהוא קבלת עומ"ש אם ברצון שמצד האהבה האלקי' וכמו ומלכותו ברצון כו' אם מצד היראה שירא ליפרד כו', וזה מתחלק לריבוי מדריגות שונות וד"ל.

ונמצא כלל' הז' נרות הגם שהוא רק בבחי' העלאה ותשוקה לעלות למעלה אבל מתחלק' בז' אופנים שוני' שהם אוי"ר כו' וכל אחד מתחלק לכמה פרטיי' שוני' לפי שמתכללי' זע"ז בכמה מדרי' שונות עד שמסתפע' לס"ר ומס"ר שרשין נמשך בכל דור ודור כו' כידוע. וזהו בהעלותך את הנרות שהן כניי' דאהרן כה"ר הוא המעלה אותם היינו שיוכל

בעובדי ה' שנשמתם . . בגופם: ראה גם דרך חיים כו', א. שער האמונה מו, א. קונט' ההתפעלות (ווארשא תרכ"ז) טו, א. כח, א. מה, א. ועוד.
ועתה אלקינו מודים: דה"א כט, יג.
יהודה בחולם שתמיד יודה: ראה נחמ"י יא, יז. תו"א ויחי מה, א. סה"מ תקס"ה ח"ב ע' תקצח. סה"מ תקס"ה ח"ב ע' תשי"ח. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' קסז. אה"ת ויחי תתשלה, ב.
שרוצה להתקשר בקשר חזק: בכת"י ב: יש רצונו להתקשר בקשר חזק של קיימא.
ופרעה הקריב: בשלח יד, י. ראה שמ"ר פכ"א, ה. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' קמז.
פרטיי' שוני' ב: אופנים פרטיים.
וזהו בהעלותך את הנרות . . באהוי"ר . . ע"י אהרן: ראה בהמוכא ע"ז בארוכה בס' הערכים חב"ד כרך ב' ע' יד ואילך.
כניי' בכת"י ב: כללות נשמות ישראל.

כל או"א להעלות נשמתו באהוי"ר כו' לפי שרשו ומדריגתו הכל הוא ע"י אהרן שנק' שושבינא דמטרוניתא כידוע, כי אע"פ שיש או"ר טבעיות בבחי' ירושה מאבותינו אבל הן בהעלם גדול מאוד וצריך לעורר אותם מן ההעלם וכו', וכמו ע"מ שמעוררי' לאדם מן השינה ממש כו' כמ"ש אני ישנה בגלותא כו', ובפרט ניצוצי' שנפלו למטה בשאול תחתית ע"י עונות שנק' מתים כמ"ש לא המתים יהללו י"ה כו' לפי [שנר רשעים ידעך ע"כ לא יהללו זה השלהבת י"ה הנ"ל] וצריך להחיותם באור העליון, והוא ע"י בחי' הדלקה שמדליק אהרן כה"ר שהוא בחי' אה"ר העליונה כו' כמשי"ת [כמ"ש וימינך פשוטה כו' להיות מתפשטת להדליק ולהאיר אור נשמה שכבר כבתה ומתה כו', והיינו לעורר בהם בחי' אה"ר הטבעיות המוסתרת שתהי' חזקה בהתגברות יותר כו'], והוא ע"י המשכת רשפי אש שלהבת י"ה שנמשך ע"י אהרן כה"ר כו' שהוא המדליק הנרות וד"ל.

אך הנה יש להבין למה דוקא צריך שיהי' אהרן המעלה ומדליק הנרות דכנ"י והלא הו' רועי' הן האבות ומשה ואהרן כו'. הנה יש להקדי' שג"ז אמת דאברהם אוהבי רחימא דמלכא הוא הרועה ומשפיע אהבה בלב כ"א כידוע אבל אה"ר דאהרן הוא למע' מזה. דהנה עיקר בחי' אהבה דאברהם הוא בבחי' התפעלות הרצון, דפי' אהבה ל' אבה וה"א דאהבה כשבא הרצון בגילויי הבל הלב ממש בהתפעלות האהבה, דודאי כל עיקר המדות הוא הרצון שנמשך מן הנפש כ"י גם באהב' דבחי' מ"ה אם לא ירצה בו לא יתפעל באהב' לו וגם כאשר נתפעל באהב' דבר יכול לבטלו ולבא להיפוכו לכעס ושנאה כמו לשנא לאהוב כשרוצה כך ולאהוב לשונאו כשרצונו כך, ונמצא הרצון מהפך המדות מן הקצה לקצה כי כאשר יביאו לו דבר האהוב אם יסיר רצונו ממנו ישנאו וכשיביאו לו דבר השנאו אם ימשך רצונו לו יקבלנו באהבה, ולזאת לבו של אדם ברשותו של רצון להטותו מהפוך להפוך (יותר ממה שמוח שליט על הלב), וא"כ ודאי יש חיות המדה שבלב הוא הרצון שנק' רעותא דלבא כו' שנמשך מרצון שבמוח שרשו ברצון שבעצם הנפש שהוא חזק ביותר עד שביכולתו להפך מעונג ליסורי' ומיסורי' לעונג כו', שהרי יכול למאס ברצונו לכל עונג כמו כל אוכל תתעב נפשו וכמו תבוס נופת כו' ולצער ויסורי' יחשבו כל תענוגי' שבעוה"ז כשאינו רוצה בהם

אהרן שנק' שושבינא דמטרוניתא: זח"א רסו, ב. זח"ב מט, ב. זח"ג כ, א. נג, ב. ערה, ב.

אני ישנה בגלותא: שה"ש ה, ב. זח"ג צה, א.

לא המתים יהללו י"ה: תהלים קטו, יז.

כמ"ש וימינך . . . יוחר כו': פיסקא זו ניתוספה מכת"י ב. [וליתא שם תיבות כמשי"ת שלפנ"ז].

דאברהם אוהבי רחימא דמלכא: ע"פ ישעי' מא, ח. זח"ג רסב, ב.

דפי' אהבה ל' אבה: ראה תרי"א לב, ג. לקו"ת נשא כו, ב. ס' החקירה צב, א (ערך אהב).

והיא: בכת"י ב: והוא הרצון דהיא.

כי גם באהב' דבחי' מ"ה: בכת"י ב: כי באהבת דבר מה.

כל אוכל תתעב . . . תבוס נופת: תהלים קו, יח. משלי כו, ז.

עד שמואס בהם, ולהיפך יכול לקבל היסורי קשים לעונג גמור ממש, כמו שאנו רואי שיכול אדם לקבל יסורי באהבה ורצון ולא יצר לו כלל אדרבה לנחת לו מפני תוקף תגבורת הרצון שחשקה נפשו ורצונו לקבל יסורי כמו ראב"ש שקבל יסורי ע"ע א' חביבין יסורי כו' וכמו צדיקי השמחי ביסורי של אהבה כו'. ונמצא אנו רואי שנקודת הרצון מושל כמדות וגם בעונג וצער כו'. וכך יובן בעבודה שבלב בכח של הרצון במס"נ באח"פ באהב' דכל נפשך אפי' נוטל את נפשך שזהו ע"פ הסכם נקודת הרצון שהי' מוסר נפשו וגם אם מוסכם בכח למס"נ על קדה"ש אבל מקבל זה באהבה ורצון גמור שזהו כמו שמקבל היסורי לתענוג וכן להיפוך למאוס בכל רצון זר ותענוג זר שיחשב לו לצער ויסורי ממש וכענין מואס בחייו ממש לפי שהרצון הוא עיקר ומקור כל הכוחות פנימי' שבנפש להפוך בהם כרצונו כו' כנ"ל (כי הרצון הוא מרוצת עצם הנפש והמשכחה בתוקף גדול על עצמ' ממש כמו ליהרג על קה"ש ברצון דוקא). וזהו ענין אהבה דאברהם אוהבי שמאיר בכאוי"א מישראל בדרך ירושה, וכמ"ש באברהם הלוח ונסוע הנגבה פי' הלוח ונסוע מדרגא לדרגא כמ"ש בזהר והוא ענין העתקת והזות כל עצם הרצון שמלוכב באהבתו שבלב שמאיר בפנימי' האהב' שע"ז הלוח ונסוע ועולה בעילוי אחר עילוי באהבתו, וזהו הלוח ונסוע כו'. וז"ש הנגבה שזהו תוקפא דדרום והיינו כמו סדר דפסד"ז שלפני ק"ש בתחלה שהן העליות דהלוח ונסוע באוי"ר כו' עד שבק"ש בא לידי מס"נ בנקו' הרצון הנ"ל והוא הנק' תוקפא דדרום שהוא אה"ר דכל נפשך הנ"ל וד"ל.

אך הנה צריך להיות היחוד דע"ס במאצילן בפסוק ראשון דק"ש והוא למס"נ באחד קודם שיבא לנקו' הרצון דכל נפשך הנ"ל, וזהו הלוח ונסוע הנגבה שהנטיעה הוא מס"נ הוא לנגב דוקא. והענין הוא כי ידוע דה' אלקינו הן חו"ב תרין ריעין דלא מתפרשין והוא ראשית גילוי א"ס בחכ' שנק' אין ומשם נמשך לבינה שנק' יש כידוע שנק' נקודה בהיכלא וע"כ יחוד זה דחו"ב צ"ל בתמידות דל"מ כו' לפי שזהו המקור הראשון לצורך שפע העולמות שמקבלי' מזו"נ שהן ו"ק כו' והוא ה' אחד וכמא' תמליכהו בשמים וארץ כו' והן מע' ומטה מזרח ומערב צפון ודרום כו' וכתוב לך ה' הגדולה

ראב"ש . . . א' חביבין יסורי: ראה בי"מ פד, רע"ב. פה, רע"א. וראה גם ס' מאמרי אדהאמי"צ: במדבר ח"ב ע' תקו וע' תרלג.
צדיקים השמחי ביסורי: ראה בי"מ שם. ברכות ה, א ואילך. שבת פח, ב. וראה עוד בנדו"ד בדי"ה פדה בשלום בס' מאמרים הקצרים ע' רטז. ובס' שפי"ת ח"א נג, סעי"ב ואילך.
באברהם הלוח ונסוע הנגבה . . . כמ"ש בזהר: לך לך יב, ט. זח"א פד, א: הלוח ונסוע הנגבה דרגא בתר דרגא כו'.
באוי"ר: = באהבה ויראה. בכת"י ב: באה"ר.
כידוע שנק' נקודא בהיכלא: ראה זח"א ו, א. זח"ב קפ, א. ת"ז ת"ה (י"ט, א). תכ"ח (עב, ב). אגה"ק ס"ה (קז, א). לקו"ת ר"פ ראה. ובכ"מ.
תמליכהו בשמים וארץ: ראה ברכות יג, ב.
לך ה' הגדולה . . . כי כל בשמים: דהיא כט, יא.

והגבו' כו' וכמ"ש הנה מקום אתי שהמקום הרוחני דו"ק בטל אל מקורו שהן חו"ב דהיינו שה' אלקינו בחי' חו"ב משפיע לו"ק באו"כ עד מקום זמן הגשמי, ומה שנמשך לו"ק העליוני זה תלוי לפי מעשה התחתוני שמעוררי' החסד או הדיו כו' אבל יחוד חו"ב עצמן הוא תמידי בלי שינוי מצד היותם עצם המקור כו' רק שבחי' ו"ק המה בטלי' ונכללי' בהן כמ"ש לך ה' הגדולה כו' ואחר הביטול והעלא' יומשך מחו"ב למדות כמ"ש כי כל בשמים כו' וד"ל. ופי' לך ה' כו' היינו שהגדולה וגבו' הגם שהן ב' הפכי' למטה בטלי' וכלולי' יחד באור דחו"ב בהיותם בחי' המקור טרם שבא לכלל שפע למטה כלל כי לא יתכן ענין מקום מע' ומטה אורך ורוחב כו' רק במה שבא בגדר שפע למטה שהוא בחי' יסוד ומל', שז"ש כי כל בשמים כו' דאחיד בשמי' כו' וד"ל. אך ענין המס"נ באחד ובד' דאחד היינו כענין הנ"ל באהב' דאברהם בנקו' הרצון כו', וזהו כמ"ש מי לי בשמים ועמך כו' למע' מע' מבחי' מע' ומטה דשמים וארץ רק למהו"ע לבדו וכמ"ש אליך ה' נפשי אשא אליך ממש וכמא' אליו ולא למדותיו כו', ואמנם תחלה יש ליחד יחו"ע דחו"ב ומדות דו"ק בעצמות והוא ע"י מס"נ באחד שבנשמי' האלקי' כנ"ל ואח"כ יבא לאהב' בכל נפשך במס"נ שבגוף כמ"ש במ"א וד"ל.

והנה מעתה יש להבין ענין אה"ר דאהרן כה"ג שהיא באה מלמע' למטה כנ"ל היפך אהב' דאברהם שעולה מלמטה למע' כמ"ש הלוך ונסוע כו' כנ"ל, ויש להקדי' תחלה ענין השמן שבמנורה. דהנה השמן הוא עשוי מן הזיתים שנעשי' ע"י כתישה דוקא שכותשין הזיתי' ויוצא כל הלחוחי' שבשמן ולא נשאר רק הקליפה שהיא מר וכל שהשמן יוצא יותר ע"י כתישה ביותר הקליפה דזית יותר מר כו', ונמצא המרירות דזית מורה על יציאת השמן בתכלית. וכך יובן בנמשל בשמן המנורה שזהו בחי' החכ"י שבהעלם שבא לידי גילוי אור בנשמות שנק' נרות המנורה והוא בחי' כח מ"ה שבנשמה ביטול עצמי' במס"נ באחד, וכמשל הנ"ל במרירות הזית כו' כך הוא במרירות היותר עצומי' שלבו נשבר ונדכה ונפשו כעפר לכל שזהו כתיש' הזית כו' מצד תומר חשכת הגוף זהו אות וסימן על בחי' יציאת השמן לגילוי יותר שהוא בחי' הביטול דכח מ"ה בק"ש בראי' שכלי' שמזה יבין ויכיר יותר אמיתי' ריחוקו מה' אחד ויתמרמר בנפשו יותר, ואם לא העמיק בראי' השכל כ"כ לאמיתתו לא יכיר ויבין בעצמו תכלית ריחוקו ואינו שפל בעיניו לא יתפעל במרירות כ"כ דהא בהא תליא ממש כמובן ממשל הנ"ל במרירות דפסולת הזית שהוא לפי ערך יציאת השמן ממנו וכך כל שאין בנשמה כח

הנה מקום אתי: תשא לג, כא.

אליך ה' נפשי אשא . . אליו ולא למדותיו: תהלים כה, א. ספרי — הובא בפרדס שער לב פ"ב (וראה גם בחיי דברים ד, ז. א. יג. סידור פה, ג. אמ"ב פתח השער פט"ז ואילך. ס' מאמרי אדה"ז-ענינים ע' שעו. ובכ"מ).
 החכ' שבהעלם: בכתי' ב: ההעלם.
 עצומי': בכתי' ב: עצמ' [= עצמותו].

הביטול בראי' השכל לעומק כ"כ אין בו כמה שהוא היפוכו שהוא הסתר אלקו' שמצד הגוף בחי' מרירות ושפלות כ"כ כידוע לטועמי' בעבודה שבמוח ולב, ולפי' בחי' הגבהת והתנשאו' הלב שמצד התלהבות הלב לפי שעה הוא היפך המרירות והשפלות זהו לנגד בחי' הביטול דשמן שבנר וד"ל.

וזהו שאו' בש"ע סלח לנו אבינו כי חטאנו כו' ולכאורה אחר שאו' בק"ש בכל לבבך כו' איך יבקשו סליח' כחוטא גמור כו'. אך הענין הוא דאדרבה היא הנותנת משום דבק"ש הי' בנה"א בחי' ראי' דכח מ"ה בביטול כל עצמותו מצד טיב ההתכוננות באחדו' ה' בעומק עי"ז יבא לתכלית הבירור בנפשו מכל תערובו' רע עד שאפי' הדק שבדקו' כפסולת ורע גמור יחשב וע"כ או' סלח לנו אבינו כי חטאנו שנעשה בנפשו חוטא גדול ע"ד שאו' שגגת תלמוד כו' וכמ"ש הן שמים לא זכו כו' וסביביו נשערה כו' שכל הקרוב יותר יותר יחשב כחוטא גם ברע הדק ביותר (והוא מטעם הנ"ל במשל כתישת הזית לשמן למנור' וכמ"ש ויקחו אליך שמן זית זך דוקא והיינו כשהוא כתישת דוקא אז נקי' שמן למאור להאיר כל אור נשמה אלקי' כו' שכבר ככה כו').

ובזה יובן מ"ש היתה לי דמעתי לחם יומם ולילה, פי' לחם הוא לחמ' של תורה כו'. דהנה הדמע' הוא בא מן המרירות על עוצם ריחוקו מאחדות ה', והיינו הבכ"י בתיקון חצות על ענין פר"ע דוקא מפני שזה המקור לכל עון וחטא כידוע, וכמו העבד שמורד ופורק עול רבו שקשה בעיני האדון יותר ממה שעשה נגד רצונו בדבר פרט כי זהו שרש לכל אשר ירשיע לעשות כו', וכך הוא פר"ע מל' שמים כשהולך בשרירות לבו ואין עול אלקי' עליו לעצור רוחו ולבו לעשות ולחשוב ולדבר כרצונו (בל"א צו לאזין די הארץ) הגם שלא עשה רע עדיין זהו הסיבה לכל רע בפ"מ כידוע, וע"כ עיקר תיקוני' חצות הוא רק על עון פר"ע, וז"ש אוילים מדרך פשעם פשעי' אלו המורדי' [בפר"ע] ומעונותיהם יתענו מה יועיל לתעניתם על עונו', שהוא כמתלוצץ מן המתעני' על העונות והם פושעי' ומורדי' בפר"ע שזהו כטובל ושרץ בידו שעוד טומאתו בו כו' שבכחו ונפשו נשאר המרד לעשות כל רע

בש"ע סלח לנו . . . אחר שאו' בק"ש בכל לבבך: ראה גם תריא קיא, ד. לקוית ש"ש סה, ג. [ולקוית בהעלותך ל, ב].

שגגת תלמוד . . . הן שמים לא זכו בעיניו: ע"פ אבות פ"ד מ"ג. איוב טו, טו.
וסביביו נשערה: תהלים נ, ג. וראה יבמות קכא, ב. לקוית בלק עד, ב. ס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' שצג.
ובכ"מ.

ויקחו אליך שמן זית זך: תצוה כו', כ.

היתה לי דמעתי: תהלים מב, ד.

לחם הוא לחמה של תורה: ראה חגיגה יד, א. ב"ר פ"ע, ה. ובהנסמן בלקו"ש ח"ד ע' 1038 הע' 26.

תיקון חצות: בכתי' ב: הבכ"י של ת"ח.

אוילים מדרך פשעם פושעי' אלו המורדי': תהלים קז, יז. יומא לו, ב.

כטובל ושרץ בידו: ע"פ תענית טו, סע"א. רמב"ם הל' תשובה פ"ב ה"ג.

בלי הרהור תשובה אמיתי וכמא' מלאי' חרטות כו', אך העושה תשובה שלימה בתיקון חצות על פר"ע היינו שיתמרמר בנפשו ויכנע לכבו בלב נשבר ונדכה ביותר מזה שהוא מורד ופר"ע עד שיתאנח ויבכה ביותר כמ"ש יגעתי באנחתי כו' בדמעתי ערשי אמסה, והוא הדמעה מחמת המרירות על פר"ע שממנו נעשה לחם כמ"ש היתה לי דמעתי לחם כו' באמרם אלי אי' אלקיך שזהו ע"י פר"ע שנעשה מזה הסתלקו' שכונה שנק' מל' שמים, ומזה שבוכה בדמעות ישבע כמו לחם שסועד הלב ומחזק השכל והוא מה שיבא מזה לעומק בחי' ראי' דחכ' בק"ש ולהבחין בעצמו גודל עוצם ריחוקו מחמת עומק אמיתי' ראי' החכ' באחד עד שנעשה בעיניו כחוטא גדול יותר ואו' סלח לנו כנ"ל (כמו הגדול שמתבייש מח"נ מצד שכלו כשגדל בחכ' מכיר יותר פחיתת של ח"נ כו' שזהו מצד ריבוי ההשגה יותר והקירוב שלו לאור החכ' והאמת יניח מעשי' נעורי' ויברח ויתבייש מהם ביותר), וא"כ יובן דגם מן הדמע' במרירות על פר"ע יבא לשביעת לחמ' של תו' בהתמדה כל היום כי אין לו חיות אחר רק אור וחיו' לחם דתו', וכל שאין בו המרירות בדמע' אינו בא לשביע' לחם דתו' כי ילך שובב בדרך לבו בהנאת עצמו כו', וז"ש היתה לי דמעתי לחם כו' וד"ל.

והנה כמו שמן הדמעה נעשה לחם של תו' כל היום וכן בחי' השג' ראי' שכלי' בק"ש באח"פ כו' כמ"כ למע' בבחי' אור זרוע לצ"ע בבחי' האצי' מקור כל הנשמות הוא בחי' שמן זית זך למאור להאיר לנרות המנורה שהן כני' ע"י מרירות דזית בכתישה שנק' כתיב כנ"ל. וזהו כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן כו', דהנה שמן הטוב הוא בחי' פנימי' החכ' שנק' שמן משחת קדש העליון כאשר הוא מרוקח בכושם בריח טוב דוקא נק' שמן הטוב, והוא בא רק מצד בחי' הבריורי' דרפ"ח כו' ע"י תשוב' מעומק הלב במרירות עצומ' בדמע' על פר"ע כנ"ל ומבחי' הצעקה בצר לו כשצעק לבו בתפלה בשפיכ' נפש וכמו מן המצר קראתי כו' וכן ע"י אהר' דכל נפשך וכל מאדך וכה"ג, מכל זה נעשה בחי' או"ח למעלה להיות בחי' גילוי אור הטוב הגנוז בחכ' שהוא בהעלם בבחי' שמן הטוב על הראש דכה"ג (וכתיב טוב שם משמן הטוב שהוא כתר ש"ט דתשובה ומע"ט כמ"ש ויעש דוד שם משמן הטוב על הראש כו') וכמשל הכתישה של הזית הנ"ל שעושה יציאת השמן הטוב ביותר כנ"ל וד"ל. ומ"ש על הראש היינו על בחי' שערו' הראש שלמע' מן החכ' שבמות, ויורד גם על הזקן זקן אהרן כו', והוא בחי' התגלות אור פנימי טעמי תורה ממקור הח"ע שבפנימי' הכתר שע"ג הראש שיורד

מלאי' חרטות: ראה תניא ספ"א ובהנסמן בהמ"מ לשם.

יגעתי באנחתי . . . אמסה: ע"פ תהלים ו, ז.

כשמן הטוב על הראש: תהלים קלג, ב.

מן המצר קראתי: תהלים קיח, ה.

טוב שם משמן הטוב: קהלת ז, א.

ונמשך משמן הטוב בבחי' שער' וצמצומי' על הראש וזקן דכה"ג דוקא וכידוע דכה"ג שרשו ברב חסד שלמע' מן החכ' שבמוח וטעמי' פנימי' הח"ע שנק' שמן הטוב ונמשך על שער' הראש והזקן דכה"ג, והן הן דינין והלכות דתושב"כ ושבע"פ (ע"ד המכו' במ"א בענין טל תו' שז"ש שראשי נמלא טל והוא בשער' דרישא דז"א דכתיב קווצותיו תלתלי' כו') כי כל שער' הרי היא המשכה מיוחדת כך כל הלכה ודין הוא המשכה מיוחדת ממקור הח"ע כמ"ש סלסלה ותרוממך כו', וכל נשמ' ונשמ' יש לה שרש באות א' שבתשכ"כ ומשמ' נמשך לתושבע"פ לאותו' ניצוץ ונשמה שלומד צירופי אותי' ההלכה, וזהו ע"ג הראש של כאו"א נמשך מבחי' שמן הטוב שע"ג הראש דכה"ג העליון כו' וד"ל. ויורד גם על הזקן זקן אהרן בחי' דיקנא דכה"ר שיורד ע"פ מדותיו לבושו כו' שהן י"ג מדה"ר שנמשכי' לנשמ' לסליחת עון בפ"מ שגם זה בא ונמשך משמן הטוב הזה. והוא השרש וכח באהרן כה"ג שנמשח בשמן הטוב שיוכל אהרן כה"ג להעלו' נש"י שנק' נרות המנור' (ואע"פ ששמן למאור להדליק אינו מרוקח כשמן המשחה שנק' שמן הטוב מ"מ ע"י שמן הטוב שע"ג ראשו יכול להעלו' כו').

וזהו בהעלותך את הנרות כו' אל מול פני המנורה יאירו כו', דהנה ע"י בחי' שמן הטוב שע"ג הראש דאהרן כה"ר דלעילא נמשך בחי' אה"ר העליונה שבעצמו' א"ס לכנ"י שנק' אה"ר בתענוגי' העצמי' שהוא מלוכש בבחי' שמן הטוב ע"ג הראש כו' שיורד מלמע' למטה בבחי' הדיקנא דכה"ר זקן אהרן כו' עד שנמשך בחי' אה"ר זו לכל ניצוץ וניצוץ פרטי ע"י בחי' כל שער' ושער' מצומצמת שיורד מהזקן ע"פ מדותיו כו' והיינו לעורר ולהמשיך את האה"ר זו בכל נשמה מבחי' שמן הטוב הזה. וז"ש ושמן ימינו יקרא דבחי' שמן הטוב היורד על הזקן אהרן מוריד הוא וממשיך לבחי' ימין העליון שהוא בחי' רב חסד העליון הפשוט שבעצמו' א"ס ב"ה שיתפשט עד למטה מטה בלי גבול ותכלית כלל והיינו גם לניצוץ שנפל למטה מטה ביותר ישיג ימין העליון באה"ר זו הנמשכת מלמע' למטה דוקא בבחי' מקיף והעלם

וכידוע דכה"ג שרשו ברב חסד: ראה מאו"א א, קמ. כ. ט. ביאורו לאדהצ"צ ע"רמ ואילך. יהל אור ע' תלב. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' שנד (ובהמ"מ שם). ס' הערכים-חב"ד כרך ב' ע' ו' ואילך. ובכ"מ. וטעמי': בכתי"ב: וכענין.
המכו' במ"א . . . שראשי נמלא טל . . . קווצותיו תלתלי': שה"ש ה, ב. יא. וראה ד"ה ענין טל תורה בס' מאמרי אדה"ז-במדבר ח"ב ע' שנת. שם ע' תרמט ואילך. לקו"ת שה"ש לה, ד.
סלסלה ותרוממך: משלי ד, ה.
וכל נשמ' . . . שרש באות א' שבתשכ"כ: ראה תו"א סה, ב. לקו"ת בהר מא, ב. מג, ד. והערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ התשי"ח ע' 241.
לאותו: בכתי"ב: עד להיותו. ואוצ"ל: עד לאותו.
מדותיו לבושו: ראה גם לקו"ת פ' ויקרא נא, ד. ופ' ראה כד, א. סה"מ תקס"ח ע' שלט. או"ת לה"מ (הוצאת קה"ת) טו, א. ובכ"מ.
ושמן ימינו יקרא: משלי כו, טז.

עד שזה גורם להיות משכני אחריו נרוצה שאה"ר זו יש בכחה הגדול לעורר את האה"ר בכני' ולמושכם למע' והיינו מה שיהי' בכל נשמה לענין האה' והתשוקה שבאה מצד הנשמה עצמה אינו רק מה שמתפעל באה"ר מלמטה למע' ליכלל ולידבק בה' אחד בנקוד' הרצון הפשוט שזהו בחי' אהב' דאברהם אוהבי שיש בכאו"א שנק' אהב' ודביקות העולה למע' כמ"ש הלוח ונסוע כו' כנ"ל. אבל בחי' אה"ר זו שאינה רק שיחשוק בגילוי אלקי' למטה כמו שהוא למע' אין זה מצד הנשמ' כלל רק באה ונמשכת מלמע' למטה מבחי' ימין העליון שנמשך ע"י שמן הטוב שבראש וזקן אהרן כמ"ש ושמן ימינו יקרא עד למטה מטה בכל ניצוץ קטן כנ"ל זהו למע' הרבה מאהב' דאברהם שמצד הנשמה כו' להיות* יורד בבחי' א"ס ממש וד"ל.

וזהו עין בעין נראה אתה ה' כו' נראה אותי אהרן דע"י אהרן שושבינא
 דמטרוניתא שמעלה את הנרות דנש"י אל מול פני כו' (כמשי"ת) זהו כמו שהי' במ"ת שעין בעין ממש נראה אתה כו' וכמ"ש פכ"פ דבר ה' עמכם כו', וכמו שיהי' לע"ל שיהי' גילוי עצמו' אא"ס ב"ה למטה כמו למע' ממש באצ"י ובעש"י שזה ממש וזהו כמו שיהי' למטה גילוי אלקו' בנבראי' וגם בבהמ' וחיות כמו שאו' ויראוך כל המעשי' כו' כי יומשך פחד ה' על כל הברואי' גם בזה העולם החומרי וכמ"ש ובאו כו' מפני פחד ה' והדר גאונו כו'. וזהו וענגך עומד עליהם כו' היינו בחי' ענגא דאהרן שנק' ענג ה' שהוא בחי' גילוי אור ה' שבא בהתלבשות בענג ואינו מסתיר כלל אדרבה מגלה כל אור רב חסד העליון שבעצמו' כו' וד"ל (וע"ד המבו' במ"א ע"פ ויהי הענג והחשך כו' ויאר כו' שהענג והחשך עצמו האיר מן ההעלם לגילוי כו' שיש בזה יתרון אור מעצם האור כו' וכך הוא מ"ש וענגך עומד כו' וד"ל).

וזהו דבר אל אהרן דוקא בהעלותך את הנרות משום דאהרן אותי נראה
 כנ"ל שבכחו להמשיך אה"ר העליונה הנ"ל בכל נשמ' שנק' נר ה' מלמע' למטה שיהי' בה כח התשוקה שיהי' גילוי אלקו' למטה כמו למע' ממש כנ"ל שזהו ע"ד שא' עין בעין נראה כו' וכמ"ש עין בעין יראו כו', והיינו דוקא ע"י שמעלה את הנרות אל מול פני המנורה כו', וזהו שצוה לו

משכני אחריו נרוצה: שה"ש א, ד.

להיות יורד: בכתי' ב: להיותה יורדת.

עין בעין נראה אתה ה' . . נראה אותי אהרן: שלח יד, יד. זחיג קג, א.

פכ"פ דבר ה' עמכם: ואתחנן ה, ד.

ויראוך כל המעשי' . . מפני פחד ה' והדר גאונו: נוסח, ובכח תן פחדך בתפילת ר"ה ויוהכ"פ. ישעי' כ, י.

יט. כא.

וענגך עומד עליהם . . ענגא דאהרן: שלח שם. זחיג שם.

במ"א ע"פ ויהי הענג והחושך: בשלח יד, כ. ראה סה"מ תקס"ח ס"ע קעו ואילך. ועוד.

עין בעין יראו: ישעי' נב, ח.

בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו ז' הנרות ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותי כו'.

וביאור הענין הנה יש לה"ק תחלה בענין פי" בא"י מלך העולם כו', להיות ידוע בענין בחי' מדת מל' כמ"ש מלכותך מכ"ע ומלכותו כו' שזהו בחי' התפשטו' והתנשאו' דמדת המל' להיות מלך על עם כמ"ש ה' מלך גאות לבש כו' בבחי' לבוש וצמצום כי אין ערוך כלל לנברא כו' כידוע, וע"כ צריך שיהי' רצון לצמצום זה להיות לו רצון למלוכה כמו ברה"ב פסוקי' דמלכו' וע"י גבורי כח הן המלאכי' כו' עושי רצונו שימשיכו בחי' רצון זה שנק' כתר מל' וכמו שא' כתר יתנו לך כו', והעיקר ע"י מעשה המצות שעושי' פנימי' רצונו כשא"י מלך העולם היינו שיתברך ממקור הרצון להיות לו רצון למלוך, וזהו אלקינו דוקא מלך העולם בצמצום העצמו'. אך הנה כ"ז יתכן בבחי' מדת המל' להיות מלך על עם ע"י בחי' הצמצום המסתיר כדי שיהי' מציאות בע"ג הנפרד יש מאין כו' בזה יוכל להיות שיוכלו הנבראי' בע"ג בהעלאת מ"ן לעורר מחדש בחי' הרצון למלוכה שנק' כתר מל', אבל בחי' התגלות עצמו' אור א"ס ב"ה כמו שהוא באצ"י דאיהו וחייהו חד כך יהי' גילוי אורו בעולם הנפרד למטה כמו למע' ממש כנ"ל בענין עין בעין נרא' כו', הנה צריך ג"כ שיהי' לו ית' רצון במהו"ע ממש להיות לו דירה ממש בתחתוני' כמו למע', ואיך יתכן לומר שהנבראי' בע"ג יוכלו לעורר זה הרצון בעצמו' ממש שיהי' התגלות עצמותו למטה שלא ע"י צמצום כלל אחר שאין ערוך כלל וכלל לבע"ג הוה ונפסד לגבי בחי' אור א"ס שבאצ"י הרבה יותר מזה שאין ערוך לדומם עם המדבר וחי כו' ולא בערך הזבוב ופרעוש לגבי האדם כו', והגם שכבר נמשך רצון לבחי' מדת המל' היינו רק שיהי' רק מלך על עם נפרד ע"י צמצום המסתיר כנ"ל אבל לענין גילוי עצמו' אלקו' כזה מהיכן יהי' התעוררו' הרצון כו'.

אך הענין הוא עד"מ כאשר מלך ב"ו הוא בשמחה גדולה ועצומה מצד איזה כשורה טובה מופלגת ביותר כמו שכבשו כרך גדול וכה"ג בדבר שנוגע לעצמו' רוממו' המלוכה הנה אז יבא בהתגלות לכל העם בהארת פני' ביותר לכל לקטן כגדול וישפיל עצמו לישב בשער העיר ויצא מהיכלו' שלו הפנימי' לישב בחוץ להתגלות לכל רואה גם לפני אנשי' נבזים ושפלי' ביותר וגם לתינוקו' ושוטי' כו' הכל רואי' פניו וכבוד הוד מלכותו וידבר עם כל אדם כו'. והנה סיבת עוצם הירידה גדולה כזאת מן עוצם הרוממו' לעוצם השפלו' כו'.

מלכותך מכ"ע ומלכותו: תהלים קמה, יג. שם קג, יט: ומלכותו בכל משלה.

ה' מלך גאות לבש: תהלים צג, א.

גבורי כח: תהלים קג, כ.

שבאצ"י: בכתי' ב ליתא.

ולא בערך הזבוב ופרעוש לגבי האדם: ראה בהנסמן ע"ז להלן בהוספות בהמילואים להמ"מ.

כ"כ זהו בא מצד השמח' הנפלאה יתענג בנפשו עונג נפלא כ"כ עד שגורם מזה ירידה ושפלות גדולה והוא שיהי' לו רצון להשפיל עצמו כ"כ להתגלות לעין כל ביריד' המדרו' למטה מטה כ"כ ולא תקצר רוחו בזה כלל ולא למשא עליו הדבר אדרבה יחפוץ ויחשוק בזה, אשר אין זה מנימוס המלוכה כלל אם לא הי' שמח כ"כ בבשורה הטובה וכה"ג שהי' זר מאד בעיניו להתגלות בחוץ כו', כי כך הוא המדה הזאת של בחי' השמחה ועונג המופלג שעושה תוס' אור הארת פני' עד שיהי' לו רצון להראו' פנים יפו' לכל אדם גם לשפלי' ונבזי' דוקא כו'.

והנמשל מזה יובן למע' שיש לפרקי' עת רצון למע' כמו בעת שמחה ועונג העליון הנפלא ביותר שגורם בחי' תוס' אור הארת פני מלך עליון שהוא נמשך בבחי' א"א כמו יאר ה' פניו ממש כו' עד שמזה יבא סיבת התעוררו' הרצון העצמי' לירד ולבא בהתגלות למטה מטה ביותר והיינו מה שיהי' גילוי עצמו' אור אלקי למטה מטה כמו למע' מע' בהיכלו' העליוני' דאצי' ולפני האצי' כו', וכמו בג' רגלי' ושבת שאז יאיר תוס' אור ותעונג ושמחה בעצמו' המאצי' שמזה יבא סיבת הגילוי אור בתוס' באבי"ע ביתר מכפי המדה הראשונה וכמ"ש ג"פ בשנה יראה כו' את פני הוי' כו', וכמו במ"ת הי' גילוי תוס' אור פני' העליוני' בסיבת השמחה ועונג ביום חתונתו כו' וכמ"ש פכ"פ כו' ובאור פניך ממש נתת לנו כו', וכן גם בחכי' נמשך תוס' אור הרבה יותר מכפי המדה ע"פ מא' קו המדה הקדום, וכך בכל המדות נמשך תוס' אור רב הרבה ע"י רוב השמחה והעונג שבעצמו' כמו גם בשפע הצדקה וחסד לכל לפחות הערך כמו לגדולי' ממש יומשך ברוב שפע ובהארת פני' למלאות כל רצון איש ואיש כמו בשמחה. דאחשורוש לעשות כרצון איש כו', וזהו מצד עוצם רוממו' הבא' מן השמחה ועונג הנפלא ע"כ חפץ ורצון המלך למלאו' ולהשביע לכל איש ואיש כרצונו דוקא כו'. וזהו פותח את ידיך שזהו בעת רצון למע' יפתח ה' ידו הגדולה שלגדולתו אין חקר וישפיע שפע וברכה וחסד לכל והיינו ומשביע לכל חי רצון כו', וכך הוא ברוחני' לע"ל שיגלה כבוד ה' לכ"ב ע"פ פתיח' זידיך בגילוי אלקו' למטה מטה כמו למע' ממש כנ"ל ואזי הרי ישביע לכל חי רצון מבחי' רצון העליון וכמ"ש והשביע בצחצחות נפשך כו' וד"ל.

ובכל זה יובן מ"ש אל מול פני המנורה דוקא כו', דהנה ענין הדלקו' והעלאו' הנרות דכני' הוא שאהרן כה"ג ממשך בחי' הארת פני

ג"פ בשנה: משפטים כג, יז.

ביום חתונתו: ע"פ שה"ש ג, יא. תענית כו, ב.

פכ"פ: ואתחנן ה, ד.

בשמחה דאחשורוש לעשות כרצון איש: [בכת"י ב: כמשתה] אסתר א, ת.

פותח את ידיך: תהלים קמה, טו.

והשביע בצחצחות נפשך: ישעי' נח, יא.

העליוני שבא מצד רוב אורה ושמחה ואה"ר בתענוגי' לנש"י שנק' נרות והיינו לפי שיהי' רצון העליון בעצמו' שיהי' גילוי אלקו' עצמו למטה כמו למע' ממש וכנ"ל בענין עין בעין כו' וכנ"ל באהרן שהוא אותי' נראה כו'. וזהו עיקר ענין הדלקות הנרות דנש"י שיאיר בנשמתם אור האלקי כמו שהוא למע' באצי' ולמע' מע' כו', וע"כ עיקר הציווי לאהרן בהעלותך ברצונך להעלות ולהעלות הנרות אל מול כן יהי' מדליק אל מול פני המנו' היינו שיכוון בהדלקה זו דוקא לבחי' הרצון העליון הכללי שיחפוץ להיות לו דירה למטה כמו למע' ממש כנ"ל וממילא יהי' לו רצון במדת המל' על הנבראי' שנק' כתר דהיינו ע"י שידליק ויעלה להיות בנש"י חפץ ותשוקה זו. וזהו אל מול פני המנו' שהוא בחי' כתר הכללי שהוא בחי' חפץ ורצון העצמי' שישראל עלה כבר במח' ורצון הקדום.

ויעש כן אהרן בא להורות שבכל דור נעשה בנין קבוע זה בנש"י שיהי' בסגולת אור נשמתם פעולה זו בתמידות היינו שהי' בפ"מ כך שיאיר אור הא"ס בהם כמו שהוא למע' עין בעין כו' ע"י חפצם ותשוקתם לזה כנ"ל, והוא בא בכל דור לפי שכן עשה אהרן כה"ר אל מול פני המנורה שהוא בחי' חפץ ורצון העצמי' העלה את נרות דנש"י בפ"מ ע"כ יוכלו כנ"י מעצמם לעשות כן בתמידות לדורותם, ואם לא שעשה כן אהרן בפ"מ לא הי' סגולה זו בכח עצמם כו' וד"ל. וזהו ואנשי קדש תהיון לי בחי' משפיעי' ע"י קדש העליון דחכ' בכל העולמות דאבי"ע ע"י שהן בבחי' או"ח בהדלקת אור נשמתם בשמן למאור וע"י שמן הטוב על הראש דכה"ג שמעלה ומדליק כו' שהוא שרש ומקור לח"ע וח"ת דתשב"כ ותשב"ע"פ כו' וזהו ע"י הלכות שלומדי' וע"י אה"ר ברשפי אש שהוא התשוקה לגילוי אלקו' כנ"ל וד"ל.

וידבר ה' אל משה דבר אל אהרן בהעלותך את הנרות כו', ובמדרש למה נסמכה פ' זו לפ' דחנוכת הנשיאים לפי שראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה דעתו שלא הי' עמהם בחנוכה לא הוא ולא שבטו אמר לו הקב"ה חייך שלך גדול משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות בוקר וערב כו' (עיין ברמב"ן בפ' החומש מה שתירץ קושי' הר' נסים בענין זה). דהנה כתיב ויאמר משה שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרב ואתה אמרת בשר אתן להם ואכלו חדש ימים הצאן ובקר ישחט להם ומצא להם אם כל דגי הים כו' ויאמר ה' אל משה היד ה' תקצר כו'. והנה ע"ד הפשוט אין לזה הבנה כלל וכלל דאיך אמר הצאן ובקר ישחט להם כו' להמציא להם די סיפוקם והלא סביבותיהם הי' רבים מיושבי הארץ שהי' מביאים להם צאן ובקר הרבה לרוב, וגם במ"ש אם כל דגי הים כו' יקשה כן הלא משמעו הוא דגם כל בשר ודגים שנמצא בעולם אין מספיק להם כלל, וזה דבר פלא (ולפי"ז לא חטא משה לומר שאין ביכולת ה' להספיק להם כדרש דר"ע וגם לא כדרש דר"ש שהוצרך לומר שלא ימצא להם כי יהרגום אח"כ במשל שאומר לחמור טול כור שעורים ונחתוך ראשך כו' כמ"ש בפרש"י אלא רק שלא יספיק להם כל הבשר והדגים שבעולם).

אך הענין הוא מובן בהקדים תחילה בשרש ענין שבה"כ, בהיות שאנו רואים דבר פלא ביותר שיש לתמוה עליו מאד והוא מה שהאדם שהוא בר שכל ודעת מקבל שפע חיותו וקיומו מן הצומח והחי שניזון מהם שהמה למטה הרבה ממנו ולפי אופן המאכל אם גס או דק כמו לחם גס ופירות דקים כן הוא ענין האור והחיות שמקבל כנפשו וגופו אם בגסות או בדקות, וכמו שאנו רואים שהשכל שבמוח ג"כ מתחזק בכחו מחמת האכילה דצומח

וידבר גר' בהעלותך: נמצא בהכתבי"ד: 269 מ, ב. 270 רית, ב [מכת"י זה נדפס כאן]. 1258 כט, א [בכותרת: בעז"ה שי"פ בהעלותך. ונמצא שם בהמשך כמה מאמרי קיץ תקע"ט. וכן בשאר הכת"י באמ"ר זה בסמיכות למאמרים משנת תקע"ט]. 2030 עה, ב.
המאמר מיוסד על ד"ה זה בסה"מ תקס"ג ח"ב ע' תקנ"ג (ב' נוסחאות. הנוסחא השני' — הנחת כ"ק אדהאמ"צ). ונוסח אחר (ובתוס' הגהות וכו') בלקו"ת בהעלותך לא, ג. ונוסח אחר (מגויכ"ק הצ"צ) באוה"ת כמדבר כרך ר' ע' א'תשדמ. וראה הגהות וקיצורים נוספים באוה"ת בהעלותך ס"ע שנג ואילך. שם כרך ה' ע' א'תקפה ואילך. מאמר זה בהרחב הביאור נדפס ג"כ להלן ע' תתקיד.
ובמדרש למה נסמכה פ' זו: ראה פירש"י ורמב"ן עה"פ. תנחומא תצוה ב. בהעלותך ג. ה. במדבר פט"ו, ג. ה.

עיין ברמב"ן בפ' החומש מה שתירץ קושי' הר' נסים: ראה עדי"ז גם להלן ריש ע' תתקו. סה"מ תקס"ג ח"ב ס"ע תקסא. אוה"ת בהעלותך א'תשמט.

ויאמר משה שש מאות אלף . . . היד ה' תקצר: בהעלותך יא, כא ואילך.

כדרש דר"ע . . . כדרש דר"ש: ספרי הוכא בפירש"י עה"פ: ר"ע אומר שש מאות כו' הכל כמשמעו מי יספיק להם כו' ר"ש אומר ח"י לא עלתה על דעתו כו' אלא כך אמר כו' הצאן ובקר ישחט להם כדי שיהרגו כו'.

ולפי אופן המאכל אם גס או דק: ראה שולחן של ארבע (לרבינו בחיי קרוב לסוף שער שני). של"ה פה, ב. ובסה"מ תרס"ד ע' רפ (הנחה) ז"ל: כדאי"ת בספרים מי שעוסק בעבודת הנפש במושכלות או בלימוד התורה יהי' זיהר מלאכול מאכלים גסים ועבים כו'.

וחי בפירות ובשר וכה"ג עד שכמעט שכמו שנתהווה אור שכל חדש בכלי מוחו מחמת המאכל שהרי מחמת אכילת מאכל רע וקשה כמו פירות ובשר רע ביותר ומר וגס יהי' כלי שכלו גס וקשה ורע נוטה לבחי' כח הדין הקשה כמו הלודים והאוכל פירות ובשר דקים ומתוקים וטובים יהי' דעתם טוב ומתון בחסד נוטה לכה חסד והטוב ביותר, וכמו שאנו רואים שינוי טבע נפשות בני"א מפני שינוי מאכלים שלהם במקום מושבותם והוא לפי מזג טבע הצומח והחי דאותו אקלים דוקא כו' וכמ"ש אין התינוק יודע לקרות אבא עד שיטעום טעם דגן דוקא וכן מש"א ר"נ עד דלא אכילנא בישראל דתורא כו' ורבא אמר חמרא וריחא פקחין וכה"ג. דלפי"ז לכאורה הרי החי והצומח גבוהים ממעלות נפש האדם בחי' מדבר ואיך יתכן זה, ואם נאמר דאין הלחם מצד עצמו מחי' את האדם אלא בחי' מוצא פי הוי' שבלחם וכמ"ש בהדי' כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי הוי' כו' וכמ"ש בע"ח. אך היא גופא קשי' דהלא מוצא פי הוי' שבנה"א הוא למעלה מבחי' מוצא פי הוי' שבמאכל מאחר שהמדבר למעלה מבחי' החי והצומח למטה מוכרח שזהו מצד שרשו למעלה בעשרה מאמרות מאמר דנעשה אדם למעלה ממאמר דתוצא הארץ כו' (וכמ"ש קושי' זאת בלקו"ת ומבואר במ"א). אמנם הנה לכאורה אנו רואים ג"כ להיפך שבחי' האדם הוא המעלה לבחי' הצומח והחי באכילתו אותם, שהרי אמרו דע"ה אסור לאכול בשר והטעם הוא לפי שאין כח בע"ה להעלות את הבשר שאין לו דעת והתבוננות באא"ס ב"ה ובחכמה אתברירו דוקא כמו ת"ח שיש לו דעת ונק' אדם וכמ"ש וזרעתי את בני ישראל זרע אדם וזרע בהמה וא"א להעלות בשר בהמה כ"א ע"י בחי' אדם דוקא אבל לא ע"י בחי' בהמה כמותה וכמו בקרבנות דכתיב אדם כי יקריב מן הבהמה כו' (דאדם גי' מ"ה מברר לבחי' בהמה גי' ב"ן כידוע), וזהו שאמרו דשולחנו של אדם מכפר עליו במקום מזבח ממש לפי שזהו כמו

כמו הלודים: ראה שבת י, א: שעה ראשונה מאכל לודים, ובפירש"י שם: אומה כו' אוכלי אדם הו והם רעבתניו. ועד"ז בפסחים יב, ב.
 אין התינוק . . . עד דלא אכילנא . . . חמרא וריחא פקחין: ברכות מ, סע"א. ב"ק עב, א [שם איתא: והאי דלא אמרי לך באורתא דלא אכלי בישראל דתורא. אבל כהלשון כאן מובא בכ"מ. וראה עירובין סד, א]. ימא עו, ב. כי לא על הלחם לבדו . . . קושי' זאת בלקו"ת ומבואר במ"א: עקב ח, ג. לקו"ת להאריזיל פ' עקב. וראה פעי"ח שכ"ז פ"א. ס' הליקוטם להאריזיל בתחילתו. של"ה עד, א. תרי"ט, ד. סה, ד. לקו"ת מטות פא, ב. עקב יד, א ואילך. סידור קז, ב"ג. ביאור"ז קלג, א. ועוד.
 דע"ה אסור לאכול בשר: פסחים מט, ב. וראה גם פרדס שכ"ד פ"י (קרוב לסופו). לקו"ת תצא לו, ג. ברכה צו, ד. סידור קמד, ב. ריד, ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ-במדבר ח"ב ע' שיט. לקריש ח"ב ע' 455. לקו"ת ד"ה בהעלותך [המקביל להמאמר כאן] לב, ב.
 ובחכמה אתברירו דוקא: ראה זח"ב רנד, ב. אגה"ק סכ"ח (קמת, א) ובהנסמן לשם.
 וזרעתי את בני ישראל: ירמ" לא, כו: וזרעתי את בית ישראל גו' [וכהלשון כאן מובא בכ"מ: סידור רל, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"א ע' ב. ושי"נ בארוכה].
 אדם כי יקריב . . . דאדם גי' מ"ה מברר: ויקרא א, ב. וראה בארוכה בס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"א ע' יח ואילך וע' ב ואילך. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב ע' תקי. סה"מ תקס"ז ע' פט. ועוד.
 דשולחנו . . . במקום מזבח: ברכות נה, א. חגיגה כו, א.

עליות קרבן הבהמה ע"ג המזבח שעולה ונכלל באש שלמעלה ע"י בחי' אדם כו' כי האדם דוקא הוא המעלה את הבשר. וא"כ האדם גבוה מן הצומח והחי עד שאין להם עלי' כלל בלעדו, ולכאורה זה סותר לענין הנ"ל בקבלת האדם שפע חיותו מן החי והצומח דמזה משמע שהן גבוהים ממנו ע"כ נק' בשם משפיע חיות לאדם כו'. אך הנה כל הענינים הללו אמת ואינם סותרים זא"ז כלל, דהיינו שהאמת הוא שהאדם למעלה מבחי' דצ"ח ע"כ הוא המעלה אותם דוקא כנ"ל וגם זה אמת דהצומח וחי גבוהים למעלה מן האדם וע"כ משפיעים חיות לאדם כנ"ל וד"ל.

וללהבין איך יהי' ב' הפכים במקום א' שהאדם גבוה מהם והם גבוהים מן האדם כו'. הנה י"ל תחילה הקדמה א' בשרש של בחי' אדם ובהמה למעלה מעלה עד רום המעלות, בהיות שאנו רואים למטה באדם ובהמה הגשמי' דבר פלא ביותר והוא אשר יש שינוי והפרש גדול בין ציור ותמונת האדם לציור ותמונת הבהמה, אעפ"י שהאברים א' בשניהם כי גם כבהמה יש ראש ומוח ועינים ואזנים וידיים ורגלים כמו באדם, אך בסדר אופן מעמדם משונה ציור אברי הבהמה מאברי האדם שהרי האדם הוא בעל קומה זקופה ראשו למעלה וידיו וגופו למטה ורגליו למטה יותר, וזהו בסדר והדרגה דוקא דהיינו בחי' מעלה ומטה כו' ובעליון האור והחיות יותר נעלה מהכל כמו המוחין חב"ד בראש והמדות בלב והידיים חג"ת עד הרגלים שהן בחי' נה"י שמצומצם שם יותר, ונמצא הן זה למטה מזה בציר מסודר בהדרגה דוקא, אבל הבהמה היא בקומה כפופה ראש למטה בשוה עומד עם מעמד רגלים וכל גופה ואין הפרש מעלה ומטה כלל אלא כל איברים כא' בשוה עומדים ראשה כלפי אחורי' והידיים כנגד הרגלים כו', לפי שאין חילוק מעלות ומדריגות כלל באיברים בין הראש להיד והרגל, שבראש אין בו שכל ודעת כלל רק כח המצייר ומדמה כמו ערך כח הראי' שלה בעין, וערך א' לראש ועין עם היד והרגל, ואעפ"כ זה ראש וזה עין וזה יד או רגל ומחולקי' באופני אור חיותם, וכן יש הפרש בין יד לרגל אבל לא ביתרון מעלה כ"כ כמו ממוח האדם לכח ידיו ורגליו, וכן גם שאברים כבהמה ג"כ מחולקי' אבל המה עומדים כולם במעמד וסדר א' כאלו מתאחדים כולם כא' מבלי יש בהן קדימה לא' על זולתו כלל, משא"כ באברי האדם שמצויירים האברים בסדר מעמד זה למעלה מזה כל אחד לפי מדריגתו ומעלתו על זולתו הוא קודם אליו ומובדל זה מזה עד שהרגל רחוק בתכלית מן הראש שהרגל עומד למטה בארץ והראש עומד למעלה בגובה מכולם כו' וד"ל.

ושרש הדברים הוא לפי שגם למעלה בשרש האדם והבהמה בבחי' האצי' הנה יש להם הפרש גדול בדמיון כזה והוא ענין ובחי' ההפרש שבין עולם התווה לעולם התיקון שזהו בחי' עיגולים ויושר, שבבחי' העיגולים שלפני התיקון לא הי' הע"ס בבחי' ציור אדם עדיין אלא בבחי' שם ב"ן גי'

בהמה והן ז' מלכין קדמאין דכתיב וימלוך כו' שהוא בחי' העקודים עקודי' כא' בלי התחלקו' עליון ותחתון בציוור קוין עדיין וכמ"ש באד"ר דבאני עלמי' כו' עד דאתברי בפרצופי' דאדם שהוא בחי' התיקו' שנק' ג"כ בחי' פרצוף אדם בחי' היושר שהוא האור הנא בבחי' התחלקו' אורות בכלים בציוור אדם מוחא ולבא כו' בחי' חב"ד חג"ת נה"י בציוור קוין ימין ושמאל כו' ויש בו בחי' ראש תוך סוף כמו עדי"מ בציוור אדם התחתון ממש שהוא בחי' קומה זקופה ראשו למעלה ורגליו למטה כו' וכמ"ש על הכסא דמות כמראה אדם ובצלם אלקי' עשה את האדם התחתון כמ"ש ויברא ה' את האדם בצלמו כו', והוא ע"י מאמר נעשה אדם בצלמנו שהי' בסוף המלאכה והוא ביום הששי, אבל מאמר דתוצא הארץ ותדשא הארץ כו' קדמה לאדם וכמארו"ל ע"פ אהור וקדם צרתני אהור למעיב דאפי' יתוש קדמך כו', והטעם שבי' מאמרות למטה בהתהוות הבריאה יש מאין בבחי' גבול הרי האדם לבסוף והחיות והבהמות בתחילה היינו מפני שגם בשרשן בבחי' האצילות הי' בחי' ע"ס דתוהו בבחי' שם ב"ן כו' קודם לבחי' אדם דאצילות שנאצל לבסוף הכל וכמ"ש ואלה המלכים כו' לפני מלוך כו' וכידוע שבחי' העקודים קודם לבחי' ברודים וכן בחי' העגולים קודם לבחי' יושר כו' (וע"כ ציוור הבהמה משונה להיות כל האברים מתאחדים בסדר ומעמד א' כמו בחי' העקודי' ובחי' העגולים שאין בהן התחלקות בציוור אדם, אבל מ"מ אין זה בדומה שהרי בבהמה יש אברי' מחולקים ראש בפ"ע ורגל בפ"ע כו' רק לענין זה שהן משתווים כא' וכמו קרסולי החיות כנגד כולם שוקי החיות כו' וכמ"ש במ"א).

והנה לזה הטעם ששרש בחי' הבהמה הוא למעלה בהקדמה לפני התהוות בחי' האדם ע"כ גם למטה בבחי' שבה"כ דתוהו למטה שנתהוו דצ"ח גשמי' יש בהן מעלה יתירה מן האדם עד שביכולתם להעלות את רוח האדם כנ"ל בענין המזון. וגם למעלה בבחי' מרכבה העליונה דבריאה דפני ארי' ופני שור כו' אנו רואים שיש להן כח ומעלה יתירה במה שהן נושאות את הכסא כו' שהוא עליות המל' שנק' אדם תתאה וכמ"ש אד' בס' כו', וכמו עד"מ המרכבה דסוסיים שבה כח יתירה להגבי' ולהעלות את הרוכב או

וימלוך: וישלח לו, לב ואילך. וראה זח"ג קכח, א. ע"ח שער הכללים פ"א. שער דרושי נקודות (שי"ח) פ"ד. באד"ר דבאני עלמין: ראה זח"ג קלה, א. קמב, א. לעיל חי"ב ע' תתנח. על הכסא דמות . . . ובצלם אלקים עשה . . . ויברא ה' את האדם בצלמו . . . נעשה אדם בצלמנו: ע"פ יחזקאל א, כו [וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"א ס"ע ב]. נח ט, ו. בראשית א, כו. כו. ע"פ אהור וקדם צרתני אהור למעיב דאפי' יתוש קדמך: תהלים קלט, ה. ב"ר פ"ח, א. ויקר פי"ד, א — ומפרשים שם. סנהדרין לח, א. ואלה המלכים: וישלח לו, לא. וראה בהנסמן לעיל פיסקא, וימלוך. קרסולי החיות כנגד כולם . . . וכמ"ש במ"א: חגיגה יג, א. וראה סה"מ חקסיג חי"ב ע' תקלו (ביאור ד"ה נשא). ובכ"מ. אד' בס': תהלים סח, יח. עד"מ המרכבה . . . למקום רחוק אשר אין ביכולתו מצ"ע . . . כמ"ש במ"א: ראה גם תו"א ל, ג. סב, ג. סג, ד. ועוד.

לנשאו למקום רחוק אשר אין ביכולתו מצד עצמו לעלות ולרוץ כ"כ כמ"ש במ"א, וכך בחי' פני ארי' פני שור שבמרכבה יש בהן כח ועוז יתר על בחי' כח האדם ששורה עליהם במה שיוכלו להעלות לבחי' האדם עד מקום ומדרגה שלא הי' ביכולת עצמו כו' וכמו רוממי שדי כו' וכמ"ש בשרפי' שש כנפים לא' כו' ובשתיים יעופף להיות שיש בו גידול בכנפים להתעלות למעלה מעלה, והוא מפני בחי' הגבורות רשפי' אש התשוקה בהתלהבות כלפי מעלה וע"כ נק' שרפים וכמו"כ פני ארי' כו', ע"כ יש בכחם זה להעלות ולהגבי' לבחי' כח האלקי אשר עליהן שהוא בחי' אדם כו', כמשל מרוצת הסוס בהר גבוה או העוף שיעופף למעלה כו'. ובאמת לכאורה זהו כמו דבר פלא דאם אין כל עיקר התהוות של המרכבה דפני ארי' כו' מאין ליש אינו רק מהארת אור האלקי אשר עליהן ובתוכן ממש שנק' כח הפועל בנפעל וכמ"ש אד' כס ב"ם ממש וא"כ איך יש בהן כח יתירה ממקור המשפיע עצם התהוותן. אך הענין לפי שבבחי' האצ"י יש להן שם שרש ומקור שהוא למעלה מבחי' אדם זה ששורה עליהם, והוא בחי' אורות דתוהו שקדמו לבחי' אורות דאדם דתיקון שנק' שם בשם בהמות וחיות ארי"ה ושור' ונש"ר כו', והוא בחי' ב"ן דתוהו שלפני שם מ"ה דתיקון, דכמו שבי' מאמרות למטה מאצילות לבריאה יצירה עשי' עד עשי' הגשמי קדמו המאמרות דתוציא הארץ נפש חי' ותדשא הארץ שהוא בחי' חי וצומח לפני מאמר דנעשה אדם כו' שהוא לבסוף הכל כמו כן מן המאציל לנאצלים קדמו בחי' המאמרות של המאציל להאציל תחילה בחי' בהמות וחיות שלפני בחי' אדם דאצילות, והוא בחי' ב"ן דעקודים שלפני בחי' התיקון דשם מ"ה דאדם בציור קווין ימין ושמאל כו' וכמ"ש באד"ר דבאני עלמין ולא אתקיימו כו'. ולהיות כך גם כשנפלו ז' מלכים דתוהו למטה מטה כמ"ש וימלוך וימות שהוא רפ"ח ניצוצין שנפלו למטה מטה עד התהוות בחי' המרכבה דבריאה כמ"ש בע"ח שנפלו בעולם הבריאה כו', ע"כ גם בחי' בהמות וחיות דפני ארי' כו' גם שהן בחי' גבול יש מאין ימצא בהן כח יותר זה גם בבחי' אדם שעל המרכבה להיות נושאות את הכסא למעלה למקום ומדרגה שאין ביכולת אדם זה להגיע מעצמו וכמארז"ל הקדב"ה רוכב על כרוכ קל שלו ושט בח"י אלף עולמות כו' שהוא בבחי' א"א כו' וכמ"ש במ"א וכן ע"י בחי' המרכבה יוכל לירד למטה מטה ביותר כמו ענין מראה הנבואה לנביאי' בזה העולם וכה"ג וד"ל.

אך הנה אמרז"ל אחר וקדם צרתני אחר למע"כ וגם קודם למע"כ, דגם שהאדם הוא לבסוף הכל אבל מפני שהוא לבסוף דוקא יש בו יתרון

רוממי שדי: נוסח ברכת יוצר.

שש כנפים לא: ישעי' ו, ב.

באד"ר דבאני עלמין: נסמן לעיל בפיסקא. ושרש הדברים.

הקדב"ה רוכב . . בחי' אלף עולמות . . וכמ"ש במ"א: ע"ז ג. ב. וראה תרא צא, א. ס' מאמרי אדה"ז על

מארז"ל (זוהר) ס"ע רלב. ועוד.

אחר וקדם . . למע"כ: נסמן לעיל ע' תתצו.

מעלה מכל מה שקדמה אליו בין למעלה באצילות ובין למטה בכי"ע לפי שזהו הכלל דנעוץ תחב"ס דוקא. והענין הוא לפי שבחי' אדם הוא בציור פרוץ מוחין חב"ד חג"ת כו' שהוא בחי' ההתחלקות מעלה ומטה והרי יש במוחין אור גדול ביותר כו' והיינו לפי שעשה את האדם בצלמו דוקא כמ"ש נעשה אדם בצלמנו דוקא כו' כמו שידוע בפי' אדם אדמ"ה לעליון הוא בחי' עצמו המאציל ממש כמו שהוא טרם שהאציל ע"ס דתוהו כו' (ולכך האדם רודה ומושל בבהמות וחיות כו'), ע"כ נאצל לבסוף כי נעוץ תחילתו בסופן דוקא, והוא יתרון מעלת בחי' התיקון על בחי' התוהו אשר יש ביכולת שם מ"ה דתיקון לברר ולהעלות לבחי' ב"ן דתוהו לפי שמצד היותו בבחי' פרוץ אדם הוא קרוב יותר לבחי' עצמות המאציל וכמ"ש מ"ה שמו ומ"ה שם בנו כו', וע"כ בחכ' דוקא אתברירו כו' רפ"ח ניצוצין דתוהו לפי שיש בו תוס' כח רב מהם מטעם זה עד שאין להם עלי' ותיקון בלעדו כלל, וזהו מ"ש באד"ר דאדם שלימו דכולהו וע"כ נאמר ויקרא האדם שמות לכל הבהמות כו'. וכך למעלה הגם שהמרכבה הוא שנושא את האדם מצד יתרון מעלתם בבחי' התוהו שקדם לבחי' התיקון, מ"מ הרי אמרו דארוך נושאו נשא א"כ מה שהחיות נושאות הרי הם נושאות ג"כ, וכמו שאנו אומרים והחיות נושאות ונישאות כו', לפי שאין להם עלי' והתנשאות כלל רק ע"י בחי' האדם שמעלה אותן, והוא ענין התהוות עצם מציאותם ע"י האדם העליון שבדבר ה' ורוח פיו כל צבאם כו'. ואמנם אעפ"י שעיקר אהו"ר שלהם נמצא מאין ליש ונישאות ע"י רוח פיו של האדם העליון, מ"מ לאחר שמתהווים במציאותן יש בהן כח יתירה להעלות לבחי' האדם מטעם הנ"ל שהתוהו קדם לתיקון כו' וד"ל. ונמצא דשניהם אמת דהאדם למעלה מבהמה והבהמה למעלה מן האדם ולא יסתרו אהדדי כלל, וע"כ האדם הוא המעלה את הבהמה דוקא, וגם זה אמת דעל מוצא פי הוי' שבמאכל יחי' האדם כנ"ל לפי שאחור וקדם צרתני כנ"ל וד"ל.

והנה מעתה י"ל כדוגמת שרש דבחי' אדם ובהמה למעלה באצ"י ובריאה כך הוא בענין הפרש שבין אדם לבהמה בענין נה"א ונפש הבהמי'.

נעשה אדם בצלמנו: בראשית א, כו.

אדם אדמ"ה לעליון: אדמה לעליון — לי הכתוב ישעי' יד, יד. וראה ס' עשרה מאמרות מאמר אם כל חי סליג (קצג, ב). שלי"ה ג, א. כ, ב. ועוד. וראה בהנסמן להלן ע' אקמ.

נעוץ תחילתו בסופן: ס' יצירה פ"א מ"ז.

מ"ה שמו ומ"ה שם בנו: משלי ל, ד.

באד"ר דאדם שלימו דכולהו . . . ויקרא האדם שמות: ראה זחי"ג מח, א ואילך. זחי"ב פ, ב. בראשית ב, כ. דארוך נושאו נשא: סוטה לה, א.

שאנו אומרים והחיות נושאות ונישאות: [בבחי' ב: ונשאות]. בפיוט "חיות" בקדושת כתר כמוסף א' דר"ה. ונסמן בארוכה להלן ע' תתיקח.

שבדבר ה' ורוח פיו כל צבאם: ע"פ תהלים לג, ו.

דהנה כתיב וזרעתי את בני זרע אדם וזרע בהמה כו' וכתיב אדם ובהמה תושיע ה', להיות ידוע בענין מהות הנה"א שהוא בחי' אדם בר דעת להכיר את בוראו בשכל והשגה אלקי' בבחי' חו"ב ודעת לפי שנשמת האדם נמשכה מבחי' ח"ע ע"י זיווג זוי"נ דאצי' כמ"ש מ"ה שמו מ"ה שם בנו כו'. וא"כ י"ל דהלא גם המלאכים דבריאה משיגים השגה אלקי' והוא מפני בחי' אור אימא דמקננא בכורסייא שהוא עולם הבריאה כמו השרפים וחיות הקודש ונק' בהמות וחיות כידוע, וא"כ מהו ההפרש בין אדם ובהמה למעלה. אך ההפרש ידוע דבבחי' אדם הרי הוא עצם ההשגה האלקי' מה שמשיג ומכיר לבוראו כאדם למטה שהוא בר דעת להכיר מה שלמעלה ממנו כו', אך מה שנתפעל התפעלות אהבה ותשוקה ברשפי אש מחמת השכל שמשיג הוא בחי' המדות דבהמות וחיות כו', וכך למעלה בחי' התפעלות הזאת ברשפי אש התלהבות דשרפי' וחיות כו' הוא נמשך רק מהארה מצומצמת שבעיקר ההשגה דמוחין דאדם שבמרכבה וכמ"ש ופני אדם לארבעתן כו', ולפי"ז הרי בחי' מוחין דאדם הוא עיקר ומקור לבחי' המדות דשרפי' וחיות כו', ולמטה הוא התפעלות התלהבות הלב בשר ברשפי אש שמחמת השכל שבהאדם שהוא העיקר, והלא אנו רואים כאשר יתלהב האדם בלבו מחמת ההשגה הרי יתוסף הארה גדולה בעצם אור הנה"א בעצם המוחין שבה ע"י ההתלהבות הזאת כידוע, והרי סיבת התלהבות ברשפי אש נמצא ביסוד האש שבלב מחמת החום הטבעי שבחלל השמאלי מפני עיכול דם הבשר שאכל ועלה המובחר ללב, כי הדם הוא הנה"ב וכאשר יאכל האדם בשר יתוסף תוס' כח רב ברשפי אש התלהבות הלב שבא ונולד מן ההשגה אלקי' שבנשמתו שבמות, וא"כ ע"י הבשר דבהמה שניתוסף התלהבות חום הטבעי דנה"ט ע"י"ז דוקא ניתוסף אור בנה"א עצמה שהוא בחי' אדם, וה"ז ממש כמו קרבן הבהמה ע"ג מזבח באש שלמעלה שנק' לחמי לאישי להוסיף אור למעלה בבחי' אדם העליון כו' (וכמ"ש למעלה במזון הגשמי' לנפש הגשמי' שכפי אופן המאכל אם גס או דק כך יהי' אופן תוס' אור וחיות בנפש אם גס או דק, כמ"כ בנה"א שמקבלת בחי' תוס' אור ע"י התלהבות נה"ב מן המאכל בשר וכה"ג שזה ג"כ לפי אופן גסות או דקות ההתלהבות בלב מצד המאכל כך יהי' אופן גילוי אור בנפש האדם לחזק כח השגתה מחדש באלקי' אם בגסות או בדקות כו'). ונמצא מובן עכ"פ שע"י בשר בהמה יש עילוי לנפש אלקי' להשיג בתוס' אור באחדות ה' ע"י התלהבות יתירה שמחמתה דייקא כו' וא"כ מוכרח לומר

זרעתי את בני: נסמן לעיל ע' תתצה.

אדם ובהמה תושיע ה': תהלים לו, ז.

מ"ה שמו מ"ה שם בנו: משלי ל, ד.

אור אימא דמקננא בכורסייא: ת"ז ת"ז (כג, א). ע"ה שער סדר אבי"ע (שמ"ז) פ"ג. שער דרושי אבי"ע

(שמ"כ) פ"ג. תניא פל"ט.

ופני אדם לארבעתן: ע"פ יחזקאל א, יד. וראה בהנסמן ע"ז להלו בהוספות בהמילואים להמ"מ.

לחמי לאישי: פינחס כה, ב.

בודאי שיש בבשר הבהמה יתרון מעלה על נפש האדם כמ"ש ר"ג עד דלא אכילנא בשרא דתורא כו' הרי ניתוסף בנפשו דעת בכח' אלקי' ע"י בשרא דתורא וכן חמרא וריחא פקחין וכה"ג.

אך הנה גם זה אמת שיש יתרון מעלה בנפש אלקי' מבחי' נה"ב שמאכלה בשר בהמה גשמי, שהרי ע"י מה שיאכל אדם זה שנפשו האלקי' נתחזקה ע"י הבשר הזה הרי נתעלה כח וחיות של הבשר הזה בעילוי גדול מאד והוא מה שנתהווה ממנו ומכחו אור וחיות שכלו בהשגה אלקי' שהוא בחי' אדם, הרי מבחי' בהמה נעשה בחי' אדם שזהו עלי' גדולה, כי אם לא הי' אוכל אדם זה שיש לו נה"א בשר הזה אלא לבהמה וגוי שאין לו נה"א הרי הי' הבשר הזה נשאר בבחי' גסותו שהוא רוח הבהמה הגשמי כמו שהי' בעודנו חי בגוף הבהמה הגשמי ששרשו בבחי' קליפת נוגה שנפלו משמרי' העליונים דפני שור כו' שנק' שמרי אופנים כו', אבל עכשיו שאכלו אדם זה שנכלל באור וחיות דנה"א מאחר שממנו ניתוסף כח השגה האלקי' והרי זה עלי' גדולה כמו שמבהמה גשמי' נעשה בחי' אדם היז ממש כמו עליות הקרבן בהמה שעולה ונכלל באש שלמעלה ונק' לחמי לאישי כו'. ומי הוא המעלה את כח חיות הבשר הזה בגסותו וגשמיותה להיות עולה ונכלל בבחי' אדם היז מכח האדם עצמו שהוא נפש האלקי' שהרי ע"ה אסור לאכול בשר לפי שאין כח בנה"א שלו להעלות לבשר החומרי לבחי' אדם מאחר שגם הוא בעצמו אינו בחי' אדם ודעת והכרה לבוראו כיכ עד שיוכל להעלות לבשר [ע]מו כו' אלא נשאר הבשר באכילתו בבחי' גסות דבהמה כמו שהי', ולכך אסור לע"ה לאכול בשר, אבל ת"ח כמו ר"ג אמר עד דלא אכילנא בשרא דתורא לא צלילא דעתי הרי הי' ביכולתו להעלות הבשר מגסותו להיות ע"יז חיזוק כח יתירה בדעת דנה"א שלו ונהפך מבהמה לאדם כו'.

אך זהו כמו דבר פלא ביותר שאם יש בכח הבשר להוסיף אור בהשגת נה"א הרי הוא בשרשו למעלה הימנו ואיך יהי' להיפך שהאדם הוא המעלה אותו וא"ל הוא בבחי' בהמה כו'. אבל זה יובן עפ"י כל הנ"ל בענין ההפרש בין בחי' אדם ובהמה למעלה באצילות דבחי' בהמות וחיות דבחי' התוהו קדמה לבחי' אדם דאצי' וכן בע"מ מאצילות לבריאה קדמו הבהמות וחיות לאדם כמ"ש אחר וקדם אחר למע"ב דאפי' יתוש קדמך כו', וא"כ הרי יש לבשר זה שרש לשרש עד בחי' מדריגת בהמה שבבחי' האצי' שלפני בחי' אדם דתיקון מצד שנפלו ז' מלכין דבין דתוהו למטה מטה עד דצ"ח הגשמי' שמקבלים מפני שור כו' ולזה יש ביכולתם להעלות ולהוסיף אור בנה"א ששרשה בבחי' אדם העליון להיות בה תוס' השגה באחדות ה' כנ"ל. ומה

כמ"ש ר"ג עד דלא אכילנא . . חמרא וריחא פקחין: נסמן לעיל ע' תצוה.
ע"ה אסור לאכול בשר: נסמן לעיל שם.

שנה"א יש לה יתרון מעלה להעלות לנה"ב כמו להעלות את הבשר באכילתו להיות בבחי' אדם כו' היינו מטעם הנ"ל בבחי' אדם שלפי שהוא בפרצוף אדם דומה הוא לבחי' העצמיות יותר אדמה לעליון וע"כ הוא נאצל בסוף כי נעוץ תחב"ס דוקא והיינו קדם למע"ב כו' ולזה יש בכחו דוקא להעלות הבשר מגסותו בק"ג להביאו לבחי' קדושה האלקי בבחי' אדם כמו הקרבן שע"ג המזבח שעולה ונכלל באש שלמעלה וכמ"ש אדם כי יקריב מן הבהמה אדם דוקא וד"ל, וכמו"כ ממש בענין חיות המרכבה שנושאות ונישאות כו'. ונמצא דשניהם אמת ולא סתרי אהדדי כלל, דבחי' דצ"ח למטה מן האדם כמו שהן עתה למטה בשבירת הכלים כו' וכן למעלה בבחי' פני ארי' ופני שור שהן בחי' מרכבה כו', אבל כמו שהיו בחי' דצ"ח למעלה בתוהו טרם שבא בחי' התיקון הרי הן גבוהים מן האדם כמ"ש לפני מלוך כו' (ולא עוד אלא שבחי' הדומם דשם גבוה מבחי' הצומח והצומח מן החי כו' ולמטה נהפוך הוא שהדומם הוא היותר אחרון והמדבר גבוה מכולם וכמ"ש במ"א).

והקיצור העולה מכל הנ"ל היינו שקודם הבירור וההעלאה שנתעלה הדצ"ח ע"י האדם או האדם גבוה מהם והוא המעלה אותם דוקא כמ"ש אדם כי יקריב כו' (דמ"ה מברר לב"ן כנ"ל), אבל לאחר שנתעלה הדצ"ח ע"י האדם אז הדצ"ח גבוה ממנו ומעלה אותו כמו המאכל שמחזק חיות הנפש כמ"ש ר"נ עד דלא כו' (והיינו כמ"ש בע"ח בכמה דוכתי דבחי' ב"ן לאחר הבירור הוא למעלה משם מ"ה המבררו להיות עולה בבחי' ס"ג דתוהו שלפני שם מ"ה דתיקון כמ"ש א"ח עט"ב נקבה תסובב גבר כו' וכמ"ש במקום אחר באריכות וד"ל).

ואחר כל הנ"ל יובן ענין המדרש דלעיל שאמרו למה נסמכה פרשת מגוריה לחנוכת הנשיאים לפי שראה אהרן קרבנות הנשיאים חלשה דעתו כו', להיות שעפ"י כל הנ"ל בענין אדם ובהמה יובן ג"כ בשורש ענין הקרבנות דבהמה ע"ג המזבח שנק' אכילת אדם דלעילא כמ"ש לחמי לאישי כו' והוא במה שנושרפת הבהמה ע"ג המזבח ששרשה מבחי' פני שור כו' הרי עולה בחי' החיות שבפני שור גם הוא למעלה וכלול בבחי' אדם העליון. ובוה י"ל ב' דברים הפוכים כנ"ל ושניהם אמת, דע"י זה הקרבן ניתוסף אור באדם העליון במוחו ולבו כו' כמ"ש ריח ניחוח להוי' דהיינו ריח ניחוח

אדם כי יקריב: ויקרא א, ב.
לפני מלוך: וישלח לו, לא.

בע"ח בכמה דוכתי דבחי' ב"ן לאחר הבירור . . בבחי' ס"ג . . במ"א באריכות: ראה ע"ח שער סנתיא פ"א.
שער התיקון פ"ג. שער פנימיות וחיצוניות דרוש ד. לקו"ת בחוקותי מז, ג. שה"ש טז, ג. מח, ב. סה"מ תקס"ו
ס"ע קעט ואילך. סה"מ תקס"ו ע' שיו. ובכ"מ.

אי"ח עט"ב נקבה תסובב גבר: משלי יב, ד. ירמ"י לא, כא.
לחמי לאישי: פינחס כח, ב.

בתוספות אור להוי' דתיקון ע"י הארת אור דתוהו שלמעלה הימנו מטעם הנ"ל, וגם בחי' הגבורות דנוגה שבבהמה הגשמי עד שורש שרשה למעלה בפני שור כו' עולה ונכלל בבחי' אדם שמקריב ומעלה אותן ע"י אש המזבח שעולה למעלה שזהו בחי' ה"ג שבמלכות כו' וד"ל.

והנה חנוכת הנשיאים בקרבנות ע"ג המזבח היו העיקר בבחי' חינוך למזבח שיוכל להיות בכחו כל בחינת ההעלאות של כל קרבנות בהמה שעתידיים להקריב עליו (כמ"ש במ"א), וע"כ נתנו מתנות רבות שזהו כמו שנותנים מתנות לכלה להגבי' אותה בזה שתוכל לעלות אל החתן כמ"ש במ"א. וזהו שהקריבו הנשיאים פרים ואלים ועתודים שיהי' מזה כח ועוז על להבא להיות בחי' העלאות נוגה שע"י כל קרבן בהמה בשרא סומקא כו' וכמ"ש תנו עוז לאלקי' שהוא עליות המל' שם ב"ן ע"י בחי' הברורים דנוגה כמשל אכילת אדם בשר בהמה שתתעלה עי"ז וגם יתחזק עי"ז מטעם כל הנ"ל וד"ל.

וזהו הטעם שחלשה דעתו דאהרן בראותו כל חנוכת הנשיאים והוא לא הי' בזה ולא שבטו, והטעם שנוגע דבר זה אליו דוקא היינו לפי שזה הדבר שייך אליו דוקא, כי הנה ידוע דאהרן כה"ג נק' שושבינא דמטרוניתא שהוא כמו בחי' ממוצע להעלות את בחי' המל' למעלה לפי ששרשו בבחי' אה"ר שמושך את לב דכנ"י ע"י שיהי' בהם רשפי אש התשוקה לעלות מלמטה למעלה כשלהבת שעולה מאילי' כו' והיינו בבחי' ה"ג שבמלכות דוקא כמ"ש ואל אישך תשוקתך, וע"כ נק' שושבינא לכלה דוקא כמו שושבינא למטה שמביא את הכלה אל החתן שבהכרח הוא שיש ביכולתו לרצות את הכלה שתרצה בחשק ותשוקה לילך ולהתיחד עם החתן א"כ צריך להיות במדרגה וכח עליון ממנו עד שיש בכחו לרצות אותה (והיינו כמו דברים שיוצאים מן הלב באהבה רבה שמושך לב האדם בהתפעלות אהבה שבהכרח שאהבה זו שיצאה מתוך הלב גדולה מאהבה שנתפעל זולתו מחמתה כו'). וכמו כן בחי' אה"ר דאהרן כה"ג הוא הפועל אהבה בכנ"י מלמטה למעלה להיותו מלמעלה מהם וע"כ נק' בחי' ממוצע בין הקדב"ה לכנ"י להיות שבכחו להעלות לכנ"י בבחי' ה"ג שבה ע"י הריצוי שירצה אותה כו' (וכמ"ש בהעלותך את הנרות כו'). ולהיות שאהרן כה"ג הוא העיקר בדבר זה להעלות למל' בבחי' ה"ג שבה שהוא שרש כל בחי' העלאות מ"ן שלה שנעשה מבחי' בירורי נוגה כמו ע"י הקרבנות כו', ולפי שזה הדבר תלוי בו יותר וזהו עיקר שרש עבודתו כל ימיו ע"כ חלשה דעתו בראותו שנעשה

וע"כ נתנו מתנות . . . כמ"ש במ"א: ראה להלן ע' תתקמו. ושי"נ.

תנו עוז לאלקי': תהלים סח, לה. וראה פעי"ח שער הק"ש פי"ב. תריח בראשית ג, ג. חיי"ש קלג, ב. ואל אישך תשוקתך: בראשית ג, טז.

דבר זה בחנוכת הנשיאים שהכינו כח ועוז לבחי' ה"ג שבמלכות שיהי' לה תמיד כח ועוז לעלות שהוא בחי' העלאת גבורות דנוגה שע"י הקרבנות כנ"ל בענין תנו עוז לאלקי' כו' וד"ל.

והשיב לו הקב"ה חייך שלך גדול משלהם שאתה מדליק את הנרות בוקר וערב כו', ולכאורה אין זה נחמה כלל על צערו ויגונו על שלא הי' לו חלק בחנוכת המזבח שהוא בחי' העלאת המל' בבחי' ה"ג שבה ואם הי' מדליק את הנרות שהוא ג"כ בחי' העלאת המל' אין בזה תירוץ על מה שחסר לו ענין חנוכת המזבח שזה דבר שתלוי בו יותר כו'. אך הענין הוא שהדלקת נרות המנורה הוא בחי' ומדריגה בענין העלאת גבורות שבמלכות באופן מדריגה גבוה כ"כ ביתר שאת ויתר עוז עד שיש בכלל מאתים מנה ונכלל בזה ענין חנוכת המזבח הנשיאים כביטול מנה באלף, וזהו שאמר לו חייך שלך גדול משלהם כו'.

וביאור הדברים הנה י"ל תחילה בענין הפרש שבין בחי' חו"ב שנק' תרין ריעי' כו', להיות ידוע שהחכמה נק' אין והבינה נק' יש וכמ"ש והחכ' מאין תמצא ובהשגה דבינה נאמר להנחיל אוהבי יש בעוה"ב כידוע ומבואר במ"א, וגם הנה ידוע דהחכמה כלול מחו"ג ונק' חו"ג דאבא והבינה כלול מחו"ג ונק' חו"ג דאימא, וא"כ מאחר שבחי' חו"ב מצד עצמן הן מחולקי' שהחכ' בבחי' אין בחי' נקודה העדר ההתפשטות ההשגה כו' והבינה הוא בבחי' התפשטות דהשגה בבחי' יש, כמ"כ בבחי' חו"ג שבהן יש הפרש זה, ע"כ ממילא יובן שגם בבחי' הגבורות שבהן יש הפרש זה שבחי' הגבורות דאבא הן בחי' אין ובחי' גבורות דאימא הוא בבחי' יש, והוא הפרש שבין אש המזבח לאש המנורה כו'. דהנה בחי' התפעלות של ההתלהבות המורגשת ברשפי אש התשוקה הנה היא באה מצד בחי' ההשגה והתפיסה בבחי' יש ודבר מה דוקא, כמו שאנו רואים בחוש שכל מה ששיג במורגש יותר יותר יתפעל במורגש שהוא ההתלהבות בהתגלות עד שישמח ביותר וכמ"ש אם הכנים שמחה כי אם, לבינה תקרא כו', ולפי שהבינה היא בבחי' השגה מורגשת ע"כ תוליד בדומה לה בחי' התפעלות מורגשת בהתלהבות גדולה ושמחה נגלית לעין כל שהוא בחי' יש מורגש שהרי יש מי שמתפעל כו', וכמו בעולם הבריאה שהשרפי' וחיות מתפעלי' בהתלהבות גדולה ורעש כו' והתלהבות זו היא בחי' יש מורגש לפי שהשגתם באלקי' הוא בבחי' יש כו', וכידוע דבחי' אימא מקננא בכורסייא שהוא בחי' בינה שבמלכות

תרין ריעי': זח"ג ד, א. ובכ"מ.

שהחכמה נק' אין והבינה נק' יש וכמ"ש והחכ' מאין . . להנחיל אוהבי יש: איוב כח, יב. משלי ח, כא. ראה ת"ו ריש תיקון מ"ב (ותניא פ"ח ובליקוט פירושים לשם ע' שכא). זח"א רמב, (זאור החמה שם). ובכ"מ. אם הבנים שמחה כי אם לבינה תקרא: תהלים קיג, ט. משלי ב, ג. וכידוע דבחי' אימא מקננא בכורסייא: נסמן לעיל ע' התק.

דאצילות שמאיר למלאכים דבריאה ויש מי שמתפעל כו', וע"כ נא' גם בבחי' ג"ע העליון דבריאה להנחיל אוהבי יש כידוע לפי שגם בחי' ההשגה דבינה שבמל' המאיר עליהם היא בבחי' היש לגבי בחי' החכ' שנק' אין. כי הנה החכ' נק' כח מ"ה כמו מה פשפשת כו' שהוא בחי' נקודת השכל טרם שבאה לכלל השגת דבר מ"ה וע"כ נק' בחי' מ"ה ואין וכמ"ש במ"א, ולזאת גם בחי' ההתפעלות שיוולד מבחי' מה הוה הוא נולד בדומה לו שהוא בחי' ביטול במציאות, שזהו היפך ממש מהתפעלות ההתלהבות, שהרי בחי' התפעלות הביטול הוא שמתפעל וניזון ממקומו עד שאיננו מרגיש א"ע כלל והוא התפעלות שעושה העדר הרגשותו, וכל מה שיתפעל יותר בבחי' הביטול יותר אינו מרגיש א"ע לבחי' יש כלל וכלל, וכמו שמתפעל אדם לפני מלך או שר גדול וכה"ג וד"ל. וא"כ גם שהתפעלות הזאת שמצד החכ' הוא בבחי' הגבורות שהוא בחי' הסתלקות העצמיו' אין זה כמו התפעלות ההתלהבות שמחמת ההשגה דבינה אלא ב' הפכים הן שזה בחי' אין וביטול העדר ההרגשה בתכלית וזה בבחי' יש מורגש דוקא דכל שמרגיש התפעלותו בהתלהבות ביותר זהו מצד עוצם ההתפעלות כו'. וזהו ענין ההפרש בין בחי' גבו' דאבא לבחי' גבורות דאימא (שהוא ההפרש בין כהנים ולוים כמ"ש במ"א).

וזהו ג"כ ההפרש בין אש המזבח לאש המנורה, כי הנה אש המזבח הי' מהדלקת העצים שבהם גשרף הבשר שהוא בחי' אשא אוכמא דבשר הבהמה הוא בשרא סומקא מן הדם שהוא בחי' אשא אוכמא דבשר שבא מאש הגבור' דדם הוא בחי' גבור' דאימא כדמיון התלהבות הלב החומרי בדם שבלב ברשפי אש התשוקה מורגשת שבא מחמת השגה דבינה דוקא כו', וזהו הנק' אש השורף ומכלה אשא תכלא. אבל אש התלהבות גרות המנורה שבא מהדלקת השמן הרי השמן הוא זך מאד והוא עצמו בבחי' החסדים דאבא כידוע בפ"י כשמן הטוב כו' וכמו באשר דכתיב וטובל בשמן רגלו ע"כ נמצא בעיר תקוע חכ' רבה כמ"ש בגמרא והוא להיות כי השמן שרשו בבחי' כ"ח מ"ה דחכ' בחי' ביטול ע"כ השמן בחשאי והוא צף ע"ג היין כמ"ש במ"א, וע"כ גם בבחי' הגבור' שבה שהוא כליון השמן בהדלקה הנה אור זה נק' אור המאיר שהוא בחי' אור דחכ', ואעפ"י שהוא בחי' גבור' דאבא מ"מ הוא בבחי' החכ' שהוא ביטול, וכמו ענין התפעלו' דבחי' ביטול העדר הרגשת עצמו שהוא היפך בחי' התפעלו' דבינה כנ"ל, וזהו שאור הדולק מן

החכ' נק' כח מ"ה כמו מה פשפשת: זחיג כח, א. לד, א.
 כידוע בפ"י כשמן הטוב . . . וטובל בשמן רגלו: תהלים קלג, ב. ברכה לג, כד. וראה סה"מ תקס"ח ע' רא
 ואילך. לעיל ע' תתפח.
 בעיר תקוע חכ' רבה כמ"ש בגמרא: מנחות פח, ב.
 והוא צף ע"ג היין: ראה שבת ה, ב. אמ"כ שער הק"ש פני"ד ואילך (ובהנסמן בהוספות לשם דף קמח, ד —
 בהוצאת קה"ת תשמ"ה).

השמן הוא זך ולבן מצד בהירו' השמן ונק' אש לבנה ובלשון הזוהר נהורא חיוורא. וזהו ההפרש בין גבור' דאימא לגבור' דאבא שזהו ענין ההפרש בין אש שחורה לאש לבנה (והתורה נתנה באש שחורה ע"ג אש לבנה כמ"ש מימינו אש דת כו' והוא המראה שראה משה בסנה שכוּעַר באש ואיננו אוכל כו' וכמ"ש במ"א). אך הנה בשמן המנורה הי' גם בחי' החסדים בבחי' המשכה למטה, והוא אשר השמן נדבק ונמשך אחר הפתילה ומושך את האור מלמעלה למטה, וכליון שלו הוא בבחי' הגבור' והיינו כמו התפעלו' הביטול כו', משא"כ התלהבו' אש המזבח שאינו רק כליון לעלות מלמטה למעלה בלבד וזהו כמו התפעלו' ההתלהבו' הנ"ל. ונמצא דגם בהדלקת נרות דמנורה הוא בבחי' הגבור' אבל הוא ע"י בחי' השמן שהוא בחי' הביטול שנק' אש לבנה ולא אש שחורה ונק' אור המאיר ולא אור השורף כו' וד"ל.

וזהו בהעלותך את הנרו', פי' כאשר אהרן שושבינא דנשמו' ישראל מעורר בהן אהבה רבה בחי' העלאות בהתלהבו' העולה מלמטה למעלה בבחי' הגבור' שבמל' אז לא יהי' בבחי' אש שחורה לבד שהוא כמו התפעלו' התלהבו' הנ"ל אלא יהי' בבחי' התפעלו' הביטול שמצד כח מה דחכ' שהוא ע"י השמן כנ"ל. וזהו אל מול פני המנורה יאירו ז' הנרות שהוא בחי' החכ' מקור ז' המדו' זהו אל מול פני המנורה יאירו גם הנרות שהן כנ"י שכלולים בז' מדו' שבמל', ופי' יאירו בבחי' אור דחכ' בבחי' ביטול שנק' אור המאיר כנ"ל ולא בחי' אור השורף בהתלהבו' לב בשר לבד שהוא כמו אש המזבח כו' וד"ל. אך הרי גם בהדלקת נרות המנורה שנק' אש לבנה הי' כלול שם גם מבחי' אש שחורה והוא אור הסמוך לפתילה שנדלקה בקיסם שהי' מדליק בו בבחי' אור השורף רק שהוא נכלל ובטל באור המאיר שנק' נהורא חיוורא שמצד בהירות השמן בחי' חכ', ע"כ אמר לו ה' חייך שלך גדול משלהם כי קרבנות הנשיאים בחנוכת המזבח שנק' אש שחורה נכלל באש לבנה כביטול מנה באלף (לפי שגבור' דאימא נעשים ונכללים בבחי' חסדי' דאבא שהוא עיקר בחי' נהורא חיוורא כו'). ונמצא שגם שלא הי' לאהרן חלק בחנוכת המזבח לא חסר לו זה כלל לענין שרש עבודתו בהעלאת המל' בבחי' הגבור' כנ"ל לפי שיש בכלל מאתים מנה. וזהו חייך שלך גדול משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות בוקר וערב, פי' מדליק בבחי' הגבורות דאימא בבחי' אור שדולק ושורף שהוא נכלל בבחי' הטבת הנרות שהוא אור המאיר בבחי' חסדים דאבא כנ"ל וכמו וירא אלקי את האור כי טוב כו' ולזה אמר מדליק ומטיב כו', והיינו ענין בוקר וערב להשוות מדת יום ומדת לילה

והתורה נתנה באש שחורה . . מימינו אש דת: ברכה לג, ב. ירושלמי שקלים פ"ו סוף ה"א. זח"ג קלב, א. ובכ"מ.

הוא המראה שראה משה בסנה . . וכמ"ש במ"א: שמות ג, ב ואילך.
וירא אלקים את האור כי טוב: בראשית א, ד.

כו' וד"ל (ובכ"ז יתורץ גם קושי של הרב"ן שהביא הרמב"ן בפ"י החומש ע"ש וד"ל).

וזהו ויאמר משה שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבו כו', פ"י אשר אנכי בקרבו אנכי מי שאנכי בחי' כתר עליון שהוא בחי' המקור לחכ' וכמ"ש והחכ' מאין כו' וכמ"ש היש הוי' בקרבנו אם אין כמ"ש בזוהר, וידוע דשרש נשמת משה הוא מבחי' יסוד אבא שהוא מקבל ממקורו זה בחי' כתר עליון שנק' אנכי, ואנכי זה כלול מס' רבוא נש"י מראש לרגל בהשוואה דוקא. וז"ש ת"ר אלף רגלי כו', כי מצד בחי' החכ' שבאה בהתחלקות המדות הרי יש ס"ר דיעות לנגד ו"ק וכ"א מדריגה בפ"ע ויש בזה חילוקי מדריגות כמו ראשי אלפי כו' בחי' המוחין ובחי' אנשי מדות חג"ת כו' עד נשמות שבקבי"י להיות כי זהו בציור קומת אדם, אבל למעלה מבחי' אדם הוא בחי' כתר עליון דכתיב בו כי לא אדם הוא והוא למעלה מבחי' התחלקות דראש וסוף ימין ושמאל כו' ע"כ כוללם כולם יחד מראש לסוף בהשוואה אחת דוקא וד"ל. וזהו ת"ר אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבו, דאנכי בחי' כתר בא בקרבו מבפנים דוקא שהוא הארת כ"ע בכל ציור קומה בשווה כנ"ל בענין הרצון שמאיר בשווה בראש וברגל כו', ואז נעוץ תחב"ס דוקא שהוא בחי' הרגל, וז"ש רגלי דוקא הוא עם אשר אנכי בקרבו בבחי' הפנימי' שלו כי נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן דוקא וד"ל.

ול להיות שמשו שרשו בבחי' החכ' שבראש הי' ג"כ כולל לס"ר דיעות שנסתעפו מן המדות גם שיש בהן חילוקי מדריגות כנ"ל, וע"כ טען משה דבר זה עם בחי' מקור שרש נשמתו שהיא בחי' אין דכתר עליון ואמר ת"ר אלף רגלי העם הזה אשר אנכי הוא בקרבו מראש לסוף בהשוואה א' כו'. וכך הי' טענתו דא"כ מאחר שבחי' אנכי הוא בקרבו הרי הוא דבר פלא ביותר במה שאתה אמרת בשר אתן להם כו' והצאן ובקר ישחט להם כו'. והענין הוא להיות שבחי' אנכי זה נק' סדכ"ס שלמעלה מבחי' השתלשלות שבבחי' החכ' שעיי"ן ניסו לומר היש הוי' דחכ' בקרבנו כו' והוא בחי' אא"ס שבכתר עליון דתפיס בכולהו עלמין ולית מאן דתפיס ביי, וא"כ הרי בחי' השפעת הבשר להם הוא בחי' ירידה ושפלות גדולה להשפיל א"ע

ובכ"ז יתורץ גם קושי . . . שהביא הרמב"ן: ראה לעיל ע' תתצד. וש"נ.
 אנכי מי שאנכי: ראה זח"א קסז, ב. זח"ג יא, א. לקו"ת להאריז"ל תולדות כו, יט. אבן עזרא שם. לקו"ת במדבר פ, ב ודברים לא, ד. סה"מ תקס"ב ח"א ע' יד.
 והחכ' מאין: איוב כה, יב.
 היש הוי' בקרבנו אם אין כמ"ש בזוהר: בשלח יז, ז. זח"ג קנת, ב.
 וידוע דשרש נשמת משה הוא מבחי' יסוד: ראה מאו"א מ, נה. ובארוכה לקו"ש ח"ז ע' 244. וש"נ.
 כי לא אדם הוא: שמו"א טו, כט.
 דתפיס בכולהו עלמין ולית מאן דתפיס ביי: זח"ג רכה, א. ז"ח יתרו לד, ד.

כ"כ. וזה שאמר ואתה אמרת בשר אתן להם פי' שמתפלא על ואתה לנוכח שהוא בחי' אין דכתר עליון מקור שרש נשמתו דמשה שהי' מאיר בו איך אתה אמרת בשר אתן כו'.

ולהבין טעם פליאה זאת, הנה עיקר בחי' העלאת הקרבן הבהמה ע"ג המזבח הוא בחי' גבורות דאימא כנ"ל מפני שהוא בשרא סומקא כי הדם הוא הנפש כנ"ל, וכמו"כ גם מה שניתוסף אור ההתלהבות בלב ובשר ע"י המאכל בשר אעפ"י שניתוסף הארה רבה בנה"א ברשפי אש התשוקה ביותר הרי הוא בחי' יש ודבר מה במורגש גדול כנ"ל, וכמו"כ מ"ש שולחנו של אדם מכפר במקום המזבח כי ע"י מאכל בשר שניתוסף אור דנה"א בתפילה ע"ז כו' הרי זה ממש כמו בחי' אש המזבח שהוא בחי' אש שחורה כנ"ל, וא"כ ה"ז בחי' ירידה לגבי פנימי' החכ' כ"ח מ"ה שהוא כמו שהחכ' נמשכת מבחי' אין כמ"ש והחכ' מאין כו' (דהיינו בחי' ג"ר דאבא דוקא אבל בחי' ז"ת דאבא שהוא שם הוי' דחכ' מקור ס"ר דכנ"י כנ"ל הוא מתחבר באימא ונק' תרין ריעין כו' ולא נק' בחי' אין) שהוא בחי' הביטול במציאות ממש, ובודאי זה האור דרשפי אש התלהבות מצד הכשר בבחי' יש גמור יחשב וכערך בחי' הפירוד לגבי בחי' היחוד שהרי בחי' אין מושלל ומובדל לגמרי מבחי' יש ודבר מה כידוע וד"ל. וזהו העם אשר אנכי בקרב, בחי' אנכי הוא בחי' אין מקור החכ' דכח מ"ה דשרש נשמת משה וכמו שס"ר נשמות כלולים בג"ר דאבא הרי הוא בחי' אין דאנכי (כי הפנימי' אבא הוא פנימי' ע"י כידוע) כידוע דכח מ"ה שבנפש בחי' ביטול במציאות הוא כלי להשראת עצמו' א"ס שבכתר שנק' אנכי ומשה הי' בבחי' מ"ה שבחכ' דוקא וכמ"ש ונחנו מ"ה וס"ר נש"י כלולים בבחי' מ"ה זה (שהוא בחי' ג"ר דאבא ולא כמו שהן מסתעפים מבחי' המדות דאבא כו'), ולכך טען משה דרך פלא גדול וכי יתכן דבר זה להשפיע להם בשר שהוא מבחי' גבורה דאימא שירידה גדולה אצלם וכי אפשר להם לירד כ"כ למטה מאחר ששרשם בבחי' ביטול דכח מ"ה הרי הכשר כמו זר נחשב להם וכמו בחי' פירוד להיותו בבחי' יש ודבר מ"ה שאינו לפי ערך מדריגתו כלל שהוא בבחי' האין ואין זה מזונם ושפעם הראוי להם כלל, ויותר יפלא על ההשפעה עצמה מן המשפיע איך ישפיל א"ע כ"כ לבחי' השפעה כמו שהוא בשרא סומקא ששרשו בבחי' גבורות דאימא שהוא בבחי' יש וכמ"ש להנחיל אוהבי יש והרי כח מ"ה הוא המושלל לגמרי מבחי' יש, וז"ש ואתה אמרת בשר אתן להם, פי' וכי אפשר שיוכל להיות ההשפעה בכשר מאתה שהוא בחי' אנכי אין דחכ' שנק' אתה

שולחנו של אדם מכפר במקום המזבח: ברכות נה, א. חגיגה כו, א.
 כי הפנימי' אבא הוא פנימי' ע"י כידוע: ראה לקו"ת נצבים מט, ד. והערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בטה"מ
 הש"ת ע' 49. ושי"ב.

ונחנו מ"ה: בשלח טו, ז-ח.
 להנחיל אוהבי יש: משלי ח, כא.

לנוכח שזהו שרש ומקור נשמת משה כנ"ל וכמ"ש אתה קדוש ומובדל כו'. ומצד ב' טעמים בא בטענה זו והכל ענין א' דהיינו מצד המשפיע ומצד המקבל ושניהם טעם ושרש אחד שהוא בחי' אין דחכ' שרחוק ומובדל מאד מבחי' היש כנ"ל.

הצאן ובקר ישחט להם כו', פי' לא שאינו מספיק להם הבשר שבכל העולם שזה דבר פלא, אלא דקדק לומר ומצא להם כלומר וכי ימצא הבשר להם להשיגם כו' שכודאי אין ביכולת הבשר להשיג ולמצוא לשרש מדריגתם האלקי' שהוא בחי' אין כו' מאחר שאין ערוך והשתוות ביניהם כלל וכלל. וזהו ומצא להם כלומר אותם איך ימצא הבשר אותם כו'. דהנה אין כל עלול משיג עילתו אבל מתקרב הוא אליו ונכלל בו כו' לפי שמתייחס אליו שהרי הוא עלול ממנו, ואמנם בדבר זה שאין לבשר יחוס אל בחי' אין דכח מ"ה מאחר שהוא בחי' יש א"פ שיהי' מבחי' יש לאין כלל מאחר שהאין מובדל לגמרי מבחי' יש ורחוק ממנו מאד כערך נבדל, א"כ איך יחשב הבשר כקרוב ע"ג המזבח להוסיף אור בכח מ"ה שלהם כמו הכהמה שנכללת ונשרפת באש כו' מאחר שאין הבשר מסוג זה כל ואין ערך והשתוות ביניהם כלל לומר שהבשר יתעלה ויוכלל בנשמתו ונשמתו תעלה בעילוי תוס' אור ע"י הבשר מאחר שנשמתו הוא בבחי' מ"ה מובדל מבחי' יש דהשגה שממנו יבוא אור ההתפעלו' שע"י ההרגש בהתלהבות לבשר ממאכל הבשר, אך אם הי' שרש נשמתו בבחי' ההשגה דבינה הי' יתכן שיאכלו בשר כדי שע"י יתוסף עליהם אור ההתלהבו' הנק' אש שחורה כנ"ל, אבל לגבי בחי' התפעלו' דביטול במציאות אדרבה התלהבות זאת כמו זר נחשב ולעולם לא יוכל בחי' השגה דבינה למצוא למדריגת אין וביטול דכח מ"ה (שנק' נקודה וכמו השמן שצף ע"ג יין כו'). וזהו הצאן כו' ומצא להם וד"ל.

ומ"ש הצאן ובקר ישחט להם משמע שגם זה מן הפלא איך ישחט להם צאן ובקר כו'. הענין הוא שכ"ז הוא דרך הפלגת הפלא, להיות שענין השחיטה הוא להוציא הדם שהוא בבחי' הגבורו' הקשו' שנפלו בסיבות שבה"כ, וזהו עיקר ענין המליחה להמתיק לבחי' הגבורו' הקשו' ואז לא תטמא הנפש בטומאת גבורו' הקשו' שבדם כ"כ כי לא נשאר רק חלק הדם הטוב שנק' גבורו' ממותקו' כידוע. אך הנה כ"ז לא יתכן רק למי ששרשו בבחי' הגבורו' ג"כ ע"כ צריך ליזהר מגבורו' הקשו', והוא ע"י שחיטה ומליחה כדי שיהי' בחי' עילוי לבשר כשיאכל וגם נפשו תתעלה כמו ענין הקרבן ע"ג המזבח כך שולחנו כו', אבל העם אשר אנכי בקרבן הצאן ובקר ישחט להם פי' גם בשחיטה דצאן ובקר אחר מיתוק כל הגבורו' שבדם לא ימצא להם לשרש מדריגותם שהוא בבחי' כח מ"ה מובדל מבחי' גבורו'

השמן שצף ע"ג יין: נסמן לעיל ע' תחקה.

שענין השחיטה . . . (זהו עיקר ענין המליחה: ראה גם ס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' תח ואילך וע' תיא.

דאימא לגמרי, וא"כ היתכן להשחט להם צאן ובקר שימצא להם אין זה מזונם ומאכלם כלל מטעם הנ"ל וד"ל.

אם את כל דגי הים יאסף להם ומצא להם, פי' מוסיף עוד לומר שגם דגי הים שנמחקו מבחי' הגבורות יותר מן הבשר ולכך א"צ שחיטה אלא אסיפה בעלמא סגי להו כידוע, גם הם לא ימצא להם כלומר אותם מפני שהם למעלה גם ממדריג' הדגים שבים, לפי ששרש הדגים שבים הגם שהוא מבחי' עלמא דאתכסיא שהוא בחי' פנימי' בינה כידוע דכל מה שיש כיבשה בעלמא דאתגליא בחי' ה' תתאה דמל' יש בים העליון בחי' ה' עלאה דבינה וע"כ אין הדגים שבים צריכין מיתוק בגבורות שלהם כ"כ (כי גם שבבינה מינה דינין מתערין היינו בסופה בבחי' חיצונית שבה ולא בבחי' פנימי' שבה), עכ"ז נק' בחי' יש ודבר מה לגבי בחי' מדריגת נשמתם דדור המדבר ששרשם בפנימיו' החכ' כ"ח מ"ה (בבחי' ג"ר דאבא) שמוכדל מבחי' בינה שנק' יש לגמרי כנ"ל. והגם שהדגים א"צ שחיטה רק אסיפתם זוהי שחיטתם, הנה גם בחי' אסיפה זו בבחי' יש לגבי כ"ח מ"ה (דמה שחוב"ב נק' תרין ריע' היינו רק מהתפשטות המדות דחכ' שנמשך מאין ליש בכינה אבל לא בבחי' פנימיו' חכמה שצף ע"ג היין כו'). וע"כ גם כל דגי הים לא ימצא למדריגתם (ורכבו דכל זהו גם נש"ב) כי לפי עצם מדריגתם אין מזונם רק בבחי' מזונא דחכמתא שהוא ענין המן שהי' יורד בזכות משה דוקא שהוא מבחי' פנימי' אבא שהוא פנימי' ע"י וכמ"ש במ"א וד"ל.

והשיב לו היד ה' תקצר, כי הנה ידוע שיש ב' מיני בשר א' בשר בהמה וא' בשר עוף שאין בו בחי' הגבורות כ"כ ששרשו מפני נשר כו', וכמו שידוע שהבהמה נק' בער לשון הבערה אבל העוף ממותק יותר וע"כ די לו בסימן א' כמ"ש בגמ'. ועוד זאת יש בחי' בשר שהוא יותר טוב גם מבשר עוף והוא השומן שבבשר עוף כאשר הוא עוף שזמן ביותר (משא"כ שומן שבבשר בהמה יש בו בחי' הגבורות שהן מבחי' הפירוד וכמו וישמן ישורון

אסיפה בעלמא סגי להו: חולין כו, ב. רמב"ם הל' שחיטה פ"א ה"ג. וראה ס' מאמרי אדה"ז שם ס"ע תי. דכל מה שיש ביבשה: חולין קנז, א. ירושלמי שבת פ"ד ה"א.
 כי גם שבבינה מינה דינין מתערין היינו בסופה: ראה זח"א קנא, א. זח"ג י, סע"ב. יא. רע"א. סה, א. ע"ח
 שער א"א פ"ח. שער א"א פ"ב. ביאורו קמה, ד. שער האמונה פמ"ח.
 דכל זהו גם נש"ב: ראה סה"מ תקס"ד ע' כו. ובהנסמן שם.
 מזונא דחכמתא: זח"ב סב רע"א וטע"ב.
 המן שהי' יורד בזכות משה . . . וכמ"ש במ"א: ראה תענית ט, א. סידור קח, ג. וראה לקו"ש ח"ב ע' 331 ואילך. ובכ"מ.
 שהבהמה נק' בער לשון הבערה: ראה גם סה"מ אתהלך לאזניא ע' פד. ס' מאמרי אדה"ז ויקרא ח"א ע' יג. שם במדבר ח"א ע' קנז.
 העוף . . . בסימן א' כמ"ש בגמ': חולין כו, ב.
 וישמן ישורון: האיזנו לב, טו.

כו', והוא ענין הקטרת החלב ע"ג המזבח לפי שממנו כל תאווה רעה כו'), וכמו השלמים שהן עופות שמנים ביותר עד שא' בגמ' שייג לחמים נבלעו משמנו להיותו מפעפע בעומק אחר עומק ביותר כו' (משא"כ שאר שומן שאינו מפעפע כ"כ כו').

והנה ידוע שהשמן הוא בבחי' החכ' ואמנם הוא בבחי' החסדים שבחכ' כי בחי' חסד שבחכ' הוא בחי' התפשטות והמשכה וירידה דחכ' ולמטה, וה"ז כמו השמן שטבעו להתמשך הרבה וכמו ונהרותם כשמן אוליך, וכמו"כ טבע החכ' להתמשך למטה מטה ולהלאה למרחוק, כי הלא אנו רואי' שבריבוי שפע אור החכ' יומשך ממנו למקבלים להאיר עיני חשוכא ומשפיל א"ע גם לתלמיד היותר קטן ללמדו חכמה ויסבול כל השפלות להיותו בחי' כח מ"ה וכל מי שהוא חכם יותר יותר ביכולתו להשפיל א"ע ולהתמשך למטה מערכו ביותר, וגם בטבע החכ' לסבול כל ההפכים המנגדים אליו ביותר כו' כי טבעה בבחי' החסדים למצוא זכות גם למי שמרשיעים מאד כו' והוא הנק' בחי' חסדים דאבא כמו אבינו אב הרחמן כו' שהאב טבעו רחמן וחסדן וכמ"ש כרחם אב על בנים ולא אמר כרחם אם כו', ועיקר סיבת ענין בחי' המשכה וירידה זו דחכ' הוא רק מצד בחי' הביטול דחכ' ע"כ נמשך ומשפיל א"ע למטה שהרי כל מה שמשיג בחכמתו יותר יותר הוא בא לבחי' הביטול וא"כ כל שביטולו בתכלית ביותר יכול להשפיל א"ע יותר. וענין השפלה זו הוא גם באופן שיהי' נופל בסוף המדריגות לא יגרע כח ביטולו שהי' לו בהיותו עומד במדריגה עליונה בעבודת הוי". ויובן זה עדי"מ המתבטל לפני מלך גדול בתכלית הביטול שאז אין הפרש גם כשהוא במדריגה העליונה בעצמותו והוגבה לבבו מאיזה טעם יתבטל ממציאיותו כמו שהי' שפל במדרגה שהרי ביטול העשיר שוה עם ביטול העני לפני המלך מפני שהוא מרומם ונבדל בערך לגמרי וכולא קמי' כלא בלי תפיסת מקום כלל שזהו הנק' ביטול בתכלית כנ"ל, וממילא יובן שלא יגרע כח ביטולו בהיותו בשפלות המדריגה כמו שתוי יין או באונס שינה מאחר שגם בהיותו בבחי' התנשאות בעצמו הוא בטל בתכלית כי כח ביטול גדול כזה מאיר בהתנשאות ושפלות באה"י כמו על העשיר ועני בשווה, וא"כ גם בהיות בשפלות במדריגה בעבודת ה' כמו בטרדת מו"מ וכה"ג לא יגרע כח ביטול זה מכמו שהוא בטל בשעת עילוי מדריגתו בעבודה שבלב זו תפלה וכה"ג. וז"ש אם זכרתיך על יצועי באשמורות אהגה כך, פי' על יצועי באונס שינה

שא' בגמ' שייג לחמים נבלעו משמנו: יומא עה, ב.

ונהרותם כשמן אוליך: יחזקאל לב, יד.

כרחם אב על בנים: תהלים קג, יג.

באה: כן הוא בהכתביידי. ואוצ"ל: כאחד.

אם זכרתיך על יצועי: תהלים סג, ז. וראה גם שהי"מ אתהלך לאזני ע' ככט ואילך. ס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' ריו ואילך. שהי"מ תקטיב ע' קעג. אוה"ת פ' זכור ע' איתשצו ואילך. דרמ"צ צח, ב ואילך. שהי"מ תרע"ט ע' רחצ.

ובאשמורת כתפילה שניהם שווין לענין בחי' הביטול האמיתי שלא יגרע כח אורו כלל גם בבחי' מדריגה התחתונה כשהוא בחי' יש נפרד גמור כו' להיות גם אז בבחי' אין כמו בהיותו בבחי' מדריגת הביטול שבתפילה כנ"ל. וזהו ענין בחי' המשכות בחי' הביטול דכח מ"ה שבנפש, דגם שהוא בחי' ומדריגה עליונה ביותר כנ"ל אדרבה היא הנותנת שתוכל לירד ולהמצא גם למטה מטה בבחי' יש נפרד לעשות אותו בחי' אין כמו למעלה כמובן ממשל הנ"ל, והיינו גם במאכלו בשרא סומקא שהוא בחי' יש מורגש ביותר כנ"ל גם שם לא יגרע אורו להאיר בבחי' ביטול דכח מ"ה כו', והיינו מחמת עוצם ירידת המשכה דכח מ"ה דחכמה למטה מטה ביותר. וזהו שנק' שמן כמו השמן שנבלע ונמשך בחוך כמה לכושים כו', וכפרט שמנונית השליו שגם הוא שומן בשר אבל הוא יורד ונמשך ונבלע עד למטה מטה כי מפעפע בעומק אחר עומק יותר מכל שומן, וכך ע"י מאכל השליו יומשך כח מ"ה בנפשם עד שגם בהיותם בבחי' יש דבשרא סומקא לא יגרע אורם (והיינו תוקף ירידת החסדים דאבא להפוך לבחי' הגבורות דאימא), ודוקא שומן השליו שלא ישונה טעמו גם בכליעתו בעומק ביותר לפי שטבעו לירד ולפעפע בעומק ביותר כו' וד"ל.

וזהו היד הוי' תקצר, פי' יד ה' הוא בחי' רב חסד דבי' אחיד אבא, והוא שורש ומקור המשכות החסדים דאבא, והיינו כמו ענין שומן דעוף השליו שיורד ומפעפע למטה מטה ביותר ולא ישונה טעמו כו', וזהו היד ה' תקצר שלא יגרע יד ה' דח"ע להתמשך גם למטה מטה גם באוכלם בשרא סומקא בבחי' יש מורגש כו' שגם אז יוכל להיות בבחי' ביטול במציאות ולא יהי' בבחי' יש מורגש כלל, וא"כ יהי' גם לבשר חיבור והשתוות להכלל ולהכטל בבחי' אחדות ה' שבכח מ"ה דנפשם כמו מזון המן כו' אעפ"י שהבשר טבעו להיפך בבחי' יש אך יומשך גם בו בחי' הביטול דכח מ"ה (כמו שיש בכח חסדים דאבא להמתיק לגבורות דאימא להיות כמוהם כו'), והיינו ע"י בחי' שמנונית דשליו שנק' ג"כ בשר אבל מפעפע ויורד, והוא כמו בחי' שמן המנורה ויותר טוב ממנו, שהרי' בשמן דמנורה יש בו ג"כ בחי' הגבורות שהוא הדלקת הנר בכליון השמן רק שעיקר טבעו להמשיך כו' וזהו כאשר החכ' נק' אור המאיר, אבל בחי' שמן מצד עצמו הרי הוא רק בחי' החסדים שבחכ' מצד מקורו בבחי' האין ההיולי (וכמ"ש במ"א שהשמן הוא במקור החכ' דהיינו מקור האור דחכ' וע"כ נק' שמן למאור כו'), והוא היורד בלי הפסק כלל ולא יכלה לעולם כי אין זה בחי' אור המוגבל בכלי שיכלה התפשטותו כו' וד"ל. וזה הי' שרש נשמת משה שנק' שושבינא דמלכא

רב חסד דבי' אחיד אבא: ראה זח"ג רצב, א: אריא בעתיקא אחידו כו'. ע"ה שער אריא (שי"ד) פ"א. ס'
מאמרי אדה"ו עה"ת ע' רנ"ג. ובכ"מ.
וכמ"ש במ"א שהשמן הוא במקור החכ': ע"פ זח"ג ז, ב ובמק"מ שם. פח, ב והגהות הרח"צ שם. ובכ"מ.
וראה תרי"א צא, רע"א. תניא ספניג וכליקוט פירושים ומ"מ לשם. ובכ"מ.

להמשיך עצמות אור א"ס שמפנימי ומקור החכ' הנק' אנכי כנ"ל שביכולתו להוריד השפע למקבלים עד למטה מטה ביותר כי כל הגבוה גבוה יורד למטה מטה ביותר, ולזה א' ת"ר אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבו שזה הי' טענתו להפליא איך אמרת בשר אתן להם כנ"ל, והשיבו ה' היד ה' תקצר ואדרבה היא הנותנת דבחי' אנכי זה שבקרבו ששופע לנשמתם יוכל להתמשך גם ביש הנפרד למטה מטה ביותר להיות בחי' הביטול דכח מ"ה גם באכלם בשר כנ"ל. והיינו היד ה' בחי' רב חסד דע"י מקור נשמתם הנק' אנכי התקצר להתמשך למטה מטה כי הרי א"ס להתפשטותו הגדולה כו' (וכידוע דאור א"ס למעלה מעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית, והיינו בחי' חו"ג דע"י שנחשב מסוף עולם הא"ס כידוע וד"ל).

כי כל הגבוה . . למטה מטה ביותר: ראה סידור ע"א, ד. שג, ג. שערי אורה נח, א. סה, א. ועוד.
 להתפשטותו הגדולה: בכת"י ב: להתפשטות היד הגדולה.
 דאור א"ס למעלה מעלה עד אין קץ . . בחי' חו"ג דע"י: ראה ז"ח יתרו לד, ג. וראה בארוכה בס' הערכים
 חב"ד כרך ד' ע' שפג. וש"נ.

בעז"ה פ' בהעלותך

וידבר ה' אל משה כו' דבר אל אהרן בהעלותך את הנרות כו', הנה במדרש אמר למה נסמכה פ' מנורה לפ' חנוכת הנשיאים, כיון שראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה דעתו שלא הי' עמהם בחנוכה לא הוא ולא שבטו, אמר לו הקב"ה חייך שלך גדול משלהם שאתה מטיב ומדליק את הנרות. וזה פלא מאיזה טעם יהי' גדול הדלקת הנרות יותר מן קרבנות הנשיאים. אך להבין מעלת הדלקת נרות המנורה על קרבנות, יש להקדים תחלה בשרש ענין הקרבנות. ויש להקדים בזה ענין מה שאמר משה שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבו ואתה אמרת בשר אתן להם כו' הצאן ובקר ישחט להם ומצא להם אם את כל דגי הים יאסף להם ומצא להם, ובאמת יש לדקדק למה התמי' אם ימצא להם בשר די סיפוקם הלא היו אומות רבות סביבותם שהיו יכולים למכור להם צאן ובקר רב מאד כדי סיפוקם וכן היו מביאין להם דגים מן הימים ונהרות ואגמים שבישוב הארץ של העמים שסביב להם, ומלשון אמרו אם את כל דגי הים יאסף להם לא יספיק להם כל דגי הים שמה משמע שאין כל בשר ודגים שבעולם מספיק להם וזה פלא כו'.

אך הנה יש להקדים ענין אחד והוא בשרש ענין דצח"מ שאנו רואים דבר תמוה, שהאדם הוא בחי' מדבר בר דעת המובחר במעלה מדצ"ח, הרי הוא מקבל שפע חיותו ממש גם ברוחניות נפשו כמו בגידול הארת השכל והמדות ע"י המאכל דצומח וחי שאוכל, שכאשר יאכלם יתחזק גם כח שכלו במוחו להשכיל כו', ולא עוד אלא שמשניוי מהות המאכלים דצומח וחי יהי' שינוי אופן מהות השכל אם בגסות אם בדקות אם לטוב או לרע כנראה בחוש בבני אדם על הארץ שדרים עלי' שלפי אופן מאכלם בצומח וחי כך יהי' גידול טבע שכלם ומדותיהם לטוב ורע וגסות ודקות, וגם אנו רואים שינוי מהות הדעת והשכל בין אוכל פירות לאוכל לחם ובפירות עצמן בין טובים לרעים מתוק או מר, וכן במאכל בשר דוקא יתחזק אור השכל כמאמר ר"ג עד דלא אכילנא בשרא דתורא כו', וגם התינוק אינו יודע לקרות או"א

וידבר ה': ג' נדפס מכת"י 527 עג, א. ונמצא גם בהכתי"י: 116 צו, א [בכותרת: תורת אדמו"ר שי' פ' בהעלותך]. 121 רנה, א [וחסר חלק סיום]. 409 עג, ב [וחסר חלק סיום].
המאמר מיוסד על ד"ה זה בסה"מ תקס"ג ח"ב ע' תקנ"ג. ולקרי' בהעלותך לא, ג. ונמצא ג"כ תוכן מאמר זה לעיל (המאמר שלפני זה), וש"נ.

וידבר ה' ג' בהעלותך: בהעלותך ח, ב.

במדרש אמר למה נסמכה: הובא בפירשי' עה"פ. וראה בהנסמן בארוכה לעיל ע' תתצד.

שש מאות אלף רגלי העם: בהעלותך יא, כא-כב.

כנראה בחוש: . שלפי אופן מאכלם . שכלם ומדותיהם: ראה לעיל ע' תתצד. וש"נ.

עד דלא אכילנא: ראה ב"ק עב, א.

התינוק אינו יודע לקרות: ברכות מ, סע"א.

עד שיטעום טעם לחם דוקא (ולא טעם פירות ובשר כו'), והרי הצומח וחי למטה הרבה מן המדבר בר שכל ואיך ישפיעו לאדם לחזק שכלו שלמעלה מהם הרבה עד שכל חיות שכלו ונפשו שנק' נפש אדם מתחדש מעיקר מציאותו ע"י הלחם ובשר שאוכל בכל יום ויום כידוע, ולא עוד אלא שישתנה אור רוחניות השכל לפי אופן המאכל אם גס או דק וכמו בין בשר לפירות כנ"ל, וא"כ לפ"ז יחוייב לומר שדצ"ח גבוהים בשרשם למעלה יותר מן האדם ע"כ יש ביכולתם להשפיע ולהחיות נפש האדם במזון דצומח וחי וד"ל (ומ"ש כי לא על הלחם לכדו כו') כי על כל מוצא פי הוי' שנמאכל הלחם יחי' האדם כידוע הרי גם בנפש האדם יש מאמר דנעשה אדם שגבוה הרבה ממאמר דתדשא הארץ כנ"ל). אך באמת אעפ"י שצומח וחי משפיעים לאדם להחיות נפשו מ"מ האדם הוא המעלה אותם באכלו אותם שנכללים בבחי' אדם כאשר מתהפכים לחיות רוחני דנפש האדם, ורא"י לזה מ"ש דע"ה אסור לאכול בשר לפי שאין בע"ה דעת וחכמה דתורה. על כן אין בכחו להעלות הבשר, לפי שהבשר שאוכל האדם זהו במקום קרבן בשר בהמה ע"ג המזבח כידוע ששולחנו של אדם במקום מזבח לכפר עליו כו', וזהו דוקא בת"ח שיש בו דעת האלקי כמו בחי' אדה"ע יכול הוא להעלות הבשר שאוכל (ונק' אכילת אדם ככהנים אוכלים ובעלים מתכפרים כו') משא"כ ע"ה שכמו בהמה נחשב כו' (אבל צומח דחטה ולחם גם ע"ה מותר לאכול שגם הוא יכול להעלות הלחם שמן הארץ ולא הבשר דבהמה שנק' עולה וקרבו, ובאמת גם ע"ה הי' מקריב קרבן כו' (וכך יובן בענין התפלה שבמקום קרבן דבהמה שהוא התפעלות הלב בשר דנה"ב דבת"ח עולה לה' כקרבן בהמה ע"ג מזבח להיות לריח ניחוח לשם הוי' דאדה"ע משא"כ בע"ה כו'). ולפי זה הרי יובן בהיפוך שהאדם למעלה הרבה מן הצומח וחי עד שאין לבשר דחי עליו כ"א ע"י האדם דוקא (וכמו שמצינו במע"ב דכתיב ויקרא האדם שמות לכל הבהמה וחי' וכל אשר יקרא לו האדם זה שמו לפי שכולם כלולים וטפלים לאדם שמפני זה האדם רודה ומושל על כולם) (וכל זה רק לפי שבצלם אלקים ממש עשה את האדם, שא"ז בכל בריאה זולתו, על כן נק' אדם אדמה לעליון, ולזה האדם בעל בחירה בשכל ודעת כו'. ועכ"ז יש יתרון מעלה לבהמה על האדם במה שיש לה בחי' הביטול שלא תשנה תפקידה בלא בחירה וטעם שזהו אין באדם שיכול להיות יש נפרד כו').

כי לא על הלחם לכדו: עקב ת, ג.

דע"ה אסור לאכול בשר: פסחים מט, ב. וראה הנסמן לעיל ע' תתצה.

דתורה: בכת"י ב: דתומ"צ.

כידוע ששולחנו של אדם במקום מזבח: ברכות נה, א.

כהנים אוכלים ובעלים מתכפרים: פסחים נט, ב.

ויקרא האדם שמות . . . וכל אשר יקרא לו האדם: בראשית ב, יט-כ.

שבצלם אלקים: נח ט, ה.

אדם אדמה לעליון: ראה להלן ע' איקמ. ושינ.

והנה באמת יש מעלה באדם שגבוה הרבה מדצ"ח כנ"ל, ויש מעלה לדצ"ח שגבוה מן האדם, ועל כן האדם ניזון מן הצומח וחי, ושניהם אמת כנ"ל. ויובן זה על פי הידוע בשורש בחי' האדם והבהמה למעלה שזהו בחי' מ"ה ובין דאדם בגימט' מ"ה ובהמה גימט' ב"ן וכענין אדם ובהמה תושיע כו', וכתוב אדם כי יקריב מן הבהמה דאדם הוא בחי' מ"ה המעלה ומקריב לבהמה בחי' ב"ן כנ"ל, ועכ"ז אחר זה כח הבהמה מעלה האדם כמו שאנו רואים שנתחזק כח שכל האדם ממאכל בשר כנ"ל, וזהו ענין ההפרש בין בחי' התיקון לבחי' התוהו ששרש דצ"ח הוא בבחי' התוהו שהן בבחי' בהמות וחיות ושורש נפש האדם בבחי' התיקון דאדם כו'.

וביאור הענין הנה יובן שורש ההפרש בין אדם לבהמה למעלה ממה שאנו רואים שינוי סדר ציור קומת האדם וציור קומת הבהמה למטה. דהנה אנו רואים שגם שיש כל האברים בבהמה כמו באדם בציור ותואר שיהיה בכל האברים העיניים ואזנים ויד ורגל וכה"ג וגם באברים הפנימים כלב וריאה וכרס וכה"ג, עכ"ז בסדר ציור מעמדם מראש לרגל משונה סדר ציור האדם מן הבהמה והיינו באיכות אופן סדר ציור הקומה בכלל, שהאדם ראשו זקוף למעלה ולבו וגופו למטה מראשו כי השכל במוח והמדות בלב זה למטה מזה והרגלים למטה שעומד עליהם וזהו עיקר סדר ציור פרצוף אדם שהילוכו בקומה זקופה דוקא וכסדר הציור מראשו ללבו ומן הלב למטה, שהוא ציור דג' מדריגות חב"ד חג"ת נה"י כידוע לפי שבצלם אלקים עשה את האדם האדם התחתון בדומה לציור האדם העליון שיש בו עשר ספירות דכח"ב וחג"ת כו', אבל הבהמה אנו רואים שראשה כפופה למטה בשוה עם הרגלים [וכלי' ציור אברים אין בהן סדר קומה מעליון לתחתון כו' ידיים ורגלים] וכל גופה כאחד בשוה עם ראשה לפי שאין דעת בכלי המוח ולא מדות שבלב כו' ושוה בה המוח שבראש עם הלב והריאה וכרס כו' וכן הידים עם הרגלים כו'. ומציור זה שלא ימצא בה ראש וסוף בקומת אדם יובן שרש הבהמה למעלה שהוא בבחי' התוהו שקדם לבחי' התיקון שהוא כמו בחי' בהמות וחיות דמרכבה העליונה כפני אר"י לפני שור כו' שאין בהם ציור קומת אדם בקומה זקופה כנ"ל (אעפ"י שנאמר לפני אדם לארבעתן), והוא שורש ענין ההפרש בין בחי' אדם ובהמה למעלה דבחי' התיקון דאדם העליון שהוא בחי' שם מ"ה הוא בא ציור ההשתלשלות דאו"כ בציור קומה דחב"ד

דאדם בגימט' מ"ה ובהמה גימט' ב"ן: ראה פרדס שעתי"כ ומארא בערכם. ובהנסמן בארוכה לס' מאמרי אדהאמצי"קרא ח"א ע' ד וע' שפט. ואוה"ת במדבר (כרך ו') ע' איתשמה. ושי"נ. וכענין אדם ובהמה תושיע . . אדם כי יקריב: תהלים לו, ו' ויקרא א, ב. וראה בהנסמן לעיל ע' תתצה. וכל . . ורגלים: נוסף מכת"י ב. לפני אדם לארבעתן: ע"פ יחזקאל א, יד. וראה להלן בהוספות בהמילואים להמ"מ (לע' תתקכא).

וחגית נהי' וג' קוין ימין ושמאל ואמצע בציור אדם ממש כמ"ש ועל הכסא דמות כמראה אדם כו', וכך הנשמה שבצלם אלקים המוחין דחב"ד הוא בראש להכיר את בוראו כו' ומדות בלב כו', אבל ז' מדות תהוה הוא בבחי' ב"ן דבחי' בהמה שכלולים כל העשר ספי' מראש לרגל כאחד כו' שזהו בחי' עקודים כו' בלי התחלקות דחב"ד חגית כו' (ודוגמא לזה הוא התפעלות הנה"ב ברצון טבעי בלא דעת שכלול בזה הכל מראש לסוף כאחד בלי התחלקות כלל, וכך הוא התפעלות ארי' ושור דמרכבה כו', משא"כ התפעלות האדם ברצון ע"פ שכל שבמוח תחלה ואח"כ נמשך ללב ומן הלב למעשה כסדר ציור אדם בחב"ד חגית כו', ויש יתרון מעלה בהתפעלות הטבעי' דנה"ב למטה מן הדעת ששרשו למעלה מן הדעת וכמ"ש דוד ואני בהמות הייתי עמך כו' בהמות וחיות דמרכבה (וכמשי"ת) וד"ל.

והנה אנו רואים שכמו שבחי' התהוה קדם לבחי' התיקון כידוע בענין ואלה המלכים כו' כך הי' בכריאת האדם שנברא באחרונה מכל מע"ב וכמאמר דאפי' יתוש קדמך כו' שהרי מאמר נעשה אדם הי' ביום הוי"ו וקדמו לו כל המאמרות דתדשא הארץ ותוצא הארץ נפש חי' (שהן המרכבה דפני ארי' ושור ונשר כו') וכמ"ש אהור וקדם צרתני אהור למע"ב (וקדם למע"ב מצד שעלו במחשב' שקודם היו"ד מאמרות כידוע). וא"כ הרי האדם סוף כל המדריגות העליונים, וכמו שהוא למעלה שבחי' עולם התהוה קדם לבחי' אדם דבחי' התיקון וכמאמר באני עלמין ולא אתקיימו עד דאתברי כפרצופא דאדם כו'. אך זהו עצמו ההוראה על שרש יתרון מעלה שבאדם על כל הברואים דמעשה בראשית ע"כ נברא באחרונה להיותו בחי' השלימות של כל מע"ב, כמו שאנו רואים שבחי' אדם בחי' מדבר כולל כל חלקי דצ"ח וכולם טפלים אליו ורודה בכולם וכמאמר כל העולם לא נברא רק לצוות לזה כו' (וע"כ אמר ויקרא האדם שמות כו' כנ"ל), והיינו מפני שנתב"ס דוקא דכל דבר הבא בסוף הכל מוכרח שעלה בתחלת המחשב' כו' וקדם לכולן (וראי' לזה ממ"ש דמיד שנברא אדה"ר ביום הששי אמר הוי' מלך גיאות לבש כו' וקיבל עליו מלכו' שמים שלימה שלא הי' זה מקודם בריאת אדה"ר לפי שעיקר בחי'

ועל הכסא דמוח כמראה אדם: ביחזקאל א, כו: ועל דמות הכסא. [וכהלשון כאן הובא בסיפור קו, ב. ובכ"מ].

וכמ"ש דוד ואני בהמות הייתי עמך: תהלים עג, כב. וראה להלן בהוספות בהמילואים להמ"מ. כידוע בענין ואלה המלכים: וישלח לו, לא. וראה זחיג קכח, א. ע"ח שער הכללים פ"א. שער דרושי נקודות (שיח) פ"ד.

דאפי' יתוש קדמך: סנהד' לת, א.

אהור וקדם צרתני אהור למע"ב: תהלים קלט, ה. ב"ר פ"ח, א. ויק"ר פ"ד, א — ומפרשים שם.

שעלו במד: ב"ר פ"א, ד. ובכ"מ.

באני עלמין ולא אתקיימו: ראה זחיג קלה, א. קמב, א.

כל העולם . . . לצוות לזה: ברכות ה, ב.

דמיד שנברא אדה"ר . . . אמר ה' מלך . . . כמ"ש במ"א: תהלים צג, א. פדריא פ"א.

המלוכה העליונה הוא על האדם ולא על המלאכים שנק' בהמות וחיות כמ"ש במ"א). ועכ"ז במה שקדמו כל המאמרות דדצו"ח לאדם מזה מוכרח שיש בהן יתרון כח על האדם וראי' ממה שאדם מקבל שפע חיותו מן הצו"ח כנ"ל. ויובן זה ג"כ למעלה במה שאנו רואים בבחי' מרכבה העליונה דפני אדם ושור כו' שיש בכחם לנשאות את האדם העליון שעל הכסא כו', וכמרכבה גשמי' שנושאת את הרוכב עלי' הגבה למעלה או לנסוע למרחוק אשר אין כח כזה ברוכב עצמו כלל וכלל כו', וכמו שאומרי' רוממי שדי כו' ואוי' והחיות נושאות את הכסא (ואעפ"י שהם מנושאות ג"כ ע"פ כח האלקי כמ"ש נושאות ומנושאות וכענין ארון נושאו נשא כו'), הרי יש כח גדול יותר במרכבה העליונה דפני ארי' ושור כנ"ל שיכולים לנשאות את אור האלקי שהוא שם אד' דאדם תתאה כמ"ש אד' ב"ם כו' ומעלין ומגביהין אותו למעלה מעלה עד רום המעלות (וכענין שאמר בלילה מאי קא עביד רוכב על כרוב קל שלו ושט בח"י אלף עולמות כו'), דמשמע כפשוטו שאין כח עלי' כזו באדם הרוכב על המרכבה העליונה מצד עצמו כמשל כח החיות ובהמות במרכבה הגשמי שכן חזק יותר מכח האדם הרוכב עליהן וכמו כי תרכב על סוסיך וכן במרכבה דפני ארי' כו'. והענין הוא דע"י עוצם תגבורת התפעלות רשפי אש האהבה האלקית שבמרכבה דפני ארי' ושור כו' וכשרפים וחיות הקדש שכח הסתלקות שלהם בבחי' רצוא כו' יש בבחי' גבורות הללו כח יתירה בתגבורת חזקה מאד לעלות בהתלהבות רשפי אש שלהם בעילוי אחר עילוי כו' מה שאין כח זה בבחי' אדם וכמ"ש ובשתיים יעופף וכמו הסתלקות ועליית העוף כאשר יעופף בכנפיו כלפי מעלה בגובה השמים כך השרפים פורשים כנפים לעוף למעלה מעלה כו', ובכח חזק זה שעולים למעלה המה מעלים ומגביהים למעלה לכח ואור האלקי אשר שורה עליהם שהוא בחי' אדם שעל הכסא כו' וכמ"ש והחיות נושאות כו' וד"ל.

ובאמת זהו פלא גדול איך יהי' כח חזק וגדול יותר במלאך דמרכבה שנברא מכח ואור האלקי יותר ממקורו שהוא כח האלקי המחי' ומהוה אותו מאין ליש כו' עד שביכולתו לנשאות אותו כו'. אך הענין הוא מטעם הנ"ל דשורש יש לבהמות וחיות שלמטה מן האדם, למעלה מן האדם, והוא בבחי' התוהו שקדם לתיקון, וכמו ביו"ד מאמרות שקדם מאמר דתדשא

ואי' והחיות נושאות . . נושאות ומנושאות: בפיט' וחיות' בקדושת כתר במוסף א' דר"ה: נראות נושאות והם נושאות עם כסא . . ארבע חיות נושאות ומנושאות עם כסא'. וראה עדי"ז בחיי תרומה כה, י' — בשם פדריא [ספ"ד. וראה רד"ל שם]. במדב"ר ספ"ד. שמז"ר ספכ"ג.

ארון נושאו נשא: סוטה לה, א.

אד' ב"ם: תהלים סח, יח.

בלילה מאי קעביד . . בחיי אל"ף: ע"ז ג, ב.

כי תרכב על סוסיך: חבקוק ג, ה.

ובשתיים יעופף: ישע"י ו, ב.

הארץ ותוצא הארץ למאמר דנעשה אדם כו', כך בבחי' אותיות ושמות העליונים שלפני האצ"י נמשך מעצמות המאציל תחלה בחי' שם ב"ן דעקודים נקודים והן עשר ספירות תוהו שהן בבחי' שם ב"ן בבחי' בהמה רבה (וכמו בהמות בהררי אלף שהיו קודם אדם הראשון כו'). וביאור הענין ידוע שלא הי' בחי' התחלקות עדיין בכל ספירה ליו"ד כלל וממילא לא הי' בהן בחי' ההתכללות שהוא בחי' התיקון דשם מ"ה, והיינו שלא הי' בכל ספירה רק בחי' הכתר שבה לבד שהוא כמו נקודת עצם הרצון באדם שנק' רצון פשוט ועצמי שלא יש בו נטי' לימין ושמאל חו"ג כלל לפי שאין בו טעם ושכל כלל שיוכל להטות הרצון כך ולא כך, וממילא כל התחלקות המדות ההפכיים כלולים כאחד עד שסוף מעשה כלולים עם הרצון כאחד ממש מבלי שימצא ראש וסוף כמו העיגול שמתעגל כאחד בלי הדרגה מעליון תחלה, וכגלגלים הסובבים ומשתחווים ברצונם בלי שינוי והתחלקות בצורה וחומר שלהם, וכך גם בחיה"ק ושרפים אעפ"י שאמר קרסולי החיות שוקי החיות כו' מ"מ אין בהם סדר והדרגה מרצון לשכל ומשכל למדות כמו באדם אלא רק הכל כאחד כלול בהתפעלות נקודת הרצון העצמי שלהם (והוא כמו התפעלות בהמה שאין בה רק הרצון הטבעי וכלול בה הכל עד המעשה כאחד ממש כנ"ל) (וע"כ ציור הבהמה ראש ויד ורגל בשוה כו' כנ"ל), וזה יש בדוגמא באדם בנפש הטבעית שלו שמתפעל לפרקים ברצון עצמי שלמעלה מן הטעם (וכמ"ש ואני בהמות כו' וכנ"ל) * שהתפעלות זו נק' הוזה ממקומו כולו בבת אחת ולא בסדר והדרגה דהתפעלות הנשמה ברצון ושכל ומדות דבחי' אדם כנ"ל, והיינו בחי' בהמות וחיות שהיו לפני בחי' האצ"י דאדם דתיקון וכמ"ש ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום שהוא בחי' גבורות דשם ב"ן שזוהו רק בחי' הכתר דבחי' נקודות בלבד בלי ציור כלל בחב"ד כו'. וע"כ הי' בזה כח גדול וחזק מאד ונק' אורות תקיפים ביותר שמפני זה לא יכלו לעמוד בכלים שלהם ונפלו רפ"ח ניצוצין עם שכיר' הכלים כו' כידוע. והענין הוא שהי' בנקודות הללו בחי' כח התגברות התשוקה דהיינו בנקודת עצם הרצון דכל ספירה ומדה בכח גדול ביותר ליכלל ולעלות בעצמות המאציל (ודוגמא לזה הבע"ת האמיתי שבוכה מקירות לבו מנקודת הרצון עד שתכלה גפשו ממש כראב"ד או כאה"ר בתענוגים בנקודת הרצון ותענוג הפשוט בצדיקי' גמורי' עד שתכלה נפשו ויוכלל בעצמו' א"ס מצד התגברות רוב עוז מתיקות ידיות כו'). ובזה יש יתרון מעלה רבה לבחי' תוהו על בחי' התיקון שהי' נכללים בעצמות המאציל ממש בבחי' עוצם ההסתלקות דגבורות עליונות. אך מטעם

בהמות בהררי אלף שהיו קודם אדה"ר: ראה סי' מאמרי אדהאמ"צ צ'יקרא ח"ב ע' תשנ, ובהנסמך שם.

קרסולי החיות שוקי החיות: חגיגה יג, א.

וכנ"ל: בכת"י ב סיום המוסגר הוא להלן אחר התיבות: דבחי' אדם כנ"ל.

כראב"ד: ע"ז יז, א.

רוב עוז מתיקות ידיות: ראה אוה"ח ר"פ אחרי: לרביקות נעימות עריבות ידיות חביבות נשיקות

מתיקות עד כלות נפשותם מהם כו'.

זה לא הי' בחי' ההתכללות זה עם זה כלל רק זה תחת זה דוקא כמו וימת וימלוך תחתיו כו' כמו שעצם האש ומים א"א שיתכללו יחד כך עצם החסד עם עצם הדין לא יוכללו יחד כידוע, אבל אח"כ נאצל בחי' התיקון דאדם שהוא בחי' ההתכללות דעשר ספירו' בבחי' היושר והוא מצד ההתחלקות דכל ספיר' ליו"ד ויו"ד ליו"ד בג' מיני כלים כו', והוא בחי' שם מ"ה דאדם שהוא בא בציור דג' מדריגות חב"ד חג"ת כו', לפי שהחסד כלול מן הגבורה ונק' גבורה שבחסד ובחי' הדין כלול מן החסד ונק' חסד שבגבורה וע"כ יכולים להתכלל יחד כמו טרף אש ומים ובללן יחד כו', וכשכל וטעם של חסד שיש בו התכללות מבחי' הדין (וכמו אהבה שנכללת ביראה ויראה באהבה כו', וכמ"ש במ"א בענין לעולם יהא אדם רך כקנה להטות מדבר להיפוכו שהוא בחי' התיקון בכלל ואל יהא קשה כארז שהוא בחי' התווה כו', והוא ענין עגולים ויושר דעיגולים דתווה הוא בחי' נפש דקטנות רק בבחי' נקודה כנ"ל והיושר דאדם הוא בבחי' רוח דמוחין דגדלות כמ"ש במ"א).

והנה להיות כן שבחי' אורות דתווה תקיפים וחזקים בבחי' עצמות הרצון כנ"ל ע"כ גם בבחי' ירידתן למטה ונפילתן למטה ביותר והוא בשבחה"כ בעולם הבריאה שנתהווה המרכבה דפני אר"י ושור כו' גם שנתהוו רק מבחי' אותיות הדיבור דבחי' המל' מאין ליש בבחי' גבול ממש מ"מ ימצא בהם כח גדול וחזק ביותר מצד שרשם הראשון בבחי' אורות דתווה שלפני האצ"י שלמעלה מכה של בחי' אדם דאצ"י כנ"ל (וכמו שהצומח וחי מחי' לנפש האדם כנ"ל), וזהו הטעם דהחיות נושאות את הכסא, ועכ"ז הרי הן מנושאות כו', כי הרי נתהוו עיקר מציאותן מאין ליש מבחי' רוח פיו ית' שהוא בחי' המל' ומזה הן חיים וקיימים בעיקר מציאותן ע"כ המה מנושאות מרוח פיו יתב' מקורן, אעפ"י שכח התנשאותן כלפי מעלה לנשאות הכסא בא מצד כח ושורש שיש בהם מבחי' התווה שקדם לתיקון שמפני זה יש בכחם לנשאות את האדם שעל הכסא כנ"ל מ"מ בטלים ונכללים במקורם בבחי' מל' ולזה הם מנושאות גם כן וד"ל (ואם כן יש כאן דבר והיפוכו כאחד ממש נושאות ומנושאות כו', והענין הוא דמה שיש בכח האדם לנשאות החיות לבד שהוא מקורם הנה יש באדם יתרון מעלה גם למעלה מבחי' התווה אעפ"י שנאצל לבסוף להיות שנועץ תחלתן בסופן דוקא כי אדם הוא שלימות

וימת וימלוך תחתיו: וישלח לו, לג ואילך.

כמו [בכתי"י כ: כמ"ש בס"י] טרף אש ומים ובללן יחד: ראה חגיגה יב, א: במתנייתא תנא אש ומים מלמד שהביאן הקב"ה וטרפן זה בזה. והובא ג"כ בשם ס"י בפי"מ (מהדו"ב) יו, ב. אמ"ב ח"ג קלט, ג [הוצאת קה"ת, תשמ"ה]. וראה קונטרס בד קודש ע' 14.

וכמ"ש במ"א בענין לעולם יה"א רך כקנה: תענית כ, א. ראה סה"מ תקס"ח ח"א ע' ו ואילך. וע' רנו. לקרי' אמור לו, ד. מטות פז, ד. תר"ח כראשית ג, ב ואילך. ובכ"מ. ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' ה ואילך. רש"י.

העליון אדמה לעליון ממש מצד כח ההתכללות שבו, וע"כ יצא לבסוף כל המדריגות לפי שיש בו כח הכולל כולם, ומטעם זה נמשך ממנו בחי' התכללות גם במרכבה דפני אר"י כו' וכמ"ש בפני אר"י לארבעתן וכמ"ש בזוהר דכלילן דא בדא כו' וכמ"ש וקרא זה אל זה ותרגומו ומקבלין דין מן דין כו', ומצדיהן הן מנושאות כמו ארון נושאו נשא כו' ומצד שרשן כבחי' התוהו הן נושאות את הכסא כו', ואין כאן דבר והיפוכו כלל וד"ל כמ"ש אדם ובהמה תושיע ה' כו' (וכמשי"ת).

והנה יובן כל זה בדוגמא זו ממש בנפש האדם האלקית כשהיא בגופו, שכאשר יאכל בשר בהמה דוקא יתחזק כח שכלו דאדם עי"ז להשיג השגות אלקות מחדש באחדות ה' ולפי דקות או גסות המאכל ואם יאכל בכוונה לש"ש או אכילה גסה לפי"ע זה יבא כח ההשגה האלקית אם דק או גס כנ"ל, והרי ההשגה הוא בחי' אדם מבחי' בינה שבמל', וכמ"ש גבי שרפים דעולם הבריאה דאימא מקננא בכורסייא שהוא עולם הבריאה והיא המרכבה שמקבלים שורש השגת אלקות שלהם מבחי' בינה עילאה כמ"ש ועל ראשי החיו' רקיע כו', ואם כן התפעלות השרפים דבריאה אינו רק לפי ערך ההשגה האלקית ששופע עליהם לבד לא יוסיף ולא יגרע, ואמנם באמת כאשר יתפעלו בהתלהבות רשפי אש גדולה מצד ההשגה האלקית שהוא בא ממקורם בבחי' אדם וכמ"ש ופניהם פני אדם, מ"מ ע"י שיתלהבו בלהב גדול יתוסף אור באור האלקי השופע עליהם תוספו' הארה גדולה יותר מערך ההשגה האלקית המתמצצם בהם (וכמ"ש במ"א על פ' ופניהם וכנפיהם פרודות מלמעלה דכנפיהם דוקא פרודות ולא פניהם שזהו התגברות הרצון למעלה מן השכל והשגה כמו הכנפיים שפרושות למעלה מראשו כו'), וכמו שאנו רואים בהתפעלות האדם בעבודה שבלב בתפלה ברשפי אש שבלב הטבעי שיגבר מאד על השכל והשגה האלקית שמחמתה נתפעל עד שיוסיף אור רב בכח ואור נשמתו להאיר תוספו' אור גם באור האלקי השופע עליו בבחי' אדם דוקא, ודוקא ע"י התלהבות זאת הטבעית שהוא בחי' בהמה שנמשך מכח הדם הוא הנהי"ט שבא מכח מאכל הבשר דבהמ' גשמי' שאכל ע"כ בא מזה התלהבות זאת כידוע. ונמצא מובן מזה דע"י התלהבות הלב בשר הטבעי שבא מכח חיות גשמי חום הדם דבשר בהמה שאכל לאחר העיכול נעשה עלי' גדולה לבחי' המוחין דאדם שע"י דוקא יתלהב בשלהבת

ופני אר"י לארבעתן: ראה להלן בהמילואים להמ"מ (בסוף הספר).

בזוהר דכלילין דא בדא . . . וקרא זה אל זה: ראה זחיב קעא, א. ועוד. ישע"י, ג.

דאימא מקננא בכורסייא: [בכתי"ב: דאור אימא]. ת"ז ת"ז (כג, א). ע"ח שער סדר אבי"ע (שמ"ז) פ"ג. שער דרושי אבי"ע (שמ"ב) פ"ג. תניא פלי"ט.

ועל ראשי החיו' רקיע: ע"פ יחזקאל א, כב.

ופניהם פני אדם: ע"פ יחזקאל א, י.

במ"א ע"פ ופניהם וכנפיהם פרודות: יחזקאל א, יא. ראה לקרית במדבר י, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב (דרושי חגה"ש) ס"ע שצו ואילך, וע"ש ע"ת ואילך ובהנסמן שם לע' שצו.

י"ה האלקי בתוספו' אור גדול ורכ שלא הי' בערכו כל כך כמו שאנו רואים כחוש ממש שהתלהבות הבאה מכח חיות הבשר בלב הטבעי גותן כח ועוז הרבה בהתלהבות האלקי דנשמה, וזהו ממש כמו קרבן דבהמה גשמית ע"ג המזבח שנכלל חיות הגשמי דחלב ודם דבשר בהמה בשריפתה והקטרתה באש שלמטה ועולה באש שלמעלה האלקי להיות לריח ניחוח להוי' להוסיף בחי' תוספו' אור גדול בשם הוי' מכמו שהי' תחלה, ועל כן נק' הקרבן לחמי לאישי ריח ניחוחי כו' דהיינו שניתוסף אור במוחין דאדם דאצי' שנק' שם הוי' שם מ"ה ע"י העלאת לחם הקרבן דבהמה שיעלה באש שלמעלה לפי ששרש זה הבשר דבהמה הוא בפני שור העליון ששרשו בכחי' בהמות וחיות דבחי' התוהו כנ"ל, וכך הוא למטה בנפש האדם התחתון בעבודה שבלב בתפלה שבמקום קרבן בהמה כו' וד"ל. ויובן זה יותר במה שאנו מוצאים באכילת אדם התחתון שאמרו פתח במזבח וסיים בשולחן כמו שמזבח מכפר כך עכשיו שולחנו של אדם מכפר עליו כו' לפי שהאדם כר דעת בצלם אלקים כשאוכל המאכל דבשר עולה דקרבן בהמה על המזבח לכפר על נפשו כו' והיינו שמעלה הבשר לנפש האדם לכפר עליו מאשר פגם בנפשו כו' כקרבן בהמה שמכפר על נפשו, ומאין יש כח בבשר בהמה לכפר על האדם בחי' מדבר שלמעלה מן החי אך זהו מטעם הנ"ל די שורש לבהמה למעלה משרש האדם. וד"ל.

ונמצא מובן מכל זה שיש עלי' לבחי' אדם ע"י מאכל בשר בהמה להוסיף אור וכח בהשגת הנשמה באחדות ה' ולבוא להתלהבות יתירה בשלהבת י"ה שלא הי' עולה מכח עצמה ודוקא ע"י התלהבות דלב בשר הטבעי שבא ממאכל בשר גשמי וכן לכפר על נה"א כמו בקרבן בהמה על גבי המזבח (וע"כ נק' בשר בשם בשר קדש ממש כשלמים שנק' קדש שהוא קדש העליון ממש כו'). והנה עכ"ז גם זה אמת שהבשר מתעלה ע"י אכילת האדם שהאדם להיותו בצלם אלקים. יש ביכולתו להעלות ולברר לבשר דבהמה להיות עולה למעלה לריח ניחוח כו' כמ"ש אדם כי יקריב מן הבהמה אדם דוקא הוא המקריב ומעלה לבהמה כו', להיות דבשר בהמה זו גשמי' היא ומעורב ברע דק"נ שהוא חום כל תאו' אש זרה כו' מפני שנפל בשבה"כ למטה בק"נ עד שנתגשם מאד, וכדי להעלותו מגסות דק"נ להיות נק' בשר קדש להקריבו למעלה הוא ע"י האדם דוקא להיותו כולל כל דצ"ח (והוא בחי' שם מ"ה דאדם שמברר לב"ן דבהמה כו') שהרי כאשר אוכלו האדם נתעלה הבשר להיות בבחי' חיות רוחני במוחין ומדות [דאדם] זה והרי מבחי'

לחמי לאישי ריח ניחוחי: פינחס כה, ב.

פתח במזבח וסיים בשולחן: ברכות נה, א. תגיגה כו, א.

האדם: בכתי' ב: נפש האדם.

אלקים: בכתי' ב: אלקים ממש.

אדם כי יקריב: ויקרא א, ב.

דאדם . . . במוחין ומדות: ניתוסף מכת"י ב.

בהמה נעשה אדם, ואע"פ שבשר זה מוסיף כח במוחין ומדות] אח"כ כנ"ל אבל העלאה וביורר דבשר זה נעשה ע"י אכילה דאדם דוקא, ומזה הטעם אמרו דע"ה אסור לאכול בשר לפי שע"ה אין בו בחי' דעת תורה דבחי' שם מ"ה דחכמה ואין לו השגה באחדות ה' ע"כ אין בכחו להעלות ולברר הבשר ונשאר בגסותו דק"נ כו' ומתגשם עי"ז יותר להוסיף כח הרע בחום אש זרה דק"נ כו' (ועל כן אמרו דגם ת"ח אסור לאכול קודם שיתפלל שאז אין אור הדעת דנשמה מאיר בגופו ואינו יכול להעלות המאכל ונשאר בגסות שלו להיות דם גשמי וזהו לא תאכלו על הדם קודם שתתפללו כו' שאינו נק' אד"ם א' ד"ם רק אחר התפלה דוקא שנהפך לב' החומרי דבהמה כנ"ל וד"ל) אלא ת"ח דוקא מותר לאכול בשר מפני שביכולתו להעלות הבשר כהעלאת והקרבת הקרבן וכמ"ש אדם דוקא כי יקריב כו' כנ"ל, וזהו כמו שאמר ר' נחמן דוקא עד לא אכילנא כו' מפני שהי' בכתי' התורה ודעת האלקי שבו להעלות הבשר כו' ולא עוד אלא שהי' הבשר שור שאכל מוסיף כח בשכלו והשגתו בתורה והשגת אלקות כו' מטעם הנ"ל שיש שורש בבשר בהמה למעלה מבחי' אדם, שכמו שמאמר תוצא הארץ נפש חי' הי' קודם מאמר נעשה אדם כך הי' גם לפני האצ"י בשרש שרשם הראשון קדם להאציל אורות דתוהו שהן בחי' בהמות וחיות לפני בחי' אדם דאצ"י כנ"ל, וע"כ גם אחר שבה"ב דתוהו שנפלו למטה מטה מאד עד התהוות נפשות החי' דבהמה גשמית מפני שור שבמרכבה ביריד' ההשתלשלות מאד יש ביכולת החי' להעלות לנהי"א' להוסיף בה אור וחיות האלקי או לכפר עלי' ולתקן הפגם ע"י הקרבן דבהמה כנ"ל, וגם זה אמת דאדם מעלה לבהמה מגסותה ברע דק"נ כנ"ל להיות עולה למעלה כקרבן ע"ג המזבח לריח ניחוח להוי' דהיינו מפני שיש יתרון מעלה בבחי' אדם דתיקון על בחי' אורות דתוהו שקדמו לו להיותו שלימו דכולהו דוקא, ולזה נאצל לבסוף דוקא לפי שנתבס"ו דוקא שיהי' בחי' התיקון ע"י האדם דוקא כמ"ש אשר ברא אלקים לעשות לתקן וע"י האדם דוקא וד"ל (וכמ"ש ויקרא האדם שמות לכל הבהמה כו' וכמאמר באני עלמין ולא אתקיימו עד דאתקנו ע"י בחי' שם מ"ה דאדם דוקא כנ"ל וד"ל).

ומעתה הנה יובן ענין הנ"ל בחיות דמרכבה שנושאות את הכסא וגם נושאות כו' ואינם ב' הפכיים כלל, דודאי בחי' האדם שעל הכסא

דע"ה אסור לאכול בשר: נסמו לעיל ע' תתקטו.

אסור לאכול . . . לא תאכלו על הדם שתתפללו: קדושים יט, כו. ברכות י, ב. וראה גם לעיל ח"א ע'

רכט. ושי"ג.

ר' נחמן . . . עד לא אכילנא: ראה ב"ק עב, א.

בכח: בכתי' ב: בבחי'.

לנהי"א: בכתי' ב: לנפש האדם.

ויקרא האדם שמות . . . באני עלמין ולא אתקיימו: בראשית כ, כ. ראה זח"ג קלה, א. קמב, א.

הוא המעלה אותם וזהו נשואות ע"פ דבר ה' (כמ"ש בזוהר פ' פנחס' על פי' על פי ה' יחנו על מימרהא כו') כמו שצומח וחי בנפילתם למטה הן למטה מן האדם כך פני אר"י ושור למעלה נכללים באדם העליון, אך גם זה אמת דמצד שרשם למעלה בבחי' התוהו שלפני האצ"י גבוהים מבחי' אדם ע"כ נושאות כו' וד"ל. ונמצא מובן מכל הנ"ל שקודם שנתעלה בשר הבהמה הרי האדם גבוה ממנו ומעלה אותו כמ"ש אדם כי יקריב מן הבהמה כו', אבל לאחר שנתעלה הבשר ע"י האדם האוכלו הרי יש כח בצו"ח להעלות לנה"א למעלה משרשו ולהוסיף בו כח גדול יותר מכח עצמו כנ"ל. וזהו שבחי' ב"ן לאחר שנתכרר מבחי' מ"ה דאדם הוא גבוה משם מ"ה המכרר לפי שעולה בבחי' ס"ג תוהו שלמעלה מבחי' מ"ה דאדם דתיקון וד"ל. ועדיין אין הקושי' מתורץ איך יהי' דבר והיפוכו כאחד וכן בחיות שנושאות ונישאות כו'. אך הענין הוא דכ"ז בחי' התכללות תוהו ותיקון שהוא בחי' עיגולים ויושר מ"ה וב"ן יחד שזה מקבל מזה מבלי שימצא ראש וסוף דבחי' סוף דאדם נעשה ראש לברר לב"ן תוהו ובחי' ב"ן מעלה לבחי' מ"ה כו', וזהו שאמר אדם ובהמה שהוא בחי' מ"ה וב"ן תושיע לשניהם יחד להיות מעלין זה את זה כו' לפי שב' המדריגות דעגולים ויושר בחי' תוהו ותיקון שוין ממש לפני עצמות אור א"ס ב"ה שלמעלה גם ממקור ההשתלות וע"כ עוזר לשני הפכים הללו יחד וכמ"ש כי אל דיעות הוי' שסובל ב' הדיעות ד"ע וד"ת כו' כמ"ש במ"א וע"כ יכול להיות דבר והיפוכו כאחד ממש, וכענין שמים וארץ כאחד נבראו כו' וד"ל.

והנה אחר כל הנ"ל יוכן שורש ענין מצות הקרבנות ע"ג המזבח בכלל שהוא לוקח בהמה גשמי' ע"ג המזבח לשורפה ולהקטיר החלב ודם שלה כו' ונק' לחמי לאישי כו' שזהו בחי' אכילת אדם העליון להאכילו בחי' בשר קדש דבהמה בחי' ב"ן שהוא בחי' גבורות עליונות המתכררים מגבורות דנוגה דעשי' שעולה לשרשו בגבורות דפני שור דיצירה או דבריאה כדי שעיי"ז יוסיף כח ואור במוחין ומדות דאדם העליון כמשל אכילת בשר בהמה כאדם התחתון כמו שא' ר' נחמן עד דלא אכילנא כו' מטעם הנ"ל, וגם בחי'

בזוהר פ' פנחס ע"פ על פי ה' יחנו על מימרהא: [בכתי"ב: פ' בשלח]. וראה בהעלותך ט, כ. כג. ובתרגום אונקלוס שם: על מימרא דה' שרון ועל מימרא דה' נטליון. פיה"מ פס"ד (מ, ג). [ואולי יש כאן טעות מעתיק]. אדם כי יקריב מן הבהמה: ויקרא א, ב. לנה"א: בכתי"ב: לנפש האדם. שבז"י ב"ן לאחר שנתכרר . . . גבוה משם מ"ה: נסמן לעיל ע' תתקכ. אדם ובהמה . . . תושיע: תהלים לו, ז. וראה בהנסמן ע"ז לעיל ע' תתקטו. כי אל דיעות הוי' . . . ד"ע וד"ת כו' כמ"ש במ"א: שמו"א ב, ג. וראה תו"א סח, א. לקו"ת פ' ראה כג, ד. שם שמע"צ פג, א. שם שה"ש מו, ב. ובהנסמן בארוכה בס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' רסב. וכענין שמים וארץ כאחד נבראו: חגיגה יב, א. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' רלא. וש"נ. לחמי לאישי: פינחס כח, ב. כמו שא' ר' נחמן עד דלא אכילנא: ראה ב"ק עב, א.

גבורו' קשות דנוגה דעשי' שנק' בישראל סומקא כו' מתעלה באש המזבח ונמתקו בשרשו בבחי' גבורות עליונות דתוהו ע"י האדם דוקא משום דבחי' מ"ה מברר לבין כנ"ל, ושניהם אמת, ותחלה אדם כי יקריב כו' ואח"כ מתעלה ע"י הקרבן בהמה כנ"ל, וכך הוא כתפלה שבמקום קרבן בתחלה שמע ישראל דוקא ואהבת בכל לבבך בשני יצריך כו' לברר לגבורו' קשות דק"ג ואח"כ מתעלה האדם עי"ז כו' וכנ"ל וד"ל.

והנה אחר שראה אהרן בקרבנות של כל הנשיאים חלשה דעתו שנתקנא בזה מאד, לפי שראה והשיג עוצם עליי' הגבורות דבחי' בין שמתבררים ע"י בחי' מ"ה דאדם ויתרון תוספו' האור שנעשה ע"י בחי' הברורים הללו למעלה מטעם הנ"ל ע"כ הי' חפץ מאד שיהי' כירור והמתקת הגבורות הללו על ידו דוקא לפי שדבר הזה תלוי בו יותר מהנשיאים, אעפ"י שהי' שורש אהרן כהנא רבא מבחי' רב חסד דח"ע דקו הימין כידוע בענין כה"ג נוטל חלק בראש דחכמה שהוא מקור החסדים דימין כו', אבל הרי אהרן נק' שושבינא דמטרוניתא שהוא כח אה"ר העליונה שבבחי' גבורו' רשפי אש דוקא ונק' גבור' שבחסד שבכחו לעורר את האה' ברשפי אש בכנס"י שהוא בחי' המל' שנק' מטרוניתא שתוכל לעלות ולידבק למעלה ברשפי אש האהבה העולה מאל"י בבחי' הגבורות שבה ולזה הי' הוא עיקר המעלה לבחי' המל' מלמטה למעלה ע"י המשכת גבורות דרב חסד העליון דוקא (כידוע בענין בהעלותך את הנרות כו' ככמשי"ת), וזהו כמשל השושבין של הכלה שביכולתו לעורר בה האהבה והתשוקה לעלות ולהתחבר בחתן שמזה מוכרח שהוא למעלה הרבה ממדריגת הכלה ויש בו מכח המשפיע מאחר שהוא כמו ממוצע בין החו"כ ע"כ ביכולתו לרצות את הכלה ולעורר בה החשק והאהבה להביאה לפני החתן להתייחד בה כו', וכמו כן הוא ענין שושבינא דמטרונית' שהי' ביכולת אהרן כה"ר לרצות את הכלה שהן כנס"י באהבה ברשפי אש להעלותה למעלה בבחי' הגבו' שבמל' להיות אל אישה תשוקתה שהוא בחי' חתן העליון שנק' מלכא עילאה, וכמו במ"ת דכתיב ביום חתונתו כו' הי' משה שושבינא דמלכ' להוריד החתן לגבי הכלה להאיר באור פני מלך ביו"ד הדברות לכנס"י ואהרן הי' שושבינ' דמטרוניתא להעלות לכנס"י ברשפי אש האהבה לקבל האור ושפע דח"ע דיוה"ד כמ"ש במ"א וד"ל.

כתפלה שבמקום קרבן: ראה ברכות כו, ב.

בכל לבבך בשני יצריך: ברכות נד, א.

כידוע בענין כה"ג נוטל חלק בראש: ראה יומא יד, א. ס' מאמרי אדה"ו עה"ת ח"א ע' שנד (ובהמ"מ שם).

ס' מאמרי אדהמ"צ-במדבר ח"ב ע' שיו (ובהמ"מ שם). ובהנסמן לעיל בע' תתפט.

ביום חתונתו . . . משה שושבינא דמלכ' . . . ואהרן הי' שושבינ' דמטרוניתא: שה"ש ג, יא. תענית כו, ב.

ראה זח"א רסו, ב. זח"ב מט, ב. זח"ג כ, א. נג, ב. ערה, ב.

והנה בהיות שחנוכת המזבח הי' רק לעשות כליי קיבול בבחי' המל' שיוכל להיות העלא' הקרבנו' להביא לריח ניחוח להוי' ע"י כנס"י כמ"ש במ"א בענין החינוך במתנות דאב לנער שילך לבית הספר כו' וככלה שמקבלת מתנות וסבלונות כדי שתתעורר לילך ולהנשא ולעזוב בית אבי', וע"כ הי' חנוכת המזבח ע"י הנשיאים ראשי שבטי י"ה דוקא במתנות שלהם ביתר מכפי המדה דוקא כו' כמ"ש במ"א. ולזאת נתקנא בזה אהרן כה"ג וחלשה דעתו ביותר לפי שענין חנוכת המזבח שהוא בחי' העלא' בקרבנות הנשיאים בגבור' שבחסד כנ"ל הי' עיקר' יותר מטעם הנ"ל וד"ל. אך הנה השיב לו ה' חייך שלך גדולה משלהם והוא ענין מצות הדלקת נרות המגורה שהוא בחי' העלאה דנש"י שנק' נרות שהוא במעלה ומדריגה הרבה יותר מהעלא' דקרבן הנשיאים בחנוכת המזבח, ולזה לא הי' אהרן ושבטו בחנוכת המזבח כלל רק הנשיאים שהן בבחי' המל' שהן ראשי בני עצמן שהוא קטן בערך מאד לגבי מדרג' אהרן כה"ר ושכטו שכט לוי שהובדל למעלה משבטי בני ישראל להיותו בבחי' קו האמצעי שעולה בפנימית הכתר כידוע, ולזה אמר לו חייך שלך גדולה הרבה משלהם וד"ל.

ולהבין ביאור זה הנה יש להקדי' תחלה ענין אחד והוא בענין ההפרש בין חכמ' לבניה, שהחכ' נק' אין כמ"ש והחכמ' מאין תמצא, דגם שנמצא מאין ליש מ"מ עצם מהות החכמ' הוא בחי' אין דכתר ונק' כח מ"ה כלומר מ"ה פשפשת כו' או מלשון ונחנו מ"ה כו', ובניה נק' יש להיות שבינה היא בחי' ההשגה וההבנה שמשגיג ומבין בדבר מה בשכל וטעם, וכאשר בא הדבר בהשג' ותפיסת השכל איז אמיתי' הדבר בעצם כמו שהוא ממש מאחר שבא בלבוש זה דהשגה, כידוע בענין אינו דומה שמיעה לראי' דהחכ' הוא בבחי' ראיית עין השכל שרואה אמיתית הדבר כמו שהוא וע"כ נק' החכמ' אור כרואה לאור השמש כך החכם רואה את הנוולד בראיית עין השכל וכן בראיית עין השכל באלקות שלמעלה מן הלבשת השכל והשגה הרי רואה באמיתי' אור עצמות אלקות כמו שהוא וכמ"ש ברע"מ בעין השכל דבלבא אתחזי כולא והוא בחי' משה כידוע וכמו ולבי ראה הרבה חכמה כו' וכמו לחזות בנועם ה' והיינו לאסתכלא ביקרא דמלכא כרואה את המלך

כלי קיבול: בכת"י ב: כלי בית קיבול.

כמ"ש במ"א בענין החינוך במתנות. . וככלה: ראה להלן ע' תתקמו ואילך. וש"נ.

עיקר: בכת"י ב: על ידו.

והחכמ' מאין תמצא: איוב כח, יב.

ונק' כח מ"ה. . מ"ה פשפשת: זח"ג כח, א. א. לד, א. זח"א א, ב.

ונחנו מ"ה: בשלח טז, דה.

כידוע בענין אינו דומה שמיעה לראי': ראה מכילתא יתרו יט, ט. לקח טוב שלח יג, יח.

בעין השכל דבלבא אתחזי כולא: ע"פ זח"ב קטז, ב. וראה להלן בהוספות בהמילואים להמ"מ.

ולבי ראה הרבה חכמה: קהלת א, טז.

לחזות בנועם ה' . . לאסתכלא ביקרא דמלכא: תהלים כו, ד. ראה זח"א קצט, א. זח"ב קלד, א. רמז, ב.

שרואה באמיתי' עצמותו ממש וז"ש לע"ל כולם ידעו אותי ממש (וכמו במ"ת דכתיב וכל העם רואים רואים את הנשמע כו') כידוע, משא"כ התגלות אור א"ס ב"ה ע"י השגה ותפיסה דבחי' בינה לבד בכל א' לפי שיעור השגתו הרי אמר למתב"כ ב"ך בעצמותך ממש כו' וזהו בחי' שמיעה מרחוק שאין לו ערוך לראי' מקרוב כידוע, ולזאת גם בבחי' התפעלות באלקות אינו דומה שמיעה דבינה לראי' דחכמה והן ב' הפכיי' ממש, שע"י ראי' מקרוב דחכמה שאינו בא בהשגה והבנה עדיין יתפעל בבחי' ביטול במציאות ממש דהיינו שיזוז מכל עצמו עד שאינו מרגיש את עצמו כלל כרואה את המלך שמתבטל לגמרי ואינו מרגיש גם את הביטול שלו כו', וזהו בחי' אין ומ"ה דחכמ' כמו במשה שהי' תמיד בבחי' ביטול במציאות לגמרי מצד שהי' בבחי' ראי' מקרוב כמאמר שכינה מדברת מתוך גרונו של משה ע"כ אמר ונחנו מ"ה ממש, משא"כ בחי' השג' דבינה להיותו בא בבחי' לבוש השכל שהוא בבחי' יש ודבר מה שמבין ומשיג ויי"ש מי שמשיג כו', וע"כ התפעלות שנולד מזה הוא בא בבחי' הרגשה גדולה, והוא ענין התפעלות ההתלהבות והדביקות כרשפי אש וצמאון הלב שנתפעל ביותר מחמת טוב טעם ההשגה האלקית וישמח ויתענג על ה' במורגש מאד כמ"ש אם הבנים שמחה, כי השמחה והעונג במורגש בא באמצעות טוב טעם ההשגה האלקית שמוליד רשפי אש התלהבות בלב בשר כאש השורף ממש, וכמו השרפים שבעולם הכריאה וכן החיות דיצירה שהן בוערות כמראה הלפידים בהתלהבות האלקי' שבא מכח ההשגה האלקית שמשיגים לפ"ע מבחי' בינה שבמל' המאיר עליהם כמ"ש דאימא מקננא בכורסייא כו' (וכן במ"ת הי' קולות וברקים ולפידים להלהיב לב בני ישראל כמ"ש במ"א), ונק' גם העונג שבבינה עונג המורגש בלב בשר דוקא כו'. אבל בחי' התפעלות הביטול במציאות ממש שבבחי' ראי' דכ"ח מ"ה דחכמה הנ"ל הוא היפוך זה ממש שהרי מתבטל מכל עיקר מציאותו ונעשה בבחי' אין ממש בהעדר הרגשת עצמו מכל וכל, ועל כן נק' גם העונג שבחכמה בשם עונג הנעלם שבבחי' פנימי' ועצמיות כמו לחזות בנועם הוי' כו' וכמו במ"ת שעכ"ד כו' בבחי' עצמות התענוג שבראי' מקרוב שאין לעונג המורגש בשמיעה מרחוק דבינה בהשגה ערך לזה כלל, ולזאת גם בבחי' אור הבא בגילוי מבחי' ההעלם דתענוג העצמי שבראי' דחכמה אינו כמו אור הבא בהשגה שמתפעל בהתלהבות שנק' אור השורף כאש הלהב שאוכל ושורף כו' אלא נק' אור המבהיק* כמו אור העליון שבנר שנק' נהורא חוורא דגם

כולם ידעו אותי: ירמ" לא, לג.

וכל העם רואים: יתרו כ, יח.

אם הבנים שמחה: תהלים קיג, ט.

בוערות כמראה הלפידים: יחזקאל א, יג.

דאימא מקננא בכורסייא: תיז תיז (כג, א). ע"ח שער סדר אבי"ע (שמ"ז) פ"ג. שער דרושי אבי"ע (שמ"ב)

פ"ג. תניא פל"ט.

אור המבהיק: בכתי' ב: גם אור המאיר ומבהיק.

שדולק גם הוא בלהב אש אבל אינו שורף ומכלה לפתילה כלל רק אור מבהיק הוא להאיר והוא בא מצד השמן צלול שמושך אליו וכליון השמן עושה בהירות האור ביותר כידוע, ויש כאן דבר והיפוכו דמה שהשמן זך מאד ועושה בהירות האור ביותר ה"ז המשכת השמן שטבעו להיות נמשך ומתפשט בכל דבר כך השמן שבאורי נמשך אחר האור שבפתילה ויוצא מהעלם שבו לגילוי אור שהוא האור הלבן שבנר, והיפוכו הוא מה שהשמן כלה באש השורף הפתילה ונדבק ונמשך בפתילה להכלל באורי השורף אך עי"ז דוקא נעשה בהירות האור העליון שבנר שיבהיק אורו יותר מצלילות השמן וזכות שלו שיוצא לגילוי באור העליון אחר כליון שלו באש השורף הפתילה שנק' נהורא אוכמא אש השורף כו', והא בהא תליא וד"ל. והנמשל מזה יובן ג"כ בבחי' החכמה שהוא בחי' אור המאיר שיצא מהעלם התענוג העצמי כנ"ל (וכמו הסנה שהי' בוער באש ואיננו אוכל כו' וכן מ"ש וירד הוי' על הר סיני באש שנק' אש הוי' והוא בחי' אור דתורה שנק' אור המאיר מאין כו') והוא היוצא לגילוי ע"י השמן שהוא בחי' ההעלם דחכמה כמו שהוא בבחי' אין ממש ונק' תעלומות חכמה. ואמנם מה שאין זה האור דחכמה מאיר מן ההעלם (שעי"ז בא בחי' הביטול הנ"ל) רק ע"י כליון השמן דוקא (וכמו ע"ד דוגמא שאמרו אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עלי' כו' וכה"ג וד"ל), זהו הנק' בחי' גבורו' דחכמ' ונק' גבורו' דאבא ונק' בשם אש לבנה שנק' בשם אש עכ"פ, שאם לא כליון השמן באש לא הי' יוצא גילוי אור החכמה מאין ליש כו', וז"ש במתן תורה מימינו א"ש ד"ת כו' שניתנה באש שחורה על גבי אש לבנה כו' דהיינו אש השורף כו' כמ"ש והר סיני עשן כו' כאש הדולק הפתילה שנק' חכ' תתאה על גבי אש לבונה שהוא בחי' אור המאיר דחכמה שהוא בחי' הביטול דאין ומ"ה דחכמה שבתורה שהוא ענין גבורות דאבא וד"ל.

וזהו גם כן ההפרש בכלל בין התלהבות הנרות דמנורה להתלהבות אש הקרבנות, דאש המזבח דקרבנות הוא בחי' אשא אוכמא השורף ומכרר לאש זרה דבישרא סומקא דבהמה מגבורות קשות דדם וחלב דק"נ כמו התלהבות לב בשר ע"י ההשגה דבינה שנק' גבורות דאימא כהתלהבות השרפים וחיות כו' כנ"ל שבא בבחי' יש מורגש דוקא כאש השורף הפתילה כך הי' אש המזבח רק כליון הדם ובשר וחלב כו', ואמנם הדלקת נרות

שנאור: בכת"י ב: שבנר.

באור: בכת"י ב: באש.

וירד הוי' על הר סיני: יתרו יט, כ.

אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עלי': זח"ב קנח, כ. ועוד.

מימינו אש דת . . שניתנה באש שחורה ע"ג אש לבנה: ברכה לג, ב. ירושלמי שקלים פ"ז סה"א. זח"ג

קלב, א. וככ"מ.

והר סיני עשן: יתרו יט, יח.

המנורה אעפ"י שהי' אהרן כהנא רבא מדליק באש שלמטה אבל הי' מבחי' אור המאיר דחכמה ע"י השמן שבנרות שנק' שמן למאור, פי' למאור לעשות המשכת אור דחכמה מן ההעלם לגילוי רק שהוא שנק' אש מצד בחי' כליון השמן באור, ואמנם נק' גבורות דאבא שאינו נק' אור השורף ונק' אש לבנה כאור דתורה, והוא אור התלהבות התענוג העצמי באה"ר שבא מלמעלה לעורר ולהדליק לנשי' שיהי' בהם בחי' הביטול במציאות מעצמם כאור העליון שעולה מאליו וכמו הללי נפשי את הוי' ממש וכמו שאמר ר' שמעון ב"י בחד קטירא אתקטרנא ב"י אחידא ב"י להיטא כו' (וכמשי"ת).

וז"הו בהעלותך את הנרות, פי' בהעלותך לנשי' שנק' נרות הוי' בכללם, והיינו כאשר תעשה"י בהם בחי' התלהבות אור המאיר הנ"ל (עד שיוכל להיות בהם גילוי עצמות אור א"ס כ"ה למטה כמו שהוא למעלה ע"י אור דתורה כמ"ש במ"א בענין אהרן אותיות נראה כו') שהוא ע"י השמן דוקא כנ"ל שהוא בחי' הביטול דמ"ה דחכמה כנ"ל, אל מול פני המנורה יאירו, אל בחי' מקור אורי' המאיר יאירו ז' הנרות, דהיינו כמו שהוא בעצמות של אור א"ס שבפנימית הכתר שמשם נמשך האור דחכמה מן ההעלם לגילוי ע"י בחי' השמן, שלזה"י נק' שמן למאור פי' מאור' שהוא מקור כל גילוי אור דחכמ' מאין ליש (וכמו אור דתורה שהאיר ביו"ד הדברות, וכמו שאנו אומרים כי באור פניך נתת לנו כו') שנק' אש לבנה דוקא כנ"ל, ואעפ"י שזהו נק' אור המאיר ולא אור השורף כלל כו' כנ"ל, עכ"ז הרי נכלל באור זה גם אור השורף שנק' נהורא אוכמא כמו ביטול והתכללות דאש השורף לאור העליון הלבן כנ"ל, וגם כאשר הי' אהרן כהנא רבא מדליק הנרות הי' צריך להדליק באש גשמי ע"י קיסם כו' ונמצא שהי' בחי' אש השורף דקרבת נכלל באש הדלקת נרות המנורה (כמו שבחי' גבורות דאימא נכלל בגבורות דאבא וכידוע בענין דאיש ואשה דא"ש ה' דבחי' גבורות דנוק' העולה מלמטה נכללו בגבורות דאיש אש יו"ד שהוא בחי' גבורות דיסוד אבא והקרבת נק' אשה ריח ניחוח כו'). וזהו שהשיב ה' לאהרן חי"ך שלך גדול משלהם כי חנוכת המזבח דנשיאים בהעלאת אש המזבח שנק' אש השורף נכלל באור הדלקת הנרות דמנורה שהוא בבחי' העלאת אור דנשי' שלמעלה הרבה מהעלאת הקרבן דבהמה ע"ג המזבח (וכענין שאמרו מיכאל מקריב נשמות

הללי נפשי את ה' . . . בחד קטירא . . . ב"י אחידא: תהלים קמו, א. ראה זחי"ג רפת, א. רצב, א.

תעשה: בכת"י ב: תמשך.

במ"א בענין אהרן אותיות נראה: זחי"ג קג, א ובמק"מ והרמ"ז שם (הובאו כד"ה בהעלותך בלקרי' ל, סע"א). תרי"א פב, סע"ב. ובכ"מ — נסמנו בס' הערכים-חב"ד כרד ב' ע' עא ואילך.

אור: בכת"י ב: הנרות אור.

שלזה: בכת"י ב: (שלזה).

מיכאל מקריב נשמות ע"ג המזבח: ראה חגיגה יב, ב (וכגירסת הע"י). זבחים סב, א. מנחות ק, א — תוד"ה ומיכאל. זח"א פ, א. פא, א. זחי"ב רלא, א. ובכ"מ. ונסמן בארוכה בס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ס"ע א ואילך.

ע"ג המזבח שהוא על מזבח הפנימי שהוא במקום קטורת ולמעלה הרבה גם מן הקטורת, דאעפ"י שאמר שמן וקטרת ישמח לב אדם העליון, זה קאי בשמן המשחה אבל בחי' שמן למאור דמנורה מעלה לנשי' בשרשן בעצמות אור א"ס שז"ש אל מול פני המנורה כו' וד"ל.

ובזה יתורץ ג"כ קושיי' הרמב"ן בפ' זו על מאמר זה דלמה לא נחמו במעשה הקטרת בקר וערב ששבחו הכתוב ישימו קטורה באפיך כו', לפי שמעשה הדלקת הנרות דמנורה גדולה גם מן הקטורת כי אין בהעלאת הנשמות שבקטורת שנק' קיטורא דנשמתא רק בחי' ריח שאינו רק הארה א' מבחי' התענוג העצמי דא"ס כמו במשיח שנאמר והריחו ביראת ה' כו' וכמ"ש ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו הוי' כו', ואמנם בהדלקת הנרות הוא בחי' הארת עצמית האור דא"ס ממש שיורד להאיר בנשי' כמו שהוא בעצמות התענוג הפשוט שנק' שעשועי המלך בעצמותו ממש, שהוא כמו העוה"ב ממש שנאמר ונחי' לפניו ממש שנק' עדן דעין לא ראתה כו' ועז"א אשר אהי' אנא זמין לאתגלאה בעוה"ב כמ"ש עם זו קנית כו' וכמ"ש עין בעין נראה אתה ה' ועננך כו' שהוא בחי' עננא דאהרן שלא יסתיר כלל כי מאיר מתוך ההעלם דתענוג העצמי דוקא וד"ל. ובוה יתורץ גם כל הקושיות של הרמב"ן במה שלא נחמו בעבודת יוהכ"פ כו' ובעבודת המילואים כו', להיות שהעיקר מה דחלש' דעתי' דאהרן ה' על חנוכת המזבח דוקא שהוא העלאת בחי' גבו' קשות דנוק' בקרבנות דבהמה במזבח אבל אינו אלא בירור דבחי' ב"ן, ואמר לו לנחמו בענין זה עצמו ששלו גדול משלהם ויש בכלל מאתים מנה והוא בחי' העלאה ובירור דשם מ"ה דאדם דנשי' בשרשן בהדלקת נרות המנורה כנ"ל שנכלל בזה העלאת אש דמזבח (ודוגמא לדבר זה באדם למטה כאשר הנשמה תאיר באור הוי' ממש ממילא נתברר גם אש הנה"ב ועולה בשלהבת י"ה דנשמה כו') וד"ל.

והנה אחר כל הנ"ל יובן ג"כ שורש ענין מ"ש שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבו ואתה אמרת בשר אתן להם כו', להיות מבואר

שמן וקטרת ישמח לב: משלי כו, ט.

ישימו קטורה באפיך: ברכה לג, י.

והריחו ביראת ה' . . . ראה ריח בני: ישעי' יא, ג. תולדות כו, כו.

שעשועי המלך בעצמותו: עמק המלך שי"א בתחילתו. שבר יוסף — הובא בסה"מ תרנ"ד ע' שו. ד"ה

בספר עמה"מ כו' שהשעשוע ה' בעצמותו — בס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' תיא.

ונחי' לפניו . . . עדן דעין לא ראתה: הושע ו, ב. ישעי' מד, ג. וראה ברכות לד, ב.

אשר אהי' אנא זמין לאתגלאה . . . עם זו קנית: שמות ג, יד. בשלח טו, טז. ראה זח"ג יא, א (ובמק"מ זוהר

הרקייע שם). שם טה, ב (ובמק"מ שם). פרדס שער השמות (ש"כ) פ"ב. וראה ס' מאמרי אדה"ז יז"ק ח"א

ע' קלד. ושי"ן.

עין בעין נראה אתה ה': שלח יד, יד.

שש מאות אלף רגלי העם: בהעלותך יא, כא.

למעלה בהפרש שבין העלאת בשר בהמה באש השורף בקרכנות וכמו התלהבות לב בשר בתפלה ע"י בחי' השגה דבינה לבחי' הביטול במציאות דבחי' ראי' דחכמה מקרוב שנק' אור המאיר כו'. והנה דורו של משה היו כולם מבחי' החכמה שבראש בבחי' ומדריגה דבחי' ראי' מקרוב במדריגת משה ממש, וז"ש ת"ר אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבנו, פ"י רגלי גם בנשמות שהן בבחי' רגל לבד והוא בחי' המעשה דבחי' נה"י גם בהם יש מבחי' כח החכמה דבחי' ראי' מקרוב שהרי במ"ת אמר וכל העם רואים את הקולות רואים את הנשמע כו' ופנים בפנים דיבר הוי' עם כולם שהיו כאיש אחד בקבלת התורה בפ"ב (שזהו שטען קרח כל העדה כולם קדושים בבחי' קדש העליון דחכמה ובתוכם הוי' ממש ומדוע תתנשאו כו'), וז"ש אשר אנכי בקרבנו מראשי אלפי ישראל עד בחי' רגל יש בהם מבחי' אנכי מי שאנכי שהוא בחי' סדכ"ס כו' שהוא אנכי הוי' אלקיך דיו"ד הדברות שהוא מקור ושורש לחכמ' שיומשך מן ההעלם דכתר עליון לגילוי, ובחי' אנכי זה ה"י מאיר בנשמת משה בתמידות כמ"ש לא כן עבדי משה כו' פה אל פה אדבר בו כו' על כן אמר על עצמו אשר אנכי בקרבנו להיות שהי' בבחי' הביטול במציאות ממש לגילוי אור א"ס שבכ"ע הנק' אנכי כו' בלי שום פירוד כלל (ועל כן אמר ונחנו מה כו' כמ"ש במ"א), וע"כ הי' כולל כל ס' רבוא נשיי מראש לרגל כאחד בהשוואה אחת ממש כו' כמו שהראש כולל כל האברים והתכללות זאת הוא מבלי שימצא ראש וסוף כידוע שיש כח ברגל המשפיע לראש שזהו עיקר בחי' אדם דנעוץ תחילתו בסופן וסופן בתחילתו, וז"ש אשר אנכי בקרבנו מבפנים ומבחוץ יחד בשוה (וכידוע דכנסי' בציור קומה בכלל ובפרט עד עקבות משיחא בדור האחרון, ואמנם דורו של משה היו כולם בבחי' המוחין תכ"ד דחכמה שבראש וגם בחי' רגל דחכמה גדול מחכ"ד שבמדות כדורו של דוד ושלמה ובחי' נה"י שבמדות גדול ממוחין דנה"י עד בחי' נה"י דנה"י בדור האחרון שנק' עקבות משיחא שהרי יש ג' פרקין גם ברגל ירך ושוק ועקב כו', וא"כ מ"ש רגלי קאי גם על דור האחרון שנק' עקב ממש, דאתפשטותא דמשה בכל דרא עד בחי' העקביים ממש, וראי' לזה ממ"ת שניתנה ע"י משה שמאירה גם בדור האחרון בלי שינוי כלל מכמו שקבלה משה כהר סיני כמ"ש משה קיבל תורה כו' עד גם תלמיד ותיק שעתיך לחדש כו' כמ"ש במ"א וד"ל, שהרי גם עכשיו מברך כאו"א נתן התורה כו' וכמ"ש דוד נר לרגלי דברך כו' מפני שנעוץ תחלתו בסופן

וכל העם רואים . . . רואים את הנשמע: יתרו כ, ית. ומכילתא עה"פ.

ופנים בפנים דיבר ה': ואתחננו ה, ד.

כל העדה כולם קדושים: קרח טז, ג.

אנכי מי שאנכי: ראה זח"א קסז, ב. זח"ג יא, א. לקו"ת להאריז"ל תולדות כו, יט. אבן עזרא שם. לקו"ת

במדבר פ, ב ודברים לא, ד. סה"מ תקס"ב ח"א ע' יד.

לא כן עבדי משה: בהעלותך יב, ז.

דאתפשטותא דמשה בכל דרא: ראה ת"ז תס"ט (קיב, רע"א). ב"ר פנ"ז, ז. ובכ"מ.

משה קיבל תורה: אבות בתחילתו.

ממש. אבל ענין גילוי אור א"ס כמו שהוא בפנימיות דחכמה לא ה' רק כדורו של משה גם בכח' הרגל כח' נהי דאור אבא ודיל.

והנה מטעם זה לא ה' מזון דור זה שה' דור דיעה בכח' ראי' דחכמה מקרוב כמדריגת משה כו' רק המן דוקא שנק' בזוהר מזונא דחכמת' פי' מזון לנהי'א בכח' פנימית דחכ"ע כמו שהוא למעלה ממש וכמ"ש והמן כזרע גד לבן ועינו כעין הבדולח שנק' טלא דבדולחא שזהו בחי' טל העליון שעתידי להחיות בו המתים כמ"ש כי טל אורות תליך דנטיף מעי' שזהו בחי' פנימית התענוג שבכח' פנימית ח"ע שאינו רק מזון לחיות הנשמות להאירם באור חיי החיים דעצמות אור א"ס כו' רק שירד מלמעלה האור העליון הזה למטה מטה בהגשמה ממש כמ"ש שטו העם ולקטו וטחנו כו' ודכו במדוכה ובשלו כו' ועשו אותו עוגות כו' וכתוב וברדת הטל על המחנה לילה ירד המן עליו כו' והרי ה' המן הזה נבלע באברים ממש ולא ה' בו שום פסולת כלל כשאר מזונות דלחם ובשר שהן בעה"ד טו"ר לפי שה' שרשו בעה"ח שלמעלה מעה"ד וכמ"ש הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ממש כו' (וכמו לחם פנג דלעיל, וכך ה' ענין לחם הפנים שכולו בחי' פנימית כו', ומעין זה יש בהעלם בסעודות השבת שאומרים דא היא סעודתא דעי' ממש מעין יום שכולו שבת כו', ועי' אמר פרש חגכם ולא פרש שבתכם דבשבת מותר לאכול לתיאבון שגם המותרות נבלע בקדושה ואין בו פרש ופסולת לגשם הגוף כל כך, משאי"כ ביו"ט דגם שאנו אומרים מועדים לשמחה ואין שמחה אלקית זאת אלא בבשר וביין הרי אמר פרש חגיכם לפי שהוא בכח' גבורות דאימא כנ"ל ושבת הוא בכח' מוחין דאבא עצמו שנק' קדש מלה בגרמי' כו' כידוע).

אך הנה האספסוף אשר בקרבו התאוה וישונו ויבכו גם בני ישראל ויאמרו מי יאכילנו בשר זכרנו את הדגה כו' ועתה נפשינו יבישה אין

דור דיעה . . . בזוהר מזונא דחכמתא: זחי"ב סב, כ: והוא מנא כו' מתברך במעוי' והוא מסתכל וידע לעילא כו' ועל דא אקרוז דור דעה [ובבמדב"ר פי"ט, ג: דור המדבר שה' בהן דעה]. וראה גם שם סב, א: מזונא דאתי מח"ע.

והמן כזרע גד . . . טלא דבדולחא: בהעלותך יא, ז. ראה זחי"ג מט, א. קכה, ב.
 כי טל אורות תליך דנטיף מעי': ישעי' כו, יט. זחי"ב סא, ב. סב, ב. זחי"ג רפה, א.
 שטו העם ולקטו . . . ועשו אותו עוגות . . . וברדת הטל: בהעלותך יא, ח"ט.
 המן . . . ולא ה' בו שום פסולת: ראה יומא עה, ב.
 הנני ממטיר לכם: בשלח טז, ד.
 לחם פנג דלעיל: ראה זחי"א רמו, א. וראה ס' מאמרי אדהאמי"צ ויקרא ח"א ע' תשט. ושי"ג.
 לחר"פ שכולו בחי' פנימית: ראה גם לק"ת עקב יז, ב.
 פרש חגכם ולא פרש שבתכם: מלאכי ב, ג. זחי"ב פח, ב.
 ואין שמחה . . . אלא בבשר וביין: פסחים קט, א.
 קדש מלה בגרמי': זחי"ג צד, ב. וראה לק"ת מסעי צג, א. ובכ"מ.
 האספסוף אשר בקרבו התאוה . . . אל המן עינינו: בהעלותך יא, ד"ו.

כל בלתי אל המן עינינו, דמה שהיו רוצים במאכל בשר כדי שיהי להם התלהבות לב בשר במורגש החיות אור האלקי אשר בנפשם שירד בהגשמה גופנית בדם הוא הנפש שהוא בחי' גבורות דאימא כנ"ל בענין התלהבות דלב בשר כתפלה שנק' אש השורף כו', וזהו ירידה גדולה מאד לגבי עצם שרש מדריגתם שהי' חיותם מבחי' אור המאיר פנימית חכ"ע שבמן שנק' לחם מן השמים שהוא בבחי' עץ החיים ממש כנ"ל שאין שום צד אחיזה שם לגבורות קשות דק"ג כמ"ש ימותו ולא בחכמה כידוע, ולזה אמר ויחר אף ה' מאד ובעיני משה רע שיפלו בנפילת המדריגה כזאת להיות מאכלם בשר בהמה שהוא בבחי' גסות ויש דגבורות קשות דק"ג ומאסו במאכל המן לפי שהי' בבחי' האין דחכמה וע"כ אמרו ונפשינו יבישה בלי הרגשת חיות כלל כו', ולזה צעק משה אל ה' מאין לי בשר לתת כו' לפי שאין זה בחי' ומדריגת משה כלל שהי' בבחי' הראי' דאין דחכמה כנ"ל. וזהו שהשיבו על ב' טענות שלו הא' האנכי הרייתי כו' לא אוכל אנכי לבדי כו' כי איך יקבלו ממדרגתו כאשר יאכלו בשר ומאין ישפיע להם בשר כמ"ש מאין לי בשר כו', על זה השיבו אספה לי שבעים איש כו' שיאצל מרוחו של משה עליהם ויוכלו לקבל שפע זו הגשמית על ידם ולא תשא אתה לבדך כו', ועל טענה הב' שרע בעיניך שמבקשים בשר השיבו ואל העם תאמר התקדשו כו' ואכלתם בשר עד חודש ימים עד אשר יצא מאפכם כו' כי מאסתם את הוי' אשר בקרבכם שהוא פנימי דשם הוי' שבח"ע שבמן כנ"ל ותבכו כו' וד"ל.

ועל זה טען משה עם ה' שש מאות אלף רגלי כו' ואתה אמרת בשר אתן להם ואכלו חדש ימים הצאן ובקר ישחט להם כו'. הנה עיקר טענת משה על אשר אמר בשר אתן להם כו', פי' את"ה לנוכח שזהו בחי' אנכי סדכ"ס דלמת"ב כו' והוא מ"ש אשר אנכי בקרבו כנ"ל האיך את"ה אומר בשר אתן להם, דאיך ישפיל עצמו כ"כ לבחי' את"ה זה שהוא גילוי עצמות אור א"ס שבכ"ע המאיר בנשמת משה תמיד כנ"ל אמרת להשפיע להם בשר שהוא בחי' יש דהשגה דבינה דאין ערוך כלל לבחי' יש המורגש דבינה לגבי בחי' אין דכתר שבחכ"ע כו' וכמו זר נחשב כו' ובפרט שיש יניקה לגבורות קשות מבחי' גבורות דאימא (כנ"ל בענין פרש חגכם כו') וכתוב וכבודי לאחור לא אתן כו' ומה גם שישפיע להם בעצמו לבחי' בשר, ועל כאן הי' משה מתפלא מאד איך את"ה אמרת בשר אתן להם כו'. ועיקר הפליאה על בחי' את"ה כו'

ימותו ולא בחכמה כידוע: איוב ד, כא. וראה סידור מה, ב. ביאה"ז קיא, א. תרא קי, ד ואילך. קית, ג.
 תרי"ח ישלח נד, א. פיה"מ פקכ"ז (פב, א). אוה"ת משפטים ע' איש. ובכ"מ.
 ויחר אף ה': בהעלותך יא, י"ד.
 מאין לי בשר: שם יג.
 האנכי הרייתי: שם יב.
 אספה לי שבעים . . . ואל העם תאמר התקדשו: שם סז"ח.
 וכבודי לאחור לא אתן: ישע"י מב, ח. מת, יא.

לפי שה' מדבר לנוכח לגבי עצמות אור א"ס שה' מאיר כנשמתו שנק' את"ה כמו את"ה קדוש ושמוך קדוש כו' את"ה הוי' לבדך וז"ש שש מאות אלף רגלי כו' אשר אנכי ממש בקרבו ואת"ה אמרת בש"ר את"ן לה"ם כו' וד"ל. וביאור ענין פליאה זאת מובן מכל הנ"ל בהפרש שבין ראי' דחכמה לשמיעה דבינה כו', שבחי' השגה נתפסת בבחי' יש ודבר מה שהוא מסתיר לאמיתית אור האלקי ועל כן ההתפעלות בא מזה בבחי' ההרגשה דוקא והוא ההתלהבות בלב בשר כו' אעפ"י שמוסיף אור וחיות באור האלקי שבנשמה כו' כמו מאכל בשר שמחזק השכל כנ"ל מ"מ ה"ז ירידה גדולה לגבי בחי' החכ' שבבחי' אין שהוא בחי' ביטול דכ"ח מ"ה כהעדר ההרגשה לגמרי מכל וכל שהוא בחי' כלי ומכון להשראת עצמות אור א"ס שאינו שורה רק בבחי' אין ומ"ה דוקא ולא בבחי' יש כלל, ודור המדבר היו כולם במדריגת משה בבחי' מ"ה דח"ע כנ"ל, וע"כ נתפלא משה וטען איך אפשר שירדו ממדריגתם הנפלאה כ"כ שהוא בבחי' ביטול במציאות דחכמה שא"ז רק ע"י מאכל דמן דוקא כנ"ל ואיך יושפע להם מאכל דבשר שאינו לפי ערך מדריגתם כלל וכלל, ועיקר הפלא הוא על השפעה איך תרד להם השפע האלקית מבחי' אנכי הנ"ל ליתן להם בשר, והוא מ"ש ואתה אמרת כו' שהוא רחוק ומובדל מבחי' יש ודבר לגמרי כנ"ל וד"ל.

וז"ה שאמר הצאן ובקר ישחט להם ומצא להם, ואין הכוונה בזה שלא יספיק להם כו' אלא שלא ימצא להם הבשר להיות להם לחיות לפי ערך מדריגת שרש נשמתם בבחי' מ"ה דחכ"ע, וכי אפשר שמצא העלאת הבשר וישיג אותם שלא יוכל להיות הבשר עולה שם כקרבן בהמה ע"ג המזבח להיות ששרשם נעלה מאד ומובדל בערך לגמרי מבחי' הגבורות דבינה שהוא בחי' יש ואין ערך והשתוות כלל ביניהם עד שיתעלה אור נשמתם ע"י מאכל הבשר והבשר יתעלה ויתברר על ידם (כרב נחמן שאמר עד דלא אכילנא כו') לפי שהן בבחי' כ"ח מ"ה ואין דח"ע שבבחי' עה"ח שלמעלה מעה"ד שנפל בשבה"כ בבחי' גסות ויש כו', ועל כן אמר הצאן ובקר ששרשם כבהמות וחיות דתוהו שנפלו למטה בשבה"כ ישחט להם ומצא להם כו' וד"ל. ומ"ש הצאן ובקר ישחט להם כו', כי הנה ענין השחיטה ידוע שהוא רק להוציא בחי' הגבור' קשות שבדם שהוא חום אש זרה דקליפה שבנה"ב שצריך מיתוק לפי שנפל בשבה"כ בבחי' רע גמור על כן הוזהרנו על הדם כו' וע"י השחיטה ומיצוי דמה הקשה נמתקו הגבורות הקשות, וגם דם הנשאר באברים שהוא בחי' גבורות טובות צריך עוד מיתוק ע"י מליחה כדי שלא ישאר רק היותר טוב שבגבורות שבדם שראוי להעלאה למאכל אדם ולקרבן ע"ג המזבח כו'. ועכ"ז אחר השחיטה והמליחה לא יתכן להיות

כרב נחמן שאמר עד דלא אכילנא: ראה ב"ק עב, א.

כי הנה ענין השחיטה ידוע: בלקו"ת בהעלותך לא, ד מצ"ע: ע' בלק"ת [להאריז"ל] פ' ראה ופ' שמיני.

למאכל רק לאותם שהם במדריגה דבחי' גבורות דבינה בחי' יש כנ"ל שיוכל להיות להם לחיות עד שיתעלה הבשר על ידם והם ג"כ יוכלו להתעלות ע"י הבשר כנ"ל, אבל העם אשר אנכי בקרבם גם שישחט להם צאן ובקר לא ימצא להם מטעם הנ"ל וד"ל.

אם את כל דגי הים יאסף להם ומצא להם, בא לומר עוד רבותא בזה דגם דגי הים שא"צ שחיטה כי דם דגים מועט הוא שבריאת הדגים מן המים שהן גבורות ממותקות הרבה יותר מדם הבהמות וחיות שבארץ יסודם, גם הם לא יתכנו למאכל לדור המדבר שהן בבחי' אין ומ"ה דח"ע כנ"ל. דגם שדגים באסיפה בעלמא סגי להו, גם אסיפתם בחי' יש וגסות הוא לגבי שרש מדריגת נשמתם כי גם בחי' ההעלם דים שנק' עלמא דאתכסייא (כמו אותיות המחשבה כו') בחי' יש הוא וע"כ גם הברואים שבים כדגים לא ימצא להם להיות להם למזון וחיות כי אין עיקר מזונם לפי ערך מדרגתם רק מאכל דמ"ן דוקא שנק' מזונא דחכמתא שהוא פנימי' דחכ' עילאה כמו שהחכמה בבחי' אין ממש כנ"ל בשורש ענין המ"ן שהוא מבחי' עץ החיים כו' וד"ל.

אך הנה לכאורה יש סתירה לכל זה ממ"ש דלע"ל יעשה הקב"ה סעודה לצדיקים מליתן ושור הבר ויהיו גם האבות שם בסעודה זו וישתו מ"ן המשומר ואברהם לא יברך על כוס של ברכה לפי שיצא ממנו ישמעאל כו' עד דוד שיאמר לי נאה לברך כו', וא"כ ה"ז יהי' אחר תח"מ בטל העליון, ואם אז יהי' להם למאכל ליתן ושור הבר שבודאי יהיו במדריגה עליונה הרבה יותר מדור המדבר, וא"כ יפלא מאד אשר לדור המדבר אמר הצאן ובקר ישחט להם כו' אם כל דגי הים כו', ואם מפני שליתן ושור הבר יהי' לע"ל אחר בירור דעה"ד טו"ר לגמרי הרי עכ"ז יהי' בבחי' מאכל גשמי עכ"פ. ועוד שהרי כל עיקר התומ"צ ניתן לדור המדבר לברר לעה"ד טו"ר וע"כ גם גבי מן אמר ויאכילך את המן כו' לנסותך התלך בתורתי אם לא כו' (כמ"ש במ"א) וא"כ איך אמר בלשון פליאה הצאן ובקר כו' דודאי היו צריכים לאכול בשר לברר לעה"ד וראי' לזה ממה שהוזהרו על הדם וגם הרי נצטוו על הקרבנות כו'. ועוד מאחר שהי' נשמתם מלובש בדם הוא הנפש שנק' אד"ם א' ד"ם כו' למה חרה אף ה' בהם כל כך כשביקשו בשר לאכול כו' ואמר שמאסו בה' כו' כנ"ל וד"ל. אך הנה הענין הוא, דבאמת בבואם לא"י הרי אכלו מתבואות הארץ ואכלו בשר ודגים כו' (וגם בקרבנות המילואים אכלו הכהנים בשר כו'), אך ורק מה שהתאוו תאוה לאכול בשר זה הי' מבחי'

שדגים באסיפה בעלמא סגי להו: חולין כו, ב. רמב"ם הל' שחיטה פ"א ה"ג.
 דלע"ל יעשה הקב"ה סעודה לצדיקים . . . ואברהם לא יברך: פסחים ק"ט, ב. ראה סידור קד, ד. אמי"ב יז.
 ד. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' קמד. להלן קרוב לסיים המאמר.
 ויאכילך את המן: ראה עקב ח, ג.
 שנק' אדם א' דם: ראה שליה כא, א. דרך חיים פפ"ג. אמי"ב שער הק"ש פצ"ח. ובכ"מ.

הרע דגבורו קשות שהי' מזיק לנשמתם לפי ערך מדריגתם שהיו בבחי' אי"ן ומ"ה דחכ' בראי' מקרוב כנ"ל.

ואמנם גם בזה לא יתורץ עדיין שהרי הי' להם צאן ובקר כמ"ש ומקנה רב הי' לבני גד כו' והקריבו מהם קרבנות ונתנו לכהנים החזה ושוק כו' וגם הלא באי מצוה לאכול בשר שלמי שמחה בכל רגל כמ"ש ונתת הכסף בכל אשר תאוה נפשיך בבקר כו' וגם בשבת הלא מצוה לענגו בבשר ודגים דוקא ומותר לאכול לתיאבון בשבת. אמנם שרש הענין יובן ע"פ הידוע בענין לויתן ושור הבר שיהי' לעיל שזה נעשה בדרך שכר לצדיקים שבררו לעה"ד טו"ר בעוה"ז ברמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת, ומה שבררו הרע דק"נ בתכלית זהו ענין שור הבר דלעיל שיהי' בתכלית הכיור למעלה גם מבחי' פני שור שבמרכבה שיש ממנו צד אחיזה עכ"פ לגבורו קשות דק"נ למטה בנה"ב משא"כ שור הבר דלעיל שהו' בבחי' גבורות דקדושה האלקית כמו גבורות עליונות דבחי' בהמות וחיות דבחי' התוהו שקודם השבירה (ונק' בהמות בהררי אלף או בהמה רבה ויותר נעלה מבחי' בהמות שלפני חטא אדה"ר כו'), וזהו בא מצד התלהבות לב בשר הטבעי דצ"ג שנהפך כולו לגבורות דקדושה להיות בבחי' שלהבת י"ה ממש, וכמ"ש דוד ולבי חלל בקרבי כו' בביעור הרע דק"נ בתכלית ע"כ אמר לבי ובשרי ממש ירננו כו' וכן כמה לך בשרי כו' וכה"ג, וזהו אור התלהבות התענוג הנעלם שבא בבחי' גבורות ברשפי אש האלקי בחום לב בשר במורגש גשמי שיהי' גם הוא רק לה' לבדו בלי תערובות זר כלל. ועד"ז יהי' ענין הלוייתן שהוא בחי' אור התענוג הנעלם דח"ע העצמי ממש שבא בבחי' החסדים דתענוג העצמי דאוי' שלמעלה הרבה מן העונג הבא במורגש בהשגה להיות מורגש גם הוא בהגשמה דוקא, ע"ד שיהי' בעוה"ב שנאמר להנחיל אוהבי יש דוקא דהיינו שבחי' עונג הנעלם שבצמחות א"ס ממש שלמעלה גם מעונג שבחכמה שיבא ויתלבש בנש"י בהרגשת והגשמת העונג שנק' יש מורגש, וזהו עיקר ענין העוה"ב, שזהו ג"כ ענין ת' עלמין דכסופין דנהרין לצ"ג בעוה"ב כמ"ש במ"א שזהו מיש ליש מיש האמיתי ליש מורגש, וזהו בא לצ"ג בעוה"ב ממעה"צ שעשו באה"ר בתענוגים להתענג על ה' בתענוג העצמי הנעלם שבצמחות שהאור ברצון העליון הפשוט ברמ"ח חסדים דרמ"ח מ"ע כו', והוא ענין הלוייתן שהוא מבחי' התענוג הנעלם דחסדים דעצמות התענוג שיבא במורגש

ומקנה רב הי' לבני גד: מטות לב, א.

ונתת הכסף בכל אשר תאוה: פ' ראה יד, כו.

בהמות בהררי אלף או בהמה רבה: ראה תניא ספ"ז. תרא עו, א. לקו"ת עקב יג, סע"ג. [ומקבילו בס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ד"ה ויענך וירעיבך]. ובכ"מ.

ולבי חלל בקרבי . . . לבי ובשרי . . . כמה לך בשרי: תהלים קט, כב. פד, ג. סג, ב.

להנחיל אוהבי יש: משלי ח, כא.

ת' עלמין דכסופין . . . כמ"ש במ"א: ראה זח"א קכג, ב. זח"ג קכת, ב. רפת, א (וראה ע"ד ת' עלמין וש"י עולמות — באוה"ת שמות כרך ח' ע' ב'תתמה).

להיות למאכל לצי"ג שישבעו ויתענגו בבחי' יש מורגש דוקא, וכה"ג יהי' לחם פנג דלעיל או משי"א שתוציא הארץ גלוסקאות כו', ומעין זה יש בכל שבת מעין יום שכולו שבת דעוה"ב וז"ש וקראת לשבת עונג דבחי' עתיקא סתימאה שנק' עדן כסעודת השבת שאומרי' דא היא סעודתא דע"י ממש (וכן טעם זיווגא דחכמין בשבתא וכאדה"ר ואשתו קודם החטא שעלו למטה ב' וירדו ד' כמ"ש בענין קניתי איש את הוי' ממש וכך אמרו דאשה תלד בכל יום כמ"ש במ"א וז"ש שנק' ארץ חפץ כו'). אך בענין לויתן ושור הבר שהן מ"ע ול"ת הרי א' זה שמי לעלם שמי עם י"ה שס"ה ל"ת שהוא בחו"ב שהוא הלויתן כידוע וזכרי עם ו"ה רמ"ח מ"ע שהוא שור הבר (בהיפוך מדלעיל).

והנה בדורו של משה שהי' בבחי' אין ומ"ה דח"ע זהו כמו שהאור דח"ע בבחי' אין טרם שהוא נמשך מאין ליש והוא למטה הרבה מבחי' יש האמיתי דעדן עצמו דעוה"ב שמפני זה לא יכול לבוא בבחי' יש מורגש בבשר ודגים אלא רק בבחי' אין והוא בבחי' כיטול במציאות על כן הי' מזונם המן דוקא כנ"ל, ולזה א' הצאן ובקר ישחט להם כנ"ל, אבל לעיל יהי' גילוי עצמות התענוג הנעלם שבבחי' יש האמיתי שהוא יכול לבוא בבחי' עונג מורגש ביש גשמי ולא יזיק כלל כמ"ש להנחיל אוהבי יש ממש ועל כן יעשה סעודה לצדיקי' גמורים מלויתן ושור הבר כו', משא"כ בימי משה שלא היו יכולים לירד למדריגת הרגשת העונג בבחי' יש מורגש בכינה ומדות שבלב בשר (לפי שהוא בבחי' דעת עליון שמיש לאין ולא מאין ליש דכינה אבל העוה"ב הוא מיש ליש כמשי"א עתיד להנחיל כו'), ואמנם המן הי' כח ושורש לבחי' הברור דעה"ד טו"ר לעשות מיש לאין כמו בקרבנות וכל המצות מ"ע ול"ת וכמ"ש לנסותך התלך בתורתך לברר לעה"ד דוקא משום דבחי' דוקא אתברירו רפיח ניצוצי' שנפלו בשבה"כ והוא בחי' ח"ע דמשה. דאתמשך בכח"ת כמ"ש חכמות בחוץ כו' וזה הי' ענין המן דוקא, ולזה אמר

לחם פנג דלעיל: ראה זח"א רמז, א. וראה לעיל ע' תתקלכ. ושי"נ.
 שתוציא הארץ גלוסקאות: ראה שבת ל, סע"ב. ס' מאמרי אדהאמיצ"י ויקרא ח"ב ע' תתקלח. ושי"נ.
 וקראת לשבת עונג: ישע"י נח, יג.
 זיווגא דחכמין בשבתא: זח"א יד, א. זח"ב קלו, א. רד, א.
 שעלו למטה ב' וירדו ד' כמ"ש בענין קניתי: ראה סנהדרין לת, ב. ב"ר פכ"ב. תריח בראשית מו, ב.
 דאשה תלד בכל יום כמ"ש במ"א: שבת ל, ב. ראה אגה"ק סכ"ו. סה"מ אתהלך לאזניא ע' קמח. ס' מאמרי אדהאמיצ"י במדבר ח"א ע' קד. ושי"נ.
 ארץ חפץ: מלאכי ג, יב.
 זה שמי לעלם שמי עם י"ה: שמות ג, טו. ת"ז ד, ב. לקרית פקודי ג, ב. ושי"נ.
 להנחיל אוהבי יש . . . עתיד להנחיל: משלי ח, כא. סוף עוקצין.
 לנסותך התלך בתורתך: ע"פ בשלח טו, ד. וראה ס' מאמרי אדה"ז-מארו"ל ע' לו.
 ח"ע דמשה דאתמשך בכח"ת כמ"ש חכמות בחוץ: [בכתי"ב: ח"ע דוקא דאתמשך . . .]. משלי א, כ. זח"א קמא, ב: מאי חכמות אלן חכמה עלאה וחכמתא זעירא דאתכלילת בה בעלאה כו'. וראה גם אמ"ב שער הק"ש פ"ב ופ"ד. תריח בראשית א, א ואילך. ובכ"מ.
 ענין: בכתי"ב: ע"י.

כי מאסתם את ה' אשר בקרבכם כו' מפני שלא יהי' בהם כח כלל לברר לעה"ד בתומ"צ, ולזה חרה אפו מאד כאשר התאוו תאוה לאכול בשר. אך בבואם לאי' ששם מקור הבריור בז"מ דתוהו שנפלו למטה נצטוו לאכול בשר שלמים ואכלו מתבואות הארץ דוקא. ויתורץ בזה כל הדקדוקי הנ"ל וד"ל (וכמשי"ת בסמוך בענין היד ה' תקצר).

והשיב ה' למשה היד הוי' תקצר כו'. הנה כללות ענין תשובת ה' למשה על טענתו איך אתה אמרת בשר אתן להם כו' הלא היד ה' תקצר שגם בבחי' ומדריגה דחכ"ע בחי' מ"ה ואיזן הרי יוכל להשפיע בחי' הביטול דכ"ה מ"ה דחכמה שיומשך עד למטה מטה גם בשפע בשר שלא יהי' בבחי' יש ודבר כלל אדרבה גם באכלם בשר יהי' בהם בחי' הביטול במציאות להכלל תמיד למעלה באחדות ה' להיות בבחי' אין ממש בנה"א כמו באוכלם הזן שנק' מזונא דחכמ' דפנימ' ח"ע שבבחי' עה"ח כנ"ל. וזהו היד הוי' תקצר לבא ולהתמשך מטה מטה בבחי' א"ס להתפשטותו בבחי' החסדים דאור אבא כו' וד"ל.

וביאור דבר זה איך יכול לבוא גילוי אור דחכמה בבחי' ביטול האמיתי גם במאכל בשר וכה"ג, הנה יש להקדים תחלה שרש ההפרש בין בשר בהמה שהוא גם ביותר ומעורב ברע דגבורות קשות דק"נ בדם הקשה כו' כנ"ל ובין בשר העוף שנברא מן הרקק דמים שדמו קל ונמתק בקל יותר, ואעפ"י שאמר אם את כל דגי הים יאסף כו' ודם דגים קל יותר מדם העוף דבאסיפה סגי להו וא"צ שחיטה כלל ואעפ"כ אמר אם את כל דגי הים כו', הנה יש עופות שבים שיותר טובים מדגים שבים והם השלויים כמ"ש ורוח נסע מאת הוי' ויגזו שלויים מן הים ויטוש על המחנה כו' הרי רוח ה' הפריח השלויים מן הים דוקא ששם גידולם כו' (שעופות שבארץ טעונים שחיטה לפי שגידולם בארץ כמ"ש והעוף ירב בארץ דוקא, ואעפ"י שנכללו במאמר ישרצו המים שרץ נפש חי' וסמ"ך ל' ועוף יעופף על הארץ על פני רקיע השמים, אבל עופות הים כמו השלויים וכה"ג לא היו טעונים שחיטה כפי משמעות פשט הכתובים שאמרו ויאספו את השליו כו' הממע"ט אסף עשרה חמרים באסיפה בעלמא כדגים כו' וד"ל), ועכ"ז נק' בשם בשר אלא שהוא בשר עוף השמן ביותר וכמ"ש בגמרא בשמנונית השלויים שהיו שמנים כ"כ עד שי"ג לחמים נבלעו זה מזה מן שומנם לפי ששומנם מפעפע בעומק ביותר, ואעפ"י

כי מאסתם את ה' אשר בקרבכם: בהעלותך יא, כ.

דבאסיפה סגי להו: חולין כג, ב. רמב"ם הל' שחיטה פ"א ה"ג.

ורוח נסע מאת ה': בהעלותך יא, לא.

והעוף ירב בארץ . . . ישרצו המים ועוף יעופף: בראשית א, כב. כ.

ויאספו את השליו כו' הממע"ט אסף: בהעלותך יא, לב.

בגמרא . . . השלויים . . . שי"ג לחמים נבלעו זה מזה: יומא עה, ב.

שיש בהמות שמנים הרי השומן אינו נבלע כ"כ וגם אינו נק' בשר אלא שומן או חלב אבל שומן השלויים הי' הבשר שלהם שמן בעצם ונק' בשם בשר עכ"פ אלא שהוא בשר שמן ביותר ודק ביותר שאין לגסות שומן בשר בהמה ערוך לו כלל כו' (ויש בו מעלה יותר גם משמנונית דשמן זית להיותו שמנונית דבשר עוף שבים דוקא כו' וכמשי"ת). ואעפ"י שצאן ובקר וגם דגי הים לא מצא למדריגת נשמתם, אבל הבשר עוף דשלויים ימצא להם למאכל כמו המן שיהי' בהם בחי' אותו ביטול דחכ"ע גם באכלם בשר זה, וז"ש היד הוי' תקצר כו' כנ"ל וד"ל.

וביאור כל זה להבין בבחי' הרוחניות, הנה ידוע בכלל דהשמן הוא בבחי' החכמ' שנק' אין והיין הוא בבחי' בינה ע"כ השמן צף ע"ג היין למעלה והיין בחי' נקודה דחכמ' טרם שיכול לבוא להשגה דבינה שא"א להתמשך בבחי' יש דהשג' כלל ע"כ השמן צף למעלה על היין ונבדל ממנו בלי חיבור כלל אפי' לענין מגע הטומאה. ואמנם זהו דוקא ע"ג היין דבחי' בינה הוא הוא צף מלמעלה מטעם הנ"ל, אבל השמן מצ"ע אדרבה טבעו הוא להתמשך למטה מטה דוקא. והענין הוא כידוע בבחי' חסד שבחכמה שנק' תורת חסד שזהו אור שכל המטה כלפי חסד להטות לזכות שבכחו לירד למטה מטה מאד גם למצוא זכות למי שהרשיע ביותר להצדיק את הרשע, וזהו בחי' כח הירידה של כח השכל בבחי' החסד שבחכמה לדון הכל לכף זכות לטהר את הטמא, והוא בא מחמת ריבוי שפע כח החסד בשכל כאשר מתגבר ביותר אז הוא יורד מגבוה לנמוך להשכיל ולמצוא זכות לרשע ג"כ, ויש בכחו להשפיל א"ע כ"כ למטה מטה עד שיסבול כל ההפכים ומגד"י דמדה"ד המקטרגים לחוב ולסתור אותם בטענות של זכות וחסד עד שיוכל להצדיק גם את הרשע ולטהר גם את הטמא כו', וזהו גבורת כח של חסד שבח"ע שיורד למטה מטה ביותר כמו כי גבר עלינו חסדו וכמו לקבל שבים גם לחוטאים ביותר וכמו שקבלו למנשה אף שחטא הרבה וכה"ג וכמש"א וימינך פשוטה לקבל שבים לפניך משה"ד כו' לפי שבחי' אור אבא הוא מקור החסדים והרחמים וכמש"א אבינו אב הרחמן כו' וכידוע וד"ל. וזהו פי' פתחה בחכמה ותורת חסד דוקא על לשונה (היפוך תורה של דין לחייב גם הזכאי וצדיק ביותר ולטמא גם את הטהור כענין שמים לא זכו בעיניו שזהו בחי' הגבו' והדין שבחכמה שכתורה כמ"ש במ"א).

השמן צף ע"ג היין: שבת ה, ב. וראה אמיב שער הקיש פניד ואילך (ובהנסמן בהוספות לשם דף קמת, ד — בהוצאת קה"ת תשמ"ה).

כי גבר עלינו חסדו: תהלים קיז, ב.

שקבלו למנשה אף שחטא הרבה: ראה סנהדרין קג, א. וראה אמיב שער הציצית ב, סע"א. ובכ"מ.

פי' פתחה בחכמה: משלי לא, כו.

שמים לא זכו בעיניו . . . בחי' הגבו' והדין שבחכמה שכתורה כמ"ש במ"א: ראה פיה"מ פקמי"ב (צד, א ואילך). אמיב ח"ג פקניז (הוצאת קה"ת תשמ"ה — קכח, א). וש"נ.

והנה כמו שיש כח ירידת החסדים דאבא להתמשך למטה מטה כ"כ להאיר אור הזכות וחסד גם במקום חושך ואפילו דק"נ גם בגבורות קשות שהן דינין היותר קשים ורעים המקטרגים כו' כי זהו עיקר טבע האור דחכמ' בבחי' רב חסד להאיר גם את החושך למטה מטה כו', וכך יובן ג"כ בענין בחי' הביטול במציאות דכח מ"ה דח"ע הנ"ל שזהו עיקר הכינוי דשמן לחכ' דוקא דהיינו שבחי' ביטול לאין האלקי יש בכח החכמ' להתמשך למטה מטה ביותר דהיינו גם שיהי' בסוף כל המדריגות בבחי' הפירוד בישות וגסות גמור יבא גם שם בבחי' הביטול במציאו' דכ"ח מ"ה הנ"ל, וכמו עדי"מ כשיבוא המלך הגדול פתאום לעיר יתבטלו הכל לפניו בראותם את גדלו והוד מל' ורוממות שלו גם שגבה לבו ביותר ברוב עושר וגדולה יתירה בתמידות יתבטל ממציאיותו לגמרי לפני המלך כי כלא יחשב ואינו תופס מקום כלל בעיניו נגד רוממות המלך והרי נמשך בחי' הביטול מחמת רוממות המלך גם למקום הגסות והחוצפא לבטלו במציאות לגמרי (וכמו שהי' במ"ת דכל העם רואים את הקולות והלפידים כו' וינועו ויעמדו מרחוק גם הגס ביותר, וכך גם עתה בחי' אור דח"ע דתו' בדברו בד"ת שדבריו חיים וקיימים נמשך בחי' הביטול במציאות על כל איש גם בהיותו בתכלית הפירוד וגסות הלב כאשר הוא מושקע בכל תענוגי עוה"ז וכמ"ש מה להלן באימה ויראה ורתת כו'), ומכ"ש שלא יוגרע בחי' אור ביטול זה דכ"ח מ"ה דתורה גם בנפילתו בתאו' היתר כמו בתאו' המשגל ומאכל ואפי' נטמא בטומא' קרי הרי א' דד"ת אינו מקבלין טומאה ואפי' רשעים גמורים מאור שבתורה מחזירם למוטב כמשי"א שמתוך שלא לשמה כו' משום דאור דח"ע דתור' הוא מעה"ח שלמעלה מעה"ד וע"כ יש בכחה להאיר גם בחשך ולהמתיק גם כל הקטרוגי' הרעים הקשים ביותר וראי' ממ"ש ויורהו ה' עץ שהוא בחי' עה"ח דתורה וישלך אל המים וימתקו כו' כמ"ש במ"א, ומכ"ש שלא יוגרע עוצם ביטול זה שלפני המלך גם בהיותו בשפלות המדרג' מאד כמו גם אם הוא שתוי יין שדעתו מבלבל מאד או שהוא באונס שינה ביותר הרי בבואו לפני המלך מיד יתבטל ממציאיותו ויפוג יינו ויעיר משינתו דמאחר שיש כח המשכת הביטול* לשבור ולהכניע לבחי' הגסות והתנשאות שגם באיש המוגבה ונעלה בעושר וכבוד ויאיר אור הביטול כ"ש שיוכל להתמשך ביטול במציאות זה בשפלות המדריג' כשתויי יין ואונס שינה כו' וד"ל. וכמו"כ יובן

דכל העם רואים: יתרו כ, יח.

מה להלן באימה ויראה: ברכות כב, א.

דד"ת אינו מקבלין טומאה: ברכות כב, א.

מאור שבתורה מחזירם . . שמתוך שלא לשמה: ראה ירושלמי חגיגה פ"א סה"ז (ובקה"ע) שם. איכ"ר

פתיחתא ב (וכמת"כ שם). פסחים נ, ב.

ויורהו ה' עץ . . עה"ח דתורה . . כמ"ש במ"א: בשלח טו, כה. וראה אמ"ב (הוצאת קה"ת, תשמ"ה) שער

הציצית צא, ג. שער התפילין קמב, ד. תרי"ח וירא קו, ב. שמות תמא, ב. ס' המאמרים אדהאמצ"צ-דברים ח"א ע' קה.

הביטול: בבחי' ב: הביטול מאימת המלך.

בכנס"י שגם בהיותם כארץ אויביהם בגלות שהוא בחי' הסתר אלקות במאד ומושקעים בעול שעבוד הפרנסה בלחץ ודחק שעזיא שכורה ולא מיין כו' וגם הגלות נמשל לשינה כידוע וכמ"ש בזהר ע"פ אני ישינה בגלותא כו' שעכ"ז נמשך בהם בחי' הביטול דכ"ח מ"ה שבנה"א למסו"נ כאחד באמת ולעשות תשובה שלימה מקירות הלב כמו בעיית שגם הקלים וגסים מאד שרחוקי' מאד מאלקים חיים יכנעו לבם באמת לפני המלך מלכו של עולם כו' ומקיימי' מצותיו באימה ויראה בעומ"ש שלימה ולא יעברו על רצונו בכל שס"ה לית כו' לפי שאור הביטול דח"ע דתומ"צ שמאיר מאור פני מלך חיים נמשך עד למטה מטה מאד כנ"ל גם באונס שינה ושתויי יין כו' וד"ל (וכן גם אוה"ע שהן בהתנשאות וגסות וחוצפא יתיר' מרוב תענוגי עוה"ז כו' הרי יכנעו ויבטלו בהגלות נגלות אור האלקי עליהם כמ"ש יראו מה' כל הארץ וכתוב מי לא ייראך כו').

ובכ"ז יובן בד"כ בטעם ענין התשוב' למשה על טענתו איד יתן וישפיע להם בשר כו', בהיות כי בחי' החכ' שהיא בבחי' אין ממש והיא נפלאה מכל המדריגות כנ"ל עכ"ז מטעם עצמו יש בה כח ההיפוך והוא בחי' כח הירידה וההמשכה דביטול במציאות בכ"ח מ"ה שבנה"א לירד מטה מטה מאד עד שגם באכלם בשר בשרא סומקא בבחי' הגבור' קשות דק"נ בחי' יש ופירוד וגסות יוכלו להיות בבחי' הביטול במציאות ממש מחמת תגבורת אור וכח השפע וההמשכה של הביטול דאור חכ"ע מלמעלה עד למטה מטה ביותר מטעם כל הנ"ל וד"ל. וזהו שהשיב' בכלל היד הוי' תקצר, מה שטענת איך יתן להם בשר שהוא הגסות ויש המפריד מאלקים, הלא בחי' יד הוי' שבפנימי' ח"ע לא תקצר מלהתמשך גם למטה מטה גם באוכלם בשר מטעם הנ"ל וד"ל.

אך מעתה י"ל מהו ענין השלום שהוא בשר עוף שמן ביותר והן מעופות הים דוקא, והלא לפי טעם הנ"ל במ"ש היד הוי' תקצר יכול להתמשך בחי' הביטול דחכ"ע גם בבשר בהמה שלא יהי' בבחי' גסות ופירוד כלל כמשל הנ"ל בביטול שלפני המלך גם בגסות כו'. אך הנה יש להקדים תחלה בענין ים וארץ שהוא ענין ב' מדריגות דמחו"ד שנק' עלמא דאתכסי' ועלמא דאתגלי', והיינו שני ההין דשם הוי' ה"א ראשונה בבחי' בינה וז"ש שם ה' אחת שפרה שמשפרת את הולד כו' ושם השנית פוע"ה בחי' המל' שמדברת

שכורה ולא מיין: ישע"י נא, כא: ושכורת ולא מיין.

בזהר ע"פ אני ישינה בגלותא: שה"ש ה, ב. ראה זח"ג צה, א. תיא' נה, א.

יראו מה' כל הארץ . . . מי לא יראך: תהלים לג, ח. ירמי' י, ז.

ים וארץ . . . עלמא דאתכסי' ועלמא דאתגלי': ראה גם לקו"ת צו יד, ב. שער האמונה פנ"ב. סה"מ תרנ"ט

ע' קמה. סה"מ תרע"ח ע' רנד. ובכ"מ.

שם ה' אחת שפרה שמשפרת את הולד: שמות א, טו. סוטה יא, ב. וראה ס' מאמרי אדה"ז הקצרים ע' כח.

כו' (והיינו שם ה' גדולה לאה בבחי' אותיות המחשב' ושם הקטנה רחל בחי' הדיבור, וז"ש בזהר תרין נוקבין פריש שלמה מלכא כו' אתי מלבנון כו'), וזהו בבחי' הים שהוא בבחי' עלמא דאתכסייא וכל הכרואים שביבשה בעלמא דאתגלי' יש בים. וכמו"כ במלאכים ונשמות יש ב' מדריגות דים ויבשה העליונים עד רום המעלות גם בעולם האצי' ולמעלה כו', וכמו געה"ע דבריאה הוא בבחי' תענוג הנשמות בבחי' בינה שהוא ההשגה שמשגיגים ומתענגי' בהשגה שלהם בעילוי אחר עילוי ובג"ע דיצירה ועשי' בא אור התענוג לנשמות בגילוי שבמדות שבדיבור לבד כו' שהוא בחי' ארץ ונק' ג"ע הארץ וכן מלאכים דיצירה ועשי' כאופנים וחיות דפני ארץ ופני שור כו' וד"ל. והנה ידוע דבכל חדש ושבת עולין הנשמות מג"ע העליון להשתחוות לפני הוי' כו', לפי שבחי' העונג אלקי שמאיר מבחי' בינה שבמל' נמשך להם ע"י הצמצום ומדה והוא בחי' נהר שיוצא מעדן עילאה להשקות הגן שזהו תענוג שבחכמ' בעולם שנמשך בבינה בגלוי במורגש שנק' נהר כידוע, ועלי' שלהם הוא בכל שבת לקבל תוס' אור התענוג שבפנימי' חכמ' שנק' עדן עצמו שזהו כמו שהחכמ' בבחי' אין דכתר, וז"ע התגלות ע"י בבינה כמ"ש בזהר ע"פ ועבד הלוי הוא דא הוא ע"י כו' והיינו ענין עונג הנעלם שבחכמה עילא' שבא להיות במורגש בהשגה דבינה בבחי' יש דוקא, כמו שאנו רואים בחוש שמחת עצמו הנפש בתענוג עצמי שבא בהשגה והתכוננות ביותר מכפי המדה מכמו שהי' בתחלה וכנהר שמתגבר יותר מנביעתו מן המעיין, וזהו מ"ש לע"ל ונהרותם כשמן אוליך שבחי' נהר דבינה יהי' נמשך כמו שמן דחכמה והוא בחי' שמן הטוב שנק' נהר אפרסמונא דכיא שיש בו ריח התענוג העליון דבחי' הכתר שבח"ע כו', וזהו ענין ה"א ראשונה דשם הוי' שז"ש שם האחת שפרה שמשפר"ת את הולד שהוא נשמות הגבוהה' שבפנימית בינה כאשר נמשך בהן בחי' גילוי אור התענוג הנעלם במורגש דוקא כנ"ל, והוא מה שיהי' התגלות טעמי תורה ורזין דאורייתא בימות המשיח דוקא דכתיב ב"י ונחה עליו כו' רוח חכמה ובינה כו' והריחו כו' דמורח ודאין בבחי' ריח שמן הטוב הנ"ל וכתיב ב"י טוב שם משמן טוב ונק'

מאמרי אדה"ז-נביאים ע' קח וע' קי. תרי"ח שמות מז, א. אה"ת שמות כרך ז' ע' ביתק ואילך. כרך ח' ע' כיתמד ואילך.

בזהר תרין נוקבין פריש שלמה . . אתי מלבנון: שה"ש ד, ת. ראה ס' מאמרי אדה"א-צ"ויקרא ח"ב ע' תרפד. ושי"נ.

ידוע דבכל חדש ושבת עולין הנשמות: ראה לקרית ואתחנן ט, סע"א. ושי"נ. וראה בהנסמן בס' מאמרי אדה"א-צ"ויקרא ח"א ע' מה (עה"פ וה"י מדי חודש בחודשו גר').

נהר שיוצא מעדן: בראשית ב, י.

בזהר ע"פ ועבד הלוי הוא: קרה יח, כג. זח"ג קעה, ב. וראה תרי"א, ב. לקרית קרח נה, ב. ובכי"מ. ונהרותם כשמן אוליך: יחזקאל לב, יד.

ונחה עליו . . והריחו כו' דמורח ודאין: ישע"י יא, ב-ג. סנהד' צג, ב.

טוב שם משמן טוב: קהלת ז, א.

כתר שם טוב כו' ע"כ נאמר אז ולא ילמדו כו' ומלאה הארץ דיעה את ה' כמים לים מכסים כמו בחי' ים החכמ' שנמשך לבינה בבחי' עדאת"כ כנ"ל בנהר שיוצא מעדן בבחי' גילוי אור התענוג הנעלם דעדן עצמו כו', וז"ש אהי' אשר אהי' כו' אנה זמין לאתגלאה בימהמ"ש וכן מ"ש עד יעבור עמך הוי' כו' ע"י ש' הוי' דפנימי' אבא שהוא פנימי' ע"י כו', וזה הי' מדריג' משה גואל ראשון שהוא גואל אחרון דמשיח כמו מ"ה שמו מ"ה שם בנו כו' וכמאמר יבא טוב ויקבל טוב כו'. וכך הי' מדריג' דורו של משה כנ"ל ולזאת ניתן להם המן למזונם שנק' מזונא דחוכמתא מבחי' פנימי' אבא דוקא שהוא פנימי' ע"י, והוא מ"ש וברדת הטל לילה ירד המן עליו כו' שהוא בחי' טלא עילאה דנטיף מעתיקא עצמו כמ"ש אהי' כטל לישראל והוא טל אורות דתחיה"מ כנ"ל (שנק' טל תורה כו'), וע"כ אמר הנני ממטיר לכם לחם מן השמים מבחי' פנימי' התענוג שבפנימי' דחוב"ב שאין שם צד אחיזה לחיצוני' כלל כו' שלא הי' שם שבירה כלל וכמ"ש ימותו ולא בחכמ' כו' ואם היו אוכלים מלחם הארץ שהוא בעה"ד טו"ר הי' מזיק לנפשם וכש"כ בשר בהמה כו', על כן מה שהתאוו לבשר הי' רע בעיני משה (רק בימהמ"ש שיכוער רוח הטומא' מן הארץ יוכלו לאכול מלחם הארץ ובשר בהמה ולא יזיק כלל כי יבורר עה"ד לגמרי ומה גם שיהי' אז בבחי' פנימי' בינה ממש כנ"ל וד"ל).

אך הנה מדריג' הב' שלמעלה גם מימהמ"ש הוא העוה"ב שהוא למעלה גם מבחי' פנימי' ע"י שבפנימי' אבא הנ"ל, והוא מ"ש אשר אהי' הב' אנה זמין לאתגלאה בעוה"ב שנאמר להנחיל אוהבי יש האמיתי שהוא בחי' העדן עצמו דעין לא ראתה כו' ועז"א עם זו קניית בבחי' עצמו' דעצמו' א"ס ממש כמ"ש יקימנו ונח"י לפניו ממש כידוע. וביאור זה מבו"ל באריכות שהוא בחי'

ולא ילמדו . . ומלאה הארץ: ירמי' לא, לג. ישעי' יא, ט [שם: כי מלאה. אבל בכ"מ מובא, ומלאה — ראה לקו"ת ואתחנן ד, ב. אמ"ב פתח השער פכ"ו. ועוד].

אהי' אשר אהי'. . אנה זמין לאתגלאה . . עד יעבור: נסמו לעיל ע' תתקל.

דפנימי' אבא שהוא פנימי' ע"י: ראה לקו"ת נצבים מט, ד. והערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ הישית ע' 49. ושי"ב.

משה גואל ראשון . . אחרון: ראה שמו"ר פ"ב, ד. לקו"ש ח"א ע' 8 הע' 3.

מה שמו . . יבא טוב: משלי ל, ד [וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"א ע' טז. ושי"ב]. מנחות נג, ב [וראה שם ע' שנט. ושי"ב].

שנק' מזונא דחוכמתא: זחי"ב סב, א.

וברדת הטל לילה . . טלא עילאה דנטיף מעתיקא: ע"פ בהעלותך יא, ט. ראה זחי"ב סא, ב. סב, ב. פג, א. זחי"ג קכה, ב. ובכ"מ.

אהי' כטל לישראל: הושע יד, ה.

הנני ממטיר לכם: בשלח טז, ד.

ימותו ולא בחכ"י: איוב ד, כא. וראה לעיל ע' תתקלג. ושי"ב.

להנחיל אוהבי יש . . דעין לא ראתה . . עם זו קניית: משלי ח, כא. ישעי' סד, ג. בשלח טז, טז.

יקימנו ונח"י לפניו: הושע ה, ב.

ע' התעה"פ שבפ' הכתר שאינו מאיר גם בפנימי" ח"ע ונק' שעשועי המלך בעצמו ממש, וזהו ת' עלמין דכיסופי' כו', וכמו למטה התפע' התענוג העצמי שבק' הנפש שלא יוכל לבוא בחו"ב כלל שלא יתכן לומר בו גם בחי' ביטול במציאו' דכ"ח מ"ה דחכמ', שבחי' הביטול דבחי' מ"ה דח"ע הוא עכ"פ ביטול היש לאין, ואמנם בהתפע' עצמו' התענוג בנפש ממש ה"ז בבחי' יש בעצמו' דוקא והוא כח לקבל האור דא"ס ממש בכל עצמותו כמו שהוא בבחי' יש גמור דבוק הוא באחדות ה' ממש ולא כניצוץ בשלהבת שמתכלל ובטל בשלהבת כו', וזהו העוה"ב שזהו מיש האמיתי ליש גמור בלי שום פירוד כלל וכלל שהוא עונג העצמי הנעלם שבע' א"ס ממש (שנק' עתיק' דעתיקין משא"כ הענג הנעלם שנק' ע"ק כידוע) שמתקשרי' בו הנשמו' בתענוג העצמי כמו שהן בבחי' יש ממש והיינו ת' עלמין דכסופין דנהרין כו' שלמע' הרבה מאור התענוג שמאיר בחו"ב בג"ע בעליי' הנשמו' ע"י הנהר שנק' נהר אפרסמונ' כו' כנ"ל, משום דגם תכלית העילוי דעונג שבפנימי' חו"ב כמו טעמים וסודות שבתורה אין ערוך כלל לגבי עצמו' השעשועי' כו' כמ"ש ואהי' אצלו אמון שעשועי' כו' שאין השעשועי' עליונים שבתוה"ק רק האר' א' משעשועי' העצמי' דא"ס כמ"ש במ"א וד"ל. וזהו ביום הג' יקימנו ונחי' לפניו ממש בבחי' יש ממש וזהו מצד שכל הגבוה גבוה יותר יותר הוא בא להשפיל א"ע למטה בהגשמה ודוק' העונג שבעצמו' שא"א שיכלנו החו"ב וגם לא הרצון מתלבש להיות בעונג המורגש ובהגשמו' ממש בבחי' יש גמור, וראי' לזה מסעוד' השבת שאו' דא היא סעודתא דע"י הוא בא בעונג גשמי בבשר ודגים שהוא למע' מעונג הרוחני שבפנימי' חכ' כו' לפי שזהו מיום שכולו שבת דעוה"ב (וכמו שיעשה סעוד' לצדיקים לע"ל אחר תחה"מ מלויתן ושוה"ב כו' וכמבואר באורך).

ובכ"ז יובן ההפרש שבין בחי' ים לארץ דאעפ"י שלפי ס' ההשתל' ים קודם לארץ כמ"ש שמים נבראו תחלה כו' דים דומה לרקיע כו' שהוא ה' ראשון' כנ"ל, אבל מפני שנעוץ תחלתן בסופן וסופן כו' הנה הארץ להיותו בא מאין ליש גמור בבחי' נפרד כנ"ל שרשו למע' יותר מבחי' ים דח"ע שבימה"ש, והוא העוה"ב שנא' בו לעולם יירשו ארץ דנוק' וד"ל.

ת' עלמין דכיסופי': נסמן לעיל ע' תתקלו.

ואהי' אצלו אמון: משלי ת, ל.

שיעשה סעודה לצדיקים לע"ל: ראה פסחים קט, ב. ב"ב עד, ב. עה, א. ויקר פי"ג, ג. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ יוקרא ח"א ע' קלה. ובכ"מ. וראה לעיל במאמר זה פיסקא אך הנה לכאורה יש סתירה.

שמים נבראו תחלה . . . דים דומה לרקיע: חגיגה יב, א [וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ יוקרא ח"א ע' רלא].

חולין פט, א.

לעולם יירשו ארץ: ישעי' ס, כא.

בעז"ה פ' בהעלותך

בהעלותך את הנרות כו' עד וזה מעשה המנורה כו' עד יריכה כו' מקשה היא כמראה כו' כן עשה את המנורה, ויש להבין ענין סמיכת אלה הפסוקים ומה שיש לדקדק בהן. הנה לכאורה מה שמתחיל כאן בעיקר הציווי אל אהרן במ"ש דבר אל אהרן כו' בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה כו' יאירו כו' שכאשר יעלה וידליק אהרן את הנרות יהי אל מול פני המנורה דוקא ולא יותר כו' וא"כ מה זה שסמך לזה הציווי בא' וזה מעשה המנורה מקשה זהב כו', דלכאורה אין למעשה המנורה שייכות וחיבור כלל לענין הציווי של ההדלקה אל מול פני כו', ומשמע מתוך המשך אלה הפסוקים שיש להם חיבור וקישור זע"ז כו' אחר שא' ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה כו' א' מיד וזה מעשה המנורה כו' דמשמע שתלוי זה בזה והוא כמפרש והולך כסדר הענין דוקא וא' בתחלה מה שנצטווה אהרן להעלות הנרות אל מול כו' ואח"כ מפרש וזה מעשה המנורה כו', ובאמת זה הענין של מעשה המנורה כבר נתפרש ונא' בפ' תרומה ועשית מנורת זהב כו' שמבואר ומפורש שם כל איכות פרטי מעשה המנורה ומקשה תיעשה כו' ומאחר שכבר נאמרה פ' שלימה באופן מעשה המנורה ובפ' ויקהל חזר ושנה שכן עשוי כו' למה כתבו כאן עוד הפעם ב' וזה מעשה המנורה מקשה זהב עד יריכה כו' מקשה היא כמראה אשר הראה כו' כן עשה כו' אחר שכבר נאמר למשה שם וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר כו', ובכאן אין מעשה המנורה בכלל ענין סמיכת וחיבור כלל לציווי דהדלקת והעלאת הנרות ואדרבה מציווי דהעלאת הנרות המנורה משמע שכבר נודע ונעשה המנורה רק שמצווה על העלאת אור הנרות ואחר שציוה על הדלקת הנרות איך יתכן שיאמר על מעשה המנורה בעצם אחר שכבר נעשית כמצותה כו'.

בהעלותך את הנרות: נדפס מכת"י 1051 סז, א. נמצא גם בהכת"י: 1306 שע, ב (רק חלק). 1374 קג, א. 2031 קעד, א (רק חלק). חלוקת המאמר לאותיות הוא רק בכת"י הראשון.
המאמר מיוסד על ד"ה זה בסה"מ תקס"ו ע' רמב, ונמצא גם תוכן מהמאמר בסה"מ תרלי"ה (לא נדפס לע"ע), ובסה"מ תרנ"ד ע' שיח.
לכמה ענינים שבהמאמר ראה גם בהמובא בס' הערכים-חב"ד כרך ב' ערך אהרן — ביחס להנשיאים' וש"נ.

בהכתב"יד לא נרשם תאריך על המאמר. אמנם בפנים המאמר (להלן ס"ג) מזכיר את הס' ביאורה"ז (נדפס בפעם הראשונה בשנת תקע"ו). ומזה שמאמר זה הוא מאחרי שנת תקע"ו (ימי נשיאות כ"ק אדהאמ"צ הם משנת תקע"ג עד תקפ"ח).

בהעלותך . . . עשה את המנורה: בהעלותך ת, ב"ד.

כפ' תרומה ועשית מנורת זהב: כה, לא ואילך.

ובפ' ויקהל: לו, יז ואילך.

עשו: בכת"י ב: עשה.

וראה ועשה בתבניתם: תרומה כה, מ.

אך הנה כל זה יובן בהקדים תחלה ענין מארו"ל במדרש והביאו רש"י והרמב"ן בריש פ' זו וז"ל למה נסמכה פ' המנורה לפ' הנשיאים לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה דעתו כשלא הי' עמהם בחנוכה לא הוא ולא שבטו אמר לו הקב"ה חייך שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות בוקר וערב עכ"ל, והקשה הרמב"ן למה נחמו בהדלקת הנרות ולא נחמי בקטורת בוקר וערב ששבתו הכתוב ישימו קטורה באפיך ובכל הקרבנות ובמנחת חביתין בכל יום ובעבודת יוה"כ שאינה כשרה רק בו ונכנס לפני ולפני ונק' קדוש ה' כו', ועוד מה חלשה דעתו הלא הביא קרבנות גדולות מקרבנות הנשיאים שהקריב בימי המילואים ע"ש.

(ב) **אך** הנה להבין מאמר הזה יש להקדים תחלה שרש ענין חנוכת הנשיאים ולמה נתקנא בה אהרן כ"כ דמשמע משום שהי' הוא ראוי אלי' דוקא ולא זולתו כו'. דהנה קצת הענין של חנוכת הנשיאים יובן מענין חנוכת המזבח בכלל המבואר קצת במ"א (ע"פ זאת חנוכת המזבח כו' ובענין חנוכה) דזהו כמו ענין החינוך לנער שאביו מחנכו מנעוריו כמ"ש חנוך לנער ע"פ דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה כו' שעיקר ענין החינוך הזה בכלל זהו להדריכו בהדרכה והנהגה מלומדת בתמידות שיתנהג בה כל ימי נעוריו במדות והנהגות ישרות עם אלקי' ובנ"א עד שיהי' אצלו כמו טבעיות ממש (ונק' טבע שני שזהו כמו שמטביעים בחומר היולי איזה צורה שיוחקק בו לעולם בלי ימוט כך טבע החומר של התינוק רך ועלול לקבל הצורה הטובה הנפשיות בטוב יותר מן הזקן כמו שא' הלומד תו' ילד דומה לדיו כתובה על נייר חדש שנעשה כטבע שני כו' שזהו שא' גם כי יזקין לא יסור ממנה כמו הטבעיות שנולד עמה בבטן כו', והמכוון בחינוך והדרכה זו של האב לבן אינו כמו ענין לימוד חכ' ומוסר לבד אלא שמדריך אותו באופן שאח"כ ילך מעצמו בדרכים האלה לא יסור מזה לעולם). וזהו וכל בנייך לימודי הוי' כו' וכאומן את היונק כו' כמו ויהי אומן כו', ולכך נק' האבות אומנים כו' וכאומן המלמד, וזהו עיקר ענין החינוך, וכמו שמחנכין התינוק שילך לבית הספר שחינוך זה הוא שילך אח"כ מעצמו בלי ציווי כלל וע"כ עיקר החינוך הוא בהתחלה דוקא כמו שהאב מחנך לבנו הקטן ומוליכו לבית הספר שהעיקר הוא שילך אח"כ מעצמו בחשק ורצון ויקבל בכי טוב כל מה שילמוד כו', ולזאת צריך שבראשונה ילך עמו האב וגם אמו תנחמנו ותדבר על לבו והאב ירבה לו במהר ובמתן ויגב"י את לבו בימין מקרבת ביותר

ישימו קטורה באפיך: ברכה לג, י.

ע"פ זאת חנוכת המזבח כו' ובענין חנוכה: ראה ד"ה זאת חנוכת — לקוית נשא כט, סע"א. ד"ה ככיה בכסלו — בתרי"א כט, סע"ד ובשערי אורה פל"ז. ד"ה מומור שיר חנוכת — סידור רעו, א ואילך.

חנוך לנער ע"פ דרכו: משלי כב, ו.

הלומד תורה ילד . . נייר חדש: אבות פ"ד מ"ב.

וכל בניך לימודי הוי': ישע"י נד, יג.

וכאומן את היונק . . ויהי אומן: ע"פ בהעלותך יא, יב. אסתר ב, ז.

מכפי המדה ומפזר לו במתנות נכבדות בעיני התינוק שזהו לנשיאות נפשו ולעוררו בחשק להילוך זה בפעם הראשון ואח"כ יוכל לילך מהתעוררות עצמו אבל בפעם הא' א"א שילך התינוק מעצמו כ"א שילך עמו אביו ויגביהנו ומרומם אותו ומרצהו בדברים של חיבה יתירה כו' וגם ריעי' וקרובים של האב הגדולי' מכבדים אותו ונותנים לו מתנות כפי ערך התינוק. וכך הוא בחינוך של התינוקת כשמגיע עת דודים להשיאה שהאב ואם מרצים אותה ומרבים לה מתנות ובגדי' עד שתתעורר לילך אחר החתן ועוזבת בית אבי' ואמה כו' כמו ברבקה ששאלה התלכי עם האיש כו'. וא"כ יובן שכל חינוך הוא בא מן הגדול לקטן לחנכו בפעם הא' במתנות וכיבודי' ביותר מכפי המדה בכדי שיהי' בו כח אח"כ להתנהג בעצמו כו', וכמו המתנות שנותנים לכלה בעת החופה והכוונה בזה שתתרחצה לנשואי' ואח"כ היא מעצמה תשוקתה בתמידות ועוזבת בית אבי' לגמרי, וכן בטעם חינוך התינוק בפעם הא' לילך אל בית הספר כנ"ל שהכוונה הוא בזה שילך אח"כ מעצמו ויהי' לו תועלת להבא ע"י חינוך זה כל ימי חייו עד שיהי' אצלו כמו טבעיות וכמ"ש חנוך לנער כו' כי יזקין לא יסור ממנה (וכך הוא ענין חנוכה הבית שבהתחלה כאשר נכנס בו צריך לחנך את ביתו במשתה וסעודה ומביאי' רעיו מתנות כמו מיני מזון טוב ומברכים אותו שיצליח בבית זה שכל זה הוא בחי' המשכה מבחי' מקיף ומזל' העליון שישכון בבית הזה ליתן בו כח הברכה והשפע בפרנסה ובני חיי כו' כמ"ש להניח ברכה אל ביתך כי המקום וההיכל ובית גורם (כידוע בענין מזון ולבוש בית שבבית שורה מבחי' מקיף למקיף דוקא כמ"ש במ"א) שבחנוכה זו נמשך אח"כ כח ועוז מצד מקום הבית עצמו שיצליח בו ויומשך בו כל ברכה ושפע בכל אשר יעשה בבית זה וכמ"ש במ"א בענין מזמור שיר חנוכה הבית לדוד כו'. וכך הי' חנוכה המשכן ובהמ"ק שחנוכה זאת הי' המשכות עליונות מבחי' מקיפי' העליונים שממשיכי' כח ועוז בקדושת המשכן וכליו שישכון בו תמיד אור השכינה בכל אשר יעשו כמו בקרבנות וכל העבודות עד שישרה תמיד בהיכל ק"ק כו' שהוא מה שיש כח ועוז אח"כ בכל העבודות דמקדש להיות בהן גילוי השכינה ויחוי'ע מעצמו הכל הוא בא מכח ההמשכות דמקיפים העליונים שנמשך במשכן בחנוכה שלו דוקא וכמו חנוכה הבית לדירה כנ"ל). וכך יובן מכ"ז הדוגמא והנמשל ג"כ בענין חנוכה המזבח בדרך כללות כמ"ש זאת חנוכה המזבח ביום המשח אותו כו' שהוצרך להיות חנוכה זו ממקום ומדרגה עליונה ביותר ובהמשכות מרובות ביותר כנ"ל במשל חינוך התינוק והכלה שמרבין במוהר ומתן בעת הילוכם בפעם הא' עם האב והאם כו'. וזה הי'

התלכי עם האיש: חיי"ש כד, נח.

להניח ברכה אל ביתך: יחזקאל מד, ל.

כידוע בענין מזון ולבוש בית: ראה סידור כ, ב.

במ"א בענין מזמור שיר חנוכה הבית: ראה סידור שם כא, ד.

זאת חנוכה המזבח: נשא ז, פד.

ענין חנוכת הנשיאים דוקא שהן ראשי שבטי ישראל ששרשם למעלה ביותר
ובמתנות מרובות ביותר כנ"ל (כמשי"ת).

**דהנה ידוע בענין המזבח העליון שהוא בבהמ"ק העליון בירושלי' של
מעלה זהו בעולם האצ"י שכלול מע"ס דאצ"י וירושלים של מעלה זהו
שנק' עיר אלקינו הר קדשו ממש וכן בהמ"ק העליון דאצ"י ויש שם כה"ג
וכהנים שעובדי' עבודה בבהמ"ק כמו שא' מיכאל כה"ר מקריב נשמות ע"ג
מזבח העליון שזהו מזבח הפנימי' שמקטירי' עליו קטרת בשמים שהן הנשמות
שעולה לריח טוב כריח הכושם כו' שנק' קטורא דנשמות וכמו העלאות
תפילות דשבת בבחי' פנימי' העונג באה"ר ברשפי אש התלהבות שנק'
שלהבת י"ה והתקשרות עצמי' בכלות הנפש כתענוג העצמי' לאשתאבא
בגופא דמלכא ממש כו' שאין כאן בירור בין טו"ר כלל מאחר שהן נשמות
עליונות בלי גופים כו'. ועד"ז יש בחי' מזבח החיצון להקריב עליו קרבנות
כבהמה וצאן כבשים לעולה כעולת תמידים בכל יום שהוא לברר בירורי'
כעה"ד טו"ר להעלות מבחי' רפ"ח ניצוצין שנפל בשבה"כ כמו הקטרת החלב
באש של המזבח וזריקת דם ביסוד המזבח למטה שאינו רק ענין בירור
והעלא' ולכפר על נפש החוטאת בהרהור שמביא עולה כו' וכה"ג שממשיך
הכהן בחי' חסדי' העליונים להיות לריח ניחוח להוי' שהן חסדי' עליוני' דז"א
דאצ"י כו' והיינו בחי' המשכות אש של מעלה שנמשך במזבח שנק' ארי'
דאכיל קרבנין כו' (כהעלאות מ"ן דנוק' בבחי' גבו' דא"ח באשא אוכמא
שמעורר בחי' המשכות מ"ד בחי' חסדי' דדכורא להמתיק הגבו' וזהו עיקר
היחוד כו'), והיינו שא' אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה שזהו בחי' ה"ג
דמל' דאצ"י (כידוע בענין יו"ד קדושות דהיכל ק"ק שזהו בחי' ג"ר דכח"ב
ומנורה ושולחן ומזבח הפנימי' בחי' חג"ת כו' עד שמזבח החיצון הוא מבחי'
יסוד דמל' וכן יש עשר מעלות במל' שהוא ירושלים עד חומות ירושלים
שהוא מל' שבמל' כו'). דהנה בחי' ההעלאה ובירור דרפ"ח כו' מלמטלמ"ע
שהוא להפוך חשך לאור ולברר בין טוב לרע בכלל שכולל כל רמ"ח מ"ע
ושס"ה ל"ת זהו ע"י בחי' ה"ג ל"ת שנק' מזבח למעלה ולמטה שהוא בחי'
מוצע לחבר ולעלות מעולם הפירוד לעולם היחוד בבחי' ביטול היש לאין
דוקא שזהו בבחי' הגבו' דרשפי אש שלמטה באש המזבח ששורף ומכלה
לקרבן הבהמה ובהקטרת החלב כו' וזריקת הדם בתחלה, וזהו כמו העלאו'
דתפלות החול שהן במקום תמידין כידוע שהוא הקרבת והעלא' דנה"ב**

עיר אלקינו הר קדשו: תהלים מת, ב.

מיכאל כה"ר מקריב נשמות: ראה חגיגה יב, ב (גירסת הע"י). זכחים טב, א. מנחות ק, א — תודיה

ומיכאל. זח"א פ, א. פא, א. ועוד.

לאשתאבא בגופא דמלכא: זח"א ריו, ב. וראה גם ס' מאמרי אדהאמי"צ ויקרא ח"א ע' מה. ושי"נ.

נפש החוטאת בהרהור שמביא עולה: ע"פ ויקר פ"ז, ג. ובכ"מ.

אש תמיד תוקד: צו ה, ג.

שהן במקום תמידין: ברכות כו, ב.

בביטול היש לאין מכל המדות הטבעיות ורצונו זרות כבהמה שבמערי' באש האלקי' שנק' אשא אוכמא והוא ע"י בחי' התשוקה אלקי' ברשפי אש שלהבת בוערות בלב שהוא בחי' רץ לבך לה' לבדו כמו כלה שארי ולבני כו' והו בחי' ה"ג דמל' שהוא כנ"י שמושרש בלבכם אה"ר האלקי' דרשפי אש ממש בהעלם כאש שבצור כמו צור לבני כו', ויש בזה ענין בירור הרע מן הטוב שהוא כמו חום התאו' רעות וזרות שנק' אש זרה שיושרף ויכולה באש אלקי' זה כמו הקטרת חלב הבהמה באש המזבח שהוא כליון התענוגים הזרים שנופלים ועולי' בבירור הטוב מן הרע (ולאחר זריקת דם שהוא כמו חום הטבעי של תאות רעות ביסוד המזבח), ומה שנבררו התפילות דחול ועולי' למעלה זהו כמו שמקריבים בהמות במזבח החיצון בבהמ"ק למעלה כמו שמקריבי' ומקטירים נשמות ע"ג מזבח הפנימי' כנ"ל (וכן מקריבים במזבח העליון דאצי' מבחי' בהמות עליונות בבחי' שור שבמרכבה דבריאה כו' וכה"ג אעפ"י שאין בו בחי' בירור מן הרע כמו בשור שלמטה כלל אלא כענין שור שהקריב אדם הראשון קודם החטא שלא הי' בו רע כלל וכה"ג). וזהו אש תמיד כו' שאש אלקי' זה שבמזבח העליון שהוא בחי' המל' תוקד תמיד להעלות כל העלא' ובירור מלמטה למעלה בהעלא' מ"ן תמיד לא תכבה אפי' בזמן הגלות וכמו בלילה לא תכבה כו' להעלות שבחי' ה"ג שבמל' מושרש בה בבחי' התקשרות עצמיות בתמידות שלא יוכבה מכל מים רבים כטרדות הפרנסה וכל מיני התקשרות זרים שמקררים הצימאון והתשוקה האלקי' (כמו אשר קרן בדרך כו'), ואפי' מים עליוני' דתו' שמשיב את הנפש אלקי' ומרוה צמאונו לפי שעה אחר הרצוא דתפלה כידוע בענין הוי כל צמא לכו למים כו' זהו רק לפי שעה אבל אח"כ תגדל רשפי אש הזאת יותר וילחך המי' דתורה (וז"ש מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה אם יתן איש את כל הון ביתו דתו"מ כו' כמ"ש במ"א).

וזהו עולת תמיד העשוי' בהר סיני כו' שבחי' ה"ג דנוק' שהן כנ"י נק' עולת תמיד שעולה בהעלא' מ"ן בתמידות בלי הפסק כלל, וכך הוא למעלה במל' דאצי' שא' ע"ז בזוהר ע"פ אלקי' אל דמי לך כו' דנה"ת קארי תדיר לנהו"ע ולא שכיך לעלמין כו' וכמ"ש למען יזמרך כבוד כו' כבוד נברא דמל' ולא ידום כו'. וכל זה הוא שנעשה בה"ס דוקא שנמשך בכנ"י מה"ג דז"א

רץ לבד: ראה ס"י פ"א מ"ח. אה"ת יתרו ע' תתקעז וע' תתקפא. סה"מ תרנ"ט ע' ר"א. ובכ"מ.
 כלה שארי ולבני . . צור לבני: תהלים ע"ג, כו.
 שור שהקריב אדה"ר קודם החטא: נסמן להלן בהוספות בהמילואים להמ"מ.
 אשר קרן בדרך: תצא כה, יח.
 הוי כל צמא לכו למים: ישעי' נה, א. וראה תניא ספ"מ. ובכ"מ.
 מים רבים לא יוכלו לכבות: שה"ש ת, ז.
 עולת תמיד העשוי' בה"ס: פינחס כה, ו.
 בזוהר ע"פ אלקי' אל דמי . . קארי תדיר . . למען יזמרך: תהלים פג, ב. ל. יג. וחיב קמ, רע"א. זח"א עז.
 ב. פי. ב. קעז, ב.

בבחי' רוחא דשביק בגווה כו' (כידוע דאין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי לבן זוגה שעשאה כלי בביאה ראשונה כו' כמ"ש במ"א ונק' אה"ר המוסתרת כו'). והנה ע"י בחי' ה"ג הנ"ל שעולי' בתמידות הוא שנעשה כח הבירור בקרבנות שבמזבח החיצון שלמטה וכן במזבח העליון שלמעלה להיות עולה לריח ניחוח להוי' דאצי' ממש וכמ"ש את קרבני לחמי לאישי ריח לאישי ממש והוא להמשיך מבחי' אש העליון דהוי' בבחי' החסדים העליונים ע"י הכהן דוקא שיומתק לבחי' הגבו' דאו"א כו', והוא שנק' ארי' דאכיל קרבניו כו' בחי' חסד שבחכ' דמוחי' שבמדו' דז"א דארי' אותיות רא"י דחכ' וארי' גימט' גבורה כידוע שזהו גבו' שבחסד דחכ' דדוכרא שנק' אשא חירורא אש יו"ד (כאור דתו' שנק' אור המאיר ולא אור השורף ומכלה כאש המזבח שנק' אוכמא כנ"ל), וכמו רשפי אש התענוג שבחכ' וכינה שנק' שלהבת י"ה דוקא וכנ"ל באה"ר דנשמות ברשפי אש התלהבות אלקי' בהשגות כו"י בסודות התו' ובשבתו ש"מ כמו כל הנשמה תהלל י"ה וכתפלה דשבת שנק' שיר אל כו' כנ"ל, וכך הוא בחי' אש דתו' אור שנק' אש לבנה כו', וזהו לאישי אש יו"ד דחכ' שיו"ד מלמעלמ"ט מבחי' החסדי' דאו"י דוקא להמתיק לבחי' הגבו' דאו"ח דמל' שהוא אש המזבח ששורף ומכלה לברר בין טו"ר כו' (וכמו דא' דקארי לנהו"ע דהוי' דאצי' וזהו אלקי' אל דמי לך כו' וכמו עיני כל אליך ישברו שהן ה"ג דנוק' כנ"ל שיומתקו בחסדים דמ"ד כו', וכמו ההופכי הצור דגבו' דמל' לאגם מים דחסדי' שנהפך גבו' דמ"ן לחסדים אחר ההמתקה שנמתקו בחסדי' דמ"ד וכמו אתבסמת נוק' ועביד נייחא לה כו' כידוע, וזהו משום דלפני אדון שהוא בחי' יסוד ז"א חולי ארץ שנמתקו גבורות דנוק' ונהפכו הן עצמן לחסדים להחיות העולמות כו' וכמו ויעבור ה' רוח כו' שהוא הווא דברא דידע לאשלמא רוחא דזעפא כו' כמ"ש במ"א). וזהו האכל יאכל כו' ב' אכילות א' אכילות מזבח שהוא בחי' בירור ה"א דמל' במזבח העליון בבחי' ה"ג שתוקד על המזבח תמיד שאוכל ומברר בירורים

רוחא דשביק בגווה: ראה זח"ב צט, ב. ע"ח שער מ"ן ומ"ד דרוש ז, ח.

דאין האשה כורתת ברית: סנהדרין כב, ב.

את קרבני לחמי: פינחס כח, ב.

ארי' דאכיל קרבניו: ראה יומא כא, ב. זח"א ו, ב. זח"ב רעה, א. זח"ג לב, ב. ריא, א. רכד, ב. רלה, א. רמא,

א. ועוד.

דארי' אותיות רא"י: ת"ז ת"ע (קכב, א). זח"ג רלד, א. תז"ח צט, סע"א ורע"ב.

וארי' גימט' גבורה: ראה פ"י הראב"ד ל"ט יצירה פ"א מ"ב (לד, ב). ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' ר"ח.

ביאוה"ז כו, ג. ובכ"מ.

כו': בכת"י ב: כמו.

כל הנשמה תהלל י"ה: תהלים קנ, ו.

עיני כל אליך ישברו: תהלים קמה, טו.

ההופכי הצור: תהלים קיד, ת. וראה ס' מאמרי אדה"ז צ"יקרא ח"א ע' כח ואילך. וש"נ.

אתבסמת נוק' ועביד נייחא ל"י: ראה זח"א צד, א. זח"ג קמב, א.

ויעבור ה' רוח: . . . ההוא דברא . . . כמ"ש במ"א: ע"פ נח ת, א. זח"ב מה, ב.

וזהו האכל יאכל כו' ב' אכילות: צו ז, יח. זכחים יג, ב. כה, ב. ובכ"מ.

שלמטה בהעלאת דרפ"ח כו' והאש הזה שורף ומכלה לברר הטוב מן הרע כבורר אוכל מתוך פסולת כו' כנ"ל, ואחר בירור והעלא' זו למעלה לגבי בחי' המשפיע כמו ואל אישך כו' שהוא כמו התלהבות וצימאון דרשפי אש ברץ לבך בלב דכנ"י שמבער הרע ומעלה הטוב להיות בר לבב כו' לב א' לאביו שבשמים כנ"ל בתפלת החול בשעת צלותא שעת קרבא כו' אז רוח אייתי רוח ואמשיך רוח שע"י העלאת מ"ן זה דה"ג באש שלמטה שנק' אכילות מזבח הוא שגורם בחי' המשכה עליונה מן המשפיע למקבל שהוא להיו' ארי' אכיל קרבנן כנ"ל שהוא בחי' אש הוי' דחסדי' העליונים דז"א כנ"ל שנק' לחמי לאישי ריח ניחוחי ממש והוא שנק' אכילת אדם העליון שלאחר אכילת מזבח דוקא (וכמו אכילות אדם התחתון למטה אחר אכילות מזבח למטה שהוא מה שהכהנים אוכלי' הקרבן אחר הקטרת החלב במזבח ובעלים מתכפרים כו' וכמ"ש במ"א באריכות וד"ל). ונמצא מובן מכל זה עכ"פ בדרך כלל בשרש ענין המזבח החיצון שהוא בבחי' המל' בהעלא' דה"ג שביסוד דמל' ובהמשכת החסדי' דז"א להמתיק הגבו' במצות הקרבנות שיהי' ניחוח להוי' כנ"ל, ועי"ז נמשך כל שפע וברכה עליונה למעלה ולמטה בפנימי' וחיצוניות העולמות להמתיק כל דין קשה כמו לכפר על הנפש כו' וזהו שמעשן של המערכה נמשך שפע חיצוני' לכל העולם בגשמיות כמ"ש בזוהר וד"ל.

(ג) **ומעתה יש להבין בשרש ענין חנוכת המזבח כנ"ל.** דהנה מבואר למעלה שכללות ענין מזבח החיצון שלמעלה ולמטה זהו ענין יחוד העליון דמשפיע ומקבל שהו' הקב"ה וכנ"י שנק' יחוד קוב"ה ושכינתי' בכלל (יחוד דזו"ג דאצי' כיחוד חו"כ בהעלאות מ"ן והמשכת מ"ד כו'), וזהו ג"כ כללות ענין המצות שנעשי' בדברי' גשמי' דנוג"ה דעשי' כציצית בצמר גשמי וקלף דתפילין וסכך דסוכה וצדקה בכסף גשמי' וכה"ג שיוכל לעלות למעלה ולהיות בחי' כלי להשראת אור שם הוי' ממש שהוא בחי' רצה"ע שמתלבש בכל מצוה ומצוה עד שנק' מצות הוי' כו', וזהו ממש כמו בחי' העלאה דקרבן במזבח החיצון כנ"ל שהוא ע"י בחי' רצה"ע שמתלבש בכל

ואל אישך: בראשית ג, טו.

לב א' לאביו שבשמים: ברכות נו, א. סוכה מה, ב. ועוד.

בשעת צלותא שעת קרבא: ראה זח"ג רמג, א. זח"א רמ, ב. ת"ז תי"ג (כט, ב). וראה לקו"ת בלק עב, א. תצא לד, ג. לה, ג. סידור כג, ב. ס' מאמרי אדהאמיצ"י קרא ח"א ע' תכת. וש"נ.

רוח אייתי רוח: ראה זח"ב קסב, ב. זח"א צט, רע"ב. אוה"ת חנוכה כרך ב' רפז, א.

שהכהנים אוכלי' . . . ובעלים מתכפרים כו' וכמ"ש במ"א באריכות: פסחים נט, ב. וראה גם דרמ"צ מצות אכילת ק"ק (צ, ב ואילך). אוה"ת קדושים (כרך ד') ע' איעב. אקיד. אמור ע' תתנב.

שמעשן המערכה נמשך שפע . . . בגשמיות כמ"ש בזוהר: ראה זח"ב קל, א (ומפרשי הזוהר שם). קמא, א. רמב, ב. ע"ח שער קליפת נוגה (שמ"ט פ"ד). ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב ע' תתכת. תו"א קיב, ב. תו"ח שמות קנח, ב. ס' מאמרי אדהאמיצ"י דברים ע' מב. דרמ"צ קיא, סע"א.

בחי' רצה"ע שמחלבש בכל מצוה ומצוה עד שרש: בכת"י ב: בחי' ה"ג דבחי' רצוא כנ"ל שזהו האהבה שרש.

מצוה ומצוה עד שרש רמ"ח מ"ע ובבירורי והבדלת שס"ה ל"ת בסו"מ ע"י היראה ופחד אלקי בבחי' גבורות דקדושה כו' כידוע שע"ז יוכל להיות ג"כ העלאת ובירורים דרפ"ח כו' שבכל המצות שיעלו למעלה ויתלבש וימשך בהן גילוי אור הוי' כמו בתפילין שבראש ובציצית בל"ב חוטין שזהו כהמשכות חסדי' דהוי' העליון בקרבנות המזבח כנ"ל, והן בחי' הי"ח דדכורא שנמשך ברמ"ח מ"ע באו"י אחר העלאת דה"ג שבמל' שהן כנ"י ברו"ש מלמטה דוקא, וכך הוא ענין התו' והתפלה בכלל דאחר העלאת דתפלה (שנק' סולם כידוע) ברצוא להעלות לנה"ב כנ"ל אח"ז נמשך בחי' שוב דחסדים שהוא אור דתו' במצות ת"ת אחר התפלה דוקא וכענין ואהבת בכל לבבך בשני יצריך ואחר כך והיו הדברי' האלה כו' כידוע והאו' אין לי אלא תורה בלא תפלה אפי' תו' אין לו שאין המשכה בלא העלאת וכן להיפוך בתפלה בלא תו' שהוא העלאת בלא המשכה כידוע. שנמצא דתו' ותפלה ביחד דוקא זהו ענין יחוד דזו"ג שהוא קוב"ה ושכינתו' שבכל המצות כידוע והיינו בחי' המשכות דמ"ד להמתיק לגבו' דנוק' כנ"ל בענין אכילת מזבח ואכילת אדם בקרבנות דהא בהא תליא דוקא כמ"ש עולת תמיד כו' שהוא שרש כל התו"מ וד"ל.

והנה לזאת ודאי יובן שבחננוכת המזבח החיצון שהוא בבחי' המל' הי' כולל ענין כללי להיות בבחי' מקור כללי לכל יחו"ע דזו"ג שיהי' בכללות המצות שנכללו במצות הקרבנות (כמו ע"י השראת השכינה בהיכל ק"ק בלוחות וארון שהוא ע"י העלאת דקרבנות שעשה וגרם יחו"ע דזו"ג בא"ש שלמעלה דארי' כו' כמו המשכות דאור דתו' אחר התפלה כנ"ל). וענין החנוכה הזאת הרי מבואר למעלה שזהו כמו חינוך לנער כו' ולכלה וכה"ג שחינוך זה בא ונמשך מן הגדול לקטן דוקא ליתן כח ועוז ממקום ומדרגה עליונה ביותר (שהוא מבחי' המקיפים דג"ר דכח"כ דאדם הגדול שהוא כמו בחי' מקיפים דא"א ועתיק וכה"ג שמתגלים בבינה כמשי"ת) להיות ביכולתן להבא לילך מכח עצמם לקבל כו' והוא ע"י מתנות רבות וחשובות מגדולי הערך דוקא שמרוממים התינוק וכן הנערה כו' ואח"כ ילכו מכח עצמם תמיד לקבל השפע בחשק ויומשך בהם השפע ויתגדלי' ויצליח להוליד תולדות בלי שיעור כמו התינוק שילך מעצמו שמוליכו האב בכבוד ומתנות כו' לבית הספר ויקבל לימודו ויצליח עד שיגדל בחכ' ומדות להוליד פירות ככלה שהנערה תחשוק אח"כ מעצמה ותעלה מ"ן תמיד ותקבל מעצמה היחוד

ובבירור: בכתי" ב: ובביעור.

שס"ה ל"ת: בכתי" ב: הרע דל"ת.

בכל לבבך בשני יצריך: ואתחננו ו, ה. ספרי ופירש"י שם. ברכות נד, א.

והאו' אין לי אלא תורה בלא תפלה: ע"פ יבמות קט, ב. ראה לקו"ת ויקרא ה, א. והערת כ"ק אדמו"ר

שליט"א כסה"מ תשי"ח ע' 266.

ויתגדל: בכתי" ב: ויתקבל.

להוליד תולדות כו'. וכך יובן ממש בענין חנוכת המזבח העליון שהוא בחי' המל' בכלל כנ"ל שהעלאת מ"ן שלה עולה תמיד בבחי' ה"ג כמו אש תמיד תוקד כו' כדי להמשיך בחי' חסדי' עליונים דאצי', אך זהו עדיין בבחי' הקטנות ובהעלם כמו בקטנות המוחין ומדות דתינוק ותינוקת שצריכים לחינוך מאביהם כנ"ל, ויכול לפסוק מיד, ואמנם כדי שיוכל להיות כח העלאת מ"ן במל' שהוא במזבח החיצון בתמידות באופן שימשך עי"ז המשכות מ"ד דחסדי' דמשפיע ביחוד תמידי באש של מעלה כארי' דאכיל כו' והוא מ"ש אש תמיד תוקד כו', הנה לזה הוצרך להיות בהתחלה בפעם הא' לחנך את המזבח (וכענין חנוכת הבית לדור בו כנ"ל שהוא להמשיך כח בבית שיהי' בו ברכה מעצמו להבא וכחונך לנער ולנערה כנ"ל). ובחי' החינוך הזה הוא שנמשך המשכות עליונים ממקום ומדרגה גבוה ועליונה ביותר הרבה מבחי' המל' כמו שמחנכים לתינוק כשמוליכו אביו לבית הספר ולנערה שתלך לנשואי' לחופה (וכן בחנוכת הבית לדירה) שהרבה אנשים וריעי' גדולי הערך מחנכים אותו במתנות רבות ביותר מכפי המדה כדי לחזקם כנ"ל. וכך הי' ענין חנוכת המזבח בריבוי הקרבנות מכפי המדה ושיעור שניתן כמשפט התו' אף במועדים ורגלי' כקרבנות שמבואר במספרם בס"ה מי"ב נשיאים י"ב פרים לעולות אילים י"ב כבשים י"ב כו' ולשלמים כ"ד פרים אילים ס' עתודי' ס' כבשים ס' כו' ולמה הוצרך לכל אלה שהוכפלו והושלשו להפריש על מדה שבתו' וגם מתנות רבות ויקרות וחשובות ביותר כמו הכלי' כקערת כסף ומזרקי' וסולת מנחה וכפות זהב לקטורת הכל ביותר מכפי המדה ומתנות אלו ניתנו מגדולי הערך והחשובים במעלה ביותר שהן הנשיאים ראשי האבות לכנ"י כו', אך הנה כ"ז אינו רק כדי ליתן כח ועוז עי' המשכות עליונים האלו שבאו ממקום גבוה ובריבוי ביותר להיות במזבח העליון והתחתון כח העלאת מ"ן באש שלמטה שהן בחי' ה"ג שבמל' להעלות ולברר לרפ"ח ניצוצים כו' בבחי' ביטול היש לאין להיות הקרבנות עולי' למעלה לריח ניחוח להוי' והוא מה שיורד חסדים העליונים דאש הוי' מלמעלה למטה כנ"ל, שכ"ז יהי' כח במזבח מצד עצמו להבא תמיד בלי הפסק כמ"ש אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה לעולם וכנ"ל (וכמו התינוק שאחר החינוך שאביו הוליכו לבית הספר הולך בכח עצמו ומצליח בלימודיו וכן הנערה אחר הסבלונות ומתנות חשקה* נפשה מעצמה להתייחד ואל אישה תשוקתה תמיד ותוליד* בנים כו').

אך הנה מוכרח לומר דשרש מעלת הנשיאים הוא ממקום ומדרגה עליונה יותר ממעלת ומדרגת המזבח שהוא בחי' המל' כנ"ל, ולכאורה הגם

חשקה נפשה מעצמה: בכת"י ב: חשקה מעצמה. ובכת"י ג: תלך מעצמה.

ותוליד: בכת"י ב: שתוליד.

כו': בכת"י ג, נוסף: (וכן בענין חנוכת הבית לדירה כנ"ל).

שהנשיאים נק' ראשי האבות לבנ"י אבל ה"ז רק בבחי' המל' כידוע ששרש נש"י בכלל אינו רק בבחי' מל' דאצי' כמא' דכל ישראל בני מלכים כו'. ואמנם הנה שרש הענין הוא כידוע בשרש השבטים דגם שהן למטה בעלמא דנוק' בבחי' המל' אבל שרש דשרשם האמיתי הוא בבחי' חו"ג' דאצי' שמשם שרש הו' מדות דאצי' ולכך נק' שבטי י"ה כמ"ש ששם עלו שבטי י"ה שהוא בחו"ב, והוא* כמו בחי' המדות שבשכל טרם שנולדו בגילוי ממש בלב כידוע שגם בבחי' ההשגה דבינה עצמה מתהווה התפעלות המדות כמו האהבה שכלולה בשכל והשגה עצמה (ובשכל שמטה כלפי חסד דוקא או שכל שנוטה כלפי דין או בבחי' ממוצע מחו"ג כו' ועדיין לא נמשך בגילוי בלב כלל וגם שיוצאים ונמשכים באותיות דמח' שנק' לאה או מל' דתבונה, והוא מח' שכלי"י שמלבשת להשגה דבינה שבהן ניכר מציאות המדה שבשכל יותר בהתחלקות כ"א במהות בפ"ע ובמדרגה מיוחדת ועכ"ז כלולים זע"ז יחד כנראה בחוש שבהתפעלות המדות בבינה עצמה מצד שנכללים ונבררים אחר השכל והטעם שממנו מתהווים בעיקר מציאותם אינם ניכרים במציאות בפ"ע כ"כ כ"א כלולים בתוך השכל והשגה, כעובר במעי אמו כידוע שבינה נקראת אם הבנים וכלאה שילדה ו' בנים שהן ו' מדות שיוצאי' ונולדי' בגילוי והעלם דמח' דבינה כו', והוא ענין רגל הקצר שבה"א ראשונה דשם הו' שהוא בצירור ו' קטן דאוישט פסיעה לבר כו' כידוע ומבואר במ"א ובביאורי הזוהר ע"פ מראש צורים אראנו כו' ע"ש), והיינו מ"ש ששם עלו שבטי' שהן מדו' דז"א שעולים בשרשן בבינה עילאה דאצי' שנק' אימא עילאה אם הבנים בכלל שנק' שבטי י"ה שהוא* מה שהמדות נכללים זע"ז ונק' ששה כפולות שכל מדה כלולה מחברתה כגבו' בחסד וחסד בגבו' (כמו שרואים בחוש בהתפעלות אהוי"ר השכלי' במוח ההשגה ועומק המח' כלולי' זע"ז יחד מצד בחי' הדעת שכולל חו"ג והן ל"ב חדרים שבמוח* חכ' (משא"כ בהגיע התפעלות המדות בלב יש לכל א' מקום וזמן בפ"ע כמו חדוה מסט' דא ועכ"ז כלולים זע"ז כאהבה דאברהם שכלול מפחד ויראה דיצחק וכן יראה דיצחק מאהבה דאברהם ובחי' ממוצע ברחמים דיעקב כו') והוא שנק' י"ב גבולי אלכסון שמתכללים הו' מדות בבינה ונק' ו' כפולות אזי יש י"ב מיני התכללות כו' כמו בוי"ק דמעלה ומטה מזרח ומערב צו"ד שמתכללים זע"ז

דכ"י בני מלכים: שבת סז, א.

חו"ג: בכת"י ב: חו"ב.

ששם עלו שבטי י"ה: תהלים קכב, ד.

והוא: בכת"י ב: והן.

כידוע שבינה נק' אם הבנים: ראה זח"א ריט, א. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תש"ט ע' 112.

דאוישט פסיעה לבר . . . ובביאורי ע"פ מראש צורים אראנו: זח"ג רג, ב. ביאורי קג, ג.

שהוא: בכת"י ב: ושם הוא.

שבמוח חכ': בכת"י ב: שבמוח כו'.

חדוה מסט' דא: ראה זח"ב רנה, א. זח"ג עה, א. תניא ספלי"ד.

באלכסונם כמו מדרומית רומית לצפוני תחתי כו'. ואמנם הנה כמו שמתחלקים לייב ג"א כמדות שבשכל דבינה כך הוא ענין כללותי ההתכללות והתחלקות המדות שנק' ו' כפולות גם במח' שנק' לאה או מל' דתבונה כמו שאנו רואים שמתחלקים המדות דאוי"ר בצירופים של אותיות המח' כהתפעלות האהבה או החסד שמהרהר במח' שמתחלק באופנים שונים וכן התפעלות היראה ופחד או כעס ורוגז במח' מתחלק בצירופים שונים וגם הם מתכללים זע"ז יחד כנ"ל וכן בת"ת ונו"ה כו', והיינו ע"י בחי' ה"ג מנצפ"ך דיסוד אימא שנק' פתוחי חותם כו' כידוע שמחלקת האותיות דמח' במדות שבה ומתכללים ג"כ עי"ז עד שנמשך כל זה בצירופי אותיות הדיבור שהוא בחי' המל' שנק' בחי' ה"א אחרונה דשם הוי' שבה"א בראם מאין ליש כל העולמות כמ"ש בס"י וקבען כפה כו' בה"א מוצאות הפה שמתחלקים האותיות דדיבור ג"כ כפי אופני הצירופים דאותיות המח' ממש כידוע בענין מאמ' סתום ומא' פתוח ב"מ שנק' לאה ורחל עלמא דאתכסיי' ועלמא דאתגליא כמ"ש ברוך ה' מן העולם ועד העולם, ושרש התחלקות האותיות דדיבור שהוא בחי' רחל מקבל ג"כ מבחי' ה"ג מצנפ"ך דיסוד אימא שבמל' דתבונה שהוא בחי' לאה וכמאמר הידוע דאימא אוזיפת מנהא לברתא דהיינו בחי' ה"ג מנצפ"ך דאימא שאוזיפת למל' שהוא הדיבור שנק' ברתא כו' כידוע, והדיבור נק' בת ומדות נק' בן שנולדים מאימא עילאה וכמ"ש ואחר ילדה בת ושמה דינה דינא דמל' כו', ולזאת גם בחי' המדות דבינה הנ"ל כאשר נמשכי' מהעלם דמח' לגילוי הדיבור הן ג"כ מתחלקי' לייב שנק' י"ב ג"א שבמל' והן י"ב שבטים דנוק' שע"ז אמ' ששם עלו שבטי' כנ"ל (והן י"ב בקר שתחת ים של שלמה), וידוע שמסוף מדרגה דמח' דבינה נעשה ראש ומקור לאותיות הדיבור כמ"ש ע"פ עקב ענוה יראת ה' מה שעשתה ענוה שהוא מח' דבינה עקב לסוליתה. עשתה יראה שהיא המל' בחי' דיבור העליון עטרה לראשה כו' וכמ"ש בע"ח דעקבי לאה נכנסים תוך ראש רחל כו' וד"ל, ועי"ז מבחי' ה"ג מנצפ"ך דבינה אוזיפת לברתא שהוא התחלקות אותיות שבדיבור כנ"ל.

כללות: בכת"י ב ליתא.

בס"י וקבען כפה: פ"ב מ"ג.

מאמ' סתום ומא' פתוח ב"מ: [בי' מאמרות]. ראה שבת קד, א. סה"מ תקסי"ט ע' קפד. ובכ"מ. עלדאחכ"ס ועלדאח"ג. . ברוך ה' מן העולם: תהלים קו, מת. ועוד. זח"א יח, א. קנב, א. קנח, ב. זח"ב כט.

ב. ועוד. וראה אוה"ת בראשית כרך ג' תקצה, א.

דאימא אוזיפת מאנהא לברתא: ראה זח"א ב, א.

ואחר ילדה בת ושמה דינה: ע"פ ויצא ל, כא.

והן י"ב בקר שתחת ים של שלמה: ראה מלי"א ז, מד. ירמ"י נב, כ. דה"ב ד, ד. ט.

ע"פ עקב ענוה. . מה שעשתה ענוה: ראה שהש"ר פ"א, א (ט). סידור ס, ג. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א

ע' קד. אמ"ב שער הק"ש פ"ט. ע"ח הנסמך להלן. ועוד.

לסוליתה: בכת"י ב: שהן ה"ג הנ"ל.

בע"ח דעקבי לאה נכנסים תוך ראש רחל: שער לאה ורחל (שליח) פ"ג.

(ד) והנה ידוע שהי"ב שבטים הן ס"ר ומספר קבוע מלמעלה שהן באים מצד התחלקות דו' מדות העליונים כשמתחלקות כל ספירה ומדה ל"י ספ"י ומיו"ד ל"י עד שימצא ק' אלף בכל מדה, וכידוע בענין ד' דגלי' הגם שהן י"ב שבטים דמל' מ"מ נק' צבאות הוי' ממש שזהו מטעם בחי' המדות שבמל' שעולי' במדות דז"א שהוא שם הוי' ששם נק' שבטים דעלמא דדוכרא ונגד י"ב צירופים דשם הוי' וע"ז ג"כ א' ששם עלו שבטי' כנ"ל, והוא עליות המדות דאצי' כמו שהן בהעלם דאור אימא שנק' אם הבנים בשרש הראשון לתולדותם (כמו הביטו אל צור חוצבותם כו' דאין צור כאלקיננו כו' וכמ"ש מראש צורים כו' וא' בזהר בלק דמסט' דאימא אתמתח כו' בבטן ט"ח בהגדלה וריבוי כו'). וזהו ענין קרבנות הנשיאים, דהנה הנשיאים הן ראשי האבות שכולל כ"א ל' לכל שבטו כמו שהוא בשרשם למעלה במל' ובז"א ובאימא עילאה כנ"ל שנק' שבטי י"ה כנ"ל, וכמו ששרש שרשם של נשמות הנשיאים הללו הוא בבחי' פנימיות דבינה עילא' שנק' אם הבנים וגם בהיותם במח' שנק' מל' דתכונה כנ"ל ה"ז למעלה גם ממדות דשבטי' דזו"ג דאצי' כנ"ל במשל התפעלות המדות דאוי"ר בשכל והשגה והעלם המח' דבינה עצמה כו' שלמעלה מהתפעלות המדות בלב כנ"ל בהתגלות המדות בדיבור שהוא המל' כנ"ל, ולהיות שענין החינוך הזה כמזבח החיצון הוא בבחי' המל' כנ"ל והוצרך להיו' חינוך זה ממקום ומדרגה גבוה ועליונה ביותר כנ"ל ע"כ ה"י חינוך זה במזבח בהתחלת ההקרבה מן הנשיאים דוקא והוא כמו שהנשיאים הן ראשי האבות שבני' בשרש שרשם האמיתי שהוא בחי' הוי"ו מדות דאימא עילאה שמשם הוא מקורם הראשון בעיקר מציאותם ממש כנ"ל שנק' אם הבנים והן בחי' שבטי י"ה ממש מאחר שנולדו מבטן דאימא (כרגל קצר שבה"א עילאה) נק' צבאות הוי' שהן וי"ו מדות דז"א, וממדות דז"א נמשכים למל' שהוא עולם הדיבור, וזהו ענין שרש הד' דגלים שנק' למעלה ד' מחנות שכינה כו' וכידוע ומבואר בזהר ע"פ איש על דגלו באותות לבית אבותם להיות מספר קבוע ומדה קבוע לעולם לפי שנק' ס"ר שרשים כו', ואמנם כללותם הן רק י"ב שבטי' כו' וכל שבט נכלל בראש שלו שהוא הנשיא, ולכן הקריבו הנשיאים דוקא איש איש כפי שרשו למעלה בבחי' בינה דוקא כפי הראוי לו אם בחסד או בגבו' כו' ועכ"ז הקרבנות א' הוא לכל הנשיאים כמו פר א' לעולה וב' פרים לשלמים וכה"ג וכמו"כ במתנות בקערת כסף א' כו', ולכך הזכיר כל נשיא בקרבנו בפ"ע והגם שהכל הקריבו באופן א' והי' ראוי לאמר וכן הקריב נשיא פ' כו', אך לפי שכאו"א יש לו שרשו מיוחד בפ"ע בו' כפולות דבינה כנ"ל במ"ש ששם

הביטו אל צור חוצבותם . . דאין צור: ישעי' נא, א. שמריא ב, ב.
מראש צורים . . בזהר בלק דמסט' דאימא: בלק כג, ט. זח"ג רג, ב. וראה ביאורו (לאדהאמ"צ) קג, א ואילך.

בשרשם: בכתי' ב: שרש שרשו.

שרש הד' דגלים . . בזהר ע"פ איש על דגלו: נסמן להלן בהוספות בהמילואים להמ"מ.

עלו שבטים כו' לכך צריך שיהי' קרבן כ"א מפורש ומבואר בפ"ע כי צריך להיות באותיות התו' אותיות מיוחדים לכל נשיא בפ"ע כו' כי הרי יש לכל א' שרש באותיות של התורה שהרי המדות שבתו' שרשם במדות דחוי"ב בפנימיו' ונק' תורת האדם העליון כמ"ש במ"א.

ובכל זה יובן עכ"פ שרש ענין וטעם דחנוכת המזבח שהי' ע"י הנשיאי' דוקא שהוא כדי להעלות לבחי' המל' שהוא המזבח למעלה במקור הראשון שהוא אימא עילאה דבינה בשרש הראשון המדות שבמל', והוא במה שהקריבו קרבנות ביותר מכפי המדה במתנות יקרות דקצרת כסף כו' ובריבוי הפרים ואילים וכבשים כו' להיות שרשם הוא בעילוי המדרגה דפנימיות בינה, שנק' אם לבת כנ"ל, ומדות נק' ב"ן שהוא כמתנות דאחי' לאחותם בנשואי', כדי שעייזו יומשך כח ועוז להבא במזבח שתוכל לעלות מ"ן בקרבנות דבירורים דרפ"ח כו' מכח עצמה ולהמשיך חסדי' עליונים דהוי' כריח ניחוח כו', כמו משל החינוך שע"י החיזוק מאכיו ואמו ואחיו וכה"ג שמוליכין אותו לבית הספר יוכל לילך מעצמו וכן הכלה לבית חמי' כנ"ל, שמתעם זה הי' מתנות הנשיאים וקרבנות שלהם ביותר מכפי המדה של תורה והוא מבחי' המקיפים דמדות דבינה שלמעלה מקו המדה דחכ' ומדות שבתו' כו' ה"ז הי' חינוך למזבח שיוכל להיות יחוי"ע דזו"ג בקרבנות ובהיכל ק"ק עפ"י התו' דוקא כו', ולכך הי' המתנות מכסף וזהב שהן בחי' חוי"ג כמו שהקצרה דכסף בחי' מקיף דחסד שבחכ' שלכך משקלה למ"ד ומאה שהוא ע"ס שכלולים כאו"א מי' וג"ר דמקיפים דכח"ב זה שלשי' ומזרק א' שבעים שקל הוא מדות דבינה וכף א' עשרה זהב לקטורת כו', וזהו מה דמתנות הללו היו מלאים סולת למנחה ובשמים לקטורת שהוא בבחי' רוח המקיף דכתר כמ"ש כל הנשמה כו', שכ"ז מצד שרשם בפנימי' בינה שנמשך משם הארה יתירה למל' לעשות בה יסוד קבוע לכל הקרבנות שיקריבו עליו כל הימים כנ"ל וד"ל.

(ה) ומעתה י"ל מה שא' דחלשה דעתו של אהרן כשראה חנוכת הנשיאים שלא הי' לא הוא ולא שבטו חלק בהן כו', דבאמת זה פלא שהרי כמה קרבנות הקריב בימי המילואים בחנוכת המשכן בכלל שבדאי חנוכת המזבח נכלל בזה ועוד שהרי הקריב קטרת שמשובח מכל הקרבנות וחביתין וכה"ג כנ"ל, אלא ודאי משום דחנוכת המזבח שהוא בבחי' המל' כנ"ל הי' שייך לאהרן דוקא ולא להנשיאים ולא מצד הקרבת הקרבנות חלשה דעתו כי יש לו רב וחלקו גדול בקרבנות משלהם אך במזבח החיצון שהוא להעלות וליתן כח ועוז במל' שבבנין ותיקון הנוק' ודאי הי' ראוי להיות על ידו דוקא יותר מעל ידי הנשיאים כו'. ויש בזה ב' טעמים א' מצד

ששכטו של אהרן שהן הלוי' ששרשם בבחי' הגבו' דאימא שהנשיאים היו שרשם הראשון רק במדות דבינה שנמשך במח' בבחי' הג' מנצפ"ך דיסוד אימא כנ"ל (וכמו המדות שבמח' שמלבשת לפנימיות דבינה כנ"ל) אבל שרש הגבו' דלויים שבטו של אהרן הוא בפנימיות דבינה בג"ר שבה כמ"ש בזוהר ע"פ ועבד הלוי הוא הוא בחי' פנימיו' בינה ששם התגלות דפנימיות ע"י לכך א' שם דא הוא עתיקא כו', וע"כ הי' הלויים במעלה עליונה על כל ישראל והבדיל אותם לשרת בקודש כו' והוא שהי' בכוחם להעלות כל העלאה וברור מלמטה למעלה בכל העלאת מ"ן דנש"י למעלה במה שהי' משרתים לכהנים בכל עבודת המקדש כמ"ש בפ' קרח וגם את אחיך מטה לוי הקרב אתך כו' ואני לקחתי את הלויים מתוך בני' נתונים לה' לעבוד כו' עד ולבני לוי נתתי כל מעשר בישראל כו' ועבד הלוי הוא את עבודת אוהל מועד כו' כידוע (וגם הרי שרש שבט לוי הוא בבחי' קו האמצעי שעולה לפנימי' הכתר כידוע), וא"כ הרי הי' ע"י שבט לוי בהקריבם קרבנות ומתנות לחנוכת המזבח הרבה יותר כח ועוז להעלות מ"ן דמל' בה"ג שבה כנ"ל מע"י קרבנות הנשיאים כי בחי' הגבורות דלויים בשרשם בבינה הוא בבחי' הפנימיות דג"ר דכח"ב שלמעלה מן בחי' המדות לגמרי (ולכך לא התפקדו הלויים במספר בי"ב שבטי' ולא היו בסדר הדגלים ולא הי' נשיא מיוחד לשבט לוי רק אלעזר בן אהרן הכהן על הפקודים לעבודת אוהל מועד למשרתים* לבד לפי שנתונים לעבודת אוהל מועד כידוע). וזהו שחלשה דעתו של אהרן על שלא הי' שבטו של לוי בחנוכת המזבח שהן ראויין יותר לחנוכה זו בכלל ובפרט מטעם הנ"ל וד"ל.

והטעם הכי הוא שחלשה דעת אהרן על שלא הי' הוא בעצמו בחנוכה זו דבמזבח ואעפ"י שהי' לו עבודת רבות וגדולות זולתם כנ"ל (והיינו מצד שרשו בעצמו שהי' מבחי' אור אבא שלמעלה מאור אימא כו' וכידוע ומבואר במ"א בשרש דנשמת משה ואהרן שהם בבחי' נו"ה דאור אבא דוקא וכמ"ש משה ונחנו מה כו' בחי' שם מ"ה דחכ' דאור אבא דאצי' בבחי' נצח דאבא ומשה שרשו בהוד כמ"ש ונתתי מהודך כו' וע"כ הי' אהרן כה"ג ומשה לוי הי' כו') (ולפעמים משמע להיפוך דמשה בנצח ואהרן בהוד כו'), ולזה הטעם הי' אהרן כה"ג נק' שוש' דמטרוניתא להעלות לנש"י בהעלאות והדלקות נרות המנורה כמ"ש כאן בהעלותך את הנרות כו', וכמו שהי' במ"ת שאהרן הי' השוש' והסירסור להביא לנש"י שנק' כלה לקבלת התו"מ בהר

בזוהר ע"פ ועבד הלוי הוא: קרח ית, כג. זח"ג קעת, א.

בפ' קרח וגם את אחיך: ית, ב ואילך.

למשרתים: בכת"י ב באה חיבה זו אחיכ: לפי שנתונים למשרתים לעבודת כו'.

וכמ"ש במ"א . . משה ואהרן . . נו"ה דאור אבא . . ומשה שרשו בהוד: כ"ה גם בתו"א קי, ד. סה"מ תקס"ח ע' שנט. הנחות הר"פ ע' קיד. ע"ח שער הארת המוחין פ"ו. אמנם בסידור קו, כ: משה מבחי' נצח דאבא ואהרן מבחי' הוד דאבא (כדלהלן בסמוך). וראה התיווך בלקו"ש ח"ז ע' 244. וראה ס' הערכים-חב"ד כרך ב' קמח-קמט וע' קנד. ושי"נ.

סיני לייחדה בחתן שהוא הקב"ה שא' והוא כחתן יוצא מחופתו וכמו שאו' מקדש עמו ישראל בחופה וקידושין וזהו כמו האב המוליך את בתו לחופה דוקא ולא זולתו וזהו כמו ענין החינוך לנער ולנערה שתלך לחופה ונשואים כנ"ל והוא משום דאבא יסד ברתא כידוע שהוא כח גדול הרבה יותר מבחי' אימא כידוע. ולזאת חלשה דעת דאהרן על אשר לא הי' [לן] חלק בחנוכת המזבח לפי שעיקר תיקון והעלאות המל' וליתן בה כח ועוז להבא בתמידות כנ"ל יש בכח אהרן שהוא בבחי' אור אבא הרבה יותר והי' על ידו חנוכת המזבח במעלה יתירה מאד באופן שבחי' ה"ג דמל' דיסוד שבה הי' בזה כח ועוז חזק ביותר מצד שרש אהרן שהוא כמו האב לבת שעיקר היסוד שלה תלוי בו יותר וכמו גם בנשואים לאיש או' את בתי נתתי כו' וכן בהפרת נדרים כידוע, וזהו שדקדק בלשון לומר שלא הי' לא הוא ולא שבטו דמשמע דגם שאם הי' שבטו של לוי הי' ג"כ חנוכה זו במעלה ומדרגה גבוה יותר מטעם הא' כנ"ל, וכ"ש אם הי' הוא בעצמו בחנוכה זו שהי' משובח ומתוקן תיקון המל' יותר מכולם כנ"ל וד"ל.

ושרש הענין הוא כידוע שגם ששרש נש"י נולדו מבחי' בינה שנק' אם הבנים כנ"ל זהו רק מקור כל השגות דנשמות לבד כמו מה שהנשמות משיגים באור א"ס שבמל' דאצי' בג"ע שאינו רק מבחי' בינה שבמל' לבד, וכן כל השגה אלק' שבכל נה"א בפרט יש לה שרש מיוחד בכינה שבמל' ששרש הראשון הוא בכינה עצמה שהוא ה"א עילאה דשם הוי' בכלל כנ"ל, וכמו שרואין שאין כל הדעות וההשגות שוות כי יש שכל מתפעל כך כו' וכמ"ש ונשמת שדי תבינם בכינה עילאה שנק' אם הבנים שהוא מקור כולל לכל מיני השגות ומדות דאוי"ר שבכא"א והן ת"ר אלה השרשים שהי' במ"ת וד"ל, ולזאת כח התפעלות האהבה אלק' ברשפי אש בהשגה דכינה מצומצם רק לפ"ע ההשגה במקורה בכינה כמו אם לכינה תקרא וכמו ואל תיטוש תורת אמך כו', וא"כ בחי' ה"ג שבמל' יכול ליפסק כחם אם יופסק מקורם הראשון שבכינה (וכמו ונהר יחרב ויבש נהר דכינה שנק' יש שמקבל מחכ' כו' (וכמו בחורבן ב"ר וכ"ש ובזמן הגלות וכה"ג), וכתוב אש תמיד תוקד על המזבח העליון שהוא בחי' המל' לא תכבה לעולם וגם מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה כו' כנ"ל, אבל בחי' הגבו' דאור אבא הוא שנק' שלהבת י"ה יו"ד דחכ' בה"א דכינה והיינו בחי' האין דחכ' כמו בראי' עין השכל שלמעלה מן ההשגה והטעם בהסבר כו' כי זהו בחי'

והוא כחתן: תהלים יט, ו.

דאבא יסד ברתא: זח"ג רמח, א. רנו, ב. רנח, א. ת"ז תכ"א (סא, ב). תסיט (קה, ב).

את בתי נתתי: תצא כב, טו. וראה קדושין ג, ב.

ונשמת שדי תבינם: איוב לב, ח.

ואם לכינה תקרא ואל תיטוש תורת אמך: משלי ב, ג, א, ח.

ונהר יחרב ויבש: איוב יד, יא. זח"א כו, א.

אש תמיד . . . מים רבים: צו ו, ו. שה"ש ת, ז.

מקור הכללי שממנו נמצא עיקר המציאות דנשמות כמו שהן נמשכים ונזרעים מאור זרוע לצ"ע שהוא בחי' יסוד אבא כו' שמשם יש כח ועוז בעצמות דנשמו' ליכלל ולידבק תמיד במקורם האמיתי (כמו כי אתה אבינו כו' כתינוק שנמשך אחר אביו כו') וכענין משכני אחריו נרוצה כניצוץ בשלהבת כו' שאינו נפסק לעולם כמעייין שאינו נפסק לעולם משא"כ נהר יחרב כבר כו' והוא משום דאבא יסד ברתא כו' כמ"ש ויבן ה' אלקים את הצלע דאוי"א תקינו לה כו' והעיקר בנינה הוא מאור אבא (שהיא הצלע שהעצמות מן האב דוקא וז"ש עצם מעצמי כו' (כמ"ש במ"א).

(ו) וזהו שהשיבו הקב"ה חייך שלך גדול משלהם, פי' שלך כח שלך בתיקון המל' גדול משלהם בכפליים מחנוכה שלהם והוא כמה שאתה מטיב את הנרות בוקר וערב כו' ונכלל בזה כל חנוכת המזבח ממילא מכתך דוקא הרבה יותר מחנוכה דקרבנות שלהם עד שכל מה שנמשך הכח ועוז במזבח להבא מקרבנות הנשיאים גם זה הוא בא מכת העליון שלך שהוא במצות הטבת הנרות כו'. ויש בזה הרבה טעמים, והטעם הא' הוא בדרך כלל מאותו הטעם עצמו שחלשה דעתו להיות[ו] בבחי' אור אבא שגדול מאור אימא כו' וד"ל זהו עצמו הטעם שתנוח דעתו בזה שהוא מעלה ומתקן לבחי' המל' בשרשה האמיתי יותר והוא בבחי' אור אבא יסד ברתא דוקא כנ"ל, ואעפ"י ששרש י"ב שבטים העליונים הן בנינה שנק' אם הבנים כנ"ל במדות שבטעם והשגה לזכות ולחוב כו' וכאוי"ר שבהשגה עצמה כנ"ל, הרי זהו רק מה שכבר נמשך ובא בגילויי בנינה שנק' יש מהעלם דאור החכ' שנק' אין כידוע כנהר שנמשך מהמעייין כו', אבל עיקר עצם התהוות המדות דחג"ת כו' הוא בנקודה דאין דחכ' בעצם למעלה מן הטעם לגמרי כמו עצם אור השכל וחכ' שמטה כלפי חסד בלא טעם מסביר כלל רק מצד עצם מהות השכל כמו ב"ש אוסרי' ובי"ה מתירין כו' לפי שנשמות ב"ש מבחי' גבורות דאבא ונשמות ב"ה מחסדים דאבא כו' כמו מי שדן הכל לזכות מצד טבע שכלו כך הוא מסט' דחסד וזולתו דן הכל לחוב מסט' דדיון שבחכ' (וכחכמי' המה להרע כו') והכל בלא טעם. ואח"כ בא ממילא למצוא טעם ושכל למה יזכה ויטהר ונק' פנים מסבירות שבבינה, וגם כאשר לא ימצא טעם לא יחזור בו מצד שרשו בעצם כך כו' (כמו אשתיק רב כו' ולא חזר בו כו' כמ"ש

כי אתה אבינו: ישע"י סג, טו. וראה גם תוי"א צג, א. ובכ"מ.

משכני אחריו נרוצה: שה"ש א, ד.

ויבן ה"א את הצלע דאוי"א תקינו לה: בראשית ב, כב. זח"א מת, ב. מט, א.

שהעצמות מן האב . . . עצם מעצמי: נדה לא, א. בראשית ב, כג.

שנשמות ב"ש מבחי' גבורות דאבא . . . ב"ה מחסדי: ראה גם אגה"ק סי"ג (ק"ט, א). זח"ג רמה, א.

טעה"צ תצא כג, יט. שער הגלגולים סוף הקדמה לו. רמ"ז לזח"ג קמא, ב. ועוד.

וחכמי' המה להרע: ירמ"י ד, כב.

אשתיק רב כו' ולא חזר בו: ביצה ו, א. וראה גם סי' מאמרי אדה"ז ענינים ע' רצו ואילך. הערת כ"ק

אדמו"ר שליט"א בטה"מ תרנ"ט ע' עד ובטה"מ תש"ד ע' 19.

במ"א) וזהו שנק' בחי' ו"ק דאבא (כמ"ש ע"פ מראש צורים הנ"ל), והוא שרש עצם הנשמות בבחי' אין דחכ' בהעלם קודם שיבא להתפשטות בהשגה דבינה כנ"ל, וא"כ בחי' המדות שבבינה כמט"פ טו"ט כו' נכללי' ובטלי' ממש במדות דאבא שהוא מקורם העצמות ממש (וכידוע בענין יו"ט שנק' מקרא קדש שהוא בינה נכלל בחכ' שנק' קדש העליון כו' (כמשי"ת) ומנה"י דאבא נמשך במוחין דאימא כו'). ולפי"ז הרי שרש די"ב שבטים שנק' שבטי י"ה דוקא זהו בו"ק דאבא, וידוע דעיקר התגלות אוא"ס הוא בחכ' יותר מבינה להיותו בבחי' בינה הוא נק' יש ולזאת נק' י"ב שבטים צבאות הוי' דחכ' (בבחי' אדם דחכ' שלמעלה גם מבחי' המדות דאבות שהן חגיג' שהרי א' שוב למען עבדיך שבטי נחלתך כמ"ש במ"א), וא"כ מצד שרש אהרן באור אבא הרי מעלה ומתקן לבחי' המל' שהן י"ב שבטי' דנוק' בשרשם בחכ' שזהו ענין העלאות נרות דנש"י בכלל שממילא נכלל בזה כל ענין חנוכת המזבח של הנשיאים שהוא במדות שבבינה [שנמשך לזו"ג כנ"ל כי בחי' מדות שבבינה] נכללי' בו"ק דאבא מאחר שאינו רק בחי' התפשטות וההתגלות מן העצם כולד שעיקרו מטופת אבא כו' (ואפי' מדרגה הגבוה מן הנשיאים שהו רק במדות דו' כפולות כנ"ל והוא שבט לוי שעבודתו בפנימ' בינה בעומק דחוב' כמו אור התפעלות התענוג העצמי בעומק המושג דבינה שנק' שיר כפול כידוע בשיר הלויים על הקרבן ביין לנסכי' למזבח וכעבודת הלוי' לנשאות המשכן בהתלהבות דגבו' בפנימיות בינה כמ"ש אני בינה לי גבורה כו' גם זה נכלל הכל בבחי' פנימיות דאור אבא דחכ' שרש אהרן ומשה שהוא למעלה מן ההשגה לגמרי כנ"ל).

והטעם הב' הוא מצד עבודת אהרן כה"ג בהעלאת נרות המנורה שע"ז נחמו וא' חייך שלך גדול משלהם לפי שאתה מטיב את הנרות כו' והוא ג"כ מצד שרשו בפנימיו' דאור אבא שבו פנימיות ע"י כידוע, ויש בזה ג"כ ב' דברים, א' מה שהי' בכחו להעלות את הנרות דנש"י שנק' מנורה בכלל כידוע בענין בנין המל' מן הגבורה (כמשי"ת) שהעלאה זו היא מה שנש"י כמו שהן למטה ממש בגופים גשמי' יוכל להיות בהן כח התעוררות באה"ר

כמ"ש ע"פ ראש צורים הנ"ל: ראה ביאוריו (לאדהאמ"צ) קג, א אילך.
 כמט"פ טו"ט: כמ"ש פנים טמא וטהור. ראה ירושל' סנהדרין פ"ד ה"ב. תנחומא במדבר י. קה"ר ח, א (ג).
 ובכ"מ.

וכידוע בענין יו"ט שנק' מקרא קדש: ראה להלן ע' תתקסד.
 שוב למען עבדיך . . . כמ"ש במ"א: ישעי' סג, יז. וראה תו"א ויצא כד, א. סה"מ תקס"ד ע' יד. תו"ח ויצא לו, א.

שנמשך לזו"ג . . . שבבינה: תיבות אלו ניתוספו מכת"י ב.
 שנק' שיר כפול: ראה זח"ג רכז, ב. ת"ז בהקדמה (ג, א). ועוד. ס' אשל אברהם בתחילתו.
 אני בינה לי גבורה: משלי ח, יד.
 כידוע בענין בנין המל' מן הגבוה: ראה רמ"ז לזח"א קעט, א. וראה ד"ה לה"ע הנסירה (מליל אדר"ה תקס"ז) — בביאוריו לאדהאמ"צ כרך א' ע' שצו. סה"מ תקס"ה ח"ב ע' תתפח. סה"מ הנחות הר"פ ע' קפו.

או תשובה עילא' מנקודת הרצון ברשפי אש התשוקה להעלות ולידבק באור א"ס ב"ה כמו כל ניצוץ קטן מישראל שמתעורר לפרקים בכל עת מצוא לדבקה בו ית' בכל לבו ובכל נפשו כו' והתעוררות זו באה לו פתאום בלא הכנה כלל, היינו מצד כח ההמשכה עליונה שהוא בחי' אה"ר דימין מקרבת שהוא בפנימי' הכתר מלמעלה והוא אה"ר דאהרן כה"ג שרשו ברב חסד דא"א וע"י שבפנימיות החכ' דוקא כמו שאו' אה"ע אהבתיך ע"כ משכתיך אחריך. חסד שמושך לב דכנ"י שיתעורר באה"ר ותש"ע, וזהו ע"י המשכות רשפי אש דאה"ר העליונה. שנק' שלהבת י"ה ממש כמו השלהבת הגדולה שיש בה כח המושך שמושך לנר קטן העומד מרחוק שיודלק ויומשך בה כו'. וזהו שא' בהעלותך את הנרות דמשמע שיש בו כח והעלא' זו תמיד להעלות לנש"י שנק' נרות כידוע, והוא באה"ר שברצון הפנימי' כאב לבת שמדבר על לבה לעורר בה כח האהבה והחשק לנשואים כמו שהי' במ"ת כנ"ל, וכח גדול כזה אינו רק בבחי' פנימיו' דאור אבא שמשם עיקר המקור לתולדות הנשמות כנ"ל ולא באור הבינה אעפ"י שנק' אם הבנים (ואעפ"י שהרחמים במקיפי' דאימא נמשך לנש"י שנק' בנים כמו והאם רובצת כו' דאימא רביעא על בנין כו' ופרישת גדפהא, וכידוע בענין ופרוס עלינו סוכת שלומיך כו' כמו סכך דסוכה וכה"ג בזמן הגלות ששומר לישראל מכל צרה ופגע רע, כמו כנשר יעיר קנו, אך גם זה בא בזכות אהרן כה"ג העליון שהוא מקור כל החסדי' גם למקיפי' דבינה, וראי' מענני הכבוד שהי' בזכות אהרן כה"ג כמ"ש יומם יצוה כו' כידוע בזהר, והוא לפי שגם כל המקיפי' דבינה באין מחסד דע"י שבפנימיו' החכ' כמו ב"ג מדה"ר שהן י"ג ת"ד דא"א דכתיב כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן כו'). ולזאת נחמו שלך גדול משלהם שכל חנוכת הנשיאים גם בהמשכות מקיפי' דבינה כסולת למנחה ובשמים לקטרת וכלים דקערות כסף כו' הכל נכלל בחסד דאה"ר דאהרן, והוא בבחי' הגבורה דרשפי אש שלהבת י"ה מדליק את הנרות שנק' גבורה שבחסד דוקא והוא אש יו"ד דחסד דחכ' דכת"ר. כו' כאשר נמשך למטה כמים שהוא מים שבאש כמ"ש במ"א, והטבת הנרות זהו כח ההכנה במוח ולב דנר"ג של כל א' להיות מתפעל בהתלהבות אלקות כנ"ל.

אה"ע אהבתיך: ירמי' לא, ב. וראה סי' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא היא ע' ל. וש"נ.

אחריך: בכת"י ב ליתא.

והאם רובצת כו' דאימא רביעא . . . ופרישת גדפהא: תצא כב, ו. ראה ת"ז ת"ז (כא, רע"ב). זח"ג רנו,

סע"א.

כנשר יעיר קנו: האוינו לב, יא.

כמ"ש יומם יצוה כו' כידוע בזהר: [בכת"י ב: כמ"ש ויומם כו' יומם יצוה כו' כידוע בזהר]. תהלים מב, ט.

זח"ג קג, רע"ב.

כשמן הטוב על הראש: תהלים קלג, ב.

דכת"ר: בכת"י ב: וכתר.

כאשר: בכת"י ב: כאש.

והטעם* הג' זהו עוד מעלה יתירה והוא עיקר הציווי שציוה לו אל מול פני המנורה דוקא יאירו ז' הנרות שהן ז' מדות שבמל', בעצם הנשמות כמו שהן ברצון וחכ' שנמשך לכינה כנ"ל יעלה וידליק אותם אל מול פני המנורה דהיינו גם אחר שכבר העלה אותם לשרשם בפנימיות דחכ' שהוא ראשית מקורם כנ"ל ועלה* הדלקתם לעצמו' אוא"ס ממש שנק' מאור של* מעלה גם מאור מאור אבא הנק' אור ולא מאור, וכמ"ש כי אתה אבינו אתה דוקא בחי' מהו"ע ית' ממש, כמו אליך ה' נפשי אשא, והוא במס"נ באח"פ ממש, וזהו כי אתה אבינו שא' כי אברהם שהוא אבא דאור החכ' לא ידענו כו' וכמו במ"ת שהקריבם אהרן לגבי עצמות אוא"ס שהאיר בקול ודיבור דאנכי כו'. וזהו אל מול פני המנורה אל מקור הפנים דאור אבא שהוא כתר שבכתר שבו עצמות אוא"ס שהוא מקורא דכולא יאירו ז' הנרות דמל' שהוא בבחי' אוא"ס ממש וד"ל. וזהו הטעם הג' לנחמה זו שא' חייך שלך גדול משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות למול פני המנורה לדבקים באור א"ס עצמו שמזה יאירו ז' הנרות דנש"י במעלה יתירה עד שממילא יהי' אש תמיד תוקד כו' בהעלאת מ"ן תמידי בלי הפסק כלל כמ"ש למשה ויקחו אליך שמן זית למאור דוקא כנ"ל כדי להעלות נר תמיד דוקא כמ"ש במ"א שאין כח חזק כזה בקרבנות הנשיאים כו' כלל כו' וד"ל.

והטעם הד' הוא מצד עצם דכנ"י כמו שהן בשרשן שישראל עלו במח' כו' שאור האהבה העצמית מושרשת בנקודת הלב בבחי' טבעיות ועצמיות ממש שנק' אה"ר המוסתרת כנ"ל כידוע בענין מס"נ על קדה"ש, ואין כח התעוררות דאהרן באה"ר הנ"ל רק להוציא ולעורר אהבה מסותרת זו מן ההעלם לגילוי בלבד, והיינו ענין ההעלאה וההדלקה באש דאה"ר דאהרן הנ"ל שא' בהעלותך את הנרות כנ"ל, ולכך לא הוצרך לצוות לאהרן רק בהעלותך כו' אל מול פני כו' יאירו ממילא לפי שהולכים מעצמם לשרשם האמיתי כמו כי אתה אבינו כו' וכמס"נ של כאו"א באחד דק"ש ממילא רק שיכוון בהעלאת הנרות שיהי' עיקר הילוכם בקדש לדבקה בו ית' דוקא וכמא' אליו ולא למדותיו כו' וכמ"ש ועמך לא חפצתי כו' כידוע. וזהו עיקר ויסוד לבחי' הג' שבמל' שהוא אש המזבח החיצון כנ"ל שיהי' בו כח

והטעם הג': בכת"י ב: והענין הב'.

ועלה: בכת"י ב: יעלה.

של מעלה: בכת"י ב: שלמעלה.

כי אתה אבינו: ישעי' סג, טז.

אליך ה' נפשי אשא: תהלים כה, א.

שישראל עלו במח': ראה ב"ר פ"א, ד. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' קיא. ושי"נ.

אליו ולא למדותיו: פרדס של"ב פ"ב — בשם הספרי. וראה בחיי ואתחנן ד, ז. עקב יא, ג. סידור פה, ב.

סה"מ תקס"ז ע' רא. ובכ"מ.

ועמך לא חפצתי כו' כידוע: תהלים עג, כד. וראה תו"א ט, א. יו, ד. לקו"ת תוריע כ, א. אמור לא, ג. ועוד.

וראה ע"ד פתגם אדה"ז בזה — בדרמ"צ קלח, א. ובסה"מ תרמ"ז ע' כ.

ועוז חזק להעלות מ"ן תמידי ולהמשיך ממקורא דכולא להיות לריח ניחוח להוי' במוחין ומדות דז"א כו', והיינו ע"י בחי' רוחא דשביק בגווה שהוא נמשך מעצמות אוא"ס דוקא כמ"ש כי בועלייך עושייך כו', ואין זה רק ע"י העלאות הנרות אל מול פני המנורה דוקא שיאירו מאור א"ס עצמו כנ"ל ובזה יהי' ממילא התקשרות בעצמיות דאהבה מסותרת הנ"ל בגילוי מן ההעלם תמיד להיות אש תמיד תוקד כו' ונק' עולת תמיד העשוי' בה"ס מטעם הנ"ל. וז"ש חייך שלך גדול משלהם כחנכות המזבח דוקא להעלות למל' בה"ג שבה ע"י שמטיב הנרות ומדליק יאירו אל מול פני כו' וד"ל.

(ז) והנה להבין כל זה בתוס' ביאור יש להקדים תחלה שרש ענין ההפרש בין בחי' אור אבא לבחי' אור אימא והוא ההפרש בין שבת שנק' קדש ליום טוב שנקרא מקרא קדש כידוע, ולכך מצות שבת בעונג דוקא כמ"ש וקראת לשבת עונג וכי"ט עיקר המצוה בשמחה כמ"ש ושמחת בחגך ונק' מועדים לשמחה כידוע. ויש להקדים מארז"ל בענין המנורה וכי לאורה הוא צריך אלא להיות עדות שהשכינה שורה בישראל כו', להיות ידוע בשרש גרות המנורה שהן בנש"י בשרשם למעלה כמו שכל נשמה בפרט נק' נר הוי' כך בכלל הן גרות הן ז' מדות דחכ' שבמל' שהחכ' נק' אור כידוע במ"ש יהי אור וכן ותו' אור כו'. ואמנם הרי אור אלקי שבנשמות שנק' נר הוי' הוא בחי' אור מקבל ולא אור משפיע (כאור ראי' העין שבאור היום רואה ולא בחשך ואישון לילה) וכאור הלבנה שמקבל מאור השמש (ולע"ל והי' אור הלבנה כאור החמה בחי' אור משפיע ג"כ כמו שהי' קודם מיעוט הירח כו' וכן מה שאו' ועינינו מאירות כשמש בחי' מאור המשפיע כו' כמ"ש במ"א) וכמ"ש כי אתה תאיר נרי כו' וכן כי אתה נרי כו' וכה"ג, וא"כ הרי נש"י מקבלים מאור דשם הוי' דאצי' (שנק' שמש), וע"כ גם בהדליק נרות המנורה

בחי' רוחא דשביק בגווה: ראה זח"ב צט, ב. ע"ה שער מ"ן ומ"ד דרוש ז, ח. לקו"ת להארז"ל פ' וירא. כי בועלייך עושייך: ישעי' נד, ה. סנהדרין כב, ב. עולת תמיד העשוי': פינחס כה, ו. אל מול פני כו' וד"ל: בא' מהכת"י — נמצא עד כאן ומסיים בחיבת: סליק. ההפרש בין שבת שנק' קדש ליום טוב שנק' מקרא קדש כידוע: ראה פ"ה שער מקראי קודש פ"א. לקו"ת צו יב, א ואילך. ובכ"מ. מצות שבת בעונג . . . וקראת לשבת . . . וכי"ט . . . בשמחה כמ"ש ושמחת בחגך: ישעי' נח, יג. דברים טז, נד. וראה בהנסמן בארוכה בהערות כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ התש"ס ע' 130-131. לקו"ש ח"ד ע' 1090. ח"ג ע' 25.

וכי לאורה הוא צריך: שבת כב, ב. מנחות פו, ב. שהחכ' נק' אור כידוע במ"ש יהי אור: בראשית א, ג. וראה זח"א ל, ב. זח"ב קסו, א. ועוד. וראה אמ"כ ח"ג פקניה (בהוצאת קה"ת תשמ"ה — קכו, ב). ותו' אור: משלי ו, כג. והי' אור הלבנה כאור החמה: ישעי' ל, כו. ועינינו מאירות . . . מאור המשפיע כו' כמ"ש במ"א: ראה ס' מאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' תסא. ומקבילו בפיה"מ מאדהאמ"צ נט, א. ועד"ז בשני מאמרי ד"ה ועינינו מאירות — מכ"ק אדהאמ"צ (לא נדפסו לע"ע). כי אתה תאיר נרי . . . כי אתה נרי: תהלים יח, כט. שמו"ב כב, כט.

מאור העליון ע"י אהרן כה"ג העליון כנ"ל א' אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות דוקא דהיינו שיאירו מבחי' מאור שהוא עצמות אוא"ס מקור כל אור אפי' אור דתו' כידוע וכמ"ש כי אתה תאיר כו' לפי שהוא ית' מקורם האמיתי כמ"ש כי אתה אבינו כו' כנ"ל.

וזהו שהקשה וכי לאורה הוא צריך דהיינו גם בלילה, שנרות המנורה עיקר הדלקתם הי' בלילה להאיר את החושך כו' מאחר דממנו נמצא מקור אל עיקר מציאות אור הנרות דנש"י האיך יוכלו לומר שנצטרך לקבל מאור המנורה אף בלילה שהרי כל מ' שנה במדבר לא הלכו בני' אלא לאורו אף בלילה והוא עמוד האש לילה וענן יומם כו', ועוד שהרי א' וגם חושך לא יחשיך ממך כו' ולילה כיום יאיר כו'. ובמ"א מבואר בענין עסק התו' בלילה דוקא שע"ז אמר השמיעני את קולך כי קולך ערב ביותר להיות שאור דתו' הוא מבחי' אור החכ' שבראש שנק' אור המאיר, ובלילה הוא בחי' הסתלקות המוחין שהוא בחי' קטנות כידוע ע"כ אור דתו' בלילה דוקא נק' קול ערב בהיותו בא להאיר את החשך, ולפי שבליילה הוא בחי' מוחין דקטנות נמשך מוחין חדשים לז"א לכך א' השמיעני כו', וכן א' בזהר דקב"ה אתא לאשתעשע בגי' בחצות לילה לקוליהן דצדיקייא דמשתדלין באורייתא כו'. אך זהו באמת מצד יתרון האור המאיר בלילה בחשך דוקא במה שמאיר לחשך לפי שהחשך שרשו הוא בהעלם ומקור האור כמ"ש ישת חשך סתרו כו', ולכך יש יתרון האור מן החשך יותר מאור היום כו', ולכך א' לא איברא לילה אלא לגירסא דוקא שהוא תושבע"פ מל' קרינו לה בחי' שם ב"ן שמברר לחשך דק"נ כמ"ש על התלמוד במחשכים כו' שזהו בחי' א"ח דב"ן בלילה כמ"ש ותקם בעוד לילה ותתן טרף רפ"ח ע"ה כו' שעולה למעלה ליתן תוס' אור בחכ' שבראש הנק' אור המאיר כו' (וכן בגלות שנק' לילה הוא אור המאיר לחשך דוקא, וזהו נפשי אויתך בלילה כו' כידוע בענין תיקון חצות

שהרי כל מ' שנה . . . אלא לאורו: שבת ומנחת שם.

עמוד האש לילה וענן יומם: ע"פ בהעלותך י, לד. שלח יד, יד. ועוד.

וגם חושך לא יחשיך ממך: תהלים קלט, כב.

ובמ"א מבואר בענין עסק התו' בלילה . . . השמיעני: ראה ד"ה להבין מ"ש בזהר תמיד בענין עסק התורה בלילה — בס' מאמרי אדה"ז מארז"ל ע' ר"ג (ובהנסמן בהמ"מ לשם) וד"ה השמעני — בסה"מ תקס"ג ע' צט ואילך. שה"ש ב, יד. זח"ג סא, א. ריג, א.

בזהר דקב"ה אתא לאשתעשע בגי' בחצות לילה: ראה זח"א עז, א. זח"ב מו, א. זח"ג סז, ב. ובהנסמן בהערה הקודמת.

ישת חשך סתרו: תהלים יח, יב.

לא איברא לילה אלא לגירסא: ראה עירובין סה, א.

כמ"ש על התלמוד במחשכים: סנהד' כד, א.

ותקם בעוד לילה . . . טרף רפ"ח ע"ה: [= עם הכולל], משלי לא, טו. מק"מ לזח"ג ס, א. תו"א קי, א. סי' מאמרי אדה"ז במדבר ת"א בתמילתו (ובהנסמן שם בע' שג).

נפשי אויתך בלילה כו' כידוע בענין תיקון חצות: ישע"י כו, ט. וראה זח"ג סז, ב: נפשי אויתך בלילה בעוד דאנא בגלותא כו'. לקו"ת ואתחנן ח, א. סידור רעט, ג. ועוד.

כו'. ולפי"ז במנורת המנורה יש יתרון האור מן החשך דלילה שמאיר ע"י אור המנורה שיוכל להוסיף אור גם במקור הראשון של האור כו'. אך גם ע"ז הקשה וכי לאורה הוא צריך, פי' לאור ה"א דמל' בלילה מטעם הנ"ל דהלא במדבר לא הלכו רק לאורו אף בלילה והוא עמוד האש לילה כו' משום דקמ"י כחשיכה כאורה ועמוד האש זה מהפך החשך לאור בשרשו כו' ואף גם בנרות ביום יאיר בלא אור המנורה וכמו לע"ל שלעת ערב יהי אור, ולזאת הקשה וכי לאורה הוא צריך בלילה כמו בזמן הגלות ואף לע"ל כו').

וזהו שא' אלא עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל כו' והיינו מטעם זה עצמו שנרות נש"י הן בחי' אור מקבל מעצמות המאור דא"ס ב"ה כמ"ש כי אתה תאיר נרי כו' משום כי אתה אבינו ממש ולזה הי' נרות המנורה מקבלים האור מעצמות א"ס שזהו אל מול פני כו' כנ"ל שהוא המאיר אור אף בלילה להאיר את החשך דקמ"י כחשיכה כאורה וכנ"ל עד שיהי' כח באור דנרות דנש"י להאיר אף בלילה להוסיף אור למעלה מצד יתרון האור הבא מן החשך כנ"ל, כמו תשובה ומע"ט בדברים גשמי' שבנר מצוה שמוסיף אור אף באור החכ' שבראש מטעם הנ"ל וכמ"ש לא יכבה בלילה נרה אפי' בזמן הגלות (וכנ"ל בענין אש תמיד תוקד כו'). וזהו עדות גמורה שהשכינה שורה בישראל והוא בחי' המל' שנק' שכינה כידוע וכל המשכות העליונות דעצמות אוא"ס אינו נמשך רק לבחי' המל' שנק' שכינה כידוע וכל המשכות העליונות הנחלים הולכים אל הים כו' דוקא כידוע לפי שנתחב"ס דוקא (ולכך נק' כנ"י אחת שמקבלת מאחד ממש כידוע, וזהו עדות הוא לכל באי עולם שהן ע"ש דנוגה שנש"י מובדלים בזה שמקבלים מאח"פ כמ"ש ששים המה מלכות כו' אחת היא) כו' וכמ"ש ששם עלו שבטי' שבטי י"ה עדות לישראל להודות לשם הוי' כו' שבמה שנק' שבטי י"ה מאו"א כנ"ל זהו עדות ע"ז שהן נמשכים משם הוי' ונק' צבאות הוי' דוקא כמ"ש כי אתה הוי' תאיר נרי כנ"ל, וזהו להודות לשם הוי' דוקא (משא"כ ע"ש שהן בבחי' אלקים כידוע) וכמו כל עדות היא על דבר הנסתר ונעלם שיגיד עדות וכמו אתם עדי כו', וכך מלמעלה למטה עדות הוא הארת אור המנורה שהשכינה כו' שבלילה יאיר כמו ביום כו' מטעם הנ"ל (ויתורץ קושי' התוס' שהלא כל העולם הולכי' לאורו של מקום כשמש וירח שאין זה הפוך החשך לאור כלל כו' רק מצד הבריאה דשמש

שלעת ערב יהי אור: זכרי' יד, ז.

המל' שנק' שכינה כידוע: ראה תניא רפנ"ב, ובהנסמן בליקוט פירושים ומ"מ לשם (ע' אקד).

דכל הנחלים הולכים אל הים: קהלת א, ז. וראה סה"מ תק"ע ע' עו (ובהמ"מ שם נסמן). ס' מאמרי אדה"ז

עיה"ת ח"א ע' קלו.

ששים המה מלכות: שה"ש ו, ח.

ששם עלו שבטי': תהלים קכב, ד.

אחס עדי: ישע"י מג, י.

קושי' התוס' שהלא כל העולם: שבת שם על דברי הגמ', וכי לאורה הוא צריך והלא כל אותם מ' שנה

כו' וז"ל: תימה אמאי נקט מ' שנה לעולם כל העולם כולו לאורו של מקום הולכין. ועד"ז בתוס' מנחות שם.

וירח להאיר ביום ובלילה, אבל מה שהלילה עצמה שנק' חשך וכמ"ש ולחשך קרא לילה כיום יאיר זהו משום דגם חשך לא יחשיך כנ"ל זהו ודאי עדות שהשכינה שהוא שם ב"ן שמברר ומהפך גם לחשך להיות מאיר יותר מאור היום כנ"ל בטעם עסק התו' בלילה דוקא) וכמ"ש ולא יהי' לך עוד השמש לאור וירחך כו' ה' יהי' לך לאור עולם, וזהו ועינינו מאירות בבחי' מאור דמשפיע כשמש וירח קודם המיעוט דוקא שנק' ב' מאורות הגדולים, וכמ"ש ולא יבא עוד שמשך וירחך לא יאסף לפי שיהי' גם בחי' משפיע ומקבל דשמש וירח בבחי' א"ס ממש וכמ"ש במ"א).

ובזה יובן מה שמפרש שם במס' שבת מאי עדות זו נר מערבי שנותן בה שמן כמדת חברותי' וממנו הי' מתחיל ובה הי' מסיים (ע"פ רש"י שם כמ"ד מזרח ומערב היו מונחים סדר הקנים ג' למערב שהשכינה למערב וג' למזרח והנר המערבי הוא הנר הב' בקצה המזרח (כמו שנכנס להיכל דנר הראשון מניח ונר הב' הסמוך נק' לפני ה' כו' ע"ש) שהוא נר הוי"ו מן המערב למזרח כו' שהוא בחי' יסוד שהוא נק' נר המערבי לפי שלגבי מזרח נק' מערבי כפי שנכנס הרי הנר האחרון שבקצה המזרח הוא נק' מזרחי ממש שמטעם זה ממנו מתחיל להיות בחי' משפיע לכל וי"ו הנרות כי כולם מקבלים ובה הי' מסיים להיות שהוא כנישו דכל נהורין כו' ולכך הי' בו הנס להראות העדות שהשכינה שורה בישראל שהוא בחי' המל' כי כל עיקר השפע דיסוד שנק' נר המערבי כנ"ל הוא לבחי' המל' והוא הנק' עדות לישראל כו' לפי שהוא נמשך אל בחי' המל' דוקא וד"ל. ועל מ"ש אל מול כו' פ' רש"י שהי' ראשי פתילות הג' המזרחי' פונים למול האמצעי שאינו בקנים אלא בגוף המנורה וכן ג' המערביי' למול האמצעי הזה (שז"ש אל מול פני המנורה שהוא האמצעי הזה יאירו ו' הנרות ואפשר לומר האמצעי הי' נק' נר מערבי ונק' מול פני המנורה שזהו בחי' המל' שמקבלת מחג"ת ונהי' שזהו שהיא העדות שהשכינה שורה בישראל שהוא נר המערבי שממנו מתחיל ובה הי' מסיים מתחיל בהדלקה בערב ומסיים ההטבה כו', וזהו בהיפוך מענין הנ"ל במול פני המנורה שהוא בחי' ב"י הכתר שוי"ו נרות

ולחשך קרא לילה: בראשית א, ה.

ולא יהי' לך עוד השמש לאור וירחך: ישעי' ס, יט"ב.

ולא יבוא עוד שמשך . . . וכמ"ש במ"א: ישעי' שם. ראה סה"מ תק"ע ע' רלא ואילך. וראה במאמרי ד"ה

ועינינו מאירות שנכנסו לעיל ע' תתקסד.

כמ"ד מזרח ומערב היו מונחים: מנחות צח, ב.

כולם מקבלים: בכתי' ב: כלול מכולם.

ועל מ"ש אל מול פני המנורה פ' רש"י: ר"פ בהעלותך.

ואפשר לומר האמצעי הי' נק' נר מערבי: ע"פ פירש"י שבת שם: ולמ"ד צפון ודרום מונחים אמצעי קרי

מערבי ע"ש שהי' פיו כנגד המערב וכל שאר הנרות כלפי האמצעית דכתיב אל מול פני המנורה דהיינו

אמצעי וכו'.

ב' הכתר: כ"ה בהכתי'.

מקבלים ממנו אלא וי"ו הנרות שהן ו' מדות דז"א ישפיעו למל' שז"ש יאירו להאיר למול פני כו' (וכמו וי"ו יומין דחול לשבת שהוא המל' ועכ"ז משבת מתברכים הוי"ו יומין כידוע), וזהו שמסיים רש"י וכ"ז למה שלא יאמרו לאורה הוא צריך אלא עדות כו' דלפי"ז נר המערבי באמצעי ממש, וזהו העדות דנר המערבי הזה שמעיד שהשכינה כו' במה שכל הוי"ו נרות יאירו אליו והוא מקבל מכולם, וצריך לומר דיאירו זה הוא שמקבלים ממול פני כו', שהוא נר האמצעי שכל א' יאירם אור מן האמצעי (והוא לפי שנועץ תחב"ס דוקא והמל' היא בחי' הכתר באו"ח, וזהו כמו יום השבת שהוא באו"ח דשביטה שמברך לכל הוי"ו יומין דחול כנ"ל וד"ל).

(ח) והנה עפ"י כל הנ"ל בענין בהעלותך את הנרות כו' שהי' ע"י אהרן דוקא שלהיות שרשו מבחי' אור אבא דוקא דאבא יסד ברתא כו' כנ"ל, יובן יותר מה שא' אלא עדות היא שהשכינה שורה בישראל שהוא בחי' המל' ששרשה באור אבא דוקא וכמ"ש לא זו מחבבה עד שקראה בתי כו' וכמ"ש ששם עלו שבטים שבטי י"ה והוא אור החכמה דאוא"ס שורה בו וכמו אור דתורה שממנו שורש אור הנרות דנש"י וכמ"ש כי אתה אבינו כנ"ל וד"ל. וזהו שא' חייך שלך גדול משלהם שאתה מדליק ומטיב בוקר וערב שזהו עדות לישראל כנ"ל והיינו לפי שאור אבא גדול בכפליים מאור אימא שזה הי' שורש חנוכת המזבח ע"י הנשיאים דוקא כנ"ל. וביאור הענין יובן בהקדים תחלה ענין ההפרש הידוע בין חכ' לבינה שנק' או"א שהוא ההפרש בין שבת ליו"ט כנ"ל. דהנה כתיב ליהודים היתה אורה ושמחה, ויש להבין הפרש זה בין אורה לשמחה ולמה הקדים אורה לשמחה. דהנה ידוע שהשמחה באה בבחי' התפשטות והתגלות מאין ליש דוקא והוא כאשר משיג היטב הדבר איך הוא ומה הוא ובאופן שיגיע לו מזה רוב טוב או יוליד התפעלות השמחה שבאה בגילוי רב כמו לעשות משתה ושמחה לכל אדם וגם לעשות תנועות משונות כמו לספק ביד ולרקד ברגל וכה"ג כידוע בשמחת חו"כ וכך הוא בכל מועד ורגל דכתיב ושמחת בחגיך שנקרא מועדים לשמחה וכמו שאו' וישמחו בך ישראל מקדשי שמך כו', וטעם כ"ז הוא לפי שבהשגה וטעם שהוא בחי' בינה שנק' יש ודבר מה שבא בגילוי ובמורגש ע"כ גם מה שיוליד ממנה התפעלות הוא השמחה יבא ג"כ בגילוי והתפשטות בבחי' יש מורגש דוקא שזהו יש מיש שמכל בחי' יש יוליד ג"כ בחי' יש בדומה למוליד וזהו כמו אם המולדת ולדות שא' אם הבנים שמחה, והוא לפי

וכמו וי"ו יומין דחול לשבת . . . ועכ"ז משבת מתברכים . . . כידוע: ראה גם ס' מאמרי אדה"ז על מארזיל (זוהר) ע' רמ ואילך. לקוטי לוי יצחק לזח"ב ס"ע עג ואילך.

לא זו מחבבה . . . ששם עלו שבטים: שהשיר ספ"ג. וככ"מ. תהלים קכב, ד.

כי אתה אבינו: ישע"י סג, טז.

ליהודים היתה אורה ושמחה: אסתר ח, טז.

ושמחת בחגיך: פי' ראה טז, יד.

אם הבנים שמחה . . . דאם לבינה תקרא: תהלים קיג, ט. משלי ב, ג.

שא' דאם לבינה תקרא כי בחי' בינה נק' אם המולדת שהן תולדות המדות כאוי"ר שנולדו מן השכל וההשגה דבינה דוקא כנ"ל שהן בבחי' יש ודבר מה כמו השמחה ששמח בלבו במורגש כך האהבה שנולדה בלב וכן היראה מורגשת בלב (שיותר מורגשת במח' וכן הקפידא וכעס מתפעל יותר במח' מטעם שבחי' המח' סופא דבינה ששם הדיני' ביותר וע"כ גם היראה יותר במח' מבלב וכמ"ש במ"א), וזהו עקב ענוה סוף המח' דענוה נק' עקב יש ביראת ה' יותר מגילוי הלב והדיבור, וזהו מה שעשתה ענוה עקב לסוליתה כמו דיראה מלתא זוטרא לגבי מ"ה דמשה שהי' עניו כו' עשתה יראה כו' עטרה ראשית כתר שבמל' יראת ה' בחי' כתר מל', וכמו שנראה בחוש בענין העבודה האלקית דכתיב עבדו את ה' בשמחה שזהו בשמחה שבאה בהשגה האלקי' בעיון המחשבה שמחמת השגה זו שמשיג בטוב גדלות ה' בהשתלשלות כמו ממכ"ע בשם אלקים בבחי' כח הפועל בנפעל וסוכ"ע בשם הוי' וכה"ג יוליד ודאי התפעלות שמחה שז"ש אם הבנים שמחה הרי יוליד שמחה אלקית מורגשת בלב כשמחה שאדם שמח כשמשיג בטוב איזה סכרא חדשה בטוב טעם בפנים מסבירות כו', וזהו כמו אם המולדת הולד שבא הולד בהתפשטות והרגשה במציאות בפ"ע שזהו כמו מאין ליש לפי שהאם בקבלתה השפע דמ"ד הוי' בבחי' אין תחלה שהוא בעולם וכח היולי ורוחני ובבטן האם יוצא לגילוי יש כו' וכמ"ש מסיט' דאימא אתמתח כו' כי התהוות החומר וצורה* מיש לאין בא ממ"ן דנוק' כאודם שממנו בשר וגיד' כו' והצורה שהוא בחי' אין בא מן הלובר דאב שממנו המוח והעצמות כו' כמ"ש במ"א. וזהו ג"כ ענין יו"ט שהוא בבינה דוקא שזהו אם הבנים שמחה שהן כנ"י שנק' בנים לאימא עילאה (דה"א עילאה) ואימא תתאה דמל' כי אם לבנים תיקרא כנ"ל ולכך כנ"י שמחים בחג שהשמחה בה במורגש בבחי' יש דוקא מטעם שבינה עצמה זהו בחי' יש מאין דחכ' (וזהו שנק' ח"ג בחי' התלהבות רשפי אש שבאה בשמחה דוקא ולכך אין שמחה אלא ביין ובשר דוקא דיין גימט' ע' שזהו נכנס יין יצא סוד מהעלם דחכ' ליש והשגה לנשמות בג"ע שנהנין ושמחים בהשגת אלקות מבינה שבמל' כנ"ל). וזהו

עקב ענוה . . . מה שעשתה ענוה עקב לסוליתה: ראה משלי כב, ד. שהשיר פ"א, א (ט). ע"ח שער לאה ורחל (שליח) פ"ג. סידור ס, ג. ס' מאמרי אדה"ו עה"ת ח"א ע' קד. אמ"ב שער הקיש פ"ט. ועוד.

דיראה מילתא זוטרא: ברכות לג, ב.

עבדו את ה' בשמחה: תהלים ק, ב.

מסיט' דאימא אתמתח: זח"ג רג, ב. וראה גיאוה"ז קג, סע"ג.

וצורה מיש לאין: בכת"י ב: לצורה מאין ליש.

כאודם שממנו בשר וגידין: ראה בהנסמן ע"ז להלן בהוספות בהמילואים להמ"מ.

וזהו שנק' חג . . . התלהבות רשפי אש: ראה גם סה"מ אתהלך לאזניא ע' מט. סה"מ תקס"ח ע' תכג. סידור רכא, ג. ס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"א ע' קלב.

אין שמחה אלא ביין ובשר: פסחים קט, א.

דיין גימט' עין שזהו נכנס יין יצא סוד: עירובין סה, א: יין ניתן בע' אותיות וסוד ניתן בע' אותיות נכנס יין יצא סוד. וראה ד"ה נכנס יין — כסה"מ תקס"ד ע' כא. ובכ"מ.

ונתת הכסף שהוא החסד שבחכ' בכל אשר תאוו נפשיך במורגש החיות מאלקות דוקא שהוא הבשר ויין לשמחה כו'. ולכך א' פרש חגיכם שיהי' פסולת החמימות בשמחה מורגשת זו דיו"ט עד שנק' פרש ממש ולכך א' איוב אולי חטאו בני כו' כידוע, משא"כ בשבת שלא א' פרש שבתכם שאין בו פסולת כלל (כמשי"ת).

אך הנה בחי' אור החכ' שנק' אור אבא גדול הרבה מאור אימא דיו"ט הנ"ל. להיות ידוע שהחכ' נק' אור כמו אור המאיר שיכולים לראות לאורו כל דבר הנעלם ונסתר וגם יאיר לחשך כמו החכם שמאיר עיני חכמים בהלכה שזהו כל מה שהן נבוכים ומבולבלים יאיר להם הדבר, וגם שנק' החכ' אין והעלם כנ"ל שהוא נקודת והברקת אור השכל כמו שנמשך מלמעלה מן השכל כמ"ש והחכ' מאין כו' קודם שנמשך בבחי' התפשטות בהשגה ותפיסא ממש כידוע, אבל הברקה זו נק' אור המאיר שמסתכלין בו למרחוק והוא בבחי' ראי' כמו החכם הרואה את הנולד לבא שלפניו נגלה כל העלם דוקא וכמו שיכול החכם להכיר כל מרמה והעלם יותר מע"י השגת שכל מצד שרואה אמיתי' הדבר כמו שהוא שאין ההשגה דבינה תופסת מקום כלל, ולכך נק' החכ' אמת כידוע וכמ"ש במ"א וד"ל. ולהיות שהחכ' היא בבחי' אור שהוא בבחי' אין כנ"ל ע"כ גם מה שיומשך ויולד ממנה הוא ג"כ בבחי' אין ומה בלי הרגשת דבר כלל וכלל והוא מה שמבחי' החכ' הנ"ל יולד בלב האדם בחי' ביטול במציאות דוקא, וכמו שאנו רואים שבראי' עין השכל דחכ' באור האלקי' זהו כמו שהוא לאמתתו ולא כמו שנתפס בהשגה והבנה דמוח בינה (דלית מחת"ב ממש רק בחכ' שהוא בחי' אין דוקא הוא נתפס כו'), וזהו מה שהתפעלות הביטול במציאות היינו מחמת אין דוקא שממנו יבא תולדות הביטול במציאות שהוא ענין העדר הרגשת עצמו בתכלית כמו הרואה בעין למלך שיתבטל מכל מציאותו בעצם בלא טעם לשכל כלל ונק' מה בעצם כידוע לפי שתולדה זו באה מבחי' אין דאור החכ' (כראי' הברקת אור דנקודה דחכ' כמ"ש בענין וכל העם רואים את כו' וירא העם וינועו כו') ולכך יוליד בדומה לו שהוא בחי' אין דוקא, והוא ענין התפעלות הביטול הזה שנוזן ממקומו לגמרי מכל וכל שזהו היפוך גמור להתפעלות דשמחה הנ"ל שבאה בבחי' יש מורגש בעצמו דוקא לפי שנוולדה מבחי' יש דהשגה כנ"ל (אך עכ"ז מנקודה דאין דחכ' נמשך אח"כ ליש דהשגה דבינה שזהו

ונחת הכסף . . בכל אשר תאוו: פ' ראה יד, כו.

פרש חגיכם . . שלא א' פרש שבחכם: מלאכי ב, ג. וחיב פח, ב. ראה גם תריא טו, סעיג. ובכ"מ.

א' איוב אולי חטאו בני: איוב א, ה.

והחכ' מאין: איוב כח, יב.

החכם הרואה את הנולד: תמיד לב, א.

ולכך נק' החכ' אמת כידוע וכמ"ש במ"א: ראה תניא פליה בהגה"ה. לקו"ת אמור לג, ד. מסעי צא, ד

ואילך.

כראי': בבחי' ב: דראי'.

שנק' מאין ליש דחו"ב דאצי' שהן י"ה צמצום והתפשטות כידוע כמעייין בנהר ונק' תרדל"מ לעלמין דזיווגייהו תדיר כו'. אך בשבת שנק' קדש זהו בחי' אור דחכ' כמו שהוא בבחי' אין ומה שנק' אור לבד כנ"ל. וזהו שנק' קדש העליון מלה בגרמי' שלא נמשך ליש דהשגה וזהו שנק' אורה אור ה"א ולא ה"א דבינה אלא בחי' תולדה של אור דחכ' עצמה שזהו בחי' הביטול במציאות הנ"ל שהוא בחי' אין ג"כ ולכך נק' אורה כאור המאיר לעיני' בראי' מקרוב. לכך א' ליהודים היתה אורה אור דחכ' שנק' אור ממש מטעם הנ"ל, והוא מצד גילוי אור א"ס בבחי' אין דחכ' שלמעלה מן ההשגה דוקא כנ"ל, והתפעלות הביטול שהי' אז בראי' מקרוב כמו האור שמאיר לחשך נק' אור ה"א כנ"ל, ואח"כ ושמחה שנמשך ונתפשט מבחי' העלם ואין דאורה דחכ' בהשגה ויש דבינה להיות בבחי' שמחה מורגשת בבחי' יש דוקא וכמשתה ושמחה וסעודה דפורים כו' וד"ל.

ועד"ז יובן בדרך כלל בין שבת ליו"ט שהוא ההפרש בכלל בין אור אבא לאור אימא, שהמועדים דיו"ט באור אימא דבינה שנק' מועדי הוי' כידוע שהעיקר הוא השמחה כנ"ל, ולכך נק' מקרא קדש דזמין מקדש דח"ע כו', ואמנם בחי' אור אבא מלוכש בהעלם דאימא ביו"ט אבל בשבת נהפוך הוא דהעיקר הוא בבחי' אור דאבא שנק' קדש כו' ואור אימא נכלל כו' (וכידוע בענין הקידוש בליל שבת שזכרהו על היין דבינה כו') ולכך עיקר המצוה בעונג כמ"ש וקראת לשבת עונג, דפנימי' אבא הוא בפנימי' ע"י, שהעונג הוא בהעלם ואין כו' וזהו כמה מענגו כו' ואין בו פרש ופסולת כלל ולכך מותר לאכול לתיאבון בשבת ואינו מזיק לנפש כלל כו', שנחכ' לא הי' שבירה דמדות, וז"ש ימותו ולא בחכ' כו' כמ"ש במ"א.

(ט) והנה ע"פ כ"ז יובן בתוס' ביאור ענין המאמר הנ"ל כמה שנחמו לאהרן חייך שלך גדול משלהם כו'. דהנה כל ענין קרבנות הגשיאים בחנוכת המזבח הי' רק בשרשם בכינה בחיצוניות שבה שזהו ההשגה והסבר בטוב טעם בבחי' יש מורגש כנ"ל שמזה יולד השמחה המורגשת שהוא ג"כ בבחי' יש כנ"ל כמו מועדים לשמחה כנ"ל, וכן התולדות דאוי"ר בבחי' יש מי

תרדל"מ לעלמין דזיווגייהו תדיר: ראה זח"ג ד, א. לקרית פ' ראה יח, ב. אמ"ב ח"ג פקמ"ח. אהית נצבים ע' אירכב. ובכ"מ.

קדש . . . מלה בגרמי': זח"ג צד, ב. וראה לקרית מסעי צג, א. ובכ"מ.

דזמין מקדש דח"ע: ראה זח"ג צג, ב ואילך.

זכרהו על היין דבינה: פסחים קו, א. ובענין יין בחי' בינה — ראה גם לקרית סוכות עט, ד. סידור קטז, א. ביאור"ז סא, א. ובכ"מ.

וקראת לשבת עונג: ישעי' נח, יג.

דפנימי' אבא הוא בפנימי' ע"י: נסמן לעיל בח"ב ע' תרצה.

ימוחו ולא בחכ' כו' כמ"ש במ"א: איוב ד, כא. וראה סידור מה, ב. ביאור"ז קיא, א. תריא קי, ד ואילך. קית,

ג. תוי"ח וישלח נד, א. פיה"מ פקכ"ו (פב, א). אהית משפטים ע' אישז.

שאוהב כו', וכיזי הי' מועיל לענין העלאת מ"ן דמל' כו' כנ"ל שהוא אש המזבח החיצון שיעלה תמיד בהתפעלות התשוקה למעלה באלקות בכח' רץ לבך כמו ואל אישך תשוקתך כו' שזהו ג"כ בכח' יש מורגש דוקא כידוע והוא מצד שרשה בהשגה דבינה דוקא דכאמ"ה כת"ה (שהן ב' ההין דשם הוי' והוא שרש המדות בוי"ו דרגל הקצר בה"א ראשונה כנ"ל שהן אוי"ר שבלב שנולד מבינה שבמוח ומתגלים בדיבור כנ"ל בענין הי"ג מצנפ"ך דאימא דאזויפת לברתא כו') (שלזה יש הפסק לפרקים כנ"ל בענין נהר יחרב כב"ר ויבש בב"ש כו' ובזמן הגלות וכה"ג). אבל ענין הדלקת נרות המנורה שרשה באור אבא דוקא כנ"ל, שגדול הרבה מאור אימא כנ"ל, והוא ענין הנ"ל בכח' אורה אור ה"א דחכ' שהיא בכח' אין כנקודה א' קודם שיבא בהשגה דבינה כו' כמו בראי' עין שרואה אמיתי' הדבר ממש דאינו דומה שמיעה דבינה לראי' דחכ' כו' שיוולד מזה בחי' הביטול במציאות דוקא שהוא כהעדר ההרגשה לגמרי שזהו בחשאי בצלותא בלחש ובחשאי היפוך התפעלו' השמחה והאהבה בהרגשה בקול וברעש כו'. וזה הי' כל עיקר ענין הדלקת נרות דהיינו נש"י שיעלה אותם לשרשם הראשון בכח' אור אבא דוקא כנ"ל והוא בכח' אין והעלם דחכ' שבראש שנק' מקור* אור והתפעלות שנולד בנש"י ממנה נק' אורה אור ה"א שהוא רק בחי' הביטול והזזה ממקומו בעצמיות הנשמה ממש. שזהו ענין מ"ש בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו ז' הנרות, פ"י ז' הנרות הן ז' מדות שבמל' דאצי' למעלה, והן שרש נש"י למטה, וציוהו ה' לאהרן כה"ר העליון שיעוררם באור האה"ר שבח"ע שרשם וחוצבם הראשון שיעלו ויאירו אל מול פני המנורה כו' דוקא דהיינו למקור ושורש דפני המנורה שהוא לנגד פנים דאור אבא שהוא נר האמצעי דוקא (שכולל ו' הנרות ונק' אור ז' הימים וכמו שבת שמקבלים ממנו הוי' יומין דחול כנ"ל) שזהו שרש נשמת אהרן בנצח דאבא שממנו נמשך האור דאין דחכ' בנש"י להיות בהן בחי' ביטול במציאות ממש כמו כל הנשמה תהלל י"ה דוקא וכן רשפי' רשפי' אש שלהבת י"ה אפי' בזמן הגלות לפי שאור זה אינו נפסק לעולם להיותו בחי' עצמי ממש משא"כ האהבה והשמחה ברשפי' אש שע"י השגה שיופסקו לפרקים כנ"ל (וזהו כמ"ש בע"ח דיסוד אבא ארוך משל אימא כו' וזהו יתום מאמו ולא מאביו כידוע ביוסף, וביאור הענין ידוע דיסוד אימא שהוא ההתפעלות וההשגה שנולד ממנה

רץ לבך . . . ואל אישך תשוקתך: ס"י פ"א מ"ה. בראשית ג, טז.

דכאמה בתה: יחזקאל טז, מד.

דאימא דאזויפת לברתא: ראה זח"א ב, א.

מקור: בכתי"ב ליתא.

כל הנשמה תהלל . . . רשפי' רשפי' אש: תהלים קנ, ו. שה"ש ח, ו.

בע"ח דיסוד אבא ארוך משל אימא: ע"ח שער הכללים פ"י. פ"ח שער ר"ח חנוכה ופורים (שי"ט) פ"ה.

לקו"ת להאריז"ל דברים א, יח.

יתום מאמו ולא מאביו כידוע ביוסף: ראה לקו"ת להאריז"ל וישב (ע"ה"פ ויהי יוסף יפה תואר ויפה מראה).

ע"ח שער הצלם פ"ג. מאוי"א י, לו. ובכ"מ.

בשמח' ואהבה בלב מסתיים ומסתלק אור ההשגה ומתקצר ואז יכבה ממילא אור האהבה והשמחה לגמרי כנראה בחוש שאינו רק לפי שעה שמשגיג ומתבונן כו', אבל יסוד אבא ארוך יותר היינו בחי' ההשפעה וההתקשרות דאור החכמה שהיא באה ונמשכת בבחי' ראי' עין השכל שבלב ע"י שהלב מכיר ורואה כו' וכמו ולבי ראה הרבה חכ' כו' שרואה אמיתות ועצמות אלקות למעלה מן ההשגה כנ"ל זהו אינו נפסק כלל וכלל וד"ל).

וזהו ענין הדלקת הנרות והטבת הנרות בוקר וערב ע"י אהרן כה"ר דוקא דהטבה זו היא להכין כלי יסוד ומדות וחכ' דנוק' שהן כנ"י שיוכלו לקבל האור דחכ' בלב שהוא אור ה"א בבחי' ביטול על ידי ההדלקה דאהרן באור ושמן שנק' שמן למאור מקור האור שהוא במול פני המנורה כמו כי אתה אבינו ואברהם לא ידענו גם אב"ר מ"ה דחכ' כו' כנ"ל, ועי"ז יהי' דוקא ענין בנין ותיקון הנוק' בבנין ויסוד קבוע כל תמוט לעולם אף בחנוכה המזבח להיות גם בחי' אש המזבח תוקד תמיד שהוא העלאת מ"ן התמיד' שנק' עולת תמיד מצד רוחא דשביק בגווה כנ"ל שזהו דוקא מהארת אור אבא הנ"ל שמדליק את הנרות דנשיי כמו כי אתה תאיר נרי כנ"ל שלמעלה הרבה מבחי' השמחה דבינה שנפסקה מיד כנ"ל. וזהו שא' חייך שלך בהעלאות הנרות אל מול פני המנורה שהוא עיקר תיקון הנוק' דאבא יסד ברתא כנ"ל כולל ממילא כל חנוכה הנשיאים שמכחי' אור אימא (כנ"ל במקרא קדש דיו"ט שניכלל בקדש דשבת שיש בכלל מאתיים מנה כו' כי הנשיאים שרשם באימא לבד שהיא המולדת השמחה כשמחה שבמועדים שאין זה ערך כלל לבחי' האור שמאיר בשרש נשיי למעלה מהארת אור דאבא עצמו בהדלקות נרות המנורה שנק' אור הוי' שהוא בחי' הביטול העצמי שאינו נפסק כלל כנ"ל).

(יו"ד) והנה עם כל הנ"ל יובן ג"כ ענין הסמיכות דמעשה המנורה במ"ש וזה מעשה המנורה כו' לתחלת ענין הפרשה שציווה לו על ההדלקה שיעלה אל פני כו' שהוא עיקר המצוה ומה שייכות יש לגוף מעשה המנורה לענין הדלקת הנרות שהרי על מעשה המנורה כבר נצטווה בפרטיות (בפ' תרומה) ולמה חזר והזכירה כאן בסמוך למצות הדלקות נרות המנורה בשמן ואור שנותנין בנרות שלה שאין לגוף מעשה המנורה קשר וחיבור לזה כלל לכאורה כנ"ל. אך הנה באמת יש בענין המנורה (שהן כנ"י בציור קומה ראש ורגל) ב' דברים, א' גוף מעשה המנורה שהוא בחי' החומר שלה שמקשה תעשה בקנים ופרחים עד יריכה כו' (שזהו עיקר בנין המל' שהוא

ראי' עין השכל ע"י שהלב מכיר . . ולבי ראה: ראה קהלת א, טז וקה"ר שם. וחיב קטו, טע"ב.
כי אחת אבינו: ישע"י סג, טז.
ואברהם . . אבר מ"ה דחכ': ראה זח"א ד, א.

הנוק' בבחי' הכלי' שעיקר בנינה מבחי' הגבורות שהוא הזהב כו' כמ"ש בפ' תרומה ועשית מנורת זהב טהור כו' וכן כאן שא' וזה מעשה המנורה כו'), והב' שזהו עיקר מצות המנורה והוא ההדלקה בנרות שלה שזהו בחי' האור שהוא כמו הצורה בחומר שממשיך ממקור האור דחכ' ע"י אהרן דוקא שזהו בחי' אור אבא משום דאבא יסד ברתא דוקא כנ"ל. ולכך אחר שא' בהעלותך את הנרות שזהו המשכות האורות בכלים שהן הנרות מאור אבא כנ"ל סמך מיד לומר וזה מעשה המנורה כו' שהן בנין המל' בגופה מראש לרגלה כו' שהוא בנין גוף הנוק' ע"י אור אבא כנ"ל, וזהו הטעם שא' מיד למצות הדלקת והעלאו' הנרות וזה מעשה המנורה לפי שא"א להיות בנין הגוף שהוא המל' בכלי' מראש לרגלה כ"א ע"י העלאות האורות של הנשמות שנקרא נרות אל מול כו' אז נבנה בנין המל' בכלים כו' והיינו משום דאור אבא יסד ברתא וסוד זה הוא בבנין הכלים כמו בבנין האורות (כמו ויבן ה' אלקי את הצלע שעשה בבנין כו') אך בנין האורות קדמה לבנין הכלי' כצורה שקדמה לחומר כו' וד"ל.

אך עדיין אין זה מובן דהלא כבר נאמרה פ' שלימה באופן מעשה המנורה בקנים וגביעי' ופרחי' וכל ציורה ונעשית בנינה מכבר ואח"כ הוא שציוה להעלות הנרות ולהדליקם שזהו כמו שצריך להיות תחלה החומר ואח"כ הצורה כעושי' הכלי תחלה ואח"כ משתמש בה לתועלתה ככוס לשתי' וכן נר לאור כידוע, וכך הוא בכל תולדה שהכלי' קדם לאור כמו באדה"ר ויפח באפיו וכן בבנין הצלע שבנאה גולם ואח"כ נמשך בה הצורה, וא"כ מה זה שא' כאן עוד הפעם וזה מעשה המנורה כו' אחר הציווי דהדלקת הנרות דוקא, ואעפ"י שלא ביאר בכאן כל אופן מעשה המנורה בפרט בקני' וגביעי' כו' כמו בפ' תרומה רק בכללות שמקשה היתה וכפל הדבר בא' מקשה זהב עד יריכה עד פרחה מקשה היא כו' ולא יותר שאין ציווי על אופן מעשה המנורה בפרט כי כבר ציוה עלי' רק שמודיע מעלת המנורה איך שמקשה זהב היא מראשה עד יריכה כו', הרי מ"מ לזה קורא מעשה המנורה בכלל והוא מ"ש וזה מעשה המנורה כאלו כל פרטי' מעשי' נכלל בזה שמקשה היא דהיינו מגולם א' נעשית צורתה מראשה לרגלה וכמ"ש בפ' תרומה מקשה תיעשה המנורה יריכה וקנה כו' ממנה יהיו ואח"כ מפרש ושה קנים כו', וכאן לא הזכיר רק כללותם שמקשה אחת היא ולא ביאר פרטי צורה כלל, והיינו לפי שכאן מדבר בשרש של בנין המל' כמו שהוא למעלה באור אבא

שעיקר בנינה מבחי' הגבורות: נסמן לעיל ע' תתקסא.

דאבא יסד ברתא: זחיג רמת, א. רנו, ב. רנת, א. תיז תכ"א (סא, ב).

הגוף: בכת"י ב: הנוק'.

ויבן היא את הצלע: בראשית ב, כב.

בנין האורות קדמה לבנין הכלי': ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ-ירקא ח"ב ע' תתנט ואילך. שם במדבר ח"א

ע' רצד. ח"ב ע' תכב וע' תר. פיה"מ לג, ב. תוי"ח תצוה תפ, סע"ב. המשך תעריב ח"ב ע' אי"ב. ועוד.

דוקא שהן האורות דמדות דחכ' כתו' אור שנמשך בו' קנים ואל מול פני המנורה יאירו מבחי' מאור מקור האור דחכ' כו' כנ"ל ע"כ מיד מזכיר שרש כללות דמנורה כמו שהוא מקשה א' היא והוא כמו שנמשך שרשה בכללות מבחי' גבורות דאור אבא שכולל ראשה ורגלה כא', וז"ש וזה מעשה המנורה ואח"כ הוא שמתחלק בצורה ממקשה זו ועכ"ז מקשה אחת היא גם אחר ההתחלקות בציוור שבה מראשה לרגלה, וכ"ז מצד שרש בנין החומר ג"כ מבחי' גבו' דאבא דוקא שהוא אור המאיר כאור דתו' כמשי"ת במ"א דאבא יסד ברתא ולא מגבו' דאימא (ואעפ"י שא' בווהר עמ"ש ויבן ה' אלקים את הצלע דאו"א תקינו לה כו' עיקר הבנין מאור אבא כו') (כי הצלע מן האב כנ"ל וכידוע בענין הנסירה, ולזה א' זאת הפעם עצם מעצמי ממוח אבא וגם בשר מבשרי מאימא לזאת יקרא אשה שהוא תושבע"פ כו' דח"ע אתמשך בחכ' תתאה מאותיות דתושב"כ לתושבע"פ רק שעכ"ז עיקר בנינה מבחי' הגבו', ואע"פ שהעצם דצלע הוא מבחי' החסדים דאבא ומאחר דאבא יסד ברתא זהו מבחי' החסדים שלו דוקא וכמ"ש והוכן בחסד כסא כו', אבל בחי' הבנין של הצלע להיות בציוור קומה דאדם ובעור ובשר וגידים כו', זהו מבחי' הגבו' דוקא לפי שכל התחלקות בא מבחי' הגבו' דוקא כטבע האש לפרר ולחלק כו', אמנם זהו מבחי' הגבו' דאור אבא דוקא כי גם בחכ' מקור החסדים כמו תורת חסד יש בה ג"כ בחי' הגבו' והוא אור המאיר בנרות המנורה כמשי"ת וכמו אותיות דתו' שבכ' שזהו אש שחורה ע"ג לבנה כמשי"ת. ולכך מקשה זהב היא גם אחר הציור והתחלקות כי זה הציור הוא רק בגופה בעצמה בלי התחלקות ופירוד לחלקים ממש וכמ"ש ממנה יהיו, וזהו האות על שרשה מגבו' דאבא דוקא משא"כ אם ה' מגבו' דאימא ה' בה בחי' התחלקות לחלקים ממש כמו שמחלקים גולם מקשה א' לחלקים הרבה ואח"כ מחברים אותם ביחד כמו כל מעשה הכלים שעושים האומנים כי טבע אש הגבו' דאימא לחלק ממש משא"כ גבו' דאבא שאינו מחלק ממש רק שעושה בה ציוור בגופה כמכה בקורנס בגולם רק שיוצא מן האש שבמצרף כידוע. וז"ש וזה מעשה המנורה לפי שהוא מגבו' דאור אבא ע"כ מקשה זהב הוא עד יריכה כו' מקשה היא, פי' כמו שמקשה היתה בתחילה קודם הציור וההתחלקות כך אחר ציוורה מראשה לרגלה מקשה א' היא ממש בלי שינוי כלל כי אין בעצם מהותה בחי' התחלקות ופירוד כלל וכמ"ש ס' המה מלכות כו' אחת היא כו' אחת ממש לפי שמקבלת מאחד כמשי"ת, והיינו גם בחי'ת

בווהר . . . ויבן ה"א . . . דאו"א תקינו לה: ראה זח"א מח, ב. מט, א.

זאת הפעם עצם . . . אבא . . . מבשרי אימא: בראשית א, כג. וראה נדה לא, א: אכיו מזריע כו' עצמות כו' אמו מורעת כו' בשר כו'.

דח"ע אתמשך בחי'ת: זח"א קמא, ב. וראה אמ"ב שער הק"ש פ"ב ופליד. תו"ח בראשית א, א ואילך.

והוכן בחסד כסא: ישעי' טז, ה.

ס' המה מלכות כו' אחת . . . ס' מסכתות: שה"ש ו, ה. ראה שהש"ר עה"פ. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע'

שעה. ושי"נ.

שבתו' שבע"פ שנק' סיפור בהתחלקות ממש מקשה היא בבחי' יחוד והתכללות כמו שהוא בח"ע בתושב"כ וזהו ב"פ מקשה וכמ"ש ס' המה מלכות ס' מסכתות כו' ועכ"ז אחת היא כאחד דח"ע כו' וד"ל.

(יא) **ולהבין** ביאור הענין הנה תחלה יש להבין ההפרש בין בחי' גבו' דאבא (שהוא להב אור המנורה) ובין גבורות דאימא כמו שבחי' גבורות דאבא אין בו התחלקות ופירוד גמור משא"כ בגבורות דאימא כנ"ל. דהנה עדיין יש להבין במא' הנ"ל דא"ל חייך שלך גדול משלהם דאיך יוכלל חנוכת המזבח שהוא אש תמיד כו' באש של הדלקת המנורה משום דאש המזבח הוא מבחי' הגבורות דאימא שנכלל באש המנורה שהוא גבורות דאבא כו'. והענין הוא כמבואר למעלה בהפרש שבין חכ' לבינה שהחכ' הוא בבחי' אין ממש שהוא כמו נקודה א' לבד המבריק באור שהוא אור פשוט בלי התחלקות והתפשטות כלל והוא בבחי' החכ' שנק' כח מה כו' ולכך בחי' התחלקות המדות שיש בחכ' כשכל בעצם שמטה כלפי חסד או דין כנ"ל מתכללים בעולם א' בנקודה זו כמו שהנקודה מורה על בחי' העלם שנתעלם ונכלל בה מה שעתיד להתפשט ולהתחלק, אבל בחי' בינה שנק' יש זהו מה שבא בהשגה והתפשטו' בטוב טעם והסבר כנ"ל, לכך גם בחי' המדות שבה מתחלקים לחלקים ממש כמו השכל והטעם שמחייב זכות וחסד הוא מיוחד במציאות שכל והשגה מיוחדת בפ"ע והשכל והטעם שמחייב דין וחוב הוא מציאות שכל בפ"ע וכן לממוצע כו' וממילא יבא מזה התחלקות המדות שבשכל לזכות ולחוב ממש כמו שהוא גומר ודן בשכלו לזכות שנק' תולדה שנוולד מן השכל הוא בחי' מדה דחסד והנוולד מן השכל והטעם להיות חוב הוא בחי' דין במציאות בפ"ע כו' לפי שזהו יש מיש שמתחלק לחלקים מיוחדים כו', וזהו שמתחלק גם בצרופי אותיות השכל והשגה כשבא לחשוב במחשבה עיונית יתהווה צירוף מיוחד לכל שכל וסברה בכל פרטי חלקיה, וכ"ש בהתפשטות ותולדות המדות כזכות וחוב שמתחלקים בצירופים מיוחדים במח' לכאו"א בפרטיות דוקא (והיינו ע"י בחי' ה"ג מנצפ"ך דאימא שמתחלקות לאותיות המח' כנ"ל), ומחמת בחי' גבורות דבינה מתחלקים המדות מיו"ד ליו"ד עד שכל מלה מתחלקת לק' אלף במספר ת"ר אלף שהן המדות שנמשכי' ללב ומדות שבלב נמשכים לאותיות הדיבור ששם הוא בא בהתחלקות גמור כל אות מיוחד בפ"ע ממש (וזהו ג"כ ע"י ה"ג מנצפ"ך דאימא דאזיפת מנהא לברתא שהוא הדיבור דכאמה בתה כנ"ל) לפי שטבע גבורות הללו דאימא שהוא בחי' השגה דבינה לפרר ולחלק מיד (כאותיות השכל המושג שמתחלקים בצירופים שונים). ועכ"ז גם אחר התחלקו' במדו' דבינה כמו באותיות דמח' וגם בדיבור הרי הן מתכללי' כא' ממש כי כל צירוף בא בהתכללות בפ"ע לאור המדה והשכל שגנוז בו כצורה בחומר ויש חיבור וקשר לכל צירוף תיבה עם צירוף תיבה האחרת עד שבכללות כולם יחד אינו אלא רק כמו כלי א' לאור שכל וחכ' שמכווני' אמיתתה וכחכ' שבדיבור בכלל שהיא נשלמת בפרטי הצירופים רבי' כאלה כמו אותיות

הכתובי' במספר שמספרי' בצירופי' רבי' יחדיו יוכלו לכללות החכ' שמתבאר בכל צירופים אלה שהביא הסופר בכתב, כידוע בענין סופר וספר וסיפור שהסופר הוא הסופר ומביא האותיות בכתב כפי הצריך כו', ומוכרח לומר שגם בהתחלקות המדות דחוי'ג מן השכל והשגה דבינה הנ"ל יוכלו אח"כ באור השכל הכולל כולם אעפ"י שיש לכל מדה שכל בפ"ע כנ"ל וד"ל. וכמו שרואים במדו' דאוי"ר בשכל והשגה דבינה מאלקות בממלא וסובב כו' שגם שמתפעל בשכל עצמו באהבה שמתחלקת חלק שכל והשגה מיוחדת ומצומצמת רק להתפעלות האהבה או חדוה וכן להתפעלות ותולדות היראה ופחד אלקות נמשך מהשגה מיוחדת שמוליד היראה במוח ויש לכאוי"א צירופים מיוחדים באותיות המח' וכ"ש בקול ודיבור (כמו שמבול' כבינה והשגה שבמוח כידוע) והוא לפי שזהו התחלקות יש מיש כנ"ל וכטבע הגבורות דבינה לחלק חלקים כנ"ל שהוא ה"ג דמנצפ"ך המחלקי' כו', עכ"ז הרי מתכללים כל הצירופים שבדיבור בתפלה וגם כל מיני התפעלות המדות דאוי"ר שבמוחין ולבו כא' ממש והוא לכוונה א' ושכל א' הכללי שכולל כולם שממנו נתחלקת בפרט כמו שבמח' כללי יחלק לכמה פרטי' והכל עוליי' למקור א', וזהו שנק' פנימיות בינה שכולל לחיצוני' ההשגה שמוליד המדות שבשכל בפרט וכמו עומק המושג (שזהו שער החמשים שכולל מ"ט שע"ב שהו מ"ט פנים טהור וטמא כו' כידוע והוא ענין חכם כבינה כו' כמ"ש במ"א, וזהו שרש בחי' תושבע"פ שהוא כבינה או מל' שנק' סיפור כמשי"ת).

(יב) אך הנה כ"ז הוא בבחי' גבורות דאימא שבא מזה בהתחלקות גמור ומה שיש התכללות וחיבור אח"כ בצירופים זהו התכללות שאחר ההתחלקות דוקא שזהו מבחי' החסדים דח"ס שהוא כמו הטבע דמים לדבק כו' (וכמו הבונה בנין שמחלק מחלקי' נפרדי' יחד כו'), אבל בחי' גבורות דאמא שהוא נקודה דחכ' הנ"ל שהוא בבחי' יחוד והתכללות בעצם הוויתן שגם המדו' שבה כלולים כא' ממש בהעלם ע"כ גם בהתחלקות שבה אינו בבחי' פירוד והתחלקות גמור אלא אדרבה הכל מתכללי' זע"ז כיחד וכמו המדות שבחכ' שכלול בנקודה דחכ' הרי מחייב החסד וגם הדין היפוכם כא' ממש, והוא ג"כ במדות דאוי"ר שכלולי' בכח מ"ה דחכ' הנ"ל שזהו התפעלות הביטול במציאות שבא בהעדר ההרגשה דוקא היפוך התפעלות השמחה שבהשגה דבינה שכל שמשיג יותר בטוב טעם יותר יתפעל בהרגשת חיות לעצמו ובהתפעלות הביטול הוא להיפוך שיותר יתבטל מהרגש עצמו כאשר בראי' עין השכל בביטול ההשגה להיות מופלא ביותר כו', והרי אנו רואים שבבחי' הביטול במציאות יוכל להיות ב' הפכי' כא' דהיינו שבטל מחמת

סופר וסיפור: סי' יצירה פ"א מ"א. וראה תו"א נב, ג. לקו"ת סוכות פ, ב. ביאור"ז קיג, ג"ד. ועוד. מ"ט פעמים טהור וטמא: ראה ירושלמי סנהדרין פ"ד ה"ב. תנחומא במדבר י. קהיר ת, א (ג). ובכ"מ. חכם כבינה כו' כמ"ש במ"א: סי' פ"א מ"ד. וראה אמ"ב שער הקיש פ"ט. שער היחוד פכ"ו. שערי אורה ע'

האהבה או מחמת היראה הכל ביטול א' הוא ממש, וכמו במ"ת שעל כל דיבור פרוצה כו' מחמת בחי' ראי' מקרוב הכל הי' שוין בביטול עצמי' זה הגם שהי' בבחי' ביטול שמצד האהבה שבהשג[ת] אלקות דמחנה דרום וביטול שמצד היראה במחנה צפון נכללי' כא' ממש, וכמרכבה עליונה דבפני שור ופני ארי' כו' דגם שבמרכבה מאיר אור הכינה שבהשגה מ"מ יש בהן בחי' פני אדם דמ"ה העליון שמחמתו באי' לבחי' ביטול במציאות ממש (כמו בעמדם תרפינה כו' כידוע), ולזאת גם המדו' דחכ' שבלב ומו"ד נכללים כא' ממש כלי התחלקות כלל כו', ועכ"ז יש התחלקות בפרט גם במדות דחכ' כח"ג שבחכ' ומתפשט ונמשך בלב ומו"ד, עד שגם יש התחלקות בצירופים שבדיבור והוא ענין מצרף לחכ' שזהו מה שא' דאבא יסד ברתא שהוא מה שהצירופי' של הדיבור נעשי' ממילא ומאליהם (וכמו בתינוק שיכול לדבר שא"צ לכוון במח' דבינה איך לצרפם כפי הוראת המח' ושכל אלא מעצמם יצטרפו באופני' כאלה שנברר מכל מוצא מה"מ אותיות מיוחדים ומתחברים יחד בתיבת ברוך וכה"ג), ומוכרח לומר מזה שכח המצרף הזה בא מכח החכ' טרם שבא לגילוי השגה שנק' מקור השכל שממנו יבא כח עצם הדיבור שנק' נפש המדברת בחי' רוח ממללא כידוע, והרי שרש עצם המצרף שבדיבור שנק' מדבר הוא בנקודה דחכ' שנק' אור אבא כנ"ל, וז"ש דאבא יסד ברתא, שישד זה היינו עצם יסוד הדיבור כנ"ל, וא"כ ודאי גם כל בחי' התכללות שיש בהתחלקות דאותיות דמו"ד מה"ג דאימא כנ"ל זה בא מכח החכ' לפי שהיא מקור העצמי' לכל מה שיתחלק ממנה אף בבינה כי נקודה דחכ' נמשך מאין ליש בהשגה דבינה ושם נתהוו התחלקות המדות שבשכל כנ"ל, ולכך יכול להיות ממנו כח החיבור והצירוף גם בהתחלקות דמדות דבינה עד צירופי' שבדיבור שנתהווה ממילא דוקא כנ"ל וד"ל.

ואמנם גם כמצרף לחכ' כנ"ל הרי יש התחלקות ג"כ והוא שמתחלק בה' מוצאות הפה כשמתחיל לדבר דבר מה, אבל הרי זהו הכל בא בחיבור והתכללות בצירופים מעצמו, ונמצא כל התחלקות שבצירופים דמדות ומו"ד הכל הוא בא בחיבור א' מצד כח העצמי' דנקודה דחכ' שהוא שרש הכל וממנו מסתעף לחלקי' בבינה ומדות ומו"ד"מ שמפני זה לא נק' התחלקו' זו התחלקות ממש בפירוד אלא כמו הצירוף בגוף גשם וחומר א' ולא נשתנה

במ"ת שטל כל דיבור פרוצה: ראה שבת פח, ב: יצתה נשמתו. לקח טוב יתרו כ, ב: נשמתו של ישראל פורחת.

בעמדם תרפינה: יחזקאל א, כה-כו.

והו"ע מצרף לחכ': ע"פ משלי יז, ג (וכ"ה שם כו, כא): מצרף לכסף. ובת"ז תס"ט (קב, ב): מצרף לכסף כו' חכמה ודאי בגין לצרפא כו'. ובמאמר כ"ק אדהאמ"צ ד"ה לה"ע מה שבברכה ראשונה אומרים משמח חו"כ (כת"י 851 רצה א — לא נדפס לע"ע) ו"ל: כמ"ש מצרף לכסף כך יש מצרף לחכמה. וראה בהנסמן עוד בסו"ט מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' שה (בהמ"מ לע' קה).

שא' דאבא יסד ברתא: זח"ג רמח, א. רנו, ב. רנת, א. ת"ז תכ"א (סא, ב).

רוח ממללא: תרגום אונקלוס בראשית ב, ז.

העצם ולא נתחלק לחלקים כלל כו', וכמו אותיות הכתובים בספר שהקלף הוא העצם שבו יציירו האותיות בהתחלקות או כקול הדיבור שמחזיק וסובל כל התחלקות צירופים דאותיות שהן אמ"ר שהבל קול הדיבור בו נחלקו האותיות כו', כמ"ש במ"א בענין סופר וספר וסיפור וד"ל, וזהו בחי' ה"ג דאבא שמתחלקי ומציירי לצירופים דמדות ומו"ד שאינו בחי' התחלקות גמור כנ"ל אלא רק ציור בעצם דחכ' (כציור שבפנים שנק' ציור עצמיות) שמפני זה הרי הן בבחי' התכללות עצמיות ולא כהתכללות דחלקים מפורדי' דגבו' דאימא הנ"ל שהוא גילוי ההשגה דבינה בדיבור שמתכלל מצד השכל לבד כנ"ל, אבל התחלקות זאת דגבו' דאבא מתכלל מצד כח העצמי' דחכ' כצירופים שמתהווים מעצמי' בהתחלקות והתכללות כ"א לפי שזהו רק כציור בעצם וגוף א' כמקשה דמנורה הנ"ל (וכמשי"ת). ונמצא מובן שיש ב' מיני התחלקות, א' התחלקות גמור כמו שהוא בכינה ומוד"מ והתכללות והיינו ה"ח וה"ג דאש ומים דבינה שבהבל הלב במח' ודיבור, והב' התחלקות בעצם דנקודה דחכ' למדות ומו"ד (כיו"ד יו"ד וי"ו דלי"ת) והתכללות בעצם, והוא דוקא העושה התכללות עצמי' גם בחלקי' המפורדי' כאותיות הדיבור ומדו' שבלב ומוח כו' מצד שגם בחי' השגה דבינה נמשך מאין דחכ' כנ"ל, וזהו דאבא יסד ברתא בה"ח וה"ג שהוא מצרף לחכ' הנ"ל וד"ל.

(יג) ובכ"ז יובן בדוגמא ומשל לענין ב' מדרגות דח"ע בראש דתושב"כ וח"ת בסוף דתושבע"פ שזהו כמשל נפש השכלי' שנק' נפש המדברת רוח ממלא הנ"ל שנעוץ תב"ס דח"ע הוא שיסד לח"ת כנ"ל בענין אבא יסד ברתא כנ"ל וכמבואר למעלה בענין סופר וספר וסיפור דתושב"כ שנק' ספר כמ"ש זה ספר כו', והן כל האותיות שבתושב"כ שנק' אותיות עצמי' ממש וכמו שא' דכל הקורא בתו' קורא בשמותיו ממש כו' והוא משום דאורייתא מח"ע נפקת כו' דהיינו מעצמות כח החכ' דא"ס שהוא כמו בחי' אור א"ס פשוט ועצמי' ממש (כנקודה דעצם החכ' הנ"ל) שבלתי מתחלק ומתפשט כלל והוא יו"ד דשם הוי' שנק' ח"ע, וע"כ כל המדו' דחכ' וכל האותיות דתושב"כ כלולי' בעצם דאור הח"ע ביחוד עצמי' גם אחר ההתחלקות שלהם כמו כאותיות הכתובים בספר שמתכללי' כולם כא' בגוף כו' כנ"ל, וזהו שנק' התחלקות בעצם א' שאינו התחלקות גמור רק כציור המצוייר בעצם (שנק' צלם והוא כמו שם התואר ושם העצם כמ"ש במ"א), ולכך כל האותיות דתושב"כ הן במספר קצוב וחסר ויתיר כו' קרי וכת"י כו', ובחי' המדו' שבה חו"ג הן כלולי' בהעלם כמדו' שכלולים בעצם החכ' שנק'

דח"ע בראש . . . ח"ת בסוף: ראה זח"א כו', ב. זח"ג רלח, סע"א. וראה בהנסמן בס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תצה. כמדבר ח"א ע' רכד.

זה ספר: בראשית ה, א.

דכל הקורא בתורה קורא בשמותיו: ראה זח"ב קכד, א. רמב"ן עה"ת בהקדמה. ובכ"מ.

דאורייתא מזדע נפקת: זח"ב סב, א. פה, א. קבא, א. זח"ג פא, א. קפב, א. רטא, א.

אור אבא כנ"ל. אבל תושבע"פ נק' סיפור כידוע, וזהו כמו חכ' שנאותיות הדיבור הנ"ל ששרש הדיבור הוא במדות שבבינה שמתחלקים באופנים שונים כו' וכידוע תושבע"פ בבינה שנק' אם כמ"ש ואל תטוש תורת אמך כו' שמולדת בחי' המדות דהיינו טהור וטמא חייב זכאי כשר פסול כו', והן ו' סדרי משנה בכלל שהיא ביצי' בחי' דיבור שבא בהתחלקו' גמור ועכ"ז מתכללים כא', וז"ש ס' המה מלכות ס' מסכתות אחת היא כו' בחי' אחת, והתכללות זאת שאחר התחלקות כנ"ל הוא מצד כח אור החכ' בעצם שלמעלה ממדות דבינה כנ"ל שהוא מצד העצם דנקודה דאין דחכ' שבתושב"כ שנק' חכ' בראש כנ"ל, משום דאבא יסד ברתא שהוא כמצרף לחכ' כנ"ל, והיינו ענין ספר שהאותיו' דתושב"כ הוא שמתכללי' בעצם א' כנ"ל שנמשך גם להלכות דתושבע"פ שמהן נדרשים כר"ע שהי' דורש על כל קוץ כו' (וכמו בסוכות בסוכות כו' יש אם למקרא ולמסורת כו'), והוא ע"י בחי' סופר שהוא הממוצע המחבר ספר לסיפור מאחר שהוא המביא וממשיך לאותיות דספר כמו שהוא בעצם דנקודה דחכ' בראש, ולפי שנעוץ תחב"ס דוקא ע"כ חכמי תושבע"פ דוקא נק' סופרים כמו א"י סופר כו' שסופרי' כל אותיות שבתושב"כ כו' לכיון להלכה למעשה כפי האמת המלוכש בח"ע שבא בספר דתושב"כ, וזהו משום דאבא יסד ברתא דוקא כנ"ל וד"ל כרוח ממללא הנ"ל.

ובזה יתורץ הקושי' הנ"ל בענין ויבן ה' דהעיקר בנין הנוק' מחסדים דאבא והיינו דאבא יסד ברתא, ובאמת עיקר בנין המל' מהגבו' שזהו מגבו' דאבא כמקשה דמנורה כו', שהכל אמת דודאי עיקר בנין קומה דמל' שבא בהתחלקות זהו מגבו' דאבא כמו באותיות דתושב"כ שמתחלקי' בעצם דחכ' כו' שהוא גבו' דחכ' אש לבנה כו' כנ"ל, ומזה דוקא בנין המל' שהוא תושבע"פ במדות ודיבור כמו בפרטיות דהלכות בהתחלקות גמור שנדרשי' מהן שכח החכ' נמשך בבינה מאין ליש בהתחלקות כנ"ל, אבל מה שיש בחי' יחוד והתכללות עצמי' גם אחר ההתחלקות שבסוף דח"ת בתושבע"פ כמ"ש אחת היא כו' כנ"ל זהו בא מבחי' החסדים דח"ע דאור אבא (כמו שטבע המים לדבק כו'), וז"ש ותו' חסד על לשונה משום שפי' פתחה בחכ' שבראש דנעוץ

כידוע דתושבע"פ בבינה . . . ואל תטוש תורת אמך: משלי א, ח. וראה זחיב פה, א: מוסר אביך דא היא חכמה ואל תטוש תורת אמך דא היא בינה. שם רעו, ב: כבד את אביך דא תושב"כ ואת אמך דא תושבע"פ. וראה מדרש משלי עה"פ. וראה עוד לקו"ת שמע"צ פה, ב (ובהנסמו באורך בהמי"מ לשם — הוצאת התשד"מ ואילך). סה"מ תקס"ב ח"א ס"ע לג. ועוד.

ס' המה מלכות: שה"ש ו, ח.

כר"ע שהי' דורש על כל קוץ: מנחות כט, ב.

בסוכות בסוכות כו' שיש אם למקרא ולמסורת: סוכה ו, ב. סנהדרין ד, א.

א"י סופר כו' שסופרי' כל אותיות שבתושב"כ: ישע"י לג, יח. קדושין ל, א.

ותו' חסד על לשונה: משלי לא, כו.

תחב"ס דוקא. וזהו ויבן ה' אלקי' חו"ג דאו"א כו' וזהו עצם מעצמי שהוא מחסדים תושב"כ ובשר מבשרי בחי' גבורות דאור אימא שמקבלים מגבורות דאבא דוקא שהוא אש שחורה ע"ג אש לבנה כו' לזאת יקרא אשה אש ה"א דח"ת כמשי"ת, וזהו ב"פ מקשה דמנורה כנ"ל (וכמשי"ת), וזהו אש יו"ד דשם הוי' בח"ע תושב"כ והוא יו"ד האחרון דשם אדנ"י כח"ת תושבע"פ, וזהו ג"כ ב' יודין דא' בראש וסוף שנתב"ס דוקא למהוי א' באחד כמ"ש אחת היא כנ"ל וד"ל. וכך הוא ממש בבנין ציור קומה דכנ"י שע"ז א' וזאת תורת האדם כמו בחיבור דח"ע וח"ת תושב"כ ושבע"פ הנ"ל שע"ז א' אחת היא יונתי כו' כידוע. וזהו כל עיקר ענין המנורה ונרות שלה עד יריכה כו' כמשי"ת.

(יד) **והנה** כל ענין הנ"ל בענין התחלקות והתכללות דח"ע וח"ת בתושב"כ ושבע"פ כנ"ל יובן ביותר באופן אחר בבחי' ההתכללות אמיתי יותר כמשל נפש הטבעיות בגוף שנק' ג"כ צורה לחומר בבחי' או"כ בכלל, ששורש האור והחיות היותר ראשון ומקור לכולם הוא החכ' שבמוח וממנו נמשך ללב ומן הלב לאברים כידוע, והוא שנק' אדם בכלל א' דם כידוע ובחי' א' זהו אור החיות הרוחניות שבמוח החכ' שבראש שמתפשט ונמשך דרך גידים דקים (שנק' נערוויון) ללב ומשם לכל האברים ובחי' דם זהו נפש החיונית הטבעיות שמורכב בדם ובשר וגידים (אבל העצמות נמשך חיותם ממוח שבראש דוקא והן בחי' העצמיות יותר, ועור ובשר נק' לבוש כמ"ש עור ובשר תלבישיני כמשי"ת). והנה אנו רואים שהאור ושפע החיות גשמי שנמשך בדם ובשר בכל האברים בא ע"י התחלקות לחלקים נפרדים זה מזה במהות ומציאות כמו אור וחיות הראשון שבראש ופנים כמו שנמשך לעין לראות ולאוזן לשמוע ולחוטם להריח וכה"ג ה"ז התחלקות גמור במהות ומציאות שאין א' דומה לחבירו כלל, וכן באברים החיצונים יותר כידוע שפעולתם כמלאכה גשמית יש בהן המשכות החיות מיוחדת במציאות אחר, וגם בפנימיו' הכלים כמו המוחין שבראש שמתחלק לל"ב חדרים כו' עד כלי הלב שמתחלק שם אור וחיות המדות, וכ"ש באור וחיות הגשמי' בכל אבר ואבר יש חיות כמזג מיוחד לפי אופן הכלי שהוא החומר שהוא פעולת אותו האבר ותועלתו כידוע, וא"כ מוכרח לומר שיש בחי' הגבורות שמשם שורש התחלקות זאת (והוא מבחי' גבו' שבבינה שבמוח שנמשך ללב ששורה בדם הוא הנפש החיונית כמו בחי' גבו' דבינה שמחלק המדות ומו"ד בנפש השכלי' כנ"ל) והיינו בחי' הרוחניו' שבגשמיות החיות שבגידי הדם כו' (וזהו

עצם מטצמי . . . לזאת יקרא אשה: בראשית ב, כג.

אש שחורה ע"ג אש לבנה: ראה ירושלמי שקלים פ"ו טה"א. תנחומא ר"פ בראשית. זח"ג קלב, א. רש"י ברכה לג, ב, ושה"ש ה, טז (ד"ה שחורות).

וזאת תורת האדם: ראה ס' מאמרי אדמו"ר ויקרא ח"א ע' רפח. ח"ב ע' תערה. ושי"נ.

אדם . . . א' דם כידוע: ראה שליה כא, א. ובכ"מ.

עור ובשר תלבישיני: איוב י, יא.

א' ד"ם ששרשם בדפיקו דלבא כו' בחה"ש ושרשם הראשון במוח בינה כו' דמהי שהמשכה דבינה עצמה הוא מאין דחכ' ליש בהשגה ומדות שכלי' כו' עד התחלקות הדיבור כנ"ל), וכמו"כ ודאי יש בחי' התחלקות זו עצמה בכלי' ואורות הללו שהן בכל רמ"ח אברים מצד עצמן שכל אבר ואבר מיוחד במזגו ותכונתו ואופן פעולתו בפ"ע מובדל מחבירו כמו היד לכתוב והרגל להלוך וכה"ג כידוע. אבל בחי' אור ושפע הפנימי ועצמי שבנפש הזאת החיונית עצמה זהו א' דאדם שהוא במוח החכ' שבראש כנ"ל שנמשך ממנו עצם האור וחיות הרוחני ממש שהולך ונמשך ומתלבש בחיות שבדם בהעלם (בנערוין כנ"ל והוא בחה"י שבלב כידוע) שנק' אין והעלם כמו שהוא בעצם הנפש שממנו כל עיקר מציאות החיות המורגש בכל האברים מראש לרגל והוא א' דם כנ"ל שדופק בדם, והארת התפשטות זאת באה ג"כ בהתחלקות בכל אבר בפ"ע כמו בראי' רוחני' שבעין וכשמיעה באוזן וריח בחוטם ויד לכתוב ורגל להילוך. אמנם זהו הכל מבחי' הכח העצמי שבנפש ההיולית (כנ"ל שבכח החכ' שכוללת כל התחלקות השכל ומדות ומח' ודבור כא' ואח"כ מתחלקת כו') שהתחלקו' זו נק' התחלקות בעצם הדבר כציור בחומר פשוט כו' כנ"ל, ולזאת גם בחי' התחלקות שנמשך מזה שהוא בבחי' התכללות זע"ז כי הרי הן כולן בעצם א' פשוט כו' (כנ"ל בהתחלקות דגבורות דאבא במדות שכלולים כא' בנקודה דחכ' כו' גם אחר ההתחלקות וכמצרף לחכ' באותיות הדיבור שעושה מהתחלקות גמור התכללות כו', וכמו הנערוין הנ"ל שבמוח החכ' שמתבררים ומתקשרים כל האברים גם באור וחיות שלהן זע"ז אעפ"י שמתחלקים ויש לכל אבר אור וחיות מיוחד בגשמיות ופעולה מיוחד בפ"ע כנ"ל), וזהו הסיבה שאנו רואי' שיש התכללות וחיבור באברי' בין בצורה הרוחניות שבהן בין בחומר הכלים שלהם, כי הרי גם שכל אבר פעל פעולתו ביחוד ומובדל בצו"ח מזולתו כרגל והילוך אבל יש בהילוך זה חיבור וקשר מכל כחות האברים עד מוח שבראש, והתכללו' זו יש גם בכל אבר בהעלם ובגילוי עד שכללותם יחד מתכללי' בלב ובמוח לפי שהמוח הוא מקורם הכללי בצו"ח והוא מוחין דחו"ב שנמשך ללב (בחה"י וחה"ש בחו"ג יחד כו'), ולכך יש ב' מיני התכללות בצו"ח דאברים א' מצד המשכות החיות בדם הוא הנפש ממוח בינה בלב (שהוא גידי ההרגשה) שמתקשר ומתחבר מזה לזה שהוא בהתכללות הנ"ל בצירופי אותיות המו"ד מצד השכל והשגה דבינה כו' שלא נק' התכללות עצמי' כנ"ל, אבל עיקר התכללות הוא ע"י הארת אור החכ' שבמוח שממנו מסתעף הכל כנ"ל שנמשך ללב שכולל הכל בעצם א' ממש כנ"ל שממנו יבא עיקר התכללו' האמיתי' בצו"ח דאברים גם אחר התכללות ההתחלקו' דוקא מטעם הנ"ל, וכמו שרואי' בענין הרגשה

בחה"ש: = בחלל השמאלי.

דמה: בכתי' ב: כמו.

בחה"י: = בחלל הימני.

בצו"ח: = בצורה וחומר.

כללית מראש לרגל כא', ועכ"ז מה שמתחלק ממנו הוא רק כציור בעצם א' פשוט כנ"ל וד"ל.

וכ"ז הוא בא מבחי' גבורות דאור החכ' שבראש שבא ממנו סיבת ההתחלקות באור וחיות שבנפש החיונית שבדם בשר וגיד' כנ"ל והוא הדפק שביד הוא קפ"ד אחוריים דאבא, כמ"ש במ"א בענין נגעים שנק' צרעת סגירו דנה"ע דחכ' לפי שהנגעים בעו"ב שמגבורות דאימא וזהו אדם כי יהי' בעור בשרו כו', אבל העצמו' הוא עיקר עצם האדם ששרשן במוח החכ' כבחי' מים ולחלוחית שהן בחי' חסדים דאבא כידוע בענין לובן דאב שממנו העצמו' כו' ואודם ממנו בשר וגיד' כו' וזהו בנין הקומה של האדם בעצמות שלו, ועו"ב המתפשט גם בגילוי אור וחיות ממש זהו רק בחי' חיצונית בלבוש בעלמא כמ"ש עו"ב תלבישני כו', וראי' מתחה"מ שהעיקר הוא בעצמות כעצמות שהחי' יחזקאל וקדם עליהם עו"ב ואח"כ נמשך הרוח בעצמות ונבנה בנין קומת אדם כו', וכן ראי' מטומאת אהל שהוא בעצמות דוקא שנק' רוב בנין ורוב מנין כו' ונק' עצמות לשון עצמיות, ואעפ"י שאין בהן גילוי אור וחיות כלל מ"מ הן עיקר המחזיק ומקיים ומעמיד כל בנין הקומה דאדם, וכידוע דחלקי' הבנין דעצמו' מקושרי' זע"ז והי' לאחדים ממש ע"י המוח שבראש שנמשך בחי' חוליות השדרה וכל עצם עם זולתו מקושרים כאלו הן חומר א' פשוט ועצמי' כו' וע"כ מצויר בהן ציור אדם בעצמות שבראש ועצמות דיד ורגל כו' וכה"ג, ומזה יש הוראה גמורה שעל ידם דוקא הוא ענין חיבור והתכללו' דאברי' בחומר שלהן כנ"ל. והתכללו' זאת החיצוני' בחיצוני' האברים הוא יותר אמיתי מהתכללו' הפנימיות דאור וחיות שבצורת הנפשות אף במקורם באור המוח דחכ' הרוחני' כי בחומר המוח דחכ' הנמשך בעצמו' יש מבחי' אור מקיף העצמי' דנר"ג שבא' באו"כ כמ"ס דצלם שהוא עצמות דיחידה ממש כידוע, וזהו כל עצמותי (וכמ"ש במ"א בענין צדיק זכיותו חקוקי' על עצמותיו וכו'), וזהו מבחי' מקיף דחסד דאבא שלמעלה גם מאור דחכ' שבמוח עצמה הבא בגילוי אור וחיות שנק' אדם כנ"ל וד"ל.

הדפק שביד הוא קפ"ד אחוריים דאבא: טעה"צ להאריזיל פ' וירא. לקו"ת פקודי ז, ד. ובכ"מ. כמ"ש במ"א בענין נגעים . . . סגירו דנה"ע: [=דנהירו צילאה]. ראה זחיג מט, ב. ע"ח שער לאה ורחל (שליח) פ"ו. לקו"ת מצורע כד ג ואילך. ס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"ב ע' תנג וע' תעג ואילך. דרמ"צ ק, א ואילך. ובכ"מ.

אדם כי יהי' בעור בשרו: תוריע יג, א. כידוע בענין לובן דאב . . . ואודם ממנו בשר וגיד' ע"פ נדה לא, א. וראה ג"כ לעיל ע' תתקסט, ובהמ"מ לשם.

כעצמות שהחי' יחזקאל: יחזקאל לו, ד ואילך. מטומאת אהל שהוא בעצמות דוקא: ראה גם ס' מאמרי אדה"ז-ענינים ע' רל [מאהלות פ"א מ"ח. עדיית פ"ו מיג]. לקו"ת במדבר יו, ג. ובהנסמן בהערה הבאה. וראה ס' הערכים-חביד כרך א' ר"ע צו. כל עצמותי . . . במ"א בענין צדיק זכיותו חקוקים על עצמותיו: תהלים לה, י. זחיג ערה, א. ביאור"ז לשם (קכב, א). סה"מ תקס"ה ח"ב ע' תתיב ואילך. אוה"ת שופטים ע' תתנד.

(טו) **והנה** הנמשל מכ"ז יובן ג"כ בענין שרש התו' והמצות שהן ב' מדרגות כמ"ש והתו' והמצות כו' שהוא בחי' או"כ שהתו' נק' אור בכלל והוא בחי' אור החכ' כו' והמצות הן בחי' כלי' לאור כמ"ש כי נר מצוה כנר שמקבל האור כו', וידוע שהתו' נק' ע"ש האדם דוקא כמ"ש וזאת תורת האדם כו' לפי שגם חכ' דתו' אור וכלי' דמצות כנ"ל באה בבחי' ציור אדם (והיינו לנש"י בגופי' שנק' אדם בצלם אדם העליון כמ"ש אז ראה כו' ויאמר לאדם כו' משום דג' קשרי' הן כו' כמשי"ת), וכמ"ש בזוהר דאורייתא היא בפרקים ושייפי' כו' וכמו שנק' גופי' תו' כו' וכה"ג, והוא מה שבחי' אור הח"ע דתו' אור שנמשכה מאור א"ס בבחי' אין כמ"ש והחכ' מאין כו' באה בהתלבשות בכלים מכלי' שונים שהן המצות בכלל שנעשי' בדברי' גשמי' דק"ג כקלף דתפילין בראש וצדקה דכסף גשמי' כו' וכה"ג שנק' כלי' להכיל האור דשם הוי' דחכ', ונק' מצות הוי' כידוע במה שאו' אשר קדשנו במצותיו כו'. ומאחר שנק' תורת האדם דוקא הרי זה ממש כדמיון התלבשות אור הנפש בגוף בכלל שנק' אדם א' ד"ם כנ"ל, וזהו שהמצות למעלה באדם העליון שנק' רמ"ח אברי' דמלכא כידוע במ"ש ועשיתם אותם כאלו עשאוני ברמ"ח כו' וכמו האברים שהן בחי' כלים מגבילים לאור וחיות הרוחני' שכתוכם כנ"ל בצורה וחומר שבאדם למטה כך התו' אור זהו בחי' האור וחיות הרוחניות בכלל שהוא מקור הראשון לכל אור וחיות באברים כרמ"ח מ"ע שנק' רמ"ח אברים כנ"ל. ולכך א' דת"ת כנגד כולם, ותלמוד גדול לפי שמביא לידי מעשה כמו שהאור דחו"ב מתפשטי' בלב ומן הלב לאברים כנ"ל, וכמו שמבואר למעלה שיש בצו"ח דאו"כ דאברים שרש ומקור לגילוי זה ממוח בינה שבלב שמחלק החיות לכל אבר ואבר כפי מזגו בדם ובשר וגידי' שבו כנ"ל, עד שכל אור וחיות של כל אבר מיוחד במדרגה בפ"ע וכן פעולת כלי האבר מיוחד בפ"ע כנ"ל, כך הוא ג"כ בהתחלקות דרמ"ח אברים דמצות בכלל שכל מצוה ומצוה יש בה אור וחיות אלקי' משרש ומקור דאו"כ בבחי' אדם א' ד"ם שהוא בבחי' בינה שמחלק לחלקים, כמו רצון וחכ' שבא בטעם וכונה כו' שבמצוה זו מיוחד בפ"ע ובמצוה זולתה יש בה אור וחיות אלקי' ברצון וחכ' ומדות במדרגה מיוחדת בפ"ע לפי אופן הכלי שהוא תועלת שלה ופעולתה המיוחדת בפ"ע כמצות צדקה להמשיך חסד ומצות תפילין בראש

והתו' והמצות: משפטים כד, יב: והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם. [ואולי הוא טעות בכת"י המעתיק כאן בתיבת: והמצות].

כי נר מצוה: משלי ו, כג.

וזאת תורת האדם: ראה ס' מאמרי אדהאמי-צ' ויקרא ח"א ע' רפח. ח"ב ע' תערה. וש"נ.

אז ראה . . . דג' קשרי' הן: איוב כח, כז. ע"פ זח"ג עג, א.

בזוהר דאורייתא היא בפרקים ושייפי': ראה זח"א קלד, ב. זח"ב קיו, ב.

גופי תורה: שבת לב, סע"א. ועוד.

והחכ' מאין: איוב כח, יב.

ועשיתם אותם כאלו עשאוני: בחוקתי כו, ג. ראה זח"ג קיג, א. וכהנסמן בהגה"ה בלקי"ת בחוקתי מה,

סע"ג. וראה ס' מאמרי אדהאמי-ענינים ע' רלא — כשם הרע"מ ותקונים. וראה גם ויקר' פליה, ו.

דח"ת כנגד כולם ותלמוד גדול: פאה רפ"א. קדושין מ, ב.

וביד להמשיך מקיפי דמוחין ומדות שבלב כו', וכן היחוי"ע שנעשה בכל מצוה ומצוה מיוחד במדרגה בפ"ע כמו אור וחיות האברים שבא בהתחלקות כארי"א שהוא לפי הכלי' וחומר האברים בפעולתם כנ"ל, ומוכרח לומר שיש שרש להתחלקו' זאת מבחי' גבורות דאימא שהוא בטעם לרצה"ע בהשגה בנינה שמחלק המדו' דתו' אור בפרטיו' עד התחלקות האו"כ במצות שנק' אברים כנ"ל שזהו תורת האדם בדם הוא הנפש כו' כמו התחלקות דמדו' ומח' ודבור בתושבע"פ, ועכ"ז יש בחי' התכללות ברמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת באו"כ צורה וחומר שהוא הכונה והמעשה ממצוה זו לזולתה דוקא עד שבכללות כל הרמ"ח נק' אד"ם בצלם אלקי' ואם חסר מצוה א' כחסר אבר א' שאינו נק' אדם שלם כו' (וכמו שיש מגידי הרגל במוח שבראש שירפא הראש מהקזת דם שברגל וכה"ג כידוע), וכנ"ל דבין בצורה ובין בחומר האברים מצד עצמו יש בחי' התכללות אחר ההתחלקות כנ"ל. ולכך גזרו אומר דאין הפרש כלל בין מצוה קלה לחמורה כו' בקלה יש התכללות מחמורה כו', כמו במצות צדקה נפטר ממצות ק"ש או ת"ת כעוסקי' בהכנסת כלה כידוע, ועל ידי הצדקה שבבחי' רגל יוכל לבא למדרגה דחכ' שבראש בפנימיות דיחוי"ע בשם הוי' כמו בק"ש ותפילה כמ"ש אני בצדק אחזה פניך וכה"ג, והיינו לפי שכל מצוה יש בה התכללות מכל המצות (כהולך ברגל שמתחבר ומסתעף. בזה מכל כחות האברים אפי' מראי' שבעין וכה"ג), והוא מטעם הנ"ל. אך אין זו התכללות עצמי' כי עכ"ז יש הפרש בין כונה שבמצות ק"ש ות"ת ותפילין שבראש לכונה שבצדקה כו' (כטעמי מצות שמשיגים הנשמות בגעה"ע בכל מצוה כפי שרשה בהשגה דבינה דמל' דאצי' בשרש המצות בנינה עילאה שמתגלה בה רצה"ע וח"ע במדרגות פרטיות בהתחלקות המדות שבשכל והשגה בצירופי' דמו"ד כנ"ל רק שעכ"ז יש כונה וטעם לרצה"ע שכל המצות בכללות שכולל כל ההתחלקות כשכל והשגה כללי שבמו"ד כו' וד"ל). אבל בחי' אור דחכ' דתו' אור כמו שהוא בעצם בבחי' אין והעלם כנ"ל שהוא א' דאד"ם שהוא כמו מוח החכ' שבראש שממנו כל עיקר ומקור השפעה זאת דאו"כ דאצי' ממוח בינה בלב כו' ה"ז למעלה מהשגה וטעם שבכוונות המצות, ולהיותו בחי' מקור העצמות לכל השגות וטעמים שממנו דוקא מתחלקי' באו"כ דכל מצוה כגידי' דקי' שנק' נערוין שמתחלקי' בהעלם בכל אבר כו' בדפק שביד (וזהו כמו נקודה דיו"ד דח"ע שנק' טעם כמוס לרצה"ע שנק' ח"ס מקור טעמי מצות שיתגלו למשיח כידוע שזהו ישכיל עבדי כו')

שירפא הראש מהקזת דם שברגל וכה"ג כידוע: ראה ג"כ תו"א א, ב. לקרית נצבים מד, א. סה"מ אתהלך לאזניא ע' קמו. ובכ"מ.

דאין הפרש כלל בין מצוה קלה לחמורה: ע"פ ירושלמי פאה פ"א ה"א (ג, א). דב"ר פ"ו, ב.

כשעוסקי' בהכנסת כלה כידוע: ראה סוכה כו, א. זח"ג קפו, א. ובכ"מ.

אני בצדק אחזה פניך: תהלים יז, טו. וראה גם סידור כא, סע"ד ואילך.

ומסתעף: בכת"י ב: ומשתתף.

טעמי מצות שיתגלו למשיח: . . . ישכיל עבדי: ראה פירש"י שה"ש א, ב: ומוכסחים מאתו להופיע עוד עליהם לבאר להם טוד טעמי' כו', ישעי' נב, יג.

ע"כ גם לאחר ההתחלקו' יש בו בחי' ההתכללו' העצמות כנ"ל לפי שהתחלקות זו שבאה מחמת ח"ע דתו' אור הוא בחי' אור פשוט ועצם שכולל כולם והתחלקו' דאו"כ דמצות בכינה ומדות עד חיצוני' האברי' שהן רמ"ח מ"ע כו' זהו כציוור בעצם א' פשוט כנ"ל, וזהו הסיבה העיקרית לכל בחי' התכללות שיש במצות באו"כ כנ"ל שנק' התכללו' עצמי' ומקורי' כנ"ל וד"ל.

וכ"ז הוא מבחי' גבורות דפנימי' אור אבא (שהוא גבו' דע"י שבח"ס) שממנו מתחלק אור החכ' דתו' באור דמצות בכלל ופרט כנ"ל, אבל בחי' החסד דח"ע (שהוא חסד דע"י בגלגלתא דא"א כו') זהו למעלה גם מבחי' אור דח"ע שבא בהתחלקו' והתכללות עצמית שנק' אדם כנ"ל, שזהו כמו בחי' העצמות שבאדם שהן בחי' עצמות פשוט ועיקר בנינו כנ"ל ועור ובשר הן רק לבוש אף שהעצמות בלא אור וחיות מ"מ הן בחי' העצם שלמעלה מכל בחי' התפשטות אור וחיות אפי' אור דחכ' כו', הנה במצות היינו בחי' עצם דרצה"ע ותענוג פשוט שבו מלמעלה מן הטעם לגמרי אפי' טעם כמוס כו' דאין טעם לרצון כלל אפי' טעם כמוס שנק' ח"ס כידוע (והוא בחי' גלגלתא שהוא עצם הרצון) ומוחין שבו הוא בחי' מוחין שבעצמות היינו בחי' מקיף דיחידה כנ"ל, שמפני זה העצמות עיקר בנין הקומה דאדם שמקשרי' זע"ו כעצם א' פשוט רק שמצייירו בחלקי' כפי ציור האברים החיצוני' כו'. וזהו יתרון מעלה במעשה המצות מצד עצמה דוקא שהוא למעלה הרבה מגוף הכוונה שבמוח ורעותא דלבא שבה, שהכוונה בטעמי המצות בסוד ה' שבמצות תפילין וצדקה וכה"ג אינו אלא בחי' אור המתפשט לפי שעה אעפ"י שהוא אור וחיות לנשמות כאור תו' בחו"ב הנסתרות וכן התו' הנגלי' שמפרש ומבאר אופן גילוי הרצון איך לעשות בפ"מ לבד, וז"ש ותו' אור כאור המגלה העצם, אבל העצם הרצון ה"ז במצוה עצמה שהוא שלימות ותכלי' הרצון כשבא לידי מעשה דרצון ובלי קיום המעשה אינו כלום, ועכ"ז אין הרצון העליון בא למעשה בפ"מ כ"א ע"י אור דתו' המאיר לגילוי הרצון בכל פרטיו, וזהו שתלמוד גדול שמביא לידי מעשה בפ"מ כנ"ל, וכמוח החכ' שכראש שמשפיע אור וחיות לכל האברים כנ"ל (וזה יהי' בימוהמ"ש שיתגלה טעמי מצות כנ"ל), והגם שנק' אור וחיות מורגש לנשמות בג"ע וכן בלומדי תו' אור הנגלי' לנו כמו כי אמרתך חייתני כו', אבל באמת עיקר עצם החיות דמקיף דנר"נ (שהוא בגלגלתא דחפיא על מו"ס) הוא מן המצוה עצמה מצד עצם המעשה שלמעלה הרבה מן הכוונה וטעם שבה כנ"ל, אך אין זה בא בגילוי להיות לחיות ואור מורגש רק ע"י אור דחו"ב דתו' כמ"ש אלה המצו'

ותו' אור: משלי ו, כג.

כי אמרתך חייתני: תהלים קיט, ג.

אלה המצות כו' וחי בהם: ע"פ אחרי יח, ה. וראה בהנסמן ע"ז בהוספות לס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר

ח"א ר"ע שח.

כו' וחי בהם ממש והוא העוה"ב שהוא מחיי החיים דא"ס עצמו (שהוא ע"י המצות בפ"מ לבד שזהו במקיף דכתר שבגלגלתא (שלמעלה מח"ס דטעמי מצות כנ"ל). ונמצא דבאמת ששרש המצות מצד עצמן שהן בחי' העצמות כנ"ל למעלה מתורה אור כנ"ל שאור חכ' דתו' רק מורה דרך איך לעשות לרצה"ע אבל הוראה זו אינה עיקר עצם ומהות הרצון עד שבא למעשה ממש (וכאומן שיודע איך לבנות הבנין אבל העיקר הוא עצם הבנין כו') ואינו אלא טפל לגבי העיקר, ועכ"ז א' כי נר מצוה ותו' אור שאור דתו' ממשיך שפע וחיות לנר מצוה וע"כ ת"ת כנגד כולן לפי שע"י אור דתו' דאדם הנ"ל בא גילוי אופן רצה"ע בכל פרטיו באור"כ ממש, וזהו שנק' תורת האדם בציור רמ"ח אבריו כו' ושניהם אמת. ונמצא דעיקר התכלול האמיתי דאבריו שהן רמ"ח מ"ע באדם הוא מצד עצם המעשה דמצות ששרשם במקיף דכתר עצמו (וכנ"ל להתכללות דעצמות בחיצוני' דאברים יותר עצמו' מהתכללות דאור החכ' שבמוח כו') שלמעלה מחו"ב דאדם הנ"ל עד שגם בחי' התכללות העצמו' דאור החכ' בהתכללות דבינה ומדות עם התכללות דאברים כהתכללות דרמ"ח מ"ע שנק' תורת האדם כנ"ל הוא בא מצד עצם הרצה"ע שבמצות וכמ"ש ומעשה ידינו כוננהו כו' וד"ל.

והנה ידוע דג' קשרי' הן ישראל אתקשראן באורייתא ואורייתא בקדב"ה, וזהו כל ענין הנ"ל בהתחלקות והתכללות העצמי' באור דתו' ומצות עד שנק' תורת האדם כאשר נמשך האור דתו"מ בנש"י דוקא והוא לפי שנש"י הן נמשכי' בשרש[ם] למעלה ג"כ בציור אדם א' ד"ם כנ"ל. ושרשם הראשון הוא באור אבא שהוא בחי' נקודה דחכ' שמאין כו' שכולל בהעלם כל ס"ר נש"י שמסתעפי' מבחי' המדות דבינה עילאה שנק' אם הבנים כנ"ל, ושרשם הראשון הוא באור אבא בפנימיות המדות (עד פנימיות חכ' שהוא פנימי' ע"י) ופנימי' מדו' דא"ס שנק' ימי קדם שמקבלי' מחו"ב דא"ס חש"מ ממש שכולל כל ההתחלקות הזאת דמדות דבינה עד שנעשה בציור קומה מראש לרגל בצו"ח דאדם א' ד"ם הנ"ל, ולמעלה זהו מל' דאצי' בנר"נ בבי"ע עד בחי' רגלי השכינה בעשי' כו' כמו הארץ הדום רגלי, ובכנ"י הן נשמות שבעיקבות משיחא בנה"י דנה"י דעקב הרגל בדור האחרון הזה שע"ז א' נר לרגלי דבריך שהוא אור דחכ' דתו' שהי' במ"ת בס"ר שרשי' בחכ' בראש מאיר גם עד בחי' העקביי', וכמו אור דחכ' במוח שמתפשט בבינה ומדות בלב לכל האברים עד הרגל וכאור דתו' במצות עד צדקה שברגל שעושה בחי' ההתכללות עצמ[י]ת גם אחר ההתחלקות דחיות באברים כנ"ל, וכך

ומעשה ידינו כוננהו: תהלים צ, יז.

דג' קשרין הן: זח"ג עג, א. וראה גם בהנסמן בסי' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ס"ע צט ואילך.

פנימיו חכ' שהוא פנימי' ע"י: נסמן לעיל בחי"ב ע' תרצה.

הארץ הדום רגלי: ישעי' סו, א.

נר לרגלי דבריך: תהלים קיט, קה.

בכללות קומה דכנ"י מראש לרגל מדורו של משה עד עתה או בכל דור או מת"ח עד ע"ה נשמות שברגל מאיר בהם מאור דתו"מ שנק' תורת האדם בהתכללו' כנ"ל וכמו התכללות דד' דגלי' במדבר שנק' צבאות הוי' בבחי' אדם כאיש א' ממש כו' וד"ל.

(טז) וזהו כללות ענין המנורה שהוא עיקר ענין בנין המל' שהן כנ"י למעלה ולמטה כנ"ל והן ז' קני המנורה שהן ז' כלי' לז' מדות לקבל האור דחכ' דתו' בבחי' מ"ה דשם הוי' שהוא בבחי' ביטול במציאות הנ"ל ע"י שמן למאור שהדליק באור שהשמן הוא בבחי' מה דחכ' דתו' אור שהוא בהעלם ומקור דאור דתו' וע"י כליון השמן הוא שנשאב בפתילות שבנרות ע"י אור דתו' להאיר הנשמו' בכלל ולעשות בהן בחי' התכללו' העצמי' כמ"ש אל מול פני כו' שהוא בחי' המאור דעצמות א"ס שבפנימיות החכ' דתו', וזהו בחי' גבורות דאור אבא להתחלק בהתחלקות דמדות דבינה להיות נמשך באו"כ דוקא והוא ציור כל המנורה מראשה לרגלה שהוא כמו ציור דבנין המל' שהן כנ"י מראש לרגל כנ"ל וזהו עד יריכה (כנשמו' דגלו') דעכשיו שהוא בירכי' עד עקב כו'), ולזאת נמשך אור דחכ' דתו' להחיות ג"כ לנשמו' דעכשיו שהן בבחי' עקבי' כמ"ש נר לרגלי דבריך כנ"ל ולהיות בהן בחי' הביטול במציאות בכל ניצוץ קטן לימשך אל מול פני כו' בק"ש כנ"ל, והוא ע"י האור הזך שמאיר מן כליון השמן למאור להמשיך אור דתו' בנשי' מצד בהירות וזכות השמן ונק' אש לבנה נהורא חוורא, ועכ"ז הי' בו התלהבות להב כאור הנר שעולה למעלה אבל הוא בחי' התלהבות אור אלקי' שנק' שלהבת י"ה ממש כרשפי להב התענוג האלקי' שבא בבחי' ביטול וכליון למקורו, ואמנם יש בזה ג"כ מבחי' החסדים שאחר הרצוא שוב שהוא כמו המשכה דחכ' דתו' במצות להיות האור מתיישב בכלי' וכמו כי אמרתך חייתני, והוא השמן דח"ע שנמשך בפתיחה כו' ומושך את האור להאיר בו שהוא הביטול בחשאי כנפש שפלה בתכלית שמושך האור החכ' בנפשו ואחר כליון השמן באור דתו' בא להתפעלות רשפי אש להב בכליון הנפש למעלה כו' כרו"ש (בדפק דחכ' בכינה כאדם הנ"ל). משא"כ בחי' אש המזבח החיצון שעולה מלמטה אינו אלא אש השורף ומכלה לעצים ולבשר הבהמה והחלב כו' ששרשו מגבו' דאימא (בדם הוא הנפש הנ"ל) בבחי' יש בהתחלקו' גמור וכהתלהבות דלב בשר החומרי לברר לרע דנה"ב לבד כנ"ל וד"ל (ואפי' ה"ג שביסוד דמל' שנק' העלאת מ"ן זהו מגבו' דאבא דאור דתו' שהוא רוחא דשביק בגווה כו' שנכלל בחי' אש שחורה זו באש לבנה דאור המנורה וכמ"ש להעלות נר תמיד כו'). וז"ש חייך שלך גדול משלהם כנ"ל ולא נחמו בקטרת שהוא המשכת י"ג מדה"ר שאינו עפ"י תו' אור כו'.

כי אמרתך חייתני: תהלים קיט, נ.

רוחא דשביק בגווה: ראה חז"ב צט, ב. ע"ח שער מ"ן ומ"ד דרוש ו, ח.

ובכ"ז יתורץ גם הקושי הנ"ל במה שבכאן א' תחלה בהעלותך כו' אל מול כו' ויעש כן אהרן כו' וסמך ל' וזה מעשה המנורה כו' והלא כבר נצטווה על מעשה המנורה בפרטיות שלה כנ"ל וכאן לא הזכיר כלל פרטיות מעשיה כנ"ל. אך הנה העולה מכל אשר מבואר למעלה שבדרך כלל יש ב' מדרגות, א' דציור אדם א' ד"ם דחובב במדות ומו"ד וכן האברים בצו"ח דנה"ט כו' כאור החכ' דתו' בתושב"כ ושבע"פ ספר וסיפור כנ"ל וכאור דתו' במצות שנק' אבי' וכן בנש"י בצו"ח שלהם כנ"ל דג' קשרי' הן כו', וזהו ענין חיבור הצורה בחומר אורות בכלי' מבחי' אדם דתו"מ כמ"ש וזאת תורת האדם שיש בזה התחלקות והתכללות עצמי' מטעם הנ"ל. וזהו שמדבר בכאן שמזכיר תחלה העלאת נרות המנורה באור ושמן למאור להעלות נר תמיד (אף בלילה בגלות וכענין נר לרגלי דבריך כנ"ל) שהוא חיבור וקשר דצו"ח בבחי' אור דתו"מ בהתכללות דאדם מראש לרגל כא' דוקא שזהו שלימות המכוון בבחי' אדם שהיא ההתכללות עצמי' כציור בעצם א' לבד כנ"ל, וזהו שמיד שא' העלאת הנרות ויעש כן אהרן שוש' דמטרוניתא כו' אל מול כו' העלה את הנרות להיות יחוד האור דתו"מ במאור דעצמות א"ס כנ"ל ע"י בחי' התכללות עצמי' דבחי' מה ואין דח"ע שבשמן ואור כו', אח"כ א' וזה מעשה המנורה שגם בחי' הכלי' עצמן דגוף המנורה עצמה הי' בחי' התכללות עצמי' הנ"ל מצד התחלקות מגבורות דאור אבא שאינו רק ציור ועצם א' פשוט ומשום דאבא יסד ברתא בחסדי' דאור ושמן שנמשך בפתילות ונרות כו' לדבק ולחבר הכל כא' כמצרף לחכ' באותיות הדיבור דתושבע"פ כנ"ל שהוא סופר שכולל ספר וסיפור כו' וכהתכללות האברים החיצונים ברמ"ח מ"ע מזו לזו ובכל א' מהן יש מכולן לפי שנקודה דחכ' א' ד"ם כולל הכל מראש לסוף מבלי שימצא ראש וסוף במצות כו' וד"ל. וז"ש מקשה זהב דקאי בח"ע שבראש שהוא עצם אור א' פשוט ובו עצמו מתחלק בציור אדם בראש ורגל, עד יריכה כו' מקשה היא זהו בחי' ח"ת דתושבע"פ שמקבל מח"ע וכמצות ברמ"ח אברים חיצונים כנ"ל שמתכללים כא' להיותם עצם א' גם בסוף מעשה המצות כנ"ל וכן בדיבור, וז"ש אחת היא כו' כנ"ל. ולכך א' מקשה היא לשון נוק' ומקשה דרישא זהו ח"ע דראש בחי' דכ"ר וח"ע מתקשר בח"ת כנ"ל למהוי א' בא' ממש כנ"ל וד"ל.

אבל מדרגה הב' הנ"ל שהוא למעלה מבחי' אדם דתו"מ והוא כמו העצמות שבאדם שהן בחי' עצמות דיחידה שזהו באמת פי' דאחת היא כלי לאח"פ ממש למעלה מח"ע וח"ת כו' והוא עצם הרצה"ע שבא במצות בפומ"מ שהוא למעלה הרבה מן הכוונות בחכמה בינה (אפי' מטעם כמוס דח"ע שיהי'

בצו"ח דנה"ט: = בצורה וחומר דנפש הטבעית.

אב: כיה בשני הכתי', ואוצ"ל: אברים.

וואת תורת האדם: ראה ס' מאמרי אדהאמיצי' ויקרא ח"א ע' רפח. ח"ב ע' תערה. וש"נ.

דאבא יסד ברתא: וחי' רמח, א. רנו, ב. רנח, א. ח"ז תכ"א (סא, ב).

במשיח כנ"ל), שזהו שמדבר בפ' תרומה שציוה למשה לעשות את המנורה בעצם בכל אופן ציורה מראשה לרגלה כמ"ש שם מקשה תעשה מעצמה כו' יריכה וקנה וגביעי' הירך תחלה דנעוץ תחב"ס ואח"כ קנה דבאו"ח דמעשה הסוף למשפיע לראש (כמעשה המצות עכשיו שאינו רק עשי' דעשי' גם בלא אוי"ר למעשה רק המעשה מצד עצמה כו', דזהו האהבה דשכר מצוה מצוה מצוה עצמה דוקא כנ"ל), ומפרש שם כל הכלים בפרט כמ"ש ככר זהב כו' ועשה כל הכלים האלה ששרשם במקיף דכתר עצמו שלמעלה מאור ושמן דח"ע, וזש"א כאן ג"כ כמראה אשר הראה כו' שהן עצם ושרש הראש של הכלי' במקשה דמנורה למעלה במצות עצם הרצון העליון כן עשה למנורה למטה להיות כלי לאור ושמן דחכ' דתו' כו', שמתעם זה שרש הכלי' למעלה מן האורות, ולכך כלים קדמו לאורות בציווי דמנורה עצמה תחלה ואח"כ ציוה להעלות נרות המנורה, ואמנם אח"ז אורות קדמו לכלי' כמו שבכאן שציוה להעלות אל מול כו' ואח"כ א' וזה מעשה כו' וד"ל (כמ"ש במ"א בענין יצירה דולד אם מן המוח תחלה או מן הלב תחלה דלב הוא החומר לצורה באדם ומוח שבעצמי' שרשו בחומר המוח עצמו שלמעלה מהאור דחכ'). אך מה שהמנורה מגבורות דזהב ועיקר התכללו' עצמי' דמקשה מחסדי' דאבא כי עצמות מן האב כנ"ל שהוא לבן לפי שמנורה זו כמו שהיא לע"ל דוקא שיהי' בחי' הגבו' דאו"ח דמצות ותשובה עצמה ביטול היש לאין למעלה מאוי' דתו' כנר בביטול העצמי' הנ"ל כמ"ש אי"ח ע"ט"ב כו' וממילא גבו' דאימא למעלה מבחי' חסדים דאבא ולכך המנורה מזהב כיתרון מעלת הזהב על הכסף, וראי' ממנורה דזכרי' שא' וגולה על ראשה וז' מוצקות רק בשמן שיוצק מעצמו כלי אור דחכ' כלל כמ"ש במ"א שזהו בזמן הגלות מצד המצות עצמן לבד מטעם הנ"ל וד"ל.

בפ' תרומה . . . מקשה תעשה: כה, לא ואילך.
 דשכר מצוה מצוה עצמה: ראה אבות פ"ד מ"ב. תניא רפליז. פליט (נב, ב). דרמ"צ כ, ב (בהגה"ה). לוח
 היום יום" — כ"ה איר. ובכ"מ.
 כמ"ש במ"א בענין יצירה דולד: ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תתנט ואילך. במדבר ח"ב ע'
 חכב. ושי"ג.
 אי"ח ע"ט"ב: משלי יב, ד.
 כיתרון מעלת הזהב על הכסף: ראה תניא פ"ג ובהנסמן בליקוט פירושים ומ"מ תניא שם (ע' א"ט"ב.
 א"ע"א).
 וגולה על ראשה . . . במ"א שזהו בזמן הגלות: ראה גם לקו"ת בהעלותך לד, ד ואילך (ובהנסמן בהמ"מ
 להמאמר שם).

בעז"ה פ' שלח לך, ויהס כלב

ויהס כלב את העם אל משה ויאמר עלה נעלה וירשנו אותה כו' והאנשים אשר עלו עמו אמרו לא נוכל לעלות כי חזק הוא ממנו כו' עד ויאמרו אל כל עדת בני ישראל הארץ אשר עברנו לתור אותה טובה הארץ מאוד מאוד אם חפץ בנו ה' כו' ארץ זבת חלב ודבש. והנה באמת י"ל בפ' מרגלים מה זה הטעם שמאסו בארץ חמדה הלא לא הכחישו גם הם שהיא ארץ זבת חלב ודבש אפס כי עז העם היושב בארץ וערים בצורות כו' וילידי הענק כו' אי"כ לא מאסו בגופה של א"י, וגם ברוחניות הלא ה' כולם אנשים גדולים כמ"ש כולם אנשים ראשי בני ישראל המה והשיגו במעלת א"י בשרשה למעלה רק שהי' יראי' מאנשי הארץ כי עז העם כו' ולא הי' מאמינים שיוכלו לכובשם ואין זה חטא גדול כ"כ. וגם י"ל בהפלגת השבח דיהושע וכלב שא' טובה הארץ מאוד מאוד כו' שהיא ארץ זבת חלב ודבש גם המרגלים אמרו כן, וגם מהו השבח דזבת חלב ודבש דוקא, ולמה לא סתרו טענות המרגלים במ"ש ארץ אוכלת יושבי' היא וכו' ועל עיקר טענתם כי חזק הוא ממנו כו'.

אך הנה תחילה י"ל במה שמצינו בתורה שכל המצוות רובם ככולם תלוים בא"י דוקא וע"כ אמר ברוב המקומות כ"י תבואו אל הארץ כו' כי באתם אל הארץ ושבתה כו' לפי שבאמת רוב המצוות תלוים בא"י כמו כל המצוות שבסדר זרעים וקדשים וטהרות הכל תלוי' בא"י כמו כל דיני תרומות ומעשרות ופיאה וכלאים וכל דיניהם שבג' סדרים זרעים וכל המצוות דקרבנות שהוא כל סדר קדשים וכל דיני טומאה וטהרה שבמס' טהרות (וגם הרבה מס' מועד כפסחים וחגיגה וכה"ג בס' נשים נזיר וסוטה ובס' נזיקין סנהדרין כו') (וגם במדבר לא הי' עיקר מצוות הקרבנות שהרי הבמות אסורות עכשיו רק במשכן דמשה הי' כמו במקדש דמשכן אקרי מקדש, אבל

ויהס כלב: מיוסד על מאמר זה בטה"מ תקס"ז ע' רכג ואילך (ד"ה ויהס כלב) וע' רכז ואילך (ד"ה ויאמרו אל כל עדת בני"י). ונוסח אחר בלקרי"ת ר"פ שלח (ד"ה שלח ד"ה ויאמרו אל כל עדת בני"י). לכללות המאמר — ראה גם ד"ה לה"ע המרגלים בס' מאמרי אדה"ו עה"ת ח"ב ע' תרכ. ובספרי אה"ת בפ' שלח (נסמנו בהמ"מ ללקרי"ת פ' שלח שם, הוצאת התשד"מ). ובשיחת י"ב סיון התשד"מ (שם כיאור על ד"ה ויאמרו אל כל עדת בני"י שכלקרי"ת, ונדפסה השיחה בס' התועדויות כ"ק אדמו"ר שליט"א משנת ה'תשד"מ ח"ג ע' 1974 ואילך). ד"ה ויהס כלב שי"פ שלח תשכ"ו. וראה בהנסמן עוד להלן בהוספות בהמילואים להמ"מ.

ע"ד מקורות הכתב"יד ותאריך המאמר — ראה בהנסמן להלן בהוספות בהמילואים להמ"מ. ויהס כלב . . . ארץ זבת חלב ודבש: שלח יג, ל. יד, ח. כולם אנשים ראשי בני"י המה: שלח יג, ג. שכל המצוות רובם . . . בא"י דוקא: ראה בהנסמן להלן בהוספות בהמילואים להמ"מ. כי תבואו: בכת"י ב: כי תבואו אל הארץ דוקא והי' כי יביאך כו' ובאתה [אוצ"ל: כי תבואו] אל הארץ ושבתה כו' [בא יב, כה. ועוד. שם יג, ה. ועוד. בהר כה ב]. הכמות אסורות עכשיו: זבחים ק"ב, ב. ובכ"מ. דמשכן אקרי מקדש: עירובין ב, א.

העיקר דמצוות הקרבנות ה' בא"י. והנה י"ל תחילה ענין המאמר בזוהר בכמה דוכתי דכד אתכפיא סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין, וזהו פלא לכאורה הלא כח יניקת הס"א שהן היכלות דק"נ אינו רק מחיצוני' ואחוריים דשם אלקי' שנק' תמצית ופסולת כו' א"כ איך באתכפיא סט"א יהי הפלגת העילוי דיקרא כו' ובכולהו עלמין כו'.

ב) אך הנה י"ל מתחילה ביאור ענין מ"ש בכתבי האריו"ל עמ"ש כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי הוי' יחי' האדם דמוצא פי הוי' זה היינו בחי' האור וחיות אלקי' שבמאכל דלחם וכה"ג בכל צמח הארץ ממאמר תדשא הארץ וכן בחלקי החי, וזהו כי לא על גופו של הלחם הגשמי לבד יחי' האדם כי על כל מוצא פי הוי' שבלחם כו'. והקושיא ידוע דהלא בנפש האדם יש בו מאמר דנעשה אדם שהוא גבוה מן המאמר דתדשא הארץ וכה"ג ואיך יחי' האדם ממוצא פי הוי' בהמאמר דלחם שנמוך ממנו במדריגה ולמה יצטרך האדם לקבל שפע חיותו מן הצומח ואיך אפשר שיהי' יתרון מעלה במאמר דתדשא הארץ על מאמר דנעשה אדם עד שיחי' האדם ממנו כו'. אך הענין ידוע שבאמת אעפ"י שבסדר דצח"מ בחי' המדבר דאדם גבוה מדצ"ח וכולל כולם כו' אבל בשרשם למעלה הרי בחי' דצ"ח גבוה מנפש האדם (וע"כ גם ביו"ד מאמרות קדמו דצ"ח לאדם שנברא ביום ה' כמ"ש אהור וקדם צרתני אהור למע"ב דאפי' יתוש קדמך כו'), ולמעלה היינו ענין בחי' התוהו שקדם לבחי' התיקון דאדם וכמ"ש ואלה המלכים כו' שהוא בחי' שם ב"ן שלפני מלוך כו' שם מ"ה דאדם (ולכך קדמו בהמות וחיות ביו"ד מאמרות לאדם וצומח דתדשא הארץ קדם לתוצא הארץ נפש חי' כו'), רק מצד שבה"כ דז' מלכים דתוהו שירדו למטה מטה מאוד עד שנתערבו בטו"ר דק"נ ע"כ בחי' דצ"ח בא למטה בהגשמה יותר בתערובות טו"ר וצריכים לבא לבחי' הבירור והתיקון ע"י שם מ"ה דאדם דוקא שמעלה אותם כו' וכולם כלולים בו (ורא"י) ממש ויקרא האדם שמות לכל הבהמות וחיות כו'), כי שורש האדם הוא מבחי' התיקון כידוע בענין אדם כי יקריב מן הבהמה כו' דמ"ה דאדם מברר לב"ן בחי' בהמה כו', אבל מצד שרש הראשון דדצ"ח כו' כמו שהי' בבחי' התוהו קודם שנפל רפ"ח ניצוצין כו' הרי הם גבוהים מבחי' אדם כמו בחי' התוהו שקדמה לבחי' התיקון. וזהו הטעם שיש

בזוהר בכמה דוכתי דכד אתכפיא סט"א: זח"א פח, א. קסד, א. רלה, א. רמד, א.
 בכתבי האריו"ל . . . כי לא על הלחם: עקב ת, ג. ראה לקו"ת להאריו"ל פ' עקב. פע"ח שכ"ז פ"א. ס'
 הליקוטין להאריו"ל בתחלתו. של"ה עד, א (ועוד). תו"א ט, ד. סה, ד. לקו"ת צו יג, ב. מטות פא, ב. עקב יד, א
 ואילך. סידור קו, ב"ג. ובכ"מ.
 אהור וקדם . . . למע"ב . . . יתוש קדמך: תהלים קלט, ה. וראה ב"ר פ"ה, א. ויק"ר פי"ד, א. סנהדרין לת, א.
 ואלה המלכים: וישלח לו, לא.
 ויקרא האדם שמות: ע"פ בראשית ב, כ.
 כידוע בענין אדם כי יקריב מן הבהמה: ויקרא א, ב. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' ב ואילך. ע'
 יח ואילך. ס' מאמרי אדה"צ עה"ת ח"ב ע' תקי. סה"מ תקס"ז ע' פט.

ביכולת כח מוצא פי הוי' שבמאכל להחיות לנפש האדם (אעפ"י שיש בו מאמר דנעשה דאדם כו') עד שמוסיף בו כח ועוז גם בשכל ומדות וכמאמר ר"ג עד דלא אכילנא בשרא דתורא כו' וכן א' חמרא וריחא פקחין וכמ"ש ולחם לבב אנוש יסעד כו' (וכמו"כ למעלה בקרבן הבהמה שנעשה ע"ג המזבח לריח ניחוח לשם הוי' דאדם העליון והוא בחי' התיקון כו' וכמ"ש במ"א וד"ל).

ג) ובזה יובן ג"כ בענין ירידת הנשמה בגוף החומרי בעוה"ז החומרי שירידה זו צורך עלי' נשמה היא כדי שתעלה הנשמה במעלה ומדריגה עליונה הרבה יותר ע"י נפש הבהמ' מכמו שהיתה במקור חוצבה למעלה (כמו גם בנשמת משה ע"י התלבשותה בגופו נתעלה נשמתו בעילוי גדול יותר ממקור חוצבה בפנימ' אבא דאצי' וכה"ג נשמות אבות כו'). וזהו פלא גדול לכאורה. אך הענין ע"ד הנ"ל בטעם שהצומח יחי' את האדם, ולפי ששורש הנשמות הוא מבחי' התיקון דשם מ"ה דאדם דאצי' ושורש נה"ב הוא מבחי' התוהו שקדם לבחי' התיקון רק שנפל למטה ביותר מחמת שבה"כ וע"כ מצד שורש נה"ב בבחי' התוהו יש ביכולתה להעלות לנשמת האדם למעלה בשרשה בחי' התיקון דשם מ"ה, אעפ"י שלמטה הנשמה מברר ומתקן לנה"ב כנ"ל וד"ל. אך הנה כ"ז הוא בתנאי דוקא כאשר יתהפך חשוכא לנהורא דוקא דהיינו שבחי' הרע דנה"ב שבחלל השמאלי שכלב בחום הרע הטבעי הוא עצמו יהופך לטוב כמו בתשובה אמית' בלב נשבר ונדכה באמת ובהתפעלות אלקי בלב בשר כמו לבי ובשרי כו' אזי יהי' מזה תוספת אור רב בנשמה האלקי' ותגיע ותעלה למעלה ממקור חוצבה הרבה כנ"ל מצד יתרון אור שבא מן החושך [יהופך] לאור יעשה תוס' אור רב באור הנשמה מטעם הנ"ל ששרש הנה"ב מבחי' חושך] דבחי' התוהו שקדם לאור דתיקון שמשם שורש הנשמות כנ"ל וד"ל.

ויובן זה ע"מ הידוע בענין הזריעה בארץ שכאשר נרקב החיטה הזרועה בארץ ונפסדת וכלה גשמיותה בעפר הארץ שנכללת בכח הצומח שבארץ (בבחי' העלאה מיש לאיז) מעוררת לכח הצומח שבארץ להצמיח חטים רבות בתוספת מרובה על עיקר הזריעה בכפליים כפליים כידוע, וזהו דוקא כשהעפר תיחוח ורק. ע"י חרישה שמרפא ארעא כו', וע"כ עיקר הסיבה לרוב הצמיחה בא מן העפר דוקא כמ"ש הכל הי' מן העפר.

עד דלא אכילנא . . חמרא וריחא . . ולחם לבב אנוש: ראה כ"ק עב, א. יומא עו, ב. תהלים קד, טו.
 לבי ובשרי: תהלים פד, ג.
 יהופך . . מבחי' חושך: ניתוסף מכת"י ב.
 ורק: בכת"י כ ליתא.
 הכל הי' מן העפר: קהלת ג, כ.

(ד) וכך יובן בבחי' אור הזרוע לצ"ע שמשם מקור כל הנשמות שבאים ויורדין למטה להתלבש בחומר גופני שהוא כמו עפר הארץ כמ"ש כי עפר אתה ואל עפר תשוב דאדם יסודו מעפר כו' וכאשר אור הנשמה בגוף יכסה עלי' עפר החומרי דגסות הגוף ותרקב ותפסד הוא בחי' מרירות של הנשמה ע"י מחשוך* תאוות גופני יתמרמר ביותר על ריחוקו מהוי' אחד כו', ואמנם זהו ע"י בחי' לב נשבר דגוף דוקא שזהו כמו בעפר תיחוח ורק כך הלב החומרי רך ונכנע ונשבר לחלקים בתשובה שלימה אז דוקא מפני שנהפך בזה הרע שבנה"ב ועולה בהעלאה לכת הצומח שבארץ להוסיף צמיחות אור רב בכפלי כפליים בנשמות אלקי' מה שאין הנשמה מצד עצמה יכולה להגיע לשם, והוא מצד שורש העפר דבחי' נוגה בחי' התוהו דישת חושך סתרו הנ"ל שלמעלה הרבה מבחי' האור דבחי' התיקון דאדם וכמ"ש כיתרון אור מן החושך וכו' וד"ל (וכמו שכל אדם רואה בחוש שכל שלכו הטבעי נשבר ונכנע ביותר יותר יאיר אור נשמתו בדביקות ותענוג אלקי' לפ"ע א' ממש, וראי' לזה ממ"ש גופא דלא סליק בי' נהורא דנשמתא מבטשין לי' וסליק בי' נהורא דנשמתא הרי ע"י הביטוש הגוף דוקא יאיר אור הנשמה בתוס' אור רב, וזהו כל עיקר טעם ביטוש לגוף בבני חי' ומזונא רק להעלות אור הנשמה האלקי' כו', ומה שיש בכח הגוף ע"י הביטוש שמבטשין לי' להוסיף אור רב ויקר בנשמה הוא מטעם הנ"ל וד"ל. וזהו כל ענין התשובה בכע"ת שגדולים מצ"ג במצוות לפי שהמצוות נק' זריעה בארץ ותוספת צמיחה לעשות פרי למעלה בתוספת אור גדול ורב יותר מכמו שהן למעלה הוא ע"י התשובה בלב נשבר דוקא, וע"כ אמרו דיפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב תשובה ומע"ט דוקא ובעוה"ז דוקא מכל חיי העוה"ב שהוא ע"י המצוות לבד כו' מטעם הנ"ל (וע"כ אמרו דמשה לא זכה לתשובה רק קודם מותו ומשיח יעשה לצדיקים גמורים בע"ת כו' וד"ל).

(ה) ובכ"ז יובן כללות ענין המאמר הנ"ל דכד אתכפיא סט"א אתסלק יקרא דקודב"ה, ואעפ"י ששורש הסט"א רק מבחי' חיצונית ופסולת מאחוריים דשם אלקי' כו' אך זהו מצד נפילת רפ"ח ניצוצין דתוהו בשבה"כ כנ"ל בו' מלכים קדמאין דתוהו עד שנפלו כ"כ למטה להיות בבחי' חושך ורע גמור, אבל כד אתכפיא סט"א ע"י התשובה בהכנעת הלב נשבר ונדכא

כי עפר אתה ואל עפר תשוב דאדם יסודו מעפר: בראשית ג, יט. נוסח פיוט כי כשמך (אחר ונתנה תוקף) במוסף דר"ה ויהיכ"פ.

מחשוך: בכתי"ב: חושך.

כיתרון האור מן החושך: ע"פ קהלת ב, יג. וראה סי' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"א ע' קסט. וש"ג.

גופא דלא סליק בי' נהורא דנשמתא: זחי"ג קסח, א.

בבע"ת שגדולים מצ"ג במצוות: ראה ברכות לד, ב. וראה לקו"ש ח"ד ע' 361.

דיפה שעה בתשובה ומע"ט: אבות פ"ד מ"ז.

דמשה . . . לתשובה רק קודם מותו: ראה להלן בהוספות בהמילואים להמ"מ.

ומשיח יעשה לצ"ג בע"ת: ראה זחי"ג קנג, ב. סי' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"ב ע' תקע. וש"ג.

באמת הרי עי"ז שיהופך ויכנע הרע ליכלל בקדושה אסתלק יקרא דקודב"ה בכולהו עלמין פי' נעשה מזה עילוי ואור גדול בכל העולמות דאבי"ע מטעם הנ"ל ביתרון אור מן החושך דוקא כשנהפך לאור, וראי' מן עוה"ב שאיננו אלא עי" התשובה כנ"ל והוא מ"ש בזהר דמאן דלא מהפך חשוכא לנהורא בהאי עלמא לית לי' חולקא בהוא עלמא מטעם כל הנ"ל וד"ל.

ו) א"ך הנה עדין י"ל בענין המאמר דכד אתכפיא סט"א אסתלק יקרא דקודב"ה דפי' יקרא זהו בחי' כבוד תפארתו וגדולה יותר כמו למי יחפוץ לעשות יקר כו' וכמו אדם ביקר כו' וכמ"ש את יקר תפארת גדולתו וכה"ג, מהו בחי' היקר הזה שנעשה עי' דאתכפיא סט"א דוקא (וכמ"ש במ"א עמ"ש יתרו דוקא עתה ידעתי כי גדול הוי' כו' מזה נעשה יקר ותפארת דמ"ת כו'). ועוד י"ל מ"ש בכולהו עלמין דוקא מה שייך ליקרא זה בעלמין דוקא. והנה תחילה י"ל ביאור ענין עלמין מהו, להיות ידוע המאמר דאנת אפיקת י' תיקונין וקרית לון י"ס לאנהגא בהון עלמין סתימין ועלמין דאתגלי', פי' עלמי' לשון העולם כמו העולם נתן בלבם כי עולם לשון העולם להיות שעולם כולל ו"ק מעלה ומטה וד' סטרין שאדם מוקף בתוכו ונעלם בו מפני שמגבילו מכל צד מלמעלה ולמטה וד' סטרין כו' (שהוא גדר וגבול דמעלה ומטה וד' סטרין שנק' מקום כמו הנה מקום אתי כו' ואו' כרוך המקום כו' וזהו ג"כ פי' עולם דעולם ומקום הכל ענין אחד שהוא גדר וגבול דוקא וכו').

והנה מה שנק' בזהר בשם עלמין הוא שנק' ג"כ בשם היכלות [כמו ז' היכלות] בפ' פקודי היכל הזכות היכל החדס היכל הגבורה וכה"ג (וכמו' בהיכל דאוי"א בהיכל ק"ק כו') כי ההיכל דומה לעולם שהוא גדר וגבול דוקא מעלה ומטה מזרח ומערב צפון ודרום והאדם מוסתר בהיכל ומוגבל בו מכל צד מלמעלה ומלמטה ומצדדי' כו'.

ז) וביאור ענין ההיכלות עליונים היכל החדס היכל הגבורה היינו כמו היכל הגשמי שיושבים בו בנ"א רבים כאוי"א יש לו מקום בפ"ע

בזהר דמאן דלא מהפך חשוכא . . . לית לי' חולקא בהוא עלמא: ראה זח"א ד, א: מאן מנכון די חשוכא מהפכו לנהורא וטעמין מרירא למיתקא עד לא ייתון הכא מאן מנכון כו' לית לי' חולקא הכא. למי יחפוץ . . . אדם ביקר . . . את יקר תפארת: אסתר ו, ו. תהלים מט, יג. אסתר א, ד. במ"א . . . יתרו . . . עתה ידעתי: [בכת"י ב: וכמ"ש במאמר יתרו דוקא עתה ידעתי]. ראה זח"ב סו, ב. סח, א. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת עי' שא ואילך.
המאמר דאנת אפיקת י' תיקונין: תי"ז בהקדמה (ד"ה פתח אליהו).
העולם נתן בלבם . . . לשון העולם: קהלת ג, יא. וראה קה"ר עה"פ. לקו"ת במדבר ה, ג (ריש סי"ב). ועוד.
הנה מקום אתי: תשא לג, כא.
היכלות בפ' פקודי: זח"ב רמד, ב ואילך.
(וכמו . . . בהיכל ק"ק כו'): בכת"י ב: וכן היכלות דאוי"א בהיכל ק"ק.

וההיכל מקיפם מכל צד כו', כך הוא בבחי' היכלות העליונים כמו בג"ע העליון וג"ע התחתון שבהן יושבין נשמות רבות והן נהנין מזיו השכינה שמאיר בהיכל זה לכאור"א לפי מדריגתו וכמו"כ יש היכל דמלאכים רבים וכו' וההיכל הוא בחי' המקיף אותם מכל צד מלמעלה ומצדדים, כמו היכל החסד שהוא היכל האהבה הרי יש נשמות ומלאכים רבים בריבוי התחלקות מדריגות במדת התפעלות האהבה והוא בחי' החסד כמו מחנה מיכאל שנחלקי' לאלפים ורבבות וכן בנשמות שמקבלי' מבחי' חסד יש לאלפים ורבבות כאור"א לפי מדריגתו כו' ובחי' ההיכל דחסד הוא בחי' הכולל בעצמו כל פרטי התחלקות המדריגות דבחי' החסד שמקבלם בתוכו ומקיפם מכל צד כו', וכמו"כ היכל הגבורה שיש בו מלאכים ונשמות רבות לאלפים שמקבלים כאור"א לפי מדריגתו מבחי' היראה ופחד אלקי והיכל זה דבחי' הגבורה הוא הכולל בעצמו כל פרטי התחלקות המדריגות דמחנה גביראל וכה"ג. וזהו כללות ענין ההיכלות עליונים שיש היכל החסד שמקבלים ועומדים שם מלאכים ונשמות דבחי' חסד והיכל הגבורה שמקבלים ועומדים שם מלאכים ונשמות דבחי' הגבורה כו'. אך ביאור ענין ההיכל עצמו הרי הוא כמו היכל ובית גשמי שהוא כולל כל פרטיות שבתוכו והוא מקיף וסובב בהשוואה אחת לכולם יחד כעגול הסובב (רק שההיכל ובית הוא מרובע להיות שיתחלק בחי' המקיף מלמעלה בפ"ע ומכל צד בפ"ע כו'), וכך הוא בחי' היכל העליון שמקיף וסובב לכללות לכל פרטי המדריגות דמלאכי' ונשמות שישכנו בתוכו כנ"ל והוא המאיר לכאור"א בפרט ליושבים בתוכו, והטעם הוא כידוע שכל מדה וספי' נחלקי' ליו"ד ויו"ד לי' כמו ספי' החסד נחלק לכתר חו"ב וחג"ת ונהי"ם וכ"א מתחלק ליו"ד כמו חסד שבגבורה גבורה שבחסד כו' וכן בחכ' שבחסד כו' וכל פרטי פרטיהם עד ריבוי רבבות מדריגות שהוא כמו כל מחנה מיכאל כו' והיכל זה דבחי' החסד הוא בחי' המקיף וסובב לכל התחלקות דחסדי' וכוללים יחד בתוכו וכמו"כ ענין היכל הגבורה מקיף וסובב כל פרטי המדריגה דגבורה וכוללם בתוכו כנ"ל וד"ל.

(ח) אך עדיין י"ל בזה ב' דברים, האחד הוא אם המשל הוא כבית והיכל הגשמי ממש הרי ההיכל הוא גשמי בערך לגבי היושבים בתוכו שהן נשמו' ומלאכי' שלמעלה ולמטה הן בני"א כו' ואיך יתכן לומר שבחי' ההיכל יהי' מקור כוללם יחד כנ"ל, והב' למה נק' ההיכל בבחי' העלם והסתר כמו ענין עולם שהוא בבחי' העלם כנ"ל ועולם והיכל הכל א' אם ממנו מקבלים כל פרטי המדריגו' דנשמו' ומלאכים והוא הכוללם יחד כנ"ל. אך הנה הענין הוא דבאמת פ"י עולם הוא מלשון העלם והסתר כמו היכל ובית גשמי' שמעלים ומסתיר על האדם היושב בתוכו מלמעלה ומכל צד וכו' וכמ"ש דוד אחת שאלתי כו' שבתי בבית ה' כו' כל ימי חיי לחזות בנועם ה' ולבקר

דחסד: בכת"ב: די' ספי' דחסד.
אחת שאלתי: תהלים כו, ד.

בהיכלו כו', כך בחי' היכלות העליונים הן בעצמן ומהותן בחי' מסתירים ומעלימים על כל פרטי המדריגו' עליונו' שנמצאים בתוכו מגדול ועד קטן בשוה כו' (וזהו שנק' בחי' מקיף וסובב עליהם ועכ"ז הרי הן מקבלים ממנו כאו"א בפרט).

ולהבין ביאור הענין הנה ידוע בחי' עצמיו' או"ס ב"ה הוא בחי' אור פשוט בתכלית בלתי מוגבל כלל גם במדותיו דאיהו וחייהו חד ממש כו' או"כ גם בבחי' מלי' דאצי' שמשפיע אור האלקי לנבראים כמלאכים ונשמות דבריאה שהן בע"ג מאין ליש שאין להם ערך לבחי' או"ס דמלי' ית' שנק' זיו השכינה כידוע הרי ודאי או"א שיוכלו הנשמות ומלאכים בע"ג לקבל ההארה ושפע אור האלקי הכבוע"ג אם לא שהי' נמשך תחילה בבחי' היכל שהוא כמו היכל הגשמי למטה שיעלים בעצמו ויסתיר אור אלקי הכבוע"ג כו' (וכמ"ש במ"א בענין חשמ"ל העליון כו' שנק' לבוש הסתר והיכלות הוא בחי' מקיף עליון יותר כמו ה' צילך להיותם באים משירי או"מ כמשי"ת שם) ואז יוכלו הנשמות ומלאכים היושבים בתוכו לקבל זיו השכינה המאיר שם דרך ההיכל ההוא ולא יתבטלו ממציאיותם (כמו ועל ראשי החיות רקיע כעין הקרח הנורא כמ"ש במ"א) שאם הי' מקבלים מבלתי אמצעו' ההיכל ההוא יתבטלו ממציאיותם לגמרי מכל וכל כו', וע"כ בכל עולם מד' עולמות דאבי"ע יש בחי' היכלות שבהן וע"י יוסתר ויתעלם אור עצמו' אלקות שיוגבל בבחי' ויק מעלה ומטה וד' סטרין כו' שיהי' ביכולת המקבל לקבל אור ושפע בבחי' היכל ההוא כאו"א בפרט וד"ל.

ט) ועד"ז יש בחי' היכלות בפרטיות ככל עולם ועולם מד' עולמות דאבי"ע, וכידוע דבכל עולם יש ג' מדריגות אור וכלי ולבוש ובחי' או"כ הוא המשכת גילוי אלקות אשר בא ככאו"א לפי מדריגתו בהשגתו והכלי הוא מעין האור כחומר לצורה (שמהתעבות האור נעשה כלי כידוע) וגם שהכלי

דאיהו וחייהו חד: ת"ז בהקדמה (ג, ב).

וכמ"ש במ"א בענין חשמ"ל העליון: ראה תו"א לך לך יב, ג ואילך. סידור קמו, א ואילך. סה"מ תקס"ב ח"א ס"ע רנג. ובכ"מ.

הסתר: בכתי"ב: הכתר.

ה' צילך: תהלים קכ"א, ה.

להיותם באים משירי או"מ: [בהכת"י: להיותו באים. ובכתי"ב: שהוא משירי או"מ]. ראה ג"כ (בשם הע"ח). בלקרית ואתחננו י, ד. סה"מ תקס"ג ע' רסב. סה"מ תקס"ח ע' תצא. אוה"ת נ"ך ס"ע תצו. אוה"ת שה"ש (כרך ג) ע' תתקעט.

ועל ראשי החיות רקיע... כמ"ש במ"א: ע"פ יחזקאל א, כב. וראה ע"פ זה: לקרית שמע"צ פז, ב. סה"מ תקס"ה ח"א ס"ע תנב ואילך. ס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"א ע' קנט ואילך. ח"ב ע' תסט ואילך. שם במדבר ח"ב ע' שסו. ובכ"מ.

שמהתעבות האור נעשה כלי כידוע: ראה ע"ח שער עקודים (ש"ז) פי"ג ואילך. שער סדר אבי"ע (שמי"ז) פ"א. סה"מ אתהלך לאזניא ע' רכג. שער היחוד לאדהאמ"צ פכ"ח. סה"מ תרס"א ע' קעו ואילך. ובכ"מ.

מסבב האור ושרשו מבחי' מקיף אבל מבחי' מקיף הפרטי כו' והוא מקיף דלבוש כענין שיש לכל נשמה לבוש ומקיף ונק' חופה ואין אחד רואה בחופתו של חבירו וכמו כבוד ה' יאספך (והוא חשמ"ל העליון כנ"ל), אבל בחי' ההיכל שהוא הדירה הוא למעלה מבחי' מקיף דלבוש שהרי נק' דירה שהוא המקום שמקיפו מבחוץ מלמעלה על ראשו ולכל צד שנק' מקומו של אדם שהם ד' אמות כו' שזהו מבחי' מקיף למקיף ונעשה משויורי או"מ ע"כ הוא בא בחיצוני' יותר ובקיום נצחי יותר, וכמ"ש במ"א בענין היכל דבהמ"ק דאבנים ועפר דשלמה שהי' גבוה ממשכן דיריעות דמשה, וכמ"ש בסידור בענין ג' מדריגות דמזון ולבוש ובית דבחי' בית הוא מקיף למקיף וע"כ בא בחיצוני' יותר להסתיר ולהעלים למה שבתוכו כו' וכהיכל ק"ק שבו מוסתר אור כח"ב דארון ולוחות כו' וכן ענין אורייתא היכלא עילאה דקודב"ה כד"א של הלכה עכשיו, ועד"ז יש היכלות למדות עליונות כמו היכל החסד היכל הגבורה כנ"ל והן בכל עולם לפי מדריגתו, וגם באצ"י ולפני האצ"י יש או"כ ולבושי' והיכלות ונק' היכלות ואדרי' עילאי' ויש בתי גוואי ובתי בראי בחי' היכלות הפנימי' והיכלות החיצוני', וכן בעולם הבריאה ויצ"י ועשי' בגי'ע העליון ותחתון כו' עד בחי' היכלות התחתונים ביותר דטוף העשי' בבחי' מל' דמל' דעשי' בגי'ע הארץ כו' לפי שגם בחי' היכלות באים בהשתלשלות רבות מאוד מעילה. לעילה בגי' עולמות דבי"ע עד הגלגלים שהן בחי' עיגולים שהן אחרונים ביותר ומקבלים מבחי' היכלות דמל' דמל' דעשי' החיצונים ביותר והוא מן חיצוני' האופנים כידוע וע"כ הם באים למטה בבחי' הסתר והעלם ביותר עד שאוה"ע עובדי' לכוכבים ומזלות מצד בחי' ההסתר והעלם ביותר. והנה עד"ז יש בחי' עולם שהוא ג"כ בבחי' ההיכל בגדר דו"ק מעלה ומטה כולל כל מה שבתוכו כו' עד שיש בחי' עולם לכל או"א בפרט כמארז"ל שעתידי הקדב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות שנאמר להנחיל אוהבי יש כנגד ב' מקיפים דחו"ב שכוללם יחד והוא קנה חכ' קנה בינה וב' פעמים קנה עולה ש"י שמזה נעשה בחי' עולם בפרט עד שנק' ש"י עולמות ונק' יש מצד גילוי אור המקיף העליון הזה שהי' בבחי' ההסתר וההעלם וכן מ"ש בנשמות הצדיקי' לע"ל היכל ה' המה ממש כו' וד"ל.

ואין אחד רואה בחופתו של חבירו: ראה ב"ב עה, סע"א. ובכ"מ.

כבוד ה' יאספך: ישע"י נח, ה.

במ"א בענין היכל דבהמ"ק דאבנים ועפר: ראה תר"א ותרו"ח ר"פ ויגש. ובכ"מ.

בסידור בענין ג' מדריגות דמזון ולבוש ובית: יט, ד ואילך.

אורייתא היכלא עילאה דקוב"ה: זח"ב ר, א.

ויש בתי גוואי ובתי בראי: חגיגה ה, ב. [ובהנשמך בס' שערי זהר לשם].

מעילה לעילה: בכת"י ב: מעילה לעלול.

שעתידי הקב"ה . . ש"י עולמות . . להנחיל אוהבי יש: משלי ת, כא. סוף עוקצין. סנהדרין ק, א.

קנה חכמה קנה בינה . . ש"י משלי ד, ה. ראה שעה"פ להאריז"ל עה"פ. פעה שער תפילות ר"ה פ"ג.

שער יוהכ"פ ספ"ה. לקו"ת ויקרא י, א. ביאוה"ז לו, ב. שע"ת ח"א יב, א. ובכ"מ.

היכל ה' המה: ירמ" ז, ד.

י"ד) ובכלל זה יתורץ ב' דברים הנ"ל איך היכל שהוא גשמי בערך היושבים בו יהי' מקור הכוללם יחד כו' לפי ששרשו בבחי' מקיף היותר עליון ע"כ בא בבחי' חיצונית ביותר כנ"ל, והוא ענין הב' מה שהיכל בא להעלים ולהסתיר על המקבלים בתוכו מפני שמתעלם בו אור המקיף כו', וע"כ יכולים לקבל היושבים מאור העובר דרך היכל כנ"ל (וכמו כי אתה ה' מחסי עליון שמת מעונך כו' וכן אמר אחת שאלתי שבתי בבית ה' לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו ששם דוקא יתגלה כל בחי' המקיפים דנרנחי' כמו לחזות בנועם ה' כו' וד"ל) (שהרי לע"ל יתגלה ויתעלה בחי' ההסתר וההעלם שבהיכל עד שיקראו הנשמות היכל ה' ממש שזהו למעלה הרבה ממדריגות הנשמות דעכשיו שנק' אור ונר הוי' שהוא רק הארה אלקי' מצומצמת שמאיר בבחי' או"כ לבד אבל כאשר נקראים היכל הוי' המה הרי זה כמו היכל ק"ק שבו שורה כל עצמות או"ס ב"ה כמו בד"א של הלכה שנק' מקומו והיכלו של הקדב"ה שנתפס בו ממש כו', וכדוגמא שהי' גילוי או"ס בהיכל ק"ק דאעפ"י שבצממותו אינו בגדר וגבול דו"ק והיכל ובית כמ"ש איזה בית אשר תבנו לי כו' כי או"ס למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית וכן במדות דד' סטרין הן בבחי' או"ס וכמ"ש הנה מקום אתי וכמ"ש לך הוי' הגדולה והגבורה וע"כ אין העולם מקומו מאחר שהעולם הוא בגדר דו"ק מעלה ומטה וד' סטרין, ועכ"ז הוא נתפס בהיכל ק"ק וכן בד"א של הלכה עכשיו עד שנק' מקומו והיכלו ממש לפי שכל יכול הוא ית' ויוכל להתצמצם עצמות אורו להתפס בגדר דו"ק, והוא שיהי' הנשמות בבחי' היכל ה' ממש שיהי' נתפס בהם ויהי' המה בבחי' היכל שהוא בבחי' מקיף העליון ביותר על היושבים בתוכו, כמו ענין נתאוה הקדב"ה להיות לו דירה בתחתונים כו', וזהו ע"י בחי' הבירורים דרפ"ח כו' לאחר שלימות הבירורים דוקא יהי' בבחי' גילוי העולם וההסתר שבהיכל דעכשיו דכל העולמות עד שיהי' נקראים היכל ה' ממש לקבל כל בחי' מרחב דעצמות או"ס בתוכם שאינו נגבל במקום והיכל ובית כלל כמ"ש איזה בית אשר תבנו לי כו' וד"ל).

יא) ובכ"ז יובן פי' עלמין בכלל כמ"ש לאנהגא בהון עלמין סתימין ועלמין דאתגליין דע"ס דאצי' הם אורות וכלים דעצמות המאציל ולפי שא"א שיבא האור במקבלים כ"א להיות בבחי' עלמי' והן בחי' היכלות שכוללים בתוכו כל פרטי המדריגות כנ"ל, וז"ש לאנהגא בהון עלמין סתימין דאותיות המח' ועלמי' דאתגליין דבחי' אותיות הדיבור כמו היכלות הגשמי'

כי אתה ה' מחסי . . . אחת שאלתי: תהלים צא, ט. כו, ד.

איזה בית אשר תבנו לי: ישעי' סו, א.

או"ס למעלה עד אין קץ: ראה להלן ע' א"ג, ובהנסמן לשם.

הנה מקום אתי . . . לך ה' הגדולה: תשא לג, כא. דה"א כט, יא.

אין העולם מקומו: ב"ר פס"ח, ט.

נתאוה הקדב"ה להיות לו דירה בתחתונים: תנחומא נשא טו. וראה תניא רפ"ז. ובכ"מ.

שנבנין מאבנים כך האותיות נק' אבנים כידוע וא"כ נק' עלמין מלשון העלם מפני שמעלימין ומסתירין על כל פרטי המדריגות שמקבלים מהם וכוללים את כולם בהשוואה אחת כנ"ל וד"ל.

(יב) ובכ"ז יובן המאמר דלעיל דכד אתכפיא סט"א אסתלק יקרא דקודב"ה בכולהו עלמין דוקא, דהנה מבואר למעלה בענין בחי' עלמין והיכלות כו' דהעולמות וההיכלות הן בעצמם ומהותם בחי' מעלימים ומסתירים לעצמות אוא"ס כדי שיוכלו המקבלים לקבל כאו"א כפי צמצום מדריגתו כו', אך לפעמי' יבא האור דעצמות א"ס ב"ה בבחי' גילוי אור ממש ביותר מכפי המדה והצמצום בכל העולמות המסתירי' והיינו לפי שאז אין העולמות וההיכלות מסתירים ומעלימים כלל וכלל אלא אדרבה הם עצמן נעשים בחי' כלי לקבל האור דעצמות א"ס בבחי' גילוי דוקא ולא יעלימו האור כלל (כנ"ל בענין היכל ה' המה וכמו בהיכל ק"ק וכו' אמות של הלכה עכשיו). וזהו ענין דאסתלק יקרא דקודב"ה בכולהו עלמין דוקא פי' יקרא הוא פי' אור יקר תפארת גדולתו העצמי' דעצמות אסבי"ה שנתעלה בעילוי גדול ביתר הרבה מכפי המדה הראשונה שהי' בבחי' העלם והסתר בכולהו עלמין והיכלות כנ"ל מפני שלא יעלימו ויסתירו כלל אדרבה ע"י ובתוכם מסתלק יקרא כו' לפי שישכון כל עצמותו ית' בהם (ונק' היכל ה' ממש כו'), וזהו שא' בכולהו עלמין דוקא מריש כל המדריגות גם בעלמין סתימין וגם בעלמין והיכלות היותר עליונים שלפני האצילות הרבה כו', והן כמו הנק' ת' עלמי' דכסופין דנהרי' לצדיקייא לע"ל וכענין ש"י עולמות הנ"ל, פי' עלמין דכסופין שהן מבחי' עולם התענוג הנ"ל הפשוט שבעצמות אסבי"ה ממש יאיר האור בבחי' גילוי ולא בבחי' העלם והסתר דעכשיו (והוא בחי' עד"ן סתימאה דעוה"ב שעייז לא ראתה רק לעוה"ב שזהו שאמר להנחיל אוהבי יש ממש כנ"ל).

(יג) אך כ"ז דאסתלק יקרא דקודב"ה בכולהו עלמין אין זה רק מחמת דאתכפיא סט"א למטה מטה דוקא שהוא בחי' הביירוים דרפ"ח ניצוצין דבחי' התוהו כנ"ל, והיינו ע"י ענין סו"מ ומואס ברע דל"ת לאכפיא לסט"א ולא הפכא חשוכא לנהורא כו' כנ"ל, ודוקא גם בוע"ט במעשה המצוות בדברים גשמי' דקליפת נוגה דעשי' דוקא, כי הנה ע"י בחי' ביטול וביעור הרע דעשי' ע"י אתכפיא סט"א למטה עייז מה שהי' בכל עולם והיכל בחי' הסתר והעלם לא יסתירו ויעלי' כלל אדרבה יהפכו הן עצמן להיות כלים

האותיות נק' אבנים כידוע: ראה ס' יצירה פ"ד מ"ב (ומפרשים שם).

ת' עלמין דכסופין. ש"י עולמות: ראה זח"א קכג. ב. זח"ג קכז. ב. רפח. א. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' ה. וש"ג.

עדן. . . שעיז לא ראתה רק לעוה"ב: ראה ברכות לד, ב.

לקבל גילוי אור דעצמות ממש מטעם יתרון האור מן החושך ממש דוקא שיותר גבוה מן האור עצמו כנ"ל, ומזה דוקא יהי' בחי' עלמין וההיכלות בגילוי אור דמקיף היותר עליון להיות בהן גילוי אור העצמות ממש (היפוך ענין ישת חושך סתרו דעכשיו וזהו עיקר דעוה"ב שיתגלה מבחי' העלם דישת חושך הנ"ל), וזהו דוקא ע"י התשובה שהוא לאכפ"א לסט"א בלבד (וכמ"ש במ"א בענין חשמ"ל דנוג"ה שנק' כתונת עו"ר ובתורתו דר"מ כתיב באל"ף שיהי' בחי' זוהרא עילאה). אך כדי שיהי' האור דעצמות בבחי' היכל ודירה ממש כמו היכל ה' המה, וכמו שהי' לו דירה בהיכל ק"ק וכה"ג, זהו דוקא ע"י מצוות מעשיות כו'.

יד) **דהנה** ידוע בענין המצוות שהן בבחי' כלים מכלים שונים לקבלת האור דא"ס ב"ה ונק' רמ"ח אברי' דמלכא, עד"מ האברים באדם שהם בחי' כלים מגבילים להגביל האור וחיות הנפש בתוכם והוא כחומר לצורה כמו כלי העין לאור הרא"י וכלי היד לפעולת המלאכה או להשפיע חסד וכן הרגל להילוך וכה"ג בכל האברים, ונמצא כי ע"י בחי' הכלים דאברים באו האורות בגילוי גמור ובלעדם לא הי' כוחות ואורות הנפש באים לידי גילוי כלל. וכך יובן למעלה בבחי' רמ"ח אברים דמלכא כמו חסד דרועא ימינא כו' הרי בחי' האור דחסד עליון שבעצמות המאציל הוא שבא לידי גילוי כלל ע"י בחי' הכלי דרועא ימינא כו' והוא ע"י מצות הצדקה וחסד למטה ממשכינים ומחברים לחסד דאוא"ס בגילוי גמור בכלי כו', וכן ע"י מצות ת"ת שלמטה נמשך אור החכ' העצמי' שבעצמות א"ס ב"ה בבחי' גילוי גמור בכלי החכמה שזהו שא' חכ' מוחא כו' ובלעדי הכלי הרי נק' חכים ולא בחכ' ידיעא כלל ולתבונתו אין מספר וגבול כלל, ובחי' חכ' מוחא הוא כללות כל או"כ דרמ"ח אברים דמלכא כמו שאדם בחי' החכ' שבמוח כולל כל חיות ואור האברי' ומתפשט בכלן (וע"כ ירגיש גם כאב הרגל במוח שבראש דוקא וכללות כל ההרגשה בכל האברים ירגיש במוח כידוע), וע"כ מצות ת"ת כנגד כל המצוות מפני שכוללם יחד כנ"ל (וע"כ בעון כיטול תורה חרב בהמ"ק כו'). וזהו כי נר מצוה ותורה אור דהמצוות נק' נר בחי' כלי לאור והתו' נק' אור בחי' אור כללי לכל האו"כ דמצוות כו' וד"ל. וזהו אפיק יו"ד תיקונין שהן

וכמ"ש במ"א בענין חשמ"ל דנוג"ה . . . עור . . . באל"ף: ע"פ ב"ר פ"כ, יב. זח"א לו, ב. ראה ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ס"ע מה. ע' נ"גא. אה"ת בראשית תלת, א. תולדות קמח, ב. נ"ך ע' קז. וש"נ.
 בבחי': בכת"י ב: בגילוי גמור בבחי'.
 רמ"ח אברי' דמלכא: ראה ת"ז ת"ל (עד, סע"א). זח"א קע, ב. זח"ב ק"ח, א.
 חסד דרועא ימינא: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.
 חכ' מוחא: ת"ז שם.
 מצות ח"ת כנגד כל המצוות: פאה פ"א מ"א.
 כנ"ל: בכת"י ב: מטעם זה.
 בעון כיטול תורה חרב בהמ"ק: ראה ירושלמי תגיגה פ"א ה"ז. איכ"ר פתיחתא ב'.
 כי נר מצוה: משלי ו, כג.

בחי' או"כ דע"ס דאצי' שנק' אדם פנימי' ע"י תו"מ העליונים כמ"ש זאת תורת האדם, לאנהגא בהון עלמין סתימין ועלמין דאתגליין שע"י בחי' היחוד'ע שבאו"כ דע"ס ע"י תומ"צ העליונים מתנהג כל אופן ההשפעה וגילוי האור דאצי' בעלמי' סתימי' בעולם הבריאה ועלמין דאתגליין ביצירה ועשי' שזהו בג"ע העליון וגעה"ת וגם בהיכלותי' דאצי' עצמן כו' עד עוה"ז השפל בהשגחה אלקי' על כל הברואים הכל עפ"י משפט התורה דוקא כמאמר ג' שעות ראשונות יושב ועוסק בתורה שניות יושב ודן ואח"כ זן את העולם וכו' כמ"ש אם לא בריתי כו' חוקות שמים וארץ לא שמתי כמאמר אין העולם מתקיים אלא בהבל תינוקות של בית רבן ות"ח נק' בונייך כו', שכ"ז כמ"ש לאנהגא בהון עלמין כו' וד"ל.

טו) אך הנה כל ענין הנ"ל בבחי' או"כ שע"י המצוות הם באים בבחי' הגבלה בשיעור ומדה שהכלים הרי הן מגבילים את האור כמשל אברי האדם שהמה מגבילים לכוחות הנפש גם באור החכ' שבמוח הכולל כולם ונק' אדם כציורו תואר מוגבל כו', ולמעלה הימנו הוא ז"א שנק' אדם דאצי' ובכלל נק' אדם דעשי', אבל לע"ל יתעלו המצוות למעלה מעלה כמו שהן בפנימיות ועצמות או"כ שהוא בבחי' רצה"פ שאינו בא בגבול ומדה כלל כמו רחבה מצותך מאוד בלי גבול כלל (וכן אביטא אורחותיך ממש כו'), וכמו"כ בבחי' החכ' שבתורה הכולל כולם היינו בבחי' עצמיות חכמתו ית' שנק' תורה של מעלה הכלולה בעצמותו ממש שע"ז אמר ולתבונתו אין מספר כלל והוא מ"ש ואהי' אצלו אמון כו' ונק' משל הקדמוני' כידוע ועל"י נאמר ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים כו', ועכ"ז הרי יהי' נשמות הצדיקים שמקיימים תומ"צ בעוה"ז בבחי' כלים ומגבילים בגבול ומדה כו' יכולים לקבל בחי' האור דעצמות אסכ"ה שבמצוות עליונות שבעצמות ממש, וזהו עיקר ענין עוה"ב שהוא שכר המצוות שנעשי' בעוה"ז וע"כ יהי' אז נקראי

זאת תורת האדם: ראה סי' מאמרי אדהאמצעי-ויקרא ח"א ע' רפה. ח"ב ע' תערה. ושי"ג. בעולם הבריאה . . . ביצירה . . . בג"ע העליון וגעה"ת: ראה בהנסמו ע"ז להלן בהמילואים להמ"מ (בסוף הספר).

בהיכלות: בכת"י ב: בעלמין בהיכלות.

ג' שעות ראשונות: ע"ז ג, ב.

אם לא בריתי . . . אין העולם מתקיים . . . ות"ח נק' בונייך: ירמי' לג, כה. שבת קיט, ב. ברכות סד, א: אל תקרי בניך אלא בונייך כו'. (ובשנת קיד, א: מאי בנאין כו' אלו ת"ח כו').

שכ"ז במ"ש: בכת"י ב: שבזה נכלל מ"ש.

הימנו הוא: בכת"י ב: היינו בחי'.

רחבה מצותך . . . אביטא אורחותיך: תהלים קיט, צו. טו.

ולתבונתו אין מספר . . . ואהי' אצלו אמון: תהלים קמו, ה. משלי ת, ל.

ונק' משל הקדמוני' כידוע: [בכת"י ב נוסף (לפני חיבת כידוע): או ים הקדמוני]. ראה רש"י משפטים כא, יג. שמו"א מכות י, ב. לקו"ת ויקרא ד, סע"ג (ובהמ"מ בסו"ס לקו"ת שם — הוצאת התשד"מ ואילך).

ארוכה מארץ מדה: איוב יא, ט.

היכל ה' ממש, וכמ"ש במ"א בענין ולא יכנף עוד מוריך כו' דמצוה הוא שם הוי' והמ' צדיק מתחלף בא"ת ב"ש ויתגלה מן הלבוש הזה ויאירו אותיות י"הי, וז"ש שכר מצוה מצוה עצמה שיהי' בחי' שם הוי' כמו שהוא למעלה טרם ירידתו בגבול ומדה דאוי"כ דאצי' וכמ"ש אשר קדשנו במצוותיו ממש (ועכשיו הן בבחי' העלם ומקיף כמו ת"ת וצדקה כנ"ל ולמעלה היינו מה שהקדב"ה מניח תפילין ומתעטף בציצית ועושה צדקות וכו') (וכמ"ש במ"א ע"פ הראני את מראיך כו'). וזהו ע"י המצוות מעשיות דעכשיו יהי' בחי' גילוי האור דעצמות בבחי' ההיכל ודירה שישכון בהם מהות ועצמות אואסב"ה כנ"ל, וע"י ביעור הרע דלית אסתלק יקרא דקודב"ה כו' שלא יהי' כל עולם והיכל מבחי' הסתר אלא אדרבה ע"י יאיר בעילוי יותר מטעם הנ"ל בשורש הבריורים דרפ"ח כו' ביתרון האור מן החושך דוקא כנ"ל, אבל שיהי' בחי' בית' והיכל לגילוי אור העצמות דאסב"ה הוא דוקא ע"י מצוות מעשיות כשיעלו לשרשן כנ"ל וד"ל.

טז) **ובאמת** כפי הפשוט אין זה המאמר דכד אתכפיא כו' מתיישב רק על הכנעת וכפיית סט"א לבד שהוא רק סו"מ דשס"ה ל"ת וכוה דוקא הוא דאסתלק יקרא דקודב"ה בכולהו עלמין ולא ע"י המצוות מעשיות דרמ"ח מ"ע כו', וזהו פשטות המאמר שמורה שע"י לאכפיא לסט"א לבד אסתלק יקרא דקודב"ה בכולהו עלמין. והענין הוא כידוע דאוא"ס יש בו חו"ג, בחי' החסד הוא מה שמתפשט למטה עד אין תכלית ובחי' הגבורה הוא שעולה בעילוי אחר עילוי בעצמותו כו', וזהו ההפרש בין מצוות לתשובה דע"י מצוות נמשך חסד דאוא"ס למטה בכלים מכלים שונים והם בבחי' חסדים ולעיל יתעלו המצוות כמו שהן למעלה להיות בהתרחבות הכלים למאוד כמו רחבה מצותך מאד כו', אבל התשובה באתכפיא סט"א הוא בבחי' הגבורה דאוי"ח שהוא מ"ש אסתלק יקרא כו' פ"י אסתלק בעילוי אור

במ"א בענין ולא יכנף ישע"י ל, כ. ראה סי' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא ח"א ע' נה. ובכ"מ. ע"פ ח"ז תכ"ט (עג, א). ת"ע (קלא, ב). טעהמיצ' להאריז"ל בלקרית פ' בראשית.

י"ה: תוקן ע"פ כתי"ב. ובכתי"א: ו"ה.

שכר מצוה מצוה: אבות פ"ד מ"ב. וראה סי' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא ח"א ע' קמט. וש"נ.

ת"ח: בכתי"ב: טו"ת [= טלית ותפילין].

שהקדב"ה מניח תפילין ומתעטף בציצית: ראה ברכות ו, א. ר"ה ז, ב. פסיקתא דרי"כ פ"ה פרשת החודש

(נה, א. וש"נ). וראה ת"א מקץ לה, ב. סידור ז, ג. ובכ"מ.

וכמ"ש במ"א ע"פ הראני את מראיך: ראה סה"מ תקס"ו ע' קלח ואילך. סה"מ תקס"ט ע' ק ואילך. לקמן

ד"ה והשת"י כדת (פ' שלח) קרוב לסופו (פיסקא ד"ה: אך במ"א).

אואסב"ה: בכתי"ב: אואסב"ה ממש.

בית: בכתי"ב: כלי בית.

כידוע דאוא"ס . . . חו"ג . . . למטה עד אין תכלית . . . שעולה בעילוי: ראה זהר חדש יתרו לד, ג. וראה ד"ה

לה"ע אוא"ס למע' עד אין קץ — בס' מאמרי אדה"ו תקס"ב ח"ב ע' שע ואילך. ובהנסמן באורך בס' הערכים

חבי"ד כר"ך ד ערך אוא"ס (ד) אות ו.

רחבה מצותך מאד: תהלים קיט, צו.

כו': בכתי"ב: נוסף: וכמו היכל ה' המה כו'.

עילוי עד אין שיעור, ומ"ש בכולהו עלמין להיות מאיר בהם עילוי אור יקרא זה שנעשה מאתכפיא כו', וזהו ע"ד המבואר במ"א שכך היא המדה בבחי' התפארת והגדולה שעיקר ההתפארות שמתנשא המלך בזה יותר ממדתו הראשונה כו' הוא כאשר כובש את שונאו ומכניעו תחתיו או מדינות רחוקות היותר נכנעי' תחתיו שבהן מתפאר ומתנשא יותר מן המדינות הקרובים אליו או עבדים ושרים הקרובים לפניו כו', וכך הוא למעלה דאסתלק יקרא שהוא תפארת וגדולה למעלה רק ע"י דאתכפיא סט"א שהן הרחוקים ביותר מאור פני מלך חיים שבוה יגדל ויעלה התפארת יקרא דקודב"ה בכולהו עלמי' יותר מיקר ותפארת שבעולמות עליונים מצד מדריגתם כו'. ואעפ"י שנא' ישראל אשר בך אתפאר בך דוקא היינו בבחי' הפנימי' ועצמי' דת"ת שמצד העצם והוא ע"י תומ"צ שנק' פאר כמ"ש כחתן יכהן פאר כו' אבל מה שנעשה תפארת וכבוד מחמת הכנעת השונא או הרחוק ביותר זהו העולה בבחי' ההתנשאות ולמעלה מעלה בבחי' מקיף דאו"ח שבלתי מוגבל בכלי כו', והיינו שא' דאסתלק יקרא בבחי' עילוי והתנשאות יתירה דבחי' גבורה דאו"ח (והיינו ע"י מ"צ דמצו"ה שהוא ע"י ביעור הרע דשס"ה ל"ת ע"י תשובה דבחי' או"ח בגבורה שהוא אותיות י"ה שלמעלה מו"ה דמ"ע בבחי' החסדים כו' וד"ל).

יז) והנה מעתה י"ל בשורש ענין המרגלים על שלא רצו ליכנס לא"י באמרם כי חזק הוא ממנו כו', ותחילה י"ל מהו הטעם שרוב המצוות תלויים בארץ ישראל דוקא כנ"ל וכמ"ש בכמה דוכתי' שעיקר המצוות הוא לעשותם בארץ דוקא וכמ"ש לעשותם בארץ כו', ולכאורה מה שייכות יש לעשות המצוות בארץ דוקא ולא במ"א. אך הנה ידוע בשורש המצוות שהוא רק בשביל הבירורי' דטו"ר. כמ"ש להבדיל בין טמא לטהור כו', וזהו שנק' תורה לשון וענין הוראה שמורה אופן ההבדלה בין טו"ר. כי הנה ידוע דכל דצ"ח הגשמי' נפלו בשב"כ בקליפת נוג"ה ברפ"ח ניצוצין דתוהו בק"נ בבחי' תערובות טו"ר, ויש בזה ב' דברים אחד להפריד ולהבדיל הטוב מן הרע ולהעלותו למקור חוצבו ושרשו והוא ההעלאה ובירור דבחי' הטוב שבק"נ שיעלה למעלה, וזהו בכלל ענין רמ"ח מ"ע שנעשים בדברים גשמי'

המבואר במ"א . . . שעיקר ההתפארות . . . כאשר כובש את שונאו: ראה גם סה"מ תקס"ה ח"ב ע' תקצ ואילך. ובכ"מ.

ישראל אשר בך אתפאר: ישע"י מט, ג.

כי חזק הוא ממנו: שלח יג, לא.

דטו"ר: בכת"י ב: דעה"ד טו"ר.

לעשותם בארץ: בכת"י ב: לעשות. ואתחננו ו, א (לעשות). פ' ראה יב, א (לעשות). ואתחננו ד, יד (לעשותכם אותם בארץ).

להבדיל בין טמא לטהור: שמיני יא, מז.

שנק' תורה לשון וענין הוראה: ראה זח"ג נג, ב: אמאי אקרי תורה בנין דאורי וגלי כו'. וראה לקו"ש ח"ט

דדצ"ח דנוג"ה בבחי' הטוב שבו דוקא כמו הקרבנות להעלות הבהמות הכשרות להוי' לריח ניחוח כו' וכן במצות טו"ת בצמר וקלף כשר וכן במצות סוכה ולולב ושופר ולולב הגזול פסול וכן כל המצוות עשה הכל הוא בבחי' העלאה ובירור הטוב מן הרע דנוג"ה כו', שהרי גם במ"ע לפי שא"א להיות גילוי אוא"ס ב"ה ברצה"ע שבמעשה המצוות מאחר שהוא בחי' כלי לגילוי רצה"ע עד שנק' רמ"ח אברים דמלכא כנ"ל כ"א שיהי' מובדל מן הרע דנוג"ה שלא יוכל להיות גילוי אור האלקי בזה, וגם בבחי' הטוב שבנוגה יש הרבה דקדוקים מאוד באופן המצוות שתעשה בהכשרה ע"פ אופן דקדוק הדין וההלכה כך ולא כך כמו מצות תפילין בד' פרשיות וד' בתים וכל פרטי דיניהם וכן מצות ציצית בח' חוטי' כו' ואם חסר או יתיר במעשה המצוות שלא כפי הדין אינה מצוה כלל ולא ישכון בה אור רצה"ע ב"ה כלל לפי שזה אופן המדוקדק במעשה המצוות שבאופן כזה דוקא נק' מצוה לשכון בה גילוי אור הוי' ולא באופן זולת זה, וא"כ הרי עיקר ענין המצוות הוא שיהי' מבחי' הטוב שבנוגה בחי' כלי לשכון בו גילוי אור הוי' ויהי' נק' מצוות ה' ממש ועי"ז יעלה לבחי' הטוב שבנוגה דעשי' לשרשו ומקור חוצבה כמו קודם שנפלו בשבה"כ כו' ונתברר ונתעלה כ"כ להיות כלי לאור א"ס כו'. וענין הב' הוא להכניע ולהשפיל ולהוריד את הרע דנוג"ה למטה דוקא לכלי יעלה למעלה כלל, וזהו ענין מצוות ל"ת שהוא רק הבדלת הרע ולהבדילו ולהפרידו למטה כמו לא תאכלו חלב ודם ולא כל מאכלי' אסורות וכן כל טומאה* טמא יקרא, וכך הוא כללות כל מצוות ל"ת בכל דברים האסורים וטמאים* ופסולים כלומר זה הדבר יהי' טמא או אסור ופסול דהיינו שלא יעלה למעלה להוי' אלא ירד למטה מטה דוקא ויקרא טמא ופסול ואסור וכמו שא' ארי' הוא דרביע' עלי' כו', ונמצא זהו לבער הרע לבד, אבל המ"ע הוא בחי' העלאה הטוב, ובאמצעות שניהם נק' בירור והבדלה דטו"ר במ"ע הוא העלאה דטוב דנוג"ה ובל"ת הוא בירור והפרדת הרע כו', וזהו הטעם שנק' תורה מלשון הוראה כמ"ש להורות ולהבדיל בין טמא לטהור כו' דהיינו ע"י מ"ע מגביר לעלות חלקי הטוב להיות כלי לגילוי אור האלקי ובל"ת מבדיל ומפריד הרע למטה כנ"ל וד"ל (וגם בדיני ממונות חייב זכאי הוא הבירור בין טו"ר כטומאה וטהרה ואו"ה שהרי הגזל הוא רע גמור רק שניתן להשבון ויוכל להתקן וע"כ נק' משפט כמ"ש במ"א).

יח) **והנה באמת י"ל שורש הענין איך שע"י מצוות מעשיות בגשמיות יהי' גילוי אור הוי' ממש כנ"ל ובפרט שיתגלה אור האלקי בנפש האדם בעשותו המצוה. ויש להקדים לזה תוספת ביאור על ענין המאמר**

לבחי': בבחי' ב: בחי'.

טומאה טמא יקרא: בכתי' ב: טמא טמא יקרא. והוא ע"פ לשון הכ' תזריע יג, מה.

ארי' הוא דרביע' עלי': עירובין ע"ב, ב. ובכ"מ.

וע"כ נק' משפט כמ"ש במ"א: ד"ה לה"ע המשפטים — בס' מאמרי אדה"ז-ענינים ע' רלו.

דלעיל דכד אתכפיא סט"א כו' שזהו דוקא ע"י ביעור הרע דל"ת דוקא כנ"ל. ויובן זה עפ"י הקדמה אחת להבין ב' מדריגות דעיגולים ויושר, דהנה מבואר בע"ח דהעיגולים בחי' נפש והיושר בחי' רוח והרוח הוא גבוה במדריגה מן הנפש ולמה בחי' העיגולים קדם לבחי' יושר כו'. אך תחילה יש להבין כללות בחי' עיגולים ויושר מהו. דהנה עד"מ השפעת שכל וסברא שמשפיע הרב לתלמידו שאנו רואים ששכל וסברא זו הנשפע מקפת לשכל התלמיד המקבל ושומע וכל שכל התלמיד מוקף מאור אותו השכל ששומע ומבין, דלכאורה הי' צריך המקבל לקבל הדברים ששומע כמו שהן נאמרין כסדרן. עד שיהי' בקבלתו. שוה להיות שכל זה במדריגה אחת עם המשפיע ממש ולמה יקיפנו שפע שכל זה דמשפיע והוא מוקף בתוכו שהרי זהו כמו המים הנשפעים ונתני' מכלי אל כלי או באותיות החותם בשעוה וכה"ג, וא"א לומר שזהו מצד קוצר המשיג דמקבל ועומק המושג דמשפיע אחר שבשפע שכל זה הנאמר בדיבור שומע המקבל ומבינו היטב ממש כמו המשפיע, וענין ההקפה שניקוף כלי השכל התלמיד בשמעו דברי הרב הוא להיותו למעלה מכלי שכלו להכיל השכל הזה ובאמת אינו כן שהרי מקבלו היטב כמו שהוא כו', וכן הלומד איזו דבר חכ' בעיון בספר הרי אור השכל והסברא שבספר מקפת לכלי השגתו בשכל זה ושכל המעיין מוקף מכל צד באור אותו הסברא והשכל שלומד, וגם זה אינו מצד קוצר המשיג ועומק המושג שהרי מבין הטיב הדבר שלומד ואין השכל הכתוב בספר עמוק מכלי שכלו המשיג כי גם בדבר שכל קטן ששכלו משיג בקל ג"כ נעשה מוקף בה מכל צד לא הי' צריך להיות כן מאחר שתופס הדברים כמו שהן כתובים בספר ה"ז כשותה מים בכוס. או כלוקח מים בכלי או כשיצייר דבר במחשבתו כו'.

יט) אך הענין הוא דבחי' הקפה זאת דשכל המשפיע הנשפע. על המקבל השומע וכן בלימוד דבר חכמה אין זה כמו הקפת העילה על העלול הקטן ממנו שמצד רוממות מעלתו על העלול לא יוכל המקבל להכילו ונשאר למעלה מכלי שכלו עמוק. מן המקבל שניקף בו אבל אם שכלו עמוק משכל ששומע מקיף הוא לשכל השומע (כמ"ש במ"א ומבואר בלק"א), אלא דענין הקפה זאת באה מסיבה אחרת והיינו מפני שבשעה ששומע התלמיד מן הרב

בע"ח דהעיגולים בחי' נפש והיושר בחי' רוח: שער עיגולים ויושר (שי"א) דרוש ג'. שער שבה"כ (שי"ט) פ"ח. וראה סי' מאמרי אדהאמצ' דברים ח"א ע"ל: . וידוע בע"ח שבה"כ היושר דאדם הוא בבחי' רוח . וכמ"ש ביאור זה במ"א בדרוש דמרגלים. וראה בהנסמן בהמ"מ שם.

כסדרן: בכת"י ב: כסדרן מן הרב.

בקבלתו שוה להיות שכל: בכת"י ב: בגדלותו שוה להיותו בשכל.

ולמה: בכת"י ב: ולזה.

בכוס או כלוקח: בכת"י ב: מכוס כשלוקח.

המשפיע הנשפע על: בכת"י ב: המשפיע אל.

עמוק: בכת"י ב: בשכל עמוק.

כמ"ש במ"א ומבואר בלק"א: ראה תניא פ"ה.

או בשעה שלומד בספר הרי בתחילת השגתו בשכל ששומע או לומד אינו משיג רק כללות הענין של הסברא והשכל שהוא בבחי' תמצית כללות הכוונה שבו בלתי התחלקות לחלקי' בפרטי פרטיות עדיין השכליות והטעמים שיש בו דיבור דבר על אופניו כלל רק כללות הענין של השכל והסברא לבד, וע"כ השומע או הלומד נסקר אצלו השכל בסקירה אחת כללית בתחילת קבלתו ולזאת מקפת לשכלו כמו העיגול המקיף מכל צד שאין בו התחלקות פרטיות כלל, וכמו החושב במחשבתו לבנות בנין גדול שסוקר בסקירה אחת כל מעשי הבנין שהיה בפרט כמו מח' עגול' (קאלעחדיג' בל"א) ושכלו מוקף בה להיותו נתפס כמו בבחי' עיגול כללי כו', אך לאחר ששמע השומע או למד ההשכלה והחכ' בכללותו הרי אח"כ יתחיל לעיי' בו בכל חלקי פרט' מראשו לסופו כנ"ל וישיג בו השגות רבות בהרחבות דברים רבים דבר על אופניו בעיון ובירור גדול ובאורך ורוחב גדול בכל פרט ופרט הרי זה כמו הכלל שבא להתחלקו' פרטי' פרטיות כו' שבודאי זהו עיקר קבלת שפע השכל אשר שמע ולמד תחילה בהשקפה כללי' (וזהו כמו אחר שנסקר כללות הבנין חושב בו בכל פרטי פרטיות מעשהו בעיון גדול מאוד כו').

כ) **ועד"מ** זה יובן ההפרש בין בחי' עיגולים לבחי' יושר דבחי' עיגולים הוא בחי' השפע דמשפיע למקבל ששומע בחי' כלליות כלי התחלקות פרטיות דבר דבר על אופניו כנ"ל הרי הוא בחי' מקיף על המקבל בבחי' עיגול כללי, והגם שנק' מקיף אבל הוא בבחי' הקטנות עדיין אצל המקבל אחר שלא השיג הדבר עדיין אל' ברור בפרטי' אלא רק דרך כללות בלבד ע"כ נק' זה בחי' העלם ומקיף שהוא בבחי' עגול' שהוא בבחי' הקטנות דוקא כמ"ש בע"ח, אבל אח"כ שנכנס המקבל לעיין בכל דבר בפרט בעיון ואורך ורוחב גדול כנ"ל זהו הנק' בחי' יושר דהיינו אותו אור השפע דמקיף דקטנות דעיגולים ששמע בכללות ותמצית הוא שבא בבחי' התחלקות פרטי' בעיון ובירור גדול (בל"א פאנאנדר גינומן או איבער גילייגט' כו'), וזהו בחי' הגדלות דבחי' יושר שהוא בחי' רוח דהיינו להבין ולהשיג היטב בשכל ההוא בכל פרטי חלקי' בעיון גדול כו', וכמו שהרוח גבוה מבחי' נפש שהרוח הוא בבחי' גדלות ונפש הוא בבחי' קטנות, כך בחי' יושר בבחי' גדלות המוחי' ובחי' עיגולים הוא בבחי' קטנות, ועכ"ז בחי' העיגולים קדמה לבא לבחי' יושר כי תחילת קבלת השפע מן המשפיע יאיר במקבל רק בבחי' כללות לבד שהוא בחי' עיגולים ואח"כ יאיר אצלו בפרטיות שנק' יושר וד"ל.

השכליות והטעמים שיש בו דיבור דבר: בכתי' ב: השכלות וטעמים שיש בדבר דבר.
קאלעחדיג בל"א: בכתי' ב: בל"א קליינדען (ונראה דהוא טעות המעתיק).
אל ברור: בכתי' ב: על בירור נכון כל דבר על בוריו.
גילייגט: בכתי' ב: גילייכט.

ונמצא מובן מכל הנ"ל שיש ב' אופנים בהשפעת הרב לתלמיד שזהו שנק' עו"ע, אחד בשפע שכל עמוק ונעלה הרבה יותר משכל המקבל שלא ישיג לעומקו לעולם רק אפס קצהו יקבל והוא הקיצור היוצא באחרונה שמשום קצור המשיג ועומק המושג נעשה השפע העוברת* בבחי' מקיף עלי' לעולם כשכל הגדל על הקטן כנ"ל (שיוכל להיות בו היפוכו שכאשר השכל ששומע קטן משכלו מקיף הוא את השכל בהקפה אחת ומקיף השכל בתוך שכלו כנ"ל).

(א) **והב'** כאשר המקבל שומע רק כללות ענין של השכל בלי התחלקות פרטי שהוא בחי' העיגולי' בבחי' המקיף דקטנות הנ"ל (היפוך בחי' מקיף דגדלות הנ"ל). ואופן הג' הוא כאשר המקבל שומע ומבין כל פרטי התחלקו' השכל באותה שעה ששומע דברים כהוייתן וכסדרן ששזה הוא במדריגה אחת עם המשפיע בקבלתו ממש כנ"ל וא"צ לעיין אח"כ בכל פרטי' כלל, וזהו כמו המים הניתנים מכלי אל כלי כנ"ל או כמו הארת השמש בלבנה במילואה שמתפשטת בכ"א בכל הכדור של הלבנה (והוא הנק' יחוד פב"פ כמו במ"ת שקבלו הארת פנים דח"ע ולא בבחי' קטנות דכללות לבד כו' כנתינה שנותן המשפיע אל המקבל שנותן כמו שהדבר אצלו יתקבל במקבל כמו יהושע שקיבל ממש דכתי' בי' ונתתי מהודך עליו כו' וכה"ג וד"ל). ואופן הד' הוא השפע שנמשך בבחי' העלם והלבשה כענין השונה לתלמידו דרך קצרה (שית' בסמוך) דאעפ"י שכל מה שיעמוד אח"כ על האריכות הכל הי' כלול בדרך קצרה אבל הי' בהעלם ויכול להיות שלא יעמוד כלל על אריכות פלפול שהלבוש בדרך קצרה זו כמ"ש לא קאים אינש אדעתי דרבי' עד מ' שנין וכה"ג, משא"כ אופן שפע דבחי' עיגולים דקטנות שהוא בחי' השפע בכללות יכול [מיד לעמוד על כל פרט ופרט שבשכל הזה בעיון ובירור גדול כל דבר ודבר על אופנו שנק' בחי' יושר כנ"ל. ואופן הה' הוא אשר יכול] להיות ריבוי השפע במקבל יותר מן המשפיע מצד שבא במקבל בהתחלקות פרטיות יותר, וכמו ציור הולד בבטן הנוק' שנתגדל ונתרבה הרבה יותר מכמו שהי' בטפה דדכר כו' וכגידול התבואה מן הזריעה ומן הגשמי' כו', והוא ענין תושב"כ ותושבע"פ שהוא יחוד משפיע במקבל ג"כ כידוע דקיצור המקראות דתורה שבכתב נעשה תלי תלים של הלכות בתושבע"פ בריבוי יותר כמ"ש במ"א בענין בינה יתירה ניתנה באשה יותר מבאיש כו' וד"ל.

ב' אופנים: כ"ה בהכתבייד. וראה להלן ה' אופנים.

העוברת: בכת"ב: ב: העיקר.

לא קאים אינש אדעתי דרבי': ראה ע"ז ה, ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"ב ע' תמד. וש"נ.

במ"א בענין בינה יתירה: נדה מה, ב. ראה ד"ה גן נעול — בסה"מ תקס"ד ע' מט ואילך (ובהנסמן בהמ"מ

לשם). ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' נז. דרך חיים שער התפילה פמ"ט ואילך.

כב) והנה הדוגמא מכל הנ"ל יובן למעלה בהשתלשלות העולמות יש ב' מדריגות באופן ההשתלשלות, א' הנק' ע"ט דעיגול' בכלל ובפרט בכל עו"ע כו' דהיינו ע"ד הנ"ל בהשפעות הרב לתלמיד שנק' משפיע ומקבל עו"ע וכל עילה מקפת לעלול המקבל הימנו היינו שהשפע דמשפיע באה למקבל בבחי' כללות עדיין כדמיון השומע השכל מרבו שתחילת השגתו רק בדרך כללות בבחי' קטנות כנ"ל, ולמעלה הימנו היינו כאשר עלה ברצונו ית' לברוא העולם הרי אור רצון זה שנק' כת"ר בחי' שפע כללי שכלול בו כל התחלקות הפרטי' שיש בזה כמו השכל והטעם שיש בזה כלול בו בהעלם, וה"ו כעיגול ומקיף לעלול הימנו שהוא אור החכ' שמקבל בבחי' ההעלם דקטנות שנק' גפש כו', וכמ"כ השפעת האור דחכ' לבינה הוא מקיף לבינה וכן מבינה למדות עד היותר אחרון שהוא בחי' המעשה שמקבל מן הדבור כו' (וכנ"ל במח' כללית לבנות בנין שיש בזה רצון ושכל ומדות עד למעשה ונסקר כא' ואח"כ יוצא ומתחלק לפרטי' תחילה הרצון ואח"כ החכ' ואח"כ המדות כו'), אבל הרצון מקיף לחכמה וחכמה לבינה כו' כנ"ל. שזהו הכל בבחי' עגולים זת"ז משא"כ החושב בבנין בכללות ואח"כ חושב הפרטי' שבו שזהו כמו התחלקו' הפרט מן הכלל בבחי' יושר שהוא בבחי' אדם, כמו שאנו רואים גם ברצון עצמו יש בו כלל ופרט שרוצה בכלל מה שמתחלק לג' קווין ימין ושמאל ואמצע חג"ת וכך בחכ' כללות ופרטי' בשכל דחויג ומכריע כו', וכך הוא בענין ידיעה כללית וידיעה פרטי' כמו הידיעה שאדם יודע ומרגיש א"ע במה שרוצה עד סוף מעשה או מראשו לרגלו כא' ואח"כ מתחלק לפרטי' בצירוף קומת אדם תחילה ברצון ומרצון לשכל בהתחלקות ג' קווין כנ"ל ומשכל למדות ולב עד בחי' המעשה כו' זהו בחי' רוח האדם דיושר בחי' הגדלות כנ"ל. וכך יובן למעלה במח' הכללית שנק' מח' אחת שכולל כל מה שיעלה ברצון וחכ' כו' הבא אח"כ בהתחלקות קווין בצירוף אדם כמו בראשית ברא ומדות דו"ק שהן ו' אלפי שנין כו'. ונמצא שיש ב' מיני שפע דעו"ע האחד מה ששופע בכללות ונעלם בו מה שיש בפרט כנ"ל בעיגולים רצון וחכ' והב' מה שמשפיע דוקא בהתחלקות דיושר כמו ג' קווין דרצון שנמשך בחכ' וכן ג' קווין דחכ' בבינה ומבינה למדות בצירוף אדם כו' עד שימצא גם באחרון שהוא המעשה כל פרטי התחלקות פרטיות דרצון ושכל ומדות ג"כ רק שהוא אדם דעשי' כו' כנ"ל.

כג) וזהו עיקר ההפרש בין עיגולים לישר דבעיגולים זת"ז א"א לעליון כמו שהוא לבא בתחתון וא"א לתחתון להגיע ולעלות לבחי' עליון לעולם (והוא באופן שבשפע הכללי' יתלבש בהעלם כשונה בדרך קצרה דלא קאים אדעת' דרבי' כו' כנ"ל), כמו הרצון עצמו כמו שהוא למעלה מן השכל א"א שיתלבש בשכל וכן השכל כמדות וכן א"א שיגיע השכל לעצם הרצון לעולם כו', אבל בבחי' היושר נהפוך שיכול הרצון כמו שהוא לבא ולהתחבר בשכל כמו חכ' וטעם כמו שכלול ברצון בא בגילוי בשכל וכן המדות שבו וכן משכל למדות יכול לבא כל פנימי' שבו ופרטי' חלוקי' כמדות וכן ממדות

למח' ודיבור עד המעשה כנ"ל ואעפ"י שהשכל למטה מן הרצון והמדות למטה מן השכל כו', וראי' ממה שיש קשר וחיבור לראש וסוף כאחד מבלי שימצא ראש וסוף כלל, שזהו דוקא בבחי' יושר דאדם דוקא כידוע, וכך מצינו בענין התומ"צ שהן בבחי' יושר דאדם שכנ"י הם בחי' המדות אנפי זוטרא קבלו כל פנימי' ח"ע דתורה דאדם הגדול וגם פנימי' הרצון והתענוג שלמעלה מח"ע כו' ולא עוד אלא שגם בבחי' המעשה לבד בקיום המצוות נק' אדם אדמה לעליון ממש בבחי' רמ"ח אברים דמלכא כו' רק שנק' אדם דעשי' כמ"ש אף עשיתיו כו' וד"ל.

וז"ה באור פניך נתת לנו במתנה שנותן כמו שהוא ממש במשפיע כו' זהו שנק' פנ"פ, וראי' מאור הלבנה שיהי' כאור החמה ממש, וכן ראי' מיהושע שקבל מדריגות משה ממש כמ"ש ונתת מהודך עליו אעפ"י ששרשו בבחי' רוח דמדות ומשה שרשו בח"ע כו' ולז"א ונתת מהודך עליו ממש דגם שכבר הי' תלמידו כמ"ש בו נער לא ימיש מתוך האוהל אבל לא הי' במדריגת משה ממש (כמו שלא קאי' אינש אדעת' דרבי' כנ"ל), והוא כמו אופן שפע הג' הנ"ל שהמקבל שוה עם המשפיע עד שיכול להיות שיהי' המקבל בכפליי' מן המשפיע כמ"ש אלישע ויהי נא פי שנים ברוחך אלי וכנ"ל בענין תושבע"פ כו', וכן בענין מעשה המצות שנק' אדם דעשי' מטעם הנ"ל דבחי' היושר לא נמצא ראש וסוף ויש מדריגה בסוף מה שאין בראש [עד' שבחי' הראש דחכמה מקבל מבחי' המעשה (וכמו מתלמידי יו"ת מכולם, ועוד ראי' ממה שאין חכם כבעל הנסיון (וכמ"ש במ"א)]. והמדריגה הב' הוא השפע דבחי' יושר שהוא בציור אדם, והוא בחי' רוח שהוא בחי' גדלות המוחין והיינו כאשר נשפע מהעילה להעלות בבחי' התחלקות פרטיי' בהשגות רבות לאורך ורוחב שהוא ריבוי אורות שונים בכלים רבים כו', אבל בחי' השפע דבחי' העגולים הוא בחי' מקיף בהעלם בקטנות מאוד אצל העלול המקבל כנ"ל וד"ל.

כד) אך הנה יש להבין איך יוכל להיות שפע כזאת מעילה לעלול שיהי' בבחי' הקטנות כ"כ, הענין יובן עד"מ הרב השונה לתלמידו בדרך קצרה דוקא כו'. דהנה כל מה שמבואר למעלה בבחי' שפע כללית שנק' בחי' עגולים היינו שהעילה המשפיע הוא מצמצם ומעלי' כל פרטי אורך ורוחב

אף עשיתיו: ישעי' מג, ז.

מאור הלבנה שיהי' כאור החמה: ישעי' לג, כו.

ונחת מהודך . . נער לא ימיש: פינחס כו, כ. תשא לג, יא.

בכפליי': בכת"י ב: בכפלי כפליים.

ויהי נא פי שנים ברוחך: מליב ב, ט.

עד שבחי' . . במ"א: גוסף מכת"י ב.

שאי' חכם כבעל הנסיון: עקידה פ' גח ש"ד (ד"ה הקדמה השלישית).

ועומק השכל ומביאה רק בדברים קצרים דהיינו רק שמתלבשת ומתעלמת בבחי' התלבשות דברים קצרים כדי שיבא הדבר בבחי' העלם וקטנות למקבל להיות עייז בבחי' מקיף וסובב על שכל המקבל והוא מה שלא ישיג בו רק דרך כללות לבד דהיינו רק לפי אופן אותו ההעלם והלבוש וההסתר שהלביש והעלים בדברים קצרים שאו' לו בלבד, וזהו כמו הרב השונה לתינוק קטן שמפני ששכלו קטן מאוד להכיל כל העומק והאורך והרוחב של השכל שונה לו בדרך קצרה דהיינו בדרך כללות וקיצור גדול שאז יוכל התינוק להשיגו ולהכילו בכלי מוחו הקטן לפי שלא ישיג השכל ההוא רק כמו שהוא מלובש ונעלם בתוך אותו הקיצור דברים דהיינו רק כפי אופן העלמה והלבישה שהלביש בזה הרב כל האורך ורוחב ועומק באופן זה דוקא (וע"כ חייב אדם לומר בלשון רבו דוקא הגם שידוע ומשיג בזה הרבה יותר כדי שיקום על כל העומק האמיתי שהלביש בו הרב ולא יטה ימין ושמאל כו'), וע"כ הגם שהרב שם בקיצור דברים אלה כל האריכות כמו כל אריכות הפלפול שנכלל בקיצור לשון המשנה טובלות בדברי המשנה כל הפלפול שהרי הפלפול יוצא מתוך לשון המשנה דוקא, אבל הרי הוא בבחי' העלם אצל המקבל שלא נודע לתינוק כלל כל האורך ורוחב כו' רק תופס הדברים כמו שהן בלבוש והעלם לבד שזהו דרך כללות וקיצור כו'. ומהיכן נעשה בחי' העלם והלבישה זאת ה"ז מן המשפיע עצמו במה ששונה דרך קצרה והביא הכל בדרך קצרה זו ולפי גודל חכמתו ועומקו כן יוכל להביא הכל בדרך כללית וקיצור שיעלי' וילביש לכל האריכות ועומק שיצומצם בדברים האלו באופן [שיוכל גם התינוק לקבלו, ונמצא] שגם התינוק קיבל כל העומק רק שלא ישיג אותו מאחר שבקיצור זה יש בו כל העומק ואורך וכאשר קיבל הקיצור קיבל גם מה שגנוז ונעלם בתוכו כמו המקבל כלי מלאה מאבנים טובות וכסוי' עליו שמקבל הכל ולא נודע לו כו' (וכמו השונה המשנה ויודע כל מה שיש בדברי המשנה כל אריכות הפלפול שבגמרא כו'). והנה הגם שבחי' הלבישה והעלמה הזאת שהלביש המשפיע באה בבחי' הקטנות אצל המקבל, אבל מ"מ מאחר שכולל בעצמו כל העומק שיש בו נאותו שכל רק שהוא בהעלם ידיעה בגילוי אבל ישנו במציאות ממש כמו שהוא רק שבא בדרך לבוש ומקיף לשכל המקבל כמו הלבוש שמתלבש בו האדם ומתעטף בו ולולי הלבוש זה לא הי' ביכולתו לקבל כלל כו' וד"ל.

כה) והנמשל מכ"ז יובן למעלה בבחי' השתלשלות דכל עו"ע שבו בבחי' עיגולים שהוא בבחי' נפש דקטנות לגבי המקבל העלול היינו שמתעלם ומתלבש כל האור העצמית דשפע העילה להעלים ולהלביש כל

חייב אדם לומר בלשון רבו: ברכות מ, א. וש"נ.

ומתעטף: בכתי' ב: ומסתתר.

כלל: בכתי' ב: כו'.

עו"ע: בכתי' ב: עו"ע בכלל ובפרט.

בח"י העומק ואורך ורוחב שבה עד שלא יושג לעלול רק בח"י הקיצור וכללות לבד כענין השונה לתלמידו הקטן דרך קצרה כנ"ל, ובח"י לבוש והעלם זה כולל בעצמו כל מה שיש בעומקו ורוחבו כו' רק שמלובש בהעלם וזה הלבוש והעלם מקיף לשכל העלול שע"ז יוכל לקבל עכ"פ כו' וד"ל. וזהו עיקר בח"י עיגולים שזהו כאשר יהי' האופן בתוך האופן כו' שאין עיגול התחתון מגיע לעליון הימנו כלל* וכמו עיגול הכתר מתעלם כל הפרטים שבו חכמה* ומדות שבו ולא נגלה ממנו רק כללותו בקיצור שהוא הרצון לבד ואז יקבל ממנו החכמה שהוא טעם גלוי לרצון וכן מחכמה לבינה כו' וא"א שיגיע הטעם הגלוי לעצם הרצון לעולם כנ"ל וד"ל. משא"כ בח"י היושר נהפוך הוא שכל פנימית שבעליון מתלבש ובא כמו שהוא בעלול כמו עומק הרצון וטעם הכמוס שבו ומדות כו' הכל יתקבל בחכ' וכן מחכ' לבינה ומדות כו', וראי' מ"מ"ת כנ"ל שקיבלו כל אור פנימי' דרצון העליון דחכמתו כמו שהוא כמ"ש באור פניך נתת לנו במתנה וכן בתושב"כ* ותושבע"פ כו' כיהונתן ודוד כו', משא"כ בבח"י עיגולים בדרך קצרה בלבוש והעלם לא יגיע המקבל לעולם למה שגנוז בו. וזהו שלפעמים נק' התורה לבוש לבד וכן המצות כמו מתן בסתר שלע"ל יתגלה וכמ"ש ולא יכנף עוד כו' וזהו כמשל הקטן שמקבל גם כל העומק שבמשנה רק שלא נודע לו בגילוי כו' כמו שמקבל כלי קופסא מלאה כו' כנ"ל, וזהו ענין כל התומ"צ עכשיו כידוע וד"ל.

כו) **ונמצא** מובן עכ"פ מכל הנ"ל בביאור ענין ההשתלשלות דבח"י עיגולים הנ"ל שהוא בבחי' הלבשה והעלם מעליון לתחתון בבחי' הקטנות מאוד כנ"ל, עד"ז כאשר יומשך ההשתלשלות מעילה לעלול בריבוי רבבות מדריגות באצילות בהיכלות דאצי' עד בחי' היכלות דבריאה ודאי יוכל להיות בחי' אור ושפע מוגבלת כ"כ עד שגם נשמות ומלאכים דעולם הבריאה שהן בחי' בע"ג יש מאין יכולים גם הם לקבל בחי' גילוי א"ס גם מה שלפני האצי' רק שבא שם האור אחר ריבוי רבבות צמצומים והעלמות מלפני האצי' בהיכלות דאצי' ומאצי' לבריאה כו', מפני שענין ובחי' ההיכלות הוא ג"כ כמו ענין ובחי' העיגולים המקיפים הנ"ל שהוא בבחי' העלם ולבוש בקטנות כנ"ל שהרי ההיכל מסתיר ומעלים ע"ג היושבים בתוכו כנ"ל כמו ההיכל הגשמי מכל צד כנ"ל וע"ז יוכלו הנשמות ומלאכים שבו לקבל זיו ואור אלקי המאיר שם גם לפני* צמצום ושיעור כלי קבלתם לבד (לפי

כלל: בכת"י ב: כנ"ל.

חכמה: בכת"י ב: בחכמה.

בתושב"כ ותושבע"פ: בכת"י ב: בתושב"כ לתושבע"פ.

כמו מתן בסתר: ראה סה"מ תקס"ב ח"ב ע' שפג. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' נה. סה"מ באתי לגני ע' לג. ובכ"מ.

ולא יכנף: ישע"י ל, כ.

לפני: בכת"י ב: לפי"ע.

ששורש ההיכלות הוא מבחי' המקיפים דבחי' העיגולים והוא בכל עולם לפי ערכו עד היכלות דעשי' שהן מבחי' עיגולי' דע"ס דעשי', ולולי בחי' ההעלם דהיכלות הי' מתבטלים ממציאותם לגמרי אף בהתגלות האור מעט יותר מכפי המדה כענין הושיט אצבעו קטנה ביניהם ושרפן כידוע וד"ל. והנה עד"ז נמשך ונשתלשל גם מעצמות המאציל בחי' ע"ס דעיגולים כמ"ש בע"ח שהן לפני האצ"י ומאצ"י לבריאה ומבריאה ליצירה ומיצירה לעשי' עד בחי' ע"ס דמל' דמל' דעשי' בבחי' העיגול שהוא שרש היכלות ועיגולים דאופנים עם הגלגלים שלנו שמזלות קבועים בו (ששרשם בעיגולים במל' דמל' דעשי' כמ"ש בע"ח בסופו) כו' והן השמים וכל צבאם (וגם הארץ היא כדורי' ועיגולי' ושרשה בבחי' עיגולים רק מה שבתוכה ופנימיותה בכל צמיחה וגם בג' יסודות דאמ"ר רק יסוד העפר לבדו כו' הוא בבחי' התיקון דאדם בציור אברים כמו עין הארץ טבור הארץ וכה"ג כמ"ש במ"א עמ"ש ה' בחכמה יסד ארץ בחכ' דבחי' התיקון דוקא כו'), ובהן בחי' ההסתר והעלם אור האלקי היותר אחרון עד שא' אלביש שמים קדרות ושק אשים כו' שהוא לבושים דנוגה ומסתיר כו' להיות נראה בבחי' יש נפרד כמו טבע גשמי כו', ובאמת כתיב אני אענה את השמים כו' ומסדר הכוכבים כרצונו דוקא כידוע. וזהו פ"י עולם העלם כי נתעלם האור האלקי בהן לגמרי, וזהו בכל עולם לפי ערכו כפי ההשתלשלות בבחי' עיגולים הנ"ל עד עוה"ז השפל מכולם כידוע וד"ל.

כז) **והנה** אחר כל הנ"ל יובן בתוס' ביאור המאמר דלעיל דכד אתכפיי' כו', דהנה פ"י עלמין היינו כמו בחי' עיגולים הנ"ל והיכלות הנ"ל שמעלימים ומסתירים האור אלקי שיוכל המקבל להיות במציאותו המוגבל כנ"ל, והוא הנק' עולם או היכל בכ"מ לפי ערכו ומדריגתו עד בחי' עולמות והיכלות התחתונות דעשי' שהן בתכלית ההסתר כנ"ל. והנה פ"י אסתלק יקרא דקוב"ה כו' היינו מה שיאיר אור האלקי בתוס' גדול באותו העולם או ההיכל שנסתר ונעלם שם ויהי' ג"כ שם גילוי האור האלקי דוקא להיותו בא ומאיר

כענין הושיט אצבעו הקטנה: סנהדרין לח, ב. וראה לקרית אמור ל, א. דרושים לרי"ה ס, ב. סידור קנב, א. ס' מאמרי אדהאמצ"י קרא ח"א ע' קסא. וש"נ.
 עין הארץ טבור הארץ: בא י, ה. ועוד. שופטים ט, לו. ועוד.
 כמ"ש במ"א עמ"ש ה' בחכמה יסד ארץ: משלי ג, יט. וראה ד"ה ויצר — בס' מאמרי אדה"ז עה"ת ע' לו. ובכ"מ.
 אלביש שמים שמים קדרות: ישע"י נ, ג.
 לבושים דנוגה ומסתיר: בכת"י ב: לבוש דנוגה המסתתר.
 אני אענה את השמים: הושע ב, כג [שם הוא בשינוי לשון. וכהלשון כאן מוכא בכ"מ: סידור שד, א. אמ"ב שער הק"ש פכ"ב. פכ"ה. שער האמונה פי"ח. פל"א. פל"ב. אה"ת נ"ך כרך ב ע' תתקנו. ועוד].
 וזהו פ"י עולם העלם: ראה לקרית במדבר ה, סע"ג (ע"פ קה"ר ג, יא). שלח לו, ד. עקב יג, ג. ביאוריהו להצ"צ ח"א ע' שנה (ע"פ פסחים נ, א). וראה גם ת"ז תמ"ב. סידור הארז"ל במוסף לרי"ה (היום הרת עולם). כתר שם טוב סכ"ד (הוצאת קה"ת). ובכ"מ.

בתוס' אור רב ביותר מכפי המדה והצמצום שנתצמצם ונתעלם בהיכל. זה עד שלא יסתיר כלל וכלל, והוא בלשון הזוהר אסתלק לשון עליו האור וגילוי ביתר שאת כו'. וביאור הענין הנה דרך כלל כל בחי' העיגולי' שהן ההיכלות אעפ"י שהן בבחי' מקיפים עכ"ז נק' בשם כלי ג"כ אלא שהם כלי המקיף לסבב ולהקיף מבחוץ לגילוי האור שבתוכו והוא המגביל האור מבחוץ ומעליו, וא"כ בהכרח שיש בעיגול או היכל זה בחי' ההתגשמות ועביות שיוכל להסתיר ולהעלים כמו הכלי. ממש שעביותו וגסותו כידוע דמהתעבות האור נעשה כלי עכ"ז. הכלי מגביל האור ומסתירו כנ"ל. וכך הוא ג"כ בבחי' כלים דהיכלות ועגולים כמו היכל ובית הגשמי המסתיר על האדם (כידוע בפ"י כלי שהוא לשון כליון שהוא מפני שמגביל כו'), ואמנם כאשר האור המקיף מאיר בתגבורת העילוי יותר מכפי המדה המצומצמת אזי הוא בוקע אורה. ומאיר גם בעביות הכלי לזככו בתכלית עד שיאיר גם הוא מתוך עובי הכלי דוקא ויתגלה תוס' אור זה המבהיק ע"י הכלי דוקא מפני שאין הכלי מסתיר כלל וכלל אלא אדרבה הוא כלי להעברות האור דרך בו בהבהקה יתירה, כמו אור השמש המאיר בזוככית החלון כאשר הזוככית בהירה בעצם מאוד שמלבד שאין שינוי הגשמיות האור כלל בהאירו בו אלא שיוסיף הבהקה יתירה כמ"ש במ"א ע"פ ושמתי כדכ"ד שמשותיך שהכדכ"ד הוא האבן הטוב הבהיר וזך ביותר שמבהיק האור ע"י יותר כו' (וכידוע בענין החשמ"ל הנוגה לאחר הבירור בתכלית שנק' זיהרא עילאה וכו' כנ"ל כמ"ש בתורתו של ר"מ כתנות אור' באל"ף כו', והוא מ"ש ונוגה לו סביב ומתוכה כעין החשמ"ל כו'). וז"ש דכד אתכפיי' סט"א דוקא אסתלק יקרא דקוב"ה כו', פי' הקליפה דס"א עיקר ויסוד שרש חומריות וגסות הקליפה נמשך מבחי' חיצונית דחיצוני' הכלים והיכלות. האחרונות דמל' דמל' דעשי' כנ"ל (והוא מ"ח צירופי' האחרוני' דשם אלקי' דמלך אלקים על גוים כו') וכמ"ש סביב רשעי' כו', וכאשר גזדכך חומריות וגשמיות דהיכלות דעשי' האחרונים מפני שיאיר אור אלקי' גם בעלמין והיכלות האחרונים כענין אור המבהיק בכדכ"ד

בהיכל: בכת"י ב: בעולם אל היכל.

הכלי: בכת"י ב: ההיכל.

כידוע דמהתעבות האור נעשה כלי: ראה ע"ח שער עקודים (ש"ז) פ"ג ואילך. שער סדר אבי"ע (שמ"ז) פ"א. וראה סה"מ אתהלק לאזניא ע' רכג. שער היחוד לאדהאמ"צ פכ"ח. ובכ"מ.

עכ"ז: בכת"י ב: ע"כ.

אורה: בכת"י ב: אות.

כמ"ש במ"א ע"פ ושמתי כדכ"ד: סה"מ אתהלק לאזניא ס"ע קצג.

וכידוע בענין החשמ"ל. זיהרא עילאה בתורתו של ח"מ כתנות אור: ראה ב"ר פ"כ, יב. זח"א לו, ב. של"ה כא, ב. לו, א. קסד, ב. שמא, א. אה"ת בראשית תלח, א. תולדות קמה, ב. נ"ד ע' קז.

ונוגה לו סביב: יחזקאל א, ד.

והיכלות: בכת"י ב: והכלים.

והוא מ"ח צירופי' האחרוני' . . דמלך אלקים על גוים: ראה ס' הליקוטין להאר"ז ר"פ בא. פע"ח שער חמ"צ פ"ה. שער הכוונות ענין פסח דרוש א. תו"א קט, ד. ועוד. תהלים מז, ט.

סביב רשעי': תהלים יב, ט.

כו' כנ"ל שלא יסתירו כלל וכלל, הנה זהו דוקא ע"י דאתכפיא סט"א למטה שהו בחי' הביוררים דחיצוני' ואחוריים דכלים היותר חיצוני' שנק' היכלות דק"נ שנפל בשבה"כ עי"ז דוקא אסתלק יקרא דקוב"ה ככולהו עלמין גם לעלמין דהיכלות העליונים שיאיר אור האלקי מתוך עוביות והגשמת ההיכלות והעיגולים הנ"ל עד רום המעלות בכל עולם והיכל לפי ערכו כו' עד גם בעולמות והיכלות דאצי' ושלפני האצי' כנ"ל משום דנעוץ תחלתן בסופן דוקא כנ"ל וד"ל.

בח) והנה להבין זה בתוס' ביאור איך שעילוי האור דמקיפים העליונים ביותר בעיגולים והיכלות שלפני האצי' ובאצי' יהי' מאירים בהן ביתר מכפי המדה ע"י דאתכפיא סט"א למטה דוקא שהן מקבלים מהיכלות ועיגולים היותר תחתונים בסוף עולם העשי' כנ"ל, הנה יובן ע"ד דוגמא זאת ממש שאנו רואים בחוש ממש בנשמות באדם בגופ' החומריות ביותר. דהנה אנו רואים שחומר הגוף מגושם ביותר בתאוה גשמיות ככהמה ממש באכילה ותשמיש כו', ועכ"ז הרי הגוף כלי ממש לאור הנשמה האלקי' בעבודה שבלב ומוח בתפילה באו"ר שכליים וטבעיים שמתפעל הלב והמוח החומרי ג"כ וכידוע, ואעפ"י שבדאי חומריות הגוף מחשיך מאוד על אור הנשמה ומונע התגלות האור האלקי הניצוץ האלקי מצד התמשכות הגוף בחומריות וגשמיות עוה"ז ככהמה ממש כמו נמשל כבהמות נדמו כו', אך הנה ע"ז אמר והתקדשתם והייתם קדושי' ואמר קדש עצמך במותר לך, פי' גם במותר לך בתאוות היתר כתאוות אכילה ותשמיש לא יאכל ככהמה למלאות כריסו וכן בתשמיש לא יעשה ככהמה כו' אלא קדש עצמך, וקדושה זאת היינו ע"י שיתקדש בקדושה האלקי' בגילוי אור האלקי בהתקשרות עו"ז ירידת* אה"ר בנקודת רצונו שבפנימי' הנפש ממש ואז יאיר האור וקדושה האלקי' בתוקפא כ"כ עד שלא יסתיר לו כלל הגשמי' חומריות הגוף ולא יעשה בו שום ירידה ונפילה כלל, וזהו הנק' קדושה ממש שהוא לשון הבדלה כמו קדושים תהיו מובדלים תהיו, ופי' הבדלה היינו שהוא מושלל ומובדל ומרוחק בערך מכל הגשמות התאוות הגופני' וכמו זר נחשבו בעיניו (כל"א ער איז דער פון זייער אפ גירוקייט זייער ווייט וכה"ג), וזהו מצד תוקף הדביקות והתקשרות הנשמה באותה שעה, וגם אח"כ כאשר יתגבר אור ההתקשרות והאהבה שנק' קדושה יאיר גם בכלי גופו הטבעיים שיזדככו גם הם ולא יהי' ככהמה ממש באש בוערה כו' אלא רק יהי' ע"פ דעת האלקי שבנשמה ממש, כמו שהי'

באו"ר . . שמתפעל הלב והמוח החומרי ג"כ כידוע: ראה גם ס' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא ח"ב ע' תרה. ושי"ג.

נמשל כבהמות נדמו: תהלים מט, יג. כא.

והתקדשתם והייתם קדושים: שמיני יא, מד. כ, ז.

קדש עצמך במותר לך: יבמות כ, א.

ירידת: בכת"י ב: ירידות.

קדושים תהיו מובדלים תהיו: קדושים יט, ב.

באדמ"ר קודם שחטא בעה"ד כו' שהי' גופו קדוש וטהור והי' חומר לצורה דנשמתו גם בזיווג ואכילה בלי הגשמה תאוה גופני' כו'. וזהו קדש עצמך עצם הנשמה שיאיר גם במותר לך שהוא תאוות היתר וגם בפרנסה לא יהי' אץ להעשיר בתאוות וחמדת ממון וכו' בבחי' פירוד גמור מאלקי' אלא יעצר רוחו ויבטח בה' הזן ומפרנס כו'. וזהו בכל דרכיך דעהו כו' כמו במו"מ ובכל הדברים המותר לך לא יסיח דעתו ולבו מה' ולא יהי' בהמה כו'.

כט) וז"ש אדם מקדש א"ע מעט מקדשים אותו מלמעלה הרבה, פי' כמו קדש עצמך במותר לך כנ"ל שנק' קידוש מעט שהוא רק בערך הכנות מוחו ולבו לה' אחד בהתקשרות ודביקות הנפש כפי שעו"ד לפי העת והזמן כו', והוא הנק' בחי' או"פ דנר"ן שבמוחא ולבא כו' שמזכך גם כלי הגוף מבפנים במוח ולב החומרי שיתקדש גם הוא גם בדבר המותר כנ"ל, אך עי"ז מקדשים אותו מלמעלה הרבה שהוא בחי' או"מ דקדושה דבחי' חי' יחידה שבנשמה שלמעלה מכלי מוחא ולבא כו' שיש בכחו לזכך גם חומריות הכלי דגוף מבחוץ שלא יתפשט עוד בגסותו וחומריות שלו, והוא שיהי' מואס ברע דהיינו שמואס בחייו מצד שגם לבו הטבעי נמשך בעומקו לה' (כמו מ"ש הטבעי"י כו').

ל) וזהו כד אתכפיי' סט"א שהוא גסות וחומריות הגוף שנלקח מבחי' הרע דק"נ מתאוות חומריות ע"ד הנ"ל בקדש עצמך כו' עי"ז אסתלק יקרא שבצלם אלקי' כו' שגם בבחי' אדם העליון נתקדש אור קדושה עליונה שבכל עולם והיכל עד רום המעלות להאיר ולזכך לכל בחי' עולם והיכל מבפנים ומבחוץ שיהי' בחי' כלי להכיל האור ולא להעלים ולהסתיר כו' כמו היכל ה' המה עד גם עוה"ז השפל שהוא עולם היותר גרוע שבו תכלית ההסתר אלקי' לא יעלים ויסתיר כלל וכלל אדרבה יאיר בו ג"כ אור האלקי בגילוי גמור וראו כל בשר ממש כו' ע"ד הנ"ל בהזדככות החומר הגופני באדם ממש כן יהי' הזדככות החומר בכל הכרואים שבעוה"ז וכמ"ש ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ, וא"כ זהו התעלות יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין מלפני האצי' עד עוה"ז השפל הוא רק מצד דאתכפיי' סט"א למטה דוקא מטעם כל הנ"ל וד"ל.

לא) והנה אחר שנתבאר המאמר הנ"ל יובן שרש ענין המצות שהן כלי' אופני הברורים דעה"ד טו"ר כנ"ל א' ברמ"ח מ"ע להעלות

בכל דרכיך דעהו: משלי ג, ה.

אדם מקדש א"ע מעט: יומא לט, א.

דנר"ן שבמוחא ולבא: ראה ע"ה שער המוחין (ש"כ) פ"ה. אבן עזרא משפטים כג, כה.

היכל ה' המה: ירמ"י ז, ד.

ואת רוח הטומאה: זכרי' יג, ב.

כל: בכת"י ב: ב.

ולהגביר חלק הטוב שבק"נ והב' להפריד ולהשפיל הרע דנוגה ע"י שס"ה ל"ת כו'. דהנה ע"פ הנ"ל במאמר דכד אתכפ"א סט"א כו' יובן ג"כ ב' עניני בירורים הנ"ל הללו, הא' ע"י רמ"ח מ"ע הרי נמשך בחי' רצה"ע ממש בתוס' אור ובתגבורת בחי' הקדושה העליונה שקדשנו במצותיו עד שמזכך ומברר לבחי' הטוב שבק"נ שהוא דבר הגשמי אשר בו נעשה המצות בפו"מ שאור זה האלקי מאיר גם בגופי' של דבר גשמי' ההוא, כמו בד"פ דתפילין מאיר אור הח"ע בפ' קד"ש הכתובה ע"ג הקלף הגשמי וכה"ג בחוטין שבציצית ל"ב נתיבות החכמה דבחי' המקיף כו' ונק' תשמישי מצוה וכך הוא בשאר מצות כלולב וסוכה ואתרוג כו' (וגם במצות צדקה שורה אור חסד עליון על הפרוטה כו'), שהרי המצות נעשי' בחי' כלי' ממש לאור האלקי שהוא רצה"ע כמו שהוא למעלה רק שירד ובא ונתלבש למטה בלבוש גשמי בדבר שבו נעשה המצוה (וראי' ממ"ש לע"ל יאיר שם הוי' בשלימות במצוה גשמי' שעשה בעוה"ז כי מצוה הוא שם הוי' בחילוף א"ת ב"ש שנתחלף המ"ם צדי"ק במקום י"ה כו' (ודוקא י"ה שהן שרש שס"ה ל"ת אבל ו"ה דרמ"ח מ"ע אין בו לבוש מסתיר כלל), וע"כ כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב שנאמר ועמך כולם צדיקים במצות בפו"מ אפי' פושעי ישראל כו' כי שכר מצוה מצוה עצמה דוקא, וגם עכשיו הרי נק' מצות הוי' וגם מצותיו ממש כו'. וזהו בחי' הבירורים דנוג"ה לזכך הכלי' מבפני' ע"י גילוי או"פ דקדושה, וגם יש הרבה מצות שהן בבחי' העלאות כקרבנות ותרומות ומעשרות וצדקה כו'. ובחי' בירור הב' היינו להפריד ולבער הרע דק"נ ע"י שס"ה ל"ת שבוה נפרד חלק הרע ממש שבבחי' חיצוני' הכלים והיכלות דק"נ לכלות שרש יניקתם שלא יקבלו [מלמעלה] מחיצוני' הכלים דקדושה. ונמצא ע"י ב' בירורים הללו דמ"ע ומל"ת ממילא מתברר ומזדכך בחי' חומריות דנוג"ה דעשי' המסתעף שרש יניקתם] מבחי' הכלים חיצוני' דמל' דעשי' מפנים ומחוץ כו' וד"ל.

לב) ועד"ז יובן גם בעולמות הרוחני' בעולם היצירה ועולם הבריאה דע"י העלאה דב' בירורים דמ"ע ול"ת מזדכך בחי' חיצוני' הכלים דמל' דשם שלא יקבלו מהם יניקה נוגה דיצירה ובריאה כו', וכך הוא עד רום המעלות גם בעולם האצילות ולפני האצ"י כו', כנ"ל במאמר דלעיל דכד אתכפ"א סט"א שזהו להפריד ולברר חלק הרע דק"נ כו' אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין דבי"ע וגם בעלמין בבחי' האצ"י ולמעלה מעלה,

כי מצוה הוא שם הוי' בחילוף א"ת ב"ש: ראה ת"ז תכ"ט (עג, א). ת"ע (קלא, ב). טעהמ"צ להאריז"ל פ' בראשית. לקו"ת שלח מו, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ-במדבר ח"א ע' קו.
 כל ישראל יש להם חלק . . . ונמך כולם צדיקים . . . אפי' פושעי ישראל כו': סנהדרין ז, א. ישע"י ס, כא.
 כי שכר מצוה מצוה עצמה: ראה אבות פ"ד מ"ב. תניא רפ"ז. פליט (נב, ב). דרמ"צ כ, ב (כהגה"ה). לוח
 היום יום' — כה אייר. ובכ"מ.
 מזלמעלה . . . שרש יניקתם: נוסף מכת"י ב.

והיינו ע"ד הנ"ל שהאור דקדושה העליונה בוקע ומזכך גם לבחי' הכלי' והיכלות שיאירו גם מאור זה האלקי, ואור זה שבא מצד הבריורים דרפ"ח כו' אור גדול מאור הראשון כמ"ש כיתרון אור מן החושך כנ"ל, אי"כ מזה דוקא אסתלק כו' גם בעלמין שלפני האצי' כו' עד עצמות אא"ס המאיר בקו"ח שיאיר בו מהעלם העצמות דישת חשך סתרו ממש בתוס' אור חדש שלמעלה הרבה מגופו של אור דקו"ח עצמו כו' וד"ל. אך בדרך כלל נחלקו העולמות לשני מדריגות ונק' עלמין דאתכסיין ועלמין דאתגליין והוא בחי' מח' ודיבור שנק' לאה ורחל והוא בחי' העלם וגילוי בכללות ובזוהר נק' סתים וגליא שבכל עולם כפרט ובכלל הוא מקיף הכללי דקו"ח שנק' סובב וממלא בכללות וד"ל.

(ג) **ובכל** הנ"ל יובן שרש ענין הטעם מה שכל המצות רובן ככולם תלויים בא"י דוקא כנ"ל. דהנה ידוע בטעם שנק' א"י הוא שמקבל מישראל דלעילא והוא בחי' שם ב"ן שהוא בחי' מל' דאצי' לאחר שמבררים בירורים דרפ"ח כו' בנוגה דבי"ע דוקא, והיינו ע"י המצות שנעשי' בא"י דוקא, אבל קודם הברור דרפ"ח כו' נק' ארץ כנען שנאחזים בה יניקות החיצונים, ושרש הז' אומות דא"י הרי הוא בז' מדות דתהו כידוע וע"כ באמצעות המצות שנעשו בא"י דוקא שממשיכים האורות עליונים בכלים רבים דבחי' התהו ומזככים הכלים מבפנים ומחוץ ע"י מ"ע ול"ת כנ"ל הרי עי"ז נתבררו בחי' הכלים דתהו שיבואו להיות בחי' כלים גמורים לגילוי אור הוי' דבחי' שם מ"ה דתיקון שהן התומ"צ כידוע וד"ל. וע"כ עיקר הטעם הוא לעשות המצות דוקא בארץ [ישראל] דוקא כדי שיאיר האור בכלים שנפלו בשבירה דז' מדות דתהו ועי"ז דוקא נק' א"י דלעילא שהן בחי' אורות דע"ס דתיקון כידוע ונעשים בנין פרצוף שלם מחדש בתוספות אור גדול מצד יתרון האור מן החושך כנ"ל וד"ל.

(ד) **וזוהו** הטעם שנק' ארץ זבת חלב ודבש. דהנה ידוע בשרש ענין חלב ודבש שהוא בחי' חר"ג שבאים בבחי' גדלות המוחין דוקא והחלב הוא בחי' החסדים דאימא, עד"מ חלב הגשמי דאם דיונק הולד שמגדל אברי הולד ומתרחבים ומתפשטים הרבה בימי היניקה יותר מערך הגידול של הולד אחר היניקה כידוע ואעפ"י שחלב זה אינו רק כמו מזון לולד במקום לחם כו' לפי שחלב זה הוא אשר נהפך מן הדם כידוע דם נעכר ונעשה חלב והיינו בזמן הלידה, וכאשר נהפך הדם לחלב היינו שניתוסף בא"י בחי' מוחין חדשים שהן מבחי' החסדים (שבתענוג שבמוח המדשן ומרבה הגידול של

בטעם שנק' א"י הוא שמקבל מישראל דלעילא: ראה גם שיעת ח"ב כט, ד.

חלב: בכת"י ב: זבת חלב.

כידוע דדם נעכר ונעשה חלב: גדה ט, א. וראה לקו"ת במדבר יט, סע"א. לעיל ח"ב ע' תפב. ושי"נ.

האברים כו') והוא מה ששפע החלב מתרכה בדדים כמאמר שעשאה לה דדים במקום בינה שבלב כו' וכמ"ש במ"א, ולזה נתגדלו ג"כ בחי' מוחין דולד בכל יום מיניקת החלב הזה וגם האברים מתגדלים ומתרחבים כנ"ל לפי שמטבע החלב לעשות התרחבות הכלים בין במוחין בין באברים, שזהו ענין גידול והכנת החומר והצורה שיהי' הולד מוכן לגדל את השכל והמדות אח"כ כמ"ש במ"א וד"ל, והוא הנק' בחי' חסדים דמוחין דאימא (ויובן זה ג"כ למעלה ברוחני' בנה"א שנק' ולד שנולד מבטן מל' דאצי' שע"י בחי' היניקה דחלב שהוא מחסדים דאימא שמגדלים המוחין ואברים להיות לה גדלות המוחין ומדות כו'). וכמו"כ יובן בארץ העליונה שהוא בחי' מל' ולמטה הוא ג"כ א"י שע"י בחי' הבירורים דרפ"ח כו' ממעשה המצות בדברים גשמים שבארץ דוקא ע"ז נמשכים בה בחי' אורות העליונים שבבחי' חסדים העליונים דחלב דאימא עילאה שהוא בחי' התענוג העליון שבבחי' בינה שהוא בחי' חלב שנעשית מהיפוך הדם הנעכר ונעשה חלב שהוא מבירורים דרמ"ח מ"ע כו"י שמזה נעשה בחי' הרחבת הכלים ואברים והרחבת גידול המוחין בחומר וצורה עד שנק' ארץ טובה ורחבה לקבל גילוי אור האלקי בהרחבת כלים רבים כמ"ש במ"א וד"ל.

לה) והנה בחי' הדבש הוא בחי' דין וגבורות דגדלות כמ"ש בס' הקבלה, וזה מורה טבע הדבש דאע"פ שטבעי' הדבש מתוק כמו מה מתוק מדבש והמתיקות הוא בבחי' החסד דוקא כידוע, אבל הרי יש בדבש מבחי' הגבורות שהוא מבחי' החריפות והחמימות כידוע שכל משקה דבש הוא חריף בטבעו ומשכר ושוורף הלב ומוסיף חום הטבעי יותר מן היין כו', אך חריפות וחמימות זאת הוא נכלל בכלל עוז וגבורות המתיקות שהרי אנו רואים שיש בכח הדבש להפוך כל דבר מר למתוק כמו המרקחת מצנון חריף שמתבשל בדבש שנהפוך הוא למתיקות, וזהו רק מכח ועזו המתיקות להמתיק גם הדבר המר למהותו המתוק. ושרש הענין מבואר במ"א מפני שזהו טבע כח וגבורות הדבש להפוך הדבר הנטמן בו או נתבשל בו למהות הדבש וראי' מרגלי הדבורים שבדבש כו', וגם מזה הטעם יש בכח הדבש להיות הדבר הנטמן בו

שעשה לה דדים במקום בינה: ברכות י, ב.

ג"כ: בכת"י ב ליתא.

כו': בכת"י ב: דוקא.

הדבש . . . דין וגבורות דגדלות . . . בס' הקבלה: ראה טעה"צ בלקו"ת פ' ויקרא. מא"א ד, ה. אוה"ת שמות ע' בתקב"ד ואילך. וש"נ. ס' מאמרים הקצרים ע' תנד. סה"מ תקס"ג ע' קמו. ובכ"מ.

שטבע: בכת"י ב: הטעם.

מה מתוק מדבש: שופטים יד, יח.

מבואר במ"א מפני שזה טבע . . . הדבש להפוך: ראה סה"מ תקס"ג ע' קד. ס' מאמרים הקצרים שם. ועוד. וראי' מרגלי הדבורים שבדבש: ראה ע"ז סט, א תוד"ה ההוא: יש לתמוה עכשיו היאך אנו אוכלים דבש דבורים והלא רגלי הדבורים מעורבים בדבש כו'. טור י"ד סוסי פ"א. טור אר"ח ס"י רט"ו. וראה גם סה"מ תקס"ג שם.

חזק בקיומו ולא יופסד לעולם כמו בהוא ינוקתא דטמנה בדבש ז' שנין (ולפי שיש בו חלקי המכווץ ביותר). והנה כמו שיש בטבע הדבש בגשמיות יובן מזה בבחי' הדבש ברוחניות (כמ"ש דבש וחלב תחת לשונך כו' וקאי בפנימיות מתיקות התורה שמתוקה מדבש כו') שהגם שעצם מהותו הוא בבחי' המתיקות דחסד אבל כלול בו מבחי' הגבורה והדין רק שנק' גבורות ממותקות שהוא גבו' שבחסד שבכוחו להמתיק כל דין מאחר שהמר נעשה מתוק כו' (וכמו ויורהו ה' עץ וישלך כו' וימתקו המים שהמים המרים נהפוך למתיקות והוא עה"ח דפנימית התורה כמו שהיא בבחי' גבורה שבחסד להמתיק כל מר למתוק כו') (והוא בחי' תגבורת החסדים העליונים לאהפכא מרירו למיתקא כו' וחשוכא לנהורא כו' שזהו בקיעות החסדים בגבורות להמתיקן שלא יהי' בבחי' צמצום והסתר כלל (וכמו כח הדין דחסד שבכח' שביכולתו לעמוד לנגד כל מנגד ומקטרג להמתיקו שאין זה כח החסד דחכמה עצמה וזהו בחי' דגדלות המוחין דאבא שלמעלה מחסדים דחלב דאימא).

לו) וכדוגמא זאת דחלב ודבש הנ"ל שהן בחי' חו"ג דגדלות המוחין דאו"א כו' שהן הגורמים התפשטות האורות בכלים בהרחבה בלי הסתר וצמצום כלל כנ"ל וכיוצא בזה יובן ג"כ בענין א"י שנק' ארץ זבת חלב ודבש ע"ד שאמרז"ל בחלב ודבש בגשמיות בא"י שלמטה כמ"ש רבב"ח לדידי חזי לי זבת חלב ודבש דא"י כו' שראה ריבוי החלב הנוטף מן העיזים ודבש הנוטף מן התמרים כו' (אע"פ שחלב העיזים אינו שייך לגופו של א"י מ"מ זהו ע"י גידול החי במרעה טוב הארץ כו'), וכך הוא בא"י העליונה שהוא בחי' המל' שנק' זבת חלב ודבש העליון היינו בב' דברים, הא' בהמשכות החסדים דחלב דמוחין דאימא עילאה להגדיל האברים שהן הרחבת הכלים ע"י רמ"ח מ"ע, והב' היינו בחי' הדבש שהוא בחי' דין דגדלות המוחין כו' הן ע"י שס"ה ל"ת שבכחה לבער הרע בחיצוני' הכלי' ולהמתיק כל דין כו' שלא יהי' בבחי' העלם והסתר כו' וד"ל. וזהו כח ועוז גדול יותר שזהו ענין כח בקיעת החסדים דגבורות להמתיק לעשות ממר מתוק שהוא לאהפכא מרירא למיתקא מרירא דדינא קשיא כו' (וזהו י"ה דשם הוי' שלמעלה מו"ה כנ"ל). וזהו פי' זבת חלב ודבש דא"י למעלה וכמו דבש וחלב תחת לשונך שנמשך מלמעלה למטה כך הוא בא"י אחר הבירור דק"נ ע"י חו"ג דגדלות המוחין שנק' חסדים ודין העליון וד"ל.

בהוא ינוקתא דטמנה בדבש ז' שנין: כ"ב ג, סע"ב.

דבש וחלב תחת לשונך: שה"ש ד, יא.

ויורהו ה' עץ: בשלח טז, כה.

כמ"ש רבב"ח לדידי חזי לי: מגילה ו, א. כתובות קיא, ב.

וזהו שורש הטעם שכל המצות תלויים בארץ דוקא כדי שכל בחי' העולם האור שבעצמות יבוא לגילוי גם כריבוי כלים המעלימים כו' ולא יעלימו כלל, וכמו שיהי' לע"ל דכתיב ולא יכנף עוד מוריד כו' שיתגלה כל בחי' העצמיות דא"ס במצות והוא דוקא ע"י בחי' הזדככות הכלים מבפנים ומחוץ שהן המצות דעכשיו דוקא בכירורי נוגה בכי' אופנים הנ"ל שהן המצות דמ"ע ול"ת בכללות וכי' וד"ל.

לז) וזהו ויאמרו אל כל עדת בני הארץ אשר עברנו בה טובה הארץ מאוד מאוד אם חפץ בנו ה' כו' ארץ אשר היא זבת חו"ד, דהנה מבוואר בס' הקבלה בטעם שלא רצו המרגלים בא"י להיות א"י למעלה הוא בחי' המל' שהוא בחי' הדיבור ה"א אחרונה דשם הוי' עלמין דאתגליין שהוא מקור לבי"ע ונק' רחל עקרת הבית כידוע, והמרגלים הי' שרש נשמתם מבחי' לאה שהוא בחי' המחשבה עלמא דאתכסיא שהוא ה"א ראשונה דשם הוי' שלמעלה הרבה מבחי' המל' עלמא דאתגליין כמשל המח' שהיא בהעלם במוחין דחוי"ב ובלתי נגלה כלל בדיבור והגילוי שבדיבור אינו רק אפס קצהו של המח', וכנ"ל בענין ב' מדריגות כללות ההשתלשלות שהוא בחי' ההעלם והגילוי ובפרט בכל עולם יש בחי' ההעלם וגילוי ונק' עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא בכלל ובפרט כו' וד"ל. ולהיות כן הי' למרגלים מדריגה דא"י לירידה גדולה כמו מאיגרא רמה לבירא עמיקתא כו' כערך הירידה מן המחשבה שבהעלם לגילוי שבדיבור, וע"כ לא רצו ליכנס לא"י ומאסו בארץ חמדה ואף לקיום המצות התלויים בה, דאעפ"י שגם הם הודו על האמת שא"י היא ארץ זבת חו"ד דהיינו בחי' התרחבות הכלים ע"י ריבוי האורות דגדלות המוחין דחו"ד העליון כנ"ל באריכות ולכך נק' ארץ טובה ורחבה כו', אך טעמם הי' לפי שהיא ארץ אוכלת יושבי' וגם העם אשר ראינו בתוכה אנשי מדות כו', פ"י שהכירו והשיגו באנשי הארץ ששרשם מז' מלכים דתהו שהן נק' אנשי מדות הגדולות דבחי"י הכתרים שקדם לבחי' התיקון. שנפלו בשבה"כ בבחי' שם ב"ן דנוגה שלזה קודם הבירור נק' ארץ כנען כנ"ל ששרשם מבחי' גבורות עליונות דבחי' ב"ן דמלכים דתהו שהיו אורות תקיפים וחזקים ביותר שמפני זה לא יכלו הכלים לסבול האור ונפלו ונשברו כמ"ש בע"ה (ולמטה הן עזי פנים תקיפי דרא בחוצפה ועזות קשה וחזק

ולא יכנף עוד מוריד: ישעי' ל, ב.

בס' הקבלה בטעם שלא רצו המרגלים: ע"ה שער הארת המוחין (שלי"ב) פ"א ואילך. וראה גם לקי"ת שלח לו, ב ואילך.

ארץ אוכלת יושבי' . . . אנשי מדות: שלח יג, לב.

דבחי' הכתרים: בכת"י ב: דבחי' התהו דבחי' הכתרים.

התיקון: בכת"י ב: התיקון דחכמה.

אורות תקיפים . . . ונפלו ונשברו כמ"ש בע"ה: ראה שער הכללים פ"א ואילך. שער התיקון (ש"י) פ"ה.

שער המלכים (שי"א) פ"א ואילך. ועוד.

ביותר ובתגבורת חום התאוה ביותר, והן כל טומאות ותועבות יושבי ארץ כנען שהזהיר עליהם בכמה מקומות בכתובי), וע"כ לא האמינו כלל שיוכל לבא לידי כירור ע"י שם מ"ה דתו"מ שלמטה ממדריגת ובחי' התהו כו' והי' זה להם לירידה גדולה אף בקיום המצות בא"י לגבי שרשם שהי' בבחי' לאה שהוא מל' דתבונה וכלולה במוחין דחוב"ב עצמן עד בחי' פנימיות החוב"ב שלמעלה מן המדות דחג"ת כו' שלא הי' בהן שבירה כלל כידוע בע"ח דהשבירה הי' רק בבחי' המדות בבחי' חיצוני' בינה אבל בפנימיות חוב"ב לא הי' שבירה כלל וכמ"ש ימותו ולא בחכ' כי רק קצת נפילה הי' באחורי' דחוב"ב (שהוא שרש להמשכות חכמה חיצוני' שהוא בחי' חוב"ב דקליפה דכבר ביררם יוסף ומשה לחרטומי מצרים וזקני' כמו ואת זקניו יחכם כו' וע"י שלמה דכתיב אז תבואנה ב' נשים זונות חוב"ב דקליפה כו').

לח) וז"הו שהתחלת טענות המרגלים הי' אפס כי עז העם היושב בה שהוא מבחי' התהו וערים גדולות וכו' וגם ילידי הענק ששרשם מאנשי המדות גדולות דבחי' התהו, ולכך אמרו כי חזק הוא ממנו וא' ממנו כביכול כו' בעה"ב כו' שאין כח בשם מ"ה דישראל ע"י תו"מ לבררם כו', וע"כ אף שידעו סוד וטעם קיום המצות בא"י דוקא לא רצו בזה כי ראו בשרשם במח' דחכמה שלא יכלו להם מפני שכמו שהן למטה קודם הבירור הן בעומק רע דק"נ ושרשם העליון יותר כו' וד"ל. ועוד מטעם אחר הגם שהיו מאמינים בעצמותו ית' שכל יכול הוא ויכול ליתן כח ועוז מבחי' שם מ"ה דחכ' ותומ"צ לברר לו' מדות דתהו ע"י קיום התומ"צ בארץ דוקא (לפי שנעוץ תחב"ס), לא רצו בא"י מטעם שהי' ירידה להם לפ"ע מעלת מדריגתם בבחי' ההעלם דח"ע"י לבא לבחי' גילוי העבודה בארץ בפו"מ דוקא כו' כמ"ש כל מה שיש ביבשה בגילוי יש בים בהעלם דודאי יש בכלל מאתים מנה כו' כמו שהדיבור נכלל וטפל לגבי המחשבה ואין כל חדש בדיבור מה שלא הי'

כידוע בע"ח . . ימותו ולא בחכ' איוב ד, כא. וראה ע"ח שער שבה"כ (ש"ט) פ"ב ואילך. מבוא שערים ש"ב ח"א פ"א. תו"א קי, ד ואילך. קיח, ג. סידור מה, ב. ביאורו"ז ק"א, א. תו"ח וישלח נד, א. פיה"מ פקד"ו (פנ), א). אוה"ת משפטים ע' איש. ועוד.
דכבר ביררם יוסף ומשה לחרטומי מצרים . . ואת זקניו יחכם: ע"פ תהלים קה, כב. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ-דברים ס"ע ט. ושי"ב.
אז תבואנה . . חוב"ב דקליפה: מלי"א ג, טז. וראה חוב"ב קעה, ב. זח"ג ט, ב. ע"ח שער הקליפות (שמ"ח) פ"ב ופ"ד.

אפס כי עז העם: שלח יג, כח.

כי חזק . . ממנו כביכול . . בעה"ב: שלח יג, לא. סוטה לה, א.

מבחי': בכת"י ב: לבחי'.

שנעוץ תחב"ס: [= תחילתן בסופן]. ס' יצירה פ"א מ"ז.

דח"ע: בכת"י ב: דמח'.

כל מה שיש ביבשה: חולין קכז, א. ובכ"מ.

יש בכלל מאתים מנה: ב"ק עד, א.

במחשבה כי מן ההעלם דמח' בא לדיבור כנ"ל א"כ כל קיום התו"מ בבחי' ההעלם דעלמין דאתכסיין ודאי כולל כל קיום התו"מ שבעלמ' דאתגליי' כי יש בכלל מאתים מנה, שעי"ז יתוקן ממילא בחי' התיקון הזה דתו"מ בארץ שבבחי' עלמא דאתגליא עולם הדיבור כו', ע"כ לדעתם לא הי' נצרך ליכנס לא"י לקיים המצות בפ"מ אם יקויים הכל ברוחניות בבחי' לאה עלמא דאתכסיי' שהוא למעלה מבחי' הבירורים דעה"ד טו"ר (שהוא למעלה ממילא מחלב ודבש כו').

ולהבין זה איך יהי' קיום התומ"צ ברוחניות הלא כל התומ"צ ניתנו דוקא בגשמיות לשמור ולעשות בפ"מ דוקא כו'. הנה מצינו כן באברהם שקיים כל התומ"צ ברוחניות אפי' ע"ת דכתיב עקב אשר שמע אברהם כו' וישמור מצותי חוקותי ותורותי ואיך קיים מצות התלויים בארץ ישראל כו', אלא בעובדות שלו הי' עושה כל היחוי"ע באצ"י ולמעלה כל הנעשה ע"י כל המצות למעלה, אך לא הי' עושה רק יחודים עליונים באצ"י ולא ירד עי"ז המשכה וגילוי אור למטה בבי"ע עד שניתנו התומ"צ ע"י משה כמ"ש ושמי ה' לא נודעתי להם כו', כמו עובדא דמקלות דיעקב שהי' יחוי"ע באצ"י כמו מצות תפילין דעכשיו עכ"ז לא הי' זה רק למעלה אבל ע"י תפילין נמשך האור למטה מטה בגשמיות וכמ"ש כי שם הוי' נק' עליך ממש כו' וכה"ג בכל המצות (וכמ"כ כל המצות שמשגיגים נשמות בג"ע העליון והתחתון ברוחניות בסודות שלהם או כמו שיהי' מעשה המצות בימי משיח לאחר הבירור דעה"ד טו"ר לגמרי כמ"ש ושם נעשה לפניך כו' שיהי' בפנימיות וסוד ה' שביחוי"ע למעלה כמ"ש במ"א בענין העברה שני' דנהר פרת כו' שיהי' קבלת התומ"צ בפנימיות, וכמו שהי' עבודה דאדה"ר קודם החטא בעה"ד דכתיב לעבדה ולשמרה כו' וכה"ג). ועד"ז רצו המרגלים שיהי' קיום התומ"צ בבחי' פנימית להוסיף אור באצ"י מן ההעלם כו' והי' נכלל בזה ממילא בחי' מעשה המצות לברר לעה"ד כו' (ואעפ"י שמבואר בפע"ח דגם עכשיו עיקר המצות להוסיף אור באצ"י אבל הרי יורד ונמשך למטה בכל מצוה בפ"מ להיות כלי לאור האלקי ממש כו' ולע"ל יתגלה רק מן הלבוש המסתיר כו').

באברהם . . . אפי' ע"ת . . . עקב אשר שמע: תולדות כו'. ה. יומא כח, ב. וראה סי' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' נח. ושי"ג.

ושמי הי' לא נודעתי להם: וארא ו, ג.

כי שם הי' נקרא עליך: תבוא כח, י. ברכות ו, א.

ושם נעשה לפניך: תפילת מוסף דשבת ויו"ט.

כמ"ש במ"א בענין העברה שני' דנהר פרת: ראה שער האמונה פנ"ז.

לעבדה ולשמרה: בראשית ב, טו.

שמבואר בפע"ח . . . המצות להוסיף אור באצ"י: ראה אוה"ת מקץ (כרך ה) תחקע"ח, כ — מהקדמת הפע"ח. ועד"ז בלקו"ת יוהכ"פ ע, ג. ע"ח שער מ"ז ומ"ד (שליט) דרוש יא. קורא לתניא קנה, א. וראה אוה"ת שמע"צ ע' איתכב.

אבל הנה המרגלים שגו ברואה בזה וטעו טעות גדול, שהרי מרע"ה הי' שורש נשמתו גבוה הרבה מהם כי הי' שרשו מבחי' פנימיות אור אבא (שהוא פנימיות ע"י דמשיח) שלמעלה מבחי' מח' דבינה ועכ"ז חפץ מאוד והרבה כמה תפילות שיוכה ליכנס לא"י רק לקיים מצות התלויות בארץ ישראל דוקא וכידוע בדרז"ל ע"פ ואתחנן כו' אעברה נא ואראה את ההר הטוב הזה כו'. והענין הוא להיות ידוע דהגם שלפי סדר ההשתלשלות בקו"ח באבי"ע באו"כ פנימיים ומקיפים כו' הכל ע"פ מאמר קו המדה כו', הרי יש בכל עולם בחי' העלם וגילויי שזהו מקיף ופנימי ובחי' ההעלם קודם לבחי' הגילוי כמו מחשבה שקדמה לדיבור כו', ולא עוד אלא שלפי ההשתלשלות דהעלם וגילוי הרי מבחי' גילויי שבהעלם שבעליון נעשה בחי' העלם בתחתון (שזהו בחי' פנימית שבעליון נעשה מקיף בתחתון או מבחינת מל' שבעליון נעשה כתר לתחתון), וכמו בחי' דיבור שבמח' נעשה בחי' מחשבה שבדיבור כו', כמ"ש במ"א ע"פ ה' הוא האלקים דאלקים שבעליון נעשה בחי' הוי' בתחתון, וזהו בדרך ירידה ובדרך עלי' הוי' שבתחתון אינו אלא בחי' אלקים שבעליון וזהו ז' עליות דז"פ הוי' הוא האלקים שבעליון בנעילה דיו"כ (ויש להיפוך שהוי' שבעליון יבוא למטה להיות בבחי' אלקים כמו שא' יעקב והי' הוי' לי לאלקים שזהו שמבחי' מקיף דעליון נעשה בחי' אר"פ, והן כל התומצ' עכשיו ובאמרו ברוך אתה ה' אלקינו, וכן בכל המקומות שאו' ה' אלקינו הפי' כך הוא, והוא מטעם שית' בענין סוף מעשה עבמ"ת). ולפי' הרי עולם הדיבור למטה הרבה מעולם המחשבה מאחר שאין הדיבור מקבל רק מבחי' חיצונית דמח' (כמ"ש בע"ח דעקבי לאה נכנסין תוך ראש רחל והוא משארז"ל עקב הענווה יראת הוי' מה שעשתה ענוה עקב שהוא מח' עקב לסולית עשתה יראה עטרה לראש שהוא המל' שנק' יראת ה' כו', והיינו ענין ד' רבתיי דאח"ד בחי' גדלות הדיבור שהוא דיבור שבמחשבה בחי' גילויי העלם שנעשה מחשבה כדיבור בשכמל"ו בחי' יחוו"ת כו'). אך הנה מצד בחי' עצמות המאציל דקודם הצמצום דקו המדה כו' אדרבה נהפוך הוא שבחי'

מרע"ה . . . פנימיות אור אבא . . . פנימיות ע"י משיח: ראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' קצג-קצו. ובכ"מ.

והרבה כמה תפילות . . . מצות התלויות בארץ . . . בדרז"ל ע"פ ואתחנן: ראה סוטה יד, א. ועוד. וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תרלו. וש"נ.

פנימית שבעליון . . . מל' שבעליון נעשה כתר לתחתון: ראה ע"ח שער כסה"כ (שמ"ו) פ"ב. פ"ה. ועוד. במ"א ע"פ ה' הוא האלקים דאלקים שבעליון נעשה בחי' הוי' בתחתון: ראה ד"ה וידבר גי' ויצוים תקסי"ח (נדפס באוה"ת וארא ע' קנו וס"ע ריב). וראה גם לקרית ש"ש סה, סע"ג ואילך. סה"מ תקס"ה ח"ב ע' תתקטו ואילך. להלן ע' א"סח.

והי' הוי' לי לאלקים: ויצא כח, כא.

בע"ח דעקבי לאה נכנסין . . . משארז"ל עקב הענווה . . . מה שעשתה ענוה: ראה ע"ח שער לאה ורחל (שליח) פ"ג. משלי כב, ד. שהש"ר פ"א, א (ט).

ד' רבתיי דאח"ד בחי' גדלות הדיבור: ראה סידור עז, ב. עת, ד. אמ"ב שער הק"ש פע"ו ואילך. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תסח. דברים ח"א ע' רפג. וש"נ.

הגילוי דסוף מעשה שמקבל מן הדיבור הוא שעלה בתחילת המח' דהיינו למעלה מבחי' העלם הראשון דמה"ק כו', והיינו מה שנמשך מאין ליש בגילוי בפ"מ מבחי' הדיבור העליון כי הוא א' ויהי כן הוא למעלה ותחלה להעלם המח' לפי שנעתב"ס וסוב"ת כמ"ש בס"י וכמ"ד ארץ קדמה לשמים מטעם זה דסוף מעשה כו', וכידוע כשעולה ברצון ושכל ומדות ומחוי"ד עד המעשה לבנות בנין בפו"מ הרי המעשה הוא האחרון אבל סוף מעשה הבנין הוא שעלה קודם לרצון שרוצה בבנין עד שהרצון טפל לגוף המעשה כו' וד"ל.

אך היא גופא י"ל למה דוקא בסוף מעשה דוקא מלובש תחלת הרצון ומח' תחלה. הנה ידוע שכל אור עמוק וגבוה ביותר א"א שיתגלה ויתלבש למטה כ"א בבחי' החיצוניות ביותר, עד"מ שכל עמוק מאוד שא"א להביאו בדיבור צריך להתלבש במשל וחיזה ואם גם כמשל אינו מושג יביאנו ברמז שהיא תנועות היד בחיצוני' כמו מחוי' ל"י במחוג וא' די לחכימא ברמיזא ואם גם ברמז לא ישיג ילבישנו בלבוש גס יותר והוא המעשה בפו"מ (וכמו גם בחכ' אין חכם כבעל הנסיון), ובמעשה דוקא להיותו אחרון יותר היא הנותנת שיתלבש בו היותר עליון וגבוה מאוד נעלה שלא יוכל להאיר גם ברצון וחכ' כו'. וזהו ענין טעם המעשה דמצות בא"י דוקא שהוא סופא דכ"ד הוא שעולה בתחלת המח' שבעצמות המאציל ממש דהיינו בחי' מל' דא"ס שקודם הצמצום דקו המדה שהוא בחי' עצמות א"ס ממש כידוע וד"ל. וזהו שהי' תשוקת משה ליכנס לא"י לקיים המצות התלויים בה שראה והשיג בחי' סוף מעשה בארץ דוקא שנעוץ בתחלת כל התחלת שהוא עצמותו עצמות א"ס ב"ה ממש דלית מח' תפיסא ב"י כלל אפי' מח' ורצון הקדום מטעם הנ"ל וד"ל.

ו"ש כי טובה הארץ מאד מאד אם חפץ בנו ה' כו', הנה מה שכפל ב"פ מאד יובן ע"פ כל הנ"ל בשרש מעשה המצות בא"י דוקא שיש בזה ב' טעמים א' מצד סוף מעשה שעבמ"ת דנתחב"ס וסוב"ת כנ"ל והטעם הב' מצד הבירור דבחי' ז' המדות דתהו בבחי' שם ב"ן שהוא בבחי' ס"ג כו' ע"כ ע"י בחי' התיקון דתהו"י שנק' ארץ זבת חלב ודבש נמשך ריבוי האורות בהרחבת הכלים ונק' ארץ טובה ורחבה כנ"ל. והנה מטעם שבחי' או"כ דתהו באים לבחי' התיקון בא"י שנעשים כלים רחבים מאוד להיות שרשם מבחי' הכתר שזהו ענין בקיעות בחי' ההעלם דישת חושך סתרו שבא לידי גילוי יש בו

שנענתב"ס וסוב"ת כמ"ש בס"י: פ"א מ"ו.

וכמ"ד דארץ קדמה לשמים: חגיגה יב, א.

מחוי' ל"י במחוג . . די לחכימא ברמיזא: ראה חגיגה ה, ב. ועוד. מדרש משלי כב, טו. זח"א כו, ב. ועוד.

אין חכם כבעל הנסיון: עקידה פ' נח ש"ד ד"ה הקדמה השלישית.

כי טובה הארץ מאד מאד . . ב"פ מאד: שלח יד, ז. וראה גם סה"מ תערי"ב: תרע"ו ס"ע רו. שיחת י"ב סיון

ה'תשד"מ, ושאר מקומות שנשמנו לעיל בתחילת המאמר (ע' תתקצ"א).

דחהו: בכת"י ב: דת"מ.

דישת חושך סתרו: תהלים יח, יב.

יתרון האור רב ונק' אור בלתי מוגבל בכלי רק שמאיר ובה בכלים והיכולות שלא יגבילו ויצמצמו כלל וזה א"א להיות כ"א מבחי' האור שהוא בלתי מוגבל בעצם כלל, וזהו בחי' מאוד בלי גבול למעלה מגבול דקו המדה המגביל האור בכלי, וז"ש רחבה מצותך מאוד בלי הגבלה כלל כו' וד"ל. וענין מאוד השני שא' בכפל מאוד מאוד (דמשמע שמאוד הראשון הגם שהוא בלי גבול נק' בחי' גבול לגבי מאוד השני כנ"ל) זהו מטעם הב' שסוף מעשה שבארץ דוקא שעבמ"ת כנ"ל, דבחי' מעשה זו שבארץ במצות הוא למעלה גם מבחי' אור הכתר דבחי' התווה ששם העולם וגילוי שוין ממש והוא בעצמות א"ס ממש שנק' סדכ"ס (וכידוע דרך כלל בחי' הכתר הוא ממוצע בין עצמות המאציל לנאצלים וחיצוניות הכתר נק' מאוד בלי גבול לגבי הנאצלים ופנימיות הכתר שבו מאיר העצמות נק' מאוד מאוד והוא בחי' מל' דא"ס שנעשה כתר לנאצלים שזהו מצד סוף מעשה שעבמח"ת כנ"ל וד"ל).

והנה דרך פרט מ"ש מאוד מאוד בארץ דוקא קאי על ב' מדריגות דעלמין סתימין ועלמין דאתגליין שהן בחי' לאה ורחל בכללות ובפרטיות והן ב' מיני היכולות היכולות עילאין דא"א והיכולות תתאין דזו"ג כו'. דהנה בב' מדריגות הללו דחוי"ב ומדות ומל' הנ"ל בא האור בכלי בגבול וצמצום, דגם החכ' ומח' דכינה באים בהגבלת האורות בכלים והיכולות אלא שנק' היכולות דא"א ואדרין עילאין שנק' עלמא דאתכסיא בכללות וכאשר בוקע האור הבא מלמעלה מקו המדה גם בהן יש יתרון האור מן העולם שעליהם שלא הי' יכול לבא באו"כ והיכולות דחוי"ב כלל עד שמאיר בגילוי (וכמו רזין וסודות התורה דמקיף דחוי"ב בא בגילוי ממש) כו', וכמ"כ בבחי' המדות ודיבור שהן בחי' זו"ג דאצי' שבאין בהגבלת או"כ והיכולות ונק' היכולות תתאין לגבי בחי' חוי"ב דאצי' וכמו המדות באדם שבאין באותיות הדיבור שהוא בחי' המל' בחי' רחל ונק' עלמין דאתגליין ודאי שגם בהם יאיר מבחי' העולם ומקיף שלא יוכלו להכיל ויאירו בהן בהרחבת הכלים והיכולות כו' (והן המצות שנק' רמ"ח אברים דמלכא כו'). וכ"ז שיאיר בב' מדריגות הללו דב' מיני עלמין הללו סתימין ואתגליין הכל הוא ע"י מצות שנעשים בארץ דוקא שע"ז נמשך ריבוי האור מלמעלה למטה מלמעלה מבחי' הקו המדה עד שגם ב' עלמין הללו דלאה ורחל בכלל ובפרט או ב' היכולות דא"א וזו"ג שיאיר בהן מבחי' א"ס עצמו שלפני קו המדה עד שנק' גם הם בלי גבול. ולכך א' ב"פ מאוד כנגד ב' עלמין וב' מיני היכולות שבשניהם עובר השפע ומתגלה למטה ומאיר בבחי' כלים בלתי מגבילים כלל מצד מעשה המצות בארץ דוקא (וז"ש טובה הארץ מאד הארץ דוקא משום ששרשה במל' דא"ס עצמו דנתחב"ס וסוף מעשה עבמ"ח ע"כ ע"י נעשה כ"פ מאוד מאוד בב' עלמין סתימין ועלמין דאתגליין כנ"ל). ומשמעות פשט הכתוב שהארץ עצמה טובה מאוד מאוד ולא

שע"י נעשה ב"פ מאוד כו', והכל א' משום דהארץ בעצמה טובה מאוד מאוד ע"כ ע"י המצות התלויים בה שנעשים בארץ זו נמשך מבחי' רב טוב העליון שנק' טוב מאוד והארץ שמקבלת מבחי' טוב מאוד העליון נק' ארץ טובה ורחבה או ארץ חפץ כו'.

ו"ז"ש אם חפץ בנו ה' כו', דהנה ידוע כפי' חפץ שהוא פנימיות הרצון והוא בחי' הפנימיות שבתענוג שבנפש שכל העצמות נמשך אח"ז, וז"ש אם חפץ בנו ה' שיהי' פנימיות רצונו בנו שהוא פנימיות התענוג שבעצמותו ית' כמו בחי' שעשועי המלך בעצמות ממש שכל העצמות נמשך בזה (וכמו תיקרא חפצי בה וכמו הנערה אשר חפץ בה המלך כו') שהיא הנשמה שחפץ בה המלך העליון וכן יש בפרט וכמאמר זכאה ב"נ דקוב"ה אתרעי ב"י כו' וכך הוא בכללות דנשי' לע"ל שתיקרא חפצי בה כו', ואין זה רק ע"י המצות שנעשים בארץ שאז נק' ארץ חפץ שמלובש בה בחי' חפץ שהוא פנימיות התענוג ורצה"ע שבמצות למעלה שעשועי' העצמי' שזהו מצד הארץ דוקא דנתב"ס להיות שבה דוקא בחי' סו"מ שעבמח"ת. וז"ש טובה הארץ מאוד מאוד לפי שיכולה לקבל מכל בחי' טוב העליון שהוא חפץ הוי' בעונג הפנימיות שבמצות שהוא בבחי' א"ס ב"ה ממש שנק' סדכ"ס ששפע בחי' טוב הוה נק' טוב מאוד והארץ שמקבלת נק' טובה מאוד.

ר"ק אם חפץ בנו ה' להביא אותנו אל הארץ כו' שהן נשי' שעלו לשרשן ג"כ למהו"ע פנימיות התענוג ורצון שנק' חפץ כנ"ל שאז נאמר כי תהיו אתם ארץ חפץ והיינו ע"י שישראל יקיימו המצות בארץ דוקא שהיא ארץ זבת חלב ודבש העליון מטעם הנ"ל לעיל וד"ל. ועוד יתפרש מ"ש אם חפץ בנו ה' כו' היינו דוקא בתנאי אם חפץ בנו ה' אז טובה הארץ מאוד מאוד ב"פ מאוד שהוא להיות בחי' בית קיבול לקבל ולהכיל כל בחי' פנימיות דפנימיות התענוג ורצון שבעצמות א"ס ב"ה שנק' סדכ"ס כו', ואם לא יחפוץ בנו כו' לא נק' טובה מאוד ב"פ כו'. והענין הוא דדוקא בחיבור וקשר דכנ"י בארץ כמ"ש והביא אותנו אל הארץ כו' אז יאיר בה מבחי' טוב העליון הכללי ונק' ארץ חפץ סתם. כי הנה ידוע שיש ב' מדריגות בתענוג ורצון, א' עונג שברצון פרטי הוא הנק' עונג המורגש וניכר ברצון זה בפרט כמו ברצון העליון דמע"ב שעלה ברצונו לברוא כו', שע"ז א' כי אמרתי עולם

אם חפץ בנו ה' שלח יד, ת.

תיקרא חפצי בה . . הנערה אשר חפץ בה המלך: ע"פ ישעי' סב, ד. אסתר ב, יד. וראה גם סה"מ תקס"ח ע' כד. ס' מאמרי אדהאמ"צ: יקרא ח"א ע' יב וע' שמ. דרך חיים מא, ד. אמ"ב חג (קה"ת תשמ"ה) קמה, ב. זכאה ב"נ דקוב"ה אתרעי ב"י: זח"א קכט, א: זכאה הוא ב"נ דאורחוי אתכשרו קמי קב"ה ואיהו אתרעי ב"י לקרבא לי לגבי.

כי תהיו אתם ארץ חפץ: מלאכי ג, יב.

כי אמרתי עולם חסד יבנה: תהלים פט, ג.

חסד יבנה וחסד זה הוא בחי' כי חפץ חסד הוא שיש בו עונג העליון בפרט. ואמנם לפי שגם רצון וחסד זה נתחלק לפרטים רבים שבהשתלשלות וכאשר נשלם הכל דוקא נאמר וירא אלקים את כל אשר עשה בכללות הכל דוקא והנה טוב מאוד פי' מאוד למעלה מבחי' הגבול והמדה כו', כמו שאנו רואים באדם כשנשלם רצונו בדבר בנין או מו"מ שיתענג בנפשו בכלל כו' אבל זהו רק מכללות של פרט זה דהיינו הבנין או עסק אחר כו', וכך [יש בחי' כלל התענוג בכל פרט שברצון או בשכל חדש או מדות ומחשבה ודבור וכו' שנק' מקיף התענוג הפרטי כו', והמדריגה הב' בחי'] התענוג שבעצמות הנפש ממש שנק' תענוג הנעלם והוא מקור לכל תענוג הבא מדבר מה בכלל ובפרט וזה אינו כיא ממה שכל העצמות ממש נמשך שמזה יבוא כל עונג ורצון בכלל ובפרט כתענוג העצמות דאב בבנו שאהבת נפש אהבו כו' שכל רצון ותענוג זולתו כלא חשיב ממש כו'. וכמ"כ למעלה יש ב' מדריגות בעונג העליון הא' שבא בכללות ההשתלשלות כנ"ל ואפי' במצות הרי יש בהן עונג בפרט שממנו נמשך רצה"ע, אך כמו ענין כל חפציד לא ישוו בה אפי' חפצי שמים כו' היינו מדריגה הב' דעצמות התענוג הפשוט מקור לכל עונג הבא במצות בכלל ובפרט, ונק' רעוא דכ"ר עילאין והוא בחי' התענוג הנעלם דתומ"צ כמו שהוא במהו"ע ית' ממש דכתיב ואהי' אצלו אמון שעשועים עצמי' וכך כנ"י בשרשם מבחי' זו, וכמו שבמ"ת האיר פניו ממש להם כמ"ש באור פניך כי רציתם מבחי' רעדכ"ר כו', והוא מה שיש בכאו"א שמחמת שמחה של מצוה דוקא שהוא ששמה רק שנעשה רצונו ית', ולמעלה היינו שמתענג בעצמות ממה שנאמר ונעשה רצונו לבד שזה יגיע דוקא בעצמות התענוג הפשוט שלמעלה מכל העונג הפנימיות שבמצות ג"כ כו'. והוא מה שבני' בקיום המצות בא"י נק' ארץ חפץ סתם שכל חפצים לא ישוו בה כו' או נק' הארץ טובה מאוד מאוד כיפ מאוד הא' מעונג הכללי לגבי פרט שברצון המצות ומאוד הב' מעצמות התענוג הפשוט שנק' רעדכ"ר או סדכ"ס כו'. וזהו אם חפץ בנו ה' והביא אותנו אל הארץ שסוף מעשה בארץ עלה במחשבה ע"י שישראל עלו במחשבה דוקא וד"ל.

וירא אלקים את כל אשר עשה: בראשית א. לא.

כל חפציד . . אפי' חפצי שמים: ע"פ מו"ק ט, ריש ע"ב: כתיב (משלי ג, טו) יסרה גו' וכל חפציד לא ישוו בה הא חפצי שמים ישוו בה וכתיב (משלי ח, יא) כל חפצים לא ישוו בה דאפילו חפצי שמים לא ישוו בה כאן במצוה שאפשר לעשותה כו'. [ואולי כאן טעות המעתיק וצ"ל כל חפצים גו'. גוכי"ק של המאמר אינו תח"י].
ואהי' אצלו אמון: משלי ח, ל.
שישראל עלה במחשבה: ב"ר פ"א, ד. ובכ"מ.

ועתה יגדל נא כח אדני כאשר דברת לאמר הוי' ארך אפים כו'. והנה ארויל ע"פ אשר אנכי מצוך היום היום לעשות' ולמחר לקבל שכרם שלא המדרש עיקר אלא המעשה שנא' ראשית חכ' יראת ה' שכל טוב לעושיהם ללומדיהם לא נאמר אלא לעושיהם דוקא והלומד שלא ע"מ לעשות כו', וגם מה שנמנו וגמרו דתלמוד גדול אינו אלא מפני שמביא לידי מעשה כו' וא' תכלית חכ' תשומע"ט כו'. וי"ל שורש ענין המצות מהו, להיות מבואר בזוהר בשורש ענין המצות שהן בחי' לבושי' לנפש כמ"ש ואברהם זקן בא בימים באינון יומין עילאין שהן בבחי' המקיפי' העליונים שנעשו מן המצות שהן בחי' לבושי' והמקיף שורה על הלבוש ואם חסר אפי' מצוה אחת חסר לי' לבושי' חדא כו', ולזאת ניתן לאדם מספר ימי חייו שבכ"י יעשה לבוש חדש לנשמתו ממצוה א' ויום שלא עשה בו מצוה חסר לו לבוש ומקיף דיום זה וזה ימים יוצרו ולא אחד בהם כו' (ולפי שבכ"י נמשך אר"מ א' חדש לנשמתו שנק' כח קדישא כידוע בענין עונה איש"ר בכל כוחו שמכוחו יוכל להשכיל בהתבוננות בגדולת הוי' ולהתפעל באהוי"ר ולעשות תשובה כל היום ומתלבש במקיף דטלית כידוע, וע"כ צ"ל לבוש חדש ממצוה א' אם ת"ת או צדקה וכה"ג בכי"ו שמלוּבש בו אר"מ זה ויוכל להעלות בנשמה בעילוי אחר עילוי עד אין שיעור למעלה, ודוקא בלבושי' דמצות גשמי' שנעשו מלבושים גסים דק"ג כצמר דציצית וכסף דצדקה שנק' לבוש החשמל דנוגה ששרשו בחי' התוהו שקדם לבחי' התיקון דאדם ע"כ יש ביכולתו להעלות לנשמה שתוכל לילך למעלה מעלה בלי שיעור כלל כמשי"ת בענין מהלך שבואהבת בכל מאודך, משא"כ מצד אור הנשמה בעצמה לא היתה יכולה לעלות ולילך למעלה מכפי שרשה בבחי' אר"כ דתיקון דאדם כידוע), וע"כ

ועתה יגדל: מיוסד על ד"ה זה בלקו"ת שלח לח, ג. ובשינויים כסה"מ תקס"ו ע' רמה. והגהות וקיצורים — ראה אה"ת שלח ע' תעה (וע"ש עוד באה"ת ע"פ ועתה יגדל): שם כרך ו' ע' א'תשפ"ט. וראה עוד ד"ה זה — ש"פ שלח תש"ה.

ע"ד מקורות הכתיב"ד ותאריך המאמר — ראה להלן בהוספות בהמילואים להמ"מ, ושם גם כמה קיצורים לתחילת מאמר זה מחסיד אחד.

ועתה יגדל נא כח אד': שלח יד, יו.

ע"פ אשר אנכי . . . היום לעשות: ואתחנן ז, יא. ראה עירובין כב, א.

שלא המדרש עיקר . . . ראשית חכ' . . . ללומדיהם לא נאמר . . . והלומד שלא ע"מ לעשות: אבות פ"א מ"ז. תהלים קיא, יו"ד. ברכות יז, א (ראה גירסת ס"א בגליון השי"ס שם). ירושלמי ברכות פ"א ה"ב. וראה לקו"ת אחרי כו, ד (ובהמ"מ שם — הוצאת התשד"מ).

שנמנו וגמרו . . . תכלית חכ' תשומע"ט: קדושין מ, ב. ברכות יז, א.

ואברהם זקן . . . באינון יומין עילאין: חיי"ש כד, א. ראה זח"א קכט, א. רכד, א. וראה ד"ה ואברהם זקן תשליח ובהמ"מ שם.

ימים יוצרו ולא אחד בהם: תהלים קלט, טו. וראה יהל אור עה"פ ס"ע תקכו ואילך.

כידוע בענין עונה איש"ר בכל כוחו: ראה זח"ג כ, א. שבת קיט, ב. ועוד. וראה לקו"ת חוקת סה, ג. סה"מ תקס"ג ח"ב ע' תקעו ואילך. סה"מ תקס"ו ע' רטב ואילך. להלן ד"ה על כן יאמרו המושלים (יודפס בעז"ה בפ' חוקת). ובכ"מ.

צריך האדם לבוא בכמה גלגולים רבים בגופי שונים כדי שיקיים כל התרי"ג מצות כי במספר הימים שיחי בגוף זה לא הי' צריך לתקן בנשמתו רק בלבושי דמצות פרטיות ע"כ צריך שיבוא עוד הפעם בגלגולים לתקן בנשמתו במצות אחרות עד שישלים כל המצות אף שאינו כהן או לוי צריך שיבוא בגוף משפחת כהנים להיות כהן ולברך ברכת כהנים ולאכול תרומה, וכה"ג יש כמה מצות שא"א שיתקיימו כ"א בהיות נשמתו נמצא בכמה גופי מחולקי במדריגות שונות ע"י כמה גלגולים רבים וכפי שצריך להעלות ולתקן מברורי דרפ"ח ניצוצות כו' ע"פ מאמר קו המדה מקור התיקון לפי העת והזמן, שהרי יש אדם שהי' ת"ח בגלגול א' והי' עיקר עבודתו במצות ת"ת והוצרך לבוא בגלגול שני להיות ע"ה ועבודתו מצות הצדקה בלבד וכה"ג מע"ה לת"ח או מבע"ת לצדיק ומצדיק לבע"ת, ואף בנשמות הגבוהות ביותר כנשמת משה שהי' צדיק גמור כמ"ש כי טוב הוא שלא הי' צריך תיקון לעצמו כלל רק לתקן לישראל בתו"מ הי' עיקר התיקון שלו בתשובה שזכה קודם מותו וכמשיח שיעשה לצ"ג בע"ת כו', וכן להיפוך מבע"ת להיות צדיק, וכן יש בד"פ בכל ניצוץ שצריך לבוא בגלגולים כמה פעמים בשביל מצוה פרטיית עד שישלים כל התרי"ג מצות שיבוא בהתלבשות בלבושי דנוגה דעשי דוקא גם להיות כהן להמשיך לבוש דבחי' רב חסד שבכ' לברך לישראל אעפ"י שאינו כהן כו' כי כל נשמה הוא בציוור קומה שלמה כלולה מכל תרי"ג מצות כו' כנ"ל וד"ל. רק באברהם אמר זקן בא בימים שהשלים כל המקיפי' דיומין עילאין שבלבושין דתרי"ג מצות כמ"ש בו אשר שמע בקולי וישמור את כל מצוותי חקותי כו' שקיים אפי' ע"ת כו' עכ"א ואברהם זקן בא בימים כו' וד"ל ואפי' במצות התלויות בא"י שהרי נתן לו א"י כמו שהוא לאחר הבירור דז' אומות הכנעני כו' לאחוזת עולם לפי שהוא כולל כל נשי' שעתידין לקיים כל התרי"ג מצות בגשמיות בא"י, אעפ"י שנאמר ושמי הוי' כמבואר במ"א. ומשה שהי' נשמתו מפנימי' אבא לא זכה ליכנס לא"י לקיים מצוות התלויות בה ואברהם הלך בא"י לארכה ולרחבה וקיים בה כל המצות כו' ואף קיים מצות מעשר לכהן כמ"ש ויתן לו מעשר מכל.

צריך האדם לבוא בכמה גלגולים . . . כל התרי"ג מצוות: ראה לקרית שלח לה, ד (ובהמ"מ שם). ה' ת"ת לאדה"ז פ"א הי"ד (ובהמ"מ שם). ובכ"מ.
משה . . . כי טוב הוא: שמות ב, ב.
בתשובה שזכה קודם מותו: נסמן להלן בהוספות בהמילואים להמ"מ לע' תתקצד.
וכמשיח שיעשה לצדיק בע"ת: ראה זח"ג קנג, ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"א ע' שיב וח"ב ע' תקע.
וש"נ.

אשר שמע בקולי . . . שקיים אפי' ע"ת: תולדות כו, ה. ראה יומא כח, ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"א ע' נח. וש"נ.
התרי"ג מצוות: בכת"י ב: התו"מ.
ושמי הוי': וראו ו, ג.
ואברהם הלך בא"י לארכה ולרחבה: לך לך יג, יו. וראה בי"ב ק, א.
ויתן לו מעשר מכל: לך לך יד, ב.

והנה באמת אין כ"ז מובן לכאורה דמאיזה טעם צריכין הנשמות ללבוש אחר שירדה ממקור חוצבה בשלימות דבחי' התיקון וע"כ הנשמה א"צ תיקון כידוע וגם למה הוצרך להיות הלבוש ממעהמ"צ בעוה"ז דוקא ומהו ענין הלבוש הזה שנעשה ממעהמ"צ כו'. אך הנה ידוע גם שירידת הנשמה בעוה"ז בחומר גופני ירידה זו כדי לצורך עלי' היא דהיינו ע"י התלבשות בגוף גשמי תגיע למדריגה עליונה ביותר מכמו שהיתה במקור חוצבה בתחילה קודם בואה לגוף בעוה"ז, והיינו מה שבאה בהתלבשות בכלי הגוף הגיעה להיות במדריגת מהלך כמ"ש באברהם התהלך לפני כו' וכתוב ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה כו', וקודם בואה לגוף בעוה"ז היתה הנשמה ג"כ בבחי' עומד כמלאכים שנק' עומדים שעומדים תמיד במדרגה א' לא יעלו לעולם יותר מכפי שרש מדריגתם ולא יגרעו ולא יפלו ממדריגתם לעולם (רק בדרך נפילה שמפילין אותו מלמעלה כמו הנפילים כו' ולא שיפול מעצמו כו') אלא עומד תמיד במדריגה כפי שרשו ומקור חוצבו לבדו, אבל הנשמות נק' מהלכים שיכול לילך ממדריגה למדריגה בעילוי אחר עילוי עד אין שיעור כו' ויכולים ליפול למטה מטה ביותר כו' כידוע, והטעם הוא כידוע לפי שהמלאכים שורש התהוותם מאין ליש הוא בבחי' אותיות דבור העליון בצורה וחומר כלול מרוח ואש כמ"ש וברוח פיו כל צבאם וכתוב עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש כו' והחומר מעין הצורה כחומר הגלגל עם הנפש שבו כו' והוא בחי' כח אלקי המצומצם בכל עולם כפי ערכו כמ"ש אד' ב"ם כו' כם ממש כידוע, ע"כ יש בהם בחי' הביטול בתמידות מיש לאין האלקי מקור חוצבם במדה ושיעור לא יוסיף ולא יגרע בלי שינוי בבחירה ורצון כלל לא ישנו תפקידם לעולם כפני אר"י אל הימין באהבה כו' ואו' שירה בכל יום ויום כאו"א לפי ערכו ומדריגתו דוקא לא יעלה יותר ולא יפול וירד כו', ואם יגיע אליהם האור האלקי ביותר מכפי מדתם המצומצם יתבטלו ממצאיותם לגמרי כענין הושיט אצבעו הקטנה ביניהם ושרפם כידוע, ע"כ נק' עומדי' שעומדי' תמיד במדריגתם מיום התהוותם (ויש שעומדי' מימי בראשית ויש שנבראי' ונוצרים בכל יום כידוע בענין יוצר משרתים ואשר משרתיו כו'). ושורש הענין ידוע לפי ששורש המלאכים באותיות שהן

הנשמה א"צ תיקון כידוע: ע"ח שער הצלם (שכ"ז) פ"א — הובא בתניא פל"ז (מה, ב). וראה גם ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' ל. ח"ב ע' תקטו. ס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"ב ע' תרד (ובהמ"מ שם).
 התהלך לפני . . . ונתתי לך מהלכים: לך לך יו, א. זכרי' ג, ז.
 הנפילים: בראשית ו, ד. ראה לעיל ע' אי"ג. ושי"צ.
 וברוח פיו כל צבאם . . . עושה מלאכיו רוחות: תהלים לג, ו. קד, ד.
 אד' בס: תהלים סח, יח.
 כפני אר"י אל הימין: יחזקאל א, י.
 כענין הושיט אצבעו הקטנה: ראה לעיל ד"ה ויהס כלב סכ"ז. ושי"צ.
 כידוע בענין יוצר משרתים ואשר משרתיו: ראה איכ"ר פ"ג, ח. טווא"ח סנ"ט. ע"ח שער מ"ז ומ"ד (שט"ל) סוף דרוש ד'. לקו"ת אמור לו, א. פינחס עט, סעי"ב ואילך. ס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"ב ע' תרמג (ושם בהמ"מ נסמן בארוכה).

בחי' הכלי' החיצוני' דמל' דאצי' דבי"ע שנמשך במדה ושיעור עפי" קו המדה במקור דבנין העולמות בצירופי' שונים מאותיות העליונים שנתגלגלו ברל"א שערים כו' וכמ"ש בס"י ה' אבנים בונות ק"ך בתים כו' ק"ך צירופי' וגם שבאו בחילופי' ותמורות פנים ואחור בחיצוניות* יש להם גבול ומדה בכמות ואיכות, וע"כ אין מלאך א' עושה ב' שליחות כמו שכל אות [וצירוף מיוחד ומובדל מזולתו באותיות גילוי אור החסד דמל' שממש מקור כל התהוות מחנה מיכאל כו' בקי"פ אלף מדרגות כ"א יש לו צירוף] מיוחד בפ"ע עד התהוות שרש דצח"מ וארמ"ע דעשי', ושרש הרכבת הד' יסודו' בכמה מיני פרטי אופני' שונים בכל א' יש לו שורש מיוחד ברוחניות בצירוף מיוחד כמו אין לך עשב שאין לו מזל מיוחד כו' (וכמו לסוג המדבר יש לו מלאך הממונה על הריון וגזור ואו' טפה זו יהי' חכם או טפש עני או עשיר כו' וכה"ג), ולכך א"א להיות התחלפות סדרי הטבע כ"א בחילוף ושינוי המצורפים מזה לזה כמ"ש רחב"ד מי שא' לשמן וידליק הוא יאמר צרוף דשורש טבע השמן לחומץ וידליק כו' כמ"ש במ"א. והנה כמו"כ גם במלאכים דאצי' שנמשכו מבחי' כלים החיצונים דמדת דאצי' גם היותר עליונה גם בכלים החיצוני' דחוי"ב דאצי' כמו אותיות וצירופים דגילוי השכל במוח החוי"ב כו', וכמו הנני שולח מלאכי לפניך כו' ששמו בקרבי היינו שם הוי' דאצי' והוא בחי' קטנות דמדות דז"א שמתלבש במח' דברי' כו' והוא נק' נער כמ"ש נער הייתי גם זקנתי במוחין דגדלות דז"א כו', ועד"ז הוא ג"כ בנשמות דאבי"ע אעפ"י ששרשם בפנימי' הכלים דז"א ואו"א כו' ולא באותיות וצירופים לבד כי נק' נר הוי' ונשמת אלקים* הוי' שבאה מבחי' פנימיות הכלי דמדות וחוי"ב דאצי' כנשמת אברהם ששרשה בפנימית הכלים דחסד דז"א וכה"ג נשמת משה בפנימית הכלים דאור החכ' דאצי' וכן נשמות דנוק' דמל' דאצי' כנשמת דוד הכל בפנימית הכלים שלמעלה מבחי' האותיות והצירופים דחוי"ב ומדות ומחוי"ד כידוע (והן בחי' אותיות עצמיות שמתהוין עם גוף אור השכל או המדות כו' כמ"ש במ"א), ע"כ גם הן באין בבחי' ומדה כמו שהן בשרשן באצי' עד

ה' אבנים בונות ק"ך בתים: סי' פ"ד מט"ו.

בחיצוניות: בכת"י ב: בחיצוניות דחיצוניות.

אין מלאך א' עושה ב' שליחות: ב"ר פ"ג, ב. ובכ"מ.

אין לך עשב שאין לו מזל מיוחד: ראה ב"ר פ"י, ה. וראה ד"ה אין לך עשב — בס' מאמרי אדה"ז על מארזיל ע' קלה. ושי"ג.

טפה זו יהי' חכם או טפש: נדה טז, ב.

כמ"ש רחב"ד מי שא' לשמן וידליק... כמ"ש במ"א: תענית כה, א (ראה ג"י הע"י שם). ראה סי' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' קעה וע' ערב (שי"ג). ח"ב ע' תרחצ וע' תשמא. סידור רכ, ב. ביאורו סב, א. תו"ח חיי"ש קכט, ב. שמות כט, א. סי' מאמרי אדה"ז צ"א ע' שכת. ובכ"מ.

הנני שולח מלאכי לפניך: ע"פ משפטים כג, כ ואילך.

נער הייתי גם זקנתי: תהלים לו, כה.

אלקים: בכת"י ב ליתא.

ע"כ: בכת"י ב: עכ"ז.

נשמת דאבי"ע, וכמו נשמת אלי' שהי' בבטן המל' בבחי' עיבור יבי"ח כו' שא' חי ה' אשר עמדתי לפניו כו' שהי' עומד כמלאך בבחי' ביטול תמידי קודם בואו לעולם ונק' עומד כמלאכים שהן באין מצירופי אותיות וכמ"ש בזוהר דכל נשמתא ונשמתא הוי קיימין קדם מלכא קדישא בדיוקנהא כו' באו"כ פנימי ומקיפי' שלה, וכמו"כ נשמת משה ואברהם וכה"ג הי' בבחי' עומדין בהיותם במקורם הראשון בחכ' ובחסד דאצי' בלי שינוי לא יעלו יותר ממדרגת' ולא ירדו למטה כמו המלאכים שנק' עומדי' (וזהו ג"כ מטעם הנ"ל במלאכים לפי ששורש הנשמות בבחי' אדם דתיקון דשם מ"ה דז"א כו' שהוא עפי' מקור התיקון שבקו"ח שנק' קו המדה בכלל שמודד כל או"כ דאז"א כו' כידוע וד"ל).

אך זהו ענין ירידת הנשמה בגוף שעי"ז תגיע להיות בבחי' מהלך שתוכל לילך ולעלות מעלה מעלה עד אין שיעור ביותר נעלה הרבה ממקורה באצי' כנ"ל, וגם נשמות הגבוהות כנשמות אברהם ומשה ענין ירידתם למטה בגוף הי' לצורך עלי' שעי"ז דוקא הגיעו לבחי' מהלך כמ"ש לאברהם התהלך לפני כו' לעלות מעלה מעלה משרשן הראשון באור החכ' וחסד דאצי' כו'. וזהו כדבר פלא לכאורה איך יוכלו לעלות למעלה ממקורם הראשון שבדאי כל דבר נמשך רק אל שרשו הראשון לבד ולא למעלה הימנו כמשל מים שיורדים ממקום נביעתן מהר גבוה שאם יחזרו לעלות לא יוכלו לעלות רק אל מקום הנביעה שלהם למעלה ולא למעלה יותר כידוע. אך צ"ל דעלי' זאת אינה באה מכח עצמן כלל דודאי לפ"ע כח ההעלאה שמצד עצמן אינם יכולים לעלות יותר גבוה משרשם רק מחמת התלבשותם

נשמת דאבי"ע: בכת"י ב: נשמות דבי"ע.

נשמת אלי' . . בבחי' עיבור יבי"ח: ראה ביאורו קטו, ב. סה"מ תקס"ז ע' י. ס' מאמרי אדה"ז על מארז"ל (תפילה) ע' תפב. סיה"מ לאדהאמצ' פפ"ה. ס' מאמרי אדהאמצ' ויקרא ח"א ע' רסה. ושי"נ. ח"ב ע' תקלה. ושי"נ. סה"מ תשי"ח ע' 210. ושי"נ.

חי ה' אשר עמדתי לפניו: ראה מל"א יו, א. יח, טו. מל"ב ה, טו. וראה גם לקו"ת חוקת סד, ד. סידור רסג, ב. סה"מ תקס"ב ע' קעד. ס' מאמרי אדהאמצ' ויקרא ח"א ע' רסה.

בזוהר דכל נשמתא . . בדיוקנהא: ראה זח"ג קד, ב. כט, ב. סא, א. זח"א צ, טע"ב. רכו, ב. רלג, ב. זח"ב צא, ב. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תשי"ח ע' 182. ס' מאמרי אדהאמצ' ויקרא ח"ב ע' תקלו. ובכ"מ.

שנק' קו המדה: ראה זח"א טו, א (ואור החמה שם ומקי"מ שם). ת"ז ריש ת"ה (וכסא מלך שם). פרדס שער צמנות וכלים (ש"ד) פ"ז. ס' מאמרי אדהאמצ' ויקרא ח"ב ע' תקנ (ובהנסמן שם). להלן בביאור ד"ה ועתה יגדל (ע' איקבט). ועוד.

התהלך לפני: לך לך יו, א.

כמשל מים . . יוכלו לעלות . . ולא למעלה יותר כידוע: מובא בכ"מ עדי"ז מיומא לא, א: שמע מיני עין עיטם גבוה מקרקע עזרה כיג אמות, ובפירש"י שם: כמדת גובה שער המים כו' — ראה ס' מאמרי אדה"ז הקצרים ע' ב [ונדפס ג"כ בסה"מ תקס"ג ח"ב ע' תרסד]. ס' מאמרי אדה"ז-מארז"ל ע' רד. סה"מ פר"ת ע' קצו. סה"מ תשי"ח ע' 280. ס' הערכים-חב"ד ח"א ע' כב. וראה עוד בנדו"ד (עליית הנשמה כו') בסה"מ תקס"ד ע' קי ואילך. ס' מאמרי אדהאמצ' ויקרא ח"ב ע' תקנ.

בגוף דוקא שהוא נה"ט שהוא מבחי' לבוש חשמ"ל דנוגה דעשי' עי"ז דוקא יהי' בה כח דמהלך לעלות עד אין שיעור כנ"ל. וזה פלא גדול לכאורה דאיך יכול להיות עלית הנשמה שיסודה בקודש העליון דאצי' ע"י הלבוש דנוגה דעשי' שהיא בתחתית המדריגה דחיצוני' ואחורי' דמל' דעשי' שבא בתכלית הצמצום דעשי' דנוגה כידוע.

אך הענין הוא כידוע דבחי' חשמ"ל זה דק"נ אעפ"י שהוא בא למטה בדרך נפילה בגסות והגשמה ביותר. בנה"ט שהיא חומריות ביותר הנה זה מצד הנפילה שנפל משבה"כ דבחי' התווהו שהוא בבחי' ס"ג שלמעלה מבחי' מ"ה דאורות דתיקון והוא בחי' חשמ"ל העליון שעז"א ישת חושך סתרו כו' דחושך קדם לאור כמ"ש והארץ היתה תוהו כו' וחושך כו', והוא בחי' העלם ולבוש של האור העצמו' דא"ס שבכתר שנק' חושך סתרו וכמו יושב בסתר עליון כו' כאדם שמסתיר ומעלים א"ע בהעלם אחר העלם שהוא או"מ שבלתי בא בגילוי אור להיות גם מקיף וסובב לגבי התחתון אלא בהיפוך שעולה להסתיר ולהעלים אור העצמו' (כמ"ש במ"א בענין סמ"ך ומ"ם דעיגול זה דסמ"ך הוא סתום למעלה בלתי מתיישב למטה כלל משא"כ מקיף דמ"ם כו', וכמו המשל שמסתיר את השכל ומעלימו מכל צד, וכן יש העלם בתוך העלם ונק' סדכ"ס עד אין שיעור למעלה בעצמו' כו' ולכך נק' תורה הקדומה בשם משל הקדמוני כידוע), וזהו הנק' חשמ"ל העליון שבו עולין הנשמות הגבוהות בעצמו' המאציל בלבוש והעלם אחר העלם עד אין שיעור למעלה דאא"ס למעלה עד אין קץ בהעלם אחר העלם כו' וזהו ילכו מחיל אל חיל כו', כנשמות אבות ומשה שעולים גם עתה בעילוי' אחר עילוי' ע"י לבושי' והעלמות הללו דוקא כמו יהללוך סלה בלי הפסק כו', וכ"ז מצד התלבשות הנשמות בגופים בלבוש חשמ"ל דנוגה התחתון הגשמי שמעלים ומסתיר האור אלקי לגמרי בלבוש גס וכשמתברר ועולה ע"י הברור דתשובה

דמל: בכתי' ב: דמל' דמל'.

דעשי': בכתי' ב: דעשי' [= דע' שרים].

ישת חושך סתרו: תהלים יח, יב.

דחושך קדם לאור . . . והארץ היתה תוהו: שבת עז, ב. בראשית א, ב.

יושב בסתר עליון: תהלים צא, א.

וכמ"ש במ"א בענין סמ"ך ומ"ם: ראה ס' מאמרי אדה"ז נביאים ע' סו ואילך וע' עד ואילך (ד"ה למרבה

המשרה). ביאורו לאדואמ"צ נב, א ואילך. ס' הערכים-חב"ד כרך ה' (מערכת אותיות) ע' ריב ואילך.

נק' תורה . . . משל הקדמוני כידוע: ראה רשי' משפטים כא, יג. מכות י, ב. וראה לקו"ת ויקרא ד, סע"ג:

ולכן נקרא התורה משל הקדמוני שהוא בחי' ח"ע שהוא כלי לאו"ס ב"ה שהוא קדמונו של עולם כמ"ש מזה

בדרוש פורים". ראה תו"א מג"א צח, ב. ובהנסמן בהמ"מ ללקו"ת בחוקתי מח, ג — הוצאת ה'תשד"מ.

דאא"ס למעלה עד אין קץ: ראה ז"ח יתרו לד, ג. סה"מ תקס"ב חי"ב ע' שע' (ובהנסמן בהמ"מ לשם). סה"מ

תרכ"ו ע' קסה.

ילכו מחיל אל חיל: תהלים פד, ח.

בעילוי': בכתי' ב: בהילוך בעילוי.

יהללוך סלה בלי הפסק: נוסח ברכת אתה קדוש. עירובין נד, א.

ומעשים טובים בעוה"ז שנק' לבושי' דכ"י עולה לשרשם לחשמ"ל העליון הנ"ל אז נק' מהלך בלי שיעור כלל כנ"ל (וכמ"ש במ"א בענין כתנות אור בא' כו'), והוא בחי' או"ח דתשומע"ט בעוה"ז שנעשה בחי' מקיפים דאו"ח שנק' חשמ"ל העליון שמעלה לנשמה למעלה משרשה בבחי' התיקון אף כנשמות הגבוהות כמשה ואברהם כנ"ל דוקא אחר ירידת נשמתם בגוף בעוה"ז שלא הי' זה בכוחם מצד עצמם בהיותם באצי' שנק' עומדין כנ"ל וד"ל. וזהו כמשל מים שיורדין מגבוה לנמוך שכאשר יגיע למקום הנמוך ביותר שלא יוכלו לירד עוד אז מתגבר כח דאו"ח שיעלה למעלה מעלה בכח גדול עד שעולים למעלה ממקור חוצבם כמשל מים תחתונים שמתחת לארץ שבוקעים ועולים למעלה בכח גדול ביותר כו', ע"כ כח או"ח דבע"ת עולה למעלה מכח דאו"י בצדיקים גמורים עד שבמקום שבע"ת עומדין אין צדיקים גמורין יכולים לעמוד כלל משום דמשכין לי' בחילא יתיר כידוע וד"ל.

(ב) וזהו ואברהם זקן בא כימים באינון יומין עילאין כו' שהן בחי' המקיפי' העליונים ביותר שהוא מבחי' שרשי' דתוהו שהן בבחי' הכתר שלפני התיקון דאצי' כנ"ל בענין החשמ"ל העליון שנעשה ע"י בחי' הבירורים דרפ"ח כו' בבחי' או"ח במצות מעשיות שמלוכשי' בנוגה דעשי' שנק' חשמ"ל התחתון דנה"א מלוכש בנה"ט כו', והוא מה שקיים אברהם אבינו את כל התורה ומצות ברוחניות עכ"פ כמ"ש וישמור משמרת מצותי חוקותי כו', וזשיא התהלך לפני בבחי' הילוך בלי שיעור למעלה כנ"ל. וכך הוא בכל ניצוץ מישראל שבא בהתלבשות בגוף בעוה"ז שנעשה בחי' מהלך לעלות למעלה הרבה משרשו באצי' ובריאה כו', וזשיא אם בחוקותי תלכו שע"י בחוקותי בעוה"ז תלכו יהי' בחי' מהלך כמ"ש ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה (אם תדין את ביתי ותלך בדרכי דוקא כו'). וזהו והלך לפניך צדקך כבוד הוי' יאספך, פי' צדקיך הן מעשהמ"צ שנק' צדקה כמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור כו' וצדקה זו דמצות בפר"מ בעוה"ז דוקא ילך לפני הנה"א בבחי' עילוי אחר עילוי להעלות ברום המעלות עד אין שיעור כלל

שבמקום שבע"ת עומדין: ברכות לד, ב. רמב"ם הל' תשובה פ"ז הי"ד. [וראה הנסמך ע"ז בלקו"ש ח"י ע' 186. ושם בהערה 41 מצייין: בגמרא הגירסא אינם עומדין. אבל ברמב"ם שם. אין צ"ג יכולין לעמוד כו' (וכיה בדקיס שם מגליון). ובכ"מ בדא"ח. צ"ג אין יכולין לעמוד (שם)].

דמשכין לי' בחילא יתיר: זח"א קכט, ב.

ואברהם זקן . . באינון יומין עילאין: חיי"ש כד, א. זח"א קכט, א.

שרש: בכת"י ב: אורות.

שקיים אברהם אבינו . . וישמור משמרת: תולדות כו, ה. קדושין פב, א. יומא כה, ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"א ע' נח. ושי"נ.

התהלך לפני: לך לך י, א.

אם בתוקותי תלכו . . ונתתי לך מהלכים: בחוקותי כו, ג. זכרי' ג, ז.

והלך לפניך צדקך: ישע"י נח, ח.

וצדקה תהי' לנו: ואתחנן ו, כה. וראה תרי"א לת, ג. מב, ג. סג, ג. ובכ"מ.

עד שכבוד הוי' יאספיק שיהי' לה בבחי' מקיף ומגן ומחסה להקיפה מכל צד וזהו יאספיק לתוך כבוד הוי' כמו כי אתה הוי' מחסי צורי אחסה בו (כמשי"ת). וזש"א אחר שבראת יצרתה כו' אתה משמרה בקרבי שזהו בחי' לבוש החשמ"ל שמלביש לנה"א להיות מתשמרת במקיף זה דכל שומר גדול מן המשתמר כמ"ש כי אתה הוי' מחסי כו' שזהו שיושב בסתר עליון בצל שדי יתלונן כו', וזהו המברך את עמו ישראל בשלום אותיות מלבוש שזהו ופרוס עלינו סוכת שלומיך כמ"ש ותחת כנפיו תחסה כו', שהוא גבוה הרבה מן הנשמה עד שמחמת לבוש זה תעלה למעלה הרבה משרשה הראשון ואעפ"י שזהו בחי' שוב שהוא ברצוא ותשוקה להמשכות גילוי אלקות במצות היפוך בחי' רצוא דכלות הנפש דנשמה באה"ר בתענוגים ע"כ נק' בחי' לבוש. וזהו ואתה משמרה בקרבי לבלתי תכלה כו' כמ"ש במ"א בפסוק אם בחוקותי תלכו ואת מצותי תשמרו כו'. ואמנם זה עצמו בא בבחי' הלבוש דחשמ"ל בשרשו שהוא להקיף ולהסתיר האור בלבוש דמצות וכה"ג ומזה דוקא תוכל לעלות בעילוי אחר עילוי יותר מעילוי שלה במס"ג, וזהו ענין צרור החיים (כמשי"ת).

ובזה יוכן ההפרש בין אה' דבכל נפשך לאה' דבכל מאודך דאהב' דבכל נפשך אינו רק התפעלות הנפש שהוא הנפש האלקית לפ"ע שרשה למעלה בחכ' ומדות דאהוי"ר לכל חד לפום שיעורא דילי' לבד דהיינו לפי אופן שורש מדריגתה במקור חוצבה בפנימי' הכלים דזו"ג ואוי"א דאצי' שירד ונמשך עד נשמות דבי"ע שנמשכין מאור הזרוע לצ"ע באוצר הנשמות דבחי' המל' וע"כ נק' גם הנשמות עומדין למעלה להיותן בבחי' גבול ומדה (עפ"י קו המדה דבחי' התיקון דשם מ"ה דאדם כו' כנ"ל), וזהו בכל נפשך אפי' נוטל את נפשך כמו במס"ג שיש כח בכל נשמה למס"ג על קדה"ש כו' או בהתפעלות אה"ר בתענוגים בכלות הנפש ממש כמו כלתה נפשי כו' שיש גם בזה שיעור ומדה בכל נשמה לפי מדריגתה בשרשה לבד בעונג העליון האלקי במל' דאצי' כנשמות שנהנין מזיו כו' שיש מדה קצובה לכל נשמה בעונג העליון דעדן שמאיר בג"ע, וכמ"ש לכל תכלה ראיתי קץ פ"י תכליה כמו כיליון שיש בעונג כמו ותכל נפשי כלתה נפשי כו' יש קץ וגבול לכל עונג העליון שנמשך למטה במקבלים ממקור כל התענוגים העליונים שבכתר וחכ' דאצי' וכמ"ש כי עמך מקור חיים מקור כל העונג העליון כו', אבל

כי אתה ה' מחסי . . . שיושב בסתר: תהלים צא, א"ט.

צורי אחסה בו: תהלים יח, ג.

בשלום אותיות מלבוש: ראה משנת חסידים מס' תפילת האצילות ספי"א. סידור האריז"ל בברכת שים שלום. שליה (אמשטרדם שנת נח"ת) קסה, ב. ובכ"מ.

בכל נפשך אפי' נוטל את נפשך: ואתחנן ו, ה. ברכות נד, א.

לכל תכלה . . . כלתה נפשי: תהלים קיט, צו. שם פד, ג. וראה לקו"ת שה"ש א, א.

ותכל נפשי: אולי יש כאן טעות מעתיק (ואין תחי' גוכייק של המאמר). וצ"ע לאיזה פסוק הכוונה.

כי עמך מקורח: תהלים לו, י.

רחבה מצותך מאוד בלי גבול וקץ כלל והיינו ענין התענוג שבמצות שנק' לבושי' להלביש הנשמה כנ"ל עולה בעילוי אחר עילוי ובהרחבה והתפשטות בלי גבול ומדה, וזהו בא מבחי' בירורים דרפ"ח כו' שבלבוש דנוגה דעשי' שרשו בחשמ"ל העליון כנ"ל שנק' שעשועי המלך בעצמו בחי' סדכ"ס דלית מח' תפיסא ב' כלל עד אין שיעור למעלה. אך אהב' הב' הוא אה"ר דבכל מאודך שהוא בלי גבול ומדה כלל, והוא אה' אלקי' שתתפעל הנפש בהיותה מלובשת בחומר גופני בעוה"ז דוקא שהוא למעלה מהתפעלות האהבה והדביקות שהי' לנשמה במקור חוצבה כו', והטעם הוא לפי שבחי' החושך הגס וצמצום גמור דלבוש גס זה דגוף מסתיר עלה נשמה ביותר ומיצר לה ביותר על עוצם ריחוקה מה' כו' עד שבאה למרירות עצומה ואז תגבר הנשמה בהתפעלות התשוקה להי"ו למעלה מן הכלי המוגבל שהוא השכל והטעם אלא ברצון פשוט בנקו' הלב ביותר בצעקה פתאומית כמו ויצעקו אל הוי' בצר כו' מן המיצר קראתי כו' וכה"ג בצעקת הבע"ת שצועק מקירות לבו לצאת מאפילה לאור, שזהו גורם ענין ההילוך שתלך ותעלה הנשמה ברום המעלות בעילוי המדריגות בלי שיעור למעלה ממקור חוצבה בשכל והשגה ומדות כו' דהיינו מה שתשכיל בשכל והשגה מופלא ביותר ובעומק התפעלות אה"ר בתענוגים יותר מערכה לפי שיצאה מגדר הכלי כו', וזהו אה"ר דכל מאודך כו' מאד בלי גבול גם צדיקי' שהתפעלות בדו"ר שכלי"ו ואה"ר בתענוגים יוכלו לבוא ע"י המרירות מן המיצר דנה"ט בבע"ת למדריגה עליונה יותר משורש נשמתם למעלה (וע"כ מלכא משיחא יעשה לצד"ג בע"ת וכמשה שזכה לתשובה קודם מותו כו', ולכך אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש דוקא כידוע). אך לכאורה זה שבא להתפעלות שלמעלה מן הכלי כו' הוא בא רק מסיבות המיצר דלבוש גס דנוגה המסתיר לה כנ"ל א"כ איז בא מכה הלבוש דנה"ט עצמה מצד שיש לה שורש למעלה מן שורש הנשמה מכה דלבוש דנוגה שבנה"ט מצד שרשו בחי' מקיפ"י דתוהו שלמעלה מהגבלת הכלים כו'. הענין הוא דבאמת מרירות זו עצמה בנשמה הוא רק ע"י ענין בירור הלבוש דנה"ט שבא לכלל התפעלות התשובה בלב נשבר ונדכה כו' דצעקה זו מנה"ט היא באה שנק' מים תחתונים בוכין אגן כו' והתפעלות שלה למעלה מעלה מן הכלי שהוא השכל כו' ועולה לשרשו לבחי' מקיף דאורות דתוהו שלמעלה מבחי' החכ' דתיקון ע"כ אז תוכל גם הנה"א לעלות במדריגה העליונה בהשגת השכל ובהתפעלות אה"ר בתענוגים בעילוי אחר עילוי למעלה מערכה הרבה וכמ"ש ואני בהמות הייתי עמך

להי"ו: בכתי"ב: להי"ו.

ויצעקו אל ה' . . . מן המיצר: תהלים קז, ו. כת.

מלכא משיחא: ראה זחיג קנג, ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' שיב וחיב ע' תקע. ושי"ג.

וכמשה שזכה לתשובה: ראה להלן בהמילואים להמ"מ לע' תתקצד. ושי"ג בארוכה.

אין עומדין . . . כובד ראש דוקא: ברכות ל, ב. וראה ס' מאמרי אדה"ז מארז"ל ע' לח ואילך. ושי"ג.

מים תחתונים בוכים אגן: ראה ת"ז ת"ה (י"ט, ב). מדרש עשה"ד ס"ב. בחיי ויקרא ב, יג. ועוד.

ואני בהמות הייתי עמך: תהלים עג, כב.

בבחי' ב"ן דנה"ב ששרשה למעלה מן החכ' דאדם כמ"ש במ"א, וכמו שנראה בעליל בכל מי שטועם טעם ותענוג האלקי בנשמתו שתעלה בנשמתו בלי שיעור רק ע"י לב נשבר דנה"ב דוקא. וזהו ענין בכל מאודך שלך שלמעלה מגבול ומדה דאור הנשמה גם בשרשה למעלה וזהו שנק' מהלך שהולך ועולה תמיד מחיל אל חיל ממדריגה למדריגה גבוה יותר הולך ואור בעבודתו בק"ש ותפילה בלי שיעור כלל, והוא ע"י הברורים דלבוש דנה"ט דוקא מטעם הנ"ל וד"ל. וכמ"כ הוא הטעם שע"י לבושי' דמעשה המצות שהם נעשים מדברי' גשמים דנוגה מעלים לנשמה להיות בבחי' מהלך בלי שיעור למעלה כמ"ש והלך לפניך צדקך כנ"ל מצד שורש דלבושי' בבחי' מקיפי' דתוהו שהעונג העליון שבהם הוא בלי קץ וגבול שמה דוקא יבוא ענין העליות דנשמה בג"ע בכל חודש ושבת להשתחוות לפני הוי' בעילוי אחר עילוי כו' שהוא למעלה הרבה מעונג האלקי בג"ע וכמו בעוה"ב שהוא העדן עצמו שנאמר ילכו מחיל אל חיל כו', וזהו שכר המצות בעוה"ב שנאמר ועמך כולם צדיקים בתו"מ בפו"מ כו', וז"ש והלך לפניך צדקך כבוד הוי' יאספוך בעוה"ב וד"ל. וזהו לכל תכלה ראיתי קץ בג"ע שנהנין מזיו כו' רחבה מצותך מאד בלי גבול ממעהמ"צ בעוה"ז דוקא שמקבלים שכרם מעונג העליון דעדן דעוה"ב שהוא בלי גבול כו' מטעם הנ"ל דיתרון האור מכירור כמו מן החושך כו'.

והנה כדי שיבוא האדם לב' האהבות דכל נפשך ובכל מאודך היינו שתקנו שתיי' לפני' ברכות יוצר אור ואה"ע כו' שמפני זה הן נק' שתיים לפני' כו' שהן לצורך קיום מצות ק"ש (שברכות יוצר מדבר במלאכים שכולם משבחים ומפארים כו' ומזה יתפעל בנה"ט ג"כ ששרשה מפני שור כו' ועי"ז יוכל לבוא להתפעל בכל מאודך באה"ר בלי גבול מטעם הנ"ל, וברכת אה"ע מדבר בנשמות אהבת עולם אהבתנו כו' ואומר בעבור אבותינו שבטחו בך ותלמדם כו' כאברהם שקיים כל התו"מ כנ"ל כן תלמדינו כו' והאר עינינו בתו' ודבק לבנו במצותיך כו' שע"י לבושים דתו"מ יעלו לנשמות לייחד לבבינו באהוי"ר למעלה מערכה כנ"ל). כי הנה בברכות יוצ"א או' יוצר אור ובורא חושך שהוא או"פ ואו"מ דתוהו הנ"ל המאיר לארץ ולדרים עלי' ברחמים ובטובו מחדש כו' מה רבו כו' עד המלך המרומם לבדו כו' אלקי עולם ברחמיך הרבים רחם עלינו אדון עוזינו כו', וי"ל הסדר וסמיכות דכל זה דלכאורה אין בזה ס' וסמיכות מזה לזה כלל דמה ענין המלך המרומם

בנשמתו: בבחי' ב' ליתא.

העליות . . . בכל חודש ושבת: ראה לקו"ת ואתחנן ט, סע"א (ושם בהגה"ה נסמן לכ"מ בוהר). לקו"ת בשלח ב, א. ברכה צח, א. סידור קמו, סע"א. ערה, ב. ביאורו"ז עא, רע"א. ובכ"מ. ילכו מחיל אל חיל: תהלים פד, ח. ועמך כולם צדיקים: ישעי' ס, כא.

עם אלקי עולם ברחמיך הרבים כו' ומה ענין המלך המרומם עם מה שא' תחילה ובטובו מחדש כו' וגם מה ענין ובטובו מחדש למ"ש המאיר לארץ כו' ולכאורה מ"ש המאיר לארץ זהו בבחי' או"מ ובטובו מחדש זהו בבחי' או"פ וכמ"ש מה רבו מעשיך כו' כולם בח"ע מלאה הארץ קנייניך כו' ואח"כ אמר המלך המרומם לבדו המתנשא כו' בבחי' מקיף. אך הנה באמת הכל ענין אחד ושייכים זל"ז, דהנה מה שמחדש בטובו מע"ב מאין ליש בבחי' או"פ שנק' ממכ"ע ג"ז בבחי' מקיף דסובב כ"ע שז"ש המאיר לארץ ברחמים כו'. דהנה ידוע בפ"י מחדש בטובו שזהו ענין החידוש מאין ליש דוקא ופ"י מאין היינו שהוא התחדשות גמור שלא הי' במציאות תחילה רק שנתחדש הבריאה מאין האלקי ממש. והענין הוא להיות דאם הי' הבריאה מן הבורא כמו התהוות הפעולה מכח הפועל שהמהות כח הפועל מלוּבש בפעולה זו (אעפ"י שנק' כח נבדל מן עצם האדם כשגמר פעולתו כו') זהו אינו חידוש גמור מאין אלא נק' יש מיש שאין כל חדש בזה בעיקר המציאות כמו השפעת שכל הרב לתלמיד שאין כל חדש בעיקר המציאות זה השכל או הפעולה רק שיצא מכח אל הפועל והשכל מכח המשפיע וגם לא כתנועות החי שמניע שזהו גילוי אור חיות בקירוב ויחוס אל עצם החי וגם לא כגילוי אותיות הדיבור מן המח' שנק' מן ההעלם לגילוי או כאותיות השכל כו' שכ"ז נק' יש מיש לבד (כמ"ש בסידור ע"פ זכר רב טובך כו') אלא כהתהוות החיטה מכח הצומח שבארץ והולד מן המוליד כו'. וכך הוא בחי' הארת אור וחיות הנפש בגוף שהוא רק הארה דהארה לבד מעצם הנפש בבחי' כח נבדל בדילוג הערך וכצומח דעשב גשמי לגבי כח הצומח הרוחני כמ"ש במ"א, וכך הוא למעלה בבחי' התהוות הנבראים בע"ג מן הבורא שהוא בלתי בע"ג שא"ז כמו כח הפועל בנפעל דיש מיש כנ"ל אלא רק בבחי' הארה דהארה האלקי אחר צמצום והעלם האור האלקי והוא בחי' כח נבדל מאור האלקי בתכלית ריחוק הערך והוא בהתהוות הנבראים ע"כ נק' יש מאין ממש שמחדש בטובו בכל יום כו'.

אך הנה עדיין אין זה מובן לכאורה דהלא אמר מלא כל הארץ כבודו ותרגומו זיו יקר"י שהוא בחי' האור והזיו המתפשט ממש מכח עצמות האלקי להחיות כל הנבראים כמ"ש ואתה מחי' את כולם מחי' ממש כחיות הנפש שמחי' לגוף כידוע וגם הלא א' ממך הכל ממש לפי שהוא ית' מקור כל הנבראי ואין הבריאה נפרדת מאתו כמ"ש אתה עשית את השמים כעושה בידים שנותן כח בפעולה וכן אמר אף ידי יסדה ארץ כו' וימיני כו' וע"כ נק'

בסידור ע"פ זכר רב טובך: מח, א ואילך.

מלא כל הארץ כבודו: ישעי' ו, ג.

ואתה מחי' את כולם: . . . ממך הכל: נחמ"י ט, ו. דה"א כט, יד.

אתה עשית את השמים: נחמ"י שם.

בשם מע"ב ועכ"א ממך הכל שאין לך דבר חוץ ממנו בבחי' פירוד כלל, וכמ"ש וגם כל היצור לא נכחד ממך שאינו נפרד כו' ובזוהר אמר על מכה"כ לית אתר פנוי מיני' ממש וכמ"ש את השמים כו' אני מלא, וא"כ הדרא קושי' לדוכתא שאין כל חדש בעיקר התהוות המציאות של הנבראים אחר שממך הכל כו' ולמה נק' בשם יש מאין כנ"ל. אך הענין הוא דשניהם אמת דודאי כח השפע האלקי נמצא בתוך כל בריאה ממש כמ"ש גדול אדונינו ורב כח שהוא כח מקור הראשון לכל כחות הנמצאים עד שמאמיתית המציאות נמצאו כל הנבראים (כמ"ש ממך הכל כנ"ל) ולמעלה נק' עילת כל העילות כו', ועכ"ז נק' קדוש ומובדל מכל השתלשלות בתכלית הבדלת הערך עד שאין שינוי כלל בין קודם ההשתלשלות לאחר ההשתלשלות וכמא' אתה הוא משנברא כו' וגם אמר קדוש הוי' צבאות אעפ"י שמכה"כ זיו יקרי' כו' וכמ"ש אתה ה' לבדיך שאין עוד מלבדו אע"פ שאתה עשית את השמים כו' ואתה מחי' את כולם, לפי שגם לגבי העולמות הוא כמו כח הפועל בנפעל שממך הכל כו', והרי יש ערך ויחוס לפעולה עם כח הפועל עד שיש שינוי מקודם הפעולה לאח"כ (וכן ענין ההתפעלות שמתפעל ממעשה התחתונים בדיו או בחסד ורחמים וגם בגוף ענין התהוות דבעל גבול מבלתי בע"ג שאם ה' כח הפועל בנפעל ה' גם הפעולה בלתי מוגבלת כידוע), אבל לגבי עצמות אלקות הגם שזהו רק בחי' הארה דהארה ונבדלת מאור האלקי עצמו כנ"ל הרי הוא בחי' אלקות ממש בלי שינוי כלל וכלל כמו שהוא קודם ההשתלשלות ממש בלי שינוי כלל וכמ"ש אני הוי' לא שניתי, וע"כ אמר אתה ה' לבדיך ממש גם לאחר שעשית את השמים כו' ומחי' את כולם בבחי' כח הפועל בנפעל ונק' יש מאין ממש שהוא חידוש גמור כנ"ל ואין ערוך כלל לנברא עם הבורא גם לאחר שנברא מכת האלקי כמו קודם שנברא ממש בלי שינוי כלל, וז"ש קדוש הוי' צבאות כו' דאעפ"י שמכה"כ כו' וכן אמר בזוהר איהו תפיס בכולהו עלמין ועכ"ז לית מת"ב וכן איתא בדרז"ל הוא מקומו של עולם בבחי' כח הפועל בנפעל ואין העולם מקומו כלל (וזש"א חי ולא בחיים מפני שאין ערך ויחוס כלל לחיות העולמות אעפ"י שמחי' את כולם לאור האלקי עצמו ועכ"ז נק' חי העולמים ואין זה דבר והיפוכו כלל לגבי עצמות אוא"ס שמאיר במלי' דאצי' דאעפ"י שהוא נתפס בעולמות אין זו תפיסא בעצמו כלל מטעם הנ"ל וד"ל).

וגם כל היצור לא נכחד ממך: גוסס ברכת זכרונות כמוסף דר"ה.
 ובזוהר . . . לית אתר פנוי מיני' . . . את השמים כו' אני מלא: ת"ז תני' (צא, ב.) ותיע (קכב, ב.) ירמי' כג.
 כד.

גדול אדונינו: תהלים קמז, ה.
 שמאמיתית המציאות נמצאו: רמב"ם רפ"א מהל' יסוה"ת.
 אני ה' לא שניתי: מלאכי ג, ה.
 בזוהר איהו תפיס בכולהו עלמין: ראה זח"ג רכה, א. זהר חדש יתרו לד, ד.
 הוא מקומו של עולם: ב"ר פס"ח, ט.

וז'הו ובטובו מחדש מע"ב מחדש ממש יש מאין האלקי אעפ"י שאינו רק בבחי' הארה דהארה לבד כנ"ל גם בחי' הארה דהארה זו קדוש ומובדל מן העולמות מטעם הנ"ל. וזהו ענין הסמיכות דבטובו מחדש למ"ש המאיר לארץ ברחמים כו', דהנה מה שמלוכב תוך כ"ע הוא בחי' או"פ, וז"ש יוצר אור בבחי' צורה בגילוי אותיות האלקי שנבראו בהן כל העולמות כמ"ש ואתה מחי' את כולם מא' ועד תי"ו כידוע, ובורא חושך בכריאה שבהעלם דמקיף וסוכ"ע ועושה שלום וחיבור בין או"מ לאו"פ להיות בא בצמצום והעלם תחילה ואח"כ בהתפשטות אור הכל במדה ובורא את הכל כמ"ש כברייתו ש"ע ברישא חשוכא והדר נהורא, ואח"כ א' המאיר לארץ מבחי' מקיף הבא לגילוי אור שזהו עיקר ומקור יסודם, ואח"כ א' ובטובו מחדש מאין ממש ליש דהכל א' ומטעם הנ"ל וד"ל.

(ג) ואח"כ אמר המלך המרום לבדו כו' המתנשא מימות עולם, דהנה ידוע שעיקר ומקור חיות כל העולמות הוא מבחי' המל' כמ"ש מלכותך מלכות כל עולמים, וענין המלוכה הוא רק כמו בחי' התפשטות והתנשאות דשם המל' על אנשי המדינה שבוה יתקיימו כו', וכך הוא למעלה כמ"ש ה' מלך גאות לבש שנתלבש במדת המלוכה שהוא בחי' שם מל' ית' שמתפשט על העולמות בזאת עיקר חיותם ומעמדם וג"ו מרחוק מאיר עליהם שאם יבוא בקירוב אליהם יתבטלו ממציותם כמ"ש וכולם משבחים כו' את שם האל המלך כו' וכן ואימתך עליהם שאימה זו באה עליהם בבחי' מקיף מרחוק וכאשר בא בקירוב ביתר מכפי הצמצום דגאות לבש כו' וכמ"ש תפול עליהם אימתה כו' (ורא"י) ממחנה סנחריב שהשמיעם הוד קולו כו'). וזהו ענין בחי' רו"ש, שבחי' הרצוא בא בהם מכח האלקי המצומצם בהם לפי המדה ושיעור כנ"ל שאם הושיט כו' ליכלל ולידבק באור האלקי שמחי' אותם מאין ליש, ובחי' השוב שאחר הרצוא בא מבחי' המקיף דבחי' המל' שנתבטלו ממציותם כמו בעמדם תרפינה כנפיהם כו' כידוע, וג"ו בא במדה ושיעור שאם יאיר עליהם ביתר מכפי המדה יתבטלו ממציותם לגמרי. וזש"א תחילה

ואתה מחי' את כולם מא' ועד תי"ו כידוע: נחמ"י ט, ו. וראה שעוהוה"א פ"ב. פרדס ש"ז פ"ח. ר"ח שער הקדושה פ"ז קרוב לסופו (ד"ה ומהדברים). של"ה שער האותיות מה, ב. ע. א.
 כברייתו ש"ע ברישא חשוכא: שבת עז, ב.
 ה' מלך גאות לבש: תהלים צג, א.
 וכולם משבחים: ע"פ גוסס ברכת יוצר.
 ואימתך עליהם: ע"פ פיוט אשר אימתך (מוסף ליוה"כ"ט). וראה גם ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב ע' תתצ.
 ס' מאמרי אדה"ז-צ"ו יקרא ח"ב ע' תשמא. שם במדבר ח"ב ע' תו.
 ורא"י ממחנה סנחריב שהשמיעם הוד קולו: ראה סנהדרין צה, ב. ס' מאמרי אדה"ז-ענינים ע' קיב (ובהמ"מ שם). ס' מאמרי אדה"ז-מארוזל ע' כו. ס"ע שיא. ס' מאמרי אדה"ז-צ"ב במדבר ח"א ע' מט. ח"ב ע' תו.
 כנ"ל שאם הושיט: ראה לעיל ע' א"ל.
 בעמדם תרפינה כנפיהם כו' כידוע: יחזקאל א, כד"כה. וראה ס' מאמרי אדה"ז-צ"ב במדבר ח"ב ע' שסד. ועוד.

המאיר לארץ כו' במקיף דבחי' המל' ברחמים שמזה יוכל להיות בחי' שוב שלהם, ואח"כ בטובו מחדש כו' שיתהוו במציאות מאין ליש ויתחדשו במקורם והכל במדה ושיעור כנ"ל וד"ל. אך כ"ז אינו רק מבחי' הארה דהארה מבחי' מל' דאצי' בכי"ע ע"י צמצום ומסך ולבוש כמ"ש הוי' מלך גיאות לבש להיות מלך על עם כו' שהן המרכבה דחיות ושרפים דבריאה ויצ' וכה"ג, אבל מש"א המלך המרומם לבדו והוא בחי' מל' ית' כמו שהוא לבדו טרם שנברא העולם שהי' הוא ושמו בלבד כו' והוא בחי' ההתנשאות שמצד עצמות אלקות כמו שהוא בבחי' האצי' קודם שמתצמצם א"ע להיות מל' כ"ע (ונק' בחי' כתר מל' כמ"ש בע"ח ע"פ דברך נצב בשמים שהוא כתר מל' דאצי' שדבוק במדות דז"א שנק' שמים כו'), והוא שנק' מלך יחיד או מלך הקדוש שאינו בא בגילוי לעולמות כלל (רק לע"ל יתגלה כמ"ש ממקומך תופיע ותמלוך עלינו כו' וכן גלה כבוד מלכותך עלינו כו') כמש"א דוד ארוממך אלקי המלך כו' כמבו' במ"א, שהוא המתנשא מימ"ע כו', ועז"א בסמוך לו אלוקי עולם ברחמיך הרבים רחם עלינו כו', דמש"א תחילה המאיר לארץ כו' ברחמים הוא בחי' המל' שבא בצמצום להאיר לעולמות בבחי' מקיף עכ"פ אבל מלך המרומם לבדו כמו שהוא בעצמות ממש אינו אפי' מקיף וסובב לעולמות ועכ"ז מאחר שמצמצם א"ע כמ"ש ה' מלך גאות לבש וכן וישב ה' מלך לעולם עכ"א אלקי עולם ברחמיך הרבים רחם עלינו שיאיר ממקומו מעצם הרוממות וההתנשאות שמשם דוקא יומשך בחי' הר"ר לפי שכל הגבוה גבוה יותר יותר יומשך בר"ר על השפלים כמו רם הוי' כו' ע"כ ושפל יראה לפי שרם הוי' ע"כ שפל יראה שכן דרך הרוממות שכל שמרומם ביותר יומשך בר"ר יותר וכל מלך ושר שאינו מרומם כ"כ לא ימשיך ר"ר כ"כ שלפ"ע הרוממות ולפ"ע השפלות כן יגדיל ערך המשכות ר"ר אם רב או מעט כו' (וע"כ אומר דוקא ממקומו דוקא יפן ברחמיו כו'). וזש"א ברחמיך הרבים דוקא להיות שיש ב' מיני רחמנות, א' רחמים הבאה במדה ושיעור כמו לפ"ע רוממות העשיר ולפ"ע שפלות העני, אבל כשאין ערך כלל וכמו הרחמנות של ילד קטן שאין בו דעת להכיר בעצמו הרחמנות שעליו יגדל הרחמים מאיש גדול הרחמן ביותר בלי שיעור כלל וכך אנו אומרים ברחמיך דוקא הרבים רחם עלינו כי מצד שפלות ערכינו אין אנו מכירים הרחמנות שעלינו רק אתה מצד הרוממות תרחם בעצמך לפי שאתה יודע גודל הרחמנות שעלינו עד שלא יצטרך לשמוע צעקה ותפילה ע"ז כלל כמ"ש טרם תקרא ואני אענה כו' וכמו

שהי' הוא ושמו בלבד: פדרי"א פ"ג.

מקומך תופיע . . גלה כבוד מלכותך: נוסח: קדושה דשחרית שו"ט. מוסף דיו"ט.

ארוממך אלקי המלך: תהלים קמה, א.

וישב ה' מלך לעולם: תהלים כט, י.

רם הוי': תהלים קלח, ו.

טרם תקרא ואני אענה: ישעי' סה, כד: טרם יקראו ואני אענה [ואולי הוא טעות המעתיק של המאמר

כאן].

המו מעי לו רחם ארחמינו כו' וכה"ג שאין בזה שיעור כלל. וז"ש ברחמיך דוקא, אחר שנק' מלך מרומם לבדו שמובדל בערך לגמרי מאיתנו א"כ תגדל הרחמנות עלינו מצד עוצם הריחוק והשפלות עד שגם אנחנו אין אנו משיגים כלל גודל הרחמנות שעלינו אלא רק ברחמיך הרבים לבד רחם עלינו לפי שלך ידוע הרחמנות שעלינו לפי רוממות עצמותך ע"כ ברחמיך הרבים דוקא תרחם עלינו.

וזהו המשך הדברים המאיר לארץ בכללות העולמות ברחמים דמקיף העליון דסוכ"ע כו' ומצד רוממות העצמות יומשך רחמים אל הנבראים בע"ג כו', ומזה נמשך מטובו הטוב להיטיב שמחדש בכ"ו מע"ב כו' עד המלך המרומם שלמעלה גם מבחי' מקיף וסוכב כו' ברחמיך הרבים רחם עלינו דוקא לפי שישראל עלו במח' ונק' בניו בני מלכים כו' כמש"א אבינו מלכנו, ורא"י מ' פסוקים דר"ה שע"י ישראל שאו' י"פ הללו נמשך בחי' כתר מל' להיות מלך על עמו (ואעפ"י שר"ה הוא בחינת הרוממות העצמות דבחי' מלך הקדוש עכ"ז נמשך אז כל שפע ורחמים מיגמדה"ר ביו"כ מטעם הנ"ל דהרחמנות תלוי בבחי' הרוממות דוקא וד"ל). אדון עוזינו צור משגבינו מגן ישענו משגב בעדינו, הנה כל אלה הן בבחי' מקיפים שנמשך מרחה"ר שהזכיר תחילה, והכל לישראל דוקא מטעם הנ"ל, והם ד' מקיפים אדון עוזינו צור משגבינו כו' נגד ד' עולמות דאבי"ע בכלל וג' מקיפים דצור משגבינו מגן כו' הן בג' עולמות דבי"ע שהוא ג' מקיפים לנר"ן ואדון עוזינו הוא מקיף העליון מנר"ן שהוא מקיף דחי' ורחמיך הרבים הוא מקיף העליון מכולם בבחי' הכתר שהוא מקיף דיחידה כו' כידוע בענין אך בצלם כו' וד"ל.

וביאור כ"ז הנה בחי' רחמיך הרבים הנ"ל הוא בבחי' כתר דמל' דאצי' באצי' עצמו שזהו בחי' הרצון והתענוג שבעצם מדת ההתנשאות כמו שהוא מלך יחיד כו' שא"א שיאיר אור זה בעולמות אף בבחי' מקיף, עכ"ז אעפ"י שגם בנשי' א"א שיאיר כתר מל' זה בבחי' או"פ בגילוי בבחי' השגה ותפיסא כנפש להיות נקלט האור בתוך תוכם (כמו לע"ל שממקומו יופיע וימלוך עלינו כו') ממש מטעם הנ"ל שהוא בחי' מלך מרומם לבדו כמו שהוא כו' (והוא בחי' כתר דמל' דא"ס עצמו) אבל מ"מ יכול להיות שיהי' נמשך עלינו בבחי' או"מ עכ"פ, והוא בחי' יחידה שבנפש שהוא עצם נקודת

המו מעי לו רחם ארחמנו: ירמ"י לא, יט.

שישראל עלו במחשבה ונק' בניו מלכים: ב"ר פ"א, ד. שמות ד, כב (ופ' ראה יד, א. אבות פ"ג מ"ד).

שבת סז, א.

מיגמדה"ר: בכת"י ב: ביגמדה"ר.

אדון עוזינו . . . משגב בעדינו: ראה גם אוה"ת על סידור ע' קכב.

כידוע בענין אך בצלם: תהלים לט, ז. וראה סה"מ תקס"ב ח"ב ע' תי (ובהמ"מ לשם). ס' מאמרי

אדהאמ"צ-ויקרא ח"א ע' שא (ובהמ"מ לשם). וע' שצו.

הרצון הפשוט עצמו שלמעלה מן הטעם לרצון כלל כמו מלכותו ברצון קבלו עליהם במ"ת ברצון הפשוט בביטול העצמות מכל וכל כאשר א' כל אשר דבר הוי' נעשה כו', ויש כח זה לנשיי בכל דור בכל או"א מישראל שזהו שנק' קבלת מלכות שמים שלימה שמקבל עליו להיות בטל בכל רצונו לרצה"ע כו' שהוא בא ממקור הרצון שיעשה רצון לרצון בהסכם חזק כענין שום תשים עליך מלך ע"כ הוא בבחי' מקיף בהעלם עצמות הרצון, וזהו שנמשך במצות עטיפת הטלית ע"ג הראש שנק' פריסא דמלכא קודם התפילה כידוע ולמעלה הוא בחי' דתת מל' הנ"ל שמזה נמשך בחי' רח"ר דוקא להיות מלך מרומם לבדו כו' (וזהו בחי' ההתנשאות בעצמות שהוא בהעלם עצמותו בלתי נגלה למטה כלל כנ"ל בענין חשמ"ל העליון כו'), וזהו ברחמיך הרבים דמקיף דתת מל' נמשך עלינו בבחי' מקיף הוא הכל למעלה מהתלבשות למטה בעולמות עדיין (כמו יגמה"ר דתת דאצי" שהוא מקור כל המקיפי" דנר"ן דאצי" כו').

ואח"כ אמר אדון עוזינו שזהו דתת מקיף דתת מל' דאצי" שמתמצצם להיות דתת לבריאה והוא שם אד' דאשתמודע אדון על כולא כו' ונק' אדון כל הארץ, והוא מל' דאצי" בבריאה בפנימיות העולמות לנשמות נק' אדון עוזינו והיינו בחי' התלבשות המקיף העליון דתת מל' הכל ברצון שמורכב בחו"ב שיש טעם לרצון עכ"פ, והוא ענין קבלת מלכות שמים בטעם לרצון לפי השגתו בגדולת הוי', וזהו כמו בחיצונית העולמות שמקבלים עליהם עומ"ש ברצון ושכל בכאו"א לפי השגתו שנק' מל' כ"ע בבחי' הארה דהארה כמ"ש ה' מלך גיאות לבש כו' כנ"ל, אך לישראל נמשך בבחי' הפנימיות שהוא החכ' שבתו' שנק' עוז כמ"ש ה' עוז לעמו יתן והוא מש"א לבש ה' עוז כו', ולכך נק' אדון עוזינו ענין עוז ותוקף גדול לנשמה האלקית לחזק כחה הרבה ביותר מכפי המדה הבא לפי ערך הכלי שלה, ונק' מקיף דחי' כו' (וכמו כי אמרתך כו') שיעשה כח התעוררות הרצון הטוב כו' כמ"ש ה' עוזי ומעוזי כו' ולשמרה מכל קטרוג כו' (ולמלאכים הוא מקיף דתת מל' שנתבטלו ממציאותם כנ"ל).

כל אשר דבר ה' נעשה: יתרו יט, ת. משפטים כד, ז.

קבלת מלכות שמים שלימה: ברכות יד, סע"ב.

שום חשים עליך מלך: שופטים יז, טו.

עטיפת הטלית . . שנק' פריסא דמלכא: נסמן להלן בהוספות בהמילואים להמ"מ.

ואנת אשתמודע אדון על כולא: ע"פ ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

אדון כל הארץ: תהלים צג, ה.

שבתו' שנק' עוז . . לעמו יתן: תהלים כט, יא. וראה ספרי ברכה לג, ב. ובהנסמן באורך בס' מאמרי

אדהאמ"צ-י"קרא ח"א ע' שלח.

כי אמרתך: תהלים קיט, ג.

ה' עוזי ומעוזי: ירמיה טז, יט.

ואח"כ אמר צור משגבינו שירד המקיף הזה להתלבש למטה יותר ונק' צור והוא מקיף לנשמות שבמוחין דחב"ד כו' (ונק' מקיפים אלה צור ומגן ומשגב לנגד ג' מדריגות דג' עולמות בי"ע בחיצונית העולמות, ובאדם הוא ג' מדריגות דבי"ע ג"כ כמ"ש לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו והן ג' מדריגות דמחדו"מ המח' היא הכוונה שבמוחין דחב"ד כידוע). ופי' צור כמו הצור שהאדם חוסה בו מן האויב או מן השרב והגשמי כו', וכך אמר צורי אחסה בו כו', והוא ע"י הדביקות המח' במח' ועיון שבתו' שע"ז נעשה לו משגב ומחסה מן החיצוני' כמ"ש כי אתה הוי' מחסי כו' לא תאונה אליך רעה כו' שלא יקרב אליו כל דבר רע מן המקטרגים וכמ"ש אחת שאלתי כו' שבתו בבית הוי' כו' דתו' כו' כי יצפנני בסוכו יסתירני כסתר אהלו בצור ירוממני כו' כמ"ש אני חומה זו תורה כו' (וכרבה ב"נ דלא פסק פומי' מגרסא לא יכול מלאך המות לגשת אליו כו').

ואח"כ מגן ישענו שזהו בחי' ירידת אור המקיף עוד יותר להיות למגן ומחסה לבחי' רוח שבלב, והוא מ"ש יצרתיו כו' שזהו ע"י בחי' אהוי"ר שבלב שכאו בצירופי אותיות הדבור בד"ת שנק' יצירה בגילוי יותר מן המח' כמו שא' ואשים דברי כפיך ובצל ידי כסיתך כו' וכן א' ה' מלך כו' שזהו מגן להגן ולהסתיר ממש על האדם להצילו מכל פגע רע ולהושיעו נגד הקמי' עליו כמגן שמקבל החץ כמשיא מגיני וקרן ישעי כו', והוא להמתיק כל הדינין וקטרוג העליון ברוחניות דתורה אפי' בעידנא דלא עסיק בה מגינה ומצילה כו' כמ"ש בשכבך תשמור עליך כו'.

משגב בעדינו בגשמיות בנשמות בגופי' העוסקים במצות מעשיות דכל שומר מצוה לא ידע דבר רע כו', והוא מקיף לנפש דעשי' כמ"ש אף עשיתיו כו' וד"ל, והיינו ג' מקיפי' דנר"ן דאדם מתו"מ בג' מדריגות דמדו"מ. ואדון עוזינו הוא בחי' מקיף דחכ' שבכתר שזהו שנק' עוזינו עוז דתו' ושם אד' הוא מל' דאצי' שנק' אדון עוזינו שנמשך מרח"ר הנ"ל.

לכבודי בראתיו . . . דמחדו"מ: ישעי' מג, ז. ראה לקו"ת בלק סו, א ואילך. סי' מאמרי אדהאמ"צ במדבר
 ח"א ס"ע קצ ואילך, ובכ"מ.
 צורי אחסה בו: תהלים יח, ג.
 כי אתה הוי' מחסי . . . לא תאונה . . . אחת שאלתי . . . אני חומה זו תורה: תהלים צא, ט"י. כו' ד ואילך. שה"ש
 ה, י. פסחים פז, א.
 וכרבה ב"נ . . . לא יכול מלאך המות: ב"מ פז, א.
 ואשים דברי כפיך: ישעי' נא, טז.
 מגיני וקרן ישעי': שמ"ב כב, ג.
 דתורה אפי' בעידנא . . . מגינה ומצילה . . . בשכבך תשמור עליך: סוטה כא, א. משלי ה, כב.
 שומר מצוה לא ידע דבר רע: קהלת ח, ה.

וזהו והלך לפניך צדקך וכבוד הוי' יאספך, דהנה בחי' ג' מקיפים הנ"ל
 דצור משגבינו מגן ישענו כו' הרי הנה"א מתפשטת ונצרת בהם מכל
 צד מלמעלמ"ט* כמו היושב וחוסה בצור נשגב כמו כן אמר יושב בستر
 עליון כו' צורי אחסה בו מגיני כו' משגבי וכה"ג, וזהו והיתה נפש אדוני
 צרורה בצרור החיים שבחי' מקיפים הללו נק' צרור החיים העליונים כמו
 צרור של עור שצוררים בו דבר מה כצורר הכסף שנצטר הכסף בו ונשמר
 הרי נתפס הדבר הניצטר בו בכל צדדיו ומכוסה בו כנ"ל כך הוא ענין בחי'
 צרור החיי' העליון שנצטר בו אור הנפש האלקי ונתפס* בו מכל צד שהו ג'
 מקיפים דנר"ן דאדם, וזהו צרורה בצרור החיים שלי* מקיף העליון שחוסה בו
 כמ"ש אתה הוי' מחסי צורי אחסה בו כו', שזהו צור משגבינו מגן ישענו כו',
 וזהו כבוד הוי' יאספך פי' כבוד הוי' הוא בחי' המקיף דשם הוי' דתו"מ
 שנמשך להקיף לנה"א מכל צד וזהו יאספך שיאסוף ויקבל לאור הנשמות
 לתוך תוך כבוד הוי' כמו רוחו ונשמתו אליו יאסוף כו' שיודבק שם בתכלית
 הדביקות וההתכללות כצורר שצוררים בו שנקשר שם הדברים ולא יפרד
 לעולם כמ"ש צרורה בצרור קשר תמידי (היפוך דכף הקלע שנזרק מן הקלע
 למרחוק והן לבושי מסאבותא דק"ג במדו"מ דרע שנדבק הנפש בהן נעשה
 מהם הקלע שזורקין בו הנקשר עד שלא ינוח לעולם בטרדת הפרנסה כו').
 והנה פסוק זה דכבוד הוי' יאספך על מעשה המצות נא' כמ"ש והלך לפניך
 צדקיך כנ"ל לפי שהמצות נק' לכוש לנשמות שהן בחי' ג' מקיפי' דנר"ן הנ"ל
 שזהו ענין צרור החיים העליונים הנ"ל, ועוד ב' מקיפים דחי' כנ"ל אדון
 עוזינו כו'.

והנה עיקר ענין קמ"ש שהוא בחי' מקיף דכתר מל' כנ"ל זהו במצות דוקא
 כשמקבל עליו עומ"ש לעשות רצונו במצות שמזה דוקא הוא עיקר
 המשכות התלבשות המקיף להיות לצור משגב ומגן כו' כנ"ל, וזהו ענין
 המלך המרום לבדו כנ"ל שנמשך בבחי' מקיף העליון יותר, וזהו קעומ"ש
 במצות למעלה מן השכל והטעם רק לעשות רצון לקונו שנק' מצות המלך
 כענין הנ"ל דשום תשים עליך מלך כו' מפני שנעוץ תחילתן בסופן דוקא,
 וכידוע שיש ב' מדריגות במצות א' מצות א"צ כוונה והב' מצות צריכות
 כוונה כו' שהוא הטעם והדעת בסוד הוי' שבמצות וכוונה [ורעו"ד באהוי"ר
 שבלב כו' שזהו בחי' המוחין ומדות (דמחוי"ד ברי' ויצ' וכו')] שהוא רצה"ע

והלך לפניך צדקך: ישעי' נח, נח.

מלמעלמ"ט: בכת"י ב: מלמעלמ"ט וכל צד.

והיתה נפש אדוני: שמו"א כה, כט.

ונתפס: בכת"י ב: וניקפת.

של: בכת"י ב: שהוא.

וכידוע . . . מצות א"צ כוונה . . . צריכות כוונה: עירובין צה, סעי"ב (וש"ג). סידור רלה, ג. עטרת ראש נג,
 א. נט, א. שער האמונה בהקדמה ע' 8. שם פי"ג. דרך חיים שער התפילה פמ"ט. תרי"ח תצוה תצו, ב. ס' מאמרי
 אדהאמ"צ-יקרא חי"ב ע' תרפ. ועוד.

שמורכב בחכ', אך אי"א שיבוא לבחי' כוונה ורעותא דלבא במצות כ"א ע"י קמ"ש שלמה בפ' ראשונה דק"ש בכ' מל' שנק' מלך מרומם כו' שלמעלה מהטעם והרצון כנ"ל שא"א לעורר לבחי' כתר מל' כ"א בבחי' הביטול מן העצמות דכל וכל כו' ולא מצד הכוונה וטעם (וכמ"ש במ"א בענין שמוע מזבח טוב), וזהו רק קמ"ש בעול פשוט לקיים מצות וגזירת מלך בפומ"ה שהוא למעשה בלבד שלמטה מן הכוונה ורעותא דלבא שמה נעשה המשכות יחידה המקיף העליון ברח"ר דכתר מל' למטה מטה ביותר, והוא להיות משגב בעדינו ממש בגשמיות בבני חיי ומזוני שלא יקטרגו למטה וכמ"ש אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעוה"ז כו' ושומר מצוה כו' משום דנתב"ס וסופן בתחילתן וכמ"ש ויהי נועם הוי' מקיף דתענוג שבכתר מל' עלינו לפי שמע"י כוננהו כו' וכמ"ש וצדקה תרומם גוי כמ"ש במ"א וד"ל. וזהו שאומרים בכרכת המצות ברוך אתה ה' שבאה בבחי' המשכה למטה להיות אלקינו מלך העולם שזהו קבלת מלכות שמים בבחי' עשי' לקיים מצות המלך לכד (וזהו מקיף דנפש דעשי' בכל איש מישראל לעשות המצוה בלא טעם וכוונה כנ"ל) ועי"ז יבוא לבחי' הכוונה והטעם שבמצות כנ"ל, וזהו אשר קדשנו במצותיו וצונו בקודש העליון דחכ' שהוא מקיף דמוחין בכוונת וסודות המצוות שנק' טעמי המצות משום דהא תליא לפי שיש בכלל מאתים מנה דכוונה וטעם לרצה"ע נכלל בעצם הרצון הפשוט שלמעלה מן הטעם כו', וזהו שאחר הברכה דברוך אתה ה' הוא המשכה דמקיף דכתר מל' מלמעלמ"ט או' אשר קדשנו כו' מלמטה למעלה לעורר הכוונה ברצה"ע שמלוכש במצוה שעז"א מצות צריכות כוונה כנ"ל וקודם זה מובדל בבחי' מקיף דרצה"ע שבחכ' כנ"ל וזהו כצנה רצון תעטרנו כו', שזה ענין אדון עוזינו בעוז דתו' כו' כנ"ל וד"ל.

(ד) וזהו שאמר ריב"ק למה קדמה פ' שמע ליהי' אם שמוע שיקבל עומ"ש תחילה שהוא ביטול העצמות מכל וכל למעלה מן הטו"ד כנ"ל ואח"כ יקבל עליו עול מצות שצריכות כוונה בטעם ורעותא דלבא כו', ואמנם מדריגה הב' במצות שעושה בעול פשוט בלא כוונה רק לקיים מצוות המלך עולה למעלה בכתר מל' שהוא בחי' המלך המרומם לבדו כנ"ל דנעוץ תחילתן בסופן דוקא, [וז"ש נאום דוד בן ישי הקים עול עולה של תורה שלמעלה מן החכמה שזהו בחי' כתר שם טוב דמשיח שלמעלה גם מבחי'

וכמ"ש במ"א בענין שמוע מזבח טוב: שמו"א טו, ככ. ראה סה"מ אתהלך לאונאי ע' קטו ואילך. ס' מאמרי אדה"ז-נביאים ע' ה ואילך. סה"מ תקס"ד ע' קל. סה"מ תקס"ז ע' שסז. ובכ"מ.
אלו דברים . . ושומר מצוה: פאה רפ"א. קהלת ח, ה.
ויהי נועם . . וצדקה תרומם גוי: תהלים צ, יז. משלי יד, לד.
כצנה רצון תעטרנו: תהלים ה, יג.
נאום דוד . . עולה של חורה: שמו"ב כג, א"ב. ראה במדבר פ"ח, כא. מדרש שמואל פכ"ט. תדא"ר רפ"ב.

כתר מל' דאצי' בבריאה כו'.] וז"ש אבן מאסו הבונים שהן חו"ב היתה לראש פינה כמ"ש במ"א. וז"ש והלך לפניך צדקך תחילה שזהו עול המצות במעשה בלא כוונה וטעם שילך לפניך לפני הנשמה להעלותה ברום המעלות עד כבוד הוי' יאספיק שזהו בחי' מקיף העליון דכתר מל' כנ"ל וד"ל, והוא לבוש דחשמ"ל העליון שהוא בבחי' העלם העצמות שנק' סתימא דכל סתימין לית מחשבה תפיסא בי' כלל שעולים שם הנשמות בבחי' מהלך בלי שיעור כלל שזהו רק מלבושי דמצות ותשובה שהוא עולה בבחי' או"ח מברורים דרפ"ח כנ"ל. וזהו הטעם שמעשה המצות צ"ל בשמחה וטוב לבב דוקא מרוב כל כמ"ש תחת אשר לא עבדת ה"א בשמחה כו' וכן עבדו את הוי' בשמחה כו' שזהו שמחה של מצוה, לפי ששורש המצוה מצד עצמות הוא עולה בבחי' הרצון והתענוג הפשוט לעשות נח"ר ליוצרו שא' ונעשה רצונו לבד למעלה מן החכ' וטעם כנ"ל שבזה מעוררים לבחי' אור המקיף דתענוג ורצה"פ שבמל' ולכך א' בשמחה וטוב לבב מרב כל שזהו בטוב טעם ותענוג הפשוט שנק' רוב כל שלמעלה מהגבלת העונג העליון בח"ע שנק' כל, והוא חיי העוה"ב שהוא העדן שנק' רוב כל שהוא שכר המצות בפו"מ למעלה מן הטעם וחכ' וממילא נכלל בזה גם בחי' הכוונה וטעם דסוד הוי' שבח"ע דתו' כמ"ש והחכ' מאין תמצא שנכלל באין דכתר דהיינו רצה"ע שבמצות שהן תר"ך עמודי אור כו' (ואפי' עוה"ב אינו רק חצי הכתר דתרי"ג מצות וז' דרבנן שהוא שיי' עולמות כמ"ש להנחיל אוהבי יש כו', וזהו שנק' השכר דעוה"ב בשם פרס כמארו"ל אל תהיו כעבדים כו' ע"מ לקבל פרס ל' פרוסה חלק המחצה כו', ועכ"א דהשמחה וטוב לבב דמצות גבוה גם מרוב כל דעוה"ב). וראי' לזה ממשית דכל רז לא כו' ונק' פלא יועץ שכל סוד הוי' דטעמי מצות נגלו לו כמ"ש ישכיל עבדי ירום כו' וגבה מאוד כו' ואין לו ערך לחיי העוה"ב (כמ"ש דאפי' אור צח כו' אוכם הוא לגבי עילת העילות כו' כמ"ש במ"א). ועוד ראי' ממה שמכריזין בג"ע אשרי מי שבא לכאן להשיג סודות ורזין דאורייתא להנות מזיו השכינה כו' ותלמודו שלומד בעוה"ז בידו דוקא שמילא כריסו בתלמוד ופוסקים כו' וד"ל. וזהו שמצינו בגדולי הצדיקים כהאריז"ל שלא זכה לגילוי אלי' ורוה"ק בהשגו' סודות הקבלה רק ע"י שמחה של מצוה כמ"ש בע"ח, וכ"ז מטעם הנ"ל דשורש המצוה בשמחה

אבן מאסו הבונים . . . כמ"ש במ"א: תהלים קיח, כב. ראה סי' מאמרי אדהאמ"צ-במדבר ח"א ע' קסא. ובכ"מ.

תחת אשר לא עבדת . . . עבדו את ה' בשמחה: תבוא כח, מז. תהלים ק, ב.

עוה"ב . . . חצי הכתר . . . שיי' עולמות . . . להנחיל אוהבי יש: משלי ח, כא. סוף עוקצין (וסנהדרין ק, א).

הקדמת הראב"ד לספר יצירה [ירושלים תשכ"ב — ד, א].

ממשיח דכל רז . . . פלא יועץ . . . ישכיל עבדי: ע"פ דניאל ד, ו. ישעי' ט, ה. נב, יג.

דאפי' אור צח: ראה ת"ז ת"ע (קלה, א).

שמכריזין בג"ע אשרי מי שבא לכאן: פסחים נ, א. וראה להלן סוד"ה והשת"י כדת (בפ' שלח), וש"נ.

נגדולי הצדיקים כהאריז"ל . . . לגילוי אליהו . . . ע"י שמחה של מצוה כמ"ש בע"ח: נסמן להלן בהוספות

בהמילואים להמ"מ.

וטוב לבב מגיע בעצם התעה"פ שברצה"ע שהוא למעלה הרבה גם מבחי' טעם כמוס לרצון שנק' ח"ס וע"כ ממילא יש בכלל מאתים מנה כו' וד"ל.

אך אי"כ דשורש המצות גבוה משורש החכ' דתו' אי"כ למה נמנו וגמרו דתלמוד גדול שמביא לידי מעשה הרי נהפוך הוא שהמעשה נכלל בתלמוד ממילא שממילא ע"י התלמוד יבוא לידי מעשה ולמעלה מבואר להיפוך שטעמי המצות נכללין בעצם הרצון שהוא מעשה המצות מצד עצמן כו' וכן מ"ש ות"ת כנגד כולם משמע דחכ' דתו' גבוה מן המעשה דכל מצות עד שת"ת כנגד כולם וכתוב כי נר מצוה ותורה אור הרי מצוה אינו אלא כלי הנר והתו' הוא האור שבנר שהוא העיקר כו' וזהו היפוך כל הנ"ל. אך הענין הוא דכאמת גם זה אמת הוא דיש שורש לתו' שהיא למעלה מן המצות כמ"ש ותורה אור כו' ועכ"ז גם זה אמת דהעיקר הוא המעשה וכמ"ש לא המדרש עיקר אלא המעשה והלומד שלא ע"מ לעשות כו' וגם מטעם דתלמוד גדול אינו אלא מפני שמביא לידי מעשה כנ"ל וכמ"ש היום לעשותם וכתוב סוף דבר כו' את האלקים ירא ואת מצותיו שמור כו' משום דסומ"ע עבמ"ת משום דנתב"ס דוקא מטעם הנ"ל דעצם הרצון שלמעלה מן הטעם מלוכש בסוף מעשה דוקא וע"כ המצוה א"א לבוא באדם בבחי' או"פ בכל ההשגה כ"א בבחי' מקיף על הנפש שלזה נק' בשם לבושים דוקא כנ"ל לפי שאין טעם לרצון כלל וכו', וכידוע דהמקיפים שורים על הלבושי' דוקא לפי שלא יוכלו להתמצמם בכלי כו', וזהו ענין ג' מקיפים דרנ"ן הנ"ל שנק' צור משגבינו מגן כו'. אבל שורש החכ' שכתו' הוא בבחי' אור דחכ' שבמוחין דאורייתא מח"ע נפקא והוא בחי' הטעם הכמוס לרצה"ע שבמצוה כמ"ש טוב טעם ודעת למדני כו' וע"כ [ע"י] החכ' דתו' יוכל לבוא בבחי' מוחיני' לנשמה, ונק' מזונא דחכמתא כמ"ש כי אמרתך חיייתי וכתוב ותורתך בתוך מעי ממש ונק' לחמה של תורה כמ"ש לכו לחמו בלחמי כו' כידוע מפני שאור החכ' והטעם לרצון יוכל לבא בכלי ההשגה וטעם שבמוחין דחור"ב כמא' קנה חכ' קנה בינה כו', וע"כ מצות ת"ת כנגד כל המצות שהמצות נק' רמ"ח איברים

דתלמוד גדול שמביא לידי מעשה: קדושי' מ, ב.

ות"ת כנגד כולם: פאה רפ"א.

כי נר מצוה ותורה אור: משלי ה, כג.

לא המדרש עיקר . . . והלומד שלא ע"מ לעשות: אבות פ"א מ"ז. ירושלמי ברכות פ"א ה"ב. וראה לקו"ת

אחרי כו, ד (ובהמ"מ שם — הוצאת התשד"מ).

היום לעשותם . . . סוף דבר: ואתחנן ז, יא (וערובין כב, א). קהלת יב, יג.

טוב טעם ודעת למדני: תהלים קיט, סו.

מוחיני: בכת"י במזון.

מזונא דחכמתא . . . כי אמרתך חיייתי . . . ותורתך בתוך מעי: זחיב סב, א. תהלים קיט, נ, מ, ט.

לכו לחמו בלחמי: משלי ט, ה.

קנה חכמה קנה בינה: משלי ד, ה.

שהמצות נק' רמ"ח אברים: ראה ת"ז ת"ל (עז, א). זחיא קע, ב. זחיב קיח, א.

והתו' היא בחכ' שבמוח שבראש שהוא מקור הפנימי הכולל כל חיות האברים כידוע, וז"ש ותורה אור אור וחיות כללי לכל המצות, ובזה יש יתרון מעלה דתו' על המצות עד שמפני זה נמנו וגמרו דתלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה המצות להיות בבחי' אור וחיות הפני' דכל המצות שהן טעמי מצות כו' וד"ל.

אך עדיין י"ל דזה לא יתכן כ"א כאשר המצות נק' רמ"ח איברין שמקורם הוא המוח דחכ' שבראש כו' אבל כשהמצות נק' לבושי' מצד שרשם במקיף דרצון הפשוט שלמעלה מן החכ' שבראש א"כ למה ת"ת כנגד כולם ותלמוד גדול כו' הלא בחי' הטעם לרצון נכלל ובטל ברצון עצמו שאין טעם לרצון כלל אפי' טעם כמוס כנ"ל, ועוד הלא חכ' שבתו' אינו אלא פי' וביאור לרצה"ע שבמצות איך ומה לעשות כמו מצות תפילין איך יעשו רצה"ע שבתפילין בד' פרשיות וכן מצות סוכה שפירושה כל מס' סוכה וכה"ג במצות ציצית וכל מצות קרבנות וכה"ג וגם בכל הל"ת, והפי' וביאור טפל לגבי העיקר שהוא הרצון. ע' כידוע. אך הנה אדרבה היא הנותנת משום שהתו' הוא פי' וביאור לבאר בפרטי איכות הרצה"ע דכל מצוה בזאת יש לה יתרון מעלה להיות מצות ת"ת כנגד כולן כו'. והענין הוא להיות שאנו מוצאים שגם שהתו' נק' בחי' לבוש ולא בחי' מזון כלחם כמ"ש עוטה אור כשלמה שזהו בחי' אור דתורה שהוא מעטה לבושו רק שזהו לבושו של אור כמ"ש ותורה אור כו' (וכמ"ש בתורתו של ר"מ כתוב כתנות אור בא' שהוא לבוש דזהרא עילאה כו') לפי שהרצון העליון דמצות כאשר בא בבחי' טעם לרצון או ביאור ופי' איך ומה לעשות זהו הרצון בפרטיות הרי הרצה"ע מתלבש ומתכסה בטעם ופי' הזה אעפ"י שמצד עצם מהות הרצון אין טעם לרצון כלל אבל מ"מ הרי מתלבש בטעם זה ונכסה בו והשכל והטעם מלבישו ומקיפו כו', וכמו"כ הפי' וביאור דתורה הוא כמו לבוש שלובשים. שמלביש לרצה"ע שבמצוה כמו מס' סוכה שהוא לבוש שמלביש לכללות הרצה"ע שבמצות סוכה ועל מצות ציצית פ' התכלת ועל קרבנות מס' מנחות וזבחים וכה"ג גם בפ' התו' בדרך נסתר שבח"ס שנק' טעמי המצות וסודות שלהם בפרטי סודות דיני הל' תפילין וסוכה הן ג"כ בחי' לבוש לעצם התעה"פ ורצון הפשוט שנכסה ומלוּבש בטעמים וסודות הללו, ועכ"א עוטה אור כשלמה שזהו בחי' אור דחכ' עילאה שנק' לבוש כשלמה בכללות לכל פרטי רצה"ע שבכל המצות, אלא שנק' לבושו של אור דוקא ולא כשאר לבוש ומכסה

ותורה אור: משלי ה, כג.

הרצון ע': בכת"י ב: הרצון עצם. [ואולי צ"ל: הרצון עצמי. או: הרצון עליון].

עוטה אור כשלמה: תהלים קד, ב.

בתורתו של ר"מ: ראה ב"ר פ"כ, יב. זח"א לו, ב. של"ה כא, ב. לו, א. קסד, ב. שמא, א. ס' מאמרי אדה"ז

עיה"ת ח"א ס"ע מה. ע' ניגא. אוה"ת בראשית תלה, א. תולדות קמה, ב. ני"ך ע' קו.

שלובשים: בכת"י ב ליתא.

ומעלים על הגנוז בו אלא אדרבה נק' אור שמאיר בגילוי אעפ"י שהרצון מלוכש ונכסה בו, והוא שע"י החכ' והטעם להרצון העליון הוא שבא הרצון לגילוי בכל פרט איך לעשותו דוקא בפר"מ כ"א לא הטעם והשכל לא ה' נודע הרצון כלל איך לעשות ציצית ותפילין וסוכה וכה"ג. וזה הפי' והביאור שע"י החכ' שמגלה עיקר הרצון בכל פרטיות איך שיבוא לידי מעשה דוקא כנ"ל בשורש מעהמ"צ דנתב"ס כו' (וזהו כמו ההולך ברגל גם שהוא עפ"י הרצון דוקא שכל האיברים נשמעים לרצון אך איך שיהי' אופן הרצון בתנועות האיברים בענין הגילוי שלו הוא בא ע"י החכ' שבמוח דוקא שהרי ע"י יומשך פרטי גילוי הרצון בכל מעש"י ותנועה לפי שהמוח כולל כל חיות האיברים ובו מלוכש ומורכב הרצון כו', וכך הוא רמ"ח מ"ע שנק' דרכי הוי' שהולכ"י כס שהן רצה"ע הכל הוא בא ע"י התו' אור דחכ' שבראש וד"ל). ונמצא שכל עיקר מעלת המעשה דמצות שמצד המעשה עצמה שהוא שלימות ותכלית עצם הרצון שלמעלה מן הטעם כנ"ל אינו בא כ"א ע"י החכ' דתו' שנק' אור המאיר לגילוי הרצון שמלוכש בה בכל פרטי' איך לעשות בפר"מ דוקא. וזהו הטעם דתלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה איך לעשות לרצה"ע שהוא שלימות הרצון כו'. וז"ש עוטה אור כשלמה להקיף וללבוש לאור הכתר דרצה"ע ונק' לבוש של אור דוקא כמ"ש ותו' אור מפני שבא בדרך פי' בכל פרט ובטעם לרצון יוכל להיות מזון לנפש כנ"ל עד שיחי' האדם ממנו, ועיקר החי' מן המצוה עצמה מי שיעשה אותם האדם וחי' בהם, אך א"ז למזון וחי' ממש בפרט כ"א ע"י התו' שהיא פי' וטעם לרצון כו' וד"ל (וכמבואר במ"א ע"פ אשת חיל עטרת בעלה שתושבע"פ שהיא עיקר המגלה לרצה"ע שבמצוה בכל פרטי' הדינין איך לעשות הרי זהו עיקר הרצון שלמעלה מתושב"כ שנק' בעלה ששם רצה"ע עדיין סתום ונעלם כו').

ו'נמצא מוכן מכל הנ"ל דשורש המצות באמת למעלה מן התו' מאחר שעיקרם הוא מהות ועצמות הרצה"ע ממש (בבחי' גלגלתא דחפי' על מוחא סתימא) שלמעלה מן הטעם לגמרי ע"כ עיקר המשכות המקיפי' דכתר באים ע"י מעשה המצות בפר"מ דוקא שזהו עיקר הרצה"ע כי גוף של מעשה המצות מצד שרשה במהו"ע רצה"ע א"א שיבוא בבחי' או"פ בחיות גמור לנפש כ"א בבחי' מקיף ולבוש בלבד, ואעפ"י שגם החכ' דתו' אור הוא עיקר המגלה הרצון לבוא בפרט איך לעשות הרצה"ע כנ"ל אמנם א"ז רק שמורה הדבר איך ומה לעשות הרצון ובלעדי החכ' דתו' אור לא ה' יודע איך להביא הרצון לבחי' מעשה כלל אבל אין הוראה זו עיקר עצם המעשה שהרי יכול ללמוד תורה הרבה ואין עושה כלום לכך נק' תורה לשון הוראה

וכמבואר במ"א ע"פ אשת חיל עט"ב: משלי יב, ד. וראה סה"מ תקס"ד ע' רנ ואילך וע' רסח ואילך.

ובכ"מ.

תורה ל' הוראה . . יורו משפטיך: ברכה לג, י. וראה זח"ג נג, ב. גוי"א ר"פ בראשית בשם הרד"ק. וראה

לקו"ש ח"ט ע' 462.

שמורה הדרך כמו יורו משפטיך ליעקב כו' (וזהו כמו משל האומן שרואה איך לבנות הבנין בפומ"מ שאין האומן עושה הבנין בעצמו רק שמראה עפ"י שכלו איך שיעשו באופנים פרטיים כך וכך שאינו אלא מצוה לעשות כפי חכמתו וידיעתו כו' וכך התו' נק' אומן כמ"ש ואה"י אצלו אומן כו' כידוע דת"ח נק' בוניך שעוסקים בבנינו ש"ע היינו ג"כ שמראין ומגליון איך שהי' אופן הבנין ולא שהן עצמן הבונים ועושים בפומ"מ, רק המעשה של המצוה בפומ"מ זהו בחי' עשי' של הבנין בעולמות ביחוד ש"ע שנעשי' ע"י הגילוי רצה"ע שבכל מצות שזהו עיקר הרצה"ע, וזש"א אבן מאסו הבונים שהוא בחי' ב"ן דמל' דעשי' בפומ"מ היתה לראש בבחי' עשי'), וזהו שהתורה אינו אלא פי' וביאור לבאר איך יעשו הרצון כו' שהוא טפל לגבי העיקר שהוא מה שנשלם הרצון בפ"מ ודל'. וזש"א לא המדרש עיקר אלא המעשה ועכ"ז אמר דתלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה מפני שע"י אור דתו' בא גילוי אופן הרצה"ע דמצוה בכל פרט ונותן טעם וחיות גמור בכל מצוה וע"כ התו' נק' לבוש להלביש ולהקיף לרצה"ע שנכסה בה מצד שמפרש ומבאר איכות הרצון שיבוא בהשגה וטעם ונק' לבוש של אור כנ"ל.

וזהו והלך לפניך צדקך שהן מעשה המצות בפומ"מ שע"י דוקא נק' מהלך לעלות למעלה בלי שיעור כלל להיותה עצם הרצה"ע שהן מקיפי' דכ' שהן בליג' כלל כמ"ש רחבה מצותך מאוד כו', ומש"א כבוד יאספיך אין כבוד אלא תורה זהו בחי' מקיף דחכ' דתו' אור הנ"ל שזש"א עוטה אור כשלמה ונק' לבוש של אור זך ביותר שמלביש לרצה"ע כנ"ל והוא שנעשה מקיף לנשמות לאסוף אותם לכבוד הוי' להיות צרורה בצרור החיים בחיבור וקשר תמידי כנ"ל, ולבוש אור זה דתו' אור נעשה ע"י עסק התו' בנגלה איך לעשות המצוה בפומ"מ דוקא, וע"כ מכריזין אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו דוקא שע"י יהי' לו לבוש אור שנק' זיהרא עילאה שע"י ישיג יותר ברזין וסודות טעמי המצות להנות מזיו כו', וזש"א כבוד הוי' יאספיך להיות במנוחה לישב בהיכלא דאורייתא. כמ"ש שבתי בבית הוי' לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו כו' וכן הי' מנוחתו כבוד כו', וז"ש כי על כל כבוד חופה שכבוד ה' מתלבש במקיף דאורייתא מלמעלמ"ט להאיר אור וחיות לכל רמ"ח

ואה"י אצלו אומן . . . דת"ח נק' בוניך: משלי ה, ל. ברכות סד, א (ושבת קיד, א).

אבן מאסו הבונים: תהלים קיח, כב.

והלך לפניך צדקך: ישעי' נח, ח.

רחבה מצותך מאד: תהלים קיט, צג.

אין כבוד אלא תורה: אבות פי' מ"ג.

עוטה אור כשלמה: תהלים קד, ב.

אשרי מי שבא לכאן: פסחים נ, א. וראה לעיל ע' אימת. וש"נ.

דאורייתא: בכת"י ב: דאור תורה.

שבתי בבית ה' . . . והי' מנוחתו כבוד: תהלים כז, ד. ישעי' יא, י.

כי על כל כבוד חופה: ישעי' ד, ה.

מ"ע כו' כמו ת"ת כנגד כולם כו' כנ"ל מטעם שמפרש ומבאר גילוי הרצון לעשות בפומ', וזהו שכרו שיאיר לו בפ' התורה בבחי' מקיף כללי לכל פרטי גר'ן בכל האברים שיאספנו כולו בכבוד הוי' כו' וד"ל. וזהו בחי' כבוד התחתון דחכ' שנעשה בבחי' מקיף דאו"י אבל כבוד עליון הוא בחי' מקיף העליון דכתר עצמו שלמעלה מן החכ' שז"ש כבוד אלקי הסתר כו' שנק' כתר עליון וכמו ישת חושך סתרו כו', שזהו כמו עיגול הסמ"ך שבלתי מתיישב למטה כלל אלא מסתיר ומעלים א"ע בו וכמו ומשה נגש אל הערפל כו', שזהו עליון יותר ממקיף דתו' אור כי בחי' ההעלם גבוה הרכה מן הגילוי דאור שהאור ביצי' וחושך בבריאה וכיתרון האור שבא מן החושך כו' כידוע, וזהו המקיפי' העליונים דמצות שבא בהתלבשות גשמי' דוקא וכמו צור משגבינו מגן כו' ולחסות בצילו להיות משגב בעדינו בגשמיות שהוא ע"י מעשה המצות בפומ' שזהו עיקר הרצה"ע שנק' לבוש של העלם להעלים ולהסתיר לעצמות או"א"ס שבכתר שמפני זה נק' סדכ"ס כו' וכידוע שכל הגבוה יותר ירידתו למטה בא בהגשמה יותר כו' וכמו וילבש צדקה כשריון כו' כמ"ש במ"א וכה"ג, והוא בחי' חשמ"ל העליון שנעשה בחי' לבוש להגן כמ"ש צורי אחסה בו וכן יושב בסתר כו' שנעשה מבירורים דרפ"ח כו' במעשה המצות בגשמיות דוקא שעי"ז דוקא נק' מהלך כמ"ש והלך לפניך צדקך עד אין שיעור למעלה בסדכ"ס כנ"ל שנק' מקיף דאו"ח כו' שחזר לקדמותו ממש כו' ואח"כ כבוד הוי' דמקיף דאו"י יאספך להיות מנוחתו כבוד היפוך העלי' כו' וד"ל.

(ה) **ואחר** כל הנ"ל יובן מ"ש ועתה יגדל נא כח אד' כו', דהנה מבואר למעלה בפ"י אדון עוזינו כו' דשם אדני הוא בחי' המל' הנק' אדון עוזינו שזהו מה דאשתמודע אדון על כולא ונק' אדון כל הארץ, דשם זה דאד' בהיפוך אתוון אותיות דינא מורה על בחי' הדין כמו דינא דמלכותא דינא, ויש בשם זה דאד' תיבות דין והא' דאדני הוא בחי' כתר מל' ויו"ד בסוף זה השם הוא היו"ד שבראש דשם הוי' שהוא בחי' החכ' שזהו בחי' החכ' שבמל' והוא החכ' שבתו' דוקא כמ"ש מלך במשפט יעמיד ארץ במשפט ואילך.

כבוד אלקים הסתר דבר: משלי כה, ב.
 ישת חושך סתרו: תהלים יח, ב.
 שזהו כמו עיגול הסמ"ך: ראה לעיל ע' א"לד. ושי"ג.
 ומשה נגש אל הערפל: יתרו כ, כא.
 וילבש צדקה כשריון כו' כמ"ש במ"א: ישעי' נט, יז. וראה אגה"ק סי"ג. שערי אורה ד"ה בכ"ה בכסלו פכ"ז ואילך.
 צורי אחסה בו . . . יושב בסתר: תהלים יח, ג. צא, א.
 ואחר כל הנ"ל יובן . . . כח אד': ראה גם בהמובא בס' הערכים-חב"ד ח"א ערך אד' ע' רט ואילך.
 דאד' . . . אותיות דינא: זח"ב קיח, א. זח"ג יא, ב.
 דינא דמל' דינא: גיטין י, ב. ובכ"מ.
 מלך במשפט יעמיד ארץ: משלי כט, ד.

וחכ' שבתו' והוא מ"ש בתורה בי מלכים ימלוכו (כמו מתניתא מלכתא וכן מאן מלכא כו'), וכאשר מתפשט הדין והמשפט שנמשך עפ"י החכמה ומדות שבתו' למטה בעולמות נק' אדון כל הארץ או השופט כל הארץ וכאשר עדיין הדין והמשפט כלול בחכ' ומדות נק' אדני ביו"ד, וכך הוא בענין המצות שבהיותם כלולים עדיין בחכ' ומדות שבתו' כמו כשר פסול חייב זכאי כו' זהו שם אדני שהוא בחי' תושבע"פ מל' קרינו לה (ושם הוי' הוא בתושב"כ כידוע), וכאשר בא לגילוי לענין מעשה בפו"מ נק' בשם מצות המלך שצריך לקיים דבר מלך במעשה כמו מדוע אתה עובר את מצות המלך, והן הנק' מצות המלך. בכלל שזהו הבא לידי מעשה נק' מצות המלך דוקא בין בועש"ט בין בסומ"ר. ואמנם הנה מבואר למעלה שיש במצות המלך במעשה בפו"מ אעפ"י שזהו בחי' חיצוני' בקבלת עול מעשה לכד יש מבחי' הפנימי' דבחי' המל' שנק' כתר מל' שהוא בחי' רצה"ע שבמצות שהוא למעלה מן החכמה והטעם שבמשפט התו' שאין טעם לרצון כלל אפי' טעם כמוס (וכענין שתוק כך עלה במחשבה לפני כידוע) שלמעלה מטעמי מצות להיות שמצות המלך אינו רק לקיום רצונו בלבד ולא מצד הטעם שברצון דמצות א"צ כוונה כלל כנ"ל, אך שהארה זאת דבחי' רצה"ע העצמי' שמלוכש בעומ"ש במצות המלך בפו"מ הוא בהעלם גדול והוא למעלה גם מיו"ד שבחכ' דשם אד' כו' (שנק' ב"ד שלמעלה כמ"ש וה' הוא ובית דינו והוא בחי' שם ע"ב דמל').

וְז"ש ועתה יגדל נא כח אד' פי' שיגדל ויתגבר כח הפנימי' ביותר דבחי' כתר מל' המלוכש ונעלם בשם אד' שיצא מן ההעלם לגילוי, והיינו שורש מעהמ"צ בעומ"ש שהוא בחי' עצם הרצה"ע הפשוט שבלתי מורכב בטעם וחכ' שבתו' שאינו אלא בהעלם ובדילוג על' בחי' החכ' דיו"ד דאדני' לפי שנתב"ס דוקא כנ"ל, והיינו בחי' אור מקיף כתר עליון שמאיר בשם אדני' בהעלם ובכח שלזה נק' כ"ח דאד' פי' כח הנעלם שבשם זה דאד' (כמו שהוא בשרשו במל' דא"ס בבחי' כתר מל' ולא כמו שמקבל שם זה דאד')

בי מלכים ימלוכו . . . מתניתא מלכתא . . . מאן מלכא: משלי ח, טו. כתובות סא, ב. גיטין סב, א.
 נק' בשם מצות המלך: ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בטה"מ הש"ת ע' 48. ושם מציינ' לכ"ב קנט, א:
 גזירת המלך. תוספתא נגעים פי"ג, ז: גזירת מלך היא. ועוד ע"ש.
 מדוע אתה עובר את מצות המלך: אסתר ג, ג.
 המלך: בכת"י ב ליתא.
 נק' מצות המלך: בכת"י ב ליתא.
 שאין טעם לרצון: ביונת אלם פי"ב אין טעם ברצון (נסמן בהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בטה"מ קונטרסים
 ח"ג ע' לד). וראה סי' מאמרי אדהאמ"צ-דברים ח"א ס"ע כא ובהמ"מ שם.
 שתוק כך עלה במחשבה לפני כידוע: מנחות כט, ב. וראה ביאורו' מו, א. ובכ"מ.
 דמצות א"צ כוונה: עירובין צה, סע"ב. ראה לעיל סוף סי.ג. וש"נ.
 וה' הוא ובית דינו: ב"ר פנ"א, ב.
 על: בכת"י ב: עפ"י.

מהו" דהיינו חכ' בסוף ביו"ד דאד' מיו"ד חכ' בראש דשם הוי' אלא מכח הראשון ברצון הפשוט שבמל' דא"ס ששם הם רח"ר הפשוטים שלמעלה מן החכ' דתו' כנ"ל בענין המלך המרומם) (כמ"ש במ"א בענין אם עוונות תשמור י"ה שהן בחי' חו"ב שבתו' אד' מי יעמוד שם אד' שבבחי' אד' הדיו שדן את כל העולם כמשפט התו' מי יעמוד שלא יצדק לפניך כל חי ויהפוך לדיני' קשים כו'), והוא הנק' אדון עוזינו שזהו בחי' כתר דחכ' דתו' שנק' עוז או נק' אדון עוזינו שבא בבחי' מקיף להגן, והן כמו יגמה"ר שמאיר מכתר עליון שהן למעלה ממשפט התו' להיות נושא עון כו' והיינו בחי' כח דאד' שיש בהעלם בסומ"ע דוקא כמ"ש הקים על עולה של תורה כו' כנ"ל (דלא כדלעיל בפ"י אדון עוזינו שבא בהשכל וטעם לרצון כו' דא"כ אין זה נק' מקיף דכתר וחכ' אלא בחי' או"פ כו').

וזהו ועתה יגדל נא כח אד' ביו"ד רבתי ביגדל שבא לומר שיתגדל בחי' כח הנעלם שיש באד' שזהו בחי' החכ' דתו' שבמל' שמקבלת משעשועים העצמיים דא"ס עצמו כמ"ש ואהי' אצלו אמון שעשועים כו', והגדולה הזאת גם ב' רבתי דתוה"ק בא מכח התענוג הפשוט שנק' שעשועי המלך שמצד עצמו שלמעלה מאור התענוג ורצה"ע שבחכ' עלאה כו' כמשל המלך כשהוא בשעשועים גדולים בעצמותו אזי יגדל כח רב חסדו הפשוט למעלה מצמצום העונג שבחכ' דמל' כו', וזהו שיגדל כח אד' להגדיל כח הנעלם שבאד' יותר מכפי המדה המצומצמת עפ"י רצון ותענוג המורכב בח"ע להיות ארך אפיים ורב חסד נושא עון כו' למעלה ממשפט התו' בקו המדה דח"ע הקדומה כו', וסיבת הגדולה הזאת באה ממצות המלך בקעומ"ש בעצמות הרצון כנ"ל שזהו עולה בשעשועי המלך בעצמו שבלתי מורכב בח"ע בתוה"ק, וזהו הקים על עול תוי"מ למעלה מן התו' וכמו להקים את דברי התו' הזאת כו' דהקמה זאת לתו' הוא ע"י המעשה בעומ"ש דוקא מטעם הנ"ל דנתב"ס דוקא וכמ"ש אני ראשון אני אותיות אין דכתר מל' ואני אחרון זה בסוף מעשה דוקא וד"ל. ושורש הענין הוא לפי ששורש התו' בח"ע הקדומה בא במדה ושיעור בדקדוק בשורש החו"ג דמ"ע ול"ת כמ"ש מי מדד בשעלו מים כו' כמ"ש ואהי' אצלו אמון אומנא כאומן הבונה עפ"י האות ובאמת הבנין שנתן מדה ושיעור לכ"ד כמ"ש בחכ' יבנה בית כו' (וזהו י' רבתי שהוא בחי' קו המדה

כמ"ש במ"א בענין אם עוונות תשמור: ראה לקו"ת שלח מ, א (ביאור ד"ה ועתה יגדל). ושי"נ.
 הקים על עולה של תורה: ראה לעיל ע' א"מז. ושי"נ.
 להקים את דברי התו' הזאת: ע"ס מלכ"ס"ב כג, כד. ועוד.
 אני ראשון אני אותיות אין: ישע"י מד, ו. ראה ע"ח שער עקודים (שי"ג) פ"ג. שער דרושי אבי"ע (שמ"ב) ספ"א. מאר"א א, סד. ס' מאמרי אדהאמי"צ-במדבר ח"ב ע' תקנו. ושי"נ.
 מי מדד בשעלו מים: ישע"י מ, יב.
 ואהי' אצלו אמון אומנא: משלי ח, ל. וראה ב"ר בתחילתו.
 בחכ' יבנה בית: משלי כד, ג.

דיו"ד במילוי יו"ד שנק' מתקלא או משחתא וכמ"ש ברע"מ בענין מחצית השקל דא אבנא ומשקלא דא יו"ד עשרים גרה כו' מבחי' ע"ס דאוי' ואוי"ח וכמ"ש בפ' כי תשא, ונק' אבן המשקלות א' ב"ן כו') וכמו ששוקלים במאזנים (כענין אי' סופר אי' שוקל כו') ונק' מאזני צדק ששוקלים באבן המדוד לא יוסיף ולא יגרע כו', אך להיות נמשך בכח גדול יותר מכפי המדה דאין זה דח"ע וכמו להיות נושא עון כנ"ל (דמחצה זכיות ומחצה עוונות הרי שקול ואם עוונות רבו הרי מכריע לחוב וכמ"ש עבירה מכבה מצוה כו') זהו בהמשכות רח"ר ממקור המקיפים שלמעלה מקו המדה, והוא מעצמות התענוג הפשוט שלמעלה מעונג דח"ע דתו' שע"ז יגדל נא כח אד' להיות נושא עון כו' וד"ל.

ואי' ויובן כ"ז בתוספות ביאור עפ"י משל גשמי, והוא אדם שזורק אבן בכוחו להלאה שנמשך מכה הע' דאדם כח נבדל מעצמות כחו לשאת את האבן דודאי אנו רואים בחוש דמה שהאבן הנזרק מיד האדם הולך ונושא באויר השמים ואינו נופל למטה כטבע הדומם שנופל למטה לארץ זהו מצד כח האדם הרוחני שנמשך עם האבן כשזרקו אשר כח זה הוא הנושא את האבן ואינו מניחו ליפול כי הוא מקיפו וסובבו מכל צדדיו ומעכב נפילתו למטה וגם הוא הנושא למרחוק או לגובה עד שיעור זה הכח הנושא שהרי מיד שיכלה כח הזריקה מיד יפול האבן כי לפי שיעור אותו הכח כך יהי' שיעור הליכות אבן זה למרחוק אם רב או מעט, והרי כח זה שהוא המלביש ומקיף לאבן בשעת הליכתו כבר הוא ניבדל באותו שעה מכה העצמות דאדם דהיינו שקודם הזריקה הי' כח זה כלול בע' האדם ולא הי' במציאות כח הנבדל בפ"ע אך ע"י הזריקה שזרק כח באבן נבדל כח זה ויצא מכה ההעלם לבחי' גילוי כח נבדל במציאות בפ"ע רחוק לגמרי מכה העצמות דאדם מאחר שידין מסולקת מן האבן אחר הזריקה ואין ביד האדם כלל להוסיף כח בהליכתו למרחוק יותר או לעכב (משא"כ כח הפועל בשעה שנמשך בפעולה בנפעל שנפעל ביד כח הפ' עדיין שבידו להוסיף כחו והמשכה יתירה שיתפשט יותר או לצמצם כו'), וכדי שיומשך כח באבן שיוכל לעכבו גם אחר כלות כח הראשון של הזריקה צריך שיכוא מכוח חזק יותר מן הראשון שיעמידנו או שילך בגבוה יותר ואל יפול לארץ וד"ל.

והנמשל מזה יובן למעלה בהיות ידוע בשורש השתלשלות כל העולמות דבי"ע מכה האלקי שאינו כדמיון כח הפועל המלוכש בנפעל

וכמ"ש ברע"מ בענין מחצה"ש דא אבנא ומשקלא דא יו"ד: ראה זחי"ב קפו, ב (וביאורו בביאורו"ז לאדהאמ"צ ולאדהצ"צ).

אי' סופר אי' שוקל: ישע"י לגי' יח.

דמחצה זכיות . . . שוקל: ראה רש"י ותוס' — ר"ה טו, ב. רמב"ם הל' תשובה ריש פ"ג.

עבירה מכבה מצוה: סוטה כא, א.

ממש שא"כ הי' ערך בין הפעולה עם הפועל שהוא בבע"ג כו' (והי' שינוי בין קודם הפעולה לאח"כ והתפעלות כו' כמש"ל) אלא שהוא בא בכח נבדל מכח האלקי שנק' הארה דהארה לבד וכנ"ל כמשל זריקת אבן הנ"ל (וכמ"ש במדרש נטל צרור אבן וזרק כו'). ודוגמא לדבר כמו כוכבי לכת הגלגלים שסובבים והולכים עפ"י רוח האלקי שנמשך בהם בהבדל וריחוק מקום וכן האופני' כו' ולא יסבו בלכתן כפי שיעור אותו הכח האלקי החופף עליהם כו' שנושאם כמו האבן הנשא מכח הנבדל כנ"ל (ולכך אמר החיות נושאות ומנושאות כו'), ועכ"ז מסדר הכוכבים כו' כרצונו דוקא ולא נבדל כלל וכלל מכח האלקי, ועד"ז נק' כל מע"ב שנק' מעשה ידיו ממש כמו אף ידי יסדה ארץ וימינו כו' אעפ"י שאינו כמו כח הפועל בנפעל רק כח דבר ה' הנבדל שנק' הארה דהארה שאחר הבדלות מסך שעי' המשכות תוס' כח ממקור החיים יוסיף אורו בהם או יגרע (ולא כמשל הבריכה הנפסקת מן הנהר כמבואר במ"א). והנה ידוע דכל העולמות נק' בשם דומם לבד להיות שנק' בשם מע"ב מבחי' עשי' בלבד כו' וכן כולם בחכ' עשית וכל עשי' אינו אלא בחי' דומם לבד (וכמו גם עולם הבריאה נק' עפר אשר בקרקע המשכן דאצי' כמ"ש מקימי מעפר דל שהיא השכינה שנק' דל כו') ואין בהם רק בחי' כח נבדל מעצמות כח האלקי שהוא בחי' מל' שנק' אד' (ומ"ש אד' בס זהו רק הארה דהארה כו' ובכחי' מקיף בעולם) וכמו הכוח הנושא לאבן כו' וכטבע הדומם יפול למטה כך העולמות הן בכחי' ירידה למטה בבחי' יש נפרד, אך מצד כח האלקי המלוכב בהן הן בכחי' ביטול והוא מה שיש בהם ההתנשאות לעלות למעלה בשירה וגם לירד למטה כפי רצה"ע כו' וכה"ג, וזהו הבא במדה ושיעור מצומצם בהם בתמידות שלא יפול הנופל למטה ביותר ולא יעלה למעלה ביותר, וכמו והחיות רוי"ש כו' בכל עולם לפ"ע עד צבא השמים למטה ברוחניות ובגשמיות דדצח"מ וארמ"ע כו' וד"ל. ואמנם בחי' כח אלקי הנבדל הזה הי' כלול תחילה בע' בחי' המל' דשם אד' רק שיצאו מן העולם לגילוי במציאות נבדל בפ"ע כנ"ל בזריקת האבן (וכמו אותיות הדבור היוצאים לחוץ בבחי' נבדל, שזהו אתוון אתגליפו כו' כחיקת האותיות בדבר נבדל מן הע', משא"כ אותיות הדבור עצמו היוצאים מהבל הלב ומח' ושכל שבמוח הרי הוא בלתי נבדל כלל, וכ"ז במחשבה ושכל ורצון מע' הנפש עד גם כח המעשה ביד שהכל מתאחד כא' ממש כידוע).

נטל צרור אבן וזרק: ראה שמו"ר רפ"ג.

ולא יסבו בלכתן: יחזקאל א, יב.

והחיות נושאות ומנושאות: ראה בחי' תרומה כה, י"ד (ד"ה ועיד הקבלה) ואל"ך) כשם פד"א. וראה

פד"א ספ"ד (ורד"ל שם). שמו"ר ספכ"ג. במדב"ר ספ"ד.

אף ידי יסדה הארץ: ישעי' מח, ג.

עולם הבריאה . . עפר אשר בקרקע המשכן . . מקימי מעפר דל: כמדבר ה, יז. תהלים קיג, ז. וראה ס'

מאמרי אדמו"ר במדבר ח"א סוף ע' צ. ושי"ג.

והחיות רוי"ש: יחזקאל א, יד.

אתוון אתגליפו: ראה זח"א טו, ב. וראה תו"ח בשלח קפא, ב. ובכ"מ.

והנה עד"ז יובן ג"כ בתו"מ בשרשם למעלה, דהנה ידוע דכל חכ' דמע"ב נמשך מחכ' שבתורה כמ"ש ה' קנני ראשית דרכו וזהו בראשית בחוכמתא כו' דאסתכל באורייתא כו' כאומן הבונה עפ"י הלוח כמ"ש ואהי' אצלו אמון כו' כנ"ל וזהו כמו שכל המצומצם בעשי' שנבדל לגמרי מכח השכל שבמוח כמו כח הנבדל מכח עצם האדם בזריקות אבן כו' וכחכ' דמע"ב [כך בחי' הבירורים דרפ"ח כו' דבכח' דתו' אתברירו נבדל בריחוק מקום מכח ח"ע דתוה"ק כו' וכמו בחכ' דמע"ב] שכולם בח"ע יש בו כח בהעלם וח"ע שבראש דבראשית נמי מאמר הוא כידוע וכמשל כח הזריקה באבן שנושא כו' כך ח"ע דתוה"ק נמשך בח"ת ליתן כח דיו"ד רבתי שנק' מתקלא כו' וכמ"ש חכמות בחוץ ח"ע דאתמשך בח"ת כו' וכתוב תנו עוז לאלקים שהוא שם ב"ן דחכ' דתורה שנק' בונים כאומן הבונה עפ"י החכמה שבראש כו' וזהו אבן א' דח"ע כב"ן דח"ת במדה ושיעור דוקא כו' (וכמ"ש במ"א בענין יהי רקיע בתוך המ"ע ויהי מבדיל כו'). אך כדי שיהי תוס' גדול בח"ת דתורה מח"ע ביתר מכפי המדה דקו המדה הנ"ל צריך שיומשך מבחי' כח המקיף העליון דח"ע דתוה"ק (והיינו מבחי' רוח אלקים שמרחפת ע"פ המים עליונים [דחכ' עילאה כו']) שזהו רוחו של משיח דכתיב בי' ישכיל עבדי כו' [בתוס' אור בח"ע ממקור התענוג דח"ע להיות שלימות הבירורים כו', וכמו משל כח המעמיד האבן שלא יפול למטה או שיוגבה למעלה יותר שכא מכח החזק יותר מכח הראשון שנוזק כנ"ל, וכמבואר במ"א ע"פ כי יפול לא יוטל דהאבן בהגיעו לארץ יגבר כח נפילתו שם וכדי להגביהו ולהעמידו ולעכבו שם סמוך לארץ צריך שיהי ע"י כח וגבורה יתירה הרבה מכח הזורקו מצד כובד האבן עצמו שיכבד יותר בהגיע סמוך לארץ, וכן בהיפוך בכלות כח הזורק למעלה שיפול מן הגבוה כל שיגבה יותר צריך שיתעלה בכח חזק יותר הרבה מן הכח הראשון כו', וע"כ הי' נשמות גבוהות מאוד אחר החורבן ב"ש כרשב"י כו' שכדי לסמוך סוכת דוד דבנ"י הנופלת בזמה"ג שהשליך משמים ארץ כו' כמ"ש סומך ה' לכל הנופלים צריך לבא הכח ועוז מאור העליון ביותר עד שגם שיפול למטה מטה הימנו עוד גם שם

ה' קנני ראשית דרכו: משלי ת, כב.

בראשית בחוכמתא כו' דאסתכל באורייתא: תרגום יונתן ר"פ בראשית. זחיב קסא, א.

דבראשית נמי מאמר הוא: ר"ה לב, א.

חכמות בחוץ ח"ע דאתמשך בח"ת: משלי א, כ. זח"א קמא, ב. וראה ס' מאמרי אדהאמיצ' דברים ח"א ע' כא. וש"נ.

תנו עוז לאלקים: תהלים סח, לה. וראה תוי"ח בראשית ג, ג. חיי"ש קלג, ב. ס' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא ח"א ע' שנ.

וכמ"ש במ"א בענין יהי רקיע בתוך המים: בראשית א, ו. וראה סה"מ תקס"ב ס"ע רנב ואילך וע' רנז ואילך. אמ"ב שער הק"ש פ"ג ואילך.

במ"א ע"פ כי יפול לא יוטל: תהלים לו, כד. ראה גם ס' מאמרי אדהאמיצ' דברים ח"א ע' פח.

שהשליך משמים ארץ: איכה ב, א.

סומך ה' לכל הנופלים: תהלים קמה, יד.

יוכל הכח העליון ביותר להגיע ולהעלות למעלה מצד כח הגדול ביותר מכח הזורק ונושא לכובד האבן שלא יפול (וכמו"כ בעליות הזריקה למעלה כל שהכח עליון וחזק ביותר יוכל להגביהו ולנשאו עד אין שיעור למעלה בלי הפסק לעולם כעליות הנשמות ברום המעלות עד אין סוף כו', וזהו בחי' משיח שגבוה מאוד להעלות לנשי' במקורם הראשון דח"ע שלמעלה מכפי המדה בתחילה באור דתוה"ק לפי שכתר שם טוב דמשיח שהקים עול כו' הוא רק בקעומ"ש פשוט ועצמי למעלה מן הטעם שלמעלה גם מח"ע טעם כמוס לרצה"ע כו' וד"ל. וזהו עצמו הי' הכח הגדול במשה שנק' עבד ה' במצות המלך בפו"מ דסוף מעשה עלה במחשבה תחלה שיוכל להמשיך מכח המקיף העליון שכוחו חזק להגיע גם למטה למטה להקים לנופל ולהגביהו כמ"ש ועתה יגדל נא כח אד' כו' כמו שיתבאר).

(ז) וזהו ועתה יגדל נא כח אד' כו', דהנה בחטא דמרגלים הי' חטא גדול וכבד מאד והי' גורם נפילת המדריגה מן הקדושה האלקי' נפי' גדולה מאוד למטה מטה כענין נפילת אבן כבד למטה לארץ שלא הי' כח להקים כמו העוונות הגדולים ביותר שנק' משא כבד כמו כמשא כבד יכבדו ממני כו' וכמו עם כבד עון כו', והטעם הוא לפי שהמרגלים מאטו בארץ חמדה שהוא א"י שנק' ארץ זבת חלב ודבש ולעיל יקרא ארץ חפץ העליון כו' דהיינו בחי' שם ב"ן דקדושה לאחר שיהי' שלימות הבירורים דרפ"ח כו' מ' מדות דתוהו באמצעות קיום המצות בפו"מ בא"י דוקא ששם הוא עיקר ומקור השלימות דבחי' התיקון דחכ' דתו' בשלימות דאדה"ע, וכמו שאמר להם כלב טובה הארץ מאד מאד אם חפץ בנו ה' והביא אותנו כו' (וכמ"ש בדרוש מרגלים ע"פ ויהס כלב כו') ב"פ מאד, א' כמו שיהי' בימוה"מ שיהי' שלימות הבירורים דרפ"ח בא"י עד שיעלו ברום המעלות דפנימיות החכמה דתו' אור כמ"ש וגבה מאד בלי [גבול, שזהו בחי' כתר שם טוב דמשיח שהקים עול תו"מ כנ"ל] דנתב"ס למעלה בשעשועי המלך בעצמו שלמעלה מהגבלת האור דקו המדה שבתורה הקדומה כנ"ל, ומאד הבי' למעלה יותר והוא עליות הנשמות בעוה"ב במהו"ע א"ס ממש שלמעלה גם מתענוג הפשוט דעצמות (כמ"ש בענין ברכת כהנים ישא ה' פניו כו'), והוא מצד מעשה המצות עצמם שהוא שלימות דרצה"ע שנק' מצות המלך (שלמעלה מגילוי

כמשא כבד יכבדו ממני . . . עט כבד עון; תהלים לח, ה. ישעי' א, ד.
 לעת"ל . . . ארץ חפץ: ע"פ מלאכי ג, יב: כי תהיו אתם ארץ חפץ. ובט' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע'
 קמה: שעי' א"י דוקא תקרא כנס"י בשם ארץ חפץ כו' לפי שא"י נק' ארץ חפץ מפני שתמיד חפץ ורצון ה' בה
 כו'. וראה בהנסמן בהמ"מ שם.
 טובה הארץ מאד מאד . . . בדרוש מרגלים ע"פ ויהס כלב: שלח יד, זח. וראה לעיל ד"ה ויהס כלב (ע'
 תתקצא).

הפשוט: בכת"י ב: הפנימי.
 כמ"ש בענין . . . ישא ה' פניו: נשא ו, כו. ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' רמט ואילך.
 שנק' מצות המלך: נסמן לעיל ע' א'נד.

הרצון בפרט שע"י אור דתו' איך לעשות, כנ"ל בענין תלמוד גדול כו' דאעפ"י שנק' התורה אומנא ות"ח נק' בונים אינו אלא שמראה איך לבנות ולא שהוא בונה כו'), וזהו מאד הב' שעולה בעצמות אא"ס שנק' סדכ"ס דלמתב"כ באין שיעור למעלה, וגם באין שיעור לכוח ירידתה למטה להקים את הנופל כו', וזהו ע"י בחי' משה עבד ה', שזהו עיקר שכר הנשמות ע"י מצות מעשיות מצד עצמן דוקא כנ"ל וד"ל.

וזהו שהוצרך משה בחטא המרגלים דוקא שפגמו בארץ חמדה שהוא שם ב"ן לאחר שעולה בתחיל' כל התחלות כו' להמשיך מכח היותר עליון להיות בחי' גילוי מן ההעלם דמוח העליון ממקורא דכולא ממש שנק' כח אד' מצד בחי' מצות המלך שמלוכש במצות בפו"מ בהעלם שהוא היותר עליון מכל המקיפי' העליוני' דתענוג גם מכח התענוג הפשוט כו', וכל שהוא כוח עליון יותר יש בכוחו לירד למטה יותר להגבי' גם הנופל למטה ביותר כמו גם בנפילת בני' ע"י הפגם בשם ב"ן בא"י ע"י חטא המרגלים. ולכך אמר יגדל נא הכח העליון דעצמות ממש דשם אד' דוקא כדי להקים ולהעלות שם ב"ן מנפילתו לעלות בשרשה הראשון כמו שיהי' לע"ל ארץ חפץ וארץ החיים העליונים שיחי' בה חיי עולם בעוה"ב וילכו מחיל אל חיל בלי שיעור והפסק לעולם כמבואר ע"פ וקוי ה' יחליפו כח שיעשה כנפיים לנשמות הצדיקים כו' (והוא מדריגה הב' דעוה"ב שלמעלה משכר המצות והוא מקיף דא"ח בחשמ"ל העליון הנ"ל), וגם ממקום שעלו משם יורד מקיף דאו"י שזהו להקים מן הנפילה כו'. וזהו והלך לפניך צדקך שהן מעשה המצות מצד עצמן שע"י ילכו בלי שיעור למעלה וע"י כבוד הוי' יאספוך מנפילתה למטה לקבל גם הנדח לתחתית המדריגה שיוסיף ויעלה לתוך כבוד הוי' כי נעשה בבחי' או"מ לסבבו מכל צד מלמעלה ומלמטה עד שלא יפול לעולם כעין צרורה בצרור החיים הנ"ל (שלא כדלעיל שהוא או"מ דתורה וד"ל) (דכל זה מכח א' החזק ביותר מכח הזורק למעלה או למטה כנ"ל), וכ"ז רק ממצות המלך שבא בפו"מ דוקא, שזהו צדקך ילך לפניך למעלה מעלה יותר ונעשה מקיף לנשמה להיות מגן ומחסה עד למטה מטה ביותר.

וזהו ש' כרחמיה הרבים רחם עלינו אדון עווינו שהוא מקיף הכולל דכח אד' הנעלם במצות בפו"מ וממנו נמשך ג' מקיפים פרטיים צור משגבינו מגן ישענו משגב בעדינו גם למטה מטה בסוף העשי', וכמו"כ ע"י הדיבור בד"ת שנעשה [או"מ ליתן כח ועוז להעלות לנש"י להקים מנפילתם מצד שרשם בבחי' כח החכמה דתוה"ק שנק' חכמה שבראש שמתלבש] בלבוש של

כמבואר ע"פ וקוי ה' . . . שיעשה כנפיים: ישע"י מ, לא. סנהדרין צב, ב. תרח בראשית ד, ג ואילך. אה"ת בראשית כח, ב.
והלך לפניך צדקך: ישע"י נח, ה.

אור כנ"ל כמ"ש ואשים דברי בפ"ך ובצל ידי כו', וכח הדיבור אינו נבדל מכח החכמה כנ"ל עפ"י זה הכח כמו להקים לנפילת האבן הנבדל גדול יותר [שאינו זה] בכח המקיף דדיבור בד"ת רק ע"י המקיף העליון יותר, והוא לבוש דמעשה המצות שהוא למע' מלבוש אור דתורה כו' והוא בכח"י חשמל העליון שמסתיר א"ע עד אין שיעור למעלה כו' כענין חושך סתרו כו', וכנ"ל דעוטה אור כשלמה דתו' הוא רק לבוש לרצה"ע שע"י יתגלה למטה ועכ"ז ע"י דיבור דתו' נמשך המקיף העליון דמצות כמ"ש בפ"ך ובלבבך לעשותו כו' (כמשי"ת בסמוך כענין כאשר דברת לאמר). וזהו אבן מאסו הבונים שהן או"א דכתיב בהן ויבן ה"א את הצלע שהוא בנין המל' ע"י חו"ב דאצי' והוא בחי' אותיות הדבור שנבנה ממל' דז"א והוא דיבור דת"ח"י שנק' בוניך היתה לראש פינה כשבא לבחי' המעשה דמצות להקים את דבר ה' שכתורה בעומ"ש שלמעלה מן הטעם כמ"ש הקים עול כו' (שהוא דברי דוד האחרונים במשיח ב"ד שלמעלה מראשונים כשמקבל מז"ת דאו"א בז"א כו') שבוה מלוכש בהעלם מכח אד' דמקור המקיפים שבעצמות א"ס ממש כנ"ל (וזהו אבן הראשה בכח"י מל' דברי' דבחי' סומ"ע שעלה בתחלת כל התחלות בעוה"ב כנ"ל), והוא על אבן אחד שבעה עינים שכולל כל ז' הימים דפנימי' בינה שהן ז' רקיעים שנק' אור שבעת הימים שגנוו לצדיקים לעוה"ב בעדן דעין לא ראתה כו', כמ"ש צאי לך בעקבי הצאן בנשי' בגופים בסוף מעשה שנברר מרפ"ח כו' ורעי את גדיותיך שהן ע"ש דנוגה שנק' מזלות כמו גד גדי לגדי דהר על משכנות הרועים דחו"ב ומדות דהיינו בבחי' כתר שבכתר שנק' ראש לראש פינה, ולזאת נק' אבן הראשה ותשועות חן חן לה מעצמות א"ס שבפנימיות הכתר כו'.

(ח) כאשר דברת לאמר, הנה יש להבין מה שכפל הדבר לאמר כאשר דברת לאמר, דמשמע דמה שכבר דיבר צ"וה לאמר לבני' שזהו שבכל פר' אמר וידבר ה' אל משה לאמר לבני' כו' ומה הוא מחדש כאן. ועוד דלכאורה זהו דבר והיפוכו, דהלא ידוע שהדיבור הוא בקול רם שיוצא מהבל הלב והוא בחי' עלמא דאתגליי' כידוע, והאמירה היא בלב ומחשבה

ואשים דברי בפ"ך: ישע"י נא, טז.

עפ"י: בכתי' ב: עכ"ז.

בפ"ך ובלבבך לעשותו: נצבים ל, יד.

אבן מאסו הבונים . . . ויבן ה"א את הצלע: תהלים קיח, כב. בראשית ב, כב.

דתי"ז: בכתי' ב: דד"ת.

הקים עול . . . דברי דוד האחרונים: ראה לעיל ע' אימו. ושינ.

וזהו אבן הראשה: זכרי' ד, ז.

על אבן אחד שבעה עינים: זכרי' ג, ט.

צאי לך בעקבי הצאן: שה"ש א, ח. וראה תו"א כג, ב ואילך. סה"מ תקס"ד ע' יא ואילך. תו"ח ד"ה ורחל

היתה.

גד גדי לגדי דהר: שבת סז, ב. חולין מ, א.

שהיא בחשאי דוקא שנק' עלמא דאתכסי' והוא בחי' העלם הדיבור, כידוע בענין מחשבה ודיבור שהוא בחי' העלם וגילוי ומהעלם המחשבה שבלב בא גילוי בדיבור כמו ברוך ה' מן העולם ועד העולם כו' כידוע וזהו עיקר ההפרש בין דיבור לאמירה, א"כ ה"ז ב' הפכים כא', ואיך אמר כאשר דברת לאמר, דמשמע שהדיבור בגילוי הוא לאמר באמירה שבלב בהעלם זהו אינו בחי' גילוי כלל, ומה גם שאין זה כסדר כלל, שאמירה במחשבה קדמה לדיבור וכל העלם קדם לגילוי וכאן אמר דיבור בגילוי קודם לאמירה, וכן יקשה זה על מ"ש וידבר הוי' אל משה לאמר איך קדם הדיבור לאמירה איך יזכור ב' הפכים במקום א' ושלא כסדרן דהאמירה קדם לדיבור כנ"ל, והעיקר הוא במ"ת דכתיב וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר איך קדם דיבור לאמירה כו'. אך הענין הוא דהאי לאמר הוא בחי' האמירה שאחר הדיבור והוא בחי' העלם שנעשה אחר הגילוי, כידוע שמבחי' גילוי שבעליון נעשה בחי' ההעלם לגבי התחתון דהיינו מבחי' גילוי אותיות שבעליון המשפיע נעשה בחי' העלם דמח' במקבל, כמו שאנו רואים בשפע שכל וחכמה שנמשך מהרב אל התלמיד השומע ומקבל הרי התלמיד מקבל שפע שכל מגילוי הדיבור של רבו, א"כ רק מבחי' גילוי אותיות דבור הרב נעשה העלם המח' כתלמיד ששומע מרבו (וכן למעלה בכל שפע עו"ע דכתיב וקרא זה אל זה ומקבלין דין מן דין שמגילוי הדיבור נעשה מח' במקבל כו' וגם במשפיע עצמו בחי' הדיבור שבמח' שזהו איך להביא מח' שלו בדיבור נעשה מח' שבדיבור שמלוכשת בשעה שמדבר כו'), א"כ יש אמירה שאחר הדיבור שהוא בהעלם דמקבל שאחר הגילוי דמשפיע כו'. וכך מובן למעלה מ"ש וידבר אלקים כו' לאמר לבניי כו' זהו מבחי' אותיות גילוי הדיבור דמשפיע בדבר ה' שאמר אנכי כו' שאינו רק בחי' גילוי אותיות לבד נעשה מזה בחי' העלם דמח' דבניי ששמעו הדיבור העליון כו', וכך גם הוא בכל פ' שאמר וידבר ה' אל משה לאמר לבניי שיהי' מדיבור זה בחי' אמירה במח' בהעלם דבניי. כך הוא גם כאן במ"ש כאשר דברת לאמר שמגילוי דיבור העליון יהי' אמירה בהעלם המח' דכניי וד"ל. ונמצא שהאמירה קדמה לדיבור במשפיע מלמעלה למטה דהעלם קדם לגילוי, כך ביוה"ד שמחשבה וחכ' קדמה לדיבור, אבל מן המשפיע במקבל דבור דמשפיע קדמה לאמירה שבלב ומוח שבו לקבל כו', וא"כ צ"ל תחילה מהעלם גילוי למעלה ואח"כ יומשך מגילוי הדיבור דמשפיע להיות בחי' העלם במקבל. אך א"כ י"ל הטעם שעיקר מצות ת"ת בקריאה

ברוך ה' מן העולם ועד העולם כו' כידוע: תהלים קו, מח. ועוד. וראה לקו"ת קדושים כט, ג (ובהנשמך בהמ"מ לשם). אה"ת בראשית כרך ג' תקנא, א.
 וידבר אלקים את כל הדברים: יתרו כ, א.
 וקרא ואין ומקבלין דין מן דין: ישעי' ה, ג. ת"י עה"פ.
 שבו לקבל: בכת"י ב: למקבל.
 שעיקר מצות ת"ת בקריאה ודיבור בפה דוקא: ראה ה"ל ת"ת לאדה"ז פ"ב הי"ב. ובהנשמך בארוכה בס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' רמ.

ודבור בפה דוקא. הענין הוא לפי שדבר ה' מדבר כמו תען לשוני כו' שאינו אלא כלי לדבר ה' שמדבר בפיו א"כ זהו כמו שהי' במ"ת כי ה' יושב ושונה כנגדו, וזהו לאמר שיוכלו לאמר מה שכבר נאמר בו כמו במשפיע שבחי' העלם נעשה גילוי אז יוכל להיות מגילוי הדיבור דאדם בת"ת העלם למטה כמ"ש ואשים דברי בפיך כו' לנטוע שמים כו' והוא שיומשך מזה שפע כל העולמות עד גם שכר המצות בעוה"ז או בגעה"ת כמשי"ת.

והנה להבין זה בתוס' ביאור ילה"ק מ"ש לעבדה ולשמרה שהן רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת שהי' אדה"ר עובד בגעה"ת כידוע גם שהי' עבודה זו ברוחניו' קודם חטא בעה"ד טו"ר עכ"ז איז אלא בגעה"ת לבד שנק' ג"ע הארץ ולא בגעה"ע דברי' ששם אין עבודה זו כלל רק נשמות נהנין מזיו השכינה בהשגות סודות פנימי' התו' כי אדה"ר הי' בגעה"ת לבד ולא בגעה"ע (ואעפ"י שאמר בע"ח שאדה"ר רגליו בעשי' וראשו בבריאה כו', היינו שהי' פרי עבודתו בגעה"ת עולה למעלה בגעה"ע דבריאה בפנימיות החכמה, שזהו ראשו דחב"ד בבריאה כו', וכמו"כ עכשיו שאמר שכר מצות מעשיות בלא כוונה משכנו בגעה"ת לבד ומצות בכוונה ורעותא דלבא דו"ר שכליים משכנו בגעה"ע כו' ובכל שבת וחודש עולין הנשמות מגעה"ת לגעה"ע כו' כידוע). והנה באמת לכאורה יפלא זאת מאד מה שמבואר בספרי הקבלה דשכר מצות מעשיות בפומ' בגעה"ת לבד ושכר מצות ת"ת מפני שנק' מזון לנשמות הוא בגעה"ע כמו שמכריזין אשרי מי שבא לכאן כו', הלא מבואר למעלה דשורש מעשה המצות גבוה הרבה מבחי' חכ' דתו' שהמצות הן בעצם רצה"ע שלמעלה גם מטעם דח"ס דפנימי' התו' כו' ואיך יהי' להיפוך שעי' המצות בפומ' אין התקון רק בגעה"ת בלבד כו'. אך הנה ידוע דזה הכלל גדול בכ"מ שכל אור העליון במדריגה ביותר יוכל לירד [ולמשך למטה להאיר גם במדרי' גשמי' הנמוכות ביותר ג"כ וכל שאין האור עליון כ"כ לא יוכל לירד למטה כ"כ עד גם בגשמיות אלא] רק ברוחניות לבד (כמו שכל עמוק ביותר שא"א שיושג בדיבור רק במשל וחידה כמשלי שלמה, ואף במשל א' אינו

תען לשוני . . . ה' יושב ושונה כנגדו: תהלים קיט, קעב. תדאר רפי"ח.

ואשים דברי בפיך: ישעי' נא, טו.

לעבדה ולשמרה שהן רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת: בראשית ב, טו. ראה זח"א כו, א. זח"ב קסה, ב. ובהנסמן

בלקוטי שיחות ח"כ ס"ע 262.

בע"ח שאדה"ר רגליו בעשי' וראשו בבריאה: ראה שער מאמרי רשב"י לחי"ג פג, א. ובס' מאמרי

אדהאמ"צ-יקרא ח"א ע' טו, ושי"ג.

שאמר שכר מצות מעשיות בלא כוונה בגעה"ת: ראה אנה"ק סכ"ט (קג, ב) — מזוהר. ומובא ג"כ בשם

הפע"ח בעט"ר נט, א ובסה"מ תקס"ד ע' לה. ובשם הע"ח בס' מאמרי אדהאמ"צ-יקרא ח"ב ע' תרפ.

ובכל שבת וחודש עולין הנשמות מגעה"ת לגעה"ע: ראה בהנסמן לעיל ע' א"לח (הערה ד"ה: העליות).

שמכריזין אשרי מי שבא לכאן: פסחים נ, א. וראה לעיל ע' אמת. ושי"ג.

ידוע דזה הכלל . . . שכל אור העליון . . . יוכל לירד ולימשך למטה: ראה סידור עא, ד. שג, ג. שערי אורה

נת, א. סה, א. ובכ"מ.

מושג כ"כ וצריך לבוא במשל למשל כו' או ברמז לבד כו'), וע"כ גם בענין קבלת שכר בג"ע וכה"ג הנה כל שהאור בא במקום ומדריגה עליונה ביותר מצד עצם רוממותו יוכל לירד גם למטה מטה ולבא בבחי' עונג מורגש בהגשמה יותר כמו ג"ע הארץ (ואעפ"י שהוא עונג רוחני לגבי עונג הגשמי דעוה"ז), אבל האור המאיר כגה"ע להיות שאין שרשו בא במדריגה גבוהה כ"כ לא יוכל לבא למטה כ"כ אלא מתלבש דוקא בענין רוחני יותר, שהוא כמו השגת הרוחני [בחו"ב כו' שהוא כמו התענוג הרוחני] שבשכל והשגה דחו"ב למטה (ועכ"ז כשבא השפע בבחי' ההשתלשלות דע"ס חב"ד למעלה מחג"ת וחג"ת למעלה מנה"י, ובודאי עונג שיש בשכל בג"ע דבריאה למעלה מן העונג שבמדות דיצי' ועונג שבמדות דיצירה למעלה מעונג שבנה"י שבמעשה דג' עולמות ב"ע זה למעלה מזה ג' מדריגות דמדומ', וראי' מעליות העולמות בשבת דנשמות ומלאכים דג"ע דעשי' עולים ביצירה ויצירה בבריאה, וכידוע דמסך מפסיק בין בריאה ליצי' ומיצי' לעשי' כו', אך זהו בבחי' נר"נ דוקא אבל בחי' מקיף דכתר מל' דאצי' יורד למטה בגעה"ת לבא בהגשמה יותר ולא בגעה"ע מטעם הנ"ל.

ומטעם זה יובן ג"כ בענין המצות דאדרכה מפני שהמצות שרשם בבחי' כתר עליון שהוא רצה"ע שלמעלה מן הטעם למעלה מחכ' דתו' כנ"ל ע"כ היא הנותנת דוקא שיוכל להיות קבלת שכרם לבוא ולהתמשך בלבושים גשמיים בהגשמת העונג הנמשך בג"ע הארץ וכה"ג (וראי' מן העוה"ב שהוא עיקר מקור כל המקיפים עליונים דתענוג הפשוט הרי בא למטה ביותר בהגשמה כסעודת לויתן וכה"ג כמ"ש להנחיל אוהבי יש ממש), עד שמצינו בשכר המצות שיוכלו לבוא גם בהגשמה גשמי' דעוה"ז השפל כמו ששינונו אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא, שזהו ברכה בשפע גשמים שאדם אוכל בעוה"ז בשכר המצות דוקא, כמו הברכה שאמר בפ' אם בחוקותי תלכו כו' והשיג לכם דיש את בציר כו' ואכלתם ישן נושן, וכן והי' אם שמוע כו' ונתתי מטר כו' ואספת דגנך ותירושך ויצהריך, פי' והשיגוך. גם במקום מדריגה הנמוכה כ"כ בהגשמה בעניני עוה"ז יבואו הברכות בירידת המדריגה מן הרוחני אל הגשמיות עד ששיגוך באשר הוא שם למלאות כל רצונם הגשמים כמ"ש פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון כו' גם בהגשמה היותר תחתונה (וכמו

העוה"ב . . בהגשמה כסעודת לויתן: ראה כי"ב עד, ב. עה, א. ויקר פי"ג, ג. תשובות וביאורים מכ"ק אדמו"ר שליט"א (קה"ת תשל"ד) ע' 57 הע' 23.
להנחיל אוהבי יש: משלי ח, ל.
אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם: פאה פ"א מ"א.
אם בחוקותי . . והשיג לכם דיש: בחוקותי כו, ג. ה.
פותח את ידיך: תהלים קמה, טז.

שגם באבות הגיע להם הברכות אלקי' בהגשמה ממש כמ"ש ואברם כבד מאוד במקנה בכסף וזהב כו' וביעקב אמר ויפרוץ האיש מאוד ויהי לו צאן ובקר כו' לפי שהטעמים מעין העוה"ב כו'). וכ"ז מטעם הנ"ל לפי ששורש המצוה למעלה מדריגה גבוה מאד שהוא בחי' המקיף דכתר דרצה"ע עצמו ע"כ ביכולתם להמשיך שכרם להאיר גם למטה מטה כ"כ, משא"כ בחי' אור דחכ' דתו' שלמטה מן החכ"י שאינו גבוה כ"כ דאורייתא מח"ע נפקת והחכ' מאין תמצא שאינו רק בחי' לבוש להלביש בתוכו גילוי רצה"ע כנ"ל בפ"י עוטה אור כשלמה שאינו התורה רק פ"י וביאור למצות כו' ע"כ אין הארה מתפשטת ונמשכת כ"כ גם בגעה"ת אלא רק בגעה"ע לבד כמו העונג הרוחני שבהשגת שכל וחכ' וכה"ג מטעם כל הנ"ל וד"ל.

(ט) אך הנה עדיין י"ל למה יהי שכר המצות* בבחי' מזון לנפש בגעה"ת* ושכר המצות בפ"מ בג"ע התחתון לבד מאחר ששרש המצות למעלה מחכ' דתו' וגעה"ע למעלה הרבה מגעה"ת לפי סדר השתלשלות כידוע (וראי' מ"ש דמצות בכוונה דוקא הוא מקבל שכרם בגעה"ע ולא ממצות מעשה לבד בלא כוונה שלא יזכה להיות בגעה"ע וכמ"ש אכתי לוי מאבראי) שבמה שבא בגעה"ת בהגשמה יותר זהו שיש בו בהעלם יתרון מגעה"ע מצד שרשו במקיף העליון דכ' כנ"ל מ"מ בבחי' גילוי אור ודאי יש יתרון מעלה הרבה בגעה"ע מגעה"ת כו'. אך הנה באמת אעפ"י שיש שורש למצות במקיף דכ"ע שלמעלה מן החכ' דתו' כנ"ל מ"מ אין בחי' הארת אור העליון דמצות שבכ"ע מתפשט למטה כ"כ לבוא בהגשמה יותר גם בגעה"ת רק באמצעות האור דחכ' דתו' דוקא אעפ"י שאינה רק בחי' לבוש להלביש לרצה"ע שבמצות כנ"ל הרי אדרבה היא הנותנת מאחר שמלבשת לרצה"ע [ע"י טעם וחכמה לרצון שהיא פ"י וביאור טעם לרצון העליון אי"כ א"א להיות] גילוי הרצון מן ההעלם שבע' אלא ע"י התורה שהיא ח"ע שבראש שבא לידי גילוי באותיות הדיבור בפה כשמגלה בכל דיבור פרטי הרצה"ע דמצות איך ומה לעשותם בפ"מ כמ"ש ואשים דברי בפ"ך כו' שזהו דבר ה' זו הלכה דוקא שמגלה ומפרש באר היטיב לגילוי רצה"ע שבסוכה ולולב ותפילין וציצית וכה"ג כנ"ל, וא"כ לפ"ז הרי עיקר המשכה דאור הכתר במצות

ואברם כבד מאד במקנה . . . ויפרוץ האיש מאד . . . שהטעמים מעין עוה"ב: ע"פ לך לך יג', ב. ויצא ל, מג. כ"ב טז, א.
 החכ"י: בכת"י ב: הכתר.
 דאורייתא מח"ע נפקת והחכ"י מאין תמצא: זחי"ב סב, א. פה, א. קכא, א. זחי"ג פא, א. קפכ, א. רסא, א. איוב כח, יב.
 המצות: בכת"י ב: מצות ת"ת.
 בגעה"ת: בכת"י ב: בגעה"ע.
 אכתי לוי מאבראי: ברכות יח, ב. ראה גם סה"מ תקס"ד ע' קג. עטרת ראש נט, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ- ויקרא ח"ב ע' תרעז וע' תרפא.
 ואשים דברי בפ"ך . . . דבר ה' זו הלכה: ישע"י נא, טז. שבת קלח, ב.

למעלה שיהי' יוצא מן ההעלם ונעשה בבחי' גילוי הוא ע"י הדיבור דד"ת דוקא כמ"ש כי נר מצוה ותורה אור שהוא האור המגלה לנר מצוה משרשה בהעלם שיאיר בגילוי למטה ממש וד"ל.

ובזה יובן ג"כ הטעם שע"י האור דתו' בגעה"ע נמשך גילוי רצה"ע שבכתר שבמצות ויורד ומאיר עד למטה בגעה"ת להיות קיבול שכר לנשמות שבגעה"ת שקיימו מצות בפו"מ, והוא ע"י מזון דתורה לנשמות בגעה"ע מזון השכינה שבפנימיות התורה כמו שע"י הדיבור בד"ת בפה נמשך גילוי רצה"ע שבכתר שבמצות למטה בעוה"ז. וזה שמכריזין אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו דוקא כנ"ל וד"ל (והוא ג"כ הטעם דמצות מעשיות בלא כוונה משכנו בגעה"ת לבד ומצות בכוונה וסוד ורעותא דלכא בגעה"ע שיזכה לאור דח"ע הפנימי דתורה שע"ז דוקא נמשך השכר דמצוה בפו"מ לגעה"ת מטעם הנ"ל, עד שגם שכר המצות בעוה"ז הגשמי כמו אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה כו' בברכות גשמי' לנשמות שבגופים גשמים בענינים גשמים ממש אינו אלא ע"י מצות ת"ת בדיבור דוקא מטעם זה וד"ל). ועכ"ז גזרו אומר דת"ת כנגד כולם ותלמוד גדול שמביא לידי מעשה דהיינו שמביא וממשיך לרצה"ע מן ההעלם לגילוי להיות מזה קבלת שכר המצות בגשמיות כנ"ל, ועכ"ז במצות ת"ת לבד אינו מקבל שכר בעוה"ז משום דאינו אלא בחי' אור בלא כלי כמ"ש ותורה אור כו' שהוא או"פ דחכ' כו' ואין הברכה נמשך ונתלבש למטה כ"כ בהגשמה רק בבחי' מקיף העליון רק שיוצא מהעלם לגילוי ע"י האור דתו' כנ"ל, וראי' ממה שאומר אין לי אלא תורה כו' וד"ל.

וזוהו כאשר דברת לאמר, דהנה בחטא המרגלים הי' הפגם בבחי' ב"ן שהוא א"י כנ"ל שנק' ארץ חמדה טובה ורחבה ע"י קיום המצות בפו"מ ששרשם בבחי' העלם המקיף דכ"ע כנ"ל לפי שנתב"ס דוקא, והוצרך משה להמשיך יגמדה"ר מבחי' רעדכ"ר שבעצמות התענוג הפשוט להיות נושא עון זה כו', ולזאת הוצרך לעורר לשרש כח המצות בפו"מ כמו שהו' למעלה שיבוא מן ההעלם לגילוי למטה מטה להיות נושא עון בפו"מ שיוכלו לבוא לא"י, ע"כ א' כאשר דברת לאמר שמבחי' גילוי הדיבור דתורה אור יומשך להיות בחי' ההעלם דכ"ע למטה שיהי' גילוי אלקות כנ"י גם למטה מטה במעהמ"צ מטעם הנ"ל דגם בחי' המשכות או"מ למטה כמצות א"א להיות כ"א ע"י בחי' דיבור העליון שנעשה בחי' העלם למטה עד שיוכל להיות קבלת שכר דמצות בעוה"ז כו'. ולז"א כאשר דברת לאמר שמבחי' גילוי הדיבור העליון כאשר דברת יהי' בחי' אמירה בהעלם למטה דהיינו שיבוא האור העליון הנעלם דמצות בבחי' גילוי למטה לקבל שכרם בכל טוב בא"י גם בגשמיות וד"ל.

ואמנם כ"ז אינו אלא כאשר כבר נתעורר למעלה בחי' מקיף דכ"ע שרק שהוא בבחי' ההעלם עדיין וצריך שיבוא תחילה מן ההעלם לגילוי באור [החכ' שמאין תמצא כמו שהוא למעלה בבחי' אין דכתר ואח"כ יומשך ע"י החכמה מבחי' דיבור בגילוי להיות בחי' אמירה בהעלם למטה ממש], והיינו שא' תחילה ועתה יגדל נא כח אד' כיו"ד רבתי דכ"ע שבכ' עצמו שיהי' בחי' הגילוי דכח אד' שבהעלם בכתר עליון בתחילה והיינו בחי' כח הפשוטי' דרצה"ע שרש כל המצות שלמטה שמלוּבש בהעלם בכתר עליון שהוא מקור כל המקיפים שנק' כח אד' כנ"ל, וכאשר יוגדל כח אד' זה לבוא מן ההעלם לגילוי בתחילה ע"י י' רבתי כו' אז ממילא יהי' נמשך אח"כ מבחי' הדיבור אמירה למטה דהיינו שמבחי' גילוי שבעליון יהי' בחי' ההעלם למטה להתמשך בסוף מעשה דמצות בפו"מ כנ"ל, אך בתחילה צ"ל מן בחי' ההעלם דכ"ע עצמו לגילוי למעלה בעצמות שהוא ע"י מ"ש יגדל נא כח אד' כו' וכדי שיומשך מלמעלמ"ט ממש אח"כ נמשך מבחי' הגילוי שבעליון בבחי' העלם למטה, שז"ש כאשר דברת לאמר, וזש"א תחילה ועתה יגדל נא כח דאד' דבחי' מל' בגילוי מן ההעלם בעצמו ואח"כ אמר כאשר דברת לאמר שיבוא מגילוי דבור דעליון להעלם דאמירה למטה כנ"ל בענין דיבור דד"ת שמגלה לרצה"ע דמצות וד"ל, וכידוע בסדר ההשתלשלות דמבחי' פנימיות שבעליון נעשה מקיף לתחתון, כך מבחי' גילוי דהעלם דכתר הוא שנעשה מקיף והעלם למטה בתו"מ הנגלות לנו כו' שזהו מבחי' דיבור אמירה כו'. ומ"ש יגדל נא כח אד' כו' זהו בחי' אד' שבכ' עצמו שנעשה בחי' מקיף שבהעלם לגילוי תחילה בבחי' או"פ דשם אד' ואח"כ מאו"פ שבכ' נעשה מקיף למטה כו'.

ואין זה מתיישב עדיין דא"כ הרי אין כל חדש בזה כלל שהרי כפי סדר ההשתלשלות בהעלם וגילוי שמצמצום דאו"פ שבעליון שהוא גילוי העליון נעשה מקיף והעלם למקבל, וא"כ למה אמר יגדל נא כח אד' בהגדלת הכח באד' שזהו למעלה מסדר ההשתלשלות דוקא. ועוד דאיך נעשה מקיף מאו"פ דדיבור העליון שהוא דבור דד"ת שהוא בא דוקא בבחי' גילוי אור שמגלה לרצה"ע עד למטה ג"כ וכמ"ש ותורה אור או"פ כנ"ל, ואם מפני שלגבי המצות שלמטה שהן מקבלין מאור דתורה כנ"ל ע"כ נעשה או"פ דתורה בחי' מקיף למצות כמו כל או"פ שבעליון נעשה אור מקיף לתחתון הרי מבואר למעלה דמקיף זה שנעשה בהעלם המצות הוא מבחי' מקיף דכתר עליון דוקא רק שע"י אור דתורה נמשך למטה לבוא בהגשמה בשכר המצות בעוה"ז ובשכר הרוחני דגעה"ת כנ"ל. ועוד דלפי סדר ההשתלשלות דמקו"פ שמאו"פ דעליון נעשה או"מ בתחתון הי' ראוי להיות מבחי' גילוי דאו"פ דכ"ע בחי' מקיף בהעלם בחכ' דתורה כידוע שהחכמה מקבל מכתר וכמ"ש

והחכ' מאין תמצא, והרי אור דתו' בא בדיבור בבחי' גילוי דאו"פ דוקא ולא בבחי' מקיף והעלם, אלא צ"ל כפי' יגדל נא כח אד' שהגדלה זו היא למעלה מכפי סדר ההשתלשלות דוקא, והיינו לא שנתצמצם העלם או"מ דכתר ובא לבחי' גילוי דאו"פ כנ"ל אלא בחי' האו"מ עצמו כמו שהוא כהעלם העצמות הוא בא לידי גילוי להיות כמו בחי' או"פ, וכמבואר במקום אחר ע"פ והי' הוי' לי לאלקים שבחי' הוי' שבעליון נמשך להיות בבחי' אלקים שזהו או"מ נעשה או"פ דשם אלקים ואד' הוא בבחי' אותיות דאו"פ ושם הוי' הוא בחי' מקיף כו' (וז"ש כי הוי' הוא אלקים הוי' שבעליון הוא נעשה בחי' אלקים שבתחתון), וג"ז אמת דבחי' הוי' שבתחתון שעולה למעלה הוא רק בבחי' אלקים בעליון כו"פ הוי' אלקים שאומרים ביו"כ בנעילה שהן ז' עליות כו', אך זהו כפי סדר ההשתלשלות שמאלקים שבעליון נעשה הוי' למטה ע"כ מהוי' שלמטה נעשה בחי' אלקים בעליון כו', אבל למעלה מסדר ההשתלשלות הרי ממקיף העליון נעשה בחי' או"פ בתחתון, כמו שם הוי' דתורה ומצות דכנ"י שהוא בחי' מקיף דכתר וחכ' שגילוי האור דשם הוי' בכלי בית קיבול דנש"י בבחי' או"פ ממש שלא ע"י צמצום כלל כמו למען תהי' תורת ה' בפיך וכן מצות הוי' כו' כמו שהי' במ"ת שאמר אנכי ה' אלקיך ממש כו', וזה כל התו"מ להיות הוי' בעצמו בבחי' אלקים בלי צמצום כלל כמו ואהבת את ה' אלקיך כו' לפי שבמ"ת הי' גילוי או"מ דאנכי בי' הדברות כמו שהוא ממש מפני שבאו"פ ממש נתת לנו כו', וכך נתקבל לדורות בכל אשר ידבר דבר ה' בד"ת שע"י הדיבור הזה מגלה בחי' מקיף דרצה"ע כמו שהוא אעפ"י שאינו אלא אותיות הדיבור בבחי' או"פ אין בו צמצום כלל כמ"ש ואשים דברי בפיך. וזהו עוטה אור כשלמה שהוא בחי' לבוש של אור דוקא דהיינו שמגלה האו"מ דכתר בגילוי אור דוקא וע"כ יכול להיות המשכות האו"מ דכתר עליון דמצות ע"י דבור דד"ת לבא למטה בגשמיות כמו שהוא למעלה ממש רק שבא בדרך התלבשות בגשמיות כנ"ל (וכמש"א יעקב ונתן לי לחם לאכול לחם דתו' ובגד ללבוש דהיינו לבושי' דמצוה אז והי' הוי' העליון דאו"מ כמו שהוא בבחי' אלקים באו"פ כו' (וכך יהי' לעוה"ב שיתגלה שם הוי' ממקור כל המקיפים כמו שהוא להיות באו"פ כו' כמ"ש והי' הוי' לי לאלקים הנה אלקינו זה זה

והחכ' מאין תמצא: איוב כה, יב.

וכמבואר במקום אחר ע"פ והי' הוי' לי לאלקים: ויצא כה, כא. נסמן לעיל ע' א'כד.

כו"פ הוי' אלקים . . . ז' עליות: ראה פ"ח שער יוהכ"פ בסופו. סידור רג, סע"א. ד"ה ודבר גי' ויצוים

תקס"ח — נדפס באוה"ת וארא ע' קנו.

למען תהי' תורת ה' בפיך . . . אנכי ה' אלקיך: בא יג, ט. יתרו כ, ב.

ואהבת את ה' אלקיך: ואתחנן ג, ו.

ואשים דברי בפיך: ישעי' נא, טז.

עוטה אור כשלמה: תהלים קד, ב.

ונתן לי לחם לאכול: ויצא כה, כ.

כמ"ש והי' הוי' לי לאלקים: ויצא כה, כא. בכתי"ב: כמ"ש הנה אלקינו זה [ישעי' כה, ט].

כו', וזהו ממעשה המצות שיומשך או"מ שלהם בגילוי למטה כמו שהוא למעלה ממש כמ"ש להנחיל אוהבי יש ממש כידוע).

וְזָשׁ וידבר אלקים את כו' לאמר אנכי הוי' הרי מדיבור דאו"פ בחי' אלקים נעשה אמירה בחי' או"מ להיות אנכי ה"א ממש לפי שזהו למעלה מסדר ההשתלשלות דהיינו שמאו"מ עצמו נעשה או"פ ומאו"פ זה נעשה או"מ שהוא או"מ הראשון שנעשה בבחי' או"פ שבחי' או"פ זה דדיבור אינו בא ע"י צמצום כלל כנ"ל אלא האו"פ כמו שהוא בעצמו בא בדיבור זה ע"כ מדיבור דד"ת נעשה אור מקיף כידוע דמהבל הדיבור דד"ת נעשה או"מ לנשמה וכמ"ש ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתך שהוא או"מ דכתר עליון שנעשה לבוש של אור דתו' הנ"ל וכן מ"ש משה ידבר והאלקים יעננו בקול בקולו של משה שזהו בחי' או"פ דאלקי' שבכתר שיעננו בקולו של משה להיות בבחי' מקיף לדיבור זה כמו שהוא למעלה כמו כל מי שקורא ושונה כו' שה' יושב ושונה כנגדו שזש"א ה' צילך כו' וד"ל.

(י) ובזה יובן ג"כ מ"ש כאן ועתה יגדל נא כח אד' כו' שזהו בחי' הגדלת הכח דאו"מ דעצמות התע"פ מרעדכ"ר שבא להיות בבחי' או"פ בשם אד' כמו שהוא ממש בלי צמצום והסתר כלל, והיינו ענין כח ושורש דמעהמ"צ בעומ"ש בביטול הרצה"ע"י שמתעורר מזה כח אד' ממקיף היותר עליון דפנימיות הכתר כנ"ל ואז ממילא יהי' מאו"פ זה דשם אדני' שבכתר שבא בדיבור דתורה בחי' או"מ להמשיך למטה ממש במצות כנ"ל, שזהו שנעשה מדיבור אמירה בהעלם, שז"ש כאשר דברת לאמר לפי שמבחי' או"פ זה דדיבור שבא מהגדלת הכח דאד' באו"מ העליון אינו בא בבחי' צמצום כלל כפי סדר ההשתלשלות אלא כמו שהוא ממש מתגלה בדבור דד"ת וע"כ המקיף הזה עצמו הוא שנעשה מאו"פ דדבור בהתלבשות הגשמי במצות כי יצא האו"מ מן ההעלם כמו שהוא ע"י גילוי הדיבור דד"ת שנעשה ג"כ מקיף בהעלם שנק' אמירה כמ"ש כאשר דברת לאמר כו', והוא מה שנק' בשם צל כמ"ש ה' צלך כו' רק שהוא לבוש של אור להאיר עד למטה מטה (דמבחי' מקיף דאו"ח דחושך סתרו דכ"ע הוא עצמו נעשה מקיף דאו"י דאור דתורה בלי שינוי כלל).

להנחיל אוהבי יש: משלי ח, ל.

וידבר אלקים . . . אנכי הוי': יתרו כ, א"ב.

כידוע דמהבל הדיבור דד"ת נעשה או"מ: ראה פ"ח שער ספ"ה ספ"ג. תניא ספ"ה. לקו"ת במדבר ח, ד (ועיין בהנסמך שם). ס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' קכג (בשם הע"ח). ס' מאמרי אדהמ"צ דברים ח"א ע' שפח (ובהמ"מ שם). דרמ"צ כה, ב.

ואשים דברי בפיך: ישעי' נא, טז.

משה ידבר . . . בקולו של משה: יתרו יט, יט. ראה מכילתא ופרשי' עה"פ.

כל מי שקורא ושונה . . . ה' צילך: תדא"ר ריש פי"ח. תהלים קכא, ה.

הרצה"ע: [= הרצון העליון]. בכת"י ב: הרצה"פ [= הרצון הפשוט].

ובזה יתורצו כל הקושיות הנ"ל בפי' יגדל כו', דאיך נעשה מקיף מאו"פ
דייבור דתורה וגם הרי מקיף זה הוא מקיף דכתר כו' כי הרי האו"מ
עצמו נעשה או"פ ואו"פ הזה נעשה או"מ כו', כי זהו למעלה מסדר
השתלשלות דמקו"פ כנ"ל במ"ש והי' הוי' לי לאלקים כו' וד"ל.

אך הנה ידוע דפי' הפשוט דכאשר דברת לאמר זהו מה שכבר דיבר (בפי' כי תשא) בחטא העגל שא' ויעבור ה' על פניו ויקרא ה' ה' אל רחום וחנון א"א כו', ע"כ א' יגדל כו' כאשר כבר דברת כו'. וי"ל דא"כ למה הוצרך לומר ועתה יגדל נא כו' כשצריך לגדל הכוח כו' דמשמע שזהו רבותא גדולה לעשות לפניו משה"ד כו' אחר שכבר דבר ואמר ה' אל רחום כו' נושא עון כו' ולמה כאן צריך לעורר עצמו בכוח גדול ביותר מכפי המדה כו'. ועוד האי' אמר ויקרא ה' ה' שקריאת המשכות די"ג מדה"ר הי' ע"י שם הוי' דרחמים דוקא וכאן אמר יגדל נא כח אד' שהוא בחי' אדון להמתיקו ברחמים ואין זה כאשר דברת ממש כו', וגם שם אמר ב' פעמים הוי' וכאן אמר הוי' אחד ושם אמר אל רחום וחנון וכאן לא הזכיר זה רק סתם ה' אך אפיים כו', וגם שם הזכיר ואמת ונוצר חסד לאלפים וכאן לא הזכיר כ"ז כלל. אך הנה ידוע דחטא העגל הוא חטא גדול יותר מחטא מרגלים לפי שפגמו בזה באור הכתר דעון ע"ז פוגם באנכי כו' ולא יהי' לך כו' (וכמש"א הפושעים בי בגופא דמלכא) וכמש"א אנא חטא העם הזה חטאה גדולה כו', ולזאת לא הי' ביכולת משה מכוח עצמו להמתיק הדין קשה כזה א"ל שיתעורר בעצמות אא"ס שמאיר באור הכ' לתקן הפגם ע"י הארת רח"ר הפשוטים שבעצמות התעה"פ מרעדכ"ר שבעצמות השעשועים כו' שלמעלה מאור התע' שבחכ' דתורה, עכ"א ויעבור הוי' על פניו דח"ע דתורה למעלה בהעלם העי' והרוממות ויקרא הוי' הוי' שקרא בעי' להמשיך מבחי' ההעלם לגילוי להיות ה' אל רחום וחנון כמ"ש וחנותי את אשר אחזן כו' מצד כח עצמות התענוג שמצד רוממות עצמותו דקמ"י כחשיכא כאורה כו', לכך א' ב"פ הוי' שיומשך מהוי' שבהעלם העצמות רח"ר העליונים לגילוי הוי' בכ' כמו יה"ר מלפניך שיכבשו רחמיך כו', ולא נז' שם אד' כלל כו' כי כולו רחמים פשוטים כו' רק שיצאו מן ההעלם לגילוי דהמקיף עצמו נמשך בהתפשטות והרחבה לשם הוי' הב' להיות א"ל רחום כו' ולמעלה ממשפט התורה (וזהו ואמת הארת תרין תפוחין שמאיר פניו מכה התענוג עצמו כי

בפי' כי תשא . . . ויעבור ה' על פניו: תשא לד, ה.

הא: בכת"י ב: דשם.

הפושעים בי בגופא דמלכא: ראה זח"א יג, ב. זח"ב פה, ב. לקו"ת נצבים נב, א.

אנא חטא העם הזה: תשא לב, לא.

וחנותי את אשר אחזן: שם לג, יט.

יה"ר מלפניך שיכבשו רחמיך: ברכות ז, א.

ואמת הארת תרין תפוחין: ראה ע"ח שער א"א (שי"ג) פ"ט. לקו"ת מסעי צג, א ואילך.

חפץ חסד הוא מצד עצמו וזהו ונוצר חסד לאלפים כו'). וזהו כאשר דברת לאמר שכבר דברת במה שקרא בדיבור כמ"ש ויקרא הוי' הוי' וכן א' וקראתי בשם הוי' כו' ומדיבור וקריאה זו נמשך אמירה במקיף בהעלם דר"ר דיגמה"ר עד למטה מטה ממש להיות נושא עון בפו"מ בסוף העשי' כו' וד"ל. אך כאן בחטא מרגלים הי' עיקר הפגם בבחי' המל' שהיא ארץ חמדה כו' כנ"ל ע"כ לא הי' נמשך מיגמה"ר באתדל"ע מצד עצמו רק ע"י העלאת מ"ז מלמטה ע"י משה שאמר ועתה יגדל נא כח אד' דוקא, דשם אד' הוא בחי' המל' סודכ"ד אך מצד ששרשו למעלה בפנימיות הכתר דוקא משום דנעוץ תחלתו בסופן כנ"ל והוא עול מצות בפועל ממש שהוא עצם הרצה"ע שעז"א רחבה מצותך מאד ע"כ נק' ארץ טובה ורחבה כו' ארץ חפץ כו' בזה נתעורר כח המקיף דר"ר הפשוטים מרעדכ"ר הנ"ל מלמטה למעלה. ולכך אמר יגדל ב"י רבתי שהוא כללות הוי' הא' שבהעלם העצמות שימתיק לכח הדין דאד' ויהי' אז המשכות שם הוי' ברח"ר להיות א"א ורב חסד כו' שיהי' מאריך אף לרשעים כמו לצדיקים. ומפני שזהו בא מצד כח העלאה דברורים דמצות ותשובה א' יגדל נא כח אד' [שהוא שם הוי' שקרא הוי' הוי' מכח רח"ר העצמיים, וזהו כאשר דברת לאמר שכבר דברת שיהי' נמשך יגמדה"ר לסליחת עונות כמו ביו"כ מצד העצמות הוי' אל רחום שאז נמשך כח] זה גם למטה ע"י תשומע"ט בעומ"ש שיוכלו לעורר כח זה מלמטה למעלה, וזהו לאמר הי' ארץ אפים כו' מלמטה למעלה כאשר דברת כו' וכמו שנעוץ תחילתו בסופן כך נעוץ סופן בתחילתו וסוף מעשה דסוף מעשה עלה במחשבה תחלה (ולכך לא הזכיר כאן ואמת ונוצר כו' וד"ל).

(יא) ה' ארץ אפיים ורב חסד כו'. הנה מש"א ארץ אפים לפי פשוטו הוא שמאריך אפו וסובל למחול גם לעוברי רצונו כו' כמו טוב ארץ אפים מגבור לפי שזהו בחי' גבורה גדולה ביותר שסובל כ"כ, וכמו ע"ד שאמר הן הן גבורותיו כו', וזהו בא מצד עצם רב טובו וחסדו הגדול, שנק' גבורה שבחסד כמו כי גבר חסדו כו' שגובר כח החסד על כח הדין כמש"א להודיע כמה ארץ אפים לפניו כו'. ובאמת פי' אפים הוא כל הפנים בכלל וכמו וישתחוו אפיים ארצה ולא הארץ בלבד (אלא שהחוטם והאף הוא המקום שבו האריכות אפיים לפי שהוא עיקר ומקור כל המוחין דנשמות,

רחבה מצותך מאד: תהלים קיט, צו.

מאריך אף לרשעים: סנהדרין קיא, א.

טוב ארץ אפים מגבור: משלי טז, לב.

הן הן גבורותיו: יומא סט, ב.

כי גבר חסדו: ראה תהלים קג, יא. קיז, ב.

להודיע כמה א"א לפניו: אבות פ"ה מ"ב.

וישתחוו אפים ארצה: וירא יט, א.

וכמו ויפח באפיו אשר נשמה באפו וכה"ג וכמו ותהילתי אחטם לך לבעל החוטם אני מבקש כו'), וארך אפים הוא ענין אורך הפנים שנק' בזהר אריכא דאנפין אנפי רברכא כו'. והענין הוא כידוע דבחי' פנים מורה ע"ש בחי' הפנימי' ועצמות האור וחיות דנשמות דהיינו שבו הוא מקום של הגילוי דאור העצמות שמאיר בו הפנימי' דוקא כמו עצמיות התענוג והרצון שבפנימי' ועצמות הנפש ועצמות דכח החכ' יאיר בנפש דוקא כמו כי באור פני מלך חיים וכן יאר ה' פניו אליך וכה"ג וכן חכ' אדם תאיר פניו כו', וכמו שנראה בחוש שבפנים של אדם ניכר מכל עצמות ופנימי' הנפש כמו בתענוג גדול מאד מאד ובבשורה טובה ביותר או בקירוב וחיבה יתירה לאו"נ ולבנו בפניו דוקא ניכר שמראה לו פנים צהובות ומאירות כו' אעפ"י שהאהבה והתענוג יש כבר במוחו ולבו אבל היא בהעלם ואמנם עיקר ההתגלות הוא ניכר בהארות הפנים דוקא כידוע (וכן להיפוך מפני צער גדול שבע' הנפש ניכר בפניו רעים וחשוכים כמו מדוע פניך רעים כו') וכן נק' פנים ע"ש ההפנה שפונה כל עצמו בפנים לכל מה שירצה נפשו ולמי שקוראו נפנה רק בפניו דוקא לפי שבו מלוכש בחי' הפ' של האדם והכל ענין אחד הוא דהא בהא תליא כמבו' במ"א וד"ל (וע"כ כל החושים הפנימיים כמוחין וראי' ושמיעה וריח ודיבור הכל בשטח הפנים דוקא, ולהיפוך בעורף אין שם חיות פנימי כלל רק בחי' חיצונים שנק' אחוריים שנגרר אחר הפנים כו' שהוא היפוך הקירוב וכמו מאן דשדי כו' וכמו שעם שונאו מדבר בבחי' אחוריים ולא בפנים מאירות כלל דהיינו רק חיצוני' הרצון כו' וכמו כי פנו אלי עורף ולא פנים כו'). וזהו ענין א"א שבחי' הארת הפנים שמאיר מבחי' פנימיות ועצמות דאא"ס אז נמשך ויורד האור והשפע באורך גדול מלמעלה עד למטה מטה ביותר (שזהו עצמות הטעם לאריכות אף ולמחול ולסבול גם לעוברי רצונו דהכל ענין א' דהיינו מצד שמאיר פנים באריכות הפנים להאיר למטה מטה ביותר), וכמו ע"י המצות שמגיע בעצם הרצה"ע הפשוט שנק' רעדכ"ר כו' שעושים נח"ר לפניו שאמר ונעשה רצונו העצמי כו' אז נמשך לישראל גילוי הארת פנים גם עד למטה מטה ממש ביותר כמו לאכול פירותיהם בעוה"ז בברכות גשמיות כנ"ל מצד בחי' אריכות הפנים של חסד שמאיר ה' פניו עליהם גם בהיותם למטה בעוה"ז בגופים גשמיים להשפיע להם מרב טובו וחסדו הגדול גם בגשמיות כמו שהוא ברוחניות למעלה ממש

ויפח באפיו אשר נשמה באפו: בראשית ב, ז. ישעי' ב, כב.

ותהילתי אחטם . . . לבעל החוטם: ישעי' מח, ט. זח"ג קל, ב. ראה סה"מ חקט"ט ע' רלג.

כי באור פני מלך . . . יאר ה' פניו . . . חכ' אדם תאיר פניו: משלי טו, טו. נשא ה, כה. קהלת ח, א.

מדוע פניך רעים: נחמ"י ב, ב.

נק' פנים ע"ש ההפנה: ראה גם לקו"ת שלח מא, ריש ע"ד.

מאן דשדי כו': ראה תניא פכ"ב: כמאן דשדי בתר כתפוי לשונאו שלא ברצונו כו'.

כי פנו אלי עורף: ירמ"י ב, כו.

נח"ר לפניו שאמר ונעשה רצונו: ע"פ ספרי ופרש"י פנחס כח, ח. ועוד.

(וכמו האבות שהטעימן מעין העוה"ב שנמשך להם הברכה והשפע בגשמיות כמו שהוא ברוחניות למעלה בלי הסתר ולבוש כלל כמ"ש וה' ברך את אברהם בכל כו' וכך הוא הברכה שנמשך ע"י המצות בעוה"ז יורד מעליון לתחתון גם בריבוי ההשתלשלות ואין בו שינוי כלל כמ"ש את הברכה אשר תשמעון כו' כמו שהי' בא"י שנמשך להם כל טוב הגשמי בברכה גשמי' ע"י המצות כו'), לפי שמדת א"א הוא בבחי' המדות העליונות שככתר שהוא הרצון שלמעלה מן השכל שמתפשטים למטה עד אין שיעור להאיר גם למטה מטה במקום חושך דק"ג בלי הסתר כלל ואין כל קיטרוג יכול להחשיך האור ואף גם לרעים כמו לטובים מטעם זה דהיינו מה שמאריך אף לרשעים כמו לצדיקים בשוה משום דקמ"י כחשיכא כאורה, והוא בא מצד רב טובו וחסדו לכל, כמו דור אנוש ה' רובם עע"ז והי' נזונים בחסדו כו' וזהו מצד רוממות העצמות דכולא קמ"י כו' עד שביקש משה ונפלינו אני ועמך שלא תשרה שכינה בין אוה"ע כו', ואם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו במצות שנמשך להם מבחי' הפנימי' דהארת פנים העליונים עאכו"כ שיומשך האור הפנימי הזה עד למטה מטה בעוה"ז בלי צמצום והסתר כלל גם בירידת האור בריבוי השתלשלות מעילה לעלול מרוחניות לגשמיות (משא"כ במדות דז"א שהן מדות המצומצמים מן השכל הן בבחי' הקטנות שלא יוכל לירד למטה כ"כ בריבוי הצמצומים בגשמיות וגם אינ' יכול כח הדיו לקטרג מיד ולמנוע האור והשפע ולהפוך מחסד לדיון כמו וחרה אף הוי' כו' וכה"ג, וז"ש אם אין פניך הולכים כו'). וע"כ נק' הארה זו בשם ארך אפיים כלומר בחי' פנים ארוכים ביותר עד שמתפשט הארה מאור פנים העליונים ומגיעים עד למטה מטה כ"כ להיות שפע וברכה גשמים כמו לאכול פירותיהם בעוה"ז כו' וכנ"ל בפ"י והשיגוך שמשיגים הברכות העליונות לאדם באשר הוא שם בגשמיות במדריגה התחתונה בטוב העוה"ז הגשמי כו' (כמו שיהי' שכר המצות בעוה"ב ברוחני' בלי הפרש כלל וכלל). ולזאת מדה זו דא"א היא מדה הראשונה שנמשך מרח"ר העליונים כמ"ש ה' ה' אל רחום וחנון ארך אפיים כו' משום דמדת הרחמים באים מצד עצם הרוממות דוקא על השפלים ביותר כמבואר במ"א וד"ל.

האבות שהטעימן . . . וה' ברך את אברהם בכל: בי"ב טו, א. חיי שרה כד, א.

את הברכה אשר תשמעון: פ' ראה יא, כו.

מאריך אף לרשעים: סנהדרין קיא, א.

דור אנוש . . . נזונים בחסדו: ראה פסחים קיח, א. אמ"ב ח"ג (קה"ת, תשמ"ה) קלא, ב. קמ, ג. לקו"ש חט"ז ס"ע 66. ושי"ג.

ונפלינו . . . שלא תשרה שכינה בין אוה"ע: תשא לג, טו. ברכות ז, א. וראה ס' מאמרי אדהאמצ"דברים ח"א ע' כט. ושי"ג.

ואם לעוברי רצונו כן: ראה סוף מכות.

אין: בכת"י ב ליתא.

אם אין פניך הולכים: תשא לג, טו.

דמדת הרחמים . . . על השפלים ביותר: ראה ס' מאמרי אדהאמצ"דברים ח"א ע' שיב ואילך.

ואח"כ אמר ורב חסד, פי' ורב חסד הוא ענין הריבוי חלוקים של חסד כאשר הוא בא בהשתלשלות רבות מעליון לתחתון שהוא עיקר ריבוי החסד כאשר הוא יורד כ"כ ומתלבש עד למטה מטה ממש להיות ברכה וחסד גשמי כמבואר במ"א בענין אורך היריעה כו' שיכול להיות חסד רוחני כמו שיעלה ברוחניות נשמתו באהוי"ר ושכל כו' ולא יומשך בחסד גשמי בפרנסה וכה"ג יכמו שפע שכל רוחני לתלמיד, אבל כשנמשך מרוחניות לגשמיות בפרנסה כמו נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו זה החסד שבא מבחי' רב חסד שמשתלשל ויורד מלמעלה עד למטה מטה ממש, וכן אמר דוד חנון ורחום ה' ארך אפיים וגדל חסד והגדולה הוא ההתפשטות של החסד ביותר שזהו עצמו ענין הריבוי של חסד שמתחלק לבוא בריבוי ההשתלשלות מאד עד עוה"ז הגשמי (כמו הללויה כרוב גודלו וכן גדול אדונינו ורב כח כו' כידוע), וכ"ז בא מבחי' גבורה שבחסד שיכול להאיר ולהתחלק עד למטה ביותר, והוא ג"כ מה שמאריך אף וסובל כעסו כו' בשרשו מבחי' הרחמים דאל רחום וחנון שזהו מצד עצם רב טובו וחסדו הפשוט ע"כ נק' א"א כו', וכן ענין נושא עון ופשע שכ"כ גובר המשכת החסד ומדת ארך אפים להתפשט עד למטה כ"כ עד שגם עון ופשע שעל ידם נמשך פגם גדול מפגימת יניקת החיצוני' דק"נ הרחוקים מאור פני מלך בתכלית הוא נושא וסובל עון ופשע להמתיקם ולהעלותם למעלה עד שנהפך הרע לטוב והדין הקשה שמסתעף מהם לחסד וזכות כמאמר שהזדונות* נעשו כזכיות ממש (כמו הקטיגור עצמו שנעשה סניגור דהקללה עצמה נהפך לברכה כו' וכמ"ש ויהפוך ה' את הקללה לברכה שיוסיף אור גדול ביותר בחסד בתוס' כח גדול יותר מן החסד בעצמו כשהגבורות קשות נהפכו לחסד כמבמ"א בענין טוב מאד זה מה"מ כשנהפך לחיים וטוב שנק' סם חיים כו'). וזהו ועובר על פשע דפשע נהפך לשפע כמו מנגע עונג כו' והוא מצד התגברות דכח רב חסד הנ"ל גם להמתיק הדין הקשה ביותר ולהפכו לחסד וכמו זדונות שנעשו כזכיות* ביו"כ כו' וד"ל.

כמבואר במ"א בענין אורך היריעה: ראה ביאורו פקודי נח, ג"ד.

נותן לחם לכל בשר: תהלים קלו, כה.

חנון ורחום ה': תהלים קמה, ת.

הללויה כרוב גודלו . . . גדול אדונינו: תהלים קנ, ב. קמו, ה.

שהזדונות: [בכתי' ב: דאפי' זדונות עצמן]. יומא פו, ב.

דהקללה עצמה נהפך . . . ויהפוך ה': תצא כג, ו. וראה לקוית תצא לט, ג. זחי' קיד, ב. ס' מאמרים

הקצרים ע' ססד. תעד. ס' מאמרי אדה"ז ניץ ע' ריד ואילך (ובהמ"מ שם). ס' מאמרי אדה"ז מארזיל ע' קס

(ובהמ"מ שם). ס' מאמרי אדהמ"מ דברים ע' ז (ובהמ"מ שם).

במ"א בענין טוב מאד זה מה"מ (=מלאך המוות): בראשית א, לא. ראה זחי' יד, א. ב"ר פ"ט, י. ס' מאמרי

אדהמ"מ דברים שם. וש"נ.

שנק' סם חיים: ראה עירובין נד, א. ובכ"מ.

ועובר על פשע דפשע נהפך לשפע: איכה ז, יח. זחי' קלג, א.

מנגע עונג: זחי' כו, ב. ס"י פ"ב מ"ד. ובכ"מ.

כזכיות: בכתי' ב: זכיות. [וראה לקו"ש ח"ז ע' 183 וע' 187].

(יב) והנה בכ"ז יובן מ"ש בחדס ואמת יכופר עון דהיינו בשניהם יחד דוקא בחדס ואמת שזהו בצדקה ובתורה כמ"ש וחטאך בצדקה פרוק ואין אמת אלא תורה כידוע וגם באמת בתורה יכופר עון וכמ"ש על בית עלי שבזבח ומנחה לא יכופר להם אבל בתורה יכופר כו', וי"ל למה הוצרך לשניהם יחד ולא די בא' מהם כו', ועוד מה ענין צדקה ותורה לענין כפרה לכפר על הנפש החוטאת שפגמה פגם וחטרונו למעלה בשם הוי' וימולא החטרונו אחר אשר נפגמה ע"י תורה וצדקה אם לא ע"י קרבן שמכפר על החטא כידוע. אך הנה ע"פ כל הנ"ל יובן להיות ידוע שכללות המצות נק' בשם צדקה כמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור לעשות את כל המצות האלה וכן לעשות משפט וצדקה כו' שהן תו"מ כידוע, ומבואר למעלה בשורש המצות למעלה שהוא ברצה"ע שבפנימי' הכתר שנמשך מרדכ"ר יגמה"ר להיות נושא עון כו' גם למטה מטה דוקא [וכמו שכר המצות בעוה"ז בגשמיות לפי שכל העליון יותר ירד למטה מטה ביותר כנ"ל, אך הנה א"א שיומשך זה כ"א באמצעות התורה אור דוקא שהתורה הוא בחי' הכלי ולבוש של או"פ לרצה"ע דכ"ע להביא ולהמשיך לבחי' העלם דרצה"ע לידי גילוי למטה ולהיות מבחי' הגילוי העלם דמקיף למטה כמו בברכות גשמיים דמצות בעוה"ז ולהיות נושא עון בפו"מ כו' כנ"ל דהיינו מה שנמשכים י"ג מדה"ר דארך אפים ורב חסד גם למטה מטה דוקא] עד להיות ממשע שפע שהזדונות נהפכו לזכיות כנ"ל וד"ל, ונמצא מובן מזה דעיקר הכפרה על החטא להיות נושא עון כו' זהו בא ע"י המצות דוקא שנק' צדקה שמקורם במקור ושורש דיגמה"ר בפנימי' הכתר כנ"ל (וכמ"ש במ"א ע"פ עטרת תפארת שיבה שהוא עטרת ות"ת הארת פנים דזקן שהן י"ג ת"ד כמ"ש יורד על הזקן זקן אהרן כו' בדרך צדקה דוקא תמצא וכמ"ש וילבש צדקה כשריון וכובע ישועה בראשו שהוא מקור להארת יגמה"ר כידוע), אך ע"י בחי' אור התורה הוא שבא ונמשך רק מן העלם לידי גילוי בלבד מטעם הנ"ל שזהו ע"י הדיבור דד"ת כו' שהוא פי' וביאור המצות כו'. והיינו שא' בחדס ובאמת דוקא בשניהם יחד אזי יכופר עון, כי בחדס וצדקה דמצות בלבד אעפ"י שמעוררים למע' בפנימי' הכתר ליגמה"ר אבל אינו נמשך למטה כ"א ע"י האמת דאור

בחדס ואמת יכופר . . . וחטאך בצדקה: תהלים טז, ו. דניאל ד, כד.
ואין אמת אלא תורה: ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח. איכ"ר פתיחתא ב. ילקוט שמעוני עה"פ דניאל ח, ב (רמז תחרסו). ת"ז תכ"א (ג, א).
על בית עלי שבזבח ומנחה לא יכופר: ר"ה יח, א.
שכללות המצות נק' בשם צדקה כמ"ש וצדקה תהי' לנו . . . לעשות משפט וצדקה: ואתחנן ו, כה. מל"א י, ט. ועוד. וראה גם תניא פל"ז (מת, ב). לקו"ת שה"ש טז, ג. לח, א. תו"א מב, ג (ושם ג"כ מהכתוב: וצדקה תהי' לנו גו'). וכאמ"ב שער הק"ש עג, א: וכללות המצות נק' בשם צדקה כמ"ש וצדקה תהי' לנו כו' בצדקה תכונני כו'. [וראה לקו"ת פ' ראה כג, ג: ולכן נקרא בשם מצוה סתם וכמ"ש בנחמ"ו והעמדנו עלינו מצות לתת שלישיית השקל וגו'].
במ"א ט"פ עטרת תפארת שיבה . . . יורד על הזקן . . . וילבש צדקה כשריון: משלי טז, לא. תהלים קלג, ב. ישע"י נט, יז. ראה שערי אורה ד"ה בכ"ה בכסלו (פכ"ז ואילך), ובמקומות המקבילות.

החכ' דתורה, ובאמת דתו' לבד לא נתעורר עדיין יגמה"ר מכתר עליון שלמעלה מן החכ' דתורה אלא בחסד ואמת בשניהם יחד יכופר עון למטה בפו"מ וד"ל (ומ"ש כאן ורב חסד ולא הזכיר כאן ואמת אעפ"י שבחסד ואמת דוקא יכופר לפי שאמת זה הוא תיקון הו' דבחי' תרין תפוחין שזהו בחי' הארת אור עצמיות התענוג שבא בפנים מכוח עצמו מלמעלה למטה דוקא כנ"ל, וכאן בחטא מרגלים שפגמו בבחי' המל' כנ"ל הי' צריך לעורר מצד כוח מעשה המצות שבבחי' אד' בקבלת מלכות שמים מלמטה למעלה שיגדל כח אד' למעלה כו' כנ"ל וד"ל).

ובזה יובן בתוס' ביאור מ"ש ועתה יגדל נא כח אד' כו' מהו ענין הגדלת הכח הזה כו', בהיות מבוואר למעלה במשל זריקת האבן שהכח העליון ביותר הוא שמעכבו ומעמידו שלא יפול לארץ שזהו גבורה יתירה בהגדלת הכח ביותר, וכך הוא ענין הגדלת הכח דאד' ע"י מעהמ"צ ותשובה לאהפכא חשוכא לנהורא כו' שע"י יהי' המשכת י"ג מדה"ר עד שיהי' נושא עון ועובר על פשע למטה ממש לעשו' מפשע שפע מפני שיהי' הודונות כזכיות זהו ע"י הגדלת הכח בשם אד' מרעוא דכל רעיון בעצם התענוג שלמעלה משם הוי' דחכמה הבא בסדר ההשתלשלו' ע"י עה"ד טו"ר להיות נושא עון ופשע להפוך הרע לטוב כו' וד"ל.

והנה מעתה יש להבין מ"ש ועתה יגדל נא מהו ועתה דוקא, להיות ידוע מש"א על אשר אנכי מצוך היום היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם וְשַׁעֲיָקָר הַמַּעֲהֵמִצַּי הַיּוֹם בַּעֲוֹהֶיז דייקא ולמחר בעוה"ב אינו אלא לקבל שכרם בלבד ושכר מצוות בהאי עלמא ליכא ובעוה"ב לא יועיל מעשה המצות דבמתים חפשי כיון שמת נעשה חפשי (והיינו גם שאז אמר ובשביעית יצא לחפשי חנינם בלא מצוות כידוע), וכך א' גם על מצות התשובה דאין התשובה מועלת רק היום בעוה"ז דוקא בהיות הנשמה בגוף גשמי בעוה"ז ולא בעוה"ב שאין תשובה מועיל שם שהרי אמר אלה לחיי עולם ואלה לחרפות כו' ולא יועיל להם תשובה לפי שהתשובה מע"ט אינו אלא בעוה"ז דוקא ויש בהם יתרון מעלה מכל חיי העוה"ב כמ"ש יפה שעה א' כו' כידוע, והכל מטעם אחד כי הנה התשובה ומע"ט בדברים גשמי' בעה"ד טו"ר הכל הוא ענין

אשר אנכי מצוך . . . ולמחר לקבל שכרם: ואתחנן ז, יא. עירובין כב, א.
 ושכר מצוות בהאי עלמא ליכא: קדושין לט, ב. וראה אגה"ק סי' ג. לקו"ת בהעלותך לד, א.
 דבמתים חפשי: תהלים פח, ו. שבת ל, א.
 ובשביעית יצא . . . בלא מצוות כידוע: משפטים כא, ב. ראה תרי"א עו, א. ג. סה"מ תקס"ה ע' רנט. רפה. ס'
 מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' קצט. שם במדבר ח"א ע' רנט.
 וכך א' . . . דאין התשובה מועלת רק היום בעוה"ז: ראה ד"ה צו גו' את קרבני — בלקו"ת פינחס עה,
 סעי'ב ואילך. וד"ה זה בהרחב הביאור להלן בדרושי פ' פינחס (ובהמ"מ שם).
 אלה לחיי עולם ואלה לחרפות: דניאל יב, ב.
 יפה שעה א': אבות פ"ד מט"ז.

הבירורים דעה"ד דטו"ר ולא הפכא חשוכא לנהורא ומרידא למתיקא כו' שזה אא"פ להיות ע"פ סדר ההשתלשלו' דעה"ד טו"ר שיש שורש ומקור לרע ע"פ ההשתלשלות ואיך יתהפך לטוב אחר שבא בסדר ההשתלשלות דחויג' ויש שורש לרע בפסולת הגבורה בחיצוניות הכלים כו', אך כדי שיהופך חשוכא לנהורא צריך שיבא האור להיות התהפכות זאת ממקום ומדריגה הגבוה יותר מכל סדר ההשתלשלות דעה"ד כו', והיינו מבחי' מקור כל המקיפים העליונים, והוא מבחי' סוכ"ע הכללי שהוא למעלה מהשתלשלו' שעובר מלמעלה למטה בהשתלשלו' דאבי"ע כו' כמו העיגול שאין בו מעלה ומטה כלל וסובב ומקיף לכולם בהשוואה א' וכמ"ש ומתחת זרועות עולם כו' שהסובב שמסבב העיגול והי' עליון למטה ותחתון למעלה כו'. ועכ"ז בעוה"ז שהוא עולם הבריור מאיר מבחי' סובב הכללי ויכול להיות התחתון עליון ע"י התשובה שעולה משאול תחת' למעלה מעלה וכן העליון תחתון כו' וזהו לאהפכא כו', וכן כמצות נגשמיות שיעלה למעלה בבחי' פנימי' הכתר משום דנעוץ תחלתו בסופן וסופן בתחילתו מבלי ימצא רו"ס כמו במקיף דעיגול כו'. וזהו שכתוב אשר אנכי מצוך היום דוקא ע"י התשובה ומעשים טובים בעוה"ז. ופי' אנכי מצוך אנכי מי שאנכי סדכ"ס בחי' מקיף העליון מכולם ששורה למטה בסוף מעשה דוקא לפי שנתב"ס וסוב"ת כנ"ל וד"ל.

אבל בעוה"ב ביום שכולו שבת בחי' מנוחה לחיי"ע אחר כל הבירורים דו' אלפי שנין דהאי עלמא כו' שאז נק' עולם ברור כמש"א עולם ברור ראית כו' שהוא בבחי' או"פ או"ב"כ כמו בבחי' ממכ"ע שכל א' על מקומו ולא יחליפו מרע לטוב ומטוב לרע כו' ע"כ אלה לחיי עולם כו' ולא יוכל לבוא מעליון להיות תחתון כעיקול המקיף כו' ולא מהעלם גילוי ומגילוי העלם כמו בעוה"ז שמקיף העליון בא בהתלבשות למטה ע"י מצוה ותשו' כו' לפי שיהי' גילוי אא"ס למעומ"ט בשוה כמו שהי' קודם שנאצל ונברא כו' שלא בבחי' צמצום כלל שלא הי' בחי' העלם וגילוי כלל והיינו בחי' ממכ"ע בשוה ודוקא בבחי' גילוי דאו"פ אבל כ"א במדריגתו כמ"ש שאין אחד נכווה מחופתו של חבירו וא"כ מי שכבר עומד ברע ושם חלקו יפול למטה ולא יש לו תקוה להפכא חשוכא לנהורא ולא יהופך מרע לטוב אחר שכבר נברר טו"ר בתכלית כו' ולא יוכל הנופל לעלות למעלה כלל ואין העליון יורד

ומתחת זרועות עולם: ברכה לג, כו.

עולם: בכת"י ב: קודם.

אנכי מי שאנכי: ראה זח"א קסז, ב. זח"ג יא, א. לקו"ת להאריז"ל תולדות כו, יט. אכן עזרא שם. לקו"ת פ'

פינחס פ, ב. פ' ראה לא, ד. סה"מ תקס"ב ח"א ע' יד.

עולם ברור ראית: פסחים נ, א.

בבחי': בכת"י ב: הי' בבחי'.

כמ"ש שאין א' נכווה מחופתו של חבירו: כ"ה בהכת"י, ואולי הוא טעות המעתיק, וצ"ל: שכל א' נכווה כו'.

ראה ב"ב עה, א. אה"ת במדבר (כרך ד') ס"ע א"חצ. דברים ע' סו. המשך תעריב ח"ב ע' תשפב. ד"ה מים

רבים תשי"ז ס"ה. ובכ"מ.

למטה כו', משא"כ בעוה"ז שבבחי' מקיף העליון טובב הנ"ל מבחוץ בהעלם
בהשוואה אחת יכול להיות העלאת התחתון למעלה והעליון יבוא בהשראה
למטה כו' כנ"ל וד"ל.

וז"ש ועתה יגדל נא כח אד' ועתה בעוה"ז דוקא באמצעות מעהמ"צ
להמשיך ממקור המקיפים העליונים למטה להיות המשכות כח אד'
למטה ממש להיות נושא עון כו' להגבי' ולהעלות גם הנופל למטה כדומם
שלא יוטל לארץ ולא יפול הנופל, והוא לאתהכפא חשוכא כו' ע"י התשובה
ומע"ט כמ"ש אשר אנכי מצוך היום היום דוקא לעשותם כנ"ל ומטעם הנ"ל
דהיום דוקא יכול לבא כח המקיפים למטה בהתלבשות בעה"ד טו"ר להפוך
מרע לטוב לפי שבחי' ההעלם דמקיף בא בגילוי כו' ולא לע"ל בעוה"ב שלא
יהי' מן ההעלם גילוי ומגילוי ההעלם כנ"ל, וא"כ אין העת להגדלת כח אד'
בבחי' אור"ח בתשומע"ט אלא עתה דוקא שהו' ו' אלפי שנין דהוי עלמא ולא
באלף הו' שיהי' מנוחה לחי"ע להיות בחי' גילוי אור עצמותו בבחי' ממלא
בגילוי אור"פ לא בבחי' מקיף בהעלם כנ"ל. וז"ש ועתה יגדל נא כח אד' עתה
דוקא (וזהו דוקא בבחי' אור"ח להעלות לכוח אד' מלמטה למעלה אבל יגמה"ר
שנמשך מהתעוררות כח עצמו בבחי' הארת פנים כמו יאר ה' פניו אליך
מעצמות שעשועי המלך זה יאיר בעוה"ב והוא העדן כו' רק שלא יהי' בשביל
נושא עון כו' וכמבואר בפ' שלח לך בענין ברכת כהנים שז"ש יאר ה' פניו
אליך כו' וד"ל.

(יג) **ואולם** חי אני וימלא כבוד ה' את כל הארץ, ויש להבין מ"ש וימלא
כבוד ה' לשון להבא ולעתיד שימלא כבוד ה' את כל הארץ
וכמו לע"ל דכתיב ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר כו' הלא נא' מלא כל הארץ
כבודו לשון הוה שתמיד מלא כבודו בכל הארץ כמו שאר' כבודו מלא עולם
וכענין והארץ האירה מכבודו והיינו ענין כבוד ה' שזהו ענין בחי' ממכ"ע
וכמ"ש את השמים ואת הארץ אני מלא בתמידות ואם לאו הי' נפסק אור
וחיות העולמות שהן מתהווין בתמידות מאין ליש מבחי' זיו ואור האלקי
שנק' כבוד ה' וכת"י זיו יקרי' וכמו הודו על ארץ כו' כידוע, וא"כ למה אמר

ואולם חי אני: מכאן ואילך מיוסד על ד"ה זה בטה"מ תקס"ט ע' קפג. וראה להלן ב' מאמרים ד"ה זה.
ונגלה כבוד ה': ישעי' מ, ה.
והארץ האירה מכבודו: יחזקאל מג, ב.
את השמים ואת הארץ אני מלא: ירמ' כג, כד.
וכתי' זיו יקרי': עה"פ ישעי' ו, ג.
הודו על ארץ: תהלים קמה, יג.

וימלא לשון עתיד כו'. וגם י"ל מ"ש חי אני לשון שבועה שנשבע חי אני כמו נשבע ה' בנפשו איך שייך ענין שבועה למעלה ועל להבא נשבע שיהי' כן שימלא כבודו במשמעות הפשט דח"י אני וימלא כבוד ה' כו' והלא כבר מכה"כ כו' ולמה הוצרך לשבועה כו' (וג"כ ענין מ"ש בשבועה זו חי אני דמשמע אני כמו שהוא בעצמו שנק' יחיד חי העולמים ולא א' חי ה' כו'), וגם מה שייכות יש לזה עם מש"א תחילה ויאמר סלחתי כדברך ואולם חי אני כו'. וגם כמ"כ י"ל במה שאנו אומרים בשכמל"ו כו' דמשמע שאנו מבקשי' שיהא ברכה זו והמשכה זו שיתברך ויומשך שם כבוד מל' לע"ל והיינו לעתיד כמ"ש ה' ימלוך לעולם ועד כמ"כ גלה כבוד מלכותך עלינו כו' והלא כבר הוא מבורך בשם ומל' וכמ"ש מלכותך מלכות כל עולמים ואין מלך בלא עם כידוע וכן אמר ה' מלך גיאות לבש כו' ומל' בכל משלה כו'. וגם כמ"כ יש להבין בשאלת המלאכים זל"ז א' מקום כבודו אחר שהם עצמם או' מכה"כ וכבודו מלא עולם בבחי' ממכ"ע כנ"ל שזהו בחי' התגלות אור האלקי על כל העולמות להחיותם מאין ליש בתמידות וא"ל לא הי' לשום נברא קיום ומציאות כלל כמ"ש ואתה מחי' את כולם כו' וא"כ המלאכים שחיים וקיימים בכל רגע ורגע מאור האלקי המאיר בתוכם כמ"ש והחיות רוי"ש כו' איך או' א' מקום כבודו כו', ולעומתם משכחים ואומרים האופני' ברוך כבוד ה' ממקומו דמשמע שיתברך ממקומו מן ההעלם לגילוי והלא כבר האירה ארץ מכבודו כמ"ש מכה"כ כו' (וגם שאו' קדוש הוי' שמוכדל כו' מ"מ מכה"כ).

והנה י"ל עוד ענין אחד והוא בהיות ידוע מארז"ל דקודם שנבה"ע הי' הוא ושמו בלבד דהיינו הוא בחי' מהו"ע ממש ושמו העצמי הי' בלבד שלא הי' עדיין גם בחי' מקור להשתלשלות דאבי"ע רק הוא ושמו העצמי בלבד כמו אתה קדוש ושםך קדוש וכן אתה א' אח"פ ושםך א' באח"פ כמוהו ממש. והענין הוא דבחי' שם הוא רק בחי' גילוי אור מן העצמות כשם האדם שנפנה לקוראו ע"י קריאת שם ואמנם קודם שנאצל ונברא כו' הי' שם זה בבחי' התגלות אור עצמותו ית' כמו שהוא (וכמ"ש בע"ח דקודם הצמצום הראשון שנק' מק"פ כו' הי' אא"ס ממלא כל החלל הריקן כו') וע"כ נק' שמו העצמי שהוא שמו הגדול שהוא בבחי' א"ס ממש אעפ"י שאינו רק גילוי האור העצמות לבד (כמו עד"מ גילוי אור וחיות הנפש בכלל שעדיין הוא

נשבע ה' בנפשו: ירמ"י נא, יד. ועוד.

ה' ימלוך לעולם ועד . . . גלה כבוד מלכותך: בשלח טו, יח. נוסח תפילת מוסף לשבת ויו"ט.

מלכותך מלכות . . . ה' מלך . . . ומל' בכל משלה: תהלים קמה, יג. צג, א. קג, יט.

ואתה מחי' את כולם: נחמ"י ט, ז.

והחיות רוי"ש: יחזקאל א, יד.

דקודם שנבה"ע הי' הוא ושמו בלבד: פדרי"א פ"ג.

בע"ח דקודם הצמצום . . . הי' אא"ס ממלא: שער א' ענף ב'.

למעלה מכחות פרטי' כרצון ושכל ומדות לגמרי (כמ"ש בסמוך) רק שכלולים כולם באור זה בהעלם גדול מאד כו'), ולמעלה היינו ע"ס הגנוזות בהעלם דאור העצמות דא"ס (כמו כתר וחכ' וחסד דאא"ס עד מל' דא"ס שנמשך בקו"ח כו'), ואעפ"י שהי' הוא ושמו בלבד ולא שייך קריאת שם אלא כשיש דבר נפרד ממנו שנפנה לקוראו על ידו אך שם זה הוא בחי' שם העצם שמורה רק על בחי' מהו"ע (והיינו כמו אותיות התוה"ק שנק' שמו העצמי למטה כו'), ומ"ש גליף גליפו בטה"ע שזהו באור זה הפשוט כו' זהו בא ע"י צמצום אור הפשוט הזה שמשם נמשך להיות מקור למקור להשתלשלות העולמות בבחי' מל' דא"ס שעלה במח' הפשוטה אנא אמלוך (וכמשי"ת) שהוא מה ששיער בעצמו בכח מה שעתיד להיות בפועל ברצון וחכ' וכו'.

ובזה לכאורה יתורץ ענין מ"ש וימלא כבוד ה' ל' להבא שעתיד לקראות בשמו הגדול כנ"ל כמו שהי' קודם ההשתלשלות שהי' הוא ושמו העצם בלבד משא"כ עכשיו שנתצמצם האור דשמו הגדול הנ"ל ונמשך רק בבחי' רשימו להאיר בקו"ח להיות מלכותך מלכות כל עולמים שעז"א מכה"כ זיו יקרי' בחי' הארה דהארה לבד כו' וע"כ או' ברוך שם כבוד כו' שהוא כבוד דשמו הגדול הנ"ל וכן גלה כבוד כו' ברוך כבוד ה' כו' ממקומו כו' העצמי וכה"ג אומר ממקומך מלכנו תופיע ותמלוך עלינו כו' שזה יהי' לע"ל דוקא. אך עכ"ז אין זה מובן דהלא ידוע שאין שינוי לפניו ית' כלל מקודם ההשתלשלות דאבי"ע לאח"כ כמ"ש אני ה' לא שניתי כו' אני בחי' שמו הגדול הנ"ל שנמשך בשם הוי' בע"ס דאצי' לא שניתי כלל כי אין הצמצום הראשון מסתיר לפניו כלל מאחר שממנו נתצמצם וממנו נמצא הכל כו' א"כ גם עתה מכה"כ מבחי' שמו הגדול הנ"ל שלפני הצמצום וממנו נמצא הכל כי גם עתה אין עוד מלבדו כמו קודם שנברא ונאצל שהי' רק הוא ושמו הגדול בלבד כמ"ש אתה ה' לבדך ממש וע"כ גם עתה אמר אתה אחד ושםך אחד כו', וא"כ למה אמר וימלא כבוד הוי' כו' ל' להבא ומה זה שנשבע חי אני שהוא בשמו הגדול הנ"ל שימלא כבודו דשם זה לע"ל גם בכל הארץ למטה בסוף העשי' במל' דמל' דעשי' כמו למעלה ממש כמ"ש אני ראשון ואני אחרון כו' וכן ראו כי אני הוא בלי שינוי כלל גם בריבוי ההשתלשלות עד מל' דעשי' שמהוה דצח"מ וארמ"ע הגשמי' כו' אחר שגם עכשיו מלא כבוד ה' דשמו העצמי למטה כמו למעלה ממש וד"ל.

גליף גליפו בטה"ע: ראה בהנסמן ע"ז להלן ע' א"פ.

אנא אמלוך: אד"ר — הובא בדרימ"צ קע, סע"ב. וראה לקו"ת נשא כא, ד ובהמ"מ לשם (בהוצאת קה"ת, התשד"מ).

אני ה' לא שניתי: מלאכי ג, ו.

וממנו נמצא הכל: בכת"י ב ליתא.

אתה ה' לבדך: ע"פ נחמ"י ט, ו.

אני ראשון . . . ראו כי אני הוא: ישעי' מד, ז. האוינו לב, לט.

יד) אך הנה יש להקדים תחילה מ"ש כל הנק' בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו כו' דפי' בשמי היינו בשמי ממש והוא בחי' שמו הגדול הנ"ל שנק' שם העצם שמשם מקור העצמות לנשמות הצדיקים וכמא' ישראל עלה במחשבה כו' וא' במי נמלך בנשמתן של צדיקים כו' וזהו ולכבודי ממש שהוא שם כבודו העצמות הנ"ל. והנה תחילה י"ל מהו ענין בחי' המח' למעלה שנק' מח' אחת הפשוטה כו'. דהנה א' כי לא מחשבותי מחשבותיכם כו' וכן א' מה מאוד עמקו מחשבותיך וכן נפלאותיך ומחשבותיך כו' דמשמע שיש ב' מיני מח' וזהו מחשבותי, א' מח' הפשוטה בתכלית שכלולה במהו"ע ית' ממש שעז"א שהי' הוא ושמו בלבד כו' שנק' מח"ס בכלל כמ"ש בזהר דאית מח' ואית מח' כו', דהנה עד"מ כח המח' באדם שיכול לחשוב לכל דבר מה שירצה שזהו בחי' כח ההיולי של כל מח' שכלולה בעצמות הנפש ואינה באה בבחי' גילוי מח' ממש רק כשמעלה ברצונו לחשוב איזה ענין או נפרד מכח המח' הזאת ובאה לידי גילוי מן ההעלם העצמיות אבל קודם שעלה ברצונו לחשוב דבר מה הרי כח המח' כלולה בעצם הנפש ומיוחד' בו בתכלית ולא נמצא בה שום דבר מה בפרט ולא רצון ולא שכל כי כלול בה גם כח הרצון וכח השכל הכלולים בנפש כו', ואמנם בכח המח' הזאת העצמית נעשה מקור עכ"פ להביא כל רצון ושכל בגילוי המח' מן ההעלם העצמי כו'. אבל יש עוד מח' למעלה גם מזו והוא כמו מה שהאדם יודע א"ע בכלל בלי חילוק מדריגות בפרט רק שמרגיש ויודע את כל נפשו בכ"א עם כל הכוחות הכלולים בה בכח המח' והרצון שלא יתכן לומר בידיעת עצמו זו שיבא ממנה בבחי' גילוי מן ההעלם בדבר מה אלא מתאחדת בכלל עם כללות עצם הנפש בתמידות ונק' ידיעה זו ידיעת עצמו לבד ולא ידיעה שחוץ ממנו כלל, אך עכ"ז מבחי' מח' הפשוטה הזאת שיודע א"ע בהעלם עצם הנפש ממש מתצמצם להתעורר בידיעה שחוץ ממנו דהיינו כמו שכח המח' והרצון שכלול בעצמו יבוא לידי גילוי מן ההעלם על דבר מה שחוץ מעצמו כמו שיעלה במח' ורצונו לבנות בנין וכה"ג שמח' ורצון זה הוא אשר נתפשט ונמשך מעצם הנפש בדבר מה שהוא לבנות בנין וכה"ג ויוצא מהעלם כח המח' והרצון שהי' כלול בעצמו בכללות לכל מה שירצה בו כו', שבוודאי אין ערך כלל גם לכח הרצון ומח' זו שבהעלם עצמו לגבי ענין ובחי' מח' שבידיעת עצמו ממש הנ"ל שמיוחד בבחי' עצמו ולא בבחי' נבדל מן העצם כלל וכמו שאנו רואין באדם שנטרד מאוד בידיעה מהרגשה כל פנימיו

כל הנקרא בשמי: ישעי' סג, ז.

ישראל עלה במחשבה . . . כמי נמלך: ביר פ"א, ד. שם פ"ה, ז. ועוד.

כי לא מחשבותי . . . מה מאד עמקו מחשבותיך . . . נפלאותיך ומחשבותיך: ע"פ ישעי' נה, ה. תהלים צב, ו.

מ. ו.

שנק': בכתי"ב: והבי' שנק'.

כמ"ש בזהר דאית מחשבה ואית מחשבה: ראה ת"ז תס"ט (קטו, א). וראה ס' מאמרי אדמו"ר אדמו"ר במדבר

ח"א ע' קעה.

עצמו' ממש שא"א שיתצמצם בעצמו להיות מתעורר ברצון ממח' לאיזה דבר מה אף שיש בו תענוג נפלא ביותר רק במה שנוגע לעצמו ממש כנפש בנו יחידו שהוא כמו חיי עצמו ממש וכה"ג וד"ל.

וכך יובן למעלה דיש ב' מיני מח' כנ"ל, הא' מח' הפשוטה בתכלית וכלולה במהר"ע ית' ממש כנ"ל זהו כמו ענין ידיעת עצמותו ומהותו כב' שאינו נבדל מן העצם כלל כנ"ל שזהו בחי' שמו הגדול הנ"ל והיינו גם בחי' ע"ס הכלולים בעצמות אא"ס ברצון ותענוג וחכ' ומדות נכללים בידיעה זו הכללי' שיודע כל עצמו בב"א בלי חילוק מדריגות כלל וע"כ נק' בשם מח' א' דייקא, והוא שא' שישראל עבמ"ח כו' וכן מ"ש כל הנק' בשמי דוקא שם העצם ממש שמיוחד בו בתכלית כמ"ש שהי' הוא ושמו בלבד וכן אתה אחד כו' כנ"ל (כמשי"ת) (ואפי' חכ' דא"ס שלתבונתו אין מספר שזהו חה"ק דתורה וכן רצה"פ או מח' הפשוטה שבכח היולי כנ"ל וכן חו"ג כו' עד מל' דא"ס הכל כוללים במח' א' זו שבידיעת עצמו ממש כו' וכמ"ש אנת הוא חד ולא בחושבן י"ס כלל מבלי שימצא ראש וסוף כמו שסוקר אדם בסקירה אחת כל מה שבעצמות ההעלם דנפשו כו') אך יתצמצם מאור מח' זו וידיעה זו העצמית שכלולה ומיוחדת בעצמות אא"ס להיות כמו ידיעה שחוף ממנו אע"פ שאין דבר חוף ממנו (כמשי"ת) והוא כמו רצון ומח' לחשוב ע"ד שחוף מן העצם שנק' מחשבותי ל' רבים והוא כמו מה שעולה ברצונו הפשוט להיות השתלשלות העולמות וכמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה כו' מצד שחפץ חסד הוא כו', שזהו ענין גליף גליפו בטה"ע כו' שא' ששיער בעצמו בכח כו' והוא בחי' כח המח' ורצה"פ שכולל כל מח' ורצון בפרט שעתידי לבוא בגילוי מן ההעלם דעצמות כח הרצון והמח' כנ"ל בענין ידיעה שחוף מן העצמות שמתצמצם מידיעת עצמו ונק' מח' הכללי שכולל כל פרטי הע"ס דאבי"ע שיבואו לגילוי שנק' מחשבותי כו', ובודאי אין ערוך כלל גם למח' זו הכללי שבהעלם העצמות שבאה לגילוי בפרט לגבי בחי' מח' וידיעת עצמו ממש ומה שבידיעת עצמו יודע הכל בבחי' מקיף כללי זהו בא אחר צמצום דמק"פ שנעשה מקיף כללי (שנק' טה"ת, וזהו השמים ושמי השמים טה"ת וטה"ע כידוע), וזהו שמו גי' רצון שהוא רצה"פ בכלל, וע"כ או' יהא שמי'

כי אמרתי עולם: תהלים פט, ג.

גליף גליפו . . . ששיער עצמו בכח: ראה זח"א טו, א ומק"מ שם. שער היחוד לאדהאמיצ פ"י ואילך. ס' מאמרי אדהאמיצ-דברים ח"א ע' כה. וש"נ. סה"מ תשי"ט ס"ע 38 (השני) ואילך. וש"נ. ס' הערכים-חב"ד כרך ג' ע' ער ואילך.

השמים ושמי השמים טה"ת וטה"ע כידוע: ראה אמ"ב שער הציצית פח, ב. שערי תשובה ח"א יב, ב. שער האמונה פל"ד. תו"ח שמות רנב, ב. ס' מאמרי אדהאמיצ-דברים ח"א ע' לט. ח"ב ע' תקסא. תרעו. שם ח"ג ד"ה אתם נצבים פל"ב.

שמו גי' רצון: פע"ח שער הק"ש ספכ"ח. פלח הרמון להרמ"ע מפאנו שער ד פ"ג. שלה ד, א. לקו"ת פקודי ז, רע"ד (כשם: ספרי קבלה הראשונים). בהר מג, א. במדבר ית, א. מסעי צא, ד. מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תקמג. אוה"ת פינחס ע' א'פד.

רבא מברך כו' דבחי' שמו העצמי שמו הגדול הנ"ל יתברך להיות עולה ברצה"פ בכלל ובפרט לפי שאין ערך ביניהן כלל רק ע"י שחפץ חסד הוא כו' בא לירידה וצמצומים מעצמיות כמשל אדם הטרוד במהו"ע ממש שצריך לבוא לצמצום גדול להיות מתעורר ברצון ומח' לדבר שחוץ מעצמותו כנ"ל וד"ל.

אך הנה עכ"ז א' כי לא מח' מחשבותיכם כו' שאין לדמות בחי' מח' הכללי הנ"ל שיודע את כל ההשתלשלות בסקירה אחת (שנק' ג"כ מח' א' רק מצד שהיא כללית לגבי הפרטית ואין לה ערך כלל לבחי' מח' הע' שבידיעת עצמיות ממש הנ"ל שנק' אחת להיותה מיוחדת בעצמו' אח"פ בתכלית שלמעלה ממקור העולם וגילוי כלל ופרט כו' כנ"ל) כמו מח' דאדם שאין מח' פועלת כלום להיות ממנה התהוות דבר מה כי גם שיחשוב ויצויר במחשבה לבנות בנין וכה"ג כמה שעות לא יהי' התהוות הבנין כלל וגם ע"ד מה שכבר ישנו במציאות שיחשוב בו ויצוירו כמח' בכללותו גם שמקיף כמח' לדבר שהוא לא יוסיף בו דבר ולא יגרע ממנו כי יש לדבר שהוא מציאות וקיום בלעדי מחשבתו מכבר וזהו שנק' ידיעה שחוץ ממנו דהיינו ע"ד שנבדל במציאות ממנו כו', אבל לא כן ידמה כמח' ורצונו ית' הכללי הנ"ל שהרי מיד שעולה במחשבה ורצונו ית' הפשוט (שיצא מהעלם כח המח' להרצון כו') שיהי' התהוות העולמות דאבי"ע בכלל מיד נתהווה שורש ומקור התהוותו אח"כ בגילוי ממש כידוע בפי' כי אמרתי עולם חסד יבנה כו' וכן במ"ש ב"ש והי' העולם כו' שמבחי' מח' ורצון הזה הפשוט הוא עיקר ומקור חוצבו שלי' עולם וזהו מיד שא' במח' ורצון הקדום בעצמו להיות בחי' התהוות חוץ ממנו אעפ"י שאין דבר חוץ ממנו כמ"ש כי ממך הכל כו' מיד נתהווה שורש ומקור התהוות שלהם להיות בחי' אצי' ובריאה כו' כמו כי הוא צוה ונבראו כבר כו', רק שמח' זו נק' ידיעה המקפת לכ"מ שבא אח"כ בגילוי ורצון וחכ' ומדות כמו שמח' דאדם מקפת לדבר מה שחוץ ממנו במציאות כו' ונק' מח' כללית, אבל לא מחשבותי הכללית וגם הפרטית שמסתעפי' ממנה כמח' אדם שאינו נבדל מע' ואין לעיקר עצם מציאותו קיום בלעדי מחשבתו כו' (ולפי שבידיעת עצמו ממש הוא יודע את הכל אעפ"י שבא אחר הצמצום דעצמו' כנ"ל שאין צמצום זה עושה בו שינוי כלל ולא כאדם שנצרך לצמצם ידיעת עצמו כשביל הידיעה שחוץ ממנו ומעצמו כו' וראי' ממ"ש דאיהו תפיס בכ"ע ולית מאן דתפיס ב"כ וכן א' הוא מקומו של עולם כמו שאינו נתפס כלל במח' זו הכללי דתפוס' בכו"ע בכלל ופרט לפי

של: כחתי ב: עד.

כי ממך הכל . . . כי הוא צוה: דהיא כט, יד. תהלים קמח, ה.

דאיהו תפיס בכ"ע: [=בכולהו עלמין]. ראה זח"ג רכה, א.

כמו: כחתי ב: כו'.

דחפוס: כחתי ב: אעפ"י דתפיס.

שאינן זה שינוי כלל מפני שא"ז נק' ידיעה שחוץ ממנו כלל כמ"ש כי ממך הכל ע"כ תפיסו ואינו נתפס כמבואר במ"א וד"ל.

(טו) והנה בחי' מח' זו הכללי' הנ"ל שעלה ברצונו ומח' הפשוטה להיות בחי' כללות ההשתלשלות שהוא בא* בבחי' מקיף כידיעת אדם בדבר שחוץ ממנו שמקיף הדבר במח' כו' זהו בחי' מל' דא"ס שעבמ"ח אנא אמלוך כו' שבחי' מלוכה הוא בחי' ההתנשאות על זולתו, וגם שלא הי' עדיין התהוות העולמות במציאות ממש רק שבחי' שורש ומקור שלהם הוא שנתהווה מיד שעלה במח' ורצה"ק כנ"ל, ואמנם מה שעלה במח' זו היינו בבחי' המל' דא"ס שגם מדה זו הוא בבחי' עצמות דא"ס שהוא בחי' ההתנשאות העצמית שמצ"ע כמו בחי' החכ' וחסד דא"ס כמו משל כח השכל וכח החסד שכלול בע' הנפש כנ"ל, אך מבחי' התנשאות זו שבעמות אא"ס שנק' מלך מרומם לבדו כו' הוא שיוצא מן* ההעלם הכללי למדה זו העצמית להיות בהתפשטות שחוץ ממנו שהוא בא בבחי' ההתנשאות שנק' כבוד מל' להיות מזה מקור לכל העולמות שיתהוו ממח' זו הכללית כו', והוא מ"ש מלכות כל עולמים שזהו בחי' מל' דא"ס שמאיר בקו"ח שאח"כ בא בגילוי בדרך פרט בכל עולם כידוע דבחי' מל' שבעליון נעשה כתר לתחתון עד מל' דאצי' בבי"ע כו' וד"ל, ויש בבחי' התפשטות דמדה זו דמל' דא"ס ע"ס כח"ב וחגי' כו' וכתר מל' הוא בחי' הרצון והתענוג שבמדה זו כאדם שרוצה להיות בהתנשאות על זולתו שצריך להמשיך לו רצון ותענוג בזה, אך כ"ז בבחי' התכללות במח' א' דאנא אמלוך ל' להבא לפי שמח' זו פשוטה בתכלית ורק בחי' כללית לגבי הפרטות שעתיד להסתעף כנ"ל (שזהו שיער בעצמו בכח כו') כמו אהי' אנא זמין לאתגלאה כך אנא אמלוך כשיהי' הגילוי בפרט מן הכלל שאז זה כמלך על עם כמ"ש ה' מלך גאות לבש כו' גם במל' דא"ס שמתצמצם בקו"ח שכולל מקור כל ההשתלשלות דא"ק וע"י כו' עד מל' דאצי', וז"ש בזהר בראשית ברא כו' במח' א' היא מחה"ק דמל' דא"ס שיצאה מן ההעלם דע' מדה זו כו' כנ"ל להיות מזה כל ההשתלשלות דקו"ח כנ"ל כו' (ובראשית נמי מאמר הוא שגם בבחי' חכ' ומח' זו הק' נק' מאמר להיותה באה מן ההעלם דעצמות אא"ס להיות מקור לכל ההשתלשלות כנ"ל) ובכל

תפיסו: בכת"י ב: נתפס.

בא: בכת"י ב ליתא.

אנא אמלוך: נסמן לעיל ע' א"פ.

שיוצא מן ההעלם הכללי למדה: בכת"י ב: שיצא מן הכלל דמדה.

אהי' אנא זמין לאתגלאה: ראה זח"ג יא, א (ובמק"מ וזהר הרקיע שם), סה, ב (ובמק"מ שם), פרדס שער

השמות (ש"כ) פ"ב.

ה' מלך גאות לבש: תהלים צג, א.

בזהר בראשית ברא כו' במח' אחת: ראה זח"ב כ, א. רעו, ב. ובהנסמן באורך ב' מאמרי אדהאמ"צ-

במדבר ח"א ריש ע' שט.

ובראשית נמי מאמר: ר"ה לב, א.

ר"ה מתחדש בחי' הרצון ותענוג וחכ' ומדות דמל' דא"ס ממקורה בעצמות כמ"ש לך ה' הממלכה ע"י י' פסוקים דמלכיות כו' (וכמבואר במ"א וד"ל).

והנה מבחי' מח' זו הפשוטה דמל' דא"ס שנמשך מזה מקור כללי להיות התהוות כל העולמות בכלל עדיין כנ"ל בפי' ברוך שאמר והי' העולם כו' הרי הי' בזה ב' מיני מדריגות א' מקור להתהוות עלמין סתימין דלא אתגליין שנק' עלמא דאתכסיין בכלל והב' מקור להתהוות עלמין דאתגליין כמו שבאו בדבור ב"מ כו'. והענין הוא כידוע שיש ב' מיני מאמר מא' סתום ומא' פתוח שהוא ענין מ"ם סתומה ומ"ם פתוחה, דהיינו מבחי' האותיות דמח"הק הנ"ל נעשה מקור להתהוות עלמין סתימין שהן בחי' עולם המח' שבהעלם ונק' עלמין סתימין דלא אתגליין כלל כדיבור גם למטה כמ"ש אנת עילאה על כל עילאין סדכ"ס שהוא מח' א' הפשוטה הנ"ל שכוללת כל פרטי האותיות שבמח' זו שמהם מקורין להתהוות עלמין סתימין כו' (וכמו ת' עלמין דכסופין דעולם התענוג הנעלם שבמח' זו כו' ולמתב"כ היינו אפי' מח' זו הכללית עצמה כנ"ל שאינה אלא כלל לפרט כמו בבחי' ידיעה שחוי' מעצמותו כו'), וז"ש בריש הורמנותא דמלכא גליף גליפו בטה"ע פי' טה"ע הוא בחי' מח' א' הכללי' שנתצמצם מעצמות אא"ס (שהי' הוא ושמו בלבד כו') ובריש הורמנא היינו כמו שעלה ברצון הפשוט ומח' הפשוטה אנא אמלוך הנ"ל שזה בא ע"י הורמנא דמלכא כלומר עפ"י אדנות וממשלתו ורשות ורצון המלך עצמו כו' שהוא בחי' התנשאות דמדת המל' שמצ"ע שמובדל בערך מבחי' דאנא אמלוך בהתפשטות שחוי' ממנו כו' וזהו הרשות והרצון בא מהורמנא דמלכא בבחי' צמצום ההתנשאות דמלך יחיד לבדו הנ"ל שנמשך בזה התענוג והרצון מבחי' שעשועי המלך בעצמותו כו' (כמבואר במ"א), שזהו גליף גליפו כו' פי' חקיקת אותיות שהוא בחי' הצמצום לבוא בבחי' מקור כללי להתהוות העולמות כנ"ל בב' מדריגות הנ"ל להיות התהוות עלמין סתימין מאותיות המח' ועלמין דאתגליין מאותיות הדיבור, וזהו גליף גליפו ב' חקיקות א' בהעלם באותיות המח' מחקיקה לחקיקה זהו אותיות הדיבור כידוע שהאותיות דמח' מתגלפין באותיות הדיבור זהו כמו החוקק באותיות החקוקים באותיות החותם בשעוה דהיינו דאתוון אתגליפו כו', וכ"ז בכח והעלם דמח' זו הכללית עדיין כמו עד"מ בנפש האדם שמלאה אותיות

קד' ה' הממלכה: דה"א כט, יא.

י' פסוקים דמלכיות: ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' צה, ושי"נ.

מא' סתום ומא' פתוח: שבת קד, א. וראה סה"מ תקס"ט ע' קפד. תוי"ח שמות שפן, א. ובכ"מ.

אנת עילאה על כל עילאין: ע"פ ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

ת' עלמין דכסופין: ראה זח"א ככג, ב. זח"ג קכח, ב. רפח, א.

בריש הורמנתא . . . גליף גליפו: זח"א טו, א. וראה בהנסמן ע"ז לעיל ע' א'פכ.

בנפש האדם שמלאה אותיות: ראה ע"ח שער טנת"א פ"ג (ע"פ ת"ז יב, ב): נפשא איהי כללא דאתוון כו'.

ובהנסמן עוד בארוכה בס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ס"ע שט ואילך.

בב' מדריגות בעולם האותיות במח' שבא בגילוי מכת המח' שבאותיות שהוא הכח של אותיות הדיבור שקבוע בעצם הנפש ג"כ כמו שנק' נפש המדברת רוח ממללא טרם שמדבר כו' וכמו שאנו רואים בהתגלות המח' והדיבור ממש שמבחי' אותיות המח' נמשכו לאותיות הדיבור ואותיות הדיבור נק' מאמר פתוח ואותיות המח' נק' מאמר סתום, כידוע בענין יו"ד מאמרות שבכל מאמר יש מאמר סתום דמח' שמלוּבש בו כמו במא' יהי אור באותיות הדיבור הרי יש בו אותיות דמאמר סתום אך אין זה נק' מאמר סתום לגמרי אחר שהוא בא עכ"פ לגילוי במא' פתוח דדבור אבל למעלה במקור דמו"ד בעצמות נק' אותיות המח' מאמר סתום לגמרי והם עלמין סתימין דלא אתגליין ביו"מ כלל וכח ומקור אוה"ד שלמעלה נעשה מקור להתהוות עלמין דאתגליין ביו"מ כו', וז"ש גליף גליפו דהיינו בבחי' מל' דא"ס שבא בב' מיני אותיות הללו (והוא מה ששיער בעצמו כו' כנ"ל), וזהו כי הוא צוה במח"ק ונבראו בחי' עלמין סתימין הנ"ל שהן בבחי' כרי' בעולם ומ"ש כי הוא אמר ויהי וכה"ג זהו בבחי' אותיות הדבור העליון שהם מקור להתהוות עלמין דאתגליין מאין ליש ממש.

(טז) **ומעתה י"ל מ"ש כל הנק' בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו כו',** דהנה מבואר למעלה בענין שמו הגדול כו' שהי' הוא ושמו בלבד שזהו בחי' שם העצם ממש שמויחד וכלול במהו"ע ית' ממש שלמעלה הרבה מבחי' מח' כללית הנ"ל ואין ערוך ביניהם כלל כמו שנבדל ערך מח' העצמי' בידיעת ע' ממש ממח' בידיעה שחוץ ממנו כו', וזהו ההפרש בכלל בין שורש ומקור דנש"י שא' ישראל עלה במח' בבחי' העצמיות והפנימיות דהיינו במח' הא"י דבחי' שמו הגדול הנ"ל שאינו נבדל כלל וכלל מן העצם ובין שורש ומקור העולמות שנמשך ממל' דא"ס בקו"ח שזהו ממח' הכללית בבחי' חיצוני' בשביל בנין העולמות בלבד כמ"ש כי אמרתי עולם כו' שז"ש גליף גליפו כו' שהוא מה ששיער בע' בכח כו' ולהיות עלמין סתימין ועלמין דאתגליין ביו"מ כו' וכנ"ל (וכמ"ש בע"ח דישראל עלה במח' בפנימי' דאוא"ס שלפני הצמצום דמקו"פ ושורש אוה"ע במק"פ כו' שאחר הצמצום שנק' חושך כו') וכנ"ל דמה שבידיעת עצמו יודע את הכל במח' הכללי' הנ"ל זהו בא אחר הצמצום הראשון שנק' מק"פ, ואעפ"י שאין הצמצום שינוי כלל כנ"ל מ"מ נקרא בחי' חיצונית ואחוריים לגבי בחי' הפ' דשמו הגדול הנ"ל, וזהו בראשית ברא ות"א בקדמין במח' הק' הכללי' הנ"ל ואמר בשביל ישראל שנק'

כי הוא צוה . . . כי הוא אמר: תהלים קמח, ה. תהלים לג, ט.

כל הנק' בשמי: ישעי' מג, ז.

האי' בכת"י ב: העצמי'.

בע"ח דישראל עלה במח' בפנימי' דאוא"ס שלפני' דמקו"פ ושורש אוה"ע: ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' קפה (מלקו"ת להאריז"ל). קב"ח. רט. שם במדבר ח"א ע' מה. שם דברים ח"א ע' יט (מלקו"ת להאריז"ל). תו"ח וישלח מה, ב. שמות קע"א, ב. פה"מ לאדהאמ"צ פקניו.

בשביל ישראל שנק' ראשית: ראה רשי' ר"פ בראשית ותנחומא (באבער) שם. ועוד.

ראשית שקדמו גם למח' זו הכללית כמ"ש עלה במח' שהוא במח' העליונה כנ"ל, וע"כ אמר במי נמלך לצמצם א"ע במח' הכללית להיות עולה ברצונו ומחה"פ להאציל ולברוא כו' בנשמתן של צדיקים דייקא שקדמו במהו"ע ממש כו' (ודוקא צדיקים שיקיימו תו"מ בעוה"ז דסוף מעשה עלה במחשבה תחילה הוא מח' העצמית הנ"ל לפי שהתו"מ קדמו ג"כ, וזהו בראשית בשביל התורה שנק' ראשית כו').

וזהו כל הנק' בשמי ולכבודי בראתיו כו' פי' בשמי היינו בחי' שם העצם דוקא שזהו בחי' שמו הגדול דעצמות א"ס ממש שלפני צמצום הראשון כו' וכל הנק' בשמי הוא בחי' כללות מקור כל השמות. שנק' בשמי בבחי' אדם הכללי שהוא בחי' א"ק, וכמו באדה"ר שהי' כולל כל הנשמות עד משיח וכת"י ב"י ויפח באפיו נ"ח שזהו נשמתא דפרחא מחי העולמים מבחי' פנימית ועצמית אא"ס (טרם שעלה ברצונו הפ' כו') (שנק' חי בעצם כמו ואולם חי אני כמשי"ת), והטעם לבחי' אדם שהוא הנק' בשמי דוקא להיותו בדומה לעליון ממש בבחי' השלימות דוקא שנק' שלימותא דכולהו כמ"ש ויברא את האדם בצלמו כו' וע"כ הי' אדה"ר כולל כל הברואים וכמ"ש ויקרא האדם שמו לכול הבהמה כו' שרודה ומושל בכולם, וכמו שנראה בטבע האדם שיש בו בחי' התנשאות בעצם ע"כ חשק למשול בכל הברואי מתולדתו כו' וזהו להיותו מבחי' אדם בבחי' הדעת בחי' מדבר שנק' נפש השכלית (שכולל בו דצח"מ) וע"כ הוא בעל בחירה בדעתו (כמו למעלה בבחי' יש אמיתי), ולזה הטעם הי' התהוות אדה"ר בסוף הכל ביום וא"ו שישלים ויתקן כל הברואים שנבראו בשימ"ב כמ"ש אשר ברא כו' לעשות לתקן ואז אמר וירא את כל אשר עשה והנה טוב מאד וזה הי' בבריאת אדה"ר שקיבל עליו עול מ"ש באמרו ה' מלך גאות לבש כו' שהי' מעורר בזה למל' דא"ס שהוא בחי' מח' הכללי כו' שיומשך מבחי' ההתנשאות שבעצמות א"ס מצד העצם שהוא בחי' שלימותא דכולא כו' שנקרא מלך יחיד כו' להיותו בבחי' התפשטותו דאנא אמלוך כו' שהוא בחי' מח' הכללית דמל' דא"ס בקו"ח כנ"ל לפי ששורש נשמת חיים דאדה"ר הוא מפנימי' ועצמות דא"ס שנק' שמי כו' וזהו להיותו בחי' אדם אדמה לעליון ממש. וכך הוא בנשי' שעבמ"ח הע' כנ"ל שמקבלים עומ"ש ממש ממשיכין התענוג והרצון למל' דא"ס מחדש כו',

השמות: בכתי' ב: הנשמות.

באדה"ר שהי' כולל כל הנשמות: ראה תנחומא תשא יב. שמיר פ"מ, ג. תניא אגה"ק ס"ז (קיא, ב). וראה ס' מאמרי אדה"ר: יקרא חי' ע' תקלו ושי' בארוכה לכתהארזיל ועוד.

ויפח באפיו . . . נשמתא דפרחא מחי העולמים: בראשית ב, ז. זחיב קלה, א.

דוקא: בכתי' ב: דא"ס.

ויברא את האדם . . . ויקרא האדם שמו: בראשית א, כו. ב, כ.

אשר ברא כו' לעשות לתקן . . . והנה טוב מאד: בראשית כ, ג — ועי' ב"ר פי"א, ו (ובפרשי' שם). שם א,

לא.

אדה"ר . . . באמרו ה' מלך: תהלים צג, א. פדריא פי"א.

וכמו י' פסוקים דמלכיות שאומרים בר"ה שעי"ז נמשך מבחי' מחה"ק שהוא שמך קדוש בחי' שמו הגדול הנ"ל להיות בא בבחי' התפשטות המח' הפשוטה הכללית דאנא אמלוך כו', אך זהו דוקא ע"י י"פ דתנ"ך מפני שהתו' אומרת בי מלכים ימלוכו כו' לפי ששורש התו' מפנימיות ועצמיות דא"ס בבחי' כח חכמתו הכלולה במהו"ע ממש כדמיון האדם שנק' נפש השכלית נפש המדברת שזהו העיקר בחי' השלימות דאדם כנ"ל כי הוא המדע כו' והוא מ"ש ואהי' אצלו כו' שעשועים משעשועים העצמיים כמ"ש במ"א וד"ל.

וזהו כל הנק' בשמי בשם העצם אדם בדומה לעליון ולכבודי כו', פי' לכבודי אין כבוד אלא מל' כידוע שהוא בחי' הכבוד והת"ת שבהתנשאות דמל' דא"ס וכמ"ש כבוד מלכותך כו' שיאיר ויתפשט מעצם ההתנשאות שזהו מה שעלה במחשב' דאנא אמלוך כו' שאינו נמשך רק ע"י האדם דוקא מטעם הנ"ל שמקבל עליו מלכות שמים כאדה"ר שא' ה' מלך גאות לבש פי' שנתלבש ונתצמצם להיות מלכותך מלכות כל עולמים במל' דא"ס שאינו אלא ירידה וצמצום ולבוש לעצמות הרוממות שנק' מלך מרומם לבדו כו' וד"ל. וזהו ולכבודי ממש שהוא כבוד דשם העצם ואין כבוד אלא תורה כמו שהוא במהו"ע ית' שהוא בבחי' עצם דתוה"ק שנק' אדם שלימותא דכולא כו', וז"ש בראשית בשביל ישראל ותו' דישראל מתקשראן באורייתא ואורייתא בקודב"ה והו' הג' קשרין שהן כא' ממש וד"ל. וכך יובן למעלה בכללות דבחי' אדם שזהו בחי' א"ק שמאיר בו מבחי' מל' דא"ס שעז"א כל הנק' בשמי ולכבודי שהוא בחי' כבוד מל' דא"ס (שזה מאיר במשיח שיהי' שלימות דאדה"ר אחר התיקון דעה"ד כו' שנא' בו ישכיל כו' וגבה מאוד כידוע), בראתו יצרתו אף עשיתו שהן ג' מדריגות דבי"ע שאמר באדם ויברא כו' ויצר כו', וכמו שנשמת אדם למטה כלול מנר"נ כו' שהוא מדו"מ בר"י במח' יצי' בדיבור אף עשיתו במעשה כמ"ש אתה בראתה יצרתה ונפחתה בי כידוע שהן נר"ן נשמה בבריאה ורוח ביצי' ונפש בעשי', וכך הוא בכללות כל ההשתלשלות דאדם שיש ג' מיני אדם, אדם דברי' שהוא בבחי' המח' כמו שנמשך מאותיות המח' הכללים הנ"ל להיות עלמין סתימין כך הוא בפנימיות להיות ע"ס דא"ק שהוא בבחי' ההעלם דמח' ונק' אדם פנימאה והוא נק' נשמת כל חי (וכמ"ש כל הנק' בשמי, באדה"ר שכולל כל נשמות

י' פסוקים דמלכיות . . י"פ דתנ"ך: ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' צה. וש"נ.

כי הוא המדע: רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ב ה"י. ועוד.

ואהי' אצלו כו' שעשועים: משלי ת. ל.

שבהתנשאות: ככ"י ב: שבהתפארות.

ואין כבוד אלא תורה: אבות פ"ו מ"ג.

והו' הג' קשרין: ראה זח"ג עג, א. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ס"ע צט ואילך וש"נ.

ישכיל: ישעי' נב, יג.

כידוע שהן נר"ן נשמה בבריאה: ת"ז ת"ז (כג, א). ועוד.

שבבי"ע למטה וכמ"ש בע"ח דרגליו היו בעשי' כו' וראשו בעולם הבריאה), ויצרתיו אדם דיצי' הוא בחי' א"א וע"י שהוא בחי' הגילוי דע"ס בהתחלקות מן ההעלם דעצמות כל המאציל שזהו בחי' הכתר בכלל שנק' ממוצע להביא לגילוי מן ההעלם דמל' דא"ס בקו"ח כו' כידוע, ואדם דעשי' הוא בחי' ז"א דאצי' שזהו בחי' פרצוף דאדם באו"כ ממש שנק' בחי' עשי' והוא מקור דבי"ע, וז"ש אף עשיתיו כו' וד"ל. וכמו למעלה במקור ההתהוות האותיות מחו"ד העצמי' שז"ש גליף גליפו כו' עד מאמר סתום ומאמר פתוח דו"מ ד"י מאמרות בשביל חיצוני' העולמות כך הוא בפנימיות דאדם הכללי ששרשו מלפני הצמצום הראשון בשמי העצם דישראל עבמ"ח כנ"ל וד"ל. וז"ש בזוהר ולכבודי בראתיו כו' בגין דישתמודעון לי' כו' שיכיר האדם דוקא וידעו נשמות בגדולת העצמי' שהוא בחי' כבוד מל' כמו שהוא בבחי' הרוממות העצמי' ממש שלגדולתו אין חקר שנק' מלך מרומם לבדו כו', וזהו ולכבודי בראתיו שהוא האדם דוקא לכבודי ממש בראתיו, משא"כ בריאת העולמות אף שגם הם נבראו מאין ליש מכבוד מלכותך מלכות כל עולמים זהו רק בחיצוני' כשנתצמצם להיות מלך על עם בבחי' התנשאות שחוף ממנו (שהוא מל' דא"ס אחר הצמצום בקו"ח וכן מל' דאצי' בני"ע כו' ורא"י ממה שלא נמשך בחי' מל' דא"ס בעולמות רק ע"י אדה"ר כשקבל עליו עומ"ש כנ"ל ולא ע"י המלאכים מפני שור ומפני ארי' כו' שנבראו קודם לאדם כו'). ואמנם העיקר כמ"ש דישתמודעון לי' היינו בקעומ"ש במעשה המצות דוקא לפי שסוף מעשה עלה במחשבה תחלה, וז"ש אף עשיתיו דאף זה לרבותא יתי' קאי דגם עשיתיו בציור אדם באיברים שבמעשה המצות שרשם יותר עליון מאדם דברי' במח' וחכ' דאעפ"י שעיקר אדם הוא בחכ' שנק' מדבר אבל שלימות החכ' דאדם הוא במעשה דוקא ששרשם למעלה מן החכ' והוא בעצם הרצון והתענוג שבשעשועי המלך עצמו שמשם נמשך הרצון ותענוג לבחי' המלכות במח' דאנא אמלוך כו' ולכך אמר שנמלך בנשמתן של צדיקים שיבוא לסוף מעשה והוא העולם הבא שבא מקיום המצות בפועל ממש ועל זה אמר ולכבודי שהוא כבוד הוי' שבתורה ומצות שהוא בחי' שמי העצמי, ועל כן חלק הדבר לב' שהן אחד והוא מ"ש כל הנק' בשמי שהן נשמות הצדיקים שעלו במח' העצמית ולכבודי הוא שירדו למטה בסוף מעשה משום דנעוץ תחלתן בסופן דוקא והוא מ"ש אף עשיתיו שהוא בחי' אדם דעשי' דוקא שהוא תכלית המכוון כמו שעלה ברצונו ומח' הפשוטה להאציל ולברוא כו' שהוא מה שנתאוה להיות לו דירה בתחתוני' דוקא כידוע וד"ל (והוא ענין מה שאמר ואולם חי אני וימלא כבוד ה' דקאי אדסמיך לי' ועתה יגדל נא כח אד' כו' כמשי"ת).

בע"ח דרגליו הי' בעשי': ראה שער מאמרי רשב"י לזחיג פג, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' טו.

וש"נ.

בזוהר ולכבודי בראתיו כו' בגין דישתמודעון לי': ישעי' מג, ז. זחיב מב, א. שנחאוה להיות לו דירה בתחתונים: תנחומא נשא טו. תניא ר"פ לו. ובכ"מ.

(יז) ובכ"ז יובן מה שאמרו המלאכים ברוך כבוד ה' ממקומו וכן מ"ש ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד וכה"ג דמשמע שיתברך כבוד הוי' ויצא מן ההעלם לגילוי כנ"ל, ולכאורה הרי כבר מכה"כ כו' כנ"ל. אך הנה יובן עפ"י כל הנ"ל דכבוד הוי' הוא מ"ש ולכבודי בראתיו דאדם בבחי' פנימיות וכן להיות התהוות העולמות בחיצוני' הכל הוא בא ע"י צמצום גדול בעצמות אור א"ס ממש מכמו שהי' תחילה הוא ושמך בלבד בבחי' שם העצם כמו ידיעת עצמו ממש כנ"ל. דהנה מח' זו דאנא אמלוד שנק' כבוד שממנו בא עיקר ומקור התהוות כל העולמות כו' היינו שיהי' דוקא דבר נפרד מן העצם שאז יתכן ע"ז לשון מלוכה שהוא בחי' ההתנשאות על זולתו שאין מלך בלא עם כו' וכמ"ש המתנשא מימו"ע כו' אבל כמו שהוא לבדו ממש (בבחי' ידיעת עצמו ממש לבדו) לא יתכן בחי' המח' זו דאנא אמלוד אפי' בהעלם וכללות עדיין (ומה שנק' מלך יחיד או מלך מרומם לבדו היינו בחי' ההתנשאות שמצד רוממות העצמות לבד שאין לו שיעור בעצמיות כו') (כמו באדם שיש בו מדת ההתנשאות בעצם שכלו בעצמו ממש) וכמ"כ לא יתכן לומר בחי' מלוכה והתנשאות על בנים מאחר שנמשך הבן מעצמיות דאב ממש רק על עבדים שהן נפרדים מעצמותו שזהו עיקר הכבוד והת"ת דמל' וכמו שלא יתכן ההתנשאות על עצמו כו', והרי ישראל נק' בשם בנים כמ"ש כי אתה אבינו אתה ממש כמו שהוא בפנימיות מהותו ועצמותו טרם שעלה ברצונו ומחה"פ להאציל ולברוא כו' ולהיות מלך במח' זו דאנא אמלוד כו' כמאמר ישראל עלה במחשבה העצמית במח' בידיעת עצם שלו ממש, וא"כ איך יתכן לומר" כל הנק' בשמי ולכבודי בראתיו שזהו כבוד דבחי' המל' דוקא כמ"ש בזה"ר בגין דישתמודעון לי' כו' כנ"ל שהוא בקעומ"ש כאדה"ר כו', אלא צ"ל שגם זה הי' ע"י בחי' הצמצום בעצמותו תחילה והוא מ"ש ולכבודי בראתיו כו' בבחי' בריאה מאין ליש כדי שיתכן גם עליו בחי' המלוכה כמו על בחי' נפרד ממש אעפ"י שנמשך מעצמ"ס ממש, והוא כמו באדה"ר שנא' בו ויברא אלקים את האדם כו' וייצר כו' והוא מש"א ויפח באפיו נשמת חיים שנשמה זו ודאי היתה תחילה כלולה בעצמות אור א"ס בפנימיות ועצמות שלו דמאן דנפח מתוכו ופנימיותו נפח (ולא ברוח והבל חיצוני' דרוח פיו ית' כהבל הדבור להתהוות המלאכים שזהו רק חיצוני' הבל לבד שנפרד מן הע' לגמרי כידוע) ויצא מן ההעלם דעצמות לגילוי במציאות נפרד כשנפח באפיו נשמת חיים כדרך בריאה מאין ליש נפרד אך עכ"ז שרשה בעצמות ואמנם יתכן עלי' בחי' המל' (וזהו כי הוא עשנו ולא אנחנו כו' ואז נק' עמו וצאן כו').

כי אתה אבינו: ישע"י סג, טז.

לומר: בכתי' ב: לומר עליהם.

דמאן דנפח מחוכו: מוכא בתניא רפ"ב בשם הוה"ר (ועד"ז הוא באגה"ק סט"ו ובכ"מ). וראה בהנסמן

בלקוטי הגהות לתניא שם (ע' ט).

כי הוא עשנו ולא אנחנו: תהלים ק, ג. [כתיב "ולא קרי ולוי". ובכתי' ב כאן: ולו]. וראה תניא יא, ד.

ובכ"מ.

והנה בחי' הצמצום זה הוא ירידה גדולה ועצומה מאחר שבאמת אין עוד מלבדו ואין לך דבר שחוץ לעצמותו כו' ועל מי ימלוך שיתכן להיות במח' זו דאנא אמלוך כו' אלא שע"י הצמצום הזה בעצמו נעשה מקור ושוורש שיוכל להיות התהוות בחי' נפרד מן העצמות להיות מתפשט בחי' מל' כו', ולפי"ז הי' צריך להיות תחילה התעוררות בעא"ס ברצון העצמי שיווד ומתצמצם א"ע להיות עולה ברצה"פ להאציל ולברוא כו' דהיינו שיהי' מקור ושוורש להתהוות העולמות מצד כי חפץ חסד הוא כמו שמטבע הטוב להיטיב כו', ואמנם סיבת זה הצמצום לרצון זה הוא מפני שנמשך תחילה ברוממות העצמות ע"י צמצום להיות עולה במח' דאנא אמלוך כו' שזהו כמ"ש ולכבודי בראתיו כלו' בשביל כבודי שיבוא לידי גילוי מהעלם דרוממות העצמות עד דישתמודע ל"י ממש וד"ל. אך כבודו ממש שהוא בחי' רוממות והתנשאות הע' אף שבא ע"י צמצום הרי נגלה כמות שהוא לנש"י דוקא כמ"ש כל הנק' בשמי דוקא לכבודי בראתיו וכמו במ"ת שמלכותו ממש ברצון קבלו כאשר א' נעשה כו' ויתגלה בחי' זו בימוהמ"ש וכמו שאנו או' ממקומך ממש מלכנו תופיע ותמלוך עלינו כי מחכים אנחנו לך כו' (משא"כ למלאכים ועולמות אעפ"י שאו' ושמן נורא על כל כו' ופחד ה' יהי' על כל הברואי' א"ז רק חיצוני' דהארה זו בלבד כו'). וזהו שאומרים ברוך כבוד ה' ממקומו פי' ברוך הוא ענין המשכה שיומשך ויתברך כבוד ה' שהוא בחי' המלוכה דבחי' מל' דא"ס ממקומו דוקא דהיינו ממקור חוצבו דכבוד זה שמאיר כמו ברוממות והתנשאות דעצמות ממש שנק' מלך מרומם לבדו כו' וכך פי' בשכמל"ו, ומש"א מכה"כ זהו אחר שנתצמצם בעצמו להיות מלך על עם שעז"א ה' מלך גאות לבש כו' (וזהו פי' ברוך הוא וברוך שמו דהיינו כמו שהי' הוא ושמו בלבד קודם הצמצום כו' כך ית' ויומשך הוא ושמו זה מן ההעלם לגילוי כמו שהוא כו' וכן פי' יהא שמי' רבא מברך כו' כנ"ל).

וביאור הענין מובן ע"פ הנ"ל כי מבואר למעלה דגם מח' זו הכללית שבאה במח' זו דאנא אמלוך כו' הרי הוא בא מן ההעלם לגילוי מח' ממש כי תחילה היתה מח' זו הפרטי כלולה ובטלה בכח המח' שמיוחדת בהעלם העצמות ממש ויצאה לגילוי להיות מח' ממש בגילוי, עד"מ באדם שכח מחשבתו ההיולי שיכול לחשוב כל מה שירצה כלול בעצמות הנפש ממש וכמו עצם כח שכלו שמיוחד בעצמות בתכלית (וגם נכלל בכלל ידיעת עצמו ולמעלה הימנו כנ"ל) רק כשרוצה לחשוב בדבר שחוץ ממנו אז נפרדת מן כח המח' העצמית שבהעלם ובאה לידי גילוי מן כח ההעלם הע' בדבר פרט זה שחושב בגילוי (כמו דאנא אמלוך שהוא מח' הכללי' דכל ההשתלשלות כנ"ל), וכך יובן למעלה אעפ"י שאמר כי לא מחשבותי כו' הרי כח מחשבתו וכח חכמתו כלולה ומיוחדת בתכלית במהו"ע (דהיינו בכללות

שמטבע הטוב להטיב: ראה ד"ה אתה אחד מכ"ק אדהאמ"צ ע' ד. וש"נ.
כי לא מחשבותי: ישע"י נה, ח.

המח' העצמית כאדם שיודע ומרגיש כל עצמו בתמידות) רק שנבדל חוץ ממנה ובאה לגילוי בדבר פרט במח' ורצון פשוט, והוא ענין הנ"ל כשעלה ברצונו ומח' הפשוטה דאנא אמלוך ושיהי' מקור להתהוות העולמות שיתכן ע"ז המלוכה כנ"ל וד"ל. ונמצא הרי יש מקור מחצב גם בהעלם עצמ' כח מח' ית' להיות גילוי מח' זאת הפרטי (ואעפ"י שנק' מח' הכללית לגבי פרטי ההשתלשלו' דאבי"ע דמל' כו') ולז"א בכה"מ דהיינו ממקור מחצב דכבוד ה' דמל' כמו שהוא בהעלם כח המח' שבעצמות שיבוא לגילוי כמו שהיא בע' דוקא כנ"ל וד"ל. וזהו ג"כ ולכבודי בראתיו פי' מה שבראתי לאדם שיבוא לבחי' מח' יש מאין עד אף עשיתיו בסומ"ע כו' שהוא רק לכבודי שיתגלה בחי' כבודי העצמי שבמקומו ממש כמו שהוא במהו"ע שנק' מלך יחיד כו' מלך הקדוש שהוא מקור המלוכה דמח' זו דאנא אמלוך כו' שאינו רק גילוי מל' דא"ס בעולמות, ואעפ"י שגם מח' זו נק' מח' א' להיות כללי לכל פרטי ההשתלשלות דאבי"ע כנ"ל אבל אין לו ערך לגבי בחי' מח' העצמי' דמדת ההתנשאות שבעצמו' ממש שהוא שמו הגדול שהוא ושמו בלבד כנ"ל, ובאדם הוא שנתגלה מבחי' הפ' וע' יותר מצד שרשו במהו"ע ממש ובסוף מעשה דמצות דוקא משום דנעוץ תחילתן בסופן דוקא כו' כנ"ל וד"ל.

(יה) ובכ"ז יובן מה שאומרים בב"ש ובשירי דוד ענדיך נהלך כו' עד ונזכיר שמך מלכנו אלקינו יחיד חיה"ע מלך משוכח ומפואר עדי עד שמו הגדול כו' הרי הזכיר יחיד חי העולמים קודם מלך שמיחיד חי העולמים נעשה בחי' מלך כו' ובישתבח מסיים הברכה מלך יחיד חי העולמים הרי הזכיר מלך קודם ליחיד חי העולמים כו'. אך הענין דבחי' המלך הזה היינו בחי' מחה"ק הנ"ל דאנא אמלוך שירד מן עצמות כח המח' הפשוטה באח"פ שכלולה במהו"ע ממש בתכלית היחוד הע' בעא"ס כנ"ל וע"כ הוצרך להיות בחי' ירידה זו ע"י בחי' צמצום מאוד שמתצמצם אא"ס בעצמו לירד להיות לו רצון ותענוג במח' זו שאין לה ערך כלל לגבי רוממותו ועצמותו ממש כנ"ל, אך במקום גדולתו כו' והוא מצד רב טובו וחסדו העצמי שחפץ חסד הוא בעצם כדי להאיר אורו למטה להיטיב מרב טובו הגדול כמ"ש בע"ח שמצד זה עלה ברצונו הפשוט כו'.

וז"ש זכר רב טובך יביעו וצדקתך ירננו פי' רב טובך הוא הארת אור עצמותו דא"ס דלגדולתו וחסדו העצמי אין חקר כלל ורק מצד זכר רב טובך הגדול כשהוא מצמצם א"ע בכמה מיני צמצומי' להיות עולה

בחי': בכת"י ב: ריבוי.

במקום גדולתו: ראה מגילה לא, א. והערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בטה"מ הש"ת ע' 40. ובהמ"מ ללקי"ת ואתחנן ת, ד [בלקרי"ת הוצאת התשד"מ].

כמ"ש בע"ח שמצד זה עלה ברצונו הפשוט: ראה שער א' ענף ב'.

זכר רב טובך יביעו: תהלים קמה, ז.

ברצה"פ כו' שיהי' מקור ושורש להתהוות עולמות בכחי' יש מאין [בכחי' נפרד שיהי' מאיר עליהם מכחי' כבוד מל' כו'. וזהו וצדקתך ירננו פי' צדקתך הוא בחי' המלכות להיות מקור להתהוות יש מאין] ממש מעצמות אא"ס שהוא כבע"ג נק' צדקתך מפני שהוא כמו הצדקה ממש להחיות רוח שפלים למאן דלית לי' מגרמי' כלום כך א"ז רק בכחי' צדקה וחסד ה' ונמשך מבחי' רב טובו וחסדו העצמי ע"כ הוא מצמצם א"ע להיות לו רצון ותענוג במח' זו כמו אמרו צדיק כי טוב כמו טוב בעצם שטבעו לירד מעצמו להטיב לחוץ ממנו להחיות רוח שפלים כו' שישבעו ויתענוגו מטובו ע"כ משפיל ומצמצם ומניח א"ע רק בשביל זה שיש לו בזה תענוג גדול ביותר מענוג שברוממות רב טוב וגדולה שבע' כו', וכך יוכן למעלה שמצד רב טובו העצמי ית' ע"כ גורם רב טובו וחסדו הגדול שמצמצם א"ע כ"כ עד שיוכל להיות מקור ושורש לעולמות בכחי' ירידת מח' זו שעלה ברצונו הפשוט כו' כנ"ל, וז"ש זכר רב טובך הגדול יביעו ע"כ וצדקתך ירננו שהוא להיות בחי' מקור לעולמות להיות מלכותך מלכות כו' כידוע שהוא עיקר ומקור ושורש חיותם מאין ליש וד"ל.

אך הנה כ"ז הוא עדיין למעלה מעלה בצמצום דעצמות אוא"ס מצד רב טובו שיוכל להיות מקור ושורש לעולמות אבל עדיין לא נמשך בגילוי מן העולם להיות התהוות העולמות בפומ' מאין ליש ממש, וזהו כללות ענין ברוך שאמר כמש"א ב"ש והי' העולם פי' ברוך שיהי' נמשך ומתברך מהעולם דמהר"ע ית' להיות יורד בירידת דמח' ורצון דמל' דא"ס שמזה יהי' מקור לעולמות, וזהו ב"ש במח' ורצה"פ הנ"ל והי' העולם פי' וממילא והי' העולם שיהי' מקור להתהוות העולם ויבוא לידי גילוי (כמו ענין ששיער בעצמו בכח כו'), וכן פי' ברוך הוא שיהי' לו רצון ותענוג בזה (כענין אמרו לפני מלכיות ברה"ש שימשיכו לבחי' רצון ותענוג שבעצמות למח' זו דאנא אמלוך), ברוך אומר ועושה שיבוא לסוף מעשה דוקא שנתאוה להיות לו דירה בתחתונים שזהו עיקר המכוון ברצון ומח' זו כנ"ל, וזהו גוזר ומקיים עפ"י החכ' העצמית דתורה הקדומה והוא בזה שנמלך כו' וכמלך שגוזר ומקיים כו', ואח"כ עושה בראשית כו' בחיצוני' התהוות דעולמות דמע"ב דבראשית נמי מאמר הוא להיות עלמין סתימין כמו במחוד', שכ"ז בשביל התו"מ דישראל כמ"ש אם לא בריתי כו' משום דסוף מעשה עלה כמחשבה תחילה כנ"ל בפ"י

אמרו צדיק כי טוב: ישעי' ג, י.

ששיער טעמו בכח: נסמן לעיל ע' א"פב.

אמרו לפני מלכיות: ר"ה טו, א. לד, ב.

שנתאוה להיות לו דירה בתחתונים: תנחומא נשא טו. תניא ר"פ ל"ו. וככ"מ.

שזהו: בכת"י ב: וגם שזהו.

דבראשית נמי מאמר הוא: ר"ה לב, א.

אם לא בריתי: ירמ' לג, כה.

לכבודי בראתיו אף עשיתיו כו' וד"ל. וזש"א ונזכיר שמך מלכינו אלקינו יחיד חי העולמים מל' פי' אנחנו בני' דוקא לפי שישראל עלה במחשבה העצמית דשמו הגדול כמ"ש כל הנק' בשמי דוקא ומצד מצות מעשיות דעלה במחשבה תחילה נגדלך ונשבחך כו' ונזכיר שמך הגדול הנ"ל שהוא מלכנו המיוחד אלינו ואלקינו מטעם הנ"ל שהוא מלכנו יחיד לבדו ונק' מה"ק מלך מרומם לבדו כו' חי העולמים, וכדי שממנו יבוא מקור לחיות העולמות ע"כ מצמצם א"ע להיות במח' זו דאנא אמלוך שהוא להיות מלכותך מלכות כל עולמים וא"ז שינוי לפניו כלל מקודם שעלה ברצונו ומחה"פ לאחר שעלה כו' דצמצום זה בא מצד עצם רב טובו כנ"ל (וכנ"ל דבידיעת עצמו יודע את הכל כו' וראי' ממה דתפיס בכולהו עלמין ולית מאן דתפיס ב"י כלל כו'). וזהו יחיד חי העולמים אעפ"י שהוא יחיד לבדו ממש הוא חי העו' ואין שינוי כלל לפניו רק לגבי העולמות כו' וכמ"ש אני הוי' לא שניתי כו', ולז"א שמיחיד חי העולמים נתצמצם להיות מבחי' מל' שיהי' מלכות כל עולמים שזהו שירד בצמצום במח' דאנא אמלוך הנ"ל, ואעפ"י שירד בריבוי הצמצומים להיות מל' כ"ע עד מל' דעשי' משובה ומפואר עדי עד שמו הגדול ועד בכלל היינו עד שמו העצמי שנק' שם העצם שברוממות העו' ממש שהוא עדי עד בבחי' א"ס ממש, וזהו בנשמות דוקא מצד שרשם מטעם הנ"ל וד"ל.

אבל בישתבח בסיום הברכה שא' אל מלך גדול ומהולל בתשבחות כו' בורא כל הנשמות רבון כל המעשים ה"ז מדבר בירידת המח' דמל' דא"ס בקו"ח בנאצלי' ונבראי' שכבר נעשה ע"י צמצום דמלך גיאות לבש להיות נק' מלך גדול ומהולל בתשבחות כו' שזהו מבחי' דאנא אמלוך הנ"ל שכבר נתצמצם שנעשה מקור לנשמות ומלאכים דאבי"ע בגילוי ממש ע"כ א' בורא כל הנשמות כמ"ש בראתיו יצרתיו כו', לזה מסיים מלך יחיד חי העולמים דגם שהוא חי העולמים בגילוי מאין ליש ממש מ"מ כלולים כולם במלך יחיד המרומם לבדו מצד שאין שינוי לפניו כלל גם לאחר שנברא ונאצל כו' לפי דגם במחה"פ דמל' דא"ס אחר הצמצום נכלל ומתאחד במלך יחיד לבדו כמו שהי' קודם הצמצום שהי' הוא ושמו הגדול כלבד באין שינוי כלל משום דנסוב"ת כו', ואף שבתחילה הוצרך לצמצם א"ע שיהי' מלך א"ז צמצום כלל וכולם כלולים במלך יחיד ונק' מלך יחיד חי העולמים כמו שהי' תחילה נק' חי העו' בלי שינוי כלל וד"ל.

ובזה יובן ג"כ מה שאומרים בברכת יוצר בקדושה דמלאכים שאומרי' ג"פ קדוש ה' צבאות עד שאו' מכה"כ והאופנים או' ככה"מ כו', דענין ג"פ קדוש היינו מלמעלמ"ט דוקא שזהו כענין הנ"ל בב"ש שאו' יחיד חי העולמים

מלך שמצמצם א"ע בג' צמצומים דג"פ קדוש עד שיוכל להיות עולה ברצונו להיות מלך גאות לבש מלכותך מלכות כל עולמים וזהו מכה"כ עד מל' דעשי' בעוה"ז, וכידוע בפ"י קדוש ל' הנדלה והסתר שהוא הצמצום בע' והו"ו דקדוש הוא הירידה דאור בצמצום עד שיהי' מכה"כ, אך הג"פ קדוש זהו לנגד ג' צמצומים דמל' בכ"ע או' השרפי' שהן בבחי' העלם דמח' דברי' שצריך לבוא מן ההעלם ע"י צמצום ג"פ עד שיבוא לגילוי המח' דאנא אמלוך כו', אבל האופנים דעשי' או דיצירה או' ברוך כה"מ העצמי כמו שהוא ממש יתגלה למטה כמו למעלה ממש ברוממות העצמות דשמו הגדול הנ"ל בלי שינוי כלל משום שג' צמצומים הללו בהעלם העצמות עד שיהי' מכה"כ אינו אלא רק שימושך בעולמות אבל בסוף העשי' שנסכ"ת יוכל להאיר מעצמות כבוד הוי' שבמקומו ממש באין שינוי כלל שהרי אין צמצום זה עושה שום שינוי בעצמו כלל כמו שהוא למעלה מבחי' העלם וגילוי כו' וע"כ נק' אופני הקדש בלא וי"ו והן בבחי' עיגול דמקיף ששוה ומשוה למטה כמו למעלה כו' וכמו באדם שנשמות שבעשי' שאמר אף עשיתיו דסומ"ע דוקא עבמ"ת כנ"ל וד"ל.

(יט) ובכ"ז יתורץ כל הקושיות הנ"ל, הא' בשאלת המלאכים ששואלים זל"ז אי' מקום כבודו להעריצו אחר שהן עצמן או' בכה"מ וגם הלא הם חיים וקיימים מכבוד וזיו האור האלקי בכל רגע כו'. דהנה מבואר למעלה דמה שאומרים מכה"כ זהו אחר ג' צמצומים דג"פ קדוש דוקא שע"ז יוכל להיות מקור ושורש להתהוות העולמות במח' זו' דעלה ברצונו כו' עד שנעשה מכה"כ בסוף עולם העשי', אבל מפני זה עצמו הם שואלים אי' מקום כבודו פ"י אי' שורש ומקור הנעלם דכבוד זה שהוא מקום כבודו העצמי שברוממות העצמי' ממש שמשם בא ונמשך בחי' גילוי וכבוד מל' זה שבמח' זו, וע"ז מתפעלים האיך יוכל להיות בחי' דילוג הערך בירידת המדריגות כו' עד שיהי' נמשך מכח ע' המח' הכלולה במהו"ע ית' ממש שנבדל בערך לגמרי מהיות גם מקור למקור להיות גילוי מל' על הנבראי' בע"ג כו' שהרי אפי' מחה"ק הכללי' אינה אלא כלל לגבי פרטי השתלשלות לבד כנ"ל, וע"כ אמר דלמתב"כ אפי' מחה"ק כנ"ל להיות כח מופלא ונעלם מכל השגה ורעיון אפי' משכל הנעל' מכל רעיון מאחר שנק' סדכ"ס כו' (ואפי' שכל וח"ס דמשיח שנק' פלא יועץ ונק' אור צח כו' וכתוב בי' וגבה מאד להיותו בבחי' שלימות נשמת חיים דאדה"ר כמו קודם שבאה לגוף כשהיתה כלולה בעצמות א"ס ממש שהרי נק' נשמתא דפרחא מחי העולמים בעצם דמאן דנפח כו' וז"ש

בעוה"ז: בכתי' ב: בעוה"ז השפל.

דמשיח שנק' פלא יועץ . . . וגבה מאד: ראה ישעי' ט, ה. נב, יג. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"א ע'

ק"ב. ושי"נ.

נשמתא דפרחא מחי העולמים: זחיב קלח, א.

דמאן דנפח: נסמן לעיל ע' א"צ.

ורוח אלקים מרחפת על פני המים העליונים זהו רוחו של משיח כו' שזהו כמו מל' דא"ס קודם הצמצום (כמבואר במ"א) עכ"ז אמר לית מחשבה תפיסא ב"י כלל דאפי' אור צח כו' אוכם הוא כו') (אעפ"י שעז"א כל הנק' בשמי שזהו בנ"י שעלו במחשבה העצמית שלכבודי ממש בראתיו כו' כנ"ל עכ"ז נק' אדם דברי' אף שגבה מאד עד בחי' הארת אא"ס שבמל' דא"ס שמאיר עליו כמ"ש במ"א), ועל זה אמר וכל קומה לפניך תשתחוה כו' כל קומת א"ק אף גם לאחר שלימותו בח"ע כו' אבל מצד מעשה המצות שלו שז"ש אף עשיתיו כנ"ל יגיע לאמיתת אור העצמות דא"ס ממש והוא העוה"ב שיתגלה כמו שהוא במהו"ע ממש (כמשי"ת). ואמנם לעומתם משיבים האופני' ברוך כבוד ה' כו' מטעם הנ"ל וד"ל.

ובזה מתורץ גם הקושי' הב', דמאחר שגם עכשיו אין שינוי כלל וכמו קודם ההשתלשלות דהי' הוא ושמו בלבד ממש א"כ גם עתה מכה"כ משמו הגדול שלפני הצמצום הראשון דמק"פ שאין צמצום זה מסתיר לפניו כלל ולמה אמר ברוך שם כו' שיתברך ויומשך מן ההעלם לגילוי וכן גלה כבוד כו', וכן מ"ש וימלא כבוד ה' כו' לשון להבא דוקא. אך התירוץ הוא דודאי זה אמת שגם עתה אין שינוי כלל לגבי עצמותו דאין צמצום זה מסתיר לפניו כלל, אך כדי שיהי' גם לגבי העולמות למטה כמו שהוא קמי' ממש זה תלוי במעשה התחתונים דוקא ע"י בחי' סוף מעשה דמצות שעלה במחשבה תחילה כנ"ל שאז יבוא גם בגילוי גמור לעיני בשר למטה מבחי' שמו הגדול כמו שהוא למעלה ברוממות הע' ממש (וכמו לע"ל דכתיב ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר כו' וכתיב ומלאה הארץ דיעה את ה' כו', וגם זה לא יהי' בשלימות עדיין בימוהמ"ש אלא לעוה"ב דוקא דכתיב הנה אלקינו זה כו' כמו שהוא במהו"ע ית' ממש בראי' המהות ולא בראי' השכל והדעת דלמתב"כ כנ"ל), וכמ"ש בע"ח דמתחילה הי' רק מצד התעוררות עצמות אא"ס כי חפץ חסד הוא ע"כ נתצמצם בעצמותו להיות עולה ברצה"פ כו' וגם זה הי' ע"י צמצום בלבד ואח"כ תלוי במעשה"ת ובמעשה דוקא שיעוררו מחדש להיות חפץ חסד בגילוי מח' ורצון הפשוט הנ"ל (כמו בכל ר"ה שע"י י"פ דמל' מעוררי' מחדש להיות לו תענוג ורצון במל' דא"ס שיבוא בגילוי מהעלם דרוממות העצמות וזהו ע"י ישראל ותו' דוקא שא' בי מלכים ימלוכו כו' וזהו

ורוח אלקים מרחפת . . . רוחו של משיח: בראשית א, ב. ראה ב"ר פ"ב, ד. פ"ה. . ויקיר פי"ד. . וראה סי' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"א ע' קצה.

לית מחשבה תפיסא ב"י כלל: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

דאפי' אור צח: ע"פ ת"ז ח"ע (קלה, ב).

וכל קומה . . . כל קומת א"ק: ראה גם המשך תרס"ו ע' רג (ומציין לד"ה והי' אמונת — תרנ"ב). המשך העריב ע' קיב.

ונגלה כבוד ה' . . . ומלאה הארץ . . . הנה אלקינו זה: ישע"י מ, ה. יא, ט. כה, ט.

בי מלכים ימלוכו . . . אמרו לפני מלכיות: משלי ת, טו. ר"ה טו, א. לד, ב.

אמרו לפני מלכיות שתמליכוני עליכם דוקא דהיינו ע"י סומ"ע בעוה"ז. דמצות שעו"א אף עשיתיו דוקא ורבנותא שזהו עיקר המכוון דלכבודי כו' לכבודי ממש דישתמודעון לי' ממש כמו שהוא בלי צמצום כלל ולא כמו בתחילה ע"י בחי' חפץ חסד הוצרך לבוא בצמצומי' דג"פ קדוש וכה"ג והוא בעוה"ב שיתגלה ממקומו העצמי ע"י המצות דוקא דנתב"ס וסוב"ת) וע"כ אמר וימלא כבוד הוי' כו' לי' להבא שהוא בעוה"ב. וגם בזה יתורץ דמאחר שהי' הוא ושמו בלבד מי קראו בשמו העצמי שעו"א כל הנק' בשמי כו' מאחר שאין עוד מלבדו ואינו רק גילוי אור העי' בלבד כנ"ל ואם מפני שישראל עלו במחשבה העצמית שהוא שמו העצמית הרי היו כלולים בעצמו ממש בלי מציאות נפרד כלל ואיך יתכן שיקראו בשמו כו'. אך התירוץ הוא שהי' התעוררות מצד עצמו כי חפץ חסד הוא בעצם כנ"ל, אמנם גם סיבת התעוררות זו הי' מצד נשמות הצדיקים שעלו במחשבה תחילה כמש"א במי נמלך כו' וד"ל.

ו"ש וואלם חי אני וימלא כבוד ה' את כל הארץ. דהנה פ' זו קאי אדסמ"ך לי' לאחר שביקש משה ועתה יגדל נא כח אד' כו' ה' ארץ אפיים כו' ויאמר סלחתי כדברייך וואלם חי אני כו'. דהנה מבואר למעלה בפ' ועתה יגדל נא כו' דחטא מרגלים הי' שמאסו ופגמו בארץ חמדה שהוא א"י בחי' שם ב"ן דאצ"י דגם שזהו סופא דכל דרגין בבחי' סוף מעשה לקיים מצות המלך בעומ"ש שלימה כו' אבל שרשו עולה בעצמות אא"ס ממש שלמעלה גם ממח' הכללי' דמקיף הכללי הנ"ל, וע"כ אמר יגדל נא כח אד' שהוא שם ב"ן דוקא שמלוכש בו בהעלם ממקור כל המקיפי' שבהעלם העי' ממש והוא מה שיתגלה בעוה"ב בא"י דוקא כמ"ש ועמך כולם צדיקים במצות בפומ"ע ע"כ לעולם ירשו ארץ שהוא אה"ח ארץ חפץ כו' (ויגדל ביו"ד רבתי לשון עתיד הוא כמ"ש אשר אהי' אנא זמין לאתגלאה בעוה"ב), וזהו הכח דמעשה התחתונים שעולה בבחי' או"ח לעורר מלמטה למעלה שיבוא מהעלם העצמות לגילוי למטה כמו למעלה ממש בלי צמצום כלל. ויאמר סלחתי כדברייך וואלם חי אני כו', פ"י סלחתי כדברייך דסליחה כדברייך דוקא אעפ"י שמשא אמר כאשר דברת לאמר כבר בחטא העגל שאז היתה התעוררות דיגמה"ר מצד עצמו דוקא אבל כאן הי' התעוררות להמשכות הגדלת כח דאד' כו' מלמטלמ"ע ע"י תיקון דשם ב"ן ממעהמ"צ ע"כ אמר סלחתי כדברייך שאמרת ועתה יגדל נא סלח נא לעון כו', ולזאת אמר וואלם חי אני לשון שבועה כמו נשבע ה' בנפשו דפי' אני הוא כמו שאדם נשבע בחיי נפשו העצמי' כך חי

בעוה"ז: בכת"י ב: בעומ"ש.

במי נמלך: ביר פ"ח, ז. ועוד.

ועמך כולם צדיקים: ישעי' ס, כא.

אשר אהי' אנא זמין לאתגלאה בעוה"ב: שמות ג, יד. וכהנסמו לעיל ע' א'פד.

נשבע ה' בנפשו: ירמ' נא, יד. ועוד.

אני ממש שזהו כמו שיתגלה במהו"ע לעוה"ב שלמעלה הרבה מחיי הע' ע"י צמצום דמח' הכללי הנ"ל וכמ"ש כי עמך מקו"ח דגם בחי' מקור כל החיים הכללי כנ"ל כלא חשיב לגבי העצם דא"ס שנק' חיים בעצם דלמת"ב, וזהו חי אני שלמעלה מבחי' הוי' בד' אותיות דרצון וחכ' כו', וזהו למעלה גם משמו הגדול שאינו רק גילוי אור הע' לבד אעפ"י שהוא שם העצם כו' (שא"ז רק כמו ידיעת עצמו לבד) ולא מהו"ע ממש, וזהו כמשל אדם שנשבע בעצמו להביא מח' הנעלמה בעצמות ממש לידי גילוי כמו שהוא בלי העלם ולבוש כלל כך א' חי אני וימלא כבוד ה' שהוא מקור דכבוד מל' דא"ס שנק' כבודי ממש כמו שהוא ברוממות העצמות שנק' שמו הגדול כו' גילוי אור ע' ממש שיבוא בגילוי למטה בכל הארץ כמו שהוא למעלה במהו"ע בלי צמצום והעלם כלל כמו שיהי' לעוה"ב ממש כנ"ל וד"ל. ואעפ"י שכבר הי' לעולמים בכל יו"כ שא' כי בענן אראה ממש כמו שהוא בחי' התגלות העצמות ממש מעין העוה"ב ממש שהרי יוה"כ נק' שבת שבתון ואין בו אכילה ושתי' כעוה"ב כו' מ"מ זהו רק למעלה ואינו בא לגילוי למטה כמו שהוא שהרי אמר כי בענן דוקא אראה וג"ז רק ע"י שם הוי' בד' אותיות כמ"ש ויקרא ה' אל רחום כו' שזהו ע"י צמצומים די"ג ת"ד כו', וכך בכל גילוי אור הע' דא"ס למטה כמו גילוי שכינה שהוא מל' דא"ס בהיכל ק"ק וכן הנבואה ורוח הק' וכה"ג הכל ע"י צמצומים, וגם במשיח כנ"ל רק במשה לבדו או' ולא קם עוד נביא כו' אשר ידעו ה' פא"פ כמו שמדבר איש כו' (וכמ"ש בפ' בשלח). ומה שהוצרך לשבועה זו לפי שזה הכח דאד' שעולה מלמטלמ"ע לא עשה רק התעוררות למעלה וצריך שיזכור עי"ז להביא לידי גילוי למטה לע"ל כו' ומעין עוה"ב בא"י שנק' ארץ חפץ כשקיימו המצות וקיימא סיהרא באשלמותא שהוא שם ב"ן כמו בימי דוד ושלמה כו', ולכך אמר כי כל האנשים כו' שנגלה עליהם מלך מלכי כו' וראו את כבודי ממש לא יראוה רק כלב שמילא אחרי כו' וד"ל.

(כ) **והנה** להבין כל הנ"ל בתוס' ביאור שאינו מובן עדיין איך יכול להיות בחי' המשכה זאת דכבוד הוי' ממקומו העצמי אחר שאמר דלמת"ב אפי' מח' הכללי דעלה ברצונו ומח' הפשוטה דאנא אמלוך הנ"ל

כי עמך מקו"ח: תהלים לו, י.

ולא מהו"ע ממש: בכת"ב ב ליתא.

כי בענן אראה: אחרי טז, ב.

ויקרא ה' ה' אל רחום: תשא לד, ג.

ולא קם עוד נביא . . . כמו שמדבר איש: ברכה ד, י [ולא קם נביא עוד בישראל כמשה אשר ידעו ה' פנים אל פנים]. תשא לג, יא [ודבר ה' אל משה פנים אל פנים כאשר ידבר איש אל רעהו]. וראה גם תו"ח בשלח רעה, א ואילך.

וקיימא סיהרא באשלמותא . . . בימי דוד ושלמה: ראה להלן בהוספות בהמילואים להמ"מ.

כי כל האנשים . . . לא יראוה: שלח יד, כ"ב.

שנגלה עליהם מלך מלכי: הגש"פ פסקא: מצה זו.

ומה גם שיומשך זה מהעלם הרוממות דעצמות ע"י המלאכים באמרם ברוך כבוד כו' שהו בע"ג ותכלית שנבראו יש מאין כו' מבחי' הבל הדיבור דכלא ממש חשיב אפי' לגבי מח' שבדבור ואיך יעוררו למעלה ממחה"ק הנ"ל. אך הנה יש להקדים תחילה ביאור ענין הפסוק דמ"ש תתן אמת ליעקב חסד לאברהם כו' מהו בחי' האמת שנתן ליעקב דוקא. דהנה מדריגות בחי' האמת ישנו בב' אופני' א' מלמטלמ"ע והב' מלמעלמ"ט והכל א' כו', להיות ידוע שהקב"ה נק' אמת כמ"ש וה' אלקים אמת וחותרו של הקדב"ה אמת ונק' פועל אמת שפעולתו אמת וכמ"ש ואמת ה' לעולם וכמא' דאיהו אמת ואיהי אמונה כו', וגם ידוע דאין אמת אלא תורה כמ"ש קרוב ה' כו' לכל אשר יקראוהו באמת דתו' דוקא כידוע. והענין הוא כידוע למעלה בענין קודם שנבה"ע ה' הוא ושמו בלבד שזהו בחי' התגלות אמיתית אור עצמותו ממש כמו שהוא במהו"ע שנק' סדכ"ס כו' שנבדל ומרומם כערך לגמרי מהיות גם מקור לרצון להשפעת המשכות העולמות ואין לו ערך כלל אפי' לא כערך טפה בים אוקיינוס שיש לטפה זו מציאות בפ"ע וקרוב ומתייחס להים שבה יתוסף טפה אחת או יחסר טיפה להיותו ממהות המים דימ, אבל בנמשל מזה א"א לדמות כלל לומר שיש ערך ממקור ההשתלשלות אף בצמצום היותר אחרון שהרי גם חלק הקטן ביותר מאא"ס עצמו הרי הוא מובדל ומרומם כערך לגמרי מכל ההשתלשלות דכולא קמי' כלא חשיבי ממש ואין להם ערך ותפיסא ב"י כלל, אשר ע"כ א"א לומר גם בריבוי הצמצומים באמיתית עצמות אא"ס שיוכל להיות מקור להשתלשלות כו' וע"כ אין שינוי כלל בין קודם ההשתלשלות לאח"כ וכו' לפי שבחי' מח' זו ברצון הפשוט להאציל ולברא אינו כערך אפי' להיות חלק קטן ביותר מעצמות אמיתית אא"ס, ולא כמו המח' המצומצם באדם לבנות בנין וכה"ג דגם שנבדלת ונפרדת מע' כח המח' הכלולה בו מ"מ יש לה ערך ויחוס ונק' חלק מצומצם לגבי העלם כח המח' כו', אבל למעלה במהו"ע ית' הרי א' דלית מחתב"כ כו' אפי' מח' הכללית הנ"ל, אלא הוצרך לצמצם כל אמיתית אור העצמות (שנק' מק"פ וחלל ריקון) ונשאר רק רשימה שנק' הארה דהארה לבד מאור הראשון שזהו ענין בקיעה דיו"ד דס"ג בטה"ע וז"ש גליף גליפו בטה"ע (כמ"ש במ"א). אך הנה עכ"ז אמר תתן אמת ליעקב דהיינו בחי' אמיתית אור עצמות אא"ס כמו שהוא ושמו בלבד תתן אמת ליעקב דוקא שמאיר בכנ"י מאמיתתו ממש כמ"ש דוד אמיתך אלקי כו' ואח"כ נמשך מבחי' אמת זה גם לעולם כמ"ש ואמת ה'

וה' אלקים אמת וחותרו . . . פועל אמת . . . ואמת ה' לעולם: ירמ"י י' י. שבת נה. א. נוסח ברכת קידוש לבנה. תהלים קיז. ב.
 דאיהו אמת ואיהי אמונה: זח"ג קצח. ב.
 דאין אמת אלא תורה . . . קרוב ה': ראה ברכות ה. רע"ב. ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח. איכ"ר פתיחתא ב'. ת"ז
 תכ"א (נ. סע"א). תניא ספליז. ועוד. תהלים קמה, יח.
 קודם שנבה"ע ה' הוא ושמו בלבד: פדרי"א פ"ג.
 בקיעה דיו"ד דס"ג בטה"ע . . . גליף גליפו: ראה בהגסמן לעיל ע' א"פב (הערה ד"ה: גליף גליפו).
 אמיתך אלקי: תהלים עא, כב.

לעולם כמ"ש דאיהו אמת ואיהי אמונה שכנ"י הן בחי' כלי קיבול לקבל מאור האמת דאמיתית מהו"ע ית' כמו שהוא ממש בלי צמצום והעלם כלל וכלל. וזהו בחי' האמיתי שניתן ליעקב מלמעלמ"ט וד"ל.

והמדריגה הב' באמת זה מלמטה למעלה היינו מה שנמשך בכנ"י להיות להם מס"נ אמיתית בה' א' באח"פ האמיתי, דענין מס"נ האמיתית הוא רק ביטול כל העצמות הרצון של הנפש לה' לבדו דהיינו למהו"ע ממש דוקא וכמ"ש אליך ה' נפשי אשא אליך דוקא ולא לכל מה שנמשך מאור העצמות ע"י צמצומים אפי' מח' כללית דמקיף לכל ההשתלשלות דאבי"ע כו' וכמ"ש דוד מי לי בשמים בחי' סוכ"ע הכללי ועמך לא חפצתי בארץ בחי' ממלא כ"ע וכן בפ"ר דק"ש באמרו ה' אחד היינו למסור נפשו באח"פ דוקא שהוא בחי' אמיתית אור העצמי דא"ס כמו שהוא נבדל בערך מהיות גם מקור למקור להשתלשלות העולמות וכמ"ש כי עמך מקו"ח גם מח' הכללית הנ"ל, וא"כ הרי כל מס"נ האמיתית מגיע באמיתית מהו"ע ית' לבדו דוקא, ואמנם כדי שיוכל להיות מס"נ כזה מלמטה למעלה א"א כי אם במס"נ דרצון מעומק לעומק דייקא דהיינו ביטול האמיתי מכל נקודת לבבו וכל נפשו שזהו נק' מס"נ עצמי ולא הרצון לבד אעפ"י שהרצון נק' ג"כ נפש כמ"ש היש את נפשך וכן אין נפשי אל העם הזה וכה"ג זהו כאשר הרצון נמשך מכל פנימי' ועצמ' הנפש שזהו מס"נ כל הנפש בעצם נקודה שלה כו', וע"כ אמר אליך ה' נפשי אשא נפשי דוקא וכן צמאה לך נפשי וכה"ג, וזהו בחי' ביטול עצמי בעצמות הנפש ממש לאין בתכלית למעלה מן השכל וטעם לגמרי רק מצד בחי' העצמות דנשמה לבד כמו כל עצמותי תאמרנה כו' כמבואר במ"א, ולזאת יכול להיות באתעדל"ת כזאת כמס"נ באח"פ האמיתי כנ"ל שיעלו נש"י העלאת מ"ן לרום העולמות באמיתית מהו"ע ית' כמו שהוא כנ"ל לעורר אתעדל"ע בבחי' עצמותו ממש דרוח אייתי רוח כו' (ומצד שרשם בעצמות דישאל עבמ"ח כנ"ל) ועי"ז ממשכינ מבחי' שמו הגדול שבמהותו ועצמותו שיבטל ויצמצם א"ע לירד מעצמותו להיות מתגלה למטה כמו שהוא למעלה בלי צמצום והעלם כלל, והוא כמו בי"פ דמל' בר"ה שמתגלה מאמיתי' עצמותו להאיר באור פני מלך

אליך ה' נפשי אשא: תהלים כה, א.

וכמ"ש דוד מי לי בשמים: תהלים עג, כה [וראה בהנסמן להלן בהוספות בהמילואים להמ"מ לע' תתקצו].

כי עמך מקו"ח: תהלים לו, י.

היש את נפשך . . . אין נפשי אל העם הזה: ע"פ חיי"ש כג, ח. ירמ" טו, א (וראה תרגום ורש"י שם). וראה

לקו"ת שלח מה, סע"ד. והערת ב"ק אדמו"ר שליט"א בטה"מ תשי"ט ע' 227 (ושם בענין מה שברוב המקומות

בדא"ח מסתייעין לזה רק מהפסוק בירמ"י ולא מהפסוק בחיי"ש).

אליך ה' נפשי אשא . . . צמאה לך נפשי: תהלים כה, א. סג, ב.

כל עצמותי תאמרנה: תהלים לה, י.

דרוח אייתי רוח: ראה זח"ב קסב, ב. זח"א צט, רע"ב. אוה"ת תנוכה רפו, א.

חיים להיות לו רצון ותענוג מחדש במל' דא"ס במח' ורצה"פ להיות מלכות כל עולמים, ואמנם הארה זו ברה"ו ויו"כ מתחדש באור הע' ממש, וזהו ואמת ה' לעולם אחר שתתן אמת זה ליעקב דוקא להיות להם מס"נ האמיתי שיאיר בכנ"י כמו שהוא ושמך בלבד שזהו האמת שמלמעלה למטה ע"י שנמשך בהם כח ההתקשרות דמס"נ האמיתית מלמטה למעלה שיגיע ע"י ליכלל באמיתית עצמותו כנ"ל שאז ע"י נמשך אתעדל"ע להיות נמשך ויורד מעצמותו לבוא לבחי' מלכותך מלכות כל עולמים ברצון ותענוג מחדש שזהו שיעלה ברצונו ומחשבתו מחדש אנא אמלוך כמו שהוא בהתנשאות שמצד עצמו ממש בלי צמצום והעלם כלל כמ"ש ואמת ה' לעולם ג"כ כו' וד"ל.

וזהו שמפסיקין בין א' לואהבת בבשכמל"ו הגם דמשה לא אמר אלא יעקב כשא' השכטים כשם שאין בלבך אלא אחד כו' כידוע ואנשי יריחו היו כורכין את שמע בלי הפסק דבשכמל"ו ואין הלכה כאנשי יריחו כידוע, ובאמת איז מוכן דלמה ישנה פ' זו דשמע מכמו שכתוב בתו' כמ"ש משה שמע ישראל כו' ואהבת ומפסיקין בבשכמל"ו לפי שיעקב אמר דתו' צוה לנו משה כו' במצות ק"ש דאורייתא בפ' שמע ראוי לומר כמ"ש משה לישראל בלי שינוי והפסק בדבר א'. אך הענין הוא כידוע בזהר דמשה מלגאו ויעקב מלבר, ששורש משה מבחי' הדעת שזהו מצד בחי' המשפיע דהיינו הארת אא"ס עצמו כמו שהוא למעלה מבחי' המל' כמ"ש לך ה' הממלכה כו' כנ"ל עכ"א שמע ישראל כו' ה' אחד למס"נ באח"פ לבדו וכמ"ש מי לי בשמים כי עמך מקריח כו' כנ"ל ולזאת לא הזכיר בשכמל"ו וזהו כמו שהחיוב עפ"י התו' במצות ק"ש, אך יעקב א' בשכמ"ל כי הוא בחי' ת"ת שהוא משפיע לכל בחי' מל' שזהו ענין ההמשכה מעצמות אא"ס דמל' דא"ס כנ"ל לפי שישראל עבמ"ח הע' שהי' הוא ושמך בלבד כו' שלפני הצמצום הראשון דמק"פ כו' והיינו כמו שהוא במהו"ע ממש כי יעקב חבל נחלתו שהוא חלק ה' ממש בחי' עצמות ע"כ ביכולתו להמשיך גילוי ההעלם דעצמות להיות לו רצון ותענוג מחדש בבחי' המל' כמו בי' פסוקים דמלכיות ברה"ו כנ"ל ומטעם זה א' יעקב בשכמל"ו שזהו בחי' ירידת ההמשכה מרוממות העצמות להיות שם כבוד מל' מאיר למטה כמו שהוא למעלה ממש. וזהו כשם שאין בלבך בעצמות שרשו כמו שהוא באמיתות אא"ס אלא אח"פ כך אין בלבנו גם שירדו בבחי' בריאה מאין ליש אלא אח"פ זה ממש מצד מס"נ האמיתי בשמע ישראל כו' כנ"ל וד"ל. וזהו תתן אמת ליעקב דוקא שזהו נתינת דאור דאמיתית העצמו' גם למטה בבחי' מל' באמרם בשכמל"ו, וזהו אותיות אמת

דמשה לא אמר . . . ואין הלכה כאנשי יריחו: פסחים נו, א.

דחן צוה לנו משה: ברכה לג, ב.

בזהר דמשה מלגאו ויעקב מלבר: ת"ז ת"ג (כט, א). וראה לקו"ת פינחס עה, סע"ג.

לך ה' הממלכה: דה"א כט, יא.

שזהו ר"ת אמ"ת שזהו ראש תוך סוף שכולל כל ההשתלשלות דמח' הכללית שנמשך מבחי' מל' דא"ס בקו"ח כו' שיהי' נעוץ תחילתו בסופו וסופו בתחילתו בלי שינוי וצמצום כלל וד"ל.

(כא) והנה פי' הבי' בתתן אמת ליעקב דקאי על בחי' אמת דתו' כמ"ש לכל אשר יקראוהו באמת ואין אמת אלא תורה לפי שבתו' נתלבש עיקר אמיתית אור העצמות דא"ס ממש כמו שהוא, וז"ש תתן אמת ליעקב דוקא כמ"ש ויקם עדות ביעקב ותו' שם בישראל דוקא כידוע דג' קשרין הן ישראל באורייתא ואורייתא בקוב"ה כו'. דהנה כל הנ"ל בירידת המשכות דאמת ה' לעולם במח' דמל' דא"ס זהו ע"י העלאה דמס"נ בק"ש באח"פ שיכולי' להמשיך ממהו"ע ית' בבחי' מל' דא"ס תענוג ורצון מחדש באמרם בשכמל"ו כנ"ל הרי א"ז רק בבחי' המל' שכולל כל ההשתלשלות להיות מלכותך מלכות כל עולמים שזהו רק בבחי' החיצוני' בלבד שנק' יחוד ת"ת ומל' כמ"ש כבוד מל' יאמרו וכן ברוך כבוד ה' ממקומו ואין כבוד אלא מל' כו' (והוא מה שיתגלה במשיח מבחי' רוממות דעצמות ההתנשאות במל' דא"ס ונק' נורא וכמו שמך נורא כו') וזהו בשכמל"ו שאמר יעקב. אבל בחי' המשכת אור אמת דתו' הוא בבחי' הפנימי' ועצמות דא"ס יותר והוא העדן דעוה"ב שנא' עין לא ראתה כו' רק למחכה לו (ולמאן דדייק מילין דחכ' דתושבע"פ דוקא שזהו הגילוי הרצה"פי בכל פרט דמצות כמבואר במ"א), והוא בחי' משה מלגאו שהוא שהמשיך הארת אמת דתו' שבה מלוכש מאמיתות מהו"ע ית' ממש וכמ"ש ואהי' אצלו אמון אצלו ממש שעשועי' יום יום בשעשועי' העצמי' שנק' שעשועי' המלך בעצמו שלמעלה גם מבחי' ההתנשאו' דמל' שבעצמות שנק' שמו הגדול הנ"ל שאינו רק גילוי הארת האור דא"ס מצד רוממות הע' ולא שהוא מהו"ע ממש כו'. וזהו אשר יקראוהו באמת שקריאה זאת באמת הוא למהו"ע ית' ממש מפני שמלוכש באמת זה דתו' מכל אמיתית עצמיות בשעשועים העצמי' שמצד עצמו כמו בעוה"ב ממש שא' להנחיל אוהבי יש יש האמיתי כו' וד"ל. וראי' לזה שגם מה שנמשך ויורד מעצמותו במח' דמל' דא"ס בעולמות הוא בא בכח ועוז דתוה"ק הכלולה במהו"ע ממש כמ"ש בי מלכים ימלוכו דמה שיהי' ברצונו

שזהו ר"ת אמת: ראה ביר' פפי"א, ב. ס' מאמרי אדהאמי"צ' ויקרא ח"א ע' עט. ושי"ג.

ויקם עדות ביעקב: תהלים עה, ה.

כידוע דג' קשרין הן: זח"ג עג, א. ובהנסמן בס' מאמרי אדהאמי"צ' ויקרא ח"א ס"ע צט ואילך.

עין לא ראתה . . . ולמאן דדייק מילין דחכ': ישעי' סד, ג. ראה זח"א קל, ב. ס' מאמרי אדהאמי"צ' ויקרא

ח"ב ע' תקעט. ושי"ג. שם כמדבר ח"א ע' מא. ושי"ג.

הרצה"פ: בכת"י ב: הרצה"ע.

ואהי' אצלו אמון: משלי ח, ל.

להנחיל אוהבי יש: משלי ח, כא.

בי מלכים ימלוכו: משלי ח, טו.

ומח' הפשוטה בעונג ורצון מחדש לבחי' המל' זהו ע"י התו' כמו בי' פסוקים דמלכות שאינו אלא מפסוקי' דתנ"ך דוקא כמבואר במ"א, וכן במע"ב כשגזור ואו' יהי אור ויהי אור וכן כל הי' מאמרות שזהו הי' עפ"י דבר מלך ושלטון כמלך שגזור וכן יקום ג"ז הי' עפ"י החכ' דתוה"ק כמ"ש בי מלכים ימלוכו וכמ"ש בראשית בחוכמתא כו' שנק' ראשית דרכו וכן ע"י ישראל שנק' ראשית תבואתו לפי שישראל עבמ"ח העצמית שהוא חכ' הע' דתו' (והיינו מ"ש גליף גליפו כו' שהן חקיקת האותיות דתוה"ק כמ"ש אז ראה ויספרה כו' כמבואר במ"א). וזהו אותיות אמת דתו' שע"ז נק' פועל אמת כו' שפעולתו אמת וחותרו אמת כו' דהיינו א' מ' ת' בבחי' כ"ב אותיות דאורייתא ראש תוך סוף שכוללים כל אמיתית אור עא"ס שנתפס בהן ממש, ואעפ"י דלמתב"כ היינו מח' הכללית דמל' דא"ס באותיות המח' שמצמצם עצמו לגמרי כנ"ל וזהו אותיות דמו"ד החיצוני' רק בשביל התהוות עלמין סתימין ועלמין דאתגליין הנ"ל אבל במו"ד דתו' נתפס בהן ממש כמו שנתפס בהיכל ק"ק שהרי נק' ד' אמות של הלכה כידוע, וזהו מפני שכל התו' הן שמותיו הע' שבקריאה זו ממשיכין לבחי' מהו"ע ממש שלמעלה גם מבחי' האור דא"ס במח' הכללית דמל' דא"ס. וזהו תתן אמת ליעקב אמיתית מהו"ע ית' ממש ע"י הקריאה באמת דתו' דוקא מלמעלמ"ט. אך זהו דוקא אחר ההעלאה במס"ג דישאל באח"פ מלמטה למע' שיגיעו ג"כ למהו"ע ית' ממש כמ"ש אליך ה' נפשי אשא כו' כנ"ל ומשום דרוח אייתי רוח כו' ע"כ ממשיכין למהו"ע ית' ממש ע"י אותיות התו' שיקראוהו באמת מלמעלמ"ט כו' וד"ל.

וזהו סדר הפרשה ראשונה דק"ש בתחילה פסוק דשמע ישראל כו' למס"ג באח"פ ממש ולהמשיך ע"ז משמו הגדול להיות בבחי' שכמל"ו באמרים בשכמל"ו, ואח"כ ואהבת כו' בכל לבבך בכל נפשך ובכל מאודך במס"ג מצד שעולים לשרשם מהו"ע ית' ממש, ואח"כ והיו הדברים האלה כו' שממשיכים וקוראי' למהו"ע ית' ממש באותיות התו', וזהו והי' הדברים האלה על לבבך ושננתם לבניך ודברת בם דהיינו לקשר מחשבה ודיבור דאדם במחשבה ודיבור העליון דתו' להיות גילוי ההעלם דמהו"ע ית' ממש כנ"ל וד"ל. וזהו ג"כ מ"ש כל הנק' בשמי ולכבודי בראתיו כו' פי' בשמי הע' דתורה ולכבודי בראתיו ואין כבוד אלא תורה שהוא בבחי' הפנימי' ועצמו' דעא"ס שיתגלה כמו שהוא מאירי' בדבור דד"ת כמ"ש ואשים דברי בפיך כו'. ונמצא שיש כאן

בי"פ דמלכות . . . מפסוקי' דתנ"ך דוקא כמבואר במ"א: ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' צה. וש"ג.

בראשית בחוכמתא . . . ראשית דרכו . . . ישראל שנק' ראשית תבואתו: ת"י ר"פ בראשית. משלי ת, כב. ירמ' ב, ג (וראה פירשי' ר"פ בראשית).

שכל התו' הן שמותיו: ראה זח"ב פז, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' נב. וש"ג.

כל הנק' בשמי: ישעי' מג, ז.

מאיר: בכת"י ב: ממש.

ב' מיני העלאות במס"ג, א' במס"ג ליכלל באחד נקודת רצונו ונפשו רק לה' לבדו במהר"ע ית' ממש כמ"ש אליך ה' נפשי אשא כו' ועי"ז יכול להמשיך מעצמות הרוממות במח' דמל' דא"ס באמרו בשכמל"ו כנ"ל, והב' מ"ש בכל נפשך שזהו העלאות והתקשרות דמו"ד דתו' דתו' שזהו רק בשביל ההמשכה ושעשועי' העצמיים באותיות דתו' שנק' אמת, וזהו באמת להמשיכו לאמת דתו' וכמו עוסק בתו' לשמה לשם התו' עצמה וכענין שאמר בס' הבהיר דודו ה' המחבר תורה של מעלה בקודב"ה וכמ"ש אני תורתך וכו' וזהו כל הנק' בשמי דוקא שהן נש"י דמתקשראן בס"ר דאותיות התו' כידוע.

(כב) **והנה כ"ז** הוא בפרשה ראשונה דק"ש בואהבת כו' ודברת בם כו', אבל בפ' שני' והא"ש כו' הכוונה הוא רק בבחי' ההמשכה דרצה"ע במצות מעשיות בפו"מ דוקא כמ"ש והי' אם שמוע תשמעו אל מצותי כו', ואעפ"י שא' לאהבה את ה' כו' היינו שיהי' עבודתו במצות מאהבה דוקא וז"ש לאהבה את ה' ולעבדו בכל לבבכם כו', וז"ש לכבודי בראתיו כו' אף עשיתיו שיומשך לבחי' סוף מעשה בכלים דמצות כו' משום דסוף מעשה עלה במחשבה תחילה וזה הי' עיקר הכוונה בתחילת הרצון להתצמצם בבחי' מל' דא"ס במח' הכללית הנ"ל, ועי"ז ונתתי מטר ארצכם מטר דתו' כמ"ש יערוף כמטר כו' כמטר שהרווה את הארץ והולידה והצמיחה בריבוי גדול כו' [מקב א' כמה כורים כו' כן ונתתי מטר דתו' כו' ואספת דגנך ותירושך כו', שזהו ענין העלאת הבירורים דניצוצות דתוהו שנפלו בשבה"כ שיצמיחו ויעלו למעלה בריבוי גדול כו'] וכמ"ש כאשר ירד הגשם כו' כן דברי אשר יצא מפי לא ישוב ריקם כ"א עשה את אשר חפצתי והצליח כו', וזהו בחי' חכ' דאותיו' התו' שמברר לעה"ד טו"ר להעלות לרפ"ח ניצוצי' דבחי' אתברירו כידוע. והענין הוא כידוע בענין שבה"כ שנפל מז' מלכ"י דתוהו דהיינו שנתפרדו ונחלקו האותיות שהם הכלים בפירור ופיזור בירידה גדולה עד למטה מטה מאוד עד שנתהוו ע' שרים דנוגה דעשי' שהן המזלות המשפיעים רוחני' דד"י ארמ"ע ודצח"ם גשמי' כבהמות וחיות ששרשם בד' חיות דמרכבה פני אר"י שורש נפשות החיות ופני שור שורש נפש הבהמות כו', וכן הצומח כמו כל העשבים יש להם מזל מיוחד כו', ואפי' נפש אדם דעשי' נמשך מבחי' פני אדם לארבעתן כו' וע"כ אין כל א' דומה לחבירו וכל א' יש לו מזל מיוחד

בס' הבהיר דודו ה' מחבר: אות קצו. ונמצא ג"כ בחז"ג רכב, ב. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' תתסז. וש"נ.

אני תורתך: תהלים קיט, ע.

ונתתי מטר . . יערוף כמטר: עקב יא, יד. האזינו לב, ב.

מקב א' כמה כורים: ע"פ פסחים פז, ב [וכ"ה בתו"ח ר"פ בשלח. ובגמרא שם: אדם זורע טאה. ובתו"א ר"פ בשלח: כור. ראה לקו"ש ח"ד ר"ע 1269].

כאשר ירד הגשם: ישעי' נה, י.

דבחי' אתברירו כידוע: ראה זח"ב רנד, ב. אגה"ק סכ"ח (קמת, א) ובהנסמן בלקוטי הגהות לאגה"ק שם. פני אדם לארבעתן: ראה להלן בהוספות בהמילואים להמ"מ לע' תתקכא.

כו' (כמ"ש במלאך ממונה על הריון שגוזר ואומר עני או עשיר גבור או חלש טיפש או חכם כו'), והאדם הוא כולל כל פרטי חלקי דדצ"ח וארמ"ע שמורכב מד"י רוחני וגשמי. והכל כלולים בו כו' וע"כ קרא אדם שמות לכל הבהמות וחיות וכל אשר יקרא כו' כמבואר במ"א) וכולם טפלים ובטלים אליו שלא נבראו רק בשבילו כלחם לאכול וכל מיני צומח ובגד ללבוש כו' כמ"ש כל העולם לא נברא רק לצוות לזה כו', וע"כ האדם מתקן ומעלה את כולם כמו כשאוכל בכוונה לש"ש עולה חיות המאכל ונכלל בנפשו בעלותו לה' במס"ג באמיתתו בק"ש וכך עולים כל חלקי חיות הלבושים וחלקי חי ומדבר שבאדם בנה"ט כמו בכל יגיע כפיו בעבודת פרנסה שמקושר שם ברצונו וחכ' ומדותיו ומדו"מ הכל עולים בבחי' בירור והעלאה דרפ"ח ניצוצי' דתוהו שנפל בזה מאותיות וכלים דז"מ קדמאין דתוהו כנ"ל ועולים לשרשם בבחי' ס"ג דתוהו שלמעלה מבחי' מ"ה דאדם ע"י מס"ג באחד ואח"כ בלימוד דתו' דוקא דבחי' אתברירו כנ"ל וד"ל. והעיקר בכלל הן מעהמ"צ שהן מלובשין בדברים גשמי' דק"ג דעשי' כצמר דציצית וקלף דתפילין וכה"ג שזהו עיקר קיבוץ והעלא' הניצוצות דתוהו כשעולין בבחי' בירור דחכ' ורצה"ע שבמצות מעשיות דוקא דסוף מעשה הוא שעלה במחשבה תחילה כנ"ל. וזהו ואספת דגנך, פ"ה ואספת ענין אסיפה וקיבוץ כל בחי' האותיות דקדושה האלקי' שנתפזרו וירדו למטה בכל חלקי דצח"מ דנוגה דעשי' שיעלו כולם לשרשם הראשון כמו גם במאכל ומשתה כלחם ויין ולבוש כל תענוג' גופני' כמו שמברך עליהם ואו' המוציא לחם כו' בפה"ג או שהכל נהי' בדברו הי"ז יעלו לשרשן הראשון בקדושה העליונה האלקי' ליכלל ג"כ באחד כמו קרבן בהמה שעולה לריח ניחוח ע"ג המזבח כענין שא' פתח במזבח וסיים בשולחן דעכשיו שולחנו של אדם מכפר עליו במקום מזבח ממש וכמ"ש ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך א"ת כללות אותיות דבר ה' כ"ב אותיות מא' עד תי"ו שמלובש בכל דצ"ח כו' שיעלה לה' והיינו כללות כ"ב אותיות דתוהו שנפלו בשבה"כ כו' (וזהו וימלא כבוד ה' את כל הארץ מא' ועד תי"ו שהן אותיות דכלים דתוהו שנפלו למטה שנק' את כל הארץ כו' ימלא בהן כבוד ה' שבמקומו העצמי, והוא כמו לאחר שלימות הבירורים דק"ג גם בחיצוני' דדצ"ח. כו' שרוח הטומאה יעביר מן הארץ שיבורר עה"ד בתכלית עד שיהי' פחד ה' על כל הברואי' גשמי' כמשי"ת). וזהו כללות ענין פ' שני' דהי' אם שמוע אחר פ' ראשונה דשמע במס"ג באחד שזהו כמו בחי' שוב דאחר הרצוא (וכמשי"ת), וכמא' ריב"ק למה קדמה פ' שמע לוהי' כדי שיקבל עליו

במלאך ממונה על הריון: נדה טז, ב.

וגשמי': בכת"י ב ליתא.

וכל אשר יקרא: בראשית ב, יט.

כל העולם . . . לצוות לזה: ברכות ו, ב.

פתח במזבח וסיים בשולחן . . . ואכלת ושבעת: ברכות נה, א. עקב ח, י.

דדצ"ח: בכת"י ב: דדצח"מ.

וכמא' ריב"ק למה קדמה: ברכות יג, א.

עומ"ש בבשכמל"ו כנ"ל ואח"כ מקבל עליו עומ"צ וד"ל. ונמצא יש כאן ג' מיני העלאות, א' במס"נ באחד והב' בהעלאה דמחשבה ודיבור בד"ת שא' בכל נפשך ואח"כ ודברת במ כנ"ל והג' בהעלאה דרפ"ח כו' בואספת דגנך כו' כמו במאכל ולבוש וכן במעשה המצות בגשמיות.

(כג) וזהו תתן אמת ליעקב חסד לאברהם, פי' תתן אמת ליעקב כפי' ראשונה דק"ש במס"נ אמיתית באחד באמיתית מהו"ע דאיהו אמת כנ"ל ובאמת דתו' כמ"ש והיו הדברים כו', וגמר הדברים של אמת זהו באמת ויציב שהן ט"ו ויין שמאמת לאמת הראשון דמס"נ דק"ש במה שאומרים ויציב ומתוקן ומקובל כו' כמו יציבא מילתא כמבואר במ"א דאמ"ת הוא רת"ס ועיקר האמת הוא בסוף מעשה בפו"מ דוקא, וחסד לאברהם זהו כפי' שני' דוהא"ש כו' בעול מצות והעלאות הכיוריים דרפ"ח כו' מכל אשר עשה כו' כנ"ל, וזהו ענין ואספת דגניך כו', וזהו וחסד לאברהם גימ' ע"ב שהן ע"ב גשרין דחסד בהמשכות רמ"ח חסדי' דמ"ע דאברהם גימ' רמ"ח כידוע (והן ע"ב תיבות מן והי' עד ושמתם כו') שזהו ענין האסיפה וקיוצן דרפ"ח ע"י גילוי המשכה אלקית מחסד העליון שכולל כל רמ"ח מ"ע שנק' צדקה וחסד כו' כמ"ש כי חסד חפצתי כו' וזהו חסד לאברהם וד"ל.

אך הנה עדיין י"ל למה חלק הדבר לשתים אמת ליעקב דוקא ולא לאברהם וחסד לאברהם ולא ליעקב כו'. אך הנה ידוע דהאבות הן המרכבה שהיו האבות בחי' מרכבה ממש לחג"ת דאצי' שהן ג' קווין חח"ן מימין ובג"ה משמאל ודתי' בקו האמצעי שהן ג"ד שהעולם (שהוא בחי' מל' שעומדת תחת הג' קוין הללו) עומד עליהם תו' ועבודה וגמ"ח תורה בקו האמצעי ועבודה בקו השמאל וג"ח בקו הימין, והתורה כלולה מבי' המדריגות דחוג' להיותה בבחי' הת"ת כו', וע"כ הי' יעקב כלול מאברהם ויצחק כמ"ש אלקי אבי אברהם ופחד יצחק הי' לי ששניהם כלולים בו כו' מפני שהוא בחי' קו האמצעי שכולל בי' הקוין דימין ושמאל כידוע (והן ענין ג' מועדי' דפסח ושבועות וסוכות שהן ג"כ בחי' חג"ת, וענין ג' התפילות דכל יום תפילת שחרית צלותא דאברהם ויצחק תקן תפילת המנחה ויעקב תקן תפילת ערבית

חתן אמת ליעקב: מיכה ז, כ.

וחסד . . . גימ' ע"ב: פרדס שער ערכי הכינויים מערכת חסד.

דאברהם גימ' רמ"ח כידוע: ראה תנחומא לך לך טז. נדרים לב, ב. רש"י לך לך יז, א.

כי חסד חפצתי: הושע ה, ו.

דהאבות הן המרכבה: ב"ר פמ"ז, ו. תניא מלי"ד. ס' מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תקמ.

חח"ן מימין: ראה זח"ג קנג, ב. פרדס שער סדר עמידתו (ש"ז) פ"א. ע"ח דרוש עגולים ויושר (ש"א) ענף

ב'.

אלקי אבי אברהם: וישלח לב, י.

והן ענין ג' מועדי' דפסח ושבועות וסוכות: ראה זח"ג רנז, ב. טו"א"ח ר"ס תי"ז. לקוית פינחס עו, ב. שם

ר"ה נח, א. סה"מ תקס"ב ח"ב ע' תנ.

ובכל א' ג"ר שהן לנגד ג' אבות ובכל תפילה אומר אלקי אברהם ואלקי יצחק כו'. והענין הוא כידוע בפ' מרכבה כמו המרכבה גשמי' שנושא את הרוכב שהוא טפל ובטל בתכלית לגבי הרוכב ונושא את הרוכב לעלות בהר למעלה ומורידו למטה כו', וכך הוא בחי' החיות שבמרכבה העליונה שהן פני אר"י פני שור כו' שהן בבחי' הביטול בתכלית כמ"ש רכב אלקי רבותי"י כו' לגבי האור האלקי אשר עליהם וכמ"ש והחיות נושאות את הכסא כו' שנושאת לכת ואור האלקי שהוא השכינה למעלה ובמרכבה זו ירד האור למטה כו' והוא בבחי' רו"ש דמלאכי' והחיות רו"ש כו', וכך ה"י באבות שהיו בחי' מרכבה באצ"י למדות עליונות דז"א כו' שע"י העלאת מ"ג שלהם במס"ג האמיתית בביטול האמיתי מ"ש לאין בתמידות כמ"ש התהלך לפני כו' היו מעלים לאדה"ע דאצ"י שעל הכסא שגורמין בחי' ירידה והמשכה מלמעלמ"ט עד רום המעלות דהיינו גם במדות דע"י וא"ק עד שיהי' מתגלה בחי' כבוד ה' שבמקומו העצמי במהו"ע שבבחי' ההעלם דע' ממש לידי גילוי במח' הכללית במל' דא"ס כנ"ל וכמ"ש אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם מבחי' קדמונו ש"ע כמו שהי' הוא ושמו הגדול בלבד קודם שעלה ברצונו ומח' הפ' להאציל ולברוא כנ"ל שזהו הנק' ימי קדם במדות דא"ס עצמו ממש וע"כ זכות אבות לא תמה כו' כידוע וד"ל.

וזהו תתן אמת ליעקב כו', דהנה אברהם ה"י מרכבה לבחי' אור החסד דאצ"י דהיינו ע"י מד' החסד שהי' בו בהכנסת אורחים אפי' לערביי' כו' כמ"ש בזוהר דעביד טיבו יתיר' עם ברייתא כו' והי' עובדות שלו הכל במס"ג וכוונה ורעותא דלכא כמו בעובדא דחפירות בארות, והוא לפי שהי' מדריגת עבודתו לה' באה' רבה ודביקות אמיתית בעילוי אחר עילוי בבחי' רצוא כמ"ש בזוהר עמ"ש הלוך ונסוע כו' מדרגא לדרגא הנגבה בתוקפא דדרום בסט' דקו הימין דאצ"י חח"ן כו' שהי' גורם בההעלאה זאת בחי' המשכה מעצמות המאציל תוס' אור רב בקו הימין, דאברהם אוהבי הרי נק' בחי' רחימו דמלכא ע"כ כמים הפנים כו' הי' ממשיך מן בחי' רב חסד שהוא בחי' אה"ר העליונה שזהו רב חסד הע' מלמעלה למטה. בבחי' שוב כו'. וזהו

רכב אלקים רבותי"י: תהלים סח, יח.

והחיות נושאות את הכסא: ראה בחיי תרומה כה, י (ד"ה "ועד הקבלה" ואלך) בשם פד"א. וראה פד"א ספ"ד (ורד"ל שם). שמו"ר ספכ"ג. במדב"ר ספ"ד.

והחיות רו"ש: יחזקאל א, יד.

התהלך לפני: לך לך י, א.

אשר נשבעת לאבותינו: מיכה ז, ב.

זכות אבות לא תמו: ראה שבת נה, א. א. ס' מאמרי אדהאמ"צ יקרא ח"א ע' עח. וש"נ.

בזוהר דעביד טיבו יתיר': זח"ג רסב, ב. וראה סידור יב, א. אמ"כ (ח"ג (קה"ת תשמ"ה) פקע"א [קלו, א].

בזוהר עמ"ש הלוך ונסוע: לך לך יב, ט. ראה זח"א פד, א.

אברהם . . רחימו דמלכא: זח"ג שם.

מלמעלה למטה: בכת"י ב: מלמטה למעלה.

וחסד לאברהם כו' וד"ל. ויצחק הי' בבחי' מרכבה ממש לבחי' אור הגבורה דאצי' כמדת הירא' ופחד אלקי שהי' בו בתמידות הרי הי' ממשיך מבחי' אור גבו' העליונה דעצמות המאציל מלמע' למט' עד עוה"ז השפל כמו לע"ל שיהי' פחד ה' על כל כו', וגבורות דיצחק הי' כלול באברהם איש החסד ע"י עקידה דיצחק כו', ונכללו ב' הקווין דחו"ג דאברהם וירא' דיצחק ביעקב איש תם שלימו דאבהן כו', והוא מ"ש אבי אברהם ופחד יצחק הי' לי כו' כנ"ל שהוא קו האמצעי שהוא בריח התיכון כו' והוא מדה"ר שכלול מחו"ג כידוע כמו פני נשר שכלול מפני שור ומפני ארי' כו'. וזהו ג"כ ענין בחי' קו האמצעי דחו"מ שכלול מעבודה וגמ"ח דעבודה הן הקרבנות שבבחי' ההעלאה מלמט' למע' בבחי' רצוא דבחי' גבו' דקו השמאל וגמ"ח הן המצות בכלל שהן בחי' החסדי' שיורדים מגבוה לנמוך בבחי' טוב כנ"ל ותו' כלולה משניהם כמ"ש מימינו אש דת כו' דמימין מקרבת דאהבה שבמצות ומשמאל דוחה דירא' בשס"ה ל"ת כו' כידוע בענין אנכי ולא יהי' לך שהן כללות דחו"ג שבמצות עשה ול"ת. וזהו תתן אמת ליעקב דוקא שהוא בחי' אמת דתו' כמ"ש ויקם עדות ביעקב ותו' כו' שכלול מחו"ג דב' הקווין דאצי' וכמ"ש הקול קול יעקב דתו' שכלולה מרו"ש דחו"ג דאוי"ר. שזהו בחי' רוח שכלול מאש וממים כו' כידוע וד"ל.

(כד) ולהבין זה כתוס' ביאור הנה ילה"ק ענין א' והוא מ"ש והאכלתיך נחלת יעקב אביך שנק' נחלה בלי מצרים כמ"ש ליעקב דוקא ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה שהן מזרח ומערב צפון ודרום ד' רוחות העולם שלא נאמר זה ליצחק ואברהם כו' אלא ליעקב דוקא, לפי ששורש אברהם ויצחק הוא כב' קווין ימין ושמאל כנ"ל שיש להם מצרים וגבול לימין ושמאל ברוחב וכן ממזרח למערב באורך לכלי' צד, אבל נחלת יעקב נק' נחלה בלי מצרים כלל דהיינו כמו מקום פרוץ לכל צד כמ"ש ופרצת ימה כו', פי' פירצה זו היינו שיפרוץ לפרצת גדר ומחיצה של איזה מקום שאז אין המקום מוגבל במחיצות מכל צד ונק' מקום פרוץ מכל צדדיו, דהיינו שאין לשטח שלו הגבלה ומיצר כלל וכלל לכל צד מצדדי' של צד הימין מתפשט עד אין שיעור וגבול כלל כי אין לו מחיצה וגדר להגבילו וכן לצד השמאל מתפשט בלי שיעור כלל, וזהו הרוחב שאין לו גבול ושיעור לימין ושמאל, וכך הוא באורך השטח למזרח ומערב מתפשט למזרח בלי שיעור וגבול וכן למערב לפי שאין לו גדרים להגבילו למזרח ומערב כו'. וזהו פי' הפשוט דפרצת ימה וקדמה כו' לאורך ורוחב בלי מדה וגבול, שזהו היפוך בחי'

ביעקב איש תם שלימו דאבהן: זחי"ב כג, א. ועוד.

מימינו אש דת: ברכה לג, ב.

כידוע בענין אנכי ולא יהי' לך: ראה זחי"ב צא, א. רעו, א. שליה שטו, ב. תניא פ"כ.

והאכלתיך נחלת יעקב . . . בלי מצרים . . . ופרצת: ישעי' נח, יד. שבת קיח, סע"א ואילך. ויצא כח, יד.

לכל צד: בכתי' ב ליתא.

מקום שהוא מוגבל דוקא במדה ושיעור לרוחב דימין ושמאל בצפון ודרום ולאורך למזרח ומערב כו', וע"כ נק' נחלה בלי מצרים כלל, וכמו עיר הפרזי שאינו מוקף חומה שיושב' יכולים להתפשט לצפון ודרום ומזרח ומערב בלי שיעור וגבול כלל משא"כ עיר המוקפת חומה שהחומה מוגבלת מד' צדדי' (וז"ש פרזות תשב ירושלים כו'). וכך יובן למעלה בחי' מקום העליון הרוחני כמו הנה מקום אתי כו' דאעפ"י שאמר הוא ית' מקומו של עולם עכ"ז אין העולם מקומו שאינו נתפס בגדר וגבול ומדה דו"ק מעומ"ט וד' רוחות העולם כו' ומה שהוא ית' מקומו ש"ע היינו שמתצמצם להיות בכחי' מקום כמשי"א ברוך המקום כו', וע"כ אומרים המלאכים ברוך כבוד ה' ממקומו דוקא שאינו בחי' מקום המוגבל במדה אלא בבחי' א"ס לאורך ורוחב למעלה ולמטה דהיינו מה שאא"ס למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית לימין ושמאל במדות דחו"ג שלמטה הן צפון ודרום מתפשטים בלא גבול כלל כמו חסדי ה' כי לא תמנו כו' דלגדולתו אין חקר כו' וכן למזרח ומערב בבחי' אורך כו' שזהו בחי' ראש וסוף שמתפשט לראש במזרח שנק' קדם לאין שיעור וגבול ולמערב בסוף הכל עד אין שיעור וגבול. וזהו שנק' למעלה נחלה בלי מצרים [דהיינו בחי' מדתו של יעקב שהוא מדה"ר דוקא שנק' בריח התיכון שמבריח מן הקצה אל הקצה כו' וז"ש והאכלתיך נחלת יעקב אביך דוקא שהוא נחלה בלי מצרים] בד' רוחות כו' וד"ל.

וביאור הענין דהנה לכאורה א"ז מובן כי הרי מדת יעקב הוא בחי' הת"ת שהוא כמו מדת הרחמים שכלול מב' המדות דחו"ג כו' כנ"ל שהן ב' קווין דימין ושמאל שכלולים בקו האמצעי כנ"ל וא"כ מאחר דב' המדות בחו"ג בב' הקוין לימין ושמאל הן בבחי' גבול ומדה בהכרח שגם מדת הת"ת שכוללם יחד שהוא קו האמצעי ג"כ בא במדה וגבול כו'. אך הענין הוא כידוע בענין המדות דחו"ג שכל א' מהן יש לו שיעור ומדה בין במדות שבשכל בין במדות שבלב, כמו המדה של החסד [וטוב להיטיב ע"פ שכל וטעם לדבר חסד זה יש לו שיעור וגבול מב' טעמים א' מצד השכל והטעם של החסד] שיש לו שיעור ומדה עד שיכלה כח זה של השכל והטעם שאין בו התפשטות יותר להיות מטה כלפי חסד יותר כשבטל הטעם כמו אהבה התלוי' בדבר טעם שבטלה וכלה כוחה כשבטל הדבר כאהבת איש אל רעהו שעושה חסד עמו במדה וגבול לפי מדת ושיעור הטעם שעלה בדעתו שממנו נמשך לו האהבה, וכמ"כ במדה"ד לחוב יש שיעור ומדה בשכל המטה כלפי דין ויכלה כחו שלא יעשה דין גדול יותר מדאי רק לפי השכל והטעם

פרזות תשב ירושלים: זכרי' ב, ת.

הנה מקום אתי: תשא לג, כא.

הוא ית' מקומו של עולם: ביר פס"ח, ט.

שאזא"ס למעלה עד אין קץ: ראה זהר חדש יתרו לד, ג. סה"מ תרס"ז ע' קסה.

חסדי ה' . . . דלגדולתו אין חקר: איכה ג, כב. תהלים קמה, ג.

שיחייב לדין כו'. והטעם הב' מצד שכל א' מהמדות דחסד ודין מונע ומעכב להיפוכו להתפשט יותר מכפי המדה כמו מדת החסד והטוב לא תוכל להתפשט יותר מכפי המדה מצד כח מדה"ד שסותרו ומונעו וכן מדה"ד לא תוכל להתפשט ביותר מדאי מצד כח החסד המנגדו שעומד למונעו מעשות הדין ביותר מכפי מדותיו, והכל ענין א' הוא לפי שיש לכל א' מן המדות דחו"ג גדרים שעד כאן יתפשט ולא יותר והוא מכח השכל שמחייב לזכות ולחוב הכל במדה דוקא כמאזניים ששוקלין הדבר במדה ושיעור שלא יטה ימין ושמאל כו', אבל מדת הת"ת הוא בחי' מדה המכריע בין חסד ודין דהיינו שכלול משניהם יחד להיות נוטה לזכות ולחוב בדרך מיצוע עפ"י הדעת שכולל ב' נטיות השכל דבר והיפוכו כא' בב"ד שקול זה מזכה וזה מחייב ובא הג' ומכריע ביניהם שהלכה כדברי המכריע כו', וענין הכרעה זו היינו שפורץ גדר הב' מדות שלא יהי' מדת החסד בגדר של החסד לבדו אלא מצרף בו היפוכו ממה"ד וכן פורץ גדר הדין ומצרף בו החסד והוא הנק' מיצוע שיש בו דבר והיפוכו מחסד ודין יחד, כמו ענין המזיגה במתיקות וחרירות שמוזג אותם במזיגה והרכבה משניהם יחד או אש ומים קור וחום גם שהם ב' הפכים בתכלית אבל במזיגה יתחברו יחד כידוע בענין הרכבת היסודות וכמו הרכבה בסממני הרפואות מחום וקור לח ויבש במיצוע כו', ולכאורה הרי עיקר המדה ושיעור בא בהכרעה זו שנק' מיצוע מב' הפכים שהרי המכריע מודד מדה ושיעור בתערובות זו דחו"ג מכל א' בשיעור וגבול דוקא שאם יערב מזה יותר מזה א"ז מיצוע כלל אלא מכריע לצד א' יותר כו', אבל באמת נהפוך הוא שהרי אנו רואים שאין לו שיעור כלל לאופני המיצוע בהרכבת ומזיגות דב' הפכים בכמה מיני אופני' שונים לאין שיעור והכל בא במדה ושיעור דוקא באופן שאין כל א' מנגד לחבירו כלל וא"כ יכול להתקיים בב' המדות דחו"ג שיתפשטו לימין ושמאל באופנים בלתי מוגבלים כלל מה שלא הי' כן בהיות ב' המדות דחו"ג מחולקי' שכל א' הי' גודר בעדו מצד המנגדו במדה וגבול, וא"כ זהו כמו פרצת גדרים דב' רוחות דצפון ודרום לימין ושמאל בלא גבורה כלל שהרי מדת החסד יכול להתפשט בלא גדר וגבול של צד המנגדו ממה"ד מאחר שכלול גם ממדת הדין במזיגה נכונה מורכבת וכן מדת הדין יכול להתפשט בלי מונע וגדר של מנגדו דחסד מאחר שכלול גם ממדת החסד, ואעפ"י שהתפשטותו של כל א' בא במדה עפ"י שיעור ומדת המיצוע משניהם דוקא אבל יכול להיות התפשטותו ע"י ריבוי אופני' שוני' להיות גם במקום רחוק שהי' מנגדו מונעו ומצד התכללותו עמו יתפשט גם שם באופן שאין לו מנגד כלל וכלל כמו שהי' התפשטותו מצד עצמו כשאין לו מנגד כלל וזהו הכל מצד ריבוי ההתחלקות של כל א' שכלול בו מהיפוכו ע"כ יכולים להתמוזג בכמה ריבוי אופני' לאין שיעור עד שיהופך הדבר מן הקצה אל הקצה מחסד לדין ומדין לחסד כמה פעמים ואין בזה סתירה כלל מזה לזה כמו להצדיק את הרשע בכח המכריע שימצא זכות בחוב עצמו בריבוי אופני' ממוצעי' כ"כ עד שגם כח הדין והחוב יהופך לזכות כמו שיומתקו מים המרים במתיקות במזיגות

רבות ושונות כו' וכן להרשיע את הצדיק ע"י כמה אופני מזיגות של הדין
 בחסד עד שיהופך החסד והזכות לחוב ודין (ובקו של המשקלות שיכול
 להכריע לימין ולהכריע לשמאל כך יש בדעת נוטה להפוך משכל של זכות
 לדין ומדין לזכות מצד ריבוי ההתכללות, וזהו מצד ששורש הדעת המכריע
 בא מלמעלה מב' הדעות דחו"ג שנק' דעת עליון שע"כ יכול לעשות מזיגות
 והרכבות שונות מזה עם זה עד שיהופך מזל"ז כמו שיכול להפוך משכל של
 זכות לשכל של חוב וכמ"ש במ"א וד"ל).

והענין הוא כידוע שבחי' קו האמצעי דדעת ות"ת עולה עד הכתר
 שלמעלה מן החכ' שנק' בריח התיכון שמבריח מן הקצה העליון
 דכתר עד קצה התחתון דמל', וידוע דבחי' התחלקות הקווין לימין ושמאל
 הוא בחו"ב שהן מדות דחו"ג כמו שכל מטה כלפי חסד או כלפי דין כו'
 כנ"ל, אבל בבחי' פנימיות הכתר שם הוא למעלה מבחי' התחלקות לימין ושמאל
 עדיין (וגם שברצון שהוא הכתר יש התחלקות לחו"ג אבל באים בבחי'
 התפשטות בל"ג משא"כ במדות שבחכ' וגם ברצון עצמו אין התחלקות זו רק
 בחכ' שבכתר שנק' טעם כמוס לרצון עכ"פ אבל במקור הרצון כשנק' כשב"כ
 אין התחלקות לחו"ג כלל), וזהו בחי' דעת דכתר שלמעלה מהתחלקות
 דמדות דחו"ב (אף למעלה מחו"ג דכתר כנ"ל) שמפני זה יכול להפוך משכל
 של חסד לדין כו' וגם ההתכללות מחסד בדין ודין בחסד בכמה אופנים רבים
 לאין שיעור גם בד"ת שהוא בחי' דעת המתפשט במדות דחו"ג להטות לחו"ג
 הנ"ל דהא בהא תליא, וזהו מטעם שהדעת עולה עד הכתר לפי שהוא בקו
 האמצעי, וכך הוא במדת הת"ת המכריע בין ב' הפכים דחו"ג שעושה ריבוי
 ההתכללות ביותר כנ"ל. ובזה יובן ענין הנ"ל בקו האמצעי דאעפ"י שאינו בא
 רק מכללות דחו"ג שהן מוגבלים דוקא עכ"ז כאשר מתכללי' בו בענין
 המיצוע יעשה בהן ההתפשטות לאין שיעור לחסד ולדין בלי מונע ומנגד
 כלל מטעם הנ"ל, והוא לפי ששרש קו האמצעי הוא למעלה מהתחלקות
 הקווין לגמרי כמ"ש במ"א וע"כ יפרוץ גדר וגבול דשכל הנוטה לחו"ג לעשות
 מיצוע דמדות דחו"ג ע"י בחי' הדעת בריבוי אופני' לאין שיעור וכן הת"ת
 יפרוץ גדר של כ"א מן הפכים דחו"ג בריבוי אופני' כ"כ עד שיתפשטו בלי
 שיעור כנ"ל, והגם שזהו מצד ריבוי ההתחלקות שבכל א' שעושה ריבוי
 המזיגות וההתכללות אבל זהו עצמו בא מכח העליון מב' הפכים שלמעלה מן
 ההתכללות לגמרי ע"כ יכול לעשות ריבוי ההתכללות כ"כ עד שיתפשטו לאין
 שיעור עד שיהופך מדבר להיפוכו כנ"ל. ובזה יבטלו הב' טעמי' הנ"ל
 שעושים גדר וגבול בשכל ובמדות לפי שגם ששכל וטעם זה לחסד יש לו
 שיעור וגבול כמו שהוא לבדו אבל בהתכללותו עם היפוכו כא' עפ"י המיצוע
 הרי יתקיים בכמה ריבוי אופני' ולא יכלה כחו לעולם.

(כה) ובכל זה יובן שרש ענין יתרון מעלת בחי' התיקון שע"י בחי' הקו האמצעי דיעקב על בחי' התהו שהו רק ב' קווין מחולקין בתכלית שלא יסבלו זא"ז כלל כידוע שאורות דתוהו הן זת"ז כו' ונק' ענפין מתפרדין כו' וכשבאין בהתכללות בקו האמצעי דתיקון ע"י הדעת ות"ת נעשו בריבוי גדול לאין שיעור מצד ריבוי ההתכללות בכמה ריבוי אופנים שונים מאוד, וז"ש ויפרוץ האיש מאוד מאד בל"ג כלל ע"י המקלות שפיצל כו' שהוא בחי' התיקון דשם מ"ה שע"י קו האמצעי דת"ת ודעת שעושה ריבוי ההתכללות ביותר וממילא בא ריבוי התחלקות ריבוי מדריג' לאין שיעור וז"ש ויהי לו צאן רבות כו' וכן התפשטות לימין ושמאל שנק' רוחב בלתי מוגבל ולאורך דמזרח ומערב בלא גבול כמ"ש ופרצת ימה וקדמה כו' כנ"ל שנק' נחלה בלי מצרים כלל. וענין ההפרש בין אורך לרוחב ידוע ומבואר במ"א בביאור הזוהר ע"פ אורך היריעה הא' כו' שההסבר של השכל והשגה כמו שהוא במקומו שמתפשט לימין ושמאל להטות לחסד או לדין יהי' התפשטותו בכמה מיני הסבר טעמים לזכות כך או כך באופני' שונים ולא באופן א' לבד וכן מתפשט שכלו לשמאל להטות לדין בכמה אופנים שונים בריבוי פנים מסבירות כמ"ט פני' טמא וטהור כו' זהו הנק' רוחב השכל שמתפשט בקווין שלו דחו"ג לאין שיעור אבל הוא במקומו סיבת התפשטותו בא מקו האמצעי המכריע כנ"ל ובלעדו לא הי' ההטי' לחו"ג רק באופן א' לבד בקיצור וגבול ולא הי' רוחב כלל, אבל בחי' האורך הוא בחי' ירידות אור השכל ממקומו בחכ' שבראש שנמשך ונשפל למטה בהתלבשות שונות מעילה לעלול כמו ירידת השכל מכלי אל כלי מגדול אל קטן עד שבא לכלי תלמיד הקטן ביותר או להוריד השכל הדק בהתלבשות משלים וחידות ולהביאו בירידות המדריגות בעיני' קטנים ביותר שיוכל גם הקטן בדעת לקבלו או כמו ירידת השכל מן הרצון למדות עד שבא במעשה שנק' שכל שבעשי' וכה"ג נק' אורך שהולך ויורד מראש לסוף כו' וכמו בשאר השפע העליוני' שהוא בראש דחכ' כמו חסד הרוחני להמשיך השגות אלקות לנשמות בגעה"ע ויורד ונשפל חסד זה בהתלבשות במדות דיצי' ועשי' עד שנעשה חסד גשמי לפרנסה גשמי' זהו הנק' אורך מראש לסוף כו', וכך הוא בירידת אורך דח"ע דתו' אור מלמעלמ"ט עד שבאה בהתלבשות גשמי' דדצ"ח דנוגה במעשה גשמי' כנ"ל, ורוחב שבה הוא בחי' התפשטות דחכ' במקום דתו' במקומה לימין ושמאל דחו"ג בריבוי אופני' לאין שיעור (כמשי"ת). וכמו שיש בחי' ירידות מן השפע למטה מטה כך יש עליות שלו למעלה מעלה כמו שאורך יתפשט למטה ולמעלה כמו למזרח עד אין שיעור ולמערב עד אין שיעור [לפי שאין גדר המגביל גבול העלי' למעלה בראש דמזרח כמו שאין גבול וגדר לירידת האור למטה בהתלבשות שונות דהכל בא מכח א' דכל שהוא חכם או חסדן

שאורות דתוהו הן זת"ז כן: ע"ח שער התיקון (שי" פ"ה. שער המלכים (שי"א) פ"א. ויפרוץ האיש מאד . . . ויהי לו צאן רבות: ויצא ל, מג. בביאור הזוהר ע"פ אורך היריעה הא': ראה ביארה"ז לאדהאמ"צ פקודי נח, סע"ב ואילך.

ביותר יכול להוריד השפע לבא למטה בסוף הכל ביותר כמו ההתפשטות למערב עד אין שיעור כך הוא הטעם שיכול להעלות אור השפע בעילוי אחר עילוי למע' בעומק אחר עומק עד אין שיעור למעלה שזהו כמו ההתפשטות למזרח עד אין שיעור], וזהו ופרצת ימה וקדמה שהוא האורך בירידה ועלי' בסוף וראש בלא גבול וצפונה ונגבה ברוחב ההתפשטות לחוג בלא גבול כנ"ל, ומ"ש ימה תחילה ואח"כ קדמה וכן צפונה ואח"כ נגבה לפי שיעור הילוך השפע הוא בירידה למטה דוקא בסוף הכל שהוא בחי' המערב ששם הוא בחי' המל' שנק' מקבל מכל הקווין דאצי' והעיקר קו האמצעי שיומשך כל ריבוי האופני' בריבוי ההתכללות בבחי' יסוד שנק' כנישו דכל נהורין ונמשכין הכל לבחי' המל' שמקבל כל ההפכים דחוג' שנמשך מן המשפיע (כענין הידוע בענין אתרוג שדר באילנו משנה כו') ונק' כלה כל ה' שכלולה מן הכל ויסוד נק' כל שכולל בעצמו כל ריבוי המזיגות וההרכבות דכל ההפכי', ואח"כ א' קדמה לעלות למעלה עד אין שיעור שזהו למעלה מן החכ' שלזה נק' קדם שלמעלה מראשית דחכ' כו', וזהו בריח התיכון שמבריח מן הקצה העליון דכ' לקצה התחתון דמל' בלא גבול, וכן לצפון ודרום ברוחב הוצרך להיות הצמצום בתחילה מבחי' הדין שבצפון ומה יבוא דוקא עיקר השפע בהתכללותו עם בחי' החסד שבדרום כידוע בענין שלחן בצפון שהן המזונות שבאים בבחי' צמצום והתחלקות לכאוי'א לפי מקומו ומדריגתו וזהו מכלכל חיים בחסד כו', וזהו בחי' ההתכללות דחסד בגבו' וגבורה בחסד שעי'ז יתפשטו בלי שיעור כלל כנ"ל, כמו החום שבדרום שמזה עיקר התולדה וצמיחה כו' והיינו דוקא שמקור שמצפון מתמזג עם החום שבדרום ע"י התכללות הרוחות בריבוי אופני' כו', וזהו כשם שא"א לעולם בלא רוחות שהוא התכללות הרוחות מכל מיני ההפכים דוקא כידוע וד"ל. ונמצא סיבת ההתפשטות דחוג' בימין ושמאל הוא ע"י ריבוי ההתכללות בממוצעים כנ"ל, וסיבת האורך לראש וסוף זה בא מכח המשפיע שיש בו ירידות ועליות כנ"ל שהוא בא ג"כ מסיבת הב' מדות שירידה זה שבא בהתלבשות למטה ביותר זהו מבחי' החסד שירד למטה מגבוה לנמוך ביותר ומה שיכול להעלות בעילוי ביותר זהו מבחי' הגבו' דהיינו או"י ואו"ח כידוע וד"ל.

(כו) **והנה באמת עיקר מדת יעקב הוא מדה"ד שכלול בו מחוג' דאברהם ויצחק כנ"ל דהיינו אהוי"ר או חסד ודין שכלולי' במדת**

בבחי' יסוד שנק' כנישו דכל נהורין: ראה חז"א יח, א, לג, א. ת"ז תמ"ב (פא, ב). וראה בהנסמן בס' מאמרי אדהאמ"צ-במדבר ח"א ע' שה (בהמ"מ לע' צו).
 בענין אתרוג שדר באילנו: סוכה לה, א. וראה סידור רסה, א. אוה"ת סוכות ע' א'תשלט. המשך וככה תרל"ז פצ"ד. סה"מ — מלוקט [מאמרי כ"ק אדמו"ר שליט"א] ע' רנד.
 כידוע בענין שולחן בצפון: ימא כא, ב. סידור סא, ד. ס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"ב ע' תצט (ובהמ"מ שם).
 כשם שא"א לעולם בלא רוחות: תענית ג, ב.

הרחמים, ואמנם בזאת יש יתרון רב ברחמים ממדת הת"ת שהוא ההכרעה במיצוע שבההכרעה יש מיצוע להטות כלפי דין שיהי ע"י התכללות דחסד בדין כריבוי אופני' שוני' כמו שיש מיצוע בהטי' הדין לחסד ע"י התכללות דדין בחסד שזהו לאתכללא שמאלא בימינא כו' וע"כ בהכרעת דמדת ת"ת לפעמים מכריע לימין דחסד ולפעמים לשמאל דדין ושניהן שוין לענין המיצוע שימצא בהן בהתכללות זע"ז באמצעות קו האמצעי כנ"ל, אבל במדה"ר הרי החסד גובר על הדין וממתיקו שהוא ע"י הרחמים שימתיקו למדה"ד לומר דאעפ"י שמתחייב עפ"י כח מדה"ד מ"מ יצא זכאי ולא מצד זכותו אלא מצד מדת הרחמים שיש במדה זו כח להמתיק כח הדין לעשותו לפני משורת הדין, וא"כ זהו רק להפוך הדין לחסד ולא להיפוך לעולם, שזהו רק לאכללא שמאלא בימינא ולא ימינא בשמאלא כו', ולפ"ז אין הטעם במדה"ר מצד בחי' התכללות מבי' הקוין בדרך מיצוע שא"כ הי' מקום לכוח הדין כמו לכח החסד, אלא רק מצד התגברות החסד על הדין מפני מדה"ר והוא עיקר ענין קו האמצעי דבחי' יעקב שנק' בריח התיכון כו' שמפני זה נק' נחלה בלי מצרים כלל כמ"ש והאכלתיך נחלת יעקב אביך כו'.

אך הנה לכאורה א"ז מובן גם במדה"ר שיש בכחו להמתיק כח הדין יש בו שיעור וגבול עד שיכלה כח הרחמים ולא יוכל לעמוד נגד מדה"ד הקשה ביותר כמו בחטאת סדום שכבדה מאד שלא הי' ביכולת למדה"ר להמתיק לכח הדין הקשה ביותר וכמו"כ איך יהי' ככח הרחמים להצדיק את הרשע שגם שעפ"י ריבוי ההתכללות דחסד בדין יוכל להיות שימצא זכות גם לרשע להצדיקו כנ"ל אבל אם לא ימצא בו זכות כלל אחר כל ההטי' דחסד בדין לא יועיל הרחמים (וכמ"ש בפ' וירא ע"פ ארדה נא כו'). אך הענין הוא דעיקר סיבת כח הרחמים להמתיק לכח הדין בלי שיעור הוא למעלה מכח התחלקות הב' קווין דחו"ג שהן בחי' רח"ר העליונים שבבחי' כ"ע שבחי' רחמים דשם נק' רחמים גדולים בלי שיעור כלל שנק' רחמים פשוטים שבלתי מורכבים בחכ' וטעם כלל, כי הרחמים שכלול מחו"ג זהו שסובל מדה"ד שנמשך עפ"י החכ' רק שגיבר עליו להמתיקו שיוכל לחלוש כוחו כנ"ל, אבל הרחמים שבכתר אינו בא כלל להרכבה בשכל ולא בהיפוכו במדה"ד אלא הוא רחמים פשוטי' בלי שום נטי' לעולם לדין והוא להיותו למעלה גם מטעם כמוס לרצון הנק' ח"ס שזהו בחי' כשב"כ כנ"ל והוא דהטעם הנעלם לרצון יש היפוכו לדין ג"כ כמו בר"ע שא' שתוק כך עלה במח' לפני דהיינו

לאתכללא שמאלא בימינא: ראה לקו"ת מטות פו, ב. ואתחנן ז, ד (ובנהנסמן בהמ"מ ללקו"ת שם).
 נחלה בלי מצרים . . . והאכלתיך נחלת: שבת קיח, סע"א ואילך. ישע"י נח, יד.
 וכמ"ש בפ' וירא ע"פ ארדה נא: ראה תו"א טו, רע"ג. תו"ח וירא קה, ג ואילך. ובכ"מ.
 שתוק כך עלה במח' לפני: מנחות כט, ב. וראה ביאורו לאדהאמ"צ מז, א (ונ"א מאותו הדרוש —
 בסה"מ תקס"ה ח"א ע' תסא). ובכ"מ.

במו"ס בטעם כמוס לרצון יהי' לחוב ודין קשה כ"כ וכמו מי יודע עוז אפיך כו' אבל במקור כל רצון טרם שבא להתחלקות חו"ג בטעם לרצון שם הוא רק בחי' טוב וחסד כמ"ש דלית שמאלא בהאי עתיקא כו' כמ"ש אך טוב לישראל כו' (וכמבואר במ"ש פקח עיניך בפ' וירא), והוא בחי' ד"ע שמהפך גם הרצון של דין לחסד כו' וכמ"ש יהי רצון שיכבשו רחמיך כו' וכמו כי רגע באפו חיים ברצונו כו', וזהו שנמשך מבחי' רעוא דכל רעוין שבפנימי' עתי' ב"ג מדה"ר כמו שידוע בשורש ענין יגמה"ר כמ"ש ויעבור ה' על פניו כו' (דח"ס הנ"ל) ויקרא ה' ה' כו' להיות ארך אפיים ורב חסד נושא עון כו' ועובר על פשע לסלוח גם לעוברי רצונו כו' מטעם זה (וזהו שמאריך אף גם לרשעים כמו לצדיקים בשוה ממש כי זהו מצד בחי' הרח"ג נמשך גם לחושך כמו לאור משום דקמי' כולא כלא חשיב ממש וכחשיכא כאורה מצד עוצם הרוממות שמרחם על כל העולמות בשוה על העליונים כמו על התחתונים כידוע שעיקר הרח"ג בא מעוצם הרוממות דוקא וכמו המלך המרומם לבדו כו' ע"כ ברחמיך הרבים כו' (וכמ"ש למעלה בפ' ועתה יגדל כו') ועכ"ז לא נמשך רק לישראל לבד ביו"כ שהוא עפ"י תיקון ואמת כמ"ש תתן אמת ליעקב כמשי"ת).

וזהו עיקר ענין מ"ש והאכלתיך נחלת יעקב אביך שנק' נחלה בלי מצרים לאורך ורוחב כנ"ל דהיינו ע"י מדתו של יעקב במדה"ר דקו האמצעי שמגיע ברום המעלות בפנימיות הכתר ברח"ר העליונים שאין לו שיעור למעלה מצד עוצם הרוממות שלמעלה מן החכ' ע"כ מתפשט למטה עד אין תכלית כמו גם לרעים כמו לטובים וזהו שמברייח מהקצה העליון דכתר לקצה התחתון דמל' במל' דאצ"י בבי"ע בלי מיצר וגבול גם בקטרוג הקשה ביותר וכמשי"א ולא אבה ה' לשמוע אל בלעם ויהפוך גם הקללה לברכה כו'. וזהו ופרצת ימה וקדמה למעלה עד אין שיעור וכמ"ש ואביא אתכם אלי ממש על כנפי נשרים דר"ר כמו שאנו רואים בחוש שע"י רחמים רבים שמעורר על עצמו יעלה אדם בעילוי גדול עד אין שיעור למעלה יותר משרשו בחו"ב כו' וכן יומשך רח"ר הללו למטה לשומרו מכל פגע רע כו'

מי יודע עוז אפיך: תהלים צ, יא.

דלית שמאלא בהאי עתיקא . . . אך טוב לישראל: זח"ג קכט, א. תהלים עג, א. וכמבואר במ"ש פקח עיניך בפ' וירא: ראה תי"ח וירא ק, א. קיד, א ואילך.

כי רגע באפו: תהלים ל, ה.

ויעבור ה' על פניו כו': [כ"ה ככת"י המעתיקים. ותיבת כו"י אולי מיותר]. תשא לד, ה.

שמאריך אף גם לרשעים: סנהדרין קיא, א.

תתן אמת ליעקב: מיכה ז, כ.

ולא אבה ה' לשמוע: ע"פ תצא כג, ה.

ופרצת ימה וקדמה: ויצא כה, יד.

ואביא אחכם אלי: יתרו יט, ד.

וכמו ישארו על אברתו וכתוב על גזוליו ירחף כו' כמבואר במ"א וד"ל (וראי' לזה מהמשכות חסד בגשמיות לזון ולפרנס את הכל שהוא זן את כל העולם בחסד וברחמים דוקא לפני משורת הדין שזהו בא מכח דרחמים רבים למטה ביותר ולהפוך גם הדין לחסד ולכל א' כפי מקומו עד שנותן לחם לכל בשר ואין לו שיעור למעלה שכל שהרוממות ביותר יותר מרחם על כל השפלים כמ"ש כי רם ה' ושפל יראה כו' וכן אני מרום כו' אל מי אביט על עני כו' וכמ"ש בזוהר על צלותא דמסכנא שעולה למעלה עד אין שיעור וכן בענין התפילה עצמה ששומע תפלת כל פה מט"ט קושר כתרם מכל תפילה שהוא בפנימיות הכתר מרעוא דכל רעין להמשיך מזונות ורפואות גם שהוא נגד התו' כו'). וענין הרוחב במדה"ר הוא מה שנמשך כח החסד לימין בלי גבול לפי שאין לו מנגד מכח הדין אחר שנמתק ברח"ר כו' וגם לשמאל הרי מתפשטים לאין שיעור מצד כח החסד שכולל בו שנעשה ונמשך בהתפשטות כח החס' ביותר, והוא שנק' גבורה שכחוסד בחי' גבו' ממותקות להשפיע כל רב טוב וחסד בלא גבול כמו המזונות שנמשך מבחי' גבו' שבצפון וכתח"מ שהוא בגבו' דעי' כמ"ש אתה גבור לעולם כו' מכלכל חיים כו' מחיי' מתים ברח"ר ורופא חולים וכה"ג (וזהו כל עיקר יגמדה"ר להמתיק הדינין שיהפוך הוא עצמו לחסד וכברכות דבלעם שקטיגור עצמו נעשה סניגור וכקללות דתוכחה שהן בתגבורת החסד לע"ל וכמ"כ הרפואה שממתיק לבחי' הדין בעצם להפוך ממות לחיים כו' שנק' סם החיים כמ"ש הסולח לכל כו' הרופא כו' דהבה"ת וכסליחות העון שהזדונות עצמן נעשו לזכיות א"כ יש כח התפשטות בקו שמאל לאין שיעור כמו בעצם החסד שבימין וע"כ נק' נחלה בלי מצרים גם לרוחב כו').

(כז) **ובכל הנ"ל יובן בתוס' ביאור ענין תתן אמת ליעקב חסד לאברהם כנ"ל דקאי על בחי' אמת דתו' דוקא דאין אמת אלא תורה כמ"ש אשר יקראוהו באמת שיקראוהו למהו"ע ממש באמת דתו' כו' וזהו ליעקב דוקא כמ"ש ויקם עדות ביעקב ותו' כו'. דהנה מבואר למעלה במדת יעקב שהוא בחי' הת"ת המכריע שזהו קו האמצעי שכולל ב' הקוין שעושה בהם בחי' התכללות בריבוי אופני' לאין שיעור לימין ושמאל שנק' רוחב וכן**

ישארו על אברתו . . על גזוליו . . כמבואר במ"א: האזינו לב, יא. וראה תרי"ח בראשית ה, ג ואילך. כי רם ה' ושפל יראה . . אני מרום כו' אל מי אביט: ע"פ תהלים קלח, ו. ישעי' נו, טו [וראה בהנסמן באורך ע"ד מובאות כשינויים בלשון פסוק זה — בס' מאמרי אדהאמיצי' ויקרא ח"א ע' ס]. שם טו, ב. בזהר על צלוחא דמסכנא שעולה: ראה זח"ג קצה, א. ת"ז תכ"א (מב, ב). ובכ"מ. מט"ט קושר כתרם: ראה זח"א לו, ב. והערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תשי"ז ע' 202. וכקללות דתוכחה שהן בתגבורת החסד לעת"ל: ראה לעיל ע' א'עד. הסולח לכל . . שהזדונות עצמן נעשו לזכיות: תהלים קג, ג. יומא פו, ב. דאין אמת אלא תורה . . אשר יקראוהו באמת: ראה ברכות ה, רע"ב. ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח. איכ"ר פתיחתא ב'. ת"ז תכ"א (ג, סע"א). תניא ספלי"ז. ועוד. תהלים קמה, יח. ויקם עדות ביעקב: תהלים עח, ה.

לאורך שמבריח מן הקצה כו'. וכך הוא בענין אמת דתו' שהתו' הוא בחי' קו האמצעי כניל בענין תו' ועבודה וגמ"ח שכולל ב' הקוין דחוי"ב דמ"ע ולית כמ"ש מימינו אש דת כו' שניתנה התורה בימין דחסד וגם באש דבחי' דין וכמ"ש קול ה' על המים כו' קול ה' חוצב להבות אש כו' והכל בא עפ"י המדה ושיעור דוקא כמ"ש מי מדד בשעלו מים מים דאורייתא כו' וכמ"ש כל אמרות ה' צרופה כו' שהרי התו' באה בדקדוקים ושיעורים בין במ"ע ובין בלית וכמו מ"ט פני' טהור וטמא שיש פני' לכאן ולכאן ונשקול במאזני החכ' דתו' באופן כך וכך טמא ובאופן זה טהור וכן באיסור והיתר כשר ופסול הכל בא במדה גם בלית וכן במ"ע באופן כך וכך יוכשר לציצית או תפילין וא"ל אינה מצוה כלל וכה"ג וכמבואר ע"פ אי' סופר אי' שוקל כו', והוא שנק' קו המדה שמודד כל מדידות עפ"י מקור החכ' בלי יוסף ויגרע כלל כאומן הבונה במדה ושיעור לכל דבר בפרט עפ"י לוח שרואה בו וכך א' ואהי' אצלו אמון אומנא כו' ות"ח נק' בוניך כו' כידוע וכמ"ש בחכ' יבנה בית כו' הרי שיש שיעור ומדה דוקא בחכ' שבתו' וגם במדות דחוי"ג כניל, ועכ"ז הרי אמר על התו' ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים שהוא למעלה מן המדה ושיעור באורך ורוחב (ונק' ג"כ נחלה בלי מצרים כניל), והענין הוא מטעם הנ"ל בבחי' הדעת הת"ת והדעת שיש בקו האמצעי לעשות ריבוי ההתכללות מכל ההפכים לאין שיעור עד שיתפשט לימין ושמאל לאין שיעור כלל, וכך הוא בבחי' הדעת דתו' כמ"ש ויקם עדות אותיות דעת וכן א' והת"ת זו מ"ת להיות שהתורה באה מבחי' התכללות דחוי"ג כניל בריבוי אופנים לאין שיעור כלל וכמו שאנו רואים בתושבע"פ שנדרש תילי תילי של הלכות כו' וכמ"ש בר"ע שהי' דורש על כל קוץ כו' וכמ"ש ס' המה מלכות ס' מסכתות כו' ועלמות אין מספר שהן ההלכות כו' לפי שמתכלל חסד בדין ודין בחסד וכמו שידוע ע"פ תורת חסד על לשונה שיש תו' של חסד ותו' של דין להטות כלפי חסד ולדין בעיון החכ' ויוכללו זע"ז בכמה אופני' עד שיבוא הדבר במיצוע שיהא הדין כך וכך דוקא שזהו נק' משפט כידוע כמו ששוקלי' במאזני' וקו המשקולת דמקור החכ' מכריע לימין ושמאל בריבוי אופני', וע"כ נק' התו' אמת לפי שהיא באה בקו היושר שלא יטה ימין ושמאל יותר מדאי

מימינו אש דת . . קול ה' על המים . . חוצב: ברכה לג, ב. תהלים כט, ג ואילך.
 מי מדד בשעלו . . כל אמרות ה' צרופה: ישעי' מ, יב. משלי ל, ה (כל אמרת אלוקה גוי).
 וכמבואר ע"פ אי' סופר אי' שוקל: ישעי' לג, יח. ראה תוי"א נג, ב. סה"מ תקס"ה ח"א ע' רד ואילך. ס'
 מאמרי אדה"ז: נ"ך ח"א ע' קכג.
 ואהי' אצלו אמון אומנא . . ות"ח נק' בוניך . . בחכ' יבנה בית: משלי ת, ל וראה ב"ר בתחילתו. ברכות
 סד, א. משלי כד, ג.
 ויקם עדות אותיות דעת: תהלים עח, ה. וראה לקו"ת פקודי ד, ב (ובה"מ"מ שם — הוצאת התשד"מ).
 לקו"ת שיחות ח"כ ע' 104 (ושם ע"ד שבכ"מ בענין זה הלשון "דעת" ובכ"מ הלשון "דעות").
 והת"ת זו מ"ת: ברכות נה, א.
 בריע שהי' דורש על כל קוץ: מנחות כט, ב.
 ס' המה מלכות ס' מסכתות: שה"ש ג, ת. ראה שהש"ר עה"פ. זחי"ג רטז, א. ובכ"מ.
 ע"פ תורת חסד . . שיש תו' של חסד ותו' של דין: ראה פיה"מ לאדהאמי"צ צד, א ואילך.

כמ"ש אל תוסיף על דבריו כו' וע"כ נק' התו' ספר הישר כו' והו' אותיות דאמת אמית רת"ס דקו הישר האמצעי כמ"ש בזוהר ע"פ ונתתם לי אות אמת דא וי"ו כו' כי מדת הדין אינה נק' אמת מאחר שמד' החס' סותרו ומד' החס' אינה נק' אמת לפי שמדת הדין סותרו אלא רק הדרך הישר שנק' קו המיצוע שבו ההכרעה ובין שניהם יחד ונק' אמת שאין לו מנגד כלל כו' כנ"ל וע"כ עיקר השלימות הוא בא בקו האמצעי שהולך ביושר שבקו השמאל יש חסרון שאין בו החסד דקו הימין ובקו הימין דחסד יחסר כח הדין אבל בקו האמצעי שכוללם יחד הוא בחי' שלימות דאדם כמ"ש וזאת תורת האדם שהוא שם מ"ה במילוי אלפין שכולל רת"ס דאמת דהיינו י' בראש וקו דא' וי"ד שתחתו בצירור ד' הפוכה (שזהו עיקר האמת כאשר נמצא בסוף כמו בראש בלי נטי' כלל לימין ושמאל כמו קו היושר ההולך ביושר מלמעלמ"ט). וזהו ענין מילוי דיו"ד שהוא י"ד נקודה דחכ' וי"ו קו המודד כל מדידות וד' הוא השטח באורך ורוחב מוגבל. והענין הוא דבחי' נקו' ד' הוא למעלה מבחי' ההתפשטות דקוין והוא כמו שהחכ' בבחי' אין דכ' כו' שהוא בחי' ד"ע כנ"ל ומן הי"ד נמשך הוי"ו שנק' אמת הבנין שמודד בו כל מדה ושיעור דהיינו בחי' ההתכללות מדבר והיפוכו בריבוי אופנים והכל במזיגה מדוקדקת במיצוע והכרעה נכונה כנ"ל, והוא השטח שנעשה מן הקו המודד כו' אבל הקו עצמו למעלה מן המדה בפו"מ, ואמנם אעפ"י שמודד כל מדידה יש בזה עצמו בחי' ההתפשטות לאין שיעור כלל וע"כ אמר ארוכה מארץ מדה פי' גם במדה דקו המדה אין שיעור לאור' שבה, וענין הרוחב היינו כמו שהתו' במקורה למעלה שמתפשטת לימין ושמאל בל"ג בפני' מסבירות לכל צד כו' וז"ש ורחבה מני ים דחכ' עצמה ע"י ריבוי ההתכללות ביותר, ואורך הוא בחי' ירידת החכ' דתו' מעצמו השעשועים שבעא"ס למעלה עד אין שיעור כמ"ש ואהי' אצלו אמון כו' שע' כו' ויורד למטה מטה בהתלבשות צמצומים גדולים עד תו' דעשי' הנגלית לנו בעה"ד טו"ר בדברים גשמיים וע"כ נק' התו' משל הקדמוני כו' כנ"ל וזהו ארוכה מארץ מדה כו' וד"ל.

וזהו תתן אמת ליעקב אמת דתו' דא' דתורה הוא אאלפך חכ' כמו שהתו' במקורה בבחי' ד"ע דכ' שלמעלה מהתחלקות הקוין כו' ונק' פלא אמון

אל תוסיף על דבריו: ע"פ משלי לו, ו: כל אמרתך אלוקה צרופה גו' אל תוסיף על דבריו פו יוכיח בך ונכזבת.

נק' התורה ספר הישר: ראה שמו"ב א, יח ותרגום ומפרשים שם.

אותיות דאמת . . רת"ס: ראה ב"ר פפ"א, ב.

בזוהר ע"פ ונתתם לי אות אמת: זח"ג ב, א. ועוד.

וזאת תורת האדם: שמו"ב ז, יט.

ארוכה מארץ מדה: איוב יא, ט.

נק' התו' משל הקדמוני: ראה פרש"י למשפטים כא, יג. לשמו"א כד, יד. למכות י, ב (ד"ה והאלקים). וראה

סה"מ תקס"ב ח"ב ס"ע תקנה (ובהמ"מ שם).

אאלפך חכ' . . אמון מופלא אמון מוצנע: ע"פ משלי לג, לג (וראה שבת קד, א. ס' מאמרי אדהאמיצ-

יקרא ח"א ע' טו. ושי"ג). ב"ר בתחילתו.

מופלא אמון מוצנע שכל הנעלם מכל רעיון כמו שהוא במהו"ע ית' שכלולה באח"פ כו' דלית מחשבה תפיסא בי' אפי' מח' הכללית רק חכ' דתורה הקדומה כנ"ל, ואות המ"ם כשנאה חכ' דתו' לבחי' קו המדה למדוד כל או"כ במדות דחו"ג שהוא מדת יעקב בבחי' קו האמצעי דדעת ות"ת המכריע כנ"ל שנעשה ריבוי ההתכללות לאין שיעור שזהו בחי' שם מ"ה דאדם כנ"ל, ואות התי"ו הוא בחי' המל' סודכ"ד שזהו בתושבע"פ מל' קרינון לה שנק' כלה שכלולה מכל ההפכים דקו האמצעי (וזהו הלכה אותיו הכלה), ומתחבר מאמר זה דפלי"א זה דכ' ששם הוא גילוי עאי"ס ממש עד למטה ממשי בתי"ו דבחי' המל' ע"י המ"ם דת"ת ודעת, וזהו שנק' בריח התיכון שמבריה מקצה העליון דפ' חכ' עד המל' סודכ"ד, וזש"א חותמו של הקב"ה אמת שהוא חותם דתו' במל' שהן כנ"י דאיהו אמת ואיהי אמונה שמקבלת חותם אמת זה כו' כענין פועל אמת שפעולתו אמת לפי שכל ההשתלשלות העולמות שפעל ברצונו וחכ' במח' הכללית והפרטית הכל עפ"י האמת דתו' כמ"ש ה' קנני ראשית דרכו וזהו בראשית כו' דאסתכל באורייתא וברא עלמא כו' וע"כ אין העולם מתקיים אלא בקול דתו' דוקא כידוע וד"ל (ואעפ"י שהמשכות י"ג מדה"ר מרדכ"ר ביו"כ לסליחות העוונות להיות ארך אפיים כו' ונושא עון ג"כ נמשך על ידי התורה כשירד משה בלוחות האחרונות ביו"כ כמ"ש מה אלו ברצון כו' וזהו אעפ"י שנק' ארך אפים כו' גם לרשעים אבל באמת דתורה אינו נמשך רק לישראל לבד וזהו שיש מ"ד א"א ראה משה (ויש מ"ד דאמת ראה כו'). וזהו תתן אמת ליעקב איש תם יושב אוהלים בתושב"כ ותושבע"פ שהוא בחי' התיקון דשם מ"ה דתו' דאדם שעז"א ופרצת ימה וקדמה כו' בלי מצרים כלל כנ"ל מטעם הנ"ל וד"ל.

וחסד לאברהם גימ' רמ"ח שהן רמ"ח מ"ע כנ"ל שזהו בחי' חיצוני דאדם בהתכללות דרמ"ח אברים חיצוני' כמ"ש אף עשיתו אעפ"י שהוא למטה ביותר מחכמ' ומדיבור דתו' שנק' תורת האדם בפנימי' אבל יש בו מעלה יתירה שיש בו התכללות מבלי שימצא ראש וסוף כלל למעלה מבחי'

באח"פ: בכת"י ב: כא"ס.

הלכה אותיות הכלה: פעי"ח שער הנהגת הלימוד (שי"ז) ד"ה גם העוסק בתורה. וראה גם פיה"מ לכ"ק אדהאמ"צ פקמ"א (צג, ב). תרי"ח שמות ג, סע"ב. קונטרס דרושי חתונה — תרנ"ב ע' סב. ממש בתי"ו: בכת"י ב: מטה בחכ'.

חותמו של הקב"ה אמת . . דאיהו אמת ואיהי אמונה: שבת נה, א. ראה זח"ג קצח, ב. פועל אמת שפעולתו אמת: ע"פ נוסח ברכת קידוש לבנה.

ה' קנני ראשית דרכו . . דאסתכל באורייתא וברא עלמא: משלי ח, כב. זח"ב קסא, א. מה אלו ברצון: ראה פירשי' עקב ט, יח. יו"ד יו"ד.

ארך אפים גם לרשעים: ע"פ סנהדרין ק"א, א.

שיש מ"ד א"א ראה משה . . דאמת ראה: סנהדרין שם.

איש תם יושב אוהלים בתושב"כ ותושבע"פ: תולדות כה, כו. לקו"ת ואתחנן ה, א. ובכ"מ.

ופרצת ימה וקדמה: ויצא כח, יד.

אברהם גימ' רמ"ח: ראה תנחומא לך לך טו. נדרים לב, ב. רשי' לך לך יז, א.

ראש וסוף, דאמת דתו' אינה אלא התכללות מראש לסוף כנ"ל עד שנתב"ס וסוב"ת ומתכלל לרוחב בלי שיעור כו' אבל במצות מעשיות הוא מע' התענוג דעא"ס ממש שלמעלה מתחילה וסוף לגמרי, וז"ש רחבה מצותך מאד ובתו' אמר רחבה מני ים לבד שאינה אלא מחמת שכלולה ומתאחדת בע' השע' שלמעלה ולא מהו"ע ממש, ועכ"ז אמר קרוב ה' כו' שיקראוהו במהו"ע באמת דתו' שנתפס בד"א של הלכה כמו שהוא ממש משא"כ מחה"ק הכללי דלמתב"כ והיינו לפי שבחי' ההתכללות דתו' באדם הוא בבחי' השלימות עד שדומה לעליון ממש בבחי' שלימותא דכולא שלמעלה מע"ס דאדם כו', ואעפ"י שהתו' באה במדה הרי מדה זו אין לה גבול כמו שהיא למעלה במהו"ע בתוה"ק כנ"ל וד"ל (וכמו גילוי אא"ס עצמו בהיכל ק"ק שנתפס במדה ומקום ארון אינו מן המדה כו' לפי שכל יכול לבוא גם בגבול ומדה והוא לפי שממנו בא המדה בבחי' תיקון דאמת דתו' כך נתפס באותיות התו', וכמ"ש אחת שאלתי שבתי בבית ה' דאורייתא היכלא עילאה כו' דאעפ"י שמוקף מחיצות מכל צד שורה בו מעא"ס דאין העולם מקומו כו' ועכ"ז מה שנתפס בעולמות אין נק' תפיסא דלמתב"כ שאין העולם מקומו אעפ"י שהוא מקומו ש"ע משא"כ בד' אמות של הלכה הוא נתפס ממש מטעם הנ"ל וד"ל).

וזהו אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם מבחי' המדות דא"ס עצמו שלפני הצמצום דקרי"ח שהי' הוא ושמו בלבד כו' כנ"ל שנק' ימ"ק קדמונו ש"ע שהן בבחי' א"ס ממש בליג' ומדה כלל וכידוע דאא"ס למעלה עד אין קץ ולמטה כו' וחסד דא"ס לגדולתו אין חקר כו', וזש"א ברוך כבוד ה' ממקומו העצמי כמ"ש הנה מקום אתי כו' שיבוא מן ההעלם דע' לידי גילוי בעולם וכמו מעולם ועד עולם מעולם דא"ס כו' וזהו אינו בא רק בהתלבשות באמת דתו' דוקא שנק' נחלה בלי מצרים מצד בחי' ריבוי ההתכללות דאדם ובמצות מעשיות שהן ריבוי הכלי' מכלי' שונים כמו בחיצוניות אברים דאדם שהוא למעלה מפנימיות דאדם מטעם הנ"ל. וזהו שחילק לשתיים תתן אמת ליעקב שהוא בריח התיכון כו' בעל עולם התיקון דקו האמצעי דתו' וחסד לאברהם גי' רמ"ח ברמ"ח מ"ע בבחי' מל' דא"ס סודכ"ד כמ"ש והוכן בחסד כסאו וד"ל.

רחבה מצותך מאד . . . רחבה מני ים: תהלים קיט, צו. איוב יא, ט.
קרוב ה': תהלים קמה, יח.

ומקום ארון אינו מן המדה: יומא כא, א. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ יוקרא ח"א ע' קפה. וש"נ.

אחת שאלתי . . . דאורייתא היכלא עלאה: תהלים כו, ד. זח"ב קא.

דאין העולם מקומו . . . שהוא מקומו של עולם: ב"ר פס"ה, ט.

דא"ס למעלה עד אין קץ: ראה ז"ח יתרו לד, ג. סה"מ תקס"ב ח"ב ע' שע (ובהמ"מ שם). סה"מ תרס"ו ע' קסה.

הנה מקום אחי: תשא לג, כא.

מעולם ועד עולם: ע"פ תהלים קו, מת. ועוד. וראה זח"א יח, א. קנב, א. קנה, ב. זח"ב כט, ב. ועוד.

ובאוה"ת כראשית כרך ג' תקצה, א.

והוכן בחסד כסאו: נסמו להלן בהוספות בהמילואים להמ"מ.

(כח) **ובכ"ז** יובן מ"ש ואולם חי אני וימלא כבוד ה' את כל הארץ כו'.
 דהנה עפ"י כל הנ"ל יובן בתוספות ביאור מ"ש כל הנק' בשמי
 ולכבודי בראתיו כו' שהן ישראל שנק' בשמי העצמי דישראל עלו במחשבה
 שהי' הוא ושמו בלבד, וזמ"ש ישראל אשר בך דוקא אתפאר שהוא בחי' כבוד
 ות"ת דתו' שז"ש ולכבודי בראתיו כו' ואין כבוד אלא תורה וכנ"ל בפ"י תתן
 אמת ליעקב דוקא שיקרא למהו"ע ית' ממש באמת דתו' להיות שהוא
 שעשועים העצמיים דא"ס וזהו מצד בחי' ריכוי ההתכללות דתורת האדם
 ששורה בה בחי' שלימותא דכולהו כו' כנ"ל, וזהו ולכבודי ממש בראתיו בחי'
 אדם דברי' ויצ"י בשלימות המוחין דחו"מ כמו במשיח דכת"י ב"י ישכיל עבדי
 כו' וגבה מאד שיתגלה בו טעמי וסודות התו' הקדומה שארוכה מארץ מדה
 ורחבה כו', אף עשיתיו במצות מעשיות דאדם בחיצוני' שיש בו יתרון מעלה
 הוא העוה"ב שיהי' בשכר המצות בפו"מ דוקא כמ"ש כ"י יש להם חלק
 לעוה"ב כו' שאז יהי' גילוי עא"ס ממש שלמעלה מבחי' מדות דחו"ג וחכ'
 ורצון וכמ"ש ולא מכל אינון מדות כלל כו' שזהו למעלה מבחי' תחילה וסוף
 מעלה ומטה דמה שאא"ס למעלה עד כו' זהו בחי' מעומ"ט עכ"פ ונק' עומק
 רום ועומק תחת רק שהוא בבחי' א"ס וכן במדות דחו"ג דא"ס אבל בעוה"ב הוא
 התגלות אמיתית מהו"ע ית' שמעומ"ט שוין ממש ויהי' למטה כמו למעלה
 ממש, וז"ש להנחיל אוהבי יש האמיתי כמו שהוא בלא צמצום והעלם במצות
 כלל כמ"ש ולא יכנף כו' ובלי ירידה ועלי' בבריח התיכון דקו האמצעי
 שמבריח מקצה העליון לתחתון שיש ב' קצות עכ"פ אלא הוא למעלה מעליון
 ותחתון דכ' ומל' מבלי שימצא רו"ס כלל כנ"ל. וז"ש אז תתענג על הוי' דחכ'
 שבתו' שהוא בעדן דעוה"ב שזהו לעולם ירשו ארץ החיים שיהי' בלתי גבול
 ומדה כלל, וז"ש והרכבתך על כמתי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך נחלה
 בלי מצרים כלל שא"ל קצות דחו"ג מזרח ומערב כענין פרזות תשב ירושלים
 וכמא' עתידה ירושלים שתתפשט בכל א"י וא"י תתפשט בכל העולם כולו,
 וזהו בשכר המצות שנק' חסד לאברהם כנ"ל שא' לכל תכלה ראיתי קץ שהוא
 בחי' העונג העליון העצמי שבתורה הקדומה שבא בקו המדה בבחי' התיקון
 שנק' אמית' רת"ס שיש קץ ברו"ס רק שכלולי' זע"ז בבחי' אדם, אבל רחבה

כל הנק' בשמי ולכבודי: ישעי' מג, ז.

שישראל עלו במחשבה שהי' הוא ושמו בלבד: ב"ר פ"א, ד. פד"א פ"ג.

ישראל אשר בך: ישעי' מט, ג.

במשיח . . . ישכיל עבדי: ישעי' נב, יג. וראה תרגום יונתן וילקוט שמעוני ואוה"ת שם עה"ט.

כ"י יש להם חלק: סנהדרין ז, א.

ולאו מכל אינון מדות: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

להנחיל אוהבי יש . . . ולא יכנף: משלי ת, כא. ישעי' ל, כ.

אז תתענג . . . לעולם ירשו ארץ . . . והרכבתך: ישעי' נח, יד. ס, כא.

פרזות תשב . . . עתידה ירושלים שתתפשט: זכרי' ב, ח. ראה ילקוט שמעוני ישעי' רמז תקג. תו"ח בשלח

שמ, סעיב ואילך. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' חצר. ושי"נ.

לכל תכלה ראיתי קץ: תהלים קיט, צו.

מצותך מאד בעוה"ב שלמעלה מבחי' רו"ס עכ"א או תתענג על הוי' למעלה משם הוי' דחכ' דתורה, והוא בתנאי אם תשיב משבת רגליך וקראת לשבת עונג שיש בו מיום שכולו שבת שנק' קדוש הוי' כו' או תתענג על הוי' כו' בעדן דעוה"ב וד"ל.

אך הנה כ"ז יבוא ע"י התו"מ שו"ש לכבודי בראתי כו' אף עשיתיו שבא ע"י ירידת האור דא"ס בחכ' דתו' בבחי' התיקון בריבוי ההתכללות דבחי' אדם אדמה לעליון וזהו ופרצת ימה כו' וכן ירידות והתלבשות התו"מ בדברים גשמי' שנק' אורך וכש"כ ע"י המצות שעולה למעלה במהו"ע ית' ממש שלמעלה גם משעשועים שבתו' כנ"ל, אבל כשאין תו"מ בישראל שיהי' נק' בשמי ולכבודי כו' בבחי' אדם פנימי וחיצוני דתו"מ, עכ"ז יש עוד דרך אחר שהיא התשובה שקדמה ג"כ לעולם שע"ז ג"כ יגיע לאמיתית מהו"ע ית' שהוא בחי' נחלת יעקב נחלה בלי מצרים כנ"ל שהוא בחי' רח"ר העליונים שבמקור כל המקיפים העליונים במהו"ע ית' ממש שמצד בחי' רוממות העצמות ממש כנ"ל, והוא מ"ש ויספו ענווים בהוי' שמחה בשמחה דתו"מ ואביוני אדם שהן בע"ת שאין להם צלם דאדם דתו"מ בקדוש ישראל עצמו יגילו בעוה"ב כמו בשכר המצות ממש. והענין הוא כידוע במ"ש בבכ"י יבואו כו' שבחי' רח"ר העליונים הנ"ל כמו שהוא למעלה מצד עצם הרוממות דא"ס הנה כמ"כ מעוררי' לבחי' רח"ר העליונים הללו מלמעלמ"ט ע"י שפלות העצומה ומרירות בלב נשבר ונדכה עד שבא לכלל בכ"י כמו בע"ת האמיתית שבוכין במר נפשם על עוצם ריחוקם מה' א' בפגם העוונות שלהם, והוא מה שכל אדם מעורר על נפשו ברח"ר בבכ"י על הריחוק העצום ונק' מים תחתונים בוכין אנן בעינן למהוי קדם מלכא שמקים אותם מנפילתם למטה בשאול תחתית ויעלה נשמתם למעלה למהוי קדם מלכא כו' כמו שהי' שורש נשמתם תחילה (שישראל עבמ"ח הע' כנ"ל), וזהו מדתו של יעקב איש הרחמים שנק' בריח התיכון שמבריה גם לקצה התחתון שלמטה מטה שיעורר רח"ר בבכ"י (וכמו וישא יעקב את קולו ויבך כו' כשראה את רח"ל בחי' המל' בע' שרים דנוגה כו'). וזהו בבכ"י יבואו שע"י הבכ"י דוקא יבואו ויעלו למעלה בתכלית העילוי, וכמו מבחי' השפלות ומרירות דגלות מצרים דכתיב ואשא אתכם על כנפי נשרים בבחי' התעוררות דר"ר ואביא אתכם אלי ממש כו', ומה גם ברחמי האב על הבן שזהו בחי' רחמים פשוטים ועצמיים כמו

אם תשיב משבת רגליך: ישע"י נח, יג.

ויספו ענווים . . . ואביוני אדם שהן בע"ת: ישע"י כט, יט. וראה סה"מ תקס"ב ח"א ע' נו, וד"ה ויספו ענווים מכ"כ אדהאמ"צ (כפ"ח תשמ"ה) ע' 27. ס' מאמרי אדהאמ"צ יוקרא ח"ב ע' תקלט. וש"נ. בבכ"י יבואו: ירמ"י לא, ט.

מים תחתונים בוכין: ראה ת"ז ת"ה (יט, ב). מדרש עשה"ד סי"ב. בחי' יוקרא ב, יג.

וישא יעקב את קולו ויבך: ע"פ ויצא כט, יא.

ואשא אתכם על כנפי נשרים: יתרו יט, ד.

בעצמות ממש כמו הבן יקר לי אפרים כו' ע"כ המו מעי לו רחם ארחמנו כו' ועכ"א ברגע קטן עזבתיך וברחמים גדולים אקבצך כו' וד"ל.

וזהו כמו משל הבן מלך שנתרחק מאביו ונפל ביד צר ואויב בשבי' וגלות קשה ויושב בבור עמוק חושך ואפילה שכאשר יצר לו ביותר יזכור על אביו המלך ויצעוק ויבכה במר נפשו מאד מתוך עומק המרירות מן החושך והלחץ ודחוק בבכיות גדולות לעורר רחמי האב להעלותו משם, כמו שהי' בגלות מצרים שהי' משועבדים בעבודה קשה בחומר ובלבנים וימררו את חייהם ביותר עד שצעקו לאביהם שבשמים כמ"ש ויאנחו בני' מן העבודה ותעל שועתם כו' וידע אלקים שהרגיש ברח"ר כרחמי האב על הכן וכמ"ש בכל צרתם לו צר ממש כו'. ואמנם זהו דוקא כשמגיע קול צעקת בכי' דבן לאזני האב כמ"ש וגם אני שמעתי את נאקת בני' כו' שהוא בחי' רח"ג ביותר וכן ותעל שועתם כו', אבל כשהבן מרוחק לגמרי באופן שלא ישמע קולו בצעקתו אל אזני אביו כמו מצד ריבוי מחיצות המפסיקים בין ישראל כו' אז לא יעורר רח"ר דאב כלל גם שישנו בעצמם כו' (ועכ"ז גם בטרם תקרא אני אענה כו' גם כשאין הבן מרגיש בצרתו כלל יורד להצילו ולשמרו בבחי' מקיף כו'). והנה אחר ההתעוררות ברח"ר דאב על הבן יורד להצילו מבית השבי' אז בראות האב את בנו ישמח בו בשמחה עצומה ונפלאה יותר משהי' שמח בו בהיותו אצלו בהיכלו בקירוב ונק' שמחה שאחר הבכי' מצד הריחוק שבתחילה ואשר הי' בצרה וניצל ויצא מבית השבי' מחושך לאור גדול וגם הבן ישמח בראותו לאביו בהצילו אותו ויחדיו ישמחו זע"ז מאד למעלה מגדר הכלי בבכי' ושמחה יחדיו, כמו עד"מ ב' או"נ מופלאים באה' נפשם בהתרחק זמ"ז זמן רב מאוד ויתקרבו יחד או אוהב דבק מאח שנפל בצרה בסכנת נפשו וניצל שישמחו מאוד זע"ז בבכי' ושמחה יחדיו כאה' דוד ויהונתן דכתי' וישקו איש את רעיהו כו'. כך יובן למעלה בנשי' שנק' בניט כמו שעלו במח' הע' בהתרחקם למטה בעולם הפירוד בתכלית הריחוק בגלות דק"ג כמו בעי' שיעלו מחושך לאור בצעקתם מקירות לבם שמעורר רח"ר להעלותם וכמו בגלות מצרים כנ"ל אז עולים בבכי' ושמחה יחד שישמחו בה' אחד והי' ישמח בהם בהעלותם בקירוב אחר הריחוק הגדול, וזהו שמחה שאחר הבכי' שגדולה יותר משמחת הצדיקים בתו"מ שהן בקירוב תמידי כו', וז"ש ואבינוי אדם כו' שהן בעי' בקדוש ישראל עצמו יגילו שלמעלה מעלה משם הוי' שבתו"מ יגילו בגילה ורינה, שהרינה היא הבאה מתוך ההיפוך בהצלחת מן הסכנה כו' וכמו הרינה כשבא מן המלחמה כשניצלו מן האויב

הבן יקר לי אפרים . . . ברגע קטן עזבתיך: ירמ" לא, יט. ישעי' נד, ז.

ויאנחו בני' . . . וידע אלקים: שמות ב, כג-כה.

בכל צרתם: ישעי' סג, ט.

וגם אני שמעתי: וארא ה, ה.

וישקו איש את רעהו: שמ"א כ, מא.

ונצחו וכן בא יבוא ברינה נושא אלומותיו כו' כמבואר במ"א, וכן גם בצדיקים גם שעושין מצות הרי המה מלובשים בגשמיות וכאשר יעלו בעוה"ב בשכר המצות למעלה בעדן העליון ישמחו במהו"ע ית' ממש כמ"ש שם נשמחה בו ממש מצד הריחוק שהי' בתחילה בהיותה בעוה"ז השפל בגופים גשמי' כו'. וזהו רננו צדיקים בה' וכן בואו לפניו ברננה כו', ופי' צדיקים צ"ע וצ"ת שהוא עצמות אא"ס שמשפיע בכנ"י נק' צ"ע וכנ"י נק' צ"ת בתו' ומצות כמ"ש כל ישראל יש להם כו' שנאמר ועמך כולם צדיקים כו' צ"ע וצ"ת שיש בכ"א יחדיו ידבקו לעוה"ב וישמחו זע"ז כב' או"ג שנתרחקו בתחילה מאד ונתקרבו יחד כנ"ל והיינו לפי שבעוה"ב יהי' גילוי עצמות אא"ס ממש שלמעלה מבחי' ראש וסוף עליון ותחתון שאין שם בחי' מעומט כלל כנ"ל ע"כ ב' צדיקים דצ"ע וצ"ת שוין יחד כו' וד"ל (וזהו זכר רב טובך יביעו בעוה"ב שהוא רב טוב הצפון לנשמות כו' שיחי' לפניו בחי' עולם ואז וצדקתך ירננו בבחי' רינה דב' הצדיקים שכלולים בצדקתך ממש שהן המצות כמו שהן במהו"ע ית' ממש שא' רחבה מצותך מאד כנ"ל וד"ל). וזהו שלעיל יאמרו כי אברהם לא ידענו שזהו בחי' חסד לאברהם שבמצות וישראל לא יכירנו באמת דתו' שנתן ליעקב וישראל כמ"ש ותורה שם בישראל אלא כי אתה ממש אבינו שהוא ע"י התשובה מן המיצר שעננו במרחב המקיפים דרח"ר העצמי' דא"ס עצמו ממש וד"ל.

(כט) וזהו ואולם חי אני וימלא כבוד ה' את כל הארץ. דהנה ידוע בענין עיקר ענין החטא במרגלים שמאטו בא"י שהוא בחי' שם ב"ן לאחר התיקון דשם מ"ה ע"י התו"מ דבחי' אתברירו רפ"ח ניצוצי' דתוהו שנפלו בשבה"כ ולזה כל התו"מ ניתנו דוקא בא"י לתקן ולברר ז"מ דתוהו שהן ו' אומות דכנעני וחתי כו' וכמ"ש וכרות עמו הברית לתת כו', והמרגלים היו סבורים כאשר ראו תוקף וחוזק הקליפות הקשה דז' אומות ששרשם מבחי' מדות דתוהו כמ"ש והעם אשר ראינו בתוכה אנשי מדות דבחי' מדות דתוהו וכבני הענק וארץ אוכלת יושבי' היא מצד ששרשם מז"מ שמתו, ולמטה הוא המות ורע דג' קה"ט לגמרי שאין להם בירור ותיקון כלל

בא יבוא ברינה . . . כמבואר במ"א: תהלים סכו, ו. וראה תו"ח בראשית ג, ג ואילך.
שם נשמחה בו: תהלים סו, ו.

רננו צדיקים בה' . . . בואו לפניו ברננה: תהלים לג, א. ק, ב.

כל ישראל . . . ועמך כולם צדיקים: סנהדרין ז, א. ישעי' ס, כא.

זכר רב טובך יביעו . . . רחבה מצותך מאד: תהלים קמה, ז. קיט, צו.

כי אברהם לא ידענו . . . ותורה שם בישראל: ישעי' מג, טז. תהלים עה, ה.

ידוע בענין . . . החטא במרגלים: ראה גם לעיל ד"ה ויהס כלב.

דבחי' אתברירו: ראה וחי' רנד, ב. אגה"ק סכ"ח (קמת, א) ובהנסמן בלקוטי הגהות לאגה"ק שם.

כל התו"מ ניתנו בא"י: ראה להלן בהמילואים להמ"מ לע' התקצא.

וכרות עמו הברית: נחמ"י ט, ח.

והעם . . . אנשי מדות: ע"פ שלח יג, לב.

כ"א איבודם זהו תיקונם וכמו ואת רוח הטומאה אעביר כו' ובלע המות כו' אבל אין בכח הח' דתיקון דתו"מ לבררם ולתקנם כלל, וזה הי' עיקר טענת המרגלים שאמרו לא נוכל לעלות כו' כי חזק הוא ממנו (וארז"ל ממנו כבי' אפי' בעה"ב אינו יכול להוציא כליו משם שרמזו בזה שאין כח בבחי' התיקון דחכ' שנק' בעה"ב דבכח' יבנה בית בי"ת דבראשית כו' להוציא כליו שהן בחי' הכלים דמדות דתוהו שנפלו ונשברו כו' שאין בכח התיקון להוציא מעולם הפירוד לעולם היחוד), (וכידוע דאורות דתוהו תקיפים וחזקים הרבה מאורות דתיקון להיותם בבחי' הכתר בבחי' נקו' כו' וע"כ בנפילתם למטה בע"ש דז' אומות הן קליפות תקיפים וחזקים יותר מבחי' המדות דחכ' דקדושה לפי שטומאתם קשה ביותר לא ינצחום), אבל המרגלים טעו בזה טעות גדול כי הם היו סבורים שהע"ש דק"נ ששרשם כו"מ דתוהו שמתו הם מקבלים שפע אור חיותם ג"כ מבחי' מל' דאצ"י שהוא שם ב"ן דקדושה בבחי' גילוי אור ממש בבחי' או"פ בכלי כשאר העולמות דכתיב מלכותך מלכות כל עולמים וכתיב מלכותו בכל משלה כו' כי אין לך דבר שחוץ ממנו כי ממך הכל כי גם את זה לעומת זה עשה האלקים כו' רק שהם מקבלים ממ"ח צירופי' האחרונים דשם אלקים בבחי' חיצוני' ואחוריים דאחוריים כו' וכמ"ש מלך אלקים על גויים כו'.

אך הם טעו בזה דאעפ"י שאין לך דבר חוץ ממנו כמ"ש ממך הכל מ"מ יש הפרש גדול מאד בין המשכות פנימי' ועצמות לסט' דקדושה כמו בנשמות ומלאכים דבי"ע להמשכות חיצוני' שנמשך בבחי' פסולת ומותרות לע"ש דנוגה דעשי' להחיותם מאין ליש ואור האלקי שיש בכח שפע זאת בצמצום גדול ג"ז הוא רק בבחי' מקיף בהעלם גדול מאד ולא בא בהם בבחי' או"פ בגילוי אור וחיות פנימי' כלל כמ"ש רם על כל גויים ה' כו' בבחי' רוממות והתנשאות מרחוק לבד משום דגם במ"ח צירופי' האחרונים דשם אלקים הרי יש בזה הארה דהארה מכבוד מל' דקדושה האלקי' וכתיב וכבודי לאחר לא אתן כו' (וע"כ מקבלים רק מבחי' נקבי העור כשערות כמ"ש במ"א). וזש"א כלב כי סר צלם מעליהם פי' סר צלם צל שלהם כי אין שורש

ואת רוח הטומאה: זכרי' יג, ב.

כי חזק הוא . . אפי' בעה"ב: שלח יג, לא. סוטה לה, א.

דחכ' . . יבנה בית: משלי כד, ג.

מלכותך מלכות כל עולמים . . מלכותו בכל משלה . . כי ממך הכל: תהלים קמה, יג, קג, יט. דה"א כט,

יד.

את זה לעומת זה עשה האלקים: קהלת ז, יד.

ממ"ח צירופי' . . מלך אלקים על גויים: ראה סי' הלקוטים להארז"ל ר"פ בא. פע"ח שער חהמי"צ פ"ה.

שער הכוונות ענין פסח דרוש א. תו"א קט, ד. ועוד. תהלים מ, ט.

רם על כל גויים ה': תהלים קיג, ד.

וכבודי לאחר לא אתן: ישעי' מב, ח. מח, יא.

סר צלם מעליהם: שלח יד, ט.

חיותם למעלה רק מבחי' צל בלבד שהוא בבחי' המקיף שבהעלם גדול מרחוק עליהם כו' וגז' הצל סר מהם, וזהו כי לחמינו הם סר צלם מעליהם כי כ"ז שבחי' צל זה עליהם יש עליהם הארה אלקי' מרחוק עכ"פ והוא בחי' צל אדם שבצלם אלקים עשה כו' כמ"ש נעשה אדם בצלמנו כו' וכמ"ש אך בצלם יתהלך איש בצלם אלקים ובזה הצלם הוא מורא אדם על הבהמות וחיות כמ"ש ומוראכם כו', אך כשסר צל זה דצלם אדם נעשו כבהמות וחיות שבורחים מן האדם, וז"ש כי לחמינו הם סר צילם מעליהם כמ"ש איכה ירדוף א' אלף כו' אם לא כי צורם מכרם כו' (וכאברהם שרדף הד' מלכים כו' דכתיב ויחלק עליהם לילה ה' מליל דבה"א בראם ונסתלק מעליהם אור האלקי שבצלם האדם וברחו ממנו כו') וכמ"ש אתם קרויים אדם כו'. (אך איכ לא הי' להם אור וחיות כלל וכלל כי ממך הכל ומל' כו' שבהכרח שיומשך בהם אור בבחי' או"פ בגילוי מצרופי' דשם אלקים וא"ל לא הי' להם קיום המציאות כלל מאחר דגם אזלע"ז הכל עשה האלקים כו'. אלא הענין הוא דבחי' או"פ הנה הוא מבחי' חיצוני' הכלים דמל' דעשי' דאו"י דמצומצם באו"כ וכמ"ש בע"ח דמעמד החיצונים פניהם אל האו"פ דיושר שמסתיים בסוף העשי' ואחוריהם אל או"מ דעגולים המקיפים כו' לפי שאינם יכולים להסתכל באו"מ שיתבטלו שם ממציאיותם לגמרי, וראי' מתכלת שבציצית כו' רק מרחוק מקבלים ממקיפים דקדושה, וזהו בחי' הצל דצלם אדם ושרשו הראשון במקיפי' דתוהו שנק' חושך סתרו (והוא מק"פ כו') בבחי' חשמל' העליון כו'), אבל מ"ם דצלם אינו מאיר עליהם כלל והוא מקיף יחידה מקיף למקיף דחכ' כו' שזהו עיקר בחי' אדם כמ"ש אך בצלם כו' (וזש"א בגמ' דבבואה אית להו ובבואה דבבואה (צל צלו) דצלם לית להו שהוא מקיף למקיף דבחי' יחידה אין להם כו'), וע"כ גם בחי' כתר דקליפה נכלל ובטל במקיף דקדושה כמו בפרעה שהי' תנין הגדול כו' וכן נ"נ שנק' רישא דדהבא ונתבטל ממציאיותו מאור המקיף דכ"ע כמבואר במ"א ואעפ"י שנא' אלביש שמים קדרות שהן מקיפי' דעגולים דתוהו שמקבלים משם ע"ש דנוגה בזמה"ג וע"כ אמר פרעה מי הוי' דבחי' התיקון כו' כמבואר במ"א כמו ענין

נעשה אדם בצלמנו . . . אך בצלם יתהלך . . . ומוראכם: בראשית א, כו. תהלים לט, ז. נח ט, ב.

איכה ירדוף א' אלף: האינו לב, ל.

ויחלק עליהם לילה: לך לך יד, טו.

אתם קרויים אדם: יבמות סא, א.

דאו"י: בכתי' ב: דאו"מ.

בע"ח דמעמד החיצונים פניהם אל האו"פ: שער דרושי אבי"ע (שמ"ב) פ"ג. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ-

דברים ח"א ע' יג. וש"נ. אוה"ת שמות כרך ד' ע' בתצא.

דבבואה אית להו . . . ובבואה דבבואה . . . לית להו: יבמות קכב, א. וראה לקו"ת תצא לו, ג. לו, ג.

נ"נ שנק' רישא דדהבא: ראה דניאל ב, לח. לקו"ת בעלותך לה, ד. סידור קמג, ד. סה"מ תקס"ט ע' ערב.

ס' מאמרי אדהאמ"צ-דברים ח"א ס"ע יג.

אלביש שמים קדרות: ישע"י ג, ג.

וע"כ אמר פרעה מי הוי' דבחי' התיקון כו' כמבואר במ"א: שמות ה, ב. וראה תרי"ח שמות ס"ע לד, ואילך.

החלומות כו' (בפ"י) (ויוסף צ"ע מלך הגוים מלך הח' נק' פותר חלומות זהו רק בצל דחושך העליון דתוהו), וזש"א וכבודי לאחר לא אתן פי' כבודי העצמי שהוא בחי' רוממות העצמות ממש שלפני הצמצום דחושך סתרו (שזהו למעלה ממח' הכללי דמקיף לאבי"ע שבמח' זו הכללי' שם יש לע"ש ג"כ מקום כמו בגלות דכתיב אלביש שמים כו', שז"ש לכבודי בראתי כו' אף עשיתי בתו"מ שבהם נתפס מהו"ע ית' להיות בבחי' צלם דאדם אדמה לעליון ממש כנ"ל ואשר לא יש בו מאור דתו"מ אינו נק' אדם רק צל דמקיף דתוהו לבד כנ"ל ע"כ כבודי ממש לאחר לא אתן כו' כי הפרידן מאחדותו הפשוטה שבתו"מ כמו שהוא למעלה ממש, וגם הרצון ומח' הפ' דאנא אמלוך הנ"ל לא עליהם ה"י הכוונה ועיקר המכוון הפ' רק על ישראל לבד בעומ"ש בתו"מ רק ע"י צמצום גדול ה' מלך גאות לבש כו' מל' בכל משלה ונק' מלך הגוים כו', ועז"א מלא כל הארץ כבודו כנ"ל וד"ל.

וזהו ואולם חי אני וימלא כבוד ה' כו' דהיינו בחי' כבודי העצמי שבשעשועי המלך בעצמותו בתו"מ ימלא בבחי' גילוי דאוי"פ דוקא גם בע"ש דק"נ וז"ש את כל הארץ מא' ועד תי"ו דאותיות דאורות דתוהו שנפלו למטה בע"ש, ואעפ"י שכבודי לאחר לא אתן כו' כנ"ל זהו עכשיו שאין לע"ש רק בחי' הצל דמקיף דקדושה מרחוק בהעלם ובבחי' או"פ דיושר אינם מקבלים רק מן המותרות כי לא נתבררו עדיין הו"מ דתוהו ע"כ אמר וכבודי לאחר כו' אבל לע"ל הרי אמר ואת רוח הטומאה אעביר כו' ויתבררו כל אוה"ע כמ"ש אז אהפוך אל עמים שפה ברורה כו' ויתבררו כל אוה"ע כו' ולעכדו שכס א', והיינו שיתברר בחי' ב"ן דתוהו ויעלה לבחי' ס"ג דתוהו כמו שהי' קודם השבירה ויאיר בחושך העליון ג"כ מבחי' עצמות כבוד ה' ממש כי גם חושך לא יחשיך כו' לפי שיתגלה מהעלמו כמו בעוה"ב שנגלה כבוד ה' וראו כל בשר ואפי' בהמות וחיות וכמ"ש ויראוך כל המעשים ממל' דא"ס עצמו כו'. וזהו וימלא בגילוי או"פ באת כל הארץ, והיינו היפוך הטעות דמרגלים שא' כי חזק הוא ממנו לפי שאורות דתוהו תקיפי' יותר כנ"ל, דגם כמו שנפלו למטה הרי יש בהם כח בתו"מ לתקנם שיאיר בהם כבוד ה' ממש כמו שיהי' לע"ל בעוה"ב, ודוקא ממהמ"צ כידוע והוא לפי ששורש התו"מ בבחי' שלימות דאדם הרי הוא במהו"ע ית' ממש שהוא למעלה מבחי'

בפ"י: בהכתיב נשאר כאן מקום פנוי לתיבה אחת.
 ויוסף צ"ע . . פותר חלומות: ראה תו"ח ויחי קב, ד ואילך. ובכ"מ.
 וכבודי לאחר לא אתן: ישע"י מב, ת. מח, יא.
 לכבודי בראתי: ישע"י מג, ז.
 הפרידן מאחדותו: ראה בהנסמן בס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ס"ע שז ואילך.
 ה' מלך גאות לבש: תהלים צג, א.
 ואת רוח הטומאה . . אז אהפוך: זכרי' יג, כ. צפני' ג, ט.
 ויראוך כל המעשים: נוסח, ובכן תו פחדך בתפילת ר"ה.

הצמצום דהעלם וגילוי דתוהו ותיקון דקמ"י כחשיכא כאורה ע"כ בעוה"ב יאיר כבודו הע' ג"כ בע"ש דנוגה לפי שגם החושך יאיר בו כמו האור מאחר שיתגלה כמו שהוא בלא העלם ולבוש כלל למטה כמו למעלה כנ"ל רק עתה אמר כבודי לאחר כו' ודוקא ע"י הבירורים דרפ"ח כו' שמעהמ"צ שיהי' בחי' לבוש של אור להאיר את החושך העליון. וזש"א כלב אם חפץ בנו ה' והביא אותנו אל הארץ לקיים התו"מ שמזה יהי' העוה"ב שנק' ארץ חפץ העליון ממש כו' ע"כ גם עתה לא תיראום כי לחמנו הם כו' (וגם בלא תורה ומצות ע"י תשובה ימלא כבוד ה' כו' כנ"ל, ואביוני אדם בקדוש ישראל יגילו כו'). וזש"א דדור המדבר אין להם חלק לעולם הבא שנאמר במדבר הזה יתמו ושם ימותו לפי שמאסו בארץ ישראל שהוא שם ב"ן דמל' דקדושה שהוא סוף מעשה דאף עשיתיו שמזה יהי' העולם הבא דוקא כנ"ל וד"ל.

ואביוני אדם: ישע"י כט, יט. וראה לעיל ע' א'קב. וש"נ.
 דדור המדבר אין להם חלק. . במדבר הזה: סנהדרין קח, א. קי, ב. שלח יד, לה. וראה ס' מאמרי
 אדהאמ"צ במדבר ח"ב ס"ע תשעג: מפני שא"י ועוה"ב ענין א' הוא וכו'. אוה"ת במדבר ע' טו. נ"ך ע' שכ.
 לקוטי שיחות חכ"ג ע' 101 ואילך.

ביאור לתורה ע"פ ועתה יגדל נא

להבין שרש ענין מ"ש ועתה יגדל נא כח אד' כו', הנה יש להקדים תחלה בשרש ענין הידוע בזהר בבחי' בוצינא דקרדוניתא שנק' בשם קו המדה שמודד כל האורות והכלים וכמ"ש מי מדד כו' ונק' משחתא כו', ובאמת זהו פלא גדול איך יתכן ענין מדידה וגבול למעלה ועוד מאחר שכבר האציל לע"ס למה הוצרך למודדס אח"כ כו', אך הענין הוא שאם לא בחי' קו המדה הזה הי' כל אור בבחי' א"ס ממש וע"כ ממילא לא הי' יכול להסתעף מעילה לעלול כלל מאחר שעילה הראשונה היא בלתי מוגבלת וגם מה שהי' מסתעף הימנה רבוי הסתעפות והשתל' הכל הי' בבחי' מציאת מהותה דוקא ולא בבחי' מציאת ומהות אחר. ושרש הדברי' לפי שידוע בפ"י וביאור א"ס שהוא בחי' התפשטות דאורו שאין לו סוף להתפשטותו כלל כי כמו שאין לו תחלה כך אין לו תכלה כו' וא"כ כאשר עלה ברצונו הפשוט שהוא בבחי' א"ס ממש להאציל יהי' מה שיהי' הי' בחי' התפשטות אור הנאצל ראשונה בבחי' א"ס להתפשטותו כלל עכ"פ הגם שהוא עדיין בבחי' אצ"י אור פרטי כמו אור הכתר אבל לא הי' סוף להתפשטותו כלל מאחר שנאצל בבחי' א"ס וא"כ ממילא לא הי' באפשר להיות מציאות אצ"י ספ"י השנית כמו אור החכ' לפי שכל המסתעפי' מאור הכתר הכל הוא במציאת הכתר ולא יוכל להיות מציאות ומהות אחר זולתו מאחר שלא נפסק הארת אור הכתר כלל וכל בחי' עו"ע שמסתעפים הימנו הכל למעלה מהיות עלול שאינו ממהותו כלל כמו מהות אור החכ' וכמ"כ מבחי' החכ' למדות כמו הסתעפות החסד אחר החכ' הרי מאחר שלא נפסק הארת אור החכ' כלל הרי א"א להיות מציאת מהות החסד כי הכל הוא בבחי' החכ' לבד מאחר שלא יכלה אור שפעו כלל להיותו בלתי מוגבל, ועד"ז בכל הע"ס. לא הי' נמצא מציאת כל א' בפרט אך ע"י בחי' הצמצום וההפסק שהי' בעילה הראשונה כמו אור הכתר כאשר כלה כח הארתו ושפעו אז דוקא יוכל להיות אצ"י אור החכ' וכן כשנפסק וכלה אור שפע החכ' יוכל להיות אצ"י אור החסד ועד"ז בשאר ע"ס אבל מי הוא המצמצם ומפסיק לאור הראשון עד שיוכל להיות אור השני כו' הרי א"א

להבין שרש ענין מ"ש ועתה יגדל: נדפס מכת"י 28 שנה, א. ונמצא ג"כ בהכת"י: 131 רמ, א. 269 לב, א. 270 ר, ב [נרשם שם עד סוף פיסקא, וזהו ההודיע' (להלן ע' אקמ). ואח"כ רשום. סליק"י]. 1374 קלד, א [ובסופו רשום: מוגה היטב נכון מגוף כ"י אדמו"ר נבג"מ]. וראה בהנסמן עוד להלן בהמילואים להמ"מ. מאמר זה מיוסד על ביאור ועתה יגדל בטה"מ תקס"ג ח"ב ע' תקפו [שם נדפסו ב' נוסחאות. ונוסחא השני' שם היא הנחת כ"ק אדהאמ"צ]. וראה גם אה"ת שלח ע' תעט. תפו [וראה בהנסמן על ד"ה זה בסריס תקס"ג ח"ב ע' תתעד הע' 100].
ועתה יגדל נא: שלח יד, יז.

בוהר בבחי' בוצינא דקרדוניתא. . . קו המדה. . . מי מדד. . . משחתא: ראה זח"א טו, א. יח, ב. זח"כ מה, ב. רלג, א. ישע"י מ, יב. וראה טה"מ תקס"ה ח"א ע' ב וע' רד ואילך. ביאור"ז לאדהאמ"צ נז, ד. ובכ"מ. כי כמו שאין לו תחלה כך אין לו תכלה: ראה חובת הלבבות שער היחוד ספ"ה. המשך תרס"ו ע' כ. הע"ס: בכתי' ב: התחלקות הע"ס.

שיבא מכחו של אור הראשון מאחר שנאצל ונמשך בלתי מוגבל אלא מוכרח שכח המצמצמו הוא בא מבחי' עצמו' המאציל ממש שמשם נאצלו הכל שהסתיר וצמצם אור עצמותו לומר עד כאן יהי' התפשטות אור הכתר או אור החכ' ולא יתפשט יותר בכדי שיהי' אצ' אור אחר אחריו וצמצום אור המאציל הוא בא באור הנאצל לצמצם ולעצור כח התפשטותו ליתן לו גבול ומדה וזהו מי מדד כו' חק נתן כו' ואם לא בחי' צמצום זה שבעצמות המאציל הי' הכל בבחי' התפשטות דא"ס ולא הי' מציאת ע"ס בהתחלקות כלל וא"כ מובן שכח הצמצום הזה בא בכל אור מאורות דע"ס מאור העליון עד אור היותר תחתון וכמו הכונה באמת הבנין שבידו שמודד לכל האבנים שבבנין מראשו לסופו כו' וד"ל. ולזה הטעם בחי' קו המדה זה הוא בבחי' הגבורות שהוא בבחי' הצמצום וההסתלקו' בעצמות והוא בחי' ה"ג דבוצינא דקרדוניתא כמ"ש בזהר וד"ל.

אך עדיין י"ל איך יתכן בחי' כח הגבול והצמצום בעצמות המאציל מאחר שאור עצמותו הוא בבחי' א"ס ממש כנ"ל, אמנם הנה באמת אין זאת המדידה שע"י בחי' הקו המדה בחי' צמצום וגבול אמיתי מצד עצמו כמו כח שכלה שהוגבל באמת אלא שניתן גבול לומר עד כאן יתפשט ותו לא והי' כמו גזירת מלך לבד לפי שאא"ס כל יכול שכח התפשטות בבחי' א"ס כך בחי' צמצום האור בעצמותו הוא ג"כ בבחי' א"ס וכידוע דאא"ס למעלה עד אין כו' והיינו בחי' ה"ג דבצ"ק שהוא בחי' הצמצום שבא מצד עצמו' כח דאא"ס דוקא לצמצם ולהגביל כל אור שלא יתפשט יותר אבל לא שאין ביכולתו להתפשט יותר וכלה כחו ח"ו מאחר שנאצל ובא מכה דאא"ס שהתפשטותו בבחי' א"ס אלא שמצמצמי' אורו ומונעים אותו שלא יתפשט יותר והוא ע"י בחי' כח המצמצם שבעצמות דוקא וד"ל.

ויובן כ"ז עד"מ מבשרי אחזה כו' כמו שאנו רואים בכחות הנפש שמתפשטים מעצמות הנפש דהנה כח הראשון המתפשט הוא אור הרצון כידוע (ולמעלה הוא הנק' בחי' כתר כידוע) והרצון אם הי' מתפשט בלי גבול והפסק כלל וכלל הרי כל מה שיסתעף מן הרצון הכל הוא במציאת רצון כמו שיסתעף רצון פרטי מרצון כללי כו' אבל א"א שיומשך ויתהווה מן הרצון מהות שכל וחכ' מאחר שהרצון לא נפסק הארתו כלל ומהות הרצון נבדל בערך מן השכל כידוע שהרצון למעלה מן השכל והטעם כו' אלא צריך שיופסק ויבוטל הארת כח הרצון ואז יוכל להיות התהוות מציאת שכל וטעם

חק נתן: תהלים קמח, ו.

ה"ג דבוצינא דקרדוניתא כמ"ש בזהר: ראה לעיל בתחלת המאמר. ושי"ג.

וכידוע דאא"ס למעלה עד אין כו': ראה ז"ח יתרו לד, ג. סה"מ חקס"ב ח"ב ע' שע (ובהמ"מ לשם). סה"מ

תריס"ו ע' קסה.

לרצון כו' ומי הוא המצמצם להארת כח הרצון שלא יאיר ויתפשט יותר הרי בהכרח הוא בא מבחי' צמצום שבעצמו' הנפש שמצמצם א"ע להיות בהעדר ההתפשטות ומזה יבא כח ועוז לצמצם גם להתפשטות הרצון שלא יאיר ויתפשט יותר כו' וכמ"כ מצמצם בעצמו' הנפש שלא יאיר ויתפשט השכל והטעם בלי הפסק שכל זמן שלא יופסק הארת השכל כלל איך אפשר שיתהווה מציאות החסד שיחייב השכל ההוא כמו ע"ד דוגמא כאשר יעמיק אדם באיזה עיון שכלי בהמצאת שכל וסברא חדשה הרי כל זמן שיטרד רק בהמצאת שכל זה לא יוכל לבא לידי התהוות החיוב שיוולד מזה השכל אם לזכות או לחוב כי הכל הוא עדיין במציאות שכל לבד מאחר שלא נפסק עיונו כלל אלא צריך לצמצם ולכטל העיון דהיינו להפסיק בו קצת בכדי שיוכל להוליד ממנו החיוב או הזכות כי מה שהשכל יחייב הזכות או להיפך בהכרח שצריך להיות בבחי' צמצום וירידה מעצמות השכל אבל מי הוא המצמצם ומפסיק הארת אור השכל העיוני הרי בהכרח לומר שזהו מבחי' עצמות הנפש שמשם נמשך אורו והוא בחי' עצם כח המשכיל ההיולי שבנפש שכמו שיש בו בחי' החסדי' להתפשט כך יש בו בחי' גבורה לצמצם ולעצור התפשטות ואור השכל שנובע ממנו וכמו שיש ביד כח המתפשט וכח המקמץ כו' כך מקמץ כח שכלו שלא ישכיל עוד ועצירה ועכבה זו אינה מצד השכל אלא מצד כח המשכיל עצמו שמעכב ומצמצם א"ע לבלתי יתפשט להמציא עוד כו' והיינו דוקא ברצותו את הדבר שיוולד מן השכל אם הזכות או החוב כמו כאשר רוצה לשפוט בכח שכלו דבר מה אם לזכות או לחוב או דוקא יעצור בכח עצמו מלהשכיל עוד כדי שיבא לידי תכלי' כוונתו לסוף המעשה שיוולד מזה השכל כו' וד"ל.

וכך יובן למעלה בענין קו המדה הנ"ל שבשביל כוונת המאציל בסוף מעשה בהשתל' ע"ס הוצרך לצמצם באור הראשון במאמ' קו המדה שהוא צמצום התפשטות אור הרצון כדי שיהי' אצ"י אור החכ' ואח"כ צמצם והגביל לאור החכ' כדי שיוולד מזה המדות חו"ג כו' וגם במדות צמצם והגביל כדי שיבא אח"כ בחי' הדבור והמעשה, ואמנם כל עיקר בחי' הצמצום הזה באורות אינו מפני קטנות היכולת שלהם להתפשט יותר אלא מפני תכלית רצון המאציל בסוף מעשה כו' ע"כ הוכרח לצמצם ולהגביל דהיינו רק ע"פ בחי' כח המצמצם לאמר די כדי שיהי' בחי' עו"ע כנ"ל אבל לא שהוא בחי' צמצום וגבול אמיתי מצד עצמו ח"ו וד"ל, וזהו שנק' בשם מאמר קו המדה כמו המאמר שא' לעולמו די כו' בגזירת מלך ולא מפני מיעוט היכולת ח"ו וזהו שנק' בזהר בשם משחתא והוא כמו אמת הבנין הגשמי שמודד כל אבן באמה זו ומצוה לחתוך ולקצרו כאן שלהאריך בו יותר מכפי המדה הצריך לתכלית יופי הבנין לא יוכל לכוי' לסדר האבנים האחרים אחריו וכן באבנים האחרים יקצרום כפי הצריך לו בסדר האבנים שבסמוך אליהם בכדי שיהי' אופן סוף מעשה הבנין עצהיו"ט כפי רצונו כידוע והרי בודאי לא היתה מדידה זאת מצד יכולתו שאין ביכולתו להאריך באבנים ארוכות אלא שקיצר

בהן מפני תכלית רצונו בסוף מעשה הבנין שיהי' מכוון ביופי והידור כפי רצונו כו'.

וכיוצא בזה יובן גם בנפש שכאשר רוצה לתכלית סוף מעשה בדבר מה הנה כ"ז שלא יופסק הארת רצונו בדבר זה לא יבא לכלל התחכמות ברצון זה וממילא לא יבא לידי גמר מעשה אלא מוכרח להפסיק הרצון וגם השכל והמדות ולקצרים עד שיבא לידי גמר מעשה כו' וא"כ בחי' מדידה זאת לקצר ברצון ושכל ומדות אינו מפני מיעוט כח התפשטותם אלא מצד סוף מעשה שלזה הוא עיקר רצון הנפש בתחלה ולזאת מוכרח הוא להתצמצם בעצמות הנפש תחלה בכדי שיעצור ויצמצם כח התפשטותם הרצון והשכל כו' ליתן להם גבול ומדה וא"כ אין זה גבול כח באמת רק שניתן גבול כמו שנתן גבול ושיעור באמת הבנין שבידו כנ"ל וד"ל. ובכל דוגמא זאת יובן למשכיל למעלה בבחי' קו המדה שמיד שנאצל אור הראשון הרי הי' התפשטותו בבחי' א"ס הוצרך לצמצם אורו ועד"ז בכל הע"ס עד אור האחרון מכולם ועי"ז הי' בחי' התחלקות ע"ס בפרטי פרטי דעו"ע עד שבא לבחי' האצ"י דאור האחרון שהוא סוף המעשה דאצ"י שלוח הי' הכוונה בתחלה כי נעוץ תחלתו בסופן וסוף מעשה עלה במחשבה תחילה ולכך הוצרך לצמצם ולהגביל ע"פ מאמר קו המדה וא"ל הי' רק כח ואור הראשון מתפשט לבדו כו' ונמצא מה שיש בחי' כלות השפע בכל מציאה הוא ע"פ מאמר קו המדה דוקא כמ"ש כי הוא צוה כו' חק נתן כו' (והיינו בחי' חו"ג שבעצמות בחי' החסד מאיר בבחי' ההתפשטות בכל ספירה ובחי' צמצום ההתפשטות הוא מבחי' הגבו' כו' ומאמצעות שניהם נתהוו בחי' הכלים כי גם הן בבחי' גבול ומדה כו' ובין בהתחלקות ע"ס מעצמות המאציל ובין בבחי' השתלשל' זמ"ז צריך להיות ע"פ הצמצום בעצמות שהוא ענין קו המדה כו' וד"ל).

וכמ"כ יובן בענין יו"ד מאמרות שבמאמר א' יכול להבראות אלא שנתחלק ליו"ד מאמרות ואיך יהי' ההתחלקות מאחדות פשוטה כו' אלא ע"י צמצום זה שאמר לעולמו די והוא שם אלקים דבראשית שעלה במח' לברוא במדה"ד כו' וכשאמר יהי אור הוצרך להפסיק אור ההתפשטו' זה המאמר כדי שיוכל להיות אחריו מאמר הב' יהי רקיע ביום הב' (ובחי' ה"ג הללו דשם אלקים תתאה שרשו בשם אלקים עילאה בחי' בצ"ק כמ"ש ורוח אלקים כו').

כי הוא צוה: תהלים קמח, ה.

שבמאמר א' יכול להבראות: אבות רפ"ה.

שאמר לעולמו די: חגיגה יב, א. ב"ר פמ"ז, ג.

שעלה במח' לברוא במדה"ד: פרש"י בראשית א, א. וראה אה"ת בראשית כרך ג תקטו, א. ושי"נ.

בצ"ק כמ"ש ורוח אלקים: = בוצינא דקרדוניתא [ראה לעיל ע' אקכט. ושי"נ]. בראשית א, ב. וראה רד"ה

ורוח אלקים — בס' מאמרי אדה"ז עה"ת בתחילתו (ובהנסמן בהמ"מ לשם).

ומעתה י"ל ענין יו"ד רבתי דועתה יגדל נא כח אד' כו', ויש להקדים תחלה בענין הידוע בע"ח דבחי' א"א דאצי' הוא שרש ומקור לנאצלים והוא בחי' אחרונה שבעצמות המאציל ונחשב מסוף עולם הא"ס כו', והנה ענין שמו הגדול שהוא שם י"ה רבא היינו בחי' מל' דא"ס ראשית הקו ופנימיותו כו' להיותו בבחי' הא"ס עדיין וכמו שאמרו שהי' הוא ושמו בלבד כו' והעונה איש"ר בכל כחו היינו בכל כחו דשמי' רבא זה והוא מבחי' עצמו' אא"ס ממש שמאיר בשמו הגדול בחי' מל' דא"ס, וזהו היו"ד רבתי דיגדל כו' כי כח שם אד' רבתי הוא כח דשמו הגדול בחי' מל' דא"ס שהוא בחי' שם אד' הכולל כידוע, ויו"ד רבתי דיגדל נא כח אד' זה היינו ענין שמי' רבא בכל כחו שהוא מבחי' העצמו' דוקא שמאיר משם בבחי' העצמות דא"ס, וזהו יגדל להבא בלי גבול והפסק כלל כי לגדולתו אין חקר כו', אך בחי' התלבשות הארת העצמות בשמו הגדול מל' דא"ס הנה הוא בא עד בחי' פנימי' דחסד דא"א שנחשב עדיין מסוף עולם הא"ס וגם שם מאיר יו"ד רבתי הנ"ל אבל מבחי' חיצוני' דחכ' דא"א שנעשה מקור לנאצלים לא מאיר שם מבחי' כח דשמי' רבא כו', ואמנם העונה איש"ר בכל כחו דשמי' רבא הנ"ל קורעי' לו גז"ד של ע' שנה לרמוז על בחי' ז"ת דא"א שמתלבשים להיות מקור לנאצלים שהן בחי' ע' שנין דאדם קדמאה כו' כשנק' זקן שקנה חכמה כו' והוא להיות למעלה מבחי' ז"ת כי פנימי' חכ' מאין תמצא בבחי' אין דכתר דא"א כו' וד"ל.

ולהבין כ"ז יש להקדים תחלה ההפרש בין בחי' פנימי' א"א דהיינו פנימי' ח"ס שבו לחיצוני' ח"ס שבנאצלים בבחי' קוין קו ימין חח"ג ובג"ה משמאל דח"י באמצע וכמ"ש בפרד"ס דחיצוני' כתר עליון נחלק לג' קוין הללו אבל פנימי' הכתר למעלה מבחי' התחלקות קוין והוא ג"כ בחי' ראשית הקו שמשם נמשך בפנימי' הכתר אבל סיום הקו הוא בבחי' חיצוני' דח"ס ושם מתלבש בחי' קו המדה הנ"ל שנק' בצ"ק כו'. והענין הוא כידוע שהכתר בכלל ובפרט הוא אור הרצון והנה ידוע שהכתר כלול מ"ס דהיינו כשב"כ וחכ' שבו עד בחי' מל' שבו ופי' בחי' מל' שבו הוא בחי' גילוי אור הרצון כאשר מגלה את רצונו שרוצה כך וכך אז בהכרח שבא הרצון לבחי' התחלקות ימין ושמאל ואמצע בהיות שבא גילוי הרצון באופן מיוחד כך ולא

הידוע בע"ח דבחי' א"א . . . בחי' אחרונה שבעצמות . . . מסוף עולם הא"ס: ראה ע"ח שער דרושי אבי"ע (שמ"ב) פ"א.

שם י"ה: בבחי' ב: שמי'.

שהי' הוא ושמו בלבד: פד"א פ"ג.

והעונה איש"ר בכל כחו: ראה זח"ג כ, א. שבת קיט, ב.

ע' שנין דאדם קדמאה: ראה זח"א נה, א. צא, ב. קסת, א. ס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' קט ואילך (וכהנסמן בהמ"מ לשם).

קו ימין חח"ג . . . וכמ"ש בפרד"ס: שער סדר עמידתן (ש"י) פ"א. וראה גם זח"ג קנג, ב. ע"ח שער א' ענף

ב.

כך הרי יש בחי' ימין ושמאל שהוא בחי' הן ולא שבאותו אופן הוא רוצה ובאופן המנגדו אינו רוצה ויש בחי' ממוצע כו' הרי יש כאן בחי' ג' קוין חג'ת כו' וכ"ז הוא מפני שבא הרצון בגילוי דוקא שהגילוי הוא בא בהתפשטות בדבר מה כו' שמוכרח לבא בבחי' ג' קוין הנ"ל וסיבת התחלקות ג' קוין שבגילוי רצון זה הרי זה ע"י בחי' השכל והטעם לגילוי רצון זה שהוא מה שמוצא טעם ושכל לגילוי רצונו זה דוקא לזכות ולא לחוב מפני ששכלו מטה כלפי חסד ע"כ יבא גילוי הרצון לחסד ולפעמים שכלו מטה כלפי דין ע"כ יבא גילוי רצון לדין ולפעמים לבחי' ממוצע כו' ונמצא שהשכל והטעם שימצא הוא המביא את הגילוי הרצון כך ולא כך בבחי' ג' קוין כנ"ל, אך באמת לא השכל יחייב את הרצון מאחר שהרצון הוא למעלה מן השכל כי אין טעם לרצון הגלוי ג"כ רק שיתלבש הרצון למצוא לו שכל וטעם מפני שרוצה כך דוקא כמו ע"י השוחד מפני שרוצה לזכות ימצא לו טעם ושכל להטות כלפי חסד כו', וא"כ נהפוך הוא שמחמת גילוי הרצון בהתחלקות אופן מיוחד אם לזכות או לחוב ע"ז נתלבש בשכל וטעם מיוחד אם לזכות או לחוב כפי הרצון, ולפי"ז מה שיש בחי' בחכ' לקוין להטות לחסד ולדין ולבחי' ממוצע שהן בחי' גילוי הג' קוין חסד כו' זהו מצד בחי' המקור שלהם שנחלק לג' אלה והוא בחי' גילוי הרצון שמחמתו דוקא יומשך החכ' לג' קוין לפעמים לקו ימין כו', וזהו מ"ש בפרד"ס שהתחלקות גילוי הקוין באצ"י חסד מימין כו' זהו הנמשך מבחי' חיצוני הכתר לבד והוא בחי' מל' שבו לבד וד"ל (אך מ"מ יש רצון שעיקר תולדתו מן הטעם והשכל שחייב אותו אם לזכות או לחוב כמו המשפט שישפוט בחכ' שלפי השכל דוקא כך יוחלט הרצון לפסוק הדבר כו', אבל זה הרצון לא נק' כתר אלא הוא בבחי' החכ' לבד מאחר שכאשר יבוטל השכל והטעם יבוטל הרצון לגמרי אין זה בחי' מהות הרצון כמו שהוא כו' כנ"ל וד"ל), אבל בחי' פנימי הכתר הוא בחי' פנימי הרצון דהיינו בחי' עצם העלם הרצון כמו שהוא טרם שבא לידי גילוי עדיין גם אם הוא בדבר פרט כמו שיש ברצונו לבנות בנין אבל רצון זה לא בא לידי גילוי עדיין כלל אלא כלול בעצם כח הרצון בהעלם כו', והנה אעפ"י שכל מה שבא בגילוי עכשיו ברצון זה באופן מיוחד כך ולא כך כו' כנ"ל זהו רק מפני שעלה ברצונו בהעלם כך ולא כך כו' כמו שיש ברצונו בהעלם לבנות הבנין באופן מיוחד ולא באופן אחר כו' דודאי כמו שעלה העלם עצם הרצון הזה בכל פרטיו כך הוא בא לידי גילוי ממש ואין כל חדש בגילוי מכמו שהי' בהעלם מאחר שמן ההעלם בא לידי גילוי כו', וא"כ גם כל פרטי התחלקות ג' קוין ימין ושמאל כו' שהוא גילוי הרצון לחוג וממוצע הנ"ל כל זה הי' תחלה בהעלם עצם הרצון מ"מ לא יתכן

בחי' בכת"י ב: כמו.

כי אין טעם לרצון: ביונת אלם פ"ב: אין טעם ברצון (הוכח בהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ קונטרסים ח"ג ע' לד). וראה סי' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא ח"ב ע' תתטז (ובהמ"מ שם).

לקרות לבחי' העלם הרצון בחי' מקור להתחלקות ג' קוין הללו מאחר שבבחי' עצם העלם הרצון עדיין אינו בא להתלבשות בשכל מטה כלפי חסד בגילוי או לדין בגילוי רק הכל בבחי' ההעלם, וזהו הנק' בחי' ח"ס פי' חכ' סתומה ונעלמה להעלם הרצון ולא שכל וטעם בגילוי עדיין אלא טעם ושכל נעלם וכמוס לרצון הנעלם הזה (כענין שתוק כך עלה במח' דמה שאין טעם לרצון דהיינו שאין טעם בגילוי אבל טעם כמוס ונעלם יש לרצון הנעלם כו'), ואע"פ שבהכרח יש ג' קוין ימין ושמאל כו' גם בח"ס זה להטות הרצון הנעלם לחסד או לדין כו' ומן ההעלם הזה בא לידי גילוי בחכ' וטעם גלוי אם לחסד או לדין כו' מ"מ א"א שיקרא זה בשם מקור להתגלות הג' קוין מאחר שכ"ז עדיין בבחי' העלם עצמות הרצון אלא שעתיד לבא לידי גילוי אחר זמן רב וכה"ג וד"ל.

וזהו והחכמה מאין תמצא פי' בחי' החכ' הבאה בגילוי בג' קוין חח"נ מימין כו' להטות כלפי חסד או כלפי דין כו' כנ"ל הרי מחמת גילוי הרצון הוא לפי שגילוי הרצון בא בהתחלקות כך ולא כך כו' וגילוי זה בא מבחי' העלם הרצון שהי' באופן כך כו' כנ"ל והעלם הרצון נק' אין היולי כו' לפי שקודם שיתגלה עדיין הוא בבחי' אין ממש ולא בבחי' מהות רצון הנראה ליש כלל וכלל וזהו תמצא בגילוי מבחי' ח"ס הנ"ל וד"ל, אך הנה יתפרש מ"ש והחכ' מאין [כו' גם על בחי' ח"ס הנ"ל שנק' ג"כ בשם חכ' עכ"פ רק שהוא בבחי' העלם והסתימות לסתימת והעלם הרצון כו' ומ"ש על ח"ס מאין] תמצא דמשמע שגם הוא בבחי' יש ודבר מה רק שנמשך מאין ליש (כמו שמח"ס נמשך מאין ליש ממש) הענין הוא לפי שיש עוד מדרגה בבחי' הכתר שנק' כשב"כ שלמעלה מבחי' חכ' שבכתר שנק' ח"ס הנ"ל והוא בחי' עצם כח של הרצון הנעלם הזה שמשם הוא נמשך ונובע גם בהיותו בבחי' ההעלם עדיין ונק' מקור ההיולי לכל מיני רצון הנמשכים ומסתעפים הימנו, ובהר נק' רעוא דכל רעוין פי' מקור כל הרצונות דהיינו מקור גם לבחי' העלם איזה רצון הבא בדרך פרט כמו הרצון שעלה בעצמו בהעלם לבנות בנין או לעשות חסד ולא דין וכה"ג דגם שהוא בהעלם ולא בא לידי גילוי עדיין מ"מ הרי בא בדרך פרט בהתפשטות בדבר מה והוא בחי' הארה והתפשטות מאיזה מקור ושורש כמו התפשטות הענף מן האילן או כהתפשטות האילן שצומח מן הארץ וכה"ג והיינו שמתפשט וצומח מבחי' כח ההיולי הכולל שהוא מקור לכל מיני התפשטות רצונות בדברים פרטי' ונק' בשם רצה"פ ההיולי שממנו נמשך כל מיני רצון וכן ענין תענוג הפשוט כמ"ש במ"א, וזהו הנק' בחי' כשב"כ שלמעלה מבחי' התחלקות קוין לגמרי גם למעלה משרש הקוין

שתוק כך עלה במח' מנחות כט, ב. וראה ביאורו לאדאמ"צ מז, א. לקרית בחוקותי מו, ג. שה"ש מח, א. סה"מ תקס"ט ע' קלד. אמ"ב שער הק"ש פצ"ט. והחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב.

שבח"ס שהוא רק מחמת העלם הרצון הבא בבחי' התפשטות בדבר מה כו' אבל בבחי' עצם כח כל רצון אין בו בחי' התחלקות בקוין גם לא בבחי' שכל וטעם כמוס כלל וד"ל.

והנה כל ענין הנ"ל בבחי' הרצון בפרט שיש ג' מדרגות בחי' כשב"כ ובחי' חכ' שבכתר ובחי' מל' שבו וההפרש שביניהן בהתחלקות הקוין דבמל' שבו באין הקוין בגילוי ובח"ס הן בהעלם ובכשב"כ הוא למעלה מהקוין לגמרי כו', כך ממש יובן בבחי' הרצון הכללי כמו עד"מ ברצון האדם להיות מלך שאע"פ שיש בזה כמה רצונות פרטי' באיכות הממשלה ואדנות ועל מי למלוך כו' וכך רצון הכללי שיהי' לו בנין אע"פ שיש בזה רבוי רצונות באופנים מיוחדים אבל לא בא הרצון דרך פרט עדיין רק בכלל שיהי' לו בנין או שיהי' מלך או להשפיע חסד וכה"ג, הרי יובן שגם בזה ג' מדרגות הנ"ל בבחי' הרצון בדרך פרט דהיינו בחי' מל' שבו הוא בחי' הגילוי דרצון זה הכללי להיות לו בנין או שיהי' מלך כו' ובחי' העלם שבו עם בחי' טעם כמוס דהיינו שכך יש ברצונו מכבר להיות לו בנין אך לא בא לידי גילוי עד אחר זמן רב כו' ויש לו לרצון כללי זה שבהעלם עצמותו בחי' טעם כמוס כו' והמדרגה הג' שבו הוא בחי' כשב"כ הכללי והוא עצם הכח שממנו נובע כל מיני רצונות כללי' אך גם הוא אינו רק ממה שבאה הנפש לבחי' כח של התפשטות כל רצון גם שהוא מקור בבחי' הכללי, וזהו אור הראשון הנבדל מעצם הנפש ממש כמו שהוא כו' שהרי מהותה ועצמותה של הנפש ממש הוא למעלה מבחי' התפשטות זאת כידוע דהעצם הוא למעלה מבחי' התפשטו' לגמרי מכל וכל וא"כ גם אותו הכח ההיולי שממשיך כל רצון בכלל גם הוא נק' בחי' התפשטות בעלמא לגבי עצמה ומהותה כו' וד"ל, אבל בחי' כח ההתפשטות היולי זה לכל מיני רצונות כללי' ג"כ הוא נק' התפשטות שמעצמות הנפש ונקרא לפעמים בשם נפש כמו היש את נפשך כלומר היש ברצון שלך שנק' נפשך וכן אין גפשי אל העם כו' והוא למעלה מבחי' התחלקות קוין לגמרי אך בבחי' ההעלם דח"ס דרצון הכללי הנעלם יש בחי' קוין כללי' עכ"פ כך ולא כך כי גם שהוא רצון כללי אבל הן ולא וממוצע יש בו רק שהוא בבחי' הכלל כמו שירצה להיות לו בנין ואינו רוצה בהיפוכו כו' ובבחי' מל' דרצון הכללי באין ג' קוין הכללי' לידי גילוי ע"ד הנ"ל בבחי' הרצון בפרט כו' וד"ל.

ומעתה יובן הנמשל למעלה בכל הנ"ל דכאשר עלה ברצונו הפשוט כו' הנה בחי' רצון פשוט זה הוא כשב"כ שנק' רדכ"ר כנ"ל וישנו דרך

היש את נפשך . . . אין נפשי אל העם: ע"פ חיי שרה כג, ה. ירמ" טו, א. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א
בסה"מ תשי"ט ע' 227.
דכאשר עלה ברצונו הפשוט: ע"ח ש"א ענף ב/.

כלל ודרך פרט בג' מדרגות הנ"ל כשב"כ וחכ' שבו ומל' שבו, והנה דרך כלל הוא אשר עלה במח' ורצה"פ אנא אמלוך כו' להיות בחי' כל ההשתל' דקו מראשו לסופו בכלל ויש בו ג' מדרגות הא' בחי' מל' שבו והוא הנק' מל' דא"ס בחי' גילוי הרצה"פ הזה להיות מלך בכללות כל ההשתלשלות דאבי"ע אע"פ שמתחלקת לרצונות פרטי' כמו הרצון להאציל שנק' כתר דאצי' כו' והי' כמו עדי"מ הרצון בכלל להיות לו בנין וכה"ג כנ"ל, ובחי' חכ' שבו הוא בהיות הרצון ומח' זו דאנא אמלוך בבחי' העלם עדיין בעצמו' אא"ס ולא בא לידי גילוי עדיין כנ"ל ובב' מדרגות הללו יש בחי' התחלקות קוין בכלל הן ולא וממוצע בבחי' התכללות עכ"פ רק שמן ההעלם בא לידי גילוי והוא בחי' ראשית הקו שנמשך ממל' דא"ס שזהו ההטי' לחוי"ג ע"פ שכל גלוי שבא מחמת גילוי רצון הכללי בחי' מל' דא"ס כו' והיינו שנמשך עד בחי' חה"ק דא"ק כו' ולמעלה מבחי' ח"ס שברצון הכללי הפשוט כו' הוא בחי' כתר שבכתר שברצה"פ והוא בחי' עצם ומהות בחי' הרצה"פ שנק' רדכ"ר הכללי כו' וגם הוא רק בחי' התפשטות בעלמא לגבי בחי' העצמות דא"ס שנק' בעל הרצה"פ כו' כמו עדי"מ עצמות הנפש שלמעלה גם מבחי' כח ההיולי של כל מיני רצון בכלל כנ"ל וד"ל.

וכמ"כ יובן בבחי' הרצה"ע הבא בדרך פרט מאחר שבא מבחי' הכלל לפרט הרי גם בו יש ג' מדרגות שברצה"פ הכללי הנ"ל והוא בחי' סיום הקו דוקא כי ראשית הקור"ח הוא בחי' מל' דא"ס בחי' גילוי הרצון הכללי ואח"כ הולך ונמשך למטה לבא לבחי' רצון בפרט והוא הרצון להאציל שנק' בחי' א"א והנה מבחי' האחרונה שברצון הכללי דאנא אמלוך כו' הוא שנעשה בחי' כתר שבכתר הפרטי להאציל והוא בחי' עצם כח הרצון שנק' רדכ"ר בפרט לגבי בחי' האצי' ונק' גלגלתא דא"א שמאיר בו מבחי' מל' דא"ס ונחשב מסוף עולם הא"ס וגם עד בחי' פנימי' ח"ס דא"א מאיר בחי' מל' דא"ס כי בחי' ח"ס דא"א הוא מדרגה הב' ברצון הבא בפרט להיות בבחי' טעם כמוס לרצון ובא בהתחלקות קוין בהעלם עכ"פ ומן ההעלם בא לידי גילוי כו' אבל מ"ש והחכ' מאין כו' היינו בחי' פנימי' ח"ס שנחשב בבחי' אין דכתר שבכתר הפרטי שהוא ג"כ בחי' רצון פשוט והיולי למעלה מבחי' התחלקות קוין לגמרי אלא שהוא רצון פשוט בפרט ואמנם הוא דומה לבחי' רצה"פ הכללי שבעצמו' אא"ס כו' ובו דוקא שורה מבחי' רדכ"ר הכללי בהשתל' מעצמו' אא"ס עד גילוי הרצון הכללי מל' דא"ס עד גילוי הרצון בפרט שנק' מל' שבכתר ולא עד בכלל כי מבחי' גילוי הרצון שנחלק לג' קוין יש בהעלם גם כחיצוני' ח"ס, וזהו ההפרש בין פנימי' א"א לחיצוני' א"א דפנימי' א"א היינו ג"ר שבו קודם שנעשה טעם לרצון בהתחלקות קוין שהן

אנא אמלוך: אד"ר — הובא בדרימ"צ קע, סע"כ. וראה לקו"ת נשא כא, ד ובהמ"מ לשם (בהוצאת קה"ת, תשד"מ).

ז"ת שבו נחשב מסוף עולם הא"ס עדיין אבל בחי' חיצוני' ח"ס שנחלק לג' קוין בהעלם שהוא ז"ת שבו נעשה מקור לנאצלים ולא נחשב מסוף עולם הא"ס ולא יאיר בו מבחי' הארת הרצון הכללי שבצמ'ו כו' וזהו והבדילה הפרוכת בחי' פרסא הנק' קרומא דאירא שמבדיל בין קה"ק בחי' כתר שבכתר לבחי' חכ' שבכתר כו' כמ"ש במ"א וד"ל.

ובכ"ז יוכן ענין יו"ד רבתי דיגדל כח אד' הנ"ל וענין יהא שמי' רבא בכל כחו הנ"ל, דהנה שמו בגימ' רצון כידוע ויש ב' מיני רצון רצון כללי והוא שמו הגדול והוא אשר עלה במח' ורצה"פ אנא אמלוך כנ"ל ויש בו ג' מדרגות הא' בחי' העצמו' של אותו רצון הכללי והב' בחי' חכ' שבו והג' מל' דא"ס גילוי שלו והוא הנק' שמו הגדול בבחי' אותיות ושמות והוא שמי' רבא ובכל כחו דשמי' רבא הוא היו"ד דיגדל כח אד' דאד' רבתי הוא בחי' מל' דא"ס שמו הגדול וכח אד' הוא במקורו הראשון דוקא שהוא כתר שבכתר הכללי הנ"ל שהוא בחי' עצמו' של הרצון הכללי דאנא אמלוך כו' ולהיות שגם הוא רק בחי' התפשטות בעלמא מבחי' העצמו' ממש כנ"ל לזה הוא גדלו' היו"ד להגדיל הכח הראשון מבחי' העצמו' בבחי' עצמו' דאא"ס ממש ומה שהוא באות יו"ד דוקא כי היוד הוא בחכ' אבל יו"ד זה בלא מלוי הוא בעצם פנימי' החכ' שמאין תמצא כנ"ל שהוא למעלה מבחי' התחלקות קוין גם בהעלם דרצון הכללי כנ"ל ויוד רבתי מורה על גדולתו מגדולת א"ס ממש שלגדולתו אין חקר משם דוקא נתגדל היוד הזה דפנימי' החכ' כדי שיהי' בכחו להטות מדין לחסד שזה תלוי בכח החכ' שבא בקוין אך שנגדל כח זה מלמעלה מעלה מבחי' הקוין והוא למעלה גם מבחי' כשב"כ הכללי הנ"ל וזהו בכל כחו דשמי' רבא כל ריבוי הוא כו' ולפי שמאיר הגדלת כח אד' במל' דא"ס עד בחי' פנימי' ח"ס דא"א שנחשב מסוף עולם הא"ס שהוא בבחי' הרצון בפרט טרם שבא לכלל בחי' הקוין גם בהעלם כו' ע"כ אנו אומרים יהא שמיא רבא מל' דא"ס מברך לעלם לעולם האצ"י ג"כ והוא ע"י בחי' פנימי' ח"ס דא"א דוקא אבל מבחי' חיצוני' שבו נחלק לג' קוין כו' ולא נחשב מסוף עולם הא"ס כנ"ל ולא יוכל הארת יו"ד רבתי לבא שם וע"כ בכל כחו דשמי' רבא דוקא קורעים לו גז"ד של ע' שנה מטעם הנ"ל וד"ל. ונמצא שגם בחי' כתר ופנימי' ח"ס דא"א נק' שמי' רבא עדיין אבל בחי' חיצוני' שבו שהוא מקור לקוין דאצ"י נק' שם סתם ולא שמו הגדול אלא הוא בחי' כתר לנאצלים להיות שדרך קו האמצעי הוא יורד עד בחי' מל' דכתר מל' איהו כתר משום דנתחב"ס דוקא וזהו ענין בחי' קו המדה ששרשו בח"ס בחיצוני'

וזהו והבדילה הפרוכת: תרומה כו, לג. וראה תו"א יב, ג ואילך. סידור קמו, א ואילך. ובכ"מ.
שמו בגימ' רצון כידוע: פ"ח שער הק"ש סופכ"ח. פלח הרמון [לרמ"ע מפאנו] שער ד פ"ג. של"ה ד, א.
לקו"ת פקודי ו, ריש ע"ד. ובס' קבלה הראשונים. וראה בהנסמן באורך בס' מאמרי אדהאמי"צ דברים ח"ב ע' שסח.

שלו משום דעיקרו בשביל סוף מעשה שהוא המל' שנותנת גבול ממש בבי"ע כו' וד"ל.

וזהו להודיע לבנה"א גבורותיו כו' וכתוב לבני האדם בה"א הידיעה הכוונה על בחי' האדם הגדול א"ק ונק' האדם הגדול בענקים כו' ופי' בני האדם הוא אשר מסתעף הימנו למטה והוא בחי' ע"י וא"א, אבל בחי' ז"א נק' אדם קטן ועירא דאנפין והוא בחי' אנפי זוטרי אבל אריך אנפין הוא עדיין מבחי' אנפי רברבי דא"ק שנק' האדם הגדול כו' וזהו לבני האדם כו', אך כתי' מה שמו ומה שם בנו ואדם גימ' מ"ה וכמו שבחי' ז"א נק' אדם תתאה ועכ"ז אדם אדמה לעליון בחי' א"א כך בחי' א"א נק' אדם אדמה לעליון שהוא בחי' א"ק כו', ואמנם יש בו הפרש בין בחי' פנימי' שבו לבחי' חיצוני' שבו שבחי' הפנימי' דא"א אדמה לעליון להיותו למעלה מבחי' התחלקות קוין והוא נחשב מסוף עולם הא"ס עדיין כנ"ל אבל בחי' חיצוני' שלו נעשה מקור לנאצלים בבחי' קוין כו'.

אך הנה מבואר למעלה דבחי' שמו הגדול שבראשית הקו הוא מאיר בבחי' פנימי' א"א עדיין וסיום הקו בחיצוני' ח"ס דא"א וא"כ מה שנק' א"א כתר לאצי' בבחי' תחלה לסוף הוא מבחי' חיצוני' שבו שנק' כתר שבחכ' והוא בחי' תחלה לסוף בחי' המל' ונק' כתר מל' והיינו ע"י בחי' קו המדה בצ"ק הנ"ל שנמשך מכתר למל' להיות בחי' גבול ממש כו' משום דנתחב"ס כנ"ל אבל פנימי' א"א אינו נק' כתר עדיין להיות תחלה לסוף וזהו הי' הוא ושמו בלבד כו', להיותו סוף העצמו' כנ"ל אמנם העונה איש"ר בכל כחו בכל כחו דשמי' רבא שהוא מבחי' תגבורת כח דשם אד' שהוא בחי' יו"ד רבתי דיגדל כנ"ל אז בוקע האור הזה ומאיר ובא גם בבחי' חיצונאש דא"א הנמשך למטה באו"א וז"א דאצי' שהוא לאחר התחלקות הקוין עד בחי' המל' סופא דכולא לפי שע"י בחי' פנימי' א"א יש חיבור גם לבחי' הארת העצמות ממש גם בנאצלים שהן בבחי' הקוין עד מל' דאצי' שנק' שם סתם כמו ויעש דוד שם והוא מ"ש יהא שמי' רבא מל' דא"ס מבורך ונמשך בגילוי לעלם ולעלמי עלמא ג' עולמות הללו הן ג' מיני אדם א"ק אדם דבריאה א"א אדם דיצי' ז"א אדם דעשי' שזהו לעלם עלמיא כו' והוא בחי' בי"ע בכללות הכל כו'

להודיע לבנה"א גבורותיו: תהלים קמה, יב. וראה גם סידור נג, א (כאופן אחר).

האדם הגדול בענקים: יהושע יד, טו.

מה שמו ומה שם בנו: משלי ל, ד.

ואדם גימ' מ"ה: ראה פרדס שער ערכי הכינויים בערכו. ע"ח שער התיקון (ש"י) פ"ג. שער לאה ורחל

(שליח) פ"ב. שער מ"ן ומ"ד דרוש ה'.

ויש דוד שם: שמו"ב ה, יג.

ג' מיני אדם: ראה ת"ז תייט (מב, א). ת"ע (קלג, א ואילך). ע"ח ש"ג פ"א. וראה סי' מאמרי אדה"ז ענינים

ע' א ואילך (ובהנסמן בהמ"מ לשם). אזה"ת ענינים ע' עז ואילך.

והיינו לפי שהגברת כח העצמו' זה דיו"ד רבתי הוא למעלה מבחי' תחלה וסוף ע"כ בהתלבשותו עד פנימי' א"א שנחשב גם הוא מסוף העצמות או יש ביכולתו לחבר התחלה וסוף בבחי' הארת העצמות להיות למטה במל' דאצי' בבחי' גילוי גמור כמו בתחלה ממש מטעם זה שהוא למעלה מבחי' תחלה וסוף וד"ל.

וזהו להודיע גם לבני האדם גבורותיו פי' גבורותיו הוא בחי' תגבורת כח דיגדל כח אד' וכה"ג שזהו בחי' תוס' האור מן העצמות דוקא כשמו הגדול להיות מבורך גם למטה כו' והוא גם לבני האדם הגדול שהן עד ע"ס דזו"נ אנפי זוטרי ונק' נערים כו' והוא ע"י ההארה מפנימי' האור דא"א דוקא שהוא למעלה מבחי' תחלה וסוף ע"כ על ידן דוקא יש חיבור לגילוי אור העצמי' גם למטה לבניא וכמו ענין י"ג מדה"ר שנק' גבורות כמו מי ימלל גבורות ה' כו' להיותן בוקעים ויוצאים מפנימי' ח"ס דא"א כמ"ש יאר ה' פניו כו' וכמ"ש במ"א (וע"כ העונה איש"ר בכל כחו קורעים לו גז"ד של ע' שנה גם מה שלא הי' ביכולת ז"ת דא"א למחול גם שמלא רחמים כזקן בן ע' כו').

אך מעתה י"ל סיפא דהאי קרא וכבוד הדר מלכותו דלכאורה אין זה שייך לרישא דקרא להודיע גבורותיו דמה ענין מלוכה עם ענין הגבורה כו', אך הגה מ"ש הדר מלכותו הוא בחי' שרש דשם מ"ה החדש שמאיר בבחי' מצחא דא"ק שהוא שרש התיקון כידוע והיינו מלך השמיני מלך הדר כו' דהנה מ"ש מלכותו לשון נסתר היינו בחי' מל' דא"ס הנקרא שמו הגדול כנ"ל שממנו מאיר בראשי' פנימי' הקו כו', ופי' הדר מלכותו זה היינו בחי' שרש התיקון דשם מ"ה החדש שמאיר בא"ק בראשית הקו מכבוד הדר מלכותו זה עד שנמשך ומאיר גם למטה בז"א דאצי' שהוא בחי' התיקון דאדם דאצי' שנק' אדם קטן זעיר אנפין כו'.

והענין הוא כידוע שעיקר בחי' התיקון הוא בחי' התחלקות הקוין דוקא להיות הטיי' לימין ושמאל ואמצע שעייז יש בחי' התכלות מכל ההפכיי' ואזי דוקא נק' אדם אדמה לעליון ובלעדי זה לא נק' אדם וכמו ציור אדם שנחלק לג' קוין ימין ושמאל כו' ובוה יש יתרון מעלה בבחי' הקוין דאדם מבחי' שלמעלה מהתחלקו' הקוין ואע"פ שהתחלקות הקוין הוא ע"פ מאמר קו המדה בבחי' בצ"ק חיצוני' דח"ס כו' ליתן מדה וגבול כו' בוה יתרון מעלתו על היותו בחי' אדם אדמה לעליון דוקא לבחי' העצמות שנק'

מי ימלל גבורות ה': תהלים קו, ב. וראה ביאוריו לאדהאמ"צ לג, ד ואילך.

יאר ה' פניו כו' וכמ"ש במ"א: נשא ז, כה. וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' רנג ואילך.
אדם אדמה לעליון דוקא לבחי' העצמות . . . וכמ"ש במ"א: אדמה לעליון — ל' הכתוב בישעי' יד, יד.
וראה ס' עשרה מאמרות (להרמ"ע) מאמר אכ"ח סל"ג (קצג, ב). של"ה ג, א. כ, ב. רסה, ב. שא, ב. שעג, א.
שפו, ב. ס' עבודת הקדש ח"א פי"ז ואילך. לקו"ת במדבר יג, ב. מטות פא, ג. ספרי מאמרי אדה"ז: תקס"ב ח"א

אדם הגדול בחי' שלימותא דכולא וכמ"ש במ"א באריכות, וזהו ענין מלך הדר שההידור הוא בהתכללות ג' קוין חג"ת דוקא כידוע בענין קו האמצעי דת"י כו' וההתכללות הוא ע"י שם מ"ה דוקא שמחברם יחד אבל בחי' ז' מלכים קדמאין היו ענפין מתפרדין זת"ז כמ"ש וימלוך תחתיו כו' וכמ"ש במ"א, וכך יובן עד רום המעלות גם בבחי' מל' דא"ס שהי' תחלה ז' מלכים שהי' בבחי' התהו וכמ"ש והארץ היתה תהו כו' ואח"כ האור בחי' התיקון דמלכותו ונק' הדר מלכותו בבחי' קוין דאדם והוא הארת שם מ"ה החדש שמאיר בא"ק ג"כ כו' ומשם נמשך בחי' מקור התיקון דבחי' הקוין עד למטה מטה עד בחי' א"א ועד בחי' ז"א ונוק' כו', וז"ש להודיע לבנה"א גבורותיו הוא בחי' תגבורת כח העצמות שמאיר בשמו הגדול כדי להיות חיבור העצמו' במקבלים עד בחי' מל' דאצ"י כנ"ל ומפרש ואזיל במה יהי' בחי' התחברות זאת מאחר שאין ערוך כלל אל העצמו' (וכמ"ש והבדילה הפרוכת כו') והוא מ"ש בסיפא דהאי קרא וכבוד הדר מלכותו דהיינו ע"י בחי' הדר מלכות דא"ס שהוא בחי' שרש דשרש לכללות בחי' התיקון שבקוין שע"ז יש חיבור לעצמות המאציל בנאצלים משום דאדם אדמה לעליון ומתחלה מאיר באדם הגדול בחי' א"ק כו' עד אדם התחתון בחי' ז"א ומל' להיות גם שם אור העצמו' מאחר שגם הם אדם אדמה לעליון כו' ונמצא ע"י בחי' הקוין דהדר מלכותו מתחבר העצמות עד מל' דאצ"י שז"ש יהא שמי' רבא מברך כו' אבל ע"י בחי' ז' מלכים קדמאין לא הי' חיבור העצמות למטה כלל לפי שהן בבחי' הפירוד זת"ז ע"כ הי' בבחי' ההסתלקות בעצמו' דוקא כמ"ש וימלוך וימת כו', אבל בחי' הדר מלכותו שהוא בחי' שם מ"ה הראשון הוא בחי' המחבר שמו הגדול מל' דא"ס עד מל' דאצ"י כמ"ש אני ראשון ואני אחרון ראו כי אני הוא כו' דנעוץ תחב"ס והיינו לפי שע"י בחי' שם מ"ה דוקא יש חיבור לאין עם היש כידוע וד"ל.

והנה בכל הנ"ל יובן מה שארו"ל ע"פ הרחב פיך ואמלאהו בד"ת הוא דכתיב כו' להיות ידוע דעל ג' דברים העולם עומד על תורה ועבודה וגמ"ח כו' והיינו ענין ג' קוין ימין ושמאל ואמצע עבודה הוא קו השמאל

ע' ר.ו. תקס"ד ע' ק"ח. קפ"ט. תקס"ה ח"א ע' כב. תק"ע ע' מז. עה"ת ח"ב ע' תקטו. ספרי מאמרי אדהאמיצ: ויקרא ע' ז. תרס. במדבר ע' שכת. דברים ע' מה. קג. קכב. שה. אמי"ב יד. ב. פג. א. אוה"ת יתרו ע' א'מד ואילך. ועוד.

וימלוך תחתיו כו' וכמ"ש במ"א: וישלח לו, לג. וראה ע"ח שער התיקון (ש"י) פ"ה. שער המלכים (ש"א) פ"א. תו"א כד, ד. נב, א. סה, ד. ובכ"מ.
והארץ היתה תהו: בראשית א, ב.
והבדילה הפרוכת: תרומה כו', לג. וראה בהנסמן ע"ז לעיל.
אני ראשון ואני אחרון ראו כי אני הוא: ע"פ ישע"י מד, ו. האזינו לב, לט. וראה ע"ח שער דרושי אבי"ע (שמ"ב) ספ"א. סה"מ תקס"ח ע' שנ (וכהמ"מ כסה"מ תקס"ח ח"ב ע' תתיט).
שארז"ל ע"פ הרחב פיך ואמלאהו בד"ת: תהלים פא, יא. ברכות ג, א.
דעל ג' דברים העולם עומד: אבות פ"א מ"ב.

כמו כל המצות שהן בחי' העלאת מ"ן מלמטה למעלה דוקא כמו מצות הקרבנות שנק' עבודה ויש הרבה מצות שהן בבחי' המשכות אלקות מלמעלה למטה דוקא והוא בחי' קו הימין דחסד כמו מצות הצדקה וכה"ג והתו' עצמה שכוללת ב' מיני מצות שהן בב' קוין הללו היא בבחי' קו האמצעי שכוללם יחד, וז"ש מימינו אש דת למו כו' כלול מחו"ג וכמ"כ ישראל נחלקו לג' קוין כהנים לויים וישראלים כהנים בבחי' קו הימין להמשיך ממקור החסדים מלמעלה למטה כידוע והלויים הן בבחי' הגבורות דקו השמאל בהתלהבות השיר ברשפי אש בחי' הסתלקות מלמטה למעלה וישראל עצמן כלול' משניהם שהוא בחי' הת"ת שכולל חו"ג וכמ"ש ישראל אשר בך אתפאר כו', וכ"ז לפי שאמרו בזהר דתלת קשרין הן ישראל מתקשראן באורי' ואורי' בקוב"ה ופי' קוב"ה הוא בחי' קו האמצעי למעלה בחי' ז"א כו' ושרש ז"א הוא בא"א בחי' קו האמצעי הכולל קודם שנחלק לג' קוין כו' והיינו מה שאמרו ישראל עלו במח' פי' במח' סתימאה דא"א בחי' פנימי' ח"ס כו' לי ראש ושם הוא שרש התורה שנק' נובלות חכ' של מעלה דוקא וכמ"ש ואהי' אצלו אמון כו' ע"כ תלת קשרין הללו שרשן ומקורן א' הוא והוא בפנימי' ח"ס דא"א וז"ש ישראל מתקשראן באורי' בבחי' ג' קוין שבתורה ששרשו בקוב"ה עד בחי' פנימי' א"א (וע"כ ישראל נק' אדם והתורה נק' אדם כמ"ש זאת תורת האדם ויש בה פרקי' ושייפין כו') ובפנימי' א"א מאיר עדיין מבחי' מלי' דא"ס ראשית הקו כו' ששם מאיר מבחי' עצמות ממש כנ"ל בענין יו"ד רבתי דיגדל כו' ולהיות כן בכח ג' קשרים הללו בכל א' יש בכח להמשיך מבחי' העצמות בשמו הגדול כמו יו"ד רבתי הנ"ל לפי שג' הללו הן בבחי' בריח התיכון שמבריח מן הקצה אל הקצה דוקא משא"כ בב' הקוין ימין ושמאל שאינן מבריחים מן הקצה לקצה היותר עליון שהוא בחי' עצמות ממש כו' וד"ל.

ולהבין כ"ז הנה זהו שאמרו על ג' דברים העולם עומד פי' העולם הוא כללות כל ההשתל' דקו כו' שנמשך מן העצמות ע"י בחי' צמצום כידוע והעמדת וקיום זה העולם הוא תמיד ע"י ג' דברים הללו שהן תורה ועבודה כו' דהיינו להמשיך תוס' אור מעצמות המאציל בבחי' ג' קוין הללו דתורה ועבודה כו' שזהו בחי' אדם אדמה לעליון שע"ז מתחבר הארת

מימינו אש דת למו: ברכה לג, ב.

ישראל אשר בך אתפאר: ישעי' מט, ג.

דתלת קשרין הן: זח"ג עג, א. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ס"ע צט ואילך. ושי"נ.

ישראל עלו במח' . . . לי ראש: ב"ר פ"א, ד (וראה בהנסמן ע"ז בס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' קי).

ומענין ישראל אותיות לי ראש — ראה פע"ח שער הלולב פ"א. שער הפסוקים להאריזל ויחי מו, כח. מת, ב. ערכי הכינויים (לבעהמ"ח סדר הדורות) מע' ראש. ובדרמ"צ טו, סע"ב: קריאת שם ישראל כו' שפי' בזהר לי ראש. וע"ש.

נובלות חכ' של מעלה: ב"ר פי"ז ה.

ואהי' אצלו אמון: משלי ת, ל.

זאת תורת האדם . . . פרקי' ושייפין: שמ"ב ז, יט. ראה זח"א קלד, ב. זח"ב קיז, ב.

עצמות המאציל למטה (כנ"ל בענין הדר כו'). והנה ב' דברים דעבודה וגמ"ח נמשך ע"י ישראל דוקא בב' אופנים הא' בענין מס"ג שלהם שהוא בחי' ביטול הרצון מלמטה למעלה למס"ג באחד עד שעולים למעלה מעלה בעצמות המאציל בבחי' אין האמיתי מקורא דכולא למעלה גם מבחי' מל' דא"ס שמו הגדול לפי שישראל עלו במח' שם כנ"ל וכמ"ש כי חלק הוי' עמו כו' וחוזרים וממשיכים תוס' גילוי אא"ס מן העצמו' למטה כמו ענין יש"ר מברך כו', וכמו י"ג מדה"ר כאשר יגדל כח אד' וכה"ג כי כל העלאה גורמת המשכה מאותו המדרגה ששם ה' ההעלאה דוקא כי רוח אייתי רוח כו' וז"ש שא"א בלא ישראל כו' כי מתחלה ה' חסדי חנם בעצמו ואח"כ תלוי במעשה התחתוני' והוא במס"ג דישראל דוקא וזהו בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית כו', והאופן הב' הוא ע"י מעשה המצות שישראל עושים שע"ז ממשיכים פנימי' רצונו שבצמ' ממש שיבא לידי גילוי בבחי' הקוין ימין ושמאל כו' והוא ענין עושין רש"מ להמשיכו בקוין וכמ"ש קוינו לו כו' והוא ג"כ ע"י העלאה וביטול הרצון תחלה כמ"ש בטל רצונך כו' וד"ל, אך בזה יש ב' מדרגות הא' נק' עבודה שהוא ע"י המצות שהן בבחי' ההעלאה והב' גמ"ח שהן המצות שבבחי' המשכה כנ"ל וישראל עצמן כלולים שניהם לפי שהן בבחי' הת"ת, אך הנה ב' קוין הללו ימין ושמאל אינן מברייחים מן הקצה לקצה כמו ע"י קו האמצעי דתו' כו' והיינו להיות שבחי' קו האמצעי נבדל בערך ומעלה על ב' הקוין זולתו במה שעל ידו דוקא יאיר מבחי' העצמו' שמאיר בפנימי' הקו להיותו מברייח בקצה העליון דוקא אבל ב' הקוין האחרים גם שעל ידן יומשך ג"כ בחי' אור העצמות כנ"ל אין זה אלא ע"י הקו האמצעי דתו' כו' שנכללים בו וכמ"ש אל מול פני המנורה וכו', וז"ש כי נר מצוה ותורה אור כו' וד"ל.

וטעם הדבר הנה תחלה יש להקדים אשר בב' דברים נבדל מעלת הקו האמצעי על ב' הקוין והוא מ"ש שמברייח מן הקצה לקצה [דמשמע ב' דברים, א' שהוא מן הקצה לקצה] העליון ביותר אשר אין ביכולת ב' הקוין להברייח שם והב' במה שהוא מברייח מן הקצה דהיינו כמו בריח שמחבר ראש וסוף כברייח ברזל המחבר עליונו של גג וקרקעו לעשותו גוף

כי חלק הוי' עמו: האזינו לב, ט.

רוח אייתי רוח: ראה זח"ב קסב, ריש ע"ב. זח"א צט, ריש ע"ב. אה"ת חנוכה רפז, א.

שא"א בלא ישראל: תענית ג, ב.

כי מתחלה ה' חסד חנם [בבחי' ב: חפץ חסד] ואח"כ תלוי במעשה התחתונים: ראה לקו"ת אחרי כה, סע"ג. ס' מאמרי-אדהאמצי-וקרא ח"א ע' ה (מע"ה שער דרושי הנקודות ספ"ז). וס"ע לט. שם וקרא ח"ב ע' תרלב. ובכ"מ.

בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית: פרשי' בראשית א, א ובתנחומא (באבער) שם. ובכ"מ.

קוינו לו: ישע"י כה, ט.

בטל רצונך: אבות פ"ב מ"ד.

כי נר מצוה ותורה אור: משלי ה, כג.

אחד ממש כו' משא"כ ב' הקוין שאינם מכריחים כבריח ממש דהנה המחבר ומאחד החלקים שהמה נפרדים לעשותם כמו גוף א' ממש בלי פירוד והתחלקות כלל הוא הנק' בריח ואין זה אלא בקו האמצעי דוקא שמחבר ומאחד כל פרטי החלקים שבו שיהיו כאלו הן א' מתחלתם אחד משא"כ ב' הקוין שאינם מחברים החלקים שבכל א' מהן להיות א' ממש אלא יש בהן בחי' פירוד עדיין כו', וב' דברים הללו הוא דבר א' דמפני שהבריח התיכון מבריח לקצה העליון ע"כ מבריח נק' וב' הקוין מפני שאינן מבריחים לקצה העליון אינן נקראים מבריחים כו' וכן להיפך מה שמחבר לקצה העליון היינו לפי שהוא נק' מבריח משום דהא בהא תליא והכל דבר א' כו'.

וביאור הדבר הנה אנו רואים ענין זה בציור האדם התחתון להיות שאנו רואים ג' קוין שבו ג"כ קו האמצעי שבו נבדל מב' הקוין כב' דברים הנ"ל, דהנה בחי' קו הימין שבו הוא צד גופו הימין כמו יד הימין ורגלו הימנית וצדו השמאלית ידו ורגלו השמאלית הוא בחי' קו השמאל והאמצע הוא מן המוח שבראש עד החזה דלב ולמטה בסיומו בבחי' יסוד סיומא דגופא ונק' קו האמצעי שלו בחי' דת"י והב' קוין חח"נ ובג"ה כידוע והנה מן המוח שבראש יש הטי' לצד וקו הימין לחסד בדרועא ימינא עד נצח שוקא ימינא כו' וכן יש משם הטי' לבחי' קו השמאל להטות כלפי דין בדרועא שמאלא ועד הוד שוקא שמאלא כו' והן ב' בחי' מוחי' שבראש חו"ב שנחלקים לב' קוין חח"נ בג"ה כו' אבל מוח הג' הוא מוח הדעת שכולל לחו"ב הוא בחי' קו האמצעי דת"י שמאיר ונמשך ביושר מן הראש ללב וממנו מתחלק לחו"ג שהדעת הוא המטה כלפי חסד בימין או כלפי דין בשמאל כו' להיותו כולל חו"ג שנמשכים מחו"ב כו' וזהו שקו האמצעי כולל לב' קוין כו' וא"כ בהכרח לומר דשרש קו זה דת"י הוא בראש ומקור יותר נעלה ממקור הטי' ב' הקוין חח"נ ובג"ה והוא בבחי' הכתר שלמעלה מחו"ב ע"כ הדעת מחלק כפי שהוא נוטה את השכל לפעמים לימין כו' לפי ששרשו בפנימי' הכתר שלמעלה מהיות שרש לקוין ע"כ הדעת כולל חו"ג וממנו מקבלים כו' וד"ש דבריח התיכון דוקא מבריח לקצה העליון דפנימי' הכתר שהוא פנימי' הרצון שבעצמו' כו' וב' הקוין אינם מקבלים רק מחיצוני' הרצון שכבר בא ונמשך למטה בהתחלקות שפע שכל להטות ימין ושמאל וגם זה הוא ע"י הקו האמצעי דוקא (וע"כ גם בחי' ת"ת ויסוד עולים למעלה עד פנימי' הכתר וכמשי"ת).

ועוד יש הפרש שני והוא במה שקו האמצעי דת"י נק' בשם מבריח משא"כ ב' הקוין כנ"ל והוא במה שאנו רואים שכל חלקי הקו האמצעי שבו

בחי' ת"ת . . . עד פנימי' הכתר: ראה גם לקוית מסעי צו, ריש ע"ב. ס' מאמרי אדמו"ר האמצעי-במדבר ח"א ע' קלו. ובכ"מ.

מראש עד סוף* סיומא דגופא הוא כבחי' ההתחברות והדיבוק בתכלית כאלו הן דבר א' ממש מתחלתם כו' ונעוץ התחלה בסוף והסוף בתחלה כו' כאלו הן א' ממש וכמו שאנו רואים בהמשכת הטפה במוח שנאה דרך חוט השדרה עד פי האמה שהמשכה זו הולכת במעט רגע מפנימי' המוח שבראש עד בחי' יסוד סיומא דגופא כאלו הן אבר א' ממש בלי יש ביניהן התחלקות ופירוד כלל וכלל ואע"פ שאברים מחולקי' הן המוח בראש כו' וראי' מעוצם התאחדותם בראש וסוף כא' הוא מענין הקישוי שאינו אלא לדעת דוקא וכמ"ש במ"א, וההרגשה שבטפה הרוחני' שבמוח הוא המורגש במציאת הטפה בגשמי' בכלי' השפע משום דנתחב"ס כו' לפי שכל חלקי הקו הזה דת"י אין בו בחי' פירוד כלל בין זל"ז אלא מתאחדים יחד בתכלית כו' משא"כ ב' הקוין הרי אנו רואים שיש בחי' פירוד והתחלקות בחלקי' שבקו א' כמו בקו הימין דאדם שהוא צד הגוף להימין אע"פ שכולם במדרגה א' הרי אין בהם בחי' ההתחברות וההתדבקות זע"ז כלל שהרי היד הימין נפרדת מהרגל הימנית הן בגופן שגוף היד הדבר מחולק בפ"ע והרגל בפ"ע ואין מזה לזה הילוך וחיבור אור ושפע כלל וגם אינם מקושרים זע"ז כלל לענין פעולתם התמידי' שהרי היד פעולתה לכתוב והרגל פעולתה להלוך ואין היד צריך לפעולת הרגל לענין שלימות פעולתה לכתוב ולא הרגל תצטרך ליד לענין שלימות פעולתה להלוך כי היד תכתוב בלא תנועת הרגל והרגל תלך בלי תנועת היד וגם אם יפגם ויחסר באבר היד ע"י מכה וכה"ג הרי לא יוגרע ע"י כח מלאכת הרגל להילוך כלל וכן לא יוגרע כח מלאכת הכתיבה ביד מפני חסרון באבר הרגל כי אין להם שייכות וחיבור זע"ז לא במהותם ולא במלאכתם ופעולתם משא"כ כשיפגם המוח יוגרע פעולת השפע דאבר שאינו מורה כחץ ולהיפך כשיש חסרון וקלקול באבר לא נמשך מן המוח כו' וכן בלב עם המוח או חוט השדרה עם המוח יש התקשרות ודיבוק גדול ע"י גידי המוח שכאשר יתקלקל גידי המוח ממילא יפול חיות הבל הלב או חיות של חוט השדרה שנמשך מן המוח (וחוט השדרה הוא קו האמצעי הכולל לכל קומת האדם עד סוף עקבי רגליו שהרי ע"י מכת חרב וחץ בחוט זה יופסק גם כח ההילוך ברגלים כידוע וד"ל).

והדוגמא מכ"ז יובן למשכיל למעלה בבחי' הקוין דאדה"ע דאצי' שעל בחי' הקו האמצעי דת"י הוא שא' שמברייח מן הקצה לקצה שהוא נבדל בבי' דברים הנ"ל הא' שמברייח לקצה העליון ביותר שהוא בבחי' פנימי' הכתר שבפנימי' הקו ע"כ הוא כולל לבי' הקוין כנ"ל במשל קו האמצעי באדה"ת כו' והבי' במה שהוא מברייח דהיינו שמחבר ומייחד כל החלקים שבו

סוף: בכתי' ב: יסוד.

הקישוי שאינו אלא לדעת . . וכמ"ש במ"א: יבמות נג, ב. וראה תריא קה, ג. סה"מ תקס"ג ע' צח. סה"מ תקס"ה ע' קכ. סה"מ תקס"ו ע' קכב. ובכ"מ.
בכלי': בכתי' ב: בכלות.

מבחי' המוחי' שבראש עד בחי' יסוד ז"א סיומא דגופא דאדה"ע כו' כאלו הוא דבר א' ממש והא בהא תליא דמשום דעולה לקצה העליון שהוא בחי' אח"פ ע"כ מתאחדים כל החלקים שבו כנ"ל במשל קו האמצעי דת"י שבאדה"ת כו' וז"ש צדיק כתמר יפרח כו' כארז בלבנון כו' דיסוד ז"א מתאחד ממש ביסוד דע"י כו' וכמ"ש במ"א משא"כ ב' הקוין כמו חח"נ מימין אין בהן ההתחברות והדיבוק כו' כמשל היד ורגל הימין כו' כנ"ל כך למעלה חסד דרועא ימינא כו' דקוב"ה נבדל מבחי' נצח כו' וד"ל.

ובזה יובן שרש הג' אבות שהן המרכבה לג' קוין דאצי' כידוע דאברהם אברהם מרכבה לחח"נ ולפי שיש ביניהן פירוד והתחלקות ואין להם חיבור זע"ז ע"כ יצא ממנו ישמעאל בחי' חסד דקליפה שיצא מפסולת חסד עליון דקדושה דהיינו ממותרי השפע שבצפוני הידים וציפוני הרגלים כו' והוא מסיבת כלות השפע דיד במותרות וכן ברגלים לפי שאינם מתחברים זע"ז כו' וד"ל, וכמו"כ בקו השמאל דיצחק בג"ה הרי יצא ממנו עשו פסולת הגבורות דקדושה כידוע, אבל יעקב שנק' בריח התיכון שמבריח כו' לא יצא ממנו פסולת כלל ונק' שלימו דאבהן כידוע לפי שבקו הזה יש בחי' האחדות בתכלית להיותו מבריח לקצה העליון ביותר שהוא בחי' הארת עצמות אא"ס שבפנימי' הכתר כנ"ל שנק' שלימותא דכולא ולא יצא משם שום סיג ופסולת כי אין רע יורד מלמעלה ואין שום מקום לפגם וחסרון דקליפה מאחר שהיא עצמה השלימות דלא יגורך רע כו' והוא ענין מעלת הקו האמצעי דתורה שהוא בבחי' דעת דמשה כמו ויאמר ה' אל משה כו' ומשה מלגיו יעקב מלבר כו' ששניהם בקו האמצעי רק משה מלגיו ויעקב מלבר כו' ע"כ משניהם לא יצא שום סיג ופסולת אלא כולו ברור מכל סיג שהרי התורה היא בתכלית הברור מכל סיג כמ"ש כל אמרת אלוה צרופה כו' לפי שבחי' קו האמצעי עולה עד בחי' עצמות המאציל שבפנימי' הקו כנ"ל וד"ל.

וזוהו שאמרו הרחב פיך ואמלאהו בד"ת הוא דכתיב דהנה פי' ואמלאהו הוא בחי' המילוי דשם הוי' דהיינו בחי' השלימות העצמות של שם הוי'

צדיק כתמר יפרח . . דיסוד ז"א מתאחד ממש ביסוד דע"י וכמ"ש במ"א: תהלים צב, יג. וראה ס' פיה"מ לאדהאמ"צ פ, ב ואילך.

יצא ממנו ישמעאל: ראה פסחים נו, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תרנה. ובכ"מ. יעקב שנק' בריח התיכון . . שלימו דאבהן: זח"ב קעה, ב וח"ג קפו סע"א. זח"ב כג, א. אין רע יורד מלמעלה: ראה ב"ר פנ"א, ג. מדרש תהלים סקמ"ט. של"ה סח, א. קו, ב. אגה"ק ס"א. אה"ת בראשית תקס"א, א.

דלא יגורך רע: תהלים ה, ה.

ויאמר ה' אל משה: שמות ד, ד. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תרמג. ובכ"מ.

ומשה מלגיו יעקב מלבר: ת"ז ת"ג (כט, א). וראה לקו"ת פינחס עח, סע"ג.

כל אמרת אלוה צרופה: משלי ל, ה.

הרחב פיך . . בד"ת: תהלים פ"א, יא. ברכות נ, א.

כמו יושבות על מלאת כי כל מלואים בלשון המקרא הוא ענין השלימות כמו את מספר ימך אמלא וכן וימלא אתו רוח אלקים כו' ובכלב יען כי מלא אחרי כו' וכה"ג והענין הוא לפי ששם הוי' זה הרי הוא בא בבחי' התחלקות קוין ימין ושמאל שהן יו"ד חכ' מקור קו הימין חח"נ וה"א בינה אני בינה לי גבורה בג"ה כו' אבל בחי' המלוי דהוי' הוא הארת עצמות המאציל כמו שהוא בפנימי' הכתר קודם שנעשה מקור לקוין כו' שזהו מ"ש אנכי ה' כו' מי שאנכי בחי' פנימי' הכתר שהרי כל דבור זה דאנכי הוא דבר עצמות המאציל ממש ובאמרו אנכי כו' הרי הוא מכוון על בחי' עצמותו ממש שלמעלה גם מבחי' מל' דא"ס שמו הגדול וא"כ מאחר שדבריו חיים וקיימים כשאדם מדבר בד"ת שהוא דבר ה' ממש כמו שדיבר בבחי' עצמותו ממש או נאמר הרחב פיך פי' הרחב פיך לבד לעשות רק כלי לדבר ה' והוא שתרחיב פיך לקבל דבר ה' ואמלאהו מבחי' המלוי דשם הוי' שהוא מבחי' שלימות דעצמות המאציל ששורה בקו האמצעי דת"י דוקא כנ"ל שהוא מבריה לקצה העליון כי לא נשתנה ונגרע אור עצמות המאציל שבד"ת משעת מ"ת שא' אנכי כו' רק שלא יסתיר בחי' חושך דנוגה כמו כשלומד שלא לשמה וכה"ג וז"ש הרחב פיך לקבל בחי' הרחבת המלוי דעצמות השלימות והיינו ואמלאהו מעצמו כי דבריו חיים כו' לפי שנאמר אשר איננו פה ע"כ כל נשמה האלקי' ביכולתה לקבל כו' וד"ל.

וזהו ודברי אשר שמתו בפוך ולכאורה מאין אנו מוצאים שכבר שמתו בפוך אלא זהו בשעת מ"ת דפב"פ דיבר ה' ועכ"ד פרחו נשמתו ונתקבל דבר ה' בפ"י בכ"י כבר כשא' אנכי כו' ובאופן זה שמתו בפוך כו' אז שלא יוגרע אור זה לעולם כשידבר אדם בד"ת מכמו שהי' בשעת מ"ת ממש שהי' מדבר בבחי' עצמותו ממש כנ"ל וז"ש אשר שמתו דברי העצמי' בפוך כו'.

וזהו כאשר דברת לאמר ולכאורה מהיכן אנו מוצאי' שכבר דיבר כו' אלא זהו במ"ת כו' ומ"ש לאמר שהי' אז הדבור בסיני' באופן שלא יגרע

יושבת על מלאת: שה"ש ה', יב.

את מספר ימך אמלא . . . וימלא אותו . . . יען כי מלא אחריו: משפטים כג, כו. ויקהל לה, לא. דברים א, לו (ועד"ז ביהושע יד, יד).

אני בינה לי גבורה: משלי ה, יד.

דח"י: ככת"י ב: דתורה.

אנכי: יתרו כ, ב.

דבריו חיים: נוסח ברכות ק"ש (אמרי"צ).

אשר איננו פה: נצבים כט, יד. וראה פדרי"א פמ"א. שמו"ר ספכ"ת. תנחומא נצבים ג. זח"א צא, א. זח"ב פג, ב. ת"ז תמי"ט (פג, א).

ודברי אשר שמתו בפוך: ישעי' נט, כא.

דפב"פ דיבר ה': ואתחנן ה', ד.

בפי' בכ"י: ככת"י ב: בפי' כנ"י [= כנסת ישראל].

בסיני': ככת"י ב: בכנ"י.

אור דבור עצמותו בדבר הלכה שכנ"י ידברו וז"ש כאשר דברת בעצמותך לאמר לכנ"י ג"כ באותו הדבור ממש בלי גרעון כלל וכלל והטעם הוא לפי שד"ת הוא בריח התיכון שמבריח ומאחד מן הקצה לקצה בתכלית האחדות והחיבור לקצה העליון ביותר כו' וז"ש וידבר ה' אל משה לאמר לכנ"י בתכלית החיבור כו' לפי שזהו בחי' קו האמצעי ממש דעת עליון דא"א לאמר לבנ"י כו' שהן בחי' נו"ה ומנו"ה למל' שזהו לאמר לעולם הדבור כו' וד"ל.

ואחר כל הנ"ל יובן בתוס' ביאור בענין העונה איש"ר בכל כחו שהוא בכל כחו דשמי' רבא דהיינו יוד רבתי דיגדל כח אד' כנ"ל דפי' וענין בכל כחו זה היינו בבחי' המילוי דשם אד' שהוא כ"ח אתוון כידוע בענין הנ"ל בפ"י ואמלאהו כו'. וביאור הדברים הנה פ"י ענין המלוי ה"ז כמו הולד בבטן אמו שנק' ג"כ מלוי שהאם מלאה מעיבור הולד בבטנה אמנם הרי זהו ענין העלם והסתר שהולד הרי הוא מוסתר ונעלם בבטנה ולא נגלה ונראה לעין הרואה רק גוף א' והוא האם של הולד אך בתוך גופה נעלם ומוסתר עוד גוף א' נפרד זולתה והוא הולד הטמון ונעלם במעיה כו' וכאשר יצא הולד כשנולד הרי יצא מן ההעלם לגילוי ולכאורה עיקר מהות הולד הוא בהיותו בבטן אמו ט"ח בהעלם ומה שיצא לידי גילוי אין כל חדש בעיקר מהותו כלל וכלל אבל מ"מ מה שיצא לאויר העולם בגילוי מהותו זהו העיקר ומה שהי' נטמן בהעלם ט"ח לא הי' רק בשביל זה שיוולד ויוצא לאויר העולם כו', וא"כ הרי מה שהולד בהעלם ט"ח שנק' מילוי הרי הוא העיקר וגם הוא הטפל לענין הגילוי שזהו תכלית ענינו כו', וכיוצא בזה יובן עוד עד"מ אחר כמו עסק במו"מ וכה"ג שיש בו בחי' גילוי רצונו בכל עניני העסק בטרחה גדולה בכמה דברים ואמנם יוכל להיות שכל הטורח והעסק אינו מפני גילוי רצונו שהוא אומר לכל אלא יש לו רצון וכוונה פנימי' אחרת לגמרי שאין ידוע לשום אדם רק הוא כעצמו לבד אך הוא יודע שא"א לו שיגיע וישיג לחפצו ורצונו זה הפנימי' אם לא שיעסוק כך וכך ע"כ הוא עוסק ועובד ברצון זה שהוא מגלה לפני הכל וא"כ הרי מלובש רצונו הפנימי' בהעלם בתוך רצון זה הגלוי לכל ואותו רצון הפנימי' הנעלם בזה הרצון הוא העיקר רק שהוא בהעלם גדול מלובש ומוסתר בתוך רצון זה המעלימו ומסתירו (כמו האם שמעלמת ומסתרת את הולד שבתוכה) והוא המקור הנותן כח ועוז לרצון זה הגלוי שאם לא רצונו זה הפנימי' שבלבו ומוחו בהעלם לא הי' רוצה ברצון עסק זה הגלוי כלל א"כ בכל רגע נמשך כח ועוז מרצון הפנימי

וידבר ה' . . . משה ד"ע . . . לבנ"י . . . נו"ה: בשלח יד, א"ב. וראה גם סה"מ תקס"ב ע' רמד. חיב ע' תקג. סה"מ תקס"ה חיב ע' תשנ"ט. ס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' קעא (וש"נ). אוה"ת בראשית כרך ג תע"א, א. הנה פ"י ענין המלוי ה"ז כמו הולד: ראה ע"ח שער לאה ורחל (שלי"ח) רפ"ב. ס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' קלו ואילך. רד ואילך. סה"מ תקס"ג ח"א ע' שטו ואילך. חיב ע' תקעז ואילך. ביאורו נג, א ואילך. לקוטי שיחות ח"ד ע' 1190.

לרצון החיצוני כו', אך עכ"ז הרצון הגלוי מאחר שהוא ענין ותכלית של השגת חפצו ורצונו הפנימי שבלעדו לא הי' משיגו כלל ולזה נשא את נפשו ורצונו בתחלה כו' א"כ הרי הרצון שבגילוי העסק הוא העיקר שבשבילו הי' תחלת המחשבה והוא סוף המעשה שמחמת ישלים רצונו וחפצו האמיתי כו' וכמו הולדת הולד בגלוי שלזה הי' בעיבור והעלם כל ט"ח כו' וד"ל.

והדוגמא מכ"ז יובן למעלה בענין כל מהות ומציאות מדה שכלול מ"ס שבחי' המל' שבה הוא בחי' ההתגלות לבד כידוע ובחי' ט"ס שבה הוא בבחי' ההעלם בתוכה שבוודאי הט"ס המה העיקר והמל' הוא רק בחי' גילוי שלהן כו' מ"מ בחי' המל' הוא העיקר שלהם שלזה נתהוו עיקר מציאותן מאחר שיצאו לידי גילוי ע"י בחי' המל' כו' כמו עדי"מ החכ' הוא מהות ומציאות דבר מ"ה וכלול מ"ס כתר דחכ' שהוא הרצון שמחמתו יולד שכל כו' וחכ' שבחכ' וכולם הם בהעלם עד בחי' המל' דחכ' שהוא בחי' התגלות אותיות השכל שזהו תכלית שלימות שלה לבא בסוף מעשה להשפיע לזולתו או להחיות לבעלי' וכה"ג ולזה נשא את נפשו בתחלת התהוות מציאת חכ' זו ונתחב"ס וסוב"ת ואעפ"כ הרי אין כח יתירה לבחי' המל' דחכ' מצד עצמה לבא לידי מעשה כ"א מבחי' הט"ס הראשוני' דחכ' שהוא הרצון שבחכ' והמדות כו' שהמה העיקר הנותנים כח ועוז לבחי' המל' שהוא אותיות ההתגלות לבא בדו"מ כו' ואמנם מפני שנתחב"ס שכל ט"ס הראשונית דחכ' לא יצאו ממקורם רק כדי שיבאו לידי גילוי בסוף מעשה כו' א"כ עיקר שלימותם הוא ע"י בחי' הגילוי דחכ' וה"ז כמו משל המו"מ שעל ידו ישלים רצונו האמיתי כו' ונמצא שבחי' ט"ס שהו בבחי' מילוי בהעלם הו הנק' כח ועוז דמל' ומ"מ הגילוי דמל' הוא העיקר ושניהם אמת וכ"ז הוא כמו המילוי דאותיות כמו מלוי דאות יו"ד שעיקר הענין של אות זה הוא ג' אותיות אלה יו"ד אבל כשבא לידי גילוי בכתב אינו רק נקודה יוד והוי"ו דלית הן בהעלם בו ואע"פ שהוי"ו דלית הוא עיקר המקור לאות יוד באמרו בדבור כי א"א לומר בדבור לאות יו"ד בלא ויו דלית מ"מ הגילוי שלו אינו רק יוד לבד כי זהו העיקר לענין סוף ותכלית ענין אות זה ומה שאומר בדבור ו"ד אינו רק כמו פ"י וביאור לבדו ולפי שנתחב"ס והעיקר אינו רק יו"ד ע"כ לא בא בגילוי רק היו"ד כו' וד"ל, וכך יובן ככל חלק העשירי הבא בגילוי בכל ספ"י אע"פ שאינו רק בחי' הגילוי לבד מ"מ הוא העיקר לפי שנתחב"ס דוקא ע"כ לא בא בגילוי רק חלק היוד ומ"מ הט"ס שלה הוא בחי' הכח והעוז ועיקר מקור לבחי' הגילוי וע"כ נק' המלוי בשם כח כמו גם בבחי' מל' דאצי" שכלולה מ"ס הנה בחי' ט"ס שבה נק' מלוי שבה בבחי' ההעלם והוא העיקר הנותן כח ועוז לבחי' המל' ומ"מ עיקר שלימותם בבחי' הגילוי דמל' וד"ל. וזהו יגדל נא כח אד' הנה הגילוי הוא שם אד' וכח דשם אד' הוא בחי' המלוי שלו שהוא הנק' כח ועוז לבחי' שם אד' הבא בגילוי והיינו בחי' ט"ס הראשונית שבה שהוא בחי' כ"ח אתוון בחי' המלוי כידוע וד"ל, וזהו שבחי' המלוי הוא בבחי' הדין דשם אלקי' דוקא כידוע דמילוי גימ' פ"ו בגימ'

אלקים להיות בכח' הצמצום וההסתלקות בעצמות מבלתי בא בגילוי רק חלק היר'ד מהם והוא בח' המל' לבד ואמנם נתחב"ס דוקא כנ"ל וד"ל.

ומעתה י"ל מ"ש ועתה יגדל נא כח אד' במל' דא"ס כנ"ל שזהו ענין הגדלת כח במלוי עצמו דהיינו בח' ט"ס הראשונות שיהי' בהם כח ועוז מלמעלה שהוא מבחי' העצמות ממש כו' הנה זהו בח' יוד רבתי בלא מלוי שמורה על בח' גדלות המלוי דט"ס דמל' וי"ש יגדל נא כח אד' שיגדל מלוי שלו והיינו לפי שנתחב"ס דוקא וע"כ עיקר הגדלת כח התחלה שהוא בח' המלוי דט"ס אינו רק מצד בח' סוף מעשה דוקא לפי סוף מעשה דוקא הוא שעלה במחשבה תחילה ואליו הוא שנתכוין בתחלת הכח והאור דט"ס כו' ע"כ ממילא ע"י סוף מעשה דוקא נתגבר תוס' כח התחלה להאיר תוס' כח ועוז בכחי' המילוי רק בשביל הגילוי מאחר שכל עיקר המכוון בתחלה בשביל הסוף דוקא ולזה נתחב"ס דוקא, ולכך גילוי דיר'ד דוקא הוא בגדלות להוסיף כח המלוי דאד' כי היר'ד הוא הראשי' דחכ' ונתגדל בשביל סוף מעשה דשם אד' להוסיף כח דאד' שהוא המלוי שלו כו' וזהו תנו עוז לאלקים בח' המלוי גי' אלקים כו' וד"ל.

וזהו העונה איש"ר בכל כחו, בכל כחו דשמי' רבא פי' בח' המלוי שנק' כח דשמי' רבא מל' דא"ס לפי שנתחב"ס דוקא וע"כ מברך שמי' רבא לעלם ולעלמי עלמאי שהוא בח' מל' דאצי' סוף הכל ומחבר שמו הגדול מל' דא"ס בשמו הקטן מהכל שהוא בח' מל' דאצי' וכמ"ש ראו כי אני הוא כו' אני ראשון ואני אחרון כו' ובכל כחו דשמי' רבא כל זה רבוי הוא דהיינו להיות תוס' כח במלוי דכח זה דמל' דא"ס וכמו יו"ד דיגדל כו' והיינו פי' הפשוט דאיש"ר מברך שע"י שמתברך ונמשך למטה במל' דאצי' דוקא הוא מתברך בכל כחו למעלה מבחי' העצמי' ממש והא בהא תליא משום דסוף מעשה דוקא עלה בתחילת המח' שהוא תחלה לרצה"פ הכללי ומשם יגדל כח אד' כו' וד"ל.

אך עדיין י"ל מ"ש דהעונה איש"ר בכל כחו דוקא אז קורעים לו גז"ד של ע' שנה, דהנה כתי' ימי שנותינו בהם שבעים שנה, ויש להבין מהו בהם ולמה ע' שנה דוקא. אך הענין הוא דשרש המות נמשך מבחי' השבירה דז"מ קדמאין שמתו כמ"ש וימלוך וימת כו' והיינו ע"י ענין חטא אדה"ר בעה"ד טו"ר כו' והשבירה הי' בז' מדות וכל א' כלול מיר'ד שהוא מספר ע' שנה ע"כ א' שגם זמן הקצוב לנשמה האלקי' למטה בנפש דנוגה ע' שנה לתקן ולברר בירורים בכל יום ויום מע' שנה הללו שהן לנגד ז' מדות דק"נ

ראו כי אני . . . אני ראשון: האזינו לב, לט. ישעי' מד, ו.
ימי שנותינו בהם שבעים שנה: תהלים צ, י.
וימלוך וימת: וישלח לו, לב ואילך.

ששרשם מז' מלכין קדמאין שמתו ולא נתבררו עדיין כו' וז"ש ימי שנותינו בהם דוקא בהיכלות דנוגה ע' שנה לברר לז"ת דס"ג דתהו כו' כי הנשמה א"צ תיקון כי היא באה מעולם התיקון שהוא שם מ"ה דאצ"י ולא ירדה למטה רק לברר וז"ש ימי שנותינו דכנ"י בהם כו' והיפך אתוון דהם הוא אותיות מ"ה והוא בחי' מה דחכ' שבנה"א שמברר לנה"ב דנוגה בע' שנה הללו משום דבחכ' דוקא אתברירו והוא ע"י עסק התו"מ ותשובה כו' בכל יום לאהפכא חשוכא ולאכפ"י כו' לברר הטוב מן הרע שנתהו בשבה"כ ואין זה כ"א ע"י בחי' כח מ"ה דחכ' שמברר ומתקן לגבורות קשות דנוגה וז"ש והחכ' תחי' בעלי' פ"י כי ע"י הגברת כח הרע דנוגה יש מקום ליניקת כח הדין הקשה המקטרג ופועל גז"ד רע בגילוי ממש שנק' רצועא לאלקאה שזהו שרש ענין מלאך המות שעולה ומשטין כו' כידוע אבל הרי בחי' החכ' הוא שממתק הגבו' הקשות דדין הקשה לפי שבחכ' אתברירו להבדיל ולהפריד הטוב מן הרע לגמרי וגם לאהפכא מרירו למיתקא להפוך הרע לטוב בתשובה ומע"ט כו' ועי"ז ניצול מן המקטרג ולא ימות המת שמבטלים גז"ד כו' נמצא שהחכ' דוקא תחי' לבעליה בחיות חדש ממש וד"ל.

וזהו ענין קורעין לו גזר דינו של ע' שנה דע' שנה דז' מלכים שמתו ונפלו למטה ניתקנו ע"י החכ' שבחכמה אתברירו (והוא ע"י ימי שנותינו ע' שנה בחי' ע' שניו דא"ק ז"ת שבחכ' כו') ונהפך ונמתק הרע בשרשו וזהו לשון קריעה כאדם שקורע דבר מדבר שמפרידו שלא יהי' חיבור כו' כך בחי' גז"ד קשה שהוא בחי' תכלית הדין הקשה גבו' קשות דנוגה כו' נקרעו ונפרדו מבחי' שרשם בטוב שבקדושה כי נמתק הדין בשרשו ע"י החכ' שבחכ' אתברירו ותכלית חכ' תשובה ומע"ט שע"ז נהפך כח הדין לחסד עד שהקטיגור עצמו נעשה סניגור מאחר שזדונות נעשו כזכיות בהפוך הרע לטוב כשהוא נמתק בשרשו בז"מ כו', וז"ש קורעים לו גז"ד של ע' שנה שזהו רבותא דגם שהוא גז"ד קשה ביותר מפני שהוא מבחי' שיורי ז' מלכים שמתו שלא נתבררו עדיין בחכ' אבל גם הוא קורעים ע"י תשובה כו' לפי שמעוררים י"ג מדה"ר להיות נושא עון ועובר על פשע כו' שהוא ע"י הגדלת כח דשם אד' דוקא כמ"ש ועתה יגדל נא כח אד' כו' א"ל ארך אפים ורב חסד כו' שבהגדלת יו"ד רבתי לכח המלוי דאד' אז הוא ארך אפים גם

כי הנשמה א"צ תיקון: ראה ע"ח שער הצלם (שכ"ז) פ"א. שער מין ומיד (שליט) דרוש א. תניא פל"ז. ועוד.

החכ' תחי' בעלי': איוב כח, יב.

שנק' רצועא לאלקאה: ראה זח"א יא, ב. ת"ז בהקדמה (י, ב). ת"ל (עג, א). ע"ח שער הכללים פ"ב. וראה סה"מ תקס"ב ח"א ע' לג. ס' מאמרי אדהאמ"צ-דברים ח"א ע' צב. ובכ"מ.

שבחכ' אתברירו: ראה זח"ב רנד, ב. אנה"ק סכ"ח (קמח, א).

ותכלית חכ' תשובה ומע"ט: ברכות יז, א.

ועתה יגדל . . . א"ל ארך אפים: ע"פ שלח יד, יז-יח.

ארך אפים גם לרשעים: ראה סנהדרין קיא, א.

לרשעים למחול ולסלוח ולקבל לעוברי רצונו ג"כ מפני שגם חושך לא יחשיך שם כחשיכה כאורה כו' (להיותו למעלה גם מבחי' הרצה"פ הכללי כנ"ל ששם נאמר אם צדקת ברמ"ח מ"ע מה תתן לו כו') ושם נמתקו כל הדינים גם היותר קשים וכמו שאמרו להודיע כמה ארך אפים לפניו כו' והיינו כאשר דברת לאמר ה' אל רחום כו' וזהו ג"כ ענין העונה איש"ר בכל כחו שהוא בכל כחו דשם אד' זה שהוא בחי' המלוי דמל' דא"ס הרי ע"י תוס' הכח במל' דא"ס שמי' רבא שמברך ונמשך עד מל' דאצי' ובכ"ע קורעים ג"כ לו גז"ד של ע' שנה להמתיק גם לבחי' הדין היותר קשה שיש לו אחיזה בע' שנה דתהו לפי שנמתק בשרשו ע"י שעונה איש"ר בכל כחו דוקא כמו ועתה יגדל נא כח אד' כו' ששניהם ענין א' הוא ממש כמבואר ומובן מתוך כל הנ"ל וד"ל.

ובכל הנ"ל יובן מ"ש אלף אלפי' ישמשוני' ורבוא רבבן קדמוהי, להיות ידוע שג' מדרגות ב"ע יש באצי' ג"כ והוא בחי' ט"ס הראשונות חב"ד חג"ת נה"י כו' ובחי' המל' נק' עשי' שבאצי' ובחי' יצי' שבאצי' הוא בחי' חג"ת דאצי' שמאירים במל' ובחי' בריאה שבאצי' הוא חב"ד דאצי' וכמו ענין ג' מדרגות דבי"ע למטה שהן שרפים וחיות ואופנים כידוע, והנה כת' יוצר אור ובורא חושך שהיצי' נק' אור המאיר למטה ונק' נהורא חירורא והבריאה נק' חושך בחי' אשא אוכמא ועד"מ אש היסודי שהוא עצם חשוך בבחי' העלם וההסתלקות למעלה בלתי יש המשכה וירידה כלל ממנו למטה להאיר לתחתונים נק' אשא אוכמא אבל בחי' האור הנמשך למטה להאיר כפתילה וכה"ג אינו נק' אשא אוכמא מאחר שטבעו להתמשך ולהאיר אלא נק' אור המאיר בחי' נהורא חירורא והוא למטה במדרגה מבחי' אשא אוכמא שהוא אש היסודי מאחר שהוא אור הנמשך ויורד ונשפל למטה שאין זה מבחי' העצם של האש כמו שהוא במקורו בהעלמו שבלתי נמשך כלל וכלל למטה להיות נק' אור כו', ויש כאן ג' מדרגות הא' בבחי' ההעלם עצמו הב' בחי' גלוי האור כמו שהוא נגלה מן ההעלם והג' מה שגילוי אור זה מאיר למטה הימנו כמו להאיר את החשך וכה"ג.

וכדוגמא זו יובן למעלה באצי' שבחי' בריאה שבאצי' בחי' חב"ד הוא בבחי' ההעלם במקור האצי' ולא באו בבחי' גילוי מציאת אור

שגם חושך לא יחשיך: תהלים קלט, יב.

אם צדקת . . מה תתן לו: איוב לה, ז.

להודיע כמה ארך אפים לפניו: אבות פ"ה מ"ב.

אלף אלפי' ישמשוני': דניאל ז, י.

ג' מדרגות דבי"ע . . שרפים וחיות ואופנים: ראה ת"ז ת"ז. ע"פ שער פנימיות וחיצוניות (ש"מ) דרוש י"ג.

ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' תכת. וש"נ. וראה שם ויקרא ח"א ע' מד.

יוצר אור . . שהיצי' נק' אור: פעי"ח שער הק"ש פ"א. ס' שער הכוונות ענין כוונת יוצר. מ"ח מס' הפילת

הבריאה פ"א מ"זח. וראה ס' הערכים-חב"ד כרך ב ע' תקלט.

ומדה אלא הן בהעלם במדות והמדות חג"ת הוא בבחי' גילוי אור במציאות ומאות דבר מה באור וכלי כמו חסד דרועא כו' וזהו בחי' יצי' שבאצי' שמאירים למטה מהם והוא בבחי' מל' עשי' שבאצי' שזהו במדרגה הג' כנ"ל ונמצא שבריאה שבאצי' נק' חשך וז"ש ובורא חשך ויצי' שבאצי' נק' אור המאיר למטה שהוא במל' שנק' אשא תכלא כו' וז"ש יוצר אור (וכמו"כ בשרפים שבבריא' קדוש ומובדל ואופנים וחיות או' ברוך בחי' גילוי מן ההעלם כו'), וזהו עושה שלום בין אור וחושך בבחי' ממוצע ואז בורא את הכל מאין ליש מאצי' לבי"ע כו' ואמנם רק בחי' חלק היו"ד בלבד הוא שבא מן ההעלם דט"ס הראשונות במל' שהוא עשי' שבאצי' כי מה שבחי' חג"ת נק' יצי' שבאצי' בבחי' אור המאיר במל' היינו רק בחי' המל' של כא"א כידוע בענין בנין המל' מבחי' המל' דט"ס דז"א עשיראה דכולהו כמ"ש העשירי יהי' קדש כו' וכמ"ש ויתן לו מעשר מכל כו', וז"ש אלף אלפים ישמשוני' שע"ס כלול כל א' כלול מק' הרי אלף והוא בבחי' המל' עצמה ומה שנעשה מקור לבי"ע נק' אלף אלפי' כמ"ש דבר צוה לאלף דור ודבר זה חלק א' מאלף שבמל' עצמה שנק' דבר מלך כו', אמנם כ"ז אינו רק חלק היו"ד לבד שנתגלה במל' וז"ש רבוא רבבן קדמוהי כי אלף רבבות יו"ד פעמים אלף אלפים והיינו בבחי' כחב"ד דאצי' שלא בא לידי גילוי במל' ולמעלה יותר יו"ד פעמים אלף רבבות שזהו רבוא רבבות הוא בבחי' הכתר עצמו שזהו קדמוהי ממש ונק' סדכ"ס העלם דהעלם אמנם גם הוא משתלשל רק בחלק היוד לבד וכמ"ש ואתא מרבבות קדש דחכ' שריבוי רבבות קדש הוא בא בבחי' המל' שבכתר ורבוא רבבן זה לגבי כשכ"כ הוא שנק' קדמוהי ממש וד"ל (ובזה יובן לפי סדר המדרגות עד בחי' העצמות ממש להיות אלף אלפי אלפים רבבות פעמים הטובות כו' וד"ל).

עשיראה דכולהו כמ"ש העשירי יהי' קודש: בחוקותי כו', לב. ראה זחיג צ, ב והגהות מהרח"ו ומק"מ שם.
 ויתן לו מעשר מכל: לך לך יד, כ.
 דבר צוה לאלף דור: תהלים קה, ח.
 ואתא מרבבות קודש: ברכה לג, ב.
 אלף אלפי' . . הטובות: ע"פ נוסח גשמת.

ואולם חי אני וימלא כבוד ה' את כל הארץ. וצ"ל ל' וימלא שהוא ל' בקשה על לעתיד שיתגלה בחי' כבוד הוי' והלא קרא כתי' מלא כל הארץ כבודו וגם על המלאכי' יוקשה קושי' זו ששואלים אי' מקום כבודו ובעצמם אומ' מכה"כ כו', כי כל נברא בפרט יש לו בחי' צירופי' אותו' המהווה אותו וכל נברא יש לו צירוף אחר, והוא בחי' כח אלקי המהווה אותו בבחי' גילוי וחיות לו, ואף המלאכי' שרשם מבחי' צרופי' אותו' וכל מלאך יש לו צירוף אחר, ולזה אין מלאך א' עושה שתי שליחות והוא בחי' שליחות של חבירו כי אין צירוף אח' דומה לחבירו, ומזה הטעם יכולים המלאכי' לומר ע"ע דבר מה כמו הרבה ארבה את זרעך שוב אשיב כו', והיינו לפי שהצירוף וכח אלקי המהווה אותו הוא הדובר בו, וכ"ז הוא מבחי' אותו' שבמל' דאצי' שהוא בחי' כבוד וקשי' למה שואלי' אי' מקום כבודו כנ"ל. אך הענין כי מה שאומ' מכה"ה בחי' גילוי וחיות להם הוא קאי על בחי' כבודו שהוא בחי' מל' דאצי' כתרגומו זיו יקרי' שהוא בחי' אותיות כנ"ל, ומה ששואלי' אי' מ"כ קאי על מקום ושורש הכבוד וכמ"ש בכה"מ.

ולהבין באר היטיב מקום ושרש הכבוד, הנה יש ב' מיני כבוד והוא הנק' כבוד נברא וכבוד נאצל, כבוד נברא הוא מבחי' חכ' שבמל' דאצי' ונק' כבוד נברא ע"ש שהוא מקור לנבראים וכבוד גימ' ל"ב הוא ל"ב נתיבו' החכ' שבמל' דאצי' להתהוות נבראי', וכבוד נאצל הוא בחי' חכ' דאצי' וכבוד גימ' ל"ב נתיבו' החכ', ויש בזה ב' פי' הא' ל"ב נתיבות שיתהווה מציאת כח החכ' וגם שם יש ל"ב מיני התחלקות מיני חכמות כמו כח לחכמת התשבורת ולחכמת הרפואה שיש אדם שיש לו כח לזה החכ' דהיינו לחכמת התשבורת ואין לו כח לחכמת התכונה, והיינו לפי שיש בחי' התחלקות אף בבחי' כח החכ' והוא מנין ל"ב נתיבות מיני חכמות, וגם כבוד גימ' ל"ב נתיבו' מחכ' ולמט' והוא בחי' צירופי' אותו' והתגלות החכ' והיינו שיש שכל וסברא אחת

ואולם חי אני: נדפס מכת"י 269 קסח, א. המאמר מיוסד ושייך לד"ה ואולם: בסה"מ תקס"ט ע' קפג ואילך. ס' מאמרי אדה"י עה"ת ח"ב ע' תרכו ואילך. דרמ"צ קעח, א ואילך. אוה"ת שלח ע' תקי וע' תקכו. שם כרך ד ע' אתקב. סה"מ תרל"ד (לא נדפס לע"ע).
תוכן המאמר נמצא ג"כ באורך לעיל ד"ה ועתה יגדל ס"יב ואילך. ולהלן ד"ה ואולם שלאחרי זה.
מאמר זה ספק אם הוא מכת"י אדמו"ר האמצעי [אמנם נמצא בהכתבי"ד בין מאמרי כ"ק אדהאמ"צ], ואולי הוא הנחת השומעים ממאמר כ"ק אדהאמ"צ.

ואולם חי אני: שלח יד, כא.

מלא כל הארץ כבודו: ישע"ה ג, ג.

אין מלאך א' עושה שתי שליחות: ביר פי"ג, ב. ובכ"מ.

הרבה ארבה את זרעך שוב אשוב: וירא כב, יז, יח, יו"ד.

כבוד נברא וכבוד נאצל: ראה לקרית שה"ש מו, ב. סידור קכח, סע"ד ואילך. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' צו. ושי"ג.

וכבוד גימ' ל"ב: זחי"ג לג, א.

חכמות בחוץ . . . בור' שהיא בחי' חכ' בראש וחכ' בסוף: משלי א, כ. ראה זחי"א קמא, כ. כו, ב. ובכ"מ.

משתנית בלשונה כמו בהר"ן נישנית בל' זה ורש"י שונה אותה שכל וסברא עצמה בל' אחר, והיינו לפי שיש בחי' אותיו' וכח להתגלות החכ' ולזה יש לו כח כזה לגלות אותו חכ' ולאחר יש לו כח משונה מזה לגלות אותו שכל וסברא עצמה, והוא ענין ל"ב נתיבות ל"ב מיני התחלקות בבחי' התגלות החכ' למטה כו', וזהו שנא' חכמות בחוץ תרונה והיינו שיש ב' מיני חכמות ונא' בזו' שהיא בחי' חכ' בראש וחכ' בסוף חכ' בראש היא בחי' חכ' דאצי' ראשיתא דכולא וחכ' בסוף הוא בחי' חכ' שבמל' סופא דכולא, ובל' הזו' הוא מוחין דנוק' והיינו כי בחי' מל' היא בחי' דיבור ובהדיבור נתגלה כל עצם החכ' שהי' אצל המשפיע שהרי מי ששומע הדיבור מבין כל עצם השכל הנשפע לו כמו שהוא בהמשפיע ממש והוא הנק' בחי' חכמה שבדיבור חכ' בסוף.

והנה על ב' מיני כבוד וב' מיני חכמות הנ"ל נא' ברוך כה"מ ושרשו והיינו בחי' מקור החכ' שהוא בחי' משכיל בחי' מו"ס וצ"ל זה שבשלמא על בחי' כבוד נאצל בחי' חכ' בראש שייך שיומשך מבחי' משכיל בחי' מו"ס שהוא מקומו ושרשו של חכ' שבראש, אבל על כבוד נברא שהוא חכמה שבסוף איך שייך שיומשך מבחי' ח"ס כי מה שייך בחי' כבוד נברא בחי' מל' למקום ושרש החכ' והברכה והמשכה ממקומו קאי על ב' מיני כבוד הנ"ל ביחד. ויובן הענין כי באמת בחי' משכיל ומו"ס הנ"ל הוא מקום ושרש לבחי' כבוד התחתון והוא הוא בחי' כח המצרף הנמצא בבחי' דיבור, כי צ"ל מאין שרש כח המצרף לצרף אותיו' ותיבות בחיבור א' לפי השכל הנצרך לו לפי כי א"א לומר שהוא מבחי' בינה שהיא הרחבת והשגת השכל באורך כי בודאי הי' צ"ל איזה שיהוי זמן מאחר שהוא מבחי' שכל המושג כו', וגם מבחי' נקודת החכ' שהוא הברקה ראשונה א"א לומר שהרי גם הוא בחי' של שכל והשגה זו הברקה זאת ולשכל אחר הברקה אחרת ומאין ימצא בחי' כח המצרף כללי לכל מיני שכל שיבא לידו שיוכל להורידו באותיו' ודיבורי' בלי שיהוי זמן כלל, וגם הנה אנו רואי' ששכל וסברא אחת יכול להשתנו' בלשונה ובצדופי' אחר' כאשר מבואר לעיל במשל הר"ן ורש"י כו', ומאין ימצא זאת. אך הענין כי באמת שרשו למעלה גם מבחי' חכ' כנ"ל כ"א מבחי' קדמות החכ' בחי' משכיל הכללי מקור החכ' בחי' מו"ס ומחמת שהוא בחי' חכמ' הכללי יתורץ כל הקושי' הנ"ל וד"ל, ומה דאיתא אבא יסד ברתא פי' ברתא הוא בחי' מל' ויסד הוא בחי' היסוד והסדר של הצירוף הוא מבחי' אבא חכ' דאצי' הפי' אמיתי הוא קאי על אור אבא טמיר ונעלם מקור החכמ' כו' כנ"ל, וזהו פי' ברוך כה"מ שקאי על ב' מיני כבוד הנ"ל שיומשך ממקומו ושרשו בחי' משכיל בחי' מו"ס שהוא שרש ומקור גם לבחי' כבוד נברא מצד כח המצרף כנ"ל וד"ל.

והנה יש עוד פ"י על ברוך כה"מ והוא עפ"י כוונת הפע"ח דקאי רק על בחי' כבוד התחתון בחי' מל' ולא על בחי' כח המצרף כ"א דייקא על בחי' עצם האותי' ה' אבנ"י בונות ק"ך צירופי' ק"ך בתים כו' שהוא בחי' עצם האותי' וממקומו הוא בחי' מל' דא"ס למע' מעלה גם מבחי' מקור החכ' כי מה שנא' אבא יסד ברתא קאי דייקא על בחי' היסוד והצירוף אבל עצם האותיות שרשם ומקורם דייקא מבחי' מל' דא"ס וכמבוא' למט', ויובן כל זה באר היטיב בהקד' ב' הקדמות, הא' להבין מאמ' פתח אלי' אנת הוא חד ולא בחושבן חכ"י ולא בחכ' ידיעא מבין כו' ולא מכל אינון מדות כלל, שלכאו' הוא כפל ל' כיון שא' חכ"י ולא בחכ' ידיעא כו' בודאי לא מכל אילין מדות כלל, אך באמת שלא מכל אילין מדות כלל הוא פ"י על דאמ' למעלה דקאי על בחי' ע"ס המיוחד' במאצילן, כי הנה יש ב' בחי' ע"ס, ע"ס המיוחד' במאצילן והוא בחי' ע"ס הגנוזות באו"ס הממלא את המקום פנוי וע"ס הגנוזות מן קו"ח, והיינו לפי שקו"ח הוא בחי' גילוי לבחי' ע"ס הנ"ל גנוזות שהם בבחי' העלם ומקורי' לע"ס הגלויים דאצ"י, והנה אף שהם בבחי' גנוזות בבחי' העלם מ"מ נק' בשם ע"ס מצד שהם מקורם ומאחר שבספ"י הגלויים נמצאי' עשר ולא תשע מסתמא נמצא להם עשר מקורים כו' והם הנק' ע"ס הגנוזי, והנה גם למע' בבחי' עצמות א"ס בודאי יש ג"כ מציאות ע"ס, אף שלמע' במל' דא"ס אין אנו רשאי' לדבר, מ"מ מאחר שנמצא עשר מקורי' כנ"ל, מוכרח להיות שגם להם יש איזה שרש ומקור אף ששם נק' בשם ע"ס המיוחד' במאצילן בתכל"י היחוד והאחדות, וזהו אנת הוא חד כו' דקאי על בחי' יחודם בעצמות המאציל, ולא בחושבן יש בו ב' פ"י הא' ולא בחושבן ע"ס הגלויות וגם לא בחושבן ע"ס כלל, וההפרש שבין ב' בחי' ע"ס הנ"ל הוא כי בחי' ע"ס המיוחדים במאצילן הם באמת בבחי' אחדות הפשוטה בבחי' עצם א' כו', משא"כ בחי' היחוד דע"ס הגנוזות מן הקו הרי באמת הם בחי' מציאות התחלקות להיות מקורים איך שהוא כו' הרי בודאי בחי' יחודם אינו יחוד פשוט רק נק' בחי' יחוד מדבר בטל כו', והוא ההפרש שבין אחד ליחיד, יחיד הוא המיוחד בעצם ואחד הוא התאחדות מב' דברים נפרדים המתאחדים והיו לאחדים כו'. ויובן עוד יותר ב' בחי' ע"ס הנ"ל בהקדים הקדמה אחרת להיות ידוע כי יש ב' בחי' השפעות הא' בדרך קירוב והוא הנק' עילה ועלול והוא בבחי' יש מיש והב' הוא בחי' השפעה בדרך ריחוק ודילוג כו'.

עפ"י כוונת הפע"ח: ראה פע"ח שער הקיש פ"ב.

ה' אבנ"י בונות ק"ך צירופי': ס' יצירה פ"ד מט"ו.

פנוי: תיבה זו אינה ברורה בהכתיב.

במל' דא"ס אין אנו רשאים לדבר: ראה ע"ח שער מ"ן ומ"ד (שט"ל) דרוש ד'. ס' מאמרי אדה"ז ענינים ע'

שדמ (ובהמ"מ שם). ס' מאמרי אדהאמי-צ'ויקרא ח"ב ע' תפו (ובהמ"מ שם).

והוא ההפרש שבין אחד ליחיד: ראה בשם חובת הלבבות (שער היחוד פ"ח): סה"מ תקס"ב ח"א ע' רמט.

ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב ע' תשיד. וראה לקוטי שיחות ח"א ע' 11 וח"ב ע' 66. וש"נ.

ונבאר בהרחב ובאר הטיב בחי' השפעה יש מיש ועילה ועלול והיינו כי כל עלול הנמצא מעילתו אף שהוא מהות ומציאות אחרת מעילתו אינו מציאות והולדה חדשה מה שלא הי' ערכה ומציאותה כלל בהעילה (והוא הנק' השפעה בדילוג כו') אלא בוודאי נמצא מציאותה בהעילה רק שיצא מהעלם אל הגילוי, וכמו עד"מ במדות הנולדים מהשכל וההתבוננות אף שלכאורה הם שני מהותים נבדלים בערך כי מה שייכות בחי' שכל והשכלה שכלית לבחי' מדה והתפעלות המורגש כלב וכאמת אינו כן כי בוודאי כל מציאת המדה והתפעלות' היתה נמצאת בהשכל וההתבוננות עצמה גם קודם שנולדה רק שיצאת' מהעלם אל הגילוי והוא כדוגמת גילוי המח' בדבור שבודאי אין זה מציאת חדש שהרי כל מה שהי' במח' ממש נמשך ומתגלה בדבור אך שבמח' היתה בהעלם עצמותו ובהדבור בא לידי גילוי, אבל באמת אין זה דוגמא אמיתית שהרי באופן כזה אינו שייך לומר אפי' שום בחי' תולדה והולדת המהות שהרי ממש אותו המהות עצמו נמשך ובא בהתגלות, משא"כ כאן הרי עכ"פ השכל נראה למהות אחר והמדה למהות אחר. והדוגמא האמיתית' לזה הוא מהטפה והגרעין אשר ממנה ימצא כל האילן והאדם וגם שם בוודאי אינו תולדה חדשה וכנאמר בס' הפלוסופי' שיכולי' לראות בהטפה והגרעין כל מה שיוצא ממנה ומוכרח להיות שישנו שם במציאת הולד והאילן. והנה בוודאי גשם הולד והאילן אינו נמצא שם רק חיותם ודקותם נמצא שם (כאשר מבואר באריכות בדרוש מראש צורים אראנו ע"ש), אך עכ"פ אין ההולדה תולדות ומציאת מהות חדש מה שלא הי' בהטפה והאילן. כלל כי בוודאי נמצא כל מהותו שם רק שהוא כדקות ורוחניו לערך המהות עכ"פ כו', וכדוגמא זו ממש מציאת תולדת המדות מהשכל כי בוודאי אינו מציאות תולדות חדש בערך אלא בוודאי ערך מציאותם נמצא בהשכל והוא בחי' התפעלות השכל ונק' מדות שבשכל, והיינו כי גם בשכל יש מציאות ההתפעלות לזכות וחוב והוא הנק' התפעלות שכלי, ובחי' ההתפעלות הזאת היא היא עצמה הנמשכת במדות שבלב, נמצא שבחי' המדות נמצאים גם בבחי' השכל אך שלא כל מהותם רק ערכם, והיינו בחי' דקותם ורוחניותם להיות נק' בשם התפעלות שכלו כו', והוא הנק' יש מיש והיינו שהעילה והעלול הם בערך א' לפי שגם ערך העלול הי' נמצא בהעילה כו' וכמו"כ בכל כחות הנפש הרוחנים כמו המשכת השכל מלמעלה מהשכל מבחי' משכיל הרי בוודאי מסתמא גם בבחי' משכיל הי' נמצא ערך שכל הנגלה מאחר שלא נמצא כ"א בחי' שכל מוכרח להיות שהוא איזה ערך המהות לו כו', וכמו"כ התהוות שכל מבחי' הרצון כידוע גם שם אינו מציאות והולדה חדשה שבודאי בבחי' הרצון הי' ערך החכ' והוא הנק' חכ' שברצון ובלשון המקובלים נק' ח"ס חכ' שבכתר כו', וכמו"כ למעלה מעלה בחי' הרצון הנגלה מבחי' כח הרצון בחי' בעל הרצון גם משם אינו מציאות

כאשר מבואר באריכות בדרוש מראש צורים: ראה ביאורו לאדהאמיצ קג, א ואילך.
והאילן: אולי ציל: והגרעין.

והולדה חדשה רק בודאי גם בבחי' בעל הרצון הי' בכח ערך בחי' הרצון הגלוי כו'.

וכ"ז הוא בחי' השתלשלו' עלה ועלול ויש מיש כו', ומטעם זה נק' כל בחי' ע"ס עליונו' דאצי' בשם השתלשלות הא' מלשון משלשלין פירות כו' שהוא בחי' הורדת המהות למטה, והב' מלשון שלשלת ארוכה מכמה טבעות שכל א' אחוז בחבירו ובתחתיתו והוא משל גשמי כדוגמת משלים הנ"ל, כמו התהוות מדות משכל שהיו בכח בחי' המדות בהשכל והוא בחי' מדות שבשכל והוא המקור אשר ממנו נמצא בחי' המדות הגלויים ובודאי הוא בחי' תחתית וסוף השכל והוא רק בחי' אחרונה לבד עצם המושכל והוא בחי' התפעלות הנמצא אחר כלות עצם המושכל והוא כדוגמת הכח ההשפעה הנמצא באדם להוריד ולהשפיע שכלי' הרי בודאי לא כ"ז הוא עצם מהות שכלי אך שגם בחי' כח זה נמצא אתו, כמ"כ בחי' כח המדות הנמצא בהשכל הרי בודאי תחתית וסיום השכל והוא כדוגמת שלשלת שהתחתונה אחוזה בעליונה בתחתיתה וסופה כו'.

והנה יש עוד לבאר בהרחב והיינו כי ע"כ לא דברנו כ"א בעילה ועלול כב' דברים משפיע ומקבל, אך באמת הרי בכל מציאות ומציאות נמצא ב' בחי' ביחד בחי' משפיע ומקבל ומסתמא בחי' המקבל שבו יותר נעלה מבחי' המשפיע שבו כמו בבחי' החכ' שבו בחי' כח המדות והוא בחי' המדות שבשכל הרי לגבי עצם החכ' הם בבחי' מקבל ובטל וטפל כמו בחי' כח ההשפעה להשפיע לזולתו הנמצא בכח שכלו שבודאי הוא טפל ובטל לגבי כל עצם עומק שכלו שבעצמותו כנ"ל, כמ"כ בחי' כח המדות הנמצא בשכל בודאי הוא דבר טפל ובטל לגבי עצם השכל והוא רק בחי' כח נוסף כו' ולגבי המדות שכלב הוא בחי' מקור ומשפיע, וכמ"כ בכל עילה ועלול כח העלול הנמצא בהעילה הרי לגבי עצם העילה הוא דבר בטל בבחי' מקבל ודבר נוסף ולגבי העלול הוא בחי' משפיע, וכמ"כ למעלה בחי' מל' דאצי' כתר לנבראים הרי ג"כ בחי' הכתר לנבראים לגבי עצם בחי' מל' הרי הוא בחי' מקבל ולגבי נבראים הוא בחי' כתר כו', וכמ"כ למעלה מעלה בבחי' כתר עליון דאצי' לגבי עצמות המאציל נאמר אור צח ומצוחצח צח הוא בחי' חכ' ואור צח הוא בחי' ח"ס ומצוחצח הוא בחי' כתר אוכם הוא קדם עילות העילות בחי' חשך וכיטול ולגבי נאצלים הוא בחי' ראש ומקור בחי' כתר לנאצלים כו'.

ומכל הנ"ל יובן למעלה ב' בחי' ע"ס, ע"ס הגנוזות ובחי' ע"ס המיוחדים שאינם אפי' בחי' מקור להשתלשלו' הוא מצד בחי' המקבל שבהם

השתלשלות . . . מלשון משלשלין פירות: ראה ביצה לו, א. ס' מאמרי אדה"ז ערית ח"ב ע' תרלה. ס'
מאמרי אדהאמ"צ — במדבר ח"א ע' לד. דברים ח"א ע' קכו.
אור צח ומצוחצח: ראה ת"ז ת"ע (קלה, א).

שהוא רק בבחי' ביטול וטפל כו' ובחי' ע"ס הגנוזות מן הקו והיינו שהם בחי' העלם ומקור להשתלשלו' הוא בחי' המשפיע שבהם כו', והנה בחי' היחוד בחי' המקבל שבהם עם עצמות המאציל הוא בחי' יחוד עצם משא"כ בחי' יחוד שמבחי' המשפיע שבהם נק' בשם יחוד נפרד והיינו שהם במציאות עשר מקורים אך שבטלים אליו כו', וזהו מ"ש בפרד"ס ע"ס הגנוזות במאצילן כשלהבת הקשורה בגחלת דקאי על ב' בחי' יחוד ע"ס הנ"ל ובשלהבת הקשורה בגחלת יש ב' פי' הא' השלהבת הוא היוצאת מהעלם כח החמימות הקשורה בגחלת הוא בחי' כח החמימות שהוא בחי' כח ומקור לשלהבת והוא הנק' בשם יחוד נפרד והוא משל לבחי' ע"ס הגנוזות מן הקו, ופי' הב' הוא דקאי על עצם כח החמימות שבטל לעצם הגחלת ששם היחוד הוא בבחי' אחדות הפשוט בחי' יחוד עצם והוא בחי' ע"ס המיוחדות במאצילן, ויש עוד משל מבחי' כח הפועל בנפעל מבחי' כח התנועה שביד שיש בחי' ביטול בהתפשטות כח התנועה והפעולה בטל בעצם הכח שביד והוא ג"כ בחי' יחוד נפרד, ויש עוד בחי' ביטול שבחי' עצם כח הפעולה שביד בטל לעצם הפועל והוא בחי' יחוד עצם כו'.

מכ"ז מוכן שמקור הע"ס דאצי' נמצאי' בעצמות המאציל ב"ה ולכן מקומו של מל' דאצי' הוא דייקא מל' דא"ס כנ"ל, אך עדיין אינו מתורץ הקושיא מהו וימלא כבוד ה' את כל הארץ דייקא על בחי' מל' דאצי' והלא מדת מל' הוא בחי' התנשאות והוא ממש כמו כל המדות דאצי' כי כמו בחי' חסד יש לה כח בעצמו' הנפש שכאשר מעוררי' אותה נמשכת ובאה מהעלם לידי גילוי וכאשר אין מעוררין אותה תשאר בעצמות נפשו כמו"כ בחי' מדת ההתנשאות יש לה כח ושרש בעצמו' הנפש שכאשר יש לו על מי להתנשא אזי יוצאת מכח אל הפועל וכמאמר אין מלך בלא עם ואם אין לו על מי להתנשא אזי תשאר בכח בעצמות הנפש כמו כל הכחות ומה מעלה יתירה יש לבחי' מל' שדייקא שימלא כבוד הוי' כו' קאי דוקא על בחי' מל'. אך הנה באמת שיש לבחי' מל' מעלה יתירה ששרשה בבחי' עצמו' הנפש יותר מכל הכחות וכמו שאנו רואים בחוש שהמלך יבז כל כסף וזהב שלו בעד מדינתו מצד המלוכה שהוא רק מדות ההתנשאות והיינו מצד שנוגעת לעצמותו יותר מכל הכחות וכמו"כ כל אדם מדת ההתנשאות שלו יקר הוא בעיניו מכל ולזאת שכאשר אדם בהתנשאות עצמותו כמו בעת שמחת בנו אזי יבז כל כסף וזהב, ועיקר הטעם כי כל מדה היא פרטית, משא"כ מדת ההתנשאות הרי כל עצמותו וכחותיו בהתנשאות הזו, וכמו"כ למעלה שרש בחי' מל' דאצי' למעלה מעלה בעצמות א"ס וכמו שאנו רואים בחוש במשל למטה כו',

וימלא כבוד ה': שלח יד, כא.

אין מלך בלא עם: בחי' וישב לח, ל. ור"פ בלק. עמה"מ שער שעשועי המלך רפ"א. תניא ח"ב פ"ז (פא, ב). וראה פדרי"א פ"ג.

אך עיקר הטעם לזה בדרך כלל הוא מטעם נעוץ סופן בתחלתו ותחלתו בסופן דוקא.

וההסבר לזה הוא כמ"ש סוף מעשה במח' תחלה, והיינו סוף המעשה שהוא בחי' מל' דאצי' עלה תחלה למח' פי' בתחלת המחשבה שבעצמותה הוא בחי' מח' הקדומה תחלה לכל המחשבות והרצונות אף תחלה להרצון שלהאציל הי' תחלה הרצון למדת המלוכה והוא בחי' הרצון אנא אמלוך הי' קדום לרצון של להאציל, והמשל לזה הוא כמו שאנו רואים אדם הרוצה לבנות בנין הנרצה לו הרי בתחלה עלה במחשבתו ורצונו הקדום עשיית הבנין והשלמתו ואח"כ עלה ברצונו איך לעשות ואח"כ הוא בחי' המשכת השכל והמדות וכשנשלם הבנין הי' בחי' השלמה עיקר כוונתו ועלה ברצונו הקדום כנ"ל, אך שא"א להיות כ"א שיעבר תחלה דרך רצון ושכל ומדות, וכמו"כ למעלה עיקר כוונתו הי' למדת מלוכה וההתנשאות (ששרשה באמת יותר בעצמות' כנ"ל) אי"כ בודאי עלה לו הרצון למלוכה אנא אמלוך קודם עליי' הרצון להאציל אך שא"א להיות כך והוצרך להיות דרך מעבר הרצון להאציל כו' עד בחי' רצון של אנא אמלוך אבל באמת שרש ומקור הרצון של אנא אמלוך עלה בתחלה קודם לכל הרצונות כו' כנ"ל. וזהו ענין כבוד ה' ממקומו דקאי על בחי' מדת מלוכה שהוא בחי' ההתנשאות ממקומו ושרשו בחי' מל' דא"ס הפשוט והיינו לפי שבאמת שרש בחי' המלוכה למעלה מעלה מבחי' כל הכחות כנ"ל, וזהו ואולם חי אני שהוא לשון שבועה נשבע הוי' בנפשו אני הוא בחי' עצמות א"ס הפשוט, וימלא כבוד ה' את כל הארץ שיתגלה בחי' מל' דא"ס הפשוט דייקא בבחי' מל' דאצי' כנ"ל מחמת שמל' דא"ס הוא מקום ושרש של בחי' מל' דאצי' כו' וד"ל.

תתן אמת ליעקב חסד לאברהם אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם, הנה אברהם הוא בחי' חסד ויצחק הוא בחי' גבורה ויעקב הוא בחי' ת"ת המבריח מן הקצה אל הקצה, וזהו תתן אמת ליעקב אמת הוא א' ראשית האותיו' ות' הוא סוף האותיו' הוא תחלת הקו וסוף הקו ומ"ם הוא המבריח מן הקצה אל הקצה והוא בחי' ת"ת קו אמצעי שעולה עד הכתר המחבר ג"כ

סוף מעשה במחשבה תחלה: נוסח "לכה דודי".

תתן אמת ליעקב: מיכה ז. כ. מכאו ואילך מיוסד על ביאור ד"ה ואולם, ראה בהנסמן לעיל בריש המאמר. אמת הוא א' ראשית האותיות: ראה ב"ר פפ"א, ב. ס' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא ח"א ע' עט. וש"נ.

מאציל לנאצלי' כי בחי' כתר הוא הממוצע בין מאציל לנאצלים וענין הממוצע הוא להיות ידוע שיש ב' מיני השפעות השפעה בקירוב והיינו כשהמשפיע והמקבל הם ערך א' אזי ההשפעה הולכת להמקבל בקירוב בלי שום ממוצע, והשפעה בריחוק הוא כשהמשפיע והמקבל אין להם שום ערך ויחוס כלל ואזי אין המקבל יכול להבין ולקבל ההשפעה כמו שהוא אצל המשפיע וצ"ל ע"י בחי' ממוצע, והוא כמו עדי"מ שכשהמשפיע והמקבל הם בערך א' אינו צריך להסביר ע"י משל והוא הנק' אור של תולדה מחמת שעובר דרך פרגוד כו' וזהו בחי' שליח שמקבל השפע משולחו ומוליכו להמקבל ויש בו בחי' משניהם והיינו שלגבי המשפיע נחשב לבחי' מקבל ולגבי המקבל נעשה בחי' משפיע ולזאת נק' בחי' ממוצע לפי שיש בו מב' הבחי' והיינו שלגבי המשפיע אינו רק אלא בחי' מקבל ומ"מ יכול לקבל השפע בקירוב המהות ולגבי המקבל הוא בחי' המשפיע והואיל וע"י עוברת ההשפעה יכול המקבל לקבל כו', כמו"כ למעלה מבחי' מאציל לנאצלים אשר אין ערוך אליהם כ"א ע"י בחי' כתר הממוצע, והיינו שלגבי עצם המאציל ב"ה נחשב לבחי' מקבל ואזי יכול להיות בחי' ראש ומקור לנאצלים כו', והנה כמו"כ מבחי' אצ"י לנבראים ובע"ג אשר בודאי אין ערוך אליהם כו' ואין יכולים לקבל השפע כו' והוצרך להיות ע"י בחי' מסך ופרסא וענין הפרסא הוא בחי' אותיו' שאינם לפי השכל כי בחי' דבור ואותיו' אשר לפי השכל הרי ממש אותו השכל שהי' בעצמות המשפיע נמשך ובא להמקבל, משא"כ האותיו' אשר אינם לפי השכל כמו ע"י משל היז נק' בשם תולדת אור שנשתנה ממהות למהות אחר שהרי המשל מראה דבר אחר ממש, ומה שמבינים השכל דרך המשל הוא כמו אור של תולדה וכמו בקיעות אור השמש דרך המסך והפרסא כמו"כ בחי' השתלשלו' מעולם האצ"י עולם הא"ס לעולם הנבראים הוצרך להיות ע"י בחי' פרסא המפסקת שמשנתנה מהות עולם האצ"י לגמרי וישאר רק בחי' אור של תולדה כו'.

והנה על מדתו של יעקב נאמר והאכלתיך נחלת יעקב נחלה בלי מצרים, וצ"ל מה טעם נק' מדתו של יעקב שהוא בחי' ת"ת דוקא נחלה בלי מצרים שמשמע ששאר כל המדות נק' בשם נחלה במצרים. מתחלה צ"ל ענין בחי' המיצר והענין כי בחי' המצר הוא כשיש ששה קצוות מעלה ומטה מזרח ומערב צפון ודרום אזי מה שבתוכו הוא במצרים, וכרוחניו' הוא מעלה ומטה מעלה הוא ראשית התהוות העלול ומציאותו מעילתו ומטה הוא בחי' מקום שנסתיים קבלתו מהעילה, ואורך הוא הכח שיכול להתפשט למטה ורוחב הוא בהעלול והמקבל עצמו שנעשה רחב בהרחבה והסבר ושיהי' בהרחב כ"כ עד שיהי' בבחי' מבין דבר מתוך, והיינו התרחבות שלו אשר כל האופנים

כי בחי' כתר הוא הממוצע: ראה ע"ה שער דרושי אבי"ע (שמ"ב) פ"א.
והאכלתיך נחלת יעקב נחלה בלי מצרים: ישע"י נח, יד. שבת ק"ה, טע"א ואילך.

שישאלוהו ימצא בתוכו והכל בעצם המקבל, ויש בחי' ד' שיש לו אורך ורוחב אבל אין לו התפשטות לצדדין כו'.

ומזה נוכל להבין למעלה שבחי' מדות דאצי' נק' מצרים כמו מדת החסד הרי המיצר שלו באורך ורוחב הוא מדת הגבו' ההיפכו והיינו שאם החסד יכול לימשך באורך או להתפשט ברוחב עד א"ס מצד הארת הגבו' המנגדו ומגבילו מכל הצדדין וכמ"כ להיפוך החסד הוא מיצר וגבול למדת הגבורה ולזאת נק' בשם מיצר כמו מיצר גשמי שבין שתי שדות שכאשר לא יהי' כ"א שדה א' לא יצטרך למיצר וגבול רק כאשר תצטרך להתחיל החברתי' בצדה אזי נעשה מיצר כיניהם נמצא שעיקר המיצר הוא מחמת זולתו, וכמ"כ למעלה בבחי' המדות המיצר והגבול הוא ממדה ההופכה ומנגדה כו'.

והנה בחי' ת"ת כולל חו"ג פי' שאין חו"ג מנגדים זל"ז שהחסדים עוברים דרך הגבו' וממתקים אותם, כי הנה עיקר מדת הרחמנות הוא על מי ששורה עליו דינים כמו עני ודל ומדוכה ביסורים ומסתמא ראוי לעונש זה אך שמ"מ הוא רחמנות והיינו מצד שהחסדים ממתיקין ומתגברים על הגבו' משא"כ מדת חסד בטבעו הרי הכל שוים אף לעשיר כעני אבל מדת הרחמנות הוא דווקא על מי שהאיר עליו בחי' מדת הגבורה כו', נמצא מובן מזה שאין הדין סותר ומנגד למדת החסד והיו יכולים לקרותו בשם נחלה בלי מצרים, אך באמת אין זה נחלה בלי מצרים אמיתיות שהרי מ"מ יש לו מיצר מצד עצמו והיינו שיש קו המדה כמה וכמה שיוכלו החסדים לעבור דרך הגבו' ולמתקם שהרי אנו רואים שכאשר יתגברו עליו מדת הדין כמו על הרוצח נפש לא יועיל שום רחמנות, ולכאורה יוקשה הרי כל עיקר מדת הרחמנות שיעבור אף דרך גבורה ודין, אך הענין כי באמת יש קו המדה כמה וכמה גבו' יכולים להתק ע"י בחי' החסדים ובזה הרוצח כו' רבו הגבו' יותר מקו המדה ע"כ לא יועיל לו החסדים למתקם כו', נמצא מובן מזה שגם בחי' ת"ת יש לו מיצר רק שאינו מיצר שיש בחי' גבו' קשות המנגדים גם לבחי' רחמנות כנ"ל.

והנה גם בבחי' כתר יש בחי' ג' קוין הגדול הגבור והנורא שהוא בחי' ג' קוין שבכתר מקור הגדולה והגבו' דאצי' והנורא הוא בחי' ת"ת והווי' יש בו מעלה ומטה שמורה על בחי' מיצר שגם שם הוא בחי' נחלה במצרים כו', ובחי' נחלה בלי מצרים קאי על בחי' פנימי' הכתר ששם הוא בחי' רחמים רבים רחמים פשוטים בבחי' א"ס בלי מיצר שאין לו שום בחי' מיצר

החברתי' כ"ה בהכתי'.

בחי' ת"ת כולל חו"ג: ראה זחיג כח, א. ובכ"מ.

ומנגד אף כל הגבוי קשות שיכול בחי' הרחמנות בחי' רחמים רבים הלזו למתקם, וזהו ענין נחלה בלי מצרים. וזהו ג"כ ענין יהי רצון שיכבשו רחמיה את כעסך שלכאורה הדבר תמוה מה שמבקשים שיכבשו הרחמנות את הכעס הלא עיקר מדת הרחמנות שיעבר גם דרך הכעס והדין, ובהנ"ל יובן זה והיינו לפי שיש בחי' רחמנות אשר אינו יכול לעבור ולמתק כעס גדול ומבקשים שיכבשו רחמיה בחי' רחמים רבים רחמים פשוטים נחלה בלי מיצר בבחי' א"ס שיכול לכבוש כל כעס שבעולם ואינו מנגדו כלל והוא מבחי' פנימי' כתר בחי' א"ס ומשם הוא מקור סליחת עונות, וזהו שאומרים קודם אשמנו הוי' הוי' אל רחום וחנון ב"פ הוי' הוא המשכה מבחי' פנימי' הכתר ויעבר ה' על פניו ואח"כ הוא בחי' המשכת י"ג מדה"ר, וזהו והאכלתיך נחלת יעקב נחלה בלי מצרים כי יעקב הוא בחי' ת"ת שעולה בקו א' עם בחי' הכתר ושרשו למעלה הוא בחי' פנימי' הכתר כנ"ל, אך כיצד יעלה ויגיע למדרגה כזאת לבחי' רחמים רבים הנ"ל הוא ע"י שפלות שלמטה והוא ע"י העלאות הבירורים שירדה הנשמה בגוף לברר ולהעלות בירורים מדברים תחתוני' מאכילה ושת"י גשמי' ששרשם למעלה מעלה אך שנפלו בשבה"כ וכשעולין עליהם תפול הרחמנות, וכמ"כ בחי' נשמה כללי' בחי' מל' דאצי' היורדת לברר בבי"ע וכשעולי' מבחי' הבירורים מים תחתוני' בוכין אנו בעינינו למהוי קדם מלכא והיינו לפי שבאמת שרשו למעלה וכשעולין אזי ממילא נתעורר עליהם מדת הרחמנות הנ"ל בחי' רחמים רבים בחי' א"ס והוא כמשל בן המלך שיצא משביה שאז נתעורר עליו מדת הרחמנו' מאד בעצמותו משא"כ בהיותו תמיד בביתו כו' נמצא שדווקא מצד בחי' הפירוד שהי' בשביה יוצא אזי דייקא נתעורר עליו גודל מדת הרחמנות וגם תענוג נפלא ועצום, כמו"כ למעלה דווקא ע"י העלאת הבירורים שנפלו בשבה"כ למטה מטה וכשמתעלי' בהעלאת הבירורים אזי נתגלה תענוג נפלא ועצום וממילא תפול עליהם בחי' רחמים רבים מבחי' א"ס הפשוט, וכמשל המלך שבעת שמחת בנו עושה חירות אפי' לחייבי מיתה והטעם כנ"ל וד"ל.

והנה בחי' שמחה הנ"ל יש ג"כ בחי' צער וכמשל משני אוהבים הנת' לקמן וזהו ענין רננו צדיקים בהוי' צדיקי' ב' צדיקים צדיק עליון וצדיק תחתון בחי' יוסף ובנימין צדיק תחתון הוא בחי' העלאת מ"ן וצדיק עליון הוא בחי' המשכת מ"ד ועל שניהם קאי בחי' רננו. ולכאורה הוא תמוה איך לשון רננו על בחי' צדיק עליון כי החילוק שבין שמחה לרננו הוא כי בחי' שמחה בצפרא שהוא בחי' תענוג הפשוט עצם התענוג שהוא בצפרא

מים תחתונים בוכין: ראה ת"ז ת"ה (יט, ב). מדרש עשה"ד סי"ב. בחי' ויקרא ב, יג.

רננו צדיקים בהי' תהלים לג, א.

צ"ע וצ"ח בחי' יוסף ובנימין: ראה זח"א קנג, ב. ת"א פ, ד. לקו"ת מסעי צ, ב. דברים כד, א. כה, ד.

ובכ"מ.

שמחה בצפרא . . . ורננא ברמשא: זח"א רכט, ב.

שהוא בחי' חסד דרועא ימינא ורננא ברמשא הוא בחי' ניגון והעלאה ובשלמא על צ"ת בחי' בנימין שהוא בחי' העלאת מ"ן מכירורים שנק' בן אוני בחי' מים תחתוני' בוכים שייך שפיר בחי' רננא הנ"ל, אבל על צ"ע שהוא בחי' המשכה מהו לשון רננא שייך ב', אך הנה כי באמת גם בכחי' צ"ע שייך לשון רננא כי רננא הוא ניגון של עריבות מעורב מתיקו' עם מרירות והיינו כי הרי הצ"ע נמשך בכחי' צ"ת ומתכללי' יחד ויש לו צער מצערו של צדיק התחתון ולא עוד כי גם בהמשפיע עצמו שייך לשון רננא ובכיה וכמשל משני אוהבי' שלא ראו זא"ז זמן כביר וכשרואים זא"ז יש להם תענוג וצער ביחד תענוג ושמחה על שרואים זא"ז וצער על שעבר שלא ראו זא"ז זמן רב כזה, וכמו"כ הוא ג"כ בהמשפיע שייך לשון בכי' ורננא על שהי' רחוק מהמקבל כי יותר משהעגל רוצה לינק פרה רוצה כו' ע"כ כשרואי' זא"ז המשפיע ומקבל נמצא לשניהם בחי' צער ותענוג ביחד כנ"ל במשל השני אוהבי', וזהו קוב"ה בגלותא תרין דמעין נחית לימא רבא, והיינו כי באמת גם המשפיע כשהוא רחוק מהמקבל גם לו יש צער כנ"ל וזהו רננו צדיקים שעל ב' בחי' צדיקי' צ"ע וצ"ת נאמר לשון רננא בחי' ריגון של עריבות והיינו כשמתחברים ב' צדיקי' הנ"ל אזי נעשה בחי' תענוג וצער ביחד בחי' רננא וכמו"כ ע"י כל בחי' העלאת הברורי' שנפלו נתעורר למעלה בחי' רחמנות ותענוג וכמשל בן המלך שיצא מן השביה שנתעורר עליו מדת הרחמנות והתענוג עצמי. וזהו תתן אמת ליעקב והיינו שבכדי שנגיע למדרגת יעקב מדת הרחמנו' בחי' רח"ר הוא ע"י תתן אמת אותיו' א' מ' ת' שמהעלאות הברורי' שעולים למעלה עליהם יתעורר מדת רחמנות הנ"ל מבחי' א"ס, וזהו ג"כ ואולם ח"י אני וימלא כבוד הוי' בחי' א"ס א"ת כל הארץ אותיו' א' ועד ת' כו' כנ"ל.

ועתה נבין שרש הטענות שהמרגלים שטענו כי חזק הוא ממנו שאצליהם נאמר הפסוק ואולם חי אני כו' והיינו שהמרגלים טעו ברואה ואמרו כי חזק הוא ממנו וארז"ל בעה"ב אינו יכול להוציא כליו מרה"ר לרה"י והשיב להם כי סר צלם, והיינו שהם חשבו שבחי' התלבשות האורות דקדושה בס"א הוא כמשל התלבשות נפה"ב בגוף. והענין כי הנה יש ב' מיני התלבשות, התלבשות שבדרך תפיסא בעלמא והתלבשות שמאחדות כי יש ב' נפשות נפה"א ונפה"ב ושתיים מתלבשות בגוף, והנה התלבשות נפה"ב הוא בדרך התאחדות אמיתי היינו שהתפשטות הנפש המתפשטת בגוף להחיותו

יותר משהעגל רוצה לינק: פסחים ק"ב, א.

קוב"ה בגלותא תרין דמעין נחית לימא רבא: ראה ברכות נט, א. זח"א ד, ב. כו, ב. זח"ב ט, א. יט, א ואילך. קצה, ב ואילך. זח"ג קלב, א. קעב, א. ת"ז ת"מ (פ, ב). תס"ט (ק"ג, ב).
 כי חזק . . . בעה"ב אינו יכול להוציא כליו: שלח יג, לא. וראה סוטה לה, א. וראה ד"ה לה"ע טענת המרגלים כי חזק הוא כו' — מש"פ שלח תשט"ז. ד"ה ויהס כלב — ש"פ שלח תשכ"ז. ובהנסמן לעיל בתחילת המאמר.

הוא בדרך קירוב ואחדות להיות מתפעלת ממאורעות הגוף וכמו שאנו רואים הכאב שבאדם ומי הוא המרגיש הכאב הלא הגוף בלא הנפש הוא דומם ומוכרח להיות שהוא ע"י אמצעו' חיות הנפש המתפשט בגוף להחיות' והוא הוא המרגיש הכאב והיינו לפי שהוא בחי' התלבשות בדרך יחוד, אך הנה גם בחי' נפיה' היא המתלבשת בגוף אך אינו בדרך קירוב המהות שיתפעל ממאורעות הגוף והיינו שבחי' כח האדם העולה תמיד למעלה יתפעל מתאוות גופנים מאכילה ושת' בודאי אינו כן אך התלבשותה הוא רק בדרך תפיסא והלבשה חיצוני', והוא כמו האדם שנתפס בבית שבודאי אין זה התפסת ערך ומ"מ הוא נמצא כאן ולא במקום אחר כמו"כ התלבשו' נפיה' הוא ג"כ עדי' שירדה ונתפסה בגוף אבל לא בדרך ערך, והנה מ"מ נגרת אחר נפיה' וכחותיה והוא כמו האדם הנתפס בבית אף שבודאי אינו בדרך ערך ומ"מ הוא כאן ומותפס מכל הצדדים כמו"כ בחי' נפיה' מותפסת בבחי' נפיה' והוא בדרך מאסר ותפיסא וכמו אדם אסור בנחשתיים שמוליכין אותו במקומות שאינם לפי ערכו כמו לבה"כ ובורסקי ומ"מ הוא שם אף שאינו ערכו ובודאי הוא בדרך ריחוק גדול, כמו"כ למעלה בחי' התלבשות נפיה' בבחי' נפיה' הוא בדרך מאסר וגלות ושביה לילך אחר נפיה' וכחותיה והנה עת אשר שלט האדם באדם לרע לו שיש עת אשר תתגבר נפיה' על נפיה' ומהפכה לילך אחר בחי' כח האדם העולה למעלה מאחר שהתלבשותה אינו בערך רק בבחי' גלות לכן יש עת אשר תתגבר עליו. וזהו שהי' טעות מרגלים שחשבו שבחי' התלבשות מ"ח צירופי אלקים המתלבשים בס"א אדמת בני ח"ם הוא כמו בחי' התלבשות נפיה' בגוף ולזה אמרו כי חזק הוא ממנו כי מאחר שהתלבשותם הוא בבחי' ערך ויחוס הרי בודאי הוא חזק ממנו כי שרשם למעלה מבחי' אורות תקיפין אורות דתוהו ומשם הוא בחי' שנשתלשלו למטה בשבה"כ בחי' עזי פנים מצחם נחושה כו', וארז"ל אף בעה"ב אינו יכול להוציא כליו משם בעה"ב הוא בחי' ז"א דאצי' כתפארת אדם (לשבת בית) דלעילא בחי' ז"א לשבת בית בחי' מל' דאצי' אינו יכול להוציא כליו משם מרה"ר בחי' טורי דפרודא לרה"י כו', והשיבו סר צלם מעליהם כי באמת טעו ברואה כי בודאי התלבשות החיות בס"א אינו בבחי' פנימי' כלל וכלל לא אפי' בדרך תפיסא והלבשה כמו בחי' נפש אלקי' בגוף כי כבודי לאחר לא אתן וחייתם אינו אלא מבחי' צל ומקיף לבונה כידוע וסר צלם מעליהם כי לחמינו הם אף ששרשם למעלה מבחי' ישראל מ"מ מאחר שיסור צלם וחיית פ"י לאחר שיתכרר הטוב שבהם והוא הלחם

ע"ת אשר שלט האדם באדם: קהלת ת, ט. וראה בהמ"מ כס' מאמרי אדה"ז עה"ת חי' ע' עתר.
 מ"ח צירופי אלקים . . . אדמת בני חס: ראה ס' הליקוטים להארז"ל ר"פ בא. פע"ח שער חמיצ פ"ה.
 שער הכוונות ענין פסח דרוש א', תו"א קט, ד. ועוד.
 כתפארת אדם . . . לשבת בית: ישעי' מד, יג.
 סר צלם מעליהם: שלח יד, ט.
 כבודי לאחר לא אתן: ישעי' מב, ת. מח, יא.

שמחי' את האדם לפי ששרשו למעלה מבחי' תוהו ומ"מ האדם הוא המעלה
אותו ומבררו, וכמו"כ בבחי' ס"א כי סר צלם לאחר שיוברר חיותם כי לחמינו
הם והי' אחד מכם ירדוף אלף אף שהוא לא בדרך הטבע אך באמת מחמת כי
סר צלם ויסור חיותם ישארו כמו בחי' בהמות ואדם א' יכול לרדוף באלף
בהמות כו', וע"ז נאמר ואולם חי אני וימלא כבוד הוי' את כל הארץ, והיינו
שמכחי' את כל הארץ מבחי' אותיו' והעלאת הבירורים מבחי' סר צלם
וחיותם אחר הבירור ואת רוח הטומאה אעביר אזי וימלא כבוד הוי' בחי'
עצמות א"ס, ואם לא הי' חטא העגל ומרגלים לא הי' צריך לבירורים והי'
כמו שיהי' לע"ל אחר הבירורים וימלא לשון עתיד את כל הארץ בחי' מל'
כבוד הוי' בחי' עצמות א"ס כו' וד"ל.

בס"ד. תורה מאדמו"ר נבג"מ פ' שלח

ואולם חי אני וימלא כבוד הוי' גו', חי אני פי' חי הוא העצם ואני הוא בחי' התפשטות, כי על בחי' עצמותו לא שייך לומר אני כ"א על בחי' התפשטותו לזולתו נופל עליו לומר אני, וכן יש הפרש בין בחי' אני לבחי' אנכי אף ששניהם הוא בחי' התפשטות לזולתו מ"מ אנכי הוא בחי' התפשטות שבעצמו לפני עצמו כמו שהוא בעצמו רק שיבין המקבל זולתו לומר עליו שהוא בחי' נעדר ומופלא ממנו רק שהוא בחי' אנכי בעצמותו, ובחי' אני הוא בחי' התפשטות שגם המקבל הזולתו יכול ג"כ להבין ולהשיג בחי' התפשטו', וכן פי' ברוך חי לעד וקיים לנצח הוא ג"כ פי' חי בעצם וקיים הוא בחי' התפשטות וכמו שבעצם הוא בחי' לעד כן בחי' התפשטותו הוא ג"כ בבחי' קיים לנצח, וכמ"כ נאמר דוד מלך ישראל חי וקיים שהוא בחי' מל' דאצילות הוא ג"כ בבחי' חי בעצם וקיים הוא בבחי' התפשטות. וא"כ יפלא אחר שאני הוא בבחי' התפשטות וחי הוא בעצם איך שייך ליפול ולחול בחי' שבועה על בחי' אני כי בחי' חי אני הוא בחי' שבועה ואיך שייך בחי' שבועה בבחי' אני הוא דבר הטפל הלא עיקר שבועה בדבר שהוא העיקר ולא בבחי' הטפל, וגם מ"ש נשבע הוי' בנפשו ג"כ אינו מובן הלא בחי' נפש הוא בחי' התחתונה שהוא בחי' התפשטות בלבד ולא העיקר ואיך שייך שישבע בבחי' התפשטות, וגם מהו לשון וימלא שהוא לשון עתיד הלא תמיד מלא כל הארץ כבודו, וגם להבין ענין מה שנאמר במלאכים שאומרים איה מקום כבודו הלא בחי' לשון כבוד הוא בחי' זיו והתפשטות וכדמתרגמינן מלא כל הארץ כבודו מלא כל ארעא זיו יקרי' שהוא בחי' ממלא בחי' כח הפועל בנפעל שבחי' אלקות הוא מתעלם ומתלבש בהם עד שיוכל המלאך לומר על עצמו שוב אשוב אליך ובשליחותו של מקום אמר לו שהוא בחי' המדבר בו בהמלאך וכן גם בלוט הנה נשאתי פניך וכן לא חשכת כו' שכולם לפי שבחי' אלקות מתעלם ומתלבש בהם כאילו הוא עצמו מדבר ואינו נפרד

ואולם חי אני: מאמר זה ספק אם הוא מכ"ק אדהאמ"צ. נדפס כאן מהכתבי"ד: 2022 מז, א. 1230 רפו, א. [וראה עוד ע"ד המאמר — להלן בהוספות במילואים להמ"מ].
לתוכן המאמר — ראה ד"ה ואולם הנדפס לעיל, ובהנסמן בשוה"ג בתחילת המאמר שם. וראה גם ד"ה ואולם בסה"מ אהר"ק לאוניא ע' ק.
ואולם חי אני: שלח יד, ב.
יש הפרש בין בחי' אני לבחי' אנכי: ראה גם: סה"מ תקס"ב ע' יד ובהמ"מ שם. לקרית אמור לד, ד. שה"ש לה, ג. אוה"ת יתרו ע' תתקא, תתקיד. סה"מ תשי"ד ע' 162. ס' הערכים-חב"ד כרך ה' ע' עא. ובכ"מ.
ברוך חי לעד וקיים לנצח: נוסח „ברוך שאמר“.
דוד מלך ישראל חי וקיים: נוסח קידוש לבנה, ר"ה כה, א.
נשבע ה' בנפשו: ירמ' נא, יד. וראה גם אוה"ת בלק ע' א"כג.
איה מקום כבודו: נוסח כתר במוסף שו"ט.
מלא כל הארץ כבודו: ישע"י ו, ג.
שיוכל המלאך לומר על עצמו שוב אשוב . . . הנה נשאתי . . . לא חשכת: וירא יח, יוד. יט, כא, כב, טז.

זולתו כ"א בחי' שכניה מדברת, וא"כ למה הם אומרים אי' מקום כבודו אחר שבחי' הכבוד מתעלם ומתלבש בהם, וגם לשון השבועה כנ"ל, ואלא ע"כ מוכרח דאדרבה בחי' אני הוא בחי' התפשטות היא העיקר.

והענין כי הנה ידוע שיש בחי' כבוד נאצל ובחי' כבוד נברא, בחי' כבוד נברא הוא בחי' מל' דאצי' בחי' חכמה תתאה המתלבש בבחי' ב"ע להחיותם וכידוע שיש בחי' חכמ' בראש וחכמ' בסוף וכמשי"ת שהוא בחי' חכמה שבמל' שהוא בחי' כח המצרף, ובחי' כבוד נאצל הוא בחי' מהות בחי' הדומם שבאותיות עצמן, כי בחי' נברא הוא בחי' צירופי עשרה מאמרות עצמן כמו יהי אור ויהי אור שהוא יהי צירוף וחבור אותיות אור א"ר' משא"כ בחי' מהות הדומם שבאותיות עשרה מאמרות עצמן קודם שנצרפו ונתחברו נק' בחי' כבוד נאצל. והנה כדי להיות נמשך בחי' כבוד זה צריך להמשיך מבחי' מקורו ושרשו וכמ"ש ברוך כבוד הוי' ממקומו. והנה בפ"י ברכה והמשכה זו מבחי' מקומו יש בו ב' פירושים, פ"י א' שקאי על בחי' כבוד נברא שהוא בחי' כח המצרף, וא"כ לפי פ"י זה ברוך כבוד ממקומו קאי על בחי' מקורו ושרשו בבחי' אבא וכמאמר אבא יסד ברתא שבחי' יסוד וצירוף הדבור נמשך הוא מבחי' אבא וכמשל היסוד מצירוף אבנים שבחי' צירופם אינו מהות בחי' האבנים עצמן כ"א שהוא דבר נבדל מהם, והנה בחי' יסוד וצירוף שבבחי' הדיבור מקורו ושרשו הוא מבחי' אור אבא, וכנודע ענין ההפרש שבין בחי' חכמ' שבדיבור לבחי' חכמת מלאכת חרש ובחי' מעשה וכדומה, שהוא שאף שבהכרח בבחי' כח פעולה זו ע"כ בחי' חכמ' מתעלם ומתלבש בה מ"מ אין בחי' עצמיות מהות החכמ' נמשך בהם כלל כ"א שבחי' כח החכמ' מאיר בהם ונמשך בהם בחי' אור החכמ' לבד ומוכרח להיות בשעת מעשה הפעולה בחי' כח החכמ' מאיר בהם, אשר נק' בחי' כח הפועל בנפעל שהוא בחי' כח וגילוי החכמה בה כי בשעת מעשה הפעולה צ"ל מאיר בגילוי בשכלו בחי' כח והארת החכמ' לצייר לפי אופן הנאות לו בשכלו וא"כ הרי הוא בחי' גילוי החכמ' לבד, משא"כ בחי' החכמה שבדיבור אנו רואים שהוא עצמיות בחי' מהות החכמ' לא בחי' גילוי הוא, כי אנו רואים בחוש שכל מי שהוא חכם יותר בעצם יותר, יוכל להמציא לו בחי' הסבר וכלים ואותי' לבחי' חכמ' זו משא"כ מי שאין בכח שכלו כ"כ לא יוכל להמציא לו בחי' אותיות וכלים מכוונים להיות מכוון בהם אור השכל, ודבר זה אינו תלוי בלימוד החכמה כלל כ"א בבחי' חכמתו שבעצם שאם הוא חכם בעצם אזי יוכל לצרף ולא יכול ללמוד א"ע כל בחי' הצירופים, א"כ הרי ע"כ בחי'

שיש בחי' כבוד נאצל וכבוד נברא: ראה לקו"ת שה"ש מז, ב. סידור קכה, סע"ד ואילך. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' צו. ושי"נ.

וכידוע שיש בחי' חכ' בראש וחכ' בסוף: ראה זח"א טו, ב. ובכ"מ.

נברא: בכתי"ב: כבוד נברא.

וכמאמר אבא יסד ברתא: זח"ג רמח, א. רנו, ב. רנה, א. ת"ז תכ"א (סא, ב). תס"ט (קה, ב).

אבא יסד כרתא בחי' הדיבור הוא מבחי' אור אבא, וא"א לומר כלל שבחי' הכח למצרף זה הוא נמשך מאותיו' עצמיות החכמ' ושכל הגלוי שיצרפו עתה מזה גופא יהי' נמשך, ולפי"ז אי"כ הי' מוכרח שבשעת מעשה הצירוף יהי' בחי' כח החכמ' שיפעל ומתלבש בה בחי' גילוי ולהיות נודע לו איך שהצירוף אשר הוא מצרפו, ומה גם כי בחי' כח ושכל זו הגלוי' הוא בחי' שכל פרטי ובחי' כח מצרף זה הוא כח לצרף עד אין קץ ע"כ הוא נמשך מכח היולי של אותו השכל, ואף גם זאת לא מאותו כח היולי של אותו השכל הפרטי כי הרי כח מצרף זה הוא כח היולי כללי שיוכל לצרף כל מיני כוחות היולי שבנפש שיומשכו, אי"כ בהכרח לומר עצמיות מקורן ושרשן הוא בחי' כוחות הנפש שהוא בבחי' אור אבא טמיר ונעלם בו אחר שאין מתלבש בשעת מעשה ע"כ הוא עצם מקורו כמו שנמצא במקורו, כן גם עתה אחר הגילוי שזהו ענין ברוך כבוד ה' ממקומו שקאי על בחי' כבוד ה' הנברא כנ"ל שמקורו הראשון בבחי' אור אבא כנ"ל שהוא בחי' כח היולי הכללי של הנפש.

והנה יש פי' ב' בבחי' ברוך כבוד הוי' ממקומו שקאי על בחי' כבוד הנאצל שהוא בחי' מהות דומם של האותיות שבעשרה מאמרות בחי' האותיות עצמן, וקאי לפי"ז פי' ברכה זו ממקומו משרשו הראשון שהוא מבחי' עצמיות הנפש ואינו נמשך כלל מבחי' כח היולי של אור אבא שנק' למעלה כלשון קבלה בחי' שורש האורות שהוא מבחי' הקו שהוא בחי' אור של הדיבור, ובנפש הוא בחי' כוחות ואורות פרטים המתלבשים בבחי' כלים ואברים להיות נחלק ונבדל האור מזולתו, משא"כ מהות מציאות דומם של האותיות נמשכו מבחי' עצמיות הנפש שהוא כמו שהכוחות כלולים בפשיטות הנפש ובהתאחדות בתכלית האחדות כמארו"ל הנפש מלאה אותיו' וגם לנפש חי' מתרגמינן לרוח ממללא שבחי' כח מהות הדומם של האותיות שרשו הוא בבחי' הנפש עצמו, כי גם הנפש יש בה כל הכוחות אף בחי' מל' מכח הדבור שאף שלא יתואר בהם שום בחי' כח ההתחלקות איזה כח פרטי נבדל מזולתו לומר עליו כי הוא זה מ"מ בהכרח ישנו בה כל הכוחות, וכמשל הנפש שנק' נפש השכלית שאף שלא יתואר בה שום כח שכל אפי' לומר להיות הוא בחי' מקור למקור לבחי' שכל ולא כח אחר מ"מ כיון שאח"כ בהתלבשותו בבחי' מוחין שבראש מקבל ממנו בחי' מוח החכמ' בחי' חכמ' ושכל לכן הוא נק' ע"ש בחי' מקור לשכל להיות נק' נפש השכלית, כמ"כ בחי' נפש המדברת בהכרח ישנו בה בחי' כח זה בבחי' עצמיות הנפש. וז"ש אני אני הוא, שלכאורה אינו מובן הלא אני הראשון הוא ג"כ קאי על בחי' התפשטותו כי

כמארו"ל הנפש מלאה אותיות: ראה ע"ח שער סנת"א פי"ג (ע"פ ת"ז יב, ב): נפשא איהי כללא דאתון כו'.
ובהנסמן עוד כס' מאמרי אדהאמ"צ כמדבר ת"א ס"ע שט ואל"ך.
לנפש חי' מתרגמינן לרוח ממללא: בראשית ב, ז ות"א שם.
אני אני הוא: האינו לב, לט.

על בחי' עצמותו לא שייך לומר אני, כי אני קאי על בחי' הגילוי שמתגלה לזולתו שייך לומר עליו אני רק כמו שא"ס לבחי' עצמותו כך א"ס לבחי' התפשטותו וכמ"ש אני הוי' לא שניתי שגם בבחי' אני הוי' אין שום שינוי כלל, אבל מ"מ הוא בחי' ההתפשטות וא"כ מהו אני אני הוא. אך כי אני הראשון הוא קאי על בחי' המל' דא"ס איך דא"ס להתפשטותו ואני השני הוא קאי על בחי' מל' דאצי' שהיא בחי' מהות דומם שבאותיות המתלבשים בכריאה, וכן מל' דבריאה ביצי' עד בחי' מל' דעשי' כולם שייכים וישנם בבחי' אני הראשון, כי בחי' מהות כל האותיות שרשם למעלה יותר נעלה על בחי' כח החכמה ומצרף של הדבור והאותיות הנמשכים מבחינת אור אבא טמיר ונעלם.

והנה אחר ששורש אני שהוא בחי' דומם מהות ודבור של האותיות שהו בבחי' אני שהוא בחי' מל' דא"ס שהוא יותר נעלה על כוחות ואורות הנפש המתלבשים בכלים כנ"ל ושורש האורות הוא בא מבחי' הקו"ח שהוא בחי' א"ק ורגלי א"ק נמשכים תוך רגלי עשי' משא"כ שרש בחי' הכלים נמשכים מבחי' החלל ומקום הפנוי, וכמ"כ בבחי' הנפש שורש הדבור נמשך הוא מבחי' עצמות הנפש, משא"כ שורש האורות של הכלים הוא בחי' הדבור להיות מצורפים ומכוונים לאור השכל ההוא זה אינו נמשך כלל מבחי' עצמיות הנפש כ"א מבחי' כח המשכיל, שאף שהוא אינו מהות שכל פרטי אפילו כללי כי הוא כח היולי מ"מ הוא בבחי' כח היולי לבחי' שכל להיות דוקא אור לשכל נמשך ממנו ולא בחי' אור אחר, משא"כ שורש עצמיות מהותו הוא דוקא בבחי' כוחות הנפש פשוט כמשי"ת, ונק' למעלה בשם בחי' מל' דא"ס, א"כ בהכרח הרי גם בחי' מל' דא"ס גופא אחר שנק' בשם בחי' מל' דא"ס בהכרח ישנו בה כל הכוחות בחי' חכמ' וכדומה שבחי' הדיבור הגלוי שורש בחי' מהות דומם של האותיות שרשם יותר נעלה בעומק בבחי' עצמיות הנפש, כמ"כ גם בבחי' מל' דא"ס הרי גם בחי' כח המל' שבא"ס יותר נעלם בעצמיות א"ס בבחי' עומק יותר אף ששם היא בבחי' אור פשוט ולא יתואר שם שינוי כוחות התחלקות נבדל מזולתו, מ"מ בהכרח אחרי שבהכוחות הגלויים אנו רואים מבחי' כח המל' שרשו יותר נעלה על כל הכוחות ואורות המתפשטים בנפש, כי כוחות ואורות המתפשטים מהנפש שרשם הוא מבחי' מו"ס חכמה שבכתר אבל שורש המל' שרשו מבחי' כתר שבכתר שהוא בחי' עצמיות, כי כתר בכ"מ קאי על בחי' העצמיות וכ' שבכתר

אני ה' לא שניתי: מלאכי ג. ו.

ורגלי א"ק נמשכים תוך רגלי עשי': ראה ע"ח שער עגולים ויושר (שי"א) ענף ד'. שער השתלשלות י"ס (ש"ב) סוף ענף ב'. שער סדר אצי' למהרח"ו פ"ב. אגה"ק סי"ב (תניא קלא, ב). סידור קמא, ב. לקו"ת תזריע כא, ג. מסעי צה, ג.

שבחי': בכת"י ב: וכמו שבחי'.

בנפש: בכת"י ב: מהנפש.

הוא קאי על בחי' העצמיות דהעצם שהוא בחי' עצמיות שבעצם אשר כל הבחי' שבעצמיות כתר כולם אחוזים ואחודים בו בחי' כ' שבכתר הנק' עילת העילות שאפילו אור צח ומצוחצח שהוא מו"ס אוכם הוא קדם עילת העילות ובכללן נק' בחי' כ' שבכתר בשם עילת העילות.

והנה כמו שהוא בבחי' הנפש וכמו שהוא בבחי' אני שהוא בחי' מל' דאצי' שרשו ומקורו הראשון בבחי' אני הראשון, כמ"כ בבחי' אני הראשון שהוא בחי' מל' דא"ס גופא ישנו בה ג"כ בחי' אלו שהוא בחי' אור וגילוי של בחי' מל' דא"ס זה שנמשכו ג"כ מבחי' שורשו ומקורו הראשון בבחי' א"ס, שבחי' א"ס משא"כ בחי' מל' דא"ס גופא שהוא בחי' מהות דומם העצם של בחי' מל' זה שרשו ג"כ מבחי' כ' שבכתר שבבחי' א"ס שהוא בחי' מהות העצם העצמי שבבחי' א"ס ששם אחוזים ואחודים בתכלית כל כוחות העצמים בבחי' העצם כנ"ל שהוא שורש שיהי' למשל בחי' רצון על בחי' המל' שהוא בחינת מחשבה אנא אמלוך סליק ברעותא להיות מלך שמו נקרא.

וא"כ אחר שגם בבחי' מל' דא"ס גופא שורש בחי' אני שהוא בחינת ההתפשטות שורשו בבחי' העצם בעומק יותר אשר כל הכוחות העצמיים שבעצם כולם אחודים שם הוא בבחי' עצמותם של כל הכוחות א"כ הוא העיקר לזאת שייך ונופל לשון שבועה בבחי' אני.

וזהו ואולם חי אני כי שורש אני הוא בבחי' עצמיות יותר מעלה בעומק בבחי' עצמיות כנ"ל שהוא בחי' כ' שבכתר שבבחי' א"ס, כי בהכרח אחר שישנו שם בחי' מציאות המל' לכן בהכרח ישנו שם גם כל הכוחות אף בחי' כ' שבכתר, לכן שורש המל' שהוא בחי' ההתנשאות שבבחי' מל' דא"ס שרשו מבחי' כתר שבכתר דוקא ונעלה יותר גם על בחי' חכמה הקדומה שבבחי' א"ס שנק' ח"ס שבכתר דא"ס. וזהו ענין מאמר רז"ל נעוץ תחלתן בסופן שהתחילה והקדם שהוא בחי' פנימי' הוא בסופן דוקא כו'.

אך להבין זה גופא איך שייך שבבחי' שהוא בחי' מהות העצם שהוא כמו שכלולים הכוחות (כדומה בבחי' עצמיות הנפש) התכללות אח"פ ואיך יתכן להיות נבדל כח א' מזולתו וגם לומר עליו עוד כי כח המל' שבו הוא בעצמיות בעמקות יותר אחר שכולם בבחי' עצם שהוא בחי' אח"פ, הרי כאן ב' פליאות, א' איך יתכן שם בחי' התחלקות להיות בבחי' נודע כח המל'

שאפילו אור צח ומצוחצח: ע"פ ת"ז תיע (קלה, ב).

ובכללן: בכתי' ב: ובכלל.

א"ס: בכתי' ב: מו"ס.

שבחי': כ"ה בשני הכתבי"ד.

אנא אמלוך: ראה לעיל ד"ה ועתה יגדל ס"יג (קרוב לסופו), וש"נ.

מאמר רז"ל נעוץ תחלתן בסופן: ס' יצירה פ"א מ"ז.

מזולת שאר הכוחות, וגם יפלא מאד איך שייך כאן לומר שהוא בעמקות בעצם יותר אחר שהכל הוא בעצם. וביאור הדברים יובן מענין כי נמצא איזה סתירה והפלא, כי פעם אמרו ולא מכל אילין מדות כלל וכמ"ש בס"י ע"ס בלי מה א"כ משמע שאינו מהותי כלל ואינם כלל כי לאו דאית לך צדק ידיעה כו', וא"כ יפלא על מה שכתב דאיהו וחייהו חד בהון הלא בחי' חייהו הוא בחי' האורות, והכוחות המתחלקים אף שהוא בבחי' כח היולי שאינם אפילו ממהות שכל כלל קודם שנפלו ונמצא בחי' שכל זה בבחי' מוח החכמ' מ"מ אחר שהוא בחי' מהות שבחי' מציאות שכל דוקא נמשך ממנו ולא כח זולתו שהוא כח לחכמה ולא כח לבינה, א"כ לפי"ז אפי' בבחי' האורות גופא ישנו בבחי' ההתחלקות, וא"כ איך יהיו חד בהון הלא הוא בחי' עצמיות בלי שום בחי' התחלקות וא"כ איך שייך דאיהו וחייהו חד בהון, ועל בחי' גרמוהי יש יותר להפליא. וגם פעם אמרו עשר ולא תשע כו' א"כ בהכרח היה כח מוגבל ומובדל א' מזולתו, וא"כ איך יתקיים כל המאמרי'.

אך ביאור הדברים יובן מענין כוחות הנפש. והענין ידוע כי יש ב' בחי' יחוד, יחוד בעצם ובחי' יחוד נבדל, ובפרט הן ג' בחי', וכנראה בחוש מכח התנועה אשר הוא מתפשט בבחי' איזה פעולה בהכרח שבחי' כח תנועה זו מתפשט בבחי' פעולה זו ומתעלם ומתלבש בו בפעולה שהוא ענין כח הפועל בנפעל שזהו כל עיקר קיומו כל משך זמן קיומו, ובודאי בחי' פעולה זו המתפשט מבחי' כח התנועה שבעצמיות היד, א"כ הרי בחי' כח זה בחי' יחוד נפרד שמיחד ומחבר דבר נפרד ונבדל מעצמותו, וכן גם אפילו בחי' כח זה קודם שנתפשט בבחי' פעולה זו רק כמו שהי' כלול בבחי' עצמיות תנועה שהוא מיוחד שם בתכלית האחדות מ"מ אחרי שכח זה הוא בחי' כח דוקא לבחי' פעולה ולא לדבר זולתו א"כ הרי אפילו כמו שהי' כלול בבחי' תנועות היד הרי הוא בבחי' נודע ונבדל ונק' גם שם בחי' יחוד נפרד ונבדל שהוא בחי' כח היולי שיכול ליחד ולחבר ב' דברים נפרדים אחר שהוא כח לדבר נפרד, משא"כ בחי' כח התנועה שבכללות עצמיות היד כמו שהי' כלול בעצמיות הנפש שאף כללות כל בחי' כח התנועה שביד שם אין הוא בבחי' נודע ונבדל כלל בחי' כח זה משאר כל הכוחות לומר עליו אשר הוא כח לתנועה ולא לזולתו אחר שהוא כח שוה בעצם א"כ לא יבדל כח זה מזולתו, אף שבהכרח מ"מ ישנו שם בחי' כח התנועה זו בבחי' נבדל מ"מ אחר שלא נודע נק' בחי' יחוד זה בחי' יחוד שבעצם א"כ הרי יש בהעלם ג"כ בחי' התחלקות.

בעצם: בכת"י ב: בעצם הווה.

ולאו מכל אילין . . . בס"י ע"ס בלי מה: ת"ז בהקדמה (ד"ה פתח אליהו). ס"י פ"א מ"ב ואילך.

מהות: בכת"י ב: מהות הע"ס.

ואינם: בכת"י ב: ואינם שם.

דאיהו וחייהו חד בהון: ת"ז בהקדמה ג, ב.

בחי': בכת"י ב: כמו שכלול בחי'.

ולהשכיל זה יותר יובן מענין כח השכל שבנפש שבחי' כח ושכל לבחי' חכמ' המתלבשת בבחי' לחלוחית הנה בשמות שבומוח הנה בחי' הארה זו המתפשטת בבחי' לחלוחית הנה בשעת בחי' הלבשה היא מתאחדת ומתאחדת בבחי' כח היולי של כח השכל ההוא שהוא בחי' אורות המתפשטים מהנפש להיות נק' אור וחכמ' ולא לכח זולתו, ואף גם זאת אחוז וקשור הוא בבחי' עצמיות של כח הנפש כמו שהוא פשוט, מ"מ בחי' יחוד זה אינו נק' יחוד אמיתי ויחוד בעצם כי אחר שהוא בחי' כח להיות מיחד דוקא אור החכמ' המתלבש בבחי' מוח חכמ' דוקא ולא מוח בינה, וא"כ הרי אפילו קודם התלבשותו בבחי' כלי המוח חכמ' רק כמו שהוא מיוחד בבחי' כח היולי הרי הוא ג"כ בחי' כח פרטי ויחוד נבדל, משא"כ בחי' כח היולי זה כמו שהוא כלול בעצמיות הנפש ע"כ אינו שם אפילו בבחי' כח היולי לשכל ולא לדבר אחר לומר עליו שהוא מיחד דבר נבדל כ"א שהוא מיוחד בעצם וכל הכוחות שם הוא בהשוואה א' ולא יבדל כח א' מזולתו אחר שכולם הם בבחי' עצמיות, אף שבהכרח ישנו שם בחי' התחלקות זה בפרט אף שהוא בבחי' לא נודע מ"מ הרי יש בחי' התחלקות בבחי' העצם.

ולהבין יותר אחר שמ"מ הן עצם א' איך שייך שם בחי' התחלקות להיות כח א' בעומק בעצם יותר מכח זולתו, יובן ענין זה כמ"ש בס"י על בחי' ע"ס הגנוזות בעצמו' כשלהבת הקשורה בגחלת. הנה יש בפי' שלהבת הקשורה בגחלת ב' פרושים, פי' הא' שקאי על בחי' אור וחמימות שלהבת הגלוי שאף כשהיא גלוי' ואחווה בפתילה וכדומה מ"מ היא אחווה וקשורה בבחי' הגחלת כענין כח הפועל שבנפעל, או כעין בחי' אור החכמה שמתלבשת היא בבחי' המוחין שאחוז הוא בעצמותו אף אחרי התלבשותו כן בחי' אור שבשלהבת הגלוי' קשור ואחוז הוא תמיד בבחי' חמימות שבגחלת שהוא מקור לבחי' שלהבת גלוי' וא"כ הרי הוא יחוד נבדל שמיוחד דבר אחד, וכן גם אפי' בעצם כמו שהוא כלול שם שלהבת גלוי' זה בחמימות הגחלת הרי זה ג"כ בחי' יחוד נבדל. ויש עוד פי' אחר שקאי בחי' שלהבת קשורה על בחי' עצם החמימות שבעצם קשורה ואחווה היא בעצם הגחלת בעצמיות, כי מדוע יהי' כך שבחי' החמימות מתאחד ויתאחד בבחי' הגחלת הלא בחי' יסוד הגחלת לא חמימות ולא קרירות כ"א יסוד פשוט וא"כ הרי הוא כח לקרירות כמו לחמימות א"כ במה יתאחד בחי' החמימות דוקא, ע"כ שגם במקורו ויסוד פשוט שבגחלת בבחי' היסוד פשוט גופא אשר אינו מערך בחי' כח ההתחלקות כלל וכל הכוחות חמימות וקרירות מיוחדים שם בפשטות ולא נודע ונבדל בחי' כח א' מזולתו. מ"מ בהכרח לומר שבחי' הכח להיות בחי' חמימות מתאחד בו הוא בעמקות בעצם בבחי' היסוד פשוט אפי'.

בס"י . . . כשלהבת הקשורה בגחלת: פ"א מ"ז. ועד"ז בחז"ג ע. א. ובכ"מ.
אפי"ו בכתי' ב: לפי.

שהוא כל עיקר מהות העצם היסוד פשוט להיות דוקא בחי' חמימות מתפשט ממנו שהוא בחי' התפשטות בעמקות בעצם יותר כנ"ל וכל הכוחות העצמיים כולם אחוזים וקשורים ומיוחדים בבחי' עצמיות זו בבחי' פשיטות רק שהוא שרשו. כן הוא בבחי' מל' דא"ס שבחי' כח המל' שם בבחי' עצמיות הפשוט בעומק יותר ונק' מחשבת אנא אמלוך.

וכן יש להבין עוד משל ענין זה מבחי' התפעלות המדות, שבחי' התפעלות המדות נמשכים ואחוזים בבחי' התפעלות שכלי', שבחי' התפעלות שכלי' מתלבש בהם והראי' שנק' בחי' מוחין לזעיר ומיוחדים ואחוזים בו וכן גם בחי' התפעלות זו כמו שהוא כלול בבחי' התפעלות שכלי' בבחי' השכל מ"מ אחר שהוא כח לבחי' התפעלות א"כ ה"ה ג"כ בחי' יחוד נבדל, משא"כ בחי' התפעלות שכלי' כמו שהוא כלול בעצמיות השכל שאינו מערך התפעלות שכלי' כלל יחוד בעצם, וכן בחי' השכל מלמעלה מהשכל אשר שם אינו מערך התפעלו' כלל וא"כ מאין ימצא שורש שיהי' בחי' התפעלות אחוזים בו לומר כי הוא שרשו הלא העצם הוא מהות פשוט ואינו מערך התפעלות כלל א"כ בהכרח לומר שגם בעצמיות שורש בחי' התפעלות זו בעמקות יותר שהוא שורש ויסוד שכל הבחי' העצמיות כולם אחוזים ונמשכים ממנו. וכך הוא בענין בחי' מל' דא"ס ששרשו בעצמיות בעמקות יותר, והטעם כי שורש המל' הוא בחי' ההתנשאות, ואנו רואים שבחי' התנשאות הוא בעמקות בעצם יותר כנראה שכל מי שמתנשא ביותר ינושא עמו כל הבחי' וכל הכוחות נגררים ונמשכים אחריו בהשוואה א' ובת אחת א"כ ה"ה עצמיות כל הבחי' שהוא הוא עצמותו.

וכן בבחי' מל' דא"ס שהכל הוא בעצם א"כ הרי הוא ג"כ בחי' זו בעמקות בעצם יותר שהוא גם אפי' בחי' כח שיתנשא ה"ה ג"כ בעמקות בעצם יותר ששרשו בבחי' מחשבת אנא אמלוך שיתנשא כנ"ל. ולכן נופל עליו לשון שבועה חי אני. וזהו חי אני. ויהי' עיקר גילוי זה לעתיד אחר תשלום כל הברורי', כי עתה שלא נתברר עדיין לכן צ"ל בחי' המשכות הקו בחי' עלי' וירידה שהוא כענין בחי' גילוי כוחות ואורות המתפשטים מהנפש בבחי' מעלה ומטה, משא"כ לע"ל אחר גמר כל הברורים אזי יהי' וימלא כבוד הוי' את כל הארץ בחי' קוממיות, וזהו וימלא לשון עתיד כנ"ל וד"ל.

להבין עוד בתוס' ביאור יותר, והוא כי גם מהות דומם של האותיות נמשך הוא מכה היולי של אור אבא שנק' למעלה בלשון קבלה בחי' שורש האורות שהוא מבחי' הקו, והמשל ע"ז מבחי' הנפש המדברת הרי יש בחי'

אותיות בעצמיות הנפש כמו שנק' נפש המשכלת וכמשל שתי רוחות מספרות הרי בחי' הצירוף שנמשך מבחי' כח השכלי שבנפש מצרף את מהות בחי' דומם האותיות שבנפש עצמו, והנה כשאין בחי' כח שכלו שבנפש יכול להתפשט בבחי' מהות דומם שבנפש נק' בחי' אלם נאלמתי דומי, וכמו שהוא בבחי' נפש עצמו כן אח"כ לא יוכל להתפשט בבחי' אותיות גלויים לצרפם, ולכן אין התינוק יכול לדבר ע"י שחסר לו בחי' גילוי כח השכל בנפש עצמו כי דבר זה תלוי בבחי' למעלה מעצמיו הנפש, כי שורש עצמיות הנפש בודאי הוא למעלה מכל כוחות המתאחדים בעצמיות הנפש [וככה יובן למעלה ששורש מהות דומם של האותיות דמלי שרשם בבחי' אור אבא בבחי' כח היולי שבו שהוא חכ' שבכתר משם שורש דומם האותיות שבמל' שבכתר ומשם נמשך לבחי' אותיות הגלויים היינו דמלי כנ"ל] משא"כ שורש מדות עצמיות מהות בחי' מלי' בבחי' פנימיותו, כי בחי' מהות דומם האותיות שבמל' נק' בחי' ט"ס אחרונות שהוא בחי' בנין המל' משא"כ שורש עצמיות המל' שהוא בחי' כ' שבכתר, כי לכאורה קשה הלא נאמר ואתה מחי' שבחי' האותיות שבמל' שבבחי' כתר הוא מחי' את כולם שהוא בחי' ממלא כל עלמין שהחיות נתפס ונעלם בהם הלא בחי' מהות מל' הואי בחי' הכתר שהוא בחי' ההתנשאו' דוקא ואיך מתלבש, ואף כי זה הוא חיותם הוא בחי' ההתנשאות מ"מ איך מתפשט ומתלבש בהם, אלא שבחי' ההתלבשות הוא רק מבחי' ט"ס אחרונות שבמל' דכתר, משא"כ בחי' שורש עצמיות מהות מל' שהוא בחי' כתר שבכ' הוא דוקא בבחי' התנשאות שהוא בחי' עצמיות המל' שזהו נק' כבוד הוי' ממקומו שרשו ומקורו הראשון הוא בבחי' פנימיות מהות מל' דא"ס, כי גם בבחי' מל' דא"ס שהוא כמו שכלול ומתאחד בעצמיות שם ישנו ג"כ ב' בחי' אלו, בחי' פנימיות בחי' נקוד' העצמיות שהוא בחי' מחשבת אנה אמלך שרשו למעלה מבחי' סליק ברעותא שהוא בחי' עצמיות.

וזהו ראו כי אני אני הוא, כי אני אותיות אין שהוא בחי' מל' שבכתר, ואני אני הוא שבחי' אני האחרון יש לו שייכות מקום בבחי' אני הראשון שהוא בחי' כ' שבכתר שבבחי' מל' דא"ס, והוא כי אף שבחי' הדבור שבנפש

וכמשל שתי רוחות מספרות: ברכות יח, ב. וראה גם לקוית שה"ש ד, ב. ס' מאמרי אדה"ו עה"ת ח"ב ע' תרלט. שם על ענינים ע' פב. רפט. אוה"ת וארא ע' קצה. רכ. ובכ"מ.
 שבנפש: בבחי' ב: האותיות שבנפש.
 נאלמתי דומי: תהלים לט, ג.
 בבחי' למעלה מעצמיו הנפש: בבחי' ב: בבחי' שרשו למעלה בעצמות הנפש משא"כ שרש האותיות הוא בעצמות הנפש ממש.
 מל': בבחי' ב: מל' בבחי' הכתר.
 ואתה מחי': נחמי ט, ז.
 הוא: בבחי' ב: כמו שהוא.
 ראו כי אני אני הוא: אני אותיות אין: ע"פ האוינו לב, לט. ע"ח שער עקודים (ש"ז) פ"ג. שער דרושי אבי"ע (שמ"ב) ספ"א. ס' מאמרי אדהאמ"צ-במדבר ח"ב ע' תקנז. ושינ.

עצמו וכן בחי' מל' דא"ס הוא בחי' אחרונה שבבחי' עצמיות ויש לו שייכות וגם שהוא בחי' פנימיו' שורש בחי' עצמיו', והוא כי לכאורה קשה כי פעם אמרו ולא מכל אילן מדות כלל ונק' ע"ס בלי מה שהו בלי מהות כלל להיות נודע ונחלק כח א' מזולתו וא"כ איך אמרו איהו וחיוהי חד בהון הרי כי בחי' חיוהי הוא בחי' האורות ובחי' האורות הרי יש חילוק במציאות ניכרת אור החכמ' במאמ' חכים ולא בחכמה ידיעא, הריי' יש כאן ב' בחי' בעצמותו, הא' הוא בחי' ולא בחכמה ידיעא ואעפ"כ הרי נק' חכים שהוא מצד מציאות אור החכמה בגילוי, ואם נאמר שבחי' חיוהי קאי באמת על הכוחות כמו שהן כלולים בהתאחדות בעצמיות ששם אין מציאות כח נבדל רק שהן בבחי' אחדות פשוט הרי אמר וחיוהי משמע שקאי על האורות ובהאורות הרי יש בחי' התחלקות, וגם מהו ענין היחוד שבבחינת גרמוהי, אם נאמר שקאי על בחי' כלים הגלויים ה"ה מובדלים, ובהכרח שנאמר שקאי על בחי' האורות קודם שנאצלו ונתלבשו בבחינת כלים כ"א שהם כוחות היוליים למציאות אור החכמה ולא לכח זולתו, א"כ ה"ז יחוד שבחיוהי, וא"כ מהו היחוד שבבחי' גרמוהי. ואף גם פעם אמרו אנת הוא חד ולא בחושבו, ואם נאמר שאנת חד קאי בבחי' עצמות א"כ מהו חד כי הרי בחי' לשון א' משמע מבחי' דברים המתאחדים לקרוא בחינת אחד משא"כ בחי' אח"פ לא נק' כלל בשם א'.

אך להבין זה צריך להבין תחילה שורש הכלי מה ענינה, שאין הפי' בחינת כלים למעלה על בחינת הכלים הגלויים אשר האורות מתפשטים, ומתלבש חכמ' [ב]מוחא שהוא ענין הגבלת הכלים שמגבילים האור כמו שנמצא במקובלים כי פעם אמרו שמהתעבות האור הוא שנעשה כלי, כ"א שפירוש הכלים קאי על בחי' האורות, ואף גם זאת אינו קאי על בחינת אורות הגלויים כ"א שקאי על בחינת שורש ק"הי שבבחינת עצמיות להיות נמצא ממנו בחי' מציאות אור החכמה ולא אור זולתה א"כ בהכרח ישנו בחי' כח הגבלה זו בעצמו נק' זה בשם בחינת כלי בבחינת עצמותו ומ"מ הרי איהו חד בהון ונק' בחי' זו קו המדה שהוא בחינת הארת הקו והחוט שהוא בחינת מודד כל האורות להיות במציאות וניכרת כח נבדל מזולתו ולהיות סיום וגבול לבחי' אור זה כדי שימצא מציאות אור אחר, א"כ ה"ז נק' בחי' כלי למעלה שהוא בחי' מציאות ניכרת, משא"כ בחי' חיוהי שהוא בחינת האורות שבעצמותו הוא כמו קודם וטרם שנאצל בחינת קו המודד זה ונגבל כח א' מזולתו להיות בעצמיות כח ואור להמציא ממנו מציאות אור זה ולא זולתו

ולאו מכל . . . איהו וחיוהי חד . . . חכים . . . אנת הוא חד: ת"ז בהקדמה (ד"ה פתח אליהו) יז, איב. שם ג, ב.

הרי . . . ולא בחכמה ידיעא: בכת"י ב ליתא שורה זו.

שמהתעבות האור הוא שנעשה כלי: ראה ע"ח שער עקודים (ש"י) פ"ג ואילך. שער סדר אבי"ע (שמ"ז)

פ"א. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב ע' תשנ"ג (ובהמ"מ שם).

ק"ה: = קו המדה.

רק נק' בחי' שיער בעצמותו להמציא בחינת כח שימצא ממנו מציאות ההתחלקות, ונק' למעלה בחינת הצמצום ומקום הפנוי שהוא בחינת שיער בעצמותו בבחינת אא"ס שהי' ממלא כל החלל בתחילה, א"כ הרי יש גם בבחינת שיער בעצמותו זה מציאות ההתחלקות ששם הם בכח אחד ולא נבדל כח א' מזולתו אף להמציא ממנו בחי' כח להמציא ממנו דוקא אור זולתה רק כמו שצריך להמציא בחי' ק"ה להיות ממציא כוחות להמציא מהם כוחות נבדלים, ולכך נק' עשר ספי' בלימה ונק' איהו וחייהי חד בהון, משא"כ בחי' אותן כוחות עצמיות כמו שהן כלולים בעצמיות קודם שצ"ל נמצא ממנו מציאות כוחות התחלקות להיות נמצא אורות נבדלים רק שכלולים בעצמותו נק' אנת הוא חד ולא בחושבו, כי בהכרח שאף שישנו במקורו בחי' מציאות כוחות התחלקות מ"מ נק' אנת הוא חד ולא בחושבו ולא נק' אפי' בשם ע"ס בלי מ"ה כ"א אח"פ, וזהו נק' בחי' נקודה ספי' פרצוף, כי בחי' נקודה הוא בחינת עצמיות כמו שהן כלולים בבחינת עצמיות, משא"כ בחי' ספי' נק' בחינת אורות כמו שהן כלולים ג"כ בבחי' העצמיות להיות נמצא ממנו מציאות כוחות התחלקות שהוא בחי' שיער בעצמותו, א"כ הרי נק' שם ע"ס בלי מ"ה בלי מהות כלל ונק' ולא בחכמה ידיעא, משא"כ שורש בחי' כלים למעלה הוא בחי' אחר שנאצלו בחי' הכוחות בבחי' עצמיות להיותו נמצא ממנו בחי' מציאות נבדלת נק' בחי' פרצוף ונק' עשר ולא ט' עשר ולא י"א כי הרי יש מציאות התחלקות ניכרת ונבדלת, והמשל בזה כנ"ל בבחינת שלהבת קשורה בגחלת שבחי' שלהבת הגלוי' אחוזו בבחי' חמימות שבגחלת א"כ הרי כח השלהבת כמו שהוא כלול בעצמיות החמימות קודם שצריך להיות נמצא ממנו בחי' מציאות השלהבת הגלוי' רק שצריך להיות נמצא ממנו בחי' מציאות שלהבת א"כ ה"ה מתאחד שם, ואף גם לאחר מציאותו מ"מ ה"ה מתאחד בעצם אחד עם בחי' החמימות שבגחלת, משא"כ בחי' החמימות כמו שכלול הוא ומתאחד בעצם הגחלת ואינו מערך חמימות שלהבת כלל א"כ ה"ה עצמיות מהות הגחלת שבחי' מהות הגחלת הוא להיות בחי' חמימות מתאחו ומתאחד בו, וכן כנ"ל במשל ענין כח התנועה הרי יש ג"כ ג' בחינות אלו, וכן כנ"ל במשל עילה ועלול שבחי' התהוות התפעלות המדות מתאחדים המה בהתפעלות השכלית כי נק' מוחין דזעיר, והנה בחי' התפעלות זו טרם התהוותן רק שצ"ל נמצא ממנו שכל מטי לזכות כו' א"כ ה"ה כלולים, משא"כ בחי' נקודה עצמיות כשטרוד בעמקות עם המושכל בבחי' כח היולי מ"מ הרי בהכרח ישנו גם שם בחי' כח להיות נמצא ממנו בחי' התפעלות מטי לזכות או לחוב מ"מ הוא מיוחד שם בבחי' יחוד עצמו, וכן ג"כ בענין

שיער בעצמותו: ראה לעיל ד"ה ועתה יגדל ס"יד (פיסקא וכך יובן). וישנ.
 נקודה ספי' פרצוף: ראה ע"ח שער הפרצופים (ש"ל) פ"ו. לקיחת אמור לו, ד. ס' מאמרי אדה"ז ע"ה"ת ח"א
 ע' סט. ח"ב ע' חרד. סה"מ תקס"ב ע' קפט. סה"מ תקס"ח ע' רנו. שכת.
 עשר ולא ט': ס' יצירה פ"א מ"ד.
 עט: בכתי"ב: עצם.

כוחות הנפש, וכן ג"כ בבחי' מל' דא"ס א"כ הרי מהות בחי' עצמיות שהוא בחי' התנשאות א"כ ה"ה ג"כ בחי' עצמיות שבעצמיות שהוא בחי' כללי כוללת כל הכוחות בהשוואה, כנראה בחוש שהתגלות כל הכוחות הוא בחי' כוחות פרטים לבד אור החכמ' ולא כח אחר, משא"כ בחי' התנשאות הוא בחי' כללי שכל הכוחות נמשכים אחריו אם הוא מתנשא הרי כל הכוחות כולם הן נמשכים באופן זה ונעשה בבחי' מהות כח אחר, ולכן שייך ונופל עליו לשון שבועה נשבע הוא בנפשו. והנה עיקר גילוי זה יהי' לעתיד, וזהו ואולם חי אני וימלא כבוד הוי' את כל הארץ לשון עתיד.

ולהבין עוד בתוס' ביאור מהו ענין וימלא לשון עתיד, וגם מהו וימלא כבוד הוי' את כל הארץ ולא אמר כל הארץ סתם. אך הנה כתיב תתן אמת ליעקב חסד לאברהם, לכאורה אינו מובן למה תלה בחי' מדת אמת דוקא בבחי' יעקב ובחינת חסד לאברהם דוקא, וגם הנה כתיב והאכלתיך נחלת יעקב אביך דוקא בחי' נחלה בלי מצרים ולא נחלת אברהם שהוא בחינת מצרים, ולהבין איזה מצרים נמצאים שם למעלה בבחי' אברהם. אך הנה לפי שבחי' מדות יעקב נק' בחי' מברית מן הקצה אל הקצה שהיא בחי' מדת אמת שהוא בחי' ראש תוך סוף, כי מ"ם פתוחה הוא בחינת מדות מל' והת"ו הוא בחי' ת"ת וא' הוא בחי' כתר עליון שבבחי' זעיר יש לו שייכות מקום בבחי' חיבור וקישור בבחי' כתר שנק' נחלה בלי מצרים.

וביאור הדברים למה דוקא מדת יעקב אחוז וקשור הוא בבחי' כתר עליון הלא גם כל שאר המדות כלולים וקשורים בבחי' מדות שבכ' שנק' ימי קדם וכמ"ש אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם. אך הנה אמרו"ל כל המאריך באחד מאריכין לו ימיו כו', וגם בוהר שלח מאן דאריך יתאריך מאן דקצר יתקצר, א"כ הרי משמע שיש ב' יחודים בבחי' אחד בחי' מאריך באחד ובחי' מקצר באחד ומ"מ נק' יחוד. אך הנה ידוע בכוונת אחד כדי שימליכוהו בשמים ובארץ ובד' רוחות שהוא בחי' ד' רבתי דאחד להיות בבחי' ביטול להמשיך בחי' מלכותו שתמליכוהו ומ"מ נק' בחי' א' שהוא להמשיך בחי' ד' רוחות מעלה ומטה רוחניות בבחי' ו"ק גשמיים.

חתן אמת ליעקב: מיכה ז, כ.

והאכלתיך נחלת יעקב . . בלי מצרים: ישעי' נח, יד. שבת קיח, סע"א ואילך.

מדות שבכ' . . מימי קדם: מיכה ז, כ. ראה זחיג קלד, ב. פע"ח שער העמידה פ"ב. ס' מאמרי אדה"ז

עה"ת ח"א ע' רמו.

כל המאריך באחד . . בוהר שלח מאן דאריך יתאריך: ברכות יג, ב. ראה זחיג קסב, א.

בכוונת אחד כדי שימליכוהו: ראה ברכות יג, ב. שו"ע אדה"ז א"ח ס"ו סא ס"ו.

וביאור הדברים דארבע סטרי עלמא גשמיים הם רומזים למעלה בבחי' מדות עליונות, כי בחי' מזרח הוא ת"ת וצפון ודרום הן בחי' חו"ג ומערב הוא בחי' מל' וכחי' מעלה ומטה הוא בחי' נז"ה כמ"ש בפרדס. והנה כמו שהוא בבחי' ו"ק גשמיים כן הוא למעלה בבחי' מדות עליונות דאצי' שהוא נק' בחי' מיצר וגבול, והוא כי הנה ו"ק גשמיים שבשטח הארץ וכדומה הרי יש בו ד' מצרים להיות גבול נפרד צד אחד מזולתו הוא ע"י המיצר וגבול, כמו מיצר השדה גשמי שמיצרה אינו אלא ע"י שתתחיל אחרי' שדה אחרת שמיצר אינו מהות כלל כ"א שהוא התחלת והגבלת שתוכל להתחיל שדה אחרת שלא תתפשט שדה זו בלי שיעור שלא תוכל להתחיל אחרת, וכן הוא בבחי' מזרח ומערב שהוא בחי' אורך ורוחב וממילא יש ג"כ בחי' תחומין ומצרים בבחי' ימין ושמאל שהוא בחי' הגבלת הצדדים, וכן גם למעלה ולמטה הוא עד שבגובה שטח כמו הר וכדומה אז שייך לקרא בחי' העליונה בשם בחי' מעלה ובחי' שיפולו ותחתיתו בשם בחי' מטה. והנה כמ"כ יש בחי' ו"ק אלו גם בבחי' שכל והשכלה שהוא בחי' אורך ורוחב השכל, שבחי' אורך השכל הוא בחי' המיצר וגבול איך שיכול אותו השכל להתפשט כמה באורך שלא יסתירוהו ולא ילבישוהו כמה הסתרים וההעלמות כמו שצריך להלבישו ולהסתירו במשלים ולבושים בדומה שמ"מ יהי' המשכות בהם אותו אור השכלה עצמו כמו שהי' מתחילה כמו בחי' נהר המתפשט באורך וכן בבחי' רוחב הוא באותו בחי' שכל עצמו הוא נקלט ונתפס אצלו בהתרחבות וזה אינו תלוי בעומק הקליטה כלל כ"א שהוא בחי' התפשטות המרחב, אי"כ הרי ממילא יש כאן בחי' מצרים וגבולים בבחינת ימין ושמאל שהוא בחי' התפשטות שלא יתפשט לצדדים כ"א בערך האורך והרוחב כנ"ל בחי' מעלה ומטה בבחי' השכל שבחי' סקירת בחי' נקודת השכלה כמו שהיא נמצאת נופלת מכח המשכיל ה"ה בחי' מעלה ובחי' הברקת הנקודה כברק להיות נודע ונתפס בבחי' המושכל להיות מזה בחי' מציאות שכל גלוי גשמי זה נק' בחי' מטה. והנה בבחי' מטה זה יסובב ונגבל בבחינת הד' קצוות שהוא בחי' אורך ורוחב ימין ושמאל שהוא בחי' חו"ג שהוא נק' בחי' הקו, כי בבחי' הקו כמו שהוא נמצא ונשפע ואחוז בכח המשכיל ה"ה בבחינת מעלה ולא נמצא בו בחי' הד' קצוות כנ"ל, כ"א בבחי' מטה שלו שהוא כעין בחי' שטח וגילוי בחי' השכלות בריקת שכל וגילוי אז שייך ונופל בו בחי' מצרים וגבולים דד' קצוות כנ"ל, וכן גם בבחי' בית והיכל וכדומה הרי הקרנות הם ג"כ מצרים וגבולים ואינם מהות כלל כ"א שתוכל להיות מתחיל אחרי' צד השני שהוא בחי' מגביל צד זה שתוכל להיות נק' זה בחי' צד אחר זה נק' בחי' קרן כידוע.

והנה כמו שהוא למטה בבחי' ו"ק גשמיים כן הוא למעלה ג"כ בבחינת ו"ק רוחניים עליונים דאצי', כי אף שבאצי' איהו וחיו' חד שהוא בבחי'

חכים ולא בחכמה ידיעא מ"מ להיותו נק' חכים ומבין וכן חסד דרועא ימינא והוא כמו שהוא בכחי' א"ס כמו כן מדותיו ג"כ הם בבחינת א"ס ואיך שייך להיות בחינת מוגבל ו"ק להיות מתחיל אחריו בחינת מדה וספירה שאחריו כמו מדת חסד להיות מתחיל אחריו מדת גבורה, אך שהוא כל יכול שהוא בחינת צמצום בעצמות להיות בחינת מצר וגבול להיות מתחיל אחריו בחי' המנגדו שהוא מצד בחי' המנגדו, כמו שלא יהי' בחי' החסד בלי שיעור כי לפי מדת חסדו הי' בלי בחי' שיעור כי הוא בחי' א"ס לכן א"ס גם למדותיו והוצרך שיהי' אברי' בחי' המנגדו ובחי' המנגדו הוא בחי' המיצר, אך איך יוכל להתחיל אחריו בחי' המנגדה אחרי אשר עדיין לא נסתיימה זו, רק שבאמת אין המיצר והגבול בא כ"א מה שמתחיל אחרי' בחינת המנגדה זהו העושה המיצר והגבול בה, אבל בהמיצר עצמה אין בה בחי' מיצר וגבול כלל, והוא בחי' כל יכול שהוא בחי' קו המודד הנק' בוצינא דקרדוניתא להיות מתחלת אחרי' בחינת המנגדה, ועצמות מהות מדת החסד נק' בחי' שטח ויש בה מצרים וגבולים בבחי' מדות החסד גופא שמוכלל בה הפכה המגבילה הנק' גבורה שבחסד שזהו בחי' ימין ושמאל, והוא ע"י בחי' אורך ורוחב שכל מדה ומדה, וכן בכחי' הגבו' מנגדה הוא בחי' החסד הנק' חשבי"ג. שלא יהי' הגבור' והדין יותר מדאי, וכן בכל מדה עצמיות מהות המדה המגבלת אף בבחי' כלים דאצי' דאיהו וגרמוהי חד בהון שגם בחי' הטבע הכלים דאצי' איהו חד בהון, והרי כבר נתבאר לעיל כי אין המיצר הגבול בא מצד עצמה כ"א מצד הטבעת בחי' המנגד שממוזגת בהטבעתה איך יהי' אופן החס' ע"י בחי' המנגדה וכן בחי' מדת הגבורה דאצי' ונק' בחי' שטח כו' שבחי' השטח הוא ע"י בחי' הקו הנמשך מבחי' מעלה ולמטה כמו"כ להיות נמשך בבחי' איזה מדה מבחי' א"ס אשר לאו מכל אילין מדות כלל, הנה הוצרך היות לזה קו המודד להיות נמשך איזה בחי' מדה פרטיות זה הנק' בחי' מעלה ומטה למעלה, ובחי' שהוא המשכות הקו הוא הנק' שטח ומסומנת בד' מצרים כו'. והנה בחי' המדות חו"ג דאצי' היפוכה הוא המנגדה אבל אינו מתקבל בהיפוכה כ"א שמגבילה שלא תתפשט המדה זו כמו שהיא כ"א שתוגבל, כי אף שבהכרח לומר שבכל בחי' מדה ומדה דאצי' ישנו בה בחי' המנגדה א"כ ה"ה ג"כ כלולה מב' הפכים, מ"מ בחי' התכללות היפוכה אינו בחי' התכללותו כלל לומר. שתוכל לעבור בבחי' היפוכה שלא יהי' בחי' היפוכה מנגדה כ"א אדרכה היפוכה הוא המנגדה ועושה בה הגבול והמיצר שלא תעבור את בחי' המנגד הפוכה, משא"כ בחי' מדת ת"ת היא בחי' ממוצעת שתוכל לעבור בחי' המנגד ההיפוכה שלא יסתיר המנגד כללוי, כי הוא נק' בחי' רחמנות שהוא כמו אף שראוי לדין ועונש מ"מ תפול עליו

הנק' בוצינא דקרדוניתא: ראה לעיל ריש ביאור ד"ה ועתה יגדל. וש"נ.

חשבי"ג = חסד שבגבורה.

לומר: בכתי' ב: לומר שכי'.

כלל: כ"ה בהכתבי"ד, ואוצ"ל: כלל.

רחמנות, כי מדת רחמנות הוא בחי' מדה ממוצעת שלא יסתיר ותעביר גם את מדת הגבורה. והנה אף שבהכרח לומר שגם בבחי' מדת הת'ת ישנו ג"כ בחי' מיצר וגבול מצד בחי' המנגד, שאנו רואים שכשיעבור איזה עבירה גדולה מאד עד שראוי לעונש ודין רב עד שלא יפול עליו הרחמנות כלל להיות בחי' מדת החסד עוברת המנגדה הרי יש בה ג"כ בחי' ד' מצרים אלוי, מ"מ אנו רואים שבחי' מהות מציאות מדה זו אינו שוה לבחי' שאר המדות, כי אעפ"כ היא באה בבחי' התכללות, אף שגם בבחי' התכללו' ישנו בה בבחי' מצרים וגבולים מ"מ הוא בבחי' התכללו', משא"כ שאר המדות אינה בבחי' התכללות כלל כ"א בבחי' מנגד ודיל, וההפרש הוא בבחי' יחוד וכמשי"ת. הנה מבואר שבכל מדות ו"ק דאצי' הרי ישנו גם בחי' מצרים וגבולים ואין זה נק' בחי' יחוד ז"א כלל.

והנה בחי' כוונת אחד כדי שתמליכוהו בשמים ובארץ ובד' רוחות שהוא בחי' המשכות מדות שבבחי' אריך ורצון, כי גם בבחי' אריך ורצון ישנו בה ג"כ בחי' מדות אלו עצמן ונק' מימי קדם וכמ"ש אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם שגם בחי' אברהם יצחק ויעקב ישנו בה בבחי' הרצון רק שגם הם אינו בחי' מצרים וגבולים כלל, כי אחר שלא נגבלו בבחי' כלים להיות נק' בבחי' שטח להיות נופל בהם בחי' התחלקות הרי אנו רואים שמזה אין בה בבחי' מדות שברצון בחי' מנגד כלל כ"א ירצה ברצון איזה דבר אוי הוא בהתגברות כ"כ עד שאין שום מנגד מגביל, כי בחי' מנגד המגביל הוא רק בבחי' מדות שעפ"י שכל וחכמ' שתלויים בדעת ושכל אם יסכים וכמה יסכים, משא"כ בחי' המדות כמו שהן ברצון אין שום מנגד ואף גם זאת תלוי ברצון שפעם יסכים להיות זה לו לרצון ופעם היפוכו מ"מ הכל הוא בלי התחלקות היפוכו להיות בחי' מנגד. וזהו עיקר ענין היחוד שתמליכוהו בשמים ובארץ ובד' רוחות להמשיך בחי' מדות שברצון בבחי' שמים וארץ, וזהו עיקר ענין בחינת אחד, אף שכ"ז נק' מקצר באחד, כיון שמ"מ יש בו גם בבחי' הרצון בחי' מצרים וגבולים, ונק' בחי' חיצוניות כתר, כי יש בבחי' כתר ב' בחי' בחינת פנימי' כו' שאינו נמנה בכלל מנין בחי' הספי', ויש בחי' חיצוניו' שהוא בחי' התלבשות והתפשטות בבחי' המדות י"ג מדות להיות נמנה בכלל הספירו' אחר שהוא מתלבש בהם, והוא כי אנו רואים שאף במדת החסד שברצון וכדומה מ"מ יש בו בחי' הגבלה וכלים מצד בחי' המנגד ואינו יכול לעבור ולהתכלל בהיפוכו עד שלא יהי' היפוכו מנגד לו, כי אנו רואים שפעם יקרה עון ופגם גדול אזי גם מדת החסד שברצון לא יסכים לבחי' החסד כלל ויהי' בחי' מנגד בבחי' גבורו' ודין, וכן גם אפי' בבחי' הת'ת שברצון אף שהוא בחי' ממוצעת בבחי' התכללות וגם בלי בחי' התלבשות

אלו: בכת"י ב: אלא.

שתמליכוהו בשמים ובארץ: ברכות יג, ב.

אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם: מיכה ז, כ. וראה בהנסמן ע"ז לעיל.

בכלים, מ"מ הרי ישנו בכח בחי' התכללות זו שברצון ג"כ בחי' מצרים וגבולים גם בבחי' עצמיות, כי אחר שאנו רואים שבהתפשטות אח"כ בבחי' כלים שבלב יתהווה בבחי' מצרים וגבולים מצד בחי' מנגד, הרי בהכרח ישנו גם בבחי' הגבלה גם בבחי' הכח שברצון, וכן גם ישנו שם בחי' הקו שהוא כמו שורש בחי' הקוה"ח למעלה המודד בחי' האורות להיות מקור וכח לבחי' אור זה כשיתפשט אח"כ בבחי' כלים, וכידוע מענין נקודה ספירה פרצוף שבחי' מציאות האור נק' פרצוף ובחי' המקור והכח להיות נמצא ממנו דוקא בחי' מציאות אור זה ולא אחר שבכח נק' בחי' ספירה שהוא בחי' הקו"ח, משא"כ בחי' עצמיות כמו שהוא בעצם, כי בחי' העצם הוא למעלה אף מבחי' התחלקות כוחות להיות נמצא ממנו מציאות אור זה ולא בחי' מציאות אור זולתו כו', ונק' בחי' נקודה, והוא נק' בחי' נקודה קו שטח שהוא ענין ממלא כו' שהי' תחילה קודם בחי' הצמצום ומקום הפנוי הרי אין שם מצרים וגבולים כלל כו', ונק' בחי' פנימיו' הכתר, שזהו ענין הטעם שנק' בחי' כתר בחינת ממוצע בין מאציל לנאצלים כי בחי' ממוצע אין שום בחי' מסתיר כלל כי הוא בחי' עצמיות ממש. וזהו ענין מאריך באחד להמשיך בחי' מדות שמבחי' עצמיות דוקא שהוא כמו שיתהווה בחי' רצון מבחי' בעל הרצון, כי בחי' חיצוני' הרצון אף שבחי' ת"ת הוא כלי בחי' מיצר וגבול כנ"ל מ"מ הרי גם בחי' המנגדו שהוא ג"כ בלי בחינת גבול, וכן בכל מדה ומדה הרי גם בחי' המנגד הוא בלי גבול, וכן גם אפילו בבחינת מדות ת"ת שבה כנ"ל, משא"כ בחי' מאריך באחד להיות נמשך בחי' רצון לזה מבחי' בעל הרצון הרי אין שם מנגד כלל. וזהו ענין יהי רצון מלפניך שיכבשו רחמיך את כעסך וכן ישמעאל בני ברכני. והנה יש בפי' רחמיך את כעסך ב' פי', א' שקאי על בחי' מדות ת"ת שבבחי' הרצון שעובר ומתכלל גם בבחי' כעסך להיות גם בחי' כעסך אין מנגד לו וכמ"ש לעיל במדת רחמנות, אך שלפי"ז הרי גם צריך בחי' כעסך המנגד ה"ה ג"כ בלי גבול ומנגד א"כ מ"מ ה"ה בבחי' מנגד. ויש עוד פי' שקאי על בחי' רחמיך שבעצמותך. והנה כדי שיהי' בחי' שיכבשו רחמיך שבעצמותך את כעסך שבעצמותך הוא ע"י בחי' יהי רצון מלפניך שבעצמותך להיות נמשך רצון זה דוקא, ולזאת אין שום מנגד כלל אחר שהוא מבחי' בעל הרצון, והוא בחי' שתוק כך עלה במחשבה כו', כפי' בחי' חיצוניות הרצון הרי ישנו בו ע"כ בחי' טעם נעלם שהוא ע"פ

הקוה"ח: = הקו והחוט.

וכידוע מענין נקודה ספירה פרצוף: ראה בהנסמן ע"ז לעיל במאמר זה.

נקודה קו שטח: ראה סי' מאמרי אדה"ז-כתובים ח"ב ע' רכז.

שנק' בחי' כתר בחי' ממוצע: ראה ע"ח שער דרושי אבי"ע (שמ"ב) פ"א.

יהי רצון . . . ישמעאל בני ברכני: ראה ברכות ז', רע"א.

שתוק כך עלה במחשבה: מנחות כט, ב. וראה ביאה"ז מז, א. לקו"ת בחוקותי מו, ג. שה"ש מח, א.

כד: בכתי' ב: כי.

טעם דוקא, א"כ הרי יש בחי' גבול ומנגד, משא"כ מבחי' בעל הרצון אין שם טעם כלל ואין שם מנגד כלל, וזהו יהי רצון מלפניך.

ושרש ענין המשכת רצון זה הוא דוקא בבחי' יעקב שזהו תתן אמת ליעקב, כי הוא בחי' כללות ראש תוך סוף שראשו מגיע בבחי' פנימיו' הכתר ולא שאר מדות זולתו, כי אף שבהכרח כל שאר המדות שרשם ג"כ בבחי' עצמיות כנ"ל, מ"מ יהי' נמשך בחי' רצון מבחי' עצמיו' להיות בחי' יכבשו רחמיך את כעסך שלא יהי' שום מנגד כלל הרי הוא מהות בחי' עצמיות בחי' פנימיו' הכתר, שזהו ענין שורש יעקב הוא בחי' כללות שכוללת ב' הפכים ונקי' אתר שלים ואין אא"ס שורה אלא בבחי' אתר שלים והתכללות דוקא, והטעם לפי שבחי' יעקב הוא בחי' כללות שכוללת ב' הפכים כנ"ל, משא"כ שאר המדות אינן בבחי' התכללות לכן לא יוכל להיות אא"ס נמשך ושורה בהם. ויש עוד טעם למה הוא דוקא ע"י בחי' יעקב שמדת יעקב נקי' בחי' רחמים וכמ"ש וישק יעקב לרחל ויבך שהוא ע"י ענין הבכיו' דוקא, והוא כי הרי אנו רואים בחוש שבבחי' בכי' יכולים לעורר את בחי' מדות העצמי' שבעצמותו להיות נמשך בחי' מדות רחמנות שבעצמותו שלא יהי' שום מנגד ומונע שום חטא ועון כלל שהוא מצד בחי' הרחמנות שבעצמותו, ואינם יכולים לעוררו כ"א מצד בכי', וכמ"ש קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה כו' כידוע שמגיע בבחי' רם שהוא בבחי' עצמותו דוקא וכמארז"ל שערי דמעה לא ננעלו. וזהו ג"כ ענין הטעם שכל מי שאינו בוכה בר"ה ויו"כ אין נשמתו שלימה, כי כל עיקרי כוונת ר"ה ויו"כ ממעמקים קראתיך שהוא בחי' עומק לעומק שהוא בחי' מדות העצמי' כנ"ל א"א לעורר כ"א מצד בחי' בכי', משא"כ מי שאינו בוכה אין נשמתו שלימה כי אין נמשך בהם מדות העצמי' ואין אור הוי' שורה כ"א באתר שלים ולכן אין נשמתו שלימה, כי בחי' הבכיו' הוא ע"י שמשפיל עצמו מאד בבחי' רחמנות, שזהו ענין כוונת הוידוים שמשפיל עצמו מאד, שלא יוכל להיות מגיע לשם אפי' בחי' ימינך פשוטה לקבל שבים, כי הרי גם אפי' בחי' ימינך הרי יש ג"כ בחי' המנגדה בלי גבול כנ"ל, משא"כ בבחי' הבכיו' הרי נמשך בחי' מדות שבעצמותו ולעצמותו אין שום מסתיר כלל. והטעם שבבחי' העגול בחי' תכלית המטה

ואין אא"ס שורה אלא בבחי' אתר שלים: ע"פ זחי"ג צ, ב. ועוד.

וישק יעקב לרחל: וצא כט, יא.

קול ברמה נשמע: ירמ"י לא, יד.

שערי דמעה לא ננעלו: ברכות לב, ב. ובכ"מ.

שכל מי שאינו בוכה בר"ה ויו"כ אין נשמתו שלימה: ראה פעי"ח שער השופר פ"ה. לקוטי שיחות ח"ט ע'

206. ושי"נ. ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' שי"ט. ושי"נ.

ממעמקים קראתיך . . . עומק לעומק: תהלים קל, א. ראה זחי"ב סג, ב. זחי"ג עג, א. וראה ס' מאמרי

אדהאמ"צ יקרא ח"ב ע' תקיג. תקצ. ושי"נ.

ימינך פשוטה לקבל שבים: תפילת נעילה דיוהכ"פ (אתה נותן יד'). וראה גם ס' מאמרי אדה"ז על

מארז"ל ע' רפז. תכו. סה"מ תקס"ח ח"א ע' רמט. אמ"ב שער הקיש עג, ג. ובכ"מ.

הוא בתכלית המעלה ששם הוא אין חטא ועון כלל ואין שם בחי מעלה ומטה.

והנה אדרבה בחי המטה ישנו שם גם בחי המעלה כי הכל שוה, והוא כי שורש ענין הקו שנמשך בבחי מטה מאד שהוא בבחי מעלה ומטה אף שבאצי' חד בהון מ"מ ע"י הפרסא וההסתר נעשה בבחי בריאה יש ונפרד לגמרי עד שבעשי' הוא בבחי יש גמור שהוא ענין מלך אלקים על גוים שהוא בחי שם אלקים ושמש ומגן הוי' אלקים ששורש בחי האומות הוא בבחי שם אלקים שהוא בחי כח המסתיר. והנה כח המסתיר זה למעלה נק' בחי ישת חושך סתרו שהוא בחי העלם העצמי שבעצמותו, כמו למשל בבחי מושכל שאף בו בבחי עצמותו קודם שישפיענו בחי מושכל זה לזולתו וכן גם אפי' גם בבחי עצמותו להיות נשפע ונמצא בו בחי מושכל לבחי כוחות העצמי שאינו ממהו' אפי' כח מוגבל פרטי כלל וא"א להיות נמשך בו בחי כח העצמי צ"ל בו ג"כ בחי העלם העצמי להיות נעלם בחי עצמותו תחילה ואח"כ נמצא ונשפע בו בחי מושכל זה, וכן להשפיע לזולתו הרי צריך שיהי' בחי צמצום והעלם זה תחילה בבחי עצמותו שהוא כמו בחי אותיו' והתחלקות לבחי מושכל זה תחילה בבחי עצמותו, א"כ הרי הי' בחי העלם זה תחילה בבחי עצמותו, אך שאין שם מסתיר כלל כיון שהוא מ"מ בעצמותו ונק' בחי ישת חושך סתרו שהוא בחי העלם העצמי, עד שאח"כ ממילא נמשך בחי העלם זה ע"י בחי הקו בתכלית המטה להיות יש ונפרד גמור. והנה ע"י שמשפיל עצמו בתכלית המטה בבחי בכי' ורחמנות עד תחת השפלות והוא בבחי עיגול א"כ ה"ה מעורר שם תכלית בחי המעלה שהוא בחי בכי' על בחי העלם.

וזהו ועתה יגדל נא כח אדני', כי בחי אדני' הוא בחי חיצוני' הכתר משא"כ בחי כח העלם שבעצמותו לזאת עוד נתעורר בחי עצמותו ממש להיות מגלה עמוקות מיני חושך שבבחי העלם העצמיות להיות עין בעין יראו ולא יהי' בחי העלם. וזהו ועתה יגדל נא כח אדני', שהוא בחי פנימיו' הכ' שהוא בחי ממוצע כנ"ל שאין שם מסתיר כלל. והנה אחר ששורש בחי העלם זה הוא נמשך ע"י שורש בחי העלם שבעצמותו והוא בחי בכי' השפלות על בחי העלם וא"כ ה"ה בבחי בכי' על בחי העלם העצמי, משא"כ אילו לא הי' בחי שורש העלם זה תחלה בבחי עצמיותו לא הי' יכול לעורר כלל בחי עצמותו ולהיות מגלה עמוקות מיני חושך כ"א ע"י

מלך אלקים על גוים: תהלים מז, ט.

ושמש ומגן הוי' אלקים: תהלים פד, יב.

ישת חושך סתרו: תהלים יח, יב.

מגלה עמוקות . . . עין בעין יראו: איוב יב, כב. ישעי' נב, ח.

ששורש בחי' העלם זה הוא מבחי' העלם העצמי שהי' בתחילה בבחי' עצמותו כנ"ל בענין בחי' אותיו' שבצממותו תחילה, אי"כ הרי בבחי' בכי' יכול הוא לעורר ולהגיע לבחי' עצמותו ממש ולהיות מגלה עמוקות מיני חושך שהוא בחי' גילוי עצמותו ממש בלי שום בחי' העלם תחילה בבחי' עצמותו להיות נמשך אח"כ בחי' העלם והסתר לגמרי כ"א שיתגלה בחי' עצמותו עין בעין.

וענין גילוי זה יהי' לעתיד דוקא אחר תשלום כל הבירורים שיבואו בתכלית המטה לברר בבחי' בכי' וכמ"ש בכי' יבואו או עי"ז יהי' בחי' גילוי עצמו, וכן גם בחי' מים תחתונים בוכים אנן בעינן למהוי קדם מלכא שאף שהוא בחי' תחתונים מאד יכולים לעלות ולהגיע ע"י לתכלית בחי' המעלה כנ"ל.

וזהו ענין ואולם חי אני וימלא כבוד הוי' את כל הארץ שהוא בחי' כבוד הוי' שבצממותו וימלא את כל הארץ שהוא בחי' א"ת בחי' אותיו' שהוא בחי' העלם והסתר שבבחי' כל הארץ לפי ששרשו בבחי' העלם עצמי כנ"ל לכן ע"י בכי' וימלא לשון עתיד שהוא אחר תשלום כל הבירורים בתכלית בחי' המטה ובבחי' בכי' לכן וימלא לשון עתיד. והוא ענין שבועה זו במרגלים דוקא, והטעם לפי שזה הענין טעות המרגלים, כי לכאורה אינו מובן הלא כולם אנשי ראשי אלפי ישראל המה ואיך יטעו בדבר זה לומר כי חזק הוא ממנו ודרשו רז"ל אפי' בעל הכלים לא יוכל להוציא את כליו משם. אך שזה הענין טעותן באמרם כי חזק הוא ממנו אפי' בעה"כ לא יוכל להוציא את כליו משם, כי כליו הוא בחי' רפ"ח ניצוצין שנפלו בשבירת הכלים, והוא לפי שהשיגו וידעו שרש בחי' רפ"ח אלו שנפלו שרשם הוא מבחי' העלם עצמיות שבצממותו להיות דוקא בבחי' הסתר והעלם וא"א לעלות לבררם בשום אופן, והטעם כי הן דימו שהן בבחי' הלבשה בבחי' אור וכלי ואיך אפשר להתברר כי חזק הוא מבחי' התיקון בחי' ישראל כי שרשם מבחי' ואלה המלכים שמלכו לפני מלך כו' והנפילים היו בארץ ונהי בעינינו כחגבים ואיך יוכל בחי' התיקון לבררם אחר שהוא מלוכש במ בחי' אור וכלי ה"ה בבחי' חזק ממנו. אך שבאמת אינו כן כי אינו רק בבחי' הלבשה ולא בבחי' תפיסא אור וכלי, כי הרי אנו רואים שבחי' כוחות הנפש המתפשטים באברי הגוף הן נתפסים ומתאחדים בבחי' אור וכלי להיות מזגו העין מקבל כח הראות וכן גם בחי' המוח מקבל בחי' התפשטות כח החכמו' שבנפש וכן כל שארי הכוחות. והנה עד"מ לומר שגם בחי' נפש אלקית

בבכי יבואו ירמי' לא, ט.

מים תחתונים בוכים: ראה ת"ז ת"ה (יש, ב). מדרש עשה"ד סי"ב. בחי' ייקרא ב, יג.

כי חזק . . . אפי' בעל הכלים: שלח יג, לא. ראה סוטה לה, א.

ואלה המלכים . . . והנפילים . . . ונהי בעינינו כחגבים: ראה וישלח לה, לא. שלח יג, לג.

המתלבשת בבחי' נפש הבהמית להיות נוכל לומר שבחי' נפש האלקית היא מתאחדת ונתפסת בבחי' נפש הבהמית ג"כ בבחי' אור וכלי להיות גם נפש אלקית רוצה ומתאוה לדברים ותאוות בחי' נפש הבהמית, ודבר זה א"א לומר בשום אופן כי הלא כל חפיצת ותשוקת נפש האלקית רק להתענג בבחי' האלקי ולא בבחי' בהמי' כלל כמ"ש כי רוח האלקים הוא העולה למעלה ורוח הבהמה היא היורדת למטה וא"כ בהכרח לומר שבחי' התלבשות נפש אלקית בבחי' נפש הבהמית אינו בבחי' התאחדות ותפיסת אור בכלי כ"א בבחי' הלבשה בעלמא בבחי' גלות. וזהו ענין גלות השכינה שפעם זה גובר ופעם זה גובר וכמ"ש ולאום מלאום יאמץ.

והנה המרגלים טעו בזה שהם דימו שבחי' אלקות המתלבשת בבחי' ז'
אומות שבא"י הוא בבחי' תפיסת והתאחדות בבחי' אור וכלי, והנה אחר שהוא בבחי' התאחדות ושרשם הוא למעלה מבחי' התיקון מבחי' ישראל ששרשם מבחי' העלם העצמי, והנה אחר שהוא נתפס ונתאחד איך יוכל בחי' הטוב שבה לבררם ולהעלותן אחר שהוא בחי' חזק ממנו. ולכן אמר כלב לא כן כי אינו בבחי' תפיסת והתאחדות כלל כ"א בבחי' הלבשה בלבד בבחי' גלות שהוא ענין גלות השכינה אבל אינו מתאחד בהם כלל ולכן יכול להיות בחי' בירור ועלי' מהם. ולכן נא' ויהס כלב את העם כי לחמנו הם שהמשילים ללחם ממש, כמו שבחי' הלחם אף שהוא מחי' את האדם ומחזק כל כוחותיו בבחי' מוחו ושכלו מ"מ האדם הוא למעלה מהם והוא מעלה אותו אח"כ בכח תפילתו ותורתו שלומד אח"כ בכח הזה אף שהלחם מחזקו מ"מ האדם הוא המעליהו, כמו"כ שורש ענין הז' אומות שאף ששרשן הוא למעלה מבחי' העלם העצמי מ"מ שם גופא אין בחי' תפיסת והתאחדות בבחי' או"כ להיות מתאחד בבחי' העלם העצמי חזק מבחי' אור המתלבש בו בא"י מבחי' הלבשה, ולכן יוכל אח"כ בחי' האור המתלבש בו בבחי' העלם העצמי בלבד זה גופא לבררו ולהעלותו. וזהו ענין שא' סר צילם מעליהם כי אינו מתלבש גם כלל בבחי' פנימיות כ"א בבחי' מקיף וצל עליהם מלמעלה, וז"ש סר צילם מעליהם כי לחמינו הם, משא"כ אתנו השם בבחי' פנימיות והתאחדות הוי' אתנו אל תיראום, לכן ה' אז השבועה חי אני וימלא כבוד ה' את כל הארץ למטה דוקא, ודוקא לעתיד אחר הבירור של בחי' המטה בבחי' בכי' אז וימלא כבוד ה' את כל הארץ בבחי' אותיות' אלו דוקא כנ"ל בבחי' מגלה עמוקות מיני חושך, והטעם כי אינו מתלבש בהם כלל כמ"ש וכבודי לאחר לא אתו, ולכן עתה א"א להיות בחי' גילוי עצמותו ומטעם וכבודי לאחר לא אתו

כי רוח האלקים: כ"ה בשני הכתובים. ואוצ'ל: האדם. ע"פ קהלת ג. כא.

ולאום מלאום יאמץ: תולדות כה, כג.

ויהס כלב . . . כי לחמנו הם: שלח יג, ל. יד, ט.

וכבודי לאחר לא אתו: ישעי' מב, ח. מח, יא.

משא"כ לאחר הבירור של תכלית המטה. והנה בודאי בחי' בירור יוכל להיות מטעם זה גופא אחר שאינו מתלבש בם משום שנא' וכבודי לאחר לא אתן ממילא לא יוכל להתברר א"כ אז יהי' ממילא וימלא כבוד ה' אכ"ה, והטעם כי בחי' אני הוא כי גם בחי' המל' דא"ס הרי יש בה ג"כ בחי' אצי' ובחי' כשב"כ שובחי' מל' דא"ס ובחי' התנשאות דוקא, וט"ס אחרונות בבחי' מל' דא"ס הוא דוקא בבחי' התלבשות, משא"כ בחי' פנימיו' נקודה העצמי' אינו מתלבש בהם כלל, ולכן אמר כלב סר צילם מעליהם, ולכן נשבע בבחי' אני שהוא בחי' פנימיו' נקודה העצמי', וימלא כי יוכל לברר ולהעלות, כי לחמנו הם ואינו מתלבש כלל כנ"ל, וזהו חי' אני וימלא כו' וד"ל.

אני אני הוא: האזינו לב, לט.
כשבי"כ [כתר שבכתר] שבכחי: בכת"י ב ליתא תיבת "שבכחי".

להבין ענין הנסכים, הנה ארוז"ל כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאלו הקריב עולה בלא מנחה זבח בלא נסכים, וזה פלא מה שייכות יש לק"ש ותפילין עם עולה ומנחה כו'. כתיב הסך נסך שכר לה' הרי הנסכים נק' שכר להוי', וזה פלא וכי לשכר הוא צריך הלא אין לו גוף? ולא תואר גופני כלל, וגם הלא יין היו מנסכים ולמה אמר נסך שכר לה' כו' ואם הוא יין המשכר כי יין תוסס אינו ראוי לנסך ע"ג המזבח גם זה יש להבין מה צריך ליין המשכר דוקא ואיך שייך ענין זה למעלה בשם הוי' שאמר שכר להוי' כו'. ועוד י"ל בעיקר ענין מצות הנסכים שמבואר ברמב"ם שהיו מנסכים היין ע"ג השיתין ויורד היין דרך השיתין לעמקי התהום דוקא וזה כל עיקר ניסוך היין להמשיך היין הזה אל התהום דוקא, וזה פלא גדול לכאורה דהלא נסכים דומין לקרבן וכמ"ש ומנחתם ונסכיהם כו' וזבח עם נסכים ענין א' ודבר א' שהוא הכל רק ענין הקרבה ע"ג המזבח. והנה ידוע משארז"ל האכל יאכל בשתי אכילות הכתוב מדבר א' אכילת מזבח כהקטרת אמורים וחלבים כו' וא' אכילת אדם כו' וע"כ נק' הקרבנות בשם לחם ה' ממש כמ"ש לחמי לאשי ריח ניהוחי כו', ועכ"פ נק' בשם אכילת לחם אשה ריח כו' והיינו ע"י שזורק הדם, והחיות שבחלב ודם עולה בבחי' העלאה למעלה מעלה באש שלמעלה שאוכל הקרבן ומזה נעשה תוס' אור וחיות בכל העולמות גם מבחי' חיצוני' החיות שבקרבן שנשרף ע"ג המזבח שמתהווה ממנו עשן המערכה ועולה גם הוא בחיצוני' העשן דמערכה ממנו מקבלים חיצוני' השפע עי"ן שרים דנוגה כו', וא"כ מאד יש להפליא למה הנסכים שמביא עם הקרבן כמו פר או כבש הוא היפך ענין הקרבן שהרי היין לנסכי' אינו עולה למעלה ע"ג המזבח אלא אדרבה יורד היין למטה מטה בתהום ע"י השיתין, וכי לתהום מקריבין והלא נאמר הסך נסך שכר לה' דוקא. ועוד י"ל מה שהנסכים הוא דוקא יין ואין

להבין ענין הנסכים: נדפס מכת"י 1084 נו, ב. נמצא גם בהכתי"י: 20 קלד, א. 181 נט, א. 406 עז, א. מאמר זה מיוסד על ד"ה להיע הנסכים בלקו"ת שלח מא, ג. וראה ד"ה זה בסגנון כי אדהצ"צ באוה"ת על מארוז"ל ע' ג. ובאוה"ת שלח ע' תקל. וראה גם סה"מ תרנ"ד ע' כ. וד"ה זה מש"פ שלח תשמ"ג. וראה בהנסמן עוד על מאמר זה להלן בהוספות בהמילואים להמ"מ. כל הקורא ק"ש בלא תפילין: ברכות יד, סע"ב. הסך נסך שכר לה': פינחס כח, ז. אין לו גוף: [בכתי"י ב: אין לו דמות הגוף ואין לו תואר]. ע"פ פיוט "גדלי": אין לו דמות הגוף ואינו גוף. נסך שכר יין תוסס אינו ראוי לנסך: ראה ב"ב צז, סע"ב. רמב"ם הל' איסורי מזבח פ"ו ה"ט. שמבואר ברמב"ם . . . ע"ג השיתין . . . לעמקי התהום: הל' מעה"ק רפ"ב. וראה מזה באוה"ת מארוז"ל ס"ע ג ואילך. וכמ"ש כאן שהי' יורד לתהום — ראה אוה"ת שם ע' ט שאף שנחלקו חז"ל בזה מ"מ, הלכה רווחת בישראל שהשיתין מגיעין לתהום. וכמ"ש ומנחתם ונסכיהם: אמור כג, יח. משארז"ל האכל יאכל בשתי אכילות: צו ז, יח. ראה זכחים יג, ב. כת, ב. לחמי לאשי ריח ניהוחי: פינחס כח, ב. העשן דמערכה ממנו מקבלים . . . עי"ן שרים: ראה זח"ב קמא, א. רמב, ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ-דברים ח"א ע' מב, ושי"נ.

הקרבו עולה לריח ניחוח בלא נסכים עמו כמ"ש זבח בלא נסכים שזהו כקורא ק"ש בלא תפילין כו'.

אך כ"ז יובן בהקדים שרש בחי' היין מהו, דהנה ידוע לכל הטבע של היין שהוא משמח את הלב כמ"ש ויין ישמח לבב אנוש כו' וכתיב בגפן החדלתי את תירושי המשמח אלקי' ואנשים וארז"ל אם אנשים משמח אלקי' כמה משמח מכאן שאין אומרים שירה אלא על היין, והוא היין שמנסכים ע"ג המזבח שהיו הלויים אומרים עליו שיר על הקרבן כידוע, וי"ל למה שייך ענין ניסוך היין הגשמי' לשמח אלקי' כו'. והנה תחלה י"ל בשרש מהות ענין השמחה מה היא ואח"כ יובן ענין השמחה הבאה ע"י היין המשמח כו'. להיות ידוע שעיקר מהות השמחה הוא רק בחי' גילוי ההעלם העצמי והפנימי דהיינו כל דבר שהי' תחילה בהעלם עצמותו ופנימיותו בא לידי גילוי בעת השמחה שהרי כמו ביום חתונתו ושמחת לבו יוצא כל העלם ומצפוני לבבו הנטועים בפנימיות הנפש לידי גילוי בדיבור וכה"ג והוא מפני שעיקר מהות השמחה היינו שהנפש תתגלה כל בחי' פנימיות שבה לידי חיצוני' והוא ע"י שמחת הנפש (והרי העיקר הוא שמחת הנפש תחלה שזהו עיקר הסבה לענין גילוי פנימי אח"כ, א"כ מהות השמחה עצמה שבנפש הוא למעלה מבחי' התגלות הפנימיות וההעלם שאח"כ מאחר שממנה באה כח גילוי זה, והענין הוא דהשמח' של הנפש מביאה וממשכת כל מהות ועצמות פנימיות שבנפש לידי חיצוני' בכללות בבחי' היולי שבה ומה שע"ז מגלה כל המצפונין שבפנימי' הוא רק בחי' פרטי התפשטו' עצם השמחה שבנפש כו'). וזהו תוכן מהות השמחה שהפנימי' בא לידי גילוי חיצוני'.

אך זה גופא י"ל למה היתה תחילה בחי' הפנימי' בהעלם והיכן היא נעלמת ואיך תוכל אח"כ לצאת לידי גילוי חיצוני' ומאחר שבא לידי חיצוני' למה נקי' פנימי' כו'. אך הנה תחלה י"ל בביאור ענין פנימי' וחיצוני' בכ"מ מה שרשו. דהנה ידוע הכלל שבכל הנמצאים שבעולם יש ב' מדריגות הללו פנימי' וחיצוני' ובחי' הפנימי' שבו הוא עולה ונדבק למעלה לקבל שפע וחיות מעילה שלו תמיד ואינו יורד כלל למטה כידוע דכל עלול דבוק בעילתו תמיד והיינו בחי' הפנימי' שבו דוקא ואידי דטרוד למבלע לא פליט ומשפיע כלל למטה ואמנם בחי' החיצוני' שבו הוא שיוורד למטה להשפיע לעלול המקבל הימנו כו'. ויובן ד"ז למטה בכל שרשי הנמצאים הגשמי'

ו"ן ישמח לבב אנוש: תהלים קד, טו.

החדלתי את תירושי . . . וארז"ל: שופטים ט, יג. ברכות לה, א.

הלויים . . . שיר על הקרבן כידוע: ראה ערכין יא, א.

ואידי דטרוד למבלע לא פליט: ע"פ חולין קח, ב: דמבלע בלע מפלט לא פליט (ובפרשי: שכל זמן שאינו נח מרתוחותיו אינו פולט). ושם ח, ב: אידי דטרודי סימנין לאפוקי דם לא בלעי. וכהלשון כאו מובא בכ"מ בדא"ח: תוי"א כה, א. ביאור"ז קמב, ג. סה"מ תקס"ה ח"א ע' תקיב (כשם מארז"ל). ועוד.

כמ"ש אין לך עשב למטה שאין לו מזל המגדלו כו' וכן עד"ז גבוה מעל גבוה כו' וגבוהי עליהם כו'. וביאור הדברים הנה גם בכל חלקי דצח"מ הגשמי יש בהם בחי פנימיות וחיצוני, בחי הפנימי הוא כמו כל פרי או עשב או תבואה מבחי הצומח יש בו פנימי שבו והוא בחי הטעם והחיות המצומצם שבאותו הפרי או עשב, והחיצוני שבו הוא עצם ממשות הפרי והעשב וגשמיותו, והוא שנק' חומר וצורה שיש בכל הנמצאי שבעולם. והנה בחי הפנימי שבפירי ועשב וכה"ג עולה כלפי מעלה לקבל אור שפעו ממזלות עליוני כמו מכוכבי מרום שהן המשפיעים בחי הטעם והחיות שבכל החלקי דצח"מ כו' כמ"ש ממגד תבואות שמש ממגד גרש ירחים ויש עם השמש והירח הרבה כוכבים פרטי שמאירי למטה לגדל ולהצמיח פנימי החיות שבכל חלקי דצ"ח הגשמי עד שאמרו אין לך עשב למטה שאין לו מזל רוחני שאומר לו גדל כו' (כי גם שהעשב צמיחתו בכח המצמיח שבארץ וכן התבואות והפירות וכה"ג, היינו רק גידול גשמי חומר שבהם שהוא עצם ממשות העשב והפרי בלבד אבל בחי רוחניותם נשפע ונמשך מן המזל הרוחני), וכן בחלקי הדומם כאבני ועפר ומיני מתכות יש בהם בחי פנימי וחיצוני חומר וצורה ופנימי שלהם מקבל מלמעלה שהן בחי המזלות (כמ"ש גדא דהר כו' וכן יש מזלות שמאירי בדומם האבן וראי ממה שנפסק לפעמים מציאות הדומם מפני העדר אור המזל שלו כו'), וכן בחלקי החי כמו הבהמות חיות ועופות יש בהם חומר וצורה בחי חומר שלהם הוא חומר גופם ובשרם הממשי וצורה שלהם הוא בחי הפנימי של חיות נפשם כו' ובחי הפנימי שלהם עולה ג"כ למעלה לקבל אור שפעם ממקור חוצבם שהוא בחי פני שור פני נשר שבמרכבה, כידוע דבחי פני שור הוא מקור כל התהוות נפשות הבהמות ופני נשר מקור להתהוות נפש החיות של כל העופות, וכה"ג בחלק המדבר יש בו חומר וצורה, ובחי פנימיו החיות נפש האדם עולה לקבל תמיד מבחי פני אדם שבמרכבה ודבוק שם תמיד לקבל ואידי דטריד למבלע לא פליט לירד למטה ולהתפשט בחומר הגוף להיות לו לחיות כו', אבל בחי חיצוני הנפש הוא ענין החיות של הנפש שמתפשט באברי הגוף להחיותם כו'. ועד"ז יובן עוד למעלה במלאכים העליונים דכתיב גבוה מעל גבוה כו', כמו המזלות בחי חיצוני שלהם הוא בחי ההשפעה שנשפע ונמשך מהן למטה בדצח"מ וכה"ג ופנימיו שלהם עולה לקבל ממקור חוצבם שהוא בחי העילה שלהם שהם האופנים דעשי, וכמ"כ האופנים לגבי למעלה מהן כו' וכמ"ש וקרא זאיז ותרגומו ומקבלין דין מן דין כו' דהיינו

אין לך עשב למטה: ראה ב"ר פי"ו, ה. מאמרי אדה"ז מארזיל עי הלה. ושי"נ.

גבוה מעל גבוה כו' וגבוהים עליהם: קהלת ה, ז.

ממגד תבואות שמש: ברכה לג, יד. ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב עי תרב. ושי"נ. ובאותה על

מארזיל עי ד.

גדא דהר: חולין מ, א.

פני שור . . . ופני נשר . . . נפש החיות: ראה ע"ח שי"נ פ"ח. אוה"ח אחרי יז, יד.

וקרא זאיז ותרגומו ומקבלין דין מן דין: ישעי' ה, ג ותי"ש.

בחי' חיצוני' שבעליון שממשיך שפע כח לעלול הימנו שיאמר קדוש כי גבוה מעל גבוה וגבוהים עליהם כו' ונותנים רשות זל"ז מעילה לעלול שכל עילה משפיע לעלול שלמטה הימנו והוא עצמו מקבל מעילתו שלמעלה הימנו כו', ועד"ז הוא כל פרטי ההשתלשלו' מעילה לעלול עד רום המעלות שכל עילה מקבל תמיד מעילתו ומשפיע לשלמטה העלול ממנו כנ"ל. והוא ענין ב' מדריגות פנימי' וחיצוני' שבכל הנמצאי' שהפנימי שבו עולה לקבל תמיד מעילתו ונדבק שם תמיד ואינו יורד למטה כלל והחיצוני' שבו משפיע לשלמטה הימנו, ונמצא כלול מב' כחות לקבל ולהשפיע והכח לקבל הוא בבחי' הפנימי' שבו והכח להשפיע הוא בבחי' החיצוני' שבו כו' וד"ל.

(אך) הנה עדיין אין דבר זה מובן לכאורה שהרי לפ"ז ב' מדריגות הללו דפנימי' וחיצוני' הכל הוא בבחי' הצורה שהוא בחי' החיות של הנמצא החומרי, כמו בחלק המדבר הרי ב' מדריגות דפנימי' וחיצוני' הנ"ל הכל הוא בבחי' החיות שבנפש שנק' נפש האדם ולא חומר גופני כנ"ל דפנימי' שבה דבוק למעלה בשרשו מפני אדם כו' וחיצוני' שבו הוא המחי' את הגוף, וכמ"כ בחלק החי הרי פנימי' דנפש הבהמה עולה לקבל מפני שור וחיצוני' שבה מחי' לחומר גוף הבהמה כו', וכן בחלק הצומח בתבואות ופירות וכה"ג הרי בחי' הצורה שבהם שהוא החיות והטעם שבהם יש בו ב' מדריגות הפנימי שבו שעולה לקבל מכוכב ומזל והחיצוני' שבו הוא שמתפשט בחומר גשם הפרי והעשב כו', וכך הוא בחלק הדומם כאבנים ומיני מתכות כו'. וא"כ יש כאן ג' מדריגות פנימי' וחיצוני' שבצורה ובחי' החומר עצמו, ולמעלה מבואר דב' מדריגות הללו דפנימי' וחיצוני' הוא ב' מדריגות דחומר וצורה הרי גוף החומר גם הוא נחשב מבחי' חיצוני' שבפנימי' החיות כו'. אך הנה בירור ד"ז אנו רואי' מהפסד וכליון החומר בהסתלקות הצורה הרוחני' ממנו כמו רקבון העץ שכלה חומריותה ממש והי' כלא הי' שהוא לפי ערך ביטול והסתלקות החיות הרוחני שבו וכל שהחיות הרוחני' לח וחזק יותר יתר יש קיום חזק לחומר גוף העץ, וכן במיני החי והמדבר הרי אנו רואי' כליון והפסד החומר של גופם ובשרם שזה רק לפי ערך הסתלקות וגרעון אור החיות שבהם והוא הנק' מות וחי כמו רקבון העץ והחטה שנק' מות לבחי' הצומח כו' וד"ל. ולפי"ז בהכרח לומר דבחי' החיות דצורה הרוחני' אשר מתפשט להחיות החומר הרי הוא עיקר קיום מציאותו תמיד ונחשב לו לבחי' פנימי' ממש גם שנק' חיצוני' שבעצם החיות הרוחני כנ"ל, וכמו הטעם והחיות שבפרי ותבואה הרי כלול מב' כחות א' פנימי' שעולה לקבל לעצמו כנ"ל והב' חיצוניותו שמתפשט בחומר הפרי להשפיע בו הטעם והחיות וא"ל יכלה חומר הפרי וירקב כנ"ל ברקבון העץ כו'.

אך לפי"ז גם בחומר יש ב' מדריגות פנימי' שבו שמקבל שפע קיומו מרוחניות הצורה ומשפיע בחיצוני' גשם ממשי כנ"ל ברוחני' דצורה עצמה שיש בה בחי' פנימי' וחיצוני' מפני שזה הכלל שיש בחי' מקבל

ומשפיע בכל הנמצאים שבעולם גם בבחי' החומר שלהם כו', וא"כ ד' מדריגות הם פנימיו' וחיצוני' בצורה ופנימיו' וחיצוני' בחומר, וראי' לזה מחומר גופו של אדם המת שמוציאין ממנו שמן (הנק' אליס*) וכן בכל חומר הגופני' כמו גם באבני' ומתכות כמ"ש בפרד"ס ע"פ ושמן מחלמיש צור כו', ושמן זה גשמי' הוא גם שהוא בחי' כח הפנימי של חומר המת או גופו של גשם האבן אבל זהו רק בחי' פנימי' שבחומר מצד עצמו בלבד והוא המקבל שפע קיומו מחיצוני' שברוחני' החיות הנק' צורה שלו וא"ל הי' הכל כלה ונפסד (ולפ"ז לא יוציאו שמן זה מן חומר גוף הנרקב ונפסד שכלה פנימיו' החומר הזה מפני שאין לו חיות מן הצורה שלו כו' וד"ל).

וזהו מ"ש בע"ח דכלל גדול הוא בכל ההשתלשלות עו"ע שזה מבחי' חיצוני' שבעליון שמשפיע לבחי' פנימיו' שבתחתון ופנימיו' שבתחתון עולה לקבל כו' כנ"ל, אבל בחי' פנימיו' שבעליון א"א שיומשך למטה לעלול לפי שדבוק בעילתו תמיד וא"ל בחי' חיצוני' שבעילה לא הי' אפשר להיות מציאות השתלשלות אור ושפע מעילה לעילה כנ"ל כלל מאחר שכל עילה הוא דבוק בעילתו כו' אך ע"י בחי' חיצוני' שבכל עילה שהוא בחי' כח ההשפעה למטה כנ"ל ע"י יש חיבור וקשר לכל עילה בעלול הימנה ומקבלין דין מן דין כו' כנ"ל עד שיוכל לבוא ירידת השפע למטה מטה בריבוי ההשתלשלות כו' כנ"ל בענין החיות והאופנים עד דצ"ח הגשמי כו' (ויש שיעור ומדה לכל עילה לפנימיו' שבה שדבוק בעילתו שהוא עד חצי העליון שבה והוא עד בחי' ת"ת שבו כו' וכמ"ש בפרד"ס).

וזהו ג"כ הטעם שבחי' ב' מדריגות הללו פנימיו' וחיצוני' נק' בשם פנים ואחור כמו באדם שיש בו פנים ואחור והטעם שנק' פנים ידוע שהוא ענין פנימיו' והאחור הוא בחי' חיצוני', וכנראה בחוש שעיקר פנימיות האור והחיות כמו המוחין וראי' ושמיעה ריח ודיבור הוא בפני' דוקא ולא באחור שהרי באחוריי' בעורף וכתפיי' וכל שטח הגוף שם החיו' מצומצם ואין שם בחי' פנימיו' כלל אלא נגרר ונמשך אחר הפנים כטפל לגבי עיקר כו'. והנה מלבד טעם ענין בחי' פנימיו' החיות שבפנים, נק' פנים מטעם אחר, והא בהא תלי' דהיינו לא מלשון הפנימיות אלא מלשון הפנה שפונה א"ע כמו פנה אלי כו' אל תפן כו' ע"כ נק' בשם פנים מפני שהוא עיקר הפונה אל דבר מה

אליס: בכת"י ב: אליס. ובלקרי' שלח, מב, א: אליס.

כמ"ש בפרד"ס ע"פ ושמן מחלמיש צור: האוינו לב, יג, ומובא גם בתוי"א לט, א, קיד, ד. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' שנב. שם על ענינים ע' רלד (בשם חכמי המחקר). אה"ת ואתחנן ע' שמב. ועוד. וראה גם להלן פסקא: וכך הוא.

מ"ש בע"ח . . מבחי' חיצוני' שבעליון: ראה ע"ח שער אנ"ד פ"י. שער אי"א ספ"ט. ועוד בכ"מ (נסמנו בהמ"מ ללקרי' שלח מא, ב — הוצאת התשד"מ).

ת"ת שבו: בכת"י ב: ת"ת ומחצי ת"ת שבו.

פנה אלי . . אל תפן: תהלים כה, טז (ועוד). קרח טו, טו.

זולת האדם כמו כשירצה האדם לפנות לאיזה צד הרי פונה כל גופו ע"י הפנים דוקא שהרי הפנים הוא שנפנה תחילה ואחריו נמשך ונגרר כל הגוף כמו שנראה לעין כשקורין לאדם שנפנה פניו תחלה כמו פנה אלי כו' ויפן כה וכה כו', ועל הרוב עיקר הפנה דפנים פונה א"ע כלפי העליון ממנו לקבל כמו העני שפניו פונים כלפי המשפיע וכן כל מקבל פניו אל המשפיע לקבל ואחוריי' שבו ממילא נגררי' כו' כי דוקא בחי' הפנימי' שבמקבל הוא העולה לקבל למקורו כנ"ל באריכות ע"כ הפנים שבו דוקא נפנה תמיד בכל עילה לקבל מעילתו דהיינו שפונה פנימיותו ליכלל ולדבק בעילתו. ונמצא שניהם אמת דפנים מל' פנימי' ול' נפנה והא בהא תלי' משום דהפנימי' דוקא פונה א"ע תמיד ובחי' החיצוניות שבו יורד שפע למטה ולכך א"א שיבא בחי' פנימי' דפנים שבעילה למטה כנ"ל לפי שפונה כלפי מעלה לקבל מעילתו תמיד כו' וד"ל.

אך הנה עדיין י"ל בכל הנ"ל בענין פנימי' וחיצוני' שככל הנמצאים שבעולם בעליוני' ותחתוני', דלפי כל הנ"ל מובן שהן ב' מיני כחות כח ההעלאה דפנימי' לקבל וכח ההשפעה למטה וכו' וכל נמצא ונברא יש בו בחי' התכללות מב' כחות הללו דהיינו שכלול בו ב' הכוחות הללו, ולכאורה זה פלא גדול האיך יתכללו ויתחברו ב' הפכים כאלה שהם הפכי' מן הקצה אל קצה שהפנימי' כח טבעו לעלות דוקא ולא לירד והחיצוני' כח טבעו לירד וה"ז כמו טבע האש עם טבע המים שלא יתחברו בשום אופן מפני שהם ב' הפכי' שזה עולה למעלה וזה יורד מפני שטבע האש שרשו מבחי' הגבוה' וטבע המים שרשו מבחי' החסדים כידוע אבל בנושא א' לא ימצאו ב' הפכים מנגדי' כ"כ ואיך יוכל להיות בכל הנמצאים התכללות מב' כחות מנגדי' הנ"ל. אמנם הנה שרש הדברים הוא דא"ל הי' רק מציאות דב' כחות הללו בלבד באמת א"א שיתחברו, אבל הרי בהכרח שכל נמצא הוא בחי' מציאות בעצמו ומהותו. כפי שהוא טרם שנמצאו בו ב' כחות הללו מאחר שאנו אומרי' שיש בו כח ההעלאה לקבל א"כ יש מציאות בתחילה מלבד ענין ההעלאה שעליו נאמר שיש בו כח זה לעלות וכן באותו המציאות ימצא עוד כח ההשפעה לירד כו' הרי יש מי שירד ועולה כו' כאדם שכלול בו ב' הכחות לעלות ולירד שהוא עצמו בחי' מציאות בפ"ע גם כשאינו עולה ויורד כלל כו', אלא בהכרח לומר בענין פנימי' וחיצוני' הנ"ל שיש בחי' ממוצע שבו כלולי' ב' כחות הללו ובו מתחברו' יחד לפי שזה הממוצע היינו בחי' עצם אותו המציאות רק שבו כלולי' ב' כחות הנ"ל והוא המחברם שהרי הוא העולה והוא היורד כאדם שכחו לעלות וכחו לירד, ואין זה ב' הפכים בנושא

ויפן כה וכה: שמות ב, יב.

שטבע האש שרשו מבחי' הגבוה' . . המים . . החסדים: ראה זחיב קעה, ב. זחיג קנב, ב. ועוד. ס' מאמרי אדהאמ"צ-יקרא חיב ע' תצח. ושינ. בעצמו ומהותו: בכת"י ב: בעצמות ומהות.

א' כי אין זה רק כשהם לכדן בלי אמצעי אבל ע"י אמצעי הרי יוכל הממוצע לסבול בעצמו ב' הפכ"י המגדלי מאחר שאין עצם מהותו נוטה לא' מן ההפכים אלא הוא מהות מציאות אחר לגמרי כו' ע"כ הוא סובל בעצמו וכולל ב' הפכ"י כו'.

וכך יובן בכל פרטי הנמצאי שבעולם שבחי' העצמי' והמהות של כל נמצא הוא כמו ממוצע שבו יתחברו ב' כחות הפכ"י הנ"ל דהיינו בחי' הפנימי' שבעצמי' מהות טבעו לעלות כנ"ל ובחי' חיצוני' עצמותו טבעו לירד (וא"כ הרי יש ממוצע בין פנימי' לחיצוני', ולא שכל העצמו' אינו רק בב' חלוקי' הללו דפנימי' וחיצוני' אלא יש פנימי' בעצם המציאות ויש חיצוני' כו' והוא עצמו ממוצע לחבר הפנימי' וחיצוני' כו' וד"ל). וכמו ע"ד דוגמא בחלק החי והמדבר הנה נפש האדם הוא מהות בריאה ואמנם כלול בה פנימי' וחיצוני' כנ"ל הרי מהות ועצם הנפש כוללי' ומיוחד ומחבר פנימי' וחיצוני' כו' ואם לא הי' בנפש רק ב' כחות הללו איך יתחבר פנימי' וחיצוני' ב' הפכ"י, ולא עוד שהרי אנו רואים שביכולת הנפש להביא העלם הפנימי' לידי גילוי להיות בבחי' חיצוני' כמו בעת שמחת הנפש שהפנימי' נעשה חיצוני' (כמו שיתבאר בעז"ה) וכן להיפך לעשות העלאה מחיצוני' שבה להיו' בבחי' הפנימי' כו' וד"ל, וכ"ז הוראה גמורה על היות בחי' עצמי' הנפש מובדל למעלה מב' כחות הללו רק שכלולי' בה ב' כחות הללו ומתחברו' ע"י דוקא כפי רצון הנפש, אם פנימי' בחיצוני' כמו בעת שמחה, או להיפוך שיעלה כח החיצוני' אל הפנימי', כמו בעת שינה שמסתלק הפנימי' ועולה אחריו גם חלק הרבה מחיצוני' הכחות שהי' משפיע באברי הגוף כמו כח הראי' וכח השמיעה וכח"ג עד שלא נשאר רק קיסטא דחיותא כו' כידוע, וכן בעת טרדתו בצערו היפך השמחה מתעלמים גם כחות החיצוני' בפנימי' נפשו או בעת טרדתו בעסקי' המחשבות או בכלות נפשו אל דבר מה כמו מס"ג בתשוקה גדולה עד שיחלה חולת אהבה כו' או כמו מיתת נשיקה דמשה וכה"ג, וכ"ז הכל תלוי ברצון הנפש עצמה דוקא, נמצא שבחי' העצמי' שלה הוא המחבר ב' כחות הללו, וגם מה שיעלה כח פנימיותה לקבל ממקור חוצבה בבחי' פני אדם הוא בא מכח עצמי' הנפש וכן מה שיורד בחי' חיצוני' שלה להחיות הגוף תלוי בעצמו' שלה כו' וד"ל. ועד"ז יובן ג"כ בשאר חלקי החי והצומח שבחי' עצם הנפש החי ממוצע לחבר פנימי' וחיצוני' שבה ועצם הצומח כלול בו פנימי' וחיצוני' עד למטה ע"ד הנ"ל בנפש האדם, כמ"כ יובן במזלות

כולל ומיוחד: בכתי' ב: כוללים יחד.

בעת שינה . . . קיסטא דחיותא: ראה זח"א פג, א. לקו"ת אמור לא, סע"ב. ובכ"מ.

בעסקי': בכתי' ב: בעמקי.

מיתת נשיקה דמשה: מו"ק כח, א. וראה גם סה"מ תקס"ד ע' קמד: התענוג שבבחי' התכללות כנר בפני

אבוקה כו' וכענין מיתת נשיקה במשה וג' הזקנים שבאדרא כו'. וראה גם ס' מאמרי אדהאמי' ציוקרא ח"ב ע' תרלו.

שבחי' עצם מהותם יש בהם כח העלאה למעלה לקבל מעילתם וכח המשכה והשפעה בצומח וחי כו'. וכך הוא עד רום המעלות בכל עו"ע עד עולם האצי' בכלל שנק' אדם דאצי' כלול בו ב' מדריגות הנ"ל דפנימי' וחיצוני' והוא עצמו בחי' הממוצע המחברם וכוללם יחד כנ"ל בנפש האדם כו' וד"ל.

אך הנה בבחי' אדם העליון י"ל איך יתכן שם ענין זה דב' מדריגות פנימיות וחיצוניות ובחי' עצמי' שלו הממוצע כנ"ל. והנה תחלה יש להקדים ענין הידוע בבחי' אדם דאצי' שכולל ג' קווין חח"ן קו הימין ובג"ה קו השמאל ודתי' קו האמצעי וכוללי' כולם באדם זה, ועיקרו הוא בחי' הממוצע שבו שנק' בריח התיכון שמבריח מן הקצה אל הקצה ובו כלול' ב' הקווין דימין ושמאל אע"פ שהם ב' הפכי' מנגדי' ממש כידוע וד"ל. וביאור הדברי' הנה ידוע שהאבות הן הן המרכבה לבחי' ג' קווין הללו שבאצי' שכוללי' באדם העליון והוא בחי' חגי'ת שבו כו', ושרש אברהם איש החסד הוא בבחי' קו הימין חח"ן כו' ונק' מי החסדי' כמו המים שטבען לירד ולהתמשך מגבוה לנמוך דוקא שזהו בחי' ההשפעה וההמשכה מלמעלה למטה כו', ושרש יצחק הוא בבחי' בגי'ה קו השמאל בחי' הגבו' שטבעו' לעלות למעלה ולא לירד למטה כלל וכלל, והרי המה ב' הפכי' מן הקצה לקצה, אך בחי' שרש יעקב הוא בקו האמצעי דתי' שכלול מב' הקווין הפכי' ויש בו משניהם יחד דהיינו בחי' חסד אברהם לירד מגבוה לנמוך דוקא ובחי' גבו' דיצחק לעלות למעלה דוקא ולא להשפיע למטה כלל וע"כ קו האמצעי נק' ממוצע להיותו כלול מחו"ג ומחברם יחד, וענין התחברות שמחברם היינו במה שהוא מבריח מן הקצה אל הקצה דהיינו שמבריח ועולה לקצה העליון ביותר לקבל אור משם והוא מה שבחי' ת"ת עולה עד הכתר וגם מבריח לקצה התחתון ביותר להיות משפיע עד למטה מטה כו', משא"כ בב' הקווין שאין מבריח מן הקצה העליון לקצה התחתון לפי שאין בהם אלא מדריגה א' אם בהעלאה לבד או בהמשכה לבד אבל העלאה והמשכה כא' אינו אלא ע"י קו האמצעי שבו עולין הכל ובו יורדי' הכל ועי"ז יש קישור וחיבור תמיד לקצה העליון עם קצה התחתון בעליות וירידות כו' משא"כ בב' הקווין וד"ל.

ושרש הדברים הללו מובן ע"פ הנ"ל דבכל השתלשלות יש ב' מדריגות דפנימי' וחיצוני' שנק' העלאה והמשכה, והיינו ג"כ ענין ב' הקווין דחו"ג, בחי' חסד בקו הימין שהוא רק בחי' ירידת ההשפעה למטה כמו עד"מ חיצוני' נפש האדם שמחי' את הגוף וכך למעלה הוא בחי' ירידות אור ושפע דאדם העליון למטה בבי"ע שהוא ע"י קו הימין שבו שירד מגבוה לנמוך דוקא כנ"ל, ובחי' הגבו' שבו בקו השמאל כו' הוא בחי' העלאה שלו מלמטה

שהאבות הן הן המרכבה: ב"ר פמ"ו, ו. פפ"ב, ו. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ-דכרים ח"א ע' רטו. ושי"נ. שטבעו לעלות למעלה ולא לירד: בכת"י ב: כי טבע דאש שעולה רק למעלה מעלה כו' ואין טבעו לירד. ח"ת עולה עד הכתר: ראה גם לקרית מסעי צו, ב. ס' מאמרי אדהאמ"צ-במדבר ח"ב ע' שצט. ובכ"מ.

למעלה דוקא כנ"ל, והן ב' הפכים שבו שנק' או"י ואו"ח. אמנם הרי מבואר למעלה שבחי' העצמי' כולל לב' הפכים הללו ומטעם הנ"ל כמו בנפש האדם כו' כך למעלה באדם העליון הוא בחי' בריח התיכון שמבריח ומחבר לקצה העליון עם קצה התחתון להיות שיש בו התכללות מב' הפכי' הללו דהעלא' והמשכ' כנ"ל ובחי' הכח הזה שמחבר' יחד הוא בחי' העצמיות דאדם זה שכולל ב' הפכי' כנ"ל בנפש האדם למטה והיינו ג"כ ענין פנים ואחור כמ"ש אחור וקדם צרתני כו' דפנימי' אדם זה עולה ודבוק למעלה ובחי' חיצונית שבו יורד למטה והוא עצמו המחבר פנימי' וחיצוני' כו' וד"ל (אך לפ"ז בחי' החיצוני' הוא כקו הימין שיורד מגבוה לנמוך כו' וכתיב ימין ה' רוממה כו' שכח הימין למעלה מכח השמאל, אך היא הנותנת דמשום שכח הימין למעלה במדריגה ע"כ טבעו לירד שההשפעה למטה שרשו ממדריגה יותר עליונה מבחי' העלאה למעלה כו'). (ובכללות כל ההשתלשלות יובן ג"כ מכל הנ"ל בבחי' חו"ג שבעצמי' שנק' פנימי' וחיצוני' מ"ה וב"ן כו' דהיינו מ"ש דאא"ס למעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלי' והוא עצמו מחברם וכוללם יחד כנ"ל באריכות וד"ל).

ואחר כל הנ"ל יובן בשרש ענין השמחה שהוא רק בחי' גילוי העצמו' והפנימי' שבאה בבחי' התגלות חיצוני' הרי מפנימי נעשה חיצוני כי תחלה קודם שבאה השמחה ה' בחי' הפנימי שבנפש בבחי' העלם למעלה מטעם הנ"ל דכל בחי' פנימי עולה למעלה ואינו מאיר בגוף רק בחי' החיצוני' להחיותו כנ"ל אך ע"י השמחה שבנפש כאשר תשמח ביותר אזי יורד בחי' הפנימי שבה למטה ומתגלה באברי הגוף ממש ששם משכן החיצוני' בלבד, וראי' לדבר זה הוא ממה שאנו רואי' שכאשר האדם בשמחה גדולה מאיזה דבר טוב ביותר אזי יצהיבו ויאדימו פניו כמו צהבו פניו של רבי לפי שהפנים הוא מקום וכלי לבחי' הפנימי ע"כ נק' פני' כו' לכך עיקר מקום התגלות הפנימי הוא בפנים דוקא ונק' פנים המאירות ומצהיבות מחמת התפשטות החיות הפנימי שבאה מן העולם לגילוי כמו ליהודים היתה אורה ושמחה כו' וד"ל. אך יש ב' אופני' בזה, הא' התגלות העולם שבאה מלמעלה למטה כמו ע"י שמחה מאיזה בשורה טובה ונפלאה ביותר או משמחתו בהמצאות חכמה חדשה כמ"ש חכמת אדם תאיר פניו מחמת השמחה, והב' הוא ענין השמחה שבאה ע"י שתי' היין הגשמי כמ"ש ויין ישמח לבב אנוש

אחור וקדם צרתני: תהלים קלט, ה.

ימין ה' רוממה: תהלים קיח, טז.

דאא"ס למעלה עד אין קץ: ראה ז"ח יתרו לד, ג.

צהבו פניו של רבי: חולין ז, ב.

ליהודים היתה אורה: אסתר ה, טז.

חכמת אדם תאיר פניו: קהלת ה, א.

ויין ישמח לבב אנוש: תהלים קד, טז.

שהיין משמח הלב בלבד ומן הלב עולה למוח ותשמח הנפש להביא ג"כ בחי' הפנימי שבה לידי גילוי בפנים דוקא, כידוע דהיין מעורר ג"כ בבחי' גילוי ההעלם דפנימי' הנפש שהרי נכנס יין יצא סוד שכל מצפוני לבבו ומוחו הכל מתגלה ע"י היין וגם פניו מאדימות ומצהיכות ע"י היין דוקא, וגם לענין התגלות אור הנעלם מן השכל הוא ע"י היין כמו אגברו חמרי אדרדקי כי היכא דלימרו כו' וכן אמר חמרא וריחנא פקחי' כו', אך השותה יותר מרביעית אל יורה מפני שיוכל לטעות בהוראה וכן השותה יותר מדאי גובר עליו השינה שזהו מפני בלבול כלי המוח כידוע עיקר הטעם מפני שגם בחי' המשכות אור מן בחי' הפנימי' בחיצוני' כנ"ל צ"ל במדה ושיעור דוקא דהיינו רק כפי שיעור כלי החיצוני' אשר יוכל שאת שאם יוגבר ביותר המשכות בחי' הפנימי לא יוכל כלי החיצוני' לקבל רוב אור גילוי הפנימי ע"כ בהכרח שיבולבל כלי המוח ויפול בשינה וירדם כשישתה יותר מדאי אע"פ שישמח יותר כל שישתה ביותר וכן לענין המשכות אור חדש בשכל בא לידי טעות ובלבול כו' (ולזה הטעם הוזהרו הכהנים יין ושכר אל תשת כו' שלא לעורר השמחה מלמטה למעלה בבחי' או"ח דגבו' כי הכהנים שרשם בבחי' חסד ואין עיקר עבודת' בבחי' תוס' אור מן ההעלם לידי גילוי רק בבחי' המשכה הבאה מלמעלה למטה והוא ע"י בחי' החדוה שמצד תגבורת אור החסדי' שמביא הפנימי' לידי גילוי כמו שמחת הנפש מדבר טוב או חכמה חדשה כו', אבל בנסכ' לקרבן צ"ל דוקא בבחי' יין המשכר כמ"ש הסך נסך שכר לה' כו' מפני שיורד היין לתהום מטעם שיתבאר בעז"ה).

והנה ע"ד דוגמא מענין השמחה שע"י היין למטה יובן ג"כ למעלה שנק' יין משמח אלקי' וארוז"ל אלקי' במה משמח מכאן שאין אומר' שירה אלא על היין כי אין שמחה אלא ביין דוקא כו'. וביאור הדברים הנה ע"ד שמבואר למעלה בענין פנימי' וחיצוני' שבכל העולמות כך יובן למשכיל למעלה בבחי' אדם העליון דאצי' שיש בו ב' בחי' פנימי' וחיצוני' כנ"ל, ובחי' החיצוני' שבו היינו בחי' ההשפעה וההמשכה למטה להחיות כה"ע מאין ליש כמ"ש ואתה מחי' את כולם והוא כשיורד האור האלקי בבחי' השתלשלות מעילה לעילה עד עוה"ז השפל גבוה מעל גבוה כו' כנ"ל באופני' ומזלות

נכנס יין יצא סוד: עירובין סה, סע"א.

אגברו חמרא . . חמרא וריחנא פקחי': סנהדרין לח, א. יומא עו, ב.

השותה יותר מרביעית אל יורה: ראה עירובין סד, א"כ. רמב"ם הל' ביאת מקדש פ"א, ה"ה.

הוזהרו הכהנים: שמיני י, ט.

הכהנים שרשם בבחי' חסד: ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר חי"ב ע' ש"ו. וש"נ.

יין המשכר . . שכר לה': נסמן לעיל בתחילת המאמר.

יין משמח אלקי' וארוז"ל: שופטים ט, יג. ברכות לה, א.

אין שמחה אלא ביין: פסחים קט, א.

ואתה מחי' את כולם: נחמ" ט, ו.

כו', ובכללות הוא בחי' הכלים דאורות דאצי' שנק' שיעור קומה של יוצר בראשית כמ"ש בשיעור קומת האדם התחתון שאין בו רק בחי' חיצונית דחיות שבנפש כו' (וכך הוא בכללות הכל שנק' א"ק דעקביים דא"ק מסתיימין בסוף העשי' וראשו במקור דמקור דאצי' כו', כ"ז אינו רק בחי' חיצוני האור שבו אבל פנימי דא"ק דבוק בעצמו א"ס כמ"ש ויפח באפיו נשמת חיים הרי בהכרח שיש בה פנימי' וחיצוני' ע"ד הנ"ל בכל הנמצאים מאחר שנאמר בו לכבודי בראתיו ונק' אדם דבריאה בכלל כו' ובחי' פנימי' שבו שרשו מבחי' הגבו' שעולה בבחי' או"ח ובחי' החיצוני' שרשו בבחי' החסדי' שיורד מגבוה לנמוך כנ"ל בענין קוין דאדם דאצי' כו', ושרש שרשם הוא בבחי' חו"ג שבעצמי' ממש כנ"ל וד"ל). ובחי' הפנימי' שבאדם זה עולה למעלה לקבל מעצמו' המאציל, והוא בחי' שם מ"ה מלגאו דאיהו אורח כל האצי' כו', ובחי' השמחה באדם זה הוא שנגלה ונמשך בו בחי' העלם לגילוי, והוא בחי' גילוי הפנימי בחיצוני' שנק' הארת פנים עדי' שיאיר פני אדם התחתון מחמת השמחה כנ"ל, וזהו עיקר ענין השמחה למעלה כמ"ש ישמח ה' במעשיו וכה"ג ואז הוא בחי' גילוי הארת פנים עליוני' דאדם דאצי' (והיינו בכל בחי' אדם לפי מה שהוא אם בבחי' אדם דעשי' דהיינו בחי' ז"א או אדם דיצי' בחי' א"א וע"י עד אדם דבריאה בחי' א"ק כו' כמ"ש לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו כו' כנ"ל) לפי שהפנים הוא עיקר המקום לגילוי הפנימי ע"כ נק' פנים כנ"ל.

אך מבואר למעלה שיש ב' אופנים בזה, הא' שמחה הבאה מלמעלה בלבד כו' וכשמחת אדם העליון היינו כמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו בזמן מ"ת שהאירו פניו מרוב השמחה כמ"ש יאר ה' פניו כו' כי חכמת אדם תאיר פניו כו', והב' הוא בחי' שמחה עליונה שנעשה מלמטה ע"י אעדל"ת כמו ויספו ענוים בה' שמחה כו' וכן וישמחו בך כו', וכמו ע"י השיר של הלויים

שיעור קומה של יוצר בראשית: ראה פרדס שער עצמות וכלים ריש פ"א. מקי"מ לזח"ב נו, א. ובהנסמו באורך כס' מאמרי אדהאמ"צ-כמדבר ח"א ר"ע דש.

כמ"ש: כמו שהוא.

דעקביים דא"ק מסתיימין בסוף העשי': ראה ע"ח שער שי"א ענף ד'. שי"ב ענף ב'. שער סדר אצי' למהרח"ו פ"ב. אגה"ק סי"כ (קלא, ב). ס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"א ע' טו. דברים ח"א ע' צט. וש"נ.

ויפח באפיו: בראשית ב, ז.

לכבודי בראתיו: ישעי' מג, ז.

שם מה מלגאו: ראה ת"ז בהקדמה (ד"ה פתח אליהו).

ישמח ה' במעשיו: תהלים קד, לא.

אדם דעשי' . . דיצי' . . דבריאה: ראה ס' מאמרי אדה"ז-ענינים בתחלתו (ד"ה להבין כו' ג' מיני אדם). ובהמ"מ שם.

ביום חתונתו וביום שמחת לבו בזמן מ"ת: שה"ש ג, יא. ראה תענית כו, ב.

יאר ה' פניו . . חכמת אדם תאיר פניו: נשא ו, כה. קהלת ת, א.

ויספו ענוים בה' שמחה . . וישמחו בך: ישעי' כט, יט. תפילת יו"ט.

בבהמ"ק על היין, והיינו ענין ניסוך היין ג"כ שהיין משמח אלקי' להיות ע"י דוקא בחי' גילוי הפנימי' וסוד ה' שבאדם העליון הנ"ל, והוא ענין מדה ושיעור של ניסוך היין ע"ג המזבח שזהו לענין מדה ושיעור המשכת תוס' אור מן בחי' פנימי' דאדם זה שיהי' כפי מדה ושיעור כלי בחי' חיצוני' שבו שמשפיע לעולמות ולא יותר מכפי המדה מטעם הנ"ל וד"ל. וזהו ויין ישמח לבב אנוש, פי' אנוש הוא בחי' קטנות המוחין שבמדות דאדם הנ"ל וצריך לשמחם ביין להביא ולהמשיך מבחי' הפנימי' לחיצוני' כדי שיהי' תוס' אור ושפע לעולמות מבחי' החיצוני' דאתה מחי' את כולם (כמו עד"מ אגברו חמרא אדרדקי דוקא כמ"ש במ"א בענין ונערים ממשחה נגינתם כו') משום דנכנס יין יצא סוד יי"ן בגימ' סו"ד כידוע, אך רק לפי המדה שיוכל החיצוני' לקבל כנ"ל וד"ל.

וזהו כל עיקר ההפרש בין הקרבנו' לנסכים שהקרבנות שרשם בבחי' חיצוני' בלבד ע"כ נק' לחם כמו המאכל המחבר הנפש בגוף להחיותו שאין זה רק בחי' החיצוני' שבנפש, ושרש הנסכים הוא בבחי' הפנימי' דאדם העליון להיות משמח אלקי' לצאת מן ההעלם לגילוי כנ"ל, וזהו ולחם לבב אנוש יסעד בקרבנות שנק' לחמי לאשי כו' ויין ישמח לבב אנוש מנסכים שעל כל קרבן כו' וד"ל. וביאור הדברים ידוע שהלחם שעלי' יחי' האדם אין זה הוספת אור וחיות בנפשו ממש כי הלא כבר יש בחי' התפשטות החיות בנפש האדם המתפשט להחיות את הגוף רק בלא לחם איננו מתפשט ופועל פעולתו בגוף אלא נכלל בעצם הנפש כידוע דכל כחות חיצוני' כלולי' בפנימיות וגם כח זה החיצוני שבנפש וכלי' עיקר המשכה זו אינו אלא בחי' חיצוני' להחיות לדבר זולתו כי אם אינו אוכל לחם ימים רבים מסתלק מן הגוף ואינו מתפשט וע"י המאכל מתחזק להתפשט יותר כו' לפי שהמתברר מן המאכל עולה ללב ולמוח ונעשה בחי' כלי וחומר להיות מתפשט בהם חיות ומהם נמשך לכל אברי הגוף כידוע, וז"ש לחם לבב אנוש יסעד וכן סעדו לבכם פי' סעד זה היינו כמו הסועד דבר מה בידו שהוא מעלה אותו הדבר שלא יפול כו' כך סעד הלב הוא העלאת הלב לחזקו להיות עולה למעלה לקבל תוס' אור וחיות מן המוח ולא יפול הלב בגירעון החיות בהפרדו מן המוח כו' שכל שמתענה יותר יותר יפול הלב בלא חיות מן המוח וכל שיאכל

ויין ישמח . . . אנוש הוא בחי' קטנות: תהלים קד, טו. ראה לקו"ת שה"ש כה, א [ובהמקבילות לשם].
 דאתה מחי' את כולט: נחמי' ט, ו.
 אגברו חמרא אדרדקי: יומא עו, ב.
 וכמי' במ"א בענין ונערים ממשחה נגינתם: נוסח ברכת נשואין. ראה ד"ה ונערים — בסה"מ תקס"ח
 חי' ס"ע תרכה ואילך. ד"ה קול מצהלות — בדרושי חתונה מכ"ק אדהאמ"צ (לא נדפסו לע"ע).
 דנכנס יין . . . בגימ' סוד: עירובין סה, סע"א.
 ולחם לבב אנוש יסעד: תהלים קד, טו.
 וכל . . . חיצוני' להחיות: בכתי' ב ליתא.

לחם יעלה הלב ויסעדנו לקבל מן המוח וזהו וסעדו לבכם וכה"ג. ולפי"ז יש כאן ב' דברים הא' סעד הלב והב' מה שיסעדנו לקבל מן המוח, ולכאורה הרי כבר סעד את הלב ונתחזק למה צריך עוד לקבל מן המוח. אך הענין הוא כידוע דהמאכל מתבשלי באצטומכא ומתברר מן הפסולת שלו ונדחה הפסולת לחוץ והמובחר עולה ללב ומהלב עולה המובחר מן הדם שבחלל השמאלי אל המוח ואח"כ יורד ונמשך מן המוח אל הלב תוס' אור וחיות ומן הלב אל כל האברי', ונמצא מה שהלחם סועד את הלב אחר בירוורו באצטומכא אינו רק כמו הכנה לבחי' עלי' שני' שהלב עולה למוח לקבל וא"ל לא הי' עולה לקבל וגם לא הי' המוח ממשך בו כו' וא"כ הרי הלחם סועד את הלב לקבל מן המוח כו'.

וכ"ז יובן למעלה בענין לחם הקרבנות שנק' לחמי כו' שעי"ז נעשה בחי' סעד לב העליון כמ"ש לחם לבב אנוש יסעד דסעודה זו היא כדי לקבל בחי' תוס' מוחין מחכמה שבראש כו' והו ענין ג' שליטין דלעילא מוחא ולבא וכבדא כמ"ש בזהר, וכמו שהמאכל מתברר באצטומכא כו' כך הקרבן ע"ג המזבח שאש שלמעלה אוכלו הרי הוא מתברר והפסולת שלו נדחה לחוץ להיו' שפע מזה לע' שרים ששרשם מפני שור כו', והוא בחי' השפעה החיצוני' ביותר לעולמות החיצוני' ביותר עד שבא לכלל השפעת תענוגים גשמי' שבעולם השפל (וכמ"ש במ"א בענין פעור), ובחי' המובחר שמתברר בקרבנות הוא העולה לבחי' לב האדם העליון ונק' סעד הלב, ומזה ג"כ נמשך תוס' אור לכל ריבוי רבבות מחנות מלאכים שנושאות את הכסא דאדם זה וכמו מחנה מיכאל ומחנה גבריאל כו' שנק' כסא הכבוד וכמ"ש ועל הכסא דמות כמראה אדם כו' כמשל המלך שנותן מסעודתו לשריו ועבדיו כו' כמ"ש כי על שולחן המלך תמיד הוא אוכל, והוא ענין אכילת מזבח שנק' שולחן כמ"ש פתח במזבח כו' וד"ל. והמבררי' את הקרבן בשרשו מפני שור ופני נשר כו' להיות המובחר עולה ללב העליון המה המלאכים היותר עליוני' שבאצי' שנק' קרביי' וכמ"ש וכל קרבי את שם כו' וכמו עיני ה' אזני ה' כו' כך יש בחי' קרביים כו' וכמו המו מעי אלי כו' כידוע וכמו שמבואר במ"א וד"ל.

וסעדו לבכם: וירא ית, ה.

מתבשל באצטומכא ומתברר: בכתי' ב: מתברר באצטומכא.

ג' שליטין . . . כמ"ש בזהר: זחיב קנג, א.

וכמ"ש במ"א בענין פעור: ראה ד"ה ונשב בגיא: סה"מ תקסיב ח"א ע' פח ואילך. ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' קנ ואילך. ושי"נ.

וכמ"ש ועל הכסא דמות: ע"פ יחזקאל א, כו. וראה בהנסמן ע"ז בס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' רז. כי על שולחן המלך: שמו"ב ט, יג.

פתח במזבח: ברכות נה, א.

המלאכי' . . . שנק' קרביי' כמ"ש וכל קרבי . . . שמבואר במ"א: תהלים קג, א. ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ שם ע' קנה. ושי"נ.

עיני ה' . . . המו מעי לו: ראה זכרי' ד, י. ירמי' לא, יט. ת"ז ת"ע (קלא, א). אה"ת וירא כרך ד' תשל, א-ב.

אך כ"ז הוא רק להיות בחי' התפשטות האור החיצוני' שבאדם העליון להחיות כל העולמות שמקבלי' מבחי' גופא כמו בחי' חסד דרועא ימינא כו' עד"מ לחם באדם למטה שמתחזק אבריו להיות התפשטו' כחות פעולותיו כו' וגם שנמשך בלב העליון מבחי' המוחין כנ"ל מ"מ אין זה רק בשביל השפעה חיצוני' וכל עיקר המשכה זו אינו אלא בחי' חיצוני' כמו ענין אכילה באדם התחתון כו', אבל בחי' הנסכי' של כל קרבן הוא בשביל בחי' הפנימי' שיבא ויתגלה מן ההעלם כמו יאר ה' פניו אליך וכה"ג, וזהו ע"י יין המנסך שמשמח אלקי' להיות בו בחי' הארת פנים, וענין הארת פנים מבואר למעלה שזהו בחי' גילוי הפנימיות דוקא. וזהו הסך נסך שכר להוי' פי' להוי' דוקא שהוא בחי' ז"א בכלל שיהי' בו גילוי העלם פנימיות עצמותו כמו שהוא עולה בפנימיותו לקבל ירד ויתגלה למטה בפנים שלו צריך לזה יין המשמח לבב אנוש לבחי' קטנו' המדות דז"א כדי לעורר בו השמחה מלמטה למעלה להוי' גילוי ההעלם בפנימי', והיינו שכר להוי' כמו עד"מ שכר ויין שישתה האדם למטה כנ"ל (או פי' שכר להוי' קאי על הוי' כללי דבחי' סוכ"ע כללי שבא בגילוי באדם העליון כו', והכל ענין א').

והנה ידוע דכל העלא' הוא רק בשביל ההמשכה שאח"כ כי רוח אייתי רוח ואמשיך רוח, וכך כל עיקר ההעלאת הקרבנות לריח ניחוח להוי' שהוא בבחי' אכילה דלחם להמשיך שפע דבחי' חיצוני' כו' אינו רק בשביל בחי' ההמשכה דפנימיות מן ההעלם לגילוי שע"י המשכות כנ"ל שיהי' אח"כ כי זהו העיקר וההעלאו' הקרבן הי' רק הכנה לזה בלבד (וכמו משתה שעושין גם שא"א בלי סעודה העיקר הוא שתיית היין שאחר האכילה ע"כ נק' משתה ולא סעודה) (וזהו דוקא במשתה היין אבל סתם שתי' של מים בתוך האכילה לשרות המזון שבמעיו הוא טפל לגבי' האכילה דשתי' בכלל אכילה הוא, וגם שאמרו אכל ולא שתה אכילתו דם מפני שהמים ממשיכים לכת המאכל להתפשט כו' וכמו מ"ד ומ"ן כמ"ש במ"א אבל מ"מ המים טפל כו'). וז"ש כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאלו הקריב עולה בלא מנחה זבח בלא נסכים, וזה פלא לכאורה. אך ע"פ הנ"ל יובן דזבח בלא נסכים הרי הוא בחי' העלאת דאכילת הקרבן בבחי' החיצוני' בלא המשכה דפנימי' ההעלם שע"י נסכים שאח"כ שזהו העיקר וע"כ אין זבח בלא נסכים ולכל קרבן יש נסכים כידוע.

חסד דרועא ימינא: ת"ז בהקדמה דיה פתח אליהו.

מבחי': בבחי' ב: בבחי'.

יאר ה' פניו אליך: נשא ה' כה.

הסך נסך שכר להי'. ד"א: פינחס כה, ז. ראה זחיג קכט, א.

כי רוח אייתי רוח ואמשיך רוח: ראה זחיב קסב, רעיב. זחיא צט, רעיב. אוהית חנוכה רפז, א.

אכל ולא שתה אכילתו דם. . מ"ד ומ"ן כמ"ש במ"א: שבת מא, א. ראה ס' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא ח"א

ע' שצב. שם דברים ח"ב ע' שעו. ושינ.

כל הקורא ק"ש בלא תפילין: ראה לעיל בתחילת המאמר.

וכך הוא עולה בלא מנחה, דהנה ענין המנחה ידוע שמביא סולת עשרון ונותן בה שמן ובוללה והשמן נכלל בכל חלקי הסולת ויש שיעור ומדה לשמן כפי שיעור ומדה דסולת אם עשרון א' או ב' עשרוני' כו' כידוע. והנה שרשי הדברים הוא להיות ידוע שהחטה הוא בבחי' הדעת וכמ"ד עה"ד חטה היתה, וראי' לזה ממה שאנו רואי' שאין התינוק יודע לקרות אבאי עד שיטעום טעם דגו דוקא הרי בחי' הדעת והכרה שלו שמכיר ויודע את אביו אינו רק בסיבה שטעם טעם חטים א"כ בהכרח לומר שיש בחטה מבחי' הדעת דוקא (וכמ"ש במ"א בענין מצה בחי' קטנות דאבא כו'), ולזה הטעם כשאכל אדה"ר מחטה שבעה"ד נמשך בו בחי' הדעת כו', והוא בחי' הכנה של המדות לקבל המוחין דחו"ב כידוע שבחי' הדעת הוא הממוצע לחבר המוחין במדות שבגוף, ולכך התינוק גם שאין לו מח' יודע להכיר בין טוב לרע ע"י הדעת שמתפשט במדות רק שהוא בחי' דעת דקטנות כמו נשים דעתן קלות כו'. וז"ע הסולת שבמנחות (וכל המנחות באות מצה דוקא שהוא קטנו' הדעת כמו ענין מצה שהוא בחי' הקטנות חוץ מתודה וב' הלחם שנאמר בהם חמץ תאפנה בחי' גדלו' הדעת כו'). אך הנה בחי' החומר של כל הנבראים הוא בבחי' צומח ובחי' הצורה הרוחני' שלהם בכלל הוא בחי' החי שהוא בחי' החכמה כמ"ש החכמה תחי' כו', וז"ש בפרד"ס ע"פ ושמן מחלמיש צור שיכולי' להוציא שמן (הנק' אליים*) מכל הנמצאי' שבעולם גם מבחי' הדומם כאבן וצור וז"ש ושמן מחלמיש צור, לפי שנאמר כולם בחכמה עשית שבחי' חכמה עליונה מתפשטת כחה בכל הנמצאים שבעולם וממנה ומכחה נמצאו מקור אמיתי' חיות פנימי' מציאותם וא"כ גם בכל בחי' החומר שלהם נמצאו מבחי' הפנימי' שלו הוצאות השמן הזה שהשמן שרשה בבחי' החכמה וכמ"ש אל אדון על כל המעשים כו' אל נהירו דחכמתא כו', רק שהשמן שמוציאי' הוא מבחי' החומר של כל צורה והצורה הוא בחי' החכמה שנק' בבחי' החי והחומר הוא בבחי' הצומח כו'. וזהו שרש ענין הסולת והשמן שבמנחות הוא בחי' החכמה הוא בשמן שבמנחה והוא בחי' המשכת חב"ד כו' והסולת הוא

עה"ד חטה היתה . . . שאין התינוק יודע: ברכות מ, סע"א. וראה בהנסמן על מארזיל זה — בס' מאמרי אדהאמיצי-דברים ח"א ע' רמה.
 אבא: בכת"י ב: אבא ואימא.
 במ"א בענין מצה בחי' קטנות דאבא: ראה שער האמונה פ"א. פ"ד ואילך. ובכ"מ. וראה ס' מאמרי אדהאמיצי-יקרא ח"א ע' רמז. שם במדבר ח"ב ר"ע תטז.
 נשים דעתן קלות: שבת לג, ב. וראה בהנסמן ע"ז בלקוטי שיחות חיי"ז ע' 149 הע' 14.
 וכל המנחות באות מצה . . . חמץ תאפנה: מנחות נב, ב (כמשנה). אמור כג, יז.
 כמ"ש החכמה תחי': קהלת ז, יב.
 וז"ש בפרד"ס ע"פ ושמן מחלמיש צור: ראה לעיל ריש ע' אקצב, ובהמ"מ שם.
 אליים: בכת"י ב: אליום.
 כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כד.
 אל אדון . . . אל נהירו דחכמתא: ברכת יוצר לשכת. זח"א צד, א. זח"ג ל, ב. לא, א. סה, א.

בחי' הצומח דחטה [שהוא הכנת החומר לקבל הצורה שזהו בחי' הדעת כנ"ל וד"ל, ואמנם הרי בחי' המשכת בחי' החכמה בשמן דמנחה] שבאה לכלל הגשמה גדולה, והוא בבחי' סולת דמנחות שזהו בכל בחי' חומר של כל הנמצאים עד היותר אחרון כמו חטה ודומם גשמי' דאבן וכה"ג כנ"ל, וזהו מפני שהקרבו' דעולה הי' תחלה בבחי' ההעלאה למעלה מעלה כמ"ש קרבני לחמי כו' עולה אשה ריח ניחוח לה' העלאה זאת גורמת בחי' ירידה והמשכה מלמעלה למטה מטה לבוא להגשמה דוקא שכל העלאה גורמת המשכה בדברי' גשמי' דוקא.

ו"ש ב' דברים, עולה בלא מנחה זבח בלא נסכים שהעולה כולה כליל לעלות למעלה לפ"ע זה גם בחי' הירידה והמשכה הוא למטה בגשמיות דסולת דמנחה שהוא בחי' המשכה דח"ע למטה ביותר כנ"ל והעלאה בלא המשכה אינה כלום ע"כ המקריב עולה בלא מנחה הרי לא המשיך ע"י קרבנו כלום והעיקר הוא בחי' המשכה כנ"ל, וכמ"כ זבח בלא נסכים דיין שהזבח הוא העלאות קרבנות השלמי' וכה"ג שבשרו נאכל לכהנים בבחי' אכילת אדם וההמשכות שאח"כ הוא בחי' ניסוך היין שבבחי' בינה המשמח אלקי' כי נכנס יין יצא סוד הוי' מההעלם לגילוי כנ"ל ואם הקריב שלמים בלא נסכים לא המשיך ע"י קרבנו כלום וההמשכות הוא העיקר כנ"ל. ונמצא בזבח ועולה יש ב' מדריגות בהעלאות ובמנחה ובנסכים יש ב' מדריגות בהמשכות דהיינו חו"ב, והרי ידוע שהחכמה למעלה למעלה גם מבחי' בינה (ואע"פ שהן תריין ריעין כחדא שריין כו') דהיינו שכחו מובדל בערך מבחי' בינה גם שבינה מקבלת מחכמה כידוע שהחכמה נק' אין והבינה נק' יש וההמשכה הוא מאין ליש בתמידות, וראי' לדבר זה הוא מה שאנו מוצאי' בטבע השמן שהוא צף גם על היין כי טבע השמן שהוא צף על כל המשקי' וגם על היין הוא צף מלמעלה ואין לו חיבור עם היין, ולכך מחלוקת ר"י בן נורי ורבנן בשמן ע"ג היין אם יש להם חיבור לענין נגיעה דטומאה וטהרה כידוע (ולכך גם כל בחי' חכמה שבא למטה מטה בכל הנמצאי' הוא צף ומובדל מהם בערך, וראי' משמן מחלמיש צור כנ"ל), וא"כ גם על בחי' בינה שהוא בחי' יין הוא צף למעלה כו'. וזהו יתרון מעלת המנחות על הנסכים שהשמן שבמנחות הוא בחכמה והיין שבנסכים הוא בבחי' בינה וע"כ העולה ק"ק והזבח קדשים קלים שלפ"ע העלאו' כך ערך המשכה כנ"ל וד"ל. (אך מ"מ יש יתרון מעלה בנסכים ביין במה שירד

קרבני לחמי . . . עולה אשה ריח ניחוח לה': פינחס כח, ב. ויקרא א, ט.

היין שבבחי' בינה: ראה ס' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא ח"א ע' לג. וש"נ.

המשמח אלקי' . . . נכנס יין יצא סוד: ברכות לה, א. עירובין סה, סע"א.

תריין ריעין כחדא שריין: ראה זח"ג ד, א. רצ, ב.

מחלוקת ר"י בן נורי ורבנן: טבול יום פ"ב מ"ה. ראה אמ"ב שער הקיש פנ"ג ואילך, ובהנסמן בהמ"מ

בסו"ס אמ"ב (קה"ת תשמ"ה) קמח, ד. ס' מאמרי אדהאמיצ' דברים ע' רמה ואילך.

לתהום שהוא ירדת בחי' חכ' תתאה ת"תי למטה מטה ביותר לשמח ולהמתיק בשרשו כו' וכמשי"ת בעו"ה).

ומעתה י"ל מ"ש הקורא ק"ש בלא תפילין שהוא כמקריב עולה בלא מנחה
 זבח בלא נסכי' הרי כולל ב' העניני' דבחי' העלאו' והמשכו' דעולה וזבח ומנחה ונסכי' הנ"ל. ולהבין זה י"ל תחלה בשרש ענין ק"ש ותפילין. דהנה ידוע שבק"ש הוא בחי' יחוד או"א באמרו הוי' אלקינו כו' דהיינו בחי' גילוי אא"ס בחו"ב חכים ולא בחכמה כו' מבין כו' שנק' הוי' אלקינו כו' כידוע, והיחוד הזה הוא ע"י מס"נ דוקא דהיינו שמוסר נפשו בא' ע"י התבוננות דבינה והשגה באא"ס כו' ובחי' חכמה ובחי' ראי' לאסתכלא ביקרא כו' שהם בחי' חו"ב שבנפש ונחלקי' עוד לב' מוחין דחו"ג דהיינו אוי"ר שכליי' כו', וזהו בבחי' הרוחניו' שבנה"א וה"ז מאיר גם בנפש הבהמיות לאהפכא חשוכא כו' כמו קרבן הבהמה שנכלל בבחי' אדם כו', וא"כ ה"ז כענין הזבח שהוא בחי' אכילה להיות לריח ניחוח לה' כו' כנ"ל להיות גילוי אור א"ס בחו"ב וחו"ג כו' וכמ"ש אכלתי יערי זו ק"ש כו'. אבל התפילין הם כמו ענין נסכים לקרבן וכמנחה לעולה, שהרי ענין התפילין הוא שנכתבו ד' פ' קדש, והי', שמע, והי' אם שמוע בקלף גשמי ומניחין בד' בתים כו' בבחי' בליטה חיצוני' ע"ג הראש וכמ"ש כי שם הוי' נק' עליך כו' אלו תפילין, וידוע דקדש והי' הם בחי' חו"ב ושמע והי' א"ש הם בבחי' חו"ג והם ד' מוחין שבראש אך הם באים בבחי' הלבשה גשמי' בקלף גשמי', וה"ז כענין הנ"ל במנחה ונסכים שבהן באה בחי' המשכה ויריד' מלמעלה למטה מטה בגשמיות אחר ההעלאה דעולה וזבח כו', כך בתפילין בא בחי' המשכה דבחי' מקיפים בהלבשה גשמיות ע"כ הם בבחי' בליטה ע"ג הראש כידוע אחרי בחי' ההעלאה במס"נ דא' ביחוד עליון דק"ש בבחי' הרוחניות שבנפש כנ"ל. ולכך הקורא ק"ש בלא תפילין ה"ז בחי' ההעלאה בלי המשכה שאח"כ למטה בגשמיות דוקא שזהו העיקר כנ"ל. ולזה אמר דהקורא ק"ש בלא תפילין ה"ז כמקריב עולה בלא מנחה וזבח בלא נסכים הגם שבק"ש הי' בחי' יחוד עליון אבל מ"מ בלא המשכה למטה בבחי' ד"פ דתפילין ה"ז כעולה בלא מנחה כו' וד"ל. וכפל הדבר בעולה וזבח לפי שהעולה וזבח הם בבחי'

ת"ת: בכת"י ב: חכ' תתאה.

ק"ש . . יחוד או"א באמרו הוי' אלקינו: ואתחנן ו. ד. פעי"ח שער הק"ש פ"ד. ועוד.

חכים ולא בחכמה כו' מבין: ת"ז בהקדמה יו, א.

שמוסר נפשו בא': ראה זחי"ב קיט, א. זחי"ג לג, א. פעי"ח שער הק"ש פ"ב. ועוד. וראה ס' מאמרי

אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' תו.

לאסתכלא ביקרא: ראה זחי"א קצט, א. זחי"ב רמז, ב. ועוד.

אכלתי יערי זו ק"ש: שה"ש ה, א. זחי"ג רכו, סעי"א ואילך. וראה סידור כו, ג. כה, ד. ס' מאמרי אדהאמ"צ

ויקרא ח"א ע' קלח. וש"נ.

כי שם הוי' נק' עליך: תבוא כה, י. ראה ברכות ו, א.

אחר . . בגשמיות דוקא שזהו העיקר כנ"ל: בכת"י ב ליתא שורות אלו.

ח'וב וכן המנחה והנסכים שהן שמו ויין כנ"ל ובק"ש ותפילין הרי כלולין ב' המדריגות דח'וב בהעלאות והמשכות רק שנחלקי' לד' מוחין ע"י הדעת כידוע בענין ד' בתי תפילין כמ"ש במ"א וד"ל (וכמו שמבואר למעלה בענין הנסכי' שהוא בחי' התגלות ההעלם שנק' סוד ה' ואם הקריב קרבן בלא נסכי' הרי לא המשיך מבחי' ההעלם לגילוי כו' כך לא המשיך ביחוד דק"ש בחי' גילוי ההעלם רק ע"י התפילין ששם הוי' נק' עליך בבחי' גילוי סוד המקיף כו'. וזהו ג"כ מארז"ל הקורא ק"ש בלא תפילין שהוא כאלו מעיד עדות שקר בעצמו באמרו וקשרתם כו' לפי שלא נמשך למטה מה שעשה יחוד עליון בנפשו האלקי' למעלה כו', וכמ"כ הוקשה כל התורה לתפילין כו' דהיינו שיהי' העיקר בחי' המשכה והירידה בגשמי' דהיינו לעשותם דוקא כי געוץ תחלתן בסופן דוקא וכל הגבוה גבוה יותר יותר מתלבש בחיצוני'.

אך הנה עדיין י"ל בענין הנסכי' למה מנסכי' היין בנקבי השיתין שירדו אל התהום דוקא מאחר שמבואר למעלה בשרש בחי' הנסכי' שהוא בבחי' גילוי הפנימי' דיין המשמח אלקי' כו'. והנה יש להקדים לזה שרש ענין התהום מהו. דהנה ביום הראשון לוי"ב נאמר יהי אור כו' שהוא בחי' החכמה כידוע וביום ה' נאמר יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים ונק' מים עליוני' שמעל הרקיע ומים התחתוני' שמתחת לרקיע כו' כמ"ש הללו את ה' מן השמים ושמי השמים והמים אשר מעל לשמים כו', הרי יש בחי' מים מעל השמים שבתחילה קודם שנעשה הרקיע הזה להבדיל בתוך המים כו' כתיב ורוח אלקי' מרחפת ע"פ המים מים סתם שלא הי' רק מים למעלה ולמטה בשוה ולא הי' הפרש כלל וכלל בין מים עליוני' למים תחתוני' אלא הכל בהשוואה א', וכך הי' גם ביום הא' לאחר שנברא האור עד יום ה' שנאמר יהי רקיע בתוך המים להבדיל בין מים למים כו'. והענין הוא להיות ידוע בזהר בפ"י יבי"ע אומ"ר אור מים רקיע, שהאור הוא בבחי' החכמה כי כמו שהאור מאיר לזולתו כך החכמה מאיר בבחי' אור רוחני כמו מאיר עיני

כידוע בענין ד' בתי תפילין: ראה סידור ו, ג ואילך. ס' מאמרי אדה"ז על מארז"ל.

הקורא ק"ש בלא תפילין . . . וקשרתם: ברכות יד, סע"ב. ואתחנן ו, ח.

הוקשה כל התורה לתפילין: קדושין לה, א. [יראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א ע"ז בלקו"ש ח"ז ע' 277].

געוץ תחלתן בסופן: ס"י פ"א מ"ז.

מנסכי' היין בנקבי השיתין: נסמן לעיל קרוב לתחילת המאמר.

יהי אור . . . שהוא בחי' החכמה: בראשית א, ג. ראה ס' מאמרי אדה"אמ"צ ויקרא ח"א ע' קסה. ח"ב ע' תע.

וש"נ.

יהי רקיע . . . מים עליוני': בראשית א, ו. ראה פירש"י שם. ובב"ר פ"ה, ב: כל העולם כולו מים במים

(ועד"ז שמור פ"ג, א). וראה גם אמ"ב שער הק"ש פ"ב ואילך.

הללו את ה' מן השמים: תהלים קמה, א ואילך.

רוח אלקי' מרחפת: בראשית א, ב.

בזהר בפ"י יבי"ע אומ"ר אור מים רקיע: תהלים יט, ג. ראה זח"ב קלו, ב. קסז, א. ע"ח שער המלכים

(ש"א) פ"ה. אוה"ת חיי"ש כרך ד' תשפת, ב.

מאיר עיני חכמים: עירובין יג, ב.

חכמים כו' וכתוב ותורה אור כו' עוטה אור כו', וכן המים הוא ג"כ בבחי' החכמה רק שהוא בא בבחי' התפשטות כמים שנמשכי' והולכי' אבל הרי המים אין בהם גוון ידוע להיות בחי' הרוחני' הוא בבחי' הביטול דכח מ"ה דחכמה וע"כ מעיין מטהר בכ"ש כו' כידוע בכוונת המקוה בבחי' ד' יודין דמשם ע"ב כו'. וז"ש ורוח אלקי' מרחפת ע"פ המים שהוא בחי' ח"ע שבעצמי' שהוא בחי' כלים להשראת גילוי רוח אלקי' ממש רק שהוא מרחף ע"פ המים נוגע ואינו נוגע בבחי' מטי ולא מטי כו' כי ראשי' גילוי אא"ס הוא בחכמה דוקא כידוע.

והנה ביום הא' קודם שנעשה ההבדלה בתוך המים הרוחני' הללו לא הי' בהן בחי' חילוק מדריגות כלל וכלל אלא הי' מים במים (כמ"ש ר"ע לחביריו כשתגיעו לאבני שיש טהור א"ת מים מים כו'), אך ביום הב' שנעשה הרקיע והבדיל בתוך המים הרי אז הובדלו המים העליונים שמעל הרקיע להיות בתכלי' העילוי אחר עילוי בבחי' הרוחני' יותר מכמו שהי' קודם ההבדלה ומים התחתוני' שמתחת לרקיע הובדלו להיו' בבחי' ירידות המדריגות ובהגשמה יותר לפי שזהו בדרך המבדיל ומברר שעושה חילוק והפרש גדול מדבר המתברר להיו' בו שני מדריגו' חלקו' מן הקצה לקצה שהוא בירור חלק הטוב והנקי שהוא בתכלית הטוב שנברר בו וחלק הפסולת הוא בא בתכלי' הפסולת והגסות, כמו היתוך הכסף והסיג הרי קודם הברור כל החלקי' שבו מעורבי' יחד בלי חילוק והפרש כלל בין זל"ז כי הרי מעורב הנקי והסיג בכל חלק קטן שבקטנים בשוה ממש ואין כאן לא טוב ונקי בתכלי' ולא פסולת וסיג בתכלי' אלא שקולין הן בשוה ממש כו', אבל לאחר הברור הרי יוצא חלק הטוב והנקי מובדל בתכלי' העילוי וחלק הסיג בתכלי' הגרעון והשפלו' כידוע, וכך הוא בכל בירור כמו בירור היין מן השמרי' שבו הרי קודם הברור מעורב היין בכל חלקיו עם השמרי' ואינו נקי יין צלול כ"כ וגם אינו נקי יין עכור כ"כ כי שקול בו הנקי והשמרי', אבל לאחר שחביות היין עומדת זמן רב ומתברר כל חלקי השמרי' שבו ונופלי' למטה בשולי החביות הרי אז נתברר היין שע"ג השמרי' ונעשה צלול בתכלי' הצלילות והשמרי' שנפרדו לגמרי נעשי' גסי' ועכורי' ביותר, וכל שנפרד

ותורה אור . . עוטה אור: משלי ה, כג. תהלים קד, ב.
 המים . . חכמה: פרדס שער ערה"כ מערכת מים.
 המים אין בהם גוון: ראה שם שער עצו"כ פ"ד.
 כח מ"ה דחכמה: זח"ג כת, א, לד, א.

מעין מטהר בכ"ש: מקואות פ"א מ"ז. רמב"ם הל' מקואות פ"ט ה"ח. וראה עוד ע"ז בלקו"ש ח"ב ע' 419.
 כידוע בכוונת המקוה . . ד' יודין: ראה פע"ח שער השבת פ"ג. כתר שם טוב ס"ב (ב, ג) — הוצאת קה"ת.

ובכ"מ.

מרחף . . נוגע ואינו נוגע: ראה רש"י האזינו לב, יא. ירושלמי חגיגה פ"ב ה"ב.
 ראשית גילוי אא"ס הוא בחכמה: ראה תניא פליה (כהגה). ובכ"מ.
 כמ"ש ר"ע . . כשתגיעו לאבני שיש: חגיגה יד, ב.

השמרי' מן היין ביותר יותר יוצלל היין ויותר יתגשמו ויתעכרו השמרי' וכאשר מבלבל יין בשמרי' אין השמרי' שביין גם כ"כ ואין היין צלול כ"כ כו' כידוע וד"ל. והנמשל מזה יובן ג"כ למעלה בענין רקיע המבדיל בין מים עליוני' כו' שע"י בחי' הבדלה זו דוקא נתעלו בחי' מים שמעל לרקיע בתכלי' העילוי יותר מכמו שהי' קודם ההבדלה ומים שמחת לרקיע נבררו ויורדין למטה מטה בהגשמה יותר כו' וד"ל.

וביאור הדבר הנה ידוע בפי' חכמות בחוץ כו' ב' חכמות ח"ע וח"ת דהיינו שבחי' ח"ע ירדה למטה להתלבש למטה מטה בבחי' ח"ת להיות כולם בחכמה עשית כו', שזהו כמו עד"מ כח שכלו של אדם שמלביש א"ע בדבר מה לתקן איזה דבר ונק' שכל המלוכש בעשי' בלבד שאין לה ערך כלל לגבי עצם כח השכל אך מ"מ מעצם כח השכל ירד אור שכל זה בעשי', כך בראשי' ברא בחוכמתא כו' ה"ז כמו בחי' שכל שבעשי' כידוע דבראשי' נמי מאמר הוא, וירידתה הוא ממקור החכמה העצמי' שהיא חכמת התורה כמ"ש ואהי' אצלו אמון אסתכל באורייתא וברא כו' כמ"ש ה' קנני ראשי' כו' ששם נאמר לתבונתו אין חקר בבחי' א"ס ממש. וזהו שהוצרך להיות' הבדלה ברקיע המבדיל בתוך המים העליוני' שזהו בחי' עצם כח חכמתו ית' כמ"ש ורוח אלקי' מרחפת ע"פ המים כו' שהי' מבדיל בין מים עליוני' בחי' חכמתו העצמי' ממש לבין בחי' מים התחתוני' שהוא בחי' חכמה שמתצמצמת לבא למטה להיות' מקור לעולמות כו', ממילא מובן שע"י הבדלה הזאת נתגלה בחי' עצם החכמה בעצמותו יותר מבחי' מים דחכמה שירדה למטה ירדה למטה מטה בתכלי' הירידה יותר להיות' כולם בחכמה עשית גם לבחי' דומם דעשי' כנ"ל בפי' ושמן מחלמיש צור שבחי' ח"ת מתפשטת בכל הנמצאי' עד בחי' הצמצום היותר אחרון שבעוה"ז כמ"ש ואתה מחי' כו' אתה בחי' אותיות דחכמה כו' כידוע, וכמשל הנ"ל בהיתוך הכסף בנקי ופסולת ובשמרי' שביין כו' כך ע"י הרקיע הזה הובדלו המים העליוני' דח"ע להיות' זה עולה בתכלי' העלי' וזה יורד בתכלי' הירידה (והיינו ג"כ והבדילה הפרוכת בין קה"ק מקור החכמה כו' שזהו בחי' קרומא דאורא כו' שמבדיל בין מקור החכמה לגילוי אור השכל שבמוח ונק' פרסא, ויש בחי' פרסא בין כל עולם ועולם

בפי' חכמות בחוץ כו' ב' חכמות: משלי א, כ. זח"א קמא, ב. וראה אמ"ב שער הק"ש פי"ב ופ"ד. ובכ"מ. כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כד.
בראשי' ברא בחוכמתא: בראשית א, א ובתרגום ירושלמי.
דבראשי' נמי מאמר הוא: בראשית א, א. ר"ה לב, א.
ואהי' אצלו אמון אסתכל באורייתא: משלי ת, ל. ראה זח"ב קסא, א. ועוד.
ה' קנני . . . לתבונתו אין חקר: משלי ת, כב. ע"פ ישעי"מ, כ. [וראה בהמ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ זיקרא חי"ב ע' תרמב. ושינ].
ואתה מחי': נחמי' ט, ה.
הבדילה הפרוכת . . . קרומא דאורא: ע"פ תרומה כו, לג. זח"ג קכח, ב. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ זיקרא חי"ב ר"ע תשס"ט. ושינ. שם דברים ח"א ע' קנח ואילך.

להבדיל בין חכמה שבעולם העליון לשלמטה הימנו כמו פרסא שבין אצ"י לבריאה ובין בריאה ליצ"י כו' שנק' רקיע המבדיל כו'). והיינו מ"ש והמים אשר מעל השמים כו' למעלה גם מבחי' השמים ושמי השמים לפי שעלו למעלה מעלה כו' ומים שמתח' לרקיע ירדו למטה מטה.

והנה ביום הג' אמר יקוו המים מתחת השמים אל מקום א' ותראה היבשה, שזה מאמר בפ"ע לאחר שאמר ביום הב' יהי רקיע ונעשה הרקיע והבדיל בין מים למים וירדו מים שמתחת לרקיע למטה הנה ביום הג' גזר וציוה על המים הללו שירדו עוד למטה מטה ביותר והוא מ"ש יקוו המים שמתחת השמים שכבר ירדו אל מקום א' שהוא התהום שמתחת לארץ ותראה היבשה למעלה וכמ"ש לרוקע הארץ על המים כו' כמארז"ל שגער הקב"ה במים והרחיקן עוד יותר כו', וגערה זו הוא מבחי' הגבו' דשמאל דוחה לרחק כידוע, והענין כי גם שהבדיל הרקיע וירדו המים התחתוני' למטה עכ"ז הי' רק מים ע"ג כל הארץ והיבשה היתה נעלמת בתוך המים התחתוני' הללו שמתחת לרקיע שנק' שמים כו' עד שגער בהם הקב"ה וציוה שיקוו המים ויתאספו למטה מן הארץ והוא התהום כדי שתתראה ותתגלה היבשה. והענין ידוע שזהו בחי' עלמא דאתכסי' ועלמא דאתגלי' שהמים שהיו מכסי' על כל הארץ גם שנק' ח"ת שירדו למטה כנ"ל מ"מ הוא בחי' מקור כללי עדיין לכל מה שנמשך בריאת יש מאין אח"כ כמשל המחשבה הכוללת בעולם כל מה שיעשה כו' ואח"כ בא לידי גילוי בדיבור ומעשה, וע"כ אמרו כל מה שיש ביבשה יש בים כו' כמ"ש במ"א, וז"ש אחר שיקוו המים הללו ותראה היבשה תוציא הארץ עלמא דאתגלי' כו', ובחי' מים הללו שהי' למעלה ע"ג הארץ בבחי' העולם נגערה זאת שגער בבחי' גבו' עליהם בשמאל דוחה כנ"ל הרחיקן ביותר לירד למטה מטה ביותר, והוא הנק' תהום רבה, ונק' מים בוכים כמ"ש בזהר מים התחתוני' בוכין אנו בעינין למהוי קדם מלכא, פי' ח"ת שירדה למטה מטה כ"כ נק' מים התחתוני' בוכין לפי שירדו למטה מטה ביותר והוא מטעם הנ"ל שנעשה רקיע המבדיל מלבד זה גער בהם להתאסף ולהתצמצם גם עוד שלא יהי' גם תחת השמים כלל אלא מתחת לארץ כו', וזהו שהן בוכין אנו בעינין למהוי קדם. מלכא להיו' במעלתם ומדריגתם הראשונה כמו שהי' טרם שנעשה הרקיע המבדיל כנ"ל שלא הי' חילוק והפרש כלל בין מים עליוני' למ"ת אלא הי' מים במים כמ"ש ורוח אלקי' מרחפת ע"פ המים שהי' הכל בתכלי' העילוי בשוה והיינו קדם מלכא שהוא בחי' ח"ע שבצמור' כנ"ל וד"ל.

יקוו המים: בראשית א, ט.

לרוקע הארץ על המים: תהלים קלו, ו.

שגער הקב"ה במים: ראה חגיגה יב, א. רש"י בראשית א, ו. וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע'

תש.

כל מה שיש ביבשה יש בים: חולין קכז, א. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' קל. וש"נ.
כמ"ש בזהר מים התחתוני' בוכין: ראה ת"ז ת"ה (יט, ב). מדרש עשה"ד ס"ב. בחי ויקרא ב, יג. ובכ"מ.

אך הנה לעתיד יבוררו כל בחי' מים תחתונים הנק' תהום רבה כמ"ש ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים חצים אל הים הקדמוני וחצים אל הים האחרון וכן כתיב ומעיין יצא מבית ה' והשקה את נחל השיטים כו'. דהנה ידוע שבחכמה אתברירו דוקא, ומים חיים מירושלים הוא בחי' ח"ת בחי' ב"ן דכתיב בה א"ח עט"ב למעלה משם מ"ה דח"ע כו' לפי שתעלה ח"ת לשרשה בח"ע כמו שהי' טרם הבדלת הרקיע, וזהו חצים אל הים הקדמוני שזהו המים אשר מעל השמים שנק' ים הקדמוני שהוא מקדם לח"ע שירדו אחר הבדלת הרקיע כנ"ל שעלו למעלה מעלה כו', וחציו אל הים האחרון שהוא בחי' תהום רבה שיהי' לעתיד בתכלי' העילוי כמו שתעלה למעלה מן הים הקדמוני לאחר הבירור דב"ן כמ"ש עט"ב כך תעלה למעלה מן הים האחרון דתהום רבה שיתעלה לעתיד כי פי' אל הים הוא ענין השפעה והמשכה כמ"ש נקבה תסובב גבר כו'. וזהו שנק' מים חיים כידוע דעיקר ענין מ"ח הוא כאשר מי התהום בוקע' מתחת לארץ ועוברי' דרך גידי' הבוקע' שבארץ כי ארעא חלחולי מחלחלא כמ"ש ונהר הד' הוא נהר פרת הוא דמעיקרא כו', כי בעברם דרך עפר הארץ מלמטה למעלה מתבררי' ומתמתקי' ומתתקנים ונק' אז מ"ח, וע"כ לטהר את הטמאי' כתיקוני' כו' אך מעיין כו' בחי' מים חיים שנובעין במעיין שמתחת לארץ כי הארץ הוא בחי' התיקון וע"כ לאחר שיקוו מעל הארץ ונעשה התהום מתמתקין ומתבררין מי התהום בארץ בעלותו מלמטה למעלה כמ"ש לרוקע הארץ כו' וכמ"ש במ"א, וזהו חציו אל הים האחרון. וכדוגמת זאת הי' בזמן המבול להפוך בבחי' הגבו' דשמאל דוחה לשחת את הארץ וכל אשר בה, והוא אשר ארובות השמים נפתחו ומעיינות תהום רבה נבקעו, דארובות הללו הוא בחי' פתיחה ויציאת שטף מים רבי' עליוני' שמעל לרקיע שנתעלו למעלה כמ"ש והמים אשר מעל השמים, ומעיינות תהום רבה נבקעו ביותר שהן בחי' מ"ח שנפלו למטה לאחר שגער

ביום ההוא יצאו מים חיים . . ומעיין יצא מבית ה': ע"פ זכרי' יד, ת. יואל ד, יח.
 ידוע שבחכמה אתברירו דוקא: ראה זחי"ב רנד, ב. אגה"ק סכ"ח. ובהנשמך ע"ז בארוכה בס' מאמרי אדהאמ"צ-דברים ח"א ע' רצה.
 א"ח עט"ב: משלי יב, ד.
 נקבה תסובב גבר: ירמ' לא, כא.
 כידוע דעיקר ענין מ"ח . . בוקעים מתחת לארץ: ראה לקו"ת חוקת סב, ג. סה"מ תקס"ב ח"א ע' קעד. ס'
 מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"ב ע' השי. ובכ"מ.
 ארעא חלחולי מחלחלא: חגיגה כב, א.
 ונהר הד' הוא נהר פרת הוא דמעיקרא: ראה בראשית ב, יד. בכורות נה, א.
 כתיקון כו': בכתי' ב: כתיב.
 לטהר . . אך מעיין: שמיני יא, לו. וראה תוי"כ ופירשי' שם. וראה בהנשמך להלן בהוספות בהמילואים להמ"מ.
 לרוקע הארץ: תהלים קלו, ו.
 ארובות השמים נפתחו: ע"פ נח ז, יא.
 והמים אשר מעל השמים: תהלים קמח, ד.

בהם כנ"ל וד"ל. ולעתיד יהי דבר זה בבחי' ברכה ושפע החכמה ביותר כמ"ש בזהר בשנת ת"ר לחיי נח צדיק עליון שהוא ת"ר לאלף הוי"ו יפתחו תרעין ומבועין דחכמתא כמ"ש כולם ידעו אותי כמים לים מכסי כו', והיינו ארובות השמים שיפתחו לגילוי אור דח"ע דמ"ע שמעל לרקיע ומעיינות תהום רבה דמ"ת שיתעלו לעתיד כנ"ל וד"ל.

והנה זהו ענין הנסכים שהיו מנסכי' היין לשיתין שיבואו אל התהום דוקא, ולכאורה זה פלא גדול שהרי שרש בחי' הנסכים הוא דוקא בבחי' גילוי פנימי' ועצמו' כנ"ל שהוא ע"י ענין השמחה שהיין עושה בבחי' הארת פנים מן העלם העצמו' כנ"ל באריכות וא"כ לכאורה אין טעם לזה לניסוך היין לשיתין שיבואו אל התהום. אך הענין הוא משום דהיא הנותנת לפי ששרש היין הוא המשמח אלקי' למעלה מעלה מפנימיו' לחיצוני' מהעלם לגילוי ע"כ יש בו בחי' כח ירידת ההמשכה גם למטה מטה עד היותר תחתון ליתן גם בו כח ועוז שיכול גם הוא לעלות למעלה מעלה דהיינו גם מי התהום שירדו בגערה ונזיפה למטה מטה מאוד שיוכלו לעלו' למעלה בקדש העליון דח"ע שבמים עליוני' שמעל לרקיע ולהיו' קדם מלכא כמו שהי' מים במים קודם ההבדלה כנ"ל, והיינו ע"י המשכות מעט היין המנסכי' לשיתין ובאין אל התהום שמעט יין זה הוא בחי' יין המשמח אלקי' למעלה מפני רוב גילוי אור הפנימיו' ע"י שמחה שביין שעולה מלמטה למעלה* כנ"ל שנכנס יין יצא סוד הוי' מן ההעלם לגילוי יש בכח זה לירד גם מטה מטה לבחי' מ"ת שנפלו שהוא התהום שיוכלו גם הם לעלות בקודש כו' דהיינו לשמחם מיגונם, כי בחי' מ"ת הללו נק' מים בוכים שבוכין אנו בעינין למהוי כו' וע"י מעט יין זה מתמתקין מצערם ומיגונם שהם בחי' גבו' קשות דשמאל דוחה שגער עליהם בנזיפה והרחקה יתירה עד"מ שנותנים יין למרי נפש שהגבו' קשות דתוקף הדין הקשה שעבר על המרי נפש נמתק לפי שעה ביין המשמח כו' (וה"ז עד"מ מלך שגער על עבדו בנזיפה והרחקה יתירה שבעת שמחת לב המלך כטוב לכו ביין יצוה ליתן לעבד זה שהוא מר נפש יין מכוסו לשמחו שבזה נמתק הדין עליו ונהפך מיגונו לשמחה אשר לא הי' זה שלא בשעת שמחת המלך ביין לפי שבחי' פנימיות שבו יצא לידי גילוי ובבחי' הפנימיות כל דינין מתעברין כו' כמ"ש כד אנפאה דמלכא נהירין כל דיני'

כמ"ש בזהר בשנת ת"ר לחיי נח: וראה נח ז, יא. זח"א קיו, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ-דברים ח"א ע' קא. וש"נ. לקוטי שיחות חט"ו ע' 42.

כולם ידעו אותי כמים לים מכסים: ירמ"י לא, לג. ישעי' יא, יט.

דמ"ת: בכתי"ב: דח"ת.

למעלה: בכתי"ב: למעלה מעלה.

יין למרי נפש: ע"פ משלי לא, ו.

כד אנפאה דמלכא נהירין: ראה גם זח"ג קלג, ב. וראה ד"ה יוספו ענינים (קה"ת, תשמ"ה) ע' 12. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' רמב.

מתעברין מיני' כו' וד"ל). אך מפני שאין מיתוק הדין אלא בשרשן דוקא ע"כ אין מיתוק הדין שעל מ"ת דתהום רבה רק ע"י היין דוקא כידוע דיין הוא בחי' בינה דמינה דיני' מתערין בסופה כו' אך בשמחה שביין הוא עיקר מיתוק כל דיני' כמ"ש בזהר כל חירו וכל חידו הוא ביין המשמח כו'. וזהו פי' יין המשמח אלקי' אלוקי' דוקא שהוא בחי' הצמצום דאלקי' עילאה דבינה ואלקים תתאה דמל'. וזהו אשה בעלה משמחה ואין שמחה אלא ביין כו', אך לאחר תשלום הבירור דוקא נק' יין המשומר בענביו כו' (וזהו שיין תוסס אינו ראוי לנסך ע"ג המזבח כי אין בו תוקף הגבו' כ"כ והעיקר הוא להמתיק לבחי' תוקף הגבו' דתהום רבה ע"כ נק' יין המשכר שהוא תוקף חזק ביותר כו' כי אין מיתוק הדין אלא בשרשן). וזהו בקודש הסך נסך שכר להוי', פי' בקודש בבחי' קודש העליון שהוא בחי' ח"ע הסך נסך מעילה לעילה לירד למטה מטה עד בחי' צמצום דמ"ת שבתהום רבה להיו' גם הם עולי' בקודש העליון כו' וד"ל.

ומעתה י"ל מה שיש חילוק בנסכים בין פר לאיל כמ"ש חצי ההין יהי' לפר ושלישי' ההין לאיל ורביעי' ההין לכבש כו'. דהנה מבואר למעלה שלפ"ע ההעלאה דאכילת קרבן דזבח ועולה כך ערך בחי' ירידת ההמשכה במנחה ונסכים כו', וע"כ לפר שהעלאתו מרובה גם בחי' המשכתו שע"י הנסכים מרובים יותר, כי הנה שרש הפר הוא בבחי' פני שור שבמרכבה ואש של מעלה שאוכל קרבן הפר עולה עמו עד גם עצמיו' דפני שור שמשם שרש הפר כו', ולפ"ע ההעלאה כך ערך ההמשכה למטה שהוא ג"כ חצי ההין יין לניסוך שיכול יותר להביא ההעלם והפנימיו' לידי גילוי כפ"ע הכח שבחצי ההין יין לשמח אלקים עד"מ בשמחה גשמי' דיין למטה מחצי ההין יותר משלישי' ההין כו', וממילא יש בו ג"כ בחי' כח יריד' ההמשכה למטה מטה במדריגות התחתונה דמים התחתוני' שנפלו מבחי' דיני' קשי' ביותר כו' להמתיק הרבה יותר כו'. אבל לקרבן האיל או הכבש שבחי' העלאתו למעלה

שארין מיתוק הדין אלא בשרשן: ראה פע"ח שער השופר פ"א. לקרית להאריזל וישב לט, א. תניא פ"א. ובכ"מ.

דיין הוא בחי' בינה: ראה ס' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא ח"א ע' לג. וש"נ.
 בינה דמינה דיני' מתערין: ראה זהר ויקרא י, סע"א. יא, רע"א. ע"ח שער א"א (שי"ג) פ"ח. שער א"א (שי"ד) פ"ב. ס' מאמרי אדהאמיצ' דברים ח"ב ע' שעז. וש"נ.
 בזהר כל חירו וכל חידו הוא ביין המשמח: ראה גם זח"ב קמז, א. זח"ג לט, א.
 אשה בעלה משמחה: ר"ה ו, ב.
 אין שמחה אלא ביין: פסחים קט, א.
 יין המשומר בענביו: ברכות לד, ב. זח"א קלה, ב. זח"ג מ, א. ועוד. וראה סה"מ תקס"ב ח"א ע' קיד. סה"מ תקס"ח ח"א ע' קפג. סידור קב, ב ואילך. ובכ"מ.
 שיין תוסס אינו ראוי לנסך: נסמן לעיל קרוב לתחילת המאמר.
 בקודש הסך נסך: פינחס כח, ז.
 כמ"ש חצי ההין יהי' לפר: פינחס כח, יד.

מועט יותר ע"כ גם הנסכי' שלו מועטי' יותר, כי שרש האיל או הכבש אינו בעצמיו' דפני שור רק מבחי' ענפי' המסתעפי' הימנו כמו העגל בן בקר הוא הקטן שבפני שור עצמו וכמו כן מין הצאן כולו הוא בבחי' הקטנו' לגבי פני שור עצמו וכמ"ש אדם כי יקריב מן הבהמה ומן הבקר והצאן כו'. ובצאן עצמן יש ב' מדריגות איל וכבש האיל שלישי' ההין דיו לפ"ע העלאתו ולכבש די ברביעי' ההין כו' ולא יותר מפני שאין ההמשכה אלא לפ"ע ההעלאה כו' כנ"ל וד"ל. (וכן במנחות יש חילוק אם מעשרון א' או ב' עשרוני' כמ"ש שלשה עשרוני' לפר ושני עשרוני' לאיל ועשרון לכבש כו' שהצומח דחיטה הוא לפי ערך ההעלאה דחי' דפני שור כו', וכן בשמן למנחה יש חילוק כמו מיין לנסכי' בין פר לאיל וכבש כידוע).

אך עדיין י"ל למה לפר חצי ההין בלבד וכן באיל וכבש כו' שאין ההמשכה במדה ושיעור ההעלאה שהרי ההעלאה דפר הרבה יותר מהמשכה דחצי ההין לפי ערך, ועוד [ש]הרי מביא עם הפר ג' עשרוני' סולת ולאיל ב' עשרוני' כו' וכה"ג הרי יש כאן העלאה בכפליי' מן ההמשכה. אמנם הענין הוא כמארז"ל ע"פ והשתי' כדת של תורה אכילה מרובה משתי', הרי ע"פ דת של תורה צ"ל אכילה מרובה משתי', וראי' מן הקרבנות שנק' לחמי וכתוב חצי ההין לפר כו', והטעם הוא ע"פ הידוע בענין המאמר שאין לך טפה יורדת מלמעלה שאין טפיים עולי' כנגדם דהיינו שאין לך בחי' המשכה יורדת מלמעלה שאין בחי' העלאה בתחילה עולה טפיים בכפליי' כו', וכך הוא גם כאן שבשביל המשכה דיין לנסכי' צ"ל האכילה מרובה בכפליי' כמו חצי ההין לפר וכן בשמן למנחות כו', כי האכילה דקרבתן הוא בחי' ההעלאה לחבר לבחי' חיצוני' החיות ע"י בירור המאכל שעולה מן האצטומכא כו' כנ"ל באריכות והנסכים הוא בחי' ההמשכה שאח"כ כנ"ל ע"כ בדת של תורה צ"ל אכילה מרובה משתי' בכפליים דוקא מטעם הנ"ל וד"ל.

אך הנה יש לכאורה להקשות קושי' וסתירה גדולה וחזקה על כל ענין הנ"ל בזבח ונסכים שנק' אכילה ושתי', והוא ממאמר הידוע בזהר בפ"י אכלו ריעים שתו ושכרו דודים דאכלו רעי' לעילא שתו ושכרו דודי' לתתא כו', הרי בחי' אכילה לעילא בבחי' הפנימי' ובחי' השתי' לתתא בבחי' החיצוני',

אדם כי יקריב: ע"פ ויקרא א, ב.

שלשה עשרוני' לפר: ראה פינחס כח, יבי"ג.

בשמן למנחה יש חילוק: ראה רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"ב, ה"ד.

והשתי' כדת של תורה: אסתר א, ה. מגילה יב, א ופירשיי שם. וראה גם להלן ד"ה והשתי' כדת בסופו.

שאיין לך טפה יורדת מלמעלה: ראה זחי"ג רמז, ב. ובהנסמן בארוכה בהמ"מ ללקו"ת פ' שלח מב, ב [בהוצאת התשד"מ ואילך].

בזהר בפ"י אכלו ריעים: ויקרא ד, א. ראה זחי"ג ד, א. וראה להלן ריש ד"ה והשתי' כדת (ובהמ"מ שם).

ולמעלה מבואר שבחי' האכילה דקרבנות הוא בבחי' החיצוני' וניסוך היין דשתי' הוא בבחי' הפנימי' דוקא ואיך אמר שתו ושכרו דודי' לתתא כו'. גם הנה י"ל תוס' ביאור על כל ענין הנ"ל בזבח ונסכים. דהנה ידוע בפ"י המאמר אכלו רעי' לעילא שהוא בחי' חו"ב תרין ריעין דלא מתפרשין כו' והוא בחי' י"ה דשם הוי' כמ"ש כי ב"ה כו', שתו ושכרו דודי' לתתא שהוא בחי' ז"ן בחי' ו"ה דשם הוי'.

וביאור הדברים הנה יש להקדים תחלה ביאור המאמר דאליהו אנת חכים ולא בחכמה ידיעא מבין ולא בבינה ידיעא פי' משום דע"ס המיוחדת בעצמי' המאציל בבחי' אין האמיתי וע"כ נק' בסי' ע"ס בלי מה בלי מהות פי' שאין אור החכמה נק' בשם מהות ומציאות חכמה כמו מציאות ומהות חכמה שלנו שנתפס' בגדר מהות שכל עכ"פ אבל הוא ית' גם שנק' חכם אין זה בבחי' החכמה ידיעא בגדר מהות ומציאות חכמה שהרי נק' ע"ס בלי מה בלי מהות כו', אך לפ"ז למה הוא אומר אנת חכים ומבין דמשמע שנק' חו"ב עכ"פ רק שאינו חו"ב ידיעא ולכאורה זה כתרתי דסתרתי אהדדי. אבל הענין ידוע שהוא במה שמפרש אלא לאחזאה לאנהגא בהון עלמין כו', פי' אפיק יו"ד תיקונין וקרין לון ע"ס במהות ומציאות אך לא מפני שהם באמת בתפיסת דבר מה רק שנק' כך ע"ש בחי' השפעתו למטה אשר עתיד להשתלשל ולהתהוות מהם דבר מה שנק' עלמין, כמו אור החכמה ולא נק' במציאות חכמה מצד עצמה ומהותה אלא רק ע"ש שהיא מקור למקור להשתלשלו ולהתהוות החכמה למטה מטה בבי"ע עד התהוות שכל שלנו שנק' חכמה ידיעא במציאות, ומפני שהיא מקור לכל התהוות חכמה במציאו' ע"כ נק' גם אור זה שנאצל בשם חכמה אבל באמת אינו בגדר מהות חכמה ידיעא כלל וכלל וכמו שמסיים בסוף המאמר ולא מכל אינון מדות כלל, וכך הוא ג"כ בשאר הספ' והמדות כמו מבין ולא בבינה ידיעא ומה שנק' מבין הוא רק ע"ש שהוא מקור להתהוות הבינה למטה בעולמות מאין ליש ע"כ אין זה מבין בבינה ידיעא כלל כנ"ל בחכמה, וכמ"כ במדות כמו רחום וחנון אין זה מדת הרחמנות אצלו ית' בבחי' מהות ומציאות כמו התפעלות רחמנות באדם למטה שא"כ ה"ז בחי' שינוי שכל התפעלות הוא בבחי' שינוי וזה התואר שייך לתוארי האדם בע"ג שמתפעל ומשתנה כו' אבל לא למעלה באח"פ כידוע אלא פי' רחום הוא רק להיו' מקור כל התהוות מדה"ר למטה מטה בבי"ע כשיש על מי לרחם כו' אבל בעצמי' המאציל לא שייך להיות נק' כן גם שנק' רחום לא יתכן רק ע"ש השפעה דמה"ר שנשפע ממנו (והוא רק שם המושאל ולא שם העצם כמו באדם שנק' רחום וחכם

חויב תרין רעין: זח"ג שם.

כי ב"ה: ישעי' כו', ד.

המאמר דאליהו אנת חכים: ראה ת"ז בהקדמה יז, א.

בסי' ע"ס בלי מה: פ"א מ"כ ואילך.

ע"ש העצם מלבד בחי' השפעתו מחכמתו כו' אבל בעצמי' אא"ס ב"ה לא יתכן לומר שהוא חכם או רחום בעצם כי מצד עצמו הרי הוא אח"פ בתכלי' ולא מכל אילין מדות כו' אלא הוא המדע והוא הידוע כו' ולא בידיעה שחזן ממנו כתואר ידיעת האדם כלל רק ע"ש בחי' כח ההשפעה למטה לאתחזאה לאתנהגא בהון עלמין כנ"ל וכמ"ש במ"א באריכות וד"ל).

והנה מעתה י"ל במ"ש והחכמה מאין תמצא ואי' מקום בינה כו' דמשמע שהחכמה בעצמהי' מובדל בזה מכל שאר הספי' והמדות במה שנמצאת מאין שהוא בחי' אין האמיתי דעצמו' המאציל, והלא כל האורו' עליוני' נמצאי' מאין האמיתי בבחי' דילוג הערך רק להיו' מקור להשתלשלו' משום דמצד עצמו לאו מכל אלין מדות כלל כנ"ל וכמ"ש חכים ולא בחכמה ידיעא כו' כך אמר לאו דאית לך צדק ידיעא ולא משפט ידיעא ולא מכל אילין מדות כו', וא"כ למה הבדיל להתהוות אור החכמה דוקא מכל הס' בזה שנמצאת מאין כו'. אך הענין הוא דבאמת החכמה מובדלת בדבר זה שתמצא מאין ליש מעצמו' המאציל והוא הנק' ראשי' הגילוי מבחי' אין כו' שהוא בדילוג הערך ביותר, משא"כ מבחי' החכמה ולמטה נמשך האור בבחי' עו"ע בחי' יש מיש ולא בדילוג הערך כ"כ. וזה אנו רואי' בכחות הנפש דאדם שהחכמה נמשכת מלמעלה מן החכמה בדילוג הערך דהיינו מבחי' אין ליש כמו הארת כח המשכיל להשכיל איזה שכל שאין בכח המשכיל מהות שכל כלל רק בחי' הארה בעלמא ולא מהותו ודרך צמצום גדול בא ומאיר להיו' מזה התהוות חכמה, והוא מזל ונוצ"ר אותיות צינור' כמ"ש באד"ר דאור אבא יונק ממזל הח' שהוא כדמיון שיערה המצומצמת כו', אבל מן החכמה נמשך למדות בבחי' יש מיש דהיינו מפני שמהות החכמה מאיר ומלוכב במדות שהרי השכל שבמדות אהבה גם הוא מהות שכל כמו מהות ושכל דחכמה עצמו רק שהוא מצומצם בקטנו' כמ"ש דהחסד נק' ענף החכמה בקו הימין חז"ן (והיינו מפני שמהות המדה ג"כ הי' כבר בשכל ולא יצא רק מהעלם לגילוי שזהו יש מיש ולא יש מאין כמ"ש במ"א באריכות), וכן מחסד לנצח כו'. כמ"כ למעלה התהוות החכמה מלמעלה מן החכמה הוא יש מאין מאין דא"ס שלא בדרך השתלשלו' עו"ע אלא רק מבחי' מל' שהוא רק בחי' גילוי

הוא המדע והוא הידוע: רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ב ה"י. ועוד. תניא פ"ב. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' תב (ובהמ"מ ש"ס).

והחכמה מאין תמצא: ראה איוב כח, יב.

בעצמה: בכת"י ב: דוקא.

ונוצ"ר אותיות צינור: ראה תו"א סט, ב. לקו"ת מטות פג, א. ס' מאמרי אדהאמי"צ דברים ח"א ע' רכה.

קונטרס תשובות וביאורים מכ"ק אדמו"ר שליט"א (קה"ת תשל"ד) ט"ו.

כמ"ש באד"ר דאור אבא יונק ממזל הח': ראה חז"ג רפט, ב [שם הוא באדרא זוטא. ומ"ש כאן באד"ר אילי הוא טעות המעתיק. ועד"ז נתחלף בתו"א עב, רע"ג. סה"מ תקס"ה ח"א ע' תסו. סה"מ תקס"ח ח"א בתחילתו ובכ"מ] וראה ע"ח שער הכללים פ"ה. ועוד.

דהחסד נק' ענף החכמה: ראה חז"ג רסב, א. ועוד.

הארה בעלמא כמ"ש מלכותך מל' כל כו' והוא בחי' מל' דא"ס שאין זה בחי' התפשטו' עצמותו ומהותו רק בחי' אותיות שמו הגדול כידוע ומבואר במ"א שבחי' ההתנשאות דכתר מל' הוא מאיר מרחוק ולא בא בקירוב הערך בבחי' יש מיש כהשתלשלות השפע מהמדות כי מדת החסד שבפנימי' ומהותו נמשך למקבל כו' וד"ל.

אך* עדיין י"ל למה החכמה דוקא מאין דא"ס תמצא בריחוק הערך יותר משאר הספי' מאחר שעל כולם בשוה אומר לאו דאית לך מכל אינון מדות כו' מטעם הנ"ל ואזי בבחי' ההשתלשלו' דע"ס זמ"ז יתכן לומר שהחכמה מאין תמצא דוקא אבל מחכמה ואילך שזהו בחי' ההשתלשלו' האורו' זמ"ז כמו מחכמה לחסד ומחסד לנצח הוא בא בבחי' יש מיש שנק' עו"ע כנ"ל אבל לגבי עצמו' המאציל כולם בשוה מאין נמצאו בדילוג ואין הפרש כלל בזה בין חכמה לשאר ספי' וכנ"ל דכמ"ש ולא בחכמה ידיעא כך אמר לאו דאית לך צדק ידיעא ולא מכל מדות אליו כלל מטעם הנ"ל, והדרא קושי' לדוכתי' למה אמר החכמה דוקא מאין תמצא כו'. אמנם הענין הוא דגם בבחי' אצי' הספי' מעצמי' המאציל יש הפרש גדול בין אצי' אור החכמה לאצי' שאר הספי' שהחכמה מאין תמצא יותר כנ"ל, לפי שהארת האור להאציל מהות הס' הוא הנק' אור הס' כמ"ש במ"א, וכמו אור החסד ה"ז הארת המאציל להאציל ס' החסד וכן אור הנצח וכה"ג וכידוע דע"ס גנוזו' בעצמו' המאציל, ויש בחי' החסד בעצמיו' ונק' חסד דא"ס כמ"ש חסדי ה' כי לא תמנו, וזהו לך הוי' הגדולה והגבו' כו' עד והנצח הרי יש בחי' נצח בא"ס, ואע"פ שאינו נצח ידיעא ולא משפט ידיעא כנצח ומשפט דין ורחמי' הגלוי' בבחי' האצי' מ"מ הרי הן בבחי' מדות דנצח משפט שהן' בבחי' א"ס ממש, וכן החכמה בא"ס נאמר ע"ז לתבונתו אין חקר שהוא בחי' חכמתו העצמיו' כידוע. אמנם בבחי' התגלותם מהעלם העצמי' בזה יש הפרש בין החכמה לשאר הס', שהרי החסד והנצח בא מהעלם לגילוי בבחי' יש מיש כמו עד"מ כח חסד שבנפש בהעלם שבא לידי גילוי בלב וכח הניצחון שבנפש בא לידי גילוי מהעלמו' בנפש שאין זה חידוש מעיקרו רק שבא מן העלם לגילוי בלבד כדמיון החסד והנצח שבלב שבא לידי גילוי בפו"מ בדו"מ כו', אבל בחי' גילוי החכמה מהעלמה בעצמי' הנפש באה מבחי' יש מאין בבחי' דילוג גדול, וזהו מפני שבנפש עצמה יש ב' מדריגות בחי' אין ובחי' יש, בחי' אין הוא בחי' עצמי' ההיולי טרם בואה בבחי' התפשטות

מלכותך מל' כל: תהלים קמה, יג.

אך עדיין י"ל: בכת"י ב באה פיסקא זו (עד סיומה — כמ"ש במ"א וד"ל) בתוך חצאי מוסגר.

ואז: בכת"י ב: ואם.

חסדי ה' . . . לך ה' הגדולה: איכה ג, כב. דהיא כט, יא.

שהן: בכת"י ב: רק שהן.

לתבונתו אין חקר: ע"פ ישעי' מ, כח.

כחות כו' ובחי' יש שבה הוא בחי' התפשטות כחות שלה כמו כח החסד וכח הניצחון וכה"ג, ומבחי' אין שבה נמשך לכח החכמה שבה יותר משאר הכחות שבה מפני שכח החכמה שבה היא יותר בבחי' אין משאר הכחות ע"כ נק' כ"ח מ"ה, ולזה הטעם בחי' חכמה הנגלי' ג"כ באה בבחי' יש מאין מכח החכמה הנעלמה, משא"כ שאר הכחות שהם בבחי' יש ע"כ השפעת' בבחי' יש מיש כו'. ונמצא דמה שהחכמה מאין תמצא בריחוק ולא בקירוב זה מצד שרשה בבחי' אין יותר וע"כ נק' נפש השכלי' ולא נק' ע"ש החסד או הנצח כמ"ש במ"א וד"ל.

והנה הגם שהחכמה מאין תמצא בבחי' הריחוק רק בבחי' גילוי הארה בעלמא דאותיו' שמו הגדול בבחי' מל' דא"ס כו', מ"מ זהו יותר נעלה מבחי' המשכות שפע החכמה למטה במדות וכה"ג גם שמאירי בבחי' פנימי' מהותו כנ"ל, לפי שהארה הזאת דמאין הוא בחי' הארת כתר מל' שהוא בחי' ההתנשאו' כנ"ל שנק' בחי' מקיף אע"פ שאינו מאיר רק מרחוק מ"מ הרי הוא אור עליון הרבה מן החכמה, וגם בחי' חיצוני' שבה שמאיר מרחוק גבוה יותר גם מבחי' הפנימי' דחכמה שנמשך למדות, וזה שדקדק לומר שהחכמה דוקא מאין תמצא בבחי' אין דכתר מל' דא"ס (מטעם הנ"ל דנפש וכחותי'). ובזה יובן המאמר בזהר בכמה דוכתי' אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין, ופי' אסתלק זה אינו ענין הסתלקות האור ממש דא"כ מאי מעליותא בזה דאסתלק יקרא כו', אלא ענין אסתלקות זאת הוא בחי' העילוי וההתנשאו' למעלה מעלה שבל' תרגום זהו ענין אסתלק כידוע. וזהו פי' אסתלק יקרא שנתעלה כבודו בהתנשאות והגבהה יתירה כו' (ובלשון אשכנז אוף גיהייבין זייער). והענין הוא בבחי' כתר מל' שזהו בחי' ההתנשאות יתירה למעלה מהכל נבדל ומרומם ביותר עד שאינו מאיר רק למרחוק ביותר, והוא בחי' הארת המקיף בחי' כתר מל' דוקא שמשם מקור החכמה מאין ליש וזהו כתר מל' דאיהו כתר עליון כידוע, והיינו פי' אסתלק יקרא שתרגום כבוד יקרא והוא בחי' כבוד עליון בחי' כתר עליון כמו ויבוא מלך הכבוד כו' וד"ל. אך הנה היא הנותנת דמשום שהחכמה מאין תמצא בבחי' ריחוק דהארת הכתר כנ"ל ע"כ לא נמשך האור דרך בחי' שער' בלבד שהוא בחי' הצמצום בתכלי' כידוע דאור אבא יונק ממזל הח' ונוצר כו' כמו עד"מ ערך חיות המצומצם בשערה לגבי עצם החיות שבעצם המוחין שבראש כידוע דהשערות אינם נמשכי' רק מבחי' מותרי מוחין כו' לפי שכל אור היותר עליון לא יאיר למטה רק בבחי' העלם מצומצם גדול ביותר, משא"כ מחכמה ולמטה כמו

החכמה . . . נק' כח מה: זח"ג כח, א. לז, א.

שמאיר: בכת"י ב: שמאיר במדות.

בזהר בכמה דוכתי' אסתלק יקרא דקוב"ה: ראה זח"כ סז, ב. קכה, ב. קפד, א. ד"ה באחי לגני תשי"א.

כתר מל' דאיהו כתר עליון: ע"פ ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

ויבוא מלך הכבוד: תהלים כד, ז.

מחכמה לבינה נמשך השפע בבחי' ההשתלשלות דעו"ע בבחי' יש מי ש
כהמשכת המהות והפנימי כו' כנ"ל וד"ל.

וזהו אכלו רעי' לעילא בחי' חו"ב שנק' תרין רעין כו', כי בחי' האכילה הוא
השפעה הנמשך בבחי' יש כמו שעל הלחם יחי' האדם בחיות גמור
דהיינו שנפשו חוזרת אליו בבחי' המשכה במוח ומן המוח מתפשט ללב כו'
ובלי המאכל יסתלק הנפש למקורו, וידוע דעיקר משכן הנפש הוא במוח ומן
המוח מתפשט החיות בלב כמ"ש ויפח באפיו נ"ח כו' הרי הנפש שנק' נשמה
ע"ש הנשמה י שעיקר משכנה במוח ומשם יתפשט באפיו ומן המוח מתפשט
אל הלב, אמנם אין הארת הנפש שבמוח מתפשטת ללב בלי אכילה שהרי
המתענה ז' ימים לא תמשך הנפש שבמוח בלב עד שיחליש כח הגוף שתלוי
ברוח החי"י שבלב מפני שהלב יחלש כחה מאוד מפני העדר השפע בנפש
שבמוח שנפרד מן הלב לגמרי ע"י העדר המאכל וע"י המאכל שמתברר
באצטומכא ועולה המוכחר אל הלב הנהי' רק זה תועלתו שמעלה ומקשר
הלב אל המוח (ובלשון אשכנזי ער הובט אוף דעם הארץ צום מוח) לקבל
שפע החיות. וזהו לחם לבב אנוש יסעד, ולכאורה אין זה מובן מה ענין
הלחם ללב דוקא הלא העיקר הוא להמשיך ולחבר את חיו' הנפש שמשכנה
במוח, וגם מ"ש יסעד ולא אמר יחי' את הלב. אך הענין הוא דע"י בירורי
המאכל שעולה ללב אינו מחי' ללב אלא סועדו ותומכו להיות עולה בבחי'
התקשרות אל המוח לקבל אור חיו' הנפש שבמוח (וכנ"ל באריכות בפ"י סעד
הלב שלא יפול כאדם שסועד דבר כו') וע"כ נק' אכילת לחם בשם סעודה
לפי שסועד הלב מיד באכלו שיתקשר אל המוח כו'. וזהו ולחם לבב אנוש
יסעד לחם דוקא ולא יין דלא מסעד סעיד גם שהיין מרבה דם יותר וכן
הבשר מרבה דם יותר מן הלחם אעפ"כ אינו סועד הלב כמו הלחם כמבואר
במסכת ברכות לענין ברכה מעין ג' כו'. ושרש הדברים הוא לפי ששרש
הלחם דחטה הוא בחי' הדעת, וע"כ אין התינוק יודע לקרות אבא עד שיטעום
טעם דגן דוקא כי טעם דגן הוא הממשיך בו בחי' הדעת להכיר ולידע את
אביו לקרותו אבא ולא ע"י טעם בשר ויין רק ע"י טעם דגן דוקא, וזהו מפני

ויפח באפיו נ"ח: בראשית ב, ז.

הנשמה: בכת"י ב: הנשימה.

כל אשר נשמת רוח חיים באפיו: נח ז, כב.

באפיו: בכת"י ב: באפו כמ"ש כל אשר נשמת רוח חיים באפיו כו'.

המתענה ז' ימים: ראה רמב"ם הל' שבועות פ"ה ה"כ.

הנה רק זה: בכת"י ב: ומהלב למוח עי"ז נתפשט החיות מן המוח ללב והנה כל זה הוא.

ובלשון אשכנזי . . מוח: בכת"י ב: ובל"א עש הייבט דיא הארץ צום מוח.

לחם לבב אנוש יסעד: תהלים קד, טו.

יין דלא מסעד סעיד . . כמבואר במס' ברכות: ראה שם לה, ב. [ושם: טובא גריר כו'. וכ"ה בשו"ע אדה"ז

סי' תע"א סי"ב].

אין התינוק יודע לקרות אבא . . עה"ד חטה היתה: ברכות מ, א.

שבחטה יש בה מבחי' אור הדעת וכמ"ד דעה"ד חטה היתה ע"כ באכלם נמשך בהם הדעת וידעו כי ערומי' הם (וכן הוא בתנינוק מקודם שיטעום טעם דגן רק יונק חלב משדי אמו אין לו הכרה ודעת לעמוד ערום וכה"ג ומיד שיטעום טעם דגן יש בו בושה לעמוד ערום וכה"ג כו') (כי הלחם הוא במקור החכמה ע"כ לח"ם בגימ' מזל"א שהוא מקור החכמה ומשם נמשך הדעת כו' כמ"ש במ"א), וגם כאן מ"ש ולחם לבב אנוש יסעוד בחי' סעדה זו הוא ע"י בחי' הדעת שבחטה דלחם שסועד ומחבר ומקשר את הלב אל המוח, וכידוע דבחי' הדעת הוא הנק' בחי' ממוצע לחבר ולקשר שפע המוח אל הלב ולהעלות ולקשר את הלב אל המוח, ע"כ לחם דחטה דוקא יסעד הלב לקשרו במוח ולהמשיך אח"כ מן המוח ללב כנ"ל, וכנראה בחוש שאחר סעודת לחם תתישב דעתו של אדם ותשוב רוחו אליו כי נתחבר המוח עם הלב וברעבון ז"י ימי' לא תנוח דעתו עליו שדעתו חלש ואין בו כח לחבר המוח עם הלב מפני העדר המאכל כו' וד"ל.

והנמשל מכ"ז יובן למעלה מעלה בבחי' מוחין עליוני' דאדם העליון בבחי' ז"א דאצי' (אף שאין לו תוארי' הגוף הרי דברה תורה בל' בנ"א כמ"ש קרבני לחמי לחם אלקי' אכלתי יערי וכה"ג) שנמשך מבחי' תרין ריעין דלא מתפרשין כו' והם בחי' חוי"ב בחי' או"א שעז"נ אכלו רעים לעילא שזהו ע"י בחי' האכילה דקרבות שנק' לחמי לחם אלקי' כו' שנק' אכילת אדם העליון כמ"ש האכל יאכל ב' אכילות אכילו' אדם ואכילו' מזבח כו'. כי הנה בחי' הביור דקרבן ע"ג המזבח כהקטרת חלבי' כו' נק' אכילת מזבח ואכילת אדם הוא מבשר הקרבן שעולה לה' באש של מעלה, וכן קומץ המנחה מן הסולת שהוא בחי' הדעת כנ"ל כמו לפר ג' עשרוני' סולת ולאיל ב' עשרונים סולת כו' הרי בחי' הסולת דמנחה נק' לחם שמחבר בחי' לב העליון אל בחי' המוחין שבו כו' שיקבל תוס' אור וחיות ע"ד הנ"ל בפ"י ולחם לבב אנוש כו' ובלעדו אין חיבור והעלאות והתקשרות דלב האדם העליון לקבל מוחין חדשי' מאו"א כו', אבל עיקר בחי' המשכות ממקור המוחין ללב העליון הוא ע"י בשר הקרבן מפני שהדם הוא הנפש כו'. וזהו לחמי לאישי בשביל ב' ע"י

וידעו כי ערומי' הם: בראשית ג, ז.

לח"ם בגימ' מזל"א . . כמ"ש במ"א: ראה טעהמ"צ ושער המצוות להאריז"ל פ' אמור (מצות לחה"פ).
סידור קא, ג. לקו"ת במדבר כ, ב. ס' מאמרי אדה"ו עה"ת ח"ב ע' תקפאצפא. ס' מאמרי אדהמ"צ ויקרא ח"א ע' קכב. ח"ב ע' תרסג. שם במדבר ח"ב ע' תתמט. ובכ"מ.

וברעבון ז' ימים: בכתי' ב: ג' ימים. וראה לעיל בתחילת פיסקא ז.

תארי: בכתי' ב: גוף ולא תארי.

דברה תורה בל' בנ"א: ברכות לא, ב. ועוד.

קרבני לחמי לחם אלקי' אכלתי יערי: פינחס כח, ב. אמור כא, כא. שה"ש ה, א.

האכל יאכל ב' אכילות: נסמן לעיל קרוב לתחילת המאמר.

שהדם הוא הנפש: ראה יב, כג.

אישים כי סולת המנחה טפל לגוף קרבן הזבח שהזבח עצמו נק' אישים שמוסיף אור וחיו' במוחין עצמן דאו"א וזהו אכלו רע"י או"א (וע"ד שאמר ר"נ עד דלא אכילנא בשרא דתורא לא צלינא דעתאי, כי בחי' הדעת דע"י חטה הוא רק בחי' הקטנות שבדעת שהרי אינו אלא בחי' צומח רק שיש בו בהעלם מבחי' הדעת כו' וכמ"ש במ"א בענין מצה כו', אבל בכשר יש בו מבחי' תוס' אור וחיו' הנפש עצמה שמאירה בחו"ב, דזהו כי הדם הוא הנפש, וכידוע בפ"י אד"ם א' ד"ם א' בחכמה וד"ם בכינה והן ב' מוחין דחו"ג שמאירי' בחלל הימני ובחלל השמאלי כו' כמ"ש במ"א בענין מוחא ולבא כו', והיינו לחמי לאישי בשביל אישי אע"פ שלענין סעוד הלב לחם סועד יותר כנ"ל אך מ"מ עולה בלא מנחה שזה כבשר בלא לחם שאין כאן בחי' סועד הלב לעלות ולקבל אינו מועיל המשכות אור וחיות שבמוחין מאחר שאינו מתקבל ללב מפני שאין לו חיבור עם המוח בלא לחם כנ"ל, וזהו שיש שיעור ומדה לפר ג' עשרוני' סולת כו'). ושרש הדברי' הוא לפי ששרש הקרבן דבהמה ע"ג המזבח נלקח מבחי' פני שור שבמרכבה.

והנה כתיב ופני אדם לארבעתן שיש גם בפני שור פני אדם, וא"כ לכאורה מהו ההפרש בין פני שור לפני אדם שבמרכבה כו'. אך הנה אנו רואי' למטה שכנפש האדם כלול גם מבחי' טבע נפש הבהמה ונפש העופות וגם מבחי' טבעי' דצומח ודומם (וכמ"ש במ"א בענין ויקרא אדם שמות לכל הבהמה כו'), ובחי' התכלול' זו היא בבחי' גילוי כמותי, שהרי בנפש האדם השכלי הטבעי' אנו רואי' שיש בה כח המתאוה תאוה בהמי' ממש ומדות בהמי' ממש כידוע, וא"כ בהכרח שיש בה כל פרטי טבעי' החי דבהמה כטבע השור וארי' וצבי וטבע האיל והצאן וכל פרטי מיני החי' כולם נמצאות בנפש האדם בטבעי' הם למיניהם רק שכלולי' בו בבחי' אדם כבחי' והתכללות מנה במאתיים, וכן נמצא בו טבעי' הצומח והדומם לכל פרטיהם ממש, אך בבהמות וחיות אין א' כלול מחבירו שהרי אין טבע השור נמצא באיל מכ"ש שאין טבע הארי' בשור כו' לפי שהאדם דוקא כלול מהכל, ומ"ש ופני אדם לארבעתן דמשמע שיש בחי' אדם בארי' ושור היינו שיש בהם בהעלם כמו שיש בחי' החי' בהעלם הצומח כו', וכמ"כ יש הפרש בשרש ומקור נפש הבהמה שהוא בחי' פני שור שבמרכבה שאין בו בחי' פני אדם רק בהעלם, אבל פני אדם עצמו הרי עיקרו אדם ופני שור וארי' כלולי' בו כו'.

שאמר ר"נ עד דלא אכילנא: ע"פ ב"ק עב, א. עירובין סד, א.

וכמ"ש במ"א בענין מצה: ראה מקומות שנשמנו לעיל בפיסקא: וכך הוא עולה.

בפ"י אד"ם א' ד"ם א' בחכמה וד"ם בכינה: ראה גם אמ"כ שער הקיש פצ"ח. שערי אורה צה, א. ובכ"מ.

ופני אדם לארבעתן: נסמן להלן בהמילואים להמ"מ לע' תתקכא.

וכמ"ש במ"א בענין ויקרא האדם שמוח: בראשית ב, כ. ראה ס' מאמרי אדה"ז עה"ה ח"א ע' של (ובהמ"מ

שם).

במוח: בכתי' ב: גמור.

והנה שרש ומקור לנפש הטבעית שממשיכים אב ואם הוא מבחי' פני אדם שבמרכבה וכלולי' בו מבחי' פני שור מקור נפשות הבהמי' כו' וג' שותפי' כו' והקב"ה נותן בו נפש האלקית דהיינו מבחי' אדם שעל גבי הכסא שלמעלה מבחי' פני אדם שבמרכבה כידוע, ובבהמה נמשך נפשה מבחי' פני שור בלבד כו'. אך הנה ידוע שיש שרש ומקור לפני שור כו' למעלה מבחי' פני אדם, והוא בבחי' התוה"ו שקדם לבחי' אדם דתיקון, וזהו סיבה להיות כח ועוז לחיות שבמרכבה לנשאות את הרוכב שהוא האדם שעל הכסא עד"מ המרכבה שנושא את הרוכב למקום שאין יכול להגיע שם מצד כח עצמו כו'. ובזה יובן ג"כ הטעם מה שעל הבשר דשור יחי' האדם וכמ"ש עד דלא אכילנא בשרא דתורא כו'. ובדוגמא זו יובן בשרש ענין הקרבנות שהקרבן נלקח שרשו מבחי' פני שור שבמרכבה ונק' בחי' אכילת אדם שע"ג הכסא כו' שעיי' יומשך בחי' תוס' אור דאדם גם תוס' אור בבחי' מוחין דאור"א כו' שרשו למעלה מבחי' אדם כו' וד"ל. וזהו את קרבני לחמי לאשי ריח ניחוחי פי' ניחוח להוי' דז"א שמוסיף אור בי"ה דשם הוי' שהוא בחי' אור"א כידוע, וזהו אכלו רעי' אור"א לעילא ששם הוא בחי' ראשי' המשכה ע"י הקרבנות ומהם נמשך מוחין חדשים לז"א ונק' ריח ניחוח להוי' כו' כמ"ש במ"א וד"ל, ואח"כ שתו ושכרו דודי' לתתא שהוא בחי' זו"ן שמשפיע לבי"ע והיינו ע"י הנסכים של הקרבנות כנ"ל.

וביאור הדברי', הנה יש להקדים תחלה בשרש ענין ניסוך היין אל התהום כנ"ל. דהנה מבואר למעלה שמקודם בריאת העולם הי' מים במים כמ"ש ורוח אלקים מרחפת ע"פ המים כו' וביום הב' אמר יהי רקיע בתוך המים כו'. והענין הוא כמ"ש בזהר בפ"י אמ"ר אור מים רקיע, בחי' אור הוא בחי' חכמה וז"ש ביום הא' יהי אור וכן המים הי' בבחי' הרוחני' דחכמה רק שהאור הוא בחי' הפנימי' והרוחני' דחכ' והמים הוא בחי' המשכת החכמה בבחי' מהות ומציאות גשמי' יותר (ע"ד דוגמא במוח החכמה יש בחי' מים שהוא בחי' הלחלוחית הרוחני' ששם מתפשט אור השכל מאין ליש כו' וכמ"ש במ"א שמוח החכמה הוא קר ולח והוא המצמיח ומוליד שכלי' וכל שהוא לח יותר יותר יהי' בעל הבנה כו'). אך הנה טרם שנעשה הבדלה ברקיע הי' כל המים גם מ"ת כנ"ל ולאחר הבדלת הרקיע נתגשמו המ"ת יותר כנ"ל והמים עליוני' נעשו' רוחני' יותר כנ"ל. והענין הוא דבחי' רקיע זה המבדיל בין מים למים הוא בחי' הפרסא המפסקת בין עולם לעולם, כמו מאצי' לבריאה שיש בחי' פרסא מפסקת ומבדלת וכן מבריאה ליצי' יש בחי'

וג' שותפין . . . והקב"ה נותן בו נפשי'א: נדה לא, א.
עד דלא אכילנא: נסמן לעיל בסמוך (פיסקא: והנמשל).

מבואר למעלה . . . מים במים: ראה לעיל פיסקא: . אך הנה עדיין י"ל בענין הנסכים ואילך. ובהמ"מ שם.
ורוח אלקים מרחפת . . . יהי רקיע: בראשית א, ב. ו.
בזהר בפ"י אמ"ר: נסמן לעיל שם.

במ"א שמוח החכמה הוא קר ולח: ראה אמ"ב שער הק"ש סד, ד. ובכ"מ.

פרסא מבדלת וכן מיצי' לעשי', וכך הוא עד רום המעלות גם בין המאציל לנאצלים יש בחי' פרסא מפסקת והיינו בחי' קרומא דאורא כו', שע"ז נאמר והבדילה הפרוכת לכם בין הקודש ובין קדה"ק ותרגום פרוכת פרסא, והוא ענין הקרומא דחפי' כו' שמבדיל בין מים עליוני' שהוא בחי' ח"ס עצמו למ"ת שהן למטה מקרומא זה, והוא ההבדלה בין קודש דחכמה לקה"ק לחכמה שבכתר כו' וכמ"ש בזהר (וכמו עד"מ באדם יש קרום שמחפה על המוח שמבדיל בין למעלה מהשכל שנק' כח המשכיל ההיולי לבחי' השכל הבא בגילוי במוח וכל השפעות שכל במוח בא ונמשך מכח המשכיל הזה דרך הקרום המבדיל שעושה אותו בשינוי מהות מן הרוחני' דכח המשכיל להיות שכל וסברא המושג במציאות ההתחכמות וז"ש והחכמ' מאין תמצא כו' וכמ"ש במ"א, אך טרם שנעשה הקרום להבדיל ולשנות המהות הי' הכל בבחי' הרוחניות דלמעלה מן השכל אך ע"י הבדלת הקרום נשתנה אור ההיולי שלמעלה מן השכל להיות במהות שכל, ונמצא שהקרום העלה את כח המשכיל להיות בבחי' הרוחני' והדקות דבחי' אין יותר והוריד המשכת השכל בשינוי מהות גשמי יותר מאין ליש כו' משא"כ בלא קרום כו' וד"ל, וכמו מאצי' לבריאה שבחי' הפרסא עושה שינוי המהות להיות מאור האצי' בחי' בריאה מאין ליש כו', וכן מבריאה ליצי' ומיצי' לעשי' הכל ע"י פרסא נעשה שינוי מהות מגבוה לנמוך כו', אבל בלא רקיע המבדיל לא הי' הפרש בין מים למים כלל אלא הכל בשוה וכמ"ש ורוח אלקים מרחפת ע"פ המים סתם בלי חילוק מדריגות עליוני' ותחתוני' כלל וד"ל.

והנה בחי' הפרסא הזה הנק' רקיע נעשה בבחי' הגבו' והצמצום דוקא כי גופו של רקיע זה אינו רק כמו מסך להעלים האור כמו על ראשי החיות רקיע כעין הקרח כו' דאגלידו מיא כך מים עליוני' נתעלמו ונתצמצמו מאד ונעשה הקרח שנגלדו המים כו', וזהו שביום ב' דוקא נאמר ויהי רקיע שהוא בבחי' הגבו' כידוע. והענין הוא דשרשו מבחי' הגב' דשם אלקי' המצמצם דהיינו מבחי' ה"ג דאלקים עילאה דבינה ששרשו בה"ג דאלקים דבינה דא"א, שזהו מ"ש ורוח אלקים מרחפת כו' נוגע ואינו נוגע והיינו כמ"ש בן זומא הצצתי ואין בין מים עליוני' למ"ת כו' אלא כג' אצבעות או כמלא נימא דהיינו לשיעור לבחי' הגבו' דשם אלקים המצמצם ברקיע הזה

קרומא דאורא . . . והבדילה הפרוכת: ראה לעיל פיסקא: וביאור הדבר. ושינ.
 תרגום פרוכת פרסא: ראה תרגום יונתן ורשי' תרומה כו', לא. תרגום אונקלוס ורשי' ויקהל לה, יב. וראה
 גם תרי"א יב, א: ופרכת ת"א פרסה. ובסידור קמה, א: ותרגום. ובאוה"ת לך לך תשי"ב: ב: דת"א מסך פרסא.
 על ראשי החיות רקיע: ע"פ יחזקאל א, כב.
 נוגע ואינו נוגע: רשי' האזינו לב, יא. ירושלמי חגיגה פ"ב ה"ב.
 כמ"ש בן זומא הצצתי ואין בין מים . . . אלא כג' אצבעות או כמלא נימא: חגיגה טו, א: אלא שלש
 אצבעות. ובת"ז תרי"ט (לה, א): אלא כמלא נימא. ובירושלמי חגיגה פ"ב ה"א: אלא כמלא פותח טפה. וראה גם
 ס' מאמרי אדהאמ"צ-במדבר ח"ב ע' תשכ.

המבדיל בין מים למים ואין הבדלה זה רק כשיעור ג' אצבעות שהן חג"ת כי הוא ממוצע שכולל חו"ג להעלים ולהאיר (כמו הקרום שע"ג המוח שמעלים לח"ס וממשיך שכל מלמעלה מן השכל כו' כנ"ל), וע"כ נק' שמים כמ"ש ויקרא אלקי' לרקיע שמים אש ומים יחד כו', וזהו אמ"ר אור מים רקיע כו' וד"ל.

וזהו ענין הנסכים דיין לשיתין שירדו עד התהום כנ"ל כדי להמתיק לבחי' הגבו' דמים תחתונים שירדו למטה שנק' מים בוכים כנ"ל דהיינו לשמח לשם אלקים דבינה שרש הגבו' דרקיע המבדיל. דהנה ענין השמחה הוא בחי' התגלות הפנימי' דוקא כנ"ל באריכות שבכ"ד יש פנימי' וחיצוניות, כמו מזל המגדל העשב כו' המזל מקבל מלמעלה וזהו בחי' פנימי' שבו והשפעה שלו למטה הוא בחי' חיצוני' כו', וכך הוא עד רום המעלות, וגם כאן ברקיע המבדיל הרי מבדיל בין פנימי' לחיצוני' שהפנימי' בהעלם למעלה מהפרסא והחיצוני' הנמשך למטה מובדל לעצמו, אבל ע"י השמחה יוצא הפנימי' [למטה בחיצוני' ומתאחדים כאילו אין מבדיל ביניהם כלל כמו שה' מים במים כו' וד"ל וזו ענין ניסוך היין שהיין הוא ממתיק לשם אלוקים שרש הרקיע שלא יבדיל כלל ויתגלה הפנימיות] עד למטה מטה גם בצמצום היותר אחרון שהוא מ"ת שירדו בתהום הנק' מי בוכי' לשמחן מבכיתן כו' (ועד"מ שאמרו לעתיד הקב"ה מוציא חמה מנרתיקה שהוא שם אלקי' המצמצם צדיקים מתרפאים בה כו'), ולפי שאין מיתוק הדין אלא בשרשו בכחי' הגבו' דוקא כידוע ע"כ אין מיתוק הגבו' דמ"ת נמתקין רק בשרשן בכחי' גבורות שבבינה כו' שהוא בחי' יין המשמח אלקי' כידוע שהיין הוא בכחי' גבורו' דאימא רק שנמתק לחסד ע"י השמחה שביין המשמח אלוקים כנ"ל באריכו' וד"ל.

וזהו שתו ושכרו דודים לתתא, דהנה אחר בחי' האכילה דלחם הקרבנות הנ"ל כמו הקרבת פרי' ואלו' עם עשרוני' סולת חטה דמנחה כנ"ל שאכילה זו היא לעילא בחו"ב כנ"ל, אח"כ צ"ל בחי' השתי' שהיא לתתא להמשיך מאצ"י לבי"ע, כמשל המשקה ששותין בסעודה שעיקר השתי' הוא להמשיך ולעכל המאכל להיו' ממנו חיות לאברי', שהרי אין בירור והעלאה מן השתי' דמשקין מכבד ללב ומלב למוח כמו במאכל כנ"ל אלא אדרבה נמשכין המשקין מלמעלה למטה מן הפה לושט וממנו נמשך למטה באצטומכא שהיא למטה בחצר הכבד המפסיק כו', וכך עד"מ למעלה יין המנסכין לשתי' אחר בחי' אכילה שבקרבנות הוא נמשך באדם העליון מלמעלה למטה, וזהו שתו ושכרו דודים שהם בחי' ז'ין לתתא למטה מהחזה

ויקרא אלקי' . . . אש ומים: בראשית א, ת. חגיגה יב, סע"א.

לעתיד הקב"ה מוציא חמה מנרתיקה: ע"ז ג, א.

שארן מיתוק הדין אלא בשרשו: ראה פעי"ח שער השופר פ"א. תניא פל"א. ובכ"מ.

כו' שמזה נמשך לתתא ממש בבי"ע כי היין דנסך ישמח לב האדם העליון להיות בחי' גילוי הפנימי בחיצוניו' בלי מסך מבדיל כלל כנ"ל ואז בוקע האור להדי' מאצי' לבי"ע עד למטה מטה גם בבחי' מי בוכים כנ"ל.

אמנם כתיב והשתי' כדת של תורה אכילה מרובה משתי' דלפר וג' עשרוני' לא צריך רק חצי ההין כו' כי העיקר הוא להמשיך בחי' ריבוי תוס' אורו' באו"א באצי' עצמן שנק' תרין רעין ע"י בחי' האכילה, אבל בכדי להמשיך מאצי' לבי"ע ע"י השתי' דיין א"צ התעוררות מלמטה להיות היין משמח לבם מלמטה למעלה כ"א במדה מצומצמת דוקא בחצי ההין ושלישי' ההין בלבד, שאם הי' בחי' השתי' דיין מרובה מאכילה הי' בחי' תוס' המשכה מאצי' לבי"ע יותר משיעור ההמשכה מאצי' עצמן בחו"ב שנק' תרין ריעין כו', וזהו אינו כדת ש"ת שהתורה נק' לחם כמ"ש לכו לחמו בלחמי כו' והוא בחי' הנגלות שבתורה הנק' חטה כ"ב אתוון כו' ויינה של תורה שהוא בחי' גילוי סוד הנסתר שבה כו' וצ"ל לחמה ש"ת יותר מבחי' יינה דהיינו חלק הנגלה יותר מחלק הנסתר כי התגלות בחי' הפנימי' שבה א"א להיות כ"א בהקדם בחי' החיצוני' ביותר שהוא בחי' הביורור' דחכמה שעולה בכפליי' מבחי' גילוי הפנימי' דחכמה אח"כ כמ"ש אין טיפה יורדת שאין טיפיים עולים כו', וזהו כדת ש"ת אכילה דבחכמה אתברירו שנק' לחם כמ"ש ונתן לחם לאוכל כו' מרובה דוקא וזה כפ"ע המדה הקצובה בתורה חצי ההין לפר כו'.

ואחכ"ז יוכן בתוס' ביאור בענין זבח ונסכים הנ"ל, דמתורץ הקושי' דלעיל למה אמר שתי' לתתא ואכילה לעילא אחר שהזבח בבחי' חיצוניות והנסכים בבחי' פנימיו' כו', כי מה שהאכילה לעילא היינו שעולה הביורור מן האכילה דקרבות לעילא בחו"ב, אבל גוף ענין האכילה הוא רק בבחי' החיצוניו' בתוס' המשכה באו"א מאין ליש כנ"ל. אבל בחי' שתי' מניסוך היין גם ששרשו הוא בחי' גילוי הפנימיות כנ"ל אבל בחי' המשכתו והארתו הרי הוא בא ונמשך מלמעלה למטה מטה דוקא דהיינו שיתגלה בחי' הפנימיות למטה גם בחיצוניות' מאצי' לבי"ע כנ"ל כפי' שתו ושכרו דודי' לתתא, וע"כ אין זבח בלא נסכים כמו שאין אכילה בלא שתי' כו' וד"ל.

השתי' כדת . . . אכילה מרובה משתי': נסמן לעיל פסקא: אך עדיין י"ל למה לפר' שהתורה . . . לכו לחמו בלחמי: משלי ט, ה. חגיגה יד, א. זח"א רס, א. ובכ"מ.
חטה כ"ב אתוון: זח"ג קפה, ב. ת"ז תסיט (קיד, ב). טעהמיצ ר"פ אמור. פ"ח שער חה"ש פ"א.
אין טפה יורדת: נסמן לעיל שם.
ונתן לחם לאוכל: ע"פ ישעי' נה, יא.
בחיצוניות: בכתי' ב: בחיצוניות דחיצוניות.

[פ' נסכים]

והשתי' כדת כדת של תורה אכילה מרובה משתי' כו', וי"ל מהו דתה של תורה אם לאכול יותר או לשתות יותר, ומה הראי' שמביא מן הקרבנות דמנחה עשרון ויין לנסך כו' ולאיל שלישית ההין ולפר חצי ההין כו' היא גופא י"ל למה האכילה מרובה משתי' בקרבנות היכן דתה של תורה כך כו'. ויש להקדים מאמר הזוהר ע"פ אכלו ריעים לעילא שתו ושכרו דודים לתתא, וי"ל למה בחי' אכילה לעילא ובחי' השתי' לתתא. הנה ידוע שיש הפרש גדול בין מאכל למשקה, בהיות שאנו רואים שהמאכל המחי' את הגוף הנה צריך בירור אחר בירור עד דמה שנעשה ממנו בחי' אור וחיות במוח ולב וכל האברים הוא תכלית הדקות שבו והרוחניות שבו שנברר הימנו והוא החלק הנבחר ממנו ונשאר בבחי' חיות אבל שאר חלקים כולן כליו והולכין להם ולא נשאר מהם בגוף כלום אעפ"י שנכנס כל ממשו בגוף כו', שהרי מיד כשאוכלו בפה נטחון ממשו בשיניים ויוצא ממנו הטעם, ואח"כ בירידתו בקיבה בשינוי מהות עוד נשתנה שם ע"י בישול הקיבה להפרד ממנו כל חלקי הגסות שבו לגמרי והפסולת והגסות שאין בהן חיות יוצא לחוץ ולא נשאר רק הטוב והתמצית הרוחני שממנו נעשה חיות הנפש הוא הדם לחזק ולהחיות בו הגוף, וגם זה מתמעט מיעוט אחר מיעוט שהרי מן הדם שנעשה מבחי' הטוב והחיו' הרוחני שבמאכל נברר ככבד תחלה ויוצא הפסולת דם שבו והמובחר שולח הכבד אל הלב ומן הלב נברר עוד ושולח המובחר שבחיות הדם אל המוח כידוע, וא"כ במוח הרי הוא בא במיעוט היותר אחרון שבו אחר כל בירורי' בירור אחר בירור רק שהוא חלק הרוחני היותר מובחר שבו אבל שארי חלקי' כלו והלכו בבירור שבקיבה וכבד ולב כנ"ל, וכ"ז מפני שהצומח והחי מעורב טו"ר וכידוע דכל מזונות הוא מבחי' עה"ד טו"ר וצריך בירור גדול להפריד כל פסולת כו' וד"ל. אבל המשקה שנכנסה לגוף כמו היין והשמן וכה"ג לא מתמעט ממנו כלל וכלל כי כל ממשו כמו שהיא בעצמותה נכנסה לגוף בלי תיקון ובירור כלל וכמו שנכנסה כך יוצאת, והגם שהטעם מן המתיקות או החריפות שבה נברר הימנה ועולה למוח ולב כו' מ"מ לא שנברר והשאר נשאר אלא בכל מהות ממשו כמו שהיא פועלת פועלת במוח ולב לחזקם או לשמחם או לעכל המאכל שבקיבה או לחמם או

והשתי' כדת: מאמר זה מיוסד על ד"ה זה בטה"מ תקס"ג ח"ב ע' תקסו. ובתוס' הגהות — באוה"ת מגיא ע' בתלה.

וראה בהנסמן עוד להלן בהוספות בהמילואים להמ"מ, ושם ג"כ ע"ד מקורות הכתי' ותאריך אמירת המאמר.

והשתי' כדת של תורה: אסתר א, ח. מגילה יב, א [ובפרשי' שם: אכילת מזבח מרובה משתי', פר ושלושה עשרונים סולת לאכילה ונסך חצי ההין].

מאמר הזוהר ע"פ אכלו ריעים: שה"ש ה, א. ראה זח"ג ד, א. וראה גם ביאורו לאדהאמ"צ ס, ג. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ס"ע קלו ואילך. לעיל ס"ע אריב ואילך.

לקרר אברי הגוף וכה"ג. והיינו לפי שהעץ עושה פרי הגפן שממנו המשקה דיין לא נזרע בארץ כמו החטה וכה"ג, שהרי החטה מפני שהיא זרועה בארץ צריך כמה תיקונים עד שתהי' במהות מאכל והוא לקצור ולדוש ולטחון כו', משאי"כ היין שבגפן והשמן שבזית שמיד ביציאתן הן משקה (ואפילו למ"ד עה"ד שאכל ממנו אדה"ר גפן הי' היינו שביין יש ג"כ פסולת אבל הוא פסולת הגבו' קשות והן השמרי' שביין וכמארז"ל אשכול של ענבים סחטה לו כו' אבל לא שצריך בירור כמו מזון דצומח שזרע בארץ ולא כמו מזון דחי שהוא צריך בישול כו' וד"ל).

ועוד בדבר שני יש הפרש בין המאכל והמשקה, להיות שכמו שהמאכל נכנס לגוף א"א להיות לחיות גמור בלי בירור הקיבה כו' כך צריך בירור קודם שיאכלנו שיהי' ראוי' לאכילה והוא האפי' והבישול, וענין הבישול כולל ב' דברים הא' שנותנים מים בקדרה והב' הוא האש דהיינו שהמים ירתחו מן האש סביב לקדרה ואז המים מבשלים ומרככים המאכל דצומח וחי שבהן עד שראוי לאכול ויהי' ממנו טעם וחיות לנפש כשיבואו בגוף בבישול דקיבה כו' וכנ"ל, וידוע דאש לבדו אינו פועל הבישול כי הי' נשרף לגמרי וגם במה שנשאר אין בו טעם כלל כי האש שואב ושורף הכל כו' (וכן באפי' שנאפה ע"י האש צריך שיהי' מים בקמח הנאפה ואם לאו לא יפעול האש האפי' כי ישרוף אותו לגמרי אלא ע"י המים שבו שמנגד לאש דוקא יפעול האש את אפיית הפת ודוקא בתנאי שהאש מחמם ומבשל למים שבקמח והוא סיבת האפי' כידוע), וגם במים לבדו א"א להיות הבישול כ"א כאמצעות שניהם דוקא ובתנאי שיתחממו ויבושלו המים בתחלה מן האש אז יפעלו המים לבשל המאכל, ועיקר הבישול הוא שיתגלה ויוצא טעם שבו שנק' טעם המאכל להיות לטעם וחיות לנפש שבלי בישול אין בו טעם וחיות לנפש כידוע והיינו כאמצעות האש ומים כמשתחברים יחדיו והאש גובר על המים כו' (וכן בבירור ובישול שבקיבה יש ב' דברים חום ואש הטבעי שבקיבה ובחי' הלחלוחית מים שבה שנרתחים ופועלים הבישול במאכל כמו הבישול בקדרה ממש כידוע בספרי הרפואה, רק שכזה הבישול שבקיבה הוא להוציא הטעם הרוחני שבו שהוא החיות שממנו נעשה דם כו' והבישול בקדרה הוא להוציא הטעם הגשמי שבו שיהי' בו טעם מאכל בפה כו' וזה נק' בירור ובישול חיצוני ובקיבה הוא בישול פנימי ונק' בירור אחר בירור ועד"ז בבירור שמן הכבד אל הלב ומן הלב אל המוח שהוא רק להוציא הפנימי יותר כו' וד"ל). אך כ"ז אינו רק במאכל דוקא אבל כמשקה א"צ לכ"ז כמו יין ושמן וחלב הרי מיד ביציאתן הן משקה בטוב טעמים בלי שיצטרך להם תיקון בבישול וכה"ג ופועלים פעולתם כל א' לפי טבעו בלי תיקון בתחלה

למ"ד עה"ד . . . גפן הי' . . . אשכול של ענבים סחטה לו: ברכות מ, סע"א. ב"ר פי"ט, ה. זח"א לה, א. וראה ע"ז של"ח פי"ד. ס' מאמרי אדהאמ"צ-דברים ח"א ע' סח. וש"נ.

כמאכל. ונמצא בבי' דברים יש הפרש בין מאכל למשקה א' בבישול הפנימי שבקיבה שלא נשאר ממשות המאכל כ"א תכלית מיעוטו היותר דק שבו והמשקה נשאר כל ממש בגוף כנ"ל והב' בענין התיקון עד שיהי' ראוי למאכל אדם שהוא הבישול והאפי' באש ומים דוקא כנ"ל והמשקה א"צ בישול באש ומים כלל שראוי מיד לנפש השותה לטעום טעם בהם כי א"צ להוציא טעמן ע"י תיקון ובישול אלא טעמן עומד בגילוי בהן מיד ביציאתן וגם בהיותן בפרי כמו היין בגפן והשמן בזית (אך אין במשקין רק טעם ולא חיות וכח גמור כמו במזון דמסעיד סעיד).

והנמשל מכ"ז בהפרש שבין מאכל ומשקה בבי' דברים הנ"ל יובן ג"כ בענין התורה שנק' בשם מאכל ובשם משקה כידוע, והוא ענין ב' מדריגות שבתורה דאורייתא סתים וגליא ובחי' הנגלה שבה נק' מאכל כמו ותורתך בתוך מעי כמ"ש לכו לחמו בלחמי כו' לחמה של תו' ובחי' הנסתרת כמו סודות וטעמי המצות מכונים בשם משקה כמו דבש וחלב תחת לשונך וכן כי טובים דודיך מיין יינה של תורה בחי' פנימי' וסודות ורזין דאורייתא כו' וכידוע. וע"ד הנ"ל במאכל ובמשקה הגשמי בהפרש בין ב' דרכים הנ"ל כך הוא ההפרש בין סתים וגליא שבתורה שמכונים בשם מאכל ומשקה. כי הנה בחי' גליא שבתורה שהן ההלכות הנגלות לנו כו' היז כמו שמן המאכל נפרד כל חלקי הגסות בבישול כו' כנ"ל כך אין לך דין והלכה שתהי' ברורה בטעמה מתחלה כ"א ע"י בחי' בירור הגדול תחילה שהוא ענין הפלפול גדול בהרבה קושיות ותירוצים עד שיוצא אמיתת הדין בטעמו הברור והוא המובחר שנבחר מכל הפלפול הרב כו', והיז כמו מאכל שנתמעט בקיבה אחר הבישול שחלקי הגסות המעלימים לנקודת הדקות הטעם והחיות שבו נבדל ולא נשאר רק החיות המובחר לבד כו'. כך לא נשאר מכל הפלפול כ"א המובחר שבו שהוא הדין בטעמו בתכלית בירורו מכל קושי' שכל החיצוני' שבו שהוא הקושי' היפך דין האמת נדחה לחוץ כו' (וכדי שיוכל להיות הבירור של ההלכה ע"י הפלפול צריך תחלה לטחון בשיניים שהוא הגירסא בל"ב נתיבות חכמה דשיניים שמקבלים מן המוח, והוא הקודם לעיון ופלפול

במזון דמסעיד סעיד: ברכות לה, ב.

ותורתך בתוך מעי . . . לכו לחמו . . . לחמה של תורה: תהלים מ, ט. משלי ט, ה. ראה ביר פמ"ג, ה. זח"א רס, א: אורייתא דאקרי לחם דכתיב לכו לחמו בלחמי. תגיגה יד, א. ובכ"מ. וראה סה"מ תשמ"ג ע' סד, ובהמ"מ שם.

דבש וחלב תחת לשונך: שה"ש ד, יא. ראה דב"ר פ"ז, ג: בחמשה דברים נמשלה התורה כו' בדבש ובחלב מנין דבש וחלב תחת לשונך. תענית ז, א. ובכ"מ. ובחגיגה יג, א ורמב"ם ספ"ב מהל' יסוה"ת דקאי על סתרי תורה ומעשה מרכבה כו'.

כי טובים דודיך: שה"ש א, ב. וראה ע"ז לה, א.

לטחון בשיניים שהוא הגירסא בל"ב נתיבות חכמה: ראה ע"ד לי"ב שיניים כו' בפע"ח שער תפילת העמידה פ"א. וראה סי' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' תעב: התורה בדיבור כפה שנק' גירסא כמו גרסה נפשי לתאוה כו' לשון גרש כרמל שטחון היטב כו'. ועד"ז בביאורו לאדהאמ"צ עט, ב.

כו' ודוק בככי ותשכח בנגרי שהדיוק היטיב בגירסא מועיל לענין תוס' כח החיות שבנהיא ע"י לחמה של תורה לילך בה שהרי נק' הלכות לשון הילוך כמו הילך בתורתו כו' כי ישרים דרכי ה' כו').

והנה ענין התירוצים שעל הקושי' הוא לדחות את הפסולת דקושיות לחוץ כאמרו בתירוץ הקושי' דסברת הקושיא אינו אמת וכמו בר בתבן וצריך דחי' והרחקה אלא כך היא הסברא האמיתית והדין אמת כו', ואח"כ חוזר ומקשה ע"ז לומר שגם הוא אינו אמת וגם הוא צריך בירור ותיקון הרי מקושי' זו הב' מבלבל את הסברא של התירוץ שהי' אמת למצוא בו שקר וטעות וחוזר ומתרץ להעמיד על האמת היותר ברור ומתקן וכך הוא עד כמה קושיות ופירוקי', וכמו שאמרו שע"י כ"ד קושי' וכ"ד פירוקי' ממילא ארווחא שמעתתא כו' דהיינו עד שיוציאו לאור כל עיקר הפנימי' והטוב האמיתי אחר כל הפלפולי' ויפסקו ההלכה כך וכך ברורה בטעמה בתכלית הבירור שאין עוד סתירה ובלבול כזה כלל וכלל וד"ל.

ונמצא אותו פסק ההלכה שהוא בא בבירור היותר אחרון אחר כל גמר הפלפול הוא ענין מיצוי הטוב והמובחר שבכל הדברים שנאמרו תחלה בפלפול כו', וה"ז כמו ענין הבישול שהוא עושה הבלבול בחלקי המאכל בין טוב לרע ע"י רתיחת המים שיורתחו ויבלבלו מן האש המרתיחן עד שבגמר הבישולי' יפרד חלקי הגסות בפ"ע והטוב והטעם יוצא בפ"ע, ואמנם בשעת הבישול הרי האש מבלבל המים והמים מבלבלים החלקי' שבמאכל כו' שהוא בלבול ותערובות הגס עם הטוב שהטוב עולה והגס יורד ומיד חוזר הגס לעלות והטוב לירד כדרך כל בלכול, אך מזה דוקא בא אח"כ] עיקר סיבת הבירור והפירוד שנפרדו חלקי הטוב מחלקי הגס כו', וכך הוא ענין הפלפול שהוא הבלבול ותערובות להדמות דבר לדבר ולהקשות סתירה מזה לזה וכן בגוף הסברות מעורב ומבלבל על הקושיא בין טוב לרע אמת ושקר יחד כמו שהמים מבולבל מן האש וכמו המים מבלבלי' רק מחמת חום האש כך ע"י הקושיא שהוא חריף ומקשה מבחי' הגבורות מיסוד האש (וכמ"ש בלקו"ת שהאריז"ל הי' מקשה עד שמזיע כו') כדי להכניע לגבורות קשות דקליפות המסתירים וע"י הקושי' בחמימות עד שמזיע יוצאי' בבחי' פסולת כו'), וע"כ המקשה קושי' רבות נק' חריף ומקשה

ודוק בככי ותשכח בנגרי: שבת קנב, א. וכפרשי' שם: אכול הרבה ותמצא האכילה בפסיעותיך שיחזק כוחך. וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' תעב.

נק' הלכות ל' הילוך: ראה גם תרא עה, ג. ס' מאמרי אדהאמ"צ יוקרא ח"ב ע' תרג. וראה סוף נדה: הליכות גו' אל חקרי הליכות אלא הלכות.

הילך בתורתו . . . כי ישרים דרכי ה': בשלח ט, ד. הושע יד, י.

שאמרו שע"י כ"ד קושי' . . . ארווחא שמעתתא: בי"מ פד, סע"א.

וכמ"ש בלקו"ת שהאריז"ל הי' מקשה: ראה טעהמ"צ ושער המצות פ' ואתחנן. פ"ח שער הנהגת הלימוד. חריף ומקשה: סוף הרריות.

כי הקושיא הוא בחי' הגבו' כו"י קשה כברזל, וכך האש קשה ומים מכבים אותו כו' שהן בחי' הגבו' הקשותי שהוא כמו האש הן המבלבלי' ברתיחה לבחי' החכמה שבהלכה שנק' מים, אך ע"י התירוץ על הקושי' מכבים לאש זה והן המים דאורייתא. ואמנם זהו דוקא כאשר נרתחים המים שהוא החכ' ונתבלבלו מן הקושי' וע"ד גוף ההלכה שנמשל למאכל נתבלבלו בה ג"כ כל חלקי' שבה בתערובות לפעמים מתגבר בה ועולה בה האמת והטוב ולפעמים הטעות והשקר עולה ומתגבר מפני רתיחת המים דחכ' שעולין ויורדין בבלבול מפני האש דקושי', עד אחר גמר כל הפלפולי' שנמשל לרתיחה ובלבול אז יעמוד כל דבר ודבר על בוריו ויתגלה אמיתי' הטוב והאמת שבהלכה וכל הדברי' שנאמרו בה מקודם יפרדו בפ"ע בבחי' פטולת לזרוק [ל]חוזק (וכמו הא בדותא כו' או ליתא כו' אבל תיובתא וקשיא הוא שנשאר בלי בירור כו'). וא"כ הרי בלי אמצעות שניהם אש ומים לא הי' בחי' בירור ומיצוי הטוב והאמת שבדין והלכה כו', כי באש לבדו שהן הקושי' רבות הי' כל האמת שבדין זה כלה הלך לו וכן במים דחכ' שבו לבדו הי' הכל מעורב בה טו"ר אמת ושקר יחד אך ע"י בישול האש במים דחכ' שבתו' מתבררת ההלכה לבוא בה גילוי טוב טעמה האמיתי' כמו שהבישול מוציא הטעם שבמאכל שיהי' ראוי לאכול (ונמצא ב' מיני בישול ותיקון הנ"ל במאכל ישנם בבחי' הנגלה שבתו', הא' בחי' תיקון המאכל החיצוני' שיהי' ראוי לאכול בפה כמו ע"י בישול ואפי' כו' והיינו בחי' אותיו' התו' שנק' חטה כ"ב אתוין כו' וצריך שיהי' נק' לחם והוא ע"י רקידה וטחינה ואפי' או בישול באש ומים והיינו ע"י הפלפול שבתו' שבע"פ שמברר' ומלבנים ליבון הלכתא עד שראוי לאכול בפה כנ"ל וע"כ נק' תושבע"פ כו', ואחר שראוי לאכול בפה עדיין צריך שיוכל להיות מזה בחי' אור וחיות לנפש והוא בטועמיה בחיך שטעם אוכל דתורה אחר טחינת ל"ב שיניים בגירסא ואח"כ תורתך בתוך מעי בבחי' בירור היותר פנימי כמו הבישול בקיבה כנ"ל שזה הוא העולה להיות לבחי' אור וחיות בלב ומוחין דכנ"י, וז"ש אכלו לעילא שהוא לחמה של תורה הנגלית שנעשה בחי' אור וחיות לבחי' מוחין דאוי"א שנק' תרין ריעין כו'), וא"כ יש ב' דברים בלחמה של תורה הא' שנתמעט בחי' ממשה הרבה ולא נשאר אחר כל הבירור רק תכלית המיעוט והוא תכלית האמת והטוב שנעשה אור וחיות לחכ' ומוחין שבנפש כו' והב' ענין התיקון בבחי' בישול באש ומים תחלה עד שיהי' נק' מאכל כו' (וכן מתברר עוד עד שנעשה אור וחיות למוח ולב שזהו כמו הבישול בקיבה כו').

כו': בכת"י ב: כמו.

הקשות: בכת"י ב: דקושי'.

וע"ד: בכת"י ב: וע"ד.

חטה כ"ב אתוין: זח"ג קפת, ב.

ליבון הלכתא: ראה זח"א כו, א.

אבל בחי' הנסתר שבתו' שהן סודות ורזין דאורייתא שנק' דבש וחלב יין ושמן וכה"ג א"צ לב' דברים הללו כלל, לא שצריך לתקנו שיהי' ראוי לשתי' ע"י בישול באש ומים כו' שהרי סודות התו' למבינים בהן כמו סוד ה' ליראיו וכמו לנשמות ומלאכי' בג"ע הרי כבר מתוקנים ועומדים כמו שהן המה בטעם' ונועם מתיקות לראוי' אליהם בלי שיצטרכו לפלפל ולברר בהן ע"י הקושי' כדי להוציא הטוב כו' כמו ההלכה שכבר ברורה אחר גמר הפלפול כו', וגם לא שנתמעט מהם מאומה עד שלא ישיג מהם רק המיצוי טוב הנברר כמו במאכל לחם דתו' הנ"ל אלא כמו שהן בכמותן ואיכותן בלי מיעוט כלל כמו שנכנס' לתוך המשיגם כך לא יתמעט מהם מאומה אחרי השגתו אותן כי כל פירוד חלקי הסודות כמו שהוא בעצם מהותו נשאר בהשגת הנה"א כמו טעימת הדבש והיין שגם אחר שטועם לא נחסר ונתמעט מהם בשביל בירור כו' כי כולו מתוקן ומבורר מיד בטועמו ופועל פעולתו כמו שהוא בלי שיתמעט ממנו מאומה כמו בשתי' יין ודבש וחלב כידוע (לפי שזהו הנק' פנימי' התו' הי' בחי' פנימי' ממש שלא יצטרך בהן בחי' בירור ותיקון אלא טועמי' חיים זכו מיד ולא נחסר ממהותם כלל כו' וד"ל).

והנה ע"ד הנ"ל יובן ג"כ במצות מעשיות הנגלו' לנו. דהנה אמרו שהמצות צריכי' כוונה, להיות ידוע שכל המצות נתלבשו בדברים גשמי' כמו מצות ציצית בצמר ותפילין בקלף עור בהמה וכה"ג אתרוג וסוכה כו' וכל בחי' דצ"ח דנוגה הוא בחי' הכלי לכל המשכות אור האלקי במצות מעשיות שנעשו בהן כידוע בענין אשר קדשנו במצותיו, וזה פלא לכאורה איך יתכן שיהי' בחי' גילוי אא"ס במעשה המצוה שהוא בדבר גשמי דבחי' נוגה. אך הענין הוא שזהו כמשל המאכל שמתבשל באש ומים כנ"ל כך התלבשות המצוה בדבר גשמי נמשל למאכל (וכמ"ש באתי לגני כלה כו' וכמ"ש במ"א בענין ועשה לי מטעמים שהן רמ"ח מ"ע כו'), וכמו ענין בישול המאכל באש ומים כך הוא המעשה המצוה שנק' מאכל ובישולו במים ובאש היינו מבחי' יסוד האש שבלב בתפלה שהוא בחי' רשפי אש התשוקה מהתלהבות בתפלה להכלל ולהבטל באא"ס שנק' שלהבת י"ה כו', ובחי' רשפי אש זו כשיקיים מעשה המצוה בהתלהבות זאת הוא כמו אש שסביב לקדרה שמרתח המים שהוא בחי' הכוונה שבמצות.

דהנה בכל מצוה ומצוה יש כוונה וסוד מיוחד בבחי' ח"ע השייך לאותה המצוה דוקא, כמו במצות טלית הנה בחי' הסוד והטעם שבה בבחי'

סוד הי' ליראיו: תהלים כה, יד.

בטעם: בכתי' ב: בטבעם.

שהמצות צריכות כוונה: עירובין צה, ב. וש"נ.

באתי לגני . . . במ"א בענין ועשה לי מטעמים: שה"ש ה, א. תולדות כו, ד. וראה גם תניא פכ"ז (לד, ריש

ע"ב). סה"מ תקס"ח ח"א ס"ע מג.

שלהבת י"ה: שה"ש ח, ו.

ח"ע הוא להיות בחי' אור מקיף שנק' פריסא דמלכא כו' ובמצות תפילין נמשך מח"ע סוד וטעם אחר והוא בחי' מוחין דחו"ב שנחלקו לד' מוחין בדי' פרשיות וכך בכל המצות יש בכל א' שורש וטעם בבחי' הסוד בפרט לפי פרטי אופן מצוה הזאת דוקא. וזהו שאמרו מצות צריכות כוונה לכוין בבחי' הסוד והטעם שבה למעלה הנק' טעמי המצות (שע"ז אמר ישקני כו' כדפרש"י), וצריך אדם בעשותו המצוה לכוין היטיב בלבו אל אותו הסוד והכוונה והטעם שבמצוה זו לאיזה טעם צוה הוי' לעשות אותה, וכמו במצות ת"ת יכוין הטעם וסוד ה' שבה כדי להמשיך אא"ס בחכ' ובציצית ותפילין להמשיך בחי' מקיפי' ומוחין כו' וכה"ג בכל המצות אשר יעשה אותם האדם וחי בהן יכוין לטוב טעמים והכוונה שבהם, והוא בחי' המים שהוא החכ' והטעם שבכל מצוה כו', וכמו עד"מ האש שמרתיח המים והמים מבשלים המאכל כו' כך בחי' האש דהתלהבות הנה"א במס"נ בתפלה פועל בבחי' המים שהוא בחי' הכוונה שבמצוה הנ"ל כמו באמרו ברוך אתה הוי' אשר קדשנו במצותיו כו' לברר ולהוציא בחי' הטוב שבמעשה המצוה והוא לברר לחלקי הגטות דבחי' דצ"ח דנוגה שבהן נעשה המצוה בגשמיות ולהעלות בחי' הטוב שבמעשה שבה שהוא עולה לה' אחד להיות בבחי' כלי להשראת אא"ס כמו שע"י הלחם יחי' האדם כו' וכמו שאמרו ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים וכמ"ש אכלתי יערי עם כו' וד"ל.

(וזהו ההפרש בין מים ליין ושמן ודבש, שהמים צריכים בישול ורתיחה כדי להוציא טעם המאכל כנ"ל בענין הפלפול שהוא מים דאורייתא כו', וכך הוא כוונה שבמצות שבאים במעשה דוקא דמה שמכוין האדם בעשותו מעשה מצוה גשמי' הרי נמשך בהתלבשות מבחי' מים במעשה זו והוא הצריך תיקון וברור ע"י אש המבשל כו' כנ"ל, אבל רזין וסודות התורה מצד עצם מהותן כמו שהוא טרם שנמשך מהן ההארה וההמשכה למטה בכוונת מעשה המצות נק' דבש וחלב ויין וכה"ג שאין צריך בירור ובישול כנ"ל, וזהו ההפרש בין מים דאורייתא ליין ושמן ודבש כו', והמים אינו אלא לרוות הצמאון דיסוד האש בתפלה ולעכל או לשרות המאכל שיבושל בכי טוב אבל לא בשביל טעם עצמן רק להוציא טעם שבמאכל (גם להיות בחי' התפשטות חיות הדם שנתהווה מן המאכל בהתחלקות שונות למוח ולב כו' כמ"ש במ"א בענין אכל ולא שתה אכילתו דם כו' שזהו דמיון לבחי' מ"ן ומ"ד כו' וד"ל).

והנה בחי' האש דהתלהבות דנה"א במעשה המצות שהוא מצד האהבה ברשפי אש בתפלה ע"כ מבטל רצונו מפני רצון ה' באהבה רבה הנה

שנק' פריסא דמלכא: נסמן להלן בהוספות בהמילואים להמ"מ (לע' אימד).

ישקני כו' כדפרש"י: עה"פ שה"ש א, ב.

ישראל מפרנסין . . . אכלתי יערי: זח"ג ז, ב. שה"ש ה, א.

כמ"ש במ"א בענין אכל ולא שתה: שבת מא, א. ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' קצב. שם דברים

חיב ע' שע. וש"נ.

זהו בחי' כלליות שכולל לכל מעשה שיעשה איזה מצוה מן המצוות ואין הפרש בין כשעושה מצוות סוכה למצוות תפילין, הכל בבחי' אש התלהבות א' נעשה, שצריך האדם לעשות כל המצוות בחשק רשפי אש כו' ולא כמו מצוות אנשים מלומדה או בקרירות בלי אור וחיות כלל כו' ומה יש לחלק בענין התלהבות בין כשעושה מצוה זו או מצוה אחרת, והי' כמו עד"מ האש שנותנים סביב לקדירה לבשל המאכל שהוא בא בהשתוות לכל מיני מאכל בשוה בין למאכל בשר או למאכל אחר וכל מיני מטעמים ומאכלים שוין לענין בישולם באש א' אבל המים שנותנים בקדירה מתבשל לפי אופן טעם המאכל אם בשר הוא מרק הבשר ואם מאכל דגים מתבשל בטעם דגים אעפ"י שהמים א' הוא בין לבשר בין לדגים מ"מ נשתנה טעמו לטעם המאכל ממש כשמתבשל, וכך הוא בבחי' מים ח"ע שנמשך במצוות בכל מצוה נעשה כוונה וטעם מיוחד לפי אופן הטעם שבמצוה כו' (ומלבד זה הנה המים מחולקים שהמים שנותנים במאכל זה אין נותנים במאכל אחר כו'), וזהו שאין כל מצוה דומה לחברתה בענין הכוונה שבה שהרי במצוות תפילין מכוין בהמשכת מוחין ובטלית בהמשכת מקיף וכה"ג באתרוג וסוכה כו' אבל בחי' האש בהתלהבות הרי בחי' התלהבות א' באופן א' לכל המצוות (ואעפ"י שיש מצוות שהן בבחי' החסדים שהוא בקרירות כמו הצדקה להחיות רוח שפלים כו' ויש מצוות בבחי' הגבורות דשמאל דוחה כמו ובערת הרע כו' וכמוי הקרבנות כו', אבל בחי' ביטול הרצון נגד רצה"ע שוה הוא בכל המצוות, וזהו הנמשל לאש כמו כלה שארי ולבני כו' מי לי בשמים כו' שוהו מצד יסוד האש שבלב דוקא וד"ל).

ואחר כל הנ"ל יובן מאמר הזוהר דלעיל אכלו ריעי' לעילא כו', דהנה ארז"ל שישראל מפרנסין לאביהם שבשמים שהוא בחי' אור אבא שבז"א כו', והיינו אכלו ריעי' לעילא בבחי' אכילה דאור"א שנק' תרין ריעי' כו'. והענין הוא להיות מבואר למעלה שהמאכל יתוקן תחלה באש ומים כנ"ל ואח"כ כאשר ראוי לאכילה אזי יאכלנה בפה ויטחנו בשיניים ויורדים לקיבה להתבשל עוד בבישול שני שהוא עיכול המאכל להפריד החיצוני' שבו בפ"ע ולא ישאר רק היותר פנימי ורוחני כו'. אך הנה עיכול המאכל בקיבה הוא ע"י שתיי' מים דוקא לפי שהמים מעכלין את המאכל ומבררי' כל חלקיו ומחמתם הוא עיקר בירור המאכל להיות לחיות לכל אברי הגוף כו'. וכמו"כ המאכל של התורה ומצוות הנגלות לנו בהגשמת דצ"ח דנוגה שבחי' הכוונות שבהן הוא כמו בישול במים שיהי' מאכל ראוי לאדם כו' היינו תיקונם שיהי'

וכמו הקרבנות: בכת"י ב ליתא. וראה גם תר"א ע"א, ב. ספרי מאמרי אדה"ז: עה"ח ח"א ע' שכו. על ענינים ע' ס וע' תטו. סה"מ תקס"ט ע' קסא. דרך חיים שער התפלה פמ"ז. שער האמונה כו, א. ובכ"מ. כלה שארי . . מי לי בשמים: תהלים עג, כה-כו.
 ישראל מפרנסין: נסמן לעיל סוף פיסקא: דהנה כל מצוה.
 דאור"א: בכת"י ב: דז"א [וכנראה הוא טעות המעתיק שם].

לטעם מאכל לבחי' אדם העליון דהיינו בחי' מוחין דאדם העליון שעל הכסא
 שזהו בחי' מוחין דאו"א שבז"א שע"ז אמר אכלו ריעי' לעילא כנ"ל, אבל
 בלתי אש ומים בחי' חו"ג הנ"ל אין בהם טעם מאכל כלל לאו"א כו' ולא נק'
 פרנסה לאביהם שבשמים כלל וד"ל. וזהו אכלו ריעי' פי' או"א דאצי' יאכל
 ממאכלי' דמצות מעשיות לעילא בשרש האצי' בשביל להיות מזה בחי' מוחין
 לז"א כו'. והנה כאשר יאכל אדם המאכל בפה ואח"כ יורידו לקיבה להתבשל
 שם ולעכל אותו ע"י שתיית מים כנ"ל, כך אחר שאוכלי' ריעי' שהו או"א
 יורד השפע למטה עד מתחת הפרסא שנק' חצר הכבד לבחי' קרביי' העליוני'
 ששם מתבררי' עוד בבחי' עיכול הקיבה שהוא ע"י שתיית המים דוקא שהוא
 הכוונות שבמצוה שמעכלי' המאכל דמעשה המצות בקרביי' העליוני' שיפרד
 החיצוני' דנוגה שבהן והמובחר והטוב יעלה למוחין דחוי"ב ולב דז"א כו'
 וכמ"ש וכל קרבי כו' וד"ל (ומ"ש למעלה דכוונת המצות הן המים שבבישול
 לעשות טעם מאכל כו' הכל ענין א' רק שזה בטעם גשמי וזה בטעם רוחני
 כנ"ל, וד"ל).

אך עדיין י"ל למה תלה ענין האכילה באו"א דוקא כמ"ש אכלו ריעי' כו'
 והשתי' דעיכול המאכל בזו"ן שנק' דודים כמ"ש שתו ושכרו דודים שתו
 זה דקאי על בחי' שתיי' מים לעכל המאכל כו'. אמנם הנה ידוע דבחי'
 אתברירו דוקא דכל בחי' בירור ותיקון א"א כ"א בחי' דוקא. והנה במאכל יש
 ב' דברים, הא' המאכל כמו שהוא כבר מתוקן ונעשה בטוב טעם ע"י הבישול
 בהרכבה פרטי' באופן פרטי אם בחמיצות או מתיקות או טעם הממוצע בין
 מתיקות וחמיצות וחריפות והוא העריבות והפיקוח שנק' קיוהא וכה"ג הרי
 יש בזה ריבוי אופנים שונים כידוע, והב' הוא הנק' תיקון המאכל שתלוי
 ברצון האוכל לעשותו ולתקנו כפי אוות נפשו ורצונו דוקא כך יתקנו ויבשלו
 אם הוא רוצה בטעם מתיקות מתקנו באופן שיהי' מתוק ואם רוצה בטעם
 חמיצות וחריפות וכה"ג מתקנו ויבשלו עד שיהי' בטעם זה או בטעם
 העריבות בכל פרטי אופנים שונים הנ"ל הכל כפי הרצון האוכל כך יתוקן
 שיהי' כפי האופן שרוצה דוקא כו'. והנה ודאי שיש חכמה עמוקה בטעם אופן
 תקוני המאכלי' אם כך או כך שגם שתלוי ברצון האוכל באיזה טעם מאכל
 שרוצה כנ"ל אבל התיקון עצמו שיהי' מתוקן ונעשה בכי טוב כפי הרצון זהו
 חכמה גדולה שלא לגרוע ולא להוסיף רק כפי הרצון כו'.

והנמשל מכ"ז יובן למעלה בשורש ענין המצות למעלה שנק' בשם מאכל
 כנ"ל. והנה כמו מצות ציצית שנעשה בצמר גשמי באופן פרטי
 דוקא שהוא ד' כנפות ובכ"א ח' חוטין וכה"ג ואם יגרע או יוסיף אינה מצוה

מתחת הפרסא שנק' חצר הכבד: ראה ס' מאמרי אדהאמי"צ דברים ח"א ע' קנה ואילך. ובכ"מ.
 וכל קרבי: תהלים קג, א. וראה בהנסמן בארוכה כס' מאמרי אדהאמי"צ שם.
 ידוע דבחי' אתברירו: ראה חז"ב רנד, ב. אגה"ק סכ"ח (קמת, א) ובלקוטי הגהות לשם.

כלל וכן במצות תפילין בד' פרשיות כו' ואם יגרע או יוסיף אינה מצוה כלל וכאשר אינה מצוה כלל ה"ז כמו שלא נק' טעם מאכל כלל, והיינו לפי שכבר נמדד ונקצב בקצבה ושיעור בענין תיקון מעשה המצות איך ובאיזה אופן בפרט יהי' כל מצוה להיות שכך רצה"ע שבאופן זה יהי' בה טעם מאכל ולא באופן אחר כמו במצות ציצית אם היא באופנה היא נק' טעם מאכל ובאופן אחר אינו טעם מאכל כלל וכל פרטי תיקוני מעשה המצות הכל תלוי ברצה"ע שחפץ במטעמים של המצות באופן כך ולא כך לזה ציווה לעשותה ולתקנה באופן כך כו' כדי שיטעום טעמה כפי רצונו דוקא ולא באופן אחר כמו עד"מ שמתקן את המאכל באופן רצון האוכל דוקא כנ"ל וד"ל. אך בענין תיקון מעשה המצות איך לעשותם באופן שיהי' כפי הרצון העליון דוקא הוא בחי' חכמה עמוקה להגיע לאמיתת התיקון דאופני' פרטי' עד שיהי' כפי אופן הרצון דוקא והוא בחי' חכמה עילאה בחי' חכמה הקדומה (שנק') טעם כמוס לרצון בחי' ח"ס שמפני שהוא הטעם לרצון ביכולתו לעשות ולתקן מאכל מטעמי' דמצות שיהי' לפי אופן הרצון דוקא לא יוסיף ולא יגרע כלום). וזהו בחכמה אתברירו, פי' כיצד יהי' הברור והתיקון דמעשה המצות באיכות אופן עשייתם הנה הוא עפ"י בחי' החכ' הקדומה שבח"ע אתברירו דוקא כמו עד"מ מי שמתקן כל מיני מטעמים בכי טוב לפי אופן רצון האוכל שהוא בהכרח מצד החכ' רבה שיש לו בזה כו', ואם לא נעשה תיקון וכירור אופן המצוה אינו רצון העליון כלל שהרי קודם שנעשה המצוה בחי' מאכל תחלה גזר אומר בחי' ח"ע שיהי' אופן עשייתה כך וכך ואז יהי' בה רצה"ע כו' ואח"כ נעשה אופן המצוה כך ושורה רצה"ע בה כמו משל האוכל את המאכל שכבר מתוקן בכי טוב כפי רצון כנ"ל וד"ל.

וזהו אכלו ריעים לעילא שתיקון המטעמים דמעשה המצות באיזה אופן יהי' הוא עפ"י ח"ע שהוא בחי' או"א שמשם נמשך מקור לכל מיני טעמי מצות איך ובאיזה אופן דהיינו שיגזור אומר כך וכך יהי' כו' וא"ל אינו טעם כלל ואח"כ נעשה התיקון המצות באותו אופן שגזרה ח"ע ונגמרה בתיקון מתוקן בטוב טעם כפי שגזרה ח"ע דוקא ונק' טעם מאכל לאוכל שהן או"א כו', ואח"כ יורד בחי' טעם המאכל דמצוה לבחי' קרביים העליונים להתברר עוד שם, והוא ענין שתיי' המים לעכל המאכלי' דמצוה להוציא בה טוב טעם העליון שבה בפ"ע להיות מזה תוס' אור וחיזוק למוחין העליוני' כו'. והיינו שתו ושכרו דודים בחי' זו"ן, פי' אחר שכבר נגמרה תיקון המאכל דמצוה כפי שגזרה ח"ע שהוא המתקן אז נמשך שתיי' מים ע"י ז"א לעכל כו' שהוא ענין השגת כוונת המצות להשיג בשכל וטעם שיש בה בפרט לפי אופן מצוה זו שזהו לאחר שכבר נמשך ונעשה טעם המאכל אזי משיג בטוב טעם שבו, וכמו השגת הנשמות בטעמי המצות שהן כוונות לכוי' במצות טלית להמשיך

שנק' טעם כמוס לרצון: ראה לקרית שלח מט, ג. שה"ש מת, א. ס' מאמרי אדה"ז ענינים בתחילתו. סידור קל, ד. ובכ"מ.

בחי' מקיף שזהו לאחר שכבר נגמר ונעשה אופן תיקון טעם מאכל דמצות הטלית באופן זה שהוא להמשיך בחי' מקיף אז מכוין ומשיג בטוב טעם הזה שיש בה ואם הי' אופן תיקונה באופן אחר לגמרי שהוא כוונה וטעם אחר לא הי' מכוין ומשיג רק לאותו הטעם דוקא ולא טעם זה שמשיג ומכוין עכשיו. ונמצא כוונות של המצות כבר הן עשויות ומתוקנות עפ"י המתקן אותם שהוא בחי' ח"ע שגזר אומר להיות כך וכך כו' אבל אם לא שגזרה ח"ע תיקון המטעמים לא הי' נמצא מציאות כוונות טעמי המצות כלל כו', וא"כ הרי בחי' השתיי' דמים להוציא בחי' הטעם שבמאכל המצוה הוא לאחר שכבר נגזר אופן תיקון המאכל מן האוכל שהוא בחי' ח"ע כו'. וזהו אכלו ריעים לעילא תחלה שהוא לגזור אופן תיקון הטעמי המצות ואח"כ שתו דודים לתתא בבחי' המשכות מים לשתיית שהן כמו הכוונות שמכוונים בטעמי המצות כנ"ל וד"ל.

ומעתה י"ל מ"ש שתו ושכרו דודים דשכרות לא יתכן במים כו'. אך הנה ידוע שיש ב' מיני משקין הא' כמו מים לשתיי' לצמאון כמ"ש הוי כל צמא לכו למים שהוא מים דאורייתא כנ"ל או לעכל המאכל להיות הטוב עולה למעלה כו' כנ"ל, והב' משקין שאינן לצמאון ולעכל כלל אלא רק מצד עצם טוב טעמן ויש בהן משקין שבשביל שכרות כמו יין ושכר וכה"ג. וביאור כ"ז להבין דוגמתו למעלה הנה יש ב' מדריגות בענין סודות ורזין דאורייתא, הא' ענין סודות טעמי כל מצוה עפ"י דרך הקבלה האמיתית כמו קצת מהן המבוארי' בפע"ח בענין כוונות מצות שבת ותפילין וכה"ג אשר לכל מבין ומשכיל בסוד ה' יכוין וישיג בכוונה הפרטי' עפ"י הסוד והקבלה האמיתית בכל פרטי מעשה המצות כמו להשיג בסוד ל"ב חוטין דציצית להיותם בבחי' ל"ב נ"ח דבחי' המקיף דטלית וכה"ג או בסוד ה' בד' בחי' דתפילין שהם ד' מוחין מקיפי' דד' מוחין דז"א וכה"ג, ואמנם גם זה אינו רק הארה בעלמא מבחי' ח"ע הקדומה, כמו בטעם וסוד דל"ב חוטין וד' בתים גם כמו שהוא בבחי' ח"ע שגזר אומר כך מפני סוד וטעם הכמוס ונעלם שם שב"ב חוטין יומשך בחי' מקיף כו' ובד' בתים יומשך מקיפים למוחין דז"א וכה"ג עכ"ז אינו רק הארה והמשכה בעלמא מח"ע בלבד עד"מ חכ' זו דאופן תיקון טעמי המאכלים דכלא חשיב לגבי עצם חכמתו שבלתי מלובשת בעשי' ותיקון כלל כו' (אך בחי' שרש ומקור חכ' זו כמו שהוא טרם שמתלבשת למטה לגזור אומר לעשות כך וכך נחשב גם הוא מעצם ח"ע דא"ק וע"י וא"א, והוא מ"ש למעלה דגם סודות טעמי המצות כמו שהן למעלה טרם שימשכו להיות נקראים כוונות המצות נק' דבש וחלב ויין כו' וד"ל).

והמדריגה היותר עליונה הוא בחי' הסודות עמוקות בסדרי התלבשות הפרצופי' בעצמן ומהותן מראש ההשתלשלות דקו"ח עד סוף

האצי' שע"ז הוסד כל ספר הע"ח (שקורא אותם בשם קצת הקדמות בלבד כו'), אשר המבין ומשכיל בכל פרטי הפרצופים דא"ק וע"י כו' בכל פרטיהם הרי הוא למעלה הרבה מבחי' השגת איזה טעם וכוונה שבמצוה כי הלא אין זה רק בעצם גדלות אא"ס ב"ה בכל פרטי ההשתלשלות שנסתעפו מאורו הפשוט בתכלית האח"פ כו' איך שהוא למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית כו', וכמו כל המאמרי' דאד"ר ואד"ז המבוארין קצתן עפ"י הקדמות מועטים שבספר ע"ח שאין בהם סיפור ענין כוונה וטעם וסוד לאיזה מצוה כלל אלא הוא רק סיפור בעצמות שיעור קומת המאציל ונאצלים כו' וד"ל, והוא הנק' מתיקות התורה כמו עד"מ מתיקות המשקה טובה בטוב טעם ערב לנפש השוטה כ"יין ודבש וחלב ולא כמו המים שאין בהן טעם ערב כלל ואינו שוטה רק לצמאון אבל דבש ויין כו' שוטה בשביל טעם ערב לנפש ביותר כו', והוא מ"ש על הסודות שבאד"ז דבש וחלב כו' מפני בחי' אור הנערב ביותר למשכיל ועומד בסודם וטועם בטעם עריכות ונעימות כו' וד"ל.

וזהו שתו ושכרו דודים, שתו בבחי' כוונת טעמי מצות כמו שהן עפ"י הסוד והקבלה כנ"ל שנק' מים שאין בהם טעם ערב כו' אבל הוא להשיג טעם וכוונה שבמאכל דמצות, והרי כל הכוונות שבמצות אינו רק בבחי' האורות שכבר נסתעפו מעצמות הפרצופי' העליונים, כמו בל"ב חוטין דציצית שהן בחי' אורות דל"ב נ"ח דאוי"א וכה"ג הנמשכים דרך פרטי המשכה מצומצמת וגם זאת באה בהתלבשות למטה ואין לזה ערוך כלל לגבי עצם מהות הח"ע דא"א שנק' ח"ס וכן במצות תפילין בד' בתים דהיינו ד' מוחין דו"א אין לזה ערוך לגבי עצם ד' המוחין כו' וכן בסוכה המשכת המקיפין דאימא שאין לזה ערוך לגבי עצם המקיפים דאימא כו', וגם בכללות ענין המצות שהוא בחי' יחוד דו"ן אם בבחי' קטנות או גדלות כמ"ש בפע"ח אם בבחי' העלאה או בבחי' המשכה כו' הרי כ"ז אינו רק בבחי' ההסתעפות דו"ן ואוי"א כו' כמו מאמרי האד"ר ואד"ז הרי הוא מספר בעצם מהות דכל שיעור קומה דא"ק ואוי"א וו"ן כו' ולא במה שמסתעף ויומשך מהם היחודים שבמצות כו' וד"ל.

אך כמ"א מבואר להיפך מכ"ז דהמצות מורין על בחי' העצמות ומהות דאא"ס כמו שהוא מאיר בבחי' מקיף על כל ההשתלשלות דפרצופי' מראש לסוף כמו משל הרמז כו' כמ"ש הראני את מראיך כו' כי מראך נאוה כו' ע"ש), וראי' לזה ממצות תפילין שמזה דוקא נעשה בחי' מקיפי'

למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית: ראה י"ח יתרו לד, ג. סה"מ תרס"ז ע' קסו.

דבש וחלב: שה"ש ד, יא. ובהנשמן לעיל קרוב לתחילת המאמר.

דאוי"א: בכת"י ב: דא"א.

אך כמ"א מבואר להיפך... העצמות... הרמז... הראני את מראיך... כי מראך נאוה: ע"פ שה"ש ב, יד. וראה סה"מ תקס"ז ע' קלח ואילך. סה"מ תקס"ט ע' ק ואילך.
ע"ש): בהכתב"ד חסר התחלת המוסגר.

דמוחין דו"א שלמעלה מבחי' מקיפי' דד' מוחין בז"א מצד עצמו כמו בתפילין דאדם התחתון כו' וכן בטלית שהקדב"ה מתעטף הוא למעלה מבחי' המקיף הבא כבר בהשתלשלות כו', ולכך בכל יחודים עליונים שע"י המצות מוסיפים אור באצ"י למעלה מכפי מקור חוצבם בעצמות עד שגם לבחי' חכ' דא"ק ניתוסף אור מעצמות אור א"ס וגם עד רום המעלות גם בראשית הקו"ח כו' וד"ל, וכ"ז מפני ששרש המצות הוא בעצמות רצה"פ שבעצמו' אור א"ס שלמעלה מבחי' הקו שרש בנין הפרצופים דא"ק וע"י כו'. וז"ש ישקני מנשיקות כו' אלו טעמי מצות שלא נתגלו גם במקור האצ"י כי נעלמים הם בעצמו' התענוג הפשוט כו' מאחר שע"י המצות יוכל להיות תוס' אור גם בחכ' דא"ק כו' עד בחי' טובב הכללי שנמשך גם הוא ע"י המצוה דוקא כידוע. ונמצא לפי"ז כל הסודות והטעמי' שבמצות כמו בס' פע"ח גבוה הרבה מהסודות שבעצם ההשתלשלות בסדר התלכשות הפרצופים כו' שהוא כמו ס' הע"ח והאד"ר והאד"ז כו'. ומ"ש גל עיני ואביטה נפלאות תוכן הנפלאות שבטעמי המצות והן הנק' דבש וחלב מתיקות התורה ששייך לענין התומ"צ דוקא וז"ש אביטה נפלאות מתורתך דוקא להיפך מכל הנ"ל וד"ל (וז"ש אשר יעשה אותם האדם וחי בהם לרבות גם בחי' א"ק שנק' אדם דבריאה כו' וד"ל).

וזהו שכרו דודים כו', פ"י שכרו כמו יין המשכר וכמ"ש נכנס יין יצא סוד כך יינה דאורייתא רזין דאורייתא כנ"ל שהוא בחי' השגת סוד ה' שבהשתלשלות הפרצופים כו' הנה הוא בהעלם וסוד בעצמות אור א"ס ממש רק שיוצא מן ההעלם לגילוי אח"כ, כמו עדי"מ השותה את היין הנה בתחלה כששותה אותו וטועמו אינו רק טועם טעם היין המשובח ויערב טעם היין לנפשו במתיקות ועריבות בלבד ולא שמשתכר ויבולבל דעתו כלל אלא לאחר שנכנס היין במעיו וישהה זמן רב אז יצא מהעלמו ומתגלה הכח הגדול שיש בו ועולה ללב ומוח ואז ישכר ומבלבל הדעת אבל בעודינו טועמו לא ניכר ונגלה בו זה הכח המשכר כלל, וזה פלא, אך מוכרח לומר שיש בו כח גדול שלמעלה מכח השכל מאחר שיש בכחו לבלבל לכח השכל כו' רק בעודנו ביין כששותה הרי הוא בהעלם עדיין מאחר שאינו מרגיש רק טעם ואין דעתו מבלבל עדיין רק אחר שנכנס במעיו אז יצא הסוד לגילוי דהיינו אותו הכח שהי' בסוד ובהעלם ביין יצא לידי גילוי כח גדול לבלבל כח השכל שבמות, וזהו שדקדק לומר נכנס יין יצא סוד נכנס במעיו דוקא ולא בעודנו בפה כו' וד"ל. וכך יובן הדוגמא מזה למעלה בבחי' רזין דאורייתא הנ"ל שנק' יין למעלה שע"ז אמר ג"כ נכנס יין יצא סוד ה' שהי' תחלה בהעלם

ישקני . . . טעמי מצות שלא נתגלו: שה"ש א. ב ופרשי' שם.

גל עיני ואביטה נפלאות: תהלים קיט, יח.

אשר יעשה אותם האדם: אחרי יח, ה.

נכנס יין יצא סוד: עירובין סה, סע"א.

גדול, והענין הוא כמו שאנו רואים בטועמי' בסוד ה' ברזין דאורייתא הנ"ל שגם בשעת קבלתם הסוד הנפלא יערב טעמו לנפשם ביותר כמו טעימת המתיקות שבדבש כמ"ש המתוקים מדבש ונפת צופים כו' וכתוב נופת תטופנה שפתותייך כלה דבש וחלב תחת לשונך כו', אבל אין זה משכר עדיין לבלבל את כח ההשגה האלקי' עד אחר זמן מה שיכנסו הדברים בתוך מעיו כו' אז יתפעל בשמחה ותענוג שלמעלה מכח ההשגה והדעת לגמרי כי בא עי"ז לאהבה ותענוג נפלא כ"כ שלא יכילו כלי מוחם ולבו כלל וכלל וכמו שמצינו בר"ע כששמע רזין דאורייתא מר"א הגדול שזלגו עיניו דמעות ולא יכול לסבול כו' לפי שיש ברזין הללו כח גדול האלקי שלמעלה מכח החכ' והטעם כו' רק שהוא בהעלם גדול ויוצא לידי גילוי אח"כ כמו שבטבע היין כשנכנס יין יצא סוד הנעלם שבו כו' (ועד"ז יתפרש כפשוטו שנכנס יין יצא סוד הצפון ונעלם שלמעלה מן השכל הגלוי לידי גילוי, וכך למעלה ע"י בחי' יין יצא סוד ה' שבעצמו' ממש ונק' סדכ"ס לידי גילוי השגה למקבלים והוא סיבת השגת המקבלים בכל ההשתלשלות דפרצופים העליוני' עד סדכ"ס כו', וזהו ההפרש בין יין ושכר לשאר משקים כמו דבש וחלב ג"כ שכולן הן בבחי' רזין דאורייתא הנ"ל) ולפי הנ"ל שטעמי מצות גבוהים יותר מזה הרי בזה יובן מ"ש ישקני מנשיקות פיהו כו' כי טובים דודיך מיין מיינה של תורה דאורייתא שהוא רזין דאורייתא הנ"ל וד"ל).

וזהו מ"ש גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, פי' נפלאות הן למעלה מבחי' סודות וטעמי המצות המבוארים בפע"ח וכה"ג, שהרי סודות שבטעמי המצוות מושגים ומובנים ליודעים בסוד הקבלה לכיון כל כוונה וסוד הקבלה שבמצות, אבל בחי' הידיע' בעצמו' המאציל והנאצלי' כו' נק' נפלאות שמופלאים ונעלמים בבחי' עצמו' א"ס ב"ה שנק' סדכ"ס משום דאיהו וחיוהי חד בבחי' א"ס כו', רק בסיבת דרכי התו' ומצות יגלו עיניו קצת להביט ולהשיג בנפלאות הנ"ל, והוא לפי שהתו"מ נק' ארחות הוי' שבהן הוא נגלה ונמשך למטה בעולמו' כמ"ש הליכות עולם כו' הליכות אלי וכה"ג כמ"ש בפיקודיך אשיחה ואביטה ארחותיך בחי' תרי"ג ארחין כו', אבל בבחי' העצמו' ממש שנק' נפלאות כמ"ש לעושה נפלאות לבדו כו' לא יוכלו להשיג רק אפס קצהו מהן, והוא מתורתך דוקא לפי שהתורה קדמה לעולם גם לעולם הנאצל

ונופת צופים . . . נופת חטופנה . . . דבש וחלב: תהלים יט, יא. שה"ש ד, יא.
 בר"ע . . . שזלגו עיניו דמעות: זח"א צח, ב, וראה סה"מ תקס"ה ע' עט (ובהמ"מ שם), וראה ג"כ ט"ז אריח
 סרפ"ח סק"ב.
 דאיהו וחיוהי חד: ת"ז בהקדמה ג, ב.
 ארחות הוי' . . . הליכות עולם . . . הליכות אלי . . . בפיקודיך אשיחה: תהלים כה, יו"ד. חבקוק ג, ו. תהלים
 סח, כה. ק"ט, טו.
 לעושה נפלאות לבדו: תהלים קלו, ד.
 שהתורה קדמה . . . אלפיים שנה: ראה ב"ר פ"ח, ב. מדרש תהלים צ, ד.

אלפיים שנה כו' וכמ"ש ואהי' אצלו אמון כו' אסתכל באורייתא כו' (ומזה י'ש ראי' להיפך שכל ההשתלשלות דקו הוא מבחי' שעשועי' העצמי' שבתו' שקדמה כו'), וכנ"ל בענין שורש התיקון דמעשה המצות שהוא עפי' ח"ע תורה שגזור אומר כך וכך יהי' אופן הטעם כו' משום דבכח' אתברירו כנ"ל שזהו למעלה מבחי' השגה שמשיג בכוונת המצות וסודות טעמיהן שכבר נמשכו ונתקנו עפי' מאמר וציווי המתקן כנ"ל באריכות וד"ל.

וזהו הסך נסך שכר להוי', פי' עד"מ יין הגשמי שמשכר לאדם הרי אנו רואים שיגלה כל מצפוניו שהי' בתכלית ההעלם והסוד בעצם פנימי' שלו כו' גם שלמעלה מכח השגת שכלו כו' כי היין מבלבל כח שכלו ומוציא לידי גילוי מה שבהעלם בעצמותו מה שלמעלה מכח השכל לגמרי, כך יובן ע"ד דוגמא בענין ניסוך היין ע"ג המזבח שהוא בחי' שכר להוי' להוציא לידי גילוי מבחי' ההעלם שבעצמו' סדכ"ס כו'. וזהו ענין שמחה על היין שהיו מנסכי' ע"ג המזבח להיות שופע ונמשך נבואה לנביאים ורוה"ק לחסיד' עליוני' בהשגת נפלאות ה', שז"ש הנסתרות לה' אלקינו שיצאו לידי גילוי למקבלים כו', ולכך הי' יין מעושן פסול למזבח אלא יין המשכר דוקא. ז"ש שתו ושכרו דודים לתתא שיבא מן ההעלם לגילוי דוקא. לפי שמצד ההשתלשלות הרי אמר הנסתרות שהן הנפלאות הנ"ל לה' אלקינו דוקא דלא ידע לי' בר איהו כו', אך ע"י היין המשכר נכנס יין יצא סוד ה' גם מסדכ"ס כו' והיינו ע"י מה שאכלו ריעי' תחלה במאכלי' דמצוה ואח"כ שת"ו ואח"כ שכרו כו', והוא שכר המצות לעתיד דכתיב עין בעין כו' אשרי עין ראתה כו'.

וזהו והשתיי' כדת של תורה אכילה מרובה משתיי', ופי' דתה של תורה היינו ענין הנ"ל בתיקון הטעמים שבמאכל דמצות מעשיות דבכחמה אתברירו דוקא שגזור אומר לתקן כך וכך דוקא והוא הנק' דתה של תורה דאורייתא מח"ע נפקת (בחי' ח"ס טעם כמוס למה יהי' הרצון כך כו'), ועפי' דתה של תורה זו צריך שלא ישתה יותר משיאכל לפי שענין השתיי' הוא ענין העיכול של המאכל כנ"ל ולפי שנמדד בשיעור קצוב כדת של תורה באיכות טוב טעם שבמצות שנק' מאכל ע"כ גזרו אומר ג"כ שלא יהי' העיכול

ואהי' אצלו אמון . . אסתכל באורייתא: משלי ח, ל. זחיב קסא, א.
(ומזה . . שקדמה כו'): בכתי' א נמצאת פיסקא זו בלי המוסגרים.

הסך נסך שכר להי': פינחס כח, ז.

הנסתרות לה' אלקינו: נצבים כט, כח.

יין מעושן פסול למזבח: מנחות פו, ב. רמב"ם הל' איסורי מזבח פ"ו ה"ט.

דלא ידע לי' בר איהו: ראה זחיג קכט, ב. קמ, ב. ועוד.

עין בעין . . אשרי עין ראתה: ישעי' נב, ח. סדר העבודה בתפילת יוהכ"פ.

דאורייתא מח"ע נפקת: זחיב סב, א. פה, א. קכא, א. זחיג פא, א. קפכ, א. רסא, א.

שהוא ע"י השתיי' בבחי' כוונת המצות להשיג טעמיהן וסודותי' יותר מגוף מעשה המצות עצמה שנק' אכילה כי המאכל צריך לבא במיעוט עד שישאר ממנו מעט מזעיר מאד כנ"ל ואם תהי' השתיי' מרובה יקולקל טוב טעמו זה ויבוטל במציאות מריבוי הכוונה שנשאר במהותו וכמ"ש מי שחכמתו מרובה ממעשיו כו', ועוד שהעיקר הוא המאכל והשתיי' בכלל אכילה וטפלה אלי' כי היא רק לרכך ולעכל המאכל שכך נעשה ונתקן כנ"ל דאין הכוונה רק במצוה שכבר ניתקנה בטעם ושכל עפ"י המתקן כו'. וזהו אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו בחי' המאכל מלי כריסך בתלמוד תחלה ואח"כ לשתות בחי' הכוונות והטעמים כו', ובפרט יין ושכר וכה"ג שהוא בחי' סודות הנק' נפלאות הנ"ל צריך להיות דוקא אחר בחי' האכילה המרובה בקיום התו"מ הנגלות לנו כו'. וזהו הראי' שהביאו מקרבנות במנחה עשרון סולת ויין לנסך רביעית ההין לכבש וג' עשרונים לפר ויין לנסך חצי ההין כו' ולהיות הקרבנות הן בחי' אכילה כמ"ש לחמי לאישי כו' וכמ"ש אכלו ריעים לעילא כו' שזהו לתקן המאכל במטעמים שונים דבחי' אתברירו כנ"ל ובחי' היין לנסך הוא בחי' השתיי' שאחר אכילה וכנ"ל בענין הסך נסך שכר לה' כו' ולכך בחי' המאכל דקרבנות צריך להיות מרובה מבחי' השתיי' שהוא יין לנסך מטעם הנ"ל וד"ל (ובמ"א מבואר מטעם שאין טיפה יורדת מלמעלה שאין טיפיים עולין כנגדה כו' והאכילה היא בחי' הבירורי' בבחי' אר"ח מן הכבד אל הלב ומוח כו' והשתיי' היא מלמעלה למטה לגלות הפנימי' כמו שהוא כו' וד"ל).

מי שחכמתו מרובה ממעשיו: אבות פי"ג מ"י.

אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו: פסחים נ, א. וראה גם סי' מאמרי אדהאמ"צ יקרא חי"ב ע' תסה. תסח. תרעה. תרפא. ס"ע תרפג. שם במדבר חי"א ע' לב. לט. חי"ב ע' תעב. ובכ"מ.
מלי כריסך בתלמוד תחלה: ראה רמב"ם ספ"ד מהל' יסוה"ת: שאין ראוי לטייל בפרדס אלא מי שנתמלא כריסו לחם ובשר. וראה שו"ע יו"ד סרמ"ו ס"ד ונ"כ שם.
הקרבנות הן אכילה כמ"ש לחמי לאישי: פינחס כת, ב. וראה תרי"כ אמור כא, א. ובלקוטי שיחות חי"ב ע' 18. וש"נ.
ובמ"א מבואר מטעם שאין טיפה יורדת: לעיל דיה לה"ע הנסכים (פיסקא: אך עדיין י"ל למה לפר"י).
זחי"ג רמז, ב.

א) ויהיו בני' במדבר וימצאו איש מקושש עצים ביום השבת כו'. הנה עצים הללו הן עה"ח ועה"ד טו"ר (כמ"ש בווהר שהי' מדייק הי מינייהו רב כו') ולהבין ביאור ענין ב' מיני עצים הללו ילה"ק תחילה שרש ענין השבת מהו דהנה כתיב ושמרו בני' את השבת לעשות את השבת כו', ולכאורה אינו מובן מהו לעשות את השבת עשי' זו מה היא, וגם י"ל מ"ש כי בו שבת מכל מלאכתו כו' דהלא בחי' מלאכתו ית' הן הי"מ יהי אור יהי רקיע וכה"ג כידוע וכאשר שבת ונח מן הדיבור בשבת הרי העולם חוזר למקורו מיש לאין וכידוע דהשפע והמשכה מאין ליש הוא בתמידות ונק' תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין וא"כ גם בשבת צ"ל המשכות המאורות כו' (וראי' לזה מ"ש ויולך ה' ברוח קדים עזה כו' שקמו ונצבו כמו נד כו' כך הוא ענין הארה אלקי' בבחי' כהפ"ב כו') ומאחר שא' וישבות כו' איך נמצאו התהוות העולמות גם בשבת כו', וגם י"ל מ"ש אשר ברא אלקי' לעשות מהו לעשות עוד אחר שכבר ברא ועשה כו'. אך ענין השבת יובן עד"מ מבשרי אחזה כו' כמו שאנו רואים באדם למט' שבחי' מחדו"מ הן בחי' כוחות הנפש שמתפשטי' הימנה להיות לה בחי' לבוש להתעלם בהם והן ג' לבושים דמחדו"מ שאעפ"י שהכח של המח' נמשכת מן הנפש עצמה מ"מ לאחר שנעשה מח' גבולי' בבחי' אותיות הרי הנפש מתלבשת בהן כאלו המח' מהות דבר בפ"ע והנפש מתעלמת ומתלבשת בהן כמו שמתלבש אדם בלבושו אך המח' נק' לבוש פנימי' שמתאחדת עם עצם הנפש גם לאחר התהוות

ויהיו בני' גו' מקושש: מיוסד על ד"ה זה שבאוה"ת שלח כרך ר' ע' איתחיד ואילך (שם מאמר אדה"ז — בתוס' הגהות וכו' מהצ"צ). והביאור — שם כרך ה' ע' איתרג. תוכן המאמר נמצא ג"כ בשינויים וכו' במאמרי תרל"ג — פ' שלח (לא נדפסו לע"ע). וראה גם ד"ה זה מש"פ שלח תשי"ג.

ע"ד מקורות הכת"י, ותאריכי המאמר — ראה להלן בהוספות בהמילואים להמ"מ. באוה"ת — סידור ע' שלט נדפסה הגהה על מאמר זה. וז"ל: מה שאמר רבינו בד"ה מקושש שבשבת עליי' הנשמו' שהן מלבושים תקינת לון, ובשבת נעשו בחי' לאשתאבא בגופא דמלכא, נ' דהיינו כי ב"ע הוא לבושי' ואצ"י גופא איהו וגרמוהי חד ובשבת ב"ע נעשה אצ"י. וזהו ג"כ פ"י לדרתם שהשבת ידור בתוכם היינו כשהיו גופא שבו מאיר אוא"ס ב"ה. ע"כ.

בווהר שהי' מדייק הי מינייהו רב: ראה וחי' קנו, א. וראה ד"ה מקושש דלקו"ת שלח מב, ב ואילך. וראה עוד ע"ד המקושש באוה"ת בראשית מח, סע"ב ואילך.

ושמרו בני' את השבת: תשא לא, טו. וראה ד"ה ושמרו בני' — באוה"ת תשא ע' איתתקנד. ושם ע' איתתקנה ז"ל: וזהו ושמרו בני' את השבת לקבל האור המאיר בו והיינו מבחי' זכור, והשמירה מגסות ושקר שהם המונעים להשראת האור, ואוי כשיקיים ושמרו כו' יוכל אח"כ לעשות את השבת הבא כו' והיינו ע"י העבודה בששת ימי החול שיהיו בבחי' חולין שנעשו על טהרת הקדש של השבת הקודם להן כו', כן י"ל מ"ש אדמו"ר בד"ה מקושש דתקע"ב. ע"כ.

כי בו שבת מכל מלאכתו: בראשית ב, ג.

תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין: ראה וחי' ד, א.

ויולך ה' ברוח קדים: בשלח יד, כא. ראה תניא שעהוה"א פ"ב.

כהפ"ב: = כח הפועל בנפעל.

אשר ברא אלקים לעשות: בראשית ב, ג.

גבולי': בכת"י ב: גמורה.

המח' באותיות בלתי נפרדת כלל שהרי משוטטות בכל רגע בלי הפסק כלל ואותיות הדיבור ג"כ בחי' כח הנפש הוא הממשיך אותן שהרי נק' רוח ממלא כו' וכמ"ש במ"א שאין האותיות מתהווים מה' מוצאות כמו כלי המוזיקע אלא האותיות הן המניעות לה' המוצאות כו' להיותן בבחי' התפשטות כחות הנפש כו' רק בהתהוות אותיות במבטא נק' לבוש שבהאותיות הללו מתלבשת הנפש והיא לבוש יותר חיצונית מלבוש המח' כידוע ולבוש המעשה היא יותר חיצוני' מלבוש הדיבור גם שהמעשה גם הוא נמשך מבחי' כח הנפש עצמה כמו בחי' התפשטות כח התנועה לזרוק אבן למרחוק וכה"ג שאנו רואים שמלביש כח הנפש בזריקה זאת וע"כ האבן הדומם הולך למרחוק אשר אין הילוך בטבע הדומם ואם הי' כח המעשה והתנועה נבדל מן הנפש רק לבוש חיצוני' לבד לא הי' האבן נזרק למרחוק כ"כ דוקא כפי שיעור הכח שבעצמות הנפש אלא הענין הוא שהתנועה והמעשה הוא נמשך מכח הנפש אבל לאחר שנמשכת התנועה והמעשה הרי הוא דבר נבדל כמו כח המוליך האבן שהוא נבדל מן הנפש וכמו בתנועות היד לכתוב ולצייר ולבנות וכה"ג הרי הפעולה נבדלת מכח הפועל והוא בחי' לבוש היותר חיצוני' גם מלבוש אותיות הדבור כו'.

ב) והנה אנו רואים שבשעת מעשה הפעולה והתנועה כמו בשעה שכותב ובונה וכה"ג שהוא לבוש המעשה הרי מתלבשת הנפש בלבוש המעשה וכן בשעה שמדבר מתלבש הנפש באותיות הדיבור ובשעה שחושב מתלבש הנפש באותיות המח' והוא ג' לבושים דמחדו"מ שהנפש מתלבשת ומתעלמת בהן אבל א"ז רק בשעתו לבד אבל לאחר שגמרו פעולתו הרי כוחות הנפש שנתעלמו בהן חוזרים למקורם בעצם הנפש ממש וזהו ענין השביתה כששובת ונח מן המחדו"מ כו', אך ענין חזרת הכחות הללו למקורן היינו לבחי' תענוג שבנפש להתענג מאיכות טוב הפעולה דג' לבושים הללו לאחר גמר פעולתו דוקא כמו לאחר גמר פעולת המעשה חוזר כח המעשה לעצם הנפש לבחי' התענוג שבה להתענג מאיכות טוב המעשה שעשה כו' וכן לאחר גמר הדיבור חוזר כח הדיבור לעצם הנפש להתענג מטוב דיבורו כו' וגם במח' חוזר כח המח' לעצם הנפש אך המח' נק' ראשית ההמשכה יש מאין ממש משא"כ ממח' לדיבור ומדיבור למעשה היא בבחי' יש מיש כמ"ש במ"א ולזה הטעם נחשב כללות עליות הלבושי' לבחי' המח' כמו שהיא נמשכת מאין כו' שמיוחדת בעצם הנפש ממש כו' וד"ל.

והנמשל מכ"ז יובן למעלה בבחי' מחדו"מ העליוני' כמ"ש לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו שהן ג' עולמות ב"ע שנתהוו מבחי' מחדו"מ

נק' רוח ממלא: תרגום אונקלוס בראשית ב, ז.
 וכמ"ש במ"א שאין האותיות מתהווים מה' מוצאות כו': ראה אגה"ק ס"ה (ובקונטרס), ליקוט פירושים ומ"מ לאגה"ק (שם). סה"מ תקס"ג ח"א ע' רה. ע' שי. ס' מאמרי אדהאמ"צ יוקרא ח"ב ע' תתקכב. ובכ"מ. לכבודי בראתיו יצרתיו: ישעי' מג, ז.

העליונים כי דיברה תו' בלשון בנ"א והנה כל ו' ימי המעשה הרי מחדש בכ"י מע"ב בג' מדריגות הללו ב"י מאמרות ביום הא' מא' יהי אור שהיא בחי' הדיבור שנמשך מן המח' והוא לבוש יותר חיצוני מן המח' וגם הב' מא' יהי רקיע כו' ומאמרות הללו באים לבחי' לבוש המעשה שהיא יותר חיצונית וכמ"ש ויהי כן וכן א' ההוא א' ולא יעשה כו' וכמ"ש אף עשיתו כו'. ונמצא כל ו' יומין דחול נמשך אא"ס כ"ה בג' לבושי דמחדו"מ כמשל התלבשות הנפש בג' לבושים דמחדו"מ כנ"ל וד"ל. אך לאחר גמר פעולתו שהוא ביום השישי נא' וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד פי' שעלו כחות האלקי' שבעצמות אא"ס המלוכש בג' לבושי הללו למעלה בבחי' עצמות כמ"ש כי בו שבת וינפש כו' כמשל אדם השוכת ונח ממחדו"מ שלו כנ"ל וענין חזרתו למקורו הוא לבחינת התענוג שבעצמות אא"ס להיות מתענג מאיכות טוב הפעולה וההמשכה דג' לבושי הללו שבכל ו' יומין דחול מכל אשר חשב ודיבר ועשה כו', וז"ש וירא אלקי' את כל אשר עשה שכולל מחדו"מ דע"מ כו' והנה טוב מאוד שהיא בחי' התענוג הע' שבעצמות אא"ס שנק' שעשועי המלך בעצמותו שנק' טוב מאוד בבחי' אא"ס ממש והוא לבחי' מח' עילאה שמיוחדת בעצמי' כי הוא בבחי' יש מאין האמיתי כו' וד"ל.

וזהו ויכולו השמים פי' ויכולו לשון כליון שכלו ונכללו למע' מע' וגם הוא ל' תענוג כמו נכספה וגם כלתה כו' והוא בחי' תענוג הע' הפשוט כו' וזהו הנק' בל' המקובלים בשם עלי' העולמות לבחי' עולם הבריאה שהוא עד עולם המח' כמו יש מאין כו' ולא כמו בחול שהמח' יורדת למטה ומתלבש בדיבור שהוא התלבשות בריאה ביצירה ויצירה בעשי' כו' אלא היא עליות העולמו' וכמ"ש בפע"ח בענין לדוד בשנותו כו' וד"ל. וזהו ענין אשר ברא אלקי' לעשות כו', דהנה א' שבשבת דיבור אסור אבל הרהור מותר וכמ"ש ממצוא חפצך ודבר דבר דוקא והענין הוא כי זהו ההפרש אשר בין בחי' חול לבחי' שבת כי הנה בחול עיקר הענין הוא בבחי' העבודה דוקא שהוא בחי' הירידה וההתלבשות [במחדו"מ בשביל סוף מעשה דוקא כמשל התלבשות הנפש במחדו"מ כנ"ל וז"ש אשר ברא אלוקי' לעשות דוקא, שהוא ירידת המחשבה שנק'] בריאה בעשי' דוקא והוא ע"י אמצעות הדיבור לפי

ויהי כן: בראשית א, ט ואילך.

ההוא אמר ולא יעשה: בלק כג, יט.

וירא אלקים את כל אשר עשה: בראשית א, לא.

כי בו שבת . . . כמשל אדם השוכת ונח: בראשית ב, ג. וראה גם לקו"ת בהר מב, ג. ס' מאמרי אדה"ו

מארו"ל ע' קעב ואילך (ובהמ"מ לתחילת המאמר שם). תו"ח שמות תקפ, ב ואילך. ס' מאמרי אדהאמ"צ

ויקרא חי"ב ע' תשכז. שם במדבר ח"א ע' נה.

ויכולו השמים: בראשית ב, א.

נכספה וגם כלתה: תהלים פד, ג.

בפע"ח בענין לדוד בשנותו: ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ס"ע ריו ואילך.

שבשבת דיבור אסור אבל הרהור מותר . . . ממצוא חפצך: ישע"י נח, יג. שבת קיג, סע"א ואילך.

שא"א להביא המח' לידי עשי' א"ל ע"י הדיבור והן הן הע"מ שמחדש בכ"י כו' כנ"ל אבל בשבת שהוא עלי' העולמות כנ"ל ע"כ הדיבור אסור כמ"ש ודבר דבר לפי שהדיבור עולה במח' וכנ"ל בענין וירא אלקי' כו', שלאחר גמר הפעולה חוזר למקורו כו' והוא עד בחי' המח' המיוחדת בעצמו דוקא וזהו ענין השבת כי בו שבת כו' שנתעלו הדו"מ במח' עילאה שנק' בריאה כנ"ל ולכך הרהור מותר משום שאינו פוגם לענין בחי' השבת להיות שהמח' מאירה גם בשבת רק שהיא מיוחדת בעצמות ואינה יורדת למט' בדיבור כו' וזהו שבת אותיות תשב בחי' תשו"ע למח"ע כו' וד"ל.

ג) **ומעתה י"ל מ"ש לעשות את השבת עשי' זו מה הוא, דהנה העבודה** דחול בל"ט מלאכות הוא הכנה לשבת להיות מזה דוקא בחי' השבת שהרי אם אין חול אין שבת ומי שטרח בע"ש כו' לפי שבחי' השבת הוא בחי' העלי' למח' עילאה שבעצמות א"ס כנ"ל ואין עלי' בלא ירידה בתחילה והוא ע"י בחי' ירידות ההמשכה שבחול שאז שייך בחי' עליות בשבת ונמצא החול הוא העושה את השבת אך איך שייך לומר בעבודה גשמי' שבחול שהוא העושה לקדושת השבת איך החול עושה את הקודש שאעפ"י שע"פ פשוט אין מנוחה בלא עבודה מ"מ לא יתכן לומר שהעבודה עשה את המנוחה כו' אבל הענין הוא בבחי' הרוחניות והוא כתפילת החול שתיקנו אנכה"ג שמזה עושים את השבת כי הנה התפילה נק' סולם מוצב ארצה [כו'], כמו הסולם שבו עולין למעלה מעלה וגם בו יורדים כו' כך כל עבודה דתו"מ שבכל יום ויום עולה ע"י התפילה שבחול שנק' סולם שמוצב ארצה] וראשו מגיע כו' שמחבר מעומ"ט וע"כ ע"י התפילה נמשך ג"כ בו בחי' המשכות שהן ח"י ברכאן דצלותא א"כ ע"י התפילה יש חיבור לתחתון בעליון ועליון בתחתון מלמע' למט' ומלמט' למע' וע"כ התפילות של חול הן בחי' ממוצע בין החול לקודש דשבת להיות העלאה מחול אל הקודש ומהם נעשה את השבת כו'.

ולהבין ביאור הדברים הנה ילה"ק תחילה בענין תכלית ירידות הנשמות בגוף בעוה"ז החומרי למה ירדה אם בשביל קיום המצות בגשמיות מה יתרון יגיע לנשמה מזה, אך הנה א' דלבושי' תקינת לון דמינייהו פרחין נשמתין כו' ששרש הנשמות הוא מבחי' לבוש העליון הפנימיות והוא בבחי' המח"ע כמא' ישראל עלה במחשבה וכמו שהמח' מתאחדת עם הנפש והוא

שבת אותיות חשב: ראה אנה"ת ספ"י (ובמהדור"ק שם — קה"ת תשמ"ב — ע' תקלא). סה"מ תקס"ד ע' קעט. ושי"ג. וראה לקוטי שיחות ח"יד ע' 473.

ומי שטרח בע"ש כו': ע"ז ג, א.

התפילה נק' סולם מוצב ארצה: ראה זח"א רסו, ב. זח"ג שו, ב. ת"ז תמ"ה (פג, א). ועוד.

דלבושין תקינת לון: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו (יז, א).

ישראל עלה במח': ב"ר פ"א, ד. וראה לקו"ת שה"ש יט, ב. ובכ"מ.

נצחי' בנצחיות הנפש כו' וע"כ אין למח' הפסק אפילו רגע א' כידוע כך שרש הנשמות במחה"ע הן בבחי' נצחי דעצמי' אא"ס יותר מבחי' המלאכי' שמתהווים מרוח פיו מבחי' הבל הדיבור שאינו נצחי להיותו נבדל ואינו מתאחד כ"כ שהרי יוצא לחוץ כו' וכידוע דהדיבור יש לו הפסק וכמ"ש עת לחשות כו' ע"כ גם למלאכי' אין להם קיום נצחי כ"כ שהרי א' יוצר משרתים כו' שמחדש בכ"י וחוזרין ועולין ומתבטלי' כו' וכן א' חדשים לבקרים כו' אבל הנשמות הם נצחיות יותר וכידוע בענין המא' במי נמלך בנשמתן של צדיקים הרי נש"צ קדמו לעולם כו' וז"ש לבושי תקינת לון דמינייהו פרחי' כו', והנה הנשמה ירדה מעולם המח' בירידות והשתל' המדריגות עד למט' מט' בעוה"ז החומרי להתלבש בגוף כדי שע"י ירידה זו יהי' עלי' גדולה דוקא וענין העלי' הגדולה הוא שמבחי' לבוש המח' שרש הנשמה תעלה ותגיע לבחי' גופא דמלי' שלמעלה מבחי' לבוש כמ"ש בזהר לאשתאב' בגופא דמלכא וכן א' מיכאל כה"ג מקריב נשמות ע"ג המזבח כו' וענין גופא דמל' הוא בחי' איברי' דמל' כמו חכ' מוחא חסד דרועא ימינא גבו' דרועא שמאלא כו' והנשמות נכללות ומתאחדות בבחי' גופא דמל' ע"י ירידתה בעוה"ז דוקא ועלי' גדולה היא למעלה משרשה בלבוש דמח' כו' וד"ל.

ד) **וְלֵהֲבִין** ביאור ענין איברי' דמל' כמו חכ' מוחא חסד דרועא כו', הנה מבשרי אחזה כו' כמו באדם שהמוח הוא גשמי אך בו שורה אור החכ' ונק' גוף וכלי לחכ' הרוחניות ואין ערך כלל לבחי' המוח הגשמי לגבי רוחני' אור השכל כמו שאין ערך כלל לגשם עם הרוחניות ועכ"ז המוח הוא בחי' כלי לאור השכל עד שלפי אופן מזיגת כלי המוח כך הוא אופן גילוי אור השכל במוח כידוע, וכך יובן למעלה בבחי' חכמה מוחא דהיינו מה שנק' חכים הוא מצד בחי' הארת אור החכ' בכלי שהוא בחי' מוחא שהמוח אינו רק כמו בחי' גוף וחומר לגבי בחי' אור החכ' עצמה וגם שאור החכ' מאיר לפי אופן מזיגת כלי המוח מ"מ אין ערך כלל ביניהם כגשם לגבי הרוחני' וגם בחי' אור החכ' מצד עצמה אינה רק בחי' הארה בעלמא מעצמו המאציל כי מצד עצמות המאציל לאו מכל אינון מדות כלל, וזהו ולא בחכ' ידיעה וכמ"ש בס"י ע"ס בלי מ"ה בלי מהות כו' ולכך נקרא החכמה יו"ד כידוע דהחכ' הוא בשם ע"ב במילוי יודי"ן כו' כי היו"ד הוא בחי' הצמצום

עת לחשות: קהלת ג, ז.

יוצר משרתים כו' שמחדש בכל יום: ע"פ איכ"ר פ"ג, ח. טור ארי"ח סני"ט. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ס"ע תרמג. ושי"ב.

חדשים לבקרים: איכה ג, כג.

במי נמלך בנשמתן של צדיקים: ב"ר פ"ח, ז. ועוד.

מיכאל כה"ג מקריב נשמות ע"ג המזבח: ראה חגיגה יב, א (גירסת העין יעקב). ובהנסמן באורך בס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ס"ע א ואילך.

חכ' מוחא . . . דרועא שמאלא: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

בס"י ע"ס בלי מה: ס"י יצירה פ"א מ"ב ואילך.

בחי' נקודה בעלמא ונק' נקודא בהיכלא כידוע (וכך הוא חסד דרועא בחי' אור בכלי שהיד הוא גוף וחומר לבחי' החסד הרוחניות כו') אך עכ"ז כל בחי' התהוות העולמות מאין ליש הוא בחכ' דוקא וכמ"ש כולם בחכ' עשית וכן אנו או' עושה בראשית [פי' בראשית בחוכמתא שנק' ראשית בהיות שבחכ' הוא ראשית הגילוי מאא"ס כידוע ויש עוד פי' במ"ש עושה בראשית כמ"ש בראשית] נמי מאמר הוא וא"כ גם החכמה עצמה נק' בחי' עשיה שנעשית ונתהווה בבחי' מציאות חכ' מאין האמיתי וכמ"ש והחכ' מאין תמצא כו' וז"ש עושה בראשית כלומר עושה לבראשית (וכמו עושה פלא שהוא מקור החכ' כמו שהיא נמשכת מן המאציל לטרם בואה להאיר בכלי שנק' מוחא גם הוא רק הארה בעלמא בבחי' עשי' לבד כנ"ל). והנה להיות כן שהחכ' וחסד שבאים בכלים הוא בחי' צמצום גדול בבחי' עשי' גשמי' וכן כל הספי' צריך לעורר תמיד בעצמות המאציל שיצמצם א"ע בצמצום גדול בזה תמיד להיות נק' חכים ומבין כו' מאחר שמצד עצמו לאו מכאמ"כ כנ"ל ומתחלת ההשתלשלות הי' התעוררות זו ברצון הפשוט עצמו בלי אתדלית רק כי חפץ חסד הוא ואח"כ תלוי במעשה התחתונים כמ"ש בע"ח וד"ל.

וזהו טעם ענין ירידות הנשמות בעוה"ז למטה להמשיך אא"ס בכלים שנק' גופא דמל' חכ' מוחא חסד דרועא כו' והוא ע"י תו"מ שנק' איברים דמל' כו' משום שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים דוקא ע"י תו"מ כגשמיית ע"כ ע"י דוקא מתעורר אור עצמי' המאציל לצמצם א"ע תמיד להיות בבחי' גופא כמו חכ' מוחא כו' וכמארז"ל כאילו עשאוני בבחי' גופא כו' כי רמ"ח מ"ע רמ"ח אברים כו' כמו ע"י מצות ת"ת נמשך גילוי אא"ס בחכ' כי אורייתא מחכ"ע נפקת וכשלומד אדם למט' בחכ' דתו' מעורר וממשיך למעלה מעצמות המאציל הארת אור החכ' בכלי שהוא ענין חכ' מוחא כנ"ל וע"י מצות הצדקה וחס' למטה כשפושט ידו לעני כו' מעורר וממשיך למע' מאור המאציל בחי' אור חס' עליון בכלים שהוא דרועא ימינא כו' וע"י בחי' הגבורה למטה כמו לכבוש יצרו בשמאל דוחה לעולם ירגיזו כו'

נקודא בהיכלא: ראה זח"א ו, א. זח"ב קפ, א. ת"ז ת"ה (יט, א). תכ"ח (עב, ב). אנהיק ס"ה (קו, א). קו"א ד"ה וצדקה (קסא, א). לקו"ת פ' ראה יח, ב. תצא לט, ב. אמ"כ ח"ג פקמ"ח. ובכ"מ.
כולם בחכ' עשית: תהלים קד, כד.
בראשית בחוכמתא: ת"י ר"פ בראשית.
בראשית נמי מאמר הוא: ר"ה לב, א.
והחכ' מאין תמצא: איוב כח, יב.
כי חפץ חסד . . . כמ"ש בע"ה: מיכה ז, יח. ע"ח שער דרושי הנקודות (ש"ח) פ"ו. וראה שיעור קומה להרמ"ק מערכת תורה בתחילתו (ט, ד). שם פ"ג (י, ד).
שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים: תנחומא נשא טז. ובכ"מ. תניא פל"ו.
כאלו עשאוני: ראה זח"ג ק"ג, א. ובהנסמן בהגה"ה בלקו"ת בחוקתי מה, סע"ג. ס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' רלא (שם בשם הרע"מ ותקוני'). וראה גם ויק"ר פל"ה, ז.
רמ"ח מ"ע רמ"ח אברים: ראה ת"ז ת"ל (עד, סע"א). זח"א קע, ב. זח"ב ק"ח, א.
לעולם ירגיזו: ברכות ה, א.

ובערת הרע כו' בכחי גבורה דוקא ע"ז מעורר למעלה בחי' אור הגבורה שיאיר בדוועא שמאלא דקוב"ה כו' וכן ע"י מדה"ר שמעורר רחמים על עני או שמעורר רחמים על נפשו כו' מעורר למעלה מדה"ר וכמ"ש משפט דאיהו רחמי שהמשפט כלול מחו"ג כו', וזהו ת"ת גופא כו' וכן תרין ירכין נו"ה כו' הכל נעשה ע"י אתדל"ת מלמטה למעלה כמ"ש במ"א באריכות, וזהו אשר יעשה אותם האדם שהאדם הוא העושה למצות הוי' שנק' רמ"ח אברים דמל' ובכללות נק' גופא דמל', וזהו ענין לאשתאבא בגופא דמל' כנ"ל שהוא ע"י עסק התו"מ למט' דוקא וזהו שירידה זו שלצורך עלי' היא שתעלה הנשמה בגופא דמל' כנ"ל שלמעלה מבחי' לבוש המח' כנ"ל וד"ל.

ה) **והנה י"ל למה לא נמשך בחי' חכ' מוחא כו' ע"י עסק התו' של הנשמות בג"ע שהרי הנשמות עוסקים ג"כ בתו' הנגלית בג"ע כמו נשמות שבגופים כמו שמצינו בעובדא דרבב"נ שעסקו במתיבתא דרקיע בדין המשנה אם בהרת קדמה לשער לבן כו', [וכתיב זאת תורת האדם שע"י האדם שהוא נשמה בגוף נמשך התורה שהוא גילוי אא"ס בחכ' מוחא כנ"ל] אך הענין הוא כידוע שהנה"א שבאדם שרשה מבחי' מחשבה עילאה שבעצמות המאציל שנק' לבוש הפנימיות כמ"ש למעלה וצורה בצרור החיים את ה' ממש בבחי' ביטול ויחוד גמור עד שאא"ל בחי' פירוד ויש כלל כמשל אותיו' המח' הכלולים במח' אבל המלאכים ששרשם מבחי' אותיות הדיבור הן בבחי' יש בפ"ע רק שיש בהם בחי' הביטול היש לאין כידוע והוא עצמו הטעם מה שהנה"א כמו שהיא במח"ע הוא בלא חומר גופני כלל לעשות בה בחי' יש והגשמה משא"כ המלאכים שנמשכין מבחי' הבל הדיבור יש להם בחי' חומר גופני המורכב מאש ורוח כמ"ש עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לווהט ע"כ הן בבחי' יש רק שהן בטלים כו' וגם במלאכיו יש ב' מדריגות שרפים ואופנים שרפים שאו' קדוש הן בבחי' התפעלות הביטול ביותר עד שבחי' היש שלהם מתבטל וכלה כמו הכליון באש ולכך נק' שרפים שנשרף היש שלהם ונתבטל כמו הושיט אצבעו קטנה ביניהם ושרפן כלו' שנתבטלו ממציאיותן כו' אבל האופנים לא נתבטלו בביטול כ"כ אעפ"י שגם המה בבחי' הביטול אבל יש מי שבטל ע"כ ניכר ביותר התפעלותם ברעש גדול כמ"ש במ"א, והנה האדם נפשו האלקי' למעלה משרש המלאכי' לגמרי כנ"ל אבל**

ובערת הרע: פ' ראה יג, ו ועוד.

משפט דאיהו רחמי: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

אשר יעשה אותם האדם: אחרי יח, ה.

בעובדא דרבב"נ . . . אם בהרת: ב"מ טו, א. נגעים ספ"ד.

וכתיב זאת תורת האדם . . . כנ"ל: [פיסקא זו ניתוספה מכת"י ב]. שמו"ב ז, יט. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ

במדבר ח"א ע' כו. וש"נ.

עושה מלאכיו רוחות: תהלים קד, ד. וראה סידור ערה, ד (בשם ס' הגמול להרמב"ן). ובכ"מ.

הושיט אצבעו קטנה ביניהם: סנהדרין לח, ב. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' קסא. וש"נ.

נתבטלו: בכת"י ב: נתפעלו.

נה"ב שרשה מבחי' שמרי האופנים בחי' פסולת שנמשך מהן שהם בבחי' פירווד ואינם בבחי' ביטול כלל כו' אך בתפילה ע"י התגברות הארת הנפש האלקית מתהפכת גם הנה"ב להיות בחי' ביטול והתפעלות אלא שהוא ברעש גדול כו', והענין הוא לפי שהנשמה שרשה למעלה יותר כנ"ל ע"כ אין בה בחי' התפעלות ברעש כמו משל העומד מקרוב אל המלך כו' משא"כ העומד מרחוק כו' שייך בו התפעלות ברעש כו' ועיקר התפעלות האופנים ברעש גדול הוא כשמשגיגים שרש ומקור התהוותן מכח אלקי' שהוא א' לבד והוא אות הה' כמ"ש בה' בראם וזהו צבאות בצבא שלו כו' אבל נשמות שרשם אותיות המח' הן למעלה מאות היא שבדיבור, וזהו שגם מספר הנשמות למע' הרבה ממספר המלאכים דגם דכתיב במלאכים אלף אלפים ישמשוני כו' יש במספר הנשמות ע' פעמים [כמוהם, כידוע בענין שמע שם ע' רבתי, שהוא במח"ע דבינה כו' (וטעם למספר ע' פעמים) דוקא לפי ששרש הנשמות מבחי' המדות שהן ז"ת דבינה והוא בחי' ע' רבתי כו').

ו) ובכ"ז יובן מארז"ל בכל לבבך בנ' יצריך ולכאורה מה שייכות יש ליצה"ר לאה' האלקי' כו', אך הענין הוא משום דשרש היצה"ר הוא משמרי האופנים וכאשר מתבררים גם הם אז גם הם בבחי' התפעלות אלא שהוא ברעש גדול כמו האופנים עצמן כו' וזהו בכל לבבך לרבות גם ההתפעלות דיצה"ר שיהופך להכלל באור ואעפ"י שסיבת ההתפעלות ברעש באה מצד עוצם הריחוק יותר כנ"ל מ"מ יש בה יתרון מעלה על בחי' הדביקות דאה' מקרוב במה שמגודל ההתפעלות יצא מכלי גופו עד שנעתק וניזון ממקומו לגמרי וכמו מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו' כלה שארי ולבבי כו' וכמו המשתוקק לדבר מרחוק שיגבר כח התשוקה והצימאון יותר מהקרוב כו' וכך צמאה לך נפשי כו' שזהו מצד הריחוק דוקא, ולכך א' בב' יצריך דוקא ביצ"ט וביצה"ר ביצ"ט הוא ע"י פסוק ראשון דשמע ישראל דוקא שהוא בחי' ניצוץ האלוקי בהשגה האלקות הוא בבחי' יצ"ט והתבוננות הוא איך שה' אלקינו הוא ה' א' דהיינו שכל ו"ק מעלה ומטה וד' סט' שבאצילות הוא בבחי' א' ביחוד'ע [משום דאיהו וחיוהי חד כו' ואח"כ בבשכמל"ו מתבונן בבחי' יחוד'ת בבחי' ביטול הנבראים לגבי הבורא כו' וכמ"ש כגוונא דאינון

בה' בראם: ראה מנחות כט, ב.

צבאות בצבא שלו: ראה חגיגה טז, רע"א (ובגירסת העין יעקב שם). ת"ז בהקדמה יב, ב. אכן עזרא שמות

ג, טו.

אלף אלפים ישמשוני: ע"פ דניאל ז, י.

יש במספר הנשמות ע' פעמים כמוהם: ראה מדרש — הובא בחזקוני ואתחנן ו, ד. סה"מ תקס"ב ע' רס.

סידור רלו, ג. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' קנ.

בכל לבבך בנ' יצריך: ואתחנן ו, ה. ברכות נד, א.

מי לי בשמים: תהלים עג, כה.

דאיהו וחיוהי חד: ת"ז בהקדמה (ג, ב).

בבשכמל"ו . . בבחי' יחוד'ת: ראה זח"א יח, ב. ובכ"מ.

מתייחדין] לעילא שהוא ו"ק דאצילות במאציל כך איהו בחי' המל' אתייחדת לתתא כו' וכ"ז מוליד התפעלות אה' האלקות בנפש האלקית, וזהו ואהבת דקאי על בחי' ישראל שהזכיר קודם ואח"כ א' בכל לבבך בב' יצריך גם בנה"ב שהוא יצה"ר כמ"ש כי יצר מח' האדם כו' ולהיותו בבחי' הריחוק ביותר מאור פני מלך חיים ע"כ בהתפעלות הנה"ב יש התפעלות יתירה שהוא ניתק וניזון ממקומו לגמרי כנ"ל שהוא התפעלות ברעש גדול שלמעלה מדביקות האה' דנה"א וכמו בחי' פני שור שבמרכ' שנושאים את הכסא כו' כך הנה"ב מעלה על נה"א כו', וז"ש ורב תבואות בכח שור שהוא נה"ב ששרשה מפני שור שבמרכבה כו' וד"ל.

והנה מכ"ז מובן ההפרש בין חול לשבת ג"כ שהוא ההפרש בין תפילת החול לתפילת השבת כמו בתפילה עצמה יש בה ב' מיני התפעלות הנ"ל הא' התפעלות נה"ב ברעש גדול כמו ביוצ"א שלפני ק"ש ובק"ש באמרו בכל לבבך כו' והב' בש"ע שהוא בחשאי כמ"ש ואחרי הרעש קול דממה דקה כו' אבל מפני הרעש בא לבחי' ביטול במציאות שהוא התפעלות נה"א מטעם הנ"ל, וזהו פ"י ואהבת ב' מיני אה' א' בחי' אה' בתענוגים להתענג על הוי' בהתפעלות אלקות שהוא בבחי' הביטול במציאות מצד עצמו אלקות והוא כמו העומד מקרוב למלך שמשמעו כמלך עצמו שזהו השגת שלימות התענוג כמו שהוא בעצם כו' משא"כ העומד מרחוק ומשתוקק לראות פני המלך כמ"ש מתי אבא ואראה פני אלקים כו', וב' מדריגות הללו כלולי' בפ"י ואהבת שהוא לשון אה' א' אה' בתענוגים שנק' אה"ר והב' בחי' אה' זוטא שמרחוק כאשר עדיין לא השיג חפצו ומשתוקק אליו ומתאוה לדבוק בו כו', וזהו ג"כ ענין ב' מיני התפעלות הנ"ל א' התפעלות ברעש מרחוק בהשתקוף כו' והב' מקרוב לאשתאבא בגופא דמל' שזהו בש"ע דווקא אחרי הרעש כו', וכמו"כ הוא ההפרש בין תפילת החול לתפילת השבת שבחול כללות ענין התפילה הוא בבחי' הרצוא למשוך אחרי ה' בהשתוקקות מרחוק כו' ברעש גדול כו' ובתפילת השבת הוא מקרוב להתענג על ה' כו' וכמ"ש בשבת דוקא אז תתענג על ה' כו' והוא מפני ששרש השבת הוא למעלה מבחי' הבירורים אלא לאחר הבירורים דחול כו', אמנם ע"י בחי' הבירורים שבתפילות החול מזה נעשה בחי' אה' בתענוגים שבתפילת השבת שאחרי בחי' הרעש הרי הוא קול דממה דקה כו' שהוא לאשתאבא בגופא דמל' הנ"ל וכמ"ש והי' מדי חודש בחדשו ושבת בשבתו יבא כל בשר להשתחוות לפני ה' כו' וד"ל.

כי יצר מח' האדם: ע"פ בראשית ו, ה: וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום. נח ח, כא: כי יצר לב האדם רע מנעוריו.

ורב תבואות בכח שור: משלי יד, יד.

ואחרי הרעש קול דממה דקה: ע"פ מלאי יט, יב.

מתי אבא ואראה פני אלקים: תהלים מב, ג.

אז תתענג על ה': ישע"י נח, יד.

והי' מדי חודש בחדשו: ישע"י סו, כג.

וזהו ענין הנ"ל שהתפילה נק' סולם מוצב ארצה כו' שהוא בחי' ממוצע מחול אל הקודש שבשבת שאם אין חול אין שבת כו' וכנ"ל בענין עסק התו"מ בגשמיות שמוזה תעלה הנשמה לבחי' גופא דמל' וכל עבודה דתו"מ שבחול הרי מזה דוקא נעשה בחי' עליות הנשמות בשבת לאשתאבא בגופא דמל' בבחי' אה' בתענוגים כו' רק שהתו"מ שבכ"י עולים בתפילה שבכ"י וכל תפילות דחול הן הכנה להיות מזה בחי' האה' בתענוגים להתענג על ה' בתפילה שבשבת כי מי שטרח בע"ש כו' כנ"ל וד"ל.

וזהו ושמרו בניי את השבת לעשות את השבת ויש כאן ב' דברים הא' שמירה והב' עשי' כמ"ש ושמרו בניי כו' לעשות ולעשות להבא משמע ושמרו לשעבר כי השמירה לא יתכן רק בדבר שכבר ישנו במציאות ואם עדיין לא עשו את השבת אין להם מה לשמור אלא ושמרו לשבת לשעבר שכבר נעשה ולעשות לשבת הבא כו', והענין הוא שע"י כח של שבת שעבר יהי' להם עוז וכח לעשות את השבת הבא וכידוע שהשבת הוא בחי' נקודה האמצעי' שהוא בחי' העליות מחול שלפני' ויש בו ג"כ בחי' כח הירידה והמשכה לחול שלאחריו דע"י דוקא יוכל להיות המשכת כו' וממילא גם התפלות שבחול שלאחריו שהוא כח המעלה לעבודה דתו"מ בכ"י ג"כ הוא ע"י שבת שעבר דוקא, וזהו ושמרו בניי בכל יום ויום מימות החול לקדושת השבת שעבר ככל תפילה שבחול כדי לעשות מזה את בחי' שבת וכן שבת הבא ישמרו בחול שלאחריו בשביל לעשות את השבת שאחריו ונמצא ב' דברים הללו דעשי' ושמירה תלוי' זב"ז דהיינו שיהי' השמירה בשביל העשי' דוקא וזהו ושמרו לעשות כו' וד"ל.

והנה בכל שבתות השנים עד אלף הז' יום שכולו שבת הן עליות שונות זו למעלה מזו כו' ונתן לאדם קץ וגבול כמה שבתות יהי' בימי חייו לשמור ולעשות אותם ע"י העבודה שלו בתו"מ בכ"י שהן העושים את כל שבת ע"י התפילות דחול כנ"ל עד יום שכולו שבת שאז נק' מנוחה לח"ע שאין עוד עלי' וירידה כשבתות דעכשיו אלא כולו שבת ומנוחה מפני שאז יהי' בחי' התגלות עצמי' אא"ס שבכחי' עיגול וסובב שלמעלה מכחינת עלי' וירידה כו'.

ח) ובכ"ז יובן ג"כ הטעם שתקנו אנכה"ג לומר פסוד"ז לפני ק"ש הגם דק"ש דאורייתא והוא העיקר ולמה יקדים* הטפל יותר מן העיקר וגם בק"ש עצמה י"ל מ"ש שצריך להאריך באחד אריכות זו לאיזה טעם הוא, אך הענין הוא משום דעיקר ק"ש הוא בחי' התכוננו' ביחוד

ושמרו בניי את השבת: תשא לא, טז.

וכידוע שהשבת הוא בוד' נקודה האמצעי': ראה גם סה"מ תקס"ד ע' כו.

יקדים: בכתי' ב: יאריך.

ויחיות' כו' ובינה זו נק' אם הבנים שמולדת התפעלות אה' באמרו ואהבת את הא' כו' כידוע דשמ"ע שם ע' רבתי בבחי' בינה אם הבנים דהיינו ז"ת דבינה שהוא בחי' המדות כמו שהן בשכל והשגה עדיין ולא יצאו לידי גילוי בלב בבחי' לידה אלא הן סתומים ונעלמים בשכל והחכמה והתבוננות וזהו הנק' ע' רבתי כו' כמו בחי' עיבור הולד במעי אמו כידוע והנה עד"מ הולד בבטן אמו צריך שיהי' בבטן כל משך זמן רב שלימות גדולתו בט"ח עד שנקרא בחי' בן קיימא להתקיים זמן רב ולא יהי' בבחי' נפל אבל קודם שכלו לו חדשיו והקדים לצאת קודם ט"ח שלא השלים עדיין גדלות עברו אינו בן קיימא כלל אלא נפל נקרא [עד שימות מהר] כידוע וכך הוא בבחי' בינה אם הבנים כמ"ש כי אם לבינה תקרא שבחי' המדות הם בבחי' עיבור בשכל כנ"ל הרי צריך ג"כ שיהיו המדות שם זמן רב דהיינו שיאריך בהתבוננו' זמן רב ויהיו התפעלות המדות מעוככים בהתבוננו' זו ולא יצאו לחוץ בגילוי עדיין עד שיושלמו שלימות גדולתם במשך זמן רב אז כאשר יולדו המדות בבחי' גילוי לחוץ בבחי' ולד יקרא בן קיימא דהיינו כמו האה' שנולדה נק' בן ויראה נק' בת כו' כידוע הרי האה' מתקיימת ותאריך ממש ולא תפסוק אור חיותה אלא תמיד תהי' בבחי' קיום חזק ולא יקרא נפל כו' משא"כ אם אינו מאריך בהתבוננות אלא מיד שיתבונן יוליד האה' ויוציא אותה בגילוי שלא נתעכבה כ"כ באריכות התבוננות לא יהי' קיום חזק כלל לאור ההתפעלות האה' שנולדה לזמן ארוך אלא כמעט זמן יופסק אור חיותה עד שתיפול לגמרי כאילו לא הי' כו' ונק' נפל כו' וז"ש שצריך להאריך בא' באריכות זמן רב בכדי שהתפעלות האה' שיוולד מהתבוננות ארוכה בזמן תהי' בקיום נצחי ולא נק' נפל כו'.

וזהו ג"כ הטעם למה שתקנו פסוד"ז להאריך בשש"מ כו' כדי להאריך יותר בבחי' בינה והשגה בגדולת ה' בשביל הולדת המדות שיהיו בבחי' קיום חזק יותר כו' וד"ל, והנה מבואר לעיל בתכלית ירידות הנשמות מעולם המח"ע לעוה"ז בגוף ירידה זו צורך עלי' גדולה היא שתעלה מבחי' לבוש מח"ע לבחי' גופא דמל' כמ"ש לאשתאבא בגופא דמל' כמו חכ' מוחא חס' דרועא כו' כנ"ל באריכות, וזהו ג"כ ענין פ"י ואהבת שהוא בחי' לידה כנ"ל להיות שבמס"נ בא' היינו בחי' לאשתאבא בגופא דמל' כו' ומזה נעשה למעלה בחי' גופא דמל' כמו שבכנ"י נולד ונמשך מההתבוננו' כו' כך למעלה

ובינה . . . אם הבנים: ראה זח"א רי"ט, א. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספר המאמרים תש"ט ע' 112. דשמ"ע שם ע' רבתי: ראה זח"א רל"ו, ב. סידור עם דא"ח עז, ב. אמ"ב שער הק"ש פ"ז. פע"ז. ביאה"ז קכד, ב. ובכ"מ.

כי אם לבינה תקרא: משלי ב, ג.

האה' . . . בן ויראה נק' בת: ראה תניא פט"ז. ס' מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תס"ח. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תשפ. ובכ"מ.

לאשתאבא בגופא דמלכא: זח"א רי"ז, ב. וראה ג"כ ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' רלט. סה"ת תקס"ה ח"א ע' רס. אוה"ת שמות ע' קיט. ובכ"מ.

נמשך ונעשה בחי' גופא דמל' וזהו בבחי' המדות שבתו' שהוא כמ"ש והיו כו' ודברת בם כו' דאורייתא מח"ע נפקת בבחי' לידה והתגלות המדות כשר ופסול כו' וא"כ ה"ז בחי' חכ' מוחא חס' דרועא כנ"ל שע"י המצות שנק' איברים דמל' וכמארז"ל כאילו עשאוני כו' וד"ל ובפ' שני' נא' ואספת דגנך בחי' צדקה מיגיע כפיו להמשיך בחי' חסד דרועא ימינא שזהו כללות כל המצות וזהו שבפ' שני' מקבל עליו עול מצוות כו' כמ"ש כי נר מצוה כו' ותו"א הוא בפ' ראשונה ודברת בם שהוא חכ' מוחא כו' וד"ל ועומ"צ הוא מצות המלך שהוא בחי' המל' ויעש דוד שם וא' בזה' מאן עביד שמא קדישא מאן דיהיב למסכנא כו', ולכאורה אין מא' זה מובן דאיך יתכן שבשביל צדקה לעני עי"ז יהי' נעשה שם ה' למעלה שהוא שמא קדישא כו', אך הענין הוא דהעני נק' דל וריקן מכל דלית ליה מגרמי כלום ונק' אין דכלא חשיב ממש וכמו עני חשוב כמת כו' ולכך נא' להחיות רוח שפלים שהמת נעשה חי כו' והעושר ברוב עשרו בכל מיני ריבוי שפע וברכה נק' יש כמו להנחיל אוהבי יש וכאשר העשיר משפיע מכל הוננו לעני הרי עושה מיש אין דהיינו מבחי' היש של עשירות שלו מפקיר ונותן לעני שנק' דל בבחי' אין וכלא כו' ומבחי' ביטול היש דעשיר לאין דעני גורם עי"ז למעלה אתדל"ע ג"כ להחיות רוח שפלים מעצמו' המאציל לעולמות שהוא ג"כ בחי' ביטול היש לאין עד"ז ממש שהרי ידוע שעצמות אא"ס הוא בחינת מקורא דכולא ונק' יש האמיתיות וכולא קמי' כלא וכאין ממש כערך העני לגבי העשיר כנ"ל וכאשר מצמצם א"ע ומשפיע מבחי' יש האמיתיות שבעצמי' להחיות רוח שפלים בעולמות שהם בבחי' אין דלמג"כ כו' ה"ז ג"כ בבחי' ביטול היש לאין שזהו מקור כל המשכות עליונות דאא"ס בבחי' קו"ח כו' (כמ"ש במ"א בענין כי אל דעות ה' ב' דיעות הפכים שלמט' ולמע' למטה בבחי' יש ולמעלה בבחי' אין שהשפעה באה מאין ליש בע"ג כו' ומלמעלה למטה נהפוך הוא דכולא קמי' כלא חשיבה הרי זה מיש האמיתי' לאין כו', וז"ש עולם הפוך ראיתי כו') וז"ש מאן עביד שמא קדישא גם לשם ה' מקור האצילות עד רום המע' מאן דיהיב צדקה למסכני דוקא שהוא מיש לאין שנתב"ס דוקא ונתעורר מזה מתחילת ההשתלשלות להמשיך ג"כ מיש האמיתיות לאין כו' שמזה ממילא נעשה ונמשך שם ה' יו"ד חכ' שהוא בחי' ההשתל' כידוע וד"ל.

דאורייתא מח"ע נפקת: זחיב ס, א. פה, א. קכא, א. זחיג פא, א. קפב, א. רסא, א.
 כאילו עשאוני: נסמו לעיל ע' אירמה.
 שבפ' שני' מקבל עליו עול מצוות: ראה ברכות יג, א.
 כי נר מצוה: משלי ו, כג.
 ויעש דוד שם וא' בזה'ר מאן עביד שמא קדישא: שמו"ב ח, יג. זחיג קיג, ב.
 להחיות רוח שפלים: ישע"י נו, טו.
 להנחיל אוהבי יש: משלי ח, כא.
 כי אל דעות: שמי"א ב, ג.
 עולם הפוך ראיתי: פסחים ג, א.

והנה לזה ניתן זמן קצוב לחיי שניו של אדם לעשות מיש אין בצדקה ותו"מ כדי להמשיך מיש האמיתיות לאין כו' והוא ג"כ ענין חול ושבת שתורה ומצות וצדקה שבחול הוא העושה מיש אין ועי"ז נמשך בשבת מיש האמיתי לאין וכמ"ש וקראת לשבת עונג בחי' המשכה מלמע' למטה ואעפ"י שהשבת היא בחי' ההעלאה כמ"ש כי בו שבת כו' וכנ"ל היינו בחי' שבת דמעלי שבתא שאז בחי' ההעלאה מכל מלאכתו אשר עשה כו' כמ"ש ויכולו השמים כו' כנ"ל בענין וירא אלקי' את כל אשר עשה כו' שאחר גמר פעולה דמחדו"מ נתעלו למעלה כמ"ש כי בו שבת כו' והעלי' היא לבחי' התענוג העצמי שבעצמות אא"ס להיות מתענג אח"כ מכל אשר עשה בכי טוב כו' כנ"ל באריכות והמשכות התענוג שבעצמי' להתענג מאיכות טוב המעשה שבחול הוא ביום השבת שלאחר בחי' ההעלאה שבליל שבת והוא הנק' שבת דיומא שבו נא' וקראת לשבת עונג שנמשך מבחי' עונג הע' שבעצמי' למטה כו' וכמ"ש במ"א בענין את שבתותי תשמרו ב' שבתות שזהו מ"ש אלמלא שמרו ישראל ב' שבתות כהלכתן א' מלמטה למעלה שהוא בחי' שבת דמעלי שבתא והב' שבת דיומא שמלמע' למט' ובו יש גילוי אור יום שכולו שבת כנ"ל וד"ל.

ט) וזהו וימצאו בני איש מקושש עצים ביום השבת כו' דהנה בחי' עצים הללו הוא ב' מיני עצים שבג"ע עה"ח ועה"ד טו"ר כו' וידוע דבחי' עה"ד טו"ר הוא מצד השבירה דו' מלכין כו' וצריך בירור כל ימי החול בתו"מ שבכ"י וכידוע דכל התו' הוא רק לברר לאילנא דטו"ר כו' להבדיל בין טמא לטהור כשר ופסול כו' והן שרש טו"מ בשס"ה ל"ת וע"ט ברמ"ח מ"ע כו' אבל בשבת בורר זה אסור שאז הוא בחי' העלי' בעצמות מח"ע כנ"ל (וע"כ בקושי התירו לדבר ד"ת וכמ"ש ודבר דבר כו') שאין שרש יניקה משם לעה"ד טו"ר כו' וגם הוא רק בחי' ההמשכה מיש האמיתיות לאין וכמ"ש וקראת לשבת עונג כו' והוא בחי' עה"ח שלמע' מבחי' הכירורים דעה"ד כו', ולזה הטעם יש ביכולת כל נשמה לעלות בשבת שהוא העלי' מבחי' [לבוש לבחי' גופא דמלכא כנ"ל לפי שבחי' עה"ח הוא למעלה מבחי' גופא ומבחי' לבוש ע"כ בהגלות נגלות האור מבחי' עה"ח שם שוין לבוש וגופא ויכול להיות עליו מלבוש לגופא כי שרש עה"ח למעלה גם מבחי' חכ' מוחא כו' להיותו למעלה מבחי' התחלקות הקוין שנמשך גם במדות שבחכ' להיות החסד ענף החכמה דרועא ימינא כו' (ודוגמא לזה לעתיד שיתעלה בעצמו)

וקראת לשבת עונג: ישעי' נח, יג.

כי בו שבת . . . ויכולו השמים: בראשית ב, א"ג.

במ"א בענין את שבתותי . . . אלמלא שמרו ישראל ב' שבתות: בחר כו', ב. ראה לקרית בחר מא, א ואילך.

וסי' מאמרי אדהאמ"צויקרא ח"ב ע' תשיח.

להבדיל בין טמא לטהור: ע"פ שמיני יא, מז. וראה זח"ג קכד, ב.

בקושי התירו לדבר ד"ת בשבת וכמ"ש ודבר דבר: ראה הללו בהוספות בהמילואים להי"מ.

ממש בחי' מנוחה לחיי העולמים אז יהי' מבחי' המקיפים פנימיות דהיינו מבחי' טובב דעכשיו יהי' בחי' ממלא כו' וכך מבחי' מקיף דלבוש ג"כ יהי' רק בחי' גופא בחי' או"פ כו').

וזהו ענין החטא דמקושש עצים ביום השבת דהנה פי' מקושש הוא מלשון לקושש קש לתבן שהקש הוא במחובר והקושש עוקר דבר מגדוליו לעשות תבן ולכך הי' מקושש עצים מן המחובר לאסוף לעשותם חבילות עצים כמו קמת התבן, והנה בשבת אסור לעקור דבר מגדוליו לפי שבארץ כח הצומח שבה הוא בבחי' א"ס להצמיח עד אין שיעור כידוע וזה הכח אינו רק בארץ להיותה בחי' היותר אחרון ונעוץ תחלתן בסופן דוקא כמ"ש במ"א וזהו טעם דמ"ד ארץ קדמה כו' ואמנם כשהצמיחה מחובר בארץ הרי שרש יניקתה מכח הצומח שבארץ מחבר אותה ומייחדה לכח הצומח ונכללת שם ביחוד גמור בלי פירוד כלל כעובר בכטן אמו וכה"ג אבל כשעוקר דבר מגדוליו הרי מפרידו משרשו ומקורו בכח הצומח שבארץ ונעשה בחי' יש ודבר בפ"ע כו', והנה בשבת או בחי' עליות כל העולמות למקורן ושרשן כנ"ל בענין התלבשות מחדו"מ שעולין מירידתן כו' והעשי' נכלל ביצירה ויצירה בבריאה כו' וא"כ גם בחי' כח הצומח שבארץ שנעסב"ת הוא העולה למע' מע' והצמיחה שמתפשט ממנו ג"כ נכללת ומיוחדת בו כו' וכאשר עוקרים דבר מגדולו לעשות אותו בחי' יש בפ"ע הרי בזה עושין בחי' פירוד היש שלא יהי' עולה ובטל לבחי' אין כו' והוא היפוך ענין השבת בכלל שהוא בחי' ביטול היש לאין עד רום המעלה שזהו הנק' עלי' כידוע, וזה הי' חטא מקושש עצים ביום השבת שחילל את השבת ועשהו חול כו' וד"ל.

אך הנה זהו אינו אלא מפני שבשבת היא בחי' ההעלאה בעליות העולמות למקורו ע"כ אסור לעקור כו' אבל הרי יש גם בחי' ההמשכה בשבת והיא בחי' שבת דיומא שהוא גילוי עונג העצמי שבעצמי' להתענג מכל אשר עשה כו' ומקושש זה הי' ביום השבת ולמה הי' חטאו גדול כ"כ כי איז חילול שבת רק בבחי' ההעלאה כי בו שבת כו' אך [הענין הוא דזהו מ"ש בזוהר שהי' מקושש עצים בב' עצים דעה"ח ועה"ד ופי' מקושש הוא ענין בירור והבדלה שהי' מבדיל ומברר לדייק] הי' מינייהו רב כו' דהנה בחי' עה"ד טו"ר עולה בליל שבת מבירורים דחול שזהו ביטול היש לאין כמו בעשיר לעני כנ"ל ועי"ז דוקא נמשך בשבת דיומא דוקא מיש האמיתי' לאין כנ"ל שהוא בחי' עה"ח כנ"ל שהוא בחי' גילוי המשכות עונג הע' כו' ומשום דהא כהא תליא לא ידיעא הי' מינייהו רב מאחר שתחלתן נעוץ בסופן וסוב"ת דוקא א"כ מי הוא הראש כו' שהרי זה מקבל מזה וזמ"ז ושניהם נק' משפיעים

וזהו טעם דמ"ד ארץ קדמה: תגיגה יב, א. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' רלא. ושי"ג. בזוהר שהי' . . . לדייק הי' מינייהו רב: נסמו לעיל ע' ארמ.

ומקבלים וכמ"ש שמים וארץ כא' נבראו כו' דכלול ב' הדיעות דארץ קדמה ושמים קדמו כו' והמדייק ה' מינייהו רב הרי הוא עושה בח' פירוד בין הדבוקים וזה ה' חטא מקושש עצים עה"ח ועה"ד ביום השבת דוקא (שהוא עיקר חילול שבת כשמפריד בין מיש לאין שלמטה למעלה ובין מיש לאין מלמעלה למטה כו', וז"ש בזהר ע"פ היש ה' בקרבנו אם אין כו', כי אא"ס למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית ושניהם שוין ממש בלי חילוק כלל כו' וד"ל).

(בעז"ה ביאור על הנ"ל פרשה שלח לפ"ק)

א) להבין שרשי הדברים הנ"ל הנה שרש ענין השבת כי בו שבת מכל מלאכתו כו' ומ"ש לעשות את השבת כו', הנה יש להקדים תחילה בשרש ענין העשי' מהו דהנה מבואר למעלה שיש בנפש ג' לבושים מחדו"מ כמו כח התנועה שהוא לבוש המעשה שמתפשט מן הנפש הוא בחי' כח חיצוני המתפשט מן הנפש כמו בזריקת אבן מן היד שכח נמשך מן היד ומוליך את האבן באויר השמים שהוא רק כח חיצונית וכח הדיבור שבה' המוצאות הוא פנימיות יותר ואינו נבדל כ"כ מן הנפש בלבוש וכח המעשה שהרי הכח שבזריקת האבן נבדל לגמרי ונק' כח המתפשט לחוץ מן העצם לגמרי אבל כח הדיבור אעפ"י שהקול יוצא בה' מוצאות לחוץ אינו נבדל לגמרי כי אחוז וקשור כל קול ואות באותיות הרוחניות דנפש עצמה שנק' רוח ממלא לפי שאין אותיות המבטא נמשכות מעצם המוצאות ככלי המוזיקע אלא האות' מניעות למוצאות ולא שהן מתנענעים מן המוצאות כמ"ש במ"א לפי שכח הדיבור הוא מבחי' פנימיות הכח יותר שהוא אחיז בעצם הנפש אעפ"י שנק' לבוש שהנפש מתלבשת בהן כמ"ש למעלה ולבוש המח' למעלה יותר גם מלבוש הדיבור כי הוא יותר פנימיות ויותר מתאחד בנפשו כנ"ל, אך עם היות כי א' כי לא מחשבותי מחשבותיכם גו' ולא דיבורו כדיבורינו כו' מ"מ נוכל להבין עד"מ במחדו"מ למעלה שדברי אשר יוצא מפיו לא ישוב ריקם כ"א עשה כו' וכמ"ש בדבר ה' כו' ההוא אמר ולא יעשה

שמים וארץ כאחד נבראו: דעת חכמים בחגיגה שם.

בזהר ע"פ היש ה' בקרבנו: זחיג קנת, ב.

שנק' רוח ממלא: ע"פ תרגום אונקלוס בראשית ב, ג.

שאין אותיות . . . ככלי המוזיקע . . . כמ"ש במ"א: ראה בהנסמן ע"ז לעיל ע' ארמא.

כי לא מחשבותי . . . לא ישוב ריקם: ישע"י נה, ת, יד.

בדבר ה' . . . ההוא אמר . . . כי הוא אמר . . . יהי אור . . . יהי רקיע: תהלים לג, ו, בלק כג, יט. תהלים לג, ט.

בראשית א, ג"ה.

כי הוא אמר ויהי כמ"ש יהי אור ויהי אור וכן יהי רקיע כו', והנה כאשר אמר ה' מאמר זה דיהי אור בבחי' אותיות הדיבור ודאי הי' תחילה באותי' המח' מא' זה דיהי אור ונברא באותיות דיהי אור שבמח' בחי' האור העליון בבחי' אותיות מחשבתו ית' שנק' עלמין סתימין דלא אתגליין (כי ביו"ד נברא העוה"ב שהוא אות יו"ד שבמח' דוקא) ונק' מאמר סתום כידוע ומאמר פתוח הוא בבחי' הדיבור בעדאת"ג וכל מא' פתוח בדיבור שרשו בתחילה במחשבה עילאה ששם הוא נק' מא' סתום ועד"ז בכל מא' בפרט שבעשרה מאמרות תחילה הי' במח' ואח"כ יצא לידי גילוי בדיבור מהעלם וסתימות שבמח' ומן הדיבור יצא לידי מעשה בבחי' גילוי יש ודבר ממש כו' וכמו מא' יהי רקיע שמתחילה הי' מאמר זה במח' ונמשך מאותיות הללו שבמח' רקיע ע' בגעה"ע שבעולם הבריאה שנק' רקיע שע"ג ראשי החיות כו' והוא הרקיע עילאה שנטוי על ראשי הנשמות בג"ע כמ"ש בווה' ואח"כ יצא מא' זה מן המח' לדיבור בגילוי לומר יהי רקיע ונתהווה הרקיע התחתונה שבעולם היצי' שהוא בכחינת עדאת"ג מאין ליש רק שהוא רוחניות מובדל מן ההגשמה עדיין עד שבא מא' זה בבחי' העשי' אז נעשה רקיע גשמי מורכב מאש ומים גשמי הנראה [לנו והוא במ"ש ויעש ה' את הרקיע שנתן מקום ומדריגה לעשי' בפ"ע שאעפ"י שכבר אמר יהי רקיע הנה] עדיין לא הי' בבחי' ההגשמה להיות רקיע גשמי ממש אלא רוחניות עד שהוסיף לצמצם האור והשפע דמא' יהי רקיע שבדיבור להיות בא בלבוש הג' שהוא בחי' כח המעשה שהוא למטה הרבה מב' כוחות המחוי"ד וע"כ בבחי' כח ולבוש המעשה נעשה ונתהווה רקיע גשמי ולכך חוזר וכפל לומר ויעש ה' את הרקיע בגשמות לאחר שא' בדיבור בבחי' הרוחניות וד"ל.

ב) וז"ש לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו [שהן ג' מדריגות דמחדו"מ כידוע שבי"ע הן לנגד מדו"מ בריאה בבחי' מח' ויצי' בבחי' הדיבור עד אף עשיתיו] בבחי' העשי' וא' אף עשיתיו אף זה הפסיק והבדיל הענין להיות מבדיל ומפסיק בין עשי' ליצירה לפי שרחוק הערך ביניהם להיות בא מן הגשם אל הרוחני שאין ערוך בין זל"ז כלל משא"כ מבריאה ליצירה שהוא מן המח' אל הדיבור אין ביניהם הפסק והבדל הערך ביניהם כ"כ אעפ"י שהמח' רוחני יותר ופנימי יותר וכנ"ל, לפי שמ"מ יש ערך ביניהם רק שהמח' בהעלם והדיבור הוא גילוי ההעלם בבחי' יש יותר כו' כידוע שהרי שניהם נק' בשם מאמר אלא שהמח' נק' בשם מא' סתום כו'

ביו"ד נברא העוה"ב: מנחות כט, ב.

מאמר סתום ומאמר פתוח: ראה שבת קד, א.

רקיע שע"ג ראשי החיות . . על ראשי הנשמות בג"ע כמ"ש בווה"ד: ע"פ יחזקאל א, כב. זחיב רי, א — הובא בתנאי שעהיה"א ספ"ה. וראה בליקוט פירושים ומ"מ לתניא שם ע' קמד.

ויעש ה' את הרקיע: ע"פ בראשית א, ז.

לכבודי בראתיו יצרתיו . . לנגד מדו"מ: ישעי' מג, ז. ראה לקרות בלק סו, א ואילך. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ס"ע קצ ואילך. ובכ"מ.

כנ"ל וד"ל, אך זה דוקא בדבר הנברא בבחי' יש גמור בבחי' עשי' גשמי' כמו רקיע גשמי וכה"ג אבל יש כמה דברים שלא באו לידי הגשמה בבחי' עשי' לא נא' בהן ויעש ולא אף עשיתיו כו' וכמו האור שלא נא' בו ויעש להיותו רוחניות בלתי נתפס בממשות ואעפ"כ בריאה היא שיבראו ע"י מא' יהי אור ואף בעולם העשי' שלנו היא בחי' רוחניות יותר מכל הנמצאים זולת כרקיע וכה"ג וכן יובן בכל הנבראים כיוצא בו וד"ל.

ג) והנה כתיב לעולם ה' דברך נצב בשמים כו' וא' בע"ח דקאי זה בשורש בחי' המל' שנק' דברך דבר מלך שלטון שהוא נצב בשמים בבחי' ז"א דאצילות שהוא ענין המשכות הע"מ מהבל הלב הע' ולהיות שכל הע"מ מתחדשות בכ"י ויום כי מחדש בכ"י מע"ב כידוע שנכל שבת הוא בחי' שבת בראשית לפי שבכ"י מויה"מ מתחדש השפע מאצילות לבי"ע כמו בוי"מ"ב ביום הא' נמשך מחדש בחי' אור ושפע חדשה בחי' חס' וביום ב' מבחי' הגבו' כו' עד כלות יום הו' שהוא שובת מכל מלאכתו כו' לפי שדבריו חיים וקיימים מוי"מ"ב לחדש שפע מע"ב בכ"י בע"מ ובכל פרטיהן וז"ש לעולם ה' דברך נצב כו' ואין לדבריו ומאמרי' הפסק כלל כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כו' הרי תמיד מהוה השמים וכל צבאם בדבריו כו' וברו"פ תמיד מהוה כ"צ כו'.

וא"כ מעתה י"ל בענין השביתה כשבת מהו דודאי אא"ל שהוא שובת ממש מן העשי' ג"כ דהיינו שבחי' האותיות דכל ע"מ מסתלקי' למקורן לבעל המא' כמו אותיות יהי רקיע שמהווים לרקיע מסתלקין שזהו הנק' שביתה כמו אדם ששובת מלדבר וממילא שובת מלעשות בכה העשי' כנ"ל דא"כ ה' הרקיע מתבטל הוייתו ממציאיותו לגמרי וכן העולם בכללו ה' בטל מציאות התהוותו לגמרי ואנו רואים שהעולם בקיומו עומד בכל פרטיו ועניניו כו' אלא בהכרח צ"ל דמ"ש כי בו שבת מכל מלאכתו אינו בחי' שביתה ממלאכה לגמרי אלא אותו כח העשי' שעושה שמים וארץ וכל צבאם נשאר כמו שהוא כדי קיום התהוות העולם בכל פרטיו כמו בחול ולא אותו כח אלקי' שכבר נמשך לבד אלא אף בחי' ההמשכה וההשפעה שבעשי' זו למטה כמו להצמיח דשאין ע"פ המא' דתדשא הארץ ולהוריד גשמים וכה"ג ג"ז שוה שבת לחול שמצמיח דשאים ומוריד גשמים בשבת כמו בחול כמ"ש במדרש לפי שאין בחי' האותיות שנבראו בהן כל העולם וגם כל בחי' ההשפעה וההמשכה שלהם למטה אינם מסתלקים בשבת כלל שהרי הוא או' לעולם דברך נצב בשמים לעולם אפילו בשבת משמע וכתוב ודברי אשר יצא

לעולם ה' דברך . . . בע"ח . . . המל' . . . בשמים בבחי' ז"א: תהלים קיט, פט. ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א כתחילתו, ונסמן בארוכה בהמ"מ לשם בע' שג.
בדבר ה' שמים נעשו: תהלים לג, ו.
שמצמיח דשאים . . . בשבת . . . כמ"ש במדרש: ב"ר פי"א, ה. תנחומא תשא לג.

מפיו לא ישוב אלי ריקם כ"א עשה כו' כי ההוא א' ולא יעשה כנ"ל, אך מ"ש כי בו שבת אין השביתה רק בבחי' הפנימיות לבד דהיינו בחי' פנימיות האור והחיות אלקי' המלוכש בצמצומי' רבים בכח הדיבור והמעשה הזה הוא שמסתלק ושובת דהיינו שהוא עולה אל בחי' העצמות כמ"ש כי בו שבת וינפש להיות שכדי שיבא לבחי' דו"מ לפעול פעולה מוגבלת מאין ליש הוצרך להיות ע"י בחי' צמצומי' לצמצם א"ע ביותר והוא ע"י בחי' שם אלקי' המצמצם כמ"ש בראשית ברא אלקי' ויאמר אלקי', אלקי' דוקא וכמארז"ל בתחילה עלו במחשבה לברוא במדת הדין שהוא בחי' הצמצום דוקא וא"ל לא הי' אפשר להיות השפעות והמשכות בע"ג מבע"ג כו' כידוע הנה ע"י בחי' [צמצומים הללו שמצמצם א"ע בשביל בריאת העולמות הוא שאמר כי בו שבת מכל מלאכתו שהוא מלאכת אלוקים שע"י] צמצום דשם אלקי' וז"ש כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלקי' דוקא כו' וד"ל. ויובן ד"ז עד"מ הידוע כמו אדם שעושה מלאכת הכתיבה או הציור וכה"ג שמדותיו ושכליו טרודים ומושפלים בעסק זה בצמצומים גדולים דוקא שהרי צריך לצמצם את שכלו ומח' ומדותיו ביותר להיות מלוכש בצמצום עסק זה וע"כ כששובת ונח דהיינו כשגמר העסק הרי עולים בחי' [פנימי] השכל והמדות שצמצם שם לבחי' עצמות נפשו ושובתים ונחים בעצמותו ואעפ"כ זה הענין נעשה בקיומו מצד בחי' חיצוני' הכוחות המתפשטי' לצורך העסק לבד כמו המתעסק בציור ומח' ושכלו טרודים בע"א וכה"ג שאין שינוי כלל בכל גוף העסק לכל עין הרואה בין כשפנימיותו מח' ושכלו מצומצם שם או כשהפנימי' שלהם טרוד בענין אחר מאחר שגוף העסק והעשי' נעשה כו' אך מ"מ נק' שביתה בבחי' הפנימיות של העסק הזה וד"ל.

ד) וז"ש בע"ח דכל עיקר בחי' השבת שהיא בחי' עליות העולמות שאין בחי' עלי' זו רק בבחי' פנימי' העולמות ולא בחיצוניות העולמות דהיינו שבחי' האותיות דע"מ שנק' חיצוני' אינם עולין ומסתלקים כלל למקורן שא"כ הי' כל העולם חוזר למקורו אלא רק בחי' הפנימי' דהיינו חכ' ומדו' ומח' שבאים בבחי' צמצום בחיצוני' דאותיות הללו הוא שמסתלקי' ועולי' וז"ש כי בו שבת כנ"ל וז"ש אשר ברא אלקים לעשות ואם הי' השביתה גם מן העשי' איך א' לעשות להבא אלא הכוונה בא' לעשות הוא ע"י בחי' שם אלקי' דסמוך לי' והוא במ"ש אשר ברא אלקי' לעשות דמשם שם אלקי' זה ע"י בחינת צמצום זה הוא בא סיבת העשי' של כל העולם וזהו אלקי' לעשות ומבחי' צמצום זה דאלקי' לעשות הוא ששבת ונח ולא מגוף העשי' עצמה וד"ל.

בתחלה עלה במחשבה לברוא במדה"ד: רש"י בראשית א, א. אה"ת בראשית כרך ג' תקנא, א. וש"נ. בע"ח . . השבת . . עליות העולמות: ראה ע"ח שער פנימיות וחיצוניות (ש"מ) דרוש ג. ח. טו. שער קיצור אבי"ע (שיג) פ"ו. פע"ח הקדמה לשער השבת פ"א ואילך. וראה גם ס' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא ח"ב ע' תקסו וע' תשטה. וש"נ.

ולעתיד יהי בחי' שביתה גם בחיצוני' העולמות שהוא גם בבחי' העשי'
 שנמשך מבחי' האותיות דעשרה מאמרות, וזהו ענין שביעית שהוא
 כדוגמא דלעתיד כמ"ש במ"א, וע"כ נק' אז יום שכולו שבת בחי' שבת שבתון
 ובכל שבת יש מעין אותה ההארה שביום שכולו שבת שנק' מנוחה לחיי
 העולמים כו' והוא בבחי' התענוג העליון שהוא ית' מתענג מכל מלאכתו
 אשר עשה בכל שבת ושבת לפי שהוא שובת ונח מבחי' הצמצומים כאדם
 שמתענג כששובת ונח מצמצום שכלו ומדותיו בעסקיו ובה אל עצמותו שנק'
 מנוחת הנפש כו', וזהו בחי' העלאת התענוג רק מצד השביתה מן הצמצומי'
 כנ"ל אך אח"כ נמשך ומאיר בחי' תענוג ע' יותר והוא מאיכות טיב המלאכה
 שטוב עשה והוטב בעיניו מאוד עד שהוא מתענג ביותר וז"ש וירא אלקי את
 כל אשר עשה והנה טוב מאוד כו' שבוה מתגלה בחי' ע"י מקור כל התענוג
 כו', ולכך או' דא היא סעודתא דע"י בסעודתא דיום דכתיב וקראת לשבת
 עונג כו' ובליל שבת או' דא היא סעודתא דחקל תפוחין כו' בחי' מל' שהיא
 בחי' העלאת התענוג מכל מלאכתו אשר עשה בבחי' הדו"מ שהיא בחי' המל'
 כידוע, וזהו ויכולו השמים שהוא בחי' העלאת התענוג מכל מלאכתו אשר
 עשה בבחי' הדו"מ שהיא בחי' המל' כידוע וזהו ויכולו השמים שהוא מל'
 תענוג והוא ענין פועל יוצא שהוא ית' מקבל תענוג ונח"ר מכל מלאכתו
 אשר עשה איך שהוא הכוונה בתחילת הבריאה כו' וכמ"ש במ"א באריכות
 בענין ג' סעודות דשבת וד"ל.

(ה) **ובכ"ז** יתורץ מה שלכאורה יש סתירה בין שתי מקראות דכתיב לעולם
 דברך נצב בשמים וכתיב ממצוא חפצך ודבר דבר הרי גם
 למעלה שובת מן הדיבור שלא לדבר דבר והרי א' לעולם דברך נצב בשמים
 אפילו בשבת כנ"ל. אך הענין הוא דשניהם אמת דמ"ש ודבר דבר קאי בבחי'
 הפנימיות הדיבור שהוא שובת ונח מבחי' הצמצום שמצמצם א"ע בבחי' רצון
 וחכ' ומדות שבדיבור ואין ההארה למטה רק מבחי' החיצונית שבדיבור שהיא
 מל' שבמל' רק כדי לעשות את העולמות לבד כו', ומ"ש לעולם דברך נצב
 בשמים דלמטה כנ"ל קאי על בחי' חיצונית הדיבור די' מאמרות שהן
 עומדים וקיימים גם בשבת כמו בחול כנ"ל וד"ל (ומ"ש בע"ה בפ"י לעולם
 דברך כו' דקאי על כתר מל' שדבוק בחזה דז"א שנק' שמים ובחי' ט"ס שלה
 מתלבשים בכי"ע זהו גם בחול כמו בשבת ומ"מ יש הפרש גם בבחי' כת' מל'
 בין חול לשבת שבחול בוקע המסך ונעשה כת' לבריאה בבחי' מקיף בעולם

וזהו ענין שביעית שהוא כדוגמא דלעתיד כמ"ש במ"א: [בכמה כתבי"ד כאן: „שבעות“, ונתקן ע"פ כתי'
 [1278]. ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תשלב.

יום שכולו שבת: סוף מס' תמיד.

דא היא סעודתא דע"י . . . דחקל תפוחין . . . במ"א באריכות בענין ג' סעודות: זחי"ב פת, א ואילך. ראה

סידור קעג, א ואילך. קצט, ג ואילך.

לעולם דברך נצב . . . ממצוא חפצך: תהלים קיט, פט. ישעי' נח, יג. וראה לעיל ע' אירנו ריש ס"ג,

ובהמראי מקומות שם.

כמ"ש כל אשר חפץ ה' כו' ובשבת ששבת מכל מלאכתו אשר עשה הנה גם בחי' חפץ ה' זה לכל אשר עשה עולה בשבת וז"ש ממצוא חפצך ודבר דבר דקאי על בחי' כתר מל' שנק' חפצך למעלה כנ"ל וזהו הנק' עולת שבת בשבתו כו' כמ"ש במ"א וד"ל).

ו) **והנה** כתיב ושמרו בניי את השבת לעשות את השבת לדורותם וי"ל מ"ש לעשות את השבת דמשמע דבישראל תליא מילתא שהם העושים את השבת דוקא והלא ידוע מארז"ל דשבת מקדשא וקיימא מוימ"ב ודוקא זמנים הוא דקדשינהו בניי וכמ"ש אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם אתם דוקא ע"כ אומרי' ביו"ט ותתן לנו כו' אבל בשבת אין או' ותתן לנו כו' כי מקדשא וקיימא כמ"ש ויברך אלקי' כו' ויקדש אותו וכן אנו מברכים מקדש השבת כו', ועוד י"ל מ"ש לדורותם מהו לדורותם והלא כל המצות נצטוו לדורותם ולא לפי שעה, אך הנה בלדורותם יש ב' פי' א' כפשוטו מל' נצחי כמו לדורות עולם והב' מל' דירה שיהי' השבת אצלם בבחי' דירה והשראה בגילוי אור למטה דוקא כו'. וכיאר הדברים הנה ידוע בבחי' השבת שהוא בבחי' עלי' בלמע' מן הזמן שהרי לפי ס' הזמנים האיך אנו מונין יום הא' שאחר השבת להיות נק' יום ראשון ואחריו יום השני כו' מאחר שכבר עבר זמן רב מתחלת הבריאה ה"ז היום אינו יום א' כו' אלא לפי שכל שבת הוא עולה בלמעלה מן הזמן מטעם שבו שבת [וינפש בבחי' העצמות שלמעלה מן הזמן ה' הוה ויהי' כא' כו' כידוע וע"כ יום שאחריו נק' יום הראשון בכל שבת ושבת כי כל שבת] מורה על בחי' חידוש העולם ממקורו לחדש מע"ב בכ"י דחול שאחר השבת, אך אעפ"כ נק' יום ה' וה"ז בא ונמשך מלמעלה מן הזמן בבחי' המשכה בבחי' זמן, וזהו ע"י ישראל דוקא שהן הממשיכי' מלמעל' מן הזמן בזמן לקדש אותו ביום ה' ואעפ"י שמקדשא וקיימא מוימ"ב מקדשי' אותו מלמטה למע' כו', וזהו לעשות את השבת לדורותם שהיא בחי' נצחי' שיומשך ויתגלה מן למע' מן הזמן לדורות עולם בכ"י ה', נמצא יש בשבת עלי' למע' מן הזמן והמשכה מן למע' מהזמן בזמן, וזהו פי' הב' לדורותם מל' דירה שזהו לו בחי' דירה והשראה בגילוי למט' בקדושת ישראל שמקדשי' את יום השבת מלבד קדושת עצמו שכבר מקדשא וקיימא למעלה והיינו ע"י עבודה דחול שמזה עושים את קדושת השבת למטה, וזהו ושמרו בניי לעשות את השבת לדורותם כנ"ל וד"ל.

כל אשר חפץ ה': תהלים קלה, ו.

ושמרו . . . לעשות את השבת . . . מקדשא וקיימא . . . ויברך אלקיים: תשא לא, טז. כיצה יו, א. בראשית ב, ג. אלה מועדי ה' . . . אותם אתם דוקא: אמור כג, ד. ראה ר"ה כה, א. מלמטה למע': בכתי' ב: מלמעלה למטה.

פ' שלח לך תורת אדמו"ר שיח' שנת תקפ"ב לפ"ק

והי' לכם לציצית וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' כו'. והנה מ"ש וראיתם אותו כידוע דקאי על התכלת שהזכיר קודם שא' ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת שבראיית התכלת דוקא יזכרו על כל מצות ה' כו'. והנה כפל עוד לאמר למען תזכרו ועשיתם את כל מצות כו' והייתם קדושים לאלקיכם כו' מהו שייכות ענין הקדושה לפ' ציצית שע"י מצות ציצית דוקא יהיו קדושים כו'. אך הנה יש להקדים מארז"ל ע"פ קדושים תהיו יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני כו' קדושותי למעלה מקדושתכם, ואם הקדושה שא' קדושים תהיו היינו ע"י המצות למה א' שקדושתו למעלה מקדושתכם, וגם בזהר א' ע"פ אין קדוש כה' כמה קדישין אית לעילא ישראל ואורייתא קדישא אבל אין קדוש כה' כו'. והנה להבין ביאור זה י"ל ביאור הפ' מ"ש ביום ההוא תקראי לי אישי ולא תקראי לי עוד בעלי כו', וי"ל מהו ההפרש בין אישי לבעלי דהכל א' שהוא אחר הנישואין שנק' בעלי ונק' אישי כו', ועוד הלא א' כי בועליך עושיך ה' צבאות כו'. דהנה בשעת מ"ת נא' ביום חתונתו כו' שהקב"ה נק' חתן וכנ"י נק' כלה וכתוב והוא כחתן יוצא מחופתו וכן כחתן יכהן פאר וככלה כו', וזהו בחי' האירוסין והחופה שהי' במ"ת, וא"כ למה א' ביום ההוא דוקא תקראי לי אישי כו'.

אך הנה יש להבין תחילה מה שכנ"י נק' אשה והקב"ה נק' איש וכמו אשה יראת ה' כו'. דהנה פי' אשה אש ה' ואיש אש יו"ד וכתוב לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת כו'. והענין הוא כידוע שבחי' מל' דאצי' שמתפשט למטה להיות מקור חיי כל העולמים הוא רק בחי' ה' אחרונה דשם הוי'

והי' לכם לציצית: נדפס מכת"י 286 לו, א [בהכותרת שכפנים. ובסיום הביאור רשום: מוגה בעיון היטיב מהכתוב דובער בן לא"א אברהם משה ג"י. ובסיום המאמר לפני הביאור רשום: מוגה בעיון הטיב (ומנופה) בשלוש עשרה נפה. ומי"מ בכת"י זה רבו טעויות הכתיב].

מאמר זה מיוסד על ד"ה זה בלקרית שלח מד, ג. ונוסחא אחרונא בסידור פ, א — פא, א. [בלקרות ובסידור שם יש המשך נוסף להמאמר שלא נמצא כאן]. והגהות וביאור וכו' באה"ת שלח ע' תרט. וביאור נוסף בס' מאמרי אדה"ו עה"ת חי"ב ע' תרמד.

והי' לכם לציצית . . . והייתם קדושים לאלקיכם: שלח טו, לט"מ.

קדושים תהיו יכול כמוני: קדושים יט, ב. ויקר פכ"ד, ט.

בזהר א' ע"פ אין קדוש כה' כמה קדישין: שמו"א ב, ב. זח"ג מד, א. וראה ס' מאמרי אדהאמיצי-ויקרא ח"א ע' שסד. חי"ב ע' תקלג. וש"נ.

ביום ההוא תקראי לי אישי: ע"פ הושע ב, יח: והי' ביום ההוא נאום ה' תקראי אישי ולא תקראי לי עוד בעלי.

כי בועליך עושיך: ישעי' נד, ה.

ביום חתונתו . . . שהקב"ה נק' חתן . . . והוא כחתן . . . כחתן יכהן: שה"ש ג, יא. וראה שהש"ר עה"פ ודב"ר ס"פ ואתחנן (וראה לקרית ברכה צד, א). תהלים יט, ו. ישעי' סא, י.

אשה יראת ה': משלי לא, ל.

לזאת יקרא אשה: בראשית ב, כג.

כמארו"ל בה' בראם כו', להיות כי בחי' השפעה אלקי' להחיות מאין ליש בע"ג זה בא מבחי' אחרונה שבאצי' שהוא בחי' הבל הדיבור העליון שנא' בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כו', והיינו אות ה' שכולל כל האותיות שיוצאים בה' מוצאו' הפה, ונק' אתא קלילא דלית ב' מששא כמו שאנו רואים שאות ה' אינו נרגש כלל במבטא כי אינו רק הבל חיצוני שנמשך מחיצוני' הבל הלב ולא מבחי' פנימי' כלל (דאעפ"י שעיקר הדיבור הוא בא מעצמות ופנימי' הנפש דוקא שהרי נק' נפש המדברת והוא מ"ש לנפש חי' לרוח ממללא שהיא עיקר נפש השכלי' בחי' מדבר כידוע, היינו בחי' הרוחני שבדיבור שבנפש עצמה דאבא יסד ברתא כו' אבל בחי' חיצוני' הדיבור שהן הכלים ואותיו' המבטא הגשמי' הוא שיוצא מן הגרון דרך הבל הפה שנמשך רק מחיצוני' חזה הלב שהוא הבל גשמי מורכב מאמר' והעיקר בו האש כמשי"ת), וז"ש וקבעו בפה שהוא הבל ה' שיצא לחוץ מן הנפש שבזה נעשה עיקר למקור כל התהוו' בריאה מאין ליש כמ"ש וברוח פיו כל צבאם כמו ע"י מאמר יהי אור יהי רקיע מתהווה האור והרקיע מאין ליש וכה"ג כל העולמו' הרוחני' העליוני' כו' מתהוו' רק בבחי' ה' אחרונה דשם הוי' שמקבל מחיצוני' הבל המדוי' דאצי' שנק' הבל לב האדם העליון כו' וכמ"ש ואתה מחי' את כולם וא"י דאתה הוא בחי' המשכות הבלין עילאין דמדוי' דאצי' בה' בהבל הפה העליון שזהו הא' דאתה מחי' שכולל כל הכ"ב אותיות דאל"ף עד תי"ו כו'. וזהו בחי' ממכ"ע וסוכ"ע, בחי' הבל המדוי' עליונות בא למעלה עדיין מהיות מקור לעולמו' ונק' סוכב ומתנשא מימות עולם והבלין תתאין דהבל בה"א בדיבור העליון הוא בחי' המל' שמחי' את הכל מאין ליש בבחי' ממכ"ע כידוע וד"ל. ולזה רמזו רז"ל ג"כ והלא במאמר א' יכול להבראות אלא שנתחלק לי' מאמרות כו' שהוא בחי' הבל פשוט בה' בראם בכללות (כמאמר בה' נברא העוה"ז שהוא בחי' עלמא דאתגלי' בכלל ובי' נברא העוה"ב שהוא עלמא דאתכסי' בכלל כו'), וז"ש אין ערוך ה' אלקינו בעולם הזה ואין זולתך מלכנו לחיי העוה"ב, ונתחלק הבל זה הפשוט דה' שכולל מוצאות הפה שבכל צירופי אותיו' בי"מ בפרטי פרטים כו'.

בה' בראם: ראה מנחות כט, ב.

בדבר ה' שמים נעשו: תהלים לג, ו.

אות ה' . . אתא קלילא דלית ב' מששא: ראה פיוט אקדמות לשבועות: באתא קלילא דלית בה מששוא.

וראה לקוית האזינו עד, ריש ע"ד.

נפש חי' לרוח ממללא: בראשית ב, ז ותרגום אונקלוס שם.

דאבא יסד ברתא: זחיג רמת, א. רנו, ב. רנת, א. תיז תכיא (סא, ב). תסיט (קה, ב).

וקבעו בפה: סי' יצירה פ"ב מ"ג.

וברוח פיו כל צבאם: תהלים לג, ו.

ואתה מחי' את כולם . . דאל"ף עד תי"ו: נחמי' ט, ו. ראה שער היחוד והאמונה פ"ב. ובכ"מ.

והלא במאמר א' יכול להבראות: אבות ריש פ"ה.

בה' נברא העוה"ז: ראה מנחות כט, ב.

אין ערוך . . לחיי העוה"ב: ע"פ ברכות ק"ש דשבת.

והתחלקות הזאת באה מבחי' הגבו' [י' דוקא, וכידוע שכל בחי' התחלקות ופרוד לחלקים אינו אלא מבחי' האש שטבעו לפרד כו', והיינו בחי' ה"ג מנצפ"ך כו' שהן המחלקות לאותו ההבל הפשוט לחלקים רבים בריבוי הצירופי' דאותי' הדיבור כו'. וזה הטעם דעיקר בנין המל' מבחי' הגבו' שהוא בחי' בנין האותי' בצירופי' שונים להיות ברבוי התחלקות מדריגות רבות אינו אלא ע"י בחי' ה"ג דמל' ששרשם בבחי' יסוד האש דוקא, כמו שאנו רואים בהבל היוצא מחזה הלב בפיו' שעיקר הוא בחי' יסוד האש שבלב דחום הטבעי שבלב הוא ההבל היוצא מהלב ע"כ כל שהחום בלב בתגבורת יותר מתרבה כח הדיבור וכשאינו בחום ממעט הדיבור והיינו רק מצד יסוד האש שבלב והוא העושה רושם בדיבור שיוצא מן הלב בלב המקבל ושומע שיתפעל ברשפי אש ג"כ. ונמצא יש כאן ב' דברים א' יסוד האש שבהבל הלב בדיבור מתחלק לצירופי' רבים שטבע הגבו' לפרר ולחלק כנ"ל והב' מה שע"י האש רשפי אש במקבלי' כו', וזהו לזאת יקרא אשה דאשה היינו אש ה"א תתאה דבחי' המל' למעלה שמבחי' הה' נמשך מקור ושפע האלקי' לכל העולמות דבי"ע כנ"ל שהוא בחי' הרוח והבל הפה העליון שעיקר יסודו הוא בחי' הגבו' דאש העליון (כמ"ש כי ה' אלקיך אש אוכלה כו') שהן ה"ג דהבל הלב האדם העליון שנמשך להבל הדיבור העליון לצורך התחלקות הצירופי' רבים לכל העולמות ומלאכים שנבראים בדבר ה' וברוח פיו כו' ע"כ נק' בחי' המל' אשה אש ה"א דוקא וד"ל.

והנה מטעם זה שבחי' המל' עיקר בנינה מבחי' הגבו' דאש ה' הנ"ל מזה נמשך בחי' רשפי אש האלקי' הזה גם בנבראים במלאכים וגם נשמו' שמקבלים מבחי' הבל דבור העליון כנ"ל, והיינו מה שאנו רואים בכל המלאכים העליונים ותחתונים שיש בהם בחי' רשפי אש התשוקה האלקי' העולה מאלי' ליכלל ולעשות ולדבק במקור חוצבה באלקים חיים ומלך עולם באמרם שירה בכל יום בהתפעלו' רשפי אש תשוקה גדולה כמו השרפים וחיות הקודש כו' וגם האופנים ברעש גדול כו' וכמ"ש במרכבת יחזקאל והחיות רו"ש כמראה הבזק כו' ובחיות א' בוערות כמראה הלפידים כו' וד"ל. וסיבת רשפי אש תשוקתם כלפי מעלה הוא רק מצד בחי' אש ה' דמל' האלקי' הנוער בקרבם להיות שברוח פיו ית' נשמת אדם כידוע, וגם בהם יש בחי' רשפי אש הזה רק שהוא מבחי' אש דהוי' שבאלקי' שהוא אש ה' דמל' שמקבלים לאישי אש י' דחסד דהוי' דז"א, משא"כ במלאכי' א' ואחר הרוח

הגבו': בכת"י המעתיק כאן: הגבול. אמנם הוא טעות המעתיק, וצ"ל: הגבורה.
 ה"ג מנצפ"ך: ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"א ע' רלו. ושי"נ.
 דעיקר בנין המל' מבחי' הגבו': ראה רמ"ז לוח"א קעט, א. לעיל ע' תתקסא. ושי"נ.
 בפיו: תיבה זו אינה ברורה בהכתב-יד.
 כי ה' אלקיך אש אוכלה: ואתחנן ד, כד.
 והחיות רו"ש . . . בוערות כמראה הלפידים: יחזקאל א, יג-יד.
 ואחר הרוח אש: ע"פ מל"א יט, יב.

אש ולא באש הוי' אלא באש אלקי' לבד, וכמו שאנו רואים גם בנשמו' שלמטה המלובשים בחומר גופני בנפה"ט להיות חלק ה' ממש נמשכת אל שרש' בהתפעלו' ברשפי אש התשוקה דוקא ליכלל ולדבק במקור חיי הנשמו' וכמו האש הגשמי ששלהבת שלה עולה למעלה מעצמה ומאליו תמיד ליכלל באש היסודי כו', וע"כ נק' נר הוי' וכתוב בהעלותך את הנרות כו' שאהרן כהנא רבא מדליק אור בנשמו' שנק' נרות, וקל וחומר בנשמו' עליונות שלא באו בגופי' עדיין שבודאי עולין תמיד למעלה ברשפי אש ה' הזה שנק' אש"ה היא העולה תמיד ליכלל למעלה כמו ואל אש"ך תשוקת"ך כמו אש התשוקה דאשה להדבק באיש תמיד והו' הג' דיסוד דוקא להעלות מ"ן למעלה, וזהו הנמשך ג"כ בכל המקבלים כו'), וכך הוא למעלה בבחי' המל' שנשמה עולה למעלה ברשפי אש התשוקה באצי' להדבק ולהתייחד בז"א כו', וזהו לואת יקרא אשה אש ה' דנוק' שתשוקתה ליכלל ולדבק למעלה כי מאיש לוקחה זאת כו' והו' כנס"י שנק' אשה יראת ה' כו' שיש בהו' יסוד האש האלקי כמו צמאה לך נפשי כו' כלה שארי כנ"ל ביסוד האש התשוקה הגדולה שבלב הנ"ל פי' שאל אישך תשוקתך כו' וד"ל, וזהו אש תמיד תוקד כו' בלי הפסק כלל שנק' עולת תמיד, ולמעלה הוא מ"ש למען יזמרח כו' וכן אלקי' אל דמי כו' שנהורא תתאה קרי תדיר לנהורא עילאה כו' כידוע.

וזהו והי' ביום ההוא תקראי לי איש"י כו', דהנה הטעם שתקראי לי איש"י דוקא היינו לפי שיתעלה כנ"י שנק' אש"י כו' בשרשם ומקורם והוא בבחי' אש יו"ד דאש כמ"ש כי מאיש לוקחה זאת כו' כנ"ל. וביאור הענין הנה תחילה י"ל מה ענין אש"י דאיש כו', להיות ידוע דבחי' יו"ד הוא בחי' החכ' דוקא והי"א בבינה שמקבל מחכ' כו' שהו' אותיות ו"ה דשם הוי' כו', וענין החכ' היינו בחי' כ"ח מ"ה שבא ונמשך מבחי' אין דכתר כמו והחכ' מאין תמצא כידוע, וזהו הברקת האור שכל וסברא למעלה מן השכל שאינה רק כמו נקודה א' בלי התפשטות עדיין כלל וכלל דהיינו שעדיין אין הדבר חכ' בא במושג שנק' השגה ותפיסא גם לעצמה אלא רק כמו הברקת והבהקת השכל כו' (ובל"א ער בליצט דער שכל כו') בעלמא ונק' כ"ז בלשון העולם בעל הכנה"י כו', ואח"כ בא הדבר בהתפשטות דהשגת השכל ותפיסא ממש שנק' בינה, שזהו כמו המעין הנובע טיפין ונמשך ומתפשט בנהר כו' וכח זה המוצא השכלות ומשכיל תמיד בלי הפסק נק' מעין המתגבר והוא בחי' מעין דחכ' שמביא ממקורו שהוא כח המשכיל והוא מקור כל הבהקת אור השכל

בהעלותך את הנרות . . . ואל אשך תשוקתך: בהעלותך ה', ב. בראשית ג, טז.

צמאה לך נפשי . . . כלה שארי: תהלים טג, ב. עג, כו.

אש תמיד . . . עולת תמיד . . . למען יזמרח . . . אלקי' אל דמי . . . קרי תדיר: צו ו, ז. פינחס כח, ו. תהלים ל,

יג, פג, ב. ראה זח"ב קמ, א. זח"א עז, ב. פו, ב. קצח, ב. וראה סי' מאמרי אדהאמ"צ יוקרא ח"א ע' רלו. ושינ.

החכ' . . . כח מ"ה . . . והחכ' מאין תמצא: זח"ג כח, א. לד, א. איוב כח, יב.

הכנה: כ"ה בהכתי'. ואוצ"ל: הכנה.

וחכ' שנמשך מטבעי' לאין כו', וע"כ נק' הבהקה זאת בשם נקוד' די' כמו צורת הי' שאין בו אורך ורוחב כלל כשאר אותיות רק בנקודה א' לבד שהוא רק בחי' הברקת והבהקת אור האלקי כמו שהוא בבחי' אין למעלה עדיין מבחי' השגה ותפיסא לאורך ורוחב כלל (והוא בחי' ראיית עין השכל כמאמר איזהו חכם הרואה כו' שרואה במהות ועצמות הדבר ולא כמו שהוא מושג בהשגה כו' דאינו דומה ראי' לשמיעה כמ"ש במ"א).

והנה בחי' נקודה דחכ' כ"ח מ"ה הנ"ל בהשתלשלות יש בה בחי' עונג אלקי ברשפי אש (שנק' קוע"ל בל"א) ונמשך ומתפשט אח"כ בהשגו' דמוח בינה במורגש יותר (כמו עד"מ טיפה רוחני המתהווה במוח חכ' שהוא כח המוליד בכללות ומשם נמשך ומתפשט בפרטיות ברמ"ח אברים של המשפיע ברשפי אש התענוג בכללות לבד כו' וזהו אי"ש י' דמשפיע שהוא בחי' התענוג דחסדים דמ"ד). (וכמו"כ מבחי' אש י' דח"ע מקור המוליד כל הנשמות כמו משל הטיפה במוח האב כו' כמ"ש אתה אבינו שהוא בחי' פנימי' אבא שמשם מקור כל המשכת מ"ד להוליד נשמות כו' נמשך משם ומתפשט בבחי' בינה דאצי' שנק' אם הבנים בכלל ומתחלק לכמה חלקים רבים ושונים והו' שאר מדריגות דנשמות בכללות שיש בכאו"א מדריגה מיוחדת בהשגה האלקי' ברשפי אש התשוקה שבה כמ"ש נודע בשערים כו' בכל [חד] לפום שיעורא דילי' דוקא כך יתפעל ברשפי אש דחכ' שמתפשט במוח עד שמתחלק לריבוי רבבות מדריגות ד"ר' הללו, וכידוע דכל פרטי ריבוי מיני השגות אלקות לנשי' בכלי' שרשם הראשון הוא מבחי' נקודה דאור אבא שבא בהמשכה דאי' עילאה (כמ"ש במ"א ע"פ מראש צורים כו') ועד"מ הענפי' היוצאים מן השרשים, ולכך נק' כנ"י בשם נרות כמו נר ה' נשמת אדם והאור הנר הדלוק שרשפי אש הנר עולה תמיד למעלה ובכללות נק' נרות לשון רבים (עד שמחמתם יאירו אור גדול גם בחושך ואפלה דגלות כו'), ובכאו"א לפי שיעור השגתו כן יהי' ערך רשפי אש תשוקתו שהנרות נק' בשם נר ה' ממש כו'.

ומזה הטעם יובן מה שכללות נשי' נק' אישה אש ה', ואע"פ ששרשם ומקורם הוא בחי' אש י' דחסדים דאבא, אבל הרי בחי' האש יו"ד

מטבע: כיה בהכתי'.

איזהו חכם . . . דאינו דומה דאי' . . . כמ"ש במ"א: תמיד לב, א. מכילתא יתרו יט, ט (ולקח טוב שלח יג, יח). וראה שער האמונה פכ"ד ואילך. סי' מאמרי אדהאמיצ' דברים ח"א ע' קמו. ובכי"מ.

וכמו"כ: בהכתי' חסר סיום המוסגר.

אתה אבינו: ישעי' סג, טו.

נודע בשערים כו' בכל חד: משלי לא, כג. ראה זח"א קג, ב. קכט, ב.

ד"ר: כיה בהכתי', וכנראה. הוא טעות המעתיק.

בכל: בהכתי' חסרה כאן חיבה אחת.

כמ"ש במ"א ע"פ מראש צורים: ראה ביאורו' לאדהאמיצ' קג, א ואילך.

נר ה' נשמת אדם: משלי כ, כז.

דחכ' בחי' נקודה הנ"ל נמשך ומתפשט בכינה בכל או"א לפי מדריגתו כנ"ל אזי נק' אש ה' דיניה, וז"ש לזאת יקראו אשה אש ה' כי מאיש לוקחה זאת [מאש י' דחכמה] (וכמא' איש ואשה אש [יוד'] ואש ה' דנוק' [זכו] שכינה ביניהם כו', וכיחוד ג"כ נק' אש אש ה' כנ"ל רק שהוא אש ה' דמל' אות י' דחסדים דמ"ד דז"א כו' וכמ"ש ה' איש כו' ונק' בעלה דמטרוניתא כו' והכל א' בבחי' יחוד דאו"א נמשכות ז"ינ להוליד נשמות וכמ"ש בזוהר תרין נוקבין פריש שלמה שהן ב' ההי"ן כו').

והנה באמת י"ל מאין יוכל להיות בחי' המשכה זאת דא"ש יוד' דח"ע, שמאחר שמהו"ע ית' הוא למעלה מעלה מן החכ' ונק' חכים ולא בחכ' ידיעא כו' ומכ"ש שיוכל להמשיך האור השפע בהשגה בנשמות שהרי א' לית מח' תפיסא ב"י כו' וא"כ איך יומשך לגילוי אור דנשמות בהשגה ותפיסא כו' הרי אמר לאו מכל אינון מדות כלל כו'. אך הענין הוא דלזה הטעם ניתנו התו"מ כו' כידוע בזוהר דג' קשרין הן ישראל מתקשרן באורייתא ואוריית' בקובי"ה כו', דס"ר נ"י שמקבלים מיו"ד דח"ע בכינה הרי שרשם הוא בס"ר אותיות התורה דאורייתא מח"ע נפקת כו' ומתפשט ג"כ ברמ"ח אברים שהן רמ"ח מ"ע שהן רמ"ח חסדים, ומקורם הראשון הוא בחסד דאבא שהוא בחי' אש יוד' דחכ' דתורה וכמ"ש מימינו אש דת למו, ואש יוד' דימין דחסד דח"ע ניתן ונמשך אש זה בגילוי מן ההעלם בכינה שהוא תושבע"פ כו' שנק' אש ה' וכמו שא' התורה ניתנה אש שחורה על גבי אש לבנה דהיינו אש לבנה דאש יוד' דח"ע מבפנים ואש שחורה דאש ה' מבחוץ כנ"ל בענין אש יוד' ואש ה' דיחוד דאו"א וז"ינ מקור נ"י כו' וד"ל.

כ"י הנה ידוע בשרש המצות שנק' רמ"ח אברים דמלכא כו' דהיינו שנק' מצות ה' ואורחות ה' ממש שבהן וע"י שורה עצמות אא"ס בע"ס דאצ"י, כמו ע"י מצות תפילין למטה נמשך בחי' מקיפי' דד' מוחין העליוני' (שהן תפילין דמארי עלמא כמ"ש הקב"ה מניח תפילין ונגלה שם ה' על הראש

איש ואשה שכינה ביניהם: סוטה יז, א.
ה' איש . . . בעלה דמטרוניתא: בשלח טו, ג (וראה גם אוה"ת בשלח ע' תקלט. תצא ע' תתעט ואילך). ראה זחי"ב קיד, א. קלו, ב.
בזוהר תרין נוקבין פריש שלמה: ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"ב ע' תרפד. ושי"נ. לעיל ע' תתקמב. חכים ולא בחכ' . . . לית מח' תפיסא: ת"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.
כידוע בזוהר דג' קשרין הן: זחי"ג עג, א. ראה בהנסמו ע"ז בסה"מ תרנ"ז ס"ע כה (נעתק בהמ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"א ס"ע צט ואילך).
דאורייתא מח"ע נפקת: זחי"ב סב, א. פה, א. קכא, א. זחי"ג פא, א. קפב, א. רסא, א.
ברמ"ח אברים שהן רמ"ח מ"ע: ראה ת"ז ת"ל (עד, סע"א). זחי"א קע, ב. זחי"ב קיח, א.
מימינו אש דת . . . התורה ניתנה אש שחורה: ברכה לג, ב. ירושלמי שקלים פ"ז סה"א. זחי"ג קלב, א. ובכ"מ.
תפילין דמארי עלמא כמ"ש הקב"ה מניח תפילין: ראה ברכת ו, א.

דו"א בבחי' מקיף כו') ופנימיות בד' בתי' ופרשיות כו', וכן ע"י מצות הטלית למטה נמשך בבחי' מקיף דעצמות אוא"ס כמ"ש עוטה אור כשלמה (וכמ"ש שהקב"ה מתעטף בטלית כו'), וע"י מצות הצדקה למטה כפי הדינים דצדקה נמשך בחי' חסד דעצמות המאציל באו"פ בחסדים דאו"א שנק' דרועא ימינא דקוב"ה, וכה"ג ע"י בחי' מצות שהן הגבורות כמו מצות דקרבנות (ועכשיו התפלות במקום קרבנות) נמשך בבחי' גבורות דרועא שמאלא כו', וכה"ג יש הרבה מצות שהן בבחי' נו"ה וגופא שהוא בבחי' ת"ת (כמו הן גופי תורה כו', ויש הרבה מצות שהן בבחי' נו"ה תרין ירכין כו', וכידוע שכללות התו"מ הן בציור אדם ברמ"ח אברים כמ"ש וזאת תורת האדם כמ"ש בזוהר דאורייתא פרקי' ושייפי' כו'), ומקורם הראשון היינו בחי' החסדים דאבא שהוא אור דתורה דח"ע כמ"ש כי נר מצוה ותורה אור שכולל כל רמ"ח אברים כמו שבאדם שבחי' המוח שבראש כולל כל האברים שממנו נתפשט ונמשך לכל רמ"ח אברים כו', וע"כ גם למטה מצות ת"ת כנגד כולם כנ"ל ונמנו וגמרו דתלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה כו' (ועד"מ הנ"ל בטפה שבמוח שמתפשט ומתחלק לרמ"ח אברים כו', וכך כל המצות נק' אברים כמו כל אבר שמוגבל האורי' של הנפש בפרט כך בכל מצוה עליונה דאצי' מוגבל בחי' גילוי עצמות אא"ס, ותורה אור הוא בחי' חכ' מוחא כו' שכוללם יחד והוא כללות המשכת החסדים דרמ"ח מ"ע העליונים כו'. וזהו בחי' אש יו"ד דח"ע דתורה שנמשך ומתפשט ברמ"ח אברים דהיינו בחי' גילוי רצונו וחכמתו בכללות שמתחלק לרמ"ח מ"ע בפרטי' רק מהאר[ה] דיו"ד הנ"ל. וזהו אשר קדשנו במצותיו דוקא כידוע וד"ל. וזהו לזאת יקרא אשה בחי' א"ש הוי' שהוא הבא בגילוי ברמ"ח מ"ע כי מאיש לוקחה זאת מאש יו"ד דתורה שבחכ' עילאה דאצי', וכנ"ל שזהו אש שחורה ע"ג אש לבנה כו').

וזהו ביום ההוא תקראי לי אישי כו', פי' ע"י מעשה המצות שעושים ישראל עכשיו הרי הן ממשיכים מלמעלה למטה היינו להמשיך אורות המאציל בנאצלי' דע"ס דאצי' להיות גילוי רצונו וחכמתו דתו"מ בפרט רמ"ח אברים כנ"ל, אבל זהו רק למעלה באצי' וכמ"ש בפרע"ח דכל המצות

עוטה אור כשלמה . . . שהקב"ה מתעטף בטלית: תהלים קד, ב. ראה ברכות יז, א: שנתעטף הקב"ה כשליח צבור. ובחדא"ג מהרש"א שם: ובספר ישן מחכמת המקובלים מצאתי וז"ל נתעטף הקב"ה באותו טלית כו' שעליו נאמר עוטה אור כשלמה כו', וראה גם לקו"ת שלח מז, ב. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב ע' תחסג. ושי"נ. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' קכא, ושי"נ.

הן גופי תורה: ראה שבת לב, סע"א. ועוד.

וזאת תורת האדם . . . בזוהר דאורייתא פרקי' ושייפי': שמו"ב ז, יט. וראה זח"א קלד, ב. זח"ב קיו, ב. ועוד. כי נר מצוה ותורה אור: משלי ג, כג.

מצות ת"ת כנגד כולם . . . דתלמוד גדול: פאה רפ"א. קדושים מ, ב. האור: תיבה אחת אינה ברורה כאן בהכתב"יד. ואוצ"ל: מכוחות.

בנאצלי': תיבה אחת אינה ברורה כאן בהכתב"יד. ואוצ"ל: דארי"כ [= דאורות וכלים].

בפרע"ח דכל המצות . . . להוסיף אורות באצי': ראה אוה"ת מקץ תתקעה, ב בשם הקדמת הפע"ח. וראה גם ע"ח שער מ"ן ומ"ד (שט"ל) דרוש יא. לעיל ח"ב ע' שעג. ושי"נ.

אינו רק להוסיף אורות באצ"י כו' ולא בא עדיין אור זה למטה בבי"ע עד נשמות שבגופי' ממש, אבל לע"ל יתעלה כנ"י ע"י תו"מ דעכשיו להיות מקבלים גם המה בחי' גילוי אור זה בבחי' אש יו"ד דאש העליון, ולזה תקראי לי אישי הכל מבחי' איש דא"ש יו"ד דח"ע כו' ולא תקראי לי עוד בעלי דאע"פ שהאשה מקבלת השפע מ"ד דדכר מ"מ נק' אשה יראת ה' אש ה' רק שמאיש לוקחה זאת ולע"ל יתעלו לשרשם באש העליון ועכשיו אין בכנ"י רק בחי' רוחא דשביק בגוה שזהו בחי' בעלי כמו כי בועליך עושייך כו' וכמ"ש ולציון יאמר איש ואיש יולד בה כו' משום דאשה מזרעת תחילה יולדת זכר שהוא בחי' אש יו"ד הנ"ל כמ"ש במ"א כו' וד"ל.

תורת אדמו"ר פ' שלח לך תקפ"ב לפ"ק

הנה ידוע מארז"ל דנשים דעתן קלות כו'. והענין הוא מפני שדעתן ומוחו מצומצם מאד ואין בו תוקף וחזק כלל ע"כ נק' דעתן קלה דהיינו שנוחין להתפתות ולעשות בהן שינוי הרצון מהיפוך להיפוך, וכמו התינוק שבקל ונוח להתפתות ולשנות דעתו ורצונו להיפוכו כי לא יכול לעמוד כלל כדעתו מצד קוטנו, וע"כ א' דנשים וקטנים לאו בני דעה כו', ולכך בקל גם יכולה אשה להתפתות ולזנות תחת בעלה וכמעשה דברורי' אשת ר"מ, משא"כ הזכר דעתו תקיף וחזק שלא יפתו אותו להפכו כ"א בקושי גדול מצד גדלות כלי דעתו ומוחו וכמו שניכר זה בגדול בשנים מאד שדעתו חזקה ביותר היפוך התינוק (ולכך לענין בר עונשין במצות שכלול מחו"ג כו' אינו אלא ב"ג שנים דוקא שיש בו דעה שלימה כלול מחו"ג שהדעת מתפשט במדות והן ולא רחוקים זמ"ז אבל בקטן יהופך מיד מהן ללאו כו'). ולפ"ז הרי יובן גם בכנ"י למעלה שנק' אשה כנ"ל שיוכל להיות בחי' קלות הדעת שהוא להטותה מרצון לרצון היפוכו מצד שאין בזה תוקף כלל כדעת הזכר

רוחא דשביק בגוה . . . כי בועליך עושייך: ראה זח"ב צט, ב. וע"ה שער מ"ז ומ"ד דרוש ז, ת. ישע"י נד, ה. לציון יאמר . . . דאשה מזרעת תחילה: תהלים פז, ה. גדה לא, א. ראה ס' שערי אורה לג, א ואילך. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א קיט, א. ועוד.

הנה ידוע מארז"ל: מכאן ואילך הוא המשך ד"ה והי' לכם לציצית דלעיל (ומופיע כאן בהכתי"י בכותרת בפ"ע). ומיוסד על ד"ה זה כסידור פ, רע"ד — פא, א (כנסמן לעיל בתחילת המאמר).

דנשים דעתן קלות: שבת לג, ב. קדושי' פ, ב. וראה בהנסמן ע"ז להלן בסמוך.

דנשים וקטנים לאו בני דעה: כ"ה בכתי"י המעתיק. ואוצ"ל: דנשים דעתן קלות וקטנים לאו בני דעה. וראה ג"כ ד"ה אתם נצבים (בס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ג, ונדפס ג"כ בקונטרס בפ"ע — קה"ת תשל"ב) פ"ב, ובהנסמן בשינויי נוסחאות שם (בשולי העמוד).

וכמעשה דברורי' אשת ר"מ: ע"ז יח, ב ובפרשי' שם.

כנ"ל, והוא מ"ש אשה כי תשטה תחת אישה להתפתות לאחר שהן כתרין דמסאבותא להיות בבחי' זונה כמ"ש ולא תתורו אחרי [לבככם ואחרי עיניכם] אשר אתם זונים אחריהם כו' שנעשה בחי' מקבל לבחי' משפיע וולתו אש ה' כו' וכמו ואת כי שטית כו' כזונה שתשוקתה לקבל מאיש זר כו', וכמו שיש בב"א בפרט בחי' התקשרות ותשוקה ברצונות זרים לדברים החיצוני' שלא לה' המה כו', וכידוע בבחי' התקשרו' בדבר מה הרי נעשה בחי' נוק' בחי' מקבל לאותו הדבר שמתקשר אליו כמ"ש אשר אתם זונים אחריהם כו', וזהו מצד שנשים דעתן קלה קל היא החצי ממדות דדכורא כמו כי ס"ר לראות ר"ס יו"ד הוויות כו' והוא רק ע"י הגבו' דגבו' שבדעת דדכורא כו', וזהו אשרי איש ירא כו' כשהוא איש בדעת שלם שכלול מחו"ג שלא יסוג אחור לעולם ולא כשהוא אשה כו'.

אך הנה אנו מוצאים בבחי' הנוק' להיפך ממש שמצד קוטן דעת[ה] לא תוכל לנטות מרצון לרצון היפוכו כלל אלא רק ברצון א' בתמידות בלי שינוי כלל, וראי' ממה שאנו רואים שאין אשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי דוקא שהוא בעלה דוקא ואינה נזקקת אלא לבן זוגה לבד ולא תתן עינה באחר כו' רק אל אישה ובעלה תשוקתה תמיד לפי שהוא עשאה כלי כביאה ראשונה שהוא בחי' רוחא דשביק בגוה שהוא כח המעורר תשוקה ואהבה נפלאה בהתקשרות עוז לבעלה בתמידות דוקא ולא לזולתו כלל כנראה בטבע רוב הנשים בזה כו', וזהו מצד ב' דברים א' מצד שנעשית כלי שהוא בחי' מקבל מאישה ובעלה דוקא שעשאה כלי כנ"ל והב' שזהו טבע בחי' הנוק' שהוא בחי' מקבל שתשוקתה רק לבעלה המשפיע כמו ואל אישך תשוקתך (כמו כל עלול שתשוקתו לעילה שלו כו'), ועיקר הטעם הוא לפי שמצד קוטן וצמצום דעתה ומוחין שלה לא תוכל להכיל דבר והיפוכו כלל, כמו התינוק שדעתו קטן מאד לא יוכל לקבל כמה הפכים יחד רק דבר א' לבד או כך או כך שאם הוא כבר מקושר ברצונ[ו] לדבר זה לא יוכל להטות לרצון דבר שהיפוכו כלל לפי שאין בו אלא קו א' כו', וכך הוא באשה להיותה רק בחי' קו א' שהוא בחי' קטנות המוחין לא תוכל להכיל כ"א דבר א' כמו התקשרות שכבר קשורה באהבתה לבעלה ולא לאחר, וכן במילי דעלמא לא יוכל להטות מרצון ודעת שכבר נמשכה בו להיפוכו כו', משא"כ בגדול הדעת כזכר שנק' איש הרי מצד גודל ורחבת כלי דעתו ושכלו אדרבא יוכל להכיל

אשה כי תשטה . . . ולא תתורו . . . ואת כי שטית: ע"פ נשא ה. יב. שלח טו, לט. נשא ה. כ.
 שנשים דעתן קלה קל היא החצי . . . כי ס"ר לראות ר"ס: שמות ג, ד. לקרית ושער הפסוקים להאריזל
 שמות שם. וראה בהנסמן באורך בלקוטי שיחות ח"י ע' 149 (שם ע"ד שלפעמים איתא. קלות' ל' רבים
 ולפעמים. קלה' ל' יחיד). וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' רלו. וש"נ. סיה"מ לאדהאמ"צ יח. ג.
 אשרי איש ירא: תהלים קיב, א.
 שאין אשה כורתת . . . רוחא דשביק בגוה: סנהדרין כב, ב. זחי"ב צט, ב.
 ואל אישך תשוקתך: בראשית ג, טו.

כמה ענינים הפכים יחד דהיינו גם בדבר שכבר הוסכם ברצונו ודעתו כך וכול להבין ולהשכיל בדעתו בהיפוכו ממש שראוי להיות בהיפוכו כו' ג"כ רק שמברר ומחלק בשכלו שכמה דברים ראוי להיות כך וכך וכמה דברים יהי' באופן אחר היפוכו ואינו סותר כלל מפני שיש לכ"א טעם ומקום בפ"ע בכלי גדלות המוחין כו' וכמ"ש במ"א וד"ל.

וכך יובן בכנ"י למעלה שנק' אשה, שמתעם הנ"ל שאינה אלא בקו א' כו' ואינה כורתת ברית רק לבעלה שעשאה כלי כו' כנ"ל, הרי מזה מחויב הדבר להיפוך מענין הנ"ל בנשים דעתן קלות כו' שכנ"י אין להם רק לב א' לאביהם שבשמים שהוא רק רצון א' ולא לנטות לרצונות זרים דקליפות כלל כמו ואל אישך תשוקתך בתמיד' בלי שינוי רצון לפעמים כך ולפעמים היפוכו כו' אלא בלתי שינוי כלל ולא תופסק לעולם שזהו הנק' לב א' ולא ב' לבבות כידוע, והוא מצד שטבע הנוק' שדעת[ה] מצומצם שלא תוכל לקבל דבר והיפוכו כנ"ל וגם מצד בחי' הכריתות ברית למי שעשאה כלי דוקא וכמ"ש כי בועלייך עושייך ה' צבאות כו' והוא בחי' רוחא דשביק בגוה שמזה בא בחי' התקשרו' עצמי' בכא"א מישראל לאלקי' בתמיד' כנ"ל וד"ל. וא"כ לכאור' יש סתירה גדולה בענין דבחי' אשה בחי' נוק' שא' נשים דעתן קלות שהוא דבר והיפוכו ממש בנושא א' שמצד שדעתן קלות נוחים להתפתות דוקא גם לזנות תחת בעלה כמו אשה כי תשטה את כי שטית כו' עד שהוצרך להזהיר ולא תתורו כו' אשר אתם זונים כו', ומצד טעם זה עצמו שדעת הנוק' מצומצם יחייב היפוכו שרק אל אישה תשוקתה בתמידות כנ"ל.

אך הנה הענין הוא דשניהם אמת ואין כאן דבר והיפוכו כלל ואדרבה משום דדעת דנוק' מצומצם בבחי' קו א' לבד כנ"ל הוא עצמו הגורם שבקל להתפתות מיד להיפוכו שזהו ענין נשים דעתן קלות כו' והא בהא תלי' דוקא, וכמו שאנו רואים בקטנות הדעת דתינוק שיחשוק בחשק נפלא בהתלהבות לדבר מה בלתי נטי' כלל וכלל כו' וכמעט רגע יכול למאוס הרבה לחפוף בהיפוכו דוקא או שיאבד חפץ יקר שנתאוה איליו מאד ולא יצטער כלל כו', וכך בטבע הנוק' בקו א' שבה כאשר אל אישה תשוקתה לא תחשוק בזולתו כלל וכלל כנ"ל (והוא בחי' הגבורה דנוק' מרוחא דשבק בה בעלה כנ"ל), אך אח"כ הרי תוכל לחשוק באיש זר לקבל ממשיע אחר כמ"ש אשה כי תשטה כו' שזהו מצד קטנות הדעת שנק' דעתן קלה שאין אצלה סתירה בזה לאשר היא מקושרת בבעלה שהיא נוחה להתפתות מיד ולא תעמוד כנסיון כלל (כמו במעשה כו'), א"כ ודאי זהו רק מצד שדעתה קלה

רק לב א' לאביהם שבשמים: ע"פ ברכות נז, א. סיכה מה, ב. ועוד.

כי בועלייך: ישעי' נד, ה. שהנדרין שם.

נמו במעשה כו': ראה לעיל בסמוך: וכמעשה דברורי' אשת ר"מ.

שהוא קו א' דוקא. ויובן זה מהיפוכו שהוא דעת דדכור[א] שיש ב' קווין בבחי' גדלות דחוי"ג שכאשר מתקשר בדבר מה בדעתו ולא יטה לבבו ודעתו להיפוכו ויעמוד בנסיון כו' לפי שדעתו שלם יותר, ומה שנמצא מקום בשכלו ודעתו גם להיפוך רצונו הקדום אין זה ביטול וסתירה לנגדו כלל וכלל רק אדרבה יהי' זה באופן שיוכשר גם ע"פ דעתו ורצונו הקדום אבל לא יעשה דבר והיפוכו ממש לעולם מצד שלימות דעתו כו'.

וכך הוא בעבודת ה' בדעת דגדלות המוחי' שנק' אהבה דאתכללית מב' סיטריין שאהבתו לה' חזק בדעת שלימה שכלול מב' קווין דחוי"ג דהיינו שלא יטה מהיפוכו ולא יסכול דבר זר זולתו שסותר ומנגד ממש לאלקי', ואם מוכרח לעסוק בענייני עוה"ז יהי' באופן שלא יהי' בו שום דבר רע המנגד וכן בכל דרכיו לא יהי' כזונה כו'. אבל מי שאין בו דעת אלקים שלם רק הוא בבחי' קטנות המוחי' לבד שנק' קו א' כדעת דנוק' הרי אנו רואים בחוש שיכול להתפעל בחשק והתלהבות היותר [גדולה] לאלקים בלי נטי' כלל לרצון זר כו' ואח"ז מיד יכול ליפול בתשוקה זרה כמו בחשק והתלהבות שהי' לו בעבודה שבלב בתפילה ויותר מזה ואין זה סתירה כלל אצלו מצד קטנות המוחין דנוק' כנ"ל שדעתה קלה ונוחה להתפתות לחשוק לאיש זר כו', ולכך הוצרך להזהיר ולא תתורו כו' אשר אתם זונים אחריהם לפי שזה יכול להיות גם אחר שהי' לו תשוקה אלוקית בתפילה מטעם הנ"ל וזהו שאמרו איש ירא כו' איש בגדלות המוחין ולא אשה בקטנות המוחין שזה ענין נשים דעתן קלות כו' וד"ל.

וזהו שאמר ביום ההוא תקראי לי אישי ולא תקראי לי עוד בעלי, ולכאורה מה ההפרש ביניהם. אך שורש הענין הוא דמה שיש בטבע הנוק' דבר והיפוכו הוא לאחר שנעשה הנוק' בנין בפ"ע מצלע שלוקח מאדה"ר מקבלת מוחי' שלה מבעלה וכל שפע של המ"ד דדכר להתהפך בנוק' למהות שלה במ"ן שבה ומ"ן שלה נמשך מכח עצמי' רק רוחא דשביק בגוה מושכ[ה] אליו כנ"ל ולזה דעתן קלות בבחי' קו א' ולנטות להיפוכו לקבל ממשפיע, וכך הוא בכנס"י שנק' אשה שיכולה להיות כזונה כמו בעלונה אדונים זולתך כו' (וכמו בא נחש על חוה כו'), אבל קודם שנעשה הנוק' בנין קומה בפ"ע הרי היתה כלולה באדה"ר כמ"ש כי מאיש לוקחה זאת בחי' ד"ו פרצופים כו' ולא הי' בה בחי' קטנות המוחין כלל אלא בחי' גדלות המוחין דמדות בשוה לו ממש, וכמו לע"ל שהלבנה [ת]הי' כאור החמה שאע"פ שעכשיו נק' לבנה בחי'

אהבה דאתכללית מב' סיטריין: ראה זח"א יב, א.

ביום ההוא תקראי לי אישי: ע"פ הושע ב, יח.

בעלונה אדונים זולתך . . . בא נחש על חוה: ע"פ ישעי' כו, יג. שבת קמו, א. וראה על מארוזיל זה בע"ח

שער הארת המוחין פ"ז. סה"מ תקס"ח ח"ב ע' תרפו (ובהמ"מ שם). ובכ"מ.

לע"ל שהלבנה תהי' כאור החמה: ישעי' ל, טו.

מקבל אבל אין שינוי המהות כלל בזה, כמשל התלמיד שמקבל דברים כהווייתן מרבו ששואה בקבלה זו לרבו ממש וכמו ונתתי מהודך עליו ממש וכן במ"ת באור פניך נתת לנו שאין בנתינה זאת שינוי המהות כלל, וזהו ענין א"ש יו"ד דדכורא שמתקבל בנוק' כמו שהוא ממש בלי שינוי שאין בזה דבר והיפוכו לעולם כדעת הנוק' אלא כדעת הזכר וכמו ולציון יאמר איש ואיש כו'.

ויובן זה בעבודת ה' בהפרש שבין רשפי אש חום הטבעי לאלקות שזהו בגבו' דנוק' במ"ן שבהם שיהופך לאיש זר אח"כ לקבל מזר כו' ובין בחי' רשפי אש שלהבת י"ה דנשמו' שנק' נר ה' ממש כאור המאיר שנק' בחי' מקבל שעולה ונמשך להכלל בהמאור אבל הוא מבחי' אש יו"ד דמשפיע ממש שנק' אש הוי' כו' שלזה לא יוכל להיות דבר והיפוכו כלל כמו משכני אחריו נרוצה בתמידות שזהו כמו תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין. וזהו תקראי לי אישי כמו בנין בפ"ע רק מצד שעשאה כלי כו' שזה יכול לפסוק ולהיות זונה כו', וזהו לזאת בחי' הנוק' בבנין בפ"ע בא"ש יו"ד שזה יהי' לע"ל שתקראי לי אישי וד"ל.

והנה עד"מ בחי' תשוקה והתקשרו' דאשה זונה בהתקשרו' מבעלה במקום זר זולת אישה נק' אש זרה דקליפות וסט"א הנוער בה (כידוע בענין מים המאזרים דסוטה), כך הוא בכנ"י בכלל ובכ"א בפרט מה שמתקשר בתשוקה ברשפי אש לדבר זר נק' אש זרה דקליפה שהן בחי' גבו' קשות שאין בה מיתוק והעלאה כלל, ואעפ"י שהדבר ההוא אינו דבר אסור אלא דבר היתר כמו בתאוות הזיווג במשגל שיש בו מצוה בפר"י ורבי' אם הוא בחום התאוה בתבערה אש חום ביותר נק' אש זרה שהוא בחי' חלק הרע דנוגה שיוליד כמוחו כל חום טבע התאוה הרע' ככהמה טמאה שאש בוער בהן בתגבורת יתירה שלזה טמא יקרא, וכן בתאוות האכילה ושת"י כזולל וסובא הגם שהוא דבר המותר עיקר בחי' הרע שבהן הוא עוצם רשפי אש התשוקה וחום הקשה ונגדל ביותר מכפי המדה זו, וכן בשאר התענוגים עוה"ז עיקר הרע שבהן הוא עוצם רשפי אש התשוקה והחמדה שנק' אש זרה דקליפה אעפ"י שאינו אסור מן התו', וע"ז הזהיר ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם שהוא עוצם רשפי אש זרה דחמדת ותאוות הלב והעין לכל תענוגי עוה"ז שנעשה בזה בחי' זונה לזרים דקליפה כו' וז"ש אשר אתם זונים אחריהם כו', ואפי' בעסק מו"מ שהתו' אמרה ואספת דגנך כו' אבל

ונתח מהודך: פינחס כו. כ.

ולציון יאמר איש ואיש: תהלים פו. ה.

משכני אחריו נרוצה: שה"ש א. ד.

תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין: זחיג ד. א. ובכ"מ.

ואספת דגנך: עקב יא. יד.

צריך להיות בקרירות רק לעשות מה שצריך להיות לבא בו ברכת ה' וכמו
וברכך ה' בכל אשר תעשה אך מה שלב האדם בוער כאש ממש להשיג הון
בתשוקה וחמדה בכל עניני מו"מ זהו הנק' אש זרה דקליפה, שמוזה מעלה
העלאה לזרים כו' שנכלל ג"כ במ"ש אשר אתם זונים אחריהם כמו המזלות
שאינן רק שלוחי השפעה מרוחני לגשמי וידוע דאין מזל לישראל כו' כי חלק
ה' עמו, וכמ"ש במ"א בענין ישראל שבחול' עובדי ע"א בטהרה שעושין
הטפל עיקר וכמ"ש אותי עזבו כו' לחצוב להם בארות כו', וכן התשוקה
לכבוד וגדולה ולרדוף ולמשול ברעהו וכל מדות רעות בכעס ונצחון קשה
כו' וכה"ג הכל מבחי' אש זרה דקליפה אע"פ [שאינן] א[י]סור תורה אש זרה
זו [עו]ד תוכל להשחית נפשו בכלל ובפרט להיות כלים מקבל לחיצונים
דקליפה שהוא מקור כל מיני טומאה ורע כידוע, ונק' כתרין דמסאבותא כו'
המנגד לקדושה העליונה.

והנה הציווי הזה דלא תתורו הוא בב' אופנים, א' שלא יתור אחר יצרו
הרע שבלבו ויסיר מקרבו אש הזרה הזו, והוא שיהי' לבו ברשותו
לקרר האש והחום התשוקה הזרה בכפי' ובע"כ, שזהו עיקר עניני דסו"מ
בכללות שהוא הסר[ת] האש הזר הבווער בקרבו ועוצר רוחו בכל עניני תאות
הגופני כו' הנ"ל שיהי' בקרירות ולא בחמימות כ"כ כו', והב' דגם שכבר
נתקשר ברצונו בתשוק[ה] זאת ינתק עצמו ממקור זה שנתקשר שם ולבטל
לגמרי מכל וכל כו'. וז"ש ולא תתורו כו', גם למה שכבר אשר אתם זונים
אחריהם כו', וזהו ענין לאתהפכא חשוכא כו' ולהפוך הרע לטוב [כ]ענין
בע"ת אמיתי שעוקר אש הרצון זר מעיקרו כו'. (וזהו ענין אשא תכלא דאכיל
שהחיצונים מקבלים משם ונעשים לגבו' קשות כאש הזרה דכל רע הנ"ל,
ובהפוך הרע עצמו לטוב עולה לשרשו באש שחורה שהוא בחי' אש היסודי
שלמעלה מן האור דאש יו"ד הנ"ל שזהו יתרון אור מן החושך דוקא, וזהו
הטעם שבע"ת גדולים מצ"ג כמ"ש במ"א, ולכך עי"ז דוקא יאיר אור ה'
[ב]כנ"י שנק' נר ה' כמו שיתבאר. וז"ש וראיתם אותו שהוא התכלת אשא
אוכמא שנק' אש שחור כו' להיות מזה דוקא טו"מ ולכך סמוך לו ולא תתורו
כו' כמשי"ת.

וברכך ה' בכל אשר תעשה: דברים טו, יח.

דאין מזל לישראל . . . כי חלק ה' עמו: שבת קנו, א. האזינו לב, ט.

במ"א בענין ישראל שבחול' עובדי ע"א בטהרה: ע"ז ה, א. ראה תרי"א ב, ב. לקרית אחרי כו, ג. ס' מאמרי

אדה"ז-ענינים ע' רנ. ועוד.

אותי עזבו: ירמ"ב, יג.

ונק' כתרין דמסאבותא: ראה זח"ג ע, א. ובכ"מ.

ענין: תיבת אחת אינה ברורה כאן בהכתב-יד.

ולבטל: תיבה אחת אינה ברורה כאן בהכתב-יד.

אשא תכלא דאכיל: ראה זח"א נא, א.

וזהו הטעם שבע"ת גדולים מצ"ג כמ"ש במ"א: ראה תרי"א נח ס, ג-ד. עט"ר נא, א ואילך.

טו"מ: כ"ה בהכתב-יד. ואוצ"ל: סור מרע.

והנה הגם שבעסק פרנסה ומו"מ א"א להיות שלא יהי' בזה אש ותשוקה אחר שנוגע לחיי נפשו ממש, עכ"ז צריך שיעסוק בזה בקרירות דהיינו דרך עראי ולא בקביעות ותמידות יום ולילה ממש, והרי אמר עשה תורתך קבע ומלאכתך עראי, פי' עראי באקראי להיות שלא ישים בזה כל עומק לבבו כ"כ ברשפי אש כנ"ל ותורתך יהי' קבע שהוא חיי נשמה שנבדל בערך הרבה מחיי הגוף ויש בכלל מאתים מנה וכך יהי' בכל עניני עוה"ז. ובזה האופן דוקא תהי' הברכה שורה מאליו אם יסיר מלבו האש התשוקה ורדיפת כח עצמו יוכל לבוא בזה ברכת ה', וכן בברכת פרי הבטן א' שיהי' הזיווג בפ"י כאלו כפאו שד כו', וכן בכל עניני עוה"ז שלא יהי' זולל וסובא ואף להעשיר או לחפוף בגדלות ממנו וכו' שנכלל הכל בלא תתורו אחרי לבבכם כו' וד"ל.

והנה בזה יובן מה שאמר סור מרע ועשה טוב הרי הזכיר תחילה סו"מ ואח"כ וע"ט דמשמע שע"י סו"מ דוקא יהי' וע"ט ממילא. והענין הוא בהיות שא"א שיהי' יחוד דקוב"ה ושכינתו שהן כנ"י לאמיתית כ"א שיהי' בבחי' פנימיות הלב דוקא שהוא רק לב א' לאביו שבשמים ולא ב' לבבות כו', דמאחר שיש בלב התקשרות ותשוקה זרה שנעשה בחי' נוק' מקבל מדבר זר לא יוכל לשכון בו אור ה' (וכמו כי קצר המצע כו'), אך בהסיר האש הזרה הנ"ל ונק' טהור לב מן הרע אזי ממילא יאיר בו חלק הטוב באור האלוקי שיקרא נר ה' ממש שזהו מעשה הטוב שנק' אור כמ"ש את האור כי טוב שהטוב נק' אור, והמה מעשה המצות, שז"ש וע"ט, פי' טובים שמאירים באור ה' בנשמתו] שנק' אור החיים והטוב וכמ"ש נתתי לפניך החיים והטוב כו', וכידוע שאין הנשמה נק' אור ה' ממש כ"א ע"י המצות שנק' מע"ט כמ"ש כי נר מצוה כו'. והוא רק חלק העליון דאור המאיר שבנר ה' שנק' נה"א, אבל זה נעשה דוקא ע"י סו"מ דלא תתורו כו' שלא יהי' רק אלא לב א' כו' כנ"ל. וזהו בחי' אשא אוכמא אש השורף אש ה"א שמזה יאיר אור המאיר דוע"ט דמע"ט (מטעם הנ"ל), ולכך הקדים תחילה סו"מ ואח"כ וע"ט. וז"ש ולא תתורו כו' תחילה ואח"כ למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי דהיינו אחר שיהי' סו"מ לגמרי ואז יזכרו על כל מצות ה' ועשיתם אותם שנק' מע"ט שיאירו אור ה' בנשמתם האלקי ולהיות נק' נר ה' ממש כנ"ל וד"ל.

אך עדיין י"ל בסדר אלה הפסוקים, שהרי אמר תחילה וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אותם ולא תתורו כו' למען תזכרו

עשה תורתך קבע: ע"פ אבות פ"א מט"ו וברכות לה, ב.
כאילו כפאו שד: נדרים כ, ב. וראה תרא צב, סע"ד. צג, ג. ועוד.
סו"מ וע"ט: תהלים לד, טו.
כי קצר המצע: ישעי' כח, ב.
נתתי לפניך החיים והטוב: ע"פ נצבים ל, טו.
כי נר מצוה: משלי ה, כג.

ועשיתם כו', הרי הקדים תחילה ראי' דתכלת כדי לזכור ולעשות הטוב דמ"ע ואח"כ ולא תתורו כו' שהוא סו"מ א"כ הקדים ועש"ט לסו"מ, ואח"כ הקדים סו"מ דלא תתורו לוע"ט דלמען תזכרו כו'. והנה בפשט הפסוק בפסוקי' אלה יש הפרש בין מצוה זכירה ראשונה שא' וראיתם אותו וזכרתם כו' [שהוא לשון ממילא ומאיליו ע"י ראי' דתכלת ממילא יזכרו את כל המצות לעשותם, ובזכירה שני דלמען תזכרו משמע ענין ציווי שהוא דוקא ע"י שיקיימו לאו דלא תתורו כו' תחילה כדי שיוכל ע"ז דוקא לזכור את כל כו', וזהו למען תזכרו דמשמע דשייך זה לזה ובלתי זה לא יזכרו כו'. והענין הוא כידוע דפ' ציצית שקולה כנגד כל המצות (דציצית היא תרי"ג), ויש בציצית ב' מצות א' חוטי לבן שהן לנגד החסדים דרמ"ח מ"ע והב' חוטי תכלת שהן לנגד הגבורות דשס"ה ל"ת כידוע. וזהו ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת כו' וראיתם אותו דקאי על תכלת דוקא שע"ז וזכרתם ממילא כו' כנ"ל וגם לא תתורו ממילא כמו והי' יראת ה' על פניכם לבלתי תחטאו כו'. אבל ענין זכירה שני' דלמען תזכרו אחר לא תתורו כו' הענין הוא שע"י סו"מ לאכפי' בדרך ציווי בקבלת עמ"ש דוקא יוכלו לבוא לע"ט דמ"ע, מטעם הנ"ל דכל בחי' התקשרות לדבר זר נק' בחי' נוק' שמקבל שפע התענוג מאותו דבר שהוא נהנה ונקשר בו וא"כ הרי אותו הדבר זר ונוק' משפיע לו תענוג זר, וע"כ צריך להזהיר שינתק את עצמו מהתקשרות זאת שכבר נקשר בקיבול שפע זרה כו' וע"י קבלת עומ"ש להסיר מלבו כל אש זרה כו', וזהו הציווי דלא תתורו כו' כדי שיזכרו ויעשו המצות והיינו למען תזכרו כו', משא"כ בזכירה ראשונה ע"י ראי' דתכלת א"צ ציווי כלל ע"ז דממילא באה כו' וכנ"ל.

דפ' ציצית שקולה . . . דציצית היא תרי"ג: נדרים כה, א. רש"י ולקח טוב שלח טו, לט. תנחומא ס"פ קרת.
והי' יראת ה' על פניכם: ע"פ יתרו כ, כ [ושם: "ובעבור תהי' יראתו על פניכם גו"י. ונראה דהוא טעות
המעתיק בהכתי' כאן].

הוספות

מילואים להמראי מקומות

עמוד תפא

ואתה נפחת ב' כ"ה בג' הכתי (מעתיקים). ובברכת „אלקי נשמה“ (בהסידורים, וכ"ה בברכות ס, ב) הנוסח „אתה נפחתה ב'“ (אתה — בלא ו', נפחתה — בה). אמנם כהלשון כאן בהמאמר הובא גם בתניא ריש פ"ב ובאגה"ק ס"ב (תניא ק"ח, סע"א). ובכ"מ. ושק"ט בזה בס' אגרות קודש אדמו"ר שליט"א (קה"ת, תשמ"ז) ח"א ע' שיג ואילך.

ומסיק באגרות קודש שם: „ולכן קרוב בעיני לודאי, אשר מתחלה ה' כתוב נפתח בקו על התיו שהקו בא במקום הה"א — ולפעמים רבות היו עושים כזה כדי שלא לצאת חוץ לשורה, ואח"כ נשמט הקו ע"פ טעות או שגיאת הכתוב הוצע ע"י ע"כ. [ולמעשה, שבכתי של האגה"ק (581 קמא, רע"א) אכן נרשם: ואתה נפחתה ב']. ועייג"כ באגרות קודש שם בארוכה על השינוי בתיבת „ואתה“, ומציון ג"כ לרמב"ם הל' תפילה פ"ז ה"ג, שם הנוסח „ואתו“.

וכהלשון כאן ראה גם: אגה"ת מהדו"ק (קה"ת, תשמ"ב) ס"ע תקח. ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' קכב. ח"ב ע' תצה. תקנא. ועוד. ובהמקומות שנשמנו בס' אגרות קודש שם.

עמוד תצא

ולא בערך הנוכח ופרעוש לגבי האדם: ע"ד לשון זה נמצא גם בד"ה זה בלקו"ת בהעלותך לא, א: „וכמשל שיתגלה האדם להתנשא על הזכוב שכלא חשיב נגדו כן יותר מכן אין ערוך“. וכ"ה בד"ה זה בסה"מ תקס"ב ח"א ע' רכ וע' רכא (הנחת כ"כ אדהאמ"צ). יח"ב ע' תנח וע' תנט (וכהקיצורים שם ס"ע תקפא: משל למלך לפני זכוב).

ובאוה"ת מסעי ע' אישור ז"ל: „וכמו עדי"מ שאין נחשב גדולה אצל האדם מה שמולך על הזכובים עדי"מ כמדומה כן א' רבינו ז"ל בדרוש אחד“. ע"כ [ואולי קאי על ד"ה בהעלותך הגיל]. וראה גם אוה"ת האינו ע' איתרסא: הלא אין ערוך אליו יותר מהזכוב לאדם. ובאוה"ת שה"ש ע' קמד: ויותר ממה שאין הזכוב תופס מקום אצל האדם כו', וראה גם אוה"ת בלק ע' איח. יתרו ריש ע' תשנה. וראא ע' קצב. תר"א צב, רע"ג.

עמוד תקיז

וכמ"ש דוד ואני בהמות הייתי עמד: בתהלים עג, כב: ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמד [והוא מאמר דוד בשם אסף — ראה התחלת המזמור שם וגמ' כ"ב יד, סע"ב]. וראה תניא פמ"ו (סו, סע"א): „רו"ש אסף ברוה"ק בעד כל כנסיי ואני בער...“. וכהלשון כאן (ע"ש דוד) מובא ג"כ באמ"ב שער הקיש נו, ד. שער האמונה פס"ט. תריח בראשית יב, א. וישלח מ, ד. המשך תעריב ח"ב ע' אינט. ובכ"מ. וראה ג"כ להלן ע' איק: וכמ"ש דוד מי לי בשמים [והוא שם בתהלים עג, כה].

עמוד תקכא

ופני אר"י לארבעתן: בכתי ב: ופני אדם לארבעתן [ובכתי ג: „ופ"א"]. וכ"ה לעיל במאמר זה ע' תתקסז: ופני אדם לארבעתן. וכן מובא הל' בכ"מ: סה"מ תקס"ד ע' צד. סה"מ תקס"ה ע' רסד. סה"מ תקס"ט ע' ריז. סידור ד, ב. רל, ריש ע"ב. ביאוה"ז פו, א. תריח תולדות יו, ג. להלן ד"ה להיע הנסכים (קרוב לסופו). אוה"ת בשלח ע' תעז. מים רבים תרל"ו ע' נא [וע"ש בהמ"מ]. סה"מ תרל"ו ח"ב ע' תכד. המשך תעריב ח"ג ע' איתמד. ועוד.

והוא ע"פ יחזקאל א, יו"ד: ודמות פניהם פני אדם ופני אר"י אל הימין לארבעתם ופני שור מהשמאל לארבעתן ופני נשר לארבעתן. ובוז"ג מה, סע"א ואילך: ודמות פניהם פני אדם כללא דכולא וכולא כלילן בהאי דיוקנא כו' והא כתיב ופני אר"י אל הימין לארבעתם כו' כולא אפי אדם הוו ובהוא דיוקנא דאדם אתחזיין כל גוויין.

א'רעז

עמוד התקנו

בעין השכל דבלבא אחזי כולא: כ"ה בכת"י המעתיק. ובזחיב קטן, ב: דאנת לא יכיל לאסתכלא כו' בקביה ובשכינת"י אבל בעין השכל דלבך את חזי בכלא. וכ"ה בס' מאמרים הקצרים ע' שפו (מגובייק אדהאמ"צ). אמנם בכ"מ מובא כהלשון כאן (אתחזי" בתיבה אחת) — ראה ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב ע' תשדמ. המשך תרס"ז ע' צט. וראה הגירסא בסה"מ תרפ"ב ס"ע ב: דבלבך. וראה ע"ד זוהר זה בארוכה — בס' מאמרים הקצרים שם. ובלקו"ש ח"ז ע' 251.

עמוד התקמט

שור שהקריב אדה"ר קודם החטא שלא הי' בו רע כלל: ראה — ע"ד שור שהקריב אדה"ר — שבת כח, ב. ע"ד ת, א. חולין ט, א. ב"ר פל"ד, ט. ועוד. ובאוה"ת נ"ך ע' קלו ואילך הובאו כמה מפרשים על זה (ושם ע"ד שלא הי' בו רע).

ומהגמ' בע"ז שם מבואר שהקריב השור לאחרי חטא עה"ד (וכ"ה בהמפרשים שהובאו באוה"ת שם). ולפי"ז מ"ש כאן, קודם החטא" — אולי קאי על השור שמציאותו היתה קודם החטא (ראה אוה"ת שם ע' קמג: שמעלת קרבן זה כי שאר השורים נולדו מזכר ונקבה כו'). או שקאי כאן לדיעה חלוקה, וכמ"ש בלקו"ש ח"ב ע' 7) שלדעת התנחומא פ' צו (סוף פ"ס א') הי' הקרבן לפני זה.

עמוד התקנו

שרש הדי' דגלים . . בוהר ע"פ איש על דגלו: מובא בכ"מ בשם זוהר פ' פקודי [ס' מאמרי אדהאמ"צ] ויקרא ח"א ע' רכג. כמבואר בוהר פ' פקודי בפרטו' ע"פ איש על דגלו באותות. ועד"ז שם במדבר ח"א ע' כה וע' סו. שער האמונה ספני"ד. אוה"ת במדבר ע' ל. וראה זוהר פקודי רנד, א. במדבר ק"ח, ב.

עמוד התקסט

כאודם שממנו בשר וגידין: בגמ' נדה לא, א: אבינו מזריע הלובן שממנו עצמות וגידים וצפרנים כו' אמו מזרעת אודם שממנו עור ובשר ודם ושערות כו'.

אמנם כמ"ש כאן מובא ג"כ בכ"מ, ומהם: ביאוה"ז נח ו, ב. שופטים קכב, א. סה"מ תקס"ב ח"א ע' קנ. סה"מ תקס"ד ע' נח וע' קפד. סה"מ תקס"ה ח"ב ע' תתיב. סה"מ תקס"ח ע' תעז. פיה"מ (מהדו"ב) פע"ח ופפ"ה. ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' שנו. ח"ב ע' תפט (ועיי"ש בהשינויי נוסחאות) וע' תקנט. ולהלן ע' התקנט.

ולהעיר מהמשך הביאור בביאוה"ז שופטים שם (ובכ"מ) שיש כמה סוגי גידים — גידי ההרגשה שהם בעצמות. וגידי הדם (ששרשם ממוח הבינה). ועד"ז בסה"מ תקס"ז ס"ע שפח וז"ל: דהנה אמרו לובן שממנו העצמות כו' דהורע זכר נקרא לובן לפי שיוצא ונמשך טפת הזרע דרך הלובן שבעצמות כי מבואר בספרי הרפואה שיש גידים דקים בעצמות . . שהן גידי ההרגשה שבמוח שמתפשטים בעצמות דוקא כו'. ע"ש. וראה עוד ע"ד ג' סוגי גידים: סה"מ תקס"ב ע' ריב. סה"מ תקס"ג ע' רפא. רפח. סה"מ תקס"ד ע' רנט ואילך. ס' מאמרי אדה"ז על התורה ח"ב ע' תקכט וע' תרעט. תרי"ח ח"י שרה קכב, ג. שמות קצה, ב ואילך. שערי אורה צד, ב ואילך. אמ"ב שער הקיש עט, ד. סה"מ תרס"ג ע' קב. סה"מ תשי"ח ע' 23. ובכ"מ.

עמוד התקצא

ויהם כלב: נדפס מכת"י 1322 קפד, א.

ונמצא גם בהכת"י:

286 לו, א [שם מופיעה כותרת: בעז"ה תורת אדמו"ר פ' שלח לך שנת תרי"ב לפ"ק, ולפי כתב"יד זה, מאמר זה הוא מכ"ק אדמו"ר הצי"צ (ששנות נשיאותו היו תקפ"ח-תרכ"ו). אמנם משאר הכתב"יד דלהלן וכן מסגנון המאמר מוכח שהוא מכ"ק אדהאמ"צ. וגם בכת"י זה עצמו בכמה מראשי העמודים במאמר זה מופיעה כותרת: תורת אדמו"ר מ"ה דובער נ"י. ואולי נאמר ג"כ ע"י כ"ק אדה"צ בשנת תרי"ב, או שהוא טעות המעתיק כאן בהכותרת].

631 רג, א [שם מחולק המאמר לסעיפים — ועפי"ז נדפס כאן].

1278 רכד, א [פקסימיליא מדף השער של כת"י זה — נדפס בסו"ס מאמרי אדהאמ"צ-דכרי"ב].

2015 ק, ב.

להלן בסיס נזכר, וכמ"ש בסידור בענין ג' מדריגות כ"ו, והסידור נדפס לראשונה בשנת תקע"ז, ומאמר זה נרשם אחרי שנת תקע"ז.

מאמר זה נזכר ג"כ להלן בד"ה ועתה יגדל (ריש סי'): וכמ"ש בדרוש המרגלים ע"פ ויהם כלב'. וכן הובא המאמר בד"ה אל תצר (ס' מאמרי אדהאמיצ' דברים ח"א ע' ה) וז"ל: וזה ה"י חטא המרגלים. ומבואר הענין בדרוש המרגלים שהאנשים הללו גדולי הדור היו ואנשי שם והשיגו בשורש וכן הו' אומות דא"י שהם משויירי הז"מ דבחי התוהו שנמלו למטה ולא נתבררו שהם תקיפי וחזקי הרבה ביותר (כמבואר שם שהן מדות דרצון הטבעי שקשה כארו למעלה מן השכל והטעם שלמעלה הוא בחי מדות דתוהו בתוקף גדול בלתי גבול ונק' אורות תקיפי, וחזקי הרבה ממדות דח"י שנולדי' מן השכל שהן רך כקנה כו') וכמו חציפי דרא כו' ולא יהי בכח החכ' דקדושה שבת"ימ לברר אותם ולהפך חושך לאור כו' וז"ש אפס כי עז העם כו' שנק' אנשי מדות דתוהו ובתוקף גדול שהן הנפילי' והענקי' כו' וז"ש כי חזק הוא ממנו כביכול אפי' בעיני כו'. אך שגו ברא' שיש בכח שם מ"ה דחכ' דת"ימ בקיום המצות בא"י לתקן ולברר אותם כפי שהי' באמת כו' לפי ששרש התר' וישראל למעלה מבחי התוהו, והוא בבחי' אור העצמות דא"ימ ב"ה שלפני הצמצום וההעלם דחושך תתרו שהוא בבחי' התוהו כידוע, וע"כ ניתן לישראל דוקא ד' אומר' בירושה ששלהם הוא. ע"כ. שכל המצוות רובם. . . בא"י דוקא: ראה גם לקרית שלח לו, ג: דהנה כל המצוות מעשיות רובם ככולם תלויים דוקא בא"י ובפרט עניני זרעים וקדשים (ובמדבר היו הקרבנות לפי שעה). ובלקרי' שם מג, ד: כי המצוות מעשיות שנוהגין בחו"ל אינם אלא בערך חמישית מרמ"ח מצות וארבע הידות אינו נוהג כ"א בא"י דוקא ורובן בזמן שבהמ"ק קיים כמו קרבנות ודומיהן. ועד"ז בתרא ויחי מו, א: שכמה מצוות התלויות בארץ דוקא כמעט ארבע הידות, ובאזה"ת ויחי (ברך ו) תתשכט, א מציי' ע"ז: וע' בסוף סה"מ להרמב"ם שם חשיב ס' מצוות שיכולים להתקיים כזה"ל לרוב בני"א.

ובד"ה להיע לקחת אנשי חיל — מכ"ק אדהאמיצ' (נדפס בס' מגדל עז ע' תא ואילך): עכשיו כו' בטלו המצוות רובם ככולם כמו מצוות התלויות בארץ ומצוות כל הקרבנות כולם כו' פ"ז מצוות שנשארו מרמ"ח כי קס"א נתבטלו כו'. וכ"ה בהמשך וככה תרל"ז ע' עז: ועיי' חורבן בהמ"ק נחסרו כו' עד שלא נשתיירו מכל הרמ"ח מ"ע כ"א פ"ז מצוות לבד כו'.

וראה ת"ח בראשית ה, א. תולדות כא, ב. ספרי מאמרי אדהאמיצ': ויקרא ח"א ע' תטו. במדבר ח"ב ע' תשסט. דברים ח"א ע' ה.

וראה רמב"ן אחרי יח, כה: כי עיקר כל המצוות ליושבים בעדת ה'. ומביא שם מהספרי עקב יא, יז: אע"פ שאני מגלה אתכם מן הארץ לחו"ל היו מצויינים במצוות שכשאתם חוזרים לא יהיו לכם חדשים. וברמב"ן ואתחנן ד, ה: שעיקר המצוות כולן בארץ. ובזהר חדש בראשית יד, סע"ד: אמר משה אכנס לארץ כו' ותמן הוא קיומא דפקודיך. וראה זח"כ יא, ב.

עמוד תקצד

דמשה. . . לתשובה קודם מותו: ראה גם ת"ח שמות נא, ב: שלא זכה משה לתשובה אלא קודם מותו אחרי שנצח מלכי עבר הירדן שאו נאמר אז יבדיל משה שלש ערים כו' וכמ"ש בר"מ ע"פ ושמתו לך מקום אשר ינוס כו' לך למשה כו'. וכ"ה בת"ח שם נו, ב. וראה עט"ר יט, ב: שגם מרע"ה לא זכה לתשובה עד יום מותו כשאמר לו ושמתו לך מקום כו'. וכ"ה בס' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא ח"ב ע' תרצג. ומובא עוד בשם הרע"מ בת"ח שמות תקו, א. ס' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא ח"ב ע' תקע (שם: כידוע בר"מ). שם במדבר ח"ב ע' תלה.

ומובא גם בלקרית שמע"צ צב, ב. סה"מ תקס"ה ח"א ע' קפו (ושם: ארז"ל). שערי אורה מ, א (שארז"ל). דרך חיים כה, א ת"ח וישלח מג, א. שמות רכד, ב. רנ, ב. תקו, א. ובספרי מאמרי אדהאמיצ': ויקרא ח"א ע' שיב. ח"ב ע' תקלט. תשנב. תתמז. דברים ח"א ע' ז. ל. שט.

וראה רע"מ בוח"ב קיד, ב: פקודא להפריש ערי מקלט כו' שהוא מצרי דקטלת במצרים כו' בתר דהדרת בה"א בתויבתא אסתלקת בבניה כו' דחמשין תרעין אתיהבו לך חסר חד כו' והאי כו' בינה חוזרת לך דחזרת לך בתויבתא כו'. ע"ש בזהר באריכות [וראה עוד בענין בינה שזכה משה במותו בלקרית וס' הליקוטים להארז"ל פ' ואתחנן ע"ה"פ ותעבר ה' בי. שליה שסט, א ואילך. לקרית במדבר יב, א]. וברע"מ בוח"ג רעה, א: דאנת בעל תשובה כו'.

עמוד א'ב

בעולם הבריאה. . . ביצירה ועש"י שזהו בגי' העליון וגעוה"ת: ראה לקרית שמע"צ פד, סע"ד: גן עדן

התחתון שהוא תחלת טולס העשירי. וכ"ה בס' מאמרי אדהאמיצ' במדבר ח"ב ע' תקנז: „דגעה"ע דבריאה ויצירה וגעה"ת דעש"י. וכ"ה בס' אמרי בינה לד, א. ובאוה"ת שה"ש ס"ע תשסה וס"ע תשע וס"ע תשפד (שם: געה"ת הוא פנימי טולס העשירי). ובאוה"ת שם כרך ג ע' איזו.

אמנם באוה"ת שה"ש ע' תשעט מביא מדי"ה היושבת בגנים הל', דגעה"ע בכריאה וגעה"ת ביצירה". ומגיה ע"ז באוה"ת שם ש"ע"פ המק"מ כוח"ב מו, א צ"ל געה"ת בעש"י. ובסה"מ תקס"ב ח"ב ע' שמ (ד"ה לה"ע אילני בוסמי דג"ע) איתא ג"כ „דגעה"ע הוא כמל' דבריאה וגעה"ת במל' דיצירה". וכ"ה באוה"ת שה"ש ע' תקעב (הגהות לד"ה שיני"ך כעדר) דגעה"ת ביצירה.

ובס' מאמרי אדהאמיצ' במדבר ח"ב ע' תקעב הלשון: „דגעה"ע וגעה"ת בכריאה ויצירה או יצירה ועש"י". וראה ג"כ בבואר ב' האופנים בארוכה בס' פלח הרמון שה"ש קכב, ב: אפ"ל דג"ע דבריאה ודיצ"י נחשבים לא' כו' משא"כ ג"ע דעש"י הוא כנגד רגל הקצר דה"א הנפסק כו' או אפ"ל דג"ע דבריאה נחשב בפ"ע להיותו ככחי' ההעלם דעלדאחכיס כו'. ע"ש.

עמוד א'כט

ועתה יגדל: המאמר (בשלימותו) נמצא בהכתבי"ד: 23 קכ, א [בכותרת: בעז"ה פ' שלח תקפ"ד]. 1322 רכב, א [ממנו נדפס כאן]. 2018 עז, א. 2038 נא, א [בכותרת: בעז"ה פ' שלח לך ה'תקפ"ד]. — חלק מהמאמר (י"ב אותיות — עד אות י"ג המתחיל בהפסוק: ואולם חי אני) נמצא גם בהכת"י: 107 א, א. 169 רנב, א. 593 יא, א [בכותרת: ביה פ' שלח תקד"ף]. — חלק מהמאמר (ד' אותיות הראשונים) נמצא גם בהכת"י 13 ג, א [בכותרת: פ' שלח ש' תקפ"ז]. 113 קפג, א [בכותרת הנ"ל]. 121 קצו, א [בכותרת הנ"ל]. 581 יב, א. — עוד חלקים מהמאמר נמצאים בהכת"י: 116 קח, א (מאות כ' עד הסיים). 2015 קל, ב (מאות י"ג המתחיל: ואולם חי אני — עד הסיים).

בכת"י 107 הנ"ל (בתחילתו), נרשמו קיצורים לחלק ממאמר זה (ולעוד מאמרים שבהכת"י) מחסיד אחד [לא נודע מי קיצורים אלו נכתבו לפני שנת תרכ"ז — כי מזכיר שם את הצ"צ בשם „אדמו"ר שליט"א], ויעתקו להלן:

ועתה יגדל נא כח אדניי. יבאר ענין הלבושים הנעשים לנשמה ממעשה המצות, וענין ירידת הנשמה, וקודם בואה לגוף נק' בשם עומדים ומחמת הגוף נק' בשם מהלכים. ויבאר פ"י המלך המרומם כו' אדון עווינו צור משגיבנו וגו' ד' מקיפ"י כו'. ענין תלמוד גדול או מעשה גדול. ענין קבלת עומ"ש ממעשה המצות. ענין אדניי וכח אדניי ההעלם דשם אדניי. המשל מזריקת האבן בכח. ההגדלה דשם אדניי, והוא ענין התשובה. ההמשכה מבחי' ארך אפיים. ענין דיבור ואמירה. התו' נק' מזון והמצות לבושים, ענין ורב חסד.

עמוד א'מד

עטיפת הטלית . . שנק' פריסו דמלכא: ראה זח"ב צז, ב עה"פ שארה כסותה גו': כסותה פרישו דמלכא כו' פרישו דלבושא דמלכא כו' (והובא בלקו"ת שמע"צ פט, ב וע"י בהנסמן שם). זח"ג קכ, ב: לבתר יקבל עלי' האי עול מלכות לפרשא על רישי' כו' פרישו דמצוה. ובת"ז ת"ז (כב, סע"א): שארה כסותה כו' כסותה דא כסוי"א דציצית ועטיפו דילי'. ובתכ"א (נה, ב): אייה טלית דקוב"ה ובה אתעטף קוב"ה כו'. ומובא ג"כ: בתרי"א שמות נג, ד — בשם הוה"ר (וכ"ה באוה"ת שם ריש ע' פו, ושם בהמ"מ מכ"ק אדמו"ר שליט"א נסמן לזח"ג וכו' הנ"ל). לקו"ת שלח מז, ב. ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב ע' תרמא. ס' מאמרי אדה"ז — ענינים ע' ערב. סה"מ תקס"ב ע' רכד: והוא פריסא דמלכות שמים. וכ"ה שם ס"ע רל. ושם ח"ב ע' תסה (הנחת הרי"מ בן אדה"ז): כנוצר בוה"ר פ' בהר שעטיפת הטלית הוא בחי' מקיף פרסא (פריסא דמלכא כו'). סה"מ תקס"ד ע' רכח. סה"מ תקס"ח ח"ב ס"ע תרפ. ס' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא ח"ב ס"ע תקסח. אמ"כ ח"ג (הוצאת קה"ת, תשמ"ה) קמד, א. ועוד.

עמוד א'מה

בגדולי הצדיקים כהאר"ז"ל . . לגילוי אליהו . . עיי' שמחה של מצוה כמ"ש בע"ה: ראה בהקדמת ס' חרדים (תנאי המצות, התנאי הרביעי. והובא גם בשלי"ה (דפוס אמ"ד, נח"ת) רלט, סע"ב): וכן גילה הרה"ח המקובל כהר"ר יצחק אשכנזי זצ"ל לאיש סודו שכל מה שהשיג שנפתחו לו שערי החכמה ורוח הקודש בשכר שה"י שמח בעשיית כל מצוה שמחה גדולה לאין תכלית כו'. והובא ג"כ בשלי"ה מט, א: והעידו תלמידי האלקי

הגיל [האריזיל] שאמר מה שזכה לרוהיק כו'. ובהקדמת שער המצוות להאריזיל (ד"ה גם דע): יהי שמח כו' ואם יתמיד בזה אין ספק שישירה עליו רוהיק כו'. וראה גם שער רוהיק (ת"א תשכ"ג ע' לג).
[ומה שמציין בהמאמר כאן לסי' ע"ח — אולי הוא ע"ס המבואר בסי' שם הגדולים ערך ע"ח דהוא שם הכולל גם לשאר כתבי האריזיל. ואכ"מ].

ומובא ג"כ בכ"מ בדא"ח: בטה"מ תקס"ב ח"א ע' נ"א: כי ידוע בכתבי האריזיל ששאלוהו תלמידיו מהו עיקר הזכות שזכה לרוהיק ולגילוי אליהו כו' והשיב כו' עשה אותה בשמחה רבה ועצומה עד מאד" (וכן הובא בד"ה ויספו עננים מכ"מ אדהאמ"צ — כפ"ח תשמ"ה, בתחילתו. וע"ש בהמ"מ). סה"מ תקס"ג ע' שטו (הנחת הר"מ בן אדה"ז): כגזכר בשבחי האריזיל שלכך זכה להשיג כו". סה"מ תקס"ט ע' ער: וע"כ איתא בכתבי האריזיל שעיקר הטעם שנתגלו לו רזין דאורייתא הוא מפני שהי' שמח שמחה של מצוה כו' לפי שהיא בחי' מקיף של הנשמה וגילוי המקיף הוא יותר גבוה מרוהיק כו". ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' שמח. שם כתובים ח"ב ע' י"ד: שמצינו ברי' לורי' שזכה לרוהיק וגילוי אליהו כו' וכידוע בכל צדיקים הנעלים שלא זכו לטעום טעם סודות התורה רק ע"י. ובתו"א תולדות כ, ב.

ומובא גם בתו"ח שמות עט, ב. קפ"א, א. רי"ט, ב. כידוע כמ"ש האריזיל לתלמידו הרחיץ שלא זכה לגילוי אליהו ורוהיק ולהשיג טעמי וסודות כו". ר"ח, ב. כמ"ש הרחיץ על האריזיל כידוע. שער האמונה ספמ"א. שערי אורה נג, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ-כמדבר ח"ב ע' שער. אה"ת בשלח ס"ע שצו. נ"ך ע' קמט: והאריזיל גילה להרחיץ כו'. המשך מים רבים תרל"ז ע' רג (ושם שע"י ששי"מ זכה לגילוי הנשמה שלמעלה מגילוי אליהו). שם ח"ב ע' ת"ח. המשך וככה תרל"ז ע' צ (כ"ל מהמשך מים רבים). סה"מ תרמ"ז ע' קכו (כ"ל מהמשך מים רבים). סה"מ תשי" ס"ע 235.

ובלקי"ש ח"ט ע' 525 ועד"ז בלקי"ש ח"כ ע' 552 מצייין ע"ז: השייכות לרוהיק — ראה ירושלמי סוכה רפ"ה, ונת' בלקי"א להה"מ ד"ה וסוכה תהי' (בהוצאת קה"ת — סרניט, טו, סע"ג וא"לך).

עמוד א'צח

וקיימא סיהרא באשלמותא . . . בימי דוד ושלמה: כשמו"ר פט"ו, כו: כיון שבא שלמה (דור הטי"ז) נתמלא דיסקוס של לבנה. וכ"ה בוח"א קנ, א: שלמה דקיימא סיהרא באשלמותא. וכ"ה שם רכה, ב. רמג, א: ושלמה ישב על כסא דוד ואביו ותכון מלכותו מאד דקיימא סיהרא באשלמותא. זח"ב פה, א (ע"ד הלשון בשמו"ר). זח"ג מ, ב. מו, א.

אמנם בכ"מ מובא שהי' בימי דוד ושלמה: ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב ע' תקטט (וע"ש בהמ"מ). סה"מ תקס"ז ע' קסה. ס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"ב ע' תרצו. שם כמדבר ח"ב ע' תשעד.

ומבואר הוא בלקי"ש ח"ח ע' 24 הערה 26 וז"ל: וי"ל שהענין דקיימא סיהרא באשלמותא" שייך גם לדוד, דור י"ד, שהי' מילוי ושלמות הלבנה הוא, חצי כ"ט י"ב תשצ"ג" (כ"ז או"ח תכ"ז) שהוא בין י"ד לט"ז. ע"כ.

ובכללות הענין — ראה גם המשך תעריב ח"ב ע' תשסט. ובלקי"ש ח"ה ע' 420.

עמוד א'קכ

והוכן בחסד כסאו: ע"ס ישע"י טו, ה: והוכן בחסד כסא. ובמשלי כ, כח: וסעד בחסד כסאו. ושם כה, ה: ויכון בצדק כסא.

וכהלשון כאן הובא גם בלקי"ת פ' ראה כה, ד. אמ"ב ח"ג (הוצאת קה"ת, תשמ"ה) קמ, ג. ביאור"ז לאדה"צ ח"א ע' תקכג. המשך תעריב ח"ב ע' תרסד. תתקפ. א"קג. ובכ"מ [ובתו"ח שמות קפד, סע"ב מובא: והוכן בחסד כסאך, ואולי הוא טעות המעתיק שם ואכ"מ].

וע"ד הלשון כאן מובא ג"כ בוח"ג מ, ב: ויכון בחסד כסאו [וע"י בהמובא שם בהגהות ניצוצי זהר"י מכמה מפרשים בטעם השינוי בזהר כאן מלשון הכתוב].

עמוד א'קכט

להבין שרש ענין מ"ש ועתה יגדל: בסוף רשימת הכתבי"ד שנדפס לעיל בפנים, יש להוסיף: בכתי' 28 הגיל נרשמו בזה אחר זה ג' ביאורים: ביאור ד"ה וידבר גר' במדב"ס (נדפס בסי' מאמרי אדהאמ"צ-במדבר ח"א ע' א). ביאור ד"ה נשא (נדפס שם ע' קפב). ביאור ד"ה ועתה יגדל (הנדפס כאן). ושלשתם מיוסדים על הביאורים דשנת תקס"ג (כמצויין בהמ"מ). וניכר מזה אשר ג' המאמרים נכתבו בתקופה סמוכה.

עמוד א'קסו

ואולם חי אני: על הנסמן לעיל בפנים — יש להוסיף:

[סגנון המאמר אינו דומה לשאר מאמרי כ"ק אדהאמ"צ. אמנם נדפס כאן ע"פ הכותרת בכת"י 2022: בס"ד תורה מאדמו"ר נבג"מ פ' שלח' (וקאי על כ"ק אדהאמ"צ, כנ"כר משם). כר"ך כתי"י זה כולל מאמרי כ"ק אדה"י, אדהאמ"צ והצ"צ. ואולי מאמר זה הוא הנחת השומעים ממה שאמר כ"ק אדהאמ"צ].

עמוד א'קפח

לה"ע הנסכים: מאמר זה נזכר ג"כ בד"ה לא תשבית — בס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' לג, וז"ל: ומבואר במ"א בענין כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאלו הקריב עולה בלא מנחה וזבח בלא נסכים שהמנחה והנסכים הוא בח"י המשכה מלמעלה מן המשפיע אל המקבל מבחי' הפנימי שבו שיצא מן העולם כמו יין ישמה בו והעולה והזבח הוא בח"י אכילה שהוא בח"י העלאה והמנחה והנסכים הוא בח"י ההמשכה הפנימית שאחר ההעלאה שזהו העיקר המכוון מן ההעלאה של הקרבן, ע"כ ה"ו דומה עם קורא ק"ש בלא תפילין כמ"ש שם באריכות, אך שהמנחה היא המשכה בבחי' החכמה בח"י שמן בו כצומח דחטה בח"י הדעת בו, ויין ונסכים הוא בנינה בו כידוע ד"ן ישמה הוא בח"י ח"כ ושמן צף ע"ג היין ע"כ עולה בלא מנחה אינו כלום בו, ע"כ.

וכן נזכר בד"ה ויסע מלאך האלקים — שם ע' קמא, וז"ל: כמו יין לנסכי' ע"ג המזבח דחתי הסך בו שאר שירה על היין הזה להמתיק לכל הדינין וקטרוגי' העליוני' כמ"ש במ"א בענין עולה ומנחה וזבח ונסכים בו, ע"כ.

עמוד א'רט

לטהר את הטמאים . . . אך מעיין בו בח"י מים חיים: בד"ה זה שבלקוית (שלח מב, ב) ז"ל: לנדה וזבה טהרתן במים חיים דוקא.

ובעצרת וציונים מכ"ק אדמו"ר שליט"א שנדפסו בסו"ס הלקוית מצ"ן ע"ו: ע"פ זח"ג צו, ב. תקו"ז בסופו סוף ת"ה, ר' נטרונאי גאון, ר' נחשון גאון, ר' פלטי גאון, רבותיו של רש"י, ס' הפרדס לרש"י, וראה ירוש' ברכות פ"ג ה"ד, שאילתות דר"א צו, ה"ל גדולות ה"ל נדה, שאילת יעבץ ח"א ספ"ח, ע"כ. ובלקוית שיחות חכ"ב ע' 305 ז"ל:

במענה על מכתבו בו מעורר, על מה שכתוב בלקוית תורה בפרשת שלח (מב, ב) ז"ל: לנדה ולזבה טהרתן במים חיים, ושואל מקורו, שהרי דעת פוסקים ראשונים ואחרונים אשר נדה אינה טעונה מים חיים, והנה מוכן אשר הלקוית תורה אינו ספר פסקי דינים, ומוכן גם כן אשר על פי נסתר דתורה צריך לבאר לא רק הדעה דהלכה כמותה, אלא גם שאר הדעות, כי הרי אלו ואלו דברי אלקים חיים. לדוגמא ללקוית תורה נצבים מה, סע"א שופר של ראש השנה של יעל משוט.

ומה שנאמר בלקוית שנדה טהרתה במים חיים הנה כי כן היא שיטת התקוני זהר בסופה (סוף ת"ה) כנדה וכי לדכאה לה במ"א דאורייתא מים חיים דלא פסקי'.

דרך אגב כמה שמצ"ן בספר טהרת מים, ע' מ"ו, דעות הסוברים דזבה טעונה מים חיים, יש להוסיף עליהם ר' נחשון (וראה אוצר הגאונים לשבת ס"ב) ואת הוזהר ח"ג צ"ו, ב' (נוסף על התקוני זהר דאתי במכל שכן מנדה).

בשורת שם משמעון להר"ש פאלאק מהדורא קמא ס"ט — העיר מתקוני זוהר הנ"ל דס"ל דזבה צריכה מים חיים (במכ"ש מנדה), ולפלא שלא הביא שם גם מזח"ג הנ"ל, ואולי אפשר לומר דבוהר ח"ג הרי פירש הרמ"ק (הובא באור החמה שם) שצריך מים חיים מפני שסופרת ד' שבועות ולא ד' ימים מה שאין כן בזבה דעלמא, אבל בתקו"ז אי"א לומר זה, ע"כ בלקו"ש.

וראה גם בהמ"מ שנדפסו בסו"ס הלקוית (הוצאת התשד"מ וא"לך, מכת"י הרח"א ביחאווסקי), וז"ל: צע"ג ליישב דברי הקדושים, וערש"י שבת (סוה, ב) ובתוס' שם חומר כזב מבזבה, וע' פ"ה דמקואות מ"ה והרמב"ם שם נדחק כזה, וכבר עמד כזה בת' יעב"ץ ח"א (פ"ח), וע' רש"י סנהדרין (פו, א) ד"ה הלכתא משמע דמחלק בין זבה קטנה לזבה גדולה דזבה בעי מים חיים, וגם י"ל דהתוספתא אתיא כר"ש, וע' בס' יראים ס"י קצב [ובהשלם ס"י כ"ז] דר"ש נפקא ל"י טבילה לזבה מקרא דאחר תטהר איכ לר"ש אינו מוכח דבעי מ"ח אבל רבנן דק"ל כותיהו דואחר תטהר אתיא לדרשא אחרייתא וטבילה נפקיל (מצוותו כ"י ז) לזב י"ל באמת דבעי מים חיים, ע"כ.

עמוד א'רכד

והשת"י כדת: נדפס בהכתביידי: 2011 רכת, א [בכותרת: פ' בהעלותך]. 1258 טז, א [בכותרת: שבת פ' בהעלותך, ונמצא שם בין המשך מאמרים מפי תקע"ט].
 המאמר מיוסד על ד"ה זה בטה"מ תקס"ג ח"ב ע' תקסו. שם נדפסו ב' נוסחאות: נ"א הנחת ה"מ בן אדה"ו (וכסופו שם הגהה שנרשמה בכ"ק אדה"צ, וראה גם שם בע' תקע"ד שו"ה, וכמשנ"ז וא"לך — עוד הוספות). ונ"ב הנחת כ"ק אדה"מ"צ. נ"א שם הוא בכותרת: יוס' א' פ' שלח לך בסעודה.
 ונמצא ג"כ ד"ה זה (הנחת ה"מ) בתוס' הגהות באוה"ת מג"א ע' בתלה (בתוך ד"ה להבין מארז"ל ח"ב אינש). ונוכר ג"כ באוה"ת מקץ שמו, כ: "בד"ה והשת"י כדת תקס"ג פ' בהעלותך". ובאוה"ת יתרו ע' תשמה: "במים ובאש פי' רבינו ז"ל בדרוש בהעלותך תקס"ג ע"פ והשת"י כדת".
 מאמר זה תוכנו שייך לענין הנסכים שבפ' שלח (ואולי גם נאמר בש"פ בהעלותך לעת המנחה וכיו"ב השייך גם לפ' שלח. וראה ע"ד אמירת המאמרים וחזרתם כו' ברשימת כ"ק אדמו"ר שליט"א שנדפסה בתחילת סה"מ תקס"ב ח"ב ס"ע 7].
 וראה עוד ע"פ והשת"י כדת וכו' בד"ה לה"ע הנסכים הנדפס להלן (בהפיסקא: אך עדיין י"ל למה לפ"ר. ובסוף המאמר) ובלקו"ת שלח מב, סע"ב.

עמוד א'רמ

ויהו בני' גו' מקושש: המאמר (מלבד הביאור) נמצא בהכתביידי:
 131 קסו, א [בכותרת: בעז"ה שבת מברכי' תמוז].
 144 עה, א [רק חלק, וחסר התחלה. בסיומו רשם המעתיק: מוגה היטב בהגה"ה מדויקת התורה של אדמו"ר שי"ן].
 154 קפ"א, ב [בכותרת: ת' אדמו"ר נבג"מ].
 286 לה, א [בכותרת: תורת אדמו"ר פ' שלח לך שמברכים ר"ח תמוז תקפ"ו לפ"ק].
 410 קט, ב [בכותרת: בעז"ה שבת פ' שלח שנת תקע"ט לפ"ק, ראה פקסימיליא — להלן ע' א' רפז].
 449 תמב, א [ראה להלן ע' א'רפ"ה צילום מדף השער של כת"י זה].
 460 צב, א [בכותרת: בעז"ה פ' שלח שנת חקפ"א. מכת"י זה נעתק המאמר להדפסה כאן, וע"פ השוואה לכת"י 131. חלוקת המאמר לאותיות הוא רק בכת"י זה].
 600 רמד, א [בכותרת: בעז"ה שבת שמברכי' תמוז].
 754 ע"א, א [בכותרת: ב"ה פ' שלח שנת תקפ"א].
 947 ק, א.
 1258 לה, א [נמצא שם בין מאמרי קיץ תקע"ט, בכותרת: בעז"ה שבת פ' שלח שנת תקע"ט לפ"ק].
 1278 רמ"א, א [פקסימיליא מדף השער של כת"י זה — נדפס בסורס מאמרי אדה"מ"צ-דברים ח"ב].
 2030 ק, א.
 הביאור נמצא בהכתביידי 131 קסט, א. 460 צח, א. 754 עה, א. 1278 רע"ג, ב.
 [ד"ה זה דאדה"ו (הנסמן לעיל בה"מ בפנים הספר) הובא בכ"מ בשם, ד"ה מקושש דתקע"ב — ראה אוה"ת בראשית כרך ג' תקפ"ב, א. תרו, א. תשא ע' איתתקנה. ויקרא ע' קפ"ב. נצבים ע' אירכה. יוהכ"פ ע' איתתקנה. המשך מים רבים תרלי"ז ס"פ קעה. — אמנם באוה"ת במדבר ע' כו הובא בשם, ד"ה מקושש דתקע"א ואולי הוא טעות המעתיק שם].

עמוד א'רנב

בשבת . . בקושי התירו לדבר ד"ת וכמ"ש ודבר דבר: [ישע"י נת, יג]. באגרת כ"ק אדמו"ר שליט"א (נדפסה בלקו"ת שיחות חכ"א ע' 484) כתב ע"ז:
 מקור מרז"ל המובא בהוספות לתור"א ס"פ תשא דבקושי התירו לדבר ד"ת כשבת — הנה כבר ציינתי, ככתבו, שמובא ג"כ בסורס היראה לר' יונה. וידוע שכמה מרז"ל (ובפרט דירוש') היו לעיני הראשונים ואינם בס' שלפנינו. ועיין ג"כ ירוש' שבת פט"ז ריש ה"ג (לכאן צוין המקור ע"י הגאון הרגזובי כשו"ת צפע"ג ח"ב ס"ה). זח"ג צד, סע"ב. — אין לפרש דקאי על עיון בד"ת — כיון דבכל הנ"ל ההדגשה היא על הדבור בפה. ע"כ.

וראה מזה ג"כ בס' אגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"א ע' קפב, ושם מצוין ג"כ לס' היראה. ועד"ו בלקו"ש ח"ו ס"ע 266.

בס' היראה שם ז"ל: כי אף ד"ת התירו בקושי. ובירושלמי שם: לא ניתנו שווי"ט אלא לאכז"ש כ"ר התירו לו לעסוק בהן בד"ת (ולחד מ"ד שם לא ניתנו אלא לד"ת כ"ו וע"ש ההמשך. ומובא ג"כ ירושל' זה באור זרוע ח"ב ה"ל מוצ"ש ר"ס פט, ומסיק שם באו"ז שלומדים רק בדברים הרגיל בהם ובאגדות). ובזח"ג שם: בהאי יומא מלולא אסיר הה"ד ממצוא חפצך ודבר דבר כ"ר (וע"ש במפרשי זוהר).

מארז"ל זה נתבאר ג"כ בתו"א ס"ם תשא ק"ג, א. לקו"ת צו י"א, סע"ד. ס' מאמרי אדה"ז הקצרים ע' שסו (שם תורה קצרה המתחלת במארז"ל זה: בקושי התירו כ"ר). ס' מאמרי אדה"ז עה"ת ח"ב ע' תשסט. סה"מ חקסי"ב ח"ב ע' תפג. סה"מ תקס"ה ח"א ס"ע תלח ואילך (ושם ג"כ עה"פ ממצוא חפצך ג"ר ומביא שם מהירושלמי ומרבינו יונה). סה"מ תקס"ה ח"א ר"ע ק"ח (מהירושלמי ור"י). סידור רצו, ד (עה"פ ממצוא חפצך ג"ר ומהירושלמי ור"י). פיה"מ לאדהאמ"צ ה, ב (כנ"ל). ס' מאמרי אדהאמ"צ-ויקרא ח"ב ע' תשלה.

אשר לקטני אני הכותב . קדצתי כצמיר גורגא . וקובץ
 על ידי רבא . ואינו לכרך אחד . כרכא דכולא
 ביה . בו נמצא דרושי יקריים נחמדיים . גשבו
 נמצא טעמי מצות . עם סודא . מבראריים . גשבו
 נמצא מאדורא בתרא על פי המלות . עפבוונות
 האריזל ערוכות ושמויות . באורף ורוחב להשכיל
 דעות סדורות .

שנת וכולם ידעו את הויה 3=2-2

שייך למוה יוסף יצחק יעקביל סגן

פקסימיליא מדף השער ביכל 449
 — ראה לעיל ע' ארפג —

ארפח

לזכות

שניאור זלמן בן אסתר
וזוגתו חוה בת שרה ברכה
בנו יצחק מאיר בן חוה
בתו אסתר בת חוה
בנו נתן בן חוה
כלתו חנה רבקה בת רחל דוואשע
חתנו מנחם נחום בן גיטל
כלתו צבי מרים בת שיינא חוה
נכדו מנחם מענדל בן חנה רבקה
נכדתו שרה ברכה בת חנה רבקה
ובעלה יהושע בן עטא דבורה
ובנם מנחם מענדל בן שרה ברכה
נכדתו אסתר בת חנה רבקה
נכדו אברהם יהושע העשיל בן חנה רבקה
נכדו צבי הירש בן חנה רבקה
נכדתו נחמה דינה בת חנה רבקה
נכדו נתן בן חנה רבקה
נכדתו פריידא מלכה בת חנה רבקה
נכדו ישראל בן חנה רבקה
נכדתו גיטל בת חנה רבקה
נכדו שמואל בן חנה רבקה
נכדתו רבקה בת אסתר
ובעלה אהרן בן גיטל לאה
ובנם לוי יצחק
ובתם חנה בת רבקה
נכדתו שרה ברכה בת אסתר
ובעלה מנחם מענדל בן האדא רייזל
ובנם לוי יצחק
נכדתו מלכה בת אסתר
ובעלה אליעזר אלימלך בן אסתר רייזל
נכדתו חנה בת אסתר
ובעלה ישראל מאיר בן חנה הינדא
נכדו אברהם יהושע העשיל בן אסתר
נכדו יוסף יצחק בן אסתר
נכדו נתן בן אסתר
נכדו שלמה בן אסתר
נכדתו רחל רייזל בת אסתר
נכדו שלום דובער בן אסתר
נכדתו דבורה לאה בת אסתר
נכדו אברהם יהושע העשיל בן צבי מרים
נכדתו חנה בת צבי מרים
נכדו משה מרדכי בן צבי מרים
נכדתו אסתר בת צבי מרים
נכדתו דבורה לאה בת צבי מרים
נכדתו רבקה בת צבי מרים
נכדתו שטערנא שרה בת צבי מרים
